Digitized by Google

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA
Berkeley
Digitized by Google

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA · LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA · LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA
Berkeley
Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

33.10-18 (1986) 3
16342409 B
v.

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

[PARTIEN Zhivot]

MAIN/UC-B

ПАРТИЕН ЖИВОТ

10 СОФИЯ, ЮЛИ 1986 ГОДИНА

LIBRARY
SEP 5 1986
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 10 ЮЛИ 1986 година XXXIII

ISSN 0204—8574

СЪДЪРЖАНИЕ

Уводна — Героите на днешния ден 3

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ И ИСТОРИЯ

Диалогът: партийна теория—практика

Н. Вълев — Методологическата и методическата подготовка на партийните кадри 8

Технологии в партийната дейност

Г. Иванов, Г. Съйков — Новост или всекидневие 16

ПАРТИЙНИ КОМИТЕТИ И ОРГАНИЗАЦИИ — ОПИТ И ПРОБЛЕМИ

• — Велинградската общинска организация след конгреса . . . 28

Т. Божилов — Стратегическата позиция — дисциплина, организация, отговорност 54

Б. Рахнев — Ново съдържание в изпитаните форми на партийна работа 54

С. Воденичаров — Години на изпитания 56

И. Новаков — Важни черти на стила на първичната организация . 60

С. Георгиев — За по-висока ефективност на транспортното обслужване 63

И. Христов — Биотехнологиите и подготовката на кадри . . . 67

Коментар на публициста

Д. Станоев — За разширените пленуми на партийните комитети . 70

Digitized by Google

В КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННИТЕ КОМИСИИ НА БКП

Н. Рельовски — Ръководителят 73

ИДЕОЛОГИЧЕСКА ПОЛИТИКА И ПРАКТИКА

М. Василева — Политическата агитация — дело на всички комунисти 77
Р. Русев — Единният политически ден 83

ЧИТАТЕЛИТЕ СИГНАЛИЗИРАТ, ПРЕДЛАГАТ, ПИТАТ

И. Генов — А защо анонимен? 89
Т. Цочев — Въпроси от принципно значение 91
Б. Манчев — Огорчени от недоверието 93

ПРЕГЛЕД НА ПЕЧАТА, ОТЗИВИ, РЕЦЕНЗИИ

С. Тодоров — Революционност в мисленето и в действията на партията 94

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Димов, Д. Димчев, К. Иванов, Н. Иванов (зам.-главен редактор), **М. Илиева, Д. Петков** (зам.-главен редактор), **И. Рачев, П. Стамов, Д. Станоев, П. Трендафилова, Н. Фотев, Й. Хаджиев, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП, ул. „Московска“ 7. Тел. номератор 84-01

Дадена за набор на 24. VI. 1986 г. Подписана за печат на 8. VII. 1986 г.
Тираж 55 000. Формат 70×108/16. Обем коли 6.
Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,35 лв.

ДП „Димитър Благоев“ — София, ул. „Ракитин“ № 2, тел. 46-31.

Digitized by Google

ГЕРОИТЕ НА ДНЕШНИЯ ДЕН

Всяко време ражда своите герои!

За националното освобождение на българите от османско робство бяха нужни и животът създаде стотици знайни и незнайни герои, които с кръвта си изписаха светли страници в историята на България.

В годините на неравната схватка с фашизма през Септемврийското въстание от 1923 година и в победоносния ход на Съпротивата (1941—1944 година) израснаха хиляди всеотдайни борци от редовете на работническата класа, трудовото селячество и народната интелигенция, много от които изпепелиха в борбата, за да ни завещаят свободата.

В периода на утвърждаването на народната власт, полагането основите на социализма и изграждането на развитото социалистическо общество в страната ни безброй наши съвременници окичиха и продължават да кичат гърдите си с неувяхваща трудова слава.

Днес се намираме в нова социално-икономическа и обществено-политическа ситуация. **Предстои ни да извършим качествено нов растеж в икономиката, за да ускорим приближаването си към главната цел на социализма — все по-пълното задоволяване на постоянно растящите материални, социални и духовни потребности на народа.**

Магистралният път към тази високохуманна цел сега минава през научно-техническия прогрес и ще се постигне преди всичко чрез овладяването и внедряването на неговите върхови постижения, чрез подобряване на качеството и ефективността на нашия труд във всички области на икономическия, обществено-политическия и духовния живот. **Главното за нас сега,** както посочи другарят Тодор Живков във Встъпителното си слово пред Тринадесетия конгрес на БКП, **е осъществяването на научно-техническата революция, разгръщането върху тази основа на предимствата на социалистическия обществен строй, на социалистическата демокрация...**

Тази нова обстановка извиква на живот и за дела нови герои — героите на днешния ден.

●

Героите на днешния ден са обикновени, земни хора — комунисти или безпартийни, учени или работници, както всички обикновени труженици. Онова, което ги отличава от околните, е революционният размах, деловитостта, оперативността, резултатността от тяхната работа за качествен поврат в развитието на нашето общество. Те постоянно търсят, намират и използват нови подходи, нови форми, средства и ме-

Digitized by Google

тоди на работа за ускоряване на социално-икономическото развитие на страната, за осъществяване на научно-техническата революция, за повишаване на качеството на продукцията. Готови са за преустройство, отиват на открит сблъсък с рутината, застоя, парадността, безстопанствеността, бракоделството, бюрократизма... Те проявяват разумен, творчески риск. Със своето поведение и с действията си допринасят за усъвършенстването на самоуправляващите се стопански организации и на трудовите колективи като стопани на социалистическата собственост...

Примери — много!

Лауреатът на Димитровска награда, заслужилият машиностроител инж. Енчо Попов е един от многото активни изобретатели на института по електропромишленост „Н. Белопитов" в София. Той е автор на 60 изобретения, половината от които са внедрени, някои от тях са патентовани и в други страни. Според него бившите медалисти при тях не са на почит, интересът е към сегашните, а всяка награда е подсещане за незабавно усъвършенстване на отличеното изделие, за да не се чудят вдругиден къде да дяват произведените бройки. От колектива на института годишно подават около петдесет заявки за авторски свидетелства, неговите са от 5 до 10.

Строителят Евтим Станишев с деветчленната си бригада дава само високо качество на строително-монтажните работи плюс икономии на материали. Вместо нормативното четирикратно използване на кофражните платна например бригадата обикновено ги използва от 12 до 14 пъти. По този начин пести не само строителен материал, но и труд. Така е било на мостовете на автомагистрала „Хемус" край Бебреш, така е и сега на строежа на естакадата над околовръстния път на София при монумента „Знаме на мира". Постига и едното, и другото чрез проявеното чувство за отговорност, осъзнатия интерес да се пести народно имущество, грижите към всяка строителна операция, което в крайна сметка рефлектира и върху трудовото възнаграждение на строителите. Но резултатът идва главно от високото професионално майсторство, организацията на работата, повишената взискателност към себе си и към другите и преди всичко от любовта към професията, предавана по традиция от баща на син.

Съвременните герои са нов тип герои. Многостранен, многопланов е техният облик. Характеризира се със своите високи трудови, нравствени, идеологически и политически качества. Изискванията на обществото към тях са големи, сложни. Те самите са по-сложни и по-резултатни от вчерашните, но не винаги и не всички от тях са видени и оценени по достойнства, защото са хора на нашето всекидневие. Те не работят главно за материално обезпечаване и благополучие, въпреки че понякога хорската завист ги анатемосва.

Героите на днешния ден не са иконообразни светци. В държанието им, в отношенията им към работата и заобикалящите ги понякога могат да се видят и недостатъци. Случва се да бъдат непредпазливи, понякога грубовати, конфликтни, чепати. Същевременно на тях им е чуждо угодничеството, подмазвачеството, подлизурството, нагаждането, преклонението пред фалшиви авторитети. Всичко това в много случаи им носи неимоверни огорчения и страдания, но те не се стъписват, а упорито, настойчиво, от принципни позиции отстояват партийната правда.

Героите винаги страдат — за напредъка, за истината, за човешкия прогрес!

Не всеки, който страда, обаче е герой на нашето време. Еснафът също страда — за личното си благополучие, за личното си устройване,

Digitized by Google

за личната си изгода. Разликата между героя и еснафа е несравнима. Затова и народната признателност и благодарност, партийната и обществената подкрепа винаги са били и ще бъдат на страната на вечно неспокойния, неудовлетворения от постигнатото, постоянно търсещия поле за значима социална изява наш съвременник, носител на новото, прогресивното; творец на научно-техническия прогрес, на материални и духовни ценности.

●

Съвременната научно-техническа революция не е и не може да бъде монопол на отделни учени, специалисти, работници, ръководители, колкото и добре да са подготвени, колкото и да са всеотдайни на общия напредък, на всестранния възход. Тя може успешно да се осъществява, когато стане дело на милиони трудещи се, на цели научни колективи, тясно свързани с практиката. Без прякото и заинтересованото участие на масите, без да се множи масовият трудов героизъм не ще се реализират нито технологичната революция, нито новите начини на стопанисване.

В института по електропромишленост например цялото ръководство начело с главния директор инж. Панчо Дундаров се състои от активни изобретатели. Те не делят дейността си на разработване и внедряване, а още със замислянето на новото изобретение набелязват организационни решения, които ще осигурят придвижването му до производството. Затова и 37 на сто от икономическия ефект на разработките идва от внедряването на изобретения. С комплексните регулируеми електрозадвижвания за машини с цифрово-програмно управление, роботи и други средства за автоматизация достигат световно равнище. Развиват серия от ръчни електроинструменти с електронно управление на скоростта на въртене. Изделията за електрическото обзавеждане на автомобили, в чието производство страната ни се е специализирала, също получават нови качества чрез въвеждането на микропроцесори. Разработват тиристорни схеми за възбуждане на големи синхронни двигатели, електронни релейни защити, съвременни серии електрически камери и тиглови пещи с микропроцесорно управление, топлинни помпи, нови конструктивни и изолационни материали и пр.

Ориентацията на промишлеността на страната ни към автоматизирани технологии и безлюдни производства повишава изискванията за безотказна работа на електрозадвижванията и в института си поставят за цел изделията им да достигнат по-висока степен на надеждност от механичните. Успехът виждат в електрониката — максимална интеграция и хибридизация, използване на микропроцесорни устройства за автоматичен контрол и диагностика. В конструкциите налагат модулния принцип, намаляват контактните връзки, използват изолационни системи, издръжливи на прегряване, и т. н.

●

Главният фактор за създаване на политическа атмосфера, на условия и предпоставки, за да се множат героите на днешния ден, са партийната политика, генералната априлска линия на партията, ясната перспектива, начертана в нейните документи, в решенията на Тринадесетия конгрес на БКП. Организаторите на непосредственото творческо ангажиране на трудещите се в осъществяването на качествено нов

Digitized by Google

растеж в икономиката **са партийните комитети и първичните организации.** Основните лостове, изпитаните средства за мобилизиране и активизиране на субективния фактор — човека-творец, се намират в техните ръце.

Какво могат и следва да направят на сегашния етап в това отношение? Партийният конгрес пределно ясно го посочи.

Преди всичко да развиват и разширяват демократизма в управлението и в непосредствената всекидневна работа, да спомагат за усъвършенстването на самоуправлението на трудовите колективи. Защото демократичните начала в управлението на научните, стопанските, държавните работи са попътният вятър на социализма. Демокрацията е естествената среда за зараждане и избуяване на социалната активност, на революционното мислене и действие на хората. Именно в нейните условия може да съществува свободно, пълноценно и равноправно творческо участие на трудещите се в разработването и внедряването на върхови постижения на научно-техническия прогрес; да се развиват и се изявяват неизчерпаемите възможности на хората.

Партийните комитети и първичните организации могат и трябва органически да съчетават своята политическа, организаторска и възпитателна дейност сред трудещите се с конкретните цели и задачи в областта на материалното производство, обществено-политическия и социално-икономическия живот. Дълбоко да опознават обекта на въздействие, твърдо да стъпват на закономерните източници, здраво да хващат политическите лостове за повишаване на социалната активност на хората.

За да се множи масовият героизъм, много е важно какво е отношението на партията и обществото, на първичната организация и трудовия колектив към съвременните герои. Колкото повече издигат техния обществен престиж, колкото на по-висока почит и уважение ги поставят, толкова по-мащабно и ускорено ще се сгъстяват техните редици, толкова повече ще растат самочувствието, увереността, стремежът им да творят материални блага и духовни ценности.

Партийните комитети и първичните организации могат и трябва да гласуват пълно доверие на новаторите, изобретателите, рационализаторите, да подкрепят техните творчески търсения и стремежи, да дават гласност на техните резултати, да разпространяват положителния им опит. Освен това те са основните фактори, които създават, отглеждат героите на днешния ден и дават зелена улица на техните действия. Само чрез качествено ново отношение и действие към овладяването на новите научни знания и върховите научно-технически постижения, чрез упорито и последователно обогатяване на уменията, чрез повишаване на политическата зрелост и идейното израстване на хората може да се очаква от тях по-високо напрежение, разумен творчески риск за постигане на високи темпове на развитие, технологично обновяване, икономии на суровини и материали, прогресивно преструктуриране на икономиката, повишаване на ефективността от труда на всеки. Без самоподготовка, без стремеж за усъвършенстване на професионалното майсторство не е възможно да се създават технически новости, не може да се постига висококачествена продукция. Без идейна убеденост, без принципност не могат да се защищават и да се устояват партийната политика, решенията на ръководните партийни, стопански, държавни и обществени органи и организации; не може резултатно да се води борба срещу отрицателните явления в нашето общество, срещу бариерите по пътя на прогреса. Ето защо партийните комитети и първичните организации трябва да стимулират, да поощряват самоусъвършенстването на трудещите се, да се грижат за тяхното мо-

Digitized by Google

рално и нравствено извисяване и обогатяване, да им помагат да развиват творческите си заложби и наклонности, за да се увеличават силите и възможностите им успешно да вървят в челните редици на борците за качествен поврат в развитието на икономиката, в развитието на обществото.

Успоредно със създаването на условия и предпоставки, на атмосфера за творчество, за инициативност трябва да последва и една по-висока взискателност към всеки, който подценява, пренебрегва онези, които се нареждат в челните редици на борбата за новото, прогресивното. Това означава партийните комитети и първичните организации да засилят своя контрол над дейността на административно-стопанските ръководства, над своите членове, изпратени с поръчения в различни органи и организации; да упражняват системен, повсеместен, превантивен контрол, намясто да проверяват стила и методите на работа на всички, от които зависи развитието на творчеството и инициативността на трудещите се. Същевременно да бъдат безкомпромисни към онези, които по най-различни начини потискат, спъват, забавят, злепоставят творческите пориви на хората. Всякакъв либерализъм в това отношение е противопоказен, той разяжда взаимоотношенията в трудовите колективи, потиска самочувствието на творците. Борбата срещу либерализма, срещу онези, които не се захващат с новото, не отиват на сблъсък със старите подходи, форми, средства и методи на работа е първостепенна задача на партийните комитети и първичните организации. Те трябва да създават обстановка за проява на висока самовзискателност и самокритичност, която да изключва възможността хората да работят постарому, да не спазват социалистическия обществен ред, принципите на социалистическия начин на живот. В заседания и открити партийни събрания да анализират причините защо в редица случаи отделни хора с големи възможности проявяват пасивност, нямат самочувствие на творчески личности, не се захващат по самоинициатива да решават една или друга задача, свързана с технологичното обновление на производството и продукцията или със социалното развитие на трудовия колектив.

Такъв подход, такъв стил на работа и ръководство на партийните комитети и първичните организации с хората в разработването и внедряването на научно-техническите постижения, в утвърждаването на самоуправляващите се стопански организации, в повсеместното превръщане на трудовите колективи в действителни стопани на социалистическата собственост отговарят на високите изисквания на Тринадесетия конгрес на БКП, на диалектиката на демократизма и централизма, която е сърцевина на преобразуващата сила на партийната работа и ръководство, мощно средство за мобилизиране и активизиране на неизчерпаемия творчески потенциал на народа, за умножаване числото на героите на днешния ден.

Digitized by Google

ДИАЛОГЪТ: ПАРТИЙНА ТЕОРИЯ–ПРАКТИКА

МЕТОДОЛОГИЧЕСКАТА И МЕТОДИЧЕСКАТА ПОДГОТОВКА НА ПАРТИЙНИТЕ КАДРИ

доц. НЕДЕЛЧО ВЪЛЕВ
кандидат на историческите науки

С голям интерес прочетох статията на доц. К. Дилчев „Противоречието между теорията и практиката на партийното строителство в условията на научно-техническата революция". Проблемите, които се поставят в нея, са големи и сложни.

Преодоляването на съществуващото противоречие изисква, от една страна, да се развива науката партийно строителство, да се издигне нейната роля за осветляване и обогатяване практиката на партийните комитети и първичните партийни организации. От друга страна, е необходимо тя постоянно да се привежда в съответствие с постиженията на науката и политическата линия на партията, с високите изисквания и критерии на Тринадесетия конгрес на БКП. Само така може да се извърши **„смел пробив в работата на партийните органи и организации**, чрез който да се издигне на още по-високо равнище ръководната роля на партията в обществения живот, в борбата за осъществяване на научно-техническата революция"[1].

В статията правилно е посочено, че преодоляването на противоречието между теорията и практиката на партийното строителство в условията на научно-техническата революция зависи от много факто-

[1] Отчет на ЦК на БКП пред Тринадесетия партиен конгрес. Партиздат, С., 1986, с. 149.

Digitized by Google

ри. Но решаваща роля за това **има компетентността на ръководните партийни кадри** от всички равнища на йерархическата структура на партията.

Както е известно, компетентността на партийните кадри се определя преди всичко от равнището на тяхната **методологическа и методическа подготовка.** В Отчета на ЦК на БКП пред Тринадесетия партиен конгрес изрично е посочено, че в съвременните условия „партийните кадри от всички равнища трябва да имат вкус към теорията, широка ерудиция и професионална подготовка"[1]. Това е гаранция за постигането на високи и трайни резултати от работата на партийните комитети и първичните партийни организации.

Във връзка с това искам да взема отношение по състоянието и проблемите на методологическата и методическата подготовка на партийните кадри, да изкажа отделни мисли и някои свои съображения, без да претендирам за изчерпателност на изложението. Изводите и препоръките са направени на основата на изследването и анализа на документите и решенията на местни партийни органи и първични партийни организации. Проучени са 50 доклада, от които 15 по партийно-организационните проблеми, 12 по идеологическата работа и 23 по ръководството на социално-икономическото и духовното развитие на окръзите, селищните системи и трудовите колективи. Заедно с това са проучени 25 комплексни програми на окръжните и общинските партийни комитети за осъществяване на научно-техническата революция и подобряване на качеството, 120 планове за работата на партийните комитети и първичните партийни организации и 85 решения. Докладите, програмите, плановете и решенията са подбрани по репрезентативния способ. Затова информацията, която се съдържа в тях, дава възможност да се направят отделни обобщени изводи.

МЕТОДОЛОГИЧЕСКАТА ПОДГОТОВКА — ОСНОВА НА РЕВОЛЮЦИОННОТО МИСЛЕНЕ И ДЕЙСТВИЕ

Методологическата подготовка на партийните кадри е система от знания и умения за изследване и анализ на процесите и явленията в обществото и за преобразуване на реалната действителност в съответствие със стратегическата и тактическата политика на партията.

Основната методологическа подготовка на партийните кадри се изгражда чрез задълбоченото и трайно усвояване постиженията на марксистко-ленинската философия, политическата икономия и научния комунизъм. Тя дава възможност да се опознаят законите и закономерностите на общественото развитие, движещите сили на човешкия прогрес. Практиката показва, че без такава подготовка партийните кадри не са в състояние да овладеят същността и съдържанието на партийната политика, да я конкретизират съобразно изискванията на условията на работа, да организират и мобилизират усилията на широките народни маси за изпълнение на задачите, които произтичат от нея. Затова на Тринадесетия конгрес на партията беше посочено, че успешното изпълнение на съвременните теоретични и приложни задачи изисква по-нататъшното **творческо развитие и умелото прилагане на марксистко-ленинската методология,** на проверения в социалната практика и научното познание диалектикоматериалистически метод.

Частната методологическа подготовка на партийните кадри се изгражда чрез усвояване постиженията на науката партийно строителство. Тя им позволява да усвоят специфичните закони и закономер-

[1] Отчет на ЦК на БКП пред Тринадесетия партиен конгрес... с. 151.

Digitized by Google

ности на развитието на партията като ядро на политическата система на обществото, да разкрият диалектиката на взаимоотношенията ѝ с другите звена, на ръководната и вътрешнопартийната дейност, влиянието на обективните и субективните фактори върху процеса на нейното развитие. Частната методологическа подготовка по същество е конкретизация и прилагане на общата методологическа подготовка на партийните кадри при изследването, анализа и практическата дейност за преобразуване на отделна сфера от обществения живот.

Изводът, който се налага от казаното дотук, е, че партийните кадри едновременно трябва да притежават солидна основна и частна методологическа подготовка, което е предпоставка и условие за научното изследване на процесите и явленията в партията и в обществото и за предприемане на своевременни мерки за тяхното привеждане в съответствие с обективните потребности. На тази страна от подготовката на партийните кадри беше обърнато изключително голямо внимание на Тринадесетия конгрес, в чийто документи е записано, че сега на преден план изпъква задачата за решително интензифициране на специализираните изследвания, за съществено подобряване на качеството и практическата приложимост на научните резултати, за разработване на методологията на практическото действие. Развитието и прилагането на научната методология в дейността на партийните кадри ще помогне непрестанно да се повишава научнообоснованият и стратегически характер в работата на централните партийни органи, да се разгръщат инициативата и самоинициативата на партийните органи и организации. **Методологическата подготовка на партийните кадри е основа и предпоставка за разгръщане на тяхното революционно мислене и действие в условията на осъществяването на научно-техническата революция.**

Проучването на посочените по-горе документи показва, че основната и частнонаучната методологическа подготовка на болшинството от партийните кадри е на високо равнище. Показател за това е подчертаният стремеж все по-дълбоко да се вниква в същността на процесите и явленията, да се разкриват причинно-следствените връзки и зависимости, своевременно да се регулират те, да се осигурява постигането на набелязаните цели.

Но заедно с това, както отбелязва и доц. К. Дилчев, методологическата подготовка на част от партийните кадри не е на нужната висота. Това е главната причина за тяхното бавно преустройство, за ниската степен на нагласа и в съзнанието, и в действията за решаване на задачите, които произтичат от решенията на Февруарския (1985 г.) и Януарския (1986 г.) пленум на ЦК на БКП, на Тринадесетия конгрес и от основните положения на Политбюро на ЦК на БКП „За качествено нов растеж в икономиката".

До какви трудности в практическата дейност води недостатъчната методологическа подготовка? Тя се отразява неблагоприятно **върху умението обективно, на научна основа да се изследват процесите и явленията в окръзите, селищните системи и трудовите колективи, в партийните органи и организации.** От анализа на проучените документи се вижда, че част от партийните кадри понякога разполагат с богата информация, с много факти и данни, но не могат правилно да ги систематизират, да им направят научен анализ. По тази причина една част от докладите, отчетите и информациите им имат описателен, а не аналитичен характер. От тях не може да се види ясно дали процесите и явленията имат закономерен характер, какви са тенденциите на развитието, кое е новото, прогресивното, кои са слабостите и недостатъците. А това е в противовес с изискванията за революционно мислене и действие, които сега са равнозначни на постоянен устрем към новото,

Digitized by Google

на творчески размах във вижданията, в търсенето на принципно нови, изпреварващи решения във всички области на живота, на безкомпромисна борба с остарялото и отживялото. Те са несъвместими с частичните „козметични“ подобрения и изменения в работата. Затова най-високият форум на нашата партия отново постави задачата да се засили обективният класово-партиен анализ на процесите и явленията. „В съвременните условия — както е посочено в Отчета на ЦК на БКП — са необходими точно познаване на същността и логиката на обективните закономерности на общественото развитие, верен марксистко-ленински анализ на живата практика.“[1]

Недостатъчната методологическа подготовка се отразява отрицателно и на способността на кадрите правилно да разкрият структурата на партийната дейност, диалектическата връзка и зависимост между нейните съставки. Това се вижда от анализа на комплексните програми, свързани с осъществяването на научно-техническия прогрес и подобряване качеството на продукцията. В някои от тях определянето на проблемите и мероприятията не отговаря на логиката на реалния живот. Те започват с изясняване на задачите, които ще се решават за подобряване на състава, на кадровия потенциал, вътрешнопартийните отношения и други. И накрая се поставят изискванията към партийното ръководство. А практиката показва, че би следвало да се постъпи тъкмо обратното — да се изяснят новите изисквания към партийното ръководство на работата по осъществяване на научно-техническата революция и подобряване на качеството и на тази основа да се набележат мерки за подобряване вътрешнопартийния живот на партийните комитети и организации.

Недостатъчната методологическа подготовка на част от партийните кадри е пречка вярно да определят критериите и целите на партийната работа, да прилагат политическия, научния и комплексния подход в своята практическа дейност. Все още има отделни кадри, които не разбират, че критериите и целите на партийната работа са модел на очаквания практически резултат, че те са едновременно ръководство за действие и мерило за оценка на извършената работа и постигнатите резултати. По тази причина част от целите на партийната работа, които те си поставят, са много общо определени, а набелязаните проблеми и мероприятия нямат ярко изразен политически и комплексен характер. Това ще доведе до големи трудности при осъществяването на конгресните постановки за преустройство в стила на работа и ръководство, за формиране на нов тип контрол в партийните органи и организации, ако не се вземат бързи мерки за преодоляването на тези слабости.

Могат да се посочат и други негативни резултати от недостатъчната методологическа подготовка на редица партийни дейци. Но и посочените примери позволяват да се види, че в такива случаи тя се мултиплицира, тъй като оказва отрицателно въздействие върху цялостната дейност на партийните комитети и организации и е сериозна пречка за повишаване на нейното качество и ефективност.

МЕТОДИЧЕСКАТА ПОДГОТОВКА НА ПАРТИЙНИТЕ КАДРИ — СРЕДСТВО ЗА ПРЕОБРАЗУВАНЕ НА ДЕЙСТВИТЕЛНОСТТА

Методическата подготовка на партийните кадри е система от знания, умения и навици за практическа организация на дейността, за решаване на проблемите и задачите, за подготовка и провеждане на набелязаните мероприятия. Освен на основата на постиженията на

[1] Отчет на ЦК на БКП пред Тринадесетия партиен конгрес... с. 151.

Digitized by Google

науката партийно строителство тя се изгражда на основата на постиженията и на психологията, педагогиката, социологията, етиката и други частни науки. Тя непрекъснато се усъвършенствува в реалната практика с натрупването на богат житейски и организационен опит.

Анализът на документите и решенията на някои местни партийни комитети и първични партийни организации показва, че недостатъчната методическа подготовка на част от партийните кадри ще им попречи практически да решат едни или други проблеми. За какво става дума?

Има случаи, когато **не се прилагат напълно в практиката изискванията на програмно-целевия и комплексния подход при планирането на партийната работа, при подготовката и вземането на решенията.** От една страна, съществува различие в методическите разработки по тези проблеми, а от друга страна, не достигат уменията и способностите на немалка част от партийните кадри да ги прилагат на практика. Това води до смесване на основното и главното в партийната работа. Ето защо в Тезисите на Тринадесетия конгрес отново беше поставена задачата в партийната работа да се утвърждават плановото начало, програмно-целевият и комплексният подход. Да се увеличават политическият заряд, преобразуващата сила и мобилизиращите възможности на партийните решения и действия.

Слабости се допускат и при организацията на изпълнение на решенията. Не се познават достатъчно добре и не се спазват напълно етапите за реализирането ѝ. Твърде често се забравя, че водещото в нея е активната политическа и идеологическа работа за повишаване ролята на човешкия фактор в общественото развитие. „Досегашната постановка — посочва др. Тодор Живков — изискваше от идеологическия фронт да съдействува за изпълнението на задачите, които се формират и решават в социално-икономическата и културната сфера. Тази постановка вече не е достатъчна. Повишаването на ролята на човешкия фактор в нашето развитие — това е сега основната задача на идеологическия фронт.“[1] Заедно с това отделни кадри изпускат от вниманието, че **решаващо значение за създаване на действена организация на изпълнението** има качеството на организаторската работа: разграничаване на функциите и дейностите; конкретно определяне на задачите, които произтичат от плановете и решенията във всяко звено; координиране и субординиране на работата между отделните звена; укрепване на съответните органи и организации с компетентни кадри; контрол и проверка на изпълнението на решенията по етапи и като цяло и регулиране на процесите; издигане авангардната роля на комунистите и организационна подкрепа на творческите начинания на масите, създаване на организация за оценка на извършената работа и постигнатите резултати; стимулиране на творческите изяви и безпощадна борба с недисциплинираността и безотговорността. В Тезисите на конгреса отново се посочва, че партийните комитети и организации трябва да работят всестранно да се усъвършенствува организацията за изпълнение на решенията, да се промени коренно отношението към времето и организацията на неговото изпълнение. Нещо повече. Конгресът посочи и как трябва да се реши тази задача — по пътя на осъществяване на по-оперативно и по-гъвкаво партийно ръководство чрез разкриване на главното звено, около което да се обединяват етапните задачи, водещи към очаквания практически резултат.

Не достига умението на някои кадри правилно да използват утвърдените в практиката, да търсят и да прилагат нови форми на рабо-

---

[1] Т. Живков. Встъпително и Заключително слово пред XIII партиен конгрес, Партиздат, С., 1986, с. 42.

Digitized by Google

та и ръководство. От анализа на плановете и решенията на отделни партийни комитети и организации след Дванадесетия конгрес се забелязва известно обедняване на формите и методите на работа и ръководство. Налице е стремеж работата им да се свежда главно до подготовката на заседания, събрания и съвещания, до изготвянето на много писмени справки и анализи, до многократно писане на доклади, информации и т. н. Това е дамоклев меч, който приковава вниманието на такива партийни комитети към решаването на тези проблеми и ги лишава от главното — живата работа с хората, укрепването на боеспособността на първичните организации. Към това, като се прибавят и някои други слабости в работата на част от партийните комитети — прекомерно регламентиране работата на първичните партийни организации, бавно преодоляване на формализма, безкритичността, бюрократизма, парадността и либерализма в работата на отделни дейци, се вижда, че такъв стил на работа и ръководство е безпредметен, не е полезен. Конгресните постановки са категорични, че повече такива случаи не бива да се допускат, че е необходимо много по-бързо да се адаптират и по-смело да се обновяват формите и средствата за идейно и организационно въздействие, да се прави икономия на време за сметка на многолюдните мероприятия, съвещания и заседания. Решително да се пресича блокирането на партийните органи с книжна лавина, да се засилват деловитостта, творчеството и оперативността в партийната работа, да се издига на ново равнище демократичното начало в партийния живот, да се разгръщат градивната критика и самокритиката.

Всички методически проблеми едва ли могат да се решат само със силите на партийните комитети и организации. Затова следва по-активно да се търси помощта на науката, на научните работници. Богат опит в това отношение имат градският комитет и районните комитети на БКП — София, окръжният комитет на БКП — София, Варна, Русе, общинските комитети на БКП — Сливен, Велико Търново, Горна Оряховица, Стара Загора, Пловдив и много други. Но има, макар и малко, комитети и организации, които не търсят достатъчно такава помощ. Ето защо Тринадесетият конгрес препоръчва на партийните кадри от всички равнища по-смело и компетентно да използват постиженията на обществените науки, да търсят активно помощта на научната мисъл чрез целево възлагане на теми за научни изследвания и разработки, пряко свързани с тяхната непосредствена обществено-политическа и идеологическа работа. Това ще позволи непрестанно да се развива и обогатява методическата подготовка на кадрите, да се издига равнището на научността в партийната работа.

ГЛАВНИ НАСОКИ ЗА ПОВИШАВАНЕ КОМПЕТЕНТНОСТТА В РАБОТАТА НА ПАРТИЙНИТЕ КОМИТЕТИ И ОРГАНИЗАЦИИ

Равнището на методологическата и методическата подготовка на партийните кадри, на компетентността в работата на партийните комитети и организации зависи, на първо място, **от развитието на обществените науки.** Както е посочено в Отчета на ЦК пред конгреса, то е основен фактор за обогатяване на идейно-теоретичния, методологическия и методическия арсенал на партийната работа, за засилване на нейния творчески характер, на нейната активна преобразуваща сила. Обществените науки трябва да предлагат нови алтернативи за практическо действие на субективния фактор. На Двадесет и седмия конгрес на КПСС др. Михаил Горбачов посочи, че „жизнеспособни са само онези научни направления, които произтичат от практиката и се вр-

Digitized by Google

щат към нея, обогатени с дълбоки обобщения и разумни препоръки. Схоластиката, талмудизмът и догматизмът винаги са били пречка за истинско натрупване на знания. Те водят до застой на мисълта, отделят с мъртва стена науката от живота, спъват нейното развитие"[1].

Вярно е, че през последните 10—15 години обществените науки направиха голяма крачка в своето развитие. За пример в това отношение могат да послужат постиженията на науката партийно строителство. От описание на процесите и явленията, от пропагандиране на конгресните постановки и на нормативните документи на широка основа се пристъпи към изследване и изясняване на нейните основни проблеми и оказване активна помощ на практиката. Въпреки това предстои да се разработват редица проблеми, от които се нуждае практиката на партийните комитети и организации. Ето защо Тринадесетият конгрес постави задачата на обществените науки, а това с пълна сила се отнася и за науката партийно строителство „още по-активно да се експериментират нови методи, образци и форми на партиен живот и дейност, да се разширява приложението на научния подход при изучаването, анализирането и прогнозирането на процесите и проблемите в живота на партията. Специално внимание да се обърне на протичащите в партията нови процеси, на влиянието на научно-техническата революция върху формите, методите и стила на партийно ръководство, на съвременните фактори и критерии за повишаване ефективността на партийната дейност."[2] Науката партийно строителство среща определени трудности при изследването и разработването на тези проблеми, защото все още не са достатъчно изяснени методологическите им основи от марксистко-ленинската философия и другите частни методологически науки — социологията, кибернетиката и т. н. Тази задача може да бъде решена на високо равнище, качествено само като се приложи на практика изискването на конгреса за взаимното проникване и допълване на обществените, природните и техническите науки, като се приложи междудисциплинарният подход при изучаването и анализа на процесите в партията и обществото. От друга страна, необходимо е още повече да се засили диалогът на науката с практиката чрез „превръщането на научните организации в самоуправляващи", което трябва да съдействува за премахване на „ничията земя" между науката и обществената практика, за най-бързо внедряване на научните резултати"[3]. На тази основа все повече ще се издига ролята на обществените науки за въоръжаване на партийните комитети и организации, на техните кадри със съвременни, високоефективни форми, методи и средства на работа в условията на научно-техническата революция.

Наред с развитието на обществените науки е необходимо да се работи за повишаване на идейно-теоретическата и методическата подготовка на партийните кадри. В тази насока се прави немалко от Научно-учебния комплекс при ЦК на БКП, филиалите на АОНСУ, междуокръжните партийни школи, от дружеството за разпространение на научни знания „Г. Кирков", от средствата за масова информация, от партийните комитети и организации. Но анализът на практиката показва, че съществуват все още редица нерешени проблеми. Главният от тях е, че **не е постигнато пълно единство в обучението на кадрите, в оказването на методическа помощ, в изучаването и разпространяването на челния опит.** На тази основа на отделни места се допуска да виреят волунтаризмът, консерватизмът, опашкарството. Централният ко-

---

[1] М. Горбачов, Политически доклад на ЦК на КПСС пред XXVII конгрес на КПСС, С., 1986, с. 126.

[2] Тези на Тринадесетия конгрес на БКП. Партиздат, С., 1986, с. 90—91.

[3] Отчет на ЦК на БКП пред Тринадесетия партиен конгрес... с. 88.

Digitized by Google

митет на БКП заложи и извежда опит по определени проблеми на партийната работа в окръзите и селищните системи. Това безспорно ще доведе до голямо единство в решаването на основните и главните проблеми, без да се ограничават творчеството и самоинициативата на партийните комитети и организации, на кадрите. От тази гледна точка бяха въведени единните учебно-тематични планове за обучение на низовите кадри на партията и другите обществени органи и организации във филиалите на АОНСУ и междуокръжните партийни школи. Тринадесетият конгрес постави задачата идейно-теоретическата и методическата подготовка да се приведат в съответствие с измененията в базата и надстройката, с потребностите на научно-техническата революция, с високите изисквания към субективния фактор. Още веднъж следва да се подчертае, че това може да се постигне, като се осъществи единство и като се повиши взискателността към идейно-теоретическата и методическата подготовка на партийните кадри. Народната поговорка гласи, а практиката убедително доказва, че орел, рак и щука кола не теглят. От тази позиция следва да се ръководи и организира самоподготовката на партийните кадри, изучаването и внедряването на челния опит.

Равнището на компетентността в работата на партийните комитети и организации зависи и от качеството на нейното информационно обслужване, от способността на кадрите да изучават общественото мнение. В Тезисите на конгреса е посочено, че сега е необходимо източниците, характерът и съдържанието на информацията, информационните потоци и процесът на събиране, съхраняване и обработване на информацията да се организират и структурират съобразно обективните потребности и дейностите на цялата политическа надстройка, на партийните органи и организации и ръководните кадри на различните равнища. Решаването на тази задача посредством интензификацията на информационното обслужване ще даде възможност да се преодолее едностранчивият характер на информацията, да се издига нейната роля като научна основа в работата на партийните комитети и организации. Съчетаването на научното информационно обслужване с широкото и комплексно изучаване и използване на общественото мнение ще доведе до решителното подобряване на качеството и ефективността на партийната работа. От друга страна — посочва др. Тодор Живков, — нужно е „гласност на взетите решения и мероприятия, които не са и не могат да бъдат привилегия на подбран актив или на личното обкръжение на ръководителите. Общественото мнение трябва да бие камбаната, когато има слабости и безобразия, и на висок глас да утвърждава хубавото в нашия живот“[1]. Взети в единство обективното изучаване на процесите и явленията, изучаването и използването на общественото мнение и широката гласност на плановете и решенията, на положителните и слабите страни в работата на партийните комитети и организации, на кадрите, ще създадат реални условия и предпоставки за по-нататъшното развитие на партията през периода на изграждането на развито социалистическо общество, за повишаване на нейната боеспособност във всички области на живота.

●

Проблемът за повишаване на методологическата и методическата подготовка на партийните кадри сега придобива изключително значение за теорията и практиката на партийното строителство. Неговото

[1] Т. Живков, Встъпително и Заключително слово пред XIII конгрес на БКП... с. 37

Digitized by Google

правилно решаване е един от основните ключове за преодоляване на съществуващото противоречие между тях. От приведените конгресни постановки се вижда, че нашата партия правилно осъзнава важността на този проблем и предприема конкретни мерки за неговото практическо решаване. А това е гаранция, че непрекъснато ще се повишава компетентността в работата на партийните комитети и първичните партийни организации, че те на дело ще осъществят задачата за интензивно развитие на икономиката и другите сфери на обществения живот посредством развитието на научно-техническата революция, подобряване качеството навсякъде и във всичко, укрепване на дисциплинираността, организираността и отговорността на всички звена на политическата система на обществото, на трудовите колективи, на целия народ.

На тази основа успешно ще бъдат изпълнени стратегическите и тактическите задачи от политиката на партията и НР България ще посрещне XXI век още по-модерна, по-хубава, с по-богат духовно и материално народ.

ТЕХНОЛОГИИ В ПАРТИЙНАТА ДЕЙНОСТ

НОВОСТ ИЛИ ВСЕКИДНЕВИЕ...

Проблемите на технологиите в партийната дейност продължават да вълнуват партийните кадри и активисти, предмет са на оживени дискусии и спорове, на залагане на опит и експерименти от различни партийни органи и организации. Налице е и стремеж по-задълбочено да се вниква в тяхната същност и особености, на дело да се проверяват предимствата им. Като се осмисля и анализира партийната практика, се търсят възможности да се прилагат нови или да се усъвършенстват съществуващите технологии.

Интересът към тях се повиши след Тринадесетия конгрес на БКП. Той е обяснимо напълно. Както големите задачи за качествено нов растеж на икономиката и на другите обществени сфери, които конгресът постави, така и посочените на него слабости и недостатъци в стила на работа и ръководство очертаха необходимостта да се усъвършенствува партийната работа. Важен лост за повишаване на нейната ефективност е използването на научнообосновани технологии.

За повишения интерес свидетелствуват и многото писма на читатели до редакцията със становища, опит, предложения и въпроси. Проблемите на технологиите заемат все повече място в тематиката на обучението на партийния актив. По тази тема подготви и проведе специално семинарно занятие задоч-

Digitized by Google

ният партиен университет по партийно строителство във Велико Търново. Участвуваха политическите сътрудници от отдел „Организационен" на окръжния и общинските комитети на БКП и секретари на комбинатски партийни комитети.

Изказаните на семинара мисли, съображения и идеи, а също и мненията и въпросите в писмата до редакцията дават възможност по-пълно да се разкрият онези страни и характерни особености на технологиите в партийната дейност, които все още предизвикват дискусии и противоречиви становища.

ОЩЕ ВЕДНЪЖ ЗА СЪЩНОСТТА, МЯСТОТО И РОЛЯТА НА ТЕХНОЛОГИИТЕ В ПАРТИЙНАТА ДЕЙНОСТ

В досегашните публикации в поредицата се отдели значително място на същността на технологиите в партийната дейност като последователен ред от взаимосвързани процедури и операции, посредством които партийните органи и организации реализират даден сложен процес, като постигат поставените цели и задачи с минимален разход на сили, средства и време и с висока ефективност. Технологията дава указания за начина, по който партийните комитети и организации следва да проведат конкретни действия, осъществени с подходящи форми и средства, за да изпълнят определена цел или задача.

Задаваните от читателите въпроси обаче показват, че някои страни от същността им все още не са изяснени в достатъчна степен. От по-пълно и задълбочено разработване се нуждаят проблемите за тяхното място, роля и значение в цялостната дейност на Комунистическата партия, за връзката и зависимостта им като субективно явление с обективните закони и закономерности на партията и за постигането на нужната адекватност на техните изисквания.

Според нас анализът на тези въпроси изисква да се разгледат в най-общ вид зависимостите на съотношението „процеси на партийното ръководство и на вътрешнопартийния живот — закономерности на партията (с техните механизми на действие и на използване) — формулиране на целите и задачите — дейност на партията за тяхното осъществяване. Комунистическата партия е жив политически организъм, който функционира и се развива, като в нея и между нея и обществото протичат различни процеси и явления. Те не са хаотични. В тяхното развитие се открояват определени тенденции, които са породени от действието на обективните диалектически противоречия. Тенденциите са израз на законите и закономерностите на партията. Освен с насоченост процесите се отличават и с различните темпове на своето развитие. И докато посоката на развитието на процесите се определя от закономерностите, то темповете са свързани със степента на тяхната реализация, т. е. с това доколко по-пълно или по-малко пълно се осъществява съответната закономерност.

Партията периодически набелязва определени цели, т. е. определени степени, които трябва да достигнат в развитието си тези процеси, така че да се осигури изпълнението на задачите за планомерно и хармонично развитие на цялото общество. Така постъпи партията на своя Тринадесети конгрес. В Тезисите и в другите документи на конгреса бяха формулирани границите, до които трябва да достигнат в развитието си ръководните и вътрешнопартийните процеси. Целите се определят върху основата на задълбочен научен анализ на обективните условия, на спецификата на съответния етап на обществено-икономическото развитие, на силата и боеспособността на партията, на възможностите на обществото. **Но във всички случаи определените цели фиксират едно по-високо равнище на развитие на процесите, т. е. на степента на реализация на закономерностите, отколкото ако те се оставят да протичат стихийно, без** активната и целенасочена намеса на субективния фактор.

Digitized by Google

Знаем, че закономерностите на партията са обективни по своя характер и се реализират чрез дейността на хората, детерминирана от взаимодействието на механизма на действие на закономерностите и условията в момента на реализацията. Механизмът на действие на закономерностите е съвкупност от обективни форми, чрез които си пробива път тенденцията, и не зависи от волята и желанията на партийните органи, организации и членове. Обстоятелството, че не може съзнателно да го изменя не означава, че партията няма възможност да влияе върху степента на тяхната реализация. Това тя прави, като въздействува и по подходящ начин изменя другия компонент — условията, при които протича реализацията. Партията съзнателно и целенасочено усилва въздействието на тези фактори и условия, които ускоряват развитието на съответния процес. Тя премахва пречките и преградите, които задържат развитието на процеса. Като опознава отделните фактори и условия и тяхното отражение върху темповете на развитие на съответния процес, партията със своите действия ги изменя така, че да постига по-високи цели, отколкото ако процесите протичат спокойно, без намесата на субективния фактор.

Ние считаме, че дейността на отделна партийна организация или на партията като цяло ще отговаря на изискванията на обективните закономерности само тогава, когато включва извършването на онези необходими действия, осъществени с подходящи форми и средства, чрез които ще се изменят условията на реализация на закономерностите така, че да се осигури постигането на предварително планираните от нея цели. Практиката често ни поднася примери, когато партийните органи и организации не постигат набелязаните цели. Обикновено причините са от субективен характер — не е предвидено да се въздействува върху всички съществено влияещи върху протичането на процеса фактори и условия, не са подбрани най-подходящите форми и средства, не са подредени правилно, така че да съответствуват на вътрешната логика на съответния процес. Подобни слабости съпътствуват понякога работата и на силни и боеспособни партийни организации. В тези случаи поставените цели се постигат, но с цената на премного усилия, време и средства.

Именно тук се открояват мястото и ролята на технологиите в партийната дейност. Чрез тях във вид на процедури и операции се предвиждат само онези необходими действия на партийния орган или организация, посредством осъществяването на които в определена последователност ще се въздействува върху факторите и условията така, че да се осигури достигането на предварително планираното равнище на развитието на съответните процеси. **Следователно може да дефинираме технологията като ефективно средство за рационално въздействие върху процесите на партийното ръководство и на вътрешнопартийния живот, за тяхното научнообосновано управление в посока на постигане на предварително планираните цели.**

Обрисуваната картина на мястото и ролята на технологиите в партийната дейност ни дава възможност да формулираме някои по-съществени характеристики и изисквания към тях:

първо, технологиите са свързани с реализирането на сложни процеси на вътрешнопартийния живот и партийното ръководство чрез разчленяването им на отделни етапи, процедури и операции;

второ, те се разработват и прилагат за постигането на предварително планирани цели в развитието на процесите;

трето, те предвиждат действия на партийните органи и организации, чрез които да се окаже необходимото влияние върху всички или поне върху основните, най-съществените фактори и условия, от които зависят темповете на развитие на процесите;

Digitized by Google

четвърто, чрез тях се осъществява използването на законите и закономерностите на партията. На тази основа те се подчиняват и следва да бъдат съобразени с принципите и нормите на партиен живот и ръководство;

пето, в технологиите се използват постиженията на науката партийно строителство и на другите обществени науки. Върху основата на опознаването на законите и закономерностите и на тяхното действие, на анализа на влиянието на отделните фактори и условия върху развитието на процесите, на възможностите за целенасочено въздействие от страна на субективния фактор те дават научнообосновани препоръки за избор на най-ефективните форми и средства, за определяне на най-късия път към постигане на целта.

ОТКОГА СЕ ИЗПОЛЗВАТ ТЕХНОЛОГИИ В ПАРТИЙНАТА ДЕЙНОСТ?

С подобен въпрос се обърна към редакцията Цветан В. Попов от Враца. Свои становища по него споделиха и участниците в семинара във Велико Търново Петко Петков, инструктор в отдел „Организационен" на ОК на БКП, Йордан Кожухаров, завеждащ отдел „Организационен" на общинския комитет на БКП — Горна Оряховица, Димитър Димитров, секретар на заводския партиен комитет при комбината за складова техника „Янтра".

Наистина неоднозначни са отговорите и може би затова са и така дискусионни въпросите **„Откога в партията се прилагат технологии? Сега има ли или няма технологии? От производството ли сме ги взели?"** Отделни партийни кадри изразяват становището, че технологиите са новост, че съществуват само от няколко години. Прокрадва се и мнението, че те са нещо чуждо, външно, собствено неприсъщо за партията и на партийната дейност, че те тепърва ще се разработват и внедряват в работата на партийните органи и организации. Изходна позиция и мотивировка на това становище е фактът, че за технологиите в партийната дейност се заговори в последните години, а също обстоятелството, че те като научно понятие са пренесени по аналогия от социалните технологии. Схващането за технологиите като за нещо ново и непознато за партията е неправилно и от научна, и от практико-приложна гледна точка. Защо?

Първо, защото практиката на човешкото познание убедително свидетелствува, че адекватните научни понятия често се формулират значително по-късно от появата на реално съществуващия предмет, явление, процес. Наистина понятието „технологии в партийната дейност" не се среща в научното наследство на К. Маркс, Ф. Енгелс, В. И. Ленин. Няма го и в произведенията на Д. Благоев и Г. Димитров. Независимо че класиците не го използват, то реално е съществувало и в много свои произведения те разглеждат и анализират различни негови страни, особености и компоненти.

Второ, обстоятелството, че понятието „технологии в партийната дейност" е формулирано по аналогия с понятието „социални технологии" не означава, че то е нещо чуждо, привнесено отвън, собствено неприсъщо на партията. Подобно становище е не само неправилно, но и вредно, защото настройва отделни кадри, без да вникнат в същността им, да се противопоставят на технологиите в партийната дейност, да ги считат за „излишни", за „проява на технократизъм" и пр. Вярно е, че като понятие то е взаимствувано в партийното строителство от другите обществени науки, като са отчетени качествените отлики на партията спрямо обществото като цяло, но то се използва за обозначаване

Digitized by Google

на едно реално съществувало и съществуващо явление в партийната дейност. Та нима с възприемането от другите науки на понятия като „закон", „закономерност", „диалектическо противоречие" и пр. ние сме въвели в партията едва ли не субективно и съответствуващите явления. Наистина много полезни са дискусиите, за необходимостта от стимулирането на които се посочи категорично и на Тринадесетия конгрес на БКП. Но най-малкото няма полза от спорове, участниците в които изхождат от позицията: „Аз не знам за какво става дума, но съм против!"

Технологиите в партийната дейност не са нещо ново и непознато досега в практиката. На всеки етап от своето и на общественото развитие партията винаги си е поставяла определени цели, за осъществяването на които тя е набелязвала и осъществявала конкретни действия, процедури и операции. Те са се подчинявали на изискванията на законите и закономерностите. Имат научнообоснован характер, защото са се основавали на марксистката теория, т. е. имаме основания да твърдим, че технологии в партийната дейност има, откогато съществува партията. Участниците в дискусията посочиха редица конкретни технологии — разработените и внедрените в отделни партийни органи и организации системи за подбор, обучение, разпределение и оценка на кадрите, за формирането и изучаването на общественото мнение; за обобщаване и разпространение на челния партиен опит; програмите за обучение на младите комунисти, замяната на партийните членски книжки, проведения преглед на силата и боеспособността на първичните партийни организацици, прегледа-проверка на работата на първичните организации по отрицателните явления и тенденции в обществения живот и други.

В КАКЪВ ВИД НАМИРАТ ИЗРАЗ ТЕХНОЛОГИИТЕ В ПАРТИЙНАТА ДЕЙНОСТ?

Широко известно е делението на технологиите на писани и неписани, като за критерий се използва видът на техния израз — материално-вещественото или изцяло духовен.

Васил Маджаров от общинския комитет на БКП в Пазарджик отправи към редакцията на списанието въпроса **„Каква е разликата между писана и неписана технология в партийната дейност?"** Нашето мнение е, че по същество разлика между двата вида няма, защото и едните, и другите трябва да отговорят на изискванията за технологии в партийната дейност. **Разликата се състои в това, че неписаните са фиксирани само в съзнанието на хората, докато писаните са намерили и свой материално-вещественият израз.** Въпреки очевидната простота на отговора този въпрос често се задава. Причината според нас се корени в следното обстоятелство. Когато стане дума за технологии в техния писан вид, част от кадрите и особено тези от низовите звена явно или скрито изказват опасения, че с тяхното прилагане неминуемо ще се увеличи и без това прекалено голямата книжнина в партийните бюра и първичните организации. У някои възниква представата, че едва ли не ще трябва да се пишат сложни, на изискано висок стил технологии за всяка от многото цели, към които се стреми партийната организация, че ще е нужен специален шкаф с папки, където да се наредят технология до технология. Подобни представи често са и в основата на противопоставянето на тези кадри на въвеждането на технологиите в партийната дейност.

Правилно някои автори и участниците в дискусията подчертават, че неписаните технологии както досега, така и в бъдеще ще бъдат основният вид, особено за първичните партийни организации. Те се из-

Digitized by Google

ползват при реализацията на по-малко сложни и непродължителни процеси. Процедурите и операциите, а също и указанията за тяхното провеждане са лесни за запомняне, привични за партийните кадри и активисти. Знанията за тях се получават в резултат на обучение, на собствен опит и интуиция. Предават се директно от човек на човек и обикновено се усвояват в хода на изпълнението. Неписаните технологии сравнително често се използват при циклично повтарящи се процеси или дейности — например при проверки на контролно-ревизионните комисии, при приемането на нови партийни членове, при работа с критичните бележки и предложенията на комунистите и др.

Писани технологии е имало досега, ще има и в бъдеще. Обикновено се записват технологиите, по които се извършват сложни, зависещи от много фактори и условия, продължителни във времето процеси. Практически не е възможно да се запомнят, да се запечатат в съзнанието на изпълнителите всички процедури и операции, срокове и указания, съдържащи се в тях. Писаните технологии се използват главно в работата на централните и местните партийни органи.

Стоян Стоянов от общинския комитет на БКП в гр. Сандански се обърна към редакцията с въпроса **„Какво е общото и различното между технология, от една страна, и система, методика, програма, сценарии и пр., от друга?“** Действително писаните технологии обикновено се формализират във вид на системи, методики, програми и др. В тях върху основата на прилагането на комплексния и програмно-целевия подход партийните органи и организации планират извършването на процедури и операции във вид на конкретни действия, мерки и пр., които са насочени към постигането на поставената цел. Предвиждат се сроковете, формите и средствата, а понякога и указания за провеждането им.

Но ако спрем с разсъжденията си дотук, естествено и съвсем логично възниква задаваният допълнителен въпрос **„След като програмата, системата, методиката и пр. са отдавна известни и утвърдени в партийната практика, нужно ли е да въвеждаме новото понятие „технологии в партийната дейност?“** Отговорът в една или друга степен бе търсен и в предишни публикации в тематичната поредица на списанието. Той бе предмет на обсъждане и дискусии и на семинара във Велико Търново. Вниманието към него е напълно оправдано и от теоретико-методологическа, и от практико-приложна гледна точка. От една страна, защото интересът към технологиите в партийната дейност, към тяхното разработване, внедряване и използване от местните партийни органи издига на преден план проблема за материално-веществения им израз, за необходимостта те да бъдат описани, за вида, който те ще приемат, за названието, под което ще бъдат подведени. От друга страна, съществува реална опасност от дискредитиране на новото, още невлязло широко в терминологията и в практиката понятие, като всички разработени програми, системи, планове и пр. бъдат механично и с лека ръка „кръщавани“ технологии в партийната дейност. По този начин ще се профанира понятието и ще се налее вода в мелницата на псевдонаучността, на наукообразието в партийната работа.

Понятието „технология в партийната дейност“ не е тъждествено с понятията „система“ и „програма“, не се покрива напълно по съдържание с тях. Технологията в партийната дейност е по-широко по своето съдържание понятие. То включва и писаните, и неписаните технологии, докато програмата, сценарият, системата, методиката и пр. са само част от писаните технологии. Те са по-малко общи от технологиите, защото са свързани и отразяват специфичните особености на процесите, за които са предназначени. Например системата и методиката се при-

Digitized by Google

лагат обикновено при периодични или циклично повтарящи се процеси като обучение на млади комунисти, провеждане занятията на политическата учебна година и др. На семинара във Велико Търново бе споделено, че още през 1977 г. възловият партиен комитет в Г. Оряховица е разработил методика за подготовка и провеждане на организационно партийно събрание. Нейното приложение в практиката е дало положителни резултати — премахнало се е режисирането, обогатили са се колективността и демокрацията, нараснала е активността на комунистите, повишила се е деловитостта и се е засилила проблемността в тематиката на събранията.

Програмата като форма на предварително планиране на партийната дейност във вид на технология се използва при дълготрайни, сложни, многопланови процеси. Чрез програмата вниманието се насочва към комплексното въздействие върху всички фактори и условия, постига се нужната координация на усилията на всички субекти на социално управление. Сценарият се използва при отделни, непродължителни, еднократни процеси или действия, като чрез него се осигуряват поредност, определена последователност, взаимна зависимост и връзка на отделните процедури и операции.

Както изтъкнаха и други автори в тематичната поредица, допълнително доказателство за липсата на тъждественост е и фактът, че някои от понятията (система, програма, методика и др.) в партийното строителство и другите обществени науки, а и в практиката се използват в тесен и широк смисъл. Например понятието „програма", употребено в широк смисъл, е система от цели, каквато е Програмата на БКП. Тя не е и не може да се разглежда като технология. Понятието „система" ни служи за обозначаване на системните свойства на материални и духовни обекти. За програми и системи като материално-веществен израз на технологиите говорим само когато са използвани в тесен смисъл. Ако допуснем да се отъждествяват с технологиите, наличието на широк смисъл би довело до безсмислици и объркване.

Въпросът не е в това, дали да използваме или да не използваме тези понятия за обозначаване на част от писаните технологии. Не е и в това механически да заменим тези термини с „технология", да прекръстим всичките като технологии. Целият въпрос е в това да разработваме и използваме технологии в партийната дейност, да правим методиките, програмите, системите така, че те да се доближават плътно до тях, да отговарят на споменатите изисквания.

ТЕХНОЛОГИИТЕ — ШАБЛОН ИЛИ ТВОРЧЕСТВО?

Като се позовава на постановката, че партийната работа е неразривна сплав от рационални и емоционални моменти, Петрун Стоянов, завеждащ сектор в окръжния комитет на БКП в Благоевград, се интересува каква е връзката между партийната работа като изкуство и като технология. Стоян Стоянов от общинския партиен комитет в гр. Сандански се обърна към редакцията за допълнителни разяснения по зависимостта между технологии, самодейност и творчество. На семинара във Велико Търново в своето изказване Петко Петков, инструктор в отдел „Организационен" на окръжния комитет на БКП, разгледа някои страни на съотношението „технологии — творчество — регламентиране", а Йордан Кожухаров сподели интересни мисли и повдигна някои въпроси за осигуряване на оптимално съотношение между технологиите и възможностите за проява на инициативност при тяхното изпълнение.

Digitized by Google

Всички тези изказвания и въпроси в една или друга степен засягат различни страни на проблема за съотношението между технологиите и творчеството в парийната дейност, което бе подробно разгледано от проф. д-р М. Марков[1] в първата статия на тематичната поредица. Преди да споделим нашето мнение по този въпрос, е нужно да уточним дали наистина този проблем съществува реално в партийната практика? Неговата същност се свежда до следното. Част от партийните кадри и активисти считат, че с въвеждането на технологиите в партийната дейност ще се ограничи полето на творчеството в нея, че подобно на използването на производствените технологии ще се засилят и ще станат преобладаващи рутинните, стереотипните действия. Всичко това ще обезличи партийната работа, ще я изсуши, ще обезсили творческопреобразуващия ѝ характер, ще премахне нейната уникалност и неповторимост.

Ние считаме, че **противопоставянето на технологиите с творчеството е изкуствено.** Този проблем съществува само в съзнанието на отделни кадри, и то само при използването на механични, повърхностни аналогии с производствените технологии. В реалната практика няма такъв проблем, защото нима сега съществуващите и използваните от партийните органи и организации технологии в партийната дейност са я изсушили и са пресекли изворите на инициативата и творчеството? За по-пълната тяхна изява пречат формализмът, прекалената регламентация, излишната книжнина и заседателщината, парадните мероприятия — все слабости на стила и методите на работа, които не само че не са присъщи, но са и несъвместими с технологиите в партийната дейност. Дори напротив, **именно технологиите, съобразени с изискванията на законите и закономерностите, въплътили в себе си постиженията на обществените науки, разработени върху основата на комплексния и програмно-целевия метод, са важно средство в борбата за преодоляването им.**

Реалният проблем в партийната практика е в друго. **Той се поражда от необходимостта да се създава и поддържа оптимално съотношение между творческите и стереотипните (повторяемите) действия в работата на партийните органи и организации.** В практиката съществуват и едните, и другите. Няма партиен комитет или организация, които всяка задача и цел да изпълняват само с нови, породени от творчеството действия. Дори и при решаването на новите мащабни задачи, които постави Тринадесетият конгрес на БКП, никой не се е отказал от старите, изпитаните форми и средства — събрания, заседания, партийни поръчения, партийна учебна година, партийни решения и др. Много от тях дори са свързани с уставни изисквания и задължения. И обратното, само със стереотипни действия едва ли ще се върви напред, само с тях не е възможно да се решават новите задачи. Ясно е, че са нужни творчество и инициатива, ще е нужно да се търсят и прилагат нови форми и средства, да се изпълват старите, изпитаните с ново съдържание, творчески да се усъвършенствува тяхното провеждане.

Както посочват проф. д-р М. Марков[2] и доц. д-р Г. Бърдаров[3], между творческите и стереотипните действия има сложна, диалектическа връзка и зависимост. Непрекъснатото изменение на целите и задачите,

---

[1] М. Марков, Партията и технологическата революция, сп. „Партиен живот", бр. 7, 1985.

[2] М. Марков, Технология и ефективност на социалното управление, С., Партиздат, 1980, с. 34.

[3] Г. Бърдаров, Партийната дейност. Същност, качество, ефективност, С., Партиздат, 1984, с. 171—172.

Digitized by Google

на условията и факторите за тяхното постигане определя перманентната необходимост от творчество и инициатива, от търсене и прилагане на нови форми и средства, на нови начини и подходи. Същевременно знаем, че новото не се прилага само веднъж, еднократно. То веднага започва да се повтаря, да се репродуцира, т. е. в практиката се наблюдава една непрекъсната инверсия на двата вида действия. Това са моменти, когато новото, творческото се превръща в своята противоположност — в стереотипни, рутинни действия. А те, от своя страна, съчетани с непрекъснатото изменение на условията, отново раждат новото, творческото, т. е. отново се връщат в изходното положение и кръгът на спиралата се затваря.

Следователно в партийната практика е налице едно диалектическо противоречие между двете противоположности — творческите и стереотипните действия. Един от изпитаните начини за успешното и позитивно разрешаване на подобни противоречия в социалистическото общество, както посочва акад. П. Н. Федосеев[1], е чрез съединяване на противоположностите. Подобен подход бе използван още от В. И. Ленин при формулирането на принципа на демократическия централизъм. Чрез съчетаването на държавното и общественото начало у нас бяха създадени и успешно функционират държавно-обществените и обществено-държавните органи на социално управление. Така са решени проблемите на колегиалността и единоначалието, на принципа на равенството и материалното стимулиране на по-добрите работници и др.

Същият подход се използва за разрешаване на посоченото реално съществуващо противоречие в работата на партийните органи и организации, като технологиите тук играят ролята на свързващото звено. Те осъществяват съчетаването на творческите и на стереотипните действия и осигуряват оптимално съотношение между тях. Без да се спираме подробно на обстоятелството, че самото проектиране, разработване и внедряване на технологиите в партийната дейност е дело изключително творческо и новаторско, ще посочим, че главното поле на изявата на творческото начало в технологиите се определя от неотменното изискване за относителна, а не за абсолютна еднозначност при реализирането на процедурите и операциите, съдържащи се в нея. Това означава, че партийните органи и организации са свободни за проява на творчество при изпълнението на всяка от процедурите и операциите. Като посочи, че технологията не е пречка за свежата струя на творчеството, Иван Вълчев, секретар на общинския комитет на БКП в Лясковец, даде пример за работата в общинската партийна организация по ленинградската система за помощ и контрол при провеждането на партийни събрания, която по същество е една технология. Той сподели, че в началото в системата са били обхванати само част от събранията на първичните партийни организации и на масовите организации. Впоследствие са включени всички събрания. Направи се изменение и при определянето на отговорниците — в началото всеки месец се менях. А сега един отговорник посещава дадена организация през целия отчетен период. Всичко това показва, че увлечението за по-голямо и излишно конкретизиране и регламентиране спъва работата. В практическата дейност са не само възможни, но и необходими известни изменения и отклонения при осъществяване на технологиите, които са насочени към засилване на инициативата и творчеството. Задължителните процедури и операции от една технология се реализират чрез различни форми и средства, като се използват различни варианти. Изводът е, че технологиите не са пречка за инициативата и творчеството.

[1] П. Н. Федосеев, Диалектика в современном мире, сп. „Вопросы философии", бр. 5, 1986.

Digitized by Google

Както сподели в един от материалите на тематичната поредица проф. К. Иванов[1], с прилагането на технологии на практика се осъществява принципното изискване на В. И. Ленин за единство в основното, в коренното, същественото и многообразие в начините и подходите за реализиране на задачите.

Известна истина е, че шаблонът и схематизмът в партийната работа не се създават от самите форми и средства, от начините и подходите, а от хората, от ръководителите и изпълнителите. И въпреки това често се задава въпросът **„Технологиите допринасят ли за утвърждаване на схематизъм и шаблон в партийната работа?“** Привидно има основания за подобен въпрос. Та нали Тринадесетият конгрес на БКП постави пред всички едни и същи цели и задачи. Всеки партиен орган или организация търси най-прекия път към целта, стреми се да използва най-ефективните форми и средства. На пръв поглед има условия отделните партийни органи и организации да работят по едни и същи технологии, т. е. да се създават схематизъм и шаблон в действията. Слабост на подобни разсъждения е, че се забравя едно важно обстоятелство. **Всяка технология, за да е ефикасна, за да води към постигането на целта с най-малка загуба на време и сили, т. е., за да е наистина технология в партийната дейност, следва да е съобразена с възможностите и ресурсите на съответната партийна организация, да отчита, да абсорбира в известен смисъл нейните специфични особености.** Това означава още при проектирането ѝ да са отчетени възможностите на субективния фактор, да се вземат предвид количеството и качествата на комунистите, териториалното им разпределение и възможностите за комуникации, образованието и квалификацията им, тяхната активност и инициативност, степента на осъществяване на авангардната им роля и личния пример, способността им да водят след себе си безпартийните и пр.

А по всички тези показатели надали има две напълно еднакви партийни организации в цялата партия. Това означава, **че независимо от еднаквите цели, които са поставени пред отделните партийни организации, то те ще прилагат различни технологии за тяхното постигане. Следователно при правилно разработване и внедряване на технологиите не се създават условия за шаблон и схематизъм в партийната работа.** Подобни слабости могат да се появят само при неточното им проектиране и използване, само тогава, когато механически ги пренесем и приложим. Тогава наистина няма и да получим очаквания от тях ефект. Знаем обаче, че подобен механичен подход може да дискредитира не само технологиите, но и всяко действително творческо и новаторско начинание в партийната работа.

ПРЕЧАТ ЛИ ТЕХНОЛОГИИТЕ НА ИНДИВИДУАЛНАТА РАБОТА?

Индивидуалната работа е живецът на политическата и идеологическата дейност на партийните органи и организации. Главната нейна цел е да се укрепват връзките на партията с масите, да се стигне до отделния човек, да се засилят неговата убеденост и активна жизнена позиция. Основна форма на индивидуалната работа е личната беседа с отделния човек.

Въпросът за съотношението между индивидуалната работа и технологиите е от съществено значение. Откакто се заговори за разработване и внедряване на технологии в партийната работа, се появи и убеж-

[1] К. Иванов, Единство в основното творчество, в подходите и формите, сп. „Партиен живот“, бр. 15, 1985.

Digitized by Google

дението у някои партийни дейци, че ако внедрим технологиите, ще пресушим живата работа с хората.

Но нали те са технологии за работа на хора с хора и няма защо изкуствено да откъсваме и противопоставяме технологиите на индивидуалната работа. Те са два взаимно свързани и взаимно зависими компонента на партийната дейност. Технологиите не са „противопоказни" на живата работа с отделния човек. Те винаги съдържат като своя неразделна част изискването за индивидуална работа, защото са съставени от процедури и операции, които се осъществяват с най-ефективните форми и средства за постигане на целите и задачите. А нали индивидуалната работа е всепризнато ефективно средство в партийната дейност.

„Трябва ли да се технологизира индивидуалната работа? Възможно ли е да стане това?" — тези въпроси постави в своето изказване Стоян Бонев, секретар на партийния комитет на Строително-монтажния комбинат във Велико Търново. Отрицателният отговор той подкрепи с пример от своята практика: „Имаше период, когато се бе влошила трудовата дисциплина в една от бригадите. Отидох преди началото на работния ден на жилищния блок, който тя изграждаше. Закъсняха 6—7 души. Аз нищо не казах. Стоя и гледам. На втората сутрин отново отидох. Закъсняха само трима. Пак нищо не говоря. На третата сутрин се приближи един от работниците и ми каза: „Всички сме тук!" Ето това е цялата „технология". А аз бях намислил да ги викам, да им говоря, да ги убеждавам с цифри и примери. Индивидуалната работа едва ли ще се води по някаква технология, особено писана. Тя е индивидуален подход към всеки отделен случай, към всеки отделен човек. Тя е творчество, опит и интуиция на партийния работник и активист."

Независимо че се подчинява на определени психологически и педагогически зависимости и закони, действително не е възможно да се технологизира индивидуалната работа. А не е и нужно. Нужно е друго — тя неизменно да присъствува в партийната дейност, да съпътствува провеждането на всяка процедура и операция от технологиите за постигане на конгресните цели и задачи. Но понякога забравяме за нея. Разгръщаш програми, системи, методики на партийни организации и комитети и виждаш, че са предвидени ефективни и логически правилно подредени действия, но липсва идеологическото осигуряване за постигането на поставената цел, липсва и индивидуалната работа като най-силното и изпитано средство в това направление.

Технологиите не противоречат на индивидуалната работа, а напротив, те я изискват като свой неотменим компонент, който при проектирането непременно трябва да се включи, да се предвиди, да се планира. И още нещо, което свидетелствува в полза на взаимната връзка и обусловеност между технологии и индивидуална работа, за тяхното единство, а не за противопоставянето им. Става дума за обстоятелството, че технологиите показват най-късия път към целта, пътя с най-малка загуба на ресурси. Това означава премахването на излишните, на неводещите към целта действия на партийните организации, активисти и кадри, което ще освободи много време, сили и възможности за провеждането на повече и по-съдържателна индивидуална работа. Това е съществен въпрос за партийната практика, защото често наблюдаваме как, претрупани от излишна книжнина, ангажиране в провеждането на парадни, показни, понякога дори безцелни мероприятия, партийните секретари нямат време да отидат в бригадите и цеховете, да се срещнат и разговарят с комунисти и безпартийни, да водят с тях конкретна и целенасочена индивидуална работа.

Digitized by Google

●

Като не различава дамара на камъка, неопитният човек може дълго да върти чука, силно да удря, много пот да пролее, може да натроши камъка на парченца, но няма да го направи с „лице". А майсторът-каменар знае къде да удари, така че с един замах да му придаде нужната форма. Може да не е най-точно сравнението, но технологиите играят ролята на дамара в партийната дейност. Те чертаят най-късия и ефективен път към целта. И най-важното — те не са случайно стечение на обстоятелства или независеща от човека „игра на природата", която трябва да бъде открита, за да се използва. Макар и свързани с изискванията на обективните закони и закономерности, технологиите са плод на целенасоченото, съобразено с постиженията на обществените науки творчество на революционно мислещите и революционно действуващите партийни кадри.

●

Много са въпросите, свързани с проектирането, внедряването и използването на технологиите в партийната дейност. По някои от тях изказахме нашето становище. Има и още. „Кой ще прави социалната поръчка и кой ще ги разработва, какви са особеностите при внедряването им, как трябва да се усъвършенстват съществуващите, как ще „вкараме" в тях постиженията на обществените науки, кои са критериите за ефективност, каква е връзката на технологиите с партийния стил и дисциплината, има ли нужда от технологично мислене в партията, не се ли нуждаят новите технологии от използването на електронноизчислителна техника" — ето част от въпросите, на които ще търсим в бъдеще верния отговор.

Георги ИВАНОВ
Георги СЪЙКОВ

Digitized by Google

ВЕЛИНГРАДСКАТА ОБЩИНСКА ОРГАНИЗАЦИЯ СЛЕД КОНГРЕСА

По инициатива на първичните партийни организации при сп. „Партиен живот" и апарата на общинския партиен комитет — Велинград на съвместна среща-разговор бяха обсъдени някои въпроси от работата на партийните органи и организации в общината за изпълнение решенията на XIII конгрес. Разисканията бяха насочени към измененията в партийната работа, които се налагат от стратегическата задача за овладяване на най-новите постижения на научно-техническия прогрес. Анализираха се подходите, формите, методите и средствата за изпълнение на научно-техническата политика в условията на общината, за постигане на качествено нов растеж на икономиката.

Предлагаме на вашето внимание част от разсъжденията, изводите, анализите и предложенията.

СТИЛЪТ, МЕТОДИТЕ, КАДРИТЕ

Кадрите имат свой почерк, стил и методи на работа. Въпреки че става въпрос за ленински стил, при отделния партиен работник, при колективния партиен орган той придобива своя окраска, индивидуално звучене. В повечето случаи индивидуалността в стила и методите на работа е източник на действеност, ефективност. Партийните органи и организации не могат да изпълнят стратегическата задача за внедряване на най-новите постижения на научно-техническия прогрес, без да внесат коренни изменения в стила и методите на своята работа. Обогатеният стил ражда новото, същественото, необходимото.

Изказванията на комунисти от двете партийни организации съдържаха разсъждения и в тази насока.

ДИМИТЪР ПЕТКОВ — заместник главен редактор на сп. „Партиен живот":

— Знаем, че ръководната роля на партията се издига непрекъснато. Това е закономерност, доказана от целия период на нашето развитие. След всеки по-важен партиен форум, където се обобщава теоретически нашата практика и се правят изводи за усъвършенствуване

Digitized by Google

на партийната дейност, се търсят форми за по-нататъшно развитие на партията съобразно новите условия. Сега след Тринадесетия конгрес на партията отново възниква такава необходимост. Конгресът начерта стратегията и задачите на партията за качествено нов растеж на икономиката, за дълбок поврат в нашето икономическо развитие. Става дума фактически за преустройство преди всичко или най-напред на материално-техническата база, на материалните производителни сили на обществото на съвършено нова основа, на основата на последните постижения на научно-техническата революция. Това означава, че в предстоящия период до края на века нашата страна в своето икономическо развитие ще върви по съвършено нов път от досегашния. Изменението на производителните сили ще предизвика съответно качествено ново изменение в цялата социална, духовна сфера, въобще в целия наш живот.

Възниква въпросът: какви изисквания, какви изводи трябва да се направят за нашата партийна работа, за да може тя да отговори на новите задачи? С какво тя трябва да се обнови? Ще настъпват ли и в нея качествени изменения? В какво ще се изразят те и как всяка партийна организация ще обновява своя живот, своята дейност?

В Тезисите на конгреса специално се посочва като важна вътрешнопартийна задача да се привеждат съдържанието, формите и стилът на партийната работа в съответствие с изискванията на научно-техническата революция. Поставят се още задачи за формиране на нови качества и издигане ролята на комуниста, за разгръщане енергията на трудещите се, за създаване на нов икономически, политически и идеологически климат и пр.

ДИМИТЪР ШУЛЕВ — първи секретар на общинския партиен комитет:

— ... Успешното изпълнение на решенията на Тринадесетия конгрес и задачите за качествено нов растеж на икономиката в общината в най-голяма степен зависят от правилната организация на работата на апарата на общинския комитет на партията, на отделите, на бюрото, на пленума. След Докладната записка на др. Тодор Живков за стила и методите на работа приехме мерки за усъвършенстване работата на общинския партиен комитет. Едно от изискванията за усъвършенстване на стила е правилното определяне основните задачи, тяхното разработване и създаване на организация за изпълнението им. Ръководейки се от това, след Февруарския пленум през миналата година бюрото на общинския партиен комитет стигна до извода, че се нуждаем от цялостна оценка за комплексното развитие на общината. С помощта на един научен колектив съставихме комплексна програма за развитието на селищната система до 2000 година на базата на най-новите достижения на научно-техническия прогрес, като приоритет се дава на развитието на основната функция на района — балнеолечението и почивното дело. Тази програма е почти готова и чакаме всеки момент да бъде утвърдена от правителството. По такъв начин ние изпълняваме едно важно изискване на ленинския стил — да се определи основното звено в работата.

Другият момент, свързан с усъвършенстването на стила и методите на работа, е правилната организация на работата на апарата на общинския партиен комитет. Смятам, че това е основен проблем в работата на този етап. От особено значение са планирането и координирането на усилията на всеки сътрудник. При нас сме възприели всеки понеделник в специална бланка сътрудникът да планира задачите за седмицата и да се обсъждат на оперативка. Това дава въз-

Digitized by Google

можност наистина за една добра координация, а където трябва, и да се направят известни корекции на седмичния план. Много важно е и за набиране на по-правилна информация и оказване конкретна помощ на първичните организации и колективи да се осигуряват на сътрудниците на общинския комитет условия да бъдат по-често в тях. При нас сме утвърдили практиката всеки сътрудник в седмицата да посети най-малко четири първични партийни организации, а през месеца да участвува най-малко на четири техни събрания. Направихме оценка и на обществената ангажираност на всеки, тъй като се оказа, че някои от тях са прекалено натоварени с обществени задължения, което не може да не се отрази на бюджета на работното им време. Затова извършихме съответно преразпределение.

Положително се отрази на по-добрата организация на работата на апарата и прехвърлянето на една част от задачите на нещатните сътрудници на отделите. Особено при организиране на проверки, разработване на материали за бюрото, пленуми, участие в отчетно-изборната кампания... Това дава възможност на щатните сътрудници по-правилно да разпределят работното си време, а общинският комитет да получава по-голяма и по-вярна информация. Особено полезен за правилното организиране на работата се оказа утвърденият правилник за работа на апарата на общинския партиен комитет. Ние конкретизирахме някои неща, с което се определиха специфичните и общите задачи на отделите, уточниха се и отговорностите на всеки сътрудник. Полагаме усилия да се доведат до минимум инцидентните съвещания и сбирки с апарата на общинския партиен комитет и с другия актив, които биха нарушили плановостта в работата на сътрудниците.

Голямо значение отдаваме на теоретическата и практическата подготовка на щатните сътрудници. Убедени сме, че ефективността от работата им зависи най-вече от тяхната подготовка. Всички участвуват в окръжния партиен университет. На събрания на първичната ни партийна организация се обсъждат отделни моменти от партийно-организационната работа. Организираме редица срещи за обмяна на опит с други общински партийни комитети. На партийно събрание обсъдихме положителен опит в работата на партийни комитети и първични партийни организации от СССР и ГДР и от нашата страна. Особено полезна за нас се оказа размяната на информация за опита на побратимените градове Кисловодск от СССР и Хоенщайн Ернстал от ГДР по проблемите на организацията на работата на апарата. По редица актуални проблеми на партийно-организационната работа канихме лектори от Централния комитет, от апарата на окръжния комитет, от Академията за обществени науки и социално управление.

Друг елемент за усъвършенствуване на стила и повишаване ефективността на партийното ръководство, на който беше обърнато голямо внимание на Тринадесетия конгрес на партията, е засилване контрола за изпълнение на решенията. Особено внимание обръщаме на картотекиране на решенията, критичните бележки и предложенията. Смятам, че въведената система в тази насока функционира добре. Изграден е съвет по информацията, оглавяван от секретар на общинския партиен комитет, който прави необходимия подбор на информацията и контролира решаването на задачите. Партийните решения при нас се картотекират от завеждащ кабинета по организационните въпроси. Ежемесечно на съвещания на апарата се дава информация за тяхното изпълнение, търси се отговорност за неизпълнените. Всяко тримесечие бюрото на общинския комитет на партията приема оценка по решенията, като обръща особено внимание на ефекта от реализация-

Digitized by Google

та им. При необходимост се удължават сроковете и се правят съответни промени.

Практика на общинския комитет е за основни решения да организира проверка на място от работни групи. Съобразно задачите в тях се включват специалисти, членове на общинския комитет и общинската ревизионна комисия. След проверката в бюрото се приема оценка, с която се запознават проверяваните. За изпълнение на някои решения се внасят информации от първични партийни организации или от стопански и други ръководства в бюрото на комитета, а за някои от решенията те се отчитат на пленум.

От особено значение за усъвършенствуване на стила на общинския партиен комитет е да се планира дейността му, да се повишава ефективността от работата на бюрото и на пленума. За да има възможност да се проучат по-добре проблемите, в началото на годината за всяко тяхно заседание се разработват тезиси, определят се работни групи и програми за събиране и разработване на материалите. Тези програми и тезисите се внасят в бюрото за предварителна оценка.

Особено голямо внимание отделяме за целесъобразното планиране на заседанията на бюрото. Стремим се да не се обсъждат повече от два основни въпроса, което дава възможност на членовете му по-добре да се подготвят, да се постига по-голяма ефективност. Положително се отразява върху работата и практиката по редица въпроси да се внасят и устни информации, а материалите да се дават поне 4 дни преди провеждането на заседанието.

Особено ефективна се оказа практиката на пленумите да се информират членовете на комитета за изпълнението на някои основни решения или те да се отчитат за изпълнението на поставените им поръчения. Това създава обстановка за по-голяма отговорност и взискателност.

Положително въздействие върху работата на бюрото и заседанията на общинския комитет оказва общественото начало в работата на комитета. Трите нещатни отдела и съветът по информацията разполагат с голям брой обществени сътрудници, които са разпределени по партийни организации и отговарят за отделни проблеми. Такова разпределение е направено и на членовете на комитета и на всеки е поставено конкретно поръчение, за което периодически се отчита. Сега редица въпроси от по-второстепенен характер се обсъждат в отделите, а когато се налага, в бюрото се внасят устни информации и предложения за решение.

Като цяло отделите активно участвуват в предварителната подготовка на материалите за пленума и на въпросите, обсъждани в бюрото, което повишава тяхното качество и ефективността от работата на бюрото. Много често на членовете на комитета се възлагат поръчения да бъдат докладчици по отделни проблеми в първичните партийни организации, комсомолските дружества и трудовите колективи. Участвуват в подготовката на отчетно-изборната кампания, при провеждането на тематични проверки, изпълнението на някои задачи, поставени от окръжния и Централния комитет на партията.

Искам да отбележа, че периодът, в който се намираме, изисква качествено нови промени в стила и методите на работа, които все още предстоят да се извършат. Чувствува се необходимостта от повишаване оперативността и конкретността в нашата работа. Не винаги съумяваме да планираме най-точно и често губим излишно време за разработването на някои второстепенни въпроси, като създаваме излишна бюрокрация. Това затормозява работата и на пленума, и на бюрото. Не са малко инцидентните мероприятия, които в голяма степен нарушават бюджета на работното време на сътрудниците на общинския

Digitized by Google

комитет на партията и имат сериозни последствия са изпълнение на задачите. Срещат се и заседания на бюрото, в които се внасят неподготвени материали или повече въпроси, които могат да бъдат разгледани и в друг орган.

Въпрос от ДИМИТЪР ПЕТКОВ:

— Др. Шулев, смятате ли, че тези виждания за промени в стила са достатъчни, за да преобразуваме партийната дейност в духа на изискванията на Тринадесетия конгрес. Още повече че въпросът за стила е един от трите главни въпроса, които конгресът постави като главна, вътрешнопартийна задача. И специално с тези промени и с този опит, който вие сте натрупали в последно време за обагатяване на стила на партийната работа. Да преценим тези подобрения от две страни. Доколко усъвършенстването на стила ще ви помогне по-бързо да решавате главните задачи в развитието и прилагането на научно-техническия прогрес? И на второ място — доколко изменението в стила на партийния комитет ще съдействува за подобряване ръководството на първичните партийни организации в духа на конгресните решения? Знаем, че промените в Устава предвиждат да се засилват самодейността, самостоятелността, автономността на всяко партийно звено да решава своите въпроси в рамките на партийната политика. С други думи, и стилът на ръководство на първичните партийни организации и на партийните комитети да бъде такъв, че да им се помага, без да им се изземват функциите. Промените в Устава, които се отнасят до общинския партиен комитет, изрично предпазват от излишно регламентиране на дейността. Ясно е, че се налагат промени в начина, по който се упражнява ръководство на партийните организации. Да бъде то по-висококвалифицирано, с по-голяма помощ и с по-малко вмешателство в тяхната дейност.

Лично аз смятам, че в духа на конгресните решения се налага да търсим още съществени елементи за обогатяване и изменение на стила.

Отговор:

— Много неща още трябва да се усъвършенстват при нас. Особено въпросът за ръководството на първичните партийни организации. Например далеч все още не сме преодолели регламентирането и ако вземем и решенията на бюрото, а и на пленума, сигурно ще ви направи впечатление, че все още има твърде много регламентирани мероприятия, които нарушават самостоятелността в работата. Едновременно с това и мероприятията, които организираме като общински партиен комитет, в много случаи не помагат на първичните партийни организации. Не сме успели все още да намалим книжнината — справките, сведенията и ангажирането на секретарите на първичните партийни организации, тъй като знаем, че те си имат и други проблеми. Все още им отнемаме ценно време. Има и излишен поток от информация, който идва от първичните партийни организации, а в общинския партиен комитет няма кой знае колко голям ефект. Обратното. Отрицателният ефект върху работата на секретарите на партийните организации е по-голям.

Изводът ни е, че все още сме твърде далеко от високите изисквания, които постави Тринадесетият конгрес. Трябва да признаем, че все още мисленето дори и при нас като работници от общинския комитет на партията не е преустроено, не отговаря, така да се каже, на то-

Digitized by Google

ва технологично мислене, за което става въпрос. Все още традиционното, самоцелното преобладава. И сега тук-там се правят програми — само за това, че е казано да има програма. Има и стремеж да пренасяме нещата извън нас. Има настроение в някои ръководства да търсят причини все извън техните предприятия. По-малко се мисли как с нашите сили и възможности можем да решим въпросите. И което е особено важно, да не се чака повече, а от днес да тръгнем към решаването на тези проблеми.

СПАС ЦАНОВ — завеждащ кабинета по партийно-организационни въпроси:

— ... Партийното ръководство на техническия прогрес зависи твърде осезателно от труда на партийните секретари. Имаме утвърдени партийни секретари, с дългогодишен опит. Считаме, че тяхното стимулиране е незадоволително. По предложение на отдел „Организационен" бюрото утвърди почитна книга за партийния секретар. Но направеното е недостатъчно. При новите условия се увеличават случаите на сблъсъци на партийния секретар със стопанските ръководства в борбата му срещу негативните явления. Все още недостатъчна е обществената подкрепа на неговия труд, малки са гаранциите за защита от недобросъвестните ръководители.

В материалното производство по отношение на интензивните фактори вече се направи много. Време е да се заговори и за интензивността в партийната работа, да се преодолее количественият подход. Да определим по-ясно качествените измерители. Как по-точно да преценим докъде е стигнала партийната работа и най-важното как е повлияла, как е изменила съзнанието на хората за изпълнение на задачите.

КОСТА ДИМОВ от списание „Партиен живот":

— ... Считам за полезно в нашия разговор да коментираме и проблема за компетентността на партийния секретар в сегашните условия и въобще в партийното ръководство на сложните, трудните проблеми по внедряване на постиженията на съвременния научно-технически прогрес. Защо? Защото сега това дело не търпи общи приказки, ръководство въобще. Непригодни към него са редица от традиционните форми на работа. Този процес на борба и творчество е несъвместим с инертността в действията, рутината, шаблона. Напротив, във всички случаи изисква смел полет на мисленето, новаторство в действията.

Когато става дума за компетентност в политическото ръководство на процесите и явленията, свързани с ускореното внедряване на постиженията на научно-техническия прогрес, на първо място стои изискването за задълбочено изучаване, овладяване и творческо прилагане на научно-техническата политика на партията, на теоретическите разработки и практическите подходи, с които Централният комитет и лично неговият генерален секретар Тодор Живков непрекъснато въоръжават кадрите. Сърцевина на тази дейност сега, след XIII конгрес и съобразно високите критерии и изисквания за качествено нов растеж на икономиката, е под ръководството на партийните комитети и организации да се конкретизират в специфичните условия на всяка стопанска организация, комбинат, завод националните цели, да се определят етапите, сроковете за тяхното реализиране. Да се използват най-ефективните средства и методи за действие. А това означава, че е невъзможно партийните комитети, партийните бюра и техните сек-

Digitized by Google

ретари да се окажат на висотата на задачите, без да владеят и умело да прилагат научните методи на ръководство — програмно-целевия и комплексния подход, метода на умножаващия се ефект...

Азбучна истина при оценката на компетентността на партийния секретар е той да владее категориите на науката партийно строителство, за да не се оказва в плен на рутината, на шаблонното приложение на стари подходи, схеми и решения. Всеки един да се отличава с нестандартност, смелост и гъвкавост в мисленето и действията. Когато се налага, да поема разумния риск на творчеството. А всичко това означава да се търси и нов опит в стила на работа и ръководство на партийните комитети и организации по научно-техническия прогрес. Изисква повсеместно преустройство.

Да, практическото решаване на сложните и мащабни научно-технически задачи изисква дълбоки изменения в партийната дейност. Като се осигурява действено партийно ръководство, внедряването на нови технологии на основата на комплексната автоматизация, електронизацията, роботизацията... да се осъществява и съответна целева идеологическа работа — да се формира новата социалистическа съзнателност, нови морални и нравствени качества. Бързо, без изоставане да се придобива съответната квалификация и преквалификация. А за това е наложителна и системна взискателност, и контрол за динамично изменение на образователното, професионалното и културното равнище на трудовия колектив. Своевременно да се разкриват и преодоляват обективно възникващите противоречия. Да не се допуска еднотипност в действията и оценката на резултатите от тях. Защото ускореният растеж е всеобхватен процес — научно-технически, технологически, управленски, идеологически. Той е неосъществим, ако не му съответствува една качествено нова социалистическа съзнателност.

Да претворяваме конгресните решения в живота, това сега означава и безкомпромисна взискателност, целенасочена и резултатна работа за ритмично изпълнение на конкретните производствени задачи, на плана за 1986 година, за всяка следваща година на деветото петилетие. Недопустимо е да се говори глобално, декларативно за издигане на техническото равнище на производството, да се съставят значими и перспективни планове и програми, а в същото време поради „обективни" и други причини да не се изпълняват насъщни задължения. Поради несвоевременно и некачествено производство например на гумени уплътнители, на винтчета, бурми... — различни резервни части — да се замразяват в отделни селища хлебарници, трактори, скъпо струващи други машини, да не се задоволяват най-належащи потребности на хората.

И така с действено партийно ръководство сега следва стриктно да се изпълняват плановете, непосредствените народностопански задачи. И в същото време да се създават условия и предпоставки за техническо и технологическо превъоръжаване на производството. Да се върви към голямата цел за удвояване и утрояване на производствените резултати. В края на краищата никакви причини от обективен или субективен характер да не забавят осъществяването на конгресната стратегия. Всички производствени и управленски дейности да се преустройват на най-съвременно равнище. Да се действува така, че в близките 10—15 години да се изравним с най-добрите световни производители.

ЙОРДАН ХАДЖИЕВ от списание „Партиен живот":

— ...В срещи и разговори с политически сътрудници на комитети, секретари на първични партийни организации и други понякога

Digitized by Google

става дума, че не успяват ефективно да използват възможностите си за разгръщане на научно-техническата революция. Разбира се, не за това, че не виждат или не оценяват своята роля, а преди всичко за това, че прехвърлят нещата от един на друг, не си разграничават функциите с административно-стопанските кадри, не се захващат със специфичните за тях задачи.

Знае се, че нито един партиен комитет, нито една първична организация, нито едно партийно бюро сядат да разработват и внедряват нови технологии или технически новости. Това не е тяхна работа. Но те могат, длъжни са да работят с комунистите, а чрез тях и с безпартийните — учени, специалисти, работници, ръководители, които са непосредствени творци на научно-техническия прогрес. Със своята политическа, организаторска и възпитателна дейност сред комунистите и безпартийните те реално могат да влияят върху разгръщането на научно-техническата революция.

Преди всичко пред партийните комитети и първичните организации стои обективната потребност **да повишават авангардната роля и личния пример на комунистите** в борбата за утвърждаването на самоуправляващите се стопански организации, за превръщането на трудовите колективи в действителни стопани на социалистическата собственост; да активизират всички трудещи се за постигане на качествен поврат в развитието на икономиката и обществото.

В тази връзка възниква въпросът: може ли да има авангардна роля и личен пример изобщо?

Отговорът е недвусмислен — няма и не може да има! Те винаги и навсякъде имат еднакъв израз — практически действия за повишаване на социалната активност на трудещите се и на резултатите от тяхната дейност при решаването на една или друга актуална задача. Това ще рече, че всеки ден, всеки час, всяка минута на всяко място — работно или обществено, авангардната роля и личният пример да се изразяват в конкретни дела.

За да може комунистът да играе такава роля, трябва да има необходимите качества: високо професионално майсторство, обща култура, идейна убеденост, принципно отношение към работата, авторитет сред безпартийните и пр. Такива качества могат да се постигнат чрез самоподготовка, чрез самоусъвършенствуване. Те могат да се формират чрез постоянни грижи от страна на партийните органи и организации, чрез конкретна помощ и повишена взискателност към всеки партиен член. И не на последно място, чрез правилен подбор на новото партийно попълнение. Не случайно Тринадесетият конгрес на БКП отдели специално внимание на качествата на членския състав и препоръча приемането на нови партийни членове да се извършва предимно из средата на младите хора с високо образование и специална квалификация от отрасли, където ще се решават проблемите на научно-техническата революция.

Това е едната страна на въпроса. Другата страна, която също е посочена в конгресните документи, е **създаването на атмосфера,** в която да избуяват и се проявяват неизчерпаемите възможности на хората. Става дума за работата на партийните комитети и първичните организации **за разгръщане на демократизма, за усъвършенствуване на вътрешнопартийните отношения.** Защото само при усъвършенствувани вътрешнопартийни отношения комунистите могат да проявяват висока активност, инициативност, творчески риск, защото ще знаят, че ще има кой да застане зад тях, да бъде тяхна опора в стремежа им да творят материални блага и духовни ценности. В това отношение партийните органи и организации са задължени и имат неограничени

Digitized by Google

възможности да оказват помощ, да подкрепят новаторите, хората, които се нагърбват на по-високо напрежение; да дават гласност на техните резултати, да ги стимулират, да разпространяват положителния им опит.

Разбира се, усъвършенстваните вътрешнопартийни отношения следва да служат като образец на социалистическите обществени отношения, от първичните организации да се пренасят в трудовите колективи, за да се разширява участието на трудещите се в управлението на производството и на обществото като цяло.

Този въпрос винаги е бил важен, но сега придобива особено значение, защото съвременната научно-техническа резолюция не може да бъде дело на отделни специалисти, работници, учени, ръководители, колкото и способни, колкото и активни да са. Качествен поврат в икономиката и в общественото развитие не може да се извърши с отделни личности. Характерът на задачите, които сега решаваме, обективно налага да се разширява демокрацията, за да расте активността на милионите трудещи се. Без тяхното пряко и заинтересовано включване в борбата за решаване проблемите на научно-техническия прогрес голям напредък, очакваното преустройство не ще се получи.

Всичко това, разбира се, автоматически не се осъществява. **Необходими са съответен стил и компетентно политическо ръководство, което да ускорява, да направлява този сложен процес.** Защото никак не е лесно да се премине от управление чрез заповеди към управление чрез интереси независимо от това, че сме убедени в предимството на второто. Много жилав и дълбок е коренът на нагласата за централистично управление. Няма какво да се заблуждаваме, лесно се разпорежда от горе, нищо че не се възбуждат в достатъчна степен творчески търсения, активност, инициативност. И обратното, трудно се работи непосредствено с хората, за да се възприема и утвърждава колективността в работата и ръководството, съчетана с лична отговорност за възложената задача. Да не говорим за това, че никой открито не декларира, че не възприема партийната политика за демократизиране на управлението. Напротив, апелира се за демокрация. Търсят се и се намират демократични форми, но често се изпълват с централистично съдържание или само се създават, а не се използват пълноценно. Типичен пример в това отношение са някои колективни органи на управление. Тук ролята на партийните комитети и първичните организации, на комунистите, изпратени с поръчения в тях, е да ги раздвижат, да ги превърнат в действени работни органи, а не в представителни.

●

Другата група въпроси, споделени в разговора, се отнасят за

ПОДХОДИТЕ

на партийните органи и организации в общината при изпълнението на конгресните постановки и решения. От тях подбрахме само тези, които засягат по-пряко задачата за техническото превъоръжаване на производството.

ФИЛИП ФИЛИПОВ — секретар на общинския партиен комитет:

— ...Задачата, която се поставя пред селищната система тя да се развива като балнеолечебен и туристически център, предявява някои

Digitized by Google

специфични изисквания към партийното ръководство на икономиката на района. В какво се изразяват те? При нас е много висок процентът на заетите в търговията и въобще в обслужващата сфера — някъде 23—24 на сто. Друга особеност на този етап е, че промишлеността като цяло заема много малък процент в сравнение със средното за окръга и страната. От друга страна, основната ни промишленост — дървообработване и дърводобив, години наред не търпи особено развитие. А като цяло производствените фондове са не само морално, но в голяма степен и физически остарели. Например в завод „Г. Димитров", който дава около 35 процента от общата промишлена продукция, основният му цех е първият в страната и е построен през 1960 година. Досега е реконструиран и модернизиран много пъти, но явно е, че за тази технология и това оборудване резервите и възможностите са изчерпани. Трябва да се преминава на нова технология. Подобно е положението и в повечето от нашите промишлени предприятия.

Програмата за развитието на Велинград до 2000 година също поставя по-високи изисквания в сравнение с някои други райони на страната по отношение на чистотата на въздуха, опазването на природната среда. Това са все особености, които сега, когато разработваме програмата за научно-техническия прогрес, трябва да отчитаме. Тази стратегическа задача ни заставя да видим развитието на селищната система в по-далечно бъдеще. В тази връзка задачите за икономическото и социалното развитие на района разделяме на две. На по-близки задачи, за които разчитаме повече на собствените си сили и средства, и на задачи, които са свързани с повече капиталовложения и изискват по-дълъг срок за решаване. По същество работата по тези проблеми започна непосредствено след Февруарския пленум (1985 г.). Сега преди всичко ние искаме да утвърдим като първостепенна задача на всички партийни органи и организации грижата към технологично обновяване на производството и внедряването на върховите научно-технически постижения. На това е подчинена и програмата, която се дообогатява сега, след конгреса. Всеки неин раздел е обвързан със срокове, с отговорници, с икономически ресурси. Когато предприятията представяха своите виждания за нея, основният критерий е бил икономическият и социалният ефект. Не бива обаче да гледаме на програмата като на затворена система. Напротив. Тя ще се допълва в зависимост от структурните промени в народното стопанство, от обстоятелството, че редица предприятия преминават от едно ведомство в друго. В раздела „Научна и развойна дейност" са планирани 23 задачи, за решаването на които са необходими 2760 хил. лв., а се очаква планираният годишен ефект да надхвърли 2202 хил. лева. В раздела „Внедряване на нови технологии и технологични процеси" са разработени 60 задачи с необходими капиталовложения 6559 хил. лв. с икономически ефект за една година 3634 хил. лева. По същия начин са развити и разделите „Автоматизация, модернизация и реконструкция на основните производствени фондове", „Внедряване на автоматизирани системи за информация и управление", „Развитие на международното научно-техническо сътрудничество и внедряване на челния опит". В програмата, разбира се, са включени и партийно-политически, и организационни мероприятия, които трябва да обезпечат нейното реализиране.

Мисля, че това, което досега сме направили, не е малко, но погледнато от критериите на днешния ден, не може да ни удовлетвори. Това, което ни предстои да правим, е значително по-мащабно и затова трябва да му обърнем по-голямо внимание. Необходимо е по-критично да подходим към новите проблеми, за да не останат те само добри намерения. Досега също сме имали хубави идеи, но малко от

Digitized by Google

тях сме реализирали. Не постигаме този ефект, който желаем. Има опасност по някои въпроси за техническия прогрес да дигнем повечко шум, отколкото трябва. Един пример. Бяхме на окръжното съвещание по тези въпроси и отговорни другари в изказванията си споделиха, че занапред в окръга ще се разкрият пет-шест научни института. Почти към всяко по-голямо предприятие в окръга. Задавам си въпроса, имаме ли готовност на този етап за 5—6 института в Пазарджик? Тази идея по принцип е правилна — да се приземят научните работници до производството. Но дали ще можем да я осъществим и откъде ще вземем специалисти. Няма ли да вземем най-добрите специалисти от заводите и да ги сложим зад бюрата. Преди 10 години в Пазарджик се откри научен институт по дървообработване, въпреки че в този град дървообработването не е така развито, както в някои други окръзи. И стана така, че събраха най-добрите инженери от целия окръг и нашият комбинат остана с 35 мил. лева обем на продукцията, а с 5 души инженери. Трябва да се съобразяваме с някои дадености, с възможностите, които имаме. Някои като че ли прецениха, че сега изведнъж ще подменим всички стари фондове и разработиха доста смели предложения, без да бъдат обезпечени със средства. На много места години още ще се работи и със същите машини, при същите условия. Там също трябва да говорим за технически прогрес, за да получим ефект без големи инвестиции. Необходимо е да мобилизираме колективите, специалистите да търсят по-добри възможности чрез интеграция с научноизследователски институти, с висшестоящата организация.

Има ръководства, които много трудно се преустройват. В едно от предприятията в града в плановата служба без каквито и да е анализи направо нагодили процентите за ръста на производството по години и ги обвързали с мероприятия. Традиционният начин все още не е преодолян. Стига се и до друга крайност. Например в Завода за възли и детайли предвиждат до 2000 година да се увеличи 10 пъти обемът на промишлената продукция. Заводът съществува от 15 години и сега има обем 10 млн. За 2000 година предвиждат 100 милиона продукция. Налага се с ръководителите на тези звена да се води конкретен и научнообоснован разговор, по няколко пъти да ходим в едно предприятие при разработката на програмите, за да се оцени кое на този етап е оптимално. Да не вървим със старите темпове, но и да не си поставяме нереални задачи. Това е нашата основна задача в партийната работа. Там, където държавата няма възможност и няма интерес да се вложат големи инвестиции, също не означава, че трябва да крачим с досегашните темпове. Трябва да се търсят резервите, които имаме.

ВАСИЛ КОСТАДИНОВ — секретар на заводския партиен комитет при дървообработващия комбинат „Г. Димитров“:

— ... В някои от предприятията ще продължат и за в бъдеще да се усъвършенстват преди всичко съществуващите технологии, техника и организация на труда. Поне на този етап средствата не стигат цялостно да се обновят основните производствени фондове и технологии. Дървообработващият комбинат е едно от тези предприятия, което се нуждае от решително обновление на основните производствени фондове и технологиите, но в същото време е в неблагоприятно положение, тъй като отрасълът все още не спада във водещите отрасли в селективната политика на нашата държава. Това поражда и много проблеми, които рекушират не само до административните и стопанските органи, но и конкретно до партийните органи и комунистите. В

Digitized by Google

смисъл, че се създава една конфликтна ситуация — на практика всички сме съгласни с постановките за решителен скок на основата на обновление, внедряване на нова техника и в същото време дълги години трябва да търсим резервите, които и досега сме търсили. Истината е, че резервите не са неизчерпаеми и това поражда в определени моменти сложни конфликти между партийни органи, стопански и административни ръководства, между комунистите при непрекъснатото търсене на резерви за осигуряване на високите темпове. Досега периодично — на петилетки — се обновяваха отделни машини, технологии, строяха се нови цехове с разрешението на висшестоящите стопански органи. Почти не се търсеха пътища със собствени сили и резерви да се решават тези въпроси, което създаваше нагласа в кадрите, че всичко трябва да се даде централно и по-малко да се търсят собствените източници за обновление. Затова правим всичко възможно чрез партийно-политическата работа по-бързо да се справим с проблемите по преустройството в мисленето и начина на действие. Трябва да споделим, че съвсем не са лесни тези въпроси, понеже опират до хората, до кадрите. Не можем да намерим кадри, които още от утре да започнат да действуват със замах, със съвсем друг критерий. Затова се стремим да обогатим преди всичко съществуващите форми, които сме имали досега в партийната работа. Сами се уверихме, че много от тях не отговарят на настоящия етап. Със старите форми и методи на работа не можем да решим новите проблеми. И затова се стремим да дадем по-широка гласност на проблемите, свързани с научно-техническата политика, като използваме и откритите партийни събрания. Особено внимание обръщаме на подготовката на агитаторите и докладчиците, така че те компетентно и целенасочено да водят конкретен диалог с хората. Така например при формиране на инженерните целеви програми за тази година, а също и при разработката на перспективната комплексна програма над 300 предложения бяха дадени от работниците. Над 50 предложения бяха с голям икономически ефект и те залегнаха в основата на новата програма. Тези факти създават в партийните и в административните ръководства вярата, че работниците, специалистите, колективите откликват действително с конкретни предложения по въпросите на научно-техническия прогрес.

Изпитана форма за довеждането на тези въпроси до всеки отделен комунист, до всеки член на колектива е индивидуалната работа. Ако проблемите на техническия прогрес се оставят само на научно-техническото дружество и административното ръководство и не се проведе конкретна работа с всеки отделен специалист и работник, трудно те биха били обхванати и изпълнени. Мисля, че това сега е новото и същественото.

Към заводския партиен комитет има изграден съвет за ръководство на научно-техническия прогрес, в който влизат най-добрите специалисти, ръководни стопански и административни кадри, рационализатори, профсъюзни и комсомолски дейци. Често се задава въпросът, необходимо ли е съветът да бъде към партийния комитет? Предимството е в такъв смисъл, че по този начин ангажираме и по-пряко партийните органи в управлението на научно-техническия прогрес. Стопанското ръководство има най-различни форми и органи за ръководство на научно-техническия прогрес. Когато тези въпроси се обсъждат в партийния комитет, се засилва отговорността за изпълнение на взетите решения. Комисии по техническия прогрес създаваме и като помощни органи на партийните бюра. Чрез тези комисии се засилва партийният контрол над стопанските и административните органи за срочното и качествено превъоръжаване на производството. Фактически комисиите обобщават разработките и вижданията на стопанското ръ-

Digitized by Google

ководство и специалистите за въвеждане на най-новите постижения на техническия прогрес. Задача също на тези комисии е да изучават положителния опит по техническите новости в производството. Така например още след Февруарския пленум обстойно изучихме положителния опит на Бургаски окръг за създаването на групи за ускорено внедряване на научно-техническия прогрес. Все по-сполучливо тези групи решават конкретни теми на предприятието. В техния състав се включват и специалисти от научни институти и звена.

При съвместната работа с други предприятия и звена обикновено съществена пречка е недостатъчната съгласуваност в съответните партийни ръководства. В нашите планови програми са залегнали срокове, оценки, информации и т. н., които в някои случаи не стоят със същата острота и срокове в другите организации. Все още малко са формите и методите на работа между партийните органи и организации от различните предприятия, които имат да решават съвместни задачи по техническия прогрес. По-добре да координираме партийната работа с оглед по-конкретния контрол за по-навременното изпълнение на мероприятията, които са залегнали в плановете и договорните задължения.

Голям резерв е по-доброто усвояване на програмно-целевия подход в работата на партийните органи, който е задължителен при научно-техническата политика. През миналата петилетка също сме съставили многобройни програми и сме търсили начини за тяхното обезпечаване. Слабото място беше, че не винаги тези програми се осигуряваха ресурсно. Това довеждаше в много случаи до обезсилване на партийно-политическата работа. Именно ресурсното обвързване на предвижданите изменения в превъоръжаване на производството, което се извършва след конгреса, е сигурна гаранция за провеждане на научно-техническата политика.

ДИМИТЪР ИХТИМАНСКИ — секретар на партийна организация при мебелния завод „Васил Сотиров“:

— ... През миналата година в завод „В. Сотиров“ проведохме експеримент за някои форми на партийна работа при внедряването на новия икономически механизъм и вътрешностопанската сметка. Започнаха най-напред работа изградените групи към партийния комитет, които се занимаваха с партийното ръководство на бригадната организация на труда. Една от групите контролираше изготвянето на наредби за работната заплата и труда на хората. Друга група, която пряко се ръководи от заводския профкомитет, изготви наредба по подобряване на социално-битовите условия, условията на труд в колектива и здравното обслужване. Всички тези наредби се сведоха до знанието и на трудовия колектив. Разпределението на средствата от самата бригада става в зависимост от индивидуалния принос, оценен по петобалната система, която е внедрена при нас доста отдавна. Коефициентът за трудово участие конкретизира личния принос на работниците от бригадата, като се основава на системата за количествените и качествените показатели. Успехите се появиха по-рано от очакваното. Те се проявиха главно в повишаването на икономията от суровини и материали и подобряване на дисциплината.

Срещаме и някои затруднения при експеримента. Първите неуспехи са по формирането на реалните оценки, тъй като нямаме изготвени норми за всяко изделие, за всяка операция, на всеки цех, на всяка машина. Бригадните ръководства се затрудняват сами да преценяват и да определят приноса на всеки един работник. Наложи се да въведем дневни листове-оценки, които се попълват от работника след приключ-

Digitized by Google

ване на работа. Всеки ден въз основа на тези листове се нанася и оценка на таблото на бригадата. Бригадният съвет в края на месеца на базата на показателите отчита коефициента за трудово участие и стимулира или санкционира. На бригадното събрание се дават отговори на лични и производствени въпроси, отчита се изпълнението на плана за месеца.

Сега, когато партийната организация прави оценка на експеримента, можем със задоволство да отчетем, че трудовият колектив е насочен по верен път, което е добра основа за изпълнение решенията на XIII конгрес и постановката за качествено нов растеж на икономиката.

Като се имат предвид новите високи изисквания и критерии, се налага значително да се подобрява работата по отстраняването на негативните явления. Партийното бюро провежда редовни разговори с колективите като преки изпълнители на партийните решения. Събужда и укрепва тяхната творческа инициатива. Едновременно с това помага на стопанското ръководство и специалистите за въвеждането на нови прогресивни форми на работа, за подобряване и усъвършенствуване на трудовия процес.

ПЛАМЕН ДРЕМАЛОВ — сътрудник в окръжния комитет на БКП:

— ...Искам да допълня някои неща за експеримента, който се проведе под ръководството на окръжния комитет в завод „В. Сотиров". Опитът доказа, че без инвестиции нещата могат да се изменят, ако не в пъти, то поне с доста високи проценти. В завода отидоха към смели решения, като създадоха бригади от нов тип. Това даде възможност на ръководството да създаде стройна отчетност съгласно изискванията на новия икономически механизъм, което се отрази благоприятно на работата на колектива. Засили се самоконтролът. Без ръководството да се намесва по административен път, тези, които лежаха на гърба на по-добрите работници, бяха принудени да напуснат сами. Самата всекидневна отчетност даде ясна картина за дейността на всеки член на колектива.

Преди експеримента заводът изпълняваше своя план при шест дни работна седмица. Налагаше се в края на месеца да се работи и в неделните дни. Сега планът се изпълнява само при петдневна работна седмица. Като се има предвид, че около 65—70 на сто от работническия колектив са жени, се вижда, че това е изключително голям социален въпрос.

Новата организация на труда помогна по-спокойно да се възприемат и решават задачите на Тринадесетия конгрес. Увеличената печалба даде възможност да се решат редица социални въпроси — 50 на сто от храната се заплаща от предприятието, дават се безплатни закуски на всички работници, построи се почивна станция, заплащат се от социалните фондове лекарствата на боледуващите...

Коментира ДИМИТЪР ПЕТКОВ:

— ...Опитът на завод „В. Сотиров" показва нещо много интересно сега, когато разглеждаме въпроса за научно-техническия прогрес. Когато партийната работа е целенасочена, когато е концентрирана към новите проблеми, които произлизат от ясна и голяма цел, ефектът непременно ще бъде голям. И сега, когато Тезисите на конгреса изискват да се обогатява партийната работа съдържателно, по стил и форми, мисля, че един от изводите трябва да бъде да помогнем на първичните партийни организации много добре да разберат и съсредоточат своето внимание към техническия прогрес и свързаните с него измене-

Digitized by Google

ния, така, както другарите от предприятието „В. Сотиров“ са съсредоточили усилията си към икономическия механизъм и бригадната организация и са постигнали качествени промени. По този начин ние едновременно ще обновим партийната работа, а с това ще осигурим качественото изменение на материално-техническата база на основата на техническия прогрес и решаването на социалните въпроси.

Този опит дава възможност за още един извод. Когато решаваме въпросите на техническия прогрес, едновременно да решаваме и въпросите, които са свързани с непосредствените интереси на хората. Така можем да ги ангажираме за много по-активно участие. Още повече че самият научно-технически прогрес не е самоцел, а средство за постигане на главното в партийната политика — по-добро задоволяване на потребностите и интересите на народа. Въпросът е доколко ще можем така да концентрираме партийната работа, че да осигурим с всичките ѝ средства — организационни, идеологически, организаторски, да се изявят по-пълно потенциалните възможности на хората, на целия трудов колектив, на всеки комунист, на всеки специалист, на всеки работник. Ако по-добре вникнем в това какъв е творческият потенциал в колективите и каква част от него ползваме, смятам, че можем да открием колко и какви резерви сега чакат своя простор. Ето и една от главните задачи на партийната работа, ето го големия политически въпрос. Да впрегнем без ограничение този творчески съзидателен потенциал.

Опитът в завода е благоприятствувал да се изявят възможностите на трудовия колектив. Убеждаваме се, че в икономическата демокрация се крият големите резерви за решаване на въпроса за техническия прогрес. Колективът чрез своята ангажираност, чрез обвързване на своя интерес с интересите на цялото общество може да реши и решава много въпроси самостоятелно. Техническият прогрес ще изисква много средства. Затова е особено важно да използваме най-напред онова, което е по нашите материални и човешки възможности. Да използваме максимално самоуправлението в колектива.

ЗОРКА МАЦАНОВА — секретарка на първичната партийна организация при комбинат „Хлебопроизводство и сладкарство“:

— ...Програмата за развитието на хлебозавода приехме на открито партийно събрание. Наистина разработихме една хубава програма. Но поне на настоящия етап не ни се отпускат достатъчно средства за пълно превъоръжаване на техниката и технологията. Комунистите посрещат с разбиране това обстоятелство и насочиха усилията си към по-малки изменения, които ще ни помогнат при по-добра възможност бързо да реорганизираме производството. Сега мерките в нашата следконгресна програма са насочени към подобряване на организацията на труда и обогатяване на асортимента. Изпълнението на програмата ни зависи много от това как ще изменим своя стил и метод на работа. Задачите, които сме си поставили, не искат капиталовложения, а добра организация, дисциплина и отговорност. Започнахме със съвместни съвещания на партийното бюро и стопанския съвет по работни места, в самия цех. Убедихме се, че има много нерешени проблеми, които зависят от партийното и стопанското ръководство. Същевременно се явиха и въпроси, които опират до несъвършенства в някои нормативни разпоредби.

ДИМИТЪР КРАЛЕВ от сп. „Партиен живот“:

— ... Интересува ме един комплекс от въпроси, който най-общо мога да нарека качество на изпълнението. Как изпълнява всеки от нас

Digitized by Google

онези политически, идеологически, социално-икономически задачи, които конгресът начерта. Качествената страна на изпълнението! Какво правим, за да изпълним най-добре своите задължения, и какви са усилията ни да преодолеем трудностите, бариерите по пътя на нашето развитие. А може би някои се съмняват, че подобни бариери не съществуват. Такова разбиране води до успокояване и самоуспокояване. Независимо дали ги виждаме, дали ги признаваме, те съществуват и аз ги разделям на две главни групи: бариери, свързани с остарели икономически разпоредби, нормативни актове и др., и бариери, които се спускат във вътрешнопартийния живот, стила на партийните органи и организации, които правят тромава, неоперативна политическата структура в трудовия колектив, в общината и т. н. Необходими са решителни практически действия. Да свържа правно-икономическите бариери с примера от организацията, в работата на „Сердика", за което стана дума преди малко. Явно там е извършена концентрация, която довежда до излишно оскъпяване на млякото и млечните продукти с транспортни и други разходи. Помислете, заради 40 кг мляко един автомобил трябва да пропътува 100 км от кошарата до млекоцентралата, вместо същото това мляко да се преработва в по-близки пунктове. И така чашата мляко се превръща в чаша злато. Друг пример. Председателят на окръжния кооперативен съюз ми разказа, че всеки ден от окръжния град към магазините в окръга се превозва 40 тона вода (във вид на лимонада); така един литър лимонада струва на кооперативния съюз 0,80 лева. И това е цената на тази механична концентрация. Но тази бариера трудно се преодолява. Тя е от икономически характер и се решава на по-друго равнище. И все пак мисля, че чрез доказани и обосновани предложения могат да се направят изменения. Нека не забравяме, че сега в партията и страната е създадена атмосфера за решителна промяна, за вдигане на всички бариери, включително и правно-икономическите. На пръв поглед някои от тези бариери изглеждат леки, а трудно се вдигат. Колко време се отделя например да се внедри едно изобретение, от което всички виждаме, че има полза. То трябва да измине дълъг и лъкатушен път от изобретателя до производствената практика. Истинското поощрение за труда на изобретателя, рационализатора, труда на учения, на инициатора не се измерва само в материални стойности. То се осъществява чрез посъвършена нормативна уредба от правно-икономически и управленски гаранции, за да се осъществи конгресната постановка — да създава атмосфера за техническо творчество, да се издигат престижът, авторитетът на истинския творец на нашето време.

В разговора се спомена за електромотори, които били остарели морално и физически. Но в завода няма стремеж да се подменят. Мисля, че този въпрос е не само технически, той е и икономически, тъй като в основата на научно-техническата революция стоят преди всичко икономически и социални въпроси и принципи. Тези проблеми са и проблеми на идеологическата работа на партията. Тя трябва да започне с тяхното разясняване, с формиране на по-широко, по-богато икономическо, научно-техническо познание. Защото научно-техническата революция не е самоцел. Тя не е мероприятие за ден-два, ей така — да ни даде някакво лице пред света. Тя има дълбоко икономически и социален характер. Тя е единственото решение и единственият път и тръгнем ли по този път, ние трябва да търсим помощта и на идеологическата работа, за да се вдигат тези бариери. Често пъти бариерите са незабележими. И това се дължи на обстоятелството, че те са до нас, край нас, те са в нас, те изпълват нашата работа като начин на мислене и начин на действие. Съществуват бариери и в партийната работа. Според мен инертността е една от

Digitized by Google

тежките бариери. Друга бариера е формализмът. Тя се оказа дяволски устойчива. И не за това, че ние приемаме формализма, а за това, че го търпим. Неговата почва е нашето търпение, нашият материализъм. И още нещо. Той е устойчив, жилав, живее и хубавее, защото... ни е потребен. Например иска се някаква бърза справка от окръжния комитет на партията. За тази информация, справка, анализ са необходими наблюдения, събиране на данни, обобщения и т. н., т. е. трябват не по-малко от 3 до 5 дни. Но комитетът иска всичко това до обяд. Естествено, общинският партиен комитет или стопанският и административният орган ще сглоби за случая исканата информация, анализ, ще капне вътре някоя нова дума-термин и ще я изпрати.

Формализмът върви ръка за ръка с времеядството. Времеядството, на което гледаме все още със снизхождение. Мисля, че е време да се вдигне тази бариера. Потребен ни е стил и на краткост, ясност, деловитост. Наложително е не на думи, а в практиката да наложим тези важни страни на стила, по тези признаци да оценяваме начина на работа. Ние трябва да отговорим на въпроса не само как провеждаме нашите заседания и пленуми, но колко траят те; колко траят нашите изказвания. Водещо в това отношение да бъде не количеството на думите, изречени от трибуните, а с какви нови предложения облагородяваме работата, какви идеи внушаваме. Това е съществен признак за оценка на всеки един от нас, за нашия начин на мислене и работа. Но има времеядство, което сме склонни да извиним. Според мене това е бариерата на откликването. Казваме да откликнем на събитията, а дали трябва или не трябва, малко се замисляме. И от страх да не допуснем политическа и идеологическа грешка, откликваме на всичко. За да се откликне на нещо, трябва да се ангажират силите на ръководства, да се намерят зали, да се отдели време, да се напълнят тези зали с хора, които често пъти присъствуват тялом, не и духом. И най-важното — губи се много време. Най-важното, което губим, и най-малкото, което ценим и пестим. Мисля, че по пътя на ускореното развитие на научно-техническия прогрес съществуват и много морални бариери. Тук стои големият въпрос за нагласата на нашето съзнание да се работи както и да е и колкото и да е. Към ден днешен е необходимо да се формира съзнание за високо качество на труда, нови проявления на човешките възможности и т. н. Липсата на сблъсък със старото, страхът от риск и от новото са друга бариера. Няколко пъти ми се случва да бъда в завод „Берое“ — Ст. Загора, където работи един от ГАПС-овете в страната. Там научих за страха от новото. Отначало към работата в ГАПС проявили интерес много работници. По-късно, когато били приети на работа, част от тези работници се уплашили и напуснали. Не им достигнала психическа устойчивост да издържат на новата обстановка, на новите трудови условия, където всеки от тях трябва да работи сам, в абсолютна тишина и т. н. Според мен това е интересен въпрос не само от гледна точка на съвременната ергономия, но и за партийната работа. Как бихме могли да помогнем, за да се вдигне тази бариера. С какви рационални политически, идеологически и други възпитателни средства. Аз изброявам най-елементарните бариери, колкото да напомня, че за нашата работа е важно те да бъдат вдигнати, преодолени, а не да бъдат заобиколени или да се стъписваме пред тях.

●

Явен е стремежът на комунистите от апарата на общинския партиен комитет да преустроят своята работа, да утвърдят повсеместна творческа атмосфера, принципност, деловитост, взискателност. Осъзна-

Digitized by Google

та е необходимостта от коренно преустройство, от обновление на формите и методите. Посочиха се редица примери за съвременен подход към задачите.

Но съвсем навременна и необходима е неудовлетвореността, която пронизваше всички разсъждения. Неудовлетвореност от стила, методите, подходите. Осъзнаваше се, че практическите изменения са все още далеч от необходимото. Все още има опити със стари прийоми да се решават новите задачи. Съвременните социално-икономически проблеми изискват от партийните органи и организации настойчиво практически действия. Не е достатъчно само да се осъзнават недостатъците, а самокритичният анализ да бъде последван от реални дела.

Предстои тепърва да се търси решение на много въпроси.

Комунистите от апарата на общинския партиен комитет във Велинград с амбиция се заемат да търсят и овладяват новите подходи в партийната работа, да преустройват мисленето си съобразно конгресните решения, упорито се борят за овладяване на трудния, но необратим процес на обновление.

Желаем им успех.

Материалите подготви за печат Иван МИЧЕВ

СТРАТЕГИЧЕСКАТА ПОЗИЦИЯ — ДИСЦИПЛИНА, ОРГАНИЗАЦИЯ, ОТГОВОРНОСТ

ТЪРПО БОЖИЛОВ
първи секретар на районния комитет
на БКП район „Девети септември" — София

Столичният район „Девети септември" е едно от ярките доказателства за пролетното обновление на страната ни, настъпило в годините след Априлския пленум. Много са измеренията му за комунистите, за трудещите се от нашия район. Те се явиха на Тринадесетия конгрес на БКП с изпълнена петилетна програма по всички показатели. Завоювани са високи постижения в комплексното социално-икономическо развитие на района. Уверено е поет курс към интензификация на икономиката. За нас осъществяването на научно-техническата революция става въпрос на живот и смърт, защото, както казва В. И. Ленин, „или ще овладеем висшата техника, или ще загинем".

●

Районният комитет на БКП е убеден, че без решителен завой към научно-техническия прогрес ще изостанем, защото проблемите са остри: ниско е фондоотдаването, незадоволителна е обществената производи-

Digitized by Google

телност на труда, висока е материалоемкостта, големи са материалните и трудовите разходи, изменения в качеството са несъществени. Икономическият и научно-техническият потенциал на района не се използва пълноценно. Във всички отрасли и дейности има големи резерви, които могат и трябва да се приведат в действие.

Ето защо районният комитет задълбочено, конкретно и делово оценява какво ни предстои да извършим в светлината на конгресните решения, на постановките, изложени в партийния документ „За качествено нов растеж в икономиката", и на тази основа да изведе на предни позиции приоритетните направления, да подбере най-ефикасните подходи, средства и форми за осъществяването им.

Икономическата задача за високи темпове има огромно социално, политическо и идеологическо значение. Какво означава тази задача за района?

При нейното конкретизиране ние се ръководим от две изисквания, които произтичат от поръката на нашия пръв партиен и държавен ръководител: София да дава пример в осъществяването на технологическите пробиви, да дава тон в провеждането на научно-техническата революция в нашата страна. На тази основа първото изискване е да гарантираме високи темпове на икономическото развитие и второто — да нараства делът на столицата и района в създаването на националния доход на страната.

Преценени от тези позиции, предвидените засега в насрещните планове за 1986 година темпове за развитие на района и трудовите колективи не удовлетворяват, защото не отговарят нито на целите, които конгресът изведе, нито на действителните възможности, с които разполагаме. Нагледен пример за това са резултатите от 5-те месеца на 1986 година, които показват нарасналите възможности на трудовите колективи. Средномесечните темпове на развитие са 8—9 на сто.

Затова сега конкретно и делово навсякъде се извършва задълбочен анализ на икономическото развитие и в съответствие с изискванията за нарастване на националния доход и на обществената производителност на труда се разработват мерки да бъдат достигнати с плана за 1986 г. и за деветата петилетка. Все по-съдържателен и с нарастващи критерии е диалогът с висшестоящите стопански организации за създаване във всеки колектив на всички необходими условия за развитие на научно-техническите постижения през тази година и петилетката и гарантиране на високи темпове на икономически растеж. Главната политическа задача на районната партийна организация сега е не просто да се увеличат темповете на развитие, а да се осъществяват мащабни пробиви в стратегически важните направления и на основата на дълготрайната технологическа специализация на района да се извършат сериозни структурни изменения в икономиката.

Когато анализираме причините за твърде мъчителното изменение на някои реалности, стигаме до извода, че въпреки предприетите през последните години мерки все още в нашата дейност съществува привързаност към отречени от живота методи на работа, опити да се вкарат прогресивните явления в тесните рамки на старите представи. Та нима не е такава съдбата на нашето, с голяма жизнена сила движение „За образцов дом, улица, предприятие — образцово селище" по месторабота, където гаранти за неговото провеждане са профсъюзните, стопанските и комсомолските органи и организации. Малко са ръководствата, които вникнаха по-дълбоко в идеята на районния комитет на БКП (и не само идея, а конкретна разработка) и умело използват моралните лостове на движението за преглед на всяко работно място и създаване на всички технически, технологически, организа-

Digitized by Google

ционни и икономически условия за реално участие на всеки трудов човек за достигане техните критерии.

Сега, когато ни предстои да изпълним новите крупни задачи, налага се да се откажем от някои привични схеми на мислене и действие. Затова районният комитет на БКП на първо място насочва своите усилия към окончателно скъсване със срещащата се още бюрократична нагласа и пасивност в работата на отделите на районния комитет на БКП, на партийните комитети и организации и към утвърждаване на такива критерии на мислене и действие, които да помагат икономически, политически и морално-психически на кадрите и всички трудещи се да осъществяват новите задачи.

Главната задача, която си поставяме, е да извършим поврат в работата на районната партийна организация за ускоряване на интензивното развитие на икономиката в района на базата на научно-техническата революция чрез мобилизиране и разгръщане на творческите сили и възможности на трудещите се.

В края на петилетката, на основата на качествено новия растеж в икономиката, трябва да осигурим 50 на сто ръст обществена производителност на труда, делът на обновената продукция да достигне 80 на сто, а 50 на сто от продукцията да се произвежда от автоматизирани линии и цехове. Значително трябва да нарасне относителният дял на АПК „Средец" в задоволяване потребностите на столицата с мляко и млечни произведения, месо, зеленчуци, плодове и цветя.

Особено след Февруарския (1985 г.) и Януарския (1986 г.) пленум на Централния комитет на БКП нараства ролята на районния комитет на БКП, на партийните комитети и организации по внедряването на научно-техническите постижения. Под тяхното непосредствено ръководство се създават програмни колективи за решаването на стратегически задачи. В района се привличат и внедряват производства и дейности в съответствие с териториалната му специализация. Провежда се линия за увеличаване броя на малките и средните предприятия, за създаване на технологични центрове. Но всичко това е само начало.

Основен момент в усъвършенствуване структурата и инфраструктурата на районната икономика е технологичното обновяване на основата на технологични пробиви чрез усвояването на нови технологии и изделия с висока потребителна стойност. Това ще извършваме в пряка връзка с изграждането и укрепването на самоуправляващите се организации и превръщането им в действителни стокопроизводители, конкурентноспособни на вътрешния и международния пазар.

В отрасъл промишленост усилията насочваме към ускореното внедряване на стратегически за нашата страна технологии. В новоизградения комбинат за специални химикали през годините на петилетката предстои да се внедрят авангардни наши и чужди технологии за производство на особено чисти вещества и реактиви за микроелектрониката, оптоелектрониката и лазерната техника. За тази цел по инициатива на районния комитет на БКП се привличат най-добрите специалисти у нас в тази област, създаден е програмен колектив, който да осъществи трансфера на технологии, обучението на кадри и кооперирането със СССР и другите страни от СИВ.

Друго стратегическо направление, в което насочваме нашите усилия, е производството на изделия на праховата металургия. Пред ръководството на ЗМКМ и опитния завод по металокерамика стои отговорната задача да се извършат пробиви чрез внедряване на нови типизирани, ресурсоспестяващи, с висока степен на автоматизация технологии и изграждането на трите малки предприятия за диамантени инструменти, постоянни магнити и високопорести материали.

Digitized by Google

Ние трябва да поемем своя дял и в изпълнение на Националната комплексна програма по научното приборостроене. В тази връзка немалки са отговорностите на районния комитет на БКП, градския комитет на БКП — град Нови Искър, районния народен съвет и кметството за изграждането на трите малки предприятия по приборостроене на територията на гр. Нови Искър.

Едно от най-важните направления за преструктуриране на районната икономика са биотехнологиите. Предстои изграждането на комплексния биотехнологичен изследователски център в с. Лозен. Големи са отговорностите на районния комитет на БКП и районния народен съвет по конкретното ръководство за изграждане на центъра.

Осъществяването на пробив в областта на електронизацията означава с бързи темпове да внедряваме нови програмни продукти, с което трябва да постигнем ефективно използване на изчислителната техника във всички сфери на производствения процес. Въпросът за електронизацията — и на производството, и на управлението — става неотменна грижа за болшинството партийни комитети и организации, дължи се на ежедневен отчет и контрол от партийните и стопанските ръководства.

Важен елемент в нашата цялостна работа за постигане на качествено нов растеж в икономиката е автоматизираното производство на наукоемка, високоефективна и конкурентноспособна продукция, с минимални разходи при обработка на суровините.

За решаването на тези задачи към химическия комбинат „Димитър Тошков", комбината за обработка на каучук „Чавдар", стопанска дирекция „Озеленяване", Комбината за специални химикали и стопанския комбинат за каучукови изделия „Зебра" са създадени програмни колективи, които на основата на собствени разработки и трансфер да внедряват авангардни технологии за производството на такава продукция. Този подход в партийното ръководство за осъществяване на програмна организация на науката и производството ще доусъвършенствуваме и разширим при решаването на всички стратегически задачи в районната икономика.

Сега, в етапа на овладяването на новия подход за качествен растеж в икономиката, изключително значение за нас има разгръщането с още по-голяма сила и размах работата по създаването на малки и средни предприятия с висока степен на механизация, с които да решаваме важни производствени и социални проблеми, да увеличаваме ефективността на районната икономика.

Технологичното превъоръжаване и радикалното усъвършенствуване на структурата на районната икономика са неразривно свързани със състоянието, структурата и използването на основните производствени фондове и малката механизация. Досега по този въпрос много дискутирахме и записвахме в редица документи и разработки, очевидно дошло е време за изпълнение.

Тук особено е важна партийната намеса — строг контрол, взискателност и отговорност на всички равнища, от изпълнителя до ръководителя, с оглед най-ефективно да се използват техниката и оборудването.

●

Технологическото превъоръжаване и преструктурирането на икономиката в района за осъществяване на качествено нов растеж изискват решителни изменения в организацията и управлението на науката и научните звена, превръщането им в самоуправляващи се организации с произтичащите от това права и отговорности.

Digitized by Google

За да вървим успешно напред, районната партийна организация предвижда да направи необходимото за създаването на всички технически, икономически и организационни условия за най-резултатна работа на научните институти и бази за развитие.

От доусъвършенствуване се нуждае и системата ни за възлагане на социалните поръчки на науката. Трябва да се засилва взаимната информираност между научните и производствените звена и много помащабно да се привличат научни кадри и специалисти не само от района и столицата, а и от цялата страна. А защо не и от чужбина?

Много думи и заклинания за вярност към научно-техническия прогрес могат да се изприказват, но не се ли изясни за всеки колектив, за всяко звено и работно място на какво равнище се намира сега в сравнение със световното равнище и не се ли сравни със световните критерии при обновлението, то решенията на Тринадесетия конгрес на БКП ще увиснат във въздуха. Затова в тази насока отделяме много внимание.

Особено големи са отговорностите на районната партийна организация за осъществяването на качествено ново партийно ръководство на основния наш отрасъл — селското стопанство.

Традиционно получаваната голяма разлика в производствените резултати при едни и същи почвени, климатични и ресурсни условия е едно изпитание за нас, когато трябва да оценим нашия стил и метод на работа.

Явно ненормално е да се получават добиви при едни и същи или близки условия в една и съща година в едни бригади по 3500—4000 кг царевична маса, а в други 2000—2500 кг от декар, в една бригада над 5000 литра, а в друга 3500 литра мляко от крава. Като че ли има два стила на работа и ръководство. Още по-неблагоприятна е тази картина, когато трябва да се сравняваме със световното равнище.

Кое е главното и къде ще насочим усилията?

И в перспектива водещо направление в специализацията ще бъде млечното говедовъдство. Още в близките години трябва да осъществим конкретни мерки за увеличаване броя на кравите и да се постигне до края на петилетката над 5000 литра средна млечност.

Безспорен е фактът, че тези високи цели, изискващи ускорени темпове на икономически растеж, трябва да дойдат на основата на бързото внедряване на научно-техническите постижения и извършването на технологични пробиви в няколко направления: широко внедряване на компютърната техника за управление на технологичните процеси, нови технологични решения като свободно боксово отглеждане, ранна диагностика за установяване стелността при кравите, трансплантация на ембриони, практически приложими методи за интензификация на размножителния процес и други.

Този качествено нов етап в развитието на говедовъдството още тази година следва да се осъществи с конкретни резултати в кравекомплексите — Казичене, Кубратово, „Д-р Иван Пашов“ и др. Разбира се, правилен е замисълът за извеждането на моделни ферми за нови технологични решения и пробиви, тъй като задачата е още в първите години на петилетката те да се мултиплицират и в останалите ферми на АПК „Средец“.

Нов подход и по-високи критерии ще приложим и за по-нататъшното ускорено развитие на овцевъдството.

Ускореното решаване на най-неотложните задачи в животновъдството и постигането на целите са най-тясно и непосредствено свързани и с по-нататъшното развитие на фуражопроизводството. И в тази насока бързо ще се създават предпоставки до края на петилетката да се постигнат цели, които съответствуват на почвените и климатичните ус-

Digitized by Google

ловия на Софийското поле. А те са: при силажната царевица — 4000 кг/дка, люцерната — 1200 кг/дка, пшеницата — 600 кг/дка и естествените ливади — 600 кг/дка. Но тук задачата не се свежда само до количествената страна, чийто измерител са средните добиви, а главно до качественото съдържание на получените фуражи и преди всичко до решителното увеличаване на кръмните единици и смилаемия протеин в единица продукция.

Новите изисквания налагат да се вземат компетентни, научнообосновани решения непосредствено на полето. Това ще постигнем още тази година на основата на въоръжаването на агрономите и подготовката им за работа с пълен набор уреди, за което под непосредственото ръководство на Софийския градски комитет на БКП вече са създадени условия.

Качествено нов момент в нашата работа са разработването и внедряването на автоматизирана интегрирана система за агрометеорологичната информация. Сега главната задача е под ръководството на Софийския градски комитет на БКП и районния комитет на БКП АПК „Средец" и базовите институти — ИППД „Н. Пушкаров", Института по техническа кибернетика и роботика, Института по приборостроене и изградения програмен колектив, да доведат докрай работата по създаването и успешното експериментиране на първата българска система и оттук в нашия район да се даде зелен семафор за нейното серийно производство от столичната промишленост.

Имаме основание да кажем, че въпрос на изпитание за селскостопанските кадри в района е постигането на решителен прелом в задоволяване на потребностите на столицата от зеленчуци. Това налага още тази година да се осъществи пробив, като се предоставят на столицата над 40 000 тона зеленчуци при среден добив от декар на основните зеленчукови култури над 3 тона.

Предвижда се до края на петилетката на основата на използване на термални води и други енергийни източници и при прилагането на нови технологични линии оранжерийното производство на зеленчуци да нарасне от 250 на над 5000 тона.

Отговорни задачи се поставят и пред цветопроизводството. До 1990 година производството на цветя следва да се увеличи близо 4 пъти. По този начин ще нарасне и относителният дял на АПК „Средец" за задоволяване нуждите на столичани с цветя особено през зимния период.

На пряк отчет в партийните органи и организации се взема разработената по инициатива на Софийския ГК на БКП програма за експериментално внедряване в АПК „Средец". На основата на получените резултати от експериментите за новите сортове и хибриди, техника и технологии и използването на биостимулатори и регулатори ще се отива решително към поврат в непосредствената производствена практика.

За да се постигнат поставените пред АПК „Средец" цели за 1986 година и деветата петилетка, нужна е още по-близка и непосредствена съвместна работа между науката и практиката. Науката трябва да приеме Софийското поле, столичното селско стопанство като своя първа грижа, защото превръщането му в център на всичко ново и прогресивно е задача не с местно значение. Сега сме пред прага на нови решения, за което се иска бърза реакция и поука от миналото както от практиката, така и от науката.

Задачите на научно-техническия прогрес, на технологичните пробиви трябва да се внедряват в условията на самоуправляващите се стопански организации. Това ще рече партийните, стопанските, профсъюзните и комсомолските организации да създават такъв климат в трудовите колективи, че диалогът да се води от критериите не на днешния,

Digitized by Google

а на утрешния ден, да се води с реални аргументи, а не чрез познатата схема на административно-бюрократичния подход.

Спирайки се на основните задачи за постигане качествен растеж на икономиката на района на основата на научно-техническия прогрес, считам, че е правилно да се спрем и на някои аспекти на социалната ни политика в новия етап на нашето развитие. На градското съвещание, проведено през май т. г., другарят Тодор Живков обърна вниманието ни, че сега социалната политика не може да бъде ефективна, ако бъде сведена само до осигуряване на необходимите доходи, ако се ограничи с проблемите на трудовите ресурси като някакъв придатък на производството, ако не се създаде условие за социална активност на човека за разгръщане на неговата социална енергия, ако не пробужда у човека твореца, ако не развива и умножава духовните богатства на човека, в т. ч. и по законите на красотата.

От друга страна, стои задачата да разкрием всички резерви за производството на повече и с най-високо качество стоки за народно потребление. Досега извършеното не е малко, но не отговаря на възможностите на районната икономика.

На следващо място, районният народен съвет и ръководствата на самоуправляващите се организации трябва да разработят конкретни мерки и да осъществяват през годините на деветата петилетка гъвкава политика за задоволяване потребностите от жилища на наши работници, с което ще постигнем стабилизиране на работната сила.

Много и най-разнообразни са направленията на нашата социална политика. Към тяхното по-нататъшно развитие ще се стремим да подхождаме винаги в единство — все по-пълно да задоволяваме нарастващите потребности на хората, но същевременно да ги превърнем в мощно оръжие за повишаване ефективността на производството.

●

Безспорно е, че за извършването на поврат в работата за качествено нов растеж в икономиката на основата на научно-техническия прогрес са необходими значими изменения и в стила и методите на работа на партийните органи и организации в района.

Убеденост за посрещане на новите задачи с нов подход, съвременен стил на работа има, но, измерена с практическите стъпки на някои партийни комитети и организации, тя е недостатъчна. Тези задачи не могат да се решават успешно, ако вместо да се преустройваме, се нагаждаме към преустройството. Разговорите за стила и методите на работа и за отрицателните явления показват, че в районната ни партийна организация има някои силно вкоренени недостатъци, които не можем лесно да изтръгнем.

Сега е необходимо да насочим нашите усилия към издигане научния подход и компетентност в работата, към висока организираност и деловитост, към открита борба с негативните явления, към принципност и повишена партийна взискателност. Да се създава атмосфера, която ражда творчество и новаторство, която променя стила на партийната работа. За тези високи изисквания има само една мярка — единство на думи и дела.

Независимо от положителните изменения в районния комитет на БКП и в партийните комитети трябва още да се работи срещу времеядството и бумаготворчеството, което изхабява силите и времето на хората.

Неимоверно нарастващите отговорности пред първичните партийни организации налагат те още по-конкретно да работят за увелича-

Digitized by Google

ване партийното влияние, контрол и помощ във всяко производствено и научно звено.

Сега, след Тринадесетия конгрес на БКП, от нас не се иска смяна на терминологията, не се искат високопарни изявления. Внедряването на нови технологии, нови линии, нови изделия, нови сортове и породи, активната реконструкция и модернизация ще бъдат в основата на оценката за работата на кадрите. Сега ни тревожат редица недостатъци в работата. Това са ниските темпове, с които се развиват някои промишлени, строителни и търговски организации, големите различия в резултатите на бригади, ферми и звена, неизпълнените планове за селскостопанската продукция, съжителството в някои предприятия на високоефективни технологии с ниска култура на производството, неизяснената перспектива на някои предприятия за следващите години. Не са изолирани и предприятията, в които липсва стопанинът, а той — стопанинът, не бива да се скрива зад постановката за колектива — стопанин. Ръководството трябва да е на мястото си. Народната поговорка, че пилците се броят наесен, е вярна, но се надяваме, че няма да бъдем подведени, за да избързаме с един пример. Промяната в ръководството на зеленчуковата бригада при АПК „Средец" само за няколко месеца показа, че трудовият колектив е много добър, но е нямало кой да го води като хората. Беше време, когато всички недъзи там се изсипваха върху помощници, производственици и безбройни „обективни причини". Поне засега в този колектив взаимното доверие и уважение, принципната позиция между ръководство и трудов колектив дават сериозна увереност, че там ще настъпят качествени промени в производството. Известни са и още немалко примери, че извеждането само на единдвама ръководители, попаднали не там, където им е мястото, и поставянето на хора, които умеят да работят с трудовия колектив, да търсят и уважават партийната помощ и ръководство, да изпитват постоянен глад за новото, по-ефективното и резултатното, неизбежно води към сериозни положителни промени в работата. Очевидно наесен, когато всеки трудов колектив ще избере своето ръководство, трябва да осъществим зрял партиен подход и да не намесваме разбирането — дайте да преизберем ръководителя, пък ще му помагаме да се поправи. Начело на трудовите колективи трябва да стоят зрели ръководители.

Новият стил изисква висок професионализъм и компетентност за поръчаното дело, деловитост и висока организираност, открит сблъсък с отрицателните явления и деформации, смели и рискови решения на сложни задачи, умение да се работи с хората.

На районната партийна организация сега са ѝ нужни висококомпетентни и воюващи кадри с технологическо мислене, дисциплинирани и организирани. Необходими са хора честни и скромни, които се самоотдават на партийното дело, служат му безкористно. Такива кадри имаме много, трябва да бъдат всички!

Търсим решение на кадровия проблем и за добри изпълнителски кадри и специалисти. Сложността му е известна, особено за такъв район като нашия, където динамичното социално-икономическо развитие постоянно поставя изисквания за все по-голям брой кадри, с все по-висока класово-партийна, професионална и нравствена подготовка. Много нещо се направи в това отношение, но то вече не отговаря на качествено новите задачи. Пределно ни е ясно, и това искаме да внушим на партийните, държавните, стопанските и обществените ръководства, че за да бъде производството съвременно, решаващо значение има умната, постоянна и упорита работа за привличането и задържането, за подготовката и формирането на кадри знаещи, образовани, с отлична квалификация и висока култура. При това главните попълне-

Digitized by Google

ния трябва да търсим в района. Тук е и мястото, където трябва да извършат свой пробив партийните, държавните, отечественофронтовските и комсомолските ръководства на селата и кварталите, за да имат свой принос за качествено новия растеж на районната икономика — главно условие за бъдещото развитие на района и неговите селища.

Затова ние изискваме час по-скоро компетентните органи на районния народен съвет и ръководствата на съответните самоуправляващи се стопански организации да решат практическото преустройство на системата за образование, квалификация и преквалификация в района. Дадените постановки от шестата районна отчетно-изборна партийна конференция са ясни и изчерпателни.

Нужно е решително да изменим системата, програмите и плановете за обучение. Искам с тревога обаче да споделя, че бавно се преустройва работата в това отношение. Един пример. В СПТУ „Бузема" все още се набират младежи за трактористи и други подобни специалности. И това става, когато не на думи, а на дело в АПК „Средец" смело навлизат компютъризацията, технологичните линии, за които трябват средни специалисти, оператори и т. н. И вместо обучението за новото да изпреварва, ние още хабим време и обясняваме на компетентните органи и кадри, че черното вече е бяло и че трябва да се придвижат тези още немалко въпроси. А това е само частица от натрупаните проблеми в образователната система на района.

Пропагандната и масовополитическата работа в района трябва да подготвя и възпитава хората, че без революционни промени, без и извън научно-техническата революция няма прогрес, че без нова техника и технологии, без решително обновление на изделията не може да се върви напред. Преходът от изучаването на постановките и от призивите към практическите действия се оказва труден и бавен.

Стремежът ни сега е да въвличаме в активен диалог по проблемите на научно-техническата революция колкото се може по-голяма част от трудещите се, като се полагат грижи за формирането на идейната позиция, на новаторския и творческия дух на кадрите, на инженерно-техническите специалисти. С конкретната политическа работа, стигаща до колкото се може повече хора, до отделния човек, трябва да се прави необходимото, да се очертае пред всеки трудов колектив, на всяко работно място какво произтича за тях от стратегията за овладяване на научно-техническите постижения. Това е необходимо, защото нагласата за практическа работа не навсякъде е станала убеждение и главно ръководство за действие.

Мисля, че тук е мястото да кажем няколко думи и по един друг въпрос — за нуждата от по-голям реализъм и конкретност в пропагандата и агитацията. Авангардните технологии генерално решават проблема за повишаване ефективността на районната икономика. Но в състояние ли сме още през тази и близките години да ги приложим буквално навсякъде? Очевидно е, че поради много причини това е невъзможно. Там, където това засега не може да стане, трябва максимално да използваме производствените мощности, да подобряваме организацията на труда и да уплътняваме работното време, пълноценно да използваме суровините, енергията и материалите и върху тази основа да повишаваме качеството и ефективността.

В центъра на идейновъзпитателната работа още по-силно поставяме въпросите за укрепването на дисциплината, организацията на труда, личния пример, личното участие в труда, пестеливостта, подобряването на стила и методите, борбата срещу отрицателните явления. Като прилагаме този подход, ние предпазваме трудещите се от вредната илюзия за автоматична промяна, за промяна „от само себе си".

Digitized by Google

●

Комунистите и трудещите се от нашия район са способни на големи дела. Доказали са това неведнъж, ще го докажат и сега. Научно-техническата революция няма да реши в никакъв случай автоматически проблемите и да ни поднесе наготово желаните от нас благоденствие и разцвет.

Предстои ни трудно време, сложно и отговорно, на дълбоки качествени промени. Очаква ни време, което иска от всеки да се труди всеотдайно и честно, творчески и новаторски. Сега е нужно пълно покритие на думите с делата, да се довеждат до успешен край взетите решения, всяко подето дело. Сега всички сили, внимание и творчески възможности следва да насочим към осъществяване на смели практически действия, ред, дисциплина, организация, революционно мислене и революционни действия.

НОВО СЪДЪРЖАНИЕ В ИЗПИТАНИТЕ ФОРМИ НА ПАРТИЙНА РАБОТА

Утвърдените от Тринадесетия конгрес на БКП нови, по-високи темпове на икономическо развитие обуславят необходимостта от последователно усъвършенствуване и повишаване ефективността на партийната дейност. Успешното разгръщане на научно-техническата революция изисква не сляпо следване на утвърдени схеми и шаблони, а новаторско дръзновение и смелост в идеите и в практическата работа за осъществяването им. Ето защо актуална и разбираема за нас е постановката в Тезисите на конгреса за непрекъснато, настойчиво и всестранно разгръщане на активността, инициативността и творчеството на комунистите, на партийните органи и организации. Понякога обаче необходимостта от творчество и инициатива се абсолютизира, възприема се като необходимост непременно и навсякъде да се използват само нови форми и средства за изпълнение на задачите. Безусловно те ще са нужни. Но и старите, изпитаните в практиката форми далеч не са изживели времето си, не са изчерпали своите възможности.

Като основна мярка и критерий за ефективност на една или друга форма във Великотърновската общинска партийна организация бяха възприети единствено резултатите. Сега партийните организации в селищната система се стремят по-дълбоко да вникват в живота на трудовите колективи, всестранно и целенасочено да изучават процесите и явленията в тях, да извеждат и поставят в центъра на своята работа най-важните и актуалните проблеми, да използват за тяхното решаване ефективни форми и средства. Усилията им са насочени не само към търсене и прилагане на нови форми, а и към обогатяване съдържанието на съществуващите и изпитаните в практиката, към усъвършенствуване начина на тяхното провеждане.

Digitized by Google

Голяма помощ в това направление оказаха моделирането и експериментирането в партийната работа. Повече от година се залага опит за повишаване на личната отговорност и взискателност на комунистите при решаване на въпросите за подобряване на качеството. В хода на експеримента в три партийни организации се направи задълбочено проучване на ефективността на използваните досега форми и средства на работа. Разработеният върху основата на получените данни модел не налагаше шаблон, а насочи усилията към една цел — повишаване на взискателността. Това даде възможност на партийните организации да подходят творчески и в разработените мерки да предвидят такива форми, които, съобразени със спецификата на работа, ще изменят състоянието на качеството.

В партийната организация при техническа дирекция на Завода за запаметяващи устройства се проведоха разговори в партийните групи по издигане на личния принос на комунистите в решаване въпросите на качеството. Направи се и анкета по стила, методите и личните качества на стопанските ръководители, резултатите от която се отразиха в оценките им. В пивоварния завод „Балкан" предварителната лекционна дейност за подготовка и насочване на комунистите към решаване на проблемите на качеството подсказа идеята да се организира научно-практическа конференция, която спомогна да се уеднаквят критериите за високо качество с цел да се достигнат световните показатели и стандарти. Интерес представлява опитът на партийната организация в Завода за запаметяващи устройства. Под нейното ръководство се изградиха групи по качеството, в които са включени специалисти от техническите отдели в завода. Тяхната задача е да не допускат производството на некачествена продукция. Дейността им е така организирана, че да не дублира съществуващите в цеха контролни звена, а да прилага политически форми и средства за въздействие.

Залагането на опита, неговото извеждане и популяризиране в други партийни организации спомогна партийните бюра и общинският комитет да преоценят работата си по използването на някои традиционни форми — поръченията и отчетите на комунистите, атестирането на пропагандистите и др., да вложат ново съдържание в тях, което да е насочено към повишаване на взискателността и отговорността за подобряване на качеството. Затова на срещата за обмяна на опит по експеримента, организирана от общинския комитет на БКП, мнозина от присъствуващите активисти, дошли с очакването да чуят нещо съвсем нетрадиционно, останаха неудовлетворени, защото новото бе главно в промененото съдържание и в начина на прилагане на изпитаните вече форми.

Неотдавна партийната организация при техническите отдели на Завода за телферни електродвигатели проведе партийно събрание, на което се разгледаха проблемите на усъвършенствуване партийното ръководство на Комсомола. Новото в подхода на заводския комитет и партийното бюро бе задълбочената подготовка на събранието. В продължение на два месеца изградените проблемни групи изясняваха състоянието на работата в организацията и колектива. Особено внимание бе обърнато и на по-добрата информираност на комунистите по обсъждания проблем. Всеки от тях се запозна със свитъка справки, оценки и изводи, който им предостави партийното бюро. На събранието нямаше доклад. Основният документ бе проектът за решения, който предварително бе обсъден в партийните групи. В резултат се получи задълбочено обсъждане и се приеха решения, които програмираха бъдещите изменения в партийното ръководство на Комсомола.

Кое е положителното в този подход, който общинският комитет на БКП се стреми да прилага и другаде? Преди всичко става дума за

Digitized by Google

един нов начин на подготовка на събранието, на създаване на предварителна нагласа сред комунистите — стремеж всеки да изрази своето отношение, мнение, предложение, идея. Характерното тук е и в качествено новия подход към изготвяне на проекта за решение, който не е сътворен дни или часове преди събранието, а е подготвен на базата на предварително неколкомесечно проучване и обсъждане в партийните групи.

Много са измеренията на новото, което характеризира работата на актива от общинската партийна организация във Велико Търново след конгреса. Чрез периодично провежданите срещи на ръководството с отделните първични трудови колективи партийният комитет във фабрика „Васил Мавриков" се стреми да разгръща демократизма, да се изучава по-добре общественото мнение и да се решават по-бързо и ефикасно предложенията и критичните бележки на работниците и служителите. По поръка на бюрото на общинския комитет на БКП в Комбината за радиотехническа апаратура се въведе система за конкретна работа с комунистите — научно-технически кадри, за още по-активното им участие в разработването и внедряването на авангардни технологии. Вече повече от година се утвърди практиката при провеждането на пленарни заседания на общинския комитет на БКП да не се набелязват предварително тези, които ще се изказват.

Новите форми и средства, обогатяването на съдържанието и усъвършенстването на начина на използване на изпитаните в практиката са плод на творческите търсения на партийния актив от общината, заел се с конкретна работа за пренасяне на обновителния дух на Тринадесетия конгрес в практическата всекидневна работа на партийните органи и организации.

Борис РАХНЕВ

ГОДИНИ НА ИЗПИТАНИЯ

Някога първото машиностроително предприятие в Благоевградски окръг — завод „Гроздан Николов" — бе настанено в стари сгради: такива бяха възможностите. И повече от двадесет години високоговорители, звукови колони и друга радиоапаратура се произвеждаха почти с едни и същи технологии, в едни и същи помещения в покрайнините на Благоевград, с малки подобрения в условията на труда.

Но от няколко години заводът се реконструира, модернизира и разширява. Без да спира производството, се преустройват стари сгради, строят се нови цехове и спомагателни обекти. Заводският район повече прилича на строителна площадка. Всичко това радва и стопанските ръководители, и колектива. Придобива вече конкретни очертания отдавнашната мечта предприятието да стане съвременно и със сградите, и с техниката и съоръженията, и с технологиите и условията на труда, че и с качеството.

Голямата радост минава през големи трудности. Не преувеличават някои комунисти, като казват: „Преживяваме години на изпитания". Изпитанията могат да се почувствуват на всяка крачка в заводския район: в отеснелите производствени халета, в задръстените с

Digitized by Google

кашони коридори, на няколкото строителни площадки. Години наред заводът имаше свой клуб, но и той бе превърнат в производствено помещение — предстоеше да се усвои сложна радиоапаратура. И ето че остана за обществени прояви само остарелият работнически стол...

В тези условия съвсем естествено е изпитанията да пронизват цялата дейност на партийния комитет и на първичните организации.

ОБОГАТЯВАНЕ НА ПРОБЛЕМНОСТТА

Напоследък всяка година партийният комитет обсъжда кога веднъж, кога по-често хода на реконструкцията. Решенията, които взема, и поръченията, които възлага, са адресирани към ръководните кадри. Вярно е, че главната причина за неусвояването на предвидените средства през последните две години е в строителите, които са извън заводския колектив. Но ръководителите в завода носят своята отговорност. И с право на събрания на първичните организации се настоява: „Щом не се изпълняват добре строителните задачи, има общински и окръжни, пък и централни органи, които трябва да ни помогнат. Но тази помощ ще дойде, ако знаеш как да я търсиш. Нали майката взема детето, когато заплаче. Май нашите ръководители не са достатъчно настоятелни..."

Тези думи не са казани току-тъй. Колективът и особено звената, които работят в крайно остарели помещения, искат да се ускорят промените в завода. А това ще рече партийното, стопанското и обществените ръководства да бъдат по-настойчиви за завършване на първия етап от реконструкцията. Тази настойчивост включва и персонална оценка за изпълнение на решенията и поръченията — една неизползвана достатъчно и дори неосмислена докрай възможност. Макар че не всички ръководни кадри са номенклатурни на партийния комитет, те членуват в партийната организация в завода. Следователно и комитетът, а и съответната първична организация са в правото си да оценяват тяхната работа — особено по този невралгичен проблем, защото най-горещата точка сега в живота на трудовия колектив е на полето на реконструкцията.

В тази гореща точка понякога възникват непредвидени ситуации. Една сутрин в края на миналата година например бригадата на облицовчиците не се яви на работа: напуснала обекта и заминала на друго място. Какво можеш да направиш на външна бригада, освен да я санкционираш според сключения договор? Но облицовката на монтажния корпус пак ще си остане недовършена, а майстори не се намират лесно. Затова комунистът Костадин Бързачки, началник на капитално строителство в предприятието, предложи неколцината заводски строители, които бяха помагали на външната бригада, да изучат по-добре технологията на облицоването и да довършат работата. Прикрепиха още няколко строители към групата и през декември всичко бе готово.

— Нашата работа с облицовката на монтажния корпус прилича на приказката „Неволята учи" — каза К. Бързачки. — Де да можехме да излезем така и от други сложни ситуации в строителството!

— Когато въпросът опре до производствениците — допълва комунистът Костадин Иванов, началник на механичен цех, — шега няма. Ето на, дойде време да се преместят машините в новия цех. С моя заместник решихме преместването да стане само за една нощ, та на другия ден първа смяна да продължи редовна работа. Всички работници, особено комунистите Петър Мазнейски, Пейо Десподски и други, изпълниха за броени часове една сложна задача.

Digitized by Google

Дейността на партийния комитет има различни посоки. Търсят се нови решения — за да се ускорява техническият прогрес, да се повишава качеството на изделията, да се прилагат по-широко и пълно изискванията на икономическия механизъм.

Всекидневието поражда и нови проблеми. Това поставя изискването да се повишава компетентността, да се усъвършенстват стилът и методите на работа, да се засилват личният пример и взискателността.

НОВИ ВИЖДАНИЯ

Дълго време в завода се робуваше на схващането големите технически и технологически задачи да се решават от научни работници и специалисти извън предприятието. На заводските инженери се отреждаше задължението да се занимават с оперативно ръководство на производството.

— По-големи възможности за ускоряване на научно-техническия прогрес ни предостави 65-ото постановление на Министерския съвет — споделя секретарят на партийния комитет Славчо Трайков. — За да се реализират тези възможности, трябва преди всичко да се осъзнаят от ръководните кадри и специалистите, да се изградят у тях ново отношение и нагласа.

Комитетът пое в свои ръце не само разясняването на постановлението. Много важно бе да се сключат договори с творчески колективи за решаване на едни или други конструктивни и технологични задачи. На заместник-директора по техническите въпроси Валентин Манов бе възложено да организира среща със специалистите за изясняване на „тесните" места в производството. В комитета са водени разговори със специалисти — членове на партийната организация, които имат възможности лично да се включат в разработките.

И положителните примери се множат. Георги Манов участвува в създаването на нов вариант на абонатен високоговорител, Христо Манчев и Драгомир Калпачки — в разработването на фамилия технологични пултове за контрол, тренировка и измервания, Пейо Десподски — в автоматизиране на изтеглянето и обрязването на мембрани за микрофони. Значителен е личният принос на отделни комунисти в намаляването на материалните разходи през миналата година — 2,8 лв. на 100 лева стокова продукция. Тодор Димов е автор на рационализации, които носят значителни икономии. Заедно с Любен Арабаджиев той работи върху автоматизиране подготовката на електронни елементи за монтаж. В процес на решаване е един изключително стар и труден проблем — модернизацията на мембранното отделение.

Енергетичният отдел с ръководител комуниста Спас Христов през последните две години е осъществил редица организационни мерки и технически решения за икономия на електроенергия. Въведен е строг ред за изключване на машините и съоръженията при технологични и други почивки. Осветлението на заводския район е преустроено на часовников механизъм. Предстои да се монтира фотореле, което ще донесе допълнителна икономия на електроенергия, ще се усъвършенстват проекти за осветление на новите сгради. В галваничния цех, в административния корпус и на други места обикновеното осветление е заменено с луминесцентно. Автоматично се включва помпата за промишлени води.

Безспорно техническият прогрес в завода набира скорост. За това определен дял имат специалистите от базата за развитие и внедряване, която поддържа контакти с катедри във ВМЕИ „Ленин", Института по радиоелектроника и други научни звена. Значителен е прино-

Digitized by Google

сът и на отдела за технологично обезпечаване на производството, създаден през 1983 г. Специалистите от този отдел решават предимно задачи по механизирането и автоматизирането на производствени процеси. Тяхно дело са лентоподаващите устройства за автоматизиране на стандартни преси, шибърното устройство към хидравличните преси за изтегляне на чашки и други подобрения.

Усилията на партийния комитет да усъвършенствува подхода в ускоряването на техническия прогрес дават резултати. Не така стоят нещата по управлението на качеството и приложението на икономическия механизъм, по-точно на бригадната стопанска сметка. По тези направления комунистите от всички звена — и ръководители, и изпълнители — са в дълг. Мъчно се възвръща оценката за висша категория на едно-две изделия, които я притежаваха преди години. Не може да се говори за приложение на вътрешностопанската сметка, все още се експериментира, а производствениците отдавна очакват този въпрос да се реши. Секретарката на първичната партийна организация в монтажен цех „Б" Веселина Котрулева е категорична:

— Забавя се внедряването на бригадната стопанска сметка, а ние, работниците, искаме да си правим точна сметка не само колко изработваме, а и колко и какви материали ни дават, какви разходи правим...

Истина е, че партийният комитет е разглеждал състоянието на качеството и прилагането на икономическия механизъм, вземал е и съответни решения, но нещата не са потръгвали. И може би главната причина се крие в незадоволителната взискателност към ръководните кадри и комунистите. Не са изпълнени важни решения, а отговорност не е потърсена. Впрочем наказан е един секретар на първична организация, но за други провинения. Съвсем очевидно е, че мерникът на партийния комитет следва да се вдигне, за да стане това и в първичните организации.

ТРУДНОСТИТЕ

По предложение на партийния комитет в завода е приета наредба за прилагане на конкурсно и изборно начало в издигането на ръководните кадри още през септември 1983 г. Той беше сред първите в окръжната партийна организация, които подеха разширяването на социалистическата демокрация в трудовия колектив. Направени бяха в началото два-три конкурса за низови ръководители, съчетани с изборност. Самочувствието на първичните производствени звена явно порасна. Но доброто начало секна. На няколко пъти въпросът бе повдиган безрезултатно в заседания на комитета. И ако трябва да се търси истинската причина за прилагането на наредбата „от ден до пладне", ще опрем до традиционализма, дълбоко вкоренен в стила и методите на работа на стопанските ръководители. По-лесно им е в ограничен кръг да обсъдят една-две кандидатури и след това да поставят колективите пред свършен факт. Знае се, че този подход отваря пътя на протежирането на една или друга личност. А какво е морално-политическото отражение върху хората, малко се мисли...

Това е сериозен сигнал, че партийният контрол не е достатъчно ефективен. И е повече от ясно, че заводският комитет не е в състояние да превъзмогне инерцията, а и целенасочена помощ от общинския комитет на БКП в това направление отсъствува.

Усъвършенствува се партийната структура. С такава цел в началото на миналата година многочислената първична организация в монтажните цехове бе разделена на три. Това позволява по-добре да се обхващат и изучават проблемите, които вълнуват първичните тру-

Digitized by Google

дови колективи. Значително се увеличи партийното ядро през последните две години — приети са 29 нови членове, като специално внимание се отделя на базата за развитие и внедряване.

В същото време се отстъпва от една хубава традиция — общозаводските събрания на комунистите. В миналото на тях се обсъждаха изключително важни въпроси от развитието на завода и състоянието на партийната дейност. Наистина подготовката на тези събрания е трудна работа при една 140-членна организация, но затова пък те се свикват и по-рядко — само 3—4 пъти годишно. Възстановяването на традицията ще придаде нова сила на заводската организация.

Програмата за развитие на завод „Гроздан Николов" през деветата петилетка предвижда да завърши и вторият етап от реконструкцията, модернизацията и разширението. Производството ще се увеличи 7—8 пъти. Ще се извърши техническо и технологическо превъоръжаване. Ще се разширят значително механизацията и автоматизацията на производствените процеси, ще се ограничи тежкият и непривлекателен труд, ще се повиши неколкократно производителността.

Това не означава, че грижите и отговорностите на партийния комитет, на първичните организации намаляват. Новите сложни задачи ще изискват не по-малко напрежение — да се търсят най-подходящите форми и средства за тяхното изпълнение, най-верният подход. В работата с хората паузи няма.

Славчо ВОДЕНИЧАРОВ

ВАЖНИ ЧЕРТИ НА СТИЛА НА ПЪРВИЧНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ

Месеци наред продължи и продължава повсеместният полезен диалог за стила и методите на работа и ръководство в първичните партийни организации и трудовите колективи по повод на Докладната записка на генералния секретар на Централния комитет на партията. В този диалог се чуват ценни мисли, съображения и предложения, в това число и неоснователни реплики, че се говори за стари и известни неща. Вярно, стилът и методите на работа съществуват в партията от нейното създаване. Но тези понятия не са нещо дадено веднъж завинаги. Не са неизменни. Стилът и методите на работа диалектически се развиват. А това ще рече, че заедно с развитието на партията и обществото се усъвършенстват и самите те, че винаги са в съответствие или би следвало да бъдат в съответствие с това развитие, защото иначе партията не ще може да изпълнява своята историческа ръководна роля.

И все пак защо говорим за ленински и априлски стил в партията? Казваме, че той е задължителен за всеки партиен орган и за всяка първична организация. Говорим, защото именно от В. И. Ленин и от Централния комитет на БКП след пленума от април 1956 година е прилаган и се прилага такъв стил на работа, който най-пълно съответствува на закономерностите на развитието на социалистическото

Digitized by Google

общество. Ленинският стил е най-ефективният начин на действие за преустройството на света, за изпълнението на задачите. Той се опира на революционната теория и на практиката. Люлката на този стил не е научният кабинет, а практическата революционна дейност на Комунистическата партия на СССР и нейния ръководител В. И. Ленин. Този стил не е набор от правила. Характерни негови черти са творчеството, строгата научност, непрекъснатата връзка с масите, колективността при вземане на решения и личната отговорност за повереното изпълнение, пълното съвпадение между думи и дела. И още — размахът, деловитостта, самодисциплината и т. н.

Многолетната практика на БКП потвърждава, че нито една от основните черти на ленинския стил не може дълго време да бъде пренебрегвана или подценявана в революционната дйност на Комунистическата партия. Ето защо бихме обобщили: **ленинският стил — това е органическото единство на всички негови основни страни.** Навсякъде, където някоя негова черта се пренебрегне или изостави, винаги се стига до най-различни деформации. Всъщност стилът загубва своя ленински характер. Това пък от своя страна, ако не се забележи и отстрани, винаги води до грешки и тежки социални последици.

Анализирайки дейността на първичните партийни организации в Плевенски окръг в годините след Дванадесетия партиен конгрес, две основни черти на ленинския стил, имащи актуално, непреходно значение, заемат все по-голямо място в тяхната делнична работа. Това са научният подход и умението да се работи с хората.

За да бъдем правилно разбрани, искаме да направим едно пояснение. Защо казваме, че те са актуални и успоредно с това твърдим, че ленинският стил, че всички негови черти са в единство. Защото в зависимост от задачите, които решава партията, някои черти излизат на по-преден план, други остават на втора позиция, но не отпадат. От възникването на ленинския стил досега заедно с **класовия подход** в него още две черти — **научността и умението да се работи с хората — образуват, образно казано, неговия гръбнак.**

Но какво означава научност в работата на първичната партийна организация? Това не означава да се „мъдрува" или „философствува" над задачите, над плана или по проблемите на селището. Да се работи научно означава в този случай партийното бюро и първичната организация да видят и оценят основната от многото други задачи. Ако използваме думите на Ленин, да хванат онази халка, която ще изтегли цялата верига.

Опитът учи, че дори най-солидните анализ, програма, планове за работа и т. н., които разработва и утвърждава всяка първична партийна организация, сами по себе си не решават проблемите. За да се превърнат в дело, е необходима обмислена, конкретна и преди всичко целенасочена политико-организационна, възпитателна, кадрова и контролна дейност. Анализът на живота и работата на първичните партийни организации в Плевенски окръг показва, че тези въпроси заемат основен дял — над 80 на сто, от проблемите, обсъждани на техните събрания. Комунистите и колективите в машиностроителния комбинат „Н. И. Вапцаров", Стъкларския завод, заводите „В. Коларов", „Илинден", Завода за производство на пластмаси, Стопанския нефтохимически комбинат, Строителния комбинат, фермата в с. Бохот, полевъдните бригади в селата Обнова и Одърне и др. въпреки необичайните условия на работа изпълняват успешно своите задачи. Основна предпоставка за това е умението им да разкриват и решават онези проблеми, от които зависи успехът и на останалите.

Ценен помощник в това отношение се оказаха **социологическите изследвания.** Само в годините след Дванадесетия конгрес под ръко-

Digitized by Google

водството на партийните организации в колективите на окръга се осъществиха десет такива основни и редица второстепенни изследвания. Информацията от тях се използва за конкретни решения по основни въпроси като: движението на работната сила, конкурсно-изборното начало в издигането на кадрите, ускореното прилагане на постиженията на научно-техническия прогрес и други. Едно изследване в шест колектива от отрасъл селско стопанство потвърди тезата, че колкото е по-научно обоснована дейността на първичната партийна организация, колкото характерът и съдържанието на труда в колектива са по-богати, колкото партийното бюро поставя на вниманието на първичната организация най-парливите въпроси, свързани с организацията и заплащането на труда, квалификацията, взаимоотношенията и т. н., толкова колективът е по-сплотен, дееспособен и резултатите му са по-добри.

Досегашният опит потвърждава, че социологическите изследвания са добра форма за съчетаване на научността с демократизма в партийната организация. А те са, както вече отбелязахме, основни черти на ленинския стил. Разбира се, това не означава, че във всяка първична партийна организация трябва да започнем да затрупваме комунистите и трудовите колективи с анкети, интервюта и т. н. **По-важно е на съществуващата информация да се прави социологически анализ, т. е. подходът да е социологически. А това ще рече, че човекът и неговата душевност, развитието на личността следва да бъдат в центъра на многостранната партийна дейност.**

Умението да се работи с хората това е друга неотменна черта на ленинския стил, която всекидневно се потвърждава от практиката на първичните партийни организации в Плевенски окръг. Не един път е посочвано, че социалистическата революция и изграждането на социалистическото общество не са дело само на комунистите. Ако някой мисли така, това е гола илюзия. Те са дело на всички трудещи се. Ето защо с основание можем да твърдим, че силата на ленинския стил е преди всичко в работата с хората. А това на практика означава първичните партийни организации да знаят нуждите им, да изучават тяхното мнение, да знаят как живеят, какви трудности имат, да се отнасят с уважение към техните предложения, да се грижат за задоволяване на потребностите им.

Това е, ако може да се каже, едната страна на въпроса, другата е изкуството да се учат, да се уважават хората. Всекидневно тяхната вяра и любов към партията да се увеличава. Да се учат и увличат от личния пример на комунистите. Опитът на партийните организации в машиностроителния комбинат „Н. Й. Вапцаров", Стопанския нефтохимически комбинат, ДТК „А. Халачев" — Плевен, в община Червен бряг и други по изучаване на общественото мнение и работата с критичните бележки и предложенията на трудещите се е твърде показателен в това отношение. Сега в окръга този опит се превръща в масова практика.

За утвърждаването на ленинския стил в работата на първичните партийни организации свидетелстват и събранията им, и пленумите на общинските комитети на БКП, свързани със съображенията на другаря Тодор Живков по някои актуални проблеми на нашето развитие. Те бяха в духа на ленинския стил в действие. Основание да твърдим това ни дават хилядите предложения и конкретните мерки, които осъществиха и първичните организации, и общинските партийни комитети спрямо онези ръководители и комунисти, които в дейността си не се съобразяват с ленинския стил.

к. ф. н. Иван НОВАКОВ

Digitized by Google

ЗА ПО-ВИСОКА ЕФЕКТИВНОСТ НА ТРАНСПОРТНОТО ОБСЛУЖВАНЕ

Политическата и организаторската дейност на първичната партийна организация при автостопанство „Товарни превози" на автокомбината в Сливен са насочени главно към осигуряването и ритмичното задоволяване на нуждите от превози. Тази задача се осъществява, като се повишават качеството и ефективността на транспортното обслужване. Първичната партийна организация мобилизира усилията на трудовия колектив за изпълнение на плана за социално-икономическото развитие на автостопанството, правилно определя задачите и задълженията на комунистите. Цялостната дейност е подчинена на една цел — създаване на такива транспортни услуги, които да утвърждават автостопанството като желан и сигурен партньор.

През 1985 година в центъра на вниманието на партийната организация стоеше грижата за изпълнението годишния план и за цялата петилетка. Транспортният колектив реализира предсрочно най-важните показатели на петилетния план: печалба — 100,5 на сто, изпълнение на договорираните товари — 140 на сто, обществена производителност на труда — 102 на сто. Резултатите са постигнати, като са преодолявани редица трудности в условията на настъпилите структурни промени в товарите. Начело са били орденоносците, носителите на трудови отличия. Предсрочно изпълниха петилетната си програма 15 шофьори и бригадата за товаро-разтоварна дейност. Като истински бойци на предната линия на трудовата слава те честно и всеотдайно дават своя принос за социално-икономическото развитие на автостопанството.

Въпреки положените грижи обаче все още не се използват ефективно наличните производствени фондове. Отрицателно влияние оказват липсата на резервни части и гуми, престоите, недоброто поддържане на превозните средства. Ясно е, че взетите мерки, организаторската работа не са дали засега желаните резултати. Налице са огромни резерви, които опират до преодоляването на слабости предимно от субективен характер: недостатъчна оперативност, повърхностен анализ на състоянието, неумение да се определя точно перспективата на развитие, липса на материална отговорност от виновните длъжностни лица и др. На събрания на първичната организация, на производствени съвещания са обсъждани въпросите за незадоволителната работа в сервизната работилница, неспазването на установените графици за извършване на техническо обслужване на моторните превозни средства, увеличаването на престоя на технически изправните автомобили, което се дължи на пропуски в организацията на транспортния процес от страна на експлоатационната служба.

С голямо внимание партийното и стопанското ръководство се отнасят към повишаване на обществената производителност на труда и снижаване на материалните разходи. Тук са поставени конкретни изисквания: чувствително да се намалят загубите на работно време поради отпуски на членове на колектива с разрешение на административното ръководство и поради самоотлъчки; да се стабилизира работната сила чрез постепенно преодоляване на текучеството. В борбата за намаляване на материалните разходи се подобрява контролът над дейността на длъжностните лица по изписването и влагане-

Digitized by Google

то на части и материали за ремонт, по-широкото използване на части и агрегати за втора употреба; засилване на настойчивостта към висшестоящите органи за защита на лимитите за оборотни средства и пр. Разговорите в тази насока опират до творческото виждане на членовете на отделите и службите при разкриването и внедряването на съществуващите резерви.

В тази насока реална е помощта на агитационните колективи, в които са включени 42-ма комунисти и безпартийни активисти. Те концентрират вниманието на работниците и специалистите върху най-актуалните въпроси. Проведени са много индивидуални беседи с шофьорите и монтьорите за разкриване на резерви при формиране на насрещния план, за преодоляване на „тесните места" в транспортната дейност, за изпълнение на компенсационните програми и др. Ударението се поставя върху засилването на изпреварващата роля на агитационно-разяснителната работа, на идеологическия отзвук от събитията, както и на подготовката и информираността на членовете на агитационните колективи, партийните и стопанските кадри.

Проблемът за повишаване на качеството на транспортното обслужване е неделима част от ежедневната дейност на партийното бюро, на първичната организация. Под тяхно ръководство правилно се насочват силите на комунистите — специалисти и работници, за неговото успешно решаване. Независимо че се преизпълняват заявените за превоз товари в тонове и тон-километри, засилват се грижите за преодоляване на случаите, в които не се спазват отделни клаузи на договорите като: ненавременно осигуряване на нужния вид и брой автомобили, похабяване на потребителната стойност на някои от превозваните товари и др.

Трите съставни партийни организации, а също и самата първична насочват вниманието на комунистите към издигане на по-високо равнище техническото състояние на автомобилите и механичните средства. След пускането на основно обновеното централно хале за ремонт на автомобили марки „Шкода" — самосвал, „Шкода" — бордова, „МАЗ", „КАМАЗ" и други чувствително се подобри материално-техническата база за обслужване и за ремонта. Намалени са ръчният и тежкият физически труд в ремонтно-обслужващата сфера. Механизирани са редица операции. Партийната организация изисква от комунистите да съдействуват за премахване на съществуващите пропуски в пълноценната реализация на монтьорския състав поради несъвършенства в организацията на работния ден, липсата понякога на усет към прилагането на новости в дейността на сервизната работилница, занижените взискателност и чувство за отговорност на ръководните и изпълнителските кадри.

След Февруарския пленум на Централния комитет на БКП (1985 г.) партийната организация насочи усилията на комунистите в трудовите колективи да се набележат и осъществят редица мерки за внедряване на научно-технически постижения, за да се намали тежкият физически труд. Пуснати са в действие гайковерти в профилактичния участък и халето за феродови накладки на цистерни „Утва" и „Горица", повдигателни съоръжения за скоростна кутия на „МС—24". Навреме влезе в строя аспирационната уредба в дърводелската работилница, сервизното хале и при шмиргелите. Използват се слънчевата енергия за икономия на електроенергия, собствени енергоизточници за битови и промишлени нужди вместо питейна вода. Чрез доставените спойлери се икономисват горивно-смазочни материали, чрез химическата лаборатория се контролира годността на двигателните масла, осъществява се постоянен технически надзор. Предстои да се пуснат в действие още няколко автовлакове с по две осемтонни ремаркета.

Digitized by Google

Организаторската и идейновъзпитателната работа на първичната партийна организация е тясно свързана със социалистическото съревнование за постигане на висока производителност на труда, високо качество и за реализиране на икономии от горивно-смазочни материали. Челно място в трудовата надпревара сред колективите на автостопанството завоюва трета бригада с ръководител комуниста Георги Маринов. Тя изпълни плана си по всички показатели. За 1985 г. са спестени 267 000 литра бензин и 1015 литра газьол. Най-голям е приносът на комунистите Иван Димитров — 10 100 литра, Стоян Райков — 4100 литра, Димитър Стоянов — 3500 литра, Михаил Кирилов — 3130 литра и др.

Партийната организация, нейният секретар Маргарита Тарагошева, бюрото извършват многостранна дейност за трудовото възпитание на членовете на колектива, за формирането и утвърждаването на социалистическия начин на живот. Популяризират се почините „Обществено доверие — сигурно качество" и „Комсомолска гаранция за сигурност и качество на транспортното обслужване". Само за една година участниците в тези почини се увеличиха от 9 на 19. И в тази насока личният пример на комунистите е заразяващ, те проявяват социалистическо отношение към поверената им техника, безупречно и безаварийно изпълняват поставените им задачи. Утвърдените трудови ритуали — вдигане знамето на трудовата слава, приемане на ученици от учебно-професионалния комплекс в редовете на работническата класа, срещи с първенците и други, оказват силно влияние върху изграждането на нравствени добродетели у членовете на работническите колективи.

Със съвместните усилия на партийната организация, автостопанския профкомитет и комсомолския комитет е подновена политическата украса. Обогатено е нейното съдържание, повишено е идейното и художественото ѝ равнище и това неминуемо води до увеличаване на въздействуващата ѝ сила върху хилядния колектив. Вниманието на трудовите хора отдалеч се привлича от естетически добре оформените и подредени нагледни материали в сервизното хале, къта на трудовата слава, таблото за безопасността на движението.

Партийното бюро и стопанското ръководство ежедневно отделят време за осигуряването на висока трудова и финансова дисциплина. Непрекъснато завишават изискванията към организаторите по експлоатацията на машините за подобряване на оперативността и инициативността при възлагането на всекидневните задачи и правилното разпределение на наличните автомобили по товародатели. Взискателността в тази насока намира конкретни измерения: редовно да се извършва анализ на пътния лист, да не се приемат от водачите неприключени пътни листове или пък с груби поправки, най-вече на времето за движение. По този начин се засилва контролът и се премахват предпоставките за отклонение и изменение на първоначално заложената задача, за умишлено удължаване продължителността на работния ден.

Предприетите мерки за решително подобряване на дисциплината се отнасят и до премахване на редица други пропуски: пускане в експлоатация на технически неизправни автомобили, несъответствие на пробега с вписаните километри в пътния лист, непостоянно следене на времето за прибиране на колите в гаража, неточно водене на сведението за автопарка и т. н.

Сериозни грижи проявяват ръководството на автостопанството и обществеността за осигуряване на безопасно движение. Всички ръководни и изпълнителски кадри, пряко или косвено свързани с транспортния процес, са въвлечени в изпълнението на задачата за осигуряване на безавариен транспорт. За допуснати пътно-транспортни произшествия се търси отговорност и от директора, и от партийния сек-

Digitized by Google

ретар, и от инспектора по безопасността на движението, и от водачите на превозните средства. На преден план се изнася потребността от засилване на политиковъзпитателната работа сред шофьорския състав, усъвършенствуване на системата за контрол, завишаване на санкциите и обогатяване на формите за обществено порицание.

Партийната организация упражнява контрол над дейността на стопанското ръководство за реализирането на социалната програма на колектива. Постигнатото не е малко. Извършен е ремонт на сервизните помещения, клуба по охраната на труда и безопасността на движението, разширени са почивната база и зелените площи, влезе в действие кабинет за предпътен медицински преглед. След цялостното осъществяване на програмата за привеждане на автостопанството в еталон по охраната на ергономията на труда всички помещения и санитарни възли ще съответствуват на високите ергономични и санитарно-хигиенни изисквания. Но погледът в тази област е отправен далеч напред — да се разрешат нуждите от жилища на колектива, да се подобрят столовото обслужване, спортната база и пр.

Всичко завоювано в социалноикономическото развитие на колектива е плод на усилията на работниците и специалистите от предприятието, които реализират близо една трета от годишния план на автокомбината. Чрез по-пълното приложение на политическия подход в своята работа партийното бюро и първичната партийна организация решително се борят за подобряване на транспортната дейност и дисциплината.

В процеса на издигане ролята на първичната партийна организация като ръководно политическо ядро на трудовия колектив и първообраз на неговото бъдещо състояние грижите за засилване на авангардната роля и личния пример на комунистите нарастват. В това отношение ориентирите са ясни: усилията са насочени към повишаване активността и отговорността на партийните членове за усъвършенствуване на социалистическата организация на труда и подобряване на транспортното обслужване. Партийното бюро се стреми да използва разнообразни и ефективни форми и средства на контрол, да се отстраняват слабостите в стила на работа на кадрите, да се отделя повече място в приеманите от бюрото оценки за умението им да ръководят и организират, бързо да се пренастройват и приемат новите задачи.

Конкретни са вижданията на партийното ръководство за осигуряване на надежден кадрови резерв. Става дума за премахване на стихийността и формализма в подбора и реализацията на резервните кадри. Заслужава специално да се отбележи готовността на партийното бюро да свързва тясно тази отговорна работа с перспективите в развитието на транспортния колектив.

Първичната партийна организация, трудовият колектив правилно виждат и осмислят новите задачи за по-нататъшното развитие на товарния транспорт в условията на повсеместно внедряване постиженията на научно-техническия прогрес и борбата за високо качество. Сигурно условие за тяхното реализиране са готовността и годността на партийната организация, на кадрите за усъвършенствуване на стила и методите на работа и ръководство, за тяхното извеждане като първостепенна задача в своята бъдеща дейност.

Стоян ГЕОРГИЕВ
кореспондент на „Партиен живот"

Digitized by Google

БИОТЕХНОЛОГИИТЕ И ПОДГОТОВКАТА НА КАДРИ

На територията на Ленинската районна партийна организация в столицата се намират главните координиращи и разработващи звена в областта на биотехнологията: Националният съвет по биотехнология към Държавния комитет за изследване и технологии; единните центрове и институти на Българската академия на науките; Биологическият факултет на Софийския университет „Климент Охридски", Националната природоматематическа гимназия и др. Бюрото на районния комитет на БКП разгледа дейността на първичните партийни организации в Българската академия на науките и Софийския университет „Климент Охридски" за развитието на биотехнологията и нейното приложение. То направи изводи, че независимо от постигнатите резултати недостатъчно е равнището на досегашната подготовка на кадрите и свързаните с тях перспективи и проблеми.

Реализацията на партийната политика в тази област поставя пред партийните и административните ръководства на двете ведомства големи отговорности, свързани с ръководството и изпълнението на Националната програма за ускореното развитие и приложение на биотехнологиите в народното стопанство. Решенията на партията изискват да се активизира и актуализира работата на партийните комитети в Единния център по биология, в Единния център по химия на БАН, в Софийския университет „Климент Охридски", а така също и на партийните бюра в редица институти и лаборатории. Фундаменталните и приложните разработки следва да се насочват по проблеми, които имат основополагащо значение за биотехнологиите. Нужно е да се ускори създаването на прибори и биореактори за автоматично изследване и контрол на биотехнологичните процеси.

Разработена е прогноза за фундаменталните изследвания до 2000 година. В нея са включени най-важните проблеми, които осигуряват базата на биотехнологията. Създадена е, макар и недостатъчна, лабораторна база, утвърдени са научни колективи и е натрупан известен положителен опит. Към Биологическия факултет на Софийския университет „Климент Охридски" бяха разкрити няколко нови проблемни научноизследователски лаборатории — по биотехнология и биотехника, по ензимология, по молекулярна биология, по моноклонални антитела. Създадена бе катедра по инженерна биология.

Към президиума на Българската академия на науките беше образуван съвет по биотехнология, който актуализира научния план и подготви план за изследвания през деветата петилетка. Едни от най-известните учени от академията активно участвуват в съставянето на Националната програма по биотехнология.

Подобен съвет е сформиран и в Софийския университет „Климент Охридски". Той подготвя дългосрочна програма, която включва задачи по учебните въпроси, научноизследователската проблематика и внедрителско-производствената дейност в областта на биотехнологията.

По указание на районния комитет на БКП и под ръководството на партийните комитети на Българската академия на науките и Софийския университет „Климент Охридски" в единните центрове по биология и химия и в Биологическия факултет се състояха открити партийни събрания, на които бе обсъдено

Digitized by Google

извършеното досега. Приети бяха мероприятия за актуализирането и пренасочването на проблематиката и плановете, за организирането на базовото обучение на първия випуск студенти по специалността „Биотехнология". На редица комунисти бяха поствени конкретни партийни поръчения.

Комисията по научно-техническия прогрес към бюрото на районния комитет на БКП провежда заседанията си и в научните институти. В Биологическия факултет на Софийския университет стана среща на тема „За работата на партийните и научно-административните ръководства на Българската академия на науките и Софийския университет „Климент Охридски" по развитието на биотехнологиите и приложението им в столицата". С участието на представители на районния комитет на партията се състоя съвместно заседание на партийните комитети на единните центрове по биология и химия на БАН. Сътрудници на комисията имаха редица срещи с представители на административните и партийните ръководства на Националния съвет по биотехнология при Държавния комитет за изследвания и технологии. Това спомогна да се конкретизират някои нерешени проблеми, да се повиши компетентността на комисията при приемането на решенията. Районният комитет на БКП проведе пленум, на който бе приета програма за подобряване работата по качеството и техническото равнище на продукцията и дейностите ѝ чрез ускорено внедряване на научно-техническия прогрес. Специален раздел на програмата „Биотехнология" съдържа 12 задачи, разработвани от институтите на Българската академия на науките и Софийския университет „Климент Охридски", които са взети на партиен отчет от комитета.

Бюрото на районния комитет на БКП обсъди информация за работата на партийните организации в Българската академия на науките и Софийския университет „Климент Охридски" по ускореното развитие на биотехнологиите и подготовката на необходимите кадри. По указание на районния комитет отчетно-изборните събрания бяха използвани за цялостен преглед на дейността на партийните органи и организации, за по-бързото организационно осигуряване на най-важното направление в работата по биотехнологиите.

Анализът на резултатите от посочените обсъждания показва, че извършената работа е добро начало в престоящата широкомащабна дейност в тази област. Като положителна може да се отчете дейността на партийните организации в институтите на БАН. В тях е изяснена тематиката, по която ще се работи, натрупан е известен опит, осигурени са минимум кадри и материална база. Решени са и редица методични въпроси..

Въз основа на провежданата научноизследователска работа по други планови задачи се разработват биотехнологични въпроси, свързани със социалната практика. Сключени са договори, които са насочени към решаването на въпроси в тясна зависимост с производството на ензими, антибиотици, хлебна мая, органични киселини, опазване на околната среда и т. н.

С цялата си острота стоят изискванията за повишаването на теоретическото равнище на изследванията и осигуряването на приоритетно развитие на целенасочените изследвания, които да осигурят създаването на нови биотехнологии.

Нерешени въпроси продължават да бъдат разпокъсаността и недостатъчната координация в изследванията на равнище изследователски колективи. В бъдеще трябва да се разширят връзките между посочените по-горе звена и други секции в Института по молекулярна биология, Института по физиология на растенията, както и с други организации извън БАН.

Не отговарят на изискванията и връзките със Софийския университет „Климент Охридски". На този етап се оказва помощ само с лек-

Digitized by Google

ции и упражнения от отделни специалисти. Необходимо е да се разшири дейността за изпълнението на единни целеви програми, като се създават комплексни колективи и програмни съвети.

Подготовката на част от наличните кадри не отговаря на съвременните изисквания. Наложително е да се вземат мерки за бързото овладяване на съвременните знания. Вниманието трябва да се насочи за подготовката и преквалификацията на кадрите, необходими за провеждане на предпроизводствени проверки и изпитания.

Сложено е добро начало. Нужно е от страна на Националния съвет да се подобри координиращата роля, своевременно и целево да се насочат необходимите средства, ефективно да се заангажират завръщащите се от чужбина в програмните колективи и пр. По-пълно да се използват възможностите на БАН в международното сътрудничество — Академията на науките на СССР и другите социалистически страни. Редно е партийните комитети и бюра да упражняват подействен контрол и да се следи за стриктното изпълнение на задачите, записани в Националната програма, за тяхното приоритетно-финансово и кадрово осигуряване. Не съответствуват на възможностите и на Българската академия на науките, и на Софийския университет „Климент Охридски" разработването на проекти и реализирането на някои малки предприятия за биопродукти и апаратура. Немислимо е да се върви напред без усвояване от водещите специалисти на най-съвременна електронноизчислителна техника, без да се обучават студентите и учениците в „компютърно" мислене.

Ленинският районен комитет на БКП предвижда да организира редица мероприятия в звената на района в подготовката им за тематично ориентирания ден „Биотехнология". Ще се потърсят и форми за участие и на другите масови организации в обществената подкрепа на предприетите мероприятия. Ще се осъществи и включването на обществоведческите науки в осветляването на някои проблеми при обучаването на кадрите, при тяхната реализация, а и в по-широки мащаби — влиянието на ускореното внедряване на биотехнологията върху различните аспекти на обществено-икономическия ни живот. Така с успех ще се изпълняват решенията на XIII конгрес на БКП.

Иван ХРИСТОВ

Digitized by Google

ЗА РАЗШИРЕНИТЕ ПЛЕНУМИ НА ПАРТИЙНИТЕ КОМИТЕТИ

Значението на пленумите на партийните комитети все повече и повече нараства. Редовното им и делово провеждане осигурява колективност в работата, там се обсъждат най-важните, най-актуалните проблеми колективно, а решенията се приемат на основата на задълбочено изучаване и всестранна обмяна на мнения. Опитът на отделния ръководител, колкото и да е голям, не може да замени колективния ум на представителите на широкия кръг партийни членове.

За да се издига равнището на пленумите, партийните комитети вземат все по-ефикасни и разностранни мерки да се повишава отговорността на всеки техен член за работата на партийната организация, полагат грижи приетите решения твърдо и последователно да се претворяват в живота.

През последните години в партийната практика все повече навлизат разширените пленуми на партийните комитети с участието на партийния актив. Мотивът е, че дейността на повече хора, специалисти в отделни области на обществената, стопанската, културната и пр. дейност, допринася за по-задълбоченото и всестранно изясняване на обсъжданите проблеми и оттук за вземане на по-компететни, отговарящи на изискванията на живота решения.

В това има известна доза истина.

Трябва обаче да се отбележи, че с тази „доза истина" понякога се прекалява. На много места редовно избраните партийни органи се свикват по-рядко самостоятелно, поголяма дан се отдава на разширените пленуми, което води до разводняване на тяхната работа, до намаляване на функциите им.

Нерядко на тези пленуми се изказват повече или изключително хората от актива, а на членовете на комитета, които по същество трябва да кажат своята дума, мнение, становище, да направят предложения, критични бележки и т. н., остава само да гласуват за предложените проекторешения.

Мисля си не е ли формално такова гласуване, не се ли измества или заменя пленумът с актива.

Може да се помисли и по понятието разширен. Разширява се по същество броят на участвуващите в пленума, извън строго определения състав на партийния комитет, избран от съответната отчетно-изборна партийна конференция (събрание). В случая може би е по-правилно да се говори за съвместно заседание на комитета с актива — общо или с отделни специалисти, според проблемите, които ще се обсъждат.

Комитетът е изборен орган, той носи отговорност пред партийната конференция (събрание), пред съответната партийна организация. Вярно е, че в комитетите няма

Digitized by Google

толкова много специалисти по определени проблеми, колкото сред актива. Но това не е беда.

Членовете на партийния комитет се привличат широко в подготовката на пленумите, в изучаване на проблемите, които ще се поставят на обсъждане, в организацията и проверката на изпълнението на решенията, периодически се информират за тяхната реализация, за направените критични бележки и предложения, за дейността на бюрото на комитета, на първичните партийни организации и пр. Из средата на членовете на комитета се изграждат различни комисии по отделни и различни въпроси на партийната работа.

Всичко това способствува да се засилва и още по-последователно да се осъществява принципът за колективността в работата на партийните комитети, за разработването на обосновани, квалифицирани решения, за тяхното успешно превъплъщаване в живота, за повишаване и развитие на активността на изборните партийни органи.

В подготовката на пленумите заедно с членовете на комитета активно участие взема и неговият апарат, те заедно обобщават опита, изучават практиката, подготвят материалите за обсъждане. Освен това могат да се изграждат най-различни комисии от членове и кандидат-членове на комитета и контролно-ревизионните и ревизионните комисии, работници на апарата и извънщатни, доброволни сътрудници — партийни дейци, специалисти и пр.

В процеса на подготовката на пленумите, която в повечето случаи продължава твърде много време, обикновено се използват най-различни форми — събрания на актива, партийни и общи събрания, събрания на партийните групи, партийната учебна година, събрания и заседания на стопанските и другите органи и т. н. Всичко това дава възможност основно да се проучват проблемите от членовете на комитетите и да се поставят на пленарните заседания. Естествено, в процеса на подготовката участвуват и най-различни специалисти.

Всичко това дава много добра възможност членовете на комитета на практика да се подготвят за поредния пленум, да се запознават със съществуващата практика, да направят задълбочени изводи и обобщения, които може и е необходимо да намерят отражение и на самите пленуми.

С такъв подход на подготовка и провеждане членовете на комитета ще могат спокойно и с чиста съвест да участвуват не формално, а активно във вземането на решенията.

Едва ли е оправдано и целесъобразно, каквито случаи има в практиката — едни да участвуват, да се изказват, да обосновават партийната политика, а други да решават поставените проблеми.

Бих искал в тази светлина да споделя още един въпрос.

Наскоро посетих разширени пленуми на районни комитети на партията в столицата. В тяхната работа взе участие голяма част от актива. Районните комитети поставиха задачите, които стоят пред районните партийни организации, произтичащи от решенията на Тринадесетия конгрес на Българската комунистическа партия и от новия партиен документ „За качествено нов растеж на икономиката". Присъствуваха по над 400 души. Докладите бяха доста аналитични, критични, очертаваха предстоящите задачи. Изказаха се по няколко души, като обикновено се съобщаваха имената, длъжностите и местоработата им, без да се визира дали са членове на комитета или не. Естествено, човек трябва да познава всички присъствуващи, за да може да разбере какво е участието на членовете на комитета в неговата работа.

След изказванията, както е редно, се пристъпи към приемане на проекторешенията. Логично е за тях да гласуват само членовете на комитета. На призива на водещите заседанията да се гласува туктаме се вдигаше по някоя ръка.

Digitized by Google

Знак на съгласие. По стереотипа водещият обявяваше: „Болшинство — приема се“.

Разбира се, никой не броеше гласовете. Членовете на комитета бяха седнали на различни места в големия салон и се сливаха с многобройния актив. Вдигнатите ръце се губеха сред огромната маса. Трудно можеха и да се преброят при това положение.

Може би е целесъобразно в такива случаи, ако непременно е нужно да се проведе разширен пленум, да се определя част от салона за членовете на комитета или гласуването да се проведе след като членовете на комитета напуснат заседанието.

Това е въпрос, по който може да се помисли.

Но все пак считам, че разширени пленуми трябва да се провеждат по изключение, вместо тях, ако е необходимо, да се чуе мнението на широк актив, да се провеждат съвещания с него, делегатски съвещания, срещи със специалисти и пр. Съображенията, изтъкнати на тези форуми, могат да се изложат пред пленума, за да се имат предвид както при обсъжданията, така и при вземането на решенията. Главното е да не се обезличават комитетите, да се издига и укрепва техният авторитет на изборни партийни органи. Мисля, че сме длъжни да се съобразяваме с волята на законодателя — партийния конгрес, който в Устава на партията е определил точно техните функции, роля и задачи.

Димитър СТАНОЕВ

Digitized by Google

В КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННИТЕ КОМИСИИ НА БКП

РЪКОВОДИТЕЛЯТ

При съвременния етап на развитие на обществото всяка колективна дейност, на какъвто и да е производствен организъм, не може да съществува, да се развива и функционира, без да се координират и направляват индивидуалните дейности на хората. Координатор в колектива е ръководителят, който има първостепенна роля в управленския процес. Едно от ценните качества на всеки ръководен деец е неговата тактичност във взаимоотношенията му с околните хора. Това позволява да се създава благоприятна атмосфера в колектива, което допринася за сполучливо изпълнение на задачите. В настоящо време **ръководителят съчетава в органично единство качествата и функциите на политически деец, организатор на стопанската дейност и идеен възпитател за формирането на нравствено-психически и творчески климат в колектива.**

Не по-маловажна негова ценност са и политическата зрелост, нравствените му качества, комунистическа принципност, житейски опит, култура, професионална подготовка и пр. **Организаторският подход, човешките обноски, личният пример, единството в словата и делата са едни от основните елементи, които изграждат нравствената позиция на ръководната личност.**

Високите изисквания на XIII конгрес на БКП предявяват към организаторската и възпитателната работа на всеки ръководител постоянно да се усъвършенствува умението му да работи с хората.

Фактите показват, че повечето от нашите стопански ръководни дейци са на равнището на изискваната нравствена зрелост и комунистическа принципност. Те вярно улавят обективните закономерности и тенденции на общественото развитие, умело направляват действията на трудовите колективи, разгръщат невиждани темпове и мащаби в обществения прогрес и социалистическото строителство. С умението си да мобилизират и увличат след себе си активното участие и творчеството на трудовите маси нашият народ постигна големи завоевания във всички области на живота в страната ни.

Наред с това обаче тук и там **има и ръководители с недостатъчна нравствена зрелост и комунистическа принципност.** Някои от тях поради неразбиране, незнание, волно или неволно ограничават правата на трудовите колективи, на комунистите, налагат волята и действията си на партийните организации, поставят се над тях или се отъждествяват с тях. На отделни места се срещат ръководни дейци, които не се съобразяват с колективния стил и метод в партийно-организационния живот, не схващат непрекъснато разширяващия се демократизъм и неговата сила, затварят си очите пред уставното право и задължение на комунистите — да участвуват в живота на партийните организации и трудовите колективи, да критикуват нередностите, да изразяват становищата си и да предлагат свои виждания в обществения и трудовия живот. Като използват служебното си положение, такива ръководители нарушават принципа на равенството на комунистите в партийните организации. В разрез с Устава на партията, от ранга и поста, който заемат, те си присвояват права и привилегии, смятат, че стоят по-високо от другите комунисти, поставят под свое опекунство партийните бюра и организации, диктуват им свои становища за решения. В крайна сметка с деянията си те петнят името на партията и чистотата на комунистическия идеал, обезверяват хората в нейното дело.

Не са редки случаите, когато **между критикувания ръководител и критикуващите го възникват нездрави, непринципни отношения.** С това се влошава микроклиматът в трудовите колективи, затормозява се производствената дейност. Такива ръководители се боят от критика, очакват повече да ги хвалят. Те забравят мисълта на Плутарх: „Аз не се нуждая от другар, който да повтаря всеки мой жест — това достатъчно добре върши сянката ми“ или думите на Цицерон: „Безнадежден е този, който е толкова глух, че даже и от другаря си не иска да чуе правдата“. За равенството на комунистите пред уставните права и задължения другарят Тодор Живков

Digitized by Google

подчертава: „В системата на държавното ръководство обикновеният работник и генералният директор са хора с различни права, но в партийната организация те са равноправни членове на партията..."[1]

Изчерпали силите си на пряка критика или в повечето случаи, като се страхуват направо да посочат грешките на ръководителя, мнозина изпращат изложения или жалби до по-горестоящи инстанции. Поради неправилен стил на работа със сигналите и жалбите на някои места често това става причина за влошаване на взаимоотношенията в трудовите колективи и за „предприемане на мерки" срещу сигнализиращия или жалбоподателя.

Партийната статистическа отчетност посочва, че средногодишно в цялата партия около 40 души се наказват за подтискане или за преследване за критика. Съобразно общия брой на наказанията това е нищо. Фактите обаче показват, че много повече са санкциите, наложени като резултат на преследване за критика. Най-често те се обосновават и с други мотиви: „за неправилен стил и методи на работа и ръководство", „за влошаване на психоклимата на работа" и т. н.

Истина е, че са по-редки явленията на безпринципност в поведението и взаимоотношенията. Много силна от тях е обаче ерозията на единството и работата в колектива, във влошаването на обстановката в партийно-организационния и стопанския живот.

Потискането на критиката е най-уродливата форма на безпринципност във взаимоотношенията. На всеки партиен член е известно, че то е строго наказуемо. Най-често явление, за да се подсилят обвиненията, е на критикуващия да бъде прикачен и друг мотив като причина за разглеждане на партийното му положение. Обикновено те се мотивират така: „създаване нездрави отношения в колектива", „конфликтна личност", „недисциплинираност", „тенденциозно оклеветяване" и др. Да не бъдем голословни.

През април 1981 г. Яни Георгиев Кишков е назначен за организатор на производството в секция по товарна експлоатация в товарно-разтоварна дейност при гара Пловдив, а впоследствие е издигнат за началник на отдел „Търговска експлоатация". Изтъква се, че в работата си е показал упоритост и организаторски способности, сравнително бързо навлязъл в проблемите на товарно-разтоварната дейност. Проявявал инициативност и стремеж за подобряване организацията на пряката си работа. Активно се включвал в обществено-политическия живот на първичната партийна организация и трудовия колектив, за което е избиран за член на партийното бюро.

По-късно Кишков внесъл докладна записка в партийното бюро за създадени недобри отношения със заместника му. На заседанието неговият ръководител Борис Огнянов обвинил Кишков, че е виновен за възникналото положение. А дотогава той винаги го е подкрепял. Партийното бюро приело становището на Огнянов. След заседанието Кишков пише писмо до Огнянов, като посочва, че той има неправилен стил и методи на ръководство. На основата на това отношенията между Огнянов и Кишков се влошили до крайност. Месец по-късно Кишков изпраща изложение и до районния комитет на БКП, в което излага обвиненията, отправени към своя ръководител. Възловият партиен комитет на гара Пловдив проверява изнесеното в изложението. Установено е, че повечето от упреците са верни. Въпреки това Огнянов и Кишков са наказани с еднаква санкция „строго мъмрене с предупреждение". Наред с това е предложено Кишков да бъде устроен на друга работа. Той не приема и в деня на свободата — 9 септември 1984 г., му връчват заповед за уволнение.

Впоследствие по-горният партиен орган предлага Борис Огнянов да бъде освободен от заеманата длъжност поради допуснати слабости. Но... било късно. Стореното до този момент е довело до влошаването на атмосферата в колектива, отразило се е на нормалния партийно-организационен живот и ритъма на производствената дейност.

Бюрото на Централната контролно-ревизионна комисия на БКП се занима със случая и отмени наказанието на Яни Кишков като неправилно наложено.

Не само за недостатъчна нравствена зрелост и липса на политическа принципност, но и за порочност в практиката, за **поставянето на административния и стопанския ръководител над партийната организация** говори грубата проява на д-р Митко Крумов Гаджев — главен лекар на психиатричната болница в с. Мурено, Пернишки окръг. Той уволнява Н. Младенов без основателен повод, като на негово място назначава свой близък човек.

Наред с мотивите „нарушаване на социалистическата законност и партийния морал" за преследване на критика от редовете на БКП е изключен бившият директор на предприятието „Социално-битово обслужване" към Строително-монтажния комбинат — Враца Димитър Петров Кръстев. Тук се получава друго. За съжаление с голямо снизхождение към неговата нравствена нечистоплътност са се отнесли генералният директор на комбината Войслав Бубев и секретарят на партийния комитет Симеон Даскалов. Провинилият се е назначен на друга работа, без да му е наложено служебно дисциплинарно наказание. Напротив, определена му била и персонална заплата. Награда за изявена „добра дейност"!

Широко известен е случаят „Гено Загоров" от рудник „Христо Смирненски" при стопанския минно-енергиен комбинат „Мар-

[1] Т. Живков, Избр. съч. т. 18, с. 503.

Digitized by Google

бас" — Димитровград. Това е типичен пример на безпринципно наказан комунист. Неоснователно му е предложено да премине на друга работа и впоследствие уволнен заради отказа да стори това. Кои са причините да се постъпи с него така? Като заместник-председател на комисията за народен контрол многократно и на всички равнища и инстанции е сигнализирал за извършени нарушения. Вместо да бъде подкрепен в непримиримата му борба срещу отрицателните явления, той е санкциониран партийно и уволнен.

Бюрото на Централната контролно-ревизионна комисия на БКП отмени наложеното му наказание като неоснователно и предложи да бъде възстановен на преди заеманата длъжност.

Посочваме горните случаи, без да правим коментар за нравствената зрелост, политическата принципност, морала и поведението на посочените ръководители. Има основание да се вярва, че довеждането им до знанието на по-широк кръг партийни членове ще бъде полезно и възпитателно.

В живота не са редки и други начини на реагиране срещу критиката от страна на някои ръководители. Обикновено такива ръководни дейци мислят, че ще заблудят колектива, като по обходен път се заемат да преследват критикуващите ги. Те започват „да им търсят цаката", както казва народът, „променят структурата, закриват длъжности, съкращават щатове, коригират плана" и т. н., докато критикуващият „изпадне" от щата, длъжността му се „съкрати" или бъде принуден „доброволно" да напусне и да си търси другаде работа.

Уникален е случаят на грубо потъпкване на критиката и погазването на партийните норми с Куртев — главен директор на бившата софийска пласментно-снабдителна организация. Много сигнали, явни и анонимни, продължително време са изпращани до различни инстанции, в които се съобщава, че той грубо потъпква критиката, саморазправя се с хората и насажда страхова психоза, изтъква се неправилният му стил и методи на ръководство. В тях се изнася още, че в знак на несъгласие с грубия ум и неправилен стил и метод на ръководство 8 от общо 11-членния профкомитет преди 3 години се „наложило" да напусне „доброволно", преди да им е изтекъл мандатът. През 1983 година било отчетено около 32 на сто общо текучество. През 1985 година то стигнало към 35—36 на сто. Причини? „Изменяла се структурата, съкращавали се длъжности, отивали в пенсия". Заслужава да се отбележи, че „случайно" и численият състав на партийната организация през време на неговото ръководство намалял с около една трета. И не от любов към писането в изложението си до редакцията на в. „Работническо дело" и до градския комитет на БКП — София активният борец против фашизма и капитализма Алекси Алексиев пише: „... Куртев преследва докрай всеки, който го критикува и му пречи, всеки, който не му е „угоден", докато не го принуди да напусне „доброволно"..." По-нататък неговият политически и нравствен облик се охарактеризира със следните случки:

„През зимата на 1985 г. при големите студове... един от работниците в склада за метални изделия се оплаква, че „ще умрат от студ". С подигравателен тон пред всички главният директор му отговаря: „Профкомитетът раздава безплатно венци на умрелите". Друг другар със загриженост се обръща: „Каква организация бяхме, а сега ми се плаче, като гледам какво става". Безотговорно, с ирония и на него се отвръща: „Ще ти дам кърпичка, за да си избършеш сълзите".

Посочихме частица от точната и незавидна характеристика на този ръководен деец, на неговия нравствен и политически облик. За съжаление обаче има някои, които го смятат за много добър ръководител. То е за тяхна сметка, но е във вреда на обществото. За него трябва да се мисли повече, отколкото за личността, която има незавидно положение. Направените проверки от органите на Държавен и народен контрол са констатирали над 35 милиона лева отчетен недействителен стокооборот, грубо фалшифициране на документи, нарушения на договорната дисциплина, начети и т. н. В резултат на това организацията е внесла в държавния бюджет близо 4 милиона лева като неправомерни доходи и с това тя е поставена на колене във финансово отношение.

Мнозина биха се запитали: защо някои си затварят очите пред Устава на БКП? И то след високите изисквания и решенията на XIII конгрес на партията!

Във всички времена безнравствени, нечистоплътни личности са се домогвали до ръководни постове и са успявали да плетат бездънните си кошници. Днес, в условията на социалистическото общество, отрицателните явления са язва и нанасят големи рани на здравия организъм. Това налага първичните партийни организации, обществеността, целият народ да бъдат непримирими и безкомпромисни към отрицателните прояви на такъв тип деятели. Ако не им се противодействува и не им се дава заслуженото, отрицателният пример и поведение обезверява хората, прави ги апатични и бездушни, безучастни и индиферентни в социалистическото строителство. Партийните изисквания към всеки съвременен ръководител налагат той да е безукорен с личния си пример в обществената и трудовата дейност, в търсенето и овладяването на новото, да е с нравствена чистота и човечност в отношенията към хората.

В Устава на БКП има ново задължение за всеки член на партията: „Да служи с личния си живот за пример на строго спазване нормите на комунистическия морал; активно да се бори срещу проявите на безстопанственост, потребителски подход, еснафщина, кариеризъм, корупция, морална

Digitized by Google

разпуснатост, ходатайство и други отрицателни явления".

Същевременно отново се подчертава правото на всеки член на партията: „Да критикува на партийни събрания, конференции, конгреси и заседания... слабостите и грешките в работата и поведението на всеки комунист независимо от това дали е редови член или ръководител..."

Особено характерно е допълнението на новия текст в Устава: „Всеки, който подтиска или преследва за критика, се подвежда под партийна отговорност, включително и до изключване от БКП".

Повече от всякога сега партията изисква **повсеместно и системно да се засилва контролът — партиен и общонароден.** Наложително е внимателно и задълбочено отношение към сигналите на трудещите се за неблагополучия, към нередните прояви на отделни ръководители. Отговорно задължение на партийните комитети и организации, специализираните партийни и държавни контролни органи е вземането на навременно принципно становище по всеки конкретен сигнал независимо от заемания пост и предишните заслуги на отделната личност. Предприемането на решителни мерки за отстраняването на всичко, което пречи и хвърля сянка върху облика на съвременния ръководител, е разчистването на пътя за постигането на по-големи стопански и обществено-политически успехи и резултати.

Едно от основните изисквания на партийния контрол е **широката гласност** на резултатите от извършените проверки и наложените санкции на виновните. Това действува възпитателно. То е и морално удовлетворение на хората, засилва вярата им **в справедливостта, подтиква ги към безкомпромисна борба** срещу отрицателните прояви, помага за измиване нечистите петна от лицата на невинните.

„Общественото мнение трябва да бие камбаната — казва др. Тодор Живков, — когато има слабости и безобразия, и на висок глас да утвърждава хубавото в нашия живот."[1]

Гласността на резултатите от проверките на партийния и държавния контрол е политически въпрос. И да се помни: на комунистите всякога и при всички обстоятелства е необходима правдата.

„Известно е — се подчертава в Отчета на ЦК на БКП пред XIII конгрес на партията, — че критиката чрез средствата за масова информация играе голяма роля за оздравяване на обществото. Не от вчера говорим за публичност и гласност на борбата с отрицателните явления, с проявите на „малката правда"... Прошка, както се казва, не бива да има за никого. Пред закона, а може да се добави и пред критиката на средствата за масова информация всички са равни."[2]

Партията както майката прощава за допуснати грешки и слабости. Но когато се злоупотребява с дадената власт, когато се пренебрегват законите на демокрацията и се преследва заради критика, тогава прошка не трябва да има. За такива комунисти място в партийните редици няма. Тъй както повелява Уставът на БКП!

Николай РЕЛЬОВСКИ
сътрудник в Централната контролно-ревизионна комисия на БКП

[1] Т. Живков, Встъпително слово пред XIII конгрес на БКП, Партиздат, 1986, с. 37.

[2] Отчет на ЦК на БКП пред XIII партиен конгрес, Партиздат, 1986, с 165—166.

Digitized by Google

ПОЛИТИЧЕСКАТА АГИТАЦИЯ — ДЕЛО НА ВСИЧКИ КОМУНИСТИ

В заводската партийна организация на завод „Сърп и чук" в Габрово през 1982 г. бе заложен опит за осъществяване на устната политическа агитация като дело на всички комунисти, на всички ръководни кадри.

Спряхме се на този завод, защото състоянието на агитаторската работа в заводската партийна организация беше добро, съществуваха положителни традиции на разнообразна идейновъзпитателна работа в трудовите колективи. Заводският партиен комитет беше изградил група докладчици, а към партийните организации — агитколективи. Това беше предварителната благоприятна обстановка за залагането и извеждането на опита, за обогатяване и диференциране на устната политическа агитация в колективите и с отделни техни членове.

Научното ръководство на опита разработи **програма за целенасочено наблюдение и методическа помощ** в две от първичните партийни организации. Програмата на изследването обхвана период от повече от три години. Обект на наблюдение и разговори бяха агитколективите и комунистите в трета и четвърта първична партийна организация, групата докладчици към заводския партиен комитет. Постави се задачата да се създават условия за по-пълно разгръщане на инициативата и възможностите на агитаторите и всички комунисти в напрегнатия ритъм на стопанската дейност в завода, в подобряването на социалнопсихическия климат в колективите. Освен наблюдението и проучването на партийната документация направихме и психо-педагогически изследвания на агитаторските кадри, методическо обучение с тях, експериментираха се нови форми на организация на агитацията в трудовия колектив, като се стремяхме да създадем убеждение, че активното участие на комунистите в агитационно-възпитателната дейност следва да се съчетава с компетентна информационно-разяснителна работа на специалистите и ръководните кадри; дейността на агитколективите и групата докладчици да не отслабва вниманието на останалите комунисти към политиковъзпитателната работа с хората в колектива; стопанските ръководители и специалистите да се опират най-непосредствено на комунистите в колектива, да използват техния опит и авторитет. При тези условия агитацията в партийната организация става основа за по-целенасочена, по-съдържателна и по-компетентна информационно-разяснителна и организационно-стимулираща работа на агитколективите и групите докладчици.

Digitized by Google

Качеството на политическата агитация зависи от много обективни и субективни условия. Мнозина агитатори умеят да общуват с хората непринудено и делово благодарение на своя опит, други не умеят търпеливо да изслушват хората, да откликват на техните потребности.

За да проучим равнището на комуникативните умения на агитаторските кадри в заводската партийна организация, използвахме подходящ текст с примерно такива въпроси: „Притеснявате ли се преди делова среща и разговор?", „Неприятно ли ви е да докладвате на събрание?", „Дразните ли се, ако някой ви заговори на улицата?". Макар и елементарни, въпросите даваха възможност да се разкрие психичната нагласа за общуване и въздействие. При това анкетираните можеха да дават два типа отговори: категорични и условни — „да", „не" и „зависи". Индивидуалните и обобщените данни показаха преобладаването на „не" отговорите, което по същество свидетелствува за лекота на общуването, за желание за общуване. На следващо място са „да" отговорите — 35 на сто, което фактически изразява известно притеснение, колебание, нежелание да се разговаря с хората, да се споделят преживяванията. По-специален интерес представляват 12 на сто от всички отговори, които изразяват желание за конкретен подход към ситуациите на общуване, стремеж да се обмисля и да се действува тактично. Идейно-психическата нагласа за търсене на конкретни решения изключва категоричните отговори, а изисква цялостна и точна оценка на ситуацията, търсене на причинните връзки и тенденции на развитие. Обобщено формулираните въпроси на теста изискваха допълнително уточняване, за което малцина от анкетираните се досетиха и използваха условния отговор „зависи", „понякога".

Резултатите от изследването потвърдиха мнението, че **агитаторите се нуждаят от много грижи от страна на партийната организация:** необходими им са по-системна теоретическа и методическа подготовка и актуална информация. В тези насоки в периода на извеждането на опита заводският партиен комитет и научното ръководство и най-вече самите агитатори положиха много усилия. Голяма част от агитаторите се включиха в семинар в системата на партийната просвета, където изучаваха проблемите на научно-техническата революция и нейните социални последици. В завода се обособи филиал на вечерния партиен университет към общинския комитет на партията, в който се изучават икономически проблеми за изграждането на развитото социалистическо общество, в него също участвуват агитатори. Освен това на многобройни срещи с тях, на събрания се обсъждаха проблемите и решенията в агитационно-възпитателната и практическата производствена дейност в завода. Методическата подготовка, изграждането на педагогически умения станаха предмет на целенасочено обучение на агитаторите в периодично организирани от комбинатския партиен комитет курсове. Задачата бе те да осъзнаят, да преценят положителния си опит. В разнообразните разговори, при обмяната на опит, спорове непринудено и незабелязано се развиваха и усъвършенствуваха уменията им за общуване. В процеса на решаването на важни стопански задачи, на трудни ситуации, пораждани от обективни и субективни фактори, агитаторите в завода започнаха да осъществяват все по-активна политиковъзпитателна и организационно-политическа дейност.

По инициатива на заводския партиен комитет се разработи и внедри в агитколективите и групите докладчици „Дневник за агитаторската работа". Той съдържа: някои основни изисквания към агитаторите, характеристика на трудовия колектив, списък на агитколектива, задачите му, план за обучението на агитаторите, специална

Digitized by Google

графа за бележки на представители на висшестоящи партийни органи по работата на агитколектива. Това помогна на първичните партийни организации и на ръководителите на агитколективите да ръководят по-целенасочено планирането и реализирането на агитационните изяви.

Разработени и обсъдени бяха и методически указания за личен творчески план на агитаторите.

В процеса на утвърждаването на опита се оказа, че планирането на агитаторските изяви трябва да бъде диференцирано — комунистите с по-малко образование да разясняват въпросите, с които всекидневно живее колективът и които допринасят за създаването на подходящ микроклимат в него, а стопанските ръководители и специалистите освен това и в по-голяма степен могат да обмислят и планират индивидуално агитаторската си подготовка.

Заводският комитет бе домакин на съвещание-семинар със заместник-секретарите по идеологическите въпроси на комбинатските, заводските и учрежденските партийни комитети от Габровски окръг (1985 г.). Опитът по осъществяването на устната агитация като дело на всички комунисти, на всички ръководни кадри получи положителна оценка.

След Февруарския (1985 г.) и Януарския (1986 г.) пленум на Централния комитет на БКП и особено след XIII конгрес на партията пред колектива в завода се поставиха нови, отговорни задачи: ускорено внедряване постиженията на научно-техническия прогрес като условие за високо качество на продукцията, самоуправление на стопанските единици, нови взаимовръзки. Трудът се интензифицира, договорната система изменя условията на реализация, нараства ролята на инженерно-техническите кадри, които най-компетентно могат да съдействуват и за политиковъзпитателната работа с трудещите се. Интензификацията на производството предполага съответно ускоряване на интелектуалната и емоционалната реактивност на човека, готовност за високо напрежение на психиката, за самоинициатива и самоконтрол в дейността на всички. Нарастващата социална динамика изисква стабилизиращи морални действия. Партийните организации следва да усъвършенствуват организационните форми и методи на агитацията, за да се овладеят и използват обективните закономерности и произтичащите от тях възможности в трудовия колектив. Това наложи в заключителния етап на извеждането на опита в заводската партийна организация да се поставят нови проблеми, да се обсъждат нови подходи към агитаторската работа.

Заключителната среща-разговор с агитаторските кадри в завода, състояла се през април т. г., бе посветена на приноса на стопанския ръководител и специалиста, на бригадира, на наставника, на новатора, на редовия комунист в борбата за научно-технически прогрес и високо качество. Този диференциран подход към проблемите на агитацията се наложи от задачите, които се поставиха пред комбината, и от необходимостта да се повишават възможностите на субективния фактор да открива своевременно резервите, да мобилизира колективите за тяхното реализиране.

Кои са основанията за такъв подход и какви са пътищата за неговото осъществяване?

Като оценява положително постигнатото, научното ръководство на заложения опит счита, че качеството и ефективността на самата агитационно-възпитателна работа в комбината в бъдеще все повече ще се определят от компетентността и настъпателността на агитколективите и групите докладчици, от диференцирания подход на отделните групи агитатори. Грижата и отговорността за тяхното своевре-

Digitized by Google

менно информиране и методическа подготовка носят партийните организации, ръководните партийни кадри.

В процеса на агитационното въздействие същността на научно-техническия прогрес и повишаването на качеството са неделими. Това практически означава да се произвеждат обувки с по-малко материали и труд, но с по-голяма функционалност, трайност и естетически вид. В това отношение агитаторът — стопански ръководител и специалист, следи непосредствено производството в завода, в стопанското обединение, за да информира колективите своевременно и добросъвестно за постигнатото и за трудностите; за качествата на постъпващите суровини, техните цени в страната и извън нея. В трудовите колективи се разясняват потребностите и конюнктурата на пазара — вътрешен и външен. В обстановката на такива съдържателни разговори като индивидуални и групови беседи, на събрания и чрез нагледната агитация се утвърждава убедеността на кадрите и на всеки член на колектива в огромната роля на технологичната и финансовата дисциплина и самодисциплина, в борбата за пестеливо използване на всеки грам, сантиметър, работна минута и физически усилия. При това личният пример, самокритичната позиция на ръководителя и на агитатора са от голямо значение.

Високото качество на произвежданите обувки обикновено е свързано пряко с **висока производителност на труда.** В такива случаи агитаторът е улеснен да обвързва по-високите изисквания при внедряване на нова техника и технологии с възможността за по-високо заплащане. Но в борбата за високо качество не са изключени и временни застои, и спадове в заплащането на личния и колективния труд. Агитационно-разяснителната работа в такива случаи е затруднена, но извънредно необходима. Да се търсят вътрешни резерви, да се повишава образованието и квалификацията на работниците, да се подобрява организацията на личния и колективния труд. При такава нелека ситуация агитаторите в завода, насочвани от партийната организация, а често и сами, търсят и използват специфични аргументи за по-дългосрочната стратегия, за компенсираща перспектива.

Работата на заводската партийна организация е насочена към търсене на пътища за задържане на работниците — за създаване подобри условия за труд, за разкриване на допълнителни работни площадки. В последната година на петилетката бе структурирана комбинатска форма на управление, в която освен базовия завод се включват още три фабрики — за разкрояване и ушиване на саи в Димитровград, с. Езерче и с. Градница, които започват да функционират на принципа на стопанската сметка и самостоятелен баланс. За укрепване на новите фабрики към комбината предстои през годините на деветата петилетка целенасочена и упорита работа за затваряне на цикъла на производството до готова продукция.

Високото качество на агитационната работа в много голяма степен **зависи от качеството на управленските решения и тяхното изпълнение в производството.** Своевременното и точно информиране на колективите за вземаните от стопанското ръководство решения, за осигуреността на цеховете със суровини, с високопроизводителна техника ги освобождава от излишно напрежение, за да отдават по-пълно силите си за качествено и бързо изпълнение на производствените дейности. Всяко прекъсване на производствения цикъл, всяко изчакване на конвейера е признак на некачествено решение на някакво звено по управленската верига. Затова агитаторът трябва да е запознат със ситуацията, за да реагира на нередностите, да настоява за наказване на виновните.

Digitized by Google

Организаторската и политиковъзпитателната работа на партийните организации в колективите е насочена, от една страна, към ръководните кадри и специалистите, сред които разяснява научно-техническите постижения, а, от друга страна, към по-ниско квалифицираните работници. Тях тя подтиква към по-енергични усилия за повишаване общообразователната и специалната си подготовка. Бригадната организация на труда допълва агитационното въздействие със справедливо икономическо и морално стимулиране, с административно, правно, организационно обслужване на бригадите от нов тип.

Борбата за високо качество на произвежданото може да се води само чрез непрекъснато обновяваща се организация и инструментариум, чрез ново отношение към времето, чрез делови и съдържателни контакти. Някои традиционни слабости на социалистическото съревнование като обемните количествени показатели, субективизма и уравниловката в отчитането на резултатите в завода отстъпват място на своевременното оценяване и стимулиране на положителния опит без излишна парадност и самоцелни мероприятия. Общественият преглед на качеството даде възможност да се набележат допълнителни мерки към общата програма за подобряване качеството на обувките, които сега се изпълняват.

В борбата за високо качество и научно-технически прогрес партийните организации в комбината извършват значителна **организаторска работа с агитколективите и групите докладчици.** Тяхното своевременно и пълно информиране по специфичните проблеми на производството, на техническото и технологичното обновяване, за нарушенията и злоупотребите е важно условие за доверието на колективите към тях. В планирането и осъществяването на политиковъзпитателната работа се утвърждават комплексност и проблемност в информационното съдържание, диференциране на инструментариума и изпреварващи действия. Партийните организации, които ръководят агитаторите, дават пример за оперативност, деловитост, взискателност и отговорност.

Партийните организации, като привличат и ангажират за агитатори в политиковъзпитателната работа ръководителите, специалистите, челниците, наставниците, безпартийните активисти, се стремят да постигнат определени изменения в **стила и методите на управление и общуване в колективите.** Социалистическият труженик в условията на постоянно техническо и технологическо обновяване, на интензификация на личния и колективния труд се нуждае от нови материални и морални стимули, от нова мотивация на професионално и личностно усъвършенстване. По-високото качество, овладяването на нови технологии води до по-голямо психическо и физическо натоварване, а в отделни случаи до намаляване на личните доходи. В такива ситуации агитаторската работа формира нови критерии за оценка и самооценка на изпълнителя и ръководителя, предизвиква преосмисляне на ценностната система на труженика и на някои социални групи, допринася да се формират нови ценности, нови нравствени качества у хората — пестеливост, организираност, гъвкавост на мисълта, находчивост, активизира работниците да участват в подобряване организацията на труда и производството, да се издигат идейно-политическото им равнище, техният опит и съзнателност, за да се получава ритъм при изпълнението на социално-икономическите планове на завода.

Много от ръководителите и специалистите успяват проникновено и далновидно да разкриват пряката и опосредствената връзка на обществения, груповия и личния интерес, да разясняват механизмите на формиране на доходите, на разпределение на фондовете, на определяне на задачите. Преминаването на производството към интензивни

Digitized by Google

форми на развитие предоставя не само на ръководителя, но и на изпълнителя възможност да се разпорежда и решава проблеми с огромна икономическа ефективност. Насрещното планиране, социалният контрол са слабо ефективни, ако липсва чувството на стопанина, неговата инициатива, самодисциплина, отговорност за себе си и за другите. Да се предвижда, да се контролира, своевременно да се коригира. Всичко това е многопланов процес, но той се постига заедно с организаторската и стопанската дейност и с търпелива, навременна, постоянна и находчива агитаторска работа.

Значително порасна взаимната взискателност на ръководителя към изпълнителя за бездефектно производство, но в същата степен нарасна и отговорността за своевременно обезпечаване със суровини и съвременна техника, за което изпълнителят е в правото си да поставя съответни изисквания пред ръководството. При тези условия потребността от постоянно обогатяване на общата и професионалната подготовка е нов тип ценност, която и чрез умела агитаторска работа ще се усвоява в производствената дейност от работника до ръководителя. Политическото и нравственото съзнание на съвременния работник е еднакво значимо с професионалната му подготовка и технологическото усъвършенстване.

Въпреки положените усилия и положителните резултати заводският партиен комитет счита, че все още съществуват определени слабости в това отношение. Не навреме и в добро качество се снабдява производството с някои основни и спомагателни материали, незадоволително се диспечеризира по отделните фази на производството, което дава отражение в ритъма и стабилността на производствения процес по бригади и цехове. Допускат се технологични нарушения по различни нива на производството, забавя се подготовката на някои модели обувки или се подготвят с пропуски, които затрудняват производството. Затова и претенциите към политиковъзпитателната работа порастват. Ролята ѝ за увеличаване на работоспособността и професионалното майсторство следва да се засилва.

Няма по-значимо средство от **личния пример на агитатора,** от неговото самокритично отношение към собствената си професионална дейност. Безспорно самокритичността е своеобразен риск, но тя е и благородно предизвикателство за съревнование, в което индивидуалните постижения стават израз на общите усилия на агитатори и агитирани. Алтруизмът на агитатора е задължителна предпоставка за откровеност и доверие в диалога с агитираните, с колектива и с кадрите, които ръководят колектива. Такива агитатори в комбината могат да се посочат не един и двама.

Агитаторската работа не е възможна, ако сам агитаторът не е творец, новатор, не е психолог и идеолог в колектива и извън него, ако не владее оръжието на взискателната добронамереност, на политическото и нравственото въздействие. Творческото му въображение да проектира бъдещите резултати от неговия труд върху съдбата на колектива и отделните негови членове е пътеката, която води напред. Агитаторът далновидно разкрива духовното богатство, скрито в науките, отключва мъдростта и красотата на знанието. Удобното тъпчене на едно място, изчакватателната позиция придобиват вече подчертано отрицателен нравствен заряд.

Разширяването на социалистическото самоуправление изисква нарастваща **политическа съзнателност в колективите** за строго спазване изискванията и икономическата отговорност в отношенията между държавните органи и самоуправляващите се стопански организации за последиците от техните решения, действия и бездействия. Трудовият колектив стопанисва, умножава собствеността в интерес на държава-

Digitized by Google

та и в свой интерес и има правото да взема становище по въпросите на производството и реализацията.

Партийните организации в комбината подкрепят стопанското ръководство в търсенето на механизми, осигуряващи прогреса на човека на едно и също работно място, за неговата всестранна и ефективна реализация. Те се стремят широко да стимулират творчеството, новаторството, дръзновението, откривателството, организирането и използването на колективния ум, да оценяват по достойнство предприемчивостта и инициативността на кадрите и работниците.

Сега, когато партията изисква **да се разширяват публичността и гласността на партийния живот,** да се дава по-пълна информация по важни решения от партийната политика, партийните организации в комбината се стремят да засилват организаторската работа в трудовите колективи и непосредственото общуване с хората, задълбочено да изучават техните проблеми, правилно да насочват професионалното израстване и активното им участие в обществения живот, да укрепват партийното другарство, сътрудничество, взаимопомощ, принципност, доверие; отношенията между комунистите да се развиват като образец на социалистически междуличностни отношения; да разгръщат у комунистите умението да общуват с хората, да зачитат вижданията, интересите, правата им.

С голяма енергия агитаторите в комбината работят за извеждане на положителни образци на поведение, за популяризиране на нравствения пример на комуниста и ръководителя, за утвърждаване на пълно единство между думите и делата като незаменим фактор за възпитание. В агитаторската работа все по-умело се съчетават методите на убеждението с респектиращата сила на социалния контрол, усъвършенствува се умението на партийните организации правилно да определят целите, задачите и методите на политиковъзпитателната работа в трудовите колективи на комбината.

к. п. н. Милка ВАСИЛЕВА
главен асистент в АОНСУ
при ЦК на БКП

ЕДИННИЯТ ПОЛИТИЧЕСКИ ДЕН

Досегашната практика ни дава основание да отбележим, че единният политически ден е действена, с неизчерпаем идеологически заряд форма за активна връзка на общинския партиен комитет с трудещите се от селищната система, за мобилизиране на техните усилия в решаването на основните проблеми и задачи на социално-икономическото, политическото и духовното развитие на общината. В системата от многообразни идеологически форми за общуване на партията с трудещите се единният политически ден ни предоставя богата възможност: по-често да се срещаме и съветваме с хората; навреме и откровено да ги информираме за най-важните събития от нашия живот; с уважение да се отнасяме към техните предложения и мнения.

Digitized by Google

И още нещо, което на настоящия етап от развитието на социалистическата демокрация придобива изключително значение — да се разширява гласността на нашите решения и действия. Този подход е практически насочен към изучаване и формиране на общественото мнение. „Нужна е гласност на взетите решения и мероприятия, които не са и не могат да бъдат привилегия на подбран актив“ — казва другарят Тодор Живков в своето Встъпително слово пред Тринадесетия конгрес на партията. Досегашната практика ни е научила, че колкото по-добре са информирани трудещите се, толкова по-съзнателни са техните действия, толкова по-активно те поддържат партийната политика.

●

Нашият опит в организацията и провеждането на единния политически ден показва, че неговата ефективност е в пряка зависимост от тематиката, от кадрите, които го осъществяват, от начина на провеждане и реалната оценка на постигнатите резултати.

Своевременният и правилен избор на тематиката предопределя в голяма степен начина на провеждането му — влияе за повишаване на неговата ефективност. В общината и в окръга се е утвърдила практика бюрото на окръжния комитет на БКП да подбира тематиката по тримесечия. Този подход има това предимство, че способствува за извеждането на преден план на най-злободневните и най-значимите проблеми. Едновременно с това предоставеното на общинските партийни комитети право да определят през тримесечието една от темите позволява да се отива сред трудовите колективи с най-актуалните за селищната система задачи.

В последните години обект на внимание в единните политически дни бяха въпросите на дисциплината, социалното развитие на колективите, задачите, произтичащи от речта на др. Тодор Живков пред Националното съвещание във Варна, плана за социално-икономическото развитие на страната, окръга и общината, работата на бригадите от нов тип в селското стопанство, ръководството и организацията на масовополитическата работа, на политическата агитация в първичните партийни организации, ефективното използване на трудовите ресурси в прибирането и оползотворяването на селскостопанската продукция, подобряването на услугите и самозадоволяването на населението и редица други проблеми.

Специално внимание отделяме на срещите и разговорите на членовете на бюрото на общинския комитет на БКП със средношколската и трудовата младеж, на които се обсъждат важни въпроси, свързани с професионалната подготовка и социалната реализация на младите хора.

Преди всичко следва да отбележим, че независимо от основната тема на провеждания единен политически ден присъствуващите се интересуват и от други въпроси и най-вече по транспортното и търговското обслужване, от проблемите на отделното предприятие.

Не са редки случаите, когато се налага екипът, който реализира единния политически ден, да дава не само отговори, но и конкретни разпореждания за решаването на определени задачи. Така например при обсъждането на въпросите, свързани с ефективното използване на трудовите ресурси в кампанията по прибиране на селскостопанската продукция, възникна необходимостта да се предприемат незабавни действия по транспортирането на вече набраните домати от полето

Digitized by Google

до предприятието за преработка, да се потърси персонална отговорност от длъжностните лица и се създадат нормални условия за ефективен труд.

Разнообразието на тематиката диктува и начина за самото провеждане на единния политически ден, и подбора на партийните, държавните и стопанските дейци, на които е поръчано да реализират замисъла на общинския партиен комитет. В нашата работа се ръководим от разбирането, че докладчикът е централната фигура. В неговите ръце е всичко, от което зависи срещата да бъде желана, очаквана и полезна за колектива, за всеки един слушател. Докладчикът трябва не само компетентно да говори по конкретната тема, но да е в състояние да отговаря не по-малко компетентно на въпросите, поставени от хората, да съдействува за тяхното решаване. Ето от такава позиция, с такива критерии извършваме подбора на пратениците на комитета.

Участието на ръководните кадри в непосредствена политическа работа с трудещите се, провеждането на срещи, беседи и индивидуални разговори по работни участъци повишава интереса и у онези неактивни личности, които се отнасят равнодушно и обикновено не посещават събранията. Присъствието на отговорните кадри оказва влияние върху поведението на тези хора, помага им да участвуват по-активно в процеса на производството. Освен това ръководителите от окръжен или общински мащаб могат да дадат компетентен отговор на въпросите, да окажат своевременна помощ на място за решаването на проблемите. Това стимулира хората и засилва тяхната инициативност. От друга страна, ръководните кадри получават богата и обективна информация, която спомага да се усети социалният резонанс на нашите предишни решения и действия, както и да вземем нови, по-правилни решения.

Макар и организиран от общинския комитет на БКП, единният политически ден се провежда с активното съдействие на партийните комитети и партийните бюра, ръководствата на стопанските и на обществените организации. В този ден по правило не се провеждат други мероприятия и не се поемат други ангажименти от ръководните кадри.

Обикновено единният политически ден се провежда в приблизително следната хронология: разговор с партийното и административното ръководство по съответната тема; индивидуални или групови разговори с трудещите се или жителите на общината по работни места или в приемни и клубове; събрание на трудовия колектив, на жителите в квартала; съвместно заседание на партийния комитет и партийното бюро и стопанския съвет за приемане на мерки за подобряване на работата.

●

Непрекъснато търсим пътища за разширяване въздействието на единния политически ден. Стремим се да съчетаваме в единство, да намерим мярата на количествения и качествения подход. В началото срещите се провеждаха в препълнени салони, при което не можеше да се осъществи нужният контакт с отделния човек. Установихме, че реализиран по този начин, единният политически ден не оставя у хората забележителна следа. Решихме да изменим подхода си. Създадохме по-малки аудитории — по производствени звена. И сега за всеки следващ единен политически ден групите докладчици и активите

Digitized by Google

към първичните партийни организации се разпределят по отделните производствени звена. Това дава възможност да се избегне сковаващото въздействие на голямата аудитория и да се установи жив контакт с всеки човек.

В някои от единните политически дни за по-цялостно проучване мнението на хората се прави анкета по съответната тема. Така по темата „Ролята и мястото на партийните, държавните, стопанските и обществените органи и организации в борбата за икономия на електрическа енергия“ постъпиха стотици рационални предложения, които намериха място в разработените по-късно мероприятия на стопанските ръководства.

Същата тема — икономия на електроенергия, приключи със значителен ефект в кварталите на Ямбол и в селата. Тук проблемите бяха разгледани в по-друг аспект, като вниманието бе насочено към икономия на електроенергия в бита и най-вече във върховите моменти на консумация.

Действително творческата работа, която следва да извършат изпратените от комитета представители, изисква внимателна и задълбочена подготовка на всеки.

Инструктажът, който се провежда в общинския комитет на партията, въвежда докладчика в основната тема, в поставените цели. Наред с това необходимо изискване е те да са запознати със задачите, които съответният колектив решава, със спецификата в работата на всяка една организация. Това до известна степен постигаме, като запазваме в рамките на тримесечното едно постоянство на изпращаните в отделните предприятия и организации представители на комитета. По този начин считаме, че докладчикът не само опознава хората и проблемите, които ги вълнуват, но има възможност сам да съдействува за решаването на част от поставените въпроси.

●

Една от най-трудните, но затова пък особено важна страна от провеждането на единния политически ден е обратната информация и бързото решаване на най-злободневните проблеми, тъй като този процес определя до голяма степен неговата ефективност и повишава авторитета на общинския партиен комитет като орган за политическо ръководство. Ние подробно анализираме и картотекираме въпросите, предложенията, критичните бележки. После те се разпределят и изпращат до съответните изпълнителни органи, а тези, които са извън компетенцията на общинските ръководства — до окръжния комитет на БКП. Организираме действен контрол и по отношение на проблемите, поставени за решаване от съответните стопански ръководства.

Много полезна се оказа практиката на някои от въпросите да се отговаря чрез местните средства за масова информация. По инициатива на общинския комитет на БКП окръжният вестник „Народен другар“ въведе рубриката „Ямбол — настояще и бъдеще“, в която периодически се поместват статии на отговорни ръководители, даващи отговор на често повтарящите се въпроси на трудещите се от града и селищната система.

Много са примерите, които показват, че след като в процеса на провеждането на единния политически ден са били поставени за решаване някои жизнено важни за дадения колектив проблеми и те са били своевременно решени, активността на хората видимо пораства. Расте и вярата им в партийната правда, в дадената дума, в това, че

Digitized by Google

пратениците на общинския комитет на БКП не са само информатори, хора, които „пренасят“ въпроси, проблеми, но и активно съдействуват за тяхното решаване. И за нас това е ценен политически капитал, който трябва непрекъснато да се обогатява. Освен това обширната и разностранна информация, която се получава в единния политически ден, дава възможност на общинския комитет на БКП да оцени правилността на едно или друго свое решение или действие, да оцени чрез мнението на хората своята ръководна дейност, дейността на другите органи, на кадрите.

●

Независимо от натрупания положителен опит ние си даваме сметка, че в организирането и провеждането на единните политически дни съществуват и редица слабости. Някои партийни комитети и първични партийни организации, отделни докладчици недостатъчно умело адаптират общата тема на единния политически ден към конкретните проблеми и задачи на отделните категории трудещи се.

Понякога срещите с колективите протичат кратко, като просветни събрания, без целодневно престояване при тях, без индивидуални разговори. В някои случаи единният политически ден се свежда до обикновено средство за проверка, а не за политическа работа с хората.

Не сме решили все още редица проблеми на единния политически ден по местоживеене и с учащата се младеж. Не става въпрос само за обхвата, а и за спецификата на темите за този вид аудитория, както и за подбора и подготовката на докладчиците.

Ние съзнаваме, че са необходими още много усилия, за да се превърне единният политически ден в действена форма за политическа работа, за да заработи тя по-активно за преустройството на съзнанието на кадрите, на мислите и действията на всички трудещи се, щото те да се трудят творчески и всеотдайно. Разбира се, рецепта за неговото провеждане няма, това е творчески процес, ефективността от който зависи преди всичко от отговорността на докладчика, от способността му да общува с хората, от експедитивността му да бъдат решени проблемите, за които е научил от срещите си с хората.

Сега в общинския партиен комитет сме набелязали мерки да се усъвършенствува работата по организацията и провеждането на единните политически дни. Ще подобрим гласността на нашите планове и мероприятия. С тематиката за предстоящия единен политически ден партийните комитети и организации ще се запознават още в началото на месеца. Предвиждаме да предоставим на по-големите партийни организации сами да подберат част от тематиката. Препоръчваме на докладчиците седмица преди единния политически ден да организират приемни часове в предприятията, които ще посетят, като се даде възможност на трудещите се своевременно да поставят интересуващите ги въпроси, а в самия ден би могло да се отговори за решаването на някои от тях.

Досегашният опит е подсказал, че най-голямо удовлетворение хората чувствуват тогава, когато по техните предложения се вземат мерки, когато получават информация за хода на решаването на поставените въпроси. В тази насока ние се стремим да получим по-осезаемо подобрение, като разширим участието в единните политически дни в зависимост от разглежданата тематика на отговорни специалисти от дадено направление. Например при обсъждане про-

Digitized by Google

блемите на транспортното обслужване на населението правилно ще бъде цялото ръководство на автокомбината и неговите специалисти, имащи отношение към този проблем, да се срещнат с колективите, които те обслужват, да получат непосредствено впечатление от начина, по който се поставят въпросите, да почувстват моралните и материалните щети, които те нанасят на хората и предприятията с допусканите пропуски.

Това участие, от една страна, ще позволи на самите срещи да се дадат компетентни и ангажиращи отговори, а, от друга, на базата на фактическата информация да се проведе вече в собствения колектив, в собствената организация необходимата политическа и организаторска работа за ликвидиране на пропуските, за подобряване на обслужването. Така разглеждаме нещата и в сферата на търговията, на битовото обслужване и т. н.

Неизползван според нас резерв за повишаване ефективността на единните политически дни е осигуряване участието в тях на отговорни представители на централните ведомства, което ще позволи най-вече бързо да се реши голяма част от проблемите на трудовите колективи.

Успехите и неуспехите, сполуките и неудачите в провеждането на единния политически ден бяха подробно анализирани на проведените през 1984 и 1986 г. пленуми на общинския партиен комитет „За усъвършенствуване на идеологическата работа в общинската партийна организация като постоянна духовна връзка с хората“ и „Участието на ръководните кадри в политическата и идейновъзпитателната работа“.

Възможностите за конкретна, творческа работа с трудещите се, които се съдържат в същността на единния политически ден, са големи и все още недокрай изполвани.

Изучавайки богатия опит на КПСС, собствения опит в тяхного организиране и реализиране, ние и в бъдеще ще продължим да усъвършенствуваме елементите на тази действена идеологическа форма, като още по-определено и още по-конкретно я използваме в нашата партийно-политическа и организаторска работа за претворяване в реални дела решенията на XIII партиен конгрес.

Руси РУСЕВ
първи секретар на общинския
комитет на БКП — Ямбол

Digitized by Google

ЧИТАТЕЛИТЕ СИГНАЛИЗИРАТ, ПРЕДЛАГАТ, ПИТАТ

А ЗАЩО АНОНИМЕН?

Априлската линия на партията даде широки простори за изява на личността във всички сфери на обществено-политическия и стопанския живот. В условията на реалния социализъм все по-успешно се води и борбата с отживелиците в съзнанието на хората. Но налице са и редица ситуации, когато се посяга на обществените блага, някои да поставят егоистичните си интереси над колективните.

В свои писма, жалби, сигнали, предложения и чрез изказвания на събрания, пленуми и конференции трудещите се остро осъждат негативните явления в нашия живот, правят предложения за отстраняване на допуснатите грешки и слабости. Всичко това помага да се върви напред, да се формират нови качества и черти във възпитанието и поведението на човека, строител на развитото социалистическо общество у нас.

Успоредно с откритата критика на недостатъците се среща и така наречената анонимна, скрита критика, с която също се посочват факти и недостатъци, но авторите предпочитат да останат неизвестни.

За какво се сигнализира в тях, какви слабости и недостатъци се сочат?

Преди всичко това са сигнали около стила и методите на ръководствата на предприятия, стопански обекти и организации, на бригади, държавни учреждения, за ръководители, които се обграждат с близки и приближени на тях хора, за грубо и надменно държане с подчинените, незачитане с мнението на колектива и пр. Сочат се факти и примери за извършени злоупотреби, присвояване на държавно имущество, използване на служебното положение за лично облагодетелствуване. Така например секретарят на партийния комитет в с. Орешак, Ловешки окръг, използва това положение за лично облагодетелствуване. Проверката потвърждава изнесените факти. Същият е снет от заеманата длъжност и му е наложено партийно наказание. Или: завеждащата животновъдната ферма в Твърдица извършва злоупотреби като материално-отговорно лице. За тези й деяния тя е предадена на прокурорските органи.

И с извършената проверка от сътрудници на Министерството на машиностроенето по повод на статията „Заселване на Голанските възвишения", поместена във в. „Труд", се потвърждават много от изнесените факти за използване на обществени превозни средства за лични нужди.

Както се вижда, носителите на тези отрицателни прояви са в противоречие със социалистическите принципи на стопанисване и норми на поведение у нас и срещу тях следва да се води непримирима борба. Но как трябва да става това — открито и настъпателно или скривайки се зад анонимността?

Разбира се, партията изисква и повелява за своевременна, принципна, открита и безкомпромисна борба.

Но защо все пак хора, които намират у себе си сили и смелост да сигнализират за нередности и лоши прояви, предпочитат да скрият своята личност, да останат анонимни? Отговорът на този въпрос може да бъде само един: защото се страхуват от последствията, когато се разбере кой е изнесъл онова, което от гледна точка на някои лични интереси на даден ръководител не бивало да се изнася.

И все пак анонимността е в голяма степен неетичност в отношенията между хората, защото в нея се крие възможност за внасяне на тенденциозност, непроверено на фактите. Тя е врата за клеветата. А няма по-жестока и неморална постъпка да се оклевети невинен човек, да му се припишат отрицателни качества и постъпки, които той не притежава.

Примери.

От Асеновград пристига изложение против един другар. След основна проверка се установи, че всичко, което е написано в него, не отговаря на истината. Напротив, оклеветява се невинен човек. Ето защо бе препоръчано на общинския комитет на партията и на съответната първична партийна организация да разгледат по-

Digitized by Google

стъпката на клеветника, станал известен при проверката.

В нашата социалистическа държава се създадоха условия и възможности всеки гражданин свободно и открито да поставя въпросите. Непрекъснато се разширява социалистическата демокрация. Обаче в някои случаи тази демокрация неправилно се разбира и използва за нездрави и користни цели. Дори се срещат хора, които по природа имат вътрешна нагласа да оклеветяват свои колеги или непосредствени ръководители, без да имат необходимото основание за това. Единствената им цел е да се нанесе психическа травма на ръководителя, да се разбие неговият авторитет и влияние, да се предизвикат дрязги в трудовия колектив.

Ето защо неотменно е изискването навсякъде да се утвърждава априлската линия на партията, за да не могат клеветници да оскверняват правдата, в която вярваме и за която се борим. Да се изгражда обществено мнение и се разобличават тези клеветници. Да се прилагат с пълна сила и строгост и съответните повели на закона.

Правилно Върховният съд на НРБ предписва на окръжния прокурор в Пазарджик да подведе под наказателна отговорност лицето, което в свое писмо клевети служебни лица.

Слабостите и недостатъците, които са обект на анонимни сигнали, говорят за определени негативни явления, които съществуват в даден трудов колектив, в стила и методите на работа и ръководство. Това безспорно са слабости и на съответната първична партийна организация, която е призвана да бъде негово политическо ядро. Да не допуска в никакъв случай да вирее бацилът на недоверието, на страха, открито да се бичува погазването на принципи и различни деформации.

Отклоненията от принципността, от действително активната жизнена позиция не биха съществували, ако партийните комитети и първичните партийни организации на дело си завоюват авторитета на политически стопани на трудовия колектив. Ако се осигуряват условия и профсъюзните, и отечественофронтовските, и младежките организации навреме и компетентно да разглеждат възникналите проблеми в различните звена на колективите. Да застанат на страната на правдата и остро да реагират на всякакви слабости и недостатъци, срещу техните носители.

Когато в дадено предприятие, стопански обект, учреждение и организация зачестят анонимните сигнали и изложения, това до голяма степен е показател за равнището на критиката и самокритиката в тези колективи. Че вместо да се утвърждават другарството и взаимопомощта, тя, критиката, се задушава, а нейното място се заема от анонимните сигнали и изложения, от клевети, интриги и пр. Да, естествен е изводът, че една от причините за анонимността е липсата на атмосфера на критичност и самокритичност в живота на някои първични партийни организации, на съответните трудови колективи и техните ръководства.

Често явление е партийни и други органи и организации да решават прибързано въпроси, повдигнати с анонимни или други сигнали. Направо се пристъпва към търсене на отговорност от този, против когото са те, без да се знае дали той има вина за това, дали не е оклеветен. В този случай, вместо да се помогне за подобряване атмосферата в колектива, на работата на даденото лице, се нанася вреда. Клеветничеството, а ако може да бъде издирен и клеветникът, остават неразобличени пред колектива.

За да се изкоренят случаите на деформация в стила на работа на някои кадри, на анонимността, навсякъде следва да се създава обстановка за директно разкриване на слабостите и вземане мерки за тяхното премахване. Всяка първична партийна организация да е опора на своите членове, които открито, с чиста съвест и с добри намерения се борят против случаите на извращения, против тези, които нарушават реда и дисциплината, установените норми в трудовото общежитие.

За да може да се преодолява и пресича анонимността, от изключително значение е окръжните и общинските комитети на партията, партийните комитети и организации, държавните, стопанските и обществените органи и организации да създават здрава атмосфера и увереност у хората, че могат свободно и открито, на принципна основа да критикуват слабостите и недъзите в работата, неправилните действия на някои ръководители. Да се изгражда увереност, че срещу тях няма да се допусне разправа под каквато и да е форма, отмъщение, създаване на лични отношения и пр. заради отправена основателна критика или изнесени верни факти и слабости — било в устна или писмена форма. В този случай, когато правдата е на страната на честния човек, той няма защо да се страхува, да става анонимен. Ще бъде уверен, че ще получи подкрепата и разбирането на партийните, обществените, държавните и стопанските органи и организации.

Иван ГЕНОВ

Digitized by Google

ВЪПРОСИ ОТ ПРИНЦИПНО ЗНАЧЕНИЕ

Уважаеми другари,

При кандидатствуване в редовете на БКП преди представянето на кандидата в събранието общинският комитет на БКП изисква мнението на партийното бюро в квартала, където живее или е живял дълго време кандидатът, за което са необходими данни за произхода, обкръжението и личните качества на предявителя.

Когато партийното бюро е на мнение, че кандидатът няма необходимите качества, кандидатурата му се отхвърля и той научава за това.

Редно ли е в такива случаи да му се съобщи откъде произхождат сведенията, кой е авторът им, защото логично е да се допусне, че по ответен път започват атаки, злепоставяния, обиди и едва ли не доносничество от отхвърления кандидат?

Молбата ми, уважаеми другари, е да отговорите на това запитване чрез списание „Партиен живот", чийто редовен читател съм.

Тодор ЦОЧЕВ
Пазарджик

Другарю Цочев,

Във вашето писмо до списание „Партиен живот" питате за едно, а засягате няколко въпроса във връзка с кандидатствуването за членство в партията, които са от принципно значение.

Първо, за документите, които трябва да представи кандидатът, и сведенията, които събира за него партийното бюро. Съгласно член 4 от Устава на БКП и Инструкцията на Централния комитет за членство в партията кандидатът задължително трябва да представи заявление по образец, придружено с три препоръки и автобиография, които заедно трябва да съдържат данни, въз основа на които и на допълнително събрани сведения от партийното бюро то да излезе с мотивирано становище пред събранието на първичната организация, което да може обективно да оцени деловите и политическите качества на кандидата за член на партията. Сведенията, които изискват общинските и други комитети от партийните бюра, са тяхно допълнително изискване с цел по-задълбочено и всестранно да се проучат качествата на кандидата.

Второ, за задълженията и правата на партийното бюро. При подбора, подготовката и приемането на нов партиен член бюрото на първичната организация, в която ще се обсъжда кандидатурата, основно проучва миналото и настоящето на кандидата, данните, които се съдържат в заявлението-въпросник, автобиографията и препоръките. За целта то събира необходимите сведения от партийни и масови организации в селищата (квартала), предприятията или учрежденията, където кандидатът е живял и работил, както и от комунисти, с които е учил, работил и т. н. Партийното бюро излиза с предложение пред събранието на първичната организация, което взима решение независимо от предложението на бюрото.

Digitized by Google

Що се отнася до мнението на бюрото на първичната организация в квартала, където живее или е живял кандидатът, то следва да се разглежда като сведение, но не може да бъде единственият фактор, който ще предреши становището на партийното бюро, което проучва кандидата, и решението на събранието. Партийното бюро е длъжно да обсъди молбата на кандидата за член на БКП и да излезе с мотивирано становище — положително или отрицателно, пред събранието на първичната организация. Събранието решава да приеме или не кандидата за член на партията.

Трето, дали трябва да се информира кандидатът за автора на сведенията, дадени за него! Преди всичко кандидатът е длъжен в автобиографията си да посочи данни за месторождението, за социалния произход, за партийната принадлежност на родителите си, за своята обществена дейност, имената на хората, с които е учил, работил, живял съвместно и по-характерни сведения за близките си. Партийното бюро на основата на документите на кандидата и получените допълнително сведения за него мотивира своето предложение. Не се внася в събрание само молбата на онзи кандидат, който в хода на обсъждането на кандидатурата в бюрото доброволно, по своя инициатива я е оттеглил.

Няма партиен документ, който да задължава бюрото и първичната организация да информират кандидата откъде са набрани сведенията, които го злепоставят, но са длъжни да ги обсъдят по същество дали са обективни и да му дадат възможност да вземе отношение по тях.

Digitized by Google

ОГОРЧЕНИ ОТ НЕДОВЕРИЕТО

В нашата първична партийна организация приехме двама нови членове с пълно мнозинство. След приключването на тази точка от дневния ред се предложи те да напуснат събранието. Следващите точки от дневния ред бяха: отчет на комунист, запознаване на партийните членове с бюлетин № 1 на Централния комитет на БКП и съобщение за ленинския съботник. Аз възразих и предложих новоприетите партийни членове да останат до края на събранието. Но ръководството на събранието разпореди те да напуснат. Почувствувах как се огорчиха от изразеното недоверие.

Правилно ли постъпи ръководството на събранието?

Борис МАНЧЕВ
Брацигово

Ръководството на събранието не е постъпило уставно. То няма право еднолично да взима решение по вашето предложение. Трябвало е да се гласува и събранието да реши дали новоприетите членове да останат и участвуват в разисканията по следващите точки от дневния ред или да напуснат. Защото решението на първичната партийна организация за приемане на нов член влиза в сила след утвърждаването му от съответния партиен комитет. Дотогава той не се включва в списъка на организацията, не плаща членски внос и не посещава закрити партийни събрания. Той може да участвува в работата на открити партийни събрания, да взема отношение по обсъжданите въпроси, да изказва мнение, съображения по тях, да дава препоръки, без да гласува при взимане на решение.

Digitized by Google

ПРЕГЛЕД НА ПЕЧАТА, ОТЗИВИ, РЕЦЕНЗИИ

РЕВОЛЮЦИОННОСТ В МИСЛЕНЕТО И В ДЕЙСТВИЯТА НА ПАРТИЯТА

Книгата на Димитър Ананиев представлява несъмнен интерес за широк кръг читатели.[1] Проблемите на революционното мислене и действие стават средищни за партийните органи и организации, за партийния актив и за всеки комунист. В този смисъл неголямата, но наситена с плътно съдържание книга на автора отговаря на актуална обществено-политическа потребност.

Поставените въпроси и тяхното интерпретиране са важни и значими от гледна точка и на теорията, и на партийната практика. Самото време, в което сме, повратният период на нашето развитие, осъществяването на съвременната научно-техническа революция ги прави особено важни за партийно-политическото творчество и революционност.

Книгата има публицистичен характер. Авторът подхожда непосредствено към проблемите, излага ги с жив език, в издържан стил, с активно отношение и собствена позиция. Особено внимание е отделено на диалектиката на съвременната революционност в мисленето и в действията на партията, на революционната приемственост в нашето общество. Целият контекст на книгата е обърнат към всеки партиен комитет и организация. На съвременния етап това е най-дълбокото проявление и разгръщане на революционността в мисленето и в действията — тяхната насоченост към цялата партия и към всяка нейна организация, към всеки комунист.

Книгата се състои от три части: основни причини за повишаване ролята на революционността в мисленето и в действията на партията; партията като носител на революционно мислене и действие; ценности и традиции на революционно мислене и действие.

В първата част аргументирано се разкриват основните причини за повишаване на революционността в мисленето и действията на партията. На анализ е подложен един привиден алогизъм в изискването за революционност. Скептично настроени или с класово-идейни предубеждения хора подлагат на съмнение правомерността на революционна организация, каквато е Комунистическата партия, да прилага в своето мислене и действия революционен подход и творчество, а оттам и да правят извода за наличие на „криза" в революционността на партията. Независимо от мотивите това е отъждествяване на иманентно присъщата на природата и същността на партията революционност със степента на нейното конкретно-историческо реализиране и проявление (13 с.). Диалектиката е такава, че закономерно нарастващата ръководна роля на партията включва издигането степента на революционност на мислене и действие съобразно новия етап на развитието и новите цели и задачи на партията.

От тази позиция авторът разглежда влиянието на основни източници на революционно мислене и действие в партията. **На първо място се изследва реализирането на социалнополитическата и историческата роля, интереси, цели и задачи на работническата класа и трудещите се.** Анализират се такива важни фактори от съвременния живот, които динамизират и революционизират творчеството в мисленето и действията на партията, като: увеличаването на предпоставките за постепенно преодоляване на вътрешнокласовите и междукласови-

[1] Д. Ананиев, Революционност в мисленето и в действията на партията, С., Партиздат, 1986, 118 с.

Digitized by Google

те различия, за създаване на социална еднородност на обществото; издигането на ролята и значението на трудовия колектив като стопанин на социалистическата собственост, процеса на разгръщане на социалистическата демокрация, на издигане на нова висота политическия подход на партията и държавата при вземането на решения и тяхното осъществяване.

На второ място обект на внимание са качествено новите социални условия и свързаните с тях нови тенденции, явления, проблеми и задачи в развитието на социализма, които на свой ред също издигат равнището на революционност в партията. В съдържателно отношение те се разглеждат като взаимносвързани линии на комплексно, хармонично, цялостно развитие и усъвършенствуване на социалистическия обществен организъм и на всяка негова отделна сфера. Последователно се вниква в революционните преобразования в изграждането на материално-техническата база, адекватна на развития социализъм, в развитието на социално-икономическите отношения и на управлението на народното стопанство, във все по-пълното задоволяване на растящите разностранни потребности на народа, в духовния живот на обществото, в усъвършенствуването на нашата политическа система.

Подобаващо място е отделено на непосредствената и най-силно въздействуваща причина за революционно мислене и действие — осъществяването на съвременната научно-техническа революция. Разработването и провеждането на научно-техническата политика на партията като синоним на революционност пронизват анализа за превръщането на науката в непосредствена производителна сила, радикалните изменения в техниката, в технологията, в организацията на производството, труда и управлението, социалните последици от научно-техническата революция.

На четвърто място като стимулатори на революционно мислене и действие се анализират вътрешните противоречия на социализма, борбата между новото и старото. Тези противоречия и борба се интерпретират в контекста на нарастващото влияние на народните маси в историческия процес, на породената от тях колосална обществена енергия за радикални социално-икономически и научно-технически промени.

Централно място в книгата заемат проблемите за партията като носител на революционно мислене и действие. Разглеждат се специфичните особености, съдържанието и формите на проявление, социалната роля на революционността в мисленето и действията на партията. Откроява се крупната мащабност, дълбочина и динамика на тези процеси, усетът към новото, новаторството и преобразяването, критичната активност към съществуващото и постигнатото. Дава се отговор на въпросите какво означава практически, всекидневно да се проявява революционното мислене и действие, критериите, формите и степените на това проявление. В революционното творчество се вниква чрез високата активност, инициативност и авангардност, чрез проявеното новаторство, откривателство и оригиналност, като цяло чрез степента на творчество в мисленето и действията.

Особено внимание заслужава приложението на революционно мислене и действие в политическата, организаторската и идеологическата функция на партията. С оглед структурата на партията и мащаба революционното мислене и действие се разглежда на висше, регионално и низово равнище. „Революционността и творчеството на низовото равнище в партията — подчертава авторът — са преди всичко и над всичко мислене и действие за по-нататъшно конкретизиране и детайлизиране на политическата работа на партийните организации на комунистите" (66—67 с.). От революционно творчески дух са пронизани и организаторската, и идеологическата работа на партийните комитети и организации, търсенето, откриването и прилагането на разнообразни и гъвкави форми и методи на работа, които по-пълно да отговарят на новаторския характер на решаваните от партията сега задачи.

Логиката на изложението води до факторите за осъществяване и развитие на революционността в мисленето и действието. Сред тях се откроява степента на демократичност на вътрешнопартийните отношения и в дейността на ръководните органи и на първичните партийни организации. Критичността към минала и настояща дейност, разширяването на възможността за творческа атмосфера и дискусии при намирането и вземането на най-добри решения създава благоприятни условия за революционно мислене и действия. Възпитанието на партийните членове като творчески мислещи и действуващи личности е издигнато във важен субективен фактор за разгръщане и практическо реализиране на революционността в мисленето и действията. И не само възпитанието, но и самовъзпитанието, идейният, нравственият и културният растеж на всеки комунист, неговото формиране като цялостна революционна-творческа личност.

Третата част на книгата е посветена на ценностите и традициите на революционното мислене и действие. Убедително и силно се разкриват верността и творческото отношение към марксизма-ленинизма като идейно знаме на революционното мислене и действие. Революционната същност на априлската генерална линия и политика се анализира като иманентно присъща черта на нейната ръководна и направляваща роля, като органическо единство на революционни идеи и практически действия. От дистанцията на изминалите три десетилетия авторът релефно откроява огромното значение на априлския политически курс за осигуряването на благоприятни условия за издигането на ръководната роля на партията в борбата за пълната и окончателна победа на социализма, за изграждането на

Digitized by Google

развито социалистическо общество в нашата страна.

Стилът на революционно мислене и действие оформя последните страници на тази част. Разработени са главните насоки за революционизирането стила на партийната работа и ръководство: правилното прилагане на принципа на демократичния централизъм, онзи баланс на централизма и демократизма, от който се нуждае съвременната научно-техническа революция и който избавя от дребнаво опекунство низовите звена; единството на революционно-творческите идеи, постановки, планове, намерения с революционните действия за тяхното осъществяване, превръщането на думите в дела, което изисква всекидневен практически партиен контрол, необходимостта от психическа нагласа, мислене, поведение и реакция на партийните членове, органи и организация, адекватни на новата социална ситуация, т. е. формирането на революционна психология, на силна психическа устойчивост към изискванията за революционен стил на работа и ръководство.

В заключението авторът се обръща непосредствено към читателя, напомни ни правотата и справедливостта на думите на М. С. Горбачов за съвършено новата ситуация, в която живеем и която изисква скъсване с формиралите се векове, даже хилядолетия традиции, начин на мислене и начин на действия. Логиката на политическото мислене и действие се обогатява с нови аксиоми и закони. На своя Тринадесети конгрес нашата партия прие разгърната, в истинския смисъл на думата революционна програма за мислене и действие, за достойна среща на социалистическа България с XXI век, с третото хилядолетие.

Изследователските цели на Димитър Анание ограничават цялостния, изчерпателния анализ на революционността в мисленето и действията на партията. Богатият сюжет на избраната тема авторът съзнателно насочва върху актуални и съществени проблеми. Някои от тях са заслужавали по-голямо внимание; други по-добра аргументация, по трети може да се дискутира. Впрочем в предговора авторът отчита всички тези моменти. Главното и същественото обаче е в друго — в партийната принципиалност и в гражданската смелост енергично да се откликне и осветли кардинален проблем на нашето динамично радикално развитие — революционността в мисленето и в действията на партията.

доц. Слав ТОДОРОВ

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

СОЦИАЛНО ТВОРЧЕСТВО ПО ЗАКОНИТЕ НА НАУЧНИЯ ПОДХОД

Към историческото дело на Априлския пленум на ЦК на БКП — 1956 г.

Никола Стефанов

Априлската линия в действие е живо, съзнателно социално творчество на народните маси, което изведе страната ни на предните позиции на човешкия прогрес. Това е духът на тази книга, в която се разглеждат факторите, позволявали и позволяващи на нашата партия да създава условия и да организира осъществяването на социално творчество, в което се реализират нашите идеали, цели и предначертания като страна на реалния социализъм. Много и разнообразни са измеренията на априлската линия. Фокусът обаче, в който се концентрират всички тези измерения, е социалното творчество. В увода на книгата се изтъква, че съдържанието, размахът и критериите на социалното творчество са най-обобщеният, синтетичен показател за дълбоко новаторската, за марксистко-ленинската същност на тази линия, разработвана и провеждана последователно от Българската комунистическа партия и нейния Централен комитет начело с другаря Тодор Живков. Да се разкрие панорамата на социалното творчество през този период означава да се разкаже за великия преобразователен процес, разгърнал се в страната и във всички „клетки" на нашия обществен организъм. Априлският дух на творчеството е изиз от дълбоки пробиви и завоевания в теоретическата мисъл на партията, в приложението и развитието на марксизма-ленинизма в нашите конкретни условия. В същото време априлската линия е практическа преобразователна дейност, осъществявана в съответствие с научната методология, самата тя е методология в действие.

В този си труд Никола Стефанов изследва във взаимовръзката отделни аспекти на темата за априлската линия, социалното творчество и методологията на практическата дейност.

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ПРОФСЪЮЗИТЕ

Авторски колектив

В това издание (със съставител и ръководител на авторския колектив доц. Илия Вълков, к. и. н.) се разработват актуални проблеми на партийното ръководство на Българските професионални съюзи. В него се осветляват нови теоретически постановки за профсъюзите и техните функции на съвременния етап. Авторите отделят специално внимание на проблемите за мястото на БПС в политическата система на нашето общество, за утвърждаването им като обществен гарант при прилагане на икономическия механизъм, за усъвършенстване на социалистическото стопанисване, повишаване качеството на продукцията и ефективността на икономиката, като ускорено се внедряват научно-техническият прогрес и челният наш и чуждестранен опит. Обобщава се интересен профсъюзен опит у нас, в СССР и в другите братски страни. Върху основата на редица социологически и други изследвания за цялата страна и по окръзи се правят изводи и предложения за подобряване партийното ръководство на профсъюзите в съвременните условия.

КОМПЛЕКСНО ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ ПРОЦЕСА „ИЗСЛЕДВАНЕ — ВНЕДРЯВАНЕ — КАЧЕСТВО"

Авторски колектив

В брой шести на библиотека „Наръчник на контрольора" на Партиздат са поместени материали, които обобщават опита на комисиите за народен контрол от Старозагорската община за ускорено внедряване на научно-техническите постижения в практиката. Постановките на Февруарския пленум на ЦК на БКП (1985 г.) за непосредствено осъществяване на научно-техническата революция у нас като глобална стратегия и практическа платформа за свързване на предимствата на социализма с постиженията на съвременния научно-технически прогрес определят и нарастващото значение и роля на социалистическия контрол. На този етап се издига значението на формите, средствата и подходите на комитетите и комисиите за народен контрол за системно и целенасочено повишаване ролята на субективния фактор, за по-нататъшно нарастване на социалистическата съзнателност, трудовата и социалната активност на всички трудещи се.

ОСТАВАМ НА ЗЕМЯТА

Йото Кръстев

В тези документални разкази авторът разкрива делничната романтика на партийния работник, на човека от народа, на онзи, който знае цената на хляба и чувствува разбудения мирис на плодната земя. С жив, образен език Йото Кръстев надниква в човешката душа, търси простите радости от живота, отразява борбата за по-добър човек и по-светла надежда. Старае се да улови онази щафета на поколенията, по която се предават тласъците на кръвта и тласъците на идеите, по чиито вечни закони се формира животът на народа.

Digitized by Google

ISSN 0204—8574

ГЕОРГИ ДИМИТРОВ

СЪЧИНЕНИЯ

Том 10

В този том са включени 62 произведения на Георги Димитров, написани от март до края на юни 1920 година. От тях 57 се публикуват за първи път. През този период обстановката в света продължава да е сложна и противоречива. Независимо че революционното надигане на масите не стихва, темпото на развитието на революцията в капиталистическите страни отслабва и все по-определено се очертава неравномерното протичане на световния революционен процес. Въпреки това обаче сред широките народни маси увереността в избухването на революция в Европа продължава да съществува, което дава основание на Вторня конгрес на Коминтерна (юли—август 1920 г.) за позитивно отношение към предстоящата революция в Западна Европа. И през пролетта на 1920 г. обстановката в България се характеризира с продължаващата икономическа криза. През този период като първостепенна политическа сила в страната се налагат двете масови партии — Българският земеделски народен съюз и Българската комунистическа партия. Въпреки че по своя характер правителството на Александър Стамболийски е демократично, по отношение на работническото движение, на Българската комунистическа партия и пролетарските организации и борби то заема реакционна позиция. Георги Димитров се отнася критично към правителството на БЗНС и го разглежда като изразител на интересите на селската буржоазия. Във включените в този том речи, изказвания, питания и др. Георги Димитров като председател на комунистическата група в Софийската община широко изяснява и популяризира общинската политика на партията. Прилагайки в революционната практика партийната общинска програма, видният ръководител на партията и профсъюзите я разглежда като естествено продължение на класовата борба на пролетарната. Той продължава да изяснява отношението на партията към опортюнистическото схващане за тъй наречения „неутралитет“ на синдикатите. В тома темата за Великата октомврийска социалистическа революция и Съветска Русия се разглежда в много от включените трудове. Георги Димитров приветствува победата на руските работници и селяни, открила епохата на международната пролетарска революция, и наред с това разяснява искането на партията за установяване на дипломатически и търговски отношения със съветската страна. Предлаганите на читателя произведения засягат и редица други проблеми от класовата борба на българския пролетариат, за положението на трудещите се, за състоянието на професионалните организации.

Материалите, публикувани в тома, са изключително богат източник за историческата наука, за изучаване историята на партията и страната през онова динамично време, когато масите се намират под силното въздействие на Великия октомври, понасят тежестите на икономическата криза, осъзнават отговорността на българската буржоазия за разпокъсване на отечеството и за бедственото си положение. Те са източник за изясняване ролята и мястото на Комунистическата партия като политически авангард на работническата класа в борбата за мобилизирането на народните маси в защита на техните жизнени интереси.

20700

Digitized by Google

Цена 0,35 лв.

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

MAIN/UC-B

[PARTIEN zhivot]

ПАРТИЕН ЖИВОТ

LIBRARY
OCT 28 1986
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
BERKELEY

11 СОФИЯ, ЮЛИ 1986 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 11 ЮЛИ 1986 година XXXIII

ISSN 0204—8574

СЪДЪРЖАНИЕ

• — Информационното обслужване на партийните органи 3
Я. Георгиев — Тринадесетият конгрес на БКП и усъвършенстване на информационното обслужване на ръководната дейност . . 5
С. Петрушков — Интензификация на информационното обслужване и прогнозиране на общественото мнение 11
Д. Донков — Системите и микрокомпютрите — важни средства за интензификация 16
П. Г. Павлов — Съвременни информационни технологии в партийната работа 20

ПАРТИЙНИ КОМИТЕТИ И ОРГАНИЗАЦИИ — ОПИТ И ПРОБЛЕМИ

Е. Петкова — Стремеж към висок професионализъм 26
И. Андреев — Необходимо е преустройство 31
Б. Ангелов — Преди всичко работа с хората 38
Д. Станоев — Секретарят на комитета 45
А. Костадинова — Политическият сътрудник в командировка . . 54
И. Жарков — Разширяваме и обогатяваме традициите 57
И. Христов — Научната мисъл в действие 61

В КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННИТЕ КОМИСИИ НА БКП

Г. Минев — Партиен подход към писмата и жалбите 63

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

К. Димов — Новото в мисленето и подхода на комбинатската партийна организация 69
А. Лефтеров — Размишления за стила на стопанския ръководител . 78

Digitized by Google

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Л. Клецков — Партийната демокрация в действие 83

ИЗ ЖИВОТА НА БРАТСКИТЕ ПАРТИИ

Д. Петков — Обновления... 88

ПРЕГЛЕД НА ПЕЧАТА, ОТЗИВИ, РЕЦЕНЗИИ

Г. Цонков — Социалната активност на ръководителя 94

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Димов, Д. Димчев, К. Иванов, Н. Иванов (зам.-главен редактор), **М. Илиева, Д. Петков** (зам.-главен редактор), **И. Рачев, П. Стамов, Д. Станоев, П. Трендафилова, И. Хаджиев, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП, ул. „Московска" 7. Тел. номератор 84-01.

Дадена за набор на 15. VII. 1986 г. Подписана за печат на 29. VII. 1986 г.
Тираж 56 000. Формат 70×108/16. Обем коли 6.
Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,35 лв.

ДП „Димитър Благоев" — София, ул. „Ракитин" № 2, тел. 46-31.

Digitized by Google

ИНФОРМАЦИОННОТО ОБСЛУЖВАНЕ НА ПАРТИЙНИТЕ ОРГАНИ

„Източниците, характерът и съдържанието на информацията, информационните потоци и процесът на събиране, съхраняване и обработване на информацията да се организират и структурират съобразно с обективните потребности и дейностите на цялата политическа надстройка, на партийните органи и организации и ръководните кадри на различните равнища...

Да се осигурят единство и съвместимост между информационната система на партията и системата за социална информация на различните равнища...

Да продължи дейността за комплексно изучаване и използване на общественото мнение. На още по-широка основа да се постави работата по градивните критични мнения, бележки и сигнали на гражданите и на комунистите, по изучаването на настроенията на трудещите се и на тяхната готовност за активно участие в управлението на страната. Работата с молбите, жалбите, сигналите и предложенията на трудещите се да се превърне в неразделна част от всекидневната дейност на ръководните кадри, да се смята за техен дълг към партията и народа, първостепенен дълг на всички органи на социалното управление.

Информацията, получена по пътя на изучаването на общественото мнение, да служи за своевременно и правилно решаване на проблемите, които възникват в различните области на живота, да се дава гласност на постигнатите резултати."

Из Тезисите на Тринадесетия конгрес на БКП

Digitized by Google

„Общественото мнение трябва да бие камбаната, когато има слабости и безобразия, и на висок глас да утвърждава хубавото в нашия живот."

Из Встъпителното слово на др. Тодор Живков
пред Тринадесетия конгрес на БКП

„Трябва да се воюва безпощадно срещу всяко деформиране в информацията за контрола, срещу прикриването на недостатъците, срещу измислените отчети и парадността...

... Управленската практика трябва да се развива и усъвършенствува с помощта на съвременна компютърна техника и принципно нови информационни технологии...

... На съвременния етап нарасна ролята на информацията за целите на партийното ръководство и управлението...

... В едни случаи се чувствува недостиг на информация по важни въпроси на икономическото, научно-техническото и социалното развитие, а в други се събира излишна или дублираща се информация. Понякога тя е недостоверна, откъсната от потребностите на партийното ръководство и социалното управление или се предоставя със закъснение, поради което не може да бъде сигурна основа за вземането на навременни, обосновани и ефикасни решения...

... решително да се усъвършенствува цялата информационна система така, че да осигурява своевременност, обективност и независимост на информацията на всички равнища. Необходимо е да се активизира и издигне нейната роля като действено средство за ръководство и управление, за контрол и възпитание. Информационните потоци в партийните комитети следва по-пълно да отговарят на техните действителни потребности, да се опират на първичната партийна организация като един от основните източници на социална информация, да се изграждат на широка обществена основа...

Нужно е последователно да се провежда линия на интензификация на информационното обслужване, като се внедряват ефективни информационни технологии и компютърна техника, в т. ч. и персонални микрокомпютри, като се прилагат широко програмна организация на информационната дейност и съвременни надеждни методи за анализ и оценка на информацията, като се издига непрестанно равнището на информационната култура на ръководните кадри."

Из Отчета на ЦК на БКП
пред Тринадесетия конгрес на БКП

Digitized by Google

През юни 1986 г. в окръжния комитет на БКП — Враца се проведе разговор по някои актуални проблеми на информационното обслужване на партийните органи. В него участваха: ЯНЧО ГЕОРГИЕВ — завеждащ Информационно-социологическия център на ЦК на БКП, СВЕТОЗАР ПЕТРУШКОВ — първи секретар на ОК на БКП — Враца, политически сътрудници на Информационно-социологическия център на ЦК на БКП, на окръжния и общински комитети на БКП, партийни секретари, стопански ръководители и представители на редакцията.

Споделиха се интересен опит, становища, размисли, идеи и предложения, които очертават перспективите и насоките за успешното решаване на поставените от Тринадесетия конгрес на БКП задачи за усъвършенстване и интензификация на информационното осигуряване на ръководната партийна дейност. В този брой поместваме само част от изказванията на участниците в разговора. Останалите ще публикуваме в следващия брой на списанието.

ТРИНАДЕСЕТИЯТ КОНГРЕС НА БКП И УСЪВЪРШЕНСТВУВАНЕ НА ИНФОРМАЦИОННОТО ОБСЛУЖВАНЕ НА РЪКОВОДНАТА ДЕЙНОСТ

ЯНЧО ГЕОРГИЕВ
зав. Информационно-социологическия
център на ЦК на БКП

В следконгресния период, когато в партията и сред народа се разгръща широка политическа и организаторска работа за изучаване, осмисляне и практическо изпълнение на решенията на Тринадесетия конгрес на БКП, е изключително важно да се мобилизират всички ресурси, да се приведат в действие всички фактори, от които зависи успешното претворяване в живота на конгресните предначертания.

Един от тези ресурси е информацията, надеждното информационно обслужване на партийните комитети и организации, на всички органи на социалното управление. В материалите на конгреса се подчертава, че на съвременния етап ролята на информацията в живота на обществото силно нараства. Правилно организираното информационно обслужване добива значение на първостепенен ресурс за цялостното социално-икономическо развитие на страната. Това се обуславя преди всичко от увеличаването на мащабите и усложняването на процесите и явленията в живота на обществото, от дълбочината на измененията, които настъпват в неговото закономерно развитие, от обективните изисквания да се повишава ефективността на ръководството и управлението, на идейновъзпитателната и контролната дейност. При сегашните условия „да се работи без пълна, точна и навременна информация, осланяйки се главно на интуицията и практическия опит, това означава да се работи слепешком, да се вземат необосновани решения“[1].

[1] Отчет на Централния комитет на Българската комунистическа партия пред Тринадесетия партиен конгрес, Партиздат, С., 1986, с. 144.

Digitized by Google

Най-важно съдържание на конгресните предначертания са осъществяването на научно-техническата революция, ускоряването на темповете на икономическото развитие и максималното използване на всички интензивни фактори, разгръщането върху тази основа на предимствата на социализма, все по-пълното задоволяване на материалните, социалните и духовните потребности на народа. Това е, както се посочва в решението на Политбюро на ЦК на БКП от 16 април 1986 г., „стратегия за качествено нов растеж, който единствено осигурява условия България да стане високо развита социалистическа държава".

Тази стратегия, която е израз на нарасналите възможности и високите цели на нашето общество, не може да се провежда успешно, ако не бъде информационно осигурена. Да, необходима е информационна осигуреност. Понятието е ново, не е получило широко разпространение, но е обусловено, извикано е на живот от новия етап в развитието на обществото. То има право на съществуване наред с понятията „материална осигуреност", „финансова осигуреност", „кадрова осигуреност" и т. н. Освен необходимите материални, суровинни, трудови и други ресурси сега трябва да бъдат осигурени и съответните информационни ресурси, за да се гарантира нормално протичане на възпроизводствения процес.

Какво е съдържанието на понятието „информационна осигуреност"? Това означава, че партийните, държавните, обществените и стопанските органи и организации трябва да разполагат винаги с пълна и точна информация за най-новите постижения на научно-техническата революция и челния опит в съответните отрасли и сфери на дейност; да знаят по всяко време изпълнението на плана и възникващите във връзка с това проблеми в отделните предприятия, стопански, научни, административни и други организации; да са в течение на въпросите, които вълнуват хората, да се осведомяват редовно за техните критични бележки, идеи и предложения и да предприемат действени мерки по тях.

Правилното информационно осигуряване на стратегическия курс, утвърден от Тринадесетия партиен конгрес, предполага правилно да се организира в съответствие с новите изисквания и информационната дейност във всички органи на социалното управление и преди всичко в партийните комитети. В тази област трябва да се проучи и реши комплекс от проблеми, най-важните от които се отнасят до следното.

Първо, да се осигури на всички равнища получаването на навременна и пълна научно-техническа информация. Необходимо е да се осъзнае, че без научно-техническа информация не може да има научно-техническа революция. Това се обуславя най-напред от факта, че днешната революция в производството е научно-техническа, т. е., че нейното разгръщане се основава изключително върху могъщото развитие на съвременната наука и техника, които обогатяват човешкото познание, енергията и материалите. А новите знания не могат да се усвоят нито по интуиция, нито по чисто емпиричен път, чрез просто наблюдение на практиката. Те стават достояние на кадрите само като се получи и усвои необходимата информация за тях. „Това предполага — изтъкна другарят Тодор Живков пред Февруарския пленум на ЦК на БКП — да бъдем информирани, тоест да разполагаме с точна фотография на състоянието и насоките в развитието на съвременната наука и техника, да бъдем наясно кои са водещите научни и технологични направления, кои са новите научни насоки, проблеми и така нататък."[1]

Нарастващото значение на научно-техническата информация се

[1] Т. Живков, За някои нови виждания и подходи в разработването и провеждането на научно-техническата политика на Народна република България, Партиздат, С., 1985, с. 81.

Digitized by Google

обуславя по-нататък от факта, че съвременната научно-техническа революция е **световна** революция, че протича едновременно във всички развити в икономическо отношение страни. Постиженията на отделните страни в различните области определят равнището на научно-техническия прогрес в света като цяло. Поради това не е възможно да се осигурява действително осъществяване на научно-техническата революция, без да се познава и използва челният световен опит, без да се следи и усвоява информацията за него.

И накрая, необходимостта от редовна научно-техническа информация се определя от факта, че сегашната научно-техническа революция е изключително **динамична**. Постигнатите върхови резултати в една или друга област днес още утре може да се окажат отминал етап в развитието на науката и техниката. В съвременните условия е в състояние да осъществява научно-техническата революция само този, който познава не вчерашните, а днешните нейни постижения, който следи тенденциите на утрешното ѝ развитие. Главно условие за това са доставянето, усвояването и използването на най-новата информация за постиженията в различните производства, отрасли и сфери на дейност.

Такива са изискванията.

Не може да се признае обаче, че въпреки нарастващото значение на научно-техническата информация проблемите на нейното организиране и използване не навсякъде са цялостно решени. В страната има общо взето добре развита национална система за такава информация, но тя не е конкретизирана на отраслово и регионално равнище. Поради това най-новите постижения на науката и техниката, челният световен и наш опит трудно и с големи закъснения достигат до партийните и стопанските кадри в производството. Така при едно социологическо изследване 40 на сто от анкетираните ръководители и специалисти в промишлеността са отговорили, че не са запознати с най-новите постижения на челните предприятия в страната от отрасъла, в който работят. Делът на тези, които не познават резултатите на най-добрите фирми от същия бранш в света, е още по-голям — близо 71 на сто.

За да се решат въпросите в областта на научно-техническата информация, е нужно не просто да се увеличи нейният обем. Много по-важно е тя да отиде до тези, които имат нужда от нея съобразно своите отраслови, професионални и служебни интереси. Това предполага както в партийните комитети, така и в ръководствата на стопанските организации и предприятията добре да се определят потребностите от научно-техническа информация за различните отдели, служби и ръководители, да се уточнят източниците, от които тя ще бъде доставяна, и се осигури нейното ефективно използване.

Второ, да се повишат качеството и действеността на социално-икономическата информация. Количеството на тази информация сега не е малко — за това се грижат добре органите на Централното статистическо управление на централно и на местно равнище, планово-икономическите, информационните и други служби на отрасловите министерства, на стопанските организации и др. Главният въпрос тук е въпросът за качеството и за действеността на информацията. Той, от своя страна, се определя в най-голяма степен от обективността, навременността и комплексността на набираната и предаваната информация. Открито трябва да се каже, че тези най-важни параметри на качеството сега често се нарушават. В своите „Съображения по някои актуални проблеми на нашето развитие“ от 13 август 1985 г. др. Тодор Живков обърна внимание, че „вместо да дава точна представа за явленията и за причините, които са ги породили, информацията в много случаи преиначава фактите, заблуждава и по такъв начин подвежда от-

Digitized by Google

говорните органи". В други случаи тя е едностранчива, разглежда главно икономическите страни на наблюдаваните процеси и явления, като отминава или осветлява само в най-общи линии техните социални, идейновъзпитателни, социалнопсихологически и други аспекти, които също имат голямо значение за ръководната дейност. В трети случай социално-икономическата информация е самоцелна, набира се и се обработва без пряка връзка с потребностите на социалното управление, поради което не може да бъде негово основно „гориво".

Тринадесетият конгрес на партията постави задачата бързо и решително да се преодолеят тези недостатъци. Това означава най-напред да се гарантира пълна обективност на информацията, особено по въпросите на стопанското строителство, като „се води безпощадна война срещу всяко деформиране на тази информация, срещу измислените отчети и парадността. Нашата икономика не се нуждае от лустросване. Не прикриване на слабостите и недостатъците, не замазване на причините за тяхното допускане, а тяхното преодоляване и изкореняване, повсеместното издигане на ефективността на цялата икономика — това е нашата задача."[1]

Обективността на информацията не е качество, което ще се гарантира автоматично, от само себе си. То трябва да се налага настойчиво и последователно, да се формира с всичката строгост на закона и партийния Устав. С други думи, за гарантиране на обективна информация следва да се използват както средствата за обучение и възпитание, така и средствата за икономическо, административно и партийно въздействие.

По-нататък важно условие за повишаване на качеството на социално-икономическата информация е условието изучаваните проблеми да се осветляват комплексно. Към това особено трябва да се стремят партийните комитети, които са органи не за отраслово или ведомствено, а за политическо ръководство на трудовите колективи и населението. За да бъде това ръководство действено и принципно, то при всички случаи трябва да се основава на информация, която разкрива всички страни на възникналите проблеми и осигурява тяхното правилно и комплексно решаване.

И накрая, задължително условие за повишаване на качеството и действеността на информацията е нейната оперативност. Тя трябва да дава сведения за проблемите още в момента на възникването им, а не след като те са узрели и презрели и е вече трудно да се предприемат мерки за решаването им. В известните „Съображения по някои актуални проблеми на нашето развитие" се обръща внимание, че още в момента, когато резултатите започват да се отклоняват от предварително поставените цели или се появява опасност от провал, в ръководния орган на всяко равнище трябва да постъпва необходимата информация, за да може той своевременно и ефикасно да реагира. Колкото този орган е на по-низово равнище, толкова информацията трябва да бъде по-оперативна. На равнището на бригадата и предприятието тя трябва да се получава всеки ден, в комбината или обединението — през 2—3 дни, в корпорацията — всяка седмица, в министерството или Министерския съвет — на всеки 10—12 дни или месечно веднъж според характера на възникналите проблеми.

Трето, да се усъвършенствува системата на обществено-политическата информация. Заедно с научно-техническата и социално-икономическата обществено-политическата информация е един от трите основни стълбове, върху които се изгражда единната национална система за социална информация. Тя има назначението да осветлява състоя-

[1] Т. Живков, Встъпително слово пред XIII конгрес на Българската комунистическа партия, С., Партиздат, 1986, с. 26—27.

Digitized by Google

нието и развитието на решаващия фактор в живота на обществото — субективния фактор, трудещите се, народа. Едва ли е нужно специално да се доказва, че дейността на органите за социално управление, които са преди всичко органи за управление на хората и техните колективи, зависи в много голяма степен от получаването и използването на надеждна обществено-политическа информация.

С набирането и обобщаването на информация за субективния фактор се занимават както държавни органи (Централното статистическо управление, народните съвети, съответните министерства и др.), така и обществените организации, съюзите и др. Но показателите, по които се набира, и критериите, по които се оценява тази информация, в много случаи са твърде различни, което сериозно затруднява нейното обобщаване, съпоставяне и взаимно допълване. Поради това първият голям въпрос, който постави XIII конгрес на БКП в тази област, е въпросът да се доизгради системата за обществено-политическа информация върху единна методическа и методологическа основа, за да осигуряват редовни и пълни сведения за състоянието и развитието на съвкупния субективен фактор в рамките на страната, окръзите, селищните системи.

Другият голям въпрос се отнася до обхвата на обществено-политическата информация. Задачата не е да се установят напълно еднакви показатели за всички организации и съюзи, а да се обогати информацията за наблюдаваните съвкупности от хора. За целите на партийното ръководство, на управлението и възпитанието не са достатъчни сведения само за такива количествени параметри на субективния фактор като броя на членовете на дадената организация, процентното измерение на социално-класовата, възрастовата, половата, образователната и други структури на населението. За да се използват пълно възможностите на субективния фактор, следва да се осигурява по-богата информация за равнището на общественото съзнание, за идейното израстване и поведението на хората, за техните мнения и настроения, за проблемите, които ги вълнуват, за въпросите и сигналите, които те отправят до ръководните органи. Тази информация, която разкрива състоянието на човешкия фактор, е не по-малко важна и не по-малко необходима от информацията за състоянието на техниката, на материално-техническото снабдяване и пласмента на продукцията. Затова не само партийните комитети, но и всички стопански, държавни и обществени органи са заинтересовани да разполагат с такава информация и въз основа на нея да насочват своята организаторска и възпитателна работа сред трудовите колективи и населението.

Резултатно средство за набиране на информация за хората и техния вътрешен мир са социологическите и социалнопсихологичните изследвания, системното изучаване на общественото мнение и политическите настроения на трудещите се. В организирането на такива изследвания у нас се натрупва вече немалък опит както в рамките на страната, така и в окръзите, селищните системи и трудовите колективи. Задачата сега се свежда, от една страна, до подобряване качеството на набираната по такъв път информация, и, от друга страна, до нейното активно използване за решаване на възникналите проблеми. Във Встъпителното си слово пред конгреса др. Тодор Живков изтъкна необходимостта от **„гласност за взетите решения и мероприятия“**, от даване „публичност на резултатите от социологическите проучвания. Общественото мнение трябва да бие камбаната, когато има слабости и безобразия, и на висок глас да утвърждава хубавото в нашия живот.“[1]

Четвърто, да се засили интензификацията на информационното обслужване. Това е задача, която произтича от достигнатия етап в развитието на страната и управлението на обществото. Нарастващият

[1] Т. Живков, Встъпително слово пред XIII конгрес на БКП, Партиздат, С., 1986, стр. 37.

Digitized by Google

обем информация за усложняващите се процеси и явления може да бъде своевременно и задълбочено анализиран само като се използват широко ефективни информационни технологии и компютърна техника, в т. ч. и персонални компютри, като се прилагат програмна организация на информационната дейност и съвременни методи за обработване и оценяване на получените сведения.

През последните години необходимостта от интензифициране на информационното обслужване в партийните комитети се осъзнава все по-ясно. Наред с мощната електронноизчислителна машина, която се използва в Електронноизчислителния център на ЦК на БКП, се достави немалко електронноизчислителна техника и в окръжните и общинските партийни комитети. Те притежават повече от 100 персонални компютри, с помощта на които се обработва информацията от 24 системи за контрол на решенията, от 22 системи за отчет на кадрите, 7 системи за икономическа информация и т. н.

Определен интерес в тази насока представлява изградената и функционираща с помощта на персонални компютри система за информационните потоци в ОК на БКП — Враца.

Сега не стои въпросът да се форсира изкуствено доставката на персонални компютри, ако условията за това в съответния партиен орган не са назрели. Тази дейност следва да се разгръща не от престижни съображения, не за да не се изостане от модата. Тя обаче не трябва да се задържа, да не се проявят консерватизъм и ограниченост, тъй като по друг начин не може да се отговори на изискването за бърза и обективна информация. Във всички случаи от прилагането на персонални компютри и автоматизирани системи трябва да се търсят реални резултати, да се подобряват на практика обработването и анализирането на необходимата информация.

Пето, да се повишава информационната култура на кадрите. Колкото и да се увеличава обемът и се подобрява качеството на социалната информация, както и да се интензифицира нейното обработване, анализиране и разпространяване, тя не е в състояние от само себе си да повиши равнището на ръководната, управленската и възпитателната дейност. Информацията съдържа огромни и с нищо незаменими възможности за увеличаване потенциала на субективния фактор. Но те могат да се реализират на практика само при наличието на определена информационна култура, т. е. на потребност и нагласа да се търси, доставя и усвоява необходимата информация, на умение да се правят изводи от нея, на стремеж и воля да се прилагат тези изводи в непосредствената дейност, за да се постига нейното усъвършенстване.

С други думи, подобряването на информацията и информационното обслужване трябва да се съпътствува от непрестанно повишаване на информационната култура на кадрите. Това изискване не е въпрос само на пожелания, а трябва настойчиво и целенасочено да се реализира с всички средства на обучението и възпитанието, на икономическата принуда и административното въздействие. Тези средства са оправдани, тъй като те неизбежно ще имат за резултат израстването на кадрите и повишаването на ефективността от тяхната работа.

●

Такива са някои от най-важните и актуални проблеми на информацията и информационното обслужване, които произтичат от постановките и решенията на XIII конгрес на БКП. Не може да има съмнение, че правилното им осъзнаване и последователното им решаване ще обогатят партийната и управленската дейност, ще издигнат нейното научно равнище и ще повишат политическата и социалната ѝ ефективност.

Digitized by Google

ИНТЕНЗИФИКАЦИЯ НА ИНФОРМАЦИОННОТО ОБСЛУЖВАНЕ И ПРОГНОЗИРАНЕ НА ОБЩЕСТВЕНОТО МНЕНИЕ

СВЕТОЗАР ПЕТРУШКОВ
първи секретар на окръжния
комитет на БКП — Враца

Грижите за информационното осигуряване на ръководната дейност на партията са същностна особеност на генералната априлска линия, средство за поддържане на тясна връзка и неразделно единство между партията и народа, за бърза намеса и управленски въздействия, за прогнозиране развитието на нашето общество напред.

Теоретическите разработки на др. Тодор Живков в областта на информацията представляват крупен принос в марксистко-ленинското учение, в теорията и практиката на информационното осигуряване при изграждането на социализма и при конкретните условия в нашата страна. В тях се съдържат фундаментални теоретически и приложни постановки за информационното осигуряване на цялото наше социално-икономическо развитие, за използването на информацията в целокупната дейност на партията.

●

Още през 1972 г. бюрото на окръжния комитет на БКП утвърди „Система за партийното решение", която бе разработена съвместно с редакцията на списание „Партиен живот". Актуализирахме я през 1982 г. съобразно решенията на Дванадесетия конгрес на БКП и натрупания опит в работата на партийните комитети и организации по вземането и изпълнението на партийните решения.

В стремежа ни за пълнота, за всестранност на анализа ние достигнахме в известна степен до използване възможностите на съвременна електронноизчислителна техника.

Разработихме и внедрихме **информационна автоматизирана система за анализ и контрол на решенията** на окръжно и общинско равнище, чиято основна задача е да предоставя информация за превантивен контрол върху изпълнение на партийните решения. Системата обхваща: задачи, които произтичат от решения на Централния комитет, Политбюро и Секретариата на ЦК на БКП; задачи, които са поставени в решенията на заседанията на окръжния комитет на БКП и на бюрото му; по-важни оперативни указания на първия секретар; някои нормативни актове на правителството, по които се работи в окръга.

От 1983 г. действува **автоматизирана информационно-аналитична система за личните писма на гражданите.** Чрез нея се осигурява не само регистриране на всички писма и устни молби, жалби, сигнали и предложения на гражданите, пълна социална, трудова и политическа характеристика на авторите на писмата, но и възможност за анализ на писмата по характера на поставения въпрос, основателност, изразено отношение, причини за поставяне на проблема и т. н. Данните се обработват на изчислителни машини в електронноизчислителния център.

Digitized by Google

Друга система, която внедрихме и използваме с помощта на електронна машина, е тази за набиране информация за редовността на партийните събрания и съдържанието на дневния им ред, с която следим за редовността на събранията на първичните партийни организации, за активността, която проявяват комунистите, за критичните бележки и предложенията им.

От май 1985 г. в окръжния комитет на БКП се използват микрокомпютри „Правец—82" за съхраняване и обработка на различни видове информация.

Още тук искам да подчертая, че ние не робуваме на компютрите. За нас главното е информацията от живата връзка с хората, носители на която са секретарите, членовете на окръжния и общинските партийни комитети, всички комунисти и трудещи се. Не черпим информацията от партийните събрания, от разговорите в трудовите колективи и обществените организации.

Използването на съвременна микрокомпютърна техника освобождава сътрудниците на окръжния комитет от технически и рутинни действия, ускорява подготовката на материалите, осигурява по-голяма точност и бързина на обработката на информацията.

Сектор „Информационно-социологически" на окръжния комитет на БКП разработва редица информационни материали, които са изключително полезни в ръководната дейност на партийните комитети — справки за предвидените пленуми, сесии, конференции и други мероприятия, тримесечен бюлетин за разглежданите въпроси на пленуми на общинските партийни комитети и на заседания на техните бюра; годишни и шестмесечни информации за редовността и равнището на събранията на първичните партийни организации, тримесечни обобщени справки за критичните бележки и въпросите в личните писма на трудещите се и други.

За да покажа значението на използването на съвременни технически средства, ще дам само няколко примера.

Най-важните решения и особено **разработките по научно-техническия прогрес** бяха регистрирани в сектора. Взе се на отчет внедряването на 44 най-значими за окръга технологии и нововъведения.

Посредством тази система ежемесечно се следи и актуализира поетапната им реализация. Тя ни осигурява възможност да проследяваме във времето изпълнението на всички задачи, да осъществяваме превантивен контрол, да отчитаме реално воденото социалистическо съревнование, подава ни сигнална информация при изоставане изпълнението на някои задачи.

Окръжният комитет на БКП успешно използва информационната система на окръжния народен съвет — Враца за управление на трудовите ресурси с помощта на електронноизчислителна машина. В нея са регистрирани всички хора в окръга на трудоспособна възраст чрез повече от 40 показателя. Настъпващите промени в месторабота та, в образователното равнище и квалификацията своевременно се отразяват. Тази система се обедини с единната система за гражданска регистрация. Тя е едно богатство за окръга. Чрез нея се влияе съществено върху движението на работната сила, своевременно се обявяват и заемат свободните работни места, бързо се набират сведения за необходими кадри по професия, специалност, пол, възраст и т. н. Тя е сериозен източник на данни за трудовите ресурси в окръга и надежден инструмент за тяхното управление и ефективно използване.

С внедряването на информационната система в новоизградения информационен център на стопанска дирекция „Местна промишленост и битови услуги" във Враца се сложи началото на използването на компютърна техника в тази насока. За първи път гражданите имат достъп до информация за видовете услуги, времетраенето им, цената,

Digitized by Google

мястото и майстора, който ще им извърши услугата. С това окръгът ни зае едно от водещите места в страната.

Друг пример за окръжния комитет на БКП. От 1983 г. действува автоматизирана информационно-аналитична система за личните писма на гражданите на ЕИМ. Като характеризира информацията по 25 показателя, системата предоставя над 50 справки. Те дават възможност да се прави многостранен анализ на съдържащата се в писмата социална информация както за определен период, така и за определена тематична област.

Обобщените данни от тази система заедно с оперативната система за контрол по проучването и решаването на поставените от гражданите въпроси се използват за по-пълно разкриване на нововъзникващите проблеми и зараждащи се тенденции в най-важните сфери на обществения живот в окръга. Виждат се обществените позиции по най-важните въпроси на деня.

Писмата и предложенията на трудещите се — това един от най-доверителните и затова и най-ценните източници на информация за исканията на трудещите се от града и селото, за състоянието на работата в различните области на социално-икономическия, политическия и духовния живот на нашето общество.

Освен това този вид информация е проява и резултат на висока гражданска активност на трудещите се, които спонтанно, по своя инициатива изпращат писма, сигнали, оценки и предложения до органите за управление или до средствата за масова информация.

Но изучаването на съдържанието на писмата е изключително труден въпрос. Трябва дълбоко да вникнем какви въпроси поставят авторите — обществени, лични, и ако изнасят факти за нередности, злоупотреби, какви са причините за тяхното допускане. Отделни писма могат да ни заблудят, ако ги разглеждаме изолирано от другите източници за информация.

Автоматизираната система обхваща критичните бележки на комунистите и трудещите се. Тях използваме за долавяне на важни проблеми в дейността на органите за социално управление. След обстоен преглед на критичните бележки те се картотекират. На отделите в комитета, на изпълкомите на народните съвети и на други ведомства се възлага да отговарят конкретно на отправителите на критичните бележки.

●

Специални грижи полагаме за изучаване на общественото мнение и настроенията в първичните партийни организации и в трудовите колективи, за укрепване на звената и за повишаване професионалната подготовка на кадрите, на които е възложено да изучават общественото мнение, за обобщаване и анализиране на информацията за неговото състояние.

За нашите партийни комитети този проблем има огромно значение. Общественото мнение е носител на народна мъдрост, на народен опит, то е проява на колективния ум на масите.

Изучаването на общественото мнение помага на партийните комитети по-добре да конкретизират партийната политика съобразно условията на териториалните единици, които ръководят. Общественото мнение е източник на важна социална информация, която играе голяма роля в процеса на създаването на програми, планове за провеждане на стратегическите задачи на партията.

Окръжният комитет изгради съвет за изучаване на общественото мнение и политическите настроения сред трудещите се във Врачански окръг. Основната негова задача е да съдействува на партийните и

Digitized by Google

другите обществени органи при изучаване на общественото мнение, като координира и съгласува техните усилия, работи за създаване на ясна политическа и практическа насоченост, планомерност, системност и организираност на изследванията. Съветът използва широк кръг от опитни партийни дейци и специалисти в провеждането на анкети, интервюта и наблюдения, в тяхната обработка; подготвя за окръжния и общинските комитети материали — анализи и предложения.

Съветът работи по едногодишен план. Събира се 2—3 пъти в годината, а оперативното бюро един път в тримесечие. В него има следните секции: за изучаване социално-икономически и икономически проблеми; за анализ на предложенията, сигналите, жалбите и молбите на трудещите се; за изучаване и анализ на отрицателните явления, вредните традиции сред населението на окръга и внедряване на новите социалистически ритуали. Към него има и група за използване на социологически методи и средства при изучаването на общественото мнение.

Новите задачи, които поставя Тринадесетият конгрес на БКП, изискват да се усъвършенстват механизмите при изучаването на общественото мнение. Не само да се констатира какво е състоянието му в даден момент, а да се доловят процесите и явленията в динамика, т. е. да можем да прогнозираме общественото мнение.

Успешното прогнозиране на общественото мнение като надстроечно явление е възможно при отчитане и съобразяване с измененията на различните страни на материалните отношения, с научното планиране и прогнозиране на измененията в духовната сфера, на образователното и културното равнище на трудещите се, на развитието и измененията на различните аспекти на идеологическите отношения. Прогнозирането на социалнополитическата активност ще способствува за създаването на оптимални условия за въвличане на трудещите се в активна обществено-политическа дейност. Така например заедно с окръжната дирекция по труда ние изучаваме причините за текучеството на работната сила в окръга. Съветът по общественото мнение и секцията за анализ на социалнополитическия и икономическия живот би следвало да използват освен анкетните проучвания и методите на експертните оценки, на екстраполацията, моделирането и сравнителния анализ. Така ще можем да установим не само причините за състоянието на дадените явления на настоящия етап (в конкретния случай текучеството), но и заедно с това ще успеем да прогнозираме и социалните последици например от решенията на органите за социално управление в окръга, защото комплексните прогнози за бъдещото състояние на общественото мнение са предварително условие за неговото целенасочено формиране. На тази основа ще организираме и насочваме цялата идейно-политическа и организаторска дейност в окръжната партийна организация.

●

При сегашните мащаби на партийната работа и повишените изисквания към партийното ръководство традиционните форми на изучаване на проблемите са недостатъчни, поради което окръжният и общинските партийни комитети постоянно търсят **нови форми за анализ на социалната действителност.**

Другарят Тодор Живков постави въпроса да се развива потребността в партийните комитети и в ръководните кадри да търсят и усвояват необходимата им информация, да се повишава умението да я анализират и използват като мощен инструмент за научно ръководство.

Голямото количество събрана информация е куп хартия, безброй-

Digitized by Google

ни случаи, факти, които нищо не говорят, докато не се анализират и обобщят, докато не се направят съответните изводи. Тази дейност не е нова за партията. Но в съвременните условия изискванията към нея все повече нарастват.

Анализът на партийната дейност има известни особености и изисква да се вземат предвид главно качествените показатели. Не може с цифри да се характеризира атмосферата на едно партийно събрание, да се определи неговото познавателно, емоционално и нравствено въздействие. В този случай трябва да се използват качествените показатели.

Изучаването на фактите, процесите и явленията в партийната работа изисква да се прилагат методите на познанието. Необходимо е дълбоко да се вникне в процесите и явленията, да се създаде правилно съответствие между същественото и несъщественото, главното и второстепенното. Пътят на познанието на обективната истина В. И. Ленин е изразил в класическата формула „от живото съзерцание към абстрактното мислене и от него към практиката". А често не добре се разграничава общото от особеното, от единичното, в резултат на което от единични, нетипични факти се правят обобщения.

В процеса на изследване на фактите и явленията голямо значение имат и такива общонаучни методи като: анализ и синтез, индукция и дедукция, аналогия и други. От всички тях най-важно значение имат анализът и синтезът.

Анализът или мисленото разчленяване на явлението на съставните му части и свойства дава възможност да се определят и разберат неговите страни. Това е процес на проникване в същността на партийната дейност.

Синтезът дава знание за обекта като единно цяло и трябва да доведе до изясняване на изучаваното явление; да се очертаят ясно параметрите на постигнатото и какво още има да се желае, какви са проблемите; да се посочат слабостите и причините, които са ги породили.

В практиката на окръжния комитет на БКП широко навлизат такива методи като социологическото наблюдение, анкетирането, интервютата, изучаването на документите и др.

За да се проникне в същността на партийната работа, не може да се използва само един социологически метод. Всеки от тях си има „силна" страна, която трябва да се използва. Така например, за да се направи един задълбочен анализ на подготовката и провеждането на пленумите на общинските партийни комитети, трябва да се използват всички методи на анализ — и традиционните, и съвременните. Всеки метод трябва да поеме своя дял в изследването.

Използването на социологическия метод за анализ на съдържанието на текстовете е един перспективен източник за набиране на информация. Чрез този метод могат да се анализират такива важни страни от подготовката и провеждането на пленумите на местните партийни комитети като тяхната тематика, подготовка и участие на членовете на местните партийни комитети в разисквания, направените критични бележки и предложенията, използване на различни форми за тяхното активизиране и други. Този метод използвахме при изучаване проблемите, залегнали в писмата.

Масово използваме метода на анкетите и интервютата. Анкетирането е писмен и задочен разговор, а интервюто — устен, открит разговор. Този метод се използва тогава, когато искаме да получим колкото е възможно най-пълна информация.

Първи, макар и частични опити направихме по използване метода на социологическо наблюдение. Изследователят в течение на определено време наблюдава редица важни страни на партийната дейност и добива живи и непосредствени впечатления.

Digitized by Google

Досегашният опит показа, че социологическите методи за събиране на информация помагат много на местните партийни комитети в изучаването на основните проблеми.

●

Има ли условия през следващия период по-широко да се прилагат съвременни методи за анализ и оценка на информацията? Да! Защото са налице всички предпоставки за повишаване информационната култура на кадрите.

Първо. Централният комитет излезе с редица основни документи, в които се дават необходимите насоки. Лично др. Тодор Живков в своите теоретически и практически подходи направи конкретни разработки на тези проблеми.

Второ. В партийния апарат навлязоха много млади специалисти с богати специални знания — икономисти, инженери, психолози, педагози.

Те имат необходимата подготовка и лесно биха усвоили проблемите на социологическите и други изследвания.

Усъвършенстването на информационното обслужване на партийната дейност на сегашния етап от развитието на партията и обществото е актуален проблем. Тази необходимост произтича от по-нататъшното издигане ръководната роля на партията, от ръста и мащабите на изграждането на развитото социалистическо общество, от промените, които настъпват във вътрешния живот на партийните органи и организации. Непрекъснатото подобряване информационната дейност и информираността на ръководните партийни кадри във всички партийни органи и партийни организации и натрупването на положителен опит в провеждането на тази дейност съдействуват за по-съвършената организация и ефективност на работата.

СИСТЕМИТЕ И МИКРОКОМПЮТРИТЕ — ВАЖНИ СРЕДСТВА ЗА ИНТЕНЗИФИКАЦИЯ

ДЕЯН ДОНКОВ
заместник-завеждащ Информационно-социологическия център на ЦК на БКП

Едно от основните направления за интензификация на информационната дейност в партията е прилагането на електронноизчислителна техника за изграждане на постояннодействуващи автоматизирани системи, които да предоставят комплексна и актуална информация за някои значими страни на партийната работа и ръководство.

В тази насока на партийно-информационната дейност вече е натрупан значителен практически опит. В Централния комитет на БКП се разработиха и вече години наред успешно се използват редица партийни информационни системи. Поради огромното значение на субективния фактор на сегашния етап на нашето развитие немалка част от

Digitized by Google

тях са свързани с отделни страни на работата с кадрите. Така например автоматизираната система за членския състав, кадрите и структурата на партията от няколко години осигурява качествено ново, комплексно информационно обслужване на ръководните и помощните органи на Централния комитет, на окръжните и общинските партийни комитети. Изградиха се автоматизирани системи, които подпомагат партийните органи и звена при изучаването на общественото мнение и политическите настроения на трудещите се, все по-широко се използват някои информационно-справочни системи и т. н. Свои информационни системи създадоха почти всички окръжни, както и някои по-големи общински партийни комитети.

С помощта на автоматизираните информационни системи се постави на принципно нова основа дейността по набирането и обработването на партийна информация. Преди всичко се създадоха условия: да се осигури еднократно въвеждане и многократно използване на данните; да се натрупва и съхранява в систематизиран вид информация за продължителни периоди от време, което дава възможност по-задълбочено да се изследва динамиката на изучаваните процеси; да се повишава оперативността на партийното ръководство, по-непосредствено да се следят процесите и явленията в партията; да се използват съвременни научни методи за задълбочен анализ на партийната информация, да се отчита и изследва влиянието на значително по-голям брой фактори; да се повишава информационната култура на кадрите.

Информационните системи с използването на електронноизчислителна техника предоставиха нови възможности за интензификация и усъвършенствуване на информационната дейност, реализирането на които чрез класическите средства е или много трудно, или практически невъзможно.

Чрез автоматизираните информационни системи много партийни работници придобиха навици и нагласа за работа с електронноизчислителна техника, с нови форми и методи за обработка на информация. Практиката убедително показва, че когато са професионално изградени, автоматизираните системи освобождават партийните кадри от несвойствени рутинни задачи и по този начин създават предпоставки за засилване на творческия елемент в дейността им, освобождават повече време за непосредствена партийна работа. Новите методи и средства все повече се утвърждават в партийната информационна дейност, като взаимно се допълват с традиционните, утвърдени от многогодишната практика форми и подходи при набирането и анализа на информацията.

Внедряването и използването на информационните системи, както при всяка нова дейност, са съпроводени с различни по своя характер трудности и проблеми. Така например в съответствие с досегашните технически възможности и ограничения изградените партийни системи все още се използват главно за информационното обслужване на централните партийни органи и звена и относително по-малко в работата на окръжните, общинските и районните партийни комитети. И ако сега широко се обсъждат въпросите за използването на микрокомпютрите (в това число и персоналните компютри), то е, защото те създават предпоставки за коренна промяна в мащабите, възможностите и подходите при внедряването на изчислителна техника в партийната работа и по-специално за изграждане на качествено нови системи за информационно обслужване на дейността на местните партийни комитети. Именно затова в материалите на XIII конгрес на нашата партия се посочва, че електронноизчислителната техника, в т. ч. и микрокомпютрите, са едно от основните средства за интензификация на информационното обслужване на настоящия етап.

Digitized by Google

Благодарение на редица свои предимства — универсални възможности, лекота при използването им без посредничеството на специалисти, относително ниска цена и др., микрокомпютърната техника бързо навлиза в партийните комитети. Сега с такава техника разполагат почти всички окръжни, редица районни и някои общински партийни комитети. Досегашната практика сочи, че компютрите се използват главно за автоматизиране на съществуващи или за създаване на нови информационни системи.

Много от внедрените нови системи имат експериментален характер и все още не се използват широко в информационното обслужване на партийните комитети. Освен това ние сме едва на прага на т. нар. „микрокомпютърна революция", направленията и мащабите на която тепърва ще се проявяват и ще налагат своя отпечатък върху информационното обслужване. Без да се подценяват другите сфери на приложение на микрокомпютрите (обработка на текстове, изчислителни операции, графично представяне на информацията и др.), няма съмнение, че през следващите години те все по-широко ще се използват в информационното обслужване на партийните комитети.

Поради това на настоящия етап особено актуална става задачата да се очертаят пътищата за ефективно използване на микрокомпютрите в партийната информационна дейност. При нейното решаване следва да се отчитат в максимална степен богатият опит по използването на създадените автоматизирани системи в партийната работа, големите потенциални възможности на микрокомпютрите в първите положителни резултати от тяхното прилагане в партийните комитети. Досегашната практика вече дава основания да се изкажат и някои по-конкретни съображения в тази насока.

Първо. Едно от най-важните условия за ефективното използване на микрокомпютрите в информационната дейност е правилно да се определят конкретните области на приложението им, в това число и автоматизираните информационни системи, които ще се създават с тяхна помощ.

Преди всичко е необходимо окончателно да се преодолеят някои елементи на самоцелност, които се изразяват във все още срещаната практика отначало да се доставя техниката, а след това да се търсят пътища за нейното приложение. Очевидно е, че работата по внедряването на микрокомпютрите в партийните комитети следва да започва с ясно определяне на конкретните цели, които се поставят, и на резултатите, които се очакват от автоматизираните системи. Много важно е още на първоначалния етап да се даде отговор на въпроса, как новите информационни системи ще се вградят и ще станат неразделна част от цялостната технология на информационното обслужване на партийния комитет, с какво те ще я обогатят и усъвършенстват и най-главното —с какво те реално ще подпомогнат непосредствената партийна работа.

При определяне областите на приложение на микрокомпютърната техника в партийните комитети първоначално всяко ново приложение да се експериментира в един или няколко партийни комитета, а след това при реално постигнат резултат да се създават типови проекти, които да се препоръчват за по-широко разпространение.

В резултат на проведените експерименти се създадоха и първите типови информационни системи на персонални компютри. Една от тях е внедрената в окръжния комитет на БКП във Враца автоматизирана система за работа с документите и информационните масиви. Електронноизчислителният център на ЦК на БКП вече разработи някои типови програми за персоналните компютри „Правец—82" и „Правец—16", които се предоставят на всички заинтересовани партийни комитети.

Дейността по създаването на типови системи за информационно-

Digitized by Google

то обслужване на партийните комитети все още е в своята начална фаза. Сега е необходимо още по-целенасочено да се апробират в практиката перспективни области на приложение на микрокомпютрите, всестранно да се анализират постигнатите резултати, широко да се популяризира положителният опит.

Второ. Очакваният ефект от новата техника може да се постигне само в условията на съответно **усъвършенствуване на организацията на информационното обслужване.** Това придобива особено голяма актуалност, тъй като досегашната практика показва, че нерядко при внедряването на новите автоматизирани системи в партийните комитети се срещат трудности, свързани преди всичко с организацията на информационната дейност. В тази насока сега особено се открояват два нови аспекта, които имат пряко отношение към използването на микрокомпютърна техника.

Единият от тях се отнася до изискванията за достоверност и актуалност на информацията. Няма съмнение, че те няма да бъдат изпълнени, ако данните в автоматизираните системи своевременно не се актуализират и обновяват. Практиката обаче показва, че след първоначалното набиране на данните не винаги се създава действена организация, която да осигури тяхното своевременно осъвременяване в съответствие с настъпващите изменения. Очевидно е, че конгресното изискване за организираност, ред и дисциплина има своите актуални измерения по отношение на организацията на информационното обслужване.

Другият аспект се отнася до използването на информацията от новите автоматизирани системи. Голямото предимство на микрокомпютрите е във възможностите, които те предоставят на потребителя сам, без никакъв посредник, да работи със системите и да получава нужната му информация. По този начин се създават солидни предпоставки да се увеличава броят на партийните работници, които ползват информация от системите, да се повишава качеството на информационното обслужване. Тези възможности обаче все още се ползват ограничено и с новите системи нерядко се работи постарому, чрез оператори-специалисти. Това още веднъж поставя въпроса за обучението на партийните кадри за работа с новата техника, за създаване в тях на умения и нагласа пряко да използват микрокомпютрите в своята непосредствена дейност.

Трето. Широкото навлизане на микрокомпютърната техника сега поставя особено остро въпроса за **информационното взаимодействие и съвместимост между различните автоматизирани системи.** Те в никакъв случай не трябва да останат отделни автоматизирани „острови" в нарастващия информационен поток, а още сега следва да се създават необходимите условия за тяхното обединяване и взаимодействие.

Преди всичко едва ли е нужно да се доказват предимствата на организационната и информационната съвместимост между създаваните в рамките на един партиен комитет автоматизирани системи, от една страна, и между еднотипните системи в различните партийни комитети, от друга.

Много актуален е въпросът за установяване на информационно взаимодействие между новосъздаваните системи за нуждите на партийните комитети с автоматизираните системи на Централния комитет на БКП и другите централни партийни органи и звена. Например системите за отделни аспекти на работата с кадрите на окръжните и общинските комитети следва да бъдат информационно съвместими със съответните автоматизирани системи на централно равнище. По този въпрос вече се работи и в близко бъдеще партийните комитети ще могат да получават информация от някои партийни автоматизирани системи не само във вид на бюлетини и табулограми, но и записана

Digitized by Google

върху технически носител, например дискета, с оглед нейното допълнително и многоаспектно използване с помощта на микрокомпютрите на съответния комитет.

В материалите на XIII конгрес на партията се поставя и задачата да се осигуряват единство и съгласуваност между информационната система на партията и системата за социалната информация на различните равнища. Още по-пълното информационно взаимодействие и съвместимост на партийните автоматизирани системи с националните и териториалните автоматизирани системи за информация и управление ще се осъществява на основата на единна система от класификатори и показатели, информационни стандарти и методически материали.

Своевременното решаване на тези проблеми ще спомогне на следващия етап по-ефективно да се внедряват новите информационни технологии — мрежи от микрокомпютри в партийните комитети, установяването на директни терминални връзки с Електронноизчислителния център на ЦК на БКП, със съответните национални и териториални изчислителни центрове и бази от данни и т. н.

Съвременната микрокомпютърна техника предоставя редица нови възможности за интензификация на информационното обслужване, за подобряване организацията на работата в партийните комитети, за усъвършенствуване на стила и методите. Пълноценното реализиране на тези възможности обаче изисква най-пълно съчетаване на професионализма при внедряване на новата техника с готовността и нагласата на партийните кадри да използват новите информационни технологии в своята непосредствена дейност.

СЪВРЕМЕННИ ИНФОРМАЦИОННИ ТЕХНОЛОГИИ В ПАРТИЙНАТА РАБОТА

ПАВЕЛ Г. ПАВЛОВ
зав. сектор в Информационно-
социологическия център на ЦК на БКП

Изискването на всички равнища на ръководство и управление все по-широко да се въвеждат съвременни управленски и в частност информационни технологии не е самоцел, а главно условие за повишаване на производителността на административно-управленския труд, за оптимизиране на информационните връзки и взаимодействия между различните органи и звена.

Това определя нарастващата актуалност на задачата за технологично обновяване на информационното обслужване на партийните, държавните, стопанските и обществените органи чрез:

осъвременяване на съществуващите и създаване на качествено нови информационни технологии, осигуряващи целево ориентиране, високоефективни информационни продукти, получени в резултат на многоаспектна „дълбочинна“ обработка на информацията;

преоценка на степента на технологичност на традиционните информационно търсещи системи и постепенен преход към създаването на т. нар. експертно-консултантски системи с постоянно попълващи и обо-

Digitized by Google

гатяващи се информационни бази от знания и опит на висококвалифицирани специалисти в различните области.

Целият този комплекс от въпроси има своите конкретни измерения в теорията и практиката на партийно-информационната дейност на сегашния етап. И напълно закономерно в документите на Тринадесетия партиен конгрес[1] се посочва, че един от основните фактори за интензификация на информационното обслужване на партийната работа и ръководство е внедряването на ефективни информационни технологии на базата на съвременна електронноизчислителна и организационна техника.

Успешното решаване на тази сложна, но твърде важна задача изисква вниманието на партийните работници и особено на дейците на информационно-социологическия фронт на сегашния етап да се насочи към два актуални проблема.

Първият от тях е свързан с осмислянето и уточняването на съдържанието и обхвата на информационните технологии с оглед специфичните особености на партийно-информационната дейност.

Преди всичко е време сред партийните дейци да се преодолее напълно схващането, че понятието информационна технология се отнася главно към процесите на събиране, обработване и предоставяне на информация с помощта на компютри. Електронната обработка на данни е само едната (и не винаги основната) съставна част на информационната технология, която в дейността на партийния апарат е от значение само в най-тясна връзка и взаимодействие с другата й част, а именно технологията на самия процес на информационно обслужване.

Практиката показва, че потребителите на информация — партийните органи и ръководители, почти не се интересуват как и от кого се обработват събраните данни, какъв е начинът на обработка — ръчно, с калкулатор или с електронноизчислителна машина, каква е организацията на базите от данни и информационните масиви и останалите (макар и твърде важни от гледна точка на информационните специалисти) въпроси на технологията на електронната обработка. За тях, за ръководителите е важно главно качеството на предоставения им информационен продукт — доколко информацията отговаря на изискванията за своевременност, достоверност и пълнота, доколко съответствува на техните действителни информационни потребности, може ли да послужи като надеждна основа в процеса на подготовката, приемането и изпълнението на навременни, научнообосновани и практически изпълними решения.

Ето защо са необходими целенасочени усилия за **цялостна интеграция между двете диалектически свързани части на информационната технология** — процеса на **електронна обработка на данните** и процеса на **информационно обслужване на партийните комитети.**

По отношение на първата от тях — използването на електронноизчислителна техника за обработка на информацията, са налице две крайности. Някои от сътрудниците на партийния апарат надценяват възможностите на електронната обработка, увличат се по набирането и обработването на немалки по обем масиви от (често ненужна или дублираща се) статистическа информация, която обаче в повечето случаи не е ориентирана към крайния информационен продукт, необходим на бюрото или на отделен секретар на комитета. В резултат на това се поръчват скъпо струващи програмни продукти, пилее се машинно време, ангажират се висококвалифицирани специалисти от електронноизчислителните центрове, които обаче не познават и не могат да отчетат специфичните особености на партийната информация, която трябва да обработват.

---

[1] Отчет на ЦК на БКП пред Тринадесетия партиен конгрес, С., Партиздат, 1986, с. 145. Тези на Тринадесетия конгрес на БКП, С., Партиздат, 1986, с. 91.

Digitized by Google

На другия полюс са партийните дейци, които поради непознаване или други психологически бариери отричат напълно и изцяло необходимостта от обработването на информацията с помощта на компютър. Не могат (или не искат) да се откажат от примитивните начини на събиране и сборуване на количествени данни, на самоцелно търсене на ефектни примери. Не разбират, че използването на съвременна електронноизчислителна и организационна техника дава възможност за кратко време да се обработват многократно и многоаспектно огромни масиви от информация, да се правят разнообразни обобщения и съпоставки в различни разрези, да се гарантират по-голяма задълбоченост и проблемност на получените резултати.

Постигането на желаната ефективност от използваните за нуждите на партийните комитети технологии за електронна обработка на данните налага строгото спазване на редица специфични изисквания като: осигуряване на необходимата достоверност на въвежданата първична информация; редовно и пълно актуализиране на данните; спазване на необходимите стандарти за входните и изходните данни и информационните масиви (в т. ч. и тяхното резервиране, осигуряване защита на информацията от несанкциониран достъп и т. н.). При това следва да се имат предвид различията и особеностите на технологията за електронна обработка съобразно вида на използваната електронноизчислителна техника — дали това е голям ЕИМ, мини ЕИМ или микропроцесорна техника (в т. ч. персонални компютри), ще се използва ли диалогов режим на обмен на информацията, удовлетворява ли надеждността на периферните устройства и пр. Това са въпроси, по които съответният партиен комитет с помощта на специалисти трябва да оформи ясно виждане, още преди да пристъпи към закупуването и използването на новата информационна техника.

Що се отнася до другата част на информационната технология — технологията на самия процес на информационно обслужване на партийната работа и ръководство, обобщаването на практиката по места дава основание за констатацията, че фактически действуващата (често пъти емпирично установена) технология на информационно обслужване се усъвършенствува твърде бавно и все още забележимо се отличава от нормативно предписаната в различните статути за работа на специализираните информационни звена в партията, примерни методики, системи за информационно обслужване, инструкции и пр.

Истина е, че в отделни направления на информационно-социологическата дейност — провеждането на партийни социологически изследвания, изучаването на общественото мнение и политическите настроения, анализирането на някои характерни черти на събранията на първичните партийни организации и др., с помощта на подходящ научен инструментариум и на базата на дългогодишен опит са създадени и успешно се използват в партийната практика конкретни (макар и необвързани информационно една с друга) технологии.

Едновременно с това все още не е разработена цялостна писана технология на информационното обслужване на партийните органи като единен процес със своите последователни етапи, взаимосвързани дейности, процедури, операции и правилата за тяхната практическа реализация съобразно поставените от Тринадесетия конгрес цели и задачи за решително усъвършенствуване на информационната система на партията.

Както е известно, предмет на нформационното обслужване на партийната дейност са общите закономерности на създаването, предаването, преобразуването, съхраняването, разпространяването и предоставянето за ползване от партийните органи и ръководни дейци на необходимата им информация съобразно техните потребности. На тази основа в технологичен аспект информационното обслужване като про-

Digitized by Google

цес може да бъде разчленено условно на три основни взаимосвързани етапа:

— изучаване на трайните, типичните, структуроопределящите информационни потребности на ръководния орган като цяло и на всеки от дейците, избрани в състава му;

— систематизиране на съществуващите информационни източници, потоци и масиви (при необходимост осигуряване на нови такива) и на научния инструментариум (методи и средства) за информационен анализ и синтез;

— събиране и обработване на необходимата информация, оформяне и предоставяне за ползване на създадения информационен продукт.

Следователно изграждането на единна технология на информационно обслужване в партийната практика би следвало да започне със създаването на конкретни базови технологии за всеки от посочените етапи. Налице са и първите практически разработки в това направление — създадената примерна технология за изучаване на информационните потребности на местните партийни комитети от научно-техническа информация; технологията за анализ на информационните източници, потоци и масиви в партийния комитет, която бе използвана в окръжния комитет на БКП — Враца; технологичните процедури за приложение на съвременни методи за анализ и експертна оценка на информацията, някои от които бяха използвани в окръжния комитет на БКП — Силистра; известната технология за избирателно разпространение на информацията (ИРИ), която обаче трябва да бъде актуализирана, и др.

Очевидна е необходимостта работата по усъвършенствуване на съществуващите и по създаването на нови съвременни технологии за отделните фази, дейности и процедури на процеса на информационно обслужване в партията да се разгръща все по-широко и целенасочено. Актуален е и въпросът за най-правилното съчетаване на традиционните, утвърдените в партийната практика и новите информационни технологии. Ясно е също така, че от етапа на отделните специализирани технологии постепенно ще се преминава към типизирани технологии, обхващащи по-широк диапазон на информационни дейности, които да намерят широко разпространение в партийните комитети и на окръжно, и на общинско, и на комбинатско равнище. Особено перспективна е задачата за поетапното изграждане на интегрирани технологии за цялостно информационно обслужване на отделни възлови процеси на партийното ръководство (например цикъла на подготовка, приемане и изпълнение на партийните решения или процеса на подбор, обучение, разпределение и оценка на кадрите и т. н.), които напълно да осигурят всички необходими информационни ресурси за всяка от фазите и процедурите на съответния процес.

За дейците на информационно-социологическия фронт в партията е твърде актуален и проблемът за стратегията на развитие и усъвършенствуване на информационните технологии с оглед най-новите постижения на науката партийно строителство и информатиката. Това са въпросите за изпреварващото пренасочване към нови интензивни технологии на електронна обработка на партийна информация, за понататъшно интелектуализиране на технологиите на информационно обслужване на партийната работа и ръководство, за организирано повишаване на квалификацията и компетентността на партийните кадри, които работят в тази област, и пр.

Вторият актуален проблем по отношение на информационните технологии в партийната работа се отнася за тяхната връзка и взаимоотношения с технологиите на самата партийна дейност.

Въпросът за технологизирането на отделни страни и направления на партийната работа сам по себе си е достатъчно интересен и все по-

Digitized by Google

широко се дискутира от партийните кадри.[1] Излязоха и научни публикации по тази проблематика.[2] В случая същественото е (и това се потвърждава убедително от досегашната практика в партийните комитети), че не може да се очаква каквато и да е полза, да не говорим за ефективност, от приложението на съвременни информационни технологии, основани на компютърна техника, ако те ще бъдат използвани за информационно осигуряване на конкретна партийна дейност, която се извършва по стара, несъвършена (даже примитивна) технология.

В това отношение показателен е примерът на отделни партийни комитети, които разработват „модерни" информационно-справочни системи за командировките и посещенията на щатните партийни работници по места —в първични организации, в трудови колективи, на срещи с трудещите се и т. н., без обаче да се замислят, че преди това е трябвало качествено да усъвършенстват съдържателната технология на тази основна партийна дейност. Това означава преди внедряването на компютър да се направи критичен анализ на организацията на командировките, да се формират например паспорти (информационни досиета) на всяка първична партийна организация и трудов колектив, каквито можем да срещнем при запознаването с опита на редица партийни организации в КПСС. Да се осигури както актуализирането и обогатяването на тези досиета след всяко посещение на място, така и задължителното запознаване на всеки партиен работник с досието на колектива, където му предстои да отиде. Да се огледа начинът на планиране на командировките, за да се осигури както пълно покриване на максималния брой обекти, така и да не се допуска даден сътрудник да посещава тихомълком по няколко пъти едно и също селище или трудов колектив (често пъти поради някакви свои лични интереси). Да се определят другите основни източници (освен срещите и разговорите), от които даден сътрудник ще почерпи допълнителна и разнообразна информация — протоколите от решенията на партийната организация, стопанската статистическа отчетност, писмените и устните жалби на тружениците от дадения колектив и т. н. Да се уточнят и типизират формите за отчитане на резултатите и съдържанието на командировките с оглед въвеждането на информационна съпоставимост и сравнимост при обобщаването на личните впечатления на отделните работници. Цялата тази дейност, разбира се, не е самоцелна, а е насочена да гарантира ясна отчетност и строг контрол върху командировките и най-важното — да осигури на бюрото и секретарите на партийния комитет значима неподправена информация от долу, която да не е плод на случайни, повърхностни впечатления, а да отразява главното, типичното, характерното за момента. Без тази трудоемка, но твърде полезна работа по усъвършенстване на организацията и технологията на планиране, провеждане и отчитане на командировките на апарата е наивно да се разчита, че и най-модерният персонален микрокомпютър, и най-съвременната информационна технология ще осигурят с „магическа пръчка" ново качествено равнище и голяма реална полза от командировките.

В партийната практика, макар и рядко, се среща и обратният случай — създадена е съвременна научнообоснована и практически проверена технология на конкретна партийна дейност — например специално разработен методически инструментариум за моделиране, експериментиране и извеждане на положителен опит в партийно-организационната работа. Тази технология обаче не е съпроводена с адекватното и информационно осигуряване, т. е. използва се традиционна, несъвър-

[1] Тематичната поредица „Технологии в партийната дейност", започнала от кн. 7 на сп. „Партиен живот", 1985 г.

[2] Г. Бърдаров, Партийната дейност. Същност, качество, ефективност, Партиздат, С., 1984.

Digitized by Google

шена, елементарна информационна технология (често пъти на интуитивно емпирично равнище), която не осигурява така необходимата и на другите партийни организации разностранна информация за резултатите от експеримента, за барнерите, трудностите и проблемите в хода на работата, за неразкритите възможности и новите непознати пътища за по-нататъшно развитие и усъвършенстуване на постигнатото.

Всичко това ясно показва, че всяка новосъздадена съвременна технология в партийната работа ще бъде още по-ефективна, ако за информационното ѝ осигуряване се създаде и съответната съвременна информационна технология и, обратно — всяка нова информационна технология, основана на електронноизчислителна и организационна техника, ще бъде наистина полезна, ако внедряването ѝ се предшествува от коренно усъвършенстуване на организацията и технологията на конкретната съдържателна партийна дейност, от преосмисляне и преоценка на нейните цели и задачи в светлината на високите критерии на сегашния етап.

Партийната практика ни подсказва и още един характерен момент. Започват да се срещат случаи, когато като че ли всички условия и предпоставки са налице — усъвършенствувана е технологията в дадено направление на партийната работа (например работата с личните писма), създадена е нова информационна технология, закупен е персонален компютър и новата информационна система започва да действува. Но как? Оказва се, че електронната обработка на данни работи паралелно и просто „съжителствува" с традиционните, извършвани от години ръчни процедури и информационни масиви. Анализът показва, че съответният партиен работник, воден от доброто желание за по-голяма сигурност, наред с автоматизираната технология си води паралелно и старите картотеки, грижливо въвежда информацията в компютъра и също така грижливо си я записва повторно в старата изпитана тетрадка. И когато стане нужда да се направи справка, като правило се използва ръчната технология. А компютърната технология и „модерната машинка" е за пред гости, за да покаже, че и съответното звено е в крак с новите изисквания, в крак е с модата. И започват оплакванията, че с въвеждането на компютъра нищо особено не се е променило, че не е кой знае колко голяма ползата от него и т. н.

Това подсказва, че е необходимо постепенно да се преминава от класическите информационни системи, които работят в режим „въпрос—отговор" (и от които партийният работник — потребител на информацията, по собствена преценка може да потърси, но може и да не потърси необходимите му данни), към качествено нов тип **технологично ориентирани информационни системи,** органически вградени в самата организация на съответния процес на партийна работа и ръководство, чието функциониране осигурява постоянното рационализиране и усъвършенствуване на процеса като цяло. Тези системи на практика материализират изискването за взаимно вплитане, за обвързване на информационната технология с технологията на конкретната партийна дейност. Един от първите примери за успешна практическа реализация на този единствено верен подход е въведената в дейността на апарата на окръжния партиен комитет във Враца автоматизирана система за персонален микрокомпютър, предназначена да съдействува за усъвършенствуване на организацията и използването на информационните и документалните потоци и масиви в комитета.

В заключение е необходимо да се подчертае, че научнообоснованото разработване и правилното внедряване на съвременни информационни технологии в партийната практика създават необходимите предпоставки за висококачествено информационно осигуряване на живата организаторска и политическа работа и борба за качествено нов растеж във всички сфери на обществения живот.

Digitized by Google

СТРЕМЕЖ КЪМ ВИСОК ПРОФЕСИОНАЛИЗЪМ

ЕВДОКИЯ ПЕТКОВА
секретар на окръжния комитет
на БКП — Плевен

Професионалното усъвършенствуване на педагогическите кадри е стратегически проблем, от успешното решаване на който зависи изпълнението на целия комплекс от социалнополитически и професионалнопедагогически дейности, насочени към повишаване на ефективността на образованието и квалификацията на изпълнителските кадри.

В изпълнение на тази задача в Плевенски окръг под ръководството на партийните комитети и организации беше извършена мащабна дейност за усъвършенствуване на окръжната система за квалификция на учителите и ръководните педагогически кадри. Подобрена беше структурата, внесена бе по-голяма целенасоченост в работата на окръжния център за квалификация и информация и на районните методически кабинети. Нарасна техният принос за идейнотеоретическото, научнопедагогическото и методическото усъвършенствуване на учителите, за творческото овладяване на новото учебно съдържание, за теоретическото осмисляне и практическо приложение на челния наш и съветски педагогически опит.

Първичните партийни организации в учебните заведения непрекъснато усъвършенствуват съдържанието на квалификационния процес. Все по-чувствително е тяхното участие при изграждане на вътрешноучилищната структура на методическата дейност, при планирането на формите и проблематиката на квалификационните звена.

Повечето от партийните организации се стремят да заемат активна позиция в процеса на творческото израстване на педагогическите колективи, да привличат тяхното внимание към научно осмисляне на своята практика, към обобщаване опита на най-добрите.

Интересна е работата в тази насока на партийната организация в Математическата гимназия — Плевен. В центъра на вниманието на комунистите са поставени проблемите на идейната, политическата, научната и педагогическата подготовка. Оживено се обсъждат въпроси, свързани с моралния и професионалния облик на учителя. За повишаване на идеологическата подготовка и професионалната компетентност на колектива допринесоха проведените научно-практически конференции: „Интегралният подход — средство за интензификация на учебно-възпитателния процес“ и „Научно-техническата революция и системата природа — човек — общество“.

Digitized by Google

Партийната организация в средното професионално-техническо училище по механизация на селското стопанство в гр. Левски съдействува не само на отделния учител, а и на целия учителски колектив да работи творчески, постоянно да усъвършенствува своите знания и опит. По препоръка на партийното бюро бяха разработени и утвърдени основни насоки за повишаване качеството на учебно-възпитателния процес, които ориентираха работата на учителския колектив към пълно реализиране на задачите на партийната политика за преустройство на образованието по структура и съдържание, към по-нататъшно прилагане на комплексния подход в организацията и управлението на учебно-възпитателния процес, към повишаване на научно-методическата подготовка и квалификация на преподавателските кадри. Стремежът е цялостно да бъде интезифициран възпитателният и образователният процес за формиране на социалистически тип личност.

Същевременно в колектива беше приета система от критерии и показатели за повишаване качеството и ефективността на труда на учителите . По заложеното в тези два документа се оценява нивото на учебно-възпитателната работа, провеждана от учителите по отделните учебни дисциплини.

В плана за работата на първичната партийна организация, в годишния комплексен план на училището са включени дейности, форми и методи на работа за повишаване на идейно-политическата, научно-методическата и педагогическата подготовка на учителите. В центъра на многообразната работа първичната партийна организация постави основния творчески проблем на училището — интензификация на учебно-възпитателния процес. Предявени бяха по-високи изисквания към творческо приложната дейност на учителите — не само обмяна на положителен педагогически опит, но и обстойно проучване и внедряване, както и извеждане на собствен опит. Във връзка с това партийното бюро постави поръчения на изявени учители — комунисти, засили непосредствения контрол на вътрешнометодическата работа в училището, въведе в практиката по-ефективни форми за повишаване педагогическото майсторство на учителите. Опитът на училището за работа на малка формация в условията на селскостопанското производство, изведен от група учители с ръководител з. у. Веско Матеев, бе официално признат и препоръчан като опит с национално значение. На настоящия етап е възложено на друга група учители проучване на възможностите за прилагане на проблемно-аналитичния подход в обучението по практика и създаване в училището на необходимата учебно-материална база. За целта конкретна помощ и съдействие оказват специалисти от Научноизследователския институт по професионално образование.

Широка дейност разгърнаха партийните организации в училищата във връзка с извеждането на опит от окръжен мащаб по проблема „Интеграция на образованието с другите сфери на духовната култура", осъществен под научното ръководство на доц. к. ф. н. Любен Димитров. Партийните организации в училищата разработиха планове и програми за теоретическото проучване на проблемите на интеграцията и създаване на личен или колективен опит за използване на духовните ценности в обучението и възпитанието. На основата на сключените договори между окръжния съвет за народна просвета и ръководствата на творческите съюзи и групи базовите училища сключиха договори за интеграция с отделни културни институти, сформираха работни групи, в които освен учители и възпитатели се включиха творци и дейци на науката и културата.

След теоретическото изясняване на въпросите на интеграцията учителите формираха собствен опит и провеждат опитно-приложна

Digitized by Google

дейност в съответствие с утвърдените етапи на работа по проблема. Целта е през следващата учебна година опитно-приложната работа да се задълбочи, да се обобщи и изнесе на окръжната и вътрешноучилищните конференции, а в по-далечна перспектива и на националните педагогически четения. Наблюденията показват, че в редица училища и особено в ЕСПУ „В. Каравасилев", Лозаро-винарския техникум, Математическата гимназия и други се извършва интензивна, целенасочена дейност по интеграцията, която е гаранция за създаването на научнообоснован опит в тази насока.

За опитно-приложната и квалификационната дейност, провеждана от отделните учебни заведения, се осигурява научно ръководство. Привличани са специалисти от различни висши учебни заведения и институти.

Със съдействието на специалисти от института „Т. Самодумов" в училище „Крум Попов" в гр. Левски бе подготвена и проведена общинска конференция на тема „Урокът в условията на научно-техническата революция", в която взеха участие директори и учители от целия окръг.

В продължение на три години учителите от общината работиха по този проблем. Дейността премина през три етапа: констатиращ, разработващ и повторно констатиращ. На семинарни занятия с учителите бяха разгледани и обсъдени въпросите: „Интензификацията на учебно-възпитателния процес", „Формиране на способностите в процеса на обучението", „Организация и провеждане на урока в духа на съвременните изисквания", „Съвременният урок — проблеми и изисквания".

Особено тесни и ползотворни са връзките на партийните ръководства в учебните заведения с дружество „Г. Кирков", междуокръжната партийна школа, партийния университет, дирекция „Културно-историческо наследство", окръжния държавен архив, окръжната библиотека и други институти на територията на окръга. Тяхната база и специалисти все по-успешно биват използвани за повишаване подготовката и квалификацията на учителите.

В своята дейност за издигане равнището на научната подготовка и педагогическото майсторство на учителите първичните партийни организации отделят голямо внимание на работата на комисиите по професионално-творческите въпроси като съвместен орган на училищните ръководства и съюзните организации. Тези комисии ръководят вътрешноучилищната методическа работа, организират обмяна на опит с други учителски колективи, осъществяват взаимни посещения и приемственост между отделните училищни степени и класове, провеждат открити уроци и семинарни занятия, насочват учителите към повишаване на образователното и квалификационното равнище и др.

Отчитайки съществената роля на самообразованието за повишаване подготовката на учителите, партийното бюро и творческата комисия в ЕСПУ „Димчо Дебелянов" — Белене търсят и прилагат разнообразни форми, чрез които ще се осигурят последователност в работата, по-добър контрол и личностно израстване на всеки учител. След предварителни проверки и проучвания на събрание на първичната партийна организация е поставен на обсъждане въпросът за самоусъвършенстването на учителите и се стигна до извода, че една част от колектива неправилно разбира значението на самообразованието, кръгът на техните интереси се ограничава с традиционната методика на предмета, който преподават, други нямат необходимите навици за самостоятелно проучване на различните източници. И точно към преодоляване на тези слабости бе насочено вниманието на партийната организация. Още при планирането на квалификационната

Digitized by Google

дейност се акцентува върху търсене на подходящи теоретични и практико-приложни въпроси и дейности. Съществена роля за оптимизиране процеса на професионално-творческото израстване на учителя по пътя на самостоятелната подготовка се отдава на личните творчески планове. По своята същност личният творчески план е насрещен план на всеки учител, включващ неговите усилия, приноса му в общата дейност за преустройство на образованието. В плана се съчетават творческото начало и инициативността с личното обещание. Отразяват се равнището на подготовката на учителя и индивидуалните му интереси. Личният творчески план конкретизира основния проблем, по който работи учителят, и етапите и съдържанието на опитно-приложната дейност.

В партийното ръководство на учебно-възпитателния процес първичните партийни организации отделят постоянно внимание на основното звено в него — урока, с ориентация към издигането му на нивото на съвременните изисквания. В урока най-пълно се разкрива професионално-творческият труд на учителя. Утвърдена форма на методическа работа по усъвършенствуване структурата на урока е провеждането на методически сбирки за обсъждане на даден проблем, с наблюдаване на открити уроци, чрез които по-непосредствено се обменя положителен педагогически опит. Качествените изменения в урочната работа се свеждат до утвърждаване на подхода за функционално усвояване на знанията, като акцентът се поставя на овладяване методите на познанието, на доказателствените операции, на проблемно-ситуационните методи, на творческото прилагане на знанията при решаването на практическите задачи. През учебната година по различни учебни дисциплини бяха подготвени и осъществени уроци в извънучилищни условия: в историческия музей в Плевен, в научноизследователски институти, в съветските технически центрове, в някои от заводите.

Навлизането на компютърната техника в училището постави пред учителите редица нови изисквания. Те са свързани предимно с факта, че това е една нова техника, в използването на която липсват традиция и опит. Това е техника с повишена сложност, за управлението на която са нужни повече знания. Пълноценното използване на компютрите в училище изисква допълнителни усилия от страна на учителите.

По инициатива на първичната партийна организация в СПТУ по химическа промишленост в Плевен бе разработен график за обучение, посредством което учителите ще придобият първоначална компютърна грамотност. Част от учителите—инженери и математици, са включени в курсове по информатика във ВМЕИ — София. Изграден бе комплекс по автоматизация и електронноизчислителна техника, в който са включени: микрокомпютърна лаборатория, електронноизчислителен център, телевизионно студио, подвижна телевизионна система за методическа работа.

За осъществяване на системно ръководство и контрол за издигане равнището на професионалната подготовка на учителите в дневния ред на партийните събрания (закрити и открити) се поставят за обсъждане проблеми от отделни сфери и направления в учебно-възпитателната работа чрез внасяне на отчети, оценки и приемане на съответни решения. Стремежът е резултатите от дейността да се оценяват с критериите на съвременните партийни изисквания. В самоотчетите и атестатите на учителите-комунисти се акцентира върху издигането на ролята на самообразованието като решаващ фактор за професионалното им израстване. Такъв подход изостря у всички чувството за лична отговорност, осигурява изпълнението на задачите, повишава обществената активност.

Digitized by Google

Важен стимул за професионално усъвършенствуване на учителите по пътя на самообразованието представлява явяването на изпит за квалификация. Това е задача, която с острота и взискателност стои в центъра на вниманието на партийните организации. През настоящата учебна година вече 36 учители успешно се явиха на изпит и придобиха клас-квалификация, а за септемврийската сесия са представени 96 учители и директори за втори клас-квалификация. Сега в учителските колективи на ЕСПУ „Ан. Димитрова", ЕСПУ „Иван Вазов", СПТУ по химическа промишленост, Лозаро-винарския техникум, ЕСПУ „Крум Попов" — в гр. Левски и др. близо 50 на сто от учителите имат I и II клас-квалификация.

В цялостната си дейност по професионалното израстване на учителите първичните партийни организации отделят голямо внимание на идейно-политическата им подготовка. Формирането на учителите като политически активни личности, като идеологически дейци сред младото поколение става чрез включването им във формите на партийната учебна година. Темите, които се разглеждат в партийните семинари, помагат на учителите по-дълбоко да вникнат в смисъла и значението на партийната политика, да намерят своето място в преустройството на образованието.

Изучаването и внедряването в масовата практика на нашия и съветския челен педагогически опит заема важно място в дейността на първичните партийни организации в учебните заведения. Широка и многостранна е системата за изучаване, популяризиране и внедряване на богатия съветски педагогически опит. Тя обхваща цялостно работата във всяко училище — от индивидуално изучаване до конкретни дружески отношения между наши и съветски учителски колективи, особено от побратимената Ростовска област, и обхваща всички степени и видове учебно-възпитателна работа.

Пътищата за изучаване и внедряване на съветския педагогически опит в нашата практика са различни и многообразни. Неизчерпаем извор на знания са богатата педагогическа литература, трудовете на изтъкнати съветски педагози, публикациите в съветския педагогически печат. Тук следва да причислим и непосредствените връзки на наши учебни заведения и учителски колективи със съветски училища и учители.

Над 100 учителски колектива от окръга поддържат тесни делови контакти с учебни заведения от съветската страна. От тях 45 са от Ростовска област. На високо равнище и трайни са дружеските връзки на техникума по строителство, СПТУ по текстил, СПТУ по обществено хранене, Лозаро-винарския техникум, СПТУ по облекло с училища от Ростовска област, които организират взаимната обмяна на групи от учители и ученици, разменят актуална педагогическа информация. Пример за творчески взаимоотношения са и връзките на ЕСПУ „В. Каравасилев" с 46 училище в Ростов на Дон и 44 училище в гр. Аксай, със съветски педагози и творци, нееднократно посещавали училището.

Към тези положителни изяви бихме причислили и участието на известни съветски педагози и дейци на образованието в научно-практически конференции, подготвяни и провеждани на територията на окръга. Устройват се срещи на съветски научни работници и педагогически дейци с учителски колективи, изнасят се лекции, провеждат се творчески разговори по проблемите на образованието. Тази разностранна дейност в изучаването и внедряването на съветския челен педагогически опит оказва благотворно влияние върху организацията на труда на учителя, върху неговата подготовка и квалификация.

Периодичните проучвания на окръжния съвет за народна просвета и комплексната проверка, която Министерството на народната прос-

Digitized by Google

вета извърши в окръга, потвърдиха, че направеното за квалификацията на педагогическите кадри не е малко, че имаме създаден положителен опит, който може да служи като солидна основа за по-нататъшното усъвършенстване на дейността през следващите години, за преодоляването на някои недостатъци в практиката.

Какво имаме предвид?

Все още съществува несъответствие между равнището на идеологическата, педагогическата и професионално-практическата подготовка и изискванията на всекидневната учебно-възпитателна дейност. Налице са и редица негативни страни в професионалната структура и характеристиката на учителските кадри в окръга. С висше образование са едва 28 на сто от учителите. Много повече би могло да се направи за повишаване образователния ценз на детските и началните учители, където има достатъчен брой желаещи и отговарящи на условията, но ограниченият брой на местата, отпуснати от Министерството на народната просвета, не позволява да се ускори този процес. С нов размах следва да разгърнем и наставническото движение сред педагогическите кадри с оглед творческото израстване на младите учители.

В новите условия изключително нараства ролята на първичните партийни организации и на партийните бюра за издигане равнището на организацията на педагогическия труд, за разгръщане творческия подход в работата на всеки учител и ръководител. Критериите за оценка на техния труд трябва да отговарят на високите изисквания за творческа изява, за високо качество и ефективност в процеса на обучението и възпитанието. Изпълнението на историческите предначертания на Тринадесетия конгрес на БКП изисква още по-голяма мащабност в усилията на партийните организации за повишаване знанията на учителя, за неговата идейно-теоретическа подготовка и педагогическо майсторство, за да може пълноценно да осъществява задачите за въоръжаване на подрастващото поколение с основите на съвременната наука, да формира комунистически мироглед и здрав морален облик, политическа съзнателност и трудолюбие.

НЕОБХОДИМО Е ПРЕУСТРОЙСТВО

Разностранна е обществено-стопанската дейност на Централния кооперативен съюз. Обединил в своите редици повече от 2 500 000 кооператори, днес той дава своя активен принос в изграждането на развитото социалистическо общество у нас. От гледна точка на същността на кооперацията и съдържанието на нейната дейност, тя е, както изтъкна др. Тодор Живков, в пълния смисъл на думата социалистическа форма на организация на обществения труд.

Израснала под непосредственото ръководство и грижа на Българската комунистическа партия, кооперацията у нас беше истинска крепост на съпротивителната борба против фашизма и капитализма, а след победата на социалистическата революция — активен строител на нова България.

Самото съществуване на кооперацията днес се диктува и зависи

Digitized by Google

от определени икономически потребности, както и от социалните функции, които тя изпълнява като обществено-стопанска организация. Тези потребности и социални функции се определят от това, че кооперацията като самодейна социалистическа организация за извършване на стопанска дейност съдействува за задоволяване на всекидневните изисквания на хората от стоки и услуги. Активно подпомага развитието на личното стопанство, като заедно с АПК осигурява необходимите средства за производство, изкупуване и преработка на селскостопанска продукция. Изградена на пълна стопанска сметка и самоиздръжка като самоуправляваща се организация, кооперацията е ефективна форма на стопанисване. Това помага за формиране на ново отношение към труда и подготвя хората за бъдещето комунистическо самоуправление. Голямо завоевание на българското кооперативно движение са дълбоките му корени и връзки с народните маси, тяхното доверие и чувство на обич към кооперацията.

Всичко това позволява на Централния кооперативен съюз да произвежда 52 на сто от хляба в страната, да реализира 32—35 на сто от търговията на дребно, да произвежда 96 на сто от безалкохолните напитки, да дава на народното стопанство промишлено производство за около един милиард лева, да развива активна международна и външнотърговска дейност, да разгръща сред кооператорите широка организаторска и възпитателна работа и на тази основа да подчини изцяло дейността си на главната социално-икономическа задача, утвърждавана от БКП на всеки етап от нашето развитие.

●

Задачите, които Централният кооперативен съюз изпълнява в социално-икономическото развитие на страната, определят ролята, мястото и функциите на учрежденската партийна организация. Сега тя наброява 259 комунисти, които членуват в 8 първични партийни организации. Структурата ѝ съответствува на административно-управленската структура на ЦКС. Партийните организации са изградени по дирекции и направления с най-близък характер на дейност. Това позволява по-компетентно и задълбочено да се обсъждат и решават проблемите и задачите в тях. Партийното ядро в ЦКС заедно с предприятията, които са на отчет към учрежденската партийна организация, е 25 на сто, а само в централно управление (без предприятията) то е 43 на сто. Около 80 на сто от комунистите са с висше техническо, икономическо, агрономическо образование. Всички членове на партийния комитет и 90 на сто от членовете на партийните бюра са също с висше образование, а 12 на сто от комунистите са завършили курсове за следдипломна квалификация, различни по времетраене партийни школи, университети и т. н.

С този състав учрежденската партийна организация е в състояние да осъществява партийно-политическо ръководство в дейността на дирекциите, направленията и предприятията от ЦКС.

Главното в съдържанието на политическата, организаторската и възпитателната работа на учрежденския партиен комитет в условията след XIII конгрес на БКП е да повишава боеспособността на първичните партийни организации. Всеки комунист, комсомолец и безпартиен дълбоко да изучи, осмисли и осъзнае необходимостта от претворяване в живота на разработената от конгреса стратегия на ускорено икономическо развитие на страната. Ето защо комунистите, стопанските кадри, общественият актив приеха утвърдените от конгреса документи и особено Встъпителното и Заключителното слово на другаря Тодор Живков, както и документа „За качествено нов растеж

Digitized by Google

в икономиката“ като ръководство за действие и голям принос в социалистическото строителство у нас.

Централният кооперативен съюз завърши добре осмата петилетка. Без да се впускам в подробности, ще кажа, че ръстът, постигнат през този период, е 24,9 на сто или средногодишно 5 на сто.

Преценен с критериите на минало време, този ръст е добър. Чистата продукция и услугите за пет години достигнаха обем от един милиард лева или с 210 млн. лв. повече спрямо 1980 година.

Вече навлязохме в годините на деветата петилетка. Партийният, стопанският и общественият актив, трудовите колективи от ЦКС добре разбират, че качествено новият растеж в икономиката и високите темпове на развитие изискват както постиженията, така и новите цели да измерваме с нови критерии, такива, които биха осигурили ръст на чистата продукция от кооперативната система 2,5—3 пъти до края на петилетката.

Учрежденският партиен комитет разгръща последователна, целенасочена работа, за да достигнат до всеки работник и служител на ЦКС задачите, произтичащи от решенията на XIII партиен конгрес, от словото на др. Тодор Живков, произнесено на градското съвещание на партийния, държавния, стопанския и обществения актив.

●

Как подходиха учрежденският партиен комитет и стопанското ръководство на ЦКС?

На открити партийни събрания служителите бяха запознати със задачите, произтичащи от документа, разработен под ръководството на др. Тодор Живков „За качествено нов растеж в икономиката“. След това с партийния, стопанския и обществения актив се проведе съвещание, на което доклад изнесе Иван Пръмов — член на ЦК на БКП и председател на Централния кооперативен съюз. В него той насочи вниманието към проблемите, свързани с курса за технологично и техническо обновление на промишленото кооперативно производство, за ресурсното осигуряване и гарантиране на доставките, за съвременно високо производително оборудване на малките предприятия, суровини и материали. Особено внимание бе обърнато на по-нататъшното усъвършенстване производствената структура на ЦКС и кооперативните организации, на преустройството на инвестиционния процес като фактор за развитие на кооперативната материално-техническа база, на равнището и критериите за оценка на работата и качеството на производството, на развитието на ЦКС като самоуправляваща се система на стопанска сметка и самоиздръжка и др. Съвещанието обсъди и утвърди конкретни мероприятия на изпълнителния комитет и учрежденския партиен комитет при ЦКС.

Конкретизация на задачите и утвърждаване на мерки за всяка дирекция и направление, произтичащи от решенията на XIII партиен конгрес, се направиха на открити партийни събрания.

При висока политическа активност преминаха събранията в първичните партийни организации, обхващащи дирекциите „Търговия“, „Обществено хранене“, предприятията „Кооптурист“ и „Центрокооп“, с докладчик П. Иванов — първи заместник-председател на ЦКС, в първичните организации на „Производство на хранителни стоки“, „Производство на нехранителни стоки“, „Изкупуване и преработка на селскостопански произведения“ с докладчик Р. Бояджиев — заместник-председател на ЦКС, в първичните организации на „Планово-икономическите дирекции“ с докладчик Ст. Желев — заместник-пред-

Digitized by Google

седател на ЦКС, в първичните организации на „Технически прогрес и инвестиции“ с докладчик Гр. Трайков — главен директор, и т. н.

Основното в съдържанието на докладите и разисквания беше въпросът какво трябва да бъде равнището на нашето производство, търговия, обществено хранене, услуги, външнотърговска дейност?

Световно! Друго равнище за нас няма. Да, друга алтернатива ние нямаме. Ако икономическият механизъм не се подчини на това изискване и не ни насочи към такова равнище, той няма да бъде пълноценен икономически механизъм. Така др. Тодор Живков определи равнището на производството в словото си пред стопанския актив на 6 май 1986 година.

Следователно нужно е преустройство. На необходимостта от това преустройство учрежденският партиен комитет, партийните организации и бюра в ЦКС подчиниха своята политическа, организаторска и възпитателна работа. Тя доби особено целенасочен характер след Февруарския (1985 г.) и Януарския (1986 г.) пленум на ЦК на БКП, след докладните записки на др. Тодор Живков „За стила и методите на работа“ и „На решителна борба срещу отрицателните явления в нашия живот“.

Явен е стремежът на партийните органи и организации, на стопанските и обществените кадри да подобряват своя стил и методи на работа. Въпросите на стила все по-активно се извеждат като първостепенни в тяхната работа.

Подобрява се планирането на партийната дейност. Партийният комитет и партийните бюра по-комплексно подхождат към този проблем, като се стремят още с плана да търсят възможности за най-голям ефект. Чрез тях учрежденският партиен комитет и първичните организации засилват своите контролни функции над дейността на апарата в ЦКС. Сега проблемите, съдържащи се в техните планове, имат предимно контролен характер. Като се съчетава партийният контрол със стремежа на партийните бюра и организации да проявяват по-голяма взискателност към кадрите, да изграждат у служителите повишено чувство за отговорност и вкус към новото, се помага на хората в тяхната непосредствена работа.

●

Учрежденският партиен комитет се стреми да дава пример в работата за усъвършенствуване на стила и методите на работа.

Как подхождаме при организацията на заседанията на комитета?

Регулярно провеждаме по едно заседание на месец, но понякога се налагат и извънредни.

Наша постоянна практика е обсъжданите от комитета материали да се дават в писмен вид на неговите членове и на участниците по отделните точки на дневния ред предварително, няколко дни преди заседанието. При оформянето на дневния ред отбелязваме всяка точка в колко часа ще се обсъжда. В този час се канят и участниците по обявения проблем. Тази предварителна организация дава възможност членовете на комитета спокойно да се запознаят с обсъжданите материали и да оформят своя позиция по тях. Обявяването на часовете за всяка точка от дневния ред способствува всеки, като го погледне, веднага да се ориентира колко време ще му отнеме заседанието, за да си създаде организация и за други мероприятия.

За проблемните материали се подготвят проект за решение и съдоклад, становище или оценка на работна група, упълномощена от комитета да извърши тази допълнителна работа, която много го улес-

Digitized by Google

нява при приемане на решения. В тези работни групи обикновено участвуват член на комитета, който отговаря или по-точно е негов пълномощник за първичната организация, един секретар на друга първична организация и други активисти. Ролята на тези работни групи е заедно с подготовката на обсъжданите материали да се срещнат със стопански и административни ръководители, със специалисти и главни специалисти, с партийния секретар и членове на партийното бюро по проблема, който ще се внася в комитета. Тази практика е много полезна и резултатна. И още нещо. Всеки участник в заседанието, получавайки предварително обсъжданите материали в писмен вид, има възможност да се запознае с тях и да премисли върху това, което ще каже на заседанието с оглед то да бъде най-кратко и най-полезно.

Създаването на такава организация на подготовка и провеждане на заседанията на учрежденския партиен комитет е основна моя грижа като негов секретар.

Какво постигаме с такъв подход? Пестене на време. Ако преди месец заседанието на комитета с дневен ред примерно от пет точки продължаваше около 2 часа, сега заседанията със същия дневен ред продължават от 30 до 50 минути.

Цени се времето на всички участници в заседанието. Разбира се, не е възможно точно да се заковава неговото времетраене. При такъв подход обаче се създава обстановка за качествена подготовка на обсъжданите материали, на проекта за решение, както и обстановка за възпитание на хората в чувство на ред, организация, дисциплина, отговорност. Имам възможност да наблюдавам как все още някои ръководители, стопански и обществени органи канят на заседания всички участници в него в началния час на неговото провеждане и много от поканените чакат с часове за въпроса, по който те ще участвуват. Според мен това е порочна практика.

С описания подход утвърждаваме позицията на учрежденския партиен комитет на политически ръководен орган, орган, който решава и изисква, насочва и помага. Без да се ограничават участниците в заседанието да изказват мнения, се стремим те да се изразяват повече в полезни предложения, отколкото обяснения на нещата, което понякога може да превърне комитета в говорилня. Това е въпрос също на стил на работа, на подход, на организация. Него утвърждаваме не само в дейността на партийния комитет, а и в работата на партийните бюра, на стопанските и дирекционните съвети и т. н.

В съответствие с плана за работа на учрежденския партиен комитет през 1986 г. предстои да се проведат серия от заседания, на които ще обсъждаме информации за работата на всяка партийна организация и бюро за преустройство на техния стил и методи на работа в духа на изискванията на Докладната записка на др. Тодор Живков от април 1985 г. Вече обсъдихме такава информация на първичната организация, която обхваща дирекциите „Технически прогрес", експертен съвет и ПО „Кооппроект". Заседанието беше предшествувано от полезна организаторска работа от страна на учрежденския комитет и партийното бюро. В процеса на нейното провеждане се осъществиха редица срещи и разговори, свързани все със стремежа за по-добър подход и организация. То ни показва, че сме на прав път.

В заседанието взеха участие главният директор на дирекция „Технически прогрес" инж. Гр. Трайков, директорът на ПО „Кооппроект" инж. Ал. Бурнев, директорът на държавния експертен технико-икономически съвет на ЦКС инж. Георги Петров и цялото партийно бюро. Информацията, подготвена от секретаря на първичната партийна организация Васил Николов, придружена със становище на работната група, показа няколко съществени неща.

Digitized by Google

В хода на обсъждането се констатира, че под ръководството на партийната организация в дирекциите настъпват положителни изменения в стила и методите на работа на ръководните и изпълнителските кадри. Те добре разбират и осъзнават, че усъвършенстването на инвестиционния процес на икономиката на ЦКС е в ръцете на кадрите, в техния стил на работа. Първичната организация и бюрото дават пример с работата си в това отношение. Подобрява се дисциплината, засилва се взискателността към кадрите, задачите се изпълняват в срок и т. н.

За учрежденския партиен комитет обаче по-важно беше да се открои това, което не достига.

— Поставили сме само едно добро начало — каза инж. Гр. Трайков. — Преди всичко трябва да се регулира взаимодействието между нашата дирекция и отрасловите дирекции в осъществяване на инвестиционния процес. Тук работата е разпиляна по дирекции. Продължава практиката в някои дирекции да се заявяват и внасят машини без наше знание. И аз като главен директор имам вина за това. От моя страна е нужна по-голяма взискателност, по-добра координация и взаимодействие с ръководствата на другите дирекции. Полезно ще бъде нашето партийно и стопанско ръководство със съдействието на партийния комитет да обсъдят това взаимодействие с ръководствата на отрасловите дирекции.

— Съгласно нормативните документи — сподели Никола Манов, главен специалист и член на партийното бюро — при реализиране на една научно-техническа разработка е задължително и участието на внедрителя, което се осъществява вече в дейността на ЦКС. Предлагам заедно с дирекция „Финансиране и кредитиране“ да подготвим методическо указание за счетоводните кадри от ЦКС, като практическо помагало при изчисляване на икономическия ефект от внедряваните научно-технически разработки. Тези въпроси имат пряко отношение към нашия стил на работа.

— Подценяваме приноса на челния опит в нашата работа — допълни инж. Георги Петров. — Предлагам в ЦКС да се изгради картотека за най-добрите постижения и когато даваме оценка на даден проект, да знаем с какво да го сравняваме. Аз като комунист на отговорна стопанска работа предприех редица мерки за подобряване на стила на работа...

Полезни, съдържателни и насочващи предложения, чието реализиране в дейността на дирекциите е в наши ръце. В този смисъл бяха констатациите, препоръките и решенията, които учрежденският партиен комитет прие. Главното е, че заседанието насочи грижите и вниманието на първичната организация и бюрото в „Технически прогрес и инвестиции“, че е необходимо да се мисли поновому, да се повишат критериите за оценка на работата, да се действува революционно.

Предстои обсъждането на такава информация за работата на първичната организация и бюрото, обхващащи дирекциите „Планово-икономическа“, „Финансиране и кредитиране“ и „Труд, кадри и работна заплата“. Следват партийната организация от „Секретариата“ и пр.

●

Винаги, когато става дума за преобразуващата сила на партийната организация, свързвам тази роля с прилагане на нейното право на контрол над дейността на апарата в ЦКС.

И досега в живота и дейността на партийните органи и организа-

Digitized by Google

ции е прилаган партийният контрол. Сега обаче, както изтъква др. Тодор Живков, „става дума за нов тип контрол". В учрежденския партиен комитет, първичните организации в ЦКС се стремим да създадеме действителни условия за нов контрол, който изпреварва събитията, контрол, който не обяснява, а изменя нещата, който помага, възпитава, мобилизира трудовите колективи. Още по-точно, проверката все по-активно се утвърждава като основен метод на новия стил на ръководство. Това в ЦКС се осъществява чрез организаторската работа на партийния комитет, партийните организации и бюра, партийните групи. При силното разнообразие от дейности в ЦКС практиката показва, че най-добре е, когато контролът се осъществява на всички равнища в учрежденската партийна организация. Условия за прилагане на партийния контрол има. Създадена е добра обстановка за взаимодействие между партийните органи и организации и административно-стопанските ръководства за неговата организация и реализиране. Главното е да създават предпоставки всички дирекции да подемат изпълнението на разработената от Тринадесетия конгрес на БКП икономическа стратегия, да овладяват закономерностите на научно-техническата революция, да укрепват кооперативните организации като социалистически самоуправляващи се, максимално да използват създадения кадрови и производствен потенциал, да преустройват мисленето, действията, методите, стила на работа. Тези проблеми със засилен акцент сега са на вниманието на вътрешноорганизационния живот на партийните организации. Необходим е конкретен подход. И той се прилага.

В системата на ЦКС и потребителните кооперации наред с хубавите, висококачествени и търсени стоки се произвеждат и много боклуци. Търпим престъпно примиренчество към лошите опаковки, безразличие към лошия външен вид на стоките, досадна немарливост към качеството на редица стоки. Услугите, освен че са крайно ограничени по вид и обем, в много случаи са лошокачествени. Не друг, а първичните организации, комунистите от дирекции „Търговия", „Производство на хранителни стоки", „Производство на нехранителни стоки", „Пазарна политика" са тези, които са призвани да издигнат критериите в утвърждаването на световно равнище във всяка наша дейност.

Сегашното равнище на технологиите и оборудването на кооперативната промишленост в редица отношения са много примитивни, с преобладаващ ръчен труд. Вече става дума за обновление на технологиите, а не за обикновена смяна на старото и износено оборудване с ново. Скромният опит на ЦКС показва, че това технологическо и техническо обновление по пътя на малките предприятия дава възможност изискванията на Тринадесетия конгрес на БКП да бъдат реално постигнати. Ето проблеми, които стоят за решаване от комунистите в производствените дирекции на ЦКС.

Усъвършенстването на производствената структура на ЦКС с оглед задоволяване на пазара с повече стоки изисква задълбочен анализ на всяко производство. Това ще позволи да се развият нови производства, други да се спрат. Или да остане и се развива това производство, което е нужно на хората.

Това изисква нов подход в разпределението и използването на инвестициите.

Ето проблеми, които са обект на грижа от страна на всички първични организации в ЦКС.

Затова те намират място в партийните поръчения, които учрежденският партиен комитет и първичните организации подготвиха по години за цялата девета петилетка, за самоотчетите на комунистите, за единните политически дни, за работата на партийните групи.

Digitized by Google

Боеспособността на всяка партийна организация и на учрежденската като цяло зависи от творческата активност на всеки комунист.

Изпълнението на историческите решения на Тринадесетия партиен конгрес изисква от нас да полагаме повече грижи за усъвършенстване ленинския стил и методи на работа и ръководство, внимателно да се вглеждаме в хората и техните дела и по пътя на активната помощ да ги въвличаме в изпълнение на задачите на нашето историческо развитие. Кадри, възможности, опит има. Наш дълг е да ги мобилизираме и да отстояваме повелята на партията докрай.

Иван АНДРЕЕВ
секретар на учрежденския
партиен комитет при ЦКС

ПРЕДИ ВСИЧКО РАБОТА С ХОРАТА

Кратка е икономическата характеристика на Катунската селищна система в Благоевградски окръг. Заема площ 380 000 декара. Обработваемата земя е 28 000 декара, от нея 24 000 са поливни. В 16-те населени места живеят и се трудят над 7000 души.

Обособяването на този крайграничен район в самостоятелна селищна система стана важна предпоставка за активизиране и по-пълноценно използване на местните фактори и ресурси при решаването на актуалните проблеми. Големи са потенциалните възможности за рационално използване на трудовите ресурси и създаване на динамична и оптимистична обстановка.

АТМОСФЕРАТА. КОЙ Я СЪЗДАВА?

Двадесет и второто постановление на Централния комитет на БКП и Министерския съвет на НРБ от май 1980 година развълнува населението в общината, въоръжи кадрите, комунистите и актива с нови идеи и намерения, породи нови импулси у младите хора, защото се очертаха ясни перспективи. В разработената и осъществяваната комплексна териториална програма за ускорено социално-икономическо развитие през осмата петилетка и до 1990 г. са намерили място предложенията и размислите на трудовите колективи, специалистите, ръководните кадри за това, как да се спре миграцията, как да се привлекат млади специалисти, каква промишленост да се развива, как по-бързо да се модернизира селското стопанство и т. н.

В програмата са предвидени над 130 мероприятия, 22 от които са свързани с развитието на промишлената дейност, 30 със селското стопанство, 20 — с транспортно-комуникационните връзки и други. Уточнената производствена специализация и водещите икономически фактори внесоха по-добра яснота и очертаха сегашния и в перспектива икономически, социален и духовен облик на общината. Създадени са реални предпоставки за по-равномерно и ефективно изграждане на

Digitized by Google

материално-техническата база, за подобряване планирането и социалистическата организация на труда, за внедряването на научно-техническите постижения, за прилагане на новия икономически подход и механизъм. Всичко това способствува ускорено да се развиват предприятията за добив и обработка на мрамор, на по-широк фронт разгърнаха дейността си стопанската дирекция „Местна промишленост и битови услуги", горското стопанство. Вече година и половина към АПК „Пиринска Бистрица" функционира метален цех. Неговото разкриване създаде допълнителни възможности за намаляване на ръчния труд в селското стопанство и предоставяне работни места за незаети в друго производство. Усилено се изгражда новият текстилен камгарен цех. Уточнени са новите производства. Работниците за тях са преминали през специализирани курсове на обучение. Реализирането на мероприятията в тази област е свързано с разкриването на над 400 нови работни места. Само от новоразкритите промишлени производства и дейности през времето на осъществяване на програмата общата промишлена продукция се увеличи два пъти в сравнение с тази на 1980 година.

Селското стопанство, което определя икономическия облик на общината, ще продължава и занапред да играе решаваща роля в нейното развитие. Средногодишното производство през осмата петилетка е над 850 тона висококачествен ориенталски тютюн, 4700 тона грозде, 400 тона праскови, 1100 тона мляко, 110 тона месо, над 60 тона фъстъци. Тези цифри са красноречив пример за въздействието на човешкото творчество и енергия върху икономиката и за повишаване на нейната ефективност. Колко много труд се крие зад тези цифри, каква огромна и целенасочена организаторска и политическа работа!

Над 80 на сто от доходите тук идват от тютюна. Семейният акорд е най-подходящата организационна форма за отглеждането му. Хората се разпръскват и организаторската и политическата работа се усложнява. Трудността идва от това, че са нужни много повече участници в разяснителната работа, за да стигне тя до всеки. Тези характерни и неотменими особености не само че не намаляват, а още повече увеличават значението и актуалността на високото качество и високата ефективност на ръководния, управленския и изпълнителския труд на субективния фактор. Важен момент заема методическата помощ на първичните партийни организации, която се извършва с широкия партиен актив. С негова помощ и активното му участие се разгръща творческата дейност за използване на разнообразни пътища за партийно-организационно и политическо въздействие и практическо осъществяване на задачите.

През изминалата година на селското стопанство в Катунската селищна система бяха нанесени трайни и сериозни щети не само от тежката зима и продължителната суша, а най-вече от незапомнената досега от населението тук градушка. Особено тревожно стана положението в тютюнопроизводството и лозарството. В тази усложнена обстановка отново се изяви голямата роля на субективния фактор. Под ръководството на общинската партийна организация всички комунисти и трудещи се извършиха конкретна работа за компенсиране на голяма част от загубите. Политически организатор и водач на колективите в тази борба бяха общинският комитет на БКП и общинската партийна организация с нейните над 600 комунисти, обединени в 29 първични организации с 50 партийни групи. Амбицията бързо да се възприема и вярно да се оценява изменилата се обстановка се вижда не само в ясно формулираните цели и задачи, но и в подхода за тяхното осъществяване. Инициативата на комитета да се отиде на среща-разговор с всяко семейство бе най-краткият път до успеха. Кадрите, активът, комунистите в разговор-допитване с всяко семейство из-

Digitized by Google

ясниха с какво то ще участвува за компенсиране на загубите в селското стопанство. Всичко това се извърши делово, творчески, без шум и голословие. Този подход създаде възможности да се укрепят и разширят връзките на комитета и първичните организации с населението. Беше оказана конкретна помощ на кадрите в селското стопанство. Мненията, изказани от хората, и техните практически действия дадоха точни представи за държавническото им поведение. На практика се създаде обстановка всяко семейство според възможностите си, независимо от професията и месторабота, да поеме и засади допълнително от 0,5 до 2 декара тютюн.

Кадрите, специалистите от аграрно-промишления комплекс подеха свои инициативи за оказване своевременна агротехническа помощ. Направени бяха и се осъществиха много ценни предложения за поефективно използване на личното стопанство. Това помогна да се произведе допълнителна селскостопанска продукция за обществения пазар.

Когато посочваме достойнствата на инициативата и подхода на комитета, заслужава внимание и фактът, че допитването-разговор създаде вътрешно удовлетворение у широките слоеве население от непосредственото му участие в обсъждането и решаването на тази важна народностопанска задача.

Изводите за извършеното с хората бяха обсъдени в бюрото на комитета, а след това на среща с партийния, държавния, стопанския и обществено-политическия актив. На нея бе анализирано състоянието на социалнопсихическата атмосфера в трудовите колективи и по местоживеене. Важното в случая е, че се разгърна пряката демокрация, което се отрази положително върху активността на трудовите колективи, на прекия изпълнител. Той започна да мисли повече върху това, което предлага и внедрява от челния производствен опит. Всичко това най-добре може да се почувствува, когато човек се запознае на място с извършеното и постигнатите резултати. Засадени бяха допълнителни площи със селскостопански култури. Извърши се допълнително наторяване, окопаване и поливки. За първи път се отгледа за зелена маса слънчоглед с грах. Така се получи повече фураж за кравефермата. Комплексът изпълни програмата за краве мляко още през август 1985 г. Това са само някои отделни факти, но те се натрупват и стават реална възможност аграрно-промишленият комплекс „Пиринска Бистрица“ вече втора година да работи със собствени средства и да разполага с 1 300 000 лева резервен фонд. Трудно е да се изброят имената на всички, които имат заслуга за това, защото е дело на хиляди хора. Но не можем да не отбележим активната организаторска и политическа работа на първичните партийни организации, личния пример и авангардната роля на комунистите.

СПЕЦИФИЧНОТО, ТРАЙНОТО, ПОЛЕЗНОТО В ПОДХОДА

Сред широкия комплекс от фактори, помогнали за постигнатото, много добре се откроява **стремежът на общинския комитет на БКП и на първичните организации да развиват едно от най-драгоценните качества у кадрите, комунистите и всички трудещи се — да не се разчита само на природната щедрост, на указания и помощ за всичко от висшестоящи органи и ведомства, а да се проявява усет към новото, да се разкриват и пълноценно използват вътрешните резерви, да се овладяват нови форми и методи на организация и управление на производството, широко да навлиза науката в тютюнопроизводството, лозарството и животновъдството, да се търсят и прилагат форми и сред-**

Digitized by Google

ства на работа, които мобилизират ума и силите на хората в труда и общественo-политическия живот.

Широк и разнообразен е тематичният кръг от проблеми, с които се занимава и които решава общинският комитет на БКП. Но мислите, идеите, практическите усилия непрестанно са съсредоточени към обогатяване съдържанието, формите и средствата на **индивидуалната политическа работа с хората.** В съвременните условия на производството и обществения живот нейните методология, секрети и тънкости трудно се овладяват. Изменя се организаторската и политическата дейност на първичните партийни организации. Тези промени произтичат и се определят от сложните задачи в условията на новия икономически подход и механизъм, от изискванията за повсеместна интензификация и ускорено внедряване на научно-техническите постижения, от създаването на необходимата творческа обстановка за разгръщане на социалистическия демократизъм и укрепване на дисциплината, както и от засилването на борбата за отстраняване на причините, които пораждат отрицателните явления. Твърде сложен се оказа и процесът за утвърждаване на селищната система, която е призвана да се развива като среда за удовлетворяване на материалните, социалните и духовните потребности на хората, за тяхната пълноценна трудова реализация.

Нашият разговор с Димитър Божинов — първи секретар на общинския комитет на БКП, се води в продължение на пет-шест месеца и е посветен главно на въпросите на организацията и ръководството на политическата и организаторската работа с хората. Ориентацията на разговора към този проблем не възниква случайно. Породена бе от богатата и разнообразна житейска практика на секретаря. Дълги години е врял и кипял в работата с хората в общината — секретар на общинския комитет на Комсомола, главен агроном и председател на аграрно-промишления комплекс, секретар по идеологическите въпроси на комитета, той е убеден в силата на индивидуалното въздействие. Навлязъл е в неговата същност при конкретните условия и задачи, натрупал е опит и сега умело го използва. Той намира отражение във всекидневната му работа и дава възможност да се решават неотложни проблеми и потребности на трудовите колективи.

„Индивидуалната работа с хората при нас може да я върши успешно — сподели Д. Божинов — този, който не допуска да има разстояние между думи и дела. Затова една от основните задачи на комитета е да насочва усилията и вниманието на кадрите да бъдат носители на принципност, законност, справедливост, на социалистическо съзнание. Те да създават атмосфера, наситена с нравствени добродетели, в трудовите колективи при осъществяване на определените цели и задачи."

За решаването на многостранните и сложни проблеми общинският комитет на преден план е поставил индивидуалната работа с ръководните кадри в общината. Сега той търси и прилага по-смело пътища за увеличаване на ефекта от нея. Някои считат, че индивидуалната работа се отнася преди всичко за редовите членове на партията, които са с различни по степен подготовка и съзнателност. Това ще рече, че подходът следва да бъде диференциран. Но означава ли, че ръководните кадри не се нуждаят от подобни грижи? Партийната практика показва, че има случаи, когато грижите към тях са много по-нужни, защото това са комунисти, които дават личен пример на останалите в колективите, които са длъжни да прилагат умело ленинските принципи на стопанисване, да сплотяват и възпитават хората, да могат да самоанализират способността за преустройство на собствения стил и методи на работа.

Digitized by Google

Положителни в практиката на комитета са **разговорите с ръководните кадри на заседания на бюрото.** По замисъл, организация и изпълнение в тези заседания се съдържат нови моменти в партийно-организационната практика. Не е лесно и просто ръководителят, който внася отчет за обсъждане, да даде точен отговор на въпроса: до каква степен има активен дял и дава пример за развитието на критиката и самокритиката в цялостната дейност! Така бе обсъдена работата на Иван Попов — председател на общинския народен съвет, и на Костадин Гребенаров — председател на аграрно-промишления комплекс. На друго свое заседание бюрото на комитета обсъди отчети за личния пример на Владо Коричков, председател на районната потребителна кооперация, и на Димитър Шумаров — директор на промкомбинат „Победа", по изпълнение на партийните решения за борба срещу отрицателните явления. Тези отчети дават тласък за усъвършенствуване на стила и методите на работа на ръководните кадри с хората. По същество всеки ръководител прави самоанализ, самовглеждане как изпълнява задълженията си и проявява ли принципност, активност към всичко актуално, висока култура в труда, бита и човешките отношения. Силата на подобен подход се състои в помощта и контролната дейност за развитието на някои черти в стила на кадрите като самовзискателност, самоорганизираност, деловитост, високо чувство за отговорност към партийните задължения. Често пъти тези отчети подтикват кадрите да се обърнат с лице към живота и дейността на първичните партийни организации, в които членуват, да се опират на техните възможности за решаване на новите задачи.

Общинският комитет на партията **работи организирано и целенасочено със своя актив.** Двадесет и петте души членове на комитета и активистите в течение на годината носят своя политическа отговорност за състоянието на работата с хората в населените места. Те действуват чрез първичните партийни организации. На заседания на бюрата и събрания на организациите подпомагат комунистите да определят най-актуалните задачи и начина на тяхното разясняване сред хората. В зависимост от нуждите и обстановката с тях се провеждат инструктажи, курсове, семинари, съвещания за обмяна на опит. В тези форми на обучение се обсъждат нравствени проблеми, факторите, които формират морално-психическия климат в трудовите колективи и селата. Оживени разговори се водят по въпроси, свързани с взаимоотношенията между хората в производството и на обществените места, между ръководители и подчинени, между челници и изоставащи в труда, между възрастни и млади работници.

Дейността на обществените сътрудници на комитета се организира и ръководи от първия секретар. Те се отчитат на заседания на бюрото, на оперативки, на специални срещи. Поредната среща се състоя на 10 октомври 1985 година и бе посветена на тематичния разговор: „Организационно-методическата помощ на отговорника на комитета по разработката на мерки за борба с отрицателните явления и подготовката на отчетно-изборните събрания на първичните партийни организации". Макар и с различна степен на ефективност от извършеното, на тази среща се споделиха много ценни мисли, идеи и намерения за подобряване на работата. Например Владо Коричков — председател на районната потребителна кооперация, сподели, че трябва да се отстрани практиката отговорникът на комитета да се явява в качеството на ревизор, да дава само общоизвестни указания и да инструктира, вместо да помага за подобряване на работата. Ценното на този разговор-среща бе и това, че пълномощниците на комитета взаимно се информираха и имат възможност всеки за себе си да направи извод в какви направления следва да усъвършенствува своя подход.

Digitized by Google

Заслужава да се види доколко стремежът на комитета да се работи преди всичко с хората се предава в партийните организации, в партийните групи, на всеки комунист. От голямото разнообразие на форми за индивидуално политическо, организационно и възпитателно въздействие най-широко използвани и ефективни се оказват в практиката личните беседи, партийните поръчения, отчетите, срещите-разговори с комунистите. Тук системно и целенасочено се водят разговори по въпросите: правилно ли се обхващат правата и задълженията на комунистите; какъв е приносът на партийните членове в борбата за високо качество и дисциплина в труда; как се изпълняват поръченията и какви са реалните резултати; какъв е личният пример на комунистите в социалистическото съревнование и други. По опита на КПСС намират приложение и други действени форми, методи и способи на индивидуалната работа с комунистите, много от които навлизат в практиката. Например личните творчески планове и атестирането на специалистите; вслушването в критичните бележки и осъществяването на предложенията на комунистите; засилването на приноса на партийните групи, в които всеки комунист има все по-добра възможност за по-активна изява в производството и обществения живот.

„Всеки комунист да бъде въвлечен в активна трудова и политическа работа —такава е целта, когато провеждаме личните беседи — сподели Янко Гегов, секретар на първичната партийна организация в аграрно-промишления комплекс в с. Катунци. — В тези разговори по-правилно разкриваме причините за пасивността на отделни партийни членове, много ни помагат вярно да преценяваме доколко пасивността зависи от собствената нагласа на комуниста и доколко е резултат на неизползвани възможности в организаторската работа на партийното бюро и секретаря. Ползата от тях е двустранна. На практика един добре организиран разговор слага не край, а началото на системна индивидуална работа с комуниста. Защото вземаме мерки за издигане ролята на партийното поръчение, засилваме вниманието към всяка интересна идея на комунистите. Хубавото е и това, че в делова обстановка се споделят виждания, намерения, отправят се взаимно принципни бележки, които помагат да подобряваме стила и методите на работата."

Поуките както от положителното, така също и от пропуските създават реални предпоставки за излизане от тесноорганизационния подход, а едновременно получават практическа реализация такива основни функции на партийната дейност като политическата, организаторската и възпитателната.

ВАЖЕН ФАКТОР

Общинският комитет на БКП и първичните партийни организации се стремят да се разгръща инициативността и активността на агитаторските колективи за повишаване ефективността на работата с хората. Цялата тази дейност е на планова основа. В тези колективи са включени над 15 агитатори измежду най-авторитетните и подготвени комунисти, стопански ръководители, общественици, челници в производството.

Програмата за социално-икономическото развитие е важен документ за работата на агитколективите. Добре са разяснени предпоставките, от които се вижда, че по основните показатели не след дълго време Катунската селищна система е възможно да се нареди в редиците на развитите общини на окръга, а в областта, за която има най-добри условия, тя да завоюва водещо място. Предимство в масово-

Digitized by Google

политическата работа е дадено на задачите от производствен характер, които се решават в колективите. Необходимо място се отделя и на обществено-обслужващите дейности — търговията, услугите, благоустройството. Особено благодарни са животновъдите, чийто престой в планината вече е по-малко зависим от промените на времето. Изградените над 30 бунгала им създават почти домашен уют за хранене и почивка.

Творческият подход на комитета намира израз в разнообразието на формите, които се използват. Специална подготовка се извършва за провеждането на **единните политически дни.** На тях освен проблемите с общопартиен, общодържавен характер се разглеждат и актуалните задачи на общината и колектива. В практиката на общинската партийна организация има единни политически дни, които със съдържанието и равнището на тяхното провеждане се превръщат в значими политически събития. Такива са например политическите срещи, свързани с проблемите на социалистическото стопанисване, издигане ролята на колектива като стопанин, укрепване на дисциплината и подобряване на качеството на продукцията за достойното посрещане на конгреса, борбата за преодоляване на затрудненията от сушата и други.

Добре се използва **социалистическото съревнование,** което се организира на основата на утвърдена система. Основните показатели са свързани с икономическия механизъм. За стимулиране на участниците в съревнованието само в аграрно-промишления комплекс се изразходват ежегодно 15—20 хиляди лева. През последните пет години 150 души са удостоени с екскурзии в Съветския съюз и над 600 са посетили различни исторически места и обекти на социалистическото строителство в нашата страна.

Подобаващо място в масовополитическата работа се отдава на **моралните стимули** — 52 души са наградени с различни правителствени награди, които се връчват на тържествени събрания. В селското стопанство са картотекирани над 80 първенци. На тях и техните семейства по различни поводи изпращат благодарствени писма, телеграми и адреси. Наред с това се използват и други форми — кътове, добре онагледени обещания на бригадите, възможностите на общинския радиовъзел с рубриките „Съвети на специалиста", „Бюлетин на социалистическото съревнование" и др.

Общинският комитет на БКП създава условия **обществените органи и организации да изпълняват задълженията си и да носят отговорност за тях.** Общинският профкомитет ежегодно организира състезания за най-добра тютюноберачка и тютюнонизачка. Низането става с двойната игла. Тези състезания се превръщат в своеобразни школи на участниците за повишаване на трудовата надпревара за високо качество и висока дисциплина и дават практически възможности за разпространяване на челния опит. Работниците масово участвуват в провежданите събори на тютюнопроизводителите и традиционните празници, изпълнени с ново съдържание — деня на лозаря, на животновъда. На тях се прави преглед на производствените успехи, излъчват се и се награждават първенците, отправя се обществена признателност към трудещите се в селското стопанство.

Интерес будят инициативите на Отечествения фронт и особено на общинския съвет на жените. Те са насочени към по-пълноценно включване на пенсионерите в селскостопанска дейност като допълнителна работна ръка. Над три хиляди жени са ангажирани главно в селското стопанство и цеховете на клон „Победа" към стопанска дирекция „Местна промишленост и битови услуги". В общината сега има повече от 300 многодетни майки. Незабравими впечатления оста-

Digitized by Google

ви на жените в общината гостуването на героя на социалистическия труд Сара Смедарчина, която запозна селскостопанските труженици с новата бригадна организация при отглеждането на тютюна в гр. Банско. По инициатива на общинския съвет на жените се организират срещи с жените от съседни общини. През тази година бе открита паралелка за вечерно повишаване образованието и квалификацията на жените в общината.

ПРОБЛЕМИ

Внимателното вглеждане в дейността на Катунката общинска партийна организация показва, че при работата с хората непрекъснато възникват въпроси и затруднения. Проблемите за селищната система не свършват с посоченото дотук. За да се придобие по-пълна представа, ще посочим факти. Повечето от селата са планински. Пътната мрежа в селищната система е 147 километра, от която 90 км не е асфалтирана. Има много проблеми да се решават около организацията и системата за търговия и услуги, разкриване на търговски обекти, благоустрояване, водоснабдяване. Срочното изпълнение на някои от задачите се затруднява и от географските особености на селищата в общината.

От особено важно значение за общината се явява ускореното изграждане на южната пътна връзка Кулата—Катунци—Папаз чаир—Гоце Делчев—Черноморието, което ще бъде не само важна предпоставка за бързото стопанско усвояване на пограничната част на селищната система, но и за развитието на международния туризъм в цялата страна.

Посочихме някои характерни моменти от дейността, идеите и вижданията на общинския комитет на БКП и първичните партийни организации, от организацията и работата им с хората.

Борис АНГЕЛОВ

СЕКРЕТАРЯТ НА КОМИТЕТА

Когато се посъветвах в Софийския окръжен комитет на БКП към кой секретар на общински комитет на БКП биха ме насочили, за да се запозная с неговата работа след конгреса, отговорът бе:

— Идете в Ботевград. При другаря Кръстю Доцин...

Въпреки че уведомих за всичко това после Доцин, той решително се възпротиви:

— Не! В никакъв случай. Пиши за друг. Пиши за комитета.

●

Другарят Доцин е висок едър мъж, с приятна, дори подкупваща външност. Наскоро е превалил петдесетте, но откритото му лице, кафеникавозеленикавите очи, енергичната му походка и движения го

Digitized by Google

правят много по-млад и жизнен. Само прошарените коси издават годините му. Съвсем естествен и неподправен. В истинския смисъл на думата народен човек. Рядко общителен, бързо успява да създаде контакт със събеседниците си. При него няма официалности, куртоазия, той е еднакъв към всички — и с обикновените хора, и с ръководителите, и с непознати, дошли от други краища на Ботевградската общинска система. Неговата непосредственост спечелва, помага на хората да се отпуснат, да споделят всичко, което ги вълнува, дори и най-интимните проблеми.

Кръстю Доцин не говори от позициите на поста, който заема, а като равен с равен.

Може би благодарение на своята общителност в него се е вливала част от енергията на всички жители на Ботевградската селищна система. Роден и отрасъл в китното селце Врачеш, от малък разбира немотията, тежкия живот на съселяните си. Едва прекрачва прага на училището и пламва войната, а не след дълго и в неговия край започва да се разгръща партизанското движение. Слушат хлапетиите разкази за народните герои, искат и те да станат като тях. Но малко са годините им, недостатъчни са силите. Докато един ден селото се разбунило. Радост, викове, страстни възторзи. Партизани и селяни се слели в едно. Грейнали очи, целувки, прегръдки. Свободно. И никой не се обръща да види идва ли жандармерията.

Заедно с възрастните и децата. Те всичко попиват.

Кръстю Доцин ще запомни завинаги този ден. Девети септември 1944 година.

Бедното момче после ще поеме своя път при новите условия.

●

Завършил Търговския институт в Свищов през 1956 г. Роднинят край го зовял. Не искал на друго място да постъпи на работа, не го блазнел и столичният град. Завърнал се в родното село Врачеш. Постъпва на работа в Ботевград, отначало във финансовия отдел на околийския народен съвет, после, по решение на бюрото на околийския комитет, става управител на клона на Държавна спестовна каса, а след това началник на отдел „ТРЗ“ в Завода за микроелектроника. Помагал колкото време оставало и на работата във Врачеш. Но слаба била партийната организация. Нямало кадри. Веднъж го извикал тогавашният партиен секретар на околийския комитет на партията в Ботевград Нецо Гарвански:

— Защо не ги оправяте тия работи във Врачеш?

На отчетно-изборното събрание на партийната организация в селото Доцин бил избран за партиен секретар.

И така започнал — денем на работа в Ботевград, вечер до късно сред комунистите във Врачеш. Много бил слушал дотогава за Нецо Гарвански, за обаятелния революционер, за изключително честния и опитен партиен работник, свързал целия си живот с живота на партията.

А после участвувал в редица пленуми, събрания и заседания, имал и лични срещи с Нецо. Доверието, оказвано му от големия революционер и партиен деец, го вдъхновявало, той все повече се учел от него, стремял се в своята работа да следва и да постъпва като него.

Партията правилно оценява неговата дейност, неговите качества. През юни 1969 г. той е назначен за завеждащ отдел „Стопански“ към комитета, а от 1976 г. е избран за секретар на общинския комитет на партията в Ботевград.

Digitized by Google

Доцин е пуснал здрави корени в родния Ботевградски край, в родното село Врачеш.

Макар и секретар на комитета до 1983 г., той живее на село. Всеки ден — и в ранна утрин, и в късна доба, той пътува с автобуса или с колелото от Врачеш до града и обратно.

Сега се е установил в града. Семейството е пораснало. Освен жена му и двете дъщери, то се е увеличило с още трима — един зет и двама внука. Нужна е помощта на по-възрастните.

А Врачеш?

В старата къщурка живее бащата на Доцин.

Рядко са дните, които той пропуска да посети баща си. И неведнъж е споделял: „Не мога да заспя, дори ако един ден не съм прескочил да го навестя."

— Като се пенсионирам, ще се върна да живея пак на село — сподели в разговора ни Доцин.

Село Врачеш.

Китно хубаво селце. С богата история. В местността „Манастирище", между р. Бебреш и пътя Ботевград—София, са намерени зидове, зидани с хоросан. Тук е установено наличието на гръцки керемиди, фрагменти от римска керамика и фрагменти бял хоросан с лицева мазилка. В местността „Рибни вир" е открит и латински надпис — милиарна колона от времето на Валентиниан, Валент и Грациан, което говори, че през римската епоха тук е минавал и път.

●

Разговаряме с Кръстю Доцин. Той започна по своему, верен на своето разбиране. Иска ми се да предам почти изцяло неговия разказ, който още повече откроява неговата характеристика. Каза го честно, искрено, с цел да посочи истината, това, което мисли, което е негово вътрешно убеждение.

— Както върху мен, така и върху останалите членове на нашия колектив — започна той — са силни въздействието, високата принципност, голямата политическа и обща компетентност, неповторимото човешко обаяние на първия секретар на комитета Димитър Василев. Всичко това ни задължава нас, останалите работници, да поддържаме стил на стегнатост и взискателност. За мене неговото влияние е една действуваща политическа школа. Той постоянно търси и мисъл, и нови моменти в работата на бюрото и на комитета, и на другите органи и организации.

Мен са ми влияли неговата последователност и новаторски дух, той е воюваща за новото личност, лекар с висока политическа ерудираност и обща култура. Дори и селското стопанство изучава постоянно, отделя му много време и сили. За това му помага и фактът, че никога не се е отлъчвал от селото, от селскостопанския труд — той живее в с. Трудовец и всеки ден пътува с автобуса за Ботевград, като обикновено в 6,30 — 7 часа е на работното си място.

От три години по негова инициатива експериментираме една нова форма на организация — преминаване на филиалите на АПК към стопанските комбинати. Например Химическият комбинат пое селата Липница и Елов дол, комбинатът за автобуси „Чавдар" — филиала в с. Рашково, а Комбинатът за микроелектроника — селата Радотина и Краево. Това способствува не само да се подобрява селското стопанство, но и социалното положение на хората.

Тази политическа отговорност, която поехме, ни накара и нас да разработим свои мероприятия — специално мен и отделите, за които

Digitized by Google

отговарям — организационния и идеологическия. Сега тези села отидоха доста напред.

Д-р Василев въведе и нови методи на работа на бюрото — при обсъждане на комплексни програми той отива на място. Колективният метод е характерен за него и ние сме се старали да се учим и да го прилагаме в нашата работа. По негова инициатива тук се създаде кулинарен комбинат, който приготовлява храна и зарежда не само столовете, но и редица други предприятия.

Създадоха се и редица стопански сдружения, които също подпомагат селското стопанство. Например предприятие „Ботевградска вишна", което се строи, ще представлява нещо като консервен комбинат, който ще обединява стопанската мощ на редица предприятия. Изграждат се също керамичен завод, малки предприятия в някои села, благодарение на което немалко хора, които ги бяха напуснали, сега се завръщат.

Този новаторски дух се стремим да прилагаме и ние в нашата работа.

При нас е неудобно да се явиш на заседание на бюрото неподготвен или с неизпълнени задачи, поставени от комитета или лично от първия секретар. Създадена е обстановка да се повишава отговорността и човек да се срамува, ако не е изпълнил задълженията си. Държи се не за количествена реализация, а за качествено, действително творческо отношение към проблемите, които решаваме. Това ни мобилизира. Личното обаяние на първия секретар на комитета е фактор, с който съм се стремял винаги да се съобразявам.

С нас се говори спокойно, но убедително, взискателно и това ние също се стараем да вграждаме в своя стил и методи.

●

Първият секретар на общинския партиен комитет д-р Димитър Василев не мисли дълго, когато го помолих да сподели мисли за Кръстю Доцин. Макар и доста изморен, едва пристигнал от обиколка в общината, той обходи един-два пъти кабинета си, застоя се, хвърли поглед за малко през прозореца и когато почна да говори, дълбоко съсредоточен в себе си, явно, че обмисляше всяка дума, лицето му започна да се освежава.

— Пословично скромен, партийно изграден и принципен човек — това може да се каже за Кръстю Доцин, ако трябва да се охарактеризира с няколко думи.

Замисли се, сви леко вежди и продължи:

— Доцин с партийната работа компромиси не прави. Даже аз често на заседание на бюрото, за да си сверя часовника, ще се обърна към него и ще река: „Нека да каже и др. Доцин какво мисли". Той, когато е убеден в нещо, спори, доказва, защитава.

Особено силно впечатление прави грижата му за партийните секретари и младите комунисти. С тях той провежда много мероприятия. И тук е безкомпромисен — търси опитни и подготвени, квалифицирани лектори, които наистина ще дадат нещо на слушателите. Да не говорим и за постоянната му работа с резервните кадри, които е обградил с голяма любов и внимание. Особено добре работи с ВИИ „Карл Маркс".

От няколко години обучението на икономическите кадри се осъществява под непосредственото ръководство на ректора на ВИИ „Карл Маркс" проф. Данаилов и завеждащия катедра „Икономика на промишлеността" проф. Димитър Димитров. В резултат на всичко

Digitized by Google

това повишава се квалификацията на обществените кадри, на номенклатурните работници на комитета, на стопанските звена.

И главната заслуга тук е на Доцин.

И по човешки е грижовен не само за кадрите, но и за обикновените хора. Когато се обсъжда въпрос за някого, той не става говорител на чужди мисли, а винаги има собствено мнение, открито го изявява — и в заседания на бюрото, и на събрания, и пред по-отговорни другари.

За Доцин може да се каже, че е профилиран партиен работник — по организационните и идеологическите въпроси. Към тях той има афинитет. И това на нас в комитета много ни помага, защото, ако не е той, то ние, които се занимаваме предимно със стопанските въпроси, ще се сблъскаме с доста затруднения. Вярно е, организационната и идеологическата работа са свързани с икономиката, но си имат и своята специфика...

Дълго разказва Василев за другаря си, за колегата, разказва с любов, с обич. Слушах го с интерес. И си мислех. Когато разговарях с Кръстю Доцин, той със същите чувства говореше за Д. Василев. Аз изисквах да ми разкаже повече за себе си. А за него се оказваше трудно, защото виждаше своята работа през призмата на работата на Василев, виждаше своите успехи, успехите на комитета и на цялата Ботевградска партийна организация като дело и резултат преди всичко на дейността на първия ръководител на комитета. Не мисля, че това е взаимна хвалба, израз на създадени свойски отношения или за да има спокойствие и мир. Не. В комитета се работи на „големи обороти", с голямо напрежение, всеки се е хванал за задачите. Има и дискусии, и борба на мнения, и ред, и дисциплина. За това говорят и успехите.

●

За кой ли път днес иззвънява телефонът. Този път от другата страна са по-настоятелни. Кръстю Доцин слуша внимателно, хвърля поглед към мене, отговаря малко уклончиво, изтъква, че е зает, но нищо не помага. Най-после ги прекъсва: „Един момент" и се обръща към мен:

— Канят ме да посетя с. Радотина, там ще се проведе последното занятие на звеното по актуални проблеми в системата на политическата просвета в Химическия комбинат. Предлагам да отидем заедно. Това е родното село на Трифон Христовски.

Кимвам утвърдително.

Той вече с охота и с пълно задоволство отговаря:

— Добре, ще дойдем. Ще имаме и гост.

В с. Радотина заедно със звеното по политическа просвета на Химкомбината разгледахме дома-музей на Трифон Христовски.

По дървената стълба се качваме на втория етаж. Вътре уредбата, запазена такава, каквато е била през последните дни на Трифон — книги, между които и негови трудове, писма, кореспонденции, голяма част на есперанто.

Разглеждаме къщата-музей. А Кръстю Доцин е все нетърпелив. През цялото време ми разказва за Трифон Христовски — с такава любов, с такова чувство, като че ли той е сега пред нас и ще чуе всичко това, което ми говори.

А Трифон е наистина самобитна фигура. Тежка е неговата съдба. Цял живот се е борил да преодолява жесток недъг, приковал го от детски години към леглото и стаята. Двата му крака и дясната ръ-

Digitized by Google

ка са парализирани за цял живот. Единствено си служи само с лявата ръка. Но духът е силен, побеждава.

Слушам Доцин и не зная на какво да се възхищавам — на величавия подвиг на Трифон Христовски или на цветистия и прочувствен разказ. Струва ми се, че той умее горещо да говори за всичко онова, което го вълнува и което обича.

Пламенно бе неговото, макар и кратко и импровизирано, слово пред паметника в с. Литаково. Тук, в братската могила, са събрани и погребани костите на много народни герои, паднали в борбата срещу жестокия фашизъм. Наред със своите български другари в братската могила лежи и английският комунист майор Франк Томпсън. Млада девойка, застанала пред гроба на една партизанка, спонтанно задекламира стихотворение и после свенливо и с болка сподели, че много е слушала за нея, но сега за пръв път посещава лобното й място.

И в рейса, и след завръщането ни Доцин продължи да ме запознава с героичните борби на ботевградчани, с големите жертви, дадени през кървавите септемврийски дни и нощи на 1923 г. и по време на славните и героични борби през периода 1941—1944 г. Разказва спокойно, непринудено, можеш да го слушаш с часове.

●

Всеизвестна истина е, че главното в партийната дейност е работата с хората. Мисля, че това с особена сила важи за Кръстю Доцин. При него няма приемен ден и час, няма „Елате утре, днес съм зает". Тук винаги и по всяко време може да се влезе. С каквато и работа да се е захванал, ще я прекъсне и ще изслуша посетилия го партиен секретар, лектор, гражданин.

Разказваше ми Злати Маринов, инструктор на Софийския окръжен комитет на БКП, за Ботевградския общински партиен комитет:

— Влязох в кабинета на др. Доцин. При него беше една гражданка. Нещо разговаряха. По изражението на лицето й личеше, че тя търси помощта на секретаря на комитета — беше много възбудена, неспокойна, някак си тревожна. Доцин не прекъсна беседата си при моето влизане, а учтиво ме помоли: „Др. Маринов, ако обичате, седнете и почакайте да свърша с другарката." Аз не седнах, а излязох и отидох в друга стая, за да не преча на разговора.

Слушах Маринов. Може би друг на мястото на Кръстю Доцин, като види човек „от горе", веднага ще прекъсне, ще определи друго време, ще се извини за форма на посетителя и с това ще свърши. А после — я камилата, я камиларят.

В тези думи на Злати Маринов имах щастието сам да се убедя по време на нашите разговори, които водихме.

И тогава няколко пъти надзъртаха хора. Мислех си, „ей сега ще ги върне, ще им каже — нали виждате — зает съм". Нищо подобно не се случи. Той ги поглеждаше, усмихваше се, поканваше ги, а на мен се извиняваше — виждаш ли — не бива да се връщат хората. А те поставяха своите въпроси, уточняваха се и си отиваха доволни, че са свършили работа.

Млад момък отвори вратата, смутено влезе, извини се и бързо заговори:

— Др. Доцин. Искам само да запитам, ще се използват ли танцови състави по време на изборите.

Digitized by Google

— Разбира се, ще излязат. Гответе се! — Отговорът бе кратък и младежът доволен си излезе.

По едно време настойчиво се почука и без да е даден отговор — това при Доцин не е нужно, бързо и напористо влезе жена на средна възраст и нервно заговори:

— Др. Доцин, имаме проблеми с вторичните суровини. Днес има акция за събирането им, а се оказа, че нашите пунктове по приемането им нямат каси, амбалаж.

Беше председателката на общинския комитет на Отечествения фронт Иванка Стефанова.

Кръстю Доцин извика инструктора от отдел „Стопански" Маринов. Той не само му съобщи какво е казала председателката, но даде и други факти.

А Стефанова продължаваше да се възмущава:

— Колко срещи, каква агитационна работа извършихме, а сега виж — едни каси и амбалаж ще провалят работата.

Доцин бързо разпореди двамата отново да се заемат с решаването на този въпрос, а сам по телефона се обади на някои търговски дейци.

След малко пристигна завеждащият стопанския отдел Д. Димитров.

— Дадено е нареждане, др. Доцин, да се приема всякакъв вид стъклен амбалаж. Дори да няма амбалажни каси.

— А вие пак проверете — и на него дава същите указания. — А утре ще докладвате какво е направено.

— Добре, др. Доцин, ще отида също на място да проверя.

Тонът е спокоен, делови.

После разговорът продължи с Иванка Стефанова във връзка с украсата, с агитационно-разяснителната работа, по редица други въпроси. А когато и тя си излезе, рекох си, че Доцин малко ще си отдъхне, ще вдигне ръце — аман, уморих се. Нали целия предпобед се готви за заседанието на координационния съвет по законността, чийто председател е той.

Вместо това той вдигна слушалката на телефона и някак си съвсем другарски, съвсем свойски заговори:

— Колега, обажда се Кръстю Доцин. Много ще те моля да ми дадеш двама мазачи за с. Врачеш.

Разбирах по разговора, по израза на лицето му, че от отсрещната страна отказват, че им е невъзможно сега в момента.

Но и Доцин не се предаваше:

— Моля те, колега, поне за два-три дни. Много са ни необходими за предприятието за безалкохолни напитки.

Доцин говори, настоява, убеждава.

Най-после от отсрещната страна отстъпват.

Чудех се защо Доцин — секретарят по организационните въпроси и пропагандата и агитацията, се занимава със строителството. Но той ми обясни, че в бюрото на комитета има разпределение всеки негов член да отговаря за пусковия срок на едно предприятие.

И друго недоумение. Слушайки обръщението „колега", аз си мислех, че се обажда на някой секретар на съседен общински комитет на БКП. А после разбрах, че поначало към всеки познат, близък и пр. се обръща с названието колега. После често слушах това обръщение, но вече не ми правеше впечатление. Постоянното общуване с трудещите се е изваяло у него редки качества на привързаност към тях, на съвсем естествени отношения, чисто другарски, приятелски. У Доцин всичко е естествено, непринудено, на всеки ще обърне внимание, всеки

Digitized by Google

ще поздрави, ще изслуша и ще направи всичко възможно, ако е необходимо, да помогне. Кабинетът му винаги е отворен. Кабинетът — това е цялата Ботевградска община.

— Аз мога да отида винаги при др. Доцин — сподели Цветана Каменова, секретарка на партийната организация в производственотърговския комбинат „Търговия", — а и той идва често, без дори да се обади. Ако се налага да разговаря и с други ръководители, пак при мене първо ще се отбие. Наскоро дойде. Седнахме да разговаряме. По време на разговора му казвам:

— Др. Доцин, чакайте нещо да почерпя. По едно кафе.

— А, бе Каменова, остави това, дай да разговаряме по партийната работа — такъв бе отговорът.

Често ходим заедно по магазините. Разговаря с търговски работници, интересува се от проблемите, които ги вълнуват, има ли достатъчно стоки, какво е мнението на купувачите и пр.

Колко трудно е понякога на редица обществени дейци да общуват с хората извън служебните отношения. В кабинета често ще те посрещнат внимателно, може и с кафе или с чай да те почерпят, да разговарят дълго с тебе, да си водят най-обширни бележки. Може и да се усмихват и да те насърчат в някои отношения. И често пъти с това свършват отношенията — с взетите бележки, с усмивките и обещанията.

Но за Доцин отношенията с хората не свършват със срещите в кабинета.

— Даже на улицата да се срещнем — продължава Цветана Каменова, — а ние се срещаме почти всеки ден, винаги ще се спре, ще запита как върви работата. Аз съм вече 17 години партийна секретарка и нашите отношения със секретаря на комитета Доцин са такива, че аз мога винаги да споделя какви въпроси, дори и лични, ме вълнуват и да намеря правилно разбиране и съвет. Трябва да кажа, че когато сутрин се срещнем с партиен ръководител, само „приятен ден" дори да ни каже, за нас е достатъчно. Това повдига настроението и самочувствието ни.

●

Кръстю Доцин е един от тези партийни дейци, който полага големи грижи за кадрите, уважава ги, живее с техните радости и болки. Може би и на това главно той дължи голямото обаяние не само сред тях, но и сред всички трудещи се.

Кадрите израстват, оформят се в работата, остаряват. Едни си отиват, други ги заместват. Биологичните закони са неумолими. Те не се оформят с декрети. Но как ще си излязат кадрите. Има разни подходи.

И в Ботевградския край излизат. Но Кръстю Доцин изисква да не се изненадват хората, да се подхожда внимателно, да им се каже, да се убедят.

Случва се и така в практиката — сменяват някого или не го предлагат за избиране. Той пита секретаря на комитета или на партийната организация:

— Защо така се получи? Нали обсъждахме проектолистата?

А секретарят вдига рамене. Нищо не знае.

— Как няма да знае партийният секретар, административният ръководител — нервира се в такъв случай Доцин. — Нали те са в центъра, когато се решават тези въпроси. С кадрите трябва да се говори

Digitized by Google

и действува открито, честно, принципно. Те трябва всичко да знаят, що се касае особено до тяхното положение.

В комитета споделили, че някои кадри са допуснали сериозни грешки. Възложили му и той извикал техните партийни секретари. Поставил задачата да поговорят с тези хора, да анализират случаите, да им посочат грешките, но същевременно да бъдат и внимателни, да се имат предвид и положителните им качества. Не бива да се реже здравото, хубавото, като не се забравят и грешките. Лесно може да се унищожи един деец, но трудно се създава.

А само да чуе за проявили се земляци. Една землячка от Ботевградския край работела в Обединения комитет на БКП в Москва. В една среща Енчо Москов — първият секретар на комитета, споделил много ласкави думи за нея. С радост Доцин разказвал после в комитета, в срещите по места какво говорят за нея другарите.

Преди години бил на съвещание на Комитета за българо-съветска дружба в Плевен. Във фоайето на салона, където се състояла срещата, му направила впечатление една снимка на Георги Димитров с деца. Екскурзоводката съобщила, че в тази снимка има едно дете от Ботевградския край. Загледал се той — да, вярно е, — та това е Васил Мукански — син на убит партизанин, сега председател на общинския комитет за държавен и народен контрол. Когато се върнал, извикал Мукански:

— Как може да има такава снимка и ти да не кажеш досега — смъмрил го дружелюбно той. — Там наш земляк, а ти мълчиш. Да я намериш веднага и да я дадеш да се използва и в нашия край.

Обича кадрите Кръстю Доцин. Обича ги посвоему. Без деликатничене, според проявите им и по това, как са се представили. Прям, честен, откровен.

На едно заседание седели един до друг с Илия Попов, секретар на общоселския партиен комитет в с. Трудовец. По едно време го смушил и хем тихо, хем да се чуе му зашепнал:

— Илийка, чувам, че еди-кой си се е пропил — и спомена името му.

— По-тихо — сконфузил се Илия. — Той е зад нас и ще ни чуе.

— Нищо — спокойно му отговорил Кръстю. — Нека чуе и той. Слушай, трябва да поговориш с него. Ще пропадне.

На другия ден на Попов му било лесно да беседва с този другар. Дори започнал направо:

— Ти чу какво каза за тебе вчера др. Доцин.

След това разговорът протекъл леко и гладко.

Работата с кадрите — това е не само едно от основните задължения, но той с любов и всецяло се е отдал на неговото решаване. Цялата система на организация и обучение, обхващаща над 15 хиляди комунисти и комсомолци, е поверена на него.

Не е лесно да се работи с кадрите, да ги оценяваш, да им даваш път. Искат се компететност, честност и принципност.

И тук не се съмнявах в тези качества на Кръстю Доцин. Спомних си и думите на инструктора на окръжния комитет на БКП Злати Маринов:

— Принципен е дори повече, отколкото е необходимо, винаги се стреми да бъде в крак с политиката и изискванията на партията.

И с друга една споделена мисъл ми се иска да завърша:

— Та той е живият Устав на партията.

Димитър СТАНОЕВ

Digitized by Google

ПОЛИТИЧЕСКИЯТ СЪТРУДНИК В КОМАНДИРОВКА

През последните години окръжният комитет на партията в Шумен отдели много внимание и грижи за подобряване на стила и методите на работа на партийните органи и кадрите. Процесът на изпълнението на задачите, които комитетът поставя, получи нов размах след разглеждането на Докладната записка на другаря Тодор Живков до Политбюро на Централния комитет на БКП за стила и методите на работа. По същество тя въоръжи ръководните партийни, държавни, стопански и обществени кадри с по-високи критерии за оценка на тяхната практическа дейност за изпълнение на партийните предначертания. Ефектът от дейността на партийните органи в значителна степен зависи от стила и методите на работа на техния апарат, на политическите им сътрудници.

В. И. Ленин, говорейки за достойнствата, необходими на професионалния работник на партията, е посочвал беззаветната преданост на революционното дело, тясната връзка с масите, умението да се работи с хората, изкуството да се организират. Всичко това се отнася с пълна мяра и за партийния работник в наши дни. Именно тези качества се проявяват най-добре в процеса на работата, която се извършва по време на командировките.

Проблемът за повишаване ефективността от командировките беше темата на разговора, който се проведе в партийната група при отдел „Организационен" на окръжния комитет на БКП — Шумен.

Известно е, че силата на партията, на дейността на нейните органи и организации се проявява както в своевременното научно разработване на проблемите на общественото развитие, така и в размаха на организаторската и политическата работа за последователното им осъществяване в живота. Успешното изпълнение на задачите, произтичащи от Февруарския (1985 г.) и Януарския (1986 г.) пленум на Централния комитет на БКП, за овладяване и прилагане постиженията на научно-техническия прогрес, на технологическата революция, за решително повишаване на качеството, дисциплината и производителността на труда, за разгръщане на социалистическия демократизъм са неделимо свързани с овладяването на съвременни подходи и стил на работа. Този процес изисква да се обогати с нови черти и организационната култура на партийния работник, в частност да се усъвършенствува подготовката и осъществяването на командировките. Необходимо ли е да се извърши предварителна подготовка? Всички политически сътрудници споделиха, че е необходимо. В зависимост от целите, които си поставяме, и задачите, произтичащи от решенията на окръжния комитет и неговото бюро, е наложително запознаването със съответните документи и указания.

Изпълнението на всяка задача протича при специфични условия, характерни за отделните общини, за отделните селища. При посещенията, срещите и беседите на място политическите сътрудници на отдела се стремят да помогнат на общинските партийни комитети, на отделните първични организации да овладяват процесите, които протичат в тях и трудовите колективи, които те ръководят в необходимото русло.

В последно време, особено след Докладната записка за стила и методите на работа, чувствително се съкрати провеждането на различни заседания, съвещания, оперативки и др. Намали се и тяхното вре-

Digitized by Google

метраене. Това позволява да се освободят силите на работниците от отдела за по-регулярно посещение на партийните комитети и първичните организации, за оказване помощ на място, за подобряване политическата и организаторската работа с хората.

Разбира се, помощта е от полза, когато е навреме оказана. Ето един пример. От посочения в справката дневен ред на заседанията на общинските партийни комитети разбрахме, че другарите от Нови пазар ще обсъждат програмата за естетическото възпитание на трудещите се и младежта в общината. Запознахме се с материалите и решихме да вземем участие в обсъждането. От съдържанието на програмата се виждаше, че тя е непълна и не е разработена съгласно последните решения и указания на окръжния комитет. На самото заседание ние споделихме тези съображения и членовете на бюрото на общинския комитет единодушно взеха решение тя да бъде преработена. Въпреки това се чувствуваше, че те не възприемат нашия подход. Не бяха удовлетворени и сътрудниците от комитета. Почувствувахме, че нещо не е в ред и че за това вината е наша. В разговора, който проведохме по време на почивката, двама от дългогодишните членове на бюрото посочиха, че всички критични бележки са справедливи и препоръките са добри, но е трябвало да се споделят в процеса на подготовката на програмата. Това беше добър урок за нас — младите сътрудници на окръжния комитет.

По време на командировките като политически сътрудници често ни се налага да участвуваме в събрания на първичните организации и трудовите колективи. Кое е главното?

Опитът на най-добрите сътрудници показва, че не бива да бъдем съзерцатели и наблюдатели, да регистрираме критичните бележки и предложения, за да ги докладваме на ръководството. Ако е необходимо, обезателно трябва да се изкажем, да помогнем на комунистите да се ориентират в причините за недостатъците, да изработят действени мерки за тяхното отстраняване и подобряване на работата, да разкажем за опита на други организации, който ни е известен. Именно такива изказвания убеждават комунистите, помагат им правилно да оценят състоянието на работа, да изработят конкретни решения.

В процеса на командировките се осъществява и контрол за изпълнението на решенията на бюрото и на окръжния комитет.

Естествено, че контролът е полезен и се възприема от хората, когато е своевременен, умен, проницателен, градивен. През последните години нашият отдел практикува провеждането на комплексни проверки в общините. На място се проверява състоянието на работата по основните проблеми на по-голямата част от първичните организации. Обръщаме особено внимание на стила и методите на работа на партийните бюра, на секретарите, на общинските комитети. Това помага да се разкрият недостатъците и да се набележат пътищата, да се използват подходящи форми и средства за тяхното отстраняване.

Резултатите от такова проучване се обсъждат и довеждат до знанието на общинските комитети, на секретарите на първичните организации, а след това се осъществяват съответни организационни и политически мерки.

В резолюцията на двадесет и първата отчетно-изборна конференция на окръжната партийна организация е поставена задачата да се постигне висока организираност, да се заздрави дисциплината на всички равнища — трудовата, технологическата, плановата. За да се постигне това, е нужен заинтересован, внимателен, критичен поглед върху хода на нейното изпълнение. Той ще помогне да се осигури необходимият обществено-политически климат. Това е изключително важна задача за политическите сътрудници от отдела.

В партийната работа главното са хората. Уменето да се общува с тях, да се вслушваме в техните за-

Digitized by Google

бележки и предложения, да се помогне на отделния човек да заеме активна жизнена позиция, да разкрие своите способности — тези качества се формират у партийния работник в резултат на натрупването на знания, жизнен опит, на дълбоко разбиране същността на партийните отношения, на постоянно общуване с трудещите се. Функционерите на партията са ни оставили богато наследство в това отношение.

С председателя на окръжната контролно-ревизионна комисия на партията Бойчо Иванов бяхме командировани заедно и посетихме едно от най-малките села на окръга. Спряхме пред една къща, където стояха двама възрастни селяни, и другарят Иванов започна разговор за щетите от сушата, за снабдяването със стоки, фураж за животните и др. Постепенно дойдоха от съседните къщи жени, деца. Надпреварваха се да споделят своето мнение по нерешените проблеми на селото. След като си тръгнахме, той сподели: „Да, трябва да умеем да разговаряме с хората, да се вслушваме в думите им, да разбираме мислите им. Така те още повече ще ни вярват..."

Организацията на работата по време на командировката е полезно да бъде такава, че да можем да постигнем целта, без да отнемаме времето на хората, с които ще работим. За съжаление понякога не се получава така. Ето един пример.

Във връзка с предстоящо заседание на бюрото на окръжния комитет на БКП беше необходимо да се подготви информация за работата на първичните партийни организации по овладяването и прилагането на постиженията на научно-техническия прогрес. Решихме да се посъветваме с някои от героите на социалистическия труд относно проекта за решение. Отидохме в ковашко-пресовия цех на комбината за товарни автомобили „Мадара" — Шумен при Лазар Кабаджов. Той работеше на пресата, работеха и другите членове на бригадата. Помолихме го да поговорим за няколко минути. На молбата ни той отговори: „Добре сте решили, но съгласете се, че не е удобно да нарушавам работното време. В бригадата има млади хора, не бива да им давам лош пример. Ако ви е удобно, ще дойда утре в 9.00 ч. в комитета". На другата сутрин в девет без пет бай Лазар беше при нас. Ние запомнихме урока му.

В процеса на командировката, в срещите с партийните, стопанските ръководители, с комунистите и безпартийните възникват много въпроси. Не винаги е възможно да се даде веднага изчерпателен отговор.

Неотдавна заедно с един колега от отдела бяхме в град Каспичан. Направи ми впечатление, че след като запознахме другарите със задачите, които възложи окръжният комитет, другарят Латев даде обстоен отговор на въпросите, които му бяха поставили на срещата през изминалата седмица. Сподели, че е провел разговор със специалистите от окръжния и Централния комитет на БКП.

В паметта на народа ни образът на партийните функционери сияе най-ярко с пълното покритие между онова, което са проповядвали, и онова, което са сторили в името на хуманните идеи и великото дело на партията. В наше време погледите на хората също така неизменно фокусират в „равновесието" между това, което човек казва, и това, което върши, между обявеното и осъщественото. Личният пример и днес има незаменимо значение.

Стратегическите задачи, които партията поставя на съвременния етап, безспорно, изискват да се усъвършенствува работата и на апарата на партийните комитети, да се укрепват и обогатяват връзките с трудещите се и цялото население. На основата на натрупания опит сътрудниците от отдел „Организационен" на окръжния комитет на БКП търсим нови по-ефективни пътища, форми и средства.

Аника КОСТАДИНОВА
завеждащ кабинета по партийно-организационна работа при ОК на БКП — Шумен

Digitized by Google

РАЗШИРЯВАМЕ И ОБОГАТЯВАМЕ ТРАДИЦИИТЕ

Самоков е селище с героично минало, с богати културни традиции, една от крепостите на българщината, на българското съзнание и дух през различните периоди на историческото ни развитие. Наше задължение и отговорност е да пазим и обогатяваме традициите, непрекъснато да усъвършенствуваме културните процеси.

Общинският комитет на партията, отчитайки важното място, което заема културата във всестранното развитие на селищната система, в дневния ред на заседанията на бюрото, периодично поставя за обсъждане въпроси, свързани с изпълнението на единната комплексна програма за естетическото възпитание на трудещите се, преценки за дейността на културните институти и средствата за масова информация. Бюрото обсъжда и утвърждава ежегодно единния календарен план за тържествата и чествуванията през годината, програмата за инициативите през месеца на културата, идейния план за нагледната агитация и политическата украса. В бюрото е разглеждана и анализирана работата на първичните партийни организации, на общинския комитет на ДКМС по комунистическото възпитание на младежта, обсъждани са информации, третиращи проблеми, свързани с равнището на културния живот в селищната система.

В селищната система функционират 23 читалища, 1 профсъюзен дом на културата, 2 младежки дома и 19 младежки клуба, окръжен дом на учителя, културен дом на народната армия, клуб на културните дейци, 63 библиотеки (от които 1 градска, 24 читалищни в селата, 14 в предприятията, 21 в училищата и 3 специализирани). На територията на общината има 5 книжарници, 25 кина, 2 фотостудия, 1 градски радиовъзел, 18 радиоуредби.

Този немалък потенциал, тази сравнително добра материална база е предпоставка за развиване на мащабна дейност, но в същото време организацията на този специфичен труд изисква компетентно ръководство от страна на партийните, държавните, обществено-държавните и обществените органи с оглед да бъдат създавани условия за пълноценен творчески процес и още по-активно влияние на културната дейност върху цялостния социално-икономически живот. Разширеният достъп на хората до изкуството увеличава въздействието му в сферата на труда, бита и свободното време.

Наследила богатите културни традиции на миналото, използвайки големите възможности на социално-икономическото развитие в годините на народната власт, художествената култура в селищната система се превръща в активен фактор за естетическо възпитание, за изграждане на комунистически мироглед у трудещите се и младежта, за формиране и утвърждаване на социалистическия начин на живот.

Усилията за непрекъснати положителни изменения в дейността на културните институти в селищната система, за развитие на отделните сфери на художествената култура, за повишаване качеството и идеологическата ефективност на културната дейност за възпитанието на новия човек и утвърждаването на социалистическия начин на живот в общината заемат изключително важно място в многостранната дейност на общинския комитет на партията.

Като могъщо възпитателно средство художествената литература играе определена роля в културното развитие на Самоков. В системата за разпространение на художествени ценности важно място заема работата на библиотеките — читалищни, училищни, профсъюзни. Те се утвърдиха като добри организатори на работата с книгата, съдействуващи при разясняване на партийната политика, за разпространение на постиженията и новостите в науката и техниката.

На територията на общината библиотеките са с общ книжен фонд 391 142 тома и имат 18 000 читатели. На всеки жител на общината се падат по 8 тома книги само от обществените библиотеки.

Библиотечното дело бележи не само увеличаване на книжния фонд — осъществяват се редица нововъведения в методите за популяризиране на произведенията, в работата с читателите и насочването на техните интереси. Организират се множество обсъждания на книги, творчески срещи с писатели, тематични читателски конференции, рецитали, викторини, уреждат се кътове, витрини и изложби. Много от мероприятията се провеждат в отделни колективи: срещи с писатели и обсъждане на творчеството им, празници на приказките, читателски конференции, вечери на известни поети. Тези прояви, при които авторите контактуват с читателите, съдействуват за изграждане на правилни критерии в оценките на литературните произведения, насочват вкусовете и предпочитанията във вярна посока, спомагат за разширяване кръга на почитателите на хубавата книга.

Увеличава се делът на ползваната обществено-политическа литература и тази, която е свързана с научната, учебната и производствената дейност на читателите. Широката библиотеко-библиографска информация в помощ на специалистите е в непосредствено съдействие за изпълнение задачите за интензификация на народното стопанство. Освен в Самоков сериозни постижения имат и някои библиотеки в селата Радуил, Бели Искър, Говедарци и Райово.

Digitized by Google

Отговорно място в разпространението и популяризирането на хубавата книга има ОП „Книгоразпространение".

Проведените проучвания показаха, че художествената литература се търси. Тя е необходимост за 80 на сто от анкетираните. Три четвърти от тях имат предпочитания към българската художествена литература, около 50 на сто — към съветската. Следва литературата на другите социалистически страни, както и от прогресивните автори от капиталистическите страни.

В работата си колективът на книжарницата използва различни форми на организация на труда: книгопоща, подвижни щандове, абонаментна система. В подготовката за заявките се ангажират различни специалисти. Активизира се съвместната работа с обществените организации и библиотеките особено при провеждането на Седмицата на българската книга, Десетдневката на съветската книга, месецът на обществено-политическата литература.

Безспорни са успехите, създадени са предпоставки за разпространението на литературата и повишаване на нейната роля и въздействие в условията на увеличеното свободно време на трудещите се. Отчитайки обаче непрекъснато нарастващите духовни потребности на населението, общинският комитет на БКП счита, че достигнатите резултати не съответствуват в пълна мяра на общото културно и образователно равнище, настъпило с измененията на социално-икономическата структура на общината. За в бъдеще ще насочваме усилията си към по-задълбочено проучване на читателските интереси, популяризиране и внедряване на собствения и чужд положителен опит. По-широко място трябва да заема работата с непечатни художествени, информационни, слухово-зрителни материали, грамофонни плочи, магнетофонни записи, диафилми и др. Ще се стремим да подобряваме диференцираното обслужване на населението, като използваме нови форми на общуване с изкуството.

Младите литератори на града с изявени интереси и дарби в тази насока са обединени в литературния кабинет „Димчо Дебелянов" към профсъюзния дом на културата. Ежегодно се организират празници на работническата поезия, провеждат се литературни четения в работническите колективи. Клубът е лауреат и носител на златен медал. Някои самоковски литератори имат издадени книги. Популяризатор на творчеството на членовете на клуба е местният вестник „Самоковска комуна" с периодически излизаща страница „Извор".

Отчитайки голямата роля на театралното изкуство за духовното извисяване на трудещите се, общинският съвет за култура осигурява ежемесечно гостуване на самоковска сцена на драматични театри от столицата и страната. Интересът и повишените критерии на публиката най-добре се изявяват по време на традиционните зимни празници на културата в Самоков. На успех се радват и постановките на самодейния ни театрален състав при читалище „Отец Паисий".

Важен компонент в жизненото обкръжение на човека е музикално-интонационната среда. Съвременната масова музикално-интонационна среда в селищната система не е на необходимото равнище. Независимо от мерките, които взе общинският съвет за култура, сериозни са слабостите в идейното и художественото съдържание на музикално-артистичните програми в заведенията за обществено хранене. При формирането на репертоара на естрадно-музикалните състави, при използването на механична музика в заведенията и дискотеките надделяват търговските интереси.

За музикалното възпитание и образование на децата в Самоков определен дял се пада на създадената от 1953 година детска музикална школа „Васил Стоин". Необходима е обаче такава организация на работата на специалистите в школата, че те да имат възможност да контактуват с ученическите колективи, да откриват талантливите и да насочват правилно техните интереси, а не да се поддават на амбициите на родителите. Музикално-образователните концерти сред учащите се не са достатъчни, за да изпълнят празнотата в музикалновъзпитателната дейност.

Под ръководството на общинския комитет на БКП трябва да се обединяват усилията на общинския съвет за култура, културните институти и обществените организации за осъществяването на системна и последователна работа за повишаване на музикалната култура на младежта и населението.

За жителите на селищната система киното е едно от масово въздействуващите фактори и интересът към него не намалява. Ръководството на киното полага усилия за подобряване на филмовия репертоар, за въвеждане на нови форми на работа със зрителя и цялостно повишаване на качеството на кинообслужването. Значително нараства броят на проведените срещи с творчески колективи, тематични кинопокази, кинолектории, премиери, обсъждания на филми. През последните години първичните партийни организации все по-пълноценно използват ролята на документалния и игралния филм в идейновъзпитателната си работа. Репертоарът на киното винаги се съчетава тематично с различните национални чествувания, десетдневки и пр.

Историческият музей, историческите и културните паметници, историята на революционните борби са мощно идеологическо оръжие и средство за патриотично и естетическо възпитание на трудещите се и младежта. Колективът на музея работи с много желание, разгръща широка образователна и възпитателна работа. Музейните работници са желани лектори в трудовите колективи. Сериозна е научноизследователската и събирателската им дейност. В музейното дело обаче предстоят да се решават и редица важни въпроси. Много културни и исторически паметници чакат своето реставриране и запазване.

Наследници на голямото изкуство на прочутите художествена и резбарска школа, самоковци имат богати традиции и високи критерии в тази сфера. В изложбените за-

Digitized by Google

ли на дома-паметник „Самоковска комуна“ ежемесечно се откриват различни изложби, които са посещавани от десетки хиляди жители и гости на града. 90 на сто от изложбите са на заслужили и народни художници. Ежегодно самоковци се срещат с изкуството на носителя на голямата награда „Захари Зограф“. Определено място в културния живот на Самоков имат и десетките художници на града. Традициите на видните самоковски художници продължават и обогатяват възпитаниците на детската художествена школа „Захари Зограф“ с ръководител з. х. Златка Дъбова.

Самоков е град, който на основата на своите художествени традиции заслужава да има художествена галерия. В момента художественият фонд на историческия музей, състоящ се от икони, живопис, графика и скулптура, наброява повече от 1500 творби, между които 15 от наградата „Захари Зограф“. Съхранени са и множество творби от съществуващата графична база в града. Въпросът се третира години наред, но все още не е решен поради редица обективни и субективни причини. Опазването на самия наличен фонд изисква най-бързото решаване на проблема за създаване на галерия.

Един от факторите за естетическо въздействие е художествената самодейност. Традиционна форма за изява на самобитния талант на българския народ, тя е била и ще бъде високоефективна форма за масово приобщаване към изкуството. В общината активно работят различни самодейни колективи. Функционират 120 състава с 2500 участници, които ежегодно изнасят около 200 концерта и представления пред близо 80 000 зрители и слушатели.

Самодейните колективи участвуват със свои изяви в организираните чествувания и тържества от местен характер и достойно представят името на общината в окръжни и национални мероприятия, прегледи и конкурси. На Четвъртия национален събор на народното творчество в Копривщица фолклорните самодейни състави извоюваха 11 златни и 2 сребърни медала. Получените 27 колективни и 22 индивидуални златни, сребърни и бронзови медали от самоковските самодейци на VI републикански фестивал на художествената самодейност са не само равносметка на художественото творчество на стотиците самодейци и колективи, но и потвърждение за повишеното идейно-художествено равнище и майсторство на самодейното изкуство.

Наред с постигнатите успехи от художествената самодейност в обогатяването на културния живот в селищната система, в нейното развитие съществуват редица недостатъци и нерешени проблеми. Необходимо е след задълбочено проучване интересите на младото поколение да се пристъпи към изграждане на такива форми на самодейност, които най-добре ще задоволят техните нараснали естетически изисквания. Въпреки близостта ни до столицата и честите контакти, които осъществяваме със столичните културни институти, крайно недостатъчна и нерационална като организация е методическата помощ от страна на окръжния съвет за култура и неговите звена.

Ярък израз на качествено ново отношение към вечния проблем за развитието на човека и обществото са идеите на движението „Знаме на мира“. Те са средство за усъвършенствуване на системата за естетическо възпитание, за разкриване на творческото начало у децата. В рамките на селищната система това движение всяка година се обогатява и развива. Богатата дейност на изградените клубове „Знаме на мира“, добре наситената програма дава възможност младото поколение не само да контактува с изкуството, но и само да твори по законите на красотата. Като специфична форма за реализация на естетическото възпитание сред подрастващите, движението дава своя принос за насищане с ново, по-богато съдържание живота на пионерските и комсомолските организации, без да ги измества и дублира като организатори. Настъпилите положителни изменения в работата по откриването, развитието и стимулирането на творческите заложби на младото поколение изискват по-нататъшно усъвършенствуване на този процес.

Създаването и утвърждаването на новите селищни системи като средища за задоволяване на материалните, социалните и културните потребности на хората открили по-благоприятни възможности за развитие на читалищното дело. Непрекъснато се обогатява съдържанието на дейността на читалищата с нови, по-ефективни форми на работа, което по-пълно отговаря на повишения естетически усет и критерии на трудещите се. Като най-дългогодишни културни институции на територията на общината, със средствата на художествената самодейност, библиотечната дейност и други форми на културно-масовата работа те съдействуват за естетическото, патриотичното и интернационалното възпитание на населението, допринасят за издирване, опазване, разширяване и популяризиране на местния автентичен фолклор, обичаи и културни традиции.

Разнообразна дейност за естетическото, трудовото и патриотичното възпитание на трудещите се развиват и профсъюзният дом на културата, младежкият дом, редакцията на в. „Самоковска комуна“, градският радиовъзел.

Наличието на международния курортен център Боровец в рамките на селищната ни система поставя пред нас проблема за рационалното организиране културния отдих на почиващите там наши и чуждестранни туристи. Съществуват редица въпроси за разрешаване и по отношение на материалната база, и във връзка с организацията на работата в комплекса, които стоят на дневен ред пред общинския комитет на партията и общинския съвет за култура. Ние търсим и ще търсим съдействието на окръжните ръководства и различни специалисти за внедряването на оптимален вариант в тази сфера.

Утвърждаването на естетическите критерии в живота и дейността на трудещите се е от решаващо значение за ускоряване

Digitized by Google

процеса на интензификация на общественото производство. Ето защо общинският комитет на БКП привлича вниманието на партийните, административните и стопанските ръководства, на трудовите колективи, на всички комунисти, на профсъюзните и комсомолските организации върху този проблем. Направеното досега е резултат от инициативата на отделни ръководства и кадри, а не цялостно осмислена от компетентни органи политика. По-голяма настойчивост и взискателност трябва да проявяват партийните организации при практическото изпълнение на тази задача. В плановете за социално-икономическото развитие на трудовите колективи тези въпроси следва по такъв начин да намерят своето място, че на практика делово да се решават, като се осигуряват необходимите финансови и други ресурси. Изисква се по-голяма инициатива от страна на ръководствата за разширяване и усъвършенстване на базата за културна дейност, за утвърждаване на естетическите критерии и за задоволяване на културните потребности в самите трудови колективи. Общинският комитет на партията подкрепя активно онези стопански ръководители, които насочват своите усилия за изграждане на така необходимите интеграционни връзки между стопанските единици, научните и културните институти, учебните заведения, читалищата и домовете за култура.

От съществено значение е проблемът за естетическия облик на Самоков и селищата в общината. Нашият град непрекъснато изменя своя облик в положителна насока. Обновяват се фасадите, изграждат се входно-изходните магистрали, подобрява се нагледната политическа украса както по улиците, така и в предприятията, училищата, учрежденията. Сложено е началото на сътрудничество със специалисти от столицата за архитектурно-монументалното изграждане на художествената украса на Самоков. Общинският комитет на БКП добре разбира, че естетизирането на града и общината е все още в своето начало и решително пристъпва към последователно решаване на целия комплекс от въпроси в тази област.

Усъвършенстването на ръководната роля на общинската партийна организация за издигане равнището на културния живот в селищната система намира израз в разширяването на съвместната дейност с творческите съюзи и културните институти, в непосредствените й грижи за повишаване ефективността на обществено-държавното начало в управлението на културните процеси.

В общинската партийна организация са създадени благоприятни условия за разгръщане на обществено-държавното и държавно-обществеността начало в ръководството и управлението на културния живот в селищната система. Повишават се отговорността и приносът на общинския народен съвет и кметствата в развитието на културната дейност в съответствие с потребностите на населението и спецификата на отделното селище. Със своята дейност и реален принос в решаване проблемите на културното развитие общинският съвет за култура се утвърди като единен обществено-държавен специализиран орган със завоювано политическо и обществено признание. Непрекъснато се разширява социалната база в управлението на културата в общината. В общинския съвет за култура и в управителните съвети на читалищата са избрани 205 души, които непосредствено участвуват в ръководството на културната дейност в селищната система и кметствата. Това са предимно обществени и стопански дейци и творци, ръководители и участници в различните художествени колективи. Тяхната компетентност допринася да се издига качеството на управленските решения, на разработваните планове и програми, повишава интереса и вниманието на различните социални групи и слоеве към развитието на културните процеси.

Културната дейност в Самоковската селищна система се характеризира с многообразие и сложност, с различни по форма и естетико-художествена стойност културни прояви. Те изпълняват важни идейно-политически и естетико-възпитателни функции в социалното развитие на селищната система. Това поражда необходимостта от усъвършенстване на научното обслужване на културната дейност.

Една дългосрочна програма за научни изследвания за състоянието и перспективите на различните страни на културната дейност е проблем, който стои за решаване от партийното и държавното ръководство на Самоковската селищна система. Това налага провеждането на задълбочено проучване на културните интереси и потребности при различните социални групи и в различните райони чрез организирането на комплексни социологически и наред с тях психологически изследвания на културния живот в общината. То трябва да бъде първият етап в създаването на постоянно действуваща информационна система. Това ще даде възможност за планиране и провеждане на ефективни мероприятия по развитието и усъвършенстването на структурата и териториалната дислокация на културните звена, за повишаване на идейно-художественото, организационното и методическото ниво в културната дейност. То ще позволи да се усъвършенствува разпространението и потреблението на художествените ценности, съобразени със структурата на свободното време.

Безспорни са успехите. Но на въпроса, настъпили ли са значими качествени промени в партийното ръководство, в управлението и организацията на тази важна сфера от социалната практика ще отговоря, че ни предстои още много работа, за да приведем съдържанието на културния живот в съответствие с обществените потребности, за да повишим качеството и идеологическата ефективност на художествената култура.

Иван ЖАРКОВ
първи секретар на общинския комитет на БКП — Самоков

Digitized by Google

НАУЧНАТА МИСЪЛ В ДЕЙСТВИЕ

Ленинската районна партийна организация в столицата отделя особено внимание на проблемите, свързани с научно-техническия прогрес. След Националната партийна конференция по качеството и Февруарския пленум на Централния комитет на БКП от 1985 г. бяха предприети конкретни действия за интензификация на научноизследователската и инженерно-внедрителската дейност, за ускореното внедряване на научно-техническите постижения в практиката. Тези въпроси бяха обсъдени и на състоялата се районна отчетно-изборна конференция. В района се намира една трета от националния кадрови потенциал в областта на науката, научното обслужване и висшето образование. Това задължава партийно-политическата работа да се насочва към търсенето и прилагането на ефективни решения, форми и средства на работа, които да помагат за по-активно заангажиране на научно-техническите кадри в борбата за подобряване на качеството на продукцията, на научноизследователската и инженерно-внедрителската дейност.

През последните години бе организирано комплексно мероприятие „Дни на научно-техническия потенциал от Ленински район — за столицата и страната". С това бяха реализирани основни задачи. Популяризирани бяха крупни научни изследвания, които са насочени към усъвършенстването на столичната икономика, подобряването на строителството и градското стопанство, създаването на интерес у потребителите към разработваните проблеми.

Бюрото на районния комитет на БКП направи изводи от проведеното мероприятие. Въз основа и на препоръките, дадени от по-горните партийни органи, бе извършена широкопросветна подготвителна работа за изясняването на очаквания икономически и социален ефект и готовността за внедряването на разработваните теми и задачи от Българската академия на науките. На съвместно заседание на бюрото на комитета с това на партийния комитет и научния секретариат на БАН бе утвърдена програма на Ленински районен комитет на БКП и ръководството на БАН за разработването на теми от институтите на академията, които ще създадат производства на високо техническо, технологично и качествено равнище. Много са срещите, симпозиумите, кръглите маси и други мероприятия, организирани от районния и партийните комитети и организации, от научно-административните и стопанските ръководства на БАН, на Държавния комитет за изследвания и технологии, на Софийския университет „Климент Охридски", на Висшия институт за архитектура и строителство, на министерства, ведомства и организации.

Ръководството на районния комитет на партията, като се ръководи от решенията на Февруарския пленум на ЦК на БКП (1985 г.), предложи на градския комитет на БКП да бъде организирано за втори път комплексното мероприятие „Дни на научно-техническия потенциал от Ленински район — за столицата и страната". Разширената територия се обуславяше от факта, че основните мероприятия ще се осъществяват от организации като БАН, Софийски университет „Климент Охридски", Висш институт за архитектура и строителство, Централен институт за научно-техническа информация при Държавния комитет за изследване и технологии и пр., които формират научната политика на страната в развитието, координирането и решаването на перспективни, фундаментални и научно-приложни задачи, в създаването на научен заряд за утрешния ден.

Какво обхващаше програмата за осъществяването на подетата инициатива?

Софийският университет „Климент Охридски" бе домакин на срещата, където стана разговор по проблемите за преустройството на висшето образование, и поспециално по новата организация на обучението. С това се целеше да се помогне за развитието на творческите, научните и професионалните способности на бъдещите специалисти. Очертани бяха главните насоки, по които ще се извършват промените в подхода и начините на реализация на преустройството на висшето образование. Чрез това на обществото ще се осигурят необходимите висококвалифицирани специалисти, които да мислят творчески, да създават нови идеи. Препоръчано бе на административното и партийното ръководство на Софийския университет „Климент Охридски" да разширят връзките си със средните училища, в които Комсомолът да бъде активен фактор в саморазвитието на студентите.

В програмата се предвижда научно осигуряване на отрасъл „Строителство" на базата на опита на факултетите на Висшия институт за архитектура и строителство.

Факултетът „Геодезия, фотометрия и картография" чрез своите катедри бе домакин на две срещи-разговори — „Автоматизация на геодезическото производство" и „Земеустройство на аграрно-промишлените комплекси „Средец" и „Правец". Очертани бяха главните насоки за рационално използване на земята, за прилагането на геодезическото производство

Digitized by Google

и превръщането му в автоматизиран, високо интелектуален труд. Специално внимание бе отделено на подготовката и преквалификацията на кадрите, които работят в областта на земеустройството и използването на електронноизчислителна техника при обосновката на проектните решения.

На курсовото и дипломното проектиране, като форма на помощ към столичното стопанство, бе посветена „кръгла маса" в архитектурния факултет при Висшия институт за архитектура и строителство. Отчетено бе, че съществуват редица неизползвани страни на тази форма за практическото обучение на студентите. Изтъкнато беше, че има възможност народните съвети да получат многовариантни решения на градоустройствени и архитектурни задачи. Препоръчано бе да се подобрят връзките с проектантските организации и особено с техните партийни органи и организации, по-широко да се ползва и разпространява взаимодействието в тази област между факултета и Националния съвет на Отечествения фронт.

Партийното и административното ръководство на хидротехническия факултет организираха среща на тема „Нови методи за проектиране и строителство на хвостохранилища". Тя, както и по-горе посочените, показаха някои общи тенденции, обобщени на заключителното мероприятие, което бе дело на партийното и административното ръководство на Висшия институт за архитектура и строителство. Предложено бе на Столичния народен съвет да бъдат създадени редица отраслови лаборатории по реконструкция и модернизация на сградния фонд, по канализационното проектиране и пречиствателните станции, по геодезия, водоснабдяване и други.

Районният комитет на БКП и Централният институт за научно-техническа информация организираха научно-практическа конференция на тема „Научно-техническата информация — условие за подобряване на качеството". Актуалността на проблема привлече представители на всички отраслови информационни органи. По секции бяха обсъдени проблемите за ролята на научно-техническата информация за повишаване качеството на управленската, научноизследователската, проектноконструкторската и производствената дейност. Констатирано бе, че и в Ленински район, въпреки създадените благоприятни условия за ползването на наличните фондове от научно-техническата информация на Централния институт за научно-техническа информация и в БАН, още не са решени редица задачи, поставени от Февруарския пленум на ЦК на БКП. Налице е известно подценяване ролята и значението на научно-техническата информация в борбата за високо качество. Недостатъчен е броят на кадрите със специална подготовка. Не се създават нов вид информационни продукти, услуги и т. н.

Единният център по математика и механика проведе среща и дискусия на тема „Персонални компютри в автоматизацията на административния труд и информационното обслужване". Там ръководители на заводи, специалисти и преподаватели от София и страната бяха запознати с постиженията на института.

В духа на дадените препоръки отдел „Наука и висши учебни заведения" на районния комитет на БКП, съвместно с филиала на Централния институт за научно-техническа информация, извърши проверка и анализира как се реализира програмата и осигуряването ѝ с научно-техническа информация. Наред с това бе помогнато за нейната актуализация в годините на деветата петилетка.

Оценката за „Дните на научно-техническия потенциал от Ленински район — за столицата и страната" е положителна. Подчертано бе, че нараства приносът на научните и инженерно-внедрителските организации от района за развитието на столицата. Ценни са предложените готови разработки, които могат да бъдат внедрени в софийските предприятия, а също дадените препоръки за разработването на научни проблеми. С това ще се повишат ефективността на столичната икономика, организацията на обслужването в управлението.

Дните бяха преглед на готовността на редица водещи научни звена от района да поемат отговорните задачи на Февруарския пленум на Централния комитет на БКП, залегнали и в решенията на XIII партиен конгрес.

Иван ХРИСТОВ

Digitized by Google

ПАРТИЕН ПОДХОД КЪМ ПИСМАТА И ЖАЛБИТЕ

ГЕОРГИ МИНЕВ
заместник-председател на Централната контролно-ревизионна комисия на БКП

Една от характерните черти на социалистическото общество е всестранното развитие и задълбочаване на връзките на Българската комунистическа партия с трудещите се. Важна форма за разширяването им е работата с писмата, молбите, жалбите, сигналите, предложенията, критичните бележки и въпросите, отправени до органите за социално управление.

Партията полага грижи за усъвършенстването на тази дейност. Ярък израз за това са и издадените нормативни документи:

— Законът за предложенията, сигналите, жалбите и молбите на гражданите от 1980 година;

— Решенията на Политбюро и Секретариата на Централния комитет на БКП, на правителството за подобряването на работата с писмата и предложенията на гражданите;

— Наредбата за единна система за регистриране, обобщаване и контрол на предложенията на гражданите, трудовите колективи и организации, утвърдена от Министерския съвет през 1982 година. В нея се отделя специално внимание на общозначимите предложения, които се съдържат в сигналите, жалбите и критичните бележки в средствата за масова информация.

По своята същност писмата на гражданите до органите за социално управление са проява и резултат на растящата обществена активност и политическа зрелост на трудещите се. В беседа с В. А. Картински за тях В. И. Ленин казва: „Нали това аз няма да чуя в нито един доклад!" А М. И. Калинин е изтъквал следните мисли: „И колкото е по-непосредствено писмото, толкова по-силно в него звучи гласът на огорчената душа или развълнуваната съвест, толкова повече то е човешки документ, който не може да се замени с никаква професионална кореспонденция. А човешкият документ — това е самият живот." Заслужава да си припомним още и думите на В. И. Ленин, че в личните писма кипи „злобата на деня", че са откровени и неподправени „човешки документи".

Писмата на трудещите се са нагледна проява на нарастващата им обществено-политическа активност. Те са източник на най-разнообразна информация, която идва от хората, от тези, които непосредствено участвуват в реализирането на партийната политика. В нея се поставят въпроси от общонароден и личен характер, сигнализира се за редица отрицателни явления, тя е отражение на онова, което става по места, търси се защита на законни права, предлага се да бъдат решени проблеми от съществено значение за социално-икономическото развитие на родината. В крайна сметка писмата показват и зрелостта на българина в осъществяването на партийната политика.

Другарят Тодор Живков казва, че в условията на социализма писмата, жалбите, сигналите и предложенията на гражданите са една от проявите на социалистическия демократизъм и тяхната политическа активност, една от формите на обществения контрол от долу срещу нарушенията на законността и отживелиците от старото, против бюрократизма и пр.

Априлският подход към работата с молбите на трудещите се е насочен към едно — повече внимание към всекидневните им проблеми, към техните въжделения, към

Digitized by Google

сполуките и несгодите в личния им живот. Грижата към справедливите въпроси, които поставят хората, има важно политическо значение. Защото партията, като част от тях, следва да бъде съпричастна, в най-голяма степен винаги да служи на народа.

Всичко това задължава партийните, държавните и стопанските органи бързо да реагират на писмата, да вземат решения, които да коригират слабостите и недостатъците, допуснати тук и там. Защото хората се обръщат към партията с вярата, че ще намерят отзвук на техните вопли, че нещата ще се оправят.

Безспорно е, че **те са сигурно средство за разгръщането на критиката и самокритиката в борбата срещу отрицателните явления в нашето общество.** Този факт се потвърждава и в много от докладите на отчетно-изборните събрания и конференции в партията.

Днес задачата да се обръща сериозно внимание на писмата на трудещите се придобива още по-голямо значение. Няма съмнение, че информацията, която се получава и ще се съдържа в тях, ще бъде насочена най-вече за усъвършенстването на работата на субективния фактор, за осъществяването на научно-техническата революция. Оттук произтича и задължението органите, до които тя е адресирана, да вземат бързи решения по проблемите, които тя поставя, да горят с нажежено желязо проявите на бездушие, безотговорност и бюрократизъм.

Истина е, че в писмата си много граждани сигнализират за пропуски и слабости в стила и методите на работа на партийните, държавните и стопанските органи, организации и дейци. Те са важен канал за изучаването и на общественото мнение. Оттук също произтича задължението на партийните комитети да отделят голямо внимание за работата с тях. Не бива да се забравя, че с повърхностно отношение към тези документи се намалява стремежът на хората да помагат за отстраняването на отрицателните прояви. Решаването на въпросите, които се поставят от трудещите се, не би могло да се осъществи, ако не се действува с политически подход. Практиката потвърждава, че е полезно, когато по значимите проблеми, които се третират в писмата, бюрата на съответните партийни комитети приемат решения и следят за тяхното изпълнение. Това подтиква хората към творческа инициативност, към по-активна борба срещу недостатъците, които се допускат по места.

Уставът на Българската комунистическа партия задължава Централната и местните контролно-ревизионни комисии на партията да следят своевременно и правилно да се разглеждат предложенията, писмата, сигналите, молбите, жалбите и възраженията, които постъпват в партийните органи. Това е много отговорна задача, обусловена от редица обстоятелства и преди всичко от факта, че никога не бива да се убива вярата на хората в Българската комунистическа партия!

В доклада по отчета на Централната контролно-ревизионна комисия, изнесен пред Тринадесетия партиен конгрес, е записано: „...При изпълнението на това свое уставно задължение Централната контролно-ревизионна комисия се е отнасяла с високо чувство за отговорност.“

Комунистите, трудещите се в нашата страна се обръщат с голяма вяра към Централния комитет на БКП. За повишената им активност говори и фактът, че през периода между XII и XIII конгрес на партията в него са получени 109 810 молби, жалби и писма. Тематично те са разпределят така: на първо място стоят жилищните проблеми; на второ — по вътрешнопартийните и кадровите въпроси и на трето са трудово-правните проблеми. Основната част от тях са приключвани в срок. Не е изживяна обаче вредната практика някои молби да се връщат за вземане на отношение от тези, срещу които е отправено оплакването. Това, а и някои други пропуски по работата с тези документи задължават контролно-ревизионните комисии на БКП по-решително да съдействуват на партийните органи за премахването на слабостите, писмата да се решават в срок и по същество, всяко едно от тях да намери правдив отговор.

В съответствие с изискванията на Устава те системно извършват проверки в партийните комитети и организации. Анализът показва, че в тази насока има положителни изменения. Стремежът е стриктно да се изпълняват постановките на съответните нормативни документи. Ярък показател в това отношение е проверката на Централната контролно-ревизионна комисия на БКП, направена съвместно с окръжните и районните контролно-ревизионни комисии на партията. Проверени са 125 първични партийни организации и 90 ревизионни комисии в 24 окръга и 6 района в София за периода 1. I. 1984 г. до 30. VI. 1985 г. Констатирано е, че работата с писмата, жалбите, предложенията и сигналите на трудещите се бележи напредък. В повечето партийни комитети и организации е въведен добър порядък, те се регистрират правилно и се следи за правдивото им и срочно решаване. **За пример би могъл да се посочи окръжният комитет на БКП във Враца.** Тук са положени здрави основи за работата с писмата на трудещите се. Изучен е и е приложен опитът на Сумска област на СССР. Утвърдена е технология, която способствува за най-правилното решаване на проблема. Осигурено е добро партийно ръководство на дейността с молбите, сигналите и предложенията на хората. Усъвършенствувани са формите, средствата и методите на работа с тези документи. Окръжният комитет на партията е съумял да привлече вниманието на обществеността за подобряването на цялостната дейност по този въпрос. Повишени са взискателността и отговорността на партийните, държавните и стопанските органи и организации за най-точното решаване на всяка жалба, ка-

Digitized by Google

то винаги се има предвид, че пред тях стои човек.

Състоял се е пленум на окръжния комитет на БКП на тема „За по-нататъшно усъвършенстване работата на партийните, държавните, обществените и стопанските органи и организации с писмата и приема на гражданите".

Организирана е била и окръжна научно-практическа конференция на тема „Значението на Априлския пленум на Централния комитет на БКП от 1956 г. за работата на партийните, държавните и стопанските органи и организации с писмата и предложенията на трудещите се". Всичко това е спомогнало да се усъвършенства дейността в тази насока.

Практика е бюрото на окръжния комитет на партията да иска отчет от общинските партийни комитети по работата им с писмата на гражданите. Те от своя страна обсъждат как работят по проблема отделни партийни организации.

Въведено е писмата, които третират важни въпроси, да се предоставят на вниманието на бюрото на окръжния комитет на БКП и то взема по тях съответно решение. Да се подкрепим с пример. Цано Цановски от с. Струпец в писмо до комитета повдига някои нерешени въпроси в окръга. Въз основа на това С. Петрушков, първи секретар на окръжния комитет на БКП, внася докладна записка в бюрото на комитета. Приема се решение, което задължава различни органи и лица да направят необходимото за уреждането на проблемите, които поставя Цановски.

Традиция е първият секретар на окръжния комитет на БКП периодически да се запознава с писмата, които се отнасят за даден отрасъл, и на място да се среща със съответните ръководители. Този начин способствува по-бързо да се установяват причините за възникналите писма и жалби, да се вземат по-енергични мерки за отстраняването на нередностите, за по-правилното решаване на въпросите, които повдигат хората.

Прието е на полугодието в бюрото на окръжния и общинските комитети на БКП да се обсъжда анализ на получените писма. Така подхождат и останалите обществени органи.

Какво показва например анализът на писмата, пристигнали в окръжния комитет на партията през първото полугодие на 1985 г.?

За този период са постъпили 347 писма, а в предните години за същото време те са около 500. Гражданите изпращат молбите си за бързо решаване от съответните компетентни органи. Окръжните и общинските държавни и стопански органи са подобрили своята работа за оперативно решаване на въпросите и затова е намалела необходимостта да се търси съдействието на окръжния партиен комитет. За сметка на по-малкия брой писма се е увеличило количеството на предложенията за по-успешното решаване на дадени проблеми. В сравнение с 1984 г. през 1985 г. е намалял относителният дял на повторните писма до комитета. Картината е следната: за първи път са изпратени в окръжния комитет на БКП 95 на сто, за втори — 4 на сто, за трети — 1 на сто от общия брой получени писма.

Анализът сочи още, че при 27 на сто от писмата са установени неправилни действия на органи и ръководители. Удовлетворени са жалбите напълно на 63 на сто, частично на 14 на сто и са взети мерки за решаването на 12 на сто от основателните писма.

При обсъждането на анализа бюрото на окръжния комитет на БКП приема конкретно решение, което се отнася до подобряването на работата с писмата в общинските комитети на партията и в други обществени и държавни органи.

Стилът на окръжния комитет на БКП, на неговия първи секретар за партиен подход към всяко писмо, молба и предложение на трудещите се е намерил широко отражение в работата на сътрудниците на комитета, в партийните органи и организации, в останалите обществени, държавни и стопански органи. Всеки е търсил и своя форма на изява.

Общинският комитет на партията в Бяла Слатина например е въвел ден на отвореното писмо. В какво се изразява тази форма на работа? Един месец преди уречения ден на входовете на предприятията и учрежденията, в кварталите, на обществени места се поставят кутии за писма и предложения на гражданите, които да се разгледат в деня на отвореното писмо. В навечерието на срещата писмата се обсъждат от бюрото на общинския комитет на партията и изпълнителния комитет на общинския народен съвет. Мероприятието се провежда в читалищния салон. Там идва цялото ръководство на общината — партийно и държавно. В този ден на гражданите е предоставена възможността на дежурен телефон да отправят запитвания по някои въпроси. Става така, че фактически участвува цялото население на града и общината. Каква е основната полза от тази форма на работа? Доставя се богата информация за настроението на хората, за техните нужди и пр. Наред с това тя спомага за развитието на пряката демокрация.

При проверките си окръжната контролно-ревизионна комисия на партията в Пловдив е констатирала, че в партийните органи и организации има напредък в работата с писмата на гражданите. Във всички общински и районни комитети те се картотекират и се следи за изпълнението им. Отделя се голямо внимание за създаването на добри условия за приемането и изслушването на хората. На определени периоди бюрото на окръжния комитет на БКП и останалите партийни органи анализират състоянието на работата с писмата, правят изводи и вземат решения за

Digitized by Google

подобряването на дейността в тази насока. Създадена е практика партийните органи да контролират как действуват в това отношение и другите органи за социално управление. Въз основа на сигнали за нарушения на законността, за бюрократически прояви и за злоупотреба със служебното положение са наложени партийни наказания на ръководни дейци от Пловдив, Първомай, с. Раковски и др.

Окръжната контролно-ревизионна комисия на партията в Кюстендил е установила, че 79,2 на сто от писмата на гражданите се приключват в срок, като 58 на сто са основателни. Въз основа на констатациите си тя е дала конкретни препоръки на партийните комитети за подобряване на работата.

Фактите обаче показват, че има партийни органи и организации, където молбите на хората не се решават в срок. В главната дирекция за изграждане на София 414-а първична партийна организация например е обсъждала информация за работата с личните писма и е приела съответно решение. Тя обаче не е потърсила отговорност от онези комунисти, които са пресрочили преписките. Едва ли с такъв подход, с либерализъм може да се върви напред! Защото с несвоевременното решаване на жалбите се нарушават и съответните нормативни документи, които регламентират тяхното приключване. Това показва също така, че са занижени партийният контрол, взискателността и търсенето на отговорност от лицата, които проявяват бюрократизъм при разглеждане искания на трудещите се.

Заслужава да се помисли по един нерешен проблем. В редица случаи контролно-ревизионните и ревизионните комисии на БКП са установявали, че немалко общински, заводски и учрежденски партийни комитети и първични партийни организации не водят на отчет устните молби, жалби, сигнали и предложения на гражданите. А това е в пълно противоречие с партийни и държавни нормативни документи. По него не може да се спори и умува. Но защо слабостите се повтарят и потретват? Защото са намалени взискателността и търсенето на отговорност от онези, които нарушават установения ред. Необходим е контрол — контрол действен, непримирим, постоянен, за да може пропуските и слабостите да се отстраняват по-бързо.

Анализът от проверките показва, че на много места има създадени стройни системи за работа с писмата на трудещите се. Но тук е много важно умението зад цифрите да се вижда явлението. В. И. Ленин е подчертавал, че статистиката е длъжна да дава не произволни стълбици и цифри, а цифровото обяснение на различните социални типове, изучавания на явления, които съществуват или ще съществуват в живота.

Дълбокото вникване в съдържанието на молбите позволява да се прави и реална оценка. Не случайно в много резолюции на писмата, които е слагал В. И. Ленин, е изтъквал, че е нужно да се събират сведения и справки, да се разследва всяко дело и да се изяснява положението по места, да се проверява всеки факт, който е изложен в тях. В писмото да се различи личното от общественото, субективното от обективното, второстепенното от същественото, случайното от законното. Нужно е системно да се съпоставят фактите, които са изложени от автора, с данни от други източници, да се отиде на място не само за извършване на проверка, но за по-пълна ориентировка в обстановката.

Неоспорим факт е, че усъвършенстването на работата на партийните комитети и организации с писмата на гражданите в голяма степен зависи от съдействието, което им оказват контролно-ревизионните и ревизионните комисии на БКП. То е толкова по-успешно, колкото на по-високо равнище е контролно-ревизионната дейност. При проверките си контролно-ревизионните и ревизионните органи на партията се стремят да проявяват компетентност, да вникват задълбочено в жалбите, да правят анализ на съответния проблем. Това позволява да се дават и по-точни препоръки за подобряването на работата.

Практика е окръжната контролно-ревизионна комисия на партията във Враца сама или съвместно с отделите на окръжния комитет на БКП и общинските ревизионни комисии да проверява работата на общинските партийни комитети с писмата на трудещите се. Вниква се задълбочено в причините, характера на всяка молба, в срочното и правилното ѝ решаване, даваните отговори на авторите им.

Стремежът е чрез този анализ да се помага на съответните партийни органи и дейци да подхождат политически към писмото на всеки човек. След всяка проверка резултатите се обсъждат от бюрото на окръжната контролно-ревизионна комисия. След това се отива на разговор в бюрото на проверения партиен комитет и накрая материалът се предоставя на бюрото на окръжния комитет на БКП. То взема решение, валидно за всички партийни органи и организации, за да се направи необходимото за отстраняването на съществуващите слабости и недостатъци.

Наред с положителното обаче има контролно-ревизионни комисии на партията, които допускат формализъм, повърхностно отношение при проверките. В нередки случаи се фотографира картината, липсва стремеж с политически подход да се отива към фактите и явленията. В крайна сметка не се съдействува за усъвършенстването на дейността с писмата. Забравя се, че не е достатъчно само да се показват слабостите. По-полезно е да се разкриват причините, да се посочват пътищата за тяхното отстраняване. От това произтича, че сега в субективния фактор следва да настъпят качествени изменения. Да се повишава не само компетентността, но и от-

Digitized by Google

говорността на проверяващите при изпълнението на поръчаното дело. Те неведнъж са установявали, че много от жалбите, които се получават в по-висшите партийни органи, не са решени в по-ниските инстанции. Защо е така? Защото е подходено бюрократично, защото на хората не е обърнато нужното внимание. Налице са ярки прояви на формално отношение към служебните задължения, на незачитане на трудещите се, на пренебрегване на важни партийни и държавни документи.

Този стил на работа се стремят да внедряват и много контролно-ревизионни комисии на БКП при проверките, които извършват в партийните органи и организации. Защото в крайна сметка той води до разкриването на истината, която се съдържа във всяко писмо.

Няма съмнение, че никой друг не би могъл най-правилно да реши даден въпрос освен местните партийни органи и дейци. Те най-добре познават нещата, за които пишат гражданите, и най-компетентно биха могли да преценят основателността на отправената молба. И в крайна сметка да решат, тъй както повеляват законните изисквания. За всичко това обаче е нужно да се притежава голяма съзнателност, да се откликва бързо на нуждите на хората, а не да се разкарват с месеци и накрая оскърбените да търсят по-горни инстанции. За безотговорността към писмата на гражданите би следвало да се правят сериозни изводи и за политическите качества на онези, на които партията им е поверила да откликват на нуждите на хората.

Но за да се живее с кипежа на трудовия живот, трябва да се знае нашир и длъж, да се умее безгрешно да се определя по всеки въпрос, във всеки момент настроението на масите, техните действителни потребности, желания, мисли, да има умение да се преценяват без фалшива идеализация степента на тяхната съзнателност и силата на влиянието на различните предразсъдъци и остатъци от миналото, да има стремеж за завоюването на безграничното доверие на трудещите се с другарското отношение към тях и с грижливото удовлетворение на нуждите им.

Дребни неща в писмата, изпратени до партийните, държавните и стопанските органи и дейци, няма и не може да има. Даже и в онези, които нямат обществено значение, важното е като факт, че трудещите се се обръщат към партията, към държавните инстанции.

Наложително е като действено средство в борбата с бюрократизма да се прилага гласността на постъпките на бюрократите. В дадения случай тя не е толкова форма за наказание, не толкова, както казва В. И. Ленин, „меч, който сам излекува нанесените им рани", но и могъщо средство за просвещение и възпитание на масите.

Изпъква един въпрос: какви качества следва да притежават лицата, които имат достъп и решават молбите на гражданите? В случая на преден план е умението да се работи с хората. Не може да откликва на човешките съдби онзи, който не притежава богато сърце, този, който няма усет да вниква в радостите и скърбите на хората. Ако срещу теб застане противна личност, загубва се желанието за разговор, убива се вярата за истината.

Животът показва, че успехът в работата с писмата зависи много от това, доколко с партиен подход се отнасят към тях ръководните дейци в партийните комитети. Ако секретарите пряко и отговорно се занимават с постъпилите молби, възлагат по тях конкретни задачи, то и резултатите ще бъдат по-добри. В тази връзка от изключително значение е контролът, който следва да се упражнява за навременното и качествено решаване на всяко писмо, за принципни задълбочени и правдиви отговори на подателите.

В. И. Ленин е считал, че за възпитанието на кадрите в дух на внимателно отношение към сигналите на трудещите се не е нужно да се прибягва към увещания и пожелания. Защото Уставът на партията, партийни и държавни нормативни актове ги задължават да проявяват грижовност в работата с писмата и жалбите, при организирането на приема на трудещите се.

Има хора, които пишат, атакуват най-различни институти. В повечето случаи те знаят, че искането им е неоснователно. И на тях следва да се отговаря внимателно, учтиво. Когато човек напусне стаята на съответното длъжностно лице, макар и неудовлетворен, да почувствува, че към него са се отнесли човешки. Убедителното, аргументираното обяснение би накарало хората да се замислят, да преценяват и да не тръгват безполезно към други инстанции.

Проверките на контролно-ревизионните комисии на БКП показват, че в партийните органи постъпват немалко анонимни писма. Защо хората пишат анонимно?

Безспорен е фактът, че е голям процентът от този род писма, които се получават в партийните, обществените, държавните и стопанските органи и организации. В много от тях се изнасят и верни факти за слабости и недостатъци. Но защо липсва подател? Отговорът е един — защото има боязън от последиците, когато се разбере кой е авторът на изнесеното, което съществува тук и там. Неоспоримо е обаче, че щом от даден колектив се пише анонимно, има нещо, което не е в ред. На преден план изпъква фактът, че липсват условия за критика и самокритика. Далеч сме от мисълта да защитаваме онези, които злорадствуват, чернят и клеветят. Въпросът опира до честните хора, които изнасят нередностите, но се страхуват да излязат открито, защото знаят, че след това ще трябва да се сбогуват с мястоработата си. Ето и по това следва да помислят както партийните комитети и организации, така и контролно-ревизионните органи на партията.

Истина е, че критиката боли. Но партията учи, че когато тя е честна, градив-

Digitized by Google

на, другарска, се помага за изправянето на нередностите. Тя запазва човешкото достойнство, кара хората да се замислят по допуснатите слабости. И с помощта на колектива да се върви напред. Ето това следва да се поощрява и защитава от партийните органи и дейци.

Често пъти обаче зад анонимните писма се крие нечистоплътност на клеветника. Клеветата убива човека, нанася непоправими рани на дадената личност, на неговите близки, на цели колективи. Това налага да се води безкомпромисна борба с тези, които тровят атмосферата и петнят честни хора. В тази насока би следвало да се вземат по-решителни мерки — и от партийните органи и организации, и от контролно-ревизионните комисии на БКП, и от правораздавателните органи. Защото вредата, която се нанася на социалистическото общество от клеветата, не е по-малка, отколкото редица престъпления, които влекат след себе си лишаване от свобода. Защо трябва да се оневинява голямото античовешко, противосоциалистическо деяние? **Дълг на партийните комитети и организации е да създават обстановката, в която да няма почва за клеветника, за анонимчици.** Хората да могат смело и открито да сочат слабостите. Това предполага да се води упорита, широка възпитателна работа, да се създава атмосфера на нетърпимост срещу всякакви отрицателни явления независимо откъде идват те и кои са техните носители.

Писмата на трудещите се да служат и за изграждането на социалистическо отношение към труда, към поведение на личността за правилното съчетаване на личните с обществените интереси. Заедно с това те да подтикват към широк път на градивните мисли на хората, към отпор на пошлото, егоистичното, на онова, което пречи за развитието на социалистическото ни общество.

В крайна сметка да се претворява в дела записаното в Тезисите на XIII конгрес на БКП: „Работата с молбите, жалбите, сигналите и предложенията на трудещите се да се превърне в неразделна част от всекидневната дейност на ръководните кадри, да се смята за техен дълг към партията и народа, първостепенен дълг на всички органи на социално управление."

Digitized by Google

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

НОВОТО В МИСЛЕНЕТО И ПОДХОДА НА КОМБИНАТСКАТА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ

През изминалата осма петилетка и сега, в началото на деветото петилетие, трудовият колектив на столичния комбинат „Георги Костов" постига все нови и нови успехи в производството на електрокарните двигатели. Тук непрекъснато се експериментира и внедрява съвременна високопроизводителна техника, усвояват се нови авангардни технологии, строи се. Тук неуморно, всеотдайно се трудят 33 орденоносци, 132 челници и първенци в производството.

Въпреки трудностите през последната година на петилетката трудовият колектив преизпълни количествените и качествените показатели на плана. Произведе в повече стокова продукция за хиляди левове.

И сега под ръководството на партийната организация той е в настъпление за осъществяване на главната социално-икономическа задача, определена от XIII конгрес на БКП, на повелята за качествено нов растеж в икономиката.

ПАРТИЙНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ през осмата петилетка и особено след Февруарския пленум на Централния комитет на БКП (1985 г.) придоби значителен практически опит в решаването на сложните задачи и проблеми, свързани с научно-техническия прогрес. **Трудовият колектив премина през етап на сериозни изпитания и трудности и успя да направи решителни пробиви в областта на автоматизацията и комплексната механизация на производството** (сега тя обхваща към 75 на сто от него). И с право комбинатът е едно от еталонните предприятия в столицата по издигане техническото равнище на процесите.

Но възникващите все по-сложни проблеми, свързани с внедряване на научно-техническите постижения в практиката, дълбоките качествени изменения в характера на труда и последиците, които ги съпътстват, предявяват неизмеримо по-високи изисквания към авангарда на трудовия колектив — партийната организация. И особено сега, след Тринадесетия конгрес на БКП, след като имаме стратегията за качествено нов растеж в икономиката, изключително високите критерии и изисквания за ръста на обществената производителност на труда и националния доход, за интензификацията, ефективността и качеството на всяка една дейност. Да, обективните, динамични и многообразни процеси поставят в качествено нова обстановка пар-

Digitized by Google

тийните организации. Изискват непрекъснато усъвършенствуване и преустройство на тяхната дейност. Ето защо твърде ценен в редица отношения е опитът, за който разказвам.

— Досегашните темпове на развитие на комбината ни задоволяваха. Но сега, след XIII конгрес и особено след като имаме забележителния документ за качествено нов растеж в икономиката през деветата петилетка, ние с убеденост, с умножени сили се захващаме за работа — разказа ми инж. Тошко Христов, секретар на комбинатския партиен комитет. — Изградените производствено-технически мощности, автоматите са благоприятна база за внедряване по-нататък и на още по-модерна техника и технология, за неизмеримо по-добра организация на труда, творчество и инициатива в работата.

И оценката на партийния комитет е, че потенциалът на човешкия фактор тук още е далеч неизявен. Внедрените челни постижения на техническия прогрес са само отделни пробиви. Това са: участъкът за механична обработка на капака на двигателя, в който на три смени работят само пет души; автоматичната технологична линия АТЛ—7; внесената по второ направление линия за бубинаж на ротори — дейност, която вместо от 75 работници преди сега се извършва от 25 души; роботизираните колички, сътворени от програмен колектив, изграден само от специалисти на комбината и неговата база за развитие и внедряване. Затова сега усилията на комунистите, на всички кадри се насочват към комплексна автоматизация и механизация на целия производствен цикъл при висок ритъм на производството.

— Иначе времето не ще работи за нас, ще се окажем изоставащи — трезво прецени партийният секретар Христов. — Големият проблем сега е да се постигне единен висок ритъм на производството във всички направления, участъци, звена и на тази основа да достигнем качествено нов растеж на нашата производствено-икономическа дейност. В съответствие с Тезисите, приети на конгреса, към ново качество да преминем и в решаването на социалните проблеми на колектива.

В партийния комитет на комбината са си дали ясна сметка, че това е, така да се каже, море от проблеми, задачи, решения, конструктивни действия, взаимодействие между всички фактори и правилно разграничаване на функциите им. Това е зелена улица на действително революционното мислене, на внедрителството. Да се рационализира и управленската, и производствената дейност, като се отговори на конгресните решения за подбора и разстановката на кадрите, за съответна квалификация и преквалификация на личния състав. И най-важното, решаващото — партийната дейност с цялото ѝ богатство от принципи, форми, средства и методи да се приведе в съответствие с научно-техническата стратегия на партията, бързо да се преустройва, обогатява — да не изостава след събитията, а постоянно да бъде авангард на тяхното решаване.

Как да стане всичко това?

На пръв поглед начинът на действие на партийния комитет и първичните партийни организации, на партийните бюра, формите на работа изглеждат същите както използваните досега. Възможно е, без да се „умува", да се действува. Но така изглеждат нещата само на пръв поглед. И който така ги възприеме, неусетно изпада в плен на традиционализма, инертността и шаблона, на декларативността и шумотевицата. Впуска се в действия, без да знае, да държи сметка и носи отговорност в какви срокове какво с тях трябва да постигне.

— И при нас сега опит имаме, много лесно ни е да провеждаме събрания, заседания, съвещания, научно-практически конференции... — каза ми Тошко Христов. — Но големият въпрос е каква ще бъде ползата от всичко това? А тя, ползата, е определена от конгре-

Digitized by Google

са — качествено нов растеж в икономиката. За комбината това са конкретни темпове, ръстове — до края на петилетката двойно да бъде увеличена обществената производителност на труда и да достигне челния световен опит по ефективност и качество на продукцията. Това е определящото. Ако с всичко, което правим сега и ще правим, постигнем тези цели, имало е смисъл да го вършим. Ако не, то ще се окаже само една шумотевица. А затова вече партията прошка не дава...

ПОЗИЦИЯТА, КОЯТО Е ЗАЕЛ партийният комитет за постигане на тези цели, е, първо, тяхното правилно програмиране, планиране в комбината. С умелото използване на програмно-целевия и комплексния подход, на метода на умножаващия се ефект да се очертаят подцелите, средствата, сроковете, отговорниците, подходите на взаимодействие с външните фактори и т. н., и т. н.

Естествено е едно такова дело като във фокус да събере силите на целия партийно-политически и обществен потенциал, на административно-управленската компетентност и професионализъм, на всички организатори и творци на научно-техническия прогрес в комбината. И на непосредствените производственици. На всички!

Като научих, че главният директор на комбината инж. Лалко Бучков е член на партийния комитет, зам.-директорът по производството Добрин Славов членува в първичната организация при цех „Моторно производство" и е член на партийното бюро, неговият колега по развойната дейност инж. Дило Дилов също е член на партийната организация и на партийното бюро при базата за развитие и внедряване, че така е и с другите заместник-директори по икономическите и по търговските въпроси, добре си представих възможността тук партийната организация да бъде пълновластен политически стопанин на комбината.

Партийният комитет и партийните бюра са възложили поръчения на комунистите да се изявят като организатори и най-дейни творци в разработката на петилетна програма за нов качествен растеж на комбинатската икономика на базата на използване най-съвременните постижения на научно-техническата революция. Вменено е на стопанското ръководство да отговаря за нейното съставяне, за гарантиране с нея дела на комбината в осъществяване на конгресната стратегия — не с проценти, а два пъти да се увеличи стоковата продукция и т. н.

А за да стане това не на думи, а на дело, е било необходим преглед на всяко работно място и на всички взаимодействуващи си звена и системи. Да има ясна представа за „наше" и за световно равнище, за реалните финансови възможности по години да се извършват конкретни развойно-внедрителски дейности, да се модернизира и реконструира. Какви промени ще се наложат в ръководно-стопанската дейност, в подготовката на кадрите и непосредствените творци на блага...

Под ръководството на партийния комитет, с негови поръчения, под негов контрол цялата тази дейност през изминалите месеци е заела централно място в живота и на профсъюзната, и на комсомолската организация, на научно-техническото дружество... Обстановка на творческа мобилизация са създавали и проведените от комитета научно-практическа конференция на тема „Стопанският ръководител — организатор, възпитател, политически деец", разговорът по някои ак-

Digitized by Google

туални изисквания за усъвършенстване на вътрешнопартийния живот в условията на научно-техническата революция и др.

Всичко, което по-нататък е станало с изготвянето на тази програма, няма характер на протоколни процедури, а е живецът на един правилен подход за действително разгръщане на социалистическия демократизъм в управлението на производството, за формирането на комбината като самоуправляваща се стопанска единица.

След като на свое заседание партийният комитет задълбочено е обсъдил и е дал препоръки по първия вариант на програмата, тя е внесена за разглеждане от стопанския съвет. Сега предстои, доусъвършенствувана, да бъде приета и от събрание на пълномощниците — да стане програма на целия трудов колектив.

Опитът по изготвянето на тази програма е едно осъзнаване буквално от всеки член на трудовия колектив, че борбата за новия растеж ще бъде динамичен и противоречив процес, върху който ще оказват влияние компетентността на ръководните кадри, квалификацията и преквалификацията на непосредствените творци на блага, самоуправлението в лицето на новите органи — общо събрание, събрание на пълномощниците, стопански съвет, бригаден съвет. Ето защо и всеки един търси своето място, работи с усърдие и инициатива за претворяването в дело на целите и задачите, предвидени в нея. А в главните направления това означава непрестанно технологично обновление: да бъде внедрена безотпадъчна авангардна технология за производство на телата на двигателите (по принципа на студено изтичане на метала); нови модули от роботизирани системи за механична обработка на детайли и монтаж на възли; роботизиране на монтажните операции на възел щит-четкодържател и т. н.

Заводската програма за качествено нов растеж на икономиката на основата на съвременните постижения на научно-техническия прогрес има вече своя физиономия. Очертани са целите, виждат се подходите, средствата, методите, какво да бъде планирането, стимулирането, управлението на внедряването. Във всичко това да няма празни приказки, обещания, декларативност, на които след време с едно „обективни причини“ „не ни позволиха...“ да се сложи край.

Специално подчертавам този момент, защото готовността си да поемат своя дял от националната стратегия за растеж почти всички заявяват с изготвянето на програми — за усъвършенстването на социалистическата организация на труда, за реконструкцията и модернизацията, за социалното развитие на трудовия колектив. И научни кадри се привличат за тяхното съставяне. И се заплаща скъпо за труда им. И нищо нередно няма в това. Но какъв конкретен резултат ще се постигне от всяка такава програма, в края на краищата отговор често не се търси. А има действително такива програми, които са като високо развято знаме, под което обаче няма борба, няма дела, няма необходимите резултати.

БОРБАТА ЗА НАЙ-ПЪЛНО ИЗПОЛЗВАНЕ съвременните постижения на научно-техническия прогрес е многопосочен, сложен, комплексен проблем. В Заключителното си слово пред XIII конгрес др. Тодор Живков каза: „Ние трябва да гледаме реалистично на нещата. Макар че сме разработили съвременна научно-техническа стратегия, трябва да ни бъде ясно: ние няма да можем още утре навсякъде и изцяло да внедрим модерна техника и технологии... Да, в редица предприятия ще ни се наложи и занапред да работим с до-

Digitized by Google

сегашната техника и технология. Само че и тук трябва да работим поновому. Както изтъкнаха редица другари, и при такива условия е нужна сериозна работа за усъвършенствуване организацията на труда, за обновяване на изделията, за най-пълноценно използване на ресурсите, за издигане качеството на продукцията."

Добре разбрал това, партийният комитет се стреми да не допусне едностранчивост в политическото ръководство на дейностите по техническия прогрес в комбината. Да не се вадоволи с очертаване на новостите и нововъведенията за в бъдеще, а да отслаби влиянието си в сегашните динамични делници ритмично да се изпълнява планът, да не се стопанисва добре и пълноценно да се използва наличната техника. Защото това е „тилът" на битката за техническо и технологическо превъоръжаване, това е „насъщният", без който не можем нито ден.

Постоянен стил на партийния комитет е неудовлетворението от постигнатото, задълбоченият критичен анализ и оценка за недостигнатите в редица случаи проектни, технико-икономически показатели, за непълноценното използване на техниката, за авариите. Като разлистих страници от протоколите на негови заседания, си записах: „Причина за изгаряне на електродвигателите в участък „Колектори" е нередовното им почистване от стружки. Но за това особена загриженост не проявяват комунистите от бригадата: Мария Иванова, Валя Митова, Николай Николов, Сашка Миленова. Недостатъчна е и взискателността на бригадира и на началника на цеха.

Неоправдано се губи много време за отстраняване авариите на сложните машини. Все още е неефективна организацията на ремонтната дейност. Опитите на стопанското ръководство досега за подобряване на нейното състояние не доведоха до сериозни изменения.

Буди тревога състоянието на доставката на резервни части. Тази дейност не е поставена на добра планова основа..."

След комплексен анализ на причините за недоброто състояние на даден проблем партийният комитет винаги изразява своята политическа оценка — прави препоръки, взема решения, повишава взискателността и контрола, наказва. И, разбира се, дотук не спира, с действена партийно-политическа, организаторска работа носи своята отговорност за постигане на желания краен успех — създава необходимата атмосфера за по-висока социалистическа съзнателност, за крепка дисциплина, за по-голяма предприемчивост и разумен творчески риск в работата...

В процеса на съставянето на програмата за нов качествен растеж на комбинатската икономика партийният комитет е настоял стопанските дейци да обърнат внимание и на такива негови изводи:

Все още бавно се решават въпросите, от които зависи най-пълното използване на интензивните фактори. Остро стои проблемът за ефективното оползотворяване на техниката. Чести са авариите вследствие на ниска квалификация и нехайно отношение. Буди тревога състоянието по доставката на резервните части. Обикновено те се търсят, когато машината е излязла от строя.

След това пък следват други изводи:

Не е възможно да се дава оценка за пълно натоварване на мощностите при неритмично изпълнение на месечните планове. Организацията, която се прилага в момента, далеч не отговаря на съвременните изисквания и критерии. Очевидно трябва да се разкрият причините защо с новите структури не се постига желаното усъвършенствуване на производството.

И партийният комитет със съдействието на свои помощни органи, комисии е проучил, критично анализирал причините за това. Стигнал е до заключението: съществуват слабости в оперативното планиране;

Digitized by Google

липсва достатъчно умение на средните ръководни кадри да анализират проблемите и да създадат необходимата организация за тяхното решаване. Недостатъчно ефективна е дейността за усвояване на нови изделия, които да запълнят капацитетните възможности на автоматизираните и механизираните участъци. Важна задача е да се унифицират детайлите и възлите на електродвигателите, за да се увеличи серийността в производството...

Ето с такъв подход сега се формира позицията за съществен дял на комбината в социално-икономическия растеж през деветата петилетка. Никой да не си мисли, че щом като през осмата петилетка той е коренно преобразен, обществената производителност на труда е повишена два пъти, след като по-голямата част от производството е на релсите на съвременния научно-технически прогрес, че не е възможно да се разкриват резерви за ускорение.

Тези проблеми сега са неотстъпно в центъра на партийно-политическата и организаторската работа в комбината. Партийният комитет изисква всеки един от факторите — стопански, обществени, от комисиите за народен контрол... — да поеме своя дял за тяхното решаване.

— Новата техника изисква от нас завинаги да скъсаме със старите подходи на работа — пояснява Тошко Христов. — Стремим се в практиката все по-умело да използваме научните методи на ръководство. Голямо внимание отделяме и на икономическия анализ в партийната работа. На тази основа изискваме, съдействуваме да се търсят ефективни технически и организационни решения.

С ГОЛЯМАТА ГРИЖА на партийния комитет в комбината изключително внимание, време и сили се отделят за утвърждаването на трудовия колектив като стопанин. Пред мен е кодексът на стопанина на комбината — една малка червена книжка с твърди корици, на които златисто блести неговата емблема. Текстът в нея е синтез на високи цели и критерии за формиране на новата социалистическа съзнателност на всеки член на колектива, на другарството и взаимопомощта, на стопанското отношение към социалистическата собственост. И всичко това не звучи като абстрактно пожелание, а е конкретизирано в ясни цели, критерии и условия, съобразени със специфичните условия на живот и дейност на всеки член от колектива. Посочено е какви лични качества се изисква да притежава той като активен строител на развитото социалистическо общество, по какви показатели ще получи висока обществена оценка за активно участие в борбата за високо качество на продукцията. Ярко е подчертано, че никой не трябва да се самоизолирва от битката за технически прогрес, а напротив, да се изявява като творец, организатор, неговото работно място да бъде образцово, непрекъснато да се усъвършенствуват действията му на производственик и стопанин.

Водеща роля за постигане на необходимите резултати с прилагането на кодекса на стопанина заводският комитет и първичните организации отдават на икономическия подход. „Но заедно с това сме се заели да решим един основен идеологически проблем, касаещ трудното възприемане от всеки член на колектива на социалистическата собственост като своя“ — разказва секретарят на партийната организация при моторно производство.

А оттук произтичат редица отрицателни явления като разхитителството на суровини, материали, енергия, недостатъчната грижовност към новото оборудване, пасивното отношение на някои хора към по-

Digitized by Google

добряване на качеството. Затова сега и партийно-политическата, и профсъюзната, и комсомолската дейност е насочена към разкриване и възприемане от всеки на идеологическата същност на социалистическата собственост, за формиране на потребности и интереси за висококачествена работа, пестеливост.

Радващо е, че трудовите хора на комбината вече са приели кодекса като най-сериозно партийно-политическо дело, съществен фактор към по-широко разгръщане на социалистическия демократизъм в управлението на производството. Затова не ще е преувеличено да се каже, че сега той оказва силно въздействие за формиране на комбината като самоуправляваща се стопанска единица.

МАКАР И С ДОБЪР ОПИТ в досегашната си дейност, с висока оценка за нея, комбинатският партиен комитет преценява обективната необходимост от нейното преустройство. Да бъде тя още по-ефикасна. Да се осигури ежедневно още по-действено, повсеместно политическо ръководство на развитието на научно-техническия прогрес. Да се изграждат такива критерии, качества и добродетели у комунистите, които ще позволят на партийната организация да върви начело на обновителните процеси, за формирането на нов икономически, политически и идеологически климат в трудовия колектив, за най-пълно разгръщане на творческите сили и енергия на всеки негов член.

— Ние сме едни от пионерите във внедряването на автоматизирани технологични линии, на роботизирани системи. Имаме възможност да внедрим и ГАПС. Но засега държим добре да завърши изпитателният процес на тези нововъведения. Защото проблемът е и технически, и технологически, икономически, социален. Трябва всичко добре да се види, да се прецени работата, надеждността на отделните системи, машини. Но и да не се подценява ролята на човешкия фактор. Хората, човекът — специалистите, конструкторите, програмистите — са жизненият, формиращ производствения процес фактор. Оттук и недопустимостта проблемите, свързани с техния живот и дейност, възпитание, квалификация, да останат на втори план. Затова и главното в нашата партийна дейност е формирането на новата социалистическа съзнателност, да се утвърждава принципът на социалната справедливост с неотменното изискване в новите условия да не се допуска уравниловка при оценката и заплащането на труда на всеки, добре да се използват материалните и моралните стимули. Въобще девизът за революционно мислене и действие да не се превръща в самоцелна фраза, а да е основа и съдържание на нов подход към решаването на проблемите, да е нов стил на живот.

Правилното разбиране на партийния комитет на всички тези проблеми определя само неговата позиция. А действията? А резултатите? С тях сега следва да се доказва кой правилно е възприел стратегията за растежа. Кой — не!

В програмата на комбината по техническия прогрес, за която вече разказах, е очертано какво конкретно производствено-технологично усъвършенстване ще се осъществи, какви структурни, управленски изменения ще настъпят и т. н. Но всичко това не мине ли през ума и сърцето на всички — от директора и неговите заместници до бригадирите и работниците, не се ли трансформира в нов стил на работа, както е замислено, не ще бъде реализирано. Ето защо партийният комитет е решил да бъде разработена отделна програма за дей-

Digitized by Google

ствено, изпреварващо партийно-политическо осигуряване на всички дейности по техническия прогрес. Със своята политическа, организаторска, възпитателна дейност сред комунистите и безпартийните реално да влияе върху разгръщането на научно-техническата революция. Определени са комплекс от мероприятия, чрез които партийната организация ще създава обстановка на пълна мобилизация и висока организираност, творчество и инициатива в дейността на всички фактори за срочно и качествено изпълнение на задачите. Да бъдат осигурявани необходимите организационни, технически и кадрови условия за най-пълноценно използване на интелектуалния и трудовия потенциал на предприятието. Всяка нова технология бързо да се внедрява и овладява. Но и да не се оценява само от технико-икономическа гледна точка. Да се държи сметка за това какви условия за труд тя създава, т. е. да се оценява и откъм нейната социална същност.

Изменението на условията, при които работят партийната организация и нейният комитет, налага по-бързо да се изменя и усъвършенствува, да се развива самата тя — както по състав и структура, така и да се обогатяват формите, средствата, методите на дейността ѝ.

Ще се спра само на някои по-конкретни моменти от програмата:

● С нея съществено внимание се отделя на **качествата на членския състав**, на приемането на нови партийни членове. Като се държи сметка, че техническият прогрес — комплексната автоматизация и комплексната механизация, изменят природата на труда, че се изгражда висококвалифицирана, професионално подготвена работническа класа, то и приемането на нови членове на партията, на млади комунисти следва да бъде от редиците на творците и организаторите на техническия прогрес. Това да бъдат рационализаторите, изобретателите, челниците в труда, които са и активни общественици. Хората, които не служат просто на едно технократско дело, а се борят за партийната линия. Така в близко време ще се осигури и останалите само 4 процента от членския състав със основно образование да преминат в ново качество. В основата на тази дейност сега се поставя разработването от партийния комитет на конкретни прогнози за приемане в партията, съобразяването с необходимостта от укрепване на партийните ядра и т. н. Разбира се, на партийните бюра се осигурява пълна самостоятелност при конкретната оценка на качествата на кандидатите, на индивидуалната работа, която ще извършват с тях.

● В центъра на вниманието на първичните партийни организации и партийните бюра преди всичко се поставя **уставното изискване за непрекъснато повишаване авангардната роля на комунистите.** Предвижда се например някои от техните отчети да стават на открити партийни събрания. По стила на работа на ръководните кадри например всеки член на трудовия колектив да има възможност да изрази отношение, да направи предложение. По този начин творчески да се прилагат и повишените изисквания на Устава — в новите условия всеки, не само комунистите, да се изяви като инициативен творец, активно да участвува в научно-техническия прогрес.

● Занапред все по-важно значение ще придобива **усъвършенстването на вътрешнопартийния живот и вътрешнопартийните отношения като основно условие за издигане боеспособността и авангардната роля на първичните партийни организации.** Изключително важна в това отношение е ролята на **партийното събрание.** С редица от мероприятията в програмата се цели да се привежда неговото съдържание в съответствие с потребностите на трудовия колектив — за ук-

Digitized by Google

репване боеспособността му при внедряване и експлоатация на новата техника. Да се възпитават трудещите се и се формира у тях повишена отговорност за непрестанно растящ професионализъм в работата, за висока култура на труда, за нов морал и нравственост. За формиране на изискващата се от новия Кодекс на труда нова социалистическа съзнателност. На всичко това сега комбинатският партиен комитет обръща изключително голямо внимание. Изисква в дневния ред на партийното събрание все по-често да се правят политически анализ и политическа оценка на тези процеси. Целта е да не се повтарят случаите както преди, когато при модернизацията и реконструкцията вследствие на резките качествени изменения в условията на труда колективът се изправи пред сериозни трудности. Пред затруднения, дали отражение върху поведението на работници и специалисти — засилване на текучеството, в т. ч. и сред комунисти, липса на интерес към повишаване на образованието или към преквалификация, страх от новите професии...

Не е възможно тук по-обстойно да разкрием съдържанието на програмата, за която разказвам, за редица от политико-организационните идейновъзпитателни цели, мероприятия и задачи. Как например партийният комитет изисква от ръководството на комбината да прави системна преценка за работата на кадрите и различните звена по внедряване мероприятията от програмата на колектива по техническия прогрес. За това, че насрещният план трябва да се съставя преди всичко като план за научно-технически прогрес. Че от формираните средства по фондовете „Стопански риск", „Стимулиране техническия прогрес", „Валутен" следва да се отделят необходимите суми за пряко стимулиране на работници, специалисти и ръководни кадри с личен принос за бързо внедряване постиженията на науката и техниката.

НЕ Е ВЪЗМОЖНО всичко, предвидено в програмите на комбината и на партийната организация по техническия прогрес, да бъде осъществено без всяка една от първичните партийни организации да се утвърждава като носител на новото и прогресивното, да се превръща в действително ръководно политическо ядро на трудовия колектив. Без главното, основното в организаторската работа да бъдат активността и инициативата на комунистите, явяващи се пример за всички останали. Без те самите да са образец на деловитост, дисциплина и на творческа организираност в работата.

Какво показва примерът с първичната партийна организация при моторно производство?

Сега тя е обединена от две първични партийни организации, действували в цех 1 и 2 и в цех 3 и 4. Защо? Защото проблемите и особено тези по техническия прогрес, които решават двата колектива, са органично свързани, неделими. Но всяко от тези звена е имало свое стопанско ръководство и съответно своя партийна структура. Налагало се е съгласуване, дори в някои случаи се е получавало противодействие в работата. Затова толкова полезна се е оказала реорганизацията със създаването на едно цялостно, основно производство и с една първична партийна организация. А предишните две самостоятелни партийни организации сега са съставни на обединената. Вече се действува по единен план, от една позиция. Причините за допусканите слабости, противоречия не се явяват „обективни", а са вътрешни. Възможни са точни, конкретни, своевременни мерки. И отговорността на всеки пред всички е една.

Digitized by Google

Тази организация с партиен секретар инж. Димо Стефанов сега е обединила усилията си с първичната партийна организация при техническа дирекция. Съставена е обща група с отговорник зам. главния директор по техническите въпроси, която да направи обстойно проучване и излезе с експертна оценка за възможностите за по-нататъшно внедряване постиженията на научно-техническия прогрес в това производство, когато вече по-голяма част от процесите са автоматизирани...

●

Без преувеличение може да се каже — тук, в комбината, така добре се чувствува какво означава сега комунистите, кадрите да живеят с новите предначертания, с проблемите на научно-техническата революция. Властно е изискването не да се говори, а да се работи. Да се гори и себеотдава за великото дело на партията.

Коста **ДИМОВ**

РАЗМИШЛЕНИЯ ЗА СТИЛА НА СТОПАНСКИЯ РЪКОВОДИТЕЛ

Търсим промени навсякъде и във всичко. Бихме ги постигнали, ако на първо място променим стила си. Но колко всеобхватно и многостранно е това понятие „стил"? Бих казал, че е „калейдоскопично". Дори и да го ограничим в по-тесни рамки като „стил на стопанския ръководител", също не бихме могли да го разкрием в цялата му същност и дълбочина. Обикновено в тази му определеност ние разбираме съвкупността от методи и средства, които използва, човека, на когото е поверено управлението на стопанска единица (бригада, участък, цех, завод, комбинат, стопанско обединение). Но и това щрихирано определение не може да вмести в себе си всички онези нюанси, които ни предлага житейската практика. Стилът на стопанския ръководител има и своята историческа зависимост и е функция от характера, професионалната и общата култура, както и от жизнения му опит. Често спорен е бил и въпросът дали добрият стопански ръководител не е и „талант". Без да приемаме категорична позиция по този въпрос, редно е да се изтъкне, че за да бъдеш ръководител на производствено предприятие, като че ли и природата трябва да ти е дала нещо и това нещо бихме могли да наречем организаторски талант.

Като имаме предвид многоаспектността на понятието „стил на стопанския ръководител", бихме искали да споделим мисли и да анализираме използването на бюджета на времето му.

Дори и да тръгнем в разсъжденията от изискванията на обективния закон за икономия на време, бихме оценили значимостта на този проблем. Защото победата на стопанския фронт (а и не само на него) зависи от бързината на действията, от пестенето на времето.

Времето на стопанския ръководител е трудно да бъде ограничено

Digitized by Google

в рамките на предвидения по Кодекса на труда работен ден. Защото неговите мисли, заети с проблемите на управлението на трудовия колектив, нямат астрономическа граница. С тях той се занимава през всеки час на денонощието. Но тук става въпрос за организирането все пак на онзи отрязък от 24-те часа, които наричаме работен ден и границите на който за стопанския ръководител са много условни. За използването на времето на директора на стопанска организация (предприятие) са давани какви ли не „рецепти". Че той трябвало в рамките на деня да контактува с шест до осем ръководители само. Че било нужно да има само приемни часове и т. н. Но такава „стерилност" едва ли някъде може да се срещне в трудовото ежедневие на ръководителя. Защото не трябва да забравяме, че сега има над тридесетина „висшестоящи" органи и организации, които едва ли не през всеки час могат да извикат директора на „отчет" или да му възложат задача. И тежко му и горко, ако лично той не ги удостои с присъствието си. Следва или наказание, или глоба, или негативна оценка. А колко често на различни места ще се споделят изрази от рода на „той е недисциплиниран" или пък, че му липсва „възпитание". А ни веднъж не сме се замисляли как грубо се вмесваме в неговия работен ден. И го извикват най-често за дребни, незначителни въпроси, които могат да решат и неговите заместници или началниците на отдели. А не е изключение, когато му възлагат да решава и лични въпроси.

И така плановостта в работния ден на стопанския ръководител е необходимо условие. Колкото и този личен план за деня да бъде нарушаван от извънредно важни мероприяти, повиквания. Различни са задачите и действията, които трябва да включи в дневния си план ръководителят. Част от тях са регламентирани: стопански съвет, събрания на колектива, оперативки, съвместни заседания и т. н. Несъмнено те ще заемат задължително място в дневния план. Други се налагат от органите, които осъществяват териториално управление на стопанската дейност: народен съвет, партиен комитет, профсъюзни и други обществени ръководни органи. Без тях явно не може. Има и трети момент: срещите и мероприятията, които се провеждат от функционалните органи: ДСО, министерства, корпорация, надведомствени звена. И те ще отнемат време, което трябва да се преценява като част от функциите по управление. И все пак остава твърде много още време, което трябва да се разпредели рационално. Има и функции, които са същностна черта на ежедневието: преглеждане на входяща и изходяща кореспонденция, срещи с отделни членове на колектива, непредвидени телефонни разговори. В останалото време (което в отделни дни е твърде малко) вече е наложително да се вместят основните проблеми на управлението като функция, която е същност на времето на ръководителя. Тук изпъкват няколко характерни моменти, които или често се пренебрегват, или не се вместват в ежедневието. На първо място това е личният всекидневен отглед на работните места и цехове. Доскоро един от ръководителите на голям столичен завод беше човек, който имаше необичаен навик да не влиза в производствените сгради. Дни наред не посещаваше участъците и цеховете, не беседваше с хората, не вземаше оперативни мерки за усъвършенстване на организацията на труда. Ръководеше от кабинета си. Привикваше хората при себе си, отделяше ги от преките им задължения. Уповаваше се само на информацията на заместниците си и на началниците на отдели и естествено планът не се изпълняваше, елементарният порядък в работните помещения беше под всякаква критика, липсваше ефективно оперативно управление на производството. И сривът в крайна сметка дойде. Директорът беше освободен.

Digitized by Google

И така. Оперативното управление на цялостния процес в стопанската единица има своето значимо място в ежедневния план на стопанския ръководител. Но тук се стига и до другата крайност. Именно този проблем твърде често е центърът в работния ден на директора. И не са редки случаите, когато въпреки изразходването на цялото работно време за тази цел все пак не се стига до реалния желан резултат. Или проблемите са извън неговите възможности, или пък със своя подход той не намира верния път за тяхното решаване. Не бива оперативното управление на производствения процес да поглъща изцяло работното време на ръководителя. Защото има проблеми, които наред с него трябва да доминират в ежедневието. И тук на първо място стои въпросът за стратегията на развитие на стопанската единица, за нейните перспективи. А като съставна, основна част на стратегията е ускореното внедряване на научно-техническите постижения. Времето вече налага в ежедневието на стопанския ръководител този проблем да бъде предмет на почит, на непрекъснато и непосредствено разглеждане, обсъждане, контрол и отчет. И то ежедневно да се държи под пряко наблюдение ходът на изпълнение на научно-техническата програма. Да се знае какво се прави по ресурсното обезпечаване на внедряването на новите изделия и технологии. Да сме наясно какви кадри ще трябват — по квалификационен опит, откъде ще бъдат осигурени, как ще се обучават за изпълнение на бъдещите производствени операции. Да се изяснява обезпечаването с необходимата техника и инструменти, време за доставка или изработка. Тези конкретни въпроси са много, а те не биха могли да бъдат решавани, занимавайки се с тях епизодично. Нужна е всекидневна битка, в буквалния смисъл на тази дума, иначе времето за усвояване неимоверно много ще се проточи. И се получава така, че с години не може да се внедри ново, с високи технически, икономически и експлоатационни параметри изделие. Има задоволство от частични усъвършенствувания и подобрения, без да се търси принципно новото решение, осигуряващо революционизиращо изменение на състоянието. Така че в крайна сметка проблемите на техническия прогрес в баланса на времето на стопанския ръководител следва да имат своето приоритетно място.

Един друг момент, който в ежедневието на управленеца на стопанската дейност следва да присъствува все по-осезателно, е решаването на икономическите проблеми. Става реч за анализ на определените страни на ефективността от цялостната дейност на стопанската единица. Наблюденията сочат, че най-често стопанските ръководители се интересуват от оперативния отчет на производството, без да навлизат в дълбочината на проблемите. Практика е комплексният икономически анализ да се оставя в ръцете на заместника по икономическите въпроси, главния счетоводител или на плановика. И друго — това става след фактите — в края на месеца и тримесечието. Често липсват нужната икономическа култура, професионалният подход към икономиката на предприятието. Умението да се анализира икономическата същност на производствените процеси води до разкриване на резервите, премахване на нерационалните разходи, търсене на творчески подход за икономично, пестеливо използване на ресурсите. Иначе така силното ни желание за икономически подход ще остане само мечта.

Да се използват от стопанския ръководител икономическите лостове ще рече да се намери пътят за създаване на заинтересованост в кадрите за икономично, пестеливо водене на стопанската дейност. Забравихме една утвърдена практика — да стимулираме пряката икономия на материали и суровини. А тя се постига при по-рационални разкройки, по-пълно използване на технологичните отпадъци, уме-

Digitized by Google

стни заменки на вносни суровини, стремеж да се икономиса киловат енергия или литър вода. Пренебрегваме и икономическите ефективни работнически предложения. Или ги бавим прекалено много, или се страхуваме да определим стимула, а често слагаме бариери и пред внедряването. От стопанския ръководител в голяма степен зависят няколко момента, които определят и неговия икономически подход: точното и реално отчитане на движението и потреблението на материалите; организацията на съхранението и опазването на стоково-материалните ценности; създаване на интерес към пестеливия разход. Тези наглед тривиални проблеми имат своето точно определено място в неговия баланс на работното време.

Особено е мястото на подбора на кадрите. Добре подбраният колектив от изпълнители и ръководители гарантира успеха на единицата и ефективното използване на времето на единоначалника.

Подборът на кадрите. Една централна задача за стопанския ръководител. Не еднолична. Решаването ѝ е задължително да става с партийното бюро и профкомитета. Радетели сме на конкурс и избор — изходни начала в подбора на кадрите. Но тук обективното развитие поставя пред стопанския ръководител нерешими задачи. За много видове производства поставихме измислената дума „непрестижна" работа. Дума без съдържание. С нея искаме целенасочено да създадем отрицателно отношение на кадрите към определен вид дейност или професия. Няма „непрестижна" работа. Има слаба организаторска работа за създаване на любов към професията. Защо започваме разсъжденията за подбора на кадрите като неотменен момент в дейността на стопанския ръководител от тази позиция. Затова защото не е малък броят на ръководителите на предприятия, които са поставени на колене при решаване на проблема с кадрите. И то не за ръководния кадър от различните нива в предприятието, а за обикновения, редови, изпълнителски кадър. Като оставяме настрана големия въпрос за планирането и възпроизводството на кадрите за отделните стопански отрасли, подотрасли и дейности в национален мащаб, искаме да се спрем на онова, което има да върши стопанският ръководител. В неговите възможности е да създаде подходящи условия на труд, за да не пишат напускащите в анкетните листове за текучеството причина „лоши условия на труд". Тук имаме предвид подходящо осветление, нормално отопление, ефективно оцветяване, ергономична организация на работното място. Все в неговите прерогативи е потребността за постепенно премахване на ръчните и трудоемки операции. Да ликвидира постепенно тежкофизическия труд. И това често не е свързано с внедряването на големи, скъпоструващи машини. Да се върнем и обърнем с лице към „малката" механизация — инструменти, приспособления, малки механизирани машини. Иначе в мечтите си за пълна механизация и автоматизация забравяме, че към голямото се тръгва от малкото. Искаме направо да отидем към генералното решение, чакайки за това години (за проектиране, средства и изпълнение), а изтърваваме ежедневните потребности за дори елементарно облекчаване на труда.

Когато говорим за подбора на кадрите, обикновено се поставят условия — да се дадат допълнителни стимули (за отрасъла или единицата), да осигурим по-добри социални условия (жилище, безплатна храна и т. н.). Все благини. И по този начин се създават условия за движение на кадрите, за „вакуум" в някои професии. И станаха твърде много предприятията и отраслите, за които сме предвидили нещо повече от нормалното заплащане на труда. И по този начин част от стопанските ръководители са поставени „на колене". Към тях не идва никой и не се проявява интерес, защото няма какво да се

Digitized by Google

получи в повече. И тогава не за подбора можем да говорим, а за „връзване на двата края". А бихме могли да говорим за ликвидиране на неефективни дейности, за премахване на „цехове" и „цехчета", в които здрави и прави мъже с малко труд печелят много пари. Затова калкулациите за някои видове дейности надхвърлят и нормалния разум.

Та думата е за създаване на по-подходящи обективни условия в част от предприятията(имаме предвид хранително-вкусовата и леката промишленост, селското стопанство и др.), за да се говори за действителен подбор на кадрите.

Като се спираме на някои обективни трудности, които съществуват за част от стопанските ръководители и пречат за изграждане на цялостен и ефективен подбор на кадрите, ни за момент не омаловажаваме този изключително значим проблем. При подбора на кадрите освен от принципните изисквания за качествата им сега изпъкват на преден план немалко нови проблеми. Един от тях е **високият професионализъм,** който трябва да се притежава. Това е не само изискване на времето, а дълбоко същностна черта за всеки работник или специалист. Само професионалното и тънко познаване на детайлите в „занаята" биха позволили да се постигнат висока производителност на труда, гарантирано качество, световно равнище. И ако много често се натъкваме на лошо „изпипана" работа или нискокачествено изделие, освен липсата на чувство за престиж и отговорност, в основата стои и непознаването на „тайните" на професията. Ненапразно в новия Кодекс на труда е казано, че „работникът има право на растеж на място", когато „изпълнява качествено и резултатно възложената му работа, повишава професионалната си квалификация, развива и внедрява научно-техническите и технологическите постижения".

Другото важно ново изискване е **умението да се работи за внедряване на новостите** — една страна от проблема за подбора на кадрите, на която се обръща малко внимание. А когато искаме да подберем кадри особено за новите структуроопределящи направления, е нужно да търсим хора, вече доказали качества на новатори. А форми и начини за изява има. Чрез участие в рационализаторското движение, подаване на работнически предложения при разработване на насрещните планове, пряко участие във внедряването на ново изделие и технология и чрез други форми. Това качество не бива да убягва от вниманието на стопанския ръководител. Особено когато сформира колективи, които ще усвоят новостите за предприятието. Обикновено крайният успех зависи от това кои кадри ще поемат съдбовната отговорност за прилагане на научно-техническия прогрес.

И един още съществен проблем в работата на стопанския ръководител при подбора на кадрите. Касае се за постоянният **стремеж да се повишава професионалната квалификация.** Ако на много места не настъпват промени и в продуктовата структура, и в технологическото равнище, една от причините е рутинността на кадрите. Разчита се на малкото „багажец", натрупан преди години, и на умението да се изпълняват една-две операции. И по тези съображения се бяга от новото, към което в немалко случаи има и страх. Страх и да не се наруши „рахатлъкът". Несъмнено към такива кадри са нужни безкомпромисност и грижи за повишаването на знанията.

И използването на времето, и подборът на кадрите са две важни страни в работата на стопанския ръководител, към които се подхожда или интуитивно, или без определен стил. Нужна е промяна и в тази насока чрез обмислен подход и дълбоко осъзната потребност за ново качество в управленската дейност.

Ангел ЛЕФТЕРОВ

Digitized by Google

ПАРТИЙНАТА ДЕМОКРАЦИЯ В ДЕЙСТВИЕ

ЛЕОНИД КЛЕЦКОВ
първи секретар на Гродненския областен комитет
на Комунистическата партия на Белорусия

Залог за успешна работа

Нашият областен комитет отдавна и задълбочено се занимава с въпросите на развитието на вътрешнопартийната демокрация и разпространяването на различните форми на демократизъм върху държавните и обществените организации. В широк смисъл тази потребност произтича от ролята на КПСС като ръководна и направляваща сила на съветското общество.

Партията действува въз основа на принципа на демократическия централизъм. Съставна част на този принцип е вътрешнопартийната демокрация. Тя означава изборност и отчетност на всички ръководни органи на партията от долу до горе, колегиалност в тяхната работа, осигурява равенство на правата и задълженията на всички комунисти и активно участие на партийните маси в изработването и реализирането на политиката на партията. „КПСС вижда в по-нататъшното разгръщане и задълбочаване на вътрешнопартийната демокрация, в строгото спазване на ленинските норми на партиен живот, в развитието на критиката и самокритиката и в широката гласност залог за своята успешна дейност, за високата творческа активност на комунистите" — се подчертава в новата редакция на Програмата на партията.

В по-тесен смисъл ние се стремим развитието на вътрешнопартийната демокрация и усъвършенстването на нейните различни страни да позволи на областната партийна организация най-добре да изпълнява ролята на политически ръководител в областта, да координира и обединява усилията на партийните, държавните и обществените организации за успешно реализиране на социално-икономическата политика на КПСС във всеки град и район, във всеки трудов колектив. А ни се налага да решаваме нелесни задачи.

Гродненска област е малка — 25 хиляди квадратни километра. Тя се е разпростряла в северозападната част на Белоруска ССР и граничи с Полша и Литовска ССР. Образувана през септември 1944 година, областта започна да провежда коренни социални преобразования едва след Великата отечествена война на съветския народ против фашистка Германия. В миналото аграрна област, с братската помощ на другите народи на СССР от средата на шестдесетте години тя започна да увеличава с бързи темпове своя промишлен потенциал. За това време производството на промишлена продукция например нарасна почти 5 пъти.

За нас плановете на единадесетата петилетка (1981—1985 г.) бяха твърде напрегнати. Трябваше да бъдат въведени в строй действуващи производствени фондове за над 800 милиона рубли, с 30,2 процента се увеличи производството на промишлени изделия, почти с 21 процен-

Статията е написана специално за сп. „Партиен живот" чрез АПН.

Digitized by Google

та — производителността на труда. Трябваше да се осъществи комплексна механизация и автоматизация на много цехове и производства, да се изпълни голяма програма за социално развитие.

Когато след XXVI конгрес на КПСС разглеждахме задачите на областната партийна организация за единадесетата петилетка, ние стигнахме до извода, че предварителните планове за нашия растеж са реални, че по редица позиции бихме могли дори да преизпълним плановите задачи. Но при едно задължително условие: трябваше да усъвършенстваме стила и методите на партийната работа, да подобрим ръководството на първичните партийни организации, за да станат те по-активни и настойчиви при решаването на нелеките производствени и социални задачи. А пътят към това минаваше през развитието и широкото използване на най-действени форми и методи на вътрешнопартийна демокрация.

Ние решихме да започнем с ръководните партийни органи, да разкрием положителния опит, който можем да приложим — във всички градски и районни комитети, и да се откажем от онези негови страни, които сковават инициативата и творчеството на първичните партийни организации и им пречат да разкрият с пълна сила своите потенциални възможности. Така у нас се роди идеята да проведем двудневна областна научно-практическа конференция на тема „По-нататъшното развитие на вътрешнопартийната демокрация и укрепването на партийната дисциплина — най-важно условие за претворяване решенията на XXVI конгрес на КПСС в живота". Проведохме я през май 1981 година.

Защо посветихме на този проблем не заседание на областния комитет или събрание на партийния актив, а именно конференция? Сметнахме, че именно тя дава възможност на обществеността да оцени всичко най-ценно, което са натрупали нашите градски и районни комитети, да разменим мнения по онези въпроси, които предизвикват най-голям интерес. За конференцията се готвихме сериозно и обстойно. Проведохме я на два етапа — отначало в гр. Гродно, а след това с пътуване в един от районите на областта.

Освен основния доклад имаше 19 изказвания на секретари на градски и районни комитети и на големи първични организации по актуални въпроси на вътрешнопартийния живот. Ще изброя накратко само някои от най-важните проблеми. Това е ролята на пленумите и заседанията на бюрото на партийния комитет като орган на колективно ръководство. Това е слазването на принципа на демократическия централизъм в ръководството на първичните партийни организации. Това е утвърждаването на принципа на колективност и персонална отговорност в работата на ръководните кадри, възпитаването у тях на идейна убеденост и високи нравствени качества, партийна принципност, органично съчетаване на изпълнителността и дисциплинираността със смелата инициатива. Предмет на обсъждане бяха също въпроси на работата с изборния партиен актив, повишаване ролята на критиката и самокритиката във всички партийни звена, усъвършенстването на контрола и проверката на изпълнението, укрепването на партийната дисциплина, повишаването на отговорността на комунистите за изпълнение на уставните изисквания и други.

Участниците в конференцията отбелязаха немалко положителни моменти в развитието на вътрешнопартийната демокрация. Ще се позова само на два примера, които имат съществено значение за дейността на всеки партиен комитет. Беше подчертано, че в областния комитет и в градските и районните комитети на партията подготовката на пленумите, събранията на партийния актив и заседанията на бюрата се е подобрила чувствително. За изучаване на въпросите, поставени на обсъждане, се създават работни групи, които обикновено се ръководят от секретари или завеждащи отдели на партийните комитети. В състава на групите, които готвят и проектите за документи, се включват членове и кандидат-членове на областния комитет, на градските и районните комитети на партията, членове на ревизионните комисии, специалисти от различни отрасли на народното стопанство.

Тази практика на привличане на актива към подготовката на пленумите позволява въпросите да се разглеждат задълбочено, всестранно и обективно, да се вземат добре обмислени и конкретни решения, които са плод на колективна работа. Например в подготовката на пленума на Мостовския районен комитет на партията, който обсъди въпроса за повишаването на боеспособността на първичните партийни организации и засилването на тяхната роля в стопанското и културното строителство, взеха участие 76 души. Те проучиха работата на 70 първични и 40 цехови партийни организации и на 60 партийни групи. Бележките и предложенията на членовете на групата, съветите и препоръките бяха отчетени както при подготовката на документите, така и в по-нататъшната практическа работа на районния комитет на партията. Този подход влезе трайно в практиката на повечето градски и районни комитети на партията.

А ето друг пример. Партийните комитети започнаха да използват такъв опит: когато отделни въпроси ще се обсъждат на пленум, те предварително се разглеждат в първичните партийни организации. Това се прави, за да може проблемът да се изучи по-задълбочено и обстойно, да се узнае мнението на по-голям брой комунисти, да се анализира всестранно работата на партийните, държавните и стопанските органи, по-квалифицирано да се подготвят докладите, информациите, проекторешенията и мероприятията.

Digitized by Google

Всички материали от конференцията бяха обобщени, публикувани в отделна брошура и разпратени както на местните партийни организации, така и на първичните партийни организации. Тяхното по-нататъшно изучаване и прилагане позволи на градските и районните комитети да взаимствуват най-добрия опит на другите и на тази основа да усъвършенствуват собствената си дейност.

Но в областния комитет разбираме, че развитието и прилагането на различни форми на вътрешнопартийна демокрация не може да бъде осигурено с едно, дори и много добро мероприятие. В много случаи това е съпроводено с рушене на традиции и навици, изисква по-усърдна и целенасочена работа. И примерът в тази работа задължително трябва да изхожда от областния комитет на партията.

И да учим, и да контролираме

Какво предприехме ние? Преди всичко започнахме решително да осъществяваме мерки, за да предоставим на ръководителите на всички звена по-голяма самостоятелност, да действуваме категорично против подмяната на съветските и стопанските органи от страна на партийните комитети, против намесата в техните управленски и разпоредителни функции. Именно тези принципи залегнаха в основата на работата на областния комитет на партията. С оглед на тях сега ние оценяваме и работата на градските и районните комитети.

Взехме и други мерки. Погрижихме се за повишаването на равнището на работата на колегиалните органи, подобрихме практиката на подготовката и провеждането на пленумите и заседанията на бюрото и секретариата. Заседанията на бюрото и секретариата на областния комитет се провеждат обикновено веднъж месечно. На всяко заседание на бюрото се разглеждат не повече от 1—2 основни въпроса от живота на областната партийна организация. По тях се изслушват отчети и съобщения, вземат се разгърнати решения. Обмислена е действена система за контрол върху изпълнението на решенията. Важно място в нея заема изслушването на отчети. За да може областният комитет да влияе съществено върху стила и методите на дейност на непартийните организации, ние разширихме диапазона на другарите, които се отчитат. Затова през последните години на заседанията на бюрото на областния комитет периодично изслушваме не само партийни комитети, но и отчети на комунисти — ръководители на държавни и стопански органи, както и на обществени организации — на изпълкомите на съветите на народните депутати, на областните комитети на отрасловите профсъюзи и други.

По-рано доста често използвахме такава практика, като приемането на съвместни постановления на областния комитет на партията и изпълкома на областния съвет на народните депутати по различни въпроси на социално-икономическия и културния живот. Но се оказа, че ползата от тях е по-малка, отколкото очаквахме, а носят по-голяма вреда, отколкото предполагаме. Работата е там, че в подобни случаи изпълкомът като че се отстранява от изпълнението на своите преки функции и от отговорността за състоянието на нещата, прехвърляйки я върху областния комитет на партията. Затова напоследък чувствително намалихме броя на постановленията, приемани съвместно с областния изпълнителен комитет. Но ако все пак се приемат такива, както по отчитането на резултатите от социалистическото съревнование, то в постановлението се разграничават точно задачите на партийните, съветските и стопанските органи.

За да може демократичните принципи на вътрешнопартийния живот да „проникнат" по-дълбоко в държавните и обществените организации и да станат тяхна всекидневна практика, по-добре да се координира в мащабите на областта дейността на различните звена, ние започнахме да използваме по-широко взаимното представителство в ръководните партийни и съветски органи, както и в обществените организации. Какво означава това? Ще дам един пример с бюрото на областния комитет на партията. В състава му са избрани председателят и първият заместник-председател на областния изпълнителен комитет, председателите на областния съвет на профсъюзите и комитета за народен контрол и първият секретар на областния комитет на ВЛКСМ. Същевременно първият и вторият секретар на областния комитет на партията са членове на областния изпълнителен комитет. Ние широко внедряваме тази практика на всички равнища — в градските и районните комитети, а така също в първичните партийни организации. На Гродненската градска партийна конференция беше приведен следният пример: сега повече от две трети от първичните комсомолски организации в града се ръководят от млади комунисти, а 72 секретари на комсомолски комитети са избрани за членове на партийни комитети и бюра. Както подчерта първият секретар на Комсомола С. Л. Пацевич, това положение на нещата позволява да се издигне авторитетът на комсомолските водачи и тяхната роля за решаването на задачите, които стоят пред трудовите колективи.

Що се отнася до областния комитет на

Digitized by Google

партията, то ние изискваме от работниците на партийните комитети, избрани в съветски и обществени организации, да работят активно в тях, да изпълняват възложените им задължения с чувство за висока отговорност и настойчиво да провеждат политиката на партията в тези организации.

Пътища за усъвършенстване на стила

Успоредно с процеса на развитие на вътрешнопартийната демокрация и усъвършенстването на методите на партийната работа продължи да се усъвършенствува работата на партийните комитети на всички равнища, както и на първичните партийни организации. Но, разбира се, при непосредствената организираща роля на областния комитет.

Нашата главна цел в тази област беше да обърнем особено внимание на апарата върху формите и методите на неговата собствена работа, да превърнем проблема за усъвършенствуване на партийната работа в съставна част на самата партийна работа.

За да разберат ръководителите на всички партийни комитети, на всички съветски и обществени организации какво важно значение придава областният комитет на този проблем, през 1984 и 1985 г. ние два пъти провеждахме съвещания на актива с един и същи дневен ред — за задачите на областната партийна организация за по-нататъшно усъвършенствуване на стила и методите на партийната работа, за мобилизиране на трудещите се за успешно изпълнение на задачите на единадесетата петилетка. Защо именно така?

За времето, изминало след научно-практическата конференция, много неща в стила и методите на дейност на градските и районните комитети, на съветите на народните депутати и обществените организации се подобриха. Партийните комитети започнаха да работят по-организирано, да отделят повече внимание на връзките с първичните партийни организации, на колективните форми на ръководство, на развитието на критиката и самокритиката. Нагледно потвърждение за това могат да бъдат резултатите от 1983 година. Тогава на повече от половината пленуми на градските и районните партийни комитети бяха разгледани различни въпроси на усъвършенстването на стила, формите и методите на партийната работа. Единадесет градски и районни комитети обсъдиха задачите си за повишаване боеспособността на първичните партийни организации и за засилване на тяхната роля за решаването на производствените и социалните проблеми, три районни комитета — за усъвършенстване на контрола и проверката на изпълнението на взетите решения, три — за повишаване равнището на партийното ръководство на дейността на обществените организации, два — за повишаване отговорността на кадрите за възложената работа и два — за увеличаване редиците на КПСС и възпитанието на младите комунисти. Същество се повиши равнището на цялата партийна работа.

Но това не ни успокои, защото от редица райони все още постъпваха сигнали за дублиране в дейността на партийните и други органи и организации, за увеличаване броя на заседанията, за неоправдано откъсване на голям брой работници от практическата работа и за други недостатъци. Именно затова през март 1984 година ние решихме въпросът за стила да бъде разгледан на събрание на партийния актив. Тогава анализирахме подробно положението на нещата и разкрихме пропуските. Бяха направени редица критични бележки както по адрес на областния комитет на партията, така и на други комитети, а също бяха набелязани мерки за премахване на недостатъците. Тогава решихме да се върнем към този въпрос след една година.

И ето на поредното събрание на актива през февруари 1985 година ние констатирахме, че преобладаващото мнозинство партийни комитети са разбрали правилно изискванията на областния комитет и са взели мерки за усъвършенстване на стила и методите на работа. Този въпрос беше обсъден делово и принципно на пленуми на всички градски и районни комитети на партията. Принципите на вътрешнопартийната демокрация започнаха да се спазват по-стриктно. По-последователно започна да се прилага принципът на колективност в ръководството, повиши се активността на комунистите и инициативността и отговорността на партийния актив, по-рядко се появяваха факти на дублиране работата на различни организации от страна на партийните органи. За това допринесе много и едно нововъведение, разпространено в цялата областна партийна организация: сега всеки месец в областния комитет, в градските и районните комитети на партията се съставят единни планове за мероприятия, набелязвани от партийните и съветските органи и обществени организации. Съвещанията и заседанията са сведени до минимум. Например в областния комитет всъщност се отказахме от съвещанията по текущи въпроси. Такава линия следват и другите партийни комитети. Но възможности за усъвършенстване на работата има още много — особено в светлината на изискванията на Априлския и Октомврийския пленум на ЦК на КПСС (1985 г.) и новите задачи за ускорено развитие на страната върху основата на използването постиженията на научно-техническия прогрес.

Digitized by Google

Ние смятаме, че друга важна форма за „изправяне на стила" е аналитичната работа. Провежда я предимно отдел „Организационно-партийна работа" с привличане на изборния актив. За анализ се използва обширен материал, позволяващ да се видят както силните страни, така и слабостите, грешките и пропуските в дейността на партийните комитети. Ето два характерни примера.

През февруари 1984 година отдел „Организационно-партийна работа" на областния комитет на партията подготви записка за регулиране работата на партийните, съветските и стопанските органи, свързана с провеждането на съвещания и заседания, както и извикването на ръководни работници от предприятия, организации и учреждения за участие в тях. Тя беше представена на бюрото на областния комитет и одобрена от него. В записката се подчертаваше, че броят и продължителността на различните съвещания, заседания и проверки в областта са се намалили, че техният характер и съдържание съществено са се подобрили. Това влияе положително върху стила и методите на работа както на партийните, съветските и стопанските органи, така и на първичните партийни организации.

Голяма роля изигра и една друга записка на отдел „Организационно-партийна работа". Тя се наричаше така: „За някои въпроси на стила на работа на градските и районните комитети на партията, произтичащи от анализа на протоколите от пленумите и заседанията на бюрата". В записката беше даден подробен анализ на съдържанието и стила на работата на партийните комитети. От нея можеше да се разбере как те прилагат принципите на вътрешнопартийната демокрация. Бяха посочени някои най-съществени недостатъци и назовани техните конкретни „носители". Тази записка помогна на областния комитет да види по-добре недостатъците и да определи по-предметно пътищата за тяхното премахване.

В областния комитет имаме едно правило: ние не само използваме в работата си материалите и изводите, съдържащи се в записките, но и непременно ги изпращаме по места — на партийните, съветските и стопанските органи, областните управления, организации и учреждения за разглеждане и вземане на конкретни мерки. Така принципите на вътрешнопартийната дейност стават достояние на непартийните организации и се използват в тяхната работа.

Но има и една трета форма, при това на непосредствено влияние. Отчетите на партийните комитети пред бюрото на областния комитет са отдавнашна традиция. Но напоследък в областната партийна организация все по-често се срещат примери, когато въпросите на ръководството на съветските, профсъюзните, комсомолските и другите организации се разглеждат на пленуми и заседания на бюрото на партийните комитети. И това е почин на областния комитет на партията. Например ние обсъдихме на заседание на бюрото въпроса за работата на Дятловския районен съвет на народните депутати. С отчет излезе председателят на изпълнителния комитет А. П. Путро. Членовете на бюрото отбелязаха много положителни моменти в дейността на съвета, но посочиха и съществени недостатъци и пропуски в стила и методите на дейност. И задължавайки изпълнителния комитет да подобри работата в тази област, в решението си бюрото даде указания и на районния комитет на партията да се грижи за повишаване на ролята на съветите в стопанското и културното строителство, за засилване на тяхната отговорност за по-пълното задоволяване на нуждите и интересите на трудещите се. И тази форма помага да се обединят усилията на партийния комитет и на органите на съветската власт.

Digitized by Google

ИЗ ЖИВОТА НА БРАТСКИТЕ ПАРТИИ

ОБНОВЛЕНИЯ...

На градския площад в Рощок започваше концертът на открито. Това бе централното мероприятие от празника на окръжния вестник. Двамата популярни артисти, които представиха програмата пред хилядите граждани, още в началото на своя диалог вмъкнаха две абревиатури, които срещнах на много плакати по улиците и пътищата на ГДР: „КЕТ — КЕМ". Диалогът предизвика всеобщо оживление. За мен беше много интересен този отклик, защото вече знаех какво изразяват тези две съкращения. В концентриран вид в тях е събрана същината на политическата стратегия на Германската единна социалистическа партия за развитие и внедряване на постиженията на научно-техническата революция. Ако трябва да разгадаем само с едно изречение съдържанието на тези абревиатури, то е автоматизация на процесите в производството от проектиране и конструиране на изделията до тяхното изпълнение в заводите. Политика, по своята същност адекватна с тази, която изработи нашата партия на Февруарския пленум и утвърди на Тринадесетия конгрес, еднотипна с политиката на КПСС. Политика, която възприемат в една или друга степен почти всички социалистически страни.

Това беше и централната тема, за която се интересувах по време на моя престой в ГДР.

РЕЗЕРВИТЕ НА НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКИЯ ПРОГРЕС

За нас опитът в областта на научно-техническия прогрес в ГДР естествено е твърде интересен. Тя е една от най-развитите в икономическо отношение социалистическа страна. Там има и висококвалифицирани кадри, и огромен материално-технически потенциал, и дълголетни традиции и опит. Има и голяма дисциплина и организираност, присъщи на немския народ.

Още разговорът в Централния комитет със заместник-завеждащия отдел Роналд Хофман разкри не само мащабността на предстоящите задачи в областта на внедряването на постиженията на научно-техническия прогрес, но и значителността на извършеното през изтеклата петилетка. Сегашният курс на ускорение на икономическото развитие идва след един 15-годишен период, когато темповете на развитие на републиката са били високи, както в никой друг период в историята на страната. И досега са решавани важни научно-технически въпроси, чийто резултати са твърде внушителни. Ще приведа само някои цифри, които ми бяха предоставени по време на посещението. Ускорената интензификация на народното стопанство през изтеклата петилетка може да се илюстрира в няколко направления: икономия на материали и суровини, пестене на електроенергия, издигане качеството и техническите параметри на изделията, компютъризация и роботизация на производството. Известно е, че главният резултат и на техническия прогрес, и на интензификацията, която се извършва на неговата база, е увеличаването на обществената производителност на труда или икономията на време — измерено както в жив, така и в материализиран вид. За пет години са икономисани материали, суровини и енергия за 22 милиарда марки. Това е значителен резултат, равнозначен на 4,2 на сто от едногодишния разход в националната икономика. В натурално изражение: спестени са 2,5 млн. тона валцувана стомана, 52 000 тона алуминий, енергия, равна на 10 млн. тона въглища. А икономията на жив труд се равнява на 1,5 млн. работници. Тези икономии са постигнати главно чрез научно-технически решения. Знае се, че те осигуряват 80—90 на сто от икономите на материали и енергия. Това не означава, разбира се, че се подценява и борбата за икономии в процеса на изпълнението. Но когато то се съчетае с нови ресурсоикономисващи изделия и технологии, тогава ефектът наистина може да бъ-

Digitized by Google

де огромен. И не случайно опитът на ГДР в това отношение има световна известност.

Техническият прогрес означава както изделия с по-високи качества, така и с по-малко разход на материали и енергия, т. е. по-евтини, по-конкурентноспособни. За илюстрация — два примера: специалистите в ГДР са конструирали десетватова лампа с мощност на осветлението, равна на досегашната осемдесетватова лампа. Техническото усъвършенстване на телевизорите е намалило почти наполовина употребяваната електроенергия за едно и също време от един апарат.

Ето какво означава научно-техническият прогрес!

Направена е първата значителна крачка в компютъризацията и роботизацията. Вече са внедрени 10 хиляди персонални компютри и 56 хиляди робота.

На фона на тези досегашни резултати още по-ярко изпъкват мащабните задачи, предвидени в политиката на ГЕСП, за ускорение на икономическото развитие. Ще бъдат внедрени още около 80 хил. компютри и още толкова робота през петилетката. Един от най-важните показатели, който искам да приведа, за да не прекалявам с многото цифри, е за увеличението на производителността. Набелязва се тя да стигне двуцифрови измерения — над 10 на сто за промишлеността, 15 на сто за електрониката. В цялата икономика да се спести 500 млн. часа жив труд. Поставена е задачата годишният план да се изпълни с 3 дни по-рано и през тези оставащи дни на годината да се работи със спестени материали.

Тези въпроси са били в центъра на традиционния семинар, който всяка пролет се прави с първите секретари на окръжните партийни комитети и с други ръководни партийни и държавни дейци в Лайпциг, ръководен от другаря Гюнтер Митаг, секретар на ЦК на ГЕСП. Новите задачи са разпределени по министерства и окръзи, по околии и комбинати. Обсъдени са по колективи и са включени в обещанията им. За тяхното изпълнение вече се води упорита борба.

Такъв срок естествено може да се постигне само на основата на научно-техническата революция, на основата на действеното изпълнение на станалите вече национален лозунг „КЕТ—КЕМ".

От разнообразния опит на германските другари за бързото реагиране на предизвикателствата на научно-техническата революция ще приведа три важни предпоставки.

Първа предпоставка: **научните работници — в комбинатите.** Големите постижения на научно-техническия прогрес са дело на научната мисъл. Както показва и нашият опит, бързината на разработката на новите технически и технологически решения и на тяхното внедряване зависи твърде много от начина, по който се обвързва производството с науката. В ГДР науката е превърната в пряка производителна сила поради факта, че 80 на сто от научните кадри са обединени в крупни научни звена непосредствено в производствените комбинати. Всеки един от 153-те комбината на централно и 66-те комбината на окръжно подчинение в състав от 20 до 40 хиляди заети има свое крупно научно звено. В един от комбинатите, който посетих — по корабостроене, това звено има 2000 души.

Втората предпоставка: **единство на отговорности и възможности.** За научно-техническия прогрес пряко отговарят генералните директори на научно-производствените комбинати, каквито на практика са всички промишлени комбинати в страната. Те ръководят разработването на плановете за научно-техническия прогрес, които включват две трети от всички задачи в тази област. Възлагат задачите, финансират изпълнението. Те водят на отчет цялата дейност. Следователно на тях са им предоставени всички материално-технически, финансови, кадрови и управленски възможности да реализират научно-техническата политика. Дори около 50 на сто от фонд „Изследване" се финансира от комбинатите, за да се осигури, че изследванията ще бъдат непременно свързани с производството. Болшинството от комбинатите имат и външнотърговски организации и пряко влизат в съприкосновение с покупателя.

За развитието на науката и техниката са отделени значителни суми — 4,7 на сто от националния доход. И поставените задачи са строги — разработките да са на световно равнище. Срокът за изпълнение на всяка задача от нейното поставяне до внедряването ѝ в производството да не бъде повече от 24 месеца. Колкото по-дълъг е срокът за внедряване, толкова по-висок трябва да бъде ефектът, за да посрещне по-големите разходи. И да се осигурява бързо обновление на продукцията. За тази година изискването е 30 на сто от изделията да са нови.

И трета предпоставка: **цехове за рационализации.** Твърде е важно кога конструираните машини и изделия за обновяване на производствената база ще бъдат не само създадени, а произведени и внедрени. Практиката е показала, че не винаги новото изделие може бързо да се приложи, защото често няма кой да го усвои. А да се чака, това означава то да остарее, преди да бъде включено в действие. По тази причина създават „цех за рационализации" във всеки комбинат и завод. Името е сполучливо. Там ще се произвеждат нестандартните машини и оборудване за собствени нужди. За размаха на тази допълнителна машиностроителна база може да се съди по факта, че се предвижда около една четвърт от новото оборудване в комбинатите да се произведе в собствените цехове за рационализации. Това е общо за страната. А в корабостроителницата в гр. Визмар, на Балтийско море, собственият цех ще произведе половината от оборудването за тех-

Digitized by Google

ническа модернизация, още 30 на сто ще получат от Комбината по корабостроене и само 20 на сто ще си доставят от други машиностроителни предприятия. Дори електронното оборудване в значителна степен ще си монтират сами.

Трудно ми е да преценя доколко това от гледна точка на организацията на високоефективно производство ще бъде изгодно. Но явно изгодата ще дойде главно от това, че създаденото от собствените научни работници ще бъде внедрявано веднага с помощта на собствения машиностроителен цех или завод.

Разбира се, бързото разработване и внедряване на новостите в науката и техниката се осигуряват и от други фактори, но тези имат особено важно значение като обективна предпоставка за ефективното действие на другите фактори.

ИНТЕГРАЦИЯ НА НАУКАТА И ПРОИЗВОДСТВОТО

Умишлено отделям този въпрос, защото той има важно значение и за нашата практика. Става дума за пътищата, чрез които партийните комитети и организации осигуряват непосредствено интегриране на кадри от научните институти и висшите учебни заведения с производствените комбинати. Там е обединен 20 на сто от научния потенциал и поставената цел е поне половината от тях да са ангажирани да решават конкретни научни въпроси на производството.

Тази беше темата ни на продължилия повече от половин ден разговор с научните ръководители на Висшето техническо училище по корабостроене и корабоплаване в Рощок и с представителите на комбинатите, където те са приобщили своите научни сили.

Деветдесет на сто от научните работници и специалисти във висшето училище и много студенти (по брой те са толкова, колкото и научните работници) са ангажирани пряко в колективи към предприятията за разработка на конкретни научно-технически задачи. Освен това темите за дипломните работи и дисертациите на студентите и аспирантите са взети също от плановете на съответните предприятия. Взаимоотношенията на научното звено и комбинатите са уредени с конкретни договори, сключвани от стопанско-административните и партийните ръководства в присъствието на първия секретар на окръжния комитет на партията. Така сключените договори са поставени под прякото наблюдение и контрол на партийния комитет.

Сключват се два вида договори — координиращи и стопански. Координиращите са за разработка на обща перспективна тема. Стопанските са за конструиране на конкретни изделия, детайли, възли, технологии и пр.

По този начин например към двехилядния научен колектив на Комбината за корабостроене са предоставени допълнително още няколкостотин научни кадри от висшето училище, които участвуват в разработването и внедряването на теми от техния и от държавния план.

Ето как конкретно са уредени взаимоотношенията. В координационния договор на висшето училище и комбината е предвидено да конструират нов тип кораб на световно равнище. Те са създали за тази цел общ колектив от 200—300 души, който след това ще продължи да развива този кораб. В рамките на тази обща и крупна задача са създадени 40 колектива по конкретни теми за разработка и внедряване. За тези теми са сключени конкретни стопански договори. Те са включени едновременно и в плана на комбината и на висшето училище и са задължителни за тях.

Веднага след септемврийския пленум на ЦК, който е издигнал лозунга „КЕТ—КЕМ", научен колектив във висшето училище се е заел да го материализира. Под ръководството на професор Нешинян, българин по произход, само за половин година е завършена автоматизирана система за проектиране и конструиране на важни корабни детайли. Вместо с помощта на съвременен терминал колективът използва персоналните компютри. При него са нужни повече хора, но задачата е изпълнена по-бързо и с по-малко средства. Така тази налична техника е показала предимства, които не са използвани.

Професор Нешинян показваше и демонстрираше създаденото от колектива с гордостта на майка, която показва своята рожба. Разкриваше неизвестностите, пред които са се изправили, и как някои от решенията са подсказани от аналогични прости примери от живота.

В малката, специално съоръжена за тази цел, лаборатория демонстрираха вече действието на компютъра. Там работят студенти и представители от комбинатите, които едновременно усвояват практически използването на компютъра за замяна труда на инженера и проектанта.

По зададена програма, изпълнявана от хора с обикновена квалификация, тази несложна електронна машина автоматично включи в действие своеобразен проектант-робот. За броени минути на листа се появи сложната плетеница на проектантския чертеж. След това автоматично компютърът разработи конструкцията на изделието, след това определи технологията, изготви работните чертежи и документацията. Накрая изчисли размерите, килограмите и избра материала за изработката му. Всичко необходимо — от проекта до конструкцията, технологията и технологическата документация, беше готово, за да се предаде в производството. Ако компютърът се свърже с цеха и там има робот,

Digitized by Google

той може да се включи във веригата и да изпълни автоматично поръчката. Така видях на практика какво означава КЕТ—КЕМ — автоматизация на работата от проектирането до производството на готовото изделие. Една нова, автоматизирана технология, която свързва в едно коренно различни досега дейности. Като наблюдавахме новата автоматично действуваща технология, възникна въпросът, дали тя няма да доведе до коренно изменение на структурата и връзките на проектантско-конструкторските и производствените звена. Този въпрос практически още не бе възникнал, но явно внедряването на това решение ще предизвика сериозни промени в тази верига.

ПАРТИЯТА И НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКАТА РЕВОЛЮЦИЯ

За мене бяха интересни и чисто научно-техническите аспекти на разработките, и организационната им страна. Но, естествено, съсредоточихме вниманието си към това, какво е мястото на партийните органи и организации. Научно-техническата революция изисква ли обновление, промени в партийната работа? Този въпрос е поставен сериозно в Тезисите и в другите документи на Тринадесетия конгрес на нашата партия. Разговорът беше оживен, от време на време дискутирахме, търсехме кое в техния опит е доказало своята жизненост. Ще се опитам да представя на нашите читатели интересното от опита на другарите от Германската единна социалистическа партия, при които бях.

В окръжния комитет на партията в Ростък е създадена специална комисия към секретаря по науката, образованието и просветата. Тя отговаря за науката и техническия прогрес. Включва в състава си представители на всички комбинати и на научните учреждения. Като помощен орган на комитета задачата ѝ е да подготвя предложения, да насочва, подпомага и контролира работата по планиране, координиране и изпълнение на задачите за разработка и внедряване на върхови технологии и нови изделия. Да се грижи за практически поврат в научно-техническия прогрес. С помощта на комисията се подготвя всяка година съвещание на актива, където се изясняват и утвърждават перспективите и конкретните решения. В разговора ни секретарят на окръжния комитет др. Кюн изтъкна, че такива комисии има и към околийските комитети, и към някои организации.

Стана дума дали чрез този помощен орган не се увеличава заседателщината. Отговорът беше, че комисията наистина заседава, но на всяко заседание тя изяснява конкретни идеи и предложения, които веднага се разработват и внедряват.

Досегашният опит с тази комисия е довел до извода, че на комитета е нужно друго звено, което да се занимава със стратегическите въпроси на научно-техническия прогрес. За партията е много важно не само да ръководи политически непосредствената работа за разработка и внедряване, но да разкрива перспективите, да насочва вниманието към онези въпроси, които ще изникнат догодина, в бъдеще. Подготвя се такава комисия под ръководството на първия секретар на комитета, която да заседава един-два пъти годишно.

Необходимостта комитетът да съсредоточи вниманието си към проблемите на науката и техниката са предизвикали и други структурни промени в състава на апарата. Вече е сформиран сектор ключови технологии в състав от трима души. Те направляват, подпомагат и контролират работата по създаването на нови върхови технологии. Към икономическия отдел е създадена една група, която отговаря за професионалната подготовка на квалифицирани кадри. Практиката е показала, че всеки внедрен компютър например предизвиква преквалификацията на десетки кадри. А в окръга вече има 1242 компютъра и 521 робота. Предстои броят им да се увеличи с още 620 компютъра и да се подготвят 2500 души. Изучаването на новата техника е въведено в професионалните училища. Към учебните професионални центрове са обзаведени компютъризирани кабинети. Открити са кръжоци за пионери. Цялата подготовка на кадри е под техните грижи.

Друга група към отдела отговаря за политическото управление на качеството — една задача, която стои неотстъпно в центъра на вниманието и на стопанските и научните кадри, и на политическите дейци.

Това са новите структурни промени в окръжния комитет.

Създаването на колективи за разработка на научно-технически теми е предизвикало структурни промени и в първичните партийни организации.

Някои от темите и колективите са поставени под непосредствената партийна грижа на партийните комитети и на партийните организации. Но в отделни колективи, особено когато са създадени на базата на интеграцията, се създават и партийни групи. Стигнато е дори до твърде оригинално решение. Между интегрираните за решаване на общи научно-технически задачи висше училище и комбинати е създаден и съвет на партийните секретари начело с парторга на ЦК на ГЕСП във висшето техническо училище. Той два пъти годишно заседава и оценява изпълнението на сключените договори, взема мерки да координира и направлява работата. Освен това в една от възловите групи в състав от тридесет човека, която разработва една от темите на новия кораб, е създадена партийна група. Неин партиен отговорник е също парторгът на ЦК. В нея са

Digitized by Google

включени и други секретари. Това им позволява непосредствено партийно да осигуряват работата по бързото и висококачествено изпълнение на разработката. Те възлагат поръчения, разясняват, организират, контролират. Практиката им е показала, че така създадената група оказва особено ефективно партийно въздействие върху включените научни кадри, издига отговорността, осигурява научна дискусия, високоефективни другарски творчески отношения.

СЪДЪРЖАТЕЛНИ И ФУНКЦИОНАЛНИ ПРОМЕНИ В ПАРТИЙНАТА ДЕЙНОСТ

В срещите ни в партийния комитет на Комбината по морско стопанство в Рощок и в корабостроителницата във Визмар разговорът ни се задълбочи към съдържателната страна на партийната работа. С какво тя се обогатява, какви са особеностите на партийния подход към проблемите на научно-техническия прогрес?

Партийният комитет в Комбината по морско стопанство има специална годишна програма за внедряване на научно-техническите постижения. Тя е разработена съвместно със стопанското ръководство.

В нея освен предвидените за партиен контрол задачи по държавния и комбинатския план са включени и допълнителни изисквания — какво да се направи свръхплана, какво да се постигне. Какви нови мерки за укрепване на сътрудничеството с висшето училище да се предприемат и пр. Тази програма се отчита три пъти годишно.

Разказаха ми, че на основата на тази програма партийните организации изработват своята „боева програма". Но на практика взаимоотношенията са по-сложни. В началото първичните организации са изработили своите програми, въз основа на тях е изготвена комбинатската, а след това отново партийните организации са обогатили своите боеви цели и задачи. Какво представлява „боевата програма"? Основен документ на всяка първична организация. Това не е нито резолюция, нито план за годината. Тя включва в себе си и едното, и другото. В този делови документ се включват целите на организацията за годината, какво конкретно да се постигне в научно-техническата и икономическата област, в борбата за изпълнение на плана, за икономии, в социалната област. Партийният комитет подпомага предварително една организация да си изработи такава програма. Тя се обсъжда в неговото бюро и след това чрез вестника и в деня на партийния секретар се популяризира, за да се подпомогнат всички партийни организации да си изработят действително мобилизираща програма, която да тласне работата на целия колектив и да осигури преизпълнение на поставените чрез плана задачи. Партийните организации имат и кадрова, и идеологическа програма, където са набелязани конкретните цели, задачи и действия за усъвършенстване на подготовката и възпитанието на кадрите и за обогатяване на идеологическата дейност. Те имат конкретен работен характер.

В дискусията за целеполагащите задачи на първичните партийни организации стана ясно, че конкретните решения за научно-технически прогрес са дело на съответното научно-техническо ръководство. Утвърждаването им става от стопанското ръководство и районния партиен комитет. Партийната организация се запознава с тези решения, за да си изясни политическите задачи и да предвиди съответната партийно-политическа, организаторска и контролна дейност за изпълнението и преизпълнението на задачите, за възлагане на партийни поръчения. Ако комунистите от първичната партийна организация преценят, че предлаганото решение не съответствува на изискванията на партийната политика, те сигнализират пред партийния комитет и стопанското ръководство. Така че задачата на стопанското ръководство и на партийния комитет е да изяснява и предвижда какво да се разработва и внедрява, а на партийната организация — да разяснява и извършва широка организаторска и контролна дейност за изпълнението на задачите.

Интересно обобщение на опита на партийната работа в комбината във връзка с научно-техническия прогрес направи д-р Рупрехт, секретар на комисията на партийния комитет по наука и техника. От практиката на комбинатската организация той направи четири основни извода:

Първи извод. Ако не се координира работата на партийната организация и на стопанското ръководство, не могат успешно да се изпълнят задачите. Те трябва да са начело на компютъризацията и автоматизацията на производството. Да имат ясна и съгласувана обща програма.

Втори извод. Въпросите на техническия прогрес не са само задача на специалистите, а и на тези, които ще използват техните решения. Затова всички трябва да се запознават с новото, което предстои да се внедрява, да им се разяснява, да се убеждават, психически да се подготвят и приспособяват към него. Без това няма да има успех. Нужни са събрания на партийните групи, индивидуални разговори с всеки изпълнител. Затова идеологическата работа се счита особено важно звено в цялата партийна дейност. Навсякъде започваха с нея, при това организационни и стопански дейци. Партийната организация поддържа тесен контакт с всички, заети с творчески задачи.

Преди известно време в комбината са имали случаи, когато предприемат нововъведения в техниката и технологията са-

Digitized by Google

мо по линията на административното действие на стопанското ръководство. Партийните организации са били встрани от задачата. Оказало се е, че трудещите се не са били подготвени и са възникнали сериозни трудности при усвояването на нововъведенията. На равнище изпълнение трябва да има пълна координация на стопанската и партийната работа.

Трети извод. Трудещите се не само да се информират за новостите в автоматизацията на производствените процеси, но и своевременно да се квалифицират, професионално да се подготвят, за да усвоят веднага работата. Ако това не стане, все едно нововъведението няма веднага да се усвои и да дава ефект.

Четвърти извод. Най-важните проекти и разработки да се поставят под пряк партиен контрол. Своевременният превантивен партиен контрол позволява да се мобилизират не само комунистите, а и всички изпълнители. Чрез него се ускорява завършването на работата. Когато е умно насочен, той позволява да се разгърнат по-добре творческите амбиции и търсенията на хората, да се повиши качеството на работата.

Обобщението от тези четири извода, които възникнаха и в разговорите ми в корабостроителницата във Визмар, показват, че главното е да се координира дейността на партийните органи и организации със стопанските и научните кадри. Те имат висока компетентност, разполагат с непосредствена научна информация и възможност за приемане на най-доброто решение. Затова широко се съблюдава да не се изземват техните функции, да не се ограничава и принизява отговорността им. Но тази дейност застава в центъра на идейно-политическите и организаторските грижи и под контрола на партията. Така успехът се осигурява с концентрацията на почти цялото внимание на партийните комитети и организации, на всички комунисти особено на специалистите, научните дейци към конкретната, делова и ефективна разработка и внедряване на постиженията на науката, техниката и технологията.

Разбира се, не може в такъв материал да се каже всичко. При синтезираното изложение се губят много подробности, но се постарах да отбера от опита на германските другари онова, което може да бъде и интересно, и полезно за българския читател.

Димитър ПЕТКОВ

Digitized by Google

ПРЕГЛЕД НА ПЕЧАТА, ОТЗИВИ, РЕЦЕНЗИИ

СОЦИАЛНАТА АКТИВНОСТ НА РЪКОВОДИТЕЛЯ

Тринадесетият конгрес на Българската комунистическа партия разкри много нови научни истини за развитието на социализма у нас през деветата петилетка. Две от тези истини са: а) за нарастващата роля на човешкия фактор в ускоряването на научно-техническата революция и б) за повишаване значението на обществените науки. Излязлата неотдавна книга на **Гено Матеев** под заглавие **„Социалната активност на ръководните кадри"**, публикувана от Профиздат, напълно отговаря на големите социални потребности по нов, съвременен начин да се реализират тези две истини в живота. Авторът на тази книга не само отговаря на потребностите за „нарастващото значение на обществените науки в по-нататъшното разработване и осъществяване на нашия политически курс"[1], като обогатява съдържанието на философията и социологията на развитието на социализма в условията на научно-техническата революция, но изследва и конкретно един от най-важните проблеми за повишаване ролята на човешкия фактор — проблема за социалната активност на ръководните кадри.

Социалната активност на всички видове кадри е възлов проблем не само на техния подбор и разпределение при решаване на управленските, производствените, културните, обслужващите и пр. въпроси на социалистическата практика, но и на тяхното обучение, квалификация, идеологическа и политическа подготовка и възпитание, развитие като личности. Пасивната, консумативната личност не е и не може да бъде цел на социалния прогрес на новото общество. Тя се отрича и влиза в противоречие с комунистическите идеали за нов, за революционен тип личност, каквато е жизнено необходима за социализма. Социалната активност на кадрите е един от основните критерии за обществено-научното образование, идеологическа и политическа работа на партията, на профсъюзите и на другите масови и държавни организации с кадрите.

Основна особеност на монографията на Гено Матеев е актуалният практико-приложен анализ на социалната активност на ръководните кадри в конкретните условия на разгръщането на научно-техническата революция. Точно това, което искат от обществените науки Двадесет и седмият конгрес на КПСС и Тринадесетият конгрес на БКП, които остро разкритикуваха абстрактно-схоластичния подход в съвременното социалистическо обществознание, тласкащ кадрите не към „конкретни дела", а към празни разговори на общи теми"[2]. Именно новите идеи, социалните механизми за формиране на дееспособна активност у ръководните кадри разработва и разкрива авторът на тази интересна, богата с нови практически предложения книга. Главният подход, с помощта на който той изследва социалната активност на ръководните кадри, е комплексният. Изходна позиция в разкриване същността и функциите на активността на ръководните кадри в качествено новите динамични условия е неговото съвременно разбиране, че те са ключово звено в управлението на социалистическото общество, защото изпълняват главна роля в управленския процес и осъще-

---

Гено Матеев, Социалната активност на ръководните кадри, Профиздат, С., 1985, 195 с.

[1] Т. Живков, Встъпително слово и Заключително слово пред XIII конгрес на БКП, Партиздат, 1986, с. 43.

[2] М. Горбачов, Политически доклад на ЦК на КПСС пред XXVII конгрес на КПСС, Партиздат, 1986, с. 116.

Digitized by Google

ствяват неговата най-висока степен на развитие. Проблемът за качествата и функциите на социално-активните ръководни кадри се търси в книгата комплексно, като се изхожда от обстоятелството, че ръководната им роля въздействува върху поведението на хората в колектива, за цялостна организация, координация и контрол върху тяхната дейност в производството и във всички области на живота. Теоретико-методологически е изградена цяла система от качества на социалноактивния ръководител, който изисква научно-техническата революция като израз на най-висша и ефективна социалистическа активна ръководна дейност. Подробно теоретически са разкрити същността и функциите на такива качества на социалноактивния ръководител като постоянна и високорезултатна инициативност, творчество, изобретателство, способност научно да се изучават условията и факторите за съвременна квалификация на изпълнителските кадри, за повишаване на тяхната съвременна научна, техническа, икономическа, политическа, идеологическа образованост и едновременно способността да се ръководи не само тяхната многостранна подготовка за ефективни дела, но и да се организира, синхронизира, целенасочи работата им към решаването на най-важните задачи на висококачествено равнище. А функциите на социалноактивните ръководители са показани в един широк план, който отговаря на политиката и целите, които заложи в своя Тринадесети конгрес партията за изграждане на многостранно развити ръководители, способни да ръководят работата на трудовите хора, въз основа на закономерностите на научно-техническата революция. Те, първо, се отразяват благоприятно върху социалната активност на членовете на трудовия колектив, формират нейното съдържание и характер; второ, те придават политическа и идеологическа целенасоченост на тяхната трудова активност, като отразяват вярно обективните закономерности и тенденции на развитието на социализма; трето, функциите на социалната активност на ръководните кадри ускоряват темповете и мащабите на социалния прогрес на обществото; четвърто, те формират политически, нравствени, естетически, социалнопсихологически и пр. качества на социалната активност на членовете на колектива, повишават тяхната лична социалистическа съзнателност и деловитост. По този начин авторът на книгата разкрива съществени механизми на превръщането на социалната активност на ръководните кадри в социална активност на целите трудови колективи, на народните маси, която създава прелом в развитието на обществото.

Нов момент в изследването на социалната активност на ръководните кадри е разкриването на аспектите, факторите и условията за нейното развитие и усъвършенствуване. Главният фактор и условие за нейното усъвършенствуване е многостранното съвременно развитие на личността на всеки ръководител. Без политическа зрялост, теоретическа подготовка и голяма квалификация в своята професия, научен мироглед, високо морално-волеви качества, компетентност, практически опит и умение да работи с хората социалната активност на ръководителя според Гено Матеев не може да издигне ефективността и качеството на своята управленска дейност и на социалната активност на трудовия колектив. Този задълбочен извод на автора е многос актуален за съвременната наша практика, когато научно-техническата революция налага да се издигат ръководни кадри, които отговарят на нейните изисквания и роля. Той обобщава ценен опит от миналото и от съвременния период, който предпазва от опростяване на процесите на извършващата се революция и прибързване в издигането на ръководна работа на кадри с наличието на едни качества при липса на много други. Авторът е обосновал система от качества, които образуват социалистическите изисквания за ръководител от нов тип в коренно изменилите се условия. Те са конкретното съвременно съдържание на понятието „многостранно развити личности на ръководни кадри", в което не отпада нищо ценно от разбирането на Ленин за подбора и изграждането на такъв вид кадри и от натрупания опит на кадровата работа на БКП от Деветосептемврийската революция до днес. Но в него има и новото, което обуславя коренно променените условия, и потребност на социалния и научно-техническия прогрес.

В книгата поновому се навлиза в същността и функциите на фактори, които развиват активността на ръководните кадри, като не ги откъсва от нуждите на новия етап на обществото. Факторите в този процес са правилното поставяне и изясняване на целите, които ръководителят следва да постигне (характеризира го правилно като определящ фактор). Дълбочината и широтата на интересите му, познаването на обекта на въздействие, критиката и самокритиката, превръщането на партийността в негова същностна черта, която определя начина му на мислене и действие. Познаването на материално-техническата база, с която разполага трудовият колектив, умението му да се ориентира, да оценява правилно позитивните и негативните страни на хората, да използва изпълнителските кадри в съответствие с техните способности и интересите на работа. Способността му да осигурява такова разпределение на тези кадри, което допринася по-голям ефект в реализирането на партийната политика. Обществено-икономическите условия, в които ръководителят работи и израства, природните условия, в които живее, партийната организация, в която членува, или образованието и квалификацията му и др. Новото в изследването на тези фактори е техният подбор и разглеждане в неразривна връзка с измененията на вътрешните качества и способности на ръководните кадри.

Не могат да се отминат и още две до-

Digitized by Google

стойнства на книгата на Гено Матеев, които я правят актуална и потребна за читателите именно в съвременния период. Първо, това е специалното изследване на нравствеността, творческата активност на ръководните кадри и, второ, самореализацията, самоусъвършенствуването, самовъзпитанието им.

Нравствената активност на ръководните кадри не само е един неизследван проблем на нашето развитие, но и едно доста забравено, но изключително важно явление. Авторът на книгата е отделил цял параграф на този вид социална активност на ръководните кадри, без която те не биха могли да се охарактеризират като социалистически ръководни кадри. Той разкрива многостранно нейната същност и типични черти, връзката ѝ с личното нравствено съзнание и конкретно битие, търси спецификата ѝ в степента на осъзнаването на моралния дълг и отговорност в конкретните ситуации на управленския процес, в качеството на волеизявата, обусловена от определени мотиви, в дейността на ръководителя по съвест, формирането и развитието на убежденията и мотивите за самостоятелен избор на действие и др. Постиженията на автора в изследването на нравствената активност са безспорни, теоретическото и практическото им значение е голямо, но ако той беше потърсил връзката на този вид социална активност с трудовата, творческата, политическата и пр., щеше да постигне още по-дълбоко разкриване на нейната диалектика на формиране, реализиране и развитие у ръководните кадри в условията на научно-техническата революция.

Отделянето на цял параграф на творческата активност на ръководните кадри е не само исторически потребно в съвременните условия, но и жизнено необходимо именно за тези кадри, които днес играят водеща роля в управлението на изобретателството и творчеството на трудовите хора и народните маси. Сполука на автора е очертаването на същността, чертите, двигателите на творческата активност на ръководните кадри и нейната роля при интензификацията на производството и всички други социални дейности, при постигане на висококачествена продукция. Сполука е и изследването на активността на ръководните кадри към своето самоусъвършенствуване и самовъзпитание.

Книгата на Гено Матеев крие едно богатство от нови идеи и подходи към социалната активност на ръководните кадри в тяхното развитие. С тези си качества тя е едно постижение в нашата научна литература и ще подпомогне не само идеологическата, но и управленската работа на съвременния етап. Разбира се, тя не е лишена от известни слабости, особено в структурно отношение. При систематизацията в нейния план се е получило известно разкъсване на някои реално свързани в действителността въпроси, като например за нравствената и творческата активност, за самореализацията на ръководните кадри и самоусъвършенствуването, самовъзпитанието им. Подценени са въпросите на реалните противоречия и трудности на формирането и развитието на социалната активност на ръководните кадри в съвременния период. Но тези и други недостатъци са незначителни в сравнение с положителните качества и актуалното значение на книгата „Социалната активност на ръководните кадри“.

проф. д-р Гено ЦОНКОВ

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

ТОДОР ЖИВКОВ

ЗА ТЪРЖЕСТВОТО НА МИРА И СИГУРНОСТТА В СВЕТА

Партиздат пусна в отделна брошура речта на другаря Тодор Живков пред международната среща на представители на аграрни и други демократични партии и организации, произнесена в София на 22 май 1986 година. В речта като червена нишка се откроява мисълта, че в условията на надвисналата ядрена война не конфронтацията, а мирното съвместно съществуване трябва да стане закон, общопризната и от всички съблюдавана норма на международните отношения. По-нататък се изтъква, че мирната програма на КПСС предлага да се измени обликът на съвременния свят, да се създаде такъв международен ред, при който биха господствували не военната сила, а сътрудничеството, широкият обмен на постиженията на науката, техниката и културата. Биха се създали благоприятни възможности за решаване на глобалните проблеми на човечеството с колективните усилия на всички държави. „Ядрената катастрофа, подчертава другарят Тодор Живков, е всеобща заплаха. Нейното предотвратяване изисква задружните усилия на всички държави, правителства, народи, парламенти, политически партии и масови мирни и антиракетни движения, на учените, на всички хора по Земята независимо от класови, етнонални, идеологически и религиозни различия.“

ХРИСТОМАТИЯ ПО ИСТОРИЯ НА БКП

Авторски колектив

Настоящата христоматия от 589 страници е подготвена от колектив при катедрата по история на БКП в СУ „Климент Охридски“. Издаването на „Христоматия по история на БКП“ е отдавна назряла необходимост. Известно е, че документалните източници, използвани досега в обучението по история на БКП, са изчерпани, а съхраняваните издания в обществените библиотеки са силно повредени от дългогодишна употреба. Освен това издадените от други институти и учреждения христоматии по история на БКП не отговарят на програмата за обучение във висшите учебни заведения днес. Документите в христоматията са тематично-хронологично разпределени в четири раздела: „Създаване и развитие на марксистката партия на работническата класа в България (1891—1917 г.)“, „Българската комунистическа партия в борбата против капитализма и фашизма (1917—1944 г.)“, „Българската комунистическа партия начело на борбата за революционно преобразуване на капиталистическото общество в социалистическо (1944—1958 г.)“ и „Българската комунистическа партия — ръководител и организатор на изграждането на развито социалистическо общество в Народна република България“. Съставителите на христоматията К. Петров, Цв. Тодорова, Тр. Митев и Ем. Русекова са подбрали онези документи, които имат подчертана научно-познавателна и политико-възпитателна стойност.

Така съставена, „Христоматия по история на БКП“ може да бъде използвана и от слушателите и пропагандистите от системата на партийната просвета, както и от широк кръг читатели, проявяващи интерес към богатата история на партията.

КОНТРОЛ — ДЕЙСТВЕН И ПРЕВАНТИВЕН

Авторски колектив

В брой седми и осми на библиотека „Наръчник на контрольора“ на Партиздат са поместени материали от председатели на комисии за народен контрол от Русенски окръг по проблемите на контрола, осъществяван върху качеството на продукцията и внедряването на научно-техническите постижения. Общинският комитет за държавен и народен контрол в Русе винаги се е стремял да влага творчество във формите и методите за осъществяване на контрола върху изпълнението на партийните и правителствените решения. Целта е навреме да се откриват и преодоляват отрицателните тенденции и да се намират допълнителни резерви за изпълнение на стопанските задачи. Опитът на този комитет показва, че голяма част от неговите контролни задачи са свързани с проблемите на качеството, дисциплината, техническия прогрес и приложението на икономическия механизъм. На постоянен контрол е взето изпълнението на някои основни икономически показатели в предприятията на русенската промишленост.

Digitized by Google

ISSN 0204—8574

УВОД КЪМ ПРОИЗВЕДЕНИЕТО НА МАРКС И ЕНГЕЛС «МАНИФЕСТ НА КОМУНИСТИЧЕСКАТА ПАРТИЯ»

РЕНАТЕ МЕРКЕЛ

В този аналитичен труд (в превод от немски език) Ренате Меркел определя с голяма яснота огромното значение на безсмъртната творба на класиците на научния комунизъм „Манифест на Комунистическата партия". В три раздела: „Историческа обусловеност", „Строеж и структура" и „Основната мисъл" авторката прави задълбочен разбор на същността на това гениално творение, което обикновено се поставя на първо място сред класическите произведения на марксизма-ленинизма и често именно с него започва изучаването на марксизма. „Манифестът на Комунистическата партия" възниква като програма на Съюза на комунистите, първата германска и същевременно интернационална революционна партия на работническата класа. Авторката изтъква, че това не е просто гениално хрумване на двамата големи учени, а обективните предпоставки пораждат необходимостта и възможността през втората половина на 40-те години на XIX век да се създаде революционна пролетарска партия и да се изработи научна програма на тази партия. В тази малка брошура, но с колосален политически заряд, какъвто е „Манифестът", за първи път бе даден научен отговор на въпросите, които от векове вълнуваха експлоатираните и потиснатите в тяхната самоотвержена борба: как да се премахнат експлоатацията и мизерията от света, как да се осигурят мир, свобода и справедливост за всички хора? Маркс и Енгелс доказаха, че пътят води през революционното действие на работническата класа. Тя е онази обществена сила, която, освобождавайки себе си, едновременно освобождава и всички потиснати, ликвидира всяка експлоатация и проправя пътя на човечеството към едно ново общество. Следователно „Манифестът" е документ, възвестяващ нова историческа епоха. Когато Карл Маркс и Фридрих Енгелс пишат „Манифеста", социализмът живее само като теоретическо прозрение в представите на най-прогресивните работници и на хората, борещи се заедно с тях. С Великата октомврийска социалистическа революция под ръководството на Ленин, със създаването на социалистическата общност той се превърна в обществена реалност и в наше време вече е пуснал корени във всички континенти. Днес 60 милиона комунисти са организирани в повече от 90 комунистически и работнически партии. Международното комунистическо движение въпреки сложните условия доби още по-голям размах и в класовите битки доказва, че е най-влиятелната политическа сила на съвремието.

„Този увод — пише за своята творба авторката — не може да подмени изучаването на произведението на Маркс и Енгелс. Той може по-скоро да улесни допира с произведението, с неговата вътрешна логика и по този начин да разкрие хода на разсъжденията на авторите, да изтъкне основната мисъл и да покаже как Маркс и Енгелс чрез мирогледа и метода, обосновани в „Манифеста", сочат пътя към предстоящите исторически преобразования."

Digitized by Google

20700

Цена 0,35 лв.

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

LPARTIEN Zhivots

MAIN/UC-B

ПАРТИЕН ЖИВОТ

12 СОФИЯ, АВГУСТ 1986 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 12 АВГУСТ 1986 година XXXIII

ISSN 0204—8574

СЪДЪРЖАНИЕ

Уводна — Партията и изборът на кадрите в стопанското самоуправление 3

* — Творческо усвояване на конгресните решения 6

ИНФОРМАЦИОННОТО ОБСЛУЖВАНЕ НА ПАРТИЙНИТЕ ОРГАНИ

И. Петров, В. Вълканова — Оптимизация 12

К. Груев, В. Митков — Използване на персоналните компютри . . 15

Е. Петков — Обслужване на управленската дейност 18

Д. Пенев — Първичните партийни организации — основен извор на социална информация 21

Ц. Петков — Ролята на информацията за разкриване и преодоляване на противоречията 24

Г. Малджански — Осигуряване на научно-техническия прогрес . 26

* — Някои възлови въпроси, подсказани от дискусията . . . 27

СТИЛ — ДИНАМИЧЕН, ТВОРЧЕСКИ, ДЕЛОВИ

Й. Хаджиев, Г. Съйков — Актуални проблеми на стила на работа на партийното бюро 32

ДИАЛОГЪТ: ПАРТИЙНА ТЕОРИЯ — ПРАКТИКА

Х. Ангелова — Теория и практика или практика и теория? . . . 48

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

Г. Спасов — Интернационално социалистическо съревнование . . 56

К. Михайлова — Бригадната организация в сферата на обслужването 62

Digitized by Google

ИДЕОЛОГИЧЕСКА ПОЛИТИКА И ПРАКТИКА

Г. Михова — Широк простор за творческа изява 66
П. Трендафилова — Важен въпрос на нашата идейновъзпитателна работа 74

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Л. Жилина — Потребности, нравственост, възпитание 82

ИЗ ЖИВОТА НА БРАТСКИТЕ ПАРТИИ

М. Илиева — Самоутвърждаване в труда 89

СЪОБЩЕНИЕ 94

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

Й. Кръстев (главен редактор), **Г. Бърдаров**, **А. Веселинов**, **К. Димов**, **Д. Димчев**, **К. Иванов**, **Н. Иванов** (зам.-главен редактор), **М. Илиева**, **Д. Петков** (зам.-главен редактор), **И. Рачев**, **П. Стамов**, **Д. Станоев**, **П. Трендафилова**, **И. Хаджиев**, **Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП, ул. „Московска“ 7. Тел. номератор 84-01.

Дадена за набор на 5. VIII. 1986 г. Подписана за печат на 19. VIII. 1986 г.
Тираж 55 000. Формат 70×108/16. Обем коли 6.
Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,35 лв.

ДП „Димитър Благоев“ — София, ул. „Ракитин“ № 2, тел. 46-31.

Digitized by Google

ПАРТИЯТА И ИЗБОРЪТ НА КАДРИТЕ В СТОПАНСКОТО САМОУПРАВЛЕНИЕ

Сред най-важните идеи и перспективи на развитието, разкрити и разработени от Тринадесетия конгрес на партията, е проблемът за самоуправлението в икономиката. Беше подчертано, че на този етап ние отдаваме изключително значение на самоуправлението в областта на икономиката и науката. Целта е да се разгръща много повече инициативата и да се задълбочава творчеството на кадрите, на трудовите колективи и на отделния човек, да се съчетава стратегическото планиране със силно нарастващите права и отговорности на самоуправляващите се социалистически организации, да се преодолява тясноведомственият подход и на тази основа правилно да се решават общонародните, колективните и личните материални и духовни потребности и интереси. Дълбокият замисъл и политическият смисъл на тази линия на партията е да се изграждат нови взаимоотношения между собственика и стопанина на социалистическата собственост, да се използва икономическият диалог между тях за научнообосновано планиране, изпълнение, отчитане и стимулиране на стопанската дейност, за все по-пълно разкриване и най-ефективно използване на големите резерви на производството и предимствата на социалистическия строй.

И всичко това да подчиняваме на стратегическата цел — да осигурим качествено нов растеж в икономиката и в останалите социални сфери, рязко да повишим темповете на нарастване на обществената производителност на труда и националния доход на страната, за постигането на която решаваща е ролята на човешкия фактор, на кадрите, на комунистите, на трудовите колективи. Тук именно се разкрива и широко поле за партийна работа и конкретно ръководно въздействие на партийните органи и организации. Особено сега, по време на организиране и провеждане на отчетите и изборите на органите на стопанско самоуправление.

Създават се условия и големи възможности за засилване политическия характер на партийното ръководство на икономиката, за повишаване на неговото обществено-политическо равнище. Защото ръководната роля на партията ще се изрази в конкретна оценка и насоки за решаване на кадровите въпроси, в създаването на най-благоприятен политически климат за задълбочен анализ на основните проблеми на ръководството на конкретната икономика по места, за градивна критика на слабостите и недостатъците в него, за да може на тази основа във всяко звено — от бригадата до стопанското обединение, стилът на ръководство на цялостната стопанска дейност да се преустрои и да се постави в съответствие с новите критерии и високите изисквания на Тринадесетия партиен конгрес.

Предстоящите отчети и избори трябва да извършат решителен преход към нов стил и подход, към нови принципи и механизми при изграждането и най-вече при функционирането на органите за самоуправление на трудовия колектив — повеля партийна, политическа.

Digitized by Google

При оценката на кадрите и формирането на предложенията за кандидати за пълномощници и за членове на бригадни и стопански съвети в предприятията, на кандидати за конкурсите и изборите, които са най-естествен и демократичен начин за изграждане на колективните органи на самоуправление, от съществено значение е да се ръководим от високите изисквания за качествата на новия тип ръководители, които предяви Тринадесетият конгрес на партията. Опирайки се на ленинското идейно наследство в кадровата дейност, нашата партия го развива и конкретизира на всеки етап от социалистическото строителство. В съвременните условия особена актуалност и значимост имат такива **политически качества** на кадрите като: висока идейност, политическа преданост и зрялост, партийна принципност и целеустременост, умение да се общува и работи с хората, да се зачитат вижданията, интересите и правата им, да се сплотяват в общата борба за реализиране априлската линия и политика на партията. Поновому се налага да се преценяват и да се изграждат такива **делови качества** на ръководителите като компетентност, активност и оперативност, добре развито творческо, критическо и технологическо мислене, самостоятелност, способност да се предлагат и да се организира изпълнението на нови решения, да се прилагат придобитите знания в практиката, способност да се разгръща социалното творчество на хората и да му се придава ускорение. С още по-голяма сила изпъкват **нравствените качества** на всеки ръководен деец, каквито са скромността и честността, единството на думи и дела, откровеността и справедливостта, способността да се поема отговорност и обоснован творчески риск в работата.

Тези качества, взети в тяхната съвкупност, единство и взаимодействие, формират облика на новия тип ръководители, а оттук и новия тип колективни органи за стопанско самоуправление. Досегашната практика в кадровата работа, заедно с положителното, е съпътствувана и от съществени слабости — пренебрегване в редица случаи на едни качества за сметка на други, субективизъм при оценката на кадрите по места, приписване на качества, каквито отделни ръководители не притежават, или пък премълчаване на важни достойнства на други дейци. Новите политически и нормативни изисквания за провеждане на отчетите и изборите на колективни органи за стопанско самоуправление повеляват решителни мерки за преодоляване на този род слабости.

Особено важна предпоставка за това са **разширяването и задълбочаването на демократичното начало в кадровата партийна работа.** Постановките на Тринадесетия конгрес са категорични: най-пълно да се използват неизчерпаемите възможности на социалистическото общество за подбор на талантливи организатори из средата на трудещите се, да се освободи кадровият процес от елементите на тайнственост и монополизъм. Подборът и развитието на кадрите да стават пред очите на всички и под контрола на всички!

Самоуправляващите се трудови колективи, чиито доходи, работна заплата, социални и други придобивки са в пряка зависимост от стопанските резултати, са дълбоко заинтересовани да имат компетентни, инициативни, делови ръководства. Затова именно те трябва да си кажат думата кои са най-достойните, кои от тях са в състояние да ги поведат на качествени обновления, на смели пробиви, кои от тях отговарят на високите критерии и изисквания да работят при новите условия, да развиват научно-техническия прогрес и самоуправлението на трудовия колектив. За тази цел предложенията за състава на колективните органи за стопанско самоуправление в първичните и основните трудови колективи ще се правят пред общите събрания или събранията на пълномощниците от името на партийните и обществените ор-

Digitized by Google

ганизации в съответните трудови колективи. Сама по себе си това е голяма крачка по пътя на развитието на демократизма в кадровата работа. Но тя може и ще стане още по-широка и стабилна и ще остави трайни следи в развитието на стопанската дейност, водещи към бъдещето, което принадлежи на самоуправлението, ако още сега, на този етап, кадровият проблем се постави за разискване и решаване върху основата на широк разговор с хората, с техните оценки и критични бележки, с техните препоръки, очаквания и изисквания. Положителният опит в Русенски, Пловдивски, Бургаски, Варненски, Пазарджишки, Михайловградски и други окръзи да се обсъждат оценките за кадрите на събрания на първичните партийни организации, където те членуват, дава положителни резултати. Повишава се ролята на първичните партийни организации, нараства отговорността на висшестоящите партийни органи при подготовката и утвърждаването на оценките, кадрите гледат по-внимателно и надолу — към хората, с които работят, по-добре се свързва оценката с реалните резултати в производството и другите сфери, засилват се обективността, справедливостта и стимулиращата роля на общественото мнение за развитието на кадрите.

В дадените указания за изборите се обръща специално внимание в докладите да се направи критичен анализ на досегашната дейност на колективните органи за управление и да се очертаят предстоящите задачи от гледна точка на изискванията на новия Кодекс на труда и в съответствие с постановките на Тринадесетия конгрес на БКП за утвърждаване и развитие на самоуправлението. По-конкретно това означава широко и задълбочено да се обсъдят новите права и отговорности на органите за самоуправление, да се повиши социалната активност на работническата класа, на носителите на новаторски идеи, на творците на научно-техническия прогрес, на тези, които най-резултатно работят за масовото внедряване на челния наш и чуждестранен челен опит.

Много важна задача на партийните органи и организации е в кадровата си работа по отношение колективните органи за стопанско самоуправление да се опират на профсъюзните и другите обществени организации, да вземат под внимание техните съображения по качествата на стопанските ръководители, на другите членове на стопанските съвети и останалите органи. Предоставените им права и поетите отговорности от профсъюзите съгласно новия Кодекс на труда — да съдействуват за развитието на пряката и представителната демокрация в трудовите колективи, сега имат всички възможности да се овладеят и практически да се осъществяват. Особено висока е тяхната отговорност при формирането и функционирането на колективните органи на самоуправление като **гаранти на обществените интереси и на правата на трудовата личност.** От тях зависи каква идейно-нравствена атмосфера ще бъде създадена и дали тя ще осигури творческа свобода и обществена отговорност на ръководители, изпълнители и колективи.

Очакваните резултати от прилагането на новите подходи при формирането на колективните органи за стопанско самоуправление ще се получат в пълнота, ако **успоредно с това се създават всички необходими предпоставки те бързо и най-ефикасно да поемат и осъществяват новите си отговорни функции и задачи.** Това е също непосредствена задача на партийното ръководство.

И всичко това следва да бъде насочено към обогатяване и изпълнение на насрещните планове за 1986 г. по всички качествени и натурални показатели, за производството на повече и по-качествени стоки за народно потребление и услуги на населението, към още по-задълбочена подготовка на плановете за цялата девета петилетка, за да се осъществява на дело качествено новият растеж на икономиката в съответствие с решенията на Тринадесетия конгрес на партията.

Digitized by Google

ТВОРЧЕСКО УСВОЯВАНЕ НА КОНГРЕСНИТЕ РЕШЕНИЯ

През 1986—1987 г. в системата на партийната, комсомолската и профсъюзната политическа просвета ще се изучават документите на XIII конгрес на БКП и на XXVII конгрес на КПСС.

Задачата на партийните комитети и организации е да се обмислят подходът, организацията и формите за изучаване и усвояване на изключително богатите теоретични и политически постановки, съдържащи се в конгресните документи, във Встъпителното и Заключителното слово на другаря Тодор Живков.

Усвояването на идейно-политическото съдържание на двата конгреса е важна предпоставка за обогатяване на марксистко-ленинския мироглед, повишаване политическата култура, широко разгръщане на социалната активност на човешкия фактор, за осъществяване на качествено новия растеж в икономиката и в другите социални сфери. Партийните органи и организации следва да създадат всички условия за творческо овладяване от всеки комунист, от всеки трудов колектив на партийните постановки, изводи, оценки и решения за задълбочаване убедеността и готовността за промяна: промяна в мисленето, в отношението към личния и колективния труд, към науката. За да се ускорят темповете на икономическото ни развитие, е необходимо овладяването на новия подход и стил на работа, съчетаването на новаторството и творческия риск.

Издигане ролята на човешкия фактор в нашето развитие — това е сега основната задача на идеологическия фронт. „От идеологическата работа партията изисква да формира ясна и привлекателна представа за това, какво означава съвременният научно-технически и социален прогрес за всеки човек, какво цени обществото у хората, какво очаква от тях... да отстоява високите критерии и мерки, с които партията и обществото оценяват качествата и заслугите на всеки, да дава незабавен публичен отговор на опитите за тяхното принизяване, на опитите за тяхното заобикаляне.“[1]

За да се обхване голямото разнообразие от проблеми, обсъждани и решавани от двата конгреса, отдел „Идеологическа политика“ на Централния комитет на партията е утвърдил примерен тематичен план за работата на учебните звена в системата на политическата просвета. С него са запознати всички партийни комитети. Новото в този план е, че участниците в партийната просвета имат възможност да подходят избирателно към проблемите, които ще изучават. **Необходимо е да се прояви повече самостоятелност и творчество при уточняване на конкретното съдържание на занятията по задължителните теми и темите по избор** — в зависимост от спецификата на учебните звена, така, че участниците не само да получат системни и задълбочени знания за ос-

[1] Т. Живков, Встъпително слово и Заключително слово пред XIII партиен конгрес, Партиздат, С., 1986, с. 42.

Digitized by Google

новното, най-важното в конгресните решения, но и да имат възможност да ги свържат с практическите задачи на всеки трудов колектив.

Участието в научно-техническата революция е преди всичко политически въпрос, въпрос на човешки взаимоотношения и интереси, на взискателност и самовзискателност, на израстване на личността, на енергична подкрепа на новото, на прогреса на цялото ни общество. В Политическия доклад на ЦК на КПСС на XXVII конгрес се подчертава: „Всички наши планове ще увиснат във въздуха, ако хората останат равнодушни, ако не успеем да пробудим трудовата и обществената активност на масите, тяхната енергия и инициатива". А за да направим това, трябва да осигурим политическата пропаганда не само да разяснява документите на партийните конгреси, но и да формира активна жизнена позиция, нов подход към работата, съвременно мислене. Това предполага партийните комитети, домовете и кабинетите за политическа просвета, другите специализирани идеологически звена и самите пропагандисти да направят анализ на постиженията и недостатъците, допуснати през миналата учебна година, **да положат усилия за укрепване на положителните тенденции в борбата с формализма и просветителството в политическата просвета**, за утвърждаване на диалога като основна форма на взаимоотношението между пропагандиста и участника в учебното звено. Важни предпоставки за това са: изработването на умение за най-тясно свързване на политическото обучение с живота, с решаването на конкретните задачи за ускоряване на социално-икономическото развитие, деловият характер на занятията, откровеният обмен на мнения по разглежданите въпроси, колективното обсъждане на възможните практически резултати, търсенето на резервите, на пътищата и средствата за преодоляването на недостатъците и слабостите. Това е трудно, но необходимо преустройство. Опитът от миналата учебна година очертава известни положителни тенденции в практическата насоченост на политическото и икономическото обучение. В Бургаски окръг широко се прилага инициативата „Всеки участник в партийната учебна година — със свой принос в научно-техническия прогрес". В много общини на Търговищки окръг се разширява участието в начинанието „Въоръжени с научни знания, с комунистическа съзнателност — към по-високи практически резултати". На много от занятията се търсеха и предлагаха решения на практически задачи на колективите. Партийният комитет в Централния машиностроителен институт в София подготви научно-практическа конференция на тема „Научно-техническата революция и равнището на технологията на производство" и „Научно-техническата революция и равнището на технологията на управление". Новото в подготовката им е, че самоподготовката на кадрите е била организирана. Конференцията завършва с разработването на реферати, по които се водят и дискусиите. В резултат на колективно творческо търсене били обосновани редица нови технически идеи и предложения с практическо значение. Направените критични бележки, предложения, препоръки се картотекират, а за изпълнението им се възлагат лични партийни поръчения... Но това все още са тенденции, които предстои да се утвърждават, да се разширяват. За съжаление политическото самообразование все още не е станало основен метод на обучение в системата на партийната просвета. Една от причините е, че нерядко партийните организации, пропагандистите подценяват възможностите на участниците в школите и семинарите, понякога дори не поставят пред тях задачата да усвоят навици на политическо самообразование.

Връзката на идеологическата работа с практиката може да се счита за ефективна тогава, когато подготвя хората критично да оценяват собственото си участие в социалистическото строителство, своя при-

Digitized by Google

нос в повишаването на икономическата и социалната ефективност от съответните дейности, критично да се отнасят към качеството на своя труд. Идеологическата работа е призвана да разкрива в партийните постановки и решения основните потребности и интереси на нашето развитие, на социалистическия труженик, да съсредоточи вниманието на цялото общество върху тези потребности и интереси, да ги утвърди като критерии за оценка и самооценка на действията на социалните колективи, на отделния гражданин, на управленските органи от всички равнища, да ги превърне в стимули и мотиви на поведение на хората, с една дума — да издигне общественото и индивидуалното съзнание на равнище, което съответствува на изискванията на изграждането на зрелия социализъм.

Сега пред партийните организации и комитети стои сериозно задачата да организират на дело, а не на думи по-широко използване на активизиращи форми и методи на обучение и възпитание, точно, целенасочено ориентирани към развитие на творческо, самостоятелно мислене, възпитаване на инициатива, нестандартно отношение към работата като: практическите задачи и занятия, решаването на казуси, тестове, инцидентите, икономическите и управленските игри, практикумите, екскурзиите за обмен на опит, обсъжданията, дискусиите и други форми. Те допринасят за повишаване интереса към изучаването на решенията на конгреса, на другите партийни документи, на произведенията на класиците на марксизма-ленинизма, на съвременната научна литература.

В областта на методиката се е създала парадоксална ситуация. Много от пропагандистите са добре осведомени какъв ефект дават проблемното обучение, дискусиите, практическите задачи, техническите средства, но системно използват тези активни форми и методи на работа една сравнително малка част от тях. Следва по-добре да се организира, ръководи и контролира работата по подготвяне на реферати, доклади и съобщения, подготовката и провеждането на конкурси, прегледи, конференции. Занятията да се съчетават и обогатяват с формите на лекционната пропаганда и масовополитическата работа, да се провеждат в тясна връзка с единните политически дни, да се съчетават с просветните събрания, със срещи с делегати на конгреса, с научни дейци, с новатори и челници в борбата за внедряване постиженията на научно-техническата революция и повишаване качеството на труда, с организацията на ежедневния труд на хората.

Широко да се използва диалогът върху основата на предварителна работа с участниците, на самостоятелното изучаване на документите. По време на занятията да се провокира самостоятелно и критично мислене. Да се създава възможност участниците да изразяват свободно своите възгледи и убеждения. Диалогът по конкретни въпроси на партийната политика води до по-задълбочено и по-устойчиво усвояване на теоретичните постановки, разкрива по-пълно тяхната роля за ускоряване на развитието на различните области на живота в трудовите колективи, за съдбата на всеки труженик. Занятията, лекциите, семинарите, събеседванията, дискусиите и практическите занятия да се подготвят и провеждат така, че участниците в партийната учебна година дълбоко да усвоят основните моменти в съдържанието на конгресните решения, да се приучат да правят практически изводи за своята трудова дейност.

Както се отбелязва на конгреса, настоящият момент е характерен с противоречията и сблъсъците на новите решения с консерватизма и инертността, на обективните възможности за интензивно развитие, с неумението на субективния фактор да ги реализира пълноценно. На тази проблематика може да се посветят практически занятия за об-

Digitized by Google

съждане на конфликтни ситуации в актуалната социална практика, с използване на проблемно-ситуационни методи, като централно място заеме проблемът за ролята на човешкия фактор за ускореното икономическо и социално развитие на собствения колектив. Лекторите и пропагандистите под ръководството на партийните комитети могат да проведат практически занятия и по други проблеми и теми на учебните дисциплини и лекционната пропаганда. Такива занятия могат да стимулират изработването на интересни предложения за усъвършенстване на дейността и управлението на предприятията, на стила и методите на ръководство. При съдържателното обсъждане е добре ударението да се постави върху новите изисквания за насрещното планиране, за икономическия подход, за правата и отговорностите на самоуправляващите се организации, за ролята и мястото на обществените организации в усъвършенстването на социалистическата демокрация.

На сегашния етап от развитието на социалистическото общество извънредно много нараства значението на икономическото мислене. Това се отнася до всички негови страни — като икономическо познание, като воля и убеждение, като нагласа и готовност за действие в областта на икономиката. Това налага да се засили вниманието **към икономическите проблеми на нашето развитие.** Настъпиха **съществени изменения** във вътрешноотрасловата структура на промишлеността. В нашата икономика малките и средните предприятия **се утвърждават** като ефективни, високотехнологични и високоавтоматизирани производствени звена. В съответствие с приетия Кодекс на труда и усъвършенстването на организационната и управленската структура на народното стопанство съществено се повишиха ролята и отговорността на стопанския ръководител. Създават се предпоставки за функционирането на самоуправляващите се системи. Промените във взаимоотношенията между собственика и стопанина на социалистическата собственост наложиха още по-тясно и органично да се съчетава централизираното държавно планово управление с насрещното планиране. Затова лекторите и пропагандистите в тази област трябва с вещина и методическо майсторство да разкриват измененията, които настъпват в конкретните участъци на управлението, в трудовите колективи, да се поведе решителна борба срещу онези, които нарушават дисциплината, пилеят материали, енергия, работно време. Новият икономически подход и неговият механизъм насърчават икономическата инициатива, заинтересоваността и отговорността на трудовите колективи от крайните производствено-стопански резултати. Привеждането на стопанските организации на самоиздръжка предполага висока техническа, икономическа и политическа култура на стопанския ръководител и на всеки изпълнител. Тези и редица други проблеми, поставени от конгреса, следва компетентно да се разясняват и да се даде правилна постановка за конкретното им решаване.

Съществено значение за повишаване на резултатността от учебните занятия има **теоретико-методическото и информационното осигуряване на учебния процес.** Заедно с подготвените от ЦК на БКП учебни програми и помагала твърде полезни и за пропагандистите, и за участниците могат да бъдат теоретико-методическите разработки по отделни теми, свитъците с помощни информационни, дидактически и нагледни материали, библиографските справки и други, които са подготвили централните специализирани издателства и институти, домовете и кабинетите за политическа просвета. Но главният източник за обучение на участниците в звената са документите, които приеха XIII конгрес на БКП и XXVII конгрес на КПСС.

Вече не е нужно на никого да се доказва, че използването на нагледни средства в процеса на занятията предизвиква интерес, по-добре

Digitized by Google

се запомня и усвоява. Да вземем съвременния млад човек, израснал, възпитан в периода на бурното развитие на киното, телевизията, радиото, домашната видеотехника. Той идва на занятие, където и дума не става за използване на някакви технически средства. Попитайте го какво предпочита: час и половина на занятие или час и половина пред телевизора?... Необходимо е по-широко да се внедрява в пропагандистката работа съвременна техника. Показателен е опитът на дома за политическа просвета в Шумен, който е въвел персоналния компютър при изучаване на политикономия в окръжния партиен университет.

Положителните изменения в политическата просвета и високите резултати от изучаването на конгресните решения в най-голяма степен зависят от пропагандистите, от техните лични качества, от теоретичната и методическата им подготовка и информираност. Високите изисквания на XIII конгрес на партията към идеологическата дейност налагат пропагандистите, лекторите, докладчиците творчески да провеждат своята работа и да подхождат диференцирано към обекта на въздействието. Изискването за диференциран и творчески подход важи с пълна сила за окръжните, районните и общинските партийни комитети, за масовите организации.

Идеите и предначертанията на XIII конгрес на партията имат специфично значение, конкретно звучене за всеки трудов колектив в различните райони на страната, в различните области на промишлеността, селското стопанство, транспорта, обслужването. Отчитането на местните условия, обвързването на теоретичните постановки с конкретните задачи на трудовите колективи предполага и много добра информираност за икономическите показатели на производствения отрасъл, на местния регион, съобразяване с образователното равнище на кадрите. Но за това пропагандистът трябва да има и конкретна информация. Нужно е стопанските отдели на окръжните комитети и общинските комитети на партията, окръжните и общинските народни съвети, ръководствата на обществените организации да осигуряват информационни справки, данни, оценки, с които да се аргументира пропагандната, а и агитационната дейност. Местната емпирична информация може да послужи като убедително доказателство за значимостта на новите идеи и изменения, които трудещите се ще осъществяват в близките години. Информационното осигуряване и методическата помощ на идеологическите кадри се осъществява преди всичко от домовете и кабинетите за политическа просвета. Особено се налага преди започването на учебната година да помагат за изработването на личните творчески планове на всеки пропагандист.

Личният творчески план на пропагандиста не е самоцел. Главната му задача е по-добре да организира идейновъзпитателната работа в колектива на школата или семинара, така да планира дейността с участниците, че ръстът на занятията, идейно-теоретическото равнище да се съпровожда с повишаване на трудовата и обществено-политическата им активност. Заслужава да се разпространи опитът на онези пропагандисти, които в своите лични творчески планове определят какво конкретно ще направят за разкриване и разпространение на челния опит, внедряване в производството постиженията на научно-техническия прогрес, засилване режима на икономии, повишаване организираността и дисциплината, подобряване стила на работа, идейно-политическото и нравственото възпитание на хората.

Ефективността на идеологическата работа за изучаване на решенията на XIII конгрес на БКП и XXVII конгрес на КПСС зависи до голяма степен и от включването на идеологическите кадри на различни равнища и в различните направления: най-добре подготвените научни работници, журналисти, дейци на идеологическата практика, като

Digitized by Google

активни лектори и пропагандисти. Много е важно и участието на ръководните партийни, държавни и стопански дейци. Движението „Пропагандистът — активен борец за високо качество и ефективност“ набра опит и следва да се обогатява с нови акценти, свързани с научно-техническия прогрес, с разширяващата се демокрация и самоуправление на стопанските единици.

Своевременното и последователно решаване на актуалните идеологически проблеми, осъществяването на качествените промени в икономическия, политическия и духовния живот изискват от идеологическия работник — партиен деец, пропагандист, журналист — смела и ясна нравствена позиция и като идейна ориентация, и като оценъчно отношение, и като отговорност за творческия риск. Тази позиция се откроява в диалога с участниците в учебното звено при обсъждане, а сред колектива и при решаване на актуални производствени задачи, при оценка на конфликтни ситуации, в отношенията към социалните противоречия и отрицателните явления. Търпимостта към всевъзможните модификации на моралното зло, към различните форми на несправедливост, либералното отношение към отклоненията от социалистическия начин на живот и компромисите с тях са израз на пасивна нравствена позиция. Позиция, която подронва нравствения престиж не само на пропагандиста на партийното слово, но бие и по авторитета на партията. **Това налага решително да се усъвършенствува дейността на партийните комитети и техните специализирани методически звена за подбора, обучението и квалификацията на пропагандистите и низовите кадри, осъществяващи идейновъзпитателната работа в колектива.** Подготовката им да се приведе в съответствие със съвременните критерии и изисквания, да стимулира новаторския дух и творческото отношение, да изгражда активна жизнена позиция. Домовете и кабинетите за политическа просвета да станат действителни центрове за подготовка и подпомагане на пропагандистите и другите идеологически кадри в изучаването и изпълнението на конгресните решения. Заслужава да се обърне изключително внимание на организацията и провеждането на курсовете и семинарите с пропагандистите, като се подчертават изискванията за творчески подход към изучаването на темите. Окръжните партийни комитети не могат да разчитат само на пратените от центъра лектори. Нужно е да вземат своевременно мерки за сформирането на лекторски екипи по основните теми и по темите за избор. Лекторите на окръжно равнище да бъдат подпомогнати методически и организационно, за да могат да свържат по-непосредствено принципните постановки и изисквания с практическите задачи на трудовите колективи.

Провеждането на отчетно-изборната кампания на дружеството „Георги Кирков“ да стане повод за критичен разговор по проблемите на усъвършенстването на масовата лекционна пропаганда, за нейното превръщане в ефективен канал за осъществяване на откровен диалог на партията с трудещите се и младежта, с цялата наша общественост по широк кръг от проблеми на обществено-политическото и социално-икономическото развитие на нашата страна.

Партийната учебна година и занапред ще допринася за формиране на марксистко-ленински мироглед, за правилно възпитание на комунисти и безпартийни. Ала след Тринадесетия партиен конгрес особено важна нейна задача е, както и на цялостната идеологическа дейност, да стане неделима част от борбата на партията за осъществяване на научно-техническата революция. Днес няма по-точна мярка за качеството на пропагандисткия труд, за ефективността на марксистко-ленинското обучение от приноса на всеки и всички за превръщане в дела на идеите и замислите на партията.

Digitized by Google

ИНФОРМАЦИОННОТО ОБСЛУЖВАНЕ НА ПАРТИЙНИТЕ ОРГАНИ

ОПТИМИЗАЦИЯ

Тринадесетият конгрес на БКП постави задачата така да се организира и оптимизира информационната дейност, че информационните потоци и масиви в партийните комитети по-пълно да отговарят на техните действителни потребности, да се опират на първичната партийна организация като на един от основните източници на социална информация, да се изграждат на широка обществена основа.

Анализът на съществуващата практика в партийните комитети показва, че в информационното обслужване са налице някои слабости и недостатъци:

не всякога приемането на ръководни решения от партийните комитети и контролът за тяхното изпълнение са осигурени с необходимата информация;

не са преодолени излишъкът и дублирането на икономическата информация;

съществува недостиг на подходяща научно-техническа информация и на данни за челния опит;

не е на необходимото равнище установеният ред за съхранение, периодично актуализиране и многократно използване на вече постъпилата информация.

Първата стъпка за преодоляването на тези слабости и за изграждането на ефективен механизъм на взаимодействие между партийния орган — потребител на информация, и различните информационни звена е да се извърши **критичен анализ на информационните потоци и масиви в партийния комитет** на базата на пълна и точна „фотография" на тяхното действително състояние. За тази цел под методическото ръководство на Информационно-социологическия център и отдел „Деловодство" на ЦК на БКП в окръжния партиен комитет във Враца бе извършено цялостно проучване на информационните материали, които се получават, създават и съхраняват в комитета. Работата бе значително улеснена от ползването на инструментариума от „Примерна методика за организация на документалните и информационните масиви в окръжните комитети на БКП".

За периода между Дванадесетия и Тринадесетия конгрес на БКП в комитета са постъпили над 1300 информационни материала и различни документи. Различните видове информация бяха описани и класирани. Получените данни, характеризиращи регламентираните информационни потоци и масиви в окръжния комитет на БКП, дадоха въз-

Digitized by Google

можност те да се анализират като съотношение между входяща, изходяща и вътрешна информация.

Изследването показа, че преобладаващите източници, от които се получава информация, са централните органи, а на следващо място са окръжните ръководства на държавните, стопанските и обществените организации. От изходящата информация със сравнително най-висок относителен дял е подготвяната от отдел „Организационен", отдел „Финансово-деловоден", сектор „Информационно-социологически" и от дома за политическа просвета.

Най-висок е относителният дял на входящата информация, предназначена за първия секретар, за отделите „Селскостопански", „Промишлено-стопански" и „Организационен". От вътрешната информация със сравнително по-висок относителен дял е тази, която се подготвя при секретарите, в отдел „Селскостопански" и отдел „Пропаганда и агитация".

По периодичност преобладаващата част от информационните материали постъпват месечно и тримесечно. Това показва, че в окръжния комитет е създаден известен ритъм в получаването на необходимата информация, който дава възможност тя внимателно да се изучава, обработва и използва. По-голямата част от изходящата информация се изпраща един път годишно, шестмесечно и тримесечно, така че има достатъчно време за подготовка на поръчаните материали.

Изследването установи, че е налице известна претовареност по обем страници на получаваната отвън информация. Вътрешната информация по обем не е голяма. Това дава възможност материалите да се съгласуват между отделите оперативно.

Относно целите, за които служи входящата информация, изследването показа, че около една трета от нея се използва непосредствено в ръководната дейност (за подготовка на решенията и за контрол върху изпълнението им). Голям е делът на информацията, която е за подготовка на анализи, оценки, доклади и отчети, а част от нея се ползва само за сведение.

Все по-пълно и надеждно става информационното осигуряване на партийната дейност по такива важни и актуални проблеми като ускореното внедряване на челните постижения на научно-техническия прогрес в приоритетните направления, осигуряването на високи темпове на икономически растеж на структуроопределящите предприятия в окръга, издигане авангардната роля на първичните партийни организации в трудовите колективи, всестранно разгръщане на социалистическата демокрация и т. н.

Тематичното класифициране на информацията даде възможност по-точно да се оцени по кои въпроси или сфери на партийната работа има недостиг или излишък на данни, по кои въпроси се събира дублираща се, вече налична информация, какво е състоянието на основните информационни масиви в комитета, как се използват данните за целите на партийното ръководство.

Резултатите от цялостното проучване на информационните потоци и масиви в окръжния комитет са надеждна основа и за тяхното оптимизиране. Главните критерии за оптимизиране на информацията произтичат от решенията на Тринадесетия партиен конгрес, на Февруарския (1985 г.) и Януарския (1986 г.) пленум на ЦК на БКП, от ръководните партийни постановки за усъвършенстване на стила и методите на работа на новия етап. По отношение на структурата на информационните потоци целта е както да се премахне дублирането и излишъкът на информация, така и допълнително да се осигури недостигащата — на първо място по новите проблеми на партийната работа и ръководство. По отношение оптимизирането на обема и съдържанието

Digitized by Google

на информацията усилията са насочени към намаляване на обема, а следователно и намаляване на рутинните трудоемки дейности по обработката, но заедно с това и към повишаване на качеството на информацията и обогатяване на нейното съдържание.

За да се приложат тези постановки в практическата партийно-информационна дейност, в окръжния комитет на БКП — Враца бе създадена и вече успешно функционира автоматизирана справочна система за информационните потоци и масиви, която дава възможност:

да се систематизират и тематично да се класират информационните потоци и масиви, съхранявани в отделите и другите звена на окръжния комитет на БКП;

да се усъвършенствува информационното обслужване на бюрото на окръжния комитет, да се издига научното равнище и да се повишава ефективността на ръководната дейност;

по-всестранно да се осветлява състоянието по назрелите проблеми, по които предстои да се вземе ръководно решение;

да се осигурява по-пълна информация за най-новите научно-технически постижения и за челния опит в дадена област.

Информационно-справочната система е разработена и въведена в персонален компютър. Въз основа на съдържащата се в табулограмите информация сектор „Информационно-социологически" периодически издава справки за новопостъпилите и новоподготвените информационни материали.

Опитът показва, че по този начин чувствително се подобрява информационната осигуреност на политическите сътрудници в тяхната работа по разкриване на нови назрели проблеми, по подготовката на проекти за ръководни решения и по контрола и проверката на изпълнението. Сега всеки сътрудник или работна група, която разработва даден проблем, може да разполага с цялата налична в комитета информация за него. По-добре се изучават, систематизират и задоволяват трайните информационни потребности на бюрото, секретарите, отделите и другите звена. Създадени са условия за повишаване на информационната култура на кадрите в окръжния комитет на БКП и на ръководителите в окръга, които подават информация за нуждите на партийния орган. Непосредствена задача сега е да се осигури единство и съпоставимост на партийната информационна система със системите за социално-икономическа и научно-техническа информация в държавните и стопанските органи.

Няма съмнение, че осъществените мерки ще доведат до по-нататъшно интензифициране на партийно-информационната дейност, до повишаване ролята на информацията като надежден и ефикасен инструмент на партийното ръководство.

Иван ПЕТРОВ
инструктор в Информационно-социологическия център на ЦК на БКП

Валерия ВЪЛКАНОВА
зав. сектор „Информационно-социологически" на окръжния комитет на БКП — Враца

Digitized by Google

ИЗПОЛЗВАНЕ НА ПЕРСОНАЛНИТЕ КОМПЮТРИ

Окръжният комитет на партията във Враца разполага с два персонални компютъра „Правец—82“, комплектовани с по две дискетни и с по едно печатащо устройство. Компютрите са доставени през април 1985 г. и се стопанисват от инструктора на сектор „Информационно-социологически“. Те са разположени в отделна стая и могат да се ползват от всеки заинтересован сътрудник. Запознаването на сътрудниците на комитета с възможностите на компютрите и с начините за работа с тях се осъществява на място и се основава на конкретните програмни продукти, които се прилагат в комитета.

Използването на компютрите в работата на окръжния комитет засега се осъществява главно по линията на разработването и внедряването на различни автоматизирани информационно-справочни системи за нуждите на отделите или на комитета като цяло. Системите са изградени на базата на стандартни програми. Работата с тях е максимално опростена и могат да се ползват непосредствено от сътрудниците в комитета. Практиката показва, че сътрудниците, които не познават компютъра, могат да се научат да работят с дадена информационна система в рамките на два-три дни, докато усвояването на възможностите на компютъра като универсално средство за извършване на изчисления, за редактиране и обработване на текстове или за графично представяне на информацията се оказва много по-трудно. Засега тези възможности на компютрите все още не се използват напълно.

За периода от април 1985 г. до юни 1986 г. за нуждите на окръжния комитет на БКП са разработени и вече редовно функционират редица автоматизирани информационно-справочни системи. Сред тях по-важни са следните:

1. Информационна система за текущо регистриране, съхраняване и оперативно търсене на информация за постъпилите или **създадени в окръжния комитет на БКП документи и информационни материали.** За всеки материал в компютъра се въвеждат такива данни като вид, съдържание, източник, раздел и тематика по класификатора, дата на регистрацията, място на съхранение и др. Системата осигурява на сътрудниците на комитета възможността да правят бърза, точна и изчерпателна справка за всички интересуващи ги и налични в окръжния комитет информационни материали и документи.

2. Информационно-справочна система за въпросите, обсъдени на заседания на бюрата и пленумите на общинските партийни комитети. Системата представлява автоматизиран вариант на съществуващата по-рано ръчна картотека. В нея се регистрират такива данни като съдържание и тематика на обсъдения въпрос (по класификатора на отдел „Организационен“), община, дата и брой на взети по въпроса решения.

3. Система за регистриране и обработка на информацията от критичните бележки, въпросите и предложенията, постъпващи в комитета от събранията на първичните партийни организации, от периодичните информации за политическата обстановка и др. За всеки въпрос се регистрират датата на постъпване, съдържанието, източникът и към кого е отправена, след което той се подава на компетентния орган за ре-

Digitized by Google

шаване и отговор. При изпращането на отговора до организацията, поставила въпроса, едновременно се информира и сектор „Информационно-социологически“, като в системата допълнително се нанася датата на отговора.

По аналогичен начин е организирана и **информационно-справочна система, която обхваща критичните материали в средствата за масова информация.**

4. Автоматизирана система за сроков контрол по изпълнението на задачите, които са включени в програмата по научно-техническия прогрес на окръга. Обхванатите в системата задачи са разпределени по общини, етапи, срокове и изпълнители. В началото на всеки месец общинските партийни комитети изпращат до окръжния комитет информация, в която съобщават дали етапите на съответните задачи са изпълнени в срок, а ако не — коя е причината и какъв е новият им срок.

Аналогична система е изградена и за нуждите на общинския партиен комитет — Враца, но задачите в нея са обхванати в по-голяма дълбочина: разработващ, внедрител, необходими и осигурени средства, срок за внедряване, очакван икономически ефект и др.

Наред с изграждането и поддържането на общи за комитета информационно-справочни системи компютрите намират все по-широко приложение и в текущата работа на отделите. Отделите сами изграждат свои системи или просто използват някои адаптирани за тях програмни продукти за обработка и анализ на интересуващата ги информация.

В отдел „Организационен“ на окръжния комитет на БКП например вече има натрупан добър опит при използването на компютрите в хода на планирането, организирането и провеждането на отчетно-изборната кампания. За тази цел са разработени няколко системи. В една от тях се въвежда графикът за провеждането на отчетно-изборните събрания на първичните партийни организации и конференциите на партийните комитети заедно с цялата съпътстваща информация, която се ползва в окръжния комитет. По време на последната отчетно-изборна кампания чрез тази система многократно са отпечатвани най-различни списъци и графици по общини, отрасли, отговорници, периоди и други. По аналогичен начин са изградени и информационни системи с данни за проведените отчетно-изборни събрания, за секретарите и за състава на новоизбраните партийни бюра. Текущото обобщаване на набраната в тези системи информация дава възможност оперативно да се следят измененията в качествения състав на партийните бюра и на секретарите още в хода на самата отчетно-изборна кампания. Освен това набраната информация успешно се ползва от сътрудниците на отдела и в периода след отчетно-изборната кампания. Сега в окръжния комитет на БКП се работи по интегрирането на тези системи в една обща многофункционална система за първичните партийни организации в окръга.

Успешно се ползват компютрите и в текущата работа на сектор „Информационно-социологически“. Сега секторът за много кратко време обработва данните за делегатите на окръжната отчетно-изборна конференция и по поръчка на мандатната комисия направи подробен и точен структурен анализ на техния състав. Като използва предоставения от Електронноизчислителния център на ЦК на БКП програмен пакет за анкетни проучвания, секторът оперативно, качествено и със собствени сили обработва резултатите от направените социологически изследвания, по-добре анализира и обобщава информацията за общественото мнение и политическите настроения в окръга.

Досегашният опит по използването на компютрите в окръжния комитет на БКП — Враца показва, че с тях наистина може значително

Digitized by Google

да се улесни работата по изготвянето и отпечатването на различни информации и справки, като при това сътрудниците се освобождават от трудоемките технически операции. Особено големи са улесненията, които дава изграждането и функционирането на автоматизираните информационни системи. В тях необходимата първична информация може да се въвежда еднократно още при нейното възникване, да се натрупва и съхранява за по-големи периоди и многократно да се използва; да се анализира и обобщава в различни разрези; лесно да се преструктурира и разчленява и в крайна сметка да се показва или отпечатва в най-подходящия за възприемане вид. Заедно с това обаче за първоначалното въвеждане и своевременното актуализиране на необходимата информация е необходимо да се създаде и стриктно да се спазва определен ред, който да гарантира достоверността на информацията.

●

Изминатият от окръжния комитет на БКП — Враца път по внедряването и използването на персоналните компютри е аналогичен на пътя, който изминават сега и който предстои да изминат останалите окръжни комитети. Персонални компютри могат да се видят вече почти във всеки окръжен комитет. При това някои от тях разполагат с подобра техника. Има комитети, които започнаха да използват компютри още по-рано и които по решаването на отделни задачи са отишли по-напред. В това отношение например ярко се откроява дейността на Софийския градски комитет на БКП. С добри резултати могат да се похвалят също така окръжните комитети на партията в Силистра, Хасково, Михайловград, Пловдив, Кюстендил.

Направените досега първи стъпки по усвояването и използването на компютрите в дейността на окръжните комитети са обнадеждаващи. Те спомогнаха да се открият и преодолеят някои слабости в досегашната организация на работата в комитетите, запалиха желанието у сътрудниците за по-активно изучаване и внедряване на новостите в партийната работа. А това е един добър залог за успеха на започнатото дело.

Костадин ГРУЕВ
инструктор в Информационно-социологическия център на ЦК на БКП

Валери МИТКОВ
инструктор в сектор „Информационно-социологически" на окръжния комитет на БКП — Враца

Digitized by Google

ОБСЛУЖВАНЕ НА УПРАВЛЕНСКАТА ДЕЙНОСТ

Тринадесетият конгрес на БКП постави задачата да се разширява научната основа на управлението на народното стопанство, а неговите форми и методи да се приведат в съответствие с развитието на производителните сили и постиженията на научно-техническия прогрес, широко да се използва електронноизчислителната техника и да продължи създаването на автоматизирани системи за управление.

В качеството си на технически средства за обработка на информацията през последните години широко приложение намериха микрокомпютрите. Високите им технико-експлоатационни качества и сравнително ниската им цена определят ниската себестойност на обработката на информацията с тях.

През 1981 г. в научно-производственото предприятие „Центромет" бяха поставени основите на автоматизираната обработка на информацията за управлението с въвеждането на два броя компютри. Досега са разработени и внедрени в действие няколко автоматизирани системи. Това са информационната технология „Контрол по решенията", системи за обработка на информацията по движението на материалните ценности, по отчитане на труда и работната заплата, функционалните подсистеми на автоматизираната система за управление: „Управление на технико-икономическото планиране", „Дългосрочна координационна програма, план и отчет", „Движение на плануваните машини, съоръжения, материали и суровини по първо и второ направление — план и отчет". Сега въвеждаме и система за автоматизирано проектиране, която на този етап решава само определен кръг от проблеми при леенето на валци, но която е отворена и позволява допълване и разширяване за друг клас центробежно лети изделия с други изходни данни.

Приложението на микрокомпютрите за обработка на информацията в „Центромет" формира нов облик на научната, ръководната и социалната дейност, който представлява серия от взаимозависими и припокриващи се функции на изследователския и производствения процес, обхванати от подходящ поток информация, който се генерира, обработва, трансформира и запомня от компютри.

По-подробно ще се спра на информационната технология с програмни средства **„Контрол по решенията"**. Както е известно, взимането на правилни управленски решения е стар проблем. Доскоро се считаше, че изборът на всяко решение е изкуство и се основава само на опита и интуицията на ръководителя. В съвременните условия тези качества са необходими, но вече не са достатъчни и не са единствената предпоставка за избор на най-добро решение. Нужна е богата, навременна и съдържателна информация за състоянието на проблема. Разработената в предприятието информационна технология за контрол по решенията дава възможност да се автоматизира част от този сложен и трудоемък процес. Тя съдържа следните основни елементи:

формиране на задачата — в компютъра се въвеждат данни за първичния документ (кореспонденции, протоколи, програми, задания и др.), срок и отговорник;

определяне критериите за оценка — срочност, количествени и качествени критерии;

Digitized by Google

информационно осигуряване — оценката на различните критерии изисква информационно осигуряване, което позволява да се изчислят съответните стойности. Информационното осигуряване подлежи на проверка от позициите на изисквания за достоверност, за което е предвиден в технологията и съответен итеративен цикъл за корекция на данните при необходимост. Корекцията може да обхване както количествените, така и качествените показатели.

анализ на резултатите — сравняват се получените резултати с формулираната задача;

вземане на решение — заключителен етап от технологията.

Тази информационна технология облекчава много ръководството на предприятието „Центромет" при вземането и контрола на изпълнението на решенията. Важно предимство на системата е, че **тя значително ни помага в осъществяването на сложната задача за оценка на кадрите.** Това е трудна и деликатна дейност. Преди да внедрим системата, повечето от оценките имаха общ характер и бяха предимно ласкави. И то не защото ни беше страх да критикуваме или да посочваме слабостите на кадрите, а поради обстоятелството, че не винаги можеш да подкрепиш изводите с конкретни данни и примери. Ако дадеш на някой низов ръководител незадоволителна оценка, той започва веднага да възразява: „Лошо ли работя? Какво не съм свършил?" И не винаги в момента можеш точно, конкретно и ясно да му посочиш грешките. Човешката памет има ограничени възможности. Сега всичко е вкарано в компютъра и чрез системата за контрол на решенията можем начаса да получим точна справка: колко задачи са му били възложени, колко са изпълнени в срок, колко са неизпълнени, колко са с отложен срок за решаване и пр. **Няма излишни спорове, няма роднинство и приятелство, няма и оплаквания до профсъюзите и помирителната комисия.**

Автоматизираната информационна технология „Контрол по решенията" много спомага за спазването на крайните срокове на отделните производствени задачи и за повишаване на ритмичността, дисциплината и отговорността в работата на кадрите. И преди внедряването на системата разпределяхме задачите по отговорници и поставяхме конкретни срокове. Но поради голямото им количество контролът по тяхното изпълнение и особено превантивният бе силно затруднен. Често се получаваше така — изтече срокът, а по задачата нищо не е свършено. Чак тогава отговорникът се сеща и сяда да пише обяснения — задачата не е изпълнена, защото няма суровини или материали, защото са закъснели доставките, защото няма подходящи машини и цял куп обективни причини. Но това обяснение вече няма никаква стойност, тъй като „де факто" той с нищо не е спомогнал да се изпълни задачата. Срокът е изтекъл, задачата е провалена, а тя обикновено е свързана с друга задача, която също не се решава. Изобщо получава се една верига от неизпълнения, която може да доведе до неприятни ситуации, до катастрофа. И най-важното — в такива случаи е много трудно да се проследи вината на всеки отговорник, да му се търси отговорност, да си получи съответствуващото на вината му наказание. Тези неприятни проблемни ситуации сме избегнали, като **системата е направена така, че ако има някакви обективни причини за неизпълнение на задачата в срок, то отговорникът трябва да сигнализира за тях, но не по-късно от 30 на сто от срока за изпълнение на задачата.** Ако например срокът за изпълнение е 60 дни, той има възможност в рамките на 20 дни да се поинтересува, да види дали има затруднения от технически, технологически или снабдителен характер и ако има — да даде възражение и да поиска удължаване на срока. Причините се разглеждат на оперативка или от висшестоящия ръководител и ако се ува-

Digitized by Google

жат, в компютъра се фиксира новият срок. Не е ли поискал отсрочка в рамките на 30 на сто от времето за изпълнението, се счита, че е приел задачата напълно и всяко неизпълнение си е за негова сметка.

Няколко думи за научно-техническата, икономическата и пр. информация. Характерът на нашата производствена дейност е такъв, че без бърза, точна, подробна и обективна информация ние не бихме могли да работим. Разработената и внедрена система за електронна обработка на информацията обхваща две основни направления. Първото е свързано с научно-техническата информация, с челния опит по света в нашата област, с перспективните разработки на водещите фирми, с новите технологии и научни постижения. Информацията събираме от много източници. Създали сме широка мрежа, като не се ограничаваме само с Централния институт за научно-техническа информация. Използваме контакти с чужди фирми, абонирали сме се за всички списания и бюлетини по металолеене, създали сме връзки с много научни институти и звена. Всички интересуващи ни материали и данни вкарваме в компютърната система. Второто направление е свързано с антиимпортната насоченост на производствената програма на нашето предприятие. Стремежът ни е да премахваме вноса на скъпоструващи части и детайли чрез организирането по авангардни технологии на наше производство. Това налага да имаме богата и достоверна информация не само за възможностите за тяхното производство у нас, а и за необходимите бройки, за цената им на международния пазар, за примерната им себестойност при усвояване в наши заводи и др. Събраната по двете направления информация за дадено изделие се обобщава, анализира, оценява и съпоставя от автоматизираната система и се подава на ръководството на предприятието. На тази основа то формулира темата и обосновава нейната ефективност, взима решение и го предлага на висшестоящите органи за утвърждаване. По този начин например подходихме при създаването на една суперавангардна технология за производство на валци, която сега разработваме и имаме големи успехи.

След всичко, казано дотук, ще бъде погрешен изводът, че при нас проблеми няма. Съществуват немалко трудности по подобряване на дисциплината при отчетността. Изпълни си възложената задача някой ръководител и вече му се струва излишно и формално да направи навреме отчета си, за да бъде вкаран в компютъра. Независимо от вземаните мерки за обучение все още някои ръководни кадри не могат достатъчно уверено да работят с компютърната техника. Все още е нужно да се работи по оптимизация на информационните потоци сред отделните звена и ръководители в предприятието.

Стремим се да постигнем максимално натоварване на електронноизчислителната техника, която сме доставили, да изтискаме напълно нейните възможности, да разработим и въведем нови, много необходими за нас информационни и управленски системи. В тази връзка искам да поставя един проблем, който сериозно затруднява нашата работа, спъва усилията ни за максимално използване на компютърната техника. Става дума за прекомерните според нас цени на услугите за разработване на програми от „софтоерните къщи" и другите институти. Част от програмите за отделните системи сме си разработили сами, но не всичко можем, а нямаме и нужните специалисти, поради което се налага да правим поръчки. Но какво се получава? Компютърът струва 5000 лв., а една програма — 60 000. При това голямата част от тях не се изготвят изцяло наново, защото подобни програми отдавна са разработени и ги има на световния пазар. Така че тези „къщи" просто се снабдяват с тях, преписват латинската и кирилицата, пригаждат ги за нашите компютри, а ни взимат пари като за нови, сътворени от тях. А би трябвало да се заплаща само за това, което действител-

Digitized by Google

но е извършено. Най-важното е, че „софтоерните къщи" определят цените съвсем законно. Издействували са си (изглежда поради некомпетентност на тези, които са ги утвърдили) съответни нормативи, чрез които с малко работа получават големи печалби. По-евтино може да излезе само ако възложиш разработването на програмите на частно. Получават се даже и куриози. В „софтоерната къща" добре знаят, че по този начин, чрез пригаждане, могат да разработят програмата за една седмица, но в договора записват срок от три месеца, за да могат да си защитят хонорара.

Положението не е нормално и не стимулира въвеждането и пълноценното използване на компютърната техника. **Нужно е според мен компетентните органи да се намесят бързо и решително и да сложат ред в осъществяването на тази извънредно необходима за ускореното автоматизиране на управлението дейност.**

Емил ПЕТКОВ
главен директор на научно-производственото предприятие „Центромет" — Враца

ПЪРВИЧНИТЕ ПАРТИЙНИ ОРГАНИЗАЦИИ—ОСНОВЕН ИЗВОР НА СОЦИАЛНА ИНФОРМАЦИЯ

Като основа на партията първичните партийни организации осъществяват своите политически, идеологически и организаторски функции непосредствено в трудовите колективи. В духа на постановките на Тринадесетия конгрес на БКП за самоуправляващите се стопански организации тяхната роля постоянно се повишава. Те все повече се превръщат в средоточие, където намират отражение и отклик различни потребности и интереси, проблеми и тенденции, взаимоотношения и настроения. В новите условия не е достатъчно първичните организации да бъдат своеобразни регистратори на събития и процеси, които възникват в колективите, а преди всичко да се утвърждават като активно действуващ фактор на самоуправленския механизъм, политически гарант за компетентно и справедливо решаване на проблемните ситуации.

Установяването на делови и оперативен стил и методи на ръководство на първичните партийни организации от страна на партийните комитети предполага да се познават в подробности техните възможности, условията на работа, проблемите и задачите, възникващите нови ситуации в колективите и т. н. С други думи, партийните комитети трябва да разполагат постоянно с богата, точна и навременна информация за състоянието на дейността на ръководените от тях първични организации, а чрез тях и за цялостната работа на трудовите колективи.

Digitized by Google

И досега низовите звена на партията са били обект за набиране и потребяване на информация. За целта се използват различни форми и средства — документални проучвания на досиетата на първичните организации, лични впечатления на сътрудниците на партийните комитети, системите за партийните събрания, за изучаване на общественото мнение и политическите настроения на комунистите и трудещите се и др.

Необходимостта от усъвършенствуване на информационното обслужване налага да се вникне дълбоко в смисъла на конгресната постановка „Първичната партийна организация — основен извор на социална информация". Тя има важно теоретическо и практико-приложно значение.

В теоретичен план може би заслужава да бъде обяснено и обосновано понятието „извор". По него сигурно ще се произнесат научните дейци по партийно строителство и специалистите в областта на информатиката. Но очевидно е, че в термина „извор" се влага качествено ново съдържание, по-богат и всеобхватен смисъл в сравнение с възприетите в обществената практика понятия „източник" и „канал" за информация.

Първичните организации са потенциални генератори на разнообразна, обществезначима информация, която са длъжни да използват както за собствени нужди, така и за потребностите на партийните комитети. В този смисъл възниква необходимостта от разгръщането на двустранен информационен процес, за непресекващ обмен на информация от долу на горе и от горе на долу, за един постоянен и резултатен диалог между първичните организации и висшестоящите партийни комитети. „Диалогът" ще бъде толкова по-полезен, колкото по-ефективни са съдействието и помощта на партийните комитети за решаване на съществуващите проблеми в колективите, колкото по-своевременно се дава отговор на повдигнатите въпроси и се откликва бързо на критичните бележки и предложенията от долу.

Преодоляването на положението първичните партийни организации да бъдат предимно „консуматори" на информация, засилването на равноправната двупосочност на информационния процес изискват, от една страна, да се повишават активността и отговорността на партийните организации и бюра, а, от друга — да се премахнат бариерите пред отправянето на точна, съдържателна и навременна информация до партийните комитети. Време е да се изживеят някои досегашни слабости при представянето на информацията:

— умишлено запазване за собствена консумация на информацията за състоянието на някои проблеми (да не би да се злепостави ръководството на колектива);

— неудобство от евентуални неблагоприятни оценки за дейността на първичната организация и на партийния секретар, предпазливост да не станат „отрицателен пример" в някой доклад на партийния комитет;

— обезверяване от многократното поставяне на „висящи" въпроси, за решаването на които от дълго време се чака намесата на висшестоящи органи;

— съзнателно „окастряне" на информацията, като на преден план се изтъква изпълнението на производствените програми, а се пренебрегват редица слабости и пропуски в работата на партийната организация и колектива.

Всичко това налага коренна промяна на атмосферата и афинитета на организациите и бюрата и особено на партийните секретари за подаването на честна и неподправена информация към висшестоящите органи. Успешното решаване на задачите за ускорен растеж

Digitized by Google

на икономиката и на другите обществени сфери повелително изисква правдива и навременна информация, жив отклик на въпросите, предложенията и критичните бележки на комунистите и трудещите се, непримиримост към слабостите и недостатъците.

За съжаление и партийните комитети от различните равнища също не са предпазени от подобни слабости. Особено когато постъпилата информация се обобщава и предстои да се изпрати нагоре. Като носи всички недъзи от първоизточника, тя се подлага на допълнителна селекция и филтрация. По този начин често проблемите в нея губят своята острота, тя се преиначава, понякога става безполезна. Някои „неудобни" въпроси и предложения пък остават в папките да отлежават и по правило се закъснява с даването на отговор или с търсенето на възможности за преодоляване на слабостите. Такъв подход е в противоречие с конгресните изисквания, в несъответствие със задачите на първичните партийни организации и партийните комитети за разгръщане на творчеството и инициативата на трудещите се.

Не е нужно, а и не би могло да се дадат точни рецепти как да се постъпва. Но двустранният информационен процес не бива и не може да се изчерпва само с регламентираната информация чрез функциониращите системи. Наложително е да се използват и други пътища за набиране на допълнителни факти и данни за състоянието и дейността на първичните организации. Незаменими са например живите и непосредствени контакти на партийните комитети — посещенията на техните сътрудници в колективите, участието в живота на първичните партийни организации, в обучението на партийните активи, в единните политически дни и т. н. Задължително изискване при периодично обобщаване на информацията от първичните партийни организации е да се съпоставят данните от информационните системи с фактите и впечатленията, придобити на място от партийните работници.

Постановката за издигане ролята на първичните партийни организации като основен извор на социална информация има своето значение и за интензифициране на информационната дейност. В това отношение възникват и някои практически въпроси пред общинските и окръжните комитети на партията. Очевидно е, че количествените критерии следва да отстъпят място на качествените, на съдържателните. Това налага партийните комитети да пристъпят към задълбочен преглед на системите, които са приели в практиката си, да подложат на критична оценка тяхната ефективност. Някои от системите биха могли да се обединят, други — да се усъвършенстват. Но при всички случаи те трябва да се усъвършенстват, да се пригодят така, че да черпят информация главно от първичните партийни организации.

Важна задача сега при въвеждането на прогресивни информационни технологии в партийната работа са съдържателните, качествените моменти в дейността на първичните партийни организации да намерят адекватни количествени измерители. В светлината на изискванията на стратегическия курс, разработен на Тринадесетия конгрес, и конкретните отговорности на първичните организации следва да се разработят и приложат качествено нови индикатори и критерии, които да намерят отражение при осъвременяването и обогатяването на класификаторите за обработка на информацията. На решаването на тези въпроси следва да се подчинят и провежданите социологически изследвания.

Димитър ПЕНЕВ
инструктор в Информационно-
социологическия център на ЦК на БКП

Digitized by Google

РОЛЯТА НА ИНФОРМАЦИЯТА ЗА РАЗКРИВАНЕ И ПРЕОДОЛЯВАНЕ НА ПРОТИВОРЕЧИЯТА

Информацията е основа за ръководство, контрол и възпитание в работата на комбинатския партиен комитет при Химическия комбинат — Враца. Нейната роля виждаме в следните три направления:

първо, за усъвършенствуване на вътрешнопартийните отношения и взаимоотношенията в колектива;

второ, за изучаване и формиране на общественото мнение;

трето, като важен инструмент за своевременното разкриване и преодоляване на противоречията в трудовия колектив.

На последното искам да се спра по-подробно. Нашият комбинат е водещо предприятие в окръга, челен отряд на работническата класа от химическата промишленост, носител на ордените „Г. Димитров" и „НРБ — I степен". Тези успехи са постигнати в значителна степен и благодарение на системната и целенасочена работа на комбинатския партиен комитет и на първичните партийни организации по разкриването и преодоляването на противоречията.

Какви информационни източници използваме?

Това са преди всичко социологическите проучвания. В комбината има социолог и за последните три години са направени над 15 проучвания, при провеждането на някои от които се използва електронноизчислителна техника. Проучиха се въпросите на трудовата дисциплина, текучеството в комбината, адаптацията на младите работници към условията на труд в химическата промишленост, транспортните услуги на колектива, проблемите на раждаемостта, прилагането на системата за управлението на ръководните кадри и специалисти и насоките за нейното усъвършенствуване, в т. ч. системата за самооценка и оценка, факторите, които способствуват или пречат за разгръщане на творчеството и инициативността на първичните партийни организации. Сега изследваме състоянието на критиката и самокритиката в партийните организации и ролята на стопанския ръководител като политически деец.

Важен източник на информация са работническите и рационализаторските предложения, препоръките и предложенията при обсъжданията на инженерните проекти и при провежданите лични отчети на ръководителите и специалистите — един изблик на творческа енергия. Анализират се също така рапортите и докладните до ръководството; жалбите и писмата на трудещите се; критичните бележки от събранията на първичните партийни организации, резултатите от проверките на комисиите за народен контрол и други.

В рамките на разработения от окръжния комитет на БКП „Модел за експериментиране на положителен опит по повишаване ролята на партийните органи и организации за разкриване и преодоляване на противоречията, за осигуряване на атмосфера на творчески дискусии и създаване на условия за борба на мнения при осветляване на новите проблеми" ни беше възложено да експериментираме модел за разкриване и преодоляване на противоречията между постиженията на научно-техническия прогрес и организацията за тяхното внедряване.

Това беше една много сериозна и интересна задача.

След като теоретично очертахме факторите, които могат да породят противоречия, и възможните пътища за тяхното преодоляване, фор-

Digitized by Google

мирахме група от специалисти, която по предварително изготвен въпросник участвува в дискусия за разкриване на слабостите, допускани в организацията при внедряване на постиженията на научно-техническия прогрес. Експериментът бе проведен в първичната партийна организация на Амонячно производство, където през VIII петилетка са внедрени много технически новости. За десет от тях бяха определени работни групи, участниците в които изготвиха експертни оценки за това кои са били факторите, пораждащи противоречия при внедряване на конкретните научно-технически постижения. Още по време на дискусията бяха направени важни изводи, които послужиха за основа на бъдещата работа на комбинатския партиен комитет. Основните сред тях са следните.

Внедряването на нови научни и технически решения се осъществява без особени противоречия, когато в процеса на разработването им са участвували и специалисти от производството. Основната причина за това е положителната мотивация у участниците — решават се проблеми, с които специалистите пряко са се сблъсквали, те самите са търсили начини за усъвършенствуване на своята работа и са убедени в ефекта от внедряването. Когато внедрителите не участвуват в предварително обсъждане и не са убедени в ефекта от нововъведенията, налице са противоречия.

Обсъжданията в технико-икономическите съвети на новостите, които ще се внедряват — нови производства, нови технологии, не винаги са ефективни, тъй като някои от участниците не са информирани добре, не са запознати с проектите, в резултат на което не се получава необходимата за правилното решаване на проблемите дискусия.

Недостатъчно се използват възможностите на бюрото за научно-техническа информация и на контактите с изтъкнати научни работници и преподаватели от висшите учебни заведения и научноизследователски институти, с които работи комбинатът. Чрез Централната научно-техническа библиотека, Централния институт за научно-техническа информация, Международното библиотечно заемане и др. в комбината се получава богата научно-техническа литература, фирмена и патентна информация.

На проведената след изследванията „кръгла маса" окончателно се селекционираха, систематизираха и типизираха възникналите противоречия. **Богатата информация, получена при изследването, послужи като основа за очертаване на направленията за работа на комбинатския партиен комитет и първичните организации за изпълнение решенията на XIII конгрес и Февруарския пленум на Централния комитет на БКП.** В перспективния план на комитета се включиха за разглеждане такива важни въпроси като: работата на програмните научни колективи за ускорено внедряване постиженията на научно-техническия прогрес; програма за развитие на комбината през IX петилетка и до 1995 година; проблеми при разработването и внедряването на нови технологии и производства; изпълнение програмата за автоматизация на комбината; техническо състояние и ефективност на внедрените през осмата петилетка научни постижения; научно-техническо и информационно обслужване на колектива; програма за идейновъзпитателна работа с научно-техническите кадри в комбината; работата на идеологическата комисия към комбинатския комитет по отразяване на научно-техническите постижения.

Резултатите от това изследване показаха още веднъж важната роля на вярната, пълната, задълбочената и своевременната информация за повишаване на научното равнище на работата на партийните комитети.

Цвятко ПЕТКОВ
секретар на комбинатския партиен комитет на Химическия комбинат — Враца

Digitized by Google

ОСИГУРЯВАНЕ НА НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКИЯ ПРОГРЕС

В условията на ускорено развитие на научно-техническия прогрес информацията се превръща в един от решаващите фактори за интензификация на народното стопанство. Нараства нейното значение като специфичен ресурс, който притежава реална икономическа стойност.

Едни от най-ефективните съвременни методи за оперативно ръководство и контрол в различните сфери на материалното производство и извън него са методите, основани на използването на мрежовите графици. Този метод приложихме при контрола на изпълнението на общинската програма по научно-техническия прогрес, приета след Февруарския пленум на ЦК на БКП от 1985 година.

Ние взаимствувахме мрежовите графици за партийната работа от строителите на АЕЦ—Козлодуй. Чрез тях получаваме точна и навременна информация не само за хода, но и за възможните пътища за изпълнение на задачите в срок и с предвидените икономически показатели.

Повишиха се ефективността на оперативното управление и контролът по изпълнение задачите от програмата по научно-техническия прогрес. Отчет по етапи осъществихме чрез електронна обработка на микрокомпютър „Правец—82". Погрешно е да се смята, че с използването на електронна техника изчерпвахме възможностите за контрол над задачите по научно-техническия прогрес. Опитът от изминалия период след Февруарския пленум обаче ни кара да се доверим на метода за информация и контрол и през следващите периоди.

Задачите, които сега контролира общинският партиен комитет след актуализирането на програмата по научно-техническия прогрес, решават крупни проблеми на научно-техническото и икономическото развитие на общината, окръга и страната. Това са задачи, които гарантират 80 на сто от темповете на икономическия растеж на общината.

За ефективното управление на общинската икономика сега ни е необходимо не каква да е, а изпреварваща информация. Информация, даваща точна представа за явленията и причините, които са ги породили. Ние имаме горчив опит какви големи поражения носят закъснелите кооперирани доставки, когато не са прогнозирани навреме и когато не се вземат ефикасни мерки своевременно тези причини да бъдат избягнати.

В условията на управление на научно-техническия прогрес ни е необходим такъв информационен ресурс, гарантиращ най-точни показатели за технологическа и търговско-икономическа информация и тя да показва как произвежданото в селищна система Враца най-изгодно може да се реализира на пазара.

Нещо повече, научно-техническата информация ни е необходима във вид, който да предопределя непосредствено вземане на научни и перспективни решения, изключващи до голяма степен интуицията.

За решаването на тези сложни задачи на общинско ниво изградихме програмен колектив, който работи по изграждането на информационна система за управление на икономиката. Използваме възможностите на териториалния информационно-изчислителен център.

Системата, която сега изграждаме, е разработена на базата на 6 информационни блока.

1. **Производствено-стопанска дейност** — обхваща плановите задачи и тяхното изпълнение, причините за неизпълнение, залежалите ма-

Digitized by Google

териали, ненатоварените машини и съоръжения и т. н.

2. **Инженерно-внедрителска дейност** — информационно осигуряване на задачите по научно-техническия прогрес — нови технологии, нови изделия, роботика, лазерна техника, малки и средни предприятия.

3. **Социално развитие на трудовите колективи** — състав на работническите колективи, квалификация, текучество, ширпотреба, помощни стопанства, услуги на населението.

4. **Кадри** — номенклатурни, резервни и перспективни в общината. Наличности и потребности.

5. **Задачи на партийни, обществено-политически и масови организации** — структура и състав, съревнование и челен опит, поръчения.

6. **Научно-техническа информация** — по различни направления. Новости в социалистическите страни, в света, различни технологии, челен опит и т. н. Ползват се данни от Централния институт за научно-техническа информация и други организации.

С внедряване на системата ние ще успеем в скоро време да овладеем информационните ресурси в услуга на научно-техническия прогрес. Добре разбираме, че използването на информацията е важно средство, което ще ускори работата ни за качествено нов растеж във врачанската общинска икономика, за изпълнение решенията на XIII конгрес на БКП.

Георги МАЛДЖАНСКИ
инструктор в общинския комитет
на БКП — Враца

НЯКОИ ВЪЗЛОВИ ВЪПРОСИ, ПОДСКАЗАНИ ОТ ДИСКУСИЯТА

В хода на разговора участниците в „кръглата маса" във Враца обмениха становища, идеи, опит, критични бележки и предложения за усъвършенстване на различни страни от информационното обслужване на партийните органи и организации.

Специално внимание заслужават два важни проблема: за обема и качеството на информацията и за рационалното използване на съвременната информационна техника, за нейното събиране и обработка, която напоследък се появи в много партийни комитети.

В станалата дискусия проблемите, произтичащи от решенията на Тринадесетия конгрес, бяха обсъдени на основата на опита на окръжната партийна организация във Враца. Там сполучливо са решени и двата проблема. Още преди 15 години окръжният комитет, разработвайки технологията за подготовката, приемането и изпълнението на партийните решения, същевременно в основни линии реши и въпроса за правилната организация на информационното обслужване. Добре бе регулирано, както получаваната, така и изпращаната информация. Извършеното тогава улесни пригаждането на информационната дейност към въведените съвременни технически средства. Системното внимание към този въпрос позволи на комитета да регулира добре обема на получаваната информация, да се установи добър ред за нейното движение и обработка. В дискусията другарят Петрушков изрично подчерта, че партийният комитет сега не обременява общинските комитети и партийните организации с искания за каквато и да е допълнителна информация.

Digitized by Google

Изискванията на Тринадесетия конгрес и опитът на Враца показват пътя за освобождаване на партийните организации от излишна информация, за значителното им облекчаване от ненужна книжнина. Въпросът за обема на необходимата за ръководната партийна дейност информация придобива особена важност сега, когато в партийните комитети има вече компютри и друга информационна техника. Фактът, че тази техника позволява да се получава, съхранява и обработва значителна, много по-голяма по обем информация, отколкото досега, не означава, че трябва да се запълват техните технически възможности с каквото и да е. Тъкмо напротив. Новата техника е предназначена да облекчи партийните кадри. Те са, които ще подават на техниката информацията за съхранение и обработка. На тях вече обработената техническа информация ще се подава, за да я използват. Следователно следва много добре да се преценя какво да се вкарва в машината и какво да се получава от нея, за да се издигне равнището на ръководната дейност на комитета и партийните организации, на партийните кадри. И всякакъв баласт да се изхвърли. Да се освободи от всякаква ненужна, обременяваща информация.

Тринадесетият конгрес постави много сериозно въпроса за точността, достоверността, прецизността на информацията. От това зависи изключително много равнището на партийното ръководство. Въз основа на набраната информация се приемат не само отделни решения, нещо повече — отчитайки картината на общественото мнение за състоянието на един или друг сектор от обществения живот, се изработва и цялата линия на действие. Следователно много важно сега е да се постави добър ред в обработването на информацията, който да изключва всякакви опити за неточност, за субективно тълкуване и преднамерено пресейване поради каквито и да е съображения. На партията, на нейните органи и организации трябва да се подава прецизно точна, отразяваща точно и неподправено състоянието на нещата.

В дискусията се изясни, че техниката е само помощно средство за партийните кадри. Не бива да се счита, че тя сама по себе си ще реши всички въпроси. Тя е предназначена да ги освободи от техническа работа, която поглъща много време и ги отклонява от жива практическа работа сред партийните организации и трудещите се. За нейната ефективност говори изнесеният факт, че обработката на информацията, която по досегашните методи изисква два-три месеца време, сега може да става за броени минути. Стават излишни различни справки, които са запаметени в самата техника и когато потрябват, могат веднага да се получат без всякакво суетене. Задачата е освободеното време да се използва рационално за политическа работа. Събраната, съхранена и обобщена информация да се анализира, да се търсят въз основа на нея най-правилните партийни решения и действия. Освободеното време от чисто техническа работа да се използва за делови контакти и практическа помощ и работа в първичните партийни организации, в трудовите колективи.

Така че не кадрите да робуват на техниката, а тя да стане действително мощно средство, което ги подпомага, улеснява в интелектуализацията на техния труд.

Един от обсъжданите важни проблеми бе за по-пълното натоварване и за ефективното практическо използване на закупената от партийните комитети съвременна информационна техника и особено на персоналните компютри. Категорично бе становището на сътрудниците от окръжния комитет на БКП — Враца, че новата модерна техника за тях не е самоцелно, модно увлечение. При това нейното използване не е привилегия и отговорност само на сектор „Информационно-социологически". Всички системи, които са разработени и действуват

Digitized by Google

в комитета, са общо дело на различните отдели. Системата за контрол на изпълнението на темите по научно-техническия прогрес са разработени съвместно с отдел „Организационен“ и отдел „Промишлено-стопански“. Системата за хода и резултатите на отчетно-изборната кампания в първичните партийни организации е съвместно дело на сектор „Информационно-социологически“ и отдел „Организационен“.

Участниците в разговора споделиха своите идеи и перспективи за разработване и прилагане на нови информационни системи. Ще се разработят и въведат в паметта на електронноизчислителната машина базиотдании за първичните партийни организации в окръга, които непрекъснато ще се обогатяват и допълват. Това ще даде възможност във всеки момент да се разполага със значителна и достоверна информация за всяка от първичните организации, да се правят сравнения и съпоставки, да се осъществяват информационни разрези по различни показатели. Има замисъл да се разработи и приложи система за информация от партийната учебна година.

Наличието на значителна по количество информационна техника в партийните комитети прави изключително актуален проблема за нейното пълноценно използване. Към закупуване на нова техника би трябвало да се пристъпва само когато вече са овладени и напълно използвани възможностите на съществуващата, подчерта Георги Малджански от общинския комитет на БКП във Враца. А тези възможности са големи и не се изчерпват само с действието на няколко информационни системи.

Проблемът за максималното натоварване на електронноизчислителната техника е непосредствено свързан с успешното решаване на редица други проблеми, за които също стана дума на „кръглата маса“. Първият от тях е за необходимостта от известно унифициране на закупуваната в партийните комитети техника и особено на микро- и персоналните компютри. Засега тя е прекалено разнородна — разнообразни марки, системи, различни възможности и пр. Въпросите за това каква техника да се достави в известна степен се подценяват. Често това е въпрос на самоинициатива на отделните партийни комитети, на възможности и случайности, а понякога и на не дотам компетентни лични предпочитания. В резултат възникват и понякога са трудно преодолими проблемите за тяхната поддръжка, ремонт, снабдяване с резервни части, окомплектоване с периферни устройства, свързване чрез терминални връзки с други електронноизчислителни машини и пр. Ясно е, че са нужни помощта и съдействието на комитетите при закупуването на микро- и персонални компютри и за въвеждането на едно-типност на тази техника.

Съществуващото сега разнообразие се отразява най-пряко и върху един друг проблем на ефективното ѝ използване. Става дума за програмното осигуряване. Както пролича от съвсем справедливата критична бележка в изказването на Емил Петков — главен директор на научно-производственото предприятие „Центромет“ във Враца, закупуването на нови програми или поръчката за тяхното разработване е доста скъпо. За партийните комитети обаче безплатно се предоставят програмни продукти, разработени в специализираното звено в системата на партията — Електронноизчислителния център на ЦК на БКП. Както посочи Янчо Георгиев, центърът е разработил програми за редица важни дейности, при това с възможност за тиражиране, и е в състояние да подготви и нови. Безплатно се оказва съдействие и помощ при тяхното въвеждане и усвояване. Използването на готови програми дава възможност да се уеднаквят критериите и показателите на използваните от партийните комитети информационни системи, чрез

Digitized by Google

което се създават условия за постигане на съвместимост с подобните системи, изградени в Централния комитет на БКП.

Но въпреки това дори и да използват всички предлагани от Електронноизчислителния център на ЦК на БКП програмни продукти за различни информационни системи не могат да оползотворят максимално възможностите на съществуващата в партийните комитети информационна техника. За по-пълното й натоварване очевидно ще е необходимо отделните партийни комитети и самостоятелно да разработват и внедряват свои програми. Това с особена сила се отнася за информационни системи по въпроси, които имат регионален характер. В това направление е важен и повдигнатият от много участници в разговора въпрос за необходимостта да се засилва управленската функция на внедряваните системи, т. е. те да се използват в диалогов режим, непосредствено да се вплитат в действията на комитета, бюрото, секретарите, отделните сътрудници.

Широкото навлизане на компютърната техника в партийните комитети, използването на множество информационни системи, разработването и внедряването на нови, все по-налагащото се в бъдеще използване на компютрите непосредствено в осъществяването на ръководната дейност неумолимо поставя на преден план необходимостта от решително повишаване на информационната и компютърната култура на кадрите.

Участниците в разговора разгледаха този проблем в две насоки. **Първо, за необходимостта от повишаване на информационната култура на всички ръководни кадри и политически сътрудници в партийните комитети.** Съвременните изисквания за издигане ефективността на ръководната дейност налагат те да поизоставят някои от досегашните си навици и привички — например да се занимават със събирането на справки, сведения и пр., т. е. на такава информация, която биха могли веднага да получат от компютъра. Сега е необходимо те да събират информация от преки контакти с партийни и стопански ръководители, с комунисти и безпартийни, да улавят онова, което не могат да получат наготово и което, съчетано с данните от информационната система, ще им даде относително по-вярна и адекватна на истинското състояние картина на проблемите и на проблемните ситуации. Това ще даде възможност те задълбочено да анализират информацията, да правят точни изводи и да предлагат на ръководните органи конкретни и ефективни решения.

Главно условие за това е не само да има монтирана съвременна информационна техника, да са изградени и да функционират различни информационни системи, а и кадрите да могат да ги ползват, да умеят бързо и без посредници да работят с компютрите. Това изисква те да притежават знания и компетентност, които могат да се получат единствено в резултат на целенасочено обучение. Ето защо може би ще е целесъобразно да се въведе като неотменно изискване по време на обучението и преподготовката в Академията за обществени науки и социално управление и във филиалите й, а дори и в междуокръжните партийни школи ръководните кадри да преминават специализирани курсове за работа с персонални компютри и с други видове модерна информационна техника, да усвояват определен минимум от знания по информатика и програмиране.

Второ, за подбора и обучението на кадрите в специализираните информационни звена в партийните комитети. Очевидно както досега, така и в бъдеще при монтирането и поддръжката на информационната техника, при разработване на програмите и тяхното въвеждане в действие ще се привличат специалисти от Информационно-социологическия център и от Електронноизчислителния център на ЦК на БКП,

Digitized by Google

от научни институти и от специализираните звена в различните предприятия и организации. Но за работата с тази техника, за нейното натоварване и ефективно използване е необходимо кадрите в специализираните информационни звена в партийните комитети да притежават компетентност, знания и умения, дори увлечение и вкус към компютърната техника, стремеж тя да се овладява и пълноценно да се използват нейните големи възможности.

От разговорите стана ясно, че в редица окръжни и в отделни общински партийни комитети тези въпроси са решени добре, като са привлечени подходящи млади кадри с нужното образование и квалификация. Както сподели Стефан Иванов — секретар на общинския партиен комитет в Мездра, по-тревожно е положението в малките общински комитети, защото там се назначават хора на половин щатна бройка, като в повечето случаи това са пенсионери. Те обикновено не притежават необходимите знания и компетентност, а за част от тях дори вече е трудно и късно да се обучават и пренастройват. Очевидно тези проблеми следва да намерят своето комплексно и цялостно решение от страна както на Централния комитет на БКП, така и от местните партийни органи.

На „кръглата маса" се разгледаха и различните аспекти на проблема за общественото мнение. В своето заключително изказване Я. Георгиев изтъкна обстоятелството, че нашата партия отдава изключително голямо значение на общественото мнение. Това е въпрос на връзката на партията с масите, на напипване пулса на живота, въпрос на въвличане на хората в управлението на обществото. Работата по общественото мнение има четири основни съставки, елементи, които следва винаги да се разглеждат комплексно, в тяхната взаимовръзка и зависимост. Първият елемент е формирането, вторият — изучаването, третият е прогнозирането на общественото мнение, а четвъртият се свежда до използването на информацията от изучаване на общественото мнение. Независимо че всички елементи са свързани в комплекс и че се работи и в четирите направления, то сравнително най-скромни са нашите постижения в програмирането на общественото мнение. Това е и най-сложната сред четирите вида дейност, защото общественото мнение в много случаи е продукт и на условията, на обстоятелствата. Ако успеем да прогнозираме как ще се променят условията в областта на икономиката, на социалната политика, на възпитанието, на външната политика, тогава ще можем относително точно да предвидим какво ще бъде след време и общественото мнение. Следователно тук преди всичко ще е нужно да изясним тенденциите и насоките на развитието на външните и вътрешните условия и едва тогава ще можем да направим опит да предскажем как ще се отразяват решенията на централните и на местните органи върху мнението на хората.

Като взеха предвид сложния характер на проблемите, свързани с прогнозирането на общественото мнение, необходимостта от прецизно изучаване на широк кръг въпроси, от моделиране и експериментиране, участниците в „кръглата маса" възприеха предложението на първия секретар на окръжния комитет на БКП във Враца Светозар Петрушков с обединените усилия на Информационно-социологическия център на ЦК на БКП, на Центъра по партийно строителство при Академията за обществени науки и социално управление, на Института по социология към Българската академия на науките и на редакцията на списание „Партиен живот" да се заложи опит и се експериментират подходи, форми и средства за прогнозиране на общественото мнение на територията на Врачански окръг.

Digitized by Google

СТИЛ – ДИНАМИЧЕН, ТВОРЧЕСКИ, ДЕЛОВИ

АКТУАЛНИ ПРОБЛЕМИ НА СТИЛА НА РАБОТА НА ПАРТИЙНОТО БЮРО

„Мащабните задачи, поставени за решаване на сегашния етап, налагат решително да се усъвършенстват стилът и методите на ръководство, като се осъществи поврат в мисленето и действията. Нужно е да се стимулират творчеството, новаторството, дръзновението и стратегическото мислене, организирането и използването на колективния ум на масите във всички сфери на обществения живот."

Из Отчета на Централния комитет на Българската комунистическа партия пред Тринадесетия партиен конгрес

По инициатива на общинските комитети на БКП в Ивайловград и Крумовград се състояха беседи на тема „Усъвършенстване на стила на работа и ръководство". В тях участвуваха секретарите на първичните партийни организации, политическите сътрудници на комитетите и журналисти от списание „Партиен живот".

Тук споделяме становища по някои актуални проблеми и черти на стила на работа на партийните бюра в новата следконгресна обстановка, коментираме някои страни от опита на партийните комитети и първичните организации от двете общини.

НЕОБХОДИМОСТ ОТ УСЪВЪРШЕНСТВУВАНЕ НА СТИЛА

Необходимостта от усъвършенстване на стила и методите на работа и ръководство на съвременния етап на обществено-икономическото развитие бе обстойно анализирана на Тринадесетия конгрес на БКП. Тя се обуславя от редица фактори, условия и предпоставки, които могат да се обединят в три групи.

Това са, **на първо място**, формулираните от Тринадесетия конгрес на БКП нови мащабни задачи за качествено нов растеж на икономиката и на другите сфери на обществото върху основата на разгръщането на научно-техническата революция. За да се постигне бързо развитие на науката и техниката, особено в структуроопределящите направления, да се осигури ефективен трансфер на технологии и внедряване в практиката на наш и чуждестранен овеществен научен труд, да

Digitized by Google

се решат успешно въпросите на дълбочинната преработка и икономическото използване на суровините и материалите и пр., са необходими нов подход, нови методи, форми и средства на работа и ръководство.

На второ място, необходимостта се определя и от съществуващите слабости и недостатъци в стила на партийните бюра, за които стана дума в Докладната записка на др. Т. Живков и в материалите на Тринадесетия конгрес на БКП. Това са допусканите все още формализъм, прекалено регламентиране, излишна книжнина, заседателщина, псевдоколективизъм, провеждане на парадни, показни мероприятия, слабости в работата с кадрите и пр. Те съпътстват действията на отделни партийни органи и организации и сериозно ограничават възможностите им за осъществяване на пълноценно политическо ръководство на трудовите колективи и населението за успешното изпълнение на целите и задачите, поставени от Тринадесетия конгрес на БКП.

На трето място, необходимостта се диктува и от извършените структурни и функционални промени в управлението на икономиката, от някои нови нормативни документи например като новия Кодекс на труда. С утвърждаването на нови права и отговорности на стопанските звена и с превръщането им в самоуправляващи се организации нараства необходимостта партийният контрол да се насочи към премахване на деформациите в прилагането на демократическия централизъм, за формиране и утвърждаване на демократичен стил в дейността на стопанските ръководства. Особено важно е първичните партийни организации със своята дейност да гарантират правата на трудовия колектив, да обогатяват неговите качества като стопанин на социалистическата собственост, да подкрепят и издигат ролята на колективните му органи на управление.

Следователно има силно изразена обективна необходимост да се изменя, да се усъвършенствува стилът на работа и на ръководство на партийните бюра. Тя обаче не действува автоматично, от само себе си, т. е. само нейното съществуване не означава непременно наличието на реални резултати. Практически изменения в стила и методите на работа и ръководство на партийните органи и организации ще има, когато обективната необходимост се разбере и осъзнае, когато се превърне в потребност и вътрешен мотив, а оттам в активни, съзнателни и целенасочени действия на партийните кадри и активисти.

Дълъг е пътят от обективната необходимост до реалните позитивни изменения в стила. Това е сложен процес, който се осъществява с участието на редица съдействуващи и противодействуващи фактори и условия. А те са конкретни и действуват с различна сила за всяка отделна партийна организация. В едни организации може научно-техническата революция слабо да се е докоснала и съответно необходимостта от усъвършенствуване на стила почти да не се чувствува; други може да са се сраснали със слабостите си, да считат, че няма какво да изменят; при трети обективната необходимост може силно да въздействува и комунистите в партийните бюра да искат да усъвършенствуват стила си, но да не знаят как и по какъв начин да стане това; четвърти може и да знаят, но така да им е по-добре, по-спокойно, по-удобно, по-изгодно (ако например именно на досегашния стил, със слабостите и недостатъците му, се е крепял техният авторитет, власт, уважението или по-точно страхопочитанието на хората към тях).

Когато не се осъзнае напълно и докрай необходимостта от усъвършенствуване на стила и методите на работа и ръководство, тогава се поражда и изявява двойственост в поведението и действията на кадрите, получава се разминаване между думи и дела. Това са проблемни ситуации, когато на думи се ратува за промяна, за усъвършенствува-

Digitized by Google

не, гласно се декларира убеденост в нейната необходимост, а в практическите дела няма реални изменения.

Мария ФИЛИПОВА — зав. отдел „Организационен" в общинския комитет на БКП — Крумовград: — Сега не са нужни само констатации и декларации, а практически дела, нужна е работа поновому. Ето и пример: в бригадата в с. Гулийка се провежда банкет през работно време, употребява се алкохол. Това става пред очите на много комунисти, на колектива. Нещо повече — в банкета участвуват отговорни другари от аграрно-промишления комплекс. На другия ден е събранието на първичната партийна организация по резултатите от прегледа-проверка за изпълнение на мерките за борба с отрицателните явления. Но никой не казва „Стойте! Така не може и не бива". Задоволяваме се само с констатации и възмущение. Разбира се, бюрото на общинския комитет на БКП наказа провинилите се ръководители, първичната организация впоследствие също взе отношение към другите комунисти, виновни за нарушението. Но защо навреме не се реагира! Ако така вървим, по старите коловози, трудно ще изпълним задачите, които набеляза конгресът.

Немалко подобни примери могат да се дадат от живота и дейността на отделни първични партийни организации. Те показват колко актуална е задачата да постигнем пълно осъзнаване до степен на мотив за поведение и действие на необходимостта от усъвършенствуване на стила и методите на работа и ръководство на партийните бюра и организации. Това налага да обърнем внимание на факторите и условията, от които зависи ускоряването на процеса на възприемане напълно и от всички тази необходимост, а също и възможностите за активно и целенасочено въздействие върху процеса от страна на общинските комитети на БКП.

Ускоряването на този процес зависи от това, доколко кадрите и активистите в първичните партийни организации в своята дейност дават приоритет на обществените интереси, доколко работата по тяхното задоволяване е поставена на първо място, пред всичко друго. Та нали силата и моралният авторитет на комунистите се основават на обстоятелството, че в своите действия те изхождат преди всичко от интересите и потребностите на социалистическото общество. Общинските комитети на БКП чрез формите и средствата на идеологическото въздействие следва да утвърждават и развиват чувството на отговорност и съпричастност на всички кадри и активисти към усилията за усъвършенствуване на стила и методите. Това се потвърди и в разговорите.

Димитър СТОЙЧЕВ — зав. отдел „Организационен" на общинския комитет на БКП — Ивайловград: — Насочваме вниманието си в две посоки. Първата — да се издигат на ръководна работа на всички равнища и във всички сфери и звена хора с потенциални възможности, да бъдат носители на динамичен стил. И втората —да се създават условия и предпоставки за непрекъснато развитие и обогатяване на факторите, от които зависи неговото усъвършенствуване.

Мария ФИЛИПОВА: — Болшинството от първичните партийни организации в селищната система създават необходимите политически, идеологически, социални и морални предпоставки за утвърждаването на обогатен, динамичен стил в партийната работа и ръководство. Добре са осъзнали нашите първични партийни организации, че именно от тях преди всичко зависи дали новаторският стил на изпреварващо мислене и новаторско търсене на нови подходи, на смели научни решения на проблемите да стане постоянен стил в работата на всеки комунист, на всеки стопански и обществен деец.

Процесът на осъзнаването на необходимостта от усъвършенствуване на стила се ускорява или забавя в зависимост от това, доколко личните интереси на кадрите и активистите са в съзвучие или не с тази необходимост. Става дума преди всичко не за материални интереси, а за интереси, свързани с личността, с възможностите за изява и реализация, със стремежа на всеки да оправдае оказаното му от комунистите доверие, със задоволството от получените резултати и с оценката за неговия принос. В това направление общинските партийни комитети могат да съдействуват за ускоряване на процеса, като подпомагат, подкрепят кадрите и активистите, като усъвършенствуват си-

Digitized by Google

стемата за духовното им стимулиране. Особено важно е да се прецизират критериите и показателите за оценка на работата на партийните кадри и активисти, като се прояви стремеж да се премахват и ограничават количествените показатели и критерии за сметка на качествените, да се оценява с критериите и изискванията на Тринадесетия конгрес.

Особено важен е въпросът за **повишаване на знанията, уменията и компетентността на кадрите, които са задължително условие за успешно и правилно обогатяване и усъвършенствуване на стила и методите на работа и ръководство.** Това означава общинските партийни комитети да отделят сериозно внимание на обучението на кадрите, като прилагат диференциран подход при оказването на помощ в работата, да дават нагледен пример за динамичен стил на работа, да осъществят, ако е необходимо, и известни кадрови размествания.

В хода на разговора в Ивайловград бе зададен въпросът: „Не изискват ли новите задачи съответно и нов стил на работа и ръководство?" Изходната точка за подобен въпрос е мисълта на В. И. Ленин, че когато обстановката се е изменила и ние трябва да решаваме задачи от друг характер, не бива да гледаме назад и да се опитваме да ги решим по вчерашния начин.

Ние имаме изпитания, доказал своите предимства ленински стил на работа и ръководство. Знаем, че стилът е съвкупност от устойчиви, взаимосвързани и взаимообусловени черти на дейността, които отразяват умението, способността и готовността на носителя, на субекта на стила да осигури съответствие между политическите цели, съдържанието на дейността, формите, методите и средствата на нейното провеждане върху основата на принципите и нормите на партийния живот и ръководство. Знаем също така, че съществува диалектика между ленинския и реалния колективен и личен стил на партийните органи и кадри. Те не са тъждествени. Обагрен с нюансите на личното и колективното, стилът на ръководителите и на партийните органи понякога значително се отличава от разбиранията ни за ленински стил. Става дума за отклонения, които пречат на нашата работа, на ускореното ни движение напред. Новите цели и задачи, които партията поставя на сегашния етап на обществено-икономическото развитие, не изменят характера на вътрешнопартийния живот и на партийното ръководство. Те не изискват нов стил, различен от ленинския. **Сега е необходимо такова обогатяване и усъвършенствуване на стила, което да осигури нужното съответствие между целите и реалното съдържание на дейността на партийните органи и организации, на използваните от тях форми, методи и средства.** Това означава, от една страна, да търсим и прилагаме нови форми и средства, а, от друга, да обогатяваме и изпълваме с ново съдържание съществуващите, да усъвършенствуваме по подходящ начин тяхното използване. Следователно новите задачи изискват промяна в подходите и формите, изискват да премахваме онова, което ни е пречело, което не съответствува на новите критерии, изискват да стимулираме творчеството и инициативата, т. е. нужен ни е не нов стил, а преустройство, усъвършенствуване на стила.

КОЛЕКТИВНОСТ И ЛИЧНА ОТГОВОРНОСТ

Тази черта на стила на работа на партийните бюра винаги е била актуална, но сега, в следконгресната обстановка, придобива особено важно значение, което се засилва още повече от измененията и допълненията в Устава на БКП, направени от Тринадесетия конгрес. За първи път в него, в член 52, са записани главните функции на партий-

Digitized by Google

ното бюро: „...избира секретар, заместник-секретари и разпределя задълженията между останалите членове; подготвя и свиква събранията на първичната партийна организация; организира изпълнението на решенията на първичната партийна организация и на висшестоящите партийни органи...“ С други думи, подчертава се, че партийното бюро е колективен, работен, оперативно действуващ орган на първичната партийна организация.

Щом е колективен орган, участието на всички негови членове в дейността му е задължително, всеки трябва да внася личен принос в общото дело. За съжаление в практиката се наблюдават случаи, в които един, предимно секретарят, върши всичко. Но няма колективност там, където един работи за всички. Това е псевдоколективизъм. Такъв начин на работа е несправедлив от гледна точка на социалистическите принципи на взаимоотношения и от гледна точка на практическата дейност. Той води до прояви на авторитаризъм, който нашата партия, изградена на принципа на демократическия централизъм, не признава. Нещо повече, той противоречи на член 52 на Устава на БКП, в който са посочени основните задачи на секретаря, а именно: „...организира работата на бюрото на първичната организация, оказва помощ на комунистите в тяхната дейност, осъществява връзките с партийните органи и с ръководствата на стопанските, административните и обществените органи и организации...“

За да се предпази партийното бюро от псевдоколективизма, необходимо е преди всичко да извърши подходящо разпределение на работата между своите членове, всеки да има строго определено поле за действие и същевременно всички заедно да мобилизират силите на комунистите, а чрез тях и на безпартийните от трудовия колектив за изпълнение на задачите, които стоят пред тях.

В практиката са утвърдени начини за разпределение на работата в партийното бюро, които са давали и дават положителни резултати. Ето примери.

Вълка ДЮЛГЕРОВА — секретарка на първичната партийна организация в с. Горна Кула: — Разпределението на работата между членовете на партийното бюро е традиционно: секретар, заместник-секретар, отговорник по стопанската дейност, отговорник по социално-битовите въпроси и отговорник за работата с масовите организации. Всеки член на бюрото се занимава с въпросите от направлението, за което отговаря... Опитът показва, че ясното и точното определяне на задълженията на всеки внася организираност, осигурява условия за разгръщане на самодейността на комунистите...

Йорданка ПЕТРОВА — секретарка на първичната партийна организация при районната болница в Крумовград: — Разпределението, което сме направили, е специфично и е съобразено с количествения и качествения състав на първичната организация, с условията и характера на труда на колектива, със знанията, опита и заетостта на комунистите... За членове на партийното бюро се стремим да избираме авторитетни, знаещи, можещи медицински работници, принципни и политически зрели партийни членове, които имат качествата на добри организатори, инициативни са, умеят правилно да подходждат при всички случаи, да осъществяват контакт с хората, да работят с високо чувство за лична отговорност. При формирането на бюрото в него включваме представители на различни звена и сектори — работници, специалисти, жени...

От споделеното тук и от теорията и практиката на партийното строителство се знае, че **универсална схема за разпределение на задълженията в партийното бюро няма и не бива да има.** Защото партийната работа е творческа и шаблоните и формализмът нямат място в нея. Всяка първична организация е изградена в дадено производствено, административно, стопанско, обслужващо, здравно, научно или учебно звено, в квартал или село. Всяко партийно бюро действува при строго определени условия и обстоятелства — членски състав, трудов колектив, материална база, психологическа атмосфера, социална среда, задачи и т. н. Тези и редица други фактори влияят върху негова-

Digitized by Google

та дейност, то самото е длъжно също да им влияе. Ако бюрото не се съобразя с много фактори и обстоятелства, опасността е голяма да се шаблонизира тази толкова творческа работа. Ето защо разпределението на задълженията в партийното бюро следва да бъде съобразено както със задачите на първичната организация и на трудовия колектив, така и с броя и качествата на членовете, с техните знания, опит, заетост, с характера на труда в колектива и преди всичко с многообразието на вътрешния живот на организацията. Същевременно е задължително да се има предвид, че партийната дейност е единна, функциите на първичната организация са уставно определени и членовете на бюрото, като водят текущата работа, трябва да постигат единство в изпълнението на задачите, които стоят пред тях.

Тези общи принципни положения обаче не винаги се спазват. Понякога разпределението на задълженията между членовете на партийното бюро е формално. Всеки е определен да отговаря за някакви задачи, а не се захваща с тяхното решаване.

Вадим ХАДЖИЕВ — секретар на първичната партийна организация в с. Голяма Чинка, разказва за работата на партийното бюро и за това, че си поставили за цел колективно да взимат решенията, а лично да отговарят за определените задачи, редовно да свикват събрания и на практика да осигуряват колективност в работата, комунистите свободно да обсъждат проблемите, да правят предложения, да защищават мненията си, докато вземат решения. И правилно постъпват. Но между другото споделя и следното: „Цялата работа в партийното бюро понякога изпълнявам аз, без да мога да разчитам на помощта на останалите членове, защото, от една страна, недостатъчно им се възлагат задачите, от друга страна, не отговарят на изискванията..."

Защо се получава така?

Причините са най-различни. Някои от тях подсказва самият секретар. Но те често са следствие на подхода при формирането на бюрото, който от колективен, работен го превръща в представителен орган.

Истинската колективност в работата на партийното бюро означава преди всичко членовете му да участвуват в изучаването и обсъждането на въпросите, а след това в практическото изпълнение на решенията. Но за да стане това, необходима е творческа атмосфера, в която максимално да се използват знанията, опитът, възможностите на всички членове. Във всекидневието обаче колективността обикновено се вижда в редовното свикване на заседанията на партийното бюро и в събранията на първичната организация. Но те са само предпоставка, а не гаранция за колективна работа на комунистите. Без условия за дискусия, за споделяне на становища, без възможност да се обсъждат варианти на решения и да се търсят начини за тяхното изпълнение нямаме достатъчно основания да говорим, че колективността е налице в нашия стил на работа.

Друго, което също се изпуска предвид. Същността на колективността се изразява в конкретността и точността на постановките, на мерките, на поръченията, записани в колективно изработеното решение, кой и в какъв срок следва да го изпълни. Липсва ли този елемент, не може да има колективност и лична отговорност. По думите на В. И. Ленин, неопределеността, неяснотата какво и на кого е възложено е най-пълна безотговорност.

В практиката се наблюдава и друго явление. Спазва се колективността, не се злоупотребява с нея, но липсват инициативност, активност, да не говорим за разумен творчески риск. Не се използват правата, проявява се необоснован страх, не се поема лична отговорност. В това отношение Ленин предупреждава, че както колективността е необходима за обсъждане на основните въпроси, така е необходима и едноличната отговорност, и едноличното разпоредителство, за да няма разтакаване, за да няма възможност за отклоняване от отговор-

Digitized by Google

ност. Ето защо правилно постъпват онези партийни бюра, които съчетават едното с другото.

Светла НОВАКОВА — секретарка на първичната партийна организация при управлението на АПК в Ивайловград, в това отношение разказва следното: — На колективността и личната отговорност винаги сме гледали като на основен фактор за повишаване на ефекта от провежданата политическа, организаторска и идеологическа дейност... Засилваме личната отговорност, използваме отчетите, картотекираме решенията, контролираме тяхното изпълнение...

С други думи, основният проблем е **неразривно да се съчетават колективността и личната отговорност за възложените задачи и да се премахват допусканите прояви на псевдоколективизъм.**

УСЪВЪРШЕНСТВУВАНЕ НА ПЛАНИРАНЕТО В ПАРТИЙНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ

Предмет на срещите и разговорите в Кърджалийски окръг бяха също така и отделни страни на планирането на дейността на партийните бюра и организации. В тях се очертаха редица проблеми, споделиха се опит и виждания. Откроиха се и творческите търсения на партийните кадри и активисти, насочени към изпълнение на изискванията на Тринадесетия конгрес за утвърждаване на плановото начало, програмно-целевия и комплексния подход.

Усъвършенстването на планирането не е самоцел. Стремежът на партийните бюра и организации е да създадат по-добър ред и организираност в цялостната дейност на партийната организация, да разгърнат творчеството и инициативността, да нараства ръководната ѝ роля в трудовия колектив.

Максим ХАДЖИЕВ — секретар на първичната партийна организация в с. Вранско: — Ние сме си поставили за цел чрез плана на първичната организация активно да влияем върху всеки комунист, върху ръководителите и активистите, за да се включат в конкретна работа за осъществяване на конгресните цели и задачи. Така най-пълно ще се изявява тяхната обществена и трудова активност.

Пълноценна организираща и мобилизираща роля планът играе само когато е подготвен върху основата на програмно-целевия и комплексния подход. Анализът на практиката обаче показва, че все още съществуват редица слабости при подготовката на оперативните планове на първичните партийни организации. Един от съществените проблеми в това направление е умението на партийните бюра правилно да формулират основните цели и задачи за съответния период. Те следва най-пълно да отразяват онези проблеми и задачи, без осъществяването на които първичната партийна организация не би могла пълноценно да се изявява като политически ръководител на трудовия колектив и първообраз на стопанина на социалистическата собственост.

Галя КОСТОВА — секретарка на първичната партийна организация при ДПП „Обединение“: — Основна трудност за нас е, че все още не можем да откроим най-важните задачи за определен период от време, които трябва да решаваме или, както учи В. И. Ленин, да умеем във всеки момент да намираме силен бръчка от веригата, за която трябва с всички сили да се заловим.

Изказаните аналитично и самокритично становища очертаха съществуването на две противоположни отклонения при определянето на основните цели и задачи в оперативния план на първичната организация. Едното се изразява във формулирането на цели и задачи в съвсем общ вид (нерядко преписвани направо от плана на висшестоящия партиен комитет), в които като правило не се отчитат реално стоящите пред трудовия колектив и пред партийната организация цели, не са съобразени с възможностите и особеностите им. Те обикновено фиксират общи цели, които трудно могат цялостно да бъдат изпълнени и

Digitized by Google

постигнати за съответния период. Второто отклонение е в обратна посока — прекалено конкретизиране, достигащо до дребнотемие, до формулиране на незначителни цели и задачи, до избягване от актуалните проблеми на колектива, до принизяване и самоцелност.

За усъвършенствуване на планирането особено важно е да се повишава умението на партийното бюро и на комунистите с планираните действия, мерки и мероприятия на партийната организация да осигурят постигането на формулираните цели и задачи. Да няма разминаване между основните задачи и предвидените действия за тяхното постигане. Да се подбират най-ефективните форми и средства, да се търсят най-подходящите механизми за изпълнение на задачите.

Освен чрез повишаване на компетентността на кадрите, допусканите слабости могат да се преодолеят и чрез използването на повече източници на информация при съставянето на оперативните планове.

Максим ХАДЖИЕВ: — При съставянето на годишния перспективен и на оперативния план за работата на партийното бюро и организацията най-задълбочено се изучават конгресните решения, решенията на пленумите на Централния комитет на БКП, предвидените задачи от окръжния и общинския партиен комитет, резолюцията на годишното отчетно-изборно събрание. Наред с това внимателно се анализира изпълнението на предишния план, точно се определят измененията, които настъпват в резултат на неговото изпълнение, новите проблеми и задачи, които са възникнали. Важно място в предварителната подготовка на плана заема всестранният анализ на производствената, организационната и идеологическата дейност. Без такъв анализ не бихме могли правилно да определим основните задачи за периода, а също така и действията за тяхното изпълнение.

Голямо значение при подготовката на плана има съобразяването му с изискванията на програмно-целевия и комплексния подход. Стремежът на партийните бюра и организации е проблемите да се обхванат в тяхната цялост, като и предвидените мерки да въздействуват върху всички фактори и условия, от които зависи изпълнението на поставената цел. Друга насока за усъвършенствуване на планирането е разширяването на демократизма не само при обсъждането и приемането на плана, а още в процеса на неговата подготовка. В много организации се търсят и успешно се прилагат различни подходи и механизми за активно използване на ума, творчеството и инициативата на комунистите. Провеждат анкети, разговори по партийни групи по отделните съдържателни моменти на плана — какви проблеми да бъдат обект на внимание и ръководно въздействие от страна на партийната организация за дадения период, какви действия да се предвидят, с какви форми и средства те да бъдат осъществени и пр.

Прекаленото регламентиране на дейността на първичните партийни организации е сериозна пречка за правилното, научнообосновано и комплексно планиране. Понякога то направо обезсилва и най-добре подготвения план, подтиска изявата на самодейния характер и автономността на партийните организации. Категорично бе становището на участвуващите в разговора, че е нужно строго да се спазва постановката на Тринадесетия конгрес на БКП — ударението да се поставя не върху директивните форми на ръководство, а върху създаването на най-благоприятни условия за проява на инициативата и творчеството.

ЕДИНСТВО НА ДУМИ И ДЕЛА

Тринадесетият конгрес на партията, Февруарският (1985 г.) и Януарският (1986 г.) пленум на Централния комитет на БКП казаха своята тежка дума — определиха стратегията и тактиката на нашето социално-икономическо и обществено-политическо развитие за дълъг период от време. От партийните бюра и първичните организации сега

Digitized by Google

се иска да решават конкретно задачите. От разговори да преминат към действия, които ще доведат до значими резултати. За следконгресната обстановка, в която сега се намираме, най-важното е — както посочи Михаил Горбачов пред Двадесет и седмия конгрес на КПСС, — „енергията на намеренията да се превърне в енергия на действията". На практика това означава да се прекратят излишните заседания, съвещания, отчети, информации, доклади, които ангажират вниманието и силите на много хора, без да дават очакваните резултати.

Партийният призив е: дела и само дела! Той важи за всички.

В първичната партийна организация единството на думите и делата се създава от самата нея, от партийното бюро, разбира се, и с помощта на ръководните партийни органи. Членовете на партийното бюро организират комунистите и безпартийните да изпълняват целите и задачите, които всички заедно са обсъдили и записали във вид на решения, мерки и т. н. Генераторът, носителят на новото, прогресивното, водещата сила в борбата за разработването и внедряването на постиженията на научно-техническия прогрес, за повишаване качеството на продукцията и на всяка дейност, за икономии на суровини, материали и електроенергия е първичната партийна организация. Нейна грижа е да повишава съзнателността и активността на комунистите и безпартийните, за да се включват безрезервно в осъществяването на технологичната революция, в утвърждаването на самоуправляващите се стопански организации, в превръщането на трудовите колективи в действителни стопани на социалистическата собственост.

Известно е, че само със записване на цели, задачи, решения не се постигат високи успехи, каквито са ни нужни. Вярно, без тях няма да минем, от тях ще тръгнем. Но не се ли претворят в дела, всички усилия по тях отиват напразно. Ето защо са нужни оперативност и деловитост, настойчивост и упоритост, контрол и помощ, нужна е битка, истинска битка срещу многословието, срещу леко поетите обещания, срещу многото необмислени и неефективни инициативи, срещу парадността и показността. Такъв подход, такъв стил на работа на партийните бюра сега са жизнено потребни. С тях може достойно да се отговори на високите конгресни изисквания, произтичащи от обективните закономерности на изграждането на развитото социалистическо общество.

Да се запише едно решение, да се подхване една инициатива, да се проектира някакво изменение, да се изрече една дума, трябва да се мисли задълбочено, с чувство за отговорност пред партията, обществото, първичната организация, трудовия колектив. А да мислиш, значи да спориш със себе си, да търсиш, да съпоставяш варианти, докато стигнеш до онзи, който ще бъде най-подходящият.

Всекидневието на първичните организации в това отношение ни поднася едно пъстро многообразие. В зависимост от подхода на партийните бюра, от опита, знанията, уменията на членовете им, някои успяват да хванат главните проблеми и да намерят верния път за тяхното разрешаване, други не успяват докрай да доведат започнатото. Ето примери:

Таня ТАМАХЛЕРОВА — секретарка на първичната партийна организация при ЕСПУ „Хр. Ботев" — Ивайловград: — Пред нас стои въпросът да усъвършенстваме работата с решенията. Те се картотекират, контролира се тяхното изпълнение. Все още обаче е необходимо да работим по тях, за да стигнем желаното равнище. По същия начин стои и въпросът с предложенията и критичните бележки на комунистите и членовете на колектива. Положителна стъпка е направена, стремим се да даваме удовлетворяващи отговори, но за необходимата степен на демократичното начало в партийната работа това не е достатъчно.

Нужни ни са още по-голяма деловитост и партийна дисциплина при провеждане на събранията. Партийното бюро взе мерки за тяхното подобряване. Последните събрания говорят за положителни промени в това отношение...

Digitized by Google

Вълчо ТЮСКЕЛОВ — секретар на първичната партийна организация при районната потребителна кооперация в Крумовград: — Имаше период от време, когато нашата първична партийна организация вземаше много решения. Ако бяха изпълнявани, за много от недостатъците нямаше да говорим. Вземахме хубави решения, но не се водеше достатъчно политическа и организаторска работа за осъзнаване на ползата от тях и от изпълнението им. Съществува несъответствие между усилията за подготовка на решенията и организацията за тяхното изпълнение. Една част от тях не отговаряха на възможностите на колектива и оттам идваше неизпълнението им...

Иван МИТЕВ — секретар на първичната партийна организация при управлението на МТС в Крумовград: — Едно от условията за действеност и авторитет на партийното решение е конкретността. Решения, които изобилстват с шаблонни изрази като „да се подобри", „да се разгърне" и т. н., с нищо не задължават и нямат организиращо въздействие. Така се намалява тяхната ефективност, понижава се и ролята на партийното събрание. И не случайно при обсъждането на такива решения в много случаи съществува безразличие. Проекторешенията трябва да бъдат на равнището на доклада, информацията...

През 1985 г. на събрание на първичната организация обсъдихме въпроса за предсрочното изпълнение на петилетната програма. Събранието реши планът за осмата петилетка общо за МТС да бъде изпълнен четири месеца предсрочно. Отговорно, но изпълнимо решение. За да се изпълни, проведохме разговори с колективите по места. Даваха се различни предложения, споделяха се мнения, някои се двоумяха. Но мобилизирахме силите на колектива и ръководството на МТС рапортува пред общинския комитет на БКП за предсрочно изпълнен петилетен план... Стремим се да даваме широка гласност на нашите решения, нищо не скриваме от колектива. По този начин постигаме и 100-процентово изпълнение на решенията...

От споделеното тук прави впечатление, че все още не е преодоляна „инфлацията" на решенията. По-лесно се казват големи думи, по-трудно се извършват значими дела. Причините, разбира се, са най-различни. Срещат се случаи на недобре обмислени решения. Някои не са формулирани правилно. Често пъти се сблъскваме с волунтаристични напъни, няма условия, няма кой да изпълни дадено решение и т. н. Главната причина обаче си остава лошата организация за тяхното изпълнение. Понякога всичко приключва с вписването на решението в протокола на заседанието на бюрото или на събранието на първичната организация, вместо оттук нататък да започва същинската работа по него. В практиката най-често решенията се картотекират, контролира се и тяхното изпълнение, което дава резултати. Но не е достатъчно.

Какво се изпуска, какво не се използва и не се прави, за да се усъвършенствува организацията на изпълнението на решенията, за да се постига единство между думи и дела?

На първо място, не се гледа на организацията на изпълнението на решенията като на комплекс от политически, организационни и идеологически моменти. Не се използва или почти не се пристъпва към идеологическо, организационно и политическо осигуряване на изпълнението на решението. А всекидневието показва, че често пъти трябва не само да се изясни дадено решение, но и да се убедят изпълнителите в неговата целесъобразност, в неговата полезност, актуалност. Понякога се налага да се разпределят задачите между няколко човека, да се координират усилията на различни фактори, от които зависи изпълнението на решението. Може да се налага най-напред да се решат кадрови въпроси и чак тогава да се пристъпи към изпълнението на решението и т. н. Да не говорим за това, че без да се създаде политическо отношение към дадено решение, не е възможно да се мобилизират в пълна степен всички сили на комунистите и безпартийните за неговото изпълнение. Примерът за изпълнението на петилетния план в МТС — Крумовград в това отношение е много показателен и полезен.

На второ място, когато става дума за единство между думи и дела, между проектирано и направено в първичната организация, не бива да има самоуспокоение дори и тогава, когато записаното в решението

Digitized by Google

е изпълнено. Безспорно това е много важно за самочувствието на комунистите, за тяхното възпитание. То означава, че не се казват напразно думи. Но още по-важно е какви думи са казани, отговарят ли те на потребностите, съобразени ли са с изискванията на деня и с възможностите на първичната организация и трудовия колектив! В това отношение Тринадесетият конгрес на БКП определи високи критерии. **Единството на думите и делата от тази гледна точка следва да се основава на съвпадението на идеите, плановете, намеренията на първичната организация и партийното бюро с интересите и потребностите на трудещите се и с обективния, възходящия ход на общественото развитие.** Това означава на сегашния етап цялата партийна работа да се настройва на научно-техническа вълна, да се води битка за високо качество на продукцията и на всяка дейност, за икономии на суровини, материали и електроенергия. Само решения, свързани с тези проблеми, и организация за тяхното изпълнение характеризират единството на думи и дела в стила на работа на партийните бюра.

В крайна сметка най-важното, което постоянно следва да бъде на вниманието на всички, е въпросът **как да се повишава ефективността от действията на живата верига в организацията за изпълнение на решенията: партийно бюро — отговорник за изпълнението — изпълнители.**

КРИТИЧНОСТ И САМОКРИТИЧНОСТ

Широко известна е мисълта на другаря Тодор Живков, че силата на нашата партия е в това, че тя вижда не само успехите, но и слабостите и недостатъците, сама воюва против тях и вдига народа на борба за тяхното преодоляване. Изпитано оръжие в това отношение са критиката и самокритиката. Те са не само една от чертите на партийния стил, но по същество са закон на развитието, изпитан, постоянно действуващ метод на работа, средство за правилно възпитание на трудещите се, незаменимо условие за разгръщане и стимулиране на тяхната инициативност, самодейност, творчество, основен принцип на партийно ръководство.

В противоречивата същност на процесите и явленията е заложена движещата сила на раждането на новото. Неизменният негов акушер е взискателността на хората един към друг, критичната оценка на тяхната работа, самокритичното отношение към собствените слабости и недостатъци. Но критиката и самокритиката са необходими не само и не толкова за преодоляване на недостатъците, но и за сплотяване на колектива, за довеждане докрай недовършеното, за осигуряване на по-голяма деловитост и оперативност в работата на всеки. Нещо повече. Животът показва, че никакви административно-управленски мерки, никакви юридически санкции не могат да осигурят здрава морална атмосфера, висока технологическа и трудова дисциплина в колектива без намесата на общественото мнение, без острото реагиране на всякакви отклонения от нормите на правото и морала на социалистическото ни общество.

За да играят такава роля критиката и самокритиката, много е важно какъв е техният характер, каква е същността им.

На първо място, такава роля те могат да играят, когато всички страни на дейността на организацията или човека получават обективна оценка.

На второ място, когато съществуващите недостатъци така се анализират, че се помага за тяхното отстраняване.

Digitized by Google

На трето място, когато нито един случай на нарушаване на реда, дисциплината, технологията на производството, нравствените норми на социалистическия начин на живот да не бъде оставен без съответствуващи последици и да не се допуска либерално отношение към недостатъците и техните носители.

Опитът на общинските партийни организации в Ивайловград и Крумовград показва, че там, където партийните бюра и организации не само разбират, но и на практика по същество прилагат по-висока критичност и самокритичност, крачките им напред са по-устремени, лутанията им са сведени до минимум. Примери в това отношение — много! Ето какво разказват някои партийни секретари:

Ангел НИКОЛОВ — секретар на първичната партийна организация в с. Белополци: — Винаги на партийни събрания сме отделяли внимание на критиката и самокритиката независимо към кого са отправени. И резултати от това имаме, защото основателно критикуваният си взима бележка, поставяме му поръчения и следим за тяхното изпълнение. Под погледа на партийното бюро е работата на всеки комунист, много често планираме и правим отчети на онези комунисти, които системно допускат слабости. В събранията те отчитат своята работа, рядко се самокритикуват, но повечето и по-опитните комунисти не се колебаят и им казват истината в очите. Имахме такъв случай. Новоприет комунист, магазинер. По време на самоотчета го поизпотихме. Критикувахме го за неритмичното снабдяване, за продажбата на дефицитни стоки, за лошата му дисциплина. Взе си поука и повече не допуска такива слабости...

Хубен ЧАВДАРОВ — секретар на първичната партийна организация при технологичното звено в с. Студен кладенец: — При подготовката на тютюноразсаждането партийната организация препоръча на ръководството на технологичното звено за пенсионери, нуждаещи се семейства и служители да се определи на едно място площ за тютюн. Технологът Румен Илиев, макар че е комунист, отчасти наруши общото становище, което стана повод за смущения в работата на звеното. Партийното бюро свика извънредно заседание, на което разгледа постъпката на технолога. След нашата критика той коригира своята грешка, без да я възприема като някаква лична обида...

Милка КИРОВА — секретарка на първичната партийна организация при ЕСПУ „Г. Димитров" в Крумовград: — Който критикува, е длъжен да прави конкретни предложения, варианти за изменение на положението. Щом милееш за делото, дай варианти, помогни другарски, че да се отърси човекът от недостатъците, да се подобри работата!

Като секретар на първичната организация разбирам напълно, че за присъствието на критичността и самокритичността решаващ е стилът на партийното бюро и на секретаря. При провеждане на партийни събрания бюрото, търсейки колективния ум и неговата компетентност, се стреми предварително да отстоява проблемите, да отстранява всичко, което е несъществено и дребно, отделя решаващото звено. А това е голяма предпоставка за конструктивна, за градивна критика и самокритика...

Наред с общите положения, за които стана дума, мислите на партийните секретари подсказват и редица други моменти.

Първо, че критиката и самокритиката следва да бъдат най-добре представени в първичния колектив. Да станат те постоянен елемент на деловите и другарските отношения между членовете на организацията или производствената единица, в тях да присъствуват духът на критичността и самокритичността, общата непримиримост към недостатъците. Защото нито нарушенията на дисциплината, нито разхищенията на социалистическата собственост, нито бракът на продукцията могат да се премахнат и изкоренят без непримиримата борба на самите работници, където тези недостатъци се допускат или извършват.

В първичните колективи критиката и самокритиката са ефективни и от възпитателна гледна точка. Там пред всеки стои въпросът: или ще сподели мнението на другарите си, или ще се противопостави на себе си. Тук истинското другарство не е възможно без истината, откровеността, принципността. Не се ли зарадваш на успеха на другаря си, премълчиш ли допуснатите от него грешки, правиш крачка по пътя на равнодушието, а то като ръжда разяжда добрите взаимоотношения.

Digitized by Google

Второ, критиката и самокритиката следва да бъдат по същество. В партийното бюро, в първичната организация, в партийната група, в трудовия колектив няма място за критика и самокритика изобщо. И още, тяхната висока цена е в истината, в обществената значимост на повдигнатите въпроси и в готовността незабавно да се пристъпи към преодоляването на грешките и недостатъците. За съжаление не винаги тези принципни положения навсякъде се съблюдават. Не са редки случаите, когато критиката и самокритиката носят повече страдание на хората, отколкото полза.

Защо се получава така?

Преди всичко, защото често критиката има характер на обида, засяга се личното достойнство на човека, използват се груби изрази и всякакви намеци: самокритиката се използва за користни цели. Но критиката и самокритиката са полезни, когато помагат на хората да разберат причините за допусканите грешки, да посочат онези практически мерки, които са необходими за избягване на други грешки.

Големият въпрос е: как да стане така, че във всекидневието на първичните организации и на трудовите колективи да битуват критиката и самокритиката, на всяка крачка да се чувствува повишена критичност и искрена самокритичност?

Трудно е да се предписват рецепти. Но вероятно **разковничето следва да се търси в личния пример. Някой трябва да поведе останалите. Най-приляга на членовете на партийното бюро начело със секретаря.**

Милка **КИРОВА**: — Ако откровено говорим, трябва да си признаем, че познаваме много добре постановките, принципите за конструктивна и проблемна критика и самокритика. Но питам: лесно ли е да се даде личен пример за утвърждаване на критичността и самокритичността?

Поставям въпроса и сама си отговарям: никак не е лесно! Повече от сигурна съм, че има и други, които мислят като мен.

Защо не е лесно?

Примерът задължава да мислиш повече, да слагаш пръста в раната, да живееш с проблемите на колектива, да търсиш верен изход, да помагаш действено. Това наистина не е лесно.

Да ви кажа право, докато си готвех самоотчета за делата си като комунист, беше ми нужно време да обмисля, да реша как най-добре да подходя, да дам пример за по-голяма самокритичност при отчитане на извършеното, ясно виждане на недостатъците в личната ми работа и пътищата за отстраняването им. Подходът ми даде положителен резултат — самокритикувах се така, че предизвиках разговор, в който членовете на първичната партийна организация се самокритикуваха открито и сами подчертаха собствената си вина за забавеното изпълнение на стоящи за разрешаване от тях проблеми...

Хубаво казано! Коментарът е излишен.

ОПОРА НА ОПИТА И ТВОРЧЕСТВОТО НА ТРУДЕЩИТЕ СЕ

Този основен ленински принцип е свързан и произтича от действието на обществената закономерност за решаващата роля на народните маси в историческия процес и на закономерността за връзките на партията с трудещите се. Практиката неведнъж убедително е доказвала, че **социалистическото изграждане е успешно само когато е дело на всички трудещи се** — комунисти, сдружени земеделци и безпартийни. Успехите в социално-икономическото развитие на двете селищни системи свидетелстват, че партийните кадри и активисти в общинските организации са осъзнали необходимостта при изпълнението на целите и задачите на партийната политика във всички обществени сфери да се опират на творческата активност и инициативност на народните маси. Крайните резултати и ефективността на партийната работа в значителна степен се определят от спазването и творческото прилагане на

Digitized by Google

този принцип, тъй като в неговите изисквания се вплитат и изявяват в реалните си измерения най-съществените характеристики на партията и на обществото — ролята на партийните организации като политически ръководители и първообраз на бъдещото състояние на трудовите колективи; единството и взаимното доверие на партия и народ, политическата зрелост, социалният опит и обществената активност на трудещите се, силата и боеспособността на първичните организации.

В разговорите се отдели значително внимание на два взаимносвързани и взаимнообуславящи се аспекта на този принцип на партийната работа и ръководство. От една страна, чрез анализ и обобщение на практическия опит на партийните органи и организации се търсеше отговор на въпросите, при кои случаи, по какъв начин и с какви форми и средства се реализира в партийната дейност принципът на опора на колективния ум и творчеството на масите. Този принцип присъствува преди всичко в цялостната партийна дейност по организиране и мобилизиране усилията на трудещите се за изпълнение на плановете за социално-икономическото развитие, за бързо внедряване на новостите на научно-техническия прогрес, за постигане на икономии на материали, суровини и енергия, за повишаване качеството на труда и на продукцията, за усъвършенствуване на бригадната организация на труда и стопанската сметка, за изграждането и благоустрояването на селищните системи и населените места, за борбата с отрицателните явления, за изпълнение на задачите, свързани с възродителния процес и 22 постановление на Министерския съвет и др. Стремежът на партийните органи и организации е да създават условия и мобилизация за осъществяване поръката на Тринадесетия конгрес на БКП за творческа активност, ред, дисциплина и организираност.

Опората на колективния ум, активността и инициативността на трудещите се дават възможност партийните органи и организации комплексно и задълбочено да разкриват, изучават, анализират и решават назрелите и актуалните проблеми на многостранния живот на трудовите колективи и населението. Участвуващите в разговорите партийни секретари споделиха конкретен опит в създаването на работни групи (в тях се включват и безпартийни, особено ръководни кадри и специалисти) за изучаване и анализ на въпросите, които ще се разглеждат на партийни събрания, за подготовка на проектоплановете за работата на партийните бюра и организации и др. Използват се различни форми и средства за изучаване на общественото мнение, на критичните бележки и предложенията на трудещите се. **Ефективна форма за директно използване на колективния ум и творчество на комунистите и безпартийните са откритите партийни събрания и единните политически дни.**

Особено внимание в разговорите бе отделено на спазването и творческото прилагане на ленинския принцип за опора на масите чрез усъвършенствуване на партийното ръководство и на дейността на различните субекти на социално управление в трудовите колективи и населените места. В това направление големи отговорности имат територналните първични партийни организации, защото във всяко малко село възникват и трябва да се решават разнообразни проблеми — от тези на новороденото дете до тези на самотния старец. Това обстоятелство повишава ролята и значението на кметствата като органи на държавната власт и народното самоуправление.

Иванка ПЪРЛИЧЕВА — секретарка на първичната партийна организация в с. Звънарка: — Кметството се оформи като важно звено за мобилизиране и възпитание на населението. То пое отговорност за решаване на проблемите във всички сфери на живота на селото — образованието, здравеопазването, търговията и услугите и т. н. Но не са малко упреците и критичните бележки към него от трудещите

Digitized by Google

се. Изводът, който правим, е, че на кметството не достигат деловитост и инициатива, че го не упражнява в пълна мяра контролните си функции.

Понякога не задоволява и дейността на масовите организации. А чрез тях също се осъществява опората на партията на народните маси. Като изразяват и защищават специфичните интереси и потребности на различните слоеве на населението, те насочват своята дейност за организиране и мобилизиране на трудещите се, утвърждават се като обществени гаранти при изпълнението на целите и задачите на партийната политика. Това налага първичните партийни организации да усъвършенствуват своето ръководство над тях, правилно да разпределят общите задачи съобразно спецификата и възможностите на всяка една.

Другият аспект на спазването и творческото прилагане на принципа на опора на масите са активните и целенасочени действия на партийните бюра и първичните организации за създаване на благоприятна обстановка за разгръщане на творчеството и инициативата на трудещите се. Това е най-важната задача, която постави Тринадесетият конгрес на БКП. Създаването на атмосфера на инициатива и творчество зависи от редица фактори и условия — от реалното покритие на думите с делата, от преодоляването на отрицателните явления, от развитието и обогатяването на социалистическата демокрация, от повишаването на квалификацията и образованието на трудещите се, от степента на утвърждаването на вътрешнопартийните отношения като образец на социалистически обществени отношения, от стриктното спазване на принципите на социалистическата социална справедливост и много други.

Повишаването на ефективността от приложението на принципа за опора на масите изисква партийните органи и организации да оптимизират онези фактори, условия и предпоставки, които имат най-силно влияние върху разгръщане на творчеството и инициативата на трудещите се, да обогатяват използваните за постигане на тази цел форми и средства.

За да се опираме на масите, на техните идеи, активност и новаторство, преди всичко са нужни грижа към хората, внимание към техните интереси и потребности. Става дума не само за „голямата" правда, не само за обстоятелството, че в политиката на партията основното е грижата за човека, за неговото добруване. В рамките на трудовия колектив или населеното място непрекъснато, всекидневно възникват различни проблеми, които предизвикват справедлива критика сред трудещите се. Ето защо е важно партийните органи и организации, както и ръководените от тях звена на социално управление с внимание и отговорност да се отнасят към критичните бележки и предложенията на комунистите и безпартийните.

Ето какво сподели Златка ИВАНОВА — секретарка на първичната партийна организация в с. Драбишна: — Важно място в работата на първичната организация заемат връзките й с трудовите хора, индивидуалната работа с отделния човек, вниманието към техните проблеми, желания, стремежи. Всеки месец от 10-о до 20-о число провеждаме вечери на въпроси и отговори. На тях даваме отговори на поставените въпроси от предишния месец независимо от това къде и до кого са отправени — партийното бюро, районната потребителна кооперация, кметство и др. Стремим се да разговаряме откровено по проблемите, засягащи всички страни от живота в селото. Трудовите хора от с. Драбишна вярват в комунистите и първичната партийна организация, защото връзката им с тях е ежедневна, ежечасна.

Активните действия на партийното бюро и партийната организация за бързо разглеждане и решаване на въпросите, поставяни на партийни и общоселски събрания, издигат авторитета на партийната организация, повишават самочувствието и развиват творческата активност и инициативност на комунисти и безпартийни.

Digitized by Google

Важен фактор за създаване на благоприятна обстановка за творчество и инициатива сред трудещите се са повишаването на тяхната информираност, засилването на гласността и публичността на действията и решенията на партийната организация. Наред с разясняване на политиката на партията като цяло чрез открити партийни събрания, единни политически дни, срещи и разговори на агитаторския колектив и др. са нужни информираност и гласност за проблемите и нерешените въпроси по месторабота и местоживеене. Всеки човек иска и трябва да знае какви решения взимат първичната партийна организация, администрацията, профсъюзната организация, кметството. **Пълната и достоверна информация за живота и работата на първичната организация е сигурен залог за постигането на по-висока активност и инициативност на комунистите и на всички трудещи се.**

Бойка КОСТОВА — секретарка на първичната партийна организация при стопанското предприятие „Битово и комунално стопанство“: — Ако първичната партийна организация живее пълнокръвен живот, основан на принципни отношения, ако комунистите се занимават с конкретни дела, а не водят празни разговори на общи теми, успехът е сигурен. Не е достатъчно да се виждат недостатъците и пороците, те трябва да се заклеймяват, да се изкореняват. А за това са нужни гласност и публичност.

Съществен фактор за създаване на атмосфера на инициатива и творчество е **въздействието на личния пример и авангардната роля на комунистите.** Те трябва да дават „тон“, да са винаги напред, така, както го изисква от тях званието „комунист“. Наред с това новите задачи повелително изискват комунистите да въздействуват върху останалите членове на колектива, да ги водят след себе си, да се чувствуват отговорни за техните действия и постъпки. Критерият за авангардната роля бе формулиран много точно от Златка Иванова: „Стремежът трябва да бъде всеки комунист по свой начин да влезе, да се „загнезди“ в душата и сърцето на хората. Само така се постигат резултати, само така хората вярват и вървят след теб.“

Йордан ХАДЖИЕВ
Георги СЪЙКОВ

Digitized by Google

ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА ИЛИ ПРАКТИКА И ТЕОРИЯ?

Размисли върху единството на теорията на партийното строителство и партийната практика

ХРИСТИНА АНГЕЛОВА
кандидат на философските науки

Разговорите, които се водят по този проблем, имат комплексен характер и съвсем не са лишени от упреци от страна на „теоретиците" към „практиците". И обратно. Въпреки че нито теорията може да се развива откъснато от практиката, нито практиката може да се привежда в по-пълно съответствие с действието на обективните закономерности, без за това да е дала своя принос теорията. При все това съществува и дистанция между тях, и разминаване, а в отделни случаи и противоречие.

Къде може да се търси отговор, въпреки че и той не може да бъде еднозначен. Естествено, че съществуващата практика ще бъде критерий за това единство. Но да обърнем най-напред поглед към

ПРАКТИКАТА

Да вземем например марксистко-ленинската теория за ролята на народните маси в историята, за водещата роля на работническата класа и в съответствие с това изискванията на Тринадесетия конгрес на партията за издигане ролята на субективния фактор. Марксистко-ленинското учение по този въпрос е ясно. То е допълвано от теоретиците и обогатявано от практиците в революционните борби на работническата класа. Тази класа идва на власт и започва да управлява, подготвяйки обществото за самоуправление. В същото време такива форми на участие в управлението като подготовката на насрещните планове, организацията на производствения процес, усъвършенстването на колективното начало в работата на производствените единици нерядко става или без участието на работниците, или с формалното им участие (за което те самите нямат вина),

Digitized by Google

Много е писано и говорено по насрещното планиране. Теорията и технологията му са ясни. Кой ръководител не знае и коя партийна организация не е убедена (става въпрос за всички равнища на структурата на общественото производство), че подготовката трябва да започне още в средата на годината, че е необходимо да се впрегнат всички възможни налични материални и духовни фактори, да се обобщи опит, да се предостави време и за проверка на идеи, на нов опит и т. н. А в действителност на немалко места продължава да се върви по старата бразда. Плановете се изготвят в последните срокове за представяне, няма време да се предоставят на непосредствените изпълнители, които на основата на своя опит и знания биха могли (разбира се, при съответната подготовка) да дадат своя реален принос за разкриване на резерви, за действително работническо „насрещно" доразвитие, обогатяване, усъвършенствуване и пр. на плановете. Набързо, без подготовка работниците се свикват на общо събрание и „гласуват" насрещния план. Тихо и безконфликтно преминава преди това обсъждането му и на събранието на първичната партийна организация или на актива. Липсва своевременното и задълбочено обсъждане на отделните показатели, на ресурсите за тяхното осигуряване. Като се има предвид и това, че корекциите твърде често придружават изпълнението на насрещния план (корекции с и без основание) и че отношение към тях трудовият колектив няма, то не остава нищо друго освен да съзрем крещящо противоречие между теорията за насрещното планиране като обективна потребност за развитието на икономическата демокрация, за издигане ролята на трудовия колектив в управлението на производството и преобладаващата практика. И нерядко не може да се открие истинската причина за този формализъм. А едва ли тя е само една. Защото, за да се включи работникът в реализацията на тази форма на участие в управлението на колектива, той трябва да бъде подготвен своевременно, да му бъде дадена информация и за постигнатото дотогава, и за потребностите, и за успехите на сродни колективи, за научно-техническите постижения и пр. Така той може да помисли, да прецени, да потърси пътища и средства за ускорено развитие на трудовия колектив. Но това той не може сам да постигне. Нужна му е и помощ, и съдействие, които да гарантират изпълнението на неговата социална роля на стопанин. Въпросът опира до ръководните административно-стопански кадри на различни равнища — до тяхната компетентност, до убедеността им в необходимостта да се надмине държавната задача с активната намеса на целия колектив чрез използване на съществуващи и търсене на нови форми на демокрация.

Само пълната заинтересованост на всеки — от изпълнителя до съответния ръководител, може да доведе до реално увеличаване приноса на колектива в общото национално богатство и да се защити с чест престижът на този колектив. Тук в отделни случаи се изпречват местническите бариери, които се оказват твърде силни. Те предизвикват понякога такива „преразпределения" на относителни дялове, ръстове, показатели, материални ресурси и др., зад които нерядко стои лично приятелство, добро гостоприемство, летуване, ловуване и за които се говори, коментира, но като трайна традиция (излиза, че традициите могат да бъдат не само положителни) продължава да се развива и усъвършенствува, да укрепва здраво кореновата си система в почвата на безотговорността, на личното спокойствие и благополучие. В тези „странични" механизми работникът не участвува. А има добра, ясна теория. Има и представители на партията в трудовите колективи (първичните партийни организации), които са гаранти за всяка партийна постановка, за всяка теоретическа обосновка.

Digitized by Google

Те са и опора на неспокойните хора с творческо мислене, които предлагат нови идеи, разкриват допълнителни резерви, рушат барнерите. Очевидно тук не теорията е далечна от практиката и не в нейните обосновани, точни теоретически изводи и определения за насрещното планиране се е установил формализъм и бюрократизъм. Значи няма защо да корим теорията. В същото време практиката има вина и носи отговорност, но само част от нея. Колкото на по-високо равнище на социалната структура се реализира една идея, толкова повече грешките, слабостите, неразбирането, безразличието и др. подобни бариери увеличават своя отрицателен ефект и пораждат нарастваща дистанция между теорията и масовата практика.

Теорията не може сама да измени практиката. Масите ще тръгнат по пътя на една нова теория, ако техните ръководители са действително политически дейци, ако навреме осъзнаят потребността от практическото ѝ приложение, ако умеят да отстояват партийната линия за използване на всичко ново в интерес на трудещите се, ако притежават наистина държавническо мислене и не допускат да се издигнат личните и колективните интереси над държавните интереси по всяко време, по всеки проблем и на всяко работно място.

Мнозина считат, че постановките за икономическия ускорен растеж са „теория", че не са по силите ни, че нямаме материални предпоставки и пр. за това. Такива опасения ни навеждат на мисълта за един по-ранен период от социалистическото ни развитие, когато също се изказваха съмнения за нашите възможности. Програмните задачи на Петия конгрес на партията и увереността на Георги Димитров, че можем за 15—20 години да постигнем това, което другите са постигнали за столетия, също бяха приети с неверие, като откъсната от действителните ни условия теоретическа възможност. А само 10 години по-късно Седмият конгрес обобщи постигнатото с категоричния извод, че в България пълно и окончателно е победил социализмът. Този наш доказан социален опит ни дава основание да заявим, че ако запретнем ръкави, ако се заловим здраво за организираността, реда и дисциплината от всеки и на всяко работно място при съществуващия икономически, кадрови и трудов потенциал, теорията действително ще се превърне в материална сила и ще осигури този ускорен икономически растеж, без да позволи и най-малкото съмнение в своята истинност.

Или да вземем друг проблем — от вътрешнопартийния живот. Непрекъснато се обогатява теорията за характера и функциите на първичната партийна организация. Към Лениновите характеристики като основа на партията, самодейна организация и политическо ядро първичната организация се определя и като първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив, политически щаб, опора на трудещите се, представител на партията в трудовия колектив и представител на колектива пред партията и пр. Всички тези теоретически постановки намират конкретен израз в степента на боеспособност на политическия ръководител на трудовия колектив при обсъждане, конкретизиране, решаване, организация на изпълнението и класово-партийна оценка на постигнатите резултати и при решаването на задачи, поставени от висшестоящите партийни органи. Умелото обвързване на централизма при поставянето на задачите с демократизма на тяхното адаптиране към местните условия и потребности повишава авторитета на партийната организация. Тя съумява и при най-трудни условия да мобилизира трудещите се. А къде е вината на теорията, ако партийният секретар е некомпетентен, ако не притежава творческо мислене и усет към новото, а изчаква да получи директиви, указания, да му се диктуват

Digitized by Google

формите и методите на работа, ако не умее да контактува с хората, да ги увлича.

Теорията не може да се превърне в практика извън съзнанието и волята на личността. Тя не може да доведе до възможния предвиден в нея резултат, ако се оставят стихийно да действуват отделните членове на първичната организация, колкото и да са подготвени, активни и инициативни, без организаращата и мобилизиращата, целенасочена, планирана дейност на партийното бюро и на партийния секретар. Затова и Тринадесетият конгрес внесе допълнения в Устава по ролята на секретаря като главна фигура в партията.

Следователно и най-добрата теория се нуждае от убедени, умеещи да я приложат на практика кадри. И най-добрата теория би останала само сполучлив извод, привлекателна перспектива, ако няма осъзната потребност от нейното прилагане в практиката, ако не се вижда в нея реалната възможност да измени практиката, да я приближи до действуващите обективни закономерности. Тук възниква проблемът за зрелостта на кадрите, за диалектическото им мислене, за способността им да откриват във всеки проблем политическия смисъл, да разкриват връзката на общите с колективните и личните интереси. Нужно е умение да се убедят хората в правилността на една теория, да осъзнаят обективната необходимост от нейното прилагане и съзнателно и отговорно да пристъпят към усвояването и превръщането ѝ в ръководство за конкретни практически дела.

Теорията се превръща в ръководство за действие само когато премине през съзнанието на тези, за които е предназначена. И когато потребността от нея не се осъзнава, тя дълго време може да стои настрана, да се задържа развитието, да не се достига възможният резултат, практиката да изостава, а в някои случаи и да влиза в явно противоречие с обективните закономерности на общественото развитие. Такъв е случаят с ленинския принцип за разграничаване на функциите, който е изведен до уставна норма. Т. е. определена е неговата задължителност като функция на всяко ръководство. Има писани много страници, изнесени са много лекции, проведени са безброй разговори, дискусии, конференции и пр. по него. Въпреки това продължават случаите на грубо дублиране, изместване и изземване на функции на държавни и административни органи от страна на партийните органи. Отново изпъква въпросът за компетентността и зрелостта на тези, които изземват функциите, и на тези, от които ги изземват. Защото се нарушава механизмът на взаимоотношенията, страда организацията на работа. Спокойната и делова работа на административните и стопанските ръководства по изпълнението на важни партийни решения понякога се заменя с прибързаните практически действия на някои партийни органи за самостоятелно изпълнение на неприсъщи функции, за опекунство над иначе самодейни и самоуправляващи се социални системи.

Такъв подход на партийните органи често се подхранва от стила на административните и държавните органи. Защото понякога те имат стил, при който мудно се проявява самостоятелност и творчество, изчакват се указания, не се поема риск, не се осъзнава отговорността за изпълнението на специфичните им задачи със специфични методи и средства. В редица случаи не се проявява политическа зрелост, не се вниква в дълбоката същност на партийните решения. Затова опитите да се действува без добра подготовка, информация, нагласа и пр. води до нежелателни резултати. Тези резултати от своя страна след предизвикване на справедлива партийна критика намаляват самостоятелността и отговорността на ръководните стопански органи и

Digitized by Google

кадри за изпълнението на техните задачи. Характерът на социалните задачи, които решават, отражението на получените резултати върху социалните потребности на хората, за което в крайна сметка носи политическа отговорност партийният орган или първичната партийна организация, принуждават същите тези органи и кадри да тръгват по краткия, макар и ненадежден път. Например задачата на партийните органи е не да се заемат пряко с благоустрояване, почистване на населените места, а да използват механизма на разясняване, убеждаване, на подготовка и възпитание на кадрите в отговарящите за тези дейности органи, с оценка на тяхната годност да изпълняват възложените им функции.

Този път е по-дълъг, но веднъж извървян, ще внесе необходимия ред в реализацията на съответните функции от всеки и ще повиши неговата отговорност за качеството и ефективността на съответната дейност.

Бедата понякога идва и от висшестоящия партиен орган. Вместо да постави задача на съответния административен или държавен орган на своето равнище и последният да организира дейността на поделенията си, партийният комитет пряко поставя задача на партийните органи и организации и те поемат оперативното им изпълнение. Има случаи, когато секретари на общински, комбинатски и заводски комитети се ангажират от страна на окръжен комитет по проблеми на промени на асортименти, на благоустрояване, на изпълнение на строителна програма и пр. Това трябва да бъде задача на окръжния народен съвет и той да изисква от местните органи на властта, от административните ръководства да изпълняват своите задължения. А партийният орган да насочи вниманието на съответните низови партийни органи и първични организации да се заемат с политическото и идеологическото им осигуряване.

Всеки знае какво представлява принципът за разграничаване на функциите. Знае и как трябва да се прилага. Но едно е да знае, а друго е да има желание и твърдост да превърне това знание в конкретни дела и да прояви отговорност за осъществяване на единството между теорията и практиката. Колкото на по-високо равнище в социалната структура са ръководният орган и кадрите, които ръководят, контролират и оценяват как се реализират функциите на други социални органи, толкова отражението до най-ниското равнище ще бъде по-голямо и последиците ще бъдат с по-голям ефект (положителен или отрицателен). Следователно и отговорността за правилното прилагане на този принцип е по-голяма, колкото равнището в структурата е по-високо. Прехвърлянето в някои случаи на вината за това върху първичните партийни организации не винаги е основателно. Тяхната самостоятелност не може да излезе извън рамките на точно определената територия, на която функциите са сравнително по-ограничени и последиците са по-малки.

Дотук разсъждавахме главно за отговорността на практиката, на оперативното партийно ръководство за прилагане на теорията при решаване на задачите. Това обаче не означава, че само практиката е длъжница на теорията. Да насочим погледа си към

ТЕОРИЯТА

към нейната отговорност да задоволява потребностите от непрекъснато усъвършенствуване на партийната и социалната практика. В съвременните условия теорията има по-големи възможности да изпреварва практиката, да обобщава своевременно натрупания опит и

Digitized by Google

да открива кълновете на новото, което да обосновава и да въоръжава с нови знания ръководните кадри, за да привеждат те по-бързо и по-успешно своята и дейността на ръководените от тях колективи и организации в по-пълно съответствие с тенденциите и закономерностите на общественото развитие. В същото време трябва да подчертаем, че теорията не само носи отговорност за своевременно обобщаване и изясняване същността на процесите и явленията, но тя трябва да посочи и пътищата, методите, формите и средствата, чрез които практиката ще постигне най-висок социален ефект. Или още по-точно казано, заедно с обосновката на проблема теорията на партийното строителство като наука с подчертан приложен характер трябва да даде и методиката за неговото решаване. И колкото по-бързо се отговори на появила се потребност, толкова по-цялостно ще се реализира отговорността на теорията за изменението на практиката.

Какво показва практиката? Теорията може да изпревари, да обобщи практиката, да надникне в бъдещето и да даде общата постановка, да очертае главното, перспективното, но да няма в момента готовност да очертае точния път на практиката. А последната изпитва остра нужда от това.

Например преди повече от 15 години бяха направени теоретически обобщения и изводи за зараждащата се потребност при подбора и издигането на кадрите да се въведат конкурсното и изборното начало. Теорията закъсня да даде задълбочено виждане по проблема, да обоснове същността на промените, които ще предизвика един такъв подход. Времето показва колко слабости и недостатъци се появиха в това отношение. Придобитите навици сега по-трудно ще се изкоренят. Теоретиците по проблема не установиха единство на постановките, не съумяха да изработят своевременно единна методика, която да гарантира прилагането на ленинските принципи за подбор на ръководните кадри по техните политически, делови и нравствени качества. На редица места се появиха рецидиви, компрометира се същността на конкурсното начало, появиха се симбиози на старата и новата постановка не в полза на прилагането на конкурса в този смисъл, в който го разбира Централният комитет на партията. А потребността от подбор на кадри компетентни, инициативни, способни да отговарят на изискванията на времето, непрекъснато нараства.

Потребността от кадри, които ще бъдат свързани с колектива и населеното място по силата на убедеността на трудещите се в техните способности, все по-осезателно се чувствува в условията на нарасналата активност, инициатива и възможност на трудещите се да участвуват в управлението на своите колективи. На тази потребност теорията не даде своевременно отговор, не съдействува да се превърне една обективно необходима идея в съзнателно организирана, планово целенасочена ръководна дейност. Липсват единни критерии, не е освободена съществуващата практика от субективизъм и териториална ограниченост във виждания за използваните методи, подходи и пр. А по тези въпроси няма достатъчно задълбочени разработки, така че една от тях да бъде приета като достатъчно убедителна, за да се превърне в ръководство за действие, което да измени в качествено отношение работата по подбора на кадрите.

Партийната практика е изключително богата на новости, на разнообразие от прилагане на единните принципи и норми на партиен живот. В същото време теорията недостатъчно обосновава и предоставя разработки, които да се ползват и да се превръщат в предпоставки за усъвършенствуване на практиката. Да вземем оцен-

Digitized by Google

ката на ръководните кадри. И да свържем този проблем с по-нататъшното развитие на вътрешнопартийната демокрация, с нарастване ролята на първичната партийна организация, с повишените изисквания към ръководните кадри и създаването на ръководители от нов тип. Няма пълна яснота по това в какво точно се изразяват функциите на първичната партийна организация по отношение развитието, израстването и пр. на ръководните кадри.

Недостатъчно ясен е и проблемът за формирането на кадровия резерв. Няма задълбочена разработка, която да послужи като ръководство на всеки партиен работник, на всеки партиен секретар да изгради своето кадрово стопанство по законите, по принципите на науката партийно строителство. Има още какво да се желае относно механизмите за постигане на пълно единство в критериите за оценка на кадрите по изискванията за единство на политическите, деловите и нравствените качества. Това неминуемо ограничава, обеднява, формализира оценките на кадрите. Да не говорим за това, че в някои първични партийни организации оценките се обсъждат и приемат формално. Няма теоретически обосновани гаранции за осъществяване уставното право на първичната на контрол над дейността над административните и стопанските ръководства, правото ѝ на мнение и оценка за качествата и перспективата на нейните членове като ръководни кадри.

На ръководните партийни кадри, на партийния апарат, на партийните секретари не е нужна „чиста“ теория, постулати, абстрактни обобщения и изводи, които са откъснати от богатата и динамична партийна и социална практика. Нужни са яснота, простота, конкретност (без опростенчество) на разработките. Необходима е научно-обоснована методика за изменение на практиката. И не след като бавно и мъчително практиката се е лутала и търсила, след като изискванията са предявени и всеки започне в зависимост от огромното разнообразие на знания, опит, смелост, творческо мислене и пр. да изменя практиката. Неминуемо малкото познание, недостатъчният опит ще доведат до изкривяване някъде на практиката, ще породят последици, които не са благоприятни за политическия ръководител.

Ето например в материалите на Тринадесетия конгрес на партията се постави проблемът за самоуправляващите се единици. Оттук възникват въпроси за мястото, ролята и функциите на първичните партийни организации в тези системи като самодейни организации в самоуправляващи се системи. Как ще се тълкува прилагането на демократическия централизъм, каква ще бъде съдбата на централизма, на демократизма и пр. както в първичната партийна организация, така и в политически ръководения от нея колектив?

И тук теоретиците своевременно трябва да решат много проблеми. Защото практиката няма готовност. И защото не бива да се допусне лутане, връщане, въртене в кръг, смяна на думите, а не и в делата.

Изчакването на практиката да породи опита не е единственият път за развитието на теорията. Тя може да я изпреварва. И когато това се отнася за ръководна дейност, която дава отражение върху цялата социална система, отговорността на теорията за изпреварващите ѝ възможности нараства много повече. По силата на умението на теоретиците с политически подход и диалектическо мислене да вникнат в дълбоката същност на процесите и явленията в партийната дейност, да разкрият действието на обективните закони в живота на партията, да открият противоречията, да забележат новото още в кълн или да предвидят неговото появяване по логически път, те мо-

Digitized by Google

гат и трябва своевременно да ориентират ръководните кадри за новите явления, да очертават техните предполагаеми параметри на развитие и същностни страни. По този начин активно ще съдействуват за своевременната подготовка на субективния фактор, за да не се окаже той на опашката на събитията.

●

И все пак не може да се каже категорично кой на кого е длъжник — теорията на практиката или практиката на теорията. Защото и двете са в диалектическо и органическо единство. Въпросът е да вървят еднопосочно, да не разкъсват тази връзка, непрестанно да си взаимодействуват. Теорията да предвиди, да подготви субективния фактор, да го предпази от изненади, да му подскаже вариантите на възможно отклонение в развитието на процеса и явлението, да изостри вниманието към евентуалните неблагоприятни тенденции. А практиката непрекъснато да информира теорията за движението на процеса и явлението, за да може теорията своевременно да даде обяснения, да превъоръжи кадрите с нови подходи и методи към тях.

Самостоятелното откъсване от това единство вреди и на теорията, и на практиката. Въпреки че резултатите не винаги са очевидни, последиците могат да се почувствуват по-късно, когато е невъзможно нито да се обясни от теорията, нито да се овладеят процесите в практиката. И затова, когато една теоретична постановка трябва да намери своята реализация в практиката, е необходимо при нейното прилагане да участвува активно теоретичната мисъл. Необходимо е непосредственото участие на теоретиците, работещи в тази област, но не просто като наблюдатели, а като активни творчески съветници, понесли заедно с практиците отговорността за положителния изход. И обратно. Когато теоретиците разработват проблемите, на тях им е нужна конкретната помощ, участието, съветите, изводите на хората, които непосредствено работят в тази област. Те имат опит, познават редица странични явления, които могат да се окажат от съществено значение за по-нататъшното развитие на теорията.

Необходимо е процесът на единството и взаимодействието, на взаимната обусловеност на развитието на теорията и практиката още по-пълно да стане предмет на организирано и целенасочено, направлявано партийно ръководство, за да бъде подготвен субективният фактор да действува в съответствие с обективния ход на социалните процеси.

Digitized by Google

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

ИНТЕРНАЦИОНАЛНО СОЦИАЛИСТИЧЕСКО СЪРЕВНОВАНИЕ

Дружбата, сътрудничеството и интернационалното социалистическо съревнование между колективи от водния транспорт на Съветския съюз и нашата страна имат дълбоки корени и са с утвърдени традиции. Те са ярък пример на интернационализъм в действие.

Досегашният опит в развитието на взаимните връзки и големите възможности, които осигурява социалистическата икономическа интеграция, обективно обуславят и налагат необходимостта от по-нататъшното развитие и усъвършенствуване на социалистическото съревнование, защото, както се знае, по воден път сега се осъществява преобладаващата част от външния ни стокооборот със Съветския съюз.

Солидна основа за засилване на интеграционните връзки и организиране на интернационалното съревнование между колективите от водния транспорт на двете страни бе Комплексната програма за социалистическа икономическа интеграция, приета на XXV сесия на СИВ. С нея са създадени подходящи условия за по-голяма конкретност и ефективност от съревнованието, насочено към изпълнение на плановите задачи и взаимните договорни задължения, съвместно търсене на пътища за икономия на материални ресурси, ориентиране към интензивен тип на развитие.

Най-добър пример в това отношение дават колективите от водния транспорт на побратимените градове Варна и Одеса, където интернационалното социалистическо съревнование намери най-благоприятна почва, тъй като Черно море не разделя, а още по-здраво и трайно свързва тези градове. Технологическата обвързаност на задачите, стоящи пред транспортните колективи, сходната структура на варненския и одеския транспортен комплекс, сходството в техниката и технологията са все параметри на една и съща функция — взаимопомощта, която намира точен израз в интернационалното съревнование. По думите на Стойчо Стойчев — председател на окръжния щаб по комплексното и интернационалното съревнование във Варна, „То издържа проверката на времето, доказа своята жизненост и ефективност. Здраво е вкоренено в нашето ежедневие, без което не можем“. Впоследствие то е пренесено и внедрено и в колективите от останалите ни пристанища — Бургас, Русе, Лом...

В стопанска организация „Воден транспорт“ — със седалище Варна, беше изградена стройна система за организация, ръководство,

Digitized by Google

отчитане и стимулиране на участниците в съревнованието „Дружба". Появиха се твърде интересни, разнообразни и съдържателни форми на интернационално съревнование, което бе поставено на принципите на доброволността, взаимната договореност, зачитане интересите на отделните колективи, гласност на резултатите.

Двустранни договори за взаимна помощ като организационна основа на интернационалното социалистическо съревнование са сключили всички транспортни колективи от Варненски окръг със сродни от Одеса и Одеска област. Чрез тях са обвързани колективите от параходство „Български морски флот" — Варна и параходство „Българско речно плаване" — Русе и от пристанищните комплекси Варна, Бургас, Русе и Лом със съответни сродни колективи от съветските черноморски, азовски и дунавски пристанища Одеса, Иличовск, Новоросийск, Жданов, Херсон, Бердянск, Измаил, Рени, както и техните параходства. В тези договори съревнователният елемент явно е изразен и е превърнат в неотменна черта от стила и метода на работа на партийното, стопанското, профсъюзното и комсомолското ръководство. Те имат конкретно съдържание и са насочени главно към срочното и качествено извършване на претоварните операции, опазването на товарите, пълното използване на корабите, пристанищата и кейовата механизация, навременното реализиране на вноса и износа.

Широко се прилагат в черноморските ни и дунавските пристанища договорите между екипажите на съветските кораби и комплексните докерски бригади за предсрочно обработване на корабите. Почти с всеки пристигнал кораб в Бургас, Варна, Русе и Лом се сключва договор, в който двата колектива се договарят за създаване на взаимноизгодни условия и на съревнователни начала бързо да бъдат натоварени или разтоварени плавателните съдове. Договорите обикновено се сключват за еднократно обработване. Само един пример: екипажът на съветския кораб „Георгица Карастоянова" благодарение на сключения договор за съревнование с ломските докери и механизатори от бригада „Лилия Карастоянова" съкрати през 1985 г. над 600 часа от времето за престой.

През осмата петилетка за активно участие в интернационалното социалистическо съревнование „Дружба" и за получените високи и трайни резултати от системата на стопанско обединение „Воден транспорт" 50 пристанищни работници — докери, механици, боцмани, капитани и др., са наградени с почетния знак „Челник в интернационалното социалистическо съревнование", със съветска значка „Първенец на XI петилетка", както и с парични и предметни награди. Освен това 15 колектива са наградени с почетния диплом „Победител в интернационалното социалистическо съревнование", които приложиха редица прогресивни технологии и челни методи на работа, усъвършенствуваха социалистическата организация на труда, съдействуваха за ускореното обработване на корабите с вносно-износни товари.

Нов етап в укрепването на българо-съветската дружба и развитието на интернационалното съревнование във водния транспорт бе построяването и пускането в експлоатация на фериботния комплекс „Варна—Иличовск". В резултат на съвместните усилия в съкратени срокове напълно бе усвоена сложната материално-техническа база и технология за работа на комплекса, което даде възможност бързо да се достигне проектната му мощност, да се съкрати времето за обработване на вагоните и бъде увеличен близо 3 пъти броят на рейсовете на корабите. Качествено новият елемент — безпретоварно транспортиране на няколко милиона тона товари годишно (от изпращача

Digitized by Google

до получателя), доведе и до по-висока икономическа и експлоатационна ефективност за двете страни, до по-висока производителност на труда, до намаляване на материалните разходи.

Тези високи резултати са плод и на социалистическото съревнование, в което масово се включиха работниците и специалистите от всички професии и длъжности. Преодоляха се и много трудности. Но всичко това вече е изминат път, с много изводи и поуки, но най-важният е, че до успехи и върхове се достига само с дружните обединени усилия на моряци, железничари и научни работници от двете страни.

Несъмнено задълбоченото изучаване и широкото прилагане на челния опит са сърцевината на интернационалното социалистическо съревнование. И ние сме облагодетелствувани в това отношение, защото богатият съветски опит е неизчерпаем източник на знания, на теория и на практика по пътя за повишаване производителността на труда и качеството на транспортното обслужване. Така например опитът на одеските транспортни работници за комплексно социалистическо съревнование и производствена дружба между колективите от отделните видове транспорт намери най-напред благоприятна почва във варненския транспортен възел, където ежегодно от работата по този опит се освобождават за допълнителна експлоатация един 12 000-тонен кораб и над 5000 вагона. Впоследствие този опит бе приложен и в транспортни възли и селища — Русе, Бургас, Лом, Горна Оряховица, Димитровград, където се създадоха условия за комплексност, договореност и взаимопомощ в успешното транспортиране на превозите по единната и непрекъсната транспортна верига. А естествено от това и ефектът за транспорта и народното стопанство значително нараства.

За усъвършенствуване на социалистическата организация на труда чрез внедряване на бригадната форма на работа в транспорта дял има изученият, пренесен и внедрен в колективите от нашите морски и речни пристанища опит на знатния бригадир от пристанище Иличовск, героя на социалистическия труд Анатоли Барановски. По примера на съветския опит бяха изградени в пристанищните комплекси 50 уедрени комплексни технологически бригади, в които се създадоха условия за усвояване на две и повече професии, взаимозаменяемост и непрекъснатост в работата, по-голяма сменност, постигането на 30 процента по-висока производителност и ефективност.

Или да вземем примера с масовото внедряване, и то със значително голям икономически ефект, на системата за непрекъснато техническо обслужване на корабите, в чиято основа също е съветският опит. Със силите на екипажите и бреговите звена се поддържа техническото състояние на корабите в продължение на две и повече години, без да се влиза в заводски ремонт. Ежегодно икономическият ефект от прилагането на тази система надминава 1,5 милиона лева, произтичащ главно от увеличаване на времето в експлоатация.

Като обобщение за досегашните резултати от интернационалното социалистическо съревнование следва да се каже, че те се изразяват главно в следните направления:

- ускорено обработване на плавателните съдове и оттук рязко повишаване на интензивността и производителността на труда (средно от 25 до 32 на сто през годините на осмата петилетка);

- увеличаване пропускателната способност на пристанищата и обема на обработваните и превозвани количества товари;

- своевременно завършване и пускане в експлоатация на важни наши национални обекти (АЕЦ — Козлодуй, АТЗ — Ст. Загора, про-

Digitized by Google

мишления комплекс в Девненската низина, пристанище Варна — запад, Нефтохимическия комбинат в Бургас);

● спестяване на значителни количества време и течни горива;

● внедряване на оптимален режим в работата на колективите от черноморските и дунавските ни пристанища, както и на редица авангардни технологии;

● постигането на по-високо качество при превоза, което се изразява главно в ускоряване на доставката на товарите и запазването на потребителските им качества.

Освен икономически ефектът от интернационалното съревнование е още социален и възпитателен. Истински интернационализъм в действие са постоянните контакти между наши и съветски моряци, ръководители и специалисти. При тези срещи се завързват приятелства, организират се семейни срещи и мероприятия. Неведнъж например съветски екипажи по времепрестоя им в Лом заедно с пристанищните работници отиват на бригади в помощ на селското стопанство. В пристанищните интерклубове много често се организират общи мероприятия, които оставят трайни следи и впечатления у пребиваващите моряци от Съветския съюз и други страни. Именно този ефект от установената дружба, приятелство и връзки е трудноизмерим, но с изключително голямо значение за по-нататъшното затвърдяване на интернационалното чувство, братската дружба и солидарност у моряците.

И ако потърсим факторите за сътрудничеството и за големия ефект от интернационалното съревнование, то на първо място следва да се постави активната, целенасочена и разностранна организаторска и възпитателна работа на партийните органи и организации на всички равнища на управление. Под тяхното ръководство се сключват договорите, отчитат се и се онагледяват резултатите, осигурява се гласност на постиженията, стимулират се най-добрите.

Окръжните и общинските партийни комитети най-редовно се занимават с всички проблеми на интернационалното социалистическо съревнование. Положителен пример е окръжният щаб по интернационалното и комплексното съревнование във Варна, който се е превърнал в щаб на новото, прогресивното, а окръжният щаб в Русе е привлякъл широк актив от специалисти и ръководители.

Изразителен е и фактът, че само през годините на осмата петилетка на много партийни и профсъюзни пленуми, на национални съвещания и семинари в столицата и редица други окръжни градове интернационалното съревнование и челният опит многократно са били предмет на обсъждане. Както за седмата, така и за осмата петилетка бяха приети програми за изучаване, внедряване и широко разпространение на челния съветски опит. Ежегодно се организират държавно-обществени прегледи по ускореното внедряване на рационализаторската и изобретателската дейност. Утвърден е и статут за целево интернационално социалистическо съревнование, с който е учредено знаме на трудовата слава и други отличия за колективите от транспорта — първенец и в интернационалното съревнование.

Несъмнено голям тласък за разгръщането на интернационалното социалистическо съревнование беше съвместното заседание на колегиума на Министерството на транспорта на НРБ и колегиума на Министерството на морския флот на СССР, проведено през 1983 г. С право това заседание бе признато като открит урок по взаимно сътрудничество. На него се приеха основните положения за водене и

Digitized by Google

отчитане на съревнованието и вече трета година то дава положителни резултати.

Важна роля в това отношение играят и изградените международни транспортни организации в областта на водния транспорт като „Дунайтранс", „Интерлихтер", Фериботния комплекс, „Интерморпут", Единната транспортна контейнерна система и други. Съществен елемент в тяхната дейност от няколко години насам е интернационалното съревнование и издигане на производствената дружба на по-високо равнище.

Със свой принос е и постояннодействуващият семинар за изучаване на челния опит между профсъюзните централи от социалистическите страни. Ежегодно всяко негово заседание се посвещава на определен проблем.

Когато говорим за формите на социалистическото съревнование между колективите от водния транспорт на двете страни, обезателно следва да се изтъкне фактът, че то е неразделна част от ежедневната стопанско-организаторска, политическа и идейновъзпитателна работа на партийните, стопанските, профсъюзните и комсомолските ръководства и организации. Например в стопанската организация „Воден транспорт" във Варна въпросите за интернационалното съревнование редовно се обсъждат и непрекъснато се усъвършенствува нормативната уредба за братската надпревара. Условията за съревнованието са актуална задача след пленума на Централния комитет на БКП по техническия прогрес.

Особено характерен момент е личният пример на комунистите. Всеки от тях е включен в интернационалното съревнование с конкретно поръчение за личен принос: било в организаторската и възпитателната работа, с поето задължение за повишаване на ефективността; съкращаване времето на всеки рейс; предсрочно натоварване и разтоварване на всеки плавателен съд; пестене на гориво... Активност проявяват комунистите и в отделните комисии и съвети по съревнованието и челния опит, където системно се обсъждат резултатите, извършва се класирането и награждаването на най-добрите.

Перспективите за по-нататъшното разгръщане на интернационалното социалистическо съревнование следват очертаната възходяща линия за икономическо сътрудничество и социалистическа икономическа интеграция между двете страни.

Сега вниманието се насочва главно към:

- внедряване на съвместни, нови и високоефективни транспортно-манипулационни технологии;

- ускорено внедряване постиженията на научно-техническия прогрес, като се използват повече специализирани плавателни съдове и средства за комплексна автоматизация и механизация при товарно-разтоварните и претоварните процеси;

- срочно и висококачествено изпълнение на договорните задължения по обработването и превозването на все по-нарастващите количества вносно-износни товари;

- по-пълно и ефективно използване по време и мощност на плавателните съдове, на товаро-разтоварната и претоварната механизация, на материално-енергитичните и трудовите ресурси и реализиране на максимални икономии от течни горива и смазочни материали;

- издигане на по-високо равнище интернационалното социалистическо съревнование и по-нататъшно разширяване на неговия об-

Digitized by Google

хват и приложение, като се разнообразяват и усъвършенстват формите му.

●

Състоялото се неотдавна в София съвместно заседание на колегиумите на Министерството на транспорта на НРБ и Министерството на морския флот на СССР отново потвърди, че роденото от дружбата интернационално социалистическо съревнование ще играе изключително важна роля за претворяването в живота на приетата програма за интеграция между двете министерства за петилетката и до 2000 година.

Цел и съдържание на съревнованието ще бъде осигуряване на срочни, гарантирани и с повишена култура на обслужване превози на товари и пътници при намаляване на транспортните и други материални разходи. И то по пътя главно на широко внедряване на автоматизирани методи и технологии и осигуряване на качествено нов растеж на икономиката — каквито са изискванията в историческите решения на XXVII конгрес на КПСС и XIII конгрес на БКП.

Георги СПАСОВ

Digitized by Google

БРИГАДНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ В СФЕРАТА НА ОБСЛУЖВАНЕТО

Характерът на дейността в сферата на търговията и услугите има свои специфични особености, което изисква и съответен подход при изграждането на бригадната организация на труда и бригадната стопанска сметка. Те са свързани и предполагат съответните изисквания и в стила и методите на работа на партийните, стопанските и обществените органи и организации. Засилва се и взаимовръзката между партийните, профсъюзните, комсомолските организации, стопанското ръководство и трудовия колектив. Разбира се, партийната организация внася идейно-политическа насоченост и организираност в цялостната им дейност по повишаване заинтересоваността и активността на членовете на бригадите за участие в управлението на производството, за изучаване на общественото мнение, за създаване на еднопосочност в обществените, колективните и личните интереси. Затова партийният комитет при стопанска дирекция „Местна промишленост и битови услуги" и стопанска дирекция „Търговия" — Русе с подходящи идейно-политически и организационни средства и форми осъществява ефективно партийно ръководство, създава оптимални условия за усъвършенстване на бригадната организация на труда.

Действията в тази насока се обединяват от комплексната програма за извеждане на положителен опит по усъвършенстване на бригадната организация на труда. Задачите, които се поставят в програмата, са свързани с повишаване отговорността на партийните кадри при новата организация на труда, с близката подкрепа на новото и прогресивното, с непримиримата борба със схематизма и шаблона. Конкретното изпълнение на посочените мерки е свързано със залагането и извеждането на положителен опит по проблемите за: партийното ръководство по повишаване културата на обслужването и усъвършенстване работата с партийните групи; усъвършенстването работата с партийните поръчения, партийното ръководство при въвеждането на бригадната организация на труда, издигането авангардната роля на комунистите... За целта към партийните бюра са изградени работни групи, които извършват проверки и информират партийните комитети за резултатите и трудностите, възникнали при внедряването и разпространението на положителния опит. Особено внимание се обръща на определянето на приятели на бригадата. Това са специалисти, партийни и стопански ръководители, които оказват помощ на бригадните съвети и бригадирите. Те са консултанти при определяне на индивидуалния принос, при изясняване на задълженията на бригадата и стопанското ръководство при сключването на договори, провеждат разговори в бригадата за уточняване на нейните нужди.

Най-използваната форма за контрол са отчетите на комунистите за изпълнение на партийните поръчения за подпомагане дейността на бригадата, за срочно и качествено изпълнение на възложените задачи, за внедряване на научно-техническите постижения, за развитие на колективното начало... Освен отчетите широко се ползват откритите партийни събрания, на които се обсъжда изпълнението на производ-

Digitized by Google

ствените задачи, опазването на социалистическата собственост и други въпроси, които засягат целите колективи. Обсъждането на организацията на труда и планирането пред целия колектив, отчетите на бригадирите, стопанските ръководители са средства за издигане на политическото ръководство. Ценен е опитът на партийната организация в трудово-производителната кооперация „Прогрес", където умело се свързва усъвършенстуването на бригадната организация на труда с разнообразяването на асортимента и повишаването качеството на произведената продукция. Положителните резултати не закъсняха. Повишено е качеството на детската и бебешката конфекция и финото дамско бельо, а една от бригадите е удостоена с вимпел за бригада от нов тип. В нея действува система за качеството, която е съобразена с вътрешните правила на бригадната организация на труда и бригадната стопанска сметка. Нейният бригаден съвет се занимава с въпросите на трудовото възнаграждение, с кадровото укрепване на бригадите, с повишаването на образованието и квалификацията, дисциплината, стопанисването, модернизирането на производството, насочва усилията към разширяване на еталонния метод на работа, който е по-прогресивен и задоволява вкусовете на клиентите.

В изпълнение решенията на Тринадесетия партиен конгрес за задоволяване потребностите на населението с висококачествени стоки и услуги партийните органи насочиха вниманието на стопанските ръководства към подобряване организацията на всяко работно място, към прилагане на съвременни форми на обслужване, към повишаване квалификацията на кадрите. На тази основа в стопанска дирекция „Търговия" се експериментира акордна система за организация и заплащане на труда. На базата на приетата програма поделение „Обществено хранене" разработи съответни договори за уреждане взаимоотношенията между ръководството на поделението и бригадите. В тях са конкретизирани задълженията на двете страни и санкциите при неизпълнение на плановите задачи, определени в бригадното акордно планово задание. Направените проучвания, обменеиият опит насочиха вниманието на партийното и стопанското ръководство към създаване на необходимите условия за правилното приложение на акордната система. Тези условия са свързани с научнообосновани нормативни планови задачи на търговските обекти и спомагателните звена. Също така стои и въпросът за използване на акордната система в кулинарното производство. С нейното прилагане се цели да се усъвършенствува организацията на труда в търговските обекти, да се стимулира изпълнението на плановите задачи и техническите нововъведения, да се повиши културата в обслужването.

В предприятието действува и специална наредба, която регламентира назначаването с конкурс всички специалисти в поделенията на дирекцията. Това допринесе за подбора на кадрите по техните професионални знания и умения и политическа подготовка. В поделение „Русенска комуна" е въведено конкурсно начало и при назначаването на изпълнителски кадри в обектите лукс категория на хигиенните услуги. Този подбор при назначаването на кадрите, съчетан с подобреното им обучение, засилва компетентността и информираността на търговските работници относно качествата на стоките, потребителското търсене и използването на съвременна техника. Но все още е проблем ниското равнище на културата на търговското обслужване, където е насочено вниманието на партийните органи и организации. Политическата работа се обогатява с дните за културата на обслужването, с популяризиране опита на първенците, чрез което се повишава обществената значимост на професията.

Digitized by Google

По инициатива на партийния комитет някои от новите бригади приеха собствен кодекс за отлично качество, образцова трудова и технологична дисциплина. Ще посочим някои от неговите основни моменти: на нарушителите на трудовата дисциплина и при рекламации като санкция се налага обществено порицание чрез средствата за масова информация; при допуснати две самоотлъчки или при извършена некачествена услуга се намаляват комплексните разценки за съответното работно време, извършва се преместване на лицето на друго работно място или се лишава от правото на допълнителен платен отпуск. Санкционира се и ръководителят на бригадата за допусната лоша организация на производството. При постигнати положителни резултати на членовете на бригадата се изпращат поздравителни писма до колектива и семейството, награждават се с отличителен знак за първенец и вписване в почетната книга, отпускат се безплатни карти за почивка...

Свой дял в укрепването на новите бригади имат и профсъюзните организации. Профкомитетите и профгрупите провеждат производствени съвещания за анализ на нормираните планови задания, поставят профсъюзни поръчения, стимулират разпространението на челния производствен опит и разгръщат наставническото движение. Съдействуват за усъвършенствуване критериите за оценка на показателите за асортимент и качество, разгръщат социалистическото съревнование чрез лични и колективни творчески планове, обещания и договори за съревнование. Така те стимулират участието на трудещите се в разработването на насрещните планове и инженерни проекти, в разкриването на резервите.

Пред Комсомола се поставя изискването да се засили отговорността за повишаване на квалификацията и участието на младежите в научно-техническото творчество и да се изграждат еталонни младежки бригади. Внимание заслужава съревнованието между еталонни търговски обекти, конкурсите-състезания по професии, за най-добра опаковка, за правилата на търгуване, почините на Литовска ССР за открито приемане на изобретения и рационализаторски предложения. Високи изисквания се предявяват към колективите за завоюване на званието „Бригада — гарант за високо качество". За целта е необходима писмена молба до профкомитета, която се разглежда на съвместно заседание на стопанското, профсъюзното и комсомолското ръководство в едноседмичен срок. Младежките бригади се удостояват и със званието „Младежка бригада — гарант". Критериите за удостояване с това звание са свързани с конкретния принос на бригадата за осигуряване на високо и стабилно качество на труда и произвежданата продукция. Бригадата трябва да има сключен договор със стопанското ръководство за взаимни и двустранни задължения. Да има вътрешнобригадно съревнование между отделните членове и ръст на относителния дял на атестираната продукция. В бригадата да действува вътрешнопроизводствен контрол върху качеството на продукцията и самоконтрол чрез придобиване на право за работа със собствен щемпел за качество, да функционира творческа група по качеството. По решение на партийното, стопанското и профсъюзното ръководство бригадата, завоювала това звание, се представя за участие в отрасловия преглед-конкурс. Той ще приключи в края на 1986 г. с научно-практическа конференция и обмяна на опит между челните бригади. А за да бъде колективът освободен от контрол по правилата за търгуване, той обезателно трябва да е удостоен със званието „Образцов търговски обект", да работи по кодекс за самоконтрол, да изпълнява насрещния си план по всички показатели и членовете на колектива активно да участвуват в обществено-политическия живот. При кон-

Digitized by Google

статирани нарушения колективът се лишава от допълнително стимулиране по културата на обслужване и се отнема званието.

Разбира се, ефектът от партийното ръководство по внедряването на бригадната организация трябва да се търси в икономическите, социалните, възпитателните и управленските резултати от дейността на трудовите колективи. Те са свързани на първо място с изпълнението на икономическите показатели по обем, качество, асортимент, реализирани икономии, повишена производителност на труда, внедряване на научно-техническите постижения. На второ място успехите са свързани с повишаване културата в обслужването, професионалното израстване на кадрите, оптимизирането на работната среда, подобряването на дисциплината. Друг показател за успехите е повишената обществено-политическа активност на трудещите се и развитието на самоуправлението. За да се самоуправлява, трудовият колектив, бригадата трябва да са запознати с правата и задълженията, които са им предоставени. Да вземат правилни решения и да носят отговорност за тяхното изпълнение чрез ефективно използване на ресурсите, опазване на социалистическата собственост, повишаване качеството на услугите.

Работата на партийните звена е свързана с издигане ролята и авторитета на колективните органи за управление и повишаване на тяхната компетентност и усъвършенствуване изборното начало чрез преодоляване на бариерите за разгръщане на пряката демокрация и повишаване на отговорността при поемане на обещания.

В сферата на търговията и услугите съществуват редица проблеми, свързани с развитието на материално-техническата база, с прилагането на прогресивни форми на обслужване, с машинната обработка на информацията, с внедряването на високопроизводителна техника за намаляване на ръчния труд, с отстраняване на отрицателните явления. Усъвършенствуването на организацията на труда и планирането са свързани с решаването на тези проблеми. Затова дейността на партийния комитет и партийните организации е свързана със създаване на условия за по-широко въвличане на трудещите се в управлението на производството чрез издигане степента на съзнателност и компетентност, политическа подготовка и професионални знания.

Корнелия МИХАЙЛОВА

Digitized by Google

ШИРОК ПРОСТОР ЗА ТВОРЧЕСКА ИЗЯВА

ГЕНОВЕВА МИХОВА
секретар на окръжния комитет
на БКП във Варна

Не беше толкова отдавна, когато в отделни оценки на културния живот и културните традиции във Варненски окръг се съдържаше известно снизхождение и дълго наслагвано мнение, че тези проблеми стоят на по-заден план в развитието на окръга и в потребностите на хората. Такива констатации основателно будеха у нас тревога и едновременно с това амбиция и стремеж да се докаже с факти, че и този край на нашата родина в дълбоката си същност носи непреходния знак на духовността, който в годините на социалистическото съзидание и особено след Априлския пленум на ЦК на БКП от 1956 г. даде своите най-богати плодове.

Културното развитие на окръга днес все по-органично и по-резултатно се свързва със социално-икономическото му изграждане. Нещо повече. Мащабите на културното развитие са в съответствие с мястото и значението на окръга в национален мащаб като крупен промишлен, транспортен, туристически и научен център. Устремното социално-икономическо развитие на нашия край стимулира по свой начин и пътища формирането на духовните потребности, стана фактор за възникването на качествено нови явления в духовната сфера. Днес въпросите на изкуството и културата не могат да бъдат разглеждани изолирани от социално-икономическото развитие. Те са неделима част от него. „За нас, българските комунисти — казва др. Тодор Живков, — литературата, изкуството и културата винаги са били и са важна съставна част на обществения живот и грижата за тяхното развитие винаги е била и е съществена черта на партийната политика, теория и практика.“[1]

Един от най-плодотворните резултати на априлската културна политика и в нашия окръг е формирането и развитието на поредица ст поделения на творческите съюзи. Последователно се създадоха дружество на журналистите (1957 г.), група на композиторите (1959 г.),

[1] Т. Живков, За мястото и ролята на духовната сфера в изграждането на развитото социалистическо общество, С., Партиздат, 1983, с. 31.

Digitized by Google

дружество на архитектите (1961 г.), на писателите (1972 г.), на преводачите (1976 г.). Израз на априлския дух е основаването на книгоиздателство „Г. Бакалов“ (1960 г.) и на алманаха „Простори“ (1971 г.), на ансамбъла за народни песни и танци „Варна“. Така се създадоха условия за още по-пълноценен творчески живот, поставен на организационни основи. Заедно със съществуващите дотогава драматичен театър, куклен театър, Народна опера, Държавна филхармония и др. новосъздадените художествено-творчески единици откриха нови възможности за развитието на духовния живот в този край. Значително нарасна ролята на художествената самодейност. Разви се музейното и библиотечното дело. Разтвориха врати етнографски музей, историко-художествен музей. През юни т. г. в Девня бе открит единственият по рода си в страната музей на мозайките. Вече функционира музей по история на медицината. Известната археологическа и етнографска сбирка на н. д. к. Димитър Златарски прерасна в градски музей в Дългопол. Чествувахме 100-годишнината от основаването на окръжната народна библиотека. Свое място в изграждането на спецификата на духовния ни живот има ансамбълът на военноморския флот, а концертите на духовия му оркестър на открито — в морската градина и на централния площад на Варна — придават на града определен колорит. Изключително въздействие има изпълнението на новосформирания детския духов оркестър на Дългопол. Израз на политическа ангажираност и доказани достойнства в издателското дело са ръкописните книги „Априлски сърца“, връчвани като дар на др. Тодор Живков на традиционните му августовски срещи с български писатели на варненския бряг.

Характерно за художественото творчество, създавано в окръга в годините след Априлския пленум, е неговата органична принадлежност към националната култура. Априлската политика в духовната сфера премахна у творците усещането за изолираност, чувството, че са далече от центъра на културните процеси. Повишиха се собствените им критерии, надмогната е регионалната мярка за стойностите в изкуството. Борбата с провинциализма в художественото мислене в голяма степен определя духовния строй на варненския творец. В тази насока окръжният комитет на партията отделя огромно място на културните традиции, които се проучват, преосмислят и подлагат на нова оценка. С Варна и Варненския край са свързани името и творчеството на такива върхове в българската литература и изкуство като Иван Вазов, Пенчо Славейков, Йордан Йовков, Рачо Стоянов, Николай Лилиев, Никола Вапцаров, Добри Христов, Светослав Обретенов, Николай Райнов, световноизвестния художник Борис Георгиев.

Процесът на превръщането на окръга в един от центровете на националната култура получи нов размах и дълбочина с изграждането на културния му календар. Сложи се начало на фестивала „Варненско лято“, с което се възроди традицията на първите народни музикални тържества в нашия град от преди 60 години. Равнището и делът в националната култура на професионалните ни културни институти и творчески организации даде основание окръгът да стане домакин на майския хоров конкурс (1967 г.), на дългополските награди „Андрей Германов“ (1970 г.), на националния конкурс „Светослав Обретенов“ в Провадия (1969 г.), на международния фестивал на българската куклена пиеса „Златният делфин“, на Девненските литературни празници, на биеналето на графиката (1981 г.), на ОХИ „Художникът и мирът“ (1984 г.), на Дни на българската музика (1985 г.), на теоретичната писателска конференция, на театъра на поезията (1982 г.), на традиционните срещи между български и съ-

Digitized by Google

ветски преводачи (1984 г.). Варна стана гостоприемен домакин на Националния фестивал на българския филм (1961 г.), на Международния фестивал на червенокръстките и здравните филми (1965 г.), на Световния фестивал на анимационния филм (1979 г.). Заедно с тяхното организационно и творческо укрепване и развитие в окръга израсна квалифицирана филмова публика с високи идейно-художествени критерии. По същия начин Международният балетен конкурс (1964 г.) допринесе да се възпитават варненци като ценители на това изкуство. Художествените изложби създадоха ценители на изобразителното изкуство, литературните прояви — на изкуството на словото.

Получават по-нататъшно развитие и размах изявите с комплексен характер — задълбочават се интеграционните връзки между науката, образованието, културата и тяхното взаимодействие с материалното производство. Това е ново направление на пратийното ръководство на културните процеси, което получава широка обществена подкрепа.

Усилията и вниманието на окръжния комитет на партията неотменно са насочени към създаването и утвърждаването в практиката на такива предпоставки и условия, на такъв обществен и творчески климат, който да осигурява успешно реализиране на основните задачи в сферата на културата: повишаване на качеството, идейновъзпитателното въздействие и социалната ефективност на художествената продукция на културните институти и организациите на творческите съюзи, както и на крупните културни прояви в окръга от национален и международен характер; по-нататъшна демократизация и децентрализация на цялостната културна дейност; същностни изменения във взаимодействието между културата и материалното производство; подобряване качествения състав на първичните партийни организации в звената на териториалния комплекс „Култура“ и издигане на ролята им в художествено-творческата дейност на колективите; обогатяване и усъвършенствуване на материалната база; изпълнение на окръжната програма за естетическо възпитание на трудещите се и младежта; претворяване в практиката на перспективните замисли и препоръки на Людмила Живкова за развитието на изкуството и културата във Варненски окръг.

Една съществена задача, която окръжният комитет на БКП решава, е съчетаването на оживения международен туризъм с богатата културна дейност. Няма да е пресилено, ако се каже, че големите хотели в курортните комплекси са своеобразни културни центрове, където се експонират изложби, изнасят се спектакли и концерти. Обектите на културата и най-големите културни прояви са включени в туристическите маршрути на „Балкантурист“. Така се осъществява една естествена пропаганда на постиженията на социалистическата ни култура. Трябва обаче да подчертаем, че това е само съставна част, а не доминиращ фактор в организацията на културния живот.

Всекидневно на вниманието на окръжния комитет на БКП стои дейността на професионалните културни институти и поделенията на творческите съюзи. Варненски окръг има реални основания да се гордее с техните най-добри постижения. Те му носят значими международни и национални награди, многократно защитават престижа на социалистическата ни култура и на нашия окръг като духовно средище. Редица факти на художественото творчество се превръщат в събития в културния и в обществения живот, имат дълбок отзвук сред населението със своя висок професионализъм и сила на идейните внушения. Творчеството на изявени творци и на отделни колективи получи национално и международно признание. Укрепна взаимодействие-

Digitized by Google

то с творческите съюзи. Вниманието на окръжния комитет на БКП е насочено естествено към развитието на всички видове изкуства в окръга, към цялостния културен живот в него. Целенасочената работа и засилените грижи към отделни направления, в които кълни нещо ново, очертават качествени тенденции в осъществяването на изявите. Това в най-голяма степен се отнася за ръста на изобразителното, симфоничното и кукленото изкуство, постигнат през последното десетилетие.

Главната ни цел обаче не е постоянното увеличаване на броя на културните институти, творческите групи и проявите от национален и международен мащаб, а укрепването и стабилизирането на съществуващата система, извеждането ѝ на нова висота, разгръщането на творческия потенциал. Художественото творчество, създавано тук, е част от националната култура, затова още повече сме длъжни да го подкрепяме и да милеем за него. Само тогава можем както да се гордеем с неговите успехи, така и да изразяваме неудовлетвореност от постигнатото. Но без обективна оценка, без степенуване на стойностите, без ясно разграничаване на слабостите и постиженията не бихме имали право да призоваваме към широка социална реализация и обществена подкрепа на най-доброто от художествената продукция.

Постиженията на основните художествено-творчески единици в окръга са основание за още по-високи изисквания и критерии към тази сложна и отговорна дейност. Окръжният комитет категорично е изразявал своето становище, че възможностите на същите тези звена са много по-големи. Не може да не ни безпокоят отделни изяви в колективното и в личното творчество, в които липсват откривателството, полетът на творческата мисъл, проблемите на времето, сложният човешки характер. При други творби и изяви не се получава необходимият пълноценен социален контакт със зрителя и читателя. На преден план сега излиза и въпросът за ежедневното високо качество, за високата стойност не само на отделни постановки, концерти, изложби — на цялата продукция и на всяка изява — за високо качество в процеса на работата, в делниците на изкуството, които водят до празника. На проблемите на тези институти и групи, на тяхната работа и перспективи бе посветено пленарно заседание на окръжния комитет на БКП през ноември 1985 година.

Защо така отговорно привлякохме вниманието на широката общественост към тези въпроси?

Защото изкуството и културата имат незаменимо място в живота на народа и в неговото комунистическо възпитание. Защото трудът на съзидателите на художествени ценности, този високоотговорен и съвсем нелек труд, достойно участвува в изграждането на развития социализъм у нас, в усъвършенстването на човешката личност. Защото днешният ден все по-властно поставя пред нас необходимостта от двустранно общуване, от взаимопроникване на материалното и духовното производство, от взаимно съпричастие на дейците от двете сфери, участници в единния социално-икономически ритъм на окръга. Защото днес въпросът за културното равнище на личността, за съприкосновението ѝ с духовните ценности не е само въпрос на обща култура, а необходимо условие за висока професионална квалификация, за широк духовен кръгозор и душевно богатство, за съхранената човешка емоционалност, така необходими в епохата на научно-техническия прогрес. И защото една от най-ценните български традиции е с обич да се обгражда изкуството, създавано за народ и родина. Една традиция, която Българската комунистическа партия съхрани, доразви, обогати.

Digitized by Google

На пленума на окръжния комитет на БКП за работата на професионалните художествено-творчески звена бе подчертано, че безспорните им постижения не намаляват изискванията към тяхната продукция, както и необходимостта от широка обществена основа на дейността им. Тринадесетият конгрес призова към още по-голяма обществена и професионална непримиримост в съблюдаването на критериите към идейното съдържание и естетическите качества на художественото творчество и културната дейност. Не сме се разделили не само със средното, но и с ниското художествено равнище. В резултат на понижена взискателност и самовзискателност понякога се дава път на творби и изяви, лишени от белега на таланта, идейно и тематично ограничени или маниерно усложнени.

Тези въпроси не засягат само дейците на културата, те са свързани със социалната ефективност и идейновъзпитателното въздействие и имат дълбокообществен характер. Ето защо и занапред окръжният комитет на партията ще насочва културните институти и творческите групи към търсене на форми и средства, чрез които оценката на продукцията им да придобива все по-широка обществена основа. Това сега е още по-актуално и неделимо свързано с конгресната задача „да издигат социалистическия хуманизъм и историческия оптимизъм на нашето изкуство, да се умножава неговият идеологически и възпитателен заряд, да се извисява гражданският му патос."[1] В изпълнение на тази повеля отговорно е мястото на литературната и художествената критика. Още по-отговорно е то за правилното, обективно степенуване и определяне на художествените ценности, на културната дейност извън столицата. Дейността за изграждането и утвърждаването на местни кадри, както и за постоянна връзка с изтъкнати критици от столицата е неделима от усилията за извисяване на цялостния културен живот в окръга.

Постоянна е грижата на окръжния комитет на партията за развитието на процесите на демократизацията и децентрализацията на културния живот в окръга. Този въпрос нееднократно е обсъждан в бюрото на комитета. Част от тази политика е създаването и утвърждаването в селищните системи на културни празници, някои от които и с национален характер. Същественото тук е, че отговорността за тяхното усъвършенствуване, подготовката и успешното им протичане почти изцяло принадлежи на общинските партийни комитети и местната общественост. Цялото им население живее с тези празници, активно участвува не само в изявите, но и в организаторската работа. Достатъчно е да споменем, че участниците в Националния конкурс за млади изпълнители в Провадия по традиция биват настанявани в домовете на провадийци и по този начин домакините още по-силно съпреживяват състезателните вълнения, тревоги и радости.

В задачата за по-нататъшната демократизация и децентрализация на културния живот, за достигане на културните ценности до всяко селище, до всеки дом и трудов колектив, до всеки човек особено важно място имат варненските културни институти и творчески групи. Днес можем да отчетем, че тяхната изолираност преди години от населението в селищните системи успешно се преодолява. Тези, по същество двустранни, взаимоотношения станаха по-системни и регламентирани. Но този въпрос още не занимава по подобаващ начин всички общински партийни комитети. Недостатъчно се отчитат неповторимото въздействие на културата и ролята ѝ за утвърждаването на младите центро-

[1] Отчет на Централния комитет на Българската комунистическа партия пред Тринадесетия партиен конгрес, С., Партиздат, 1986, с. 93.

Digitized by Google

ве на селищните системи в истински градове и културни средища.

Тринадесетият конгрес заостри вниманието ни към необходимостта от особени грижи към развитието на културния живот в малките селища. Факт е, че те често остават на по-заден план в нашите планове и програми за културна дейност. А нямаме право да лишаваме хората и особено децата и младежта в тези селища от общуване с изкуството „на живо". Нищо няма да ни оправдае, ако и там, където има условия, има материална база, оставим хората да общуват само с малкия екран, а им отнемем живия досег с изкуството и неговите творци... Големи възможности за това имат народните читалища, които не са си възвърнали изцяло онази полагаща им се обич и подкрепа от обществеността и стопанските организации в окръга.

Нашето съвремие категорично постави изискването за тясно взаимодействие на духовното и материалното производство, за търсене на нови средства, чрез които да се преодолеят остарелите като форма и съдържание „шефски" взаимоотношения, а да се постигне вътрешно съпричастие на трудовия колектив към творческия процес. Израз на това двустранно сътрудничество и взаимно обогатяване са окръжната художествена изложба „Герои на социалистическия труд", спектакълът „Характеристика за чужбина" в драматичния театър, някои постановки на Варненската опера и др. С тези художествени факти са свързани трудовите колективи на „Елпром" и КК „Георги Димитров", на стопанска дирекция „Търговия", Промишлено-монтажно управление — Девня, на текстилния комбинат „Първи май". А стопанското обединение „Воден транспорт" още преди няколко години попълни и обнови инструментариума на Варненската филхармония, което музикантите помнят с признателност. В по-нататъшното развитие на тези взаимоотношения трябва да се намерят най-сполучливи форми за участие на представители на колективи от материалното производство в работата на културните институти.

В осъществяването на партийната политика в сферата на културата все повече нараства ролята на партийните организации в културните институти и творческите групи. Мнозинството от най-изявените, доказали своя талант и обществена отговорност творци, са в редовете на партията. Чувствително се повиши приемът на талантливи и общественоактивни млади творци. Много положително в дейността се отрази обстоятелството, че през последните години за партийни секретари са издигани авторитетни, ярки, талантливи личности.

За повечето от първичните партийни организации можем да твърдим, че не само водят редовен организационен живот, но притежават и такива ценни качества като активност, непримиримост към слабостите, усет за новото, критичност и самокритичност. На вниманието им постоянно са въпросите на репертоара, идейно-тематичната му насоченост и художествената защита. Обогатява се съдържанието на дневния ред на партийното събрание, издига се организационното му равнище. Наред с това сериозни са претенциите ни към подготовката на част от партийните събрания и особено към изработването на решенията, към контрола по тяхното изпълнение. В подхода на някои първични организации не достига конструктивност, яснота за решаване проблемите на художествено-творческото развитие на колективите. В отделни случаи не излизат от състоянието на наблюдатели или коментатори на слабостите в дейността на съответния институт или група. Част от комунистите не винаги съумяват да отделят личните си проблеми и интереси от колективните.

Заслужава внимание работата на окръжния комитет на БКП за кадровото попълване и укрепване на културните институти и творче-

Digitized by Google

ските групи. Този въпрос има много голямо значение за развитието на културния живот в окръга, за издигането му на нова висота, за обогатяване на духовната атмосфера. Не можем да не изтъкнем, че в окръга винаги са работили творци с ярки дарования, завинаги останали в неговия културен летопис. Днес тяхното ядро също е стабилно и респектиращо. Начело на културните институти и творческите групи стоят творци с авторитет в национален мащаб, отдали сили и талант за културното развитие на своя край. Окръжният комитет на партията по достойнство оценява техните заслуги и творческия им растеж. Едновременно с това се работи за усъвършенствуване на техния стил и методи на ръководство. Наред с ръководните кадри на културния фронт работят още редица талантливи творци, свързали творческата си съдба с Варненски окръг. Един от главните моменти в нашата дейност е тези творци да получат обществено признание, да бъде оценен трудът им, да чувствуват нашата подкрепа и грижа. Така се създава необходимият обществен климат за разгръщане на талантите. Ето защо не само безспорното място на окръга в националната култура, а създаваният в него климат, присъствието на ярки творчески личности, израстването на отделни институти и групи привличат тук млади дарования при все още недотам добрата материална база в някои културни институти. Окръжният комитет на БКП отблизо следи тяхното развитие, насочва работата на окръжния комитет на ДКМС, на ръководствата на творческите институти и групи с младата художествено-творческа интелигенция за възпитаването ѝ в дух на уважение към традициите, към варненската публика.

В практиката на окръжния комитет на партията има натрупан опит в индивидуалната работа с художествено-творческата интелигенция. Това е един много резултатен път за постигане на необходимата прямота и принципност във взаимоотношенията, за ясен и точен поглед към развитието на отделния творец. За нас особено ценно е изграждането у твореца на съзнание, че и тук, а не само в столицата, може пълноценно да изяви таланта си. И задържането му тук става не по силата на административни мерки, а по дълбоко вътрешно убеждение. В ръководството на художествено-творческите колективи окръжният комитет се стреми да съчетава високата партийна взискателност с доверие и съдействие; да подкрепя положителните, прогресивните тенденции в тяхното развитие; да не се избързва с изводи, а да се помогне за преодоляване на създала се трудна ситуация; да не се забравя, че творчеството е риск; да се отчита спецификата не само на изкуството, но и на колективите, на личностите, които го създават. Изкуството е такава сфера, че изисква дълбоко уважение към творческия процес. Важно е в диалога на партийния работник с твореца да се казва истината откровено и честно, с партийна принципност, с необходимата компетентност и разбиране — тогава и по-деликатната форма на изказа няма да бъде за сметка на взискателността.

В Отчета на ЦК на БКП пред XIII конгрес се изтъква, че днес пред художествените творци и органите за управление на културата стоят качествено нови отговорности. Тепърва културният фронт в окръга ще осмисля и решава своите задачи в съзвучие с повелята на времето за ускорено внедряване постиженията на научно-техническия прогрес. Едновременно с това културният фронт е призван още по-последователно и целенасочено да воюва срещу проявите на духовна ограниченост и потребителски наклонности. Тези задачи мащабно и новаторски ще решава новоучреденият окръжен съвет за духовно развитие.

През последните години материалната база на културата в окръ-

Digitized by Google

га се обогатява с нови крупни средища. Фестивалният комплекс „Л. Живкова“ откри врати за 60-ия фестивал „Варненско лято“. Кукленият театър работи вече една година в нова сграда. В ход е реконструкцията на драматичния театър. Строи се концертна зала. Предстои обособяването на художествена галерия. Тази съвременна база посвоему ще предяви нови, по-високи изисквания и към дейците на изкуството, и към публиката. Годините на строителството са време за вътрешна преподготовка на зрителя за срещите му в тези храмове на изкуството. Огромна е отговорността на варненските художественотворчески колективи пред тяхната публика, която очаква и с право ще изисква от тях нов етап в творческото им развитие.

Пред дейците на културата в окръга стоят за решаване задачи с непреходно значение: все по-дълбоко да се навлиза в същността на социалните явления и процеси, високо талантливо да се претворява съвременната тема и в частност темата за морето, както и за героя на днешното време; да се създава истинско народностно изкуство, което да бъде влог в националната култура; изкуството в най-добрите си образци да стига до всяко селище, до всеки трудов колектив и до всеки човек.

Digitized by Google

ВАЖЕН ВЪПРОС НА НАШАТА ИДЕЙНОВЪЗПИТАТЕЛНА РАБОТА

В края на юни в Кърджали се състоя Национално съвещание за опита на окръжната партийна организация по проблемите на класово-партийното, патриотичното и интернационалното възпитание на трудещите се и младежта.

Съвещанието бе открито и ръководено от другаря Стоян МИХАЙЛОВ, секретар на ЦК на БКП. В него участвуваха идеологически кадри от окръжните комитети на партията, общественици, научни дейци.

Политиката на партията спрямо българите, чиито деди и прадеди били насилствено подложени на религиозна и народностна асимилация, е последователна, научна, марксистко-ленинска. В основата ѝ лежат демократичните и хуманистични традиции на българското Възраждане, светлите идеали на организаторите и ръководителите на националноосвободителните борби на народа ни, обогатени и извисени на качествено ново равнище от работническата класа, от нейния политически авангард — Комунистическата партия, която творчески прилага класово-партийния подход към това явление.

Тази политика винаги е била насочена към укрепване на социално-икономическото, духовното и морално-политическото единство на целия народ в борбата за неговото щастие и благоденствие, за изграждане на социализма и комунизма в нашата страна.

В етапа на изграждане на развито социалистическо общество се създават условия за оптимално разгръщане процеса на социално-икономическото, духовното и морално-политическото единство на народа на основата на коренни преобразования в икономическите отношения, в културата и бита. При тези условия с нова сила се разгръщат редица специфични явления, характерни за развитието на българската социалистическа нация. Като закономерна последица от заличаването на социалните различия и създаването на социална еднородност на обществото се разгръща мощен процес на решително отхвърляне на всичко, свързано с многовековното турско робство, който отначало обхваща предимно българите от Родопите, а в средата на 80-те години — всички българи, чиито прадеди са били насилствено помохамеданчени и потурчени. Този възродителен процес има различни страни: възстановяване на българските имена на потомците на насилствено ислямизираните българи по време на османското робство; издигане на равнището на езиковата култура, на българския език като роден, майчин език; преодоляване на консервативните и архаични остатъци от османското владичество в бита и празнично-обредната система, които не съответствуват на социализма и на прогресивното развитие на това население и утвърждаването на българския социалистически бит и празнично-обредната система в неговия начин на живот; укрепване и издигане на българското национално самосъзнание — не формиране на ново национално съзнание, а именно възстановяване, възраждане на българското самосъзнание у онези наши сънародници, предците на

Digitized by Google

които насилствено са били подложени на религиозна и етническа асимилация от османския завоевател. Става дума за избистряне и укрепване на тяхното българско самосъзнание, което е било замъглявано, раздвоявано, деформирано от денационализаторската политика на чуждестранния поробител.

●

Органична част от социалистическото обновление и възхода на родината е цялостното израстване на Кърджалийски окръг. И тук, както навсякъде в страната, е вградена възродителната априлска политика на партията.

В слънчевия юнски ден ни посрещнаха тържествените звуци на химна на неутолимия възрожденски порив за знание и просвета „Върви, народе възродени", които отекваха от часовниковата кула на обновения град. По площад „Девети септември" забързани вървят днешните и утрешните строители на новия живот в Източнородопския край. Едни на групи се отправят към ЕСПУ „П. Р. Славейков" — първото училище в най-младия квартал „Възрожденци", други уверено преминават през широко отворената врата на института за начални и прогимназиални учители „Любен Каравелов", който тази година чествува своя четвъртвековен юбилей. Трети са се упътили към съвременната сграда на фабрика „Орфей"...

В миналото символ на мизерия, днес Кърджалийски окръг възхищава със своя огромен напредък, с икономическия и духовния разцвет, с високото патриотично българско съзнание, със силната привързаност на хората към политиката на партията и идеалите на социалистическото общество, израз на които дава

Орлин Илиев, бригаден ръководител в село Нановица: „... Син съм на тютюнопроизводители, изпитали на гърба си нищетата на робския труд, невежеството и мизерията на капитализма... Бях малко дете, когато нашите майки, взели под мишници учебници и тетрадки, с ентусиазъм посещаваха курсовете за ограмотяване. После дойде нашият ред — да започнем с букварчето в първи клас, докато стигнем до университетските аудитории... И висшето образование, и самочувствието на ръководител на трудов колектив ми даде народната власт. Съпругата ми е учителка, а дъщеря ми — студентка. Това са неща, за които човек не може с думи на благодарност да се отплати, а само с дела... Като пропагандист и член на групата докладчици към общинския партиен комитет в Момчилград се стремя не само със слово, а и с делата си да бъда за пример във формирането на гореща любов и преданост към социалистическата ни родина, за да се общува навсякъде на родния български език, за утвърждаване на социалистическо национално българско съзнание. Разяснявам, убеждавам и от все сърце се радвам, че моите другари от нашата специализирана тютюнопроизводителна бригада не се влияят от машинациите на вражеската буржоазна пропаганда. За изминалата година бригадата ни е комплексен първенец на АПК „Дружба" в Момчилград, а през настоящата работим с още по-голям ентусиазъм за изпълнение на годишния и на петилетния си план. Възродителният процес възроди и нашето трудово всекидневие."

●

Опитът на окръжната партийна организация е поучителен. Той навежда на размисли какво може да се приложи в други окръзи, какво не, а и какво още предстои да се направи?

Докладът, който изнесе другарят **Георги Танев,** първи секретар на ОК на БКП, изказванията съдържаха разгърната картина на състоянието на класово-партийното, патриотичното и интернационалното възпитание в окръга. Ние, отбеляза докладчикът, имаме право да отнесем и към своята работа съдържащата се в доклада на XIII конгрес на БКП оценка за идеологическата работа на партията. Изминалата

Digitized by Google

година действително стана сериозен изпит за нашата работа, стил, възможности. Може да се каже: окръжният комитет на партията изпълни задачата, която си постави — да изведе класово-партийното, патриотичното и интернационалното възпитание на трудещите се и младото поколение в центъра на цялостната партийно-политическа, стопанска, социална и обществена дейност. Да посочи мястото, изискванията, критериите на всеки орган и организация за утвърждаване и по-нататъшно развитие на възродителния процес.

Но най-важното, осигурило положителни резултати, е, че окръжният комитет е успял навреме да смени подхода към възпитателната работа, да търси и намира най-подходящите за дадения момент форми и методи.

...Непосредствено след възстановяване на имената, за да отговори на огромния интерес, вълненията, силните преживявания на хората, в подхода на партийния комитет преобладава стремежът за широка обществена гласност. Повишената политическа активност, опиянението от размаха на прераждането създава митингови настроения. Този подход е оправдан на онзи етап, с желанието истината с цялата си сила да стигне до сърцето на всеки човек.

Майският пленум на окръжния комитет на партията (1985 г.) утвърждава нов подход към възпитателната работа в окръга. Анализът на отделните страни на възродителния процес показва, че по-благоприятни условия за възпитателна работа се създават в детските заведения, училището, трудовия колектив, а затрудняват тази дейност някои норми на поведение в семейството, неформалните кръгове, селски махали. Изводът е — в тези именно микросреди следва да се насочи вниманието. Време е да се засили пряката индивидуална работа с отделния човек. Да се въздействува в низовите трудови колективи, в семейството, в квартала, в селото, в учебния клас, като се утвърждава в работата на партийните комитети и организации усет за реализъм и точна мярка при оценка на цялостното социално-икономическо развитие и промените в съзнанието, съчетани с афинитет към най-ефективните форми на възпитателна работа, като се организират резултатно възможностите на другите органи на социално управление и се засили контролът върху тяхната дейност за своевременното изпълнение на възложените им задачи, без да се робува на шаблон и формализъм.

За такъв подход разказва кметът на село Стремци **Кирил Киряков:** „Ръководейки се от стремежа да утвърждаваме хубавите български празници и обичаи сред цялото население, през тази година в центъра на кметството — село Стремци, и в съставните села организирахме **седенки**, в които активно се включиха родители, учители, младежи. При подготовката на седенките се разучиха много български народни песни, жените се запознаха с различни проблеми на съвременния бит и култура, на възпитанието на децата, с вредата от религиозните обреди, със съвременните изисквания за подреждане на дома. Подготвени бяха богати и интересни кулинарни и битови изложби.

В традиционната българска седянка използвахме и много съвременни моменти — викторина из областта на историята на България, за развитието на селското стопанство, на бита, на културата. Народните песни се редуваха с рецитали и драматизации, изпълнени от учениците. На всяка седянка присъствуваше и някой от ръководителите — кметът на селото или друг представител на местното ръководство, към когото се отправяха въпроси, свързани с благоустрояването на селището, подобряването на услугите, снабдяването и други. Така съчетаването на старинните български традиции с проблемите на настоящето създава условия за по-голяма активност, за по-непосредствени контакти и общуване между хората, за укрепване на българското патриотично съзнание на основата на миналото и настояще.

В цялостната ни работа по утвърждаване на българските празници, обичаи, традиции ни оказват съдействие и предприятията, с които селищата от кметството са в шефски връзки. На всички инициативи, организирани в село Стремци, присъствува цялото ръководство на СОЦК „Георги Димитров“ и взема активно участие в тях.

Digitized by Google

Динамиката на процесите подсказва необходимостта и от гъвкава оперативна организация за ръководство и контрол. Структура, която да може във всеки момент, по всяко време и на всяко място да вземе решение според конкретни ситуации. Създават се щабове и комисии по възродителния процес — в окръжния, в общинските партийни комитети, в предприятия и обществени организации, във всички училища. (На въпроса не са ли много тези щабове и комисии, не дублират ли другите органи, др. Кирев, секретар на общинския комитет на БКП в Крумовград, отговори, че това са временни комисии, които са помогнали в дадения момент. След време ще ги разтурят.)

Утвърждаването на делови стил и подход за непосредствен контакт с низовите звена, с първичните партийни организации и техните секретари, системните връзки с населението, отчитането на настроенията на хората с техните политически измерения, радости и тежнения повишават авторитета на партийните комитети и техните кадри, дават им възможност решително и своевременно да отстраняват всичко, което пречи за приемането на новото в трудовите колективи и населените места.

За повишаване оперативната боеспособност на общинските партийни комитети до известна степен са допринесли и партийните организатори по микрорайони. Това е едно ново звено за партийно-организационна работа. Чрез тях по-успешно се координират текущите задачи на първичните партийни организации, изгражда се по-надеждна система за индивидуална възпитателна работа.

●

С голямо внимание участниците в съвещанието се отнесоха към опита на Кърджалийската партийна организация по правилното избиране на активни форми на възпитателна работа, на ангажираното отношение на кадрите и комунистите за безусловно изпълнение на приетите решения. Личните поръчения, които е получил всеки комунист и активист за индивидуално въздействие върху конкретно семейство или отделен човек, се изпълняват не само по силата на партийната дисциплина, а в повечето случаи с дълбоко вътрешно убеждение за лично участие в едно високо хуманно национално дело. Засилил се контролът на първичните партийни организации, повишили се взискателността и непримиримостта към носителите на отрицателни явления в стопанския и духовния живот. Оценявайки стратегическото място на първичните партийни организации за мобилизацията и израстването на хората, бюрото на окръжния комитет на БКП провежда периодични срещи със секретарите им. Стремежът е първичните партийни организации да станат средище за обсъждане, оценка и влияние върху стила на стопанските ръководители, на профсъюзните, отечественофронтовските, комсомолските организации. Може би именно това и допринася да се засилва ежедневната работа там, където е собственото поле за възпитателното въздействие на партийната организация — трудовия колектив, микросредата, човека; индивидуалната работа да се осъществява търпеливо, настойчиво, с такт и уважение, да бъде откровен диалог с отделния човек.

Народните съвети и кметствата последователно решават задачите за социално-икономическото развитие на окръга и селищните системи, за благоустрояването и битовото обслужване на населението и селищата, за развитие на пътната мрежа. Това създава обективни условия и предпоставки за повишаване на политическата, трудовата и социалната активност на трудещите се, за укрепване патриотичните чувства и съзнание.

Digitized by Google

Успешно е намерила своето място и отечественофронтовската организация. Тя разнообразява и умножава формите на работа със семейството и по местоживеене. Девизът на низовите организации на Отечествения фронт е „Моето семейство, моят дом — моя гордост". В почти всички населени места са зачестили седенките, вечерите на многодетната майка, на пенсионера, именуване на новородено, влизане в нов дом, селищни празници, родови срещи. Създават се клубове на семействата, чиято програма е да активизират отношението в семейната среда към идеалите на българската социалистическа нация. От две години по нова програма се провеждат традиционните курсове в селата за повишаване битовата култура на родопчанката. Наред със занятията по шев, готварство и домоуредба се водят непосредствени разговори за историческото минало на родния край, обсъжда се доказателствен материал за българския произход на населението. Така тези желани и посещавани от родопчанката курсове се превръщат и в школа за овладяване богатствата на родната реч, школа по родолюбие и патриотизъм. Учебно-възпитателната дейност на окръжната отечественофронтовска школа за жени-активистки също се преустроила в духа на изискванията за създаване на низови кадри в селата и възпитателки на децата в любов към род и родина, в преданост към политиката на партията.

Окръжната профсъюзна организация намира широко поле за разгръщане на икономическите, социалните и възпитателните функции на трудовия колектив. Като ефективни форми се посочиха изградените **1131 групи за обществено въздействие** във всеки трудов колектив, в които са включени близо 5000 профсъюзни активисти. Главното направление на тяхната дейност е индивидуалното въздействие за утвърждаване на българските имена и създаване на среда за общуване на български език. Те съдействуват в редица предприятия да се открият музейни сбирки, да се издирва доказателствен материал за българския произход на населението, да се водят летописни книги. Разработени са и се прилагат насоки за провеждане на трудови ритуали, които действително оставят следи, допринасят за формирането на нова душевност, душевност българска, социалистическа. Резултатно се използват възможностите на социалистическото съревнование, на наставничеството, на движението „Героят е винаги в строя".

Като нов момент в практиката на профсъюзните организации се изтъкна конкретната идейновъзпитателна работа не само с членовете на трудовия колектив, но и с техните семейства. Ще цитирам доклада:

„Днешното ни изискване към профсъюзните организации е да превърнат трудовия колектив в среда и източник на социален оптимизъм. В работническите събрания и бригадните съвети трайно да навлязат въпросите на социалистическия патриотизъм и интернационализъм, а като основа и измерител на съзнанието да се утвърждават високоефективният и качествен труд, социалистическата дисциплина и социалната отговорност на личността. Категорично изискваме стопанските ръководители да се ангажират в много по-висока степен с информирането на хората за текущите и перспективните задачи, с изучаването и внедряването на върховите постижения на научно-техническия прогрес, с повишаването на икономическото образование и професионалната квалификация на трудещите се."

...Сега, счита **Милчо Чавдаров**, секретар на станционния комитет на БКП при МТС — Кърджали, нашите механизатори повече от друг път работят съзнателно и активно за качественото извършване на селскостопанските работи, грижат се за опазването и стопанисването на техниката и за използването на капацитетните възможности на всяка машина. По-организирано и срочно извършихме сеитбата на ранните пролетни култури, добре подготвихме площите за тютюна, навреме и качествено прибрахме люцерната от първи откос.

Ние се стремим да убедим всеки механизатор, че като основна и решаваща фигура в селското стопанство трябва да бъде пример в утвърждаването на обновителния процес сред работещите в тази сфера.

С разнообразни средства и форми на възпитателна работа сред младежите и девойките комсомолските организации се стремят да ут-

Digitized by Google

вярждават принципите и нормите на социалистическия начин на живот, да бъдат носители на новото, на прогресивното, на социалистическия бит и култура. В средношколските комсомолски дружества са създадени групи „Време", „Зорки очи", чиято цел е индивидуалната разяснителна работа сред учениците, засилване бдителността, укрепване на дисциплината, поддържане на вътрешния ред в училището.

Грижа на всички партийни, държавни и обществени органи и организации в окръга е все повече да се разширява сферата на социалната отговорност на младите хора. Да се насочват техните сили и енергия в обществено значими дела, в учението, в труда, в спорта, в обществения живот, в укрепване единството на всички поколения в окръга. Да познават съвременния научно-технически прогрес и най-доброто в машиностроенето, леката промишленост и електрониката, да могат да боравят с него, да го внедряват в комбинатите, заводите и аграрно-промишлените комплекси в окръга. Ние, каза секретарят на общинския комитет на партията в Крумовград Кирев, не крием от тях, че това е трудно дело, защото се изискват висока култура, високо качество на труда, творчество и борбеност.

●

В борбата за изграждането на идейно убедени, пламенни патриоти и активни строители на социализма се разчита много на настъпателната идеологическа работа във всички области на обществения живот в окръга. През призмата на този критерий се полагат усилия марксистко-ленинската просвета да отговаря на потребностите на гражданите от точна информация и правилно разбиране на конкретните изисквания към собствената им подготовка и умения.

Тази година в учебните звена на партията, Комсомола и профсъюзите определящо в съдържанието са били актуалната политика на партията, изучаването материалите на Февруарския пленум на ЦК на БКП, въпросите на патриотичното възпитание. В близо 2000 звена с над 40 000 участници изучавали дисциплината „Народна република България — наша социалистическа родина". Голям интерес предизвиквали практическите занятия под наслов „Ида от миналото, изграждам настоящето, вярвам в бъдещето" като продължение на започналия от миналата учебна година разговор за родината и патриотизма. Те се предшествували от задълбочена събирателска и изследователска дейност, от фотоизложби за миналото и настоящето на селото, издирени били много археологически, етнографски, топонимически, фолклорни материали, писмени документи и сведения за българския характер на населението от Източните Родопи. Умело били използвани резултатите от събирателската и проучвателната дейност на учениците, участвуващи в кръжоците по родинознание и краезнание.

Интересът бил много голям. На практическите занятия присъствували почти всички жители на селата, защото самите участници изнасяли резултатите от собствените си проучвания и доказателства за българския родов корен на местното население.

Ето как постъпва **Мирослава Братанова**, акушерка в село Звездел: ... Като пропагандист припомням на слушателите тревожното време, когато в нашия край започна изграждането на кооперативи. Хората се криеха в гъсталаци и тавани, натирваха добитъка си по баирите. Националистите плашеха селяните с какви ли не измислици. Нека сега поне един от тях да каже лоша дума за кооперативното селско стопанство — в миша дупка ще го натикат...

...И още — припомням им онзи старец столетник, който, изправил се насред село, викаше на жените, които не искаха да се разделят с фереджетата: „А бре, жени, какво се излагате, та аз помня, нашите баби работеха едно време на нивите

Digitized by Google

с бяло сукманено облекло". Старецът неволно бе казал истината за нашия родов корен. Прабабите ни са носели сукмани като румелийките.

.... Разказвам им: имах възможност да посетя Турция и да сравня тамошното население с нашето — те нямат нищо общо помежду си — та дори и по външни черти. В същото време я сравнете източнородопските планинци с българите от другите краища на родината. По какво се отличават? Но ще кажете, не сме имали общ език и религия? Та алжирците не говорят друг език освен френски, ала не са французи, а индонезийците са мюсюлмани, но не са турци...

Доктор Алекси Арнаудов е пропагандист в здравната служба в Джебел почти три години. По програма, казва той, изучавахме марксистко-ленинска етика, но в нашата политическа учебна година намериха място много актуални теми: „Решенията на Националната партийна конференция и Дългосрочната програма на партията по качеството", Социалистическото отечество — висш исторически тип отечество", „Родината и патриотизмът", „Народна република България — наша социалистическа родина" и други.

И през тази година политическата просвета ще има такава тематична съдържателна насоченост. Съвместно с окръжния исторически музей вече се подготвят практически занятия на тема „Празниците, обредите и ритуалите — средство за приобщаване на днешните поколения към богатите народностни български обичаи и традиции". Целта е да се превърнат в празници на родолюбието, в тържество на българския дух. В ЕСПУ „Васил Левски" в Крумовград подготвят темата „Патриотичното и интернационалното възпитание на младежта — основа за повишаване активната жизнена позиция на учениците", по която работят вече няколко години.

Мнозина от изказалите се предявиха претенции към агитационната и масовополитическата работа, при която успоредно с обогатяване на съдържанието трябва да се усъвършенстват формите, методите, средствата, материалната база. Но главното, същественото си остава да се усвои диалогът — искрен, честен, открит диалог с хората. Сега хиляди активисти осъществяват постоянен диалог с трудещите се, посещават техните семейства и водят откровен разговор. Стремежът е да се създаде в семейството и в трудовите колективи такъв социален климат, че всеки да се вгради и заживее с проблемите на възродителния процес, да търси в себе си възможности и сили за неговото пълно тържество. Ето защо индивидуалната политическа работа с хората доминира в системата от дейности, които извършват партийните комитети и организации.

... Георги Мартинов е началник на смяна в цех „Апретура" на МТК „Орфей"... Седем деца сме, казва той. От ранна възраст останахме сираци, без майка, баща ни се разболя и не можеше да работи. Мисля си, ако живеехме в капиталистическа страна, щяхме ли да оцелеем, щяхме ли да получим професия и образование?...

.... Спомням си първите дни на възродителния процес. Моята бригада почиваше, когато един от ръководителите на комбината ме попита: как мислиш, ще дойдат ли утре хората на работа? Отговорих, че за 80 на сто от работниците гарантирам. За моя радост те надхвърлиха очакванията ми. Не се явиха само четирима души и те представиха извинителни бележки от кметствата. Но в моята бригада този процес започна не с възстановяване на българските имена, а много по-рано. Всеки ден запознавах колектива с известните исторически факти и изнесените в нашия окръжен вестник материали от археологически разкопки. Прочетохме книгата „Ахрида — непомината земя" на Борис Дерибеев, в която по неопровержим начин е доказана истината за българския родов корен на населението в нашия окръг. Израз на пълната подкрепа на партийната позиция беше инициативата на нашата бригада „Колектив — без нарушения на трудовата дисциплина и обществения ред". Главната цел на инициативата беше възпитанието в патриотизъм, любов към труда и високо чувство за отговорност. С това чувство нашият колектив продължава да работи и за осъществяване решенията на XIII конгрес на партията. Висок личен пример навсякъде и във всичко, ето какво се иска сега от всеки член на колектива.

Тук се полагат системни грижи за обучението на агитаторите, освен в системата на партийната просвета те участвуват в курсове за повишаване на актуалната им политическа информираност; обогатяване историческите им знания; повишаване краеведческата култура.

Digitized by Google

По този начин движението „Агитаторът — в авангарда на борбата за класово-партийно, патриотично и интернационално възпитание“ отстоява високите изисквания на партията.

Явор Аспарухов, секретар на общинския комитет на ДКМС в Перперек, е убеден, че „Няма обич към родината и родолюбие без връзка с историята, без връзка с миналото на родния край. Посрещнах с голямо удовлетворение началото на този процес и веднага без всякакви колебания отхвърлих последния белег от петвековното робство. Това направих с ясно убеждение, че родовият ми корен и народностната ми принадлежност са български. Това чувство у мен се породи още през детските и ученическите ми години, когато участвувах в археологическите разкопки на крепостта „Перперикон“. Разбрах за един документ от 1338 година, според който на пазара за роби в Кипър била продадена българката Гюша от Перперикон. Заедно с нея станали робини Милка, Роза, София... И ето след 600 години откраднатите имена се завръщат при еднокръвните землячки на тези българки.“

Създават се дружески договорни връзки между трудови колективи на промишлени предприятия, учреждения и организации, с отделни населени места, между селищни системи от окръга и други райони на страната: между Подкова и Садово; Джебел и Казанлък; Момчилград и район „Васил Коларов“ в София; Крумовград и Димитровград и други. Взаимните връзки намират израз в гостуване на художествени колективи, на трудови бригади, срещи на населението с активни борци против фашизма и капитализма, в организиране на съвместни пионерски лагери и комсомолски бригади, обмяна на опит между колективите, стопанска взаимопомощ и други.

Като споделяха опита си, другарите не скриваха и проблемите, трудностите, нерешените въпроси: недостатъчна подготвеност на част от кадрите да общуват и да установяват трайни дружески контакти с определени семейства. Формирането на такива междуличностни връзки не е лека задача сега, когато се рушат устоите на патриархалния бит в родопското село, а градската динамика често „затваря“ семейството в дома му. Ориентацията е да се използват естествените възможности и да се активизират връзките между трудовия колектив и семейството, училището и родителите. Всички учители в селата пряко контактуват със семействата за обсъждане проблемите за развитието на децата, избора на професия. С все по-голямо доверие работниците, които живеят в селата, канят на съкровени празници в семействата си стопанските ръководители, секретарите на партийните организации, колегите си.

Във всеобхватната идеологическа дейност на окръжната партийна организация по патриотичното възпитание важно място заема движението „Народната памет разказва“. Постъпилите в окръжния и общинските обществени съвети на движението снимки, документи, летописи и други красноречиво свидетелствуват за вродената у българина потребност да открива и преоткрива истината за своето историческо и културно развитие. Резултат на тази мащабна дейност са и научно-практическите конференции на тема „Извори и документи за българския родов корен на населението от селищната система“. В тяхната подготовка вземат участие както изтъкнати научни работници, така и местни изследователи.

●

По страниците на окръжния вестник често се появяват съобщения за преизпълнени планове, за реализирани възможности и талант. Това още веднъж и още веднъж потвърждава привързаността на родопчанина към земята, трудолюбието и стремежа му да гради на тази земя своето настояще и бъдеще.

Петрана ТРЕНДАФИЛОВА

Digitized by Google

ПОТРЕБНОСТИ, НРАВСТВЕНОСТ, ВЪЗПИТАНИЕ

ЛЮДМИЛА ЖИЛИНА
кандидат на философските науки

В съвременното сложно общество материалният и духовният живот съставляват комплексно и системно единство. Обективните извори на това единство са в развитието на икономиката, затова на нея трябва да се придава ускорение и динамизъм. Процесът на развитие на потребностите на личността е преди всичко процес на развитие на формите на материалния живот, осигуряващ издигането и духовното обновление на всички други форми на човешко съществуване и самореализация. Заедно с това насищането на всички форми на живот с нравствено начало е също актуално и трябва да се развива като едновременен процес. XXVII конгрес на КПСС е забележителен пример за нравствен анализ на всички страни на нашето битие.

Потребности и нравствени изисквания

Потребностите — това е най-дълбокото основание за развитието на личността. Човек винаги е искал да се научи да вижда изворите на тази властна сила, да я управлява.

Потребностите и нравствеността не са антиподи. Конкретна ситуация може да ни „провокира" да разглеждаме потребностите като синоним на егоистичен интерес, а нравствеността като синоним на противостоящи на такъв интерес изисквания на обществото. Но да не забравяме, че потребностите, бидейки онова, което е необходимо на индивида, представляват поначало съществена тенденция на личността към постоянен взаимообмен и взаимодействие със средата (природата и обществото). Затова не бива да виждаме в тях само качеството присвояване, те обективно предполагат и изразходване.

Какво представлява например потребността от труд? Това е потребност да се изразходват натрупана физическа енергия и духовни сили и едновременно потребност да се усвоява средата, да придобие човек свойствата на социално същество. Върху това се гради връзката на човешката личност с обществото и връзката на човешкия организъм със средата. Много пъти повтореното състояние на тази връзка е формирало като жизнени не само потребностите от храна, дрехи, безопасност, но и от общуване, от социално признание, познавателни, естетически, културни потребности. Но ако потребностите за пряко осигуряване на живота (храна, въздух, вода, дрехи ...) са присъщи на всички, то потребностите от социален и духовен порядък се формират у личността в продължение на целия човешки живот и могат така и да не се формират.

Потребностите на личността се проявяват като конкретни нужди, очаквания, желания. От икономическа гледна точка активността на индивида да ги реализира винаги е оправдана, защото тя е прелюдия към неговата делова ценност и частица от развитието на всеобщата иконо-

Digitized by Google

мика. А от морална гледна точка тя не винаги е оправдана, защото моралът регулира отношението на интересите; интересите на обществото и личността, на една и друга личност и т. н. Всеки човек знае: неговите интереси се осъществяват не във вакуум, те се пресичат с интересите на други. Затова на всекиго е присъща потребността от всеобщ морален порядък. Понякога някой се подвежда от илюзията: ако аз отстъпя от морала, това е прашинка и тя няма да наруши всеобщия морален ред, който няма да позволи на други да погазят моите интереси. Но позволят ли си такова отстъпление мнозина, започват призиви за възстановяване на всеобщия морален ред. Сега например в централните вестници и списания продължават да постъпват писма от трудещите се с искане да се пресекат такива отрицателни явления в сферата на потреблението като спекулата, рушветчийството, злоупотребите в търговията, дребните и едрите кражби в производството. Но как постъпват самите хора, когато се срещнат с такива явления?

В Москва, Челябинск, Ставропол през 1983—1985 г. се проведоха социологически анкети по различни страни от потребителската дейност на населението. Сред градските жители 5—9 на сто от запитаните отговориха, че без надплащане почти не купуват нищо. 30—35 на сто са готови да надплатят и надплащат, „ако вещта е хубава". Около 50 на сто поминават без надплащане, но в отделни случаи „се налага да правим това". Само 15 на сто отговарят, че никога не си позволяват това, защото „би значело да поощрявам спекулантите". На общественото мнение е известно, че с препродаване за печалба най-често се занимават продавачи или хора, които имат по някакъв начин достъп до дефицитни стоки. Въпреки това много купувачи не само че не се съпротивляват на това явление, а дори го подпомагат, като нерядко предлагат да надплатят на продавача.

На анкетираните от московски и челябински заводи бил предложен и такъв въпрос: „Представете си ситуация: ваш другар е направил от отпадъци в производството някакъв предмет за домакинството и го е изнесъл от завода. Как бихте оценили неговата постъпка?" 63 на сто в Москва и 72 на сто в Челябинск отговарят: „Разбирам го, защото в магазините не можеш да намериш много необходими за домакинството материали". Около 20 на сто считат тази постъпка за аморална, 3 на сто — безобидно хитруване, останалите не са казали мнението си.

Не е трудно да се преодоляват отрицателните явления в сферата на удовлетворяване на потребностите, ако обществеността ги осъжда. Но приведените факти показват, че общественото осъждане явно не достига. А точно проблемът за избор на пътища и средства за реализиране на потребностите е най-важен нравствен проблем за личността. Отстъплението от нравствеността свежда до нула усилията за постигане на така нужния справедлив порядък в производството, в търговията, в услугите.

Определена насоченост на поведението се обуславя не от силата на стремежа на човека да притежава едни или други вещи, а от неговата представа за начините за удовлетворяване на своите потребности, за допустимостта или недопустимостта на възникващите при това отношения с обществото, с други хора. Личните потребности се формират на първо място от обективните условия за съществуване на хората, от обстоятелствата на производството и възпроизводството на материални блага, от онези обстоятелства, които, според Маркс, сами са длъжни да станат човечни. Количествените параметри на материалното благосъстояние влияят на предметното съдържание на сегашните и бъдещите потребности, но как ще построи човек системата на приоритети в своите нужди, в каква форма ще се изразят неговите потребности, по какви пътища ще ги реализира, ще се съобразява ли с обществените цели, зависи много от това в каква степен той следва социалистическите принципи в конкретното многообразие от организирания материален живот. Често от това доколко се спазват принципите на колективизма, справедливостта, равноправието, демократизма, заплащането според труда в материалната сфера на живот зависи какъв път ще избере индивидът за организиране на своето потребление, в каква система ще се подредят неговите потребности.

На XXVII конгрес на партията например се посочи, че е недопустимо да се установяват гарантирани тарифи на заплата, несвързани с трудовия принос на работника. „Когато трудът на добрия и трудът на нехайния работник — се казва в Политическия доклад на ЦК на КПСС на конгреса — се заплаща еднакво, това е грубо нарушение на нашите принципи." Вземаните сега от партията мерки за привеждане в по-голямо съответствие мярата на труда и мярата на потребление безусловно ще способствуват за изкореняване на потребителско-собственическите стремежи, съдържащи пренебрежение към труда в общественото производство и към обществените интереси.

Обаче много в конкретните форми на взаимовръзката на потребностите и нравствеността зависи от самата личност, от нейното възпитание. Ако нравствеността диктува условието за честна заработка като непременно условие за живота, то високоморалната личност няма да го наруши при никакви обстоятелства. Нашият морал диктува например и изискването в средствата за постигане на една или друга потребителска цел да отсъствуват такива понятия като „изгодна сделка", „принципът ти на мене, аз на тебе" и т. н. Но за съжаление те все още се срещат. За какво говори така нареченият обобщено

Digitized by Google

„утилитаристичен морал"? Той формира мислене и поведение за постигане на максимален прагматичен ефект. В живота на индивида голямо място заемат дребнавите пресмятания, търсенето само на изгодни покупки и сделки, за да не се „излъже". В основата на такова поведение стои принципът за личната изгода. Или:

„Пазарен морал". В сферата на потреблението той се проявява само като част от общата жизнена ориентация. Всеобщ негов принцип е: „Ти на мене, аз на тебе". Неговият представител разглежда всички отношения между хората като частни случаи на безконечни взаимни сделки. За него няма значение ни характерът на действителността (в частност това, че тя е социалистическа), нито обективните характеристики или достойнства на хората. Според него всичко в живота се основава на личните връзки, на съображения за взаимна изгода и в съответствие с това, че всеки „се устройва, колкото и както може". На тази основа възникват асоциации и конгломерати от познати, които дори уж са загрижени един за друг. Но това е само външно, защото това е грижа за лична изгода, грижа за другаря като форма на разширен интерес към самия себе си.

„Вещоманията" също може да се разглежда като вид еснафски морал, когато придобива опасно изражение. Крайното негово състояние характеризира постановката за притежание. Човек напълно идентифицира себе си със своята собственост. Той демонстрира вещите си като самия себе си, показва ги като символ за своята значимост и твърдо вярва, че с увеличаване количеството на вещите в дома му автоматично расте и неговата ценност като личност.

Ако повишеният интерес към вещите може да се развива като реакция на прежна нужда, ако придобиването им е, за да подражаваме на съседа, то това още не е безнравственост — материалното благосъстояние и културата са способни да намалят този свръхинтерес. Но когато човек няма по-съдържателни интереси в живота освен своите вещи, когато счита, че успех ще има с помощта на вещите, то на такъв не достига не само култура въобще, но и нравствена култура.

За съжаление шири се мнението, че умението на някои да бъдат „малко хитреци", умението „да доставят", „да се договарят" и т. н. не е осъдително. И макар всеки да разбира, че такива умения винаги се изправят на границата „законно-незаконно", „нравствено-безнравствено", се отнася често снизходително, считайки това за „зона на безобидно шмекеруване", в която едва ли може да се случи нещо сериозно. При снизходително отношение, първо, се разширява тази зона, второ, има опасност да се загуби мярката и явно да се престъпи границата на законното. Количественото разширяване води до качествени последици. Такъв подход може да се закрепи в културата, да стане неконтролируема от съзнанието привичка. Обяснението, мотивировката му тогава се вкарват в житейската формула „всички така правят" и следователно не подлежи на нравствена оценка.

Известно е, че културното развитие, усвояването на духовни ценности е фактор, който стеснява вещоманията. И макар това да е правилно само в случаи, когато в системата на духовните ценности на личността обезателно присъствува нравствена духовност, насочеността към културата даже в тесния смисъл на думата (образованост, информираност, начетеност, художествено-естетическо развитие) създава предпоставки за формиране на потребности в съответствие с изискванията на социализма. Затова у хората трябва да се възпитават чувство за достойнство, висока култура и нравственост, които даже в сложни жизнени обстоятелства няма да позволят на човека да стигне до дребно хитруване, мошеничество, нечестни сделки, до изграждане отношения с други хора само в съответствие с морална и материална изгода.

Разумни потребности и тяхното възпитание

С нарастване на материалното благосъстояние се изменят и критериите за подход към формирането на разумни потребности. В понятието „разумни потребности" ударението все повече се премества на културната и нравствената страна. Дълго време при ограничеността на материални средства главен беше въпросът за достигане, например в храненето, обличането, на норми, опиращи се на данни на медицинските, икономическите и други науки, на отчитане климатичните условия. Без да игнорираме тези норми като фактор за разумност и сега, ние считаме за главно необходимостта от непрекъсващо развитие на духовно-нравствения комплекс от потребности в системата на всички потребности на личността. Разумността във връзка с това се разбира като умение на личността да съобразява своите изисквания с достигнатото равнище в развитието на обществото, с фактическите възможности за тяхното удовлетворяване; умение да усъвършенствува именно онези потребности, които способстват за развитието на личността, на нейните физически и духовни качества; умение рационално и пестеливо да се разпорежда с материалните блага, с които разполага страната, и то така, че те да служат за удовлетворяване на най-висшите потребности.

На съвременния етап идеята за „разумни потребности" се оформя в концепция

Digitized by Google

и се актуализира именно във връзка с ръста и качественото изменение на материалните възможности на съветските хора и главното в тази идея не е механичното ограничаване на потребителските рамки, а оптималното за дадените условия развитие на личното потребление и потребности. В новата редакция на Програмата на КПСС е записано, че материално-техническата база на комунизма предполага създаване на такива производителни сили, които откриват възможности за пълно удовлетворяване на разумните потребности на обществото и личността. Към това е насочена в крайна сметка дълговременната социално-икономическа политика на партията и съветската държава.

Конкретното съдържание на потребностите, характерът на техните връзки и взаимодействия определят различните типове и структури на развитие. Но има и общи ориентири, характеризиращи разумната линия на развитие. Изхождайки от тях, логично е потребностите на личността да се развиват динамично, активно и толкова чувствително, че действително да се изявят като стимул за по-висока по равнище и качествена характеристика трудова дейност. Идеята за динамично развитие на потребностите се основава на дълбокото разбиране, че без по-високо, в сравнение с предидущите периоди, жизнено равнище на потребностите не могат да настъпят кардинални изменения в общественото производство. А високата култура на потреблението трябва да подтиква личността към по-високо равнище на общото развитие и до голяма степен да осигурява качествените параметри на производството.

В основата на разумното развитие на потребностите е диалектиката на материалните и духовните потребности. Пренебрежението на материалната страна е толкова неразумно, колкото и на духовната. Социалното стимулиране на духовното развитие, което активно се извършва в социалистическото общество, е в противовес на увлечението само по материалните блага.

Стимулирането на развитието на духовните потребности е необходимо още и защото в процеса на взаимно проникване на „материалното“ и „духовното“ в потребностите на личността духовният фактор зависи не толкова от условията на икономическия живот (макар че и от тях), колкото от целенасоченото идеологическо въздействие — въздействие на образованието, културата, общественото мнение, идейновъзпитателната работа.

Не бива също да мислим, че разумни потребности са онези, в структурата на които материалните изисквания съзнателно се ограничават, а на духовните се предоставя безбрежен простор. Съществено значение има фактът, че и материалните, и духовните са реални потребности. И за потребностите от духовно развитие могат да се изразходват не по-малко материални средства, отколкото например за необходими вещи за бита.

Единство и хармония на материалните и духовните потребности — това е социалната политика на социалистическата държава.

Един от основните принципи за разумно потребление е **принципът за съгласуване на общественото и личното.** Приложен към потребителската дейност на личността, това е въпрос за отчитане на обществените цели и потребности при организацията на личното потребление; стреми ли се личността да съобразява своите потребности с възможностите на семейството, да отчита потребностите на другите, може ли да се отказва от потребление в тяхна полза.

Обществените потребности, свързани с развитието и ръста на производителните сили, доминират пред всекидневно растящите потребности на личността. Разбирането и приемането на това положение от личността до голяма степен определя нейната нравствена позиция в сферата на потреблението. А наличието на такава нравствена позиция при всички реални условия на обществена организация на разпределението е фактор за стабилност на системата на ценностите на социализма, тъй като в сферата на потреблението нуждите, проблемите и целите на личността имат активна тенденция към безграничен ръст и умението да ги управлява, имайки предвид обществения интерес, е принципна черта на новата, социалистическата ориентация на личността. Това е и характерният признак не въобще за нравственост, а за комунистическа нравственост.

Като контрол на разума върху желанията, нуждите, на всички линии за формиране на многочислени потребности се проявява заедно с всичко друго и противодействието на неосигурените с възможности вещомански настроения, битова затвореност, прекомерна съсредоточеност на вниманието върху атрибутите на материалното процъфтяване.

Кое е най-същественото в този контрол? Широко и качествено да обхваща онези явления, при които всеки момент възникват най-разнообразни потребности на тялото и духа. Да е способен да придаде на развитието на тези явления характер на система, в която не само всичко е взаимно свързано, но и нищо не е забравено. Потребности, пуснати на самотек, имат склонност спонтанно да се обединяват във водещи групи. Във връзка с това личността може да се окаже например в плен на тясноматериална представа за смисъла на живота или целия негов смисъл да сведе до работа, без да се подготвя за нея от всички страни: физически, интелектуално, културно, морално. Най-често е разпространен именно този недостатък: да не се ориентира към всички страни равноценно, една от тях се развива и човек е доволен.

Системният контрол на разума ражда рационалност. Но рационалност не в смисъл на гола полезност, което е почти рав-

Digitized by Google

но с възприемането на живота като безконечна верига от изгодни сделки. Рационалността е израз на обвързаността, която трябва да съществува между вътрешното състояние на личността и нейното поведение, между осъзнаването на потребностите и избора на пътища и средства за тяхната реализация. Рационалност е постигането на баланс между желано и възможно при изразена ориентация към изработените от обществото рационални комплекси за организация на живота. Съществуват рационални норми и рационални подходи към организацията на храненето, рационални системи за поддържане здравето на организма, рационални комплекси от съвети по организацията на бита, устройството и украсяването на жилището, поддържането на външния вид в съответствие с нормите за красота и целесъобразност.

Осъществяването на идеята за разумните потребности за личността съвпада с обективната необходимост да формира през целия си живот своя характер и да се занимава със самовъзпитание. Нима не е възпитание на характера да се заставиш да развиваш всичките си способности, да умееш да се ограничаваш според конкретните условия на живота, да разбираш, че имаш право да изразходваш за свои потребности само онова, което си заработил, да даваш висок трудов принос, да израстваш духовно?

Нима не е възпитание на характера да осигуряваш постоянно все по-разширяващи се условия за формиране у себе си и у децата богати, по израза на Маркс, потребности? И да отчиташ, че с това служиш на обществото, на неговото движение, развитие?

Не е трудно да забележим, че посоченият подход към разумни потребности съдържа в основата си не онази трактовка за разумност, която дава наивният опит на всекидневието и изхождайки от която всички потребности могат да се разделят категорично на разумни и неразумни, при това още и по количествен признак: 3 рокли — разумно, 5 — неразумно. Социалното измерение на разумност избягва такава конкретност. В „социалната разумност" главното е принципите за поведение, съблюдаването им и на личностно, и на обществено равнище.

Безусловно има потребности, за които е очевидно, че са неразумни (алкохолизъм, пушене, преяждане, които предизвикват заболяване, а също потребности, които тласкат човека към кражба, рушветчийство, спекула). По повод на тези случаи не може да има дискусия. Непримиримостта към такива потребности и такива пътища за тяхното реализиране не само е морална, но и необходима. Тук е позволено широко прилагане на санкции, забрани, наказания, макар че не се изключват и мерки за възпитание.

Що се отнася до всички други напълно естествени и следователно разумни потребности, то стремежът и тях да поделим на „разумни" и „неразумни" е често спорен. Краен случай тук е да се считат разумни само необходимите потребности, а всички свръхнеобходимото — неразумни. Така наречените „необходими потребности" винаги имат конкретноисторически смисъл. Кръгът на такива потребности според развитието на обществото се разширява. На човек от вчерашния ден може да се покаже някоя днешна потребност излишна, но това не е достатъчно, за да я запишем в списъка на „неразумните", „илюзорните" или нещо повече — „извратените". Ако даже нечие потребление излиза извън свръхнеобходимото за днешния ден, то още няма категорично основание да го запишем в реда на „неразумното". Ако придобиването на свръхнеобходимото се постига с честен труд, ако то се използва за всестранното развитие на личността, то е разумно. Неразумно в него видимо следва да считаме потреблението за показ, еснафското самохвалство за възможностите, явното пренебрежение на демократизма в нашия живот или неумението човекът да бъде рационален, естествен и щедър едновременно. Но това пак е в рамките на социалното разбиране на разумността.

Ще приведем за илюстрация данни от социологическите изследвания, показващи към какъв разряд отнасят хората различните вещи от съвременния бит: към необходимите или към лукса. Назовават като необходими: цветен телевизор — 74,8 на сто, лека кола — 39,8 на сто; магнитофон — 62,4 на сто; модно облекло — 62,1 на сто; скъпоценни украшения — 5 на сто; кристал — 8,7 на сто; домашна библиотека с книжен фонд не по-малко от 1000 книги — 45,8 на сто. Останалите ги отнасят към лукса. Преди осемнадесет години при такава анкета в Челябинск например само 1 на сто от запитаните назовават магнитофона като необходима вещ.

Както виждаме, „необходимите потребности" с времето се изменят. Затова личността трябва да бъде по-точно ориентирана за първостепенна реализация на онези потребности, които по обществени мерки се признават за необходими на даден етап на обществено развитие. Това предполага по-широко да се изучава състоянието на масовото съзнание, по-широко да се информира населението за съвременните стандарти на необходимото потребление.

Някои в понятието „разумни потребности" виждат главно тяхното количествено ограничаване в рамките на дохода. Да съобразяваш своите изисквания с възможностите е безусловно разумен подход. Но мечтата на човека за нещо свръх онова, което е в състояние да купи, не може да бъде призната само на това основание за неразумна. Такова желание може да бъде стимул за по-производителен труд. Неправилно е, че такива стремежи понякога „не пасват" с нашата конкретна реалност. Ако да кажем, човек не може да заработи повече твърда заплата, той трябва или да

Digitized by Google

се раздели със своята мечта, или да не мечтае въобще. Или ще кажете, мечтае се само за нещо възвишено? Да. Но ако само възвишените стремежи стимулират за труд, това ще бъде работа само с ентусиазъм. Нужно е, според В. И. Ленин, да се строи работата на хората с помощта на ентусиазма, но при непременното използване като стимули обикновените жизнени интереси и потребности.

На въпроса „Мечтата да придобиете някаква вещ заставя ли ви да работите по-добре, повече?" утвърдително отговарят 33,5 на сто, отрицателно — 55,3 на сто, останалите се отклоняват от отговор. Позицията на мнозинството може да наречем нравствена. Но нравствеността на социалистическото общество по отношение на личността се състои именно в това да създава условия за такъв труд, който ще даде възможност да нарастват доходите, за да се удовлетворяват най-пълно нужните на работниците, в това число и от вещи.

В концепцията за разумните потребности в условията на социализма най-важни са принципът за развитие на потребностите по възходяща линия и принципът за управлението им в съответствие със социалните и нравствените норми на обществото. Принципи непреходни, неизменящи се. Но нещо в понятието разумни потребности се изменя, защото то, както и понятието „необходими потребности", има конкретноисторически смисъл. Неговото съдържание зависи от равнището на развитие на обществото, от разнообразните процеси, които постепенно влияят на еволюцията на потребностите в едни или други социални ситуации. Ако на събрание в следвоенен колхоз колхозник предложеше на управителния съвет така да организира работата, че в края на годината всяко семейство да има не само храна, но, да кажем, и по 10 чифта обувки на всекиго, по 10 рокли, лесно е да си представим, че биха го осмели и счели за луд. Хората биха се усъмнили не само във възможностите да се постигне такова обилие от вещи, но и в необходимостта от тях. Сега тези цифри напълно се вместват в рационалните бюджети. Затова критериите за разумни потребности са най-малко свързани с ограничаването на количествените претенции на личността от материални блага (с изключение на углавно наказуемите). Главното съдържание на „резумните потребности" е в принципните подходи към обединяване на културата и нравствеността в цялостното проявление на личността — и като производител, и като потребител на материални и духовни блага.

От тези позиции да погледнем отговорите в анкетните карти. На въпроса: „Съгласни ли сте, че потребностите на човека трябва да бъдат разумни" отговарят утвърдително 85—89 на сто. Около 60 на сто без труд описват какво съдържание влагат в термина „разумни потребности". Техните отговори се разпределят на следните групи. Най-голямата — 22—28 на сто, като основен показател за разумни потребности считат **съответствието на изискванията на човека с неговите реални възможности, т. е. заплатата, дохода** („за ради излишен лукс да не взема в дълг да живеем според средствата си"; „да не се изсилва, правилно да оценява възможностите си, да определя поредността на придобиваното, да умее да се ограничава в нещо"; „да бъде пестелива домакиня"). Неголяма част — 1—2 на сто, отбелязват необходимостта от съответствие на потребностите не само със собствената заплата, но и с възможностите на обществото.

Следващата група — около 20 на сто, считат главен критерий за разумните потребности ориентацията на необходимото. Но при определянето на необходимото има различия и те са естествени. За едни необходимо е жизненият минимум (умереност в ядене, пиене, дрехи, осигуряване с най-малкото, най-необходимото"), за други — примерно средното жизнено равнище, а за трети — „пълен достатък в семейството, да не се нуждае от нищо" „всичко, което е нужно на мен и на семейството ми, е разумно".

Около 10 на сто отъждествяват „разумните потребности" с изискването „всекиму според потребностите".

Малцина от анкетираните са изказали други гледища. „Разумни потребности, това са духовните, ориентиращи човека към културата" — 2 на сто; „разумни потребности — това е единството на материални и духовни, развитието им в мярка" — 1,6 на сто. „Разумни потребности — това е да не правиш придобиването на вещи цел на живота си, да придобиваш вещ, когато ти е необходимо, а не, защото я имат други" — 3 на сто; „разумни потребности — това са потребности не в ущърб на други. Всичко, което ми е нужно, но да не забравям за другите" — 1,3 на сто.

От получената информация личи, че запитаните в значителна степен са усвоили идеята за количественото ограничаване на потребностите в рамките на дохода и идеята за „необходимите потребности". Освен че това е опростена и до известна степен „приземена" трактовка на понятието „разумни потребности", тревожи и фактът, че личността не възприема задачата за развитие на своите потребности в пълния и разумен обем като система за осигуряване на високо равнище на развитие в единство на физическите, интелектуалните, културните и моралните качества, така необходими за решаването на проблемите за ускоряване на социалноикономическото развитие на страната. Това е още един показател за разминаването на въздействието на жизнените обстоятелства върху личността и идейновъзпитателната работа.

Възрастното поколение се е формирало под влияние на много неблагоприятни фактори: последствията от войната, разруха, непрестанна борба за материална осигуреност. Това се е отразило на мис-

Digitized by Google

лението. Нас сега, естествено, повече ни вълнува младото поколение, което расте при по-пълен достатък и това би трябвало да определя широта на възгледите, духовна пълнота на представите за своето развитие, за формирането на своите потребности. Толкова повече, че във всички институции за съвременно възпитание, на духовно-нравственото възприемане на света се отделя толкова много внимание. Обаче изучаването на възгледите на децата (вече големите деца — IX, X клас) по проблема за разумните потребности показва, че те се намират най-вече под влияние на мисленето на родителите. Техните отговори също са еднозначни; като правило дадени в един-два реда, малко мислене, отсъствува обемност на представите. 28 на сто просто са изброили вещите, които смятат, че трябва да притежават. Срещат се отговори: „2 рокли, джинси, яке, маратонки, магнитофон; „костюм, чифт ризи, обувки, боти, маратонки, джинси и мотоциклет". 24 на сто са се ограничили със следните разсъждения: „разумни потребности — това е всичко необходимо, нищо излишно". 12 на сто — „разумни потребности — това е необходимото, но едновременно модно и красиво". 8 на сто — „разумно е само модното".

Съответствието с доходите на семейството като критерии за разумни потребности от вещи са отбелязали 7 на сто. Останалите отговори се разпределят по групи: 2 на сто — „не човек да служи на вещите, а вещите да служат на човека", „разумно — това е самостоятелно да решаваш, а не да подражаваш на другите", „разумно е, когато духовните потребности изпреварват материалните". Отчитането потребностите на другите като признак за разумни потребности отбелязват 0,2 на сто от горните класове. Нравственият аспект за разумност на потребностите, както виждаме, е отразен само от малцина.

Обучението и възпитанието на децата по въпросите на потребностите — тяхната роля в живота на хората, социалистическите принципи за тяхното развитие, диалектиката на труда и потреблението, идеологията и психологията на потребителското поведение на личността — изостават от живота и от съвременните задачи на идейната подготовка на младото поколение. Идейността и нравствеността в процеса на училищното образование, съдейки по всичко, се възпитават откъснато от реалностите на икономическото съществуване на личността.

Смисълът на работата по възпитаването на разумни потребности е в това да се учат хората да развиват своите потребности в съответствие с най-високите еталони на култура и едновременно рационалност, а формите и способите за тяхното удовлетворяване да са в съответствие с нормите на правото и морала. Още от детство човек трябва да се учи да управлява своите потребности, ръководейки се от принципите на социалистическата идеология и морал.

Digitized by Google

САМОУТВЪРЖДАВАНЕ В ТРУДА

В новата редакция на Програмата на КПСС е посочено, че осъществяваната в страната реформа на общообразователното и професионалното училище се основава на творческото развитие на ленинските принципи за единно трудово политехническо училище и е насочена към още по-високо издигане на равнището на образованието и възпитанието на младежта, към подобряване на подготовката на подрастващите за самостоятелен труд посредством постепенен преход към всеобщо професионално образование.

Този пункт от Програмата бе отправната точка на нашите разговори, състояли се неотдавна в няколкото заводи, совхози, училища и партийни комитети във Владимирска област на Руската федерация.

Както бе многократно подчертано, главното сега е овладяването на професия, подготовката на младите хора за трудова реализация да се свърже с потребностите на икономиката. Училището да осигурява всестранно развитие на личността, професионална подготовка на младия човек съобразно изискванията на днешния и на утрешния ден на научно-техническия прогрес. Осъществяват се дълбоки качествени изменения в съдържанието и методите на обучение при строго отчитане на процеса на отражението и процеса на преобразуването на информацията.

Статистиката свидетелствува, че 80 процента от новоподготвените работници постъпват в заводите, предприятията и на строителните обекти с дипломи, получени в средните професионално-технически училища. Само през настоящата година в различните клонове на народното стопанство на СССР ще се влеят два милиона и шестстотин випускници на този род училища.

— Сега, когато страната решително се преустройва на релсите на интензификацията на народното стопанство — каза първият секретар на Владимирския областен комитет на КПСС Ратмир Бобовиков, — цената на работническото образование е особено висока. Научно-техническият прогрес, довеждайки до съществени изменения в производството, предявява еднакво сериозни изисквания както към тези, които създават машините, така и към онези, които ги управляват. В центъра на дейността по обучението и възпитанието е формирането на дълбоко уважение и готовност за съзидателен творчески труд. Това определя нашата отговорност за формирането на личността, за която трудът от задължение, продиктувано от външна необходимост, се превръща в дълбока нравствена потребност. Умножаването на творческите възможности на човешкия фактор в производството е свързано с определени социално-икономически условия и с целенасочените грижи на обществото.

Както можахме да се убедим, в центъра на вниманието на партийните организации в училищата, както и в заводите и совхозите, поели шефство над тях, стоят проблемите на осигуряването на високо качество на учебно-възпитателния процес и професионалната подготовка. Стремежът е учащите се максимално добре да овладяват съвременните постижения на научно-техническия прогрес, да формират у себе си технологическо мислене, да се изграждат като кадри от нов тип.

Едно от направленията, в които усилено се работи, това е изменението на характера на професионалното ориентиране на младата личност. На избора на житейско поприще се гледа не само като на съкровено личен, а и като на дълбоко социален проблем. От правилното решаване на този въпрос зависи не само бъдещата възможност за творческо развитие и удовлетворение от труда, а и задоволяването на обществените потребности от различни видове кадри. Системата за професионално ориентиране фактически осигурява управление на процеса избор на професия. Акцентира се върху формирането на желание да се работи в определена сфера на материалния или на духовния живот. Прави се твърде много, за да бъде преодолян абстрактният, както и общият призивен характер на агитацията за насочване към определени професии.

В совхоз „Небыловский" например цели

Digitized by Google

паралелки от випускници на общообразователното училище постъпват на работа в животновъдните ферми. Отношението към този труд се формира постепенно и продължително. Съществува училищна ферма, където подрастващите още от твърде ранни класове започват да осъществяват своята практика в реални работни условия с изпълнението на производствен план, при двусменна работа и при дежурства и в почивните дни, тъй като трудовият процес е непрекъснат. По-късно те вече практикуват във фермите на совхоза и повече от 80 на сто след завършването на средното си образование пожелават да останат на работа там. Разговаряхме с десетокласничките Надя Кузмина и Таня Митрофанова, които бяха определено решили в бъдеще да се грижат за отглеждането на малки телета при едни твърде добри условия на труд и заплащане. Те посочиха като определящ в своя избор факта, че отрано са се приобщили към средата, в която предстои да се трудят.

За да създаде сред младите хора действителен интерес към работата на село, ръководството на совхоза се е заело с комплексното решаване на проблемите на механизацията и заплащането на труда, създаването на условия за спорт и развлечения, подобряване на културния живот, на търговското обслужване, на транспорта и пр. дори и в най-малките селища на района. Това е едната страна на нещата. От друга страна — и това е всъщност посъществото, — с младите се води откровен диалог за тяхното призвание, за отговорността им, за възможностите да се изявяват по-добре и да бъдат полезни за себе си и за обществото.

Тук от съществено значение е и традицията. В совхоза има плеяда знатни хора на труда, получили високи отличия за своите успехи, радващи се на обществено признание, уважение и подкрепа. Част от тези първенци са наставници на младите, те ги формират като личности, въздействувайки им с примера си. Точно с такъв човек (с майстора по производството Константин Коряжнов) се срещнахме при посещението ни във Владимирския совхоз-техникум, чието учебно стопанство се простира на площ от 500 хектара. Второкурсникът Серьожа Дегтяров работеше сам, яхнал твърде съвременна съвършено нова машина. Коряжнов го наблюдаваше отдалече, готвейки се да анализира през почивката грешките в работата му. Другите майстори си бяха със своите възпитаници на тракторите и тази дистанция на Константин Михайлович ни озадачи.

— Всеки си има метод — бе отговорът. — Зная от кой момент нататък мога да разчитам на сигурност и не го пропускам. Инак увереността в собствените сили може дълго да я чакаме. После оттук аз по-добре виждам всичко и съм по-полезен. А възпитаниците ми са невероятни!

Отново статистика. Сега в полза на професионално-техническото обучение в страната работят 127 герои на Съветския съюз и герои на социалистическия труд, 60 народни учители на СССР, 2200 заслужили преподаватели и изтъкнати майстори по производственото обучение. Само във Владимирска област в системата на професионално-техническата подготовка непрекъснато се изявяват такива прославени герои на социалистическия труд като Анатолий Курильов, Михаил Алпаткин, Иван Семьонов и редица други. Към тях ще причислим и члена на Президиума на Върховния съвет на СССР, бившата работничка от Вязниковското обединение за тъкани Римма Гаврилова.

В общообразователните училища, техникумите и средните професионални технически училища в областта се осъществява професионална подготовка на равнището на съвременните научно-технически постижения, на новите изисквания и критерии за качеството на труда. Стремежът е не само да бъдат овладявани значителен обем знания, но и умения самостоятелно, смело и творчески да се мисли и действува, да се изгражда у младата личност усет към новото, способност за самоусъвършенствуване.

Както изтъкна завеждащият отдел „Наука и учебни заведения" във Владимирския областен комитет на КПСС Валентин Михеев, в сложния процес на търсенето на жизнени координати в утвърждаването на бъдещата социална самоличност на младия човек трудовото възпитание играе подчертана роля. В тази насока партийните комитети и организации търсят нови критерии, съответствуващи на новите измерения на социалистическото отношение към труда. Грижата за усъвършенствуване на дейността в това направление е сложен проблем, обхващащ различни аспекти — не само производствено-технически и социално-икономически, а успоредно с тях — нравствено-етични, психологически, културни, образователни.

Повишените изисквания спрямо квалификацията на изпълнителските кадри, работещи в различните звена на общественото производство, поставят нови задължения пред партийните организации в училищата. Те са призвани високоефективно да насочват заложбите на учащите се към постигане на максимален общественополезен резултат, да търсят и да отчитат степента на съзвучие между личните и обществените интереси във всеки конкретен случай. Партийните и комсомолските организации търсят непрестанно, посредством конкретен анализ на практиката, степента на самоутвърждаване на младата личност в труда, взаимодействието ѝ с останалите членове на колектива в реалните работни условия, при които вече се изявява.

Тук съвсем не е без значение (и това е анализирано периодически) каква е степента на трудност, определена от избора на един или друг млад човек, в съответствие ли е този избор с нуждите на обществото. В случаите на липса на целе-

Digitized by Google

насоченост в реализацията на младите, общественото въздействие е в посока на пренасочване. Това е труден и сложен процес, най-често свързан с обстойно изучаване способностите, наклонностите, възможностите на учащите се. Защото, както се знае, в нашето общество нравствените принципи свързват обществените и класовите интереси с реалния вътрешен свят на личността. Разчита се на дееспособността на колектива в сложната дейност по професионалното определяне, но в същото време се води обстойна индивидуална работа с всеки млад човек поотделно. Диференцираният подход на партийната работа в това направление е съобразен с равнището на съзнанието, интересите и ценностните ориентации на отделната личност. При това посредством обратната връзка непрекъснато е следен ефектът на въздействието и ако се налагат корекции, правят се.

Всичко това засилва чувството за отговорност, извисява степента на нравствен контрол в ученическите колективи. Що се отнася до преподавателите — реализацията е фактическият критерий за цялостната социалнопедагогическа дейност в училището. Тук оценките на партийните организации са категорични. При това става дума не за реализация въобще, а за значителю по обществената си стойност самоутвърждаване на младия човек в труда.

— Определено значение за реализацията на младите хора в труда и конкретно в изпълнителските професии — каза Вячислав Бабаев, заместник-секретар на партийния комитет във Владимирския тракторен завод „А. А. Жданов" — има откритият диалог с подрастващите. От найранна възраст трябва да им разкриваме нравствената, политическата стойност, обществената значимост на избора на път в живота. Те трябва да знаят не само добрите страни на онова, което ще им предстои да вършат, но и обективните противоречия, които ще възникнат в процеса на бъдещата им дейност. Те следва също така отраню да са наясно относно своята перспектива: как ще се усъвършенстват в бъдеще, какво още ще могат да научат, кога и къде. Каква система на квалификация и преквалификация съществува в участъка, към който се насочват. Аз съм за максимална доза на реализъм във възпитанието на младите хора и в работата по професионалната им ориентация. Ускорението, така характерно сега за развитието на нашето общество, задължава субективния фактор дълбоко да разкрива и анализира обективните противоречия, чрез които новото си пробива път. Новото е водеща тенденция, но успоредно с него у нас е наслоено много старо. Вкусът към новото ние утвърждаваме с много труд. Мен твърде обстойно ме занимава проблемът за интензивното развитие и произтичащите от това възпитателни резонанси. Аз съм против мероприятийността в тази сфера, за максималното съобразяване на всеки партиен работник с реалните потребности и проблеми на младежта, против „белите полета" в нашата възпитателна дейност. И още нещо — на избора на професия нашият стремеж е да се гледа като на ключов момент в живота на бъдещия работник, а не като на „дейност въобще". Изводът? Да усъвършенстваме практическия подход в идеологическата работа с младежта. Самодейността на комсомолската организация да се развива чрез най-добрата самоизява на всеки млад човек.

В търсенето на измеренията на проблема избор на жизнени координати се натъкнахме на факти, които не бихме могли да отминем. Става дума за приемствеността в овладяването на професия, която в много от случаите играе определяща роля. Често повтарящи се фамилии срещнахме както по време на беседите, които водихме в отделните производствени участъци, така и в книгите на трудовата слава, на почетните дъски и сред останалите нагледни материали, а и в дневниците на бригадите и в албумите им. Династии от знатни строители, механизатори, животновъди.

Във Владимирския тракторен завод „А. А. Жданов" например изключителен авторитет има фамилията Василеви, чийто общ трудов стаж наброява 260 години. Сред стотиците още многогодишни труженици в същия този завод се открояват фамилиите Косторски и Уткини, поддържащи тук своята непрекъсната трудова щафета повече от 130 години. Както ни разказаха, наскоро на традиционна среща на челници в труда с ученици от подшефни на завода училища говорил майсторът-наставник Николай Устинов, човек уважаван, с дългогодишен производствен стаж в един и същи цех. Неговите думи са били съвсем конкретни. Разказал как по неговия път тръгнала дъщеря му, работеща в моторния цех на завода, и поздравил внука си, участник в срещата, за това, че се е записал да продължи образованието си в професионално-техническото училище на завода.

Какво представлява това училище?

Съвременен учебен комплекс, съоръжен с високопроизводителна техника. Тук се подготвят висококвалифицирани работници, обладаващи отлични политически и нравствени качества. От техните редове са израснали герои на труда, лауреати на държавни премии, носители на високи отличия.

Както можахме да се убедим, авторитетът на учебното заведение, авторитетът на отделния учителски и училищен колектив съвсем не са пренебрегвани, когато младият човек избира своя път в живота. Той се стреми както да получи образование, отговарящо на съвременните постижения на науката, техниката, технологията — всъщност една добра професионална подготовка, — така и да придобие добър социален опит. Както свидетелстват отговорите в социологическите изследвания в училищата на областта, младите хора се стремят да получат посредством образо-

Digitized by Google

вателната система един сериозен преход: от развитие на техните отделни черти и способности към разкриване и усъвършенстване на многостранните им заложби и качества. В тези анкети освен много други неща прозира нравственият максимализъм на ранната възраст; повишената критичност към делничните неща, които я заобикалят. И това е безспорно. То е продиктувано преди всичко от същността на училищното време — времето, когато се оформят убежденията, волята, устойчивостта, индивидуалната стратегия в решаването на проблемите.

Решаваща в тези процеси е намесата на наставниците като първи помощници на училището в професионалното изграждане на учащите се. Става дума за ролята на наставниците в реалните условия на труд, а не само в просветителската работа, когато трябва да бъде разяснено, че трудът е първа жизнена потребност и мерило за социалната стойност на личността.

— Чрез подбора и посредством обучението — каза секретарят на партийния комитет в совхоз „Небыловский" Александър Макеев — ние осигуряваме за потребностите на образованието такива наставници, които сериозно, ангажирано, неформално изпълняват това високоотговорно поръчение. Професионалните навици, които опитният работник трябва да предаде на своя възпитаник, са едната страна на нещата. Стремежът е посредством наставничеството да помагаме за цялостното изграждане на младата личност в една определено положителна насока, като наред с трудовото осъществяваме идейно-нравствено възпитание на бъдещото попълнение на работническата класа. Формираме заинтересованост към обществено-политическата дейност, смелост и правдивост в критиката и самокритиката, загриженост за социалистическата собственост, уважение към реда и законността, чувство на дълг и отговорност, дисциплина. В тази насока много се прави в училището и в семейството, но когато към тези усилия се присъедини и социалната позиция на наставника, нещата стават по-плътни, резултатите — по-осезателни. Наставникът като идейно-политически възпитател на младия работник — това е често разисквана тема на нашите партийни заседания и събрания. Тема необикновена, нестандартна и насъщна, защото е свързана с работата на комунистите в най-сложната сфера — душевността на утрешната работническа класа. Често наставниците нямат сериозни познания по психология, по производствена педагогика. Кой, ако не критиката, загрижеността в партийната организация ще им помогне да се ориентират в сложните лабиринти на съвременната дидактика? За тази цел ние организираме диференцирано обучение, обменяме положителен опит, превантивно се намесваме в редица частни случаи, осъществяваме действен партиен контрол в тази отговорна сфера на комунистическото възпитание на младежта, където личният пример на комуниста влияе най-непосредствено.

Още две мнения, допълващи казаното от Макеев.

— Извисяването на отговорността на комунистите за осъществяване на реформата в училищата — изтъкна Татяна Казакова, инструкторка в отдел „Пропаганда и агитация" на партийния комитет на район „Октябрьский" в гр. Владимир — можем да оценим и по следния факт. В нашия район се състоя пленум, който анализира състоянието на работата на партийните организации и трудовите колективи за осъществяване професионалната подготовка на учащите се. Пленумът бе предшествуван от комплексни социологични изследвания на тази сложна сфера, а сега за осъществяване на решенията му организирахме събеседвания с ръководители на учебни заведения, предприятия и заводи за нерешените проблеми в осъществяването на реформата като цяло и конкретно в оня нейн пункт, който третира трудовото и нравственото възпитание на младежта, готовността за овладяване на професия, нагласата на младата личност за реализация. Успоредно с това във всички производствени колективи сега се провеждат събрания с единен дневен ред: повишаване личната отговорност на комунистите за възпитанието на децата им, а в партийните комитети и бюра темата на отчетите на челниците в труда е как аз като комунист, който изпълнява поръчението да бъде наставник на младите работници, да ги обучава и възпитава, да издига тяхната социална активност, непосредствено работя за възпитанието на собствените им деца, за тяхното формиране като професионалисти и граждани.

Заместник-директорът на Владимировското средно професионално-техническо училище № 7 Николай Кислицин подчерта:

— Всичко при нас е подчинено на една цел: максимално добрата реализация на младежта в труда. Договорите, които сключваме с тракторния завод за приемане на нашите випускници на работа, са едната страна на въпроса. Основното нашата партийна организация вижда в подготовката за оптималното осъществяване на този договор преди всичко в качествено отношение, а не само като количество, като бройки и като наличие на добри разряди. Зад добрия разряд трябва да съществува добър човек. На този човек да можеш да довериш не само скъпа техника и отговорно производство, а съдбата, бъдещето, авторитета на завода, за който съдим както по най-дребния машинен детайл, така и по осъществяваната като цяло напрегната производствена програма. Когато ние обучаваме инструменталчици или стругари, фрезисти или шлосери, стремим се да гледаме на задачата си малко по-мащабно. Търсим отговора на въпроса: какъв да бъде нашият подход за активно ангажиране на възпитаниците на училището в сферата на социалната прак-

Digitized by Google

тика. Защото, знае се, че самият сбор от трудови и социални качества би могъл да остане и потенциален, ако не създаде атмосфера на активност, на проверка на тези качества в действието, в труда. Това ускорява процеса на социалното съзряване. Нашата педагогическа теза е посредством творческото общуване да поддържаме инициативата на учащите се, като я допълваме с нашата учителска инициатива на доверие и интерес към способностите и качествата на младата смяна.

Кое особено ни впечатли по време на срещите и разговорите във Владимирска област?

На подготовката на утрешната работническа класа се гледа с изключителна загриженост. Видяхме най-съвременно оборудвани лаборатории, кабинети, учебни стопанства, ферми, цехове, в които кипи истински производителен труд, в които отсъствува имитацията на сериозни занимания или играта на производство. Учениците допринасят нещо определено (планирано и постигнато) в полза на обществото. Това извисява отговорността им, прави ги уверени.

Тъй като промените в материално-техническата база настъпват по-ускорено, отколкото в субективния фактор, бяхме свидетели на голямата загриженост на партийните комитети и организации да осъществяват промени, да търсят перспективата на нещата, да насочват усилията към намеса в нерешените проблеми, а не да ги заобикалят. Модернизацията на обучението не е самоцел, не е поза, а насъщна необходимост в изменението на качеството на подготовката на младия работник за утрешния ден.

Онова, което особено ни впечатли, е неформалното отношение на партийните органи и организации към въпросите на професионалната ориентация на младежта. Стремежът е реализацията да отговаря на способностите на личността. За това се осъществява обстойна предварителна работа. В междуучилищния учебно-производствен комбинат № 2 в гр. Владимир например освен дните на открити врати, в които родители и ученици от ранните класове още могат да разговарят със специалисти и на практика да видят условията на труд, освен цялостната предварителна популяризаторска дейност относно същността на широкопрофилните професии, овладявани тук, съществува практика да се сменя една специалност с друга след двумесечното ѝ усвояване. Началото понякога може да не се окаже открито изведнъж.

Навсякъде пролича категоричен стремеж партийните организации в дейността си да отчитат и да преодоляват несъответствието между правилното от теоретичен аспект оценяване създателното значение на труда и практически неумелото използване на този фактор за ефективна подготовка на учащите се.

За да ръководят компетентно тези процеси, за да създадат училище, изцяло обърнато към бъдещето, партийните органи и организации обстойно изучават ценностната система на конкретната млада личност, не само на училищните колективи като цяло; търсят пътища за активизиране на социалното мислене на младежта; насочват подрастващите сами да вземат участие в създаването на условия за тяхното развитие, а не да търсят нещата наготово. По този начин биват намирани пътища за възстановяване на нарушеното на отделни места равновесие между обществените грижи за младежта и обществените изисквания към нея, за оптимизация на онези социални механизми, под влиянието на които се изграждат ценностните ориентации, идейно-нравствените устои на утрешните работници.

Както можахме да се убедим, чрез самоутвърждаването на младата смяна в труда тук се осъществява оня принцип на взаимоотношения в съветското общество, според който всеки човек е жизнено заинтересован от благополучието на другите хора.

Ритуалът „На класата — достойни синове" има своята богата делнична основа. До него се стига чрез всекидневие — не монотонно и напрегнато, за което секретарката на Владимирския областен комитет на Комсомола Галина Крожкина каза:

— Рушенето на старите представи за престижност на професиите? Това е продължителна и многопластова дейност. Тук гледните точки на поколенията често се разминават. Родителите по-често от своите деца се стъписват пред новостите в техниката, по-трудно преодоляват старите си представи за съдържанието на труда на един фрезист например или на един строител. Възможност за творчество в труда ние реално се стремим да създаваме навсякъде. Моралното стимулиране чрез вимпелите на областния комитет на Комсомола, връчвани на най-достойните млади труженици, показва една непрекъсната тенденция на ориентиране към най-трудните, най-сложните участъци на народното стопанство. Всъщност във философски аспект — нищо ново: някога, сега и завинаги младостта се е стремяла, стреми се и ще се стреми към онези сфери, които изискват от нея максимална изява, размах.

Мила ИЛИЕВА

Digitized by Google

СЪОБЩЕНИЕ

В брой 58 на Държавен вестник от 25. VII. 1986 г. Ректоратът на Академията за обществени науки и социално управление при ЦК на БКП обяви конкурси за приемане на аспиранти за 1987 г.

I. За редовни аспиранти по:

— Диалектически и исторически материализъм — един
— История на философията — един
— Политическа икономия — един
— Научен комунизъм — един
— История на МРКД — един
— Проблеми на планирането на народното стопанство — един
— Икономически подход и икономически механизъм в управлението на народното стопанство — един
— Усъвършенствуване системата на планиране в промишлеността — един
— Управление на внедряването на научно-техническия прогрес в селското стопанство — един
— Икономика и управление на промишлеността — един
— Организация на производството на труда в промишлеността — един
— Методологически основи на новите подходи, форми, методи и средства на контрол — един
— Идеологическият процес в условията на ускорено социално-икономическо и духовно развитие на НРБ — един
— Управление на художествената култура — един
— Идеологически процес и научно-техническа революция — един
— Партийно строителство — двама
— Социална психология — един

II. За задочни аспиранти по:

— Диалектически и исторически материализъм — един
— Научен атеизъм — един
— Политическа икономия — един

Digitized by Google

— Научен комунизъм	— един
— История на БКП	— един
— Проблеми на планирането на народното стопанство	— един
— Ролята на социалистическата икономическа интеграция за решаване на суровинно-енергийния проблем на НРБ	— един
— Икономически подход и икономически механизъм в управлението на народното стопанство	— двама
— Управление на внедряването на научно-техническия прогрес в селското стопанство	— един
— Теоретико-методологически въпроси на контрола и самоконтрола в самоуправляващите се стопански организации	— един
— Проблеми на единството и взаимодействието в националната контролна система	— един
— Идейновъзпитателни аспекти на социалния контрол	— един
— Управление на художествената култура	— един
— Идеологически и социалнопсихологически проблеми на по-нататъшното укрепване и развитие на българската социалистическа нация	— един
— Идеологически процес и научно-техническа революция	— един
— Културна политика на БКП	— един
— Политическа система и идеологически процес	— един
— Партийно строителство	— петима
— Социална психология	— един

Кандидатите за участие в конкурси за аспиранти в академията се приемат: **първо,** по предложение на отделите на ЦК на БКП, окръжните комитети на БКП, градския комитет на БКП — София, централните ръководства на държавните и обществените органи и организации (само от състава на своите сътрудници) и ръководствата на институтите на академията и, **второ,** по желание на отделни лица, които отговарят на условията на конкурса и подадат документите си чрез посочените по-горе органи и организации. Те трябва да отговарят на следните условия: да са членове на БКП; да са на ръководна партийна, комсомолска и друга обществена работа, заемащи длъжности най-малко инструктор на общински комитет на БКП и първи секретар на общински комитет на ДКМС и приравнените към тях; да имат най-малко 2 години партиен и трудов стаж след завършване на висшето си образование (без военната служба), а за специалност партийно строителство 3 години партиен стаж; да имат висше образование по специалността, за която кандидатстват (изключения се допускат за научен комунизъм, философия, партийно строителство и управление на идеологическия процес; да са на възраст до 30 години за редовна аспирантура и 35 години за задочна аспирантура и да притежават способности за научноизследователска работа.

Завършилите редовни аспиранти в академията постъпват на работа по разпределение при условията и по реда на наредбата за централно разпределение на лицата, завършващи редовна аспирантура.

На приетите задочни аспиранти се осигурява необходимото време за подготовка и срочно завършване на аспирантурата съгласно наредбата за аспирантурата на ДКНТП.

Digitized by Google

Кандидатите за аспиранти трябва да посочат в молбата си за участие в конкурса за коя специалност или проблем кандидатстват и по какъв западен език ще полагат изпит (френски, немски, английски или испански).

За всеки кандидат-аспирант се представят следните документи:

а) препис от решение на бюрото на ОК на БКП или от другите органи и организации, имащи право да предлагат кандидат-аспиранти. За тези, които кандидатстват по лично желание, да се приложи мнението на окръжния комитет на партията или на съответния държавен и обществен орган;
б) молба до ректора на академията за участие в конкурса за аспиранти;
в) личен формуляр за кадрите;
г) автобиография;
д) характеристика от последното място на работа;
е) диплом за завършено висше образование с приложението или нотариално заверен препис или копие от нея;
ж) удостоверение за трудов стаж;
з) медицинско свидетелство;
и) документ за военна служба;
к) списък на публикувани научни трудове, рационализации, изобретения и др. (ако има такива).

Кандидатите, които се допускат до конкурс, ще бъдат уведомени през октомври 1986 г.

Конкурсните изпити ще се проведат през декември — писмен и устен по съответната специалност, по руски и един западен език (английски, френски, немски или испански).

Датите за изпитите ще бъдат съобщени допълнително.

Допуснатите кандидати до конкурса получават допълнителен платен отпуск за подготовка съгласно Кодекса на труда.

Документите на кандидатите за аспиранти се изпращат в Академията за обществени науки и социално управление при ЦК на БКП, София—1635, ул. „Пионерски път“ 21 в срок до 25 септември 1986 г. включително. Изпратените след посочения срок документи остават без последствие. За справки на тел. 59-20-26 или тел. 5-68-11, вътр. 619 и 637.

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

ИЗПРЕВАРВАЩИ ФУНКЦИИ И НАСТЪПАТЕЛНОСТ НА ИДЕОЛОГИЧЕСКАТА РАБОТА

Васил Проданов

В средата на 80-те години на нашия век пред социалистическите страни остро стоят въпросите да не се изостане в световната технологична надпревара, за настъпление в научно-техническата област, за настигане, а след това и изпреварване на развитите капиталистически страни в научно-техническата и икономическата сфера. А докато изоставаме все още в тази област, как стои въпросът в идеологическата сфера? Възникват ли в нея и каква е спецификата на въпросите за настъпателността и изпреварването? На тези въпроси дава отговор настоящият труд. Авторът на книгата изтъква, че с развитието на социализма, с появата на нови реалности, на нови поколения възниква потребността отново и отново да се изследва задълбочено действителността и да се изпреварват събитията, да се действува настъпателно, за да се превръщат овладяваните от масите идеи в материална сила. В първата част на книгата под заглавие „Новата идеологическа ситуация" се разглежда въпросът за динамиката на социалните процеси и идеологическите модели на бъдещето, за стиловете на идеологическо осмисляне на бъдещето в различните периоди от развитието на социализма, както и сблъсъкът на идеологиите в условията на научно-техническата революция и необходимостта от изпреварване. Втората част изцяло е посветена на въпроса за изпреварващите функции на идеологията, а третата — на настъпателността на идеологията. Сега повече отвсякога пред марксизма като идеология възниква въпросът да не се „влачи" след новите проблеми и събития и да не бъде само техен регистратор, да разяснява какво става в различните сфери на социален живот, а да изпреварва промените, да бъде активен фактор в тяхното предизвикване, възприемане, насочване.

ДИАЛОГЪТ

Философско-политически анализ

Гиргин Гиргинов

Изтъкнатият български учен разглежда диалога като същностна черта на човешкото общуване. Като използва богат емпиричен материал, той анализира такива въпроси като диалектиката на субекта и обекта, на езика и мисленето при диалога, гносеологическата същност и значение на диалога за постигането на истината и за нейното обогатяване, както и диалога като оръдие на творческото мислене и действие. От марксистко-ленински позиции се разглежда ролята на диалога в съвременния идейно-политически живот. На основата на документален материал и опита, натрупан и осмислян от интернационалния колектив на списание „Проблеми на мира и социализма", проф. Гиргинов разглежда спецификата на диалога на комунистите като основа за реализицията на комунистическия идеал, за изграждането и укрепването на единството на комунистите. Той прави конкретен анализ на диалога между самите комунисти, между комунистите и социалдемократите, комунистите и всички прогресивни хора за бъдещето на нашата цивилизация. Авторът анализира явлението и понятието диалог изобщо, диалог на комунистите по-специално, предимно от философско-гносеологическа и идейно-политическа гледна точка, във философско-идеологически и идейно-политически аспект.

ПЪТЕКИ ЗА ДНЕС И УТРЕ

Записки на партийния работник

Груди Желязков

От всяка страница на тази книжка лъха истината за дълбоко изстрадан период при масовизирането на трудово-кооперативните земеделски стопанства. Авторът сочи много примери на доблестната изява и преданост към новия социалистически строй. Всичко това може да се обясни както с високата политическа зрелост на трудещите се селяни у нас, възпитани от Българската комунистическа партия и другите прогресивни сили, така и с това, че идеята за кооперирането имаше дълголетни традиции. В книгата се показва откъде и как е тръгнал трудовият селянин от Старозагорско, какъв път е изминал за тези четири десетилетия, за да стигне до днешните аграрно-промишлени комплекси със съвременна техника и механизация във всички сектори.

Digitized by Google

ISSN 0204—8574

ВЪЗНИКВАНЕ, РАЗВИТИЕ И ЗАЛЕЗ НА ОПОРТЮНИЗМА В БЪЛГАРСКОТО РАБОТНИЧЕСКО ДВИЖЕНИЕ 1891/1948

Авторски колектив

Настоящият монографичен труд от 700 страници, дело на Института по история на БКП при ЦК на БКП с ръководител на авторския колектив ст. н. с. Георги Радев, си поставя за цел въз основа на постигнатото досега и чрез разширяване на изворовата база да разкрие в историческа и логична (проблемно-хронологична) последователност възникването, развитието и залеза на опортюнизма в българското работническо движение. В книгата се анализират причините, които пораждат и обясняват относителната устойчивост на опортюнизма, особено в лицето на социалреформизма. С помощта на сравнителния анализ и синтез се установява взаимната връзка и зависимост между отделните прояви на опортюнизма и причините, изтъкващи на преден план една или друга негова разновидност в определени периоди. Обект на изследване става борбата на БКП против проявяващите се разновидности на опортюнизма през различните етапи. Сравнително по-пълно са осветлени проблемите на борбата на тесните социалисти против общоделството и международния опортюнизъм през периода на консолидирането и понататъшното утвърждаване на революционно-марксическата партия на българския пролетариат. Центърът на тежестта в тези изследвания е поставен върху изясняване революционните добродетели на партията на тесните социалисти и значението на нейната борба за отстояване принципите на марксизма и за революционното възпитание на работническата класа и трудещите се. Редица публикации са посветени на борбата на БКП против опортюнистичните течения в собствените ѝ редове. Широко са изследвани процесите на развитието на БРСДП през 20-те и началото на 30-те години. Специално внимание е отделено на Септемврийското въстание (1923 г.) и след неговото поражение, политическите прояви и участието ѝ в борбите на работническата класа, изпадането ѝ в идейна и организационна криза. Проблемите на историята на Социалдемократическата партия през средата на 30-те години и през време на Втората световна война са също така обект на задълбочено проучване. В излезлите публикации се осветляват процесите на организационното и политическото развитие на Социалдемократическата партия, на нейната идейно-политическа еволюция след 9 септември 1944 г. в направление на окончателното изживяване на реформизма, изгонването от БРСДП на десните опортюнисти и възприемането на марксизма-ленинизма, което създава основа за сливането ѝ с БРП (к).

Тази колективна монография има обобщаващ характер. Като отразява досегашните постижения на историческите изследвания върху разглежданата тема, тя сериозно задълбочава проучването, анализа и изводите за цялостната история на опортюнизма в българското работническо движение. Опитът на това движение в преодоляването на опортюнизма убедително разкрива идейната слабост на съвременните привърженици на опортюнизма, тяхната неспособност да отговарят на нуждите от революционно обновление на обществото.

20700

Цена 0,35 лв.

Digitized by Google

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

ПАРТИЕН ЖИВОТ

MAIN/UC-B

LIBRARY
DEC
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
BERKELEY

[Partien zhivot.]

13 СОФИЯ, СЕПТЕМВРИ 1986 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 13 СЕПТЕМВРИ 1986 година XXXIII

ISSN 0204—8574

СЪДЪРЖАНИЕ

Другарят ТОДОР ЖИВКОВ на 75 години — приветствие на ЦК на БКП, Държавния съвет и Министерския съвет на НРБ . 3

Указ на Държавния съвет на Народна република България . . 5

Уводна — Конгресната повеля: организираност, ред и дисциплина 6

ЗА КАЧЕСТВЕНО ПРЕУСТРОЙСТВО В ПАРТИЙНО-ОРГАНИЗАЦИОННАТА РАБОТА

Д. Ганев — Партийните организации в автоматизираното производство . 11

Коментар на публициста

Д. Петков — Опит в съзвучие с конгресните изисквания . . . 37

Диалогът: партийна теория — практика

Х. Колева — Проблеми на обучението по партийно строителство . 39

Опит и проблеми

Д. Радева, Б. Ангелов — Партийните групи: равнище на ефективността 47

Н. Йорданов — Временните комитети при капиталните ремонти . 57

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

Б. Рахнев — Предимства, които трябва да се развиват 62

С. Донев — С нови взаимоотношения 65

Digitized by Google

ИДЕОЛОГИЧЕСКА ПОЛИТИКА И ПРАКТИКА

А. Илиев — Отговорност пред утрешния ден 67
Е. Младенов — Идеологическата работа и научно-техническият прогрес 72

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

В. Андреев — Бригадите на стопанска сметка — Калужки вариант 80
Н. Зенова — Аргумент в своя полза 88

ОЧЕРЦИ, РАЗКАЗИ, ФЕЙЛЕТОНИ

Д. Кралев — Измама 91

ПРЕГЛЕД НА ПЕЧАТА, ОТЗИВИ, РЕЦЕНЗИИ

С. Иванов — Вестник „Роден електрокар“ и съревнованието . . 94

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

Й. Кръстев (главен редактор), **Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Димов, К. Иванов, Н. Иванов** (зам.-главен редактор), **М. Илиева, Д. Петков** (зам.-главен редактор), **И. Рачев, П. Стамов, Д. Станоев, П. Трендафилова, И. Хаджиев, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП, ул. „Московска“ 7. Тел. номератор 84-01.

Дадена за набор на 26. VIII. 1986 г. Подписана за печат на 8. IX. 1986 г.
Тираж 55 000. Формат 70×108/16. Обем коли 6.
Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,35 лв.

ДП „Димитър Благоев“ — София, ул. „Ракитин“ № 2, тел. 46-31.

Digitized by Google

ДРУГАРЯТ ТОДОР ЖИВКОВ НА 75 ГОДИНИ

ПРИВЕТСТВИЕ НА ЦК НА БКП, ДЪРЖАВНИЯ СЪВЕТ И МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ НА НРБ

Скъпи другарю Живков,

Централният комитет на Българската комунистическа партия, Държавният съвет и Министерският съвет на Народна република България от все сърце по братски те поздравяват по случай твоята 75-годишнина и награждаването ти с орден „Георги Димитров".

Роден и откърмен в недрата на трудовия народ, закален в редиците на работническата класа, проникнат от нейните добродетели, ти израсна като последователен марксист-ленинец, достоен син на Българската комунистическа партия, на майка България.

В твое лице приветствуваме борца-революционер, вложил големите си политически и организаторски способности, умение и енергия в битките против капитализма и фашизма. Ярък е твоят личен дял за победата на Деветосептемврийската революция 1944 година, за утвърждаването на народнодемократичната власт, за изграждането и развитието на социализма в нашата страна. В съвременните условия ти издигна на качествено ново равнище делото на Димитър Благоев и Георги Димитров. Историческа е твоята роля за сътворяването и осъществяването на генералната априлска линия на Българската комунистическа партия. Априлският курс възстанови, утвърди и обогати ленинските принципи и норми на партиен и обществен живот, обедини кад-

Digitized by Google

рите от всички поколения, възроди и разви по-нататък комунистическо-земеделското единство и сътрудничество, отприщи енергията на трудещите се и откри пътя за подема на социалистическата демокрация, за всестранния възход на българската нация. Марксизъм-ленинизъм в действие — този курс преобрази родината ни в съвременна социалистическа държава с високоразвита индустрия, с едро механизирано селско стопанство, с процъфтяваща култура, с непрестанно растящи материално благоденствие и духовно богатство на тружениците на социализма.

Партията и народът високо ценят заслугите ти за разработването и прилагането на стратегията за изграждането на развито социалистическо общество, на теоретичните постановки и практическите подходи за осъществяването на качествено нов растеж навсякъде и във всичко върху основата на научно-техническата революция за изпълнение на предначертанията на XIII партиен конгрес.

Със своя стил на ръководител от ленински тип ти ни даваш пример за непоколебима комунистическа принципност, за колективност в работата, нравствена извисеност, строга взискателност и непримиримост към недъзите, безпределна вяра в бъдните на хилядолетното ни отечество. Наш капитал са твоите качества на комунист и човек — революционна целеустременост, новаторски дух, творческо горене, кипяща енергия, сърдечност, неразривна връзка с класата и народа.

Гордеем се с дълбокото уважение и почит, с които се ползваш в международното комунистическо и работническо движение, заради твоя забележителен влог в борбата за единение на комунистите, на всички революционни, прогресивни и демократични сили, за укрепване позициите на социализма в света.

От сърце поздравяваме пламенния интернационалист, верния другар и приятел на партията на съветските комунисти, на великия съветски народ, радетеля на животворната българо-съветска дружба и всестранното сближение между нашите страни и народи. Високо ценим твоя принос за предотвратяване на ядрената гибел, за укрепването на мира, сътрудничеството и добросъседството на Балканите, в Европа и в света, твоята дарба да намираш общ език с всеки държавник, политик и общественик, загрижен за съдбата на мира и разбирателството между народите.

В деня на твоята 75-годишнина, скъпи другарю Живков, ние братски те прегръщаме и ти пожелаваме най-сърдечно добро здраве, творческо дълголетие, бодрост и сили, за да можеш все така енергично и всеотдайно да се бориш за щастието на трудовите хора, за тържеството на нашия велик комунистически идеал.

Digitized by Google

УКАЗ НА ДЪРЖАВНИЯ СЪВЕТ НА НАРОДНА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Държавният съвет на Народна република България на основание чл. 93, точка 23 от Конституцията на Народна република България

ПОСТАНОВЯВА:

Награждава другаря Тодор Живков, генерален секретар на Централния комитет на Българската комунистическа партия и председател на Държавния съвет на Народна република България, с орден „Георги Димитров" за изключителните му заслуги към партията и народа в борбата против фашизма и капитализма и в строителството на социалистическото общество, за неговия голям принос в укрепването на мира и сигурността, на единството и сплотеността на революционните и прогресивните сили в света и във връзка със 75-годишнината от рождението му.

София, 6 септември 1986 г.

Първи заместник-председател
на Държавния съвет
на Народна република България
ПЕТЪР ТАНЧЕВ

Секретар на Държавния съвет
на Народна република България
НИКОЛА МАНОЛОВ

Digitized by Google

КОНГРЕСНАТА ПОВЕЛЯ: ОРГАНИЗИРАНОСТ, РЕД И ДИСЦИПЛИНА

На всички етапи от нашето развитие въпросът за организираността, реда и дисциплината е имал своето актуално значение. Неговото своевременно решаване е водило към бързи и ефективни резултати, потвърждавайки мисълта на В. И. Ленин, че организираността удесеторява силите. Днес значимостта му се подсилва от изискванията на партийния конгрес за качествено нов растеж в икономиката. Става дума за обективна закономерност, която налага ново отношение към средствата за производство и живия труд, за ново отношение на управленския фактор към проблема внедряване на научно-техническия прогрес, за нови изисквания към разширяването на демократизма в управлението на икономиката като залог за участието на всички трудещи се в този нелек процес.

В конгресните материали и в документа за качествено нов растеж в икономиката е казано с пределна яснота, че главната социално-икономическа задача на деветата петилетка ще се решава на базата на повсеместна интензификация, широко технологично обновяване на материално-техническата база, динамично развитие на производството и максимално разгръщане на творческите сили на народа за най-ефективно използване на това, което имаме, което е в стопанския оборот, като се залага в него ново качество, нови възможности за мултипликация на резултатите. Това трябва да стане неотменно условие, стил и начин на поведение и на собственика, и на стопанина на социалистическата собственост.

Постигането на значителни резултати в превръщането на личностния фактор в решаващ ускорител на развитието на научно-техническия прогрес в условията на висока организираност, ред и дисциплина е невъзможно без широкото разгръщане на творческата активност на всеки ръководител, колектив, личност, навсякъде и във всичко. Тази постановка има изключително важно значение за работата на партийните комитети на първичните партийни организации и комунистите в селското стопанство, тъй като главната социално-икономическа задача в този отрасъл се изпълнява в условията на множество трудно управляеми рискови фактори. Работи се с биологически производствени мощности, при разпръснатост на предмета на труда, голямо разнообразие на основното средство за производство — земята, и при минимална повторяемост на основните технологични операции.

Тази специфика налага и конкретен подход в утвърждаването на максимална активност от всеки производственик за поддържане високо равнище на организираност, ред и дисциплина. Често пъти селско-

Digitized by Google

стопанският труженик работи сам, без непрекъснатия контрол, характерен за промишленото предприятие; същевременно резултатите като продукт се получават значително по-късно от момента на полагането на труда и т. н. Ето защо за равнището на организираността, реда и дисциплината в работния ден голяма значимост имат постоянно действуващите фактори — отговорност пред колектива за всеки вид работа и материална заинтересованост чрез внедряването на акордния принцип. В това отношение заслужава внимание подходът на общинския комитет на партията в с. Ситово — Силистренски окръг, който преди четири години насочи ръководството на АПК към действени форми за повишаване дисциплината на всяко работно място. Чрез оценките, които дава на своите членове, първичният трудов колектив стана регулатор на вътрешните отношения, утвърди колективната отговорност като принцип, обогатявайки по такъв начин с ново съдържание функциите си на стопанин на социалистическата собственост.

В селското стопанство времето като метеорологическо условие и астрономическа категория е фактор, който в много случаи има решаващо значение за величината на добива. При равни други условия **крайният резултат е в пряка зависимост от срочността и качеството,** с които се извършват технологическите операции. Потенциалните възможности на биологическите средства за производство могат напълно да се изявят само в условията на оптимално задоволяване на техните изисквания по вид, срочност и качество. Оттук произтича изискването за максимално висока организация, дисциплина, ред и конкретна отговорност както от всички ръководни и изпълнителски кадри в АПК, от бригадите и звената, които извършват основната производствена дейност, така и от тези, които я обслужват. В обратния случай милиони левове се губят както от непълното използване на биологическия, техническия и трудовия потенциал, и от това, че несвоевременно и не за широк фронт се внедряват ресурсоикономичните технологии.

Особено тежки са загубите от забавянето на темповете на внедряването на научните постижения, които многократно са доказвали своята висока икономическа и социална ефективност. Често пъти това забавяне се дължи на неумението на някои партийни и стопански кадри своевременно да видят новото, да го оградят с внимание и да създадат необходимата организация за максимална активност на всички комунисти, комсомолци и трудещи се, така че в най-къс срок от време да внедрят и превърнат дадено научно постижение или челен опит в масова практика на технологията и организацията.

Опитът на партийните комитети и първичните партийни организации в Толбухински и Разградски окръг в зърнопроизводството и животновъдството, в Пловдивски — в поливното земеделие, зеленчуците и трайните насаждения, в Благоевградски — в тютюва, и във Великотърновски и Русенски — в производството на захарно цвекло и фуражопроизводството, показа, че за повишаване на темповете при внедряване на постиженията на научно-техническия прогрес са необходими не само средства, а също така организираност, ред и дисциплина и конкретна отговорност от всеки за поставената му задача. В тези и редица други окръзи под ръководството на партийните комитети и първичните партийни организации **своевременно се преодоляват психическите бариери, инертността в мисленето, самодоволството от постигнатото и технологическият традиционализъм в действията.** На тази основа се подобрява качеството на партийната работа, започвайки от проблематиката на партийните събрания и подготовката на кадрите и завършвайки с конкретната целенасоченост на проверките за изпълнение на решенията и партийните поръчения. В резултат на това и на максималната конкретност в индивидуалната работа с хората бяха направени успешни про-

Digitized by Google

биви не само по отношение на реда, дисциплината и отговорността, но и при внедряването и в по-нататъшното развитие на науката и техническия прогрес.

Окръзите — челници през осмата петилетка, потвърдиха на практика житейската мъдрост, че независимо от тежките условия добри успехи се достигат там, където водещо място се дава на постоянния устрем към новото, на творческия размах във вижданията, в търсенето на принципно нови, изпреварващи решения, там, където се води ежедневна безкомпромисна борба с остарялото и отживялото. В това отношение много показателен е подходът на окръжния комитет на партията в Разград при създаването на внедрителската организация „Агромодел", на Толбухински окръг в търсенето на нови форми за организация на трудовите колективи при изграждането на акордните специализирани производствени групи; на общинския партиен комитет в Банско при издигане внедряването на научно-техническите постижения, като основа за оценка на специалистите и ръководните кадри в селското стопанство; на общинския комитет на БКП и ръководството на АПК в Провадия при внедряване на ресурсоикономичните технологии и т. н. Посочените примери не са една самоцелна показност, а потвърждение на това, че са налице всички обективни и субективни условия АПК и бригадите от нов тип да ускорят темповете на внедряването и успешно да превърнат натрупаните досега научни постижения и челен опит в масова практика, да постигнат умножен ефект. Тук решаващи са организираността, дисциплината и високата партийна взискателност и лична отговорност за съдбата на задачите по внедряването, поставени пред всеки ръководител, специалист и производственик. В това направление опитът на редица партийни комитети и организации показа голямата значимост на постановката, дадена от др. Тодор Живков, че „наред с трансфера на технологии да се извършва и трансфер на водещи организационни технологии, на челни образци на организацията на труда".

На базата на постигнатите успехи в подобряването на организираността, реда и дисциплината челните окръзи, АПК и бригади сега развиват направените пробиви в широко настъпление за превръщане на науката в непосредствена производителна сила, за осигуряване на високи и стабилни темпове в развитието на селското стопанство. В конкретната практическа работа за подобряване организираността, реда, дисциплината и отговорността при внедряването на научните постижения много от партийните комитети и организации с творческото участие на научните институти и повишената активност на стопанските ръководства намериха най-подходящи форми за комплексна заинтересованост от крайните резултати за всеки трудов колектив, смело преминават към нови форми на оперативна и стопанска самостоятелност, към нови начини за прилагане на принципа на акорда както за краен продукт, така и за технологически етап от производствения процес; търсят се по-сполучливи форми на взаимоотношенията между ръководител—колектив—личност.

Въпросът за ускорено внедряване постиженията на науката и техническия прогрес в редица окръзи се решава успешно и чрез обединяване усилията на промишлените и други предприятия на територията на окръга от различните отрасли за създаването на техника за новите технологични решения, за намаляване на ръчния труд в селскостопанското производство. В това направление опитът на Разградски, Пловдивски, Плевенски и Русенски окръг при създаването на техника за директна сеитба и новите технологии на почвообработка, растителна защита, поливане и прибиране на продукцията заслужава голямо внимание.

Digitized by Google

Партийните и стопанските кадри в селското стопанство знаят, че от равнището на организацията, реда и дисциплината зависят размерите на добивите, продуктивността на животните и крайните икономически резултати. Никога обаче не е било достатъчно само да се знае тази зависимост. Тази година някои партийни комитети и стопански ръководства подцениха въпроса за своевременността на преустройството и качеството на работата в организирането на трудовите колективи за по-ранна сеитба на пролетните култури, за своевременната подготовка на съоръженията за поливане, за ремонта на техниката за прибиране на тревните фуражи, сламата и сеитбата на вторите култури. Причините за това са много, но основната е несъответствието между темповете, с които се изменяха обективните условия, и темповете, с които се изменяше организацията и се преустройваха методите на работа. За подобряване на организираността, дисциплината и повишаване отговорността на стопанските ръководни и изпълнителски кадри е наложително **да се формира нов тип контрол, осигуряващ гъвкаво и превантивно партийно въздействие за навременно и качествено изпълнение на взетите решения и постигане на набелязаните цели.** Бързо и непрекъснато изменящата се обстановка в селското стопанство налага предвидливост, оперативна гъвкавост и поемане на творчески риск — качества, които партийният контрол трябва да култивира в стопанското ръководство.

Несъответствието между темповете, с които се изменят условията, и темповете, формите за въздействие и организацията на работа се дължи и на това, че все още се срещат в практиката случаи, когато отделни ръководни партийни и стопански кадри изземват част от разпоредителните функции на стопански органи и съответните ръководители. В резултат на това рязко намалява отговорността на тези ръководни кадри и звена, а в много случаи се парализира тяхната инициатива за подобряване на организацията, реда и дисциплината. В такива случаи сроковете за внедряване на научно-техническите постижения и изпълнение на непосредствените задачи се провалят, качеството на работата се влошава.

За съжаление все още се срещат ръководни кадри, които трудно се преустройват именно в тази област. Робува се на рутинността, на стари, отживели времето си силови методи, нямащи нищо общо с научните основи за организираност, ред и дисциплина и за тяхната взаимна обусловеност. При равни други условия в най-голяма степен **от стила, от методите и от организираността на кадрите** зависи равнището на организацията на труда, дисциплината, реда и отговорността им за срочното и качествено извършване на технологическите мероприятия и се явяват основа за най-ефективното използване на биологическия, техническия и трудовия потенциал в селското стопанство. При нарушаването на тези взаимнообусловени изисквания рязко се влошават резултатите и трудовите колективи неминуемо понасят загуби от непълното използване на производствените мощности, от разпиляване на готова продукция или от влошаване на нейното качество.

В селското стопанство ежегодно се повтарят случаи на загуба на продукция поради недобра организация на труда при нейното прибиране. Счита се от някои за съвсем нормално похабяване от 5 до 10 процента. Като се има предвид, че годишно се прибират над двадесет милиона тона продукция, става пределно ясно каква ще бъде загубата за народното стопанство, ако не се предотвратява това явление. Като се прибавят към това и загубите от нарушаване на технологическата дисциплина и влошаване на качеството в периода от прибирането до влагането на продукцията за преработка в заводи-

Digitized by Google

те, може да се види колко е наложително под ръководството на партийните комитети и организации да се издигне на необходимото равнище взискателността към кадрите за рязко подобряване на организацията на труда, реда и дисциплината, **за конкретна отговорност от всеки, на всяко работно място, във всеки работен ден.**

В съвременните технологии няма незначителни операции. Добивът се формира (съответно проваля) приблизително в еднаква степен от всяка технологическа операция. И едновременно с тази констатация трябва да изтъкнем особената значимост на прибирането и оползотворяването на реколтата от овощните култури, лозята и зеленчуците, при които основната част от продукцията се прибира на ръка.

При прибиране на реколтата от тези култури на полето идват хора с различни професии, от различни възрасти, с различно отношение към работата. Стройната организация, редът и дисциплината тук са факторите, които ще създадат климата за най-ефективното използване на целия технически и трудов потенциал. В този етап от производствения процес **организираността и редът имат изключително голямо икономическо и възпитателно значение.** Те ще подтикнат всеки да повишава своята дисциплина, да постига по-висока производителност и проявява по-голяма отговорност за качеството на работата. Стара истина е, че най-добра партийна работа се върши там, където са хората, и в този смисъл в напрегнатите дни и седмици на кампанията за прибирането на продукцията присъствието на членовете на партийните комитети, на партийните бюра, на стопанските ръководители в трудовите колективи е допълнителна гаранция за високо партийно въздействие.

Селското стопанство понася сериозни загуби и от пропуски в организацията, реда и дисциплината при използването на техниката, от непълния синхрон между факторите — работна ръка, техника за прибиране, техника за транспорт и техника за първична обработка на продукцията. През годините на осмата петилетка общо за всички марки трактори коефициентът на сменност бележи намаляване: от 1,13 през 1981 г. на 1,10 през 1985 година. Особено тревожно е това, че успоредно с намаляването на сменността се увеличава относителният дял на целодневните престои по технически и организационни причини. Чести са случаите в АПК трактори да престояват неизползвани поради липса на механизатори.

Подобни примери има и за използването на останалите фактори на производството, но за съжаление невинаги анализът на причините започва с вярна оценка, робува се на стари постановки и представи, а причините се търсят вън от аграрно-промишлените комплекси и бригадите. Недостатъчната компетентност и инертността се маскират с привидна дисциплинираност, а липсата на инструкция и указание се сочи за главен ограничителен фактор. **Инициативата и творчеството, съчетани с организация, ред и дисциплина,** днес стават онзи фактор, който ще оформи облика на ръководните органи в самоуправляващите се организации. А това налага усъвършенствуване на стила на ръководство, като се осмислят конгресните изисквания и ежедневно се изпълват със смели идеи и дела.

Digitized by Google

ПАРТИЙНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ В АВТОМАТИЗИРАНОТО ПРОИЗВОДСТВО

Трудът на човека в автоматизираното производство придобива ново съдържание, което се отразява върху вътрешноколективните отношения. За да се осигури ефективно политическо въздействие за тяхното усъвършенстване, следва да се извършат съдържателни изменения и в партийната дейност. Нито теорията, нито практиката засега не предлагат готови нови образци. Те ще се създават и утвърждават във всекидневието на партийните организации, ще преминават през сложните лабиринти на противоречивата същност на развитието, докато се обосноват теоретически и се наложат практически. Във връзка с това възникват и редица въпроси, чакащи компетентен отговор. Сред тях фигурират:

— какви изменения са възможни и необходими в стила и методите на партийна работа и ръководство, за да се овладяват и регулират сложните процеси в трудовите колективи на автоматизираното производство;

— по какъв начин да се повишават дисциплината и организираността, да се демократизират вътрешнопартийните отношения, за да служат като образец на социалистическите обществени отношения;

— как да се засилват връзките и да се координират действията на първичните партийни организации от различните взаимосвързани и взаимозависими звена, за да се усилва политическото влияние и въздействие по цялата верига на производствения процес;

— как да се организира и осъществява ефективен партиен контрол над дейността на комунистите, за да се засилва тяхната авангардна роля и личен принос в интензифицирането на производството и подобряването на качеството на продукцията;

— в какви форми и с какви средства да се повишава подготовката и квалификацията на кадрите, за да бъдат способни да отговарят на високите потребности за творчество, и т. н.

В разговор около кръглата маса в общинската партийна ор-

Digitized by Google

ганизация в Стара Загора на тема „Партийната работа в автоматизираното производство — пред дълбоко преустройство“ се търсеха отговори на някои от тези въпроси, споделяха се мнения и опит, изказваха се съображения, повдигаха се актуални проблеми и пр. В него участвуваха от общинската партийна организация: НИКОЛАЙ КОСЕВ — първи секретар на общинския комитет на партията, кандидат-член на ЦК на БКП, ТОДОР АВРАМОВ — заместник-главен директор на комбинат „ИЗОТ“, ХРИСТО МИТЕВСКИ — началник на производство „Капролактам“ в Стопанския химически комбинат, СЪБИ СЪБЕВ — секретар на първична партийна организация в ГАПС на комбинат „Берое“, ДИМИТЪР ГУГУТКОВ — секретар на партийния комитет в комбинат „ИЗОТ“, МИХАИЛ СТЕФАНОВ — началник на цех ГАПС в комбинат „ИЗОТ“, ХРИСТО ЯНЕВ — секретар на партийния комитет в комбинат „Берое“, ИВАН КУТИЕВ — секретар на първична партийна организация при комбинат „ИЗОТ“, МАРИЯ НЕНОВА — секретарка на първична партийна организация в НИИР на комбинат „Берое“, и други. От списание „Партиен живот“ участвуваха НИКОЛАЙ ИВАНОВ и ЙОРДАН ХАДЖИЕВ.

НИКОЛАЙ КОСЕВ

Решаващ фактор за всички промени

Проблемите, предмет на нашия разговор, са изключително актуални и значими. Две обстоятелства най-вече определят това.

Първо. Разговорът се провежда след Тринадесетия партиен конгрес, който определи привеждането на съдържанието, формите и стила на партийна работа в съответствие с изискванията на научно-техническата революция като най-важна вътрешнопартийна задача. Оттук нашата голяма отговорност за осмислянето, подемането и осъществяването на тази задача.

Второ. Утвърждаването в последните години на Стара Загора на предни позиции в съвременния научно-технически прогрес, територия, на която се осъществява истинска технологическа революция и се реализират на практика решенията на Февруарския пленум на Централния комитет на БКП от 1985 г. и на Тринадесетия конгрес за ускорено и ефективно разгръщане на научно-техническата революция. Това определя и някои по-големи задължения и специфични отговорности на общинската партийна организация в създаването и обобщаването на опит в новите условия на партийна работа и ръководство.

Днешният разговор, провеждан по инициатива на редакцията на списание „Партиен живот“, оценяваме като много важен момент в нашата работа, като повод да анализираме досегашните си резултати и най-вече да разшифроваме всестранно, точно, задълбочено и в максимална степен конструктивно, в теоретичен и практико-приложен ас-

Digitized by Google

пект поставената от партийния конгрес главна вътрешнопартийна задача, съобразно конкретните условия на работа на общинската партийна организация.

Още сега искам да изтъкна нашето разбиране, че какъвто и опит в досегашната работа да имаме, той може да бъде оценен само като скромно начало, като търсене, като стремеж за преориентиране на партийната работа и ръководство, засягащ отделни, частни нейни страни и форми на проявление. Процесът на дълбоко преустройство на базата на конгресните постановки и изисквания тепърва ще се развива, макар че отделни елементи и положителни тенденции вече са налице.

Струва ми се, че за да оценим правилно сегашното състояние и равнището на партийната работа и ръководство от гледна точка на новите условия на бурно протичащата научно-техническа революция, от гледна точка на произтичащите от това нови задачи и проблеми, е нужно да имаме предвид основната характеристика на партийната дейност.

Аз няма да правя опит да развивам този въпрос, но бих искал да посоча само две характерни черти на партийната дейност:

Първо. Една от най-характерните особености на партийната работа, която ѝ предава неповторим облик и специфика в подходите, формите на организация и особено в съдържанието, е обстоятелството, че тя „има връзка с решаващия фактор за всички промени — човека"[1].

Второ. Партийната работа и ръководство не се осъществяват самоцелно, те не са насочени само към решаването на собствените, на проблемите на вътрешното развитие и самоусъвършенствуване на партията като обществено-политическа организация, а са органически свързани и подчинени на нейните програмни цели и задачи, които засягат цялото общество.

Ако изходим само от тези две характеристики, определено можем да кажем, че изискването за гъвкавост и адаптивност, за постоянно обогатяване на партийната работа — на нейните форми, механизми, съдържателни и тематични направления, организационни средства за въздействие (възпитание) във и извън партията, е едно обективно, закономерно изискване. Нещо повече, партията е така изградена като социален организъм, че в него потенциално, трайно и перспективно са заложени възможностите за един постоянен процес на развитие и саморазвитие, усъвършенствуване и самоусъвършенствуване, приспособяване към новите условия и изисквания.

Този процес в никакъв случай не протича автоматично и стихийно. Той е целенасочен, планомерен и управляем. Показателно е, че в моменти с преломен характер, когато се очертава навлизането на партията в нов исторически етап, с решаващо значение се оказва не само умението да се открият и формулират новите по характер и значение задачи и проблеми, но и способността да се създадат нови практически подходи, организационни форми и средства, да се постигне адекватност на целите и пътищата за тяхното осъществяване.

Мисля, че такава постановка не е проста реторика, а има дълбоки основания. Сега, в условията на бурно протичащата научно-техническа революция, разглеждана в международен и вътрешен план, партийната работа и ръководство са поставени в качествено нова обстановка. Тя изисква преоценка и същностно преустройство на старите и намиране на нови форми, подходи, критерии, организационни

[1] М. Горбачов, „По ленински път", Партиздат, С., 1985, с. 270.

Digitized by Google

и идеологически средства на партийно въздействие, които в своята съвкупност могат да се оценят като дълбоко, революционно преустройство, коренно изменение в постановката на партийната работа като ръководно-преобразуваща дейност. Несъмнено това ще бъде процес, а не еднократен акт. Дали ще протича нормално или ще се окаже необосновано дълъг този процес, освен от обективните условия и фактори в голяма степен ще зависи от партийните кадри и организации, от умението им да го осмислят, овладеят и направляват. Погледнато от този ъгъл, мисля, че именно на този въпрос или на част от него всички ние ще се опитаме да дадем отговор в днешното обсъждане.

Новите проблеми и задачи, които интензивно протичащата научно-техническа революция и по-конкретно въвеждането на гъвкавите автоматизирани производствени системи като авангардни технологии поставиха пред партийната работа и ръководство, са многопосочни. Реално те се отнасят за всички страни на дейността — стопанско-организаторска, политическа, идеологическа. Свързани са с основните форми и средства на партийна работа и ръководство, имат значение за всички главни направления на вътрешнопартийния живот.

Общинският комитет на партията се опита внимателно да наблюдава протичащите процеси в последните 2—3 години, да открива новите проблеми и от тях да извежда и актуалните конкретни задачи. Към това беше насочено и вниманието на партийните комитети и бюра в комбинатите „Берое“ и „ИЗОТ“. Може би умението да се обобщава не ни достига, но в една или друга степен обобщения и изводи са правени. Именно те ни подсказаха, че бързо и решително трябва да преустроим работата в редица направления, които винаги са имали решаващо значение, но сега те са изключително актуални.

Кои са тези направления?

Това са проблемите на работата с кадрите, подобряване качеството на членския състав на партията, идеологическата и възпитателната работа, усъвършенствуване на организационната структура, привеждане съдържанието на вътрешнопартийния живот в съответствие с високите конгресни изисквания и т. н.

Известни положителни изменения и натрупан опит в досегашната ни работа безспорно има. За тях по-конкретно ще разкажат секретарите на партийните комитети и първичните организации.

Ще подчертая само две неща, които лично ме радват и ми вдъхват вяра и надежда за нарасналото умение на партийните кадри и активисти да се ориентират в новата, трябва да кажем, сложна, неизследвана от никого обстановка на партийна работа в една съвършено нова организация на труда и производството, каквито създава внедряването на гъвкавите автоматизирани производствени системи. Нашите кадри напълно отговорно и съзнателно приеха своята апостолска задача, оцениха нейната голяма значимост и съобразно своите възможности, опит и подготовка проявиха творчество, новаторство, а защо да не кажем и революционно търсене. Друг е въпросът кой как им помогна и какво успяха да постигнат.

Реален факт е стремежът дълбоко да се осмислят новите условия, при които са поставени да работят партийната организация и целият трудов колектив, и да се търсят конкретни решения. Налице е тенденция на подобряване съдържанието на дейността на първичните партийни организации, чувствително изменение на дневния ред на партийните събрания и свързването му с актуалните задачи на колектива. Това означава, че в последните две-три години първичните партийни организации в ГАПС-овете при „Берое“ и „ИЗОТ“ са държали постоянно под своето внимание решаващия въпрос — усвояването на системите.

Digitized by Google

Повишено е вниманието към проблемите на квалификацията на кадрите. От нови позиции се подхожда към възлагането на партийните поръчения и търсенето на отговорност, с нов критерий се оценяват, защото сега грешките имат несравнимо по-висока цена отпреди.

Търсят се форми на интегриране и взаимодействие между отделни първични организации. Например партийната организация при ГАПС „Берое" е установила тясно взаимодействие с тази при НИИР. Преодоляват се откъснатостта и традиционната затвореност на първичните организации дори когато са в състава на една заводска организация. Мисля, че тези и подобни на тях прояви заслужават подкрепа.

Налице са тенденции на повишаване гласността и публичността в дейността на първичната партийна организация, на по-успешно овладяване на функцията ѝ да бъде представител на колектива в партията, или с други думи, на издигане авангардната роля на първичната организация и на комунистите.

Въпреки реално постигнатите положителни изменения и тенденции смятаме, че процесът на дълбоко осмисляне последиците и влиянието на научно-техническата революция върху партийната работа и ръководство е още в самото начало. Той протича все още недостатъчно организирано, планомерно и целенасочено. Внимателното наблюдаване на процесите в някои случаи се превръща в изчакване и пасивност. Недостатъчно се експериментират нови форми и средства, а се разчита на стихийното „превъплъщение" на старите подходи, форми и средства на работа. Не се проявява необходимото творчество, липсва амбиция за откривателство. На редица места господствува инерцията в мисленето и действията. Всъщност, мисля, една от най-големите ни грешки е тази, че забравихме простата диалектическа истина: новото се ражда и утвърждава в борба със старото. Това още един път ни напомни Тринадесетият партиен конгрес.

Макар и негативна, тази констатация не бива да прозвучи песимистично. Тя отразява една реалност на настоящия етап, а той все пак е начален в нашата работа и борба за реализиране постановките и изискванията на Тринадесетия конгрес за преустройство на партийната работа и ръководство. Затова ние се опитваме да видим главните фактори и причини, които задържат извършването с по-ускорени темпове на необходимите дълбоки качествени промени в работата на партийните органи и организации, за да въздействуваме именно върху тях. Навярно те са много и различни по своя характер. Аз ще се спра само на някои.

Първо. Натъкнахме се на неосъзнати, дълбоко скрити, вътрешни консерватизъм, догматизъм, закостенялост и примитивизъм във вътрешнопартийния живот, в някои традиционни форми и средства на работа. Всичко това, допълнено с често срещаните и нескривани прояви на инертността и формализма, създава обстановка съвсем неблагоприятна за раждане и утвърждаване на нещо ново.

Второ. Теоретическа и практическа неподготвеност на кадрите, липса на необходимата информация за развитието на обективните процеси в партията и обществото, неумение да се обобщават и осмислят новите факти и явления в обществения и по-конкретно в партийния живот; преобладават емпиричният и прагматичният подход и начин на мислене в немалка част от партийните активисти.

Преобразованията в производствената сфера протичат с високи темпове, водят до скокообразни изменения, до революционни промени в организацията на производството и равнището на техниката, а измененията в дейността на обществените организации и по-конкретно на партийните органи и организации настъпват със забавени темпове.

Digitized by Google

Дистанцията нараства и в даден момент води до сериозно откъсване на партийната работа от най-актуалните жизнени проблеми в даден колектив. С това се намалява ръководно-преобразуващата мощ на партийната работа и ръководство.

Трето. Недостатъчна теоретическа и практическа помощ се оказва на партийните органи, организации и кадри, за да усвоят новите задачи и изисквания, да ги осмислят и сами да обогатяват и развиват подходите на партийна работа и ръководство. Може да прозвучи твърде силно, но струва ми се, че нещата едва ли не са оставени само на плещите на кадрите в първичните партийни организации.

Вярно е, че постановки, формулирани задачи, проблеми, идеи и т. н. има в конгресните материали и повече от конгреса не може да се иска. Той дава принципните и фундаментални постановки. Но след това и теоретичните списания, и науката „Партийно строителство", и висшестоящите партийни органи са длъжни да помагат на активистите в първичните организации да намерят в тях своите, бих казал, конкретни задачи и конкретни средства за решаване. В това отношение най-големи са задълженията на общинския комитет.

В тези три главни направления, и не само в тях естествено, ние ще съсредоточим нашето внимание и усилия.

ТОДОР АВРАМОВ

Проблеми, които внедряването на ГАПС поставя пред нас

Курсът на интензификация във всички сфери на нашето производство чрез използване на постиженията на научно-техническия прогрес за нас е било най-главното мерило за успеха или неуспеха на една производствена единица. В тази връзка основните наши усилия през последните години са били насочени към решаване въпросите на интензификацията не толкова на труда, колкото на производството, т. е. към получаване на повече продукт при едно и също участие на човека. С други думи, да се прехвърлят преки функции от човека върху природните и обществените сили, върху техническите средства и технологичните принципи. И така стигаме до най-същественото и определящо условие за развитие и внедряване на научно-техническите постижения, а именно комплексната автоматизация и механизация.

Подлагайки на анализ всеки елемент от производствения процес като работната сила, средствата на труда, опита, интелекта, суровините и т. н. и оценявайки количеството полезен ефект от интензификацията на даден процес, стигнахме до извода, че на този етап най-решаващо и най-ефективно за нас е внедряването на механична обработка на основата на пълна комплексна автоматизация и изграждане на гъвкава автоматизирана производствена система на най-високо техническо ниво. Този уникален комплекс представлява цялостна система за автоматизирано производство (КАМ), затваряща напълно цикъла програми: планиране и оперативно управление на производствения процес, автоматично проектиране и автоматичен производствен процес на база мрежа от компютри, йерархичен принцип с мак-

Digitized by Google

симално резервиране на всяка от системите и автоматично инструментално стопанство.

Дори без да познава в подробности функциите на гъвкавите автоматизирани производствени системи, всеки в една или друга степен оценява с колко сложни и комплексни технически проблеми се съпътстват внедряването и експлоатацията им.

Но не на чисто техническите проблеми аз искам да спра вашето внимание, а на някои организационни, психологически и идейно-политически страни на този сложен процес.

Внедряването на тази система при нас промени до голяма степен представата ни за организация и управление на едно по същество механично производство, каквото в случая е нашето. Фактът, че цялостният процес на производството се управлява не вътре в цеха, а от една отделна компютърна зала, изисква качествено нови специалисти и ръководители. Нашите традиционни представи, че един добър машинен инженер има достатъчно познания да овладее и ръководи този процес, се оказаха остарели. В случая възникна необходимостта от нова специалност, която да съчетава познанията на машинния инженер с електроника, програмиста и системния инженер, каквито за съжаление и сега не се подготвят в нашите висши учебни заведения. В това отношение правим опити чрез трета степен на обучение до известна степен да запълним тези празноти, но се налага изводът, че това трябва да стане във висшите учебни заведения.

Безусловно възникналите изменения в етиката в процеса на труда и неговата организация пораждат проблеми, свързани не толкова с преквалификацията, климата, условията на труда и заплащането, а в нашия случай най-вече с човешкото съзнание за преодоляване на някои остарели представи за света. Особено когато се касае за внедряване на лицензи. Ако идейновъзпитателната работа е откъсната от реалния живот и се подценяват фактите, че съвременното технологично решение и научно-техническият прогрес имат, така да се каже, интернационален характер и са плод на трайни традиции, опит, ресурси и много други обективни фактори, тогава положителният ефект от внедреното научно-техническо постижение може много бързо да стигне нулев, дори отрицателен резултат. Така е, когато няма съответствие между научно-техническия и идеологическия прогрес. Само хора с много висока теоретическа, практическа и морална подготовка, хора, с делата си доказали своето високо самочувствие, могат с успех да усвоят такъв сложен комплекс, да преодолеят преклонението пред чуждото, вземайки и творчески доразвивайки съвременните върхови постижения на науката и техническия прогрес.

Главната задача на ръководителя на едно производство в този сложен процес през последните две години все повече от организационно-техническа става идейновъзпитателна. И това е така, тъй като отчетът ни от разработката и внедряването на уникални по мащаби и техническа сложност гъвкави производствени системи за механична обработка показа, че ръководителите значително по-леко и по-бързо се справят със чисто техническите и организационните проблеми, отколкото да постигат необходимите изменения на общественото и индивидуалното съзнание и поведение на всички участници в този процес. По-трудно е в хода на технологичните изменения да се разкриват и овладяват социалните и психологическите явления и последици, възникващи неизбежно при активните взаимодействия между технология и идеология.

Какви са някои от реалните проявления на този проблем, наблюдавани при нас?

Digitized by Google

Създаденият гъвкав автоматизиран комплекс на производство представлява една високо интелектуална саморегулираща се система. Хората, които обслужват тази система, са 5 пъти по-малко, т. е. вместо сто и петдесет работят тридесет човека. Особеното тук обаче е, че отговорността, която носи всеки отделен участник в този процес, е сто и петдесет пъти по-голяма, тъй като при тези сложни интегрални системи грешката на един оператор може да предизвика спирането на цялата система, т. е. по значение и по загуби тя се равнява на грешката на сто и петдесет човека при традиционните производства. В случая съществува реална опасност от хиперболизация на научно-техническото постижение, а оттам и отрицателни икономически последици. В това отношение на преден план при нас излезе индивидуалната работа с всеки човек, индивидуалният подход към него при изясняване и подчертаване на отговорността му в този процес. А това на практика означава да се съчетаят научно-техническият и социалният прогрес и да се намерят ефективни методи и форми, за да се организират идеологическите фактори, които могат освен да констатират и разкриват, но и да стимулират изявата на творческите амбиции и морално-волевите качества у всеки един член на колектива. Разбира се, при нас това е един непрекъснат процес, който не се ограничава само до една селекция и използване на традиционни изпитани форми на идеологическа работа, а и в търсене и прилагане на нови форми, присъщи на върховите научно-технически постижения.

Този процес на усвояване и осъзнаване на голямата отговорност на всеки един участък в производствения процес се оказа особено сложна и деликатна работа. В случая става дума за необходимостта ръководителят да преодолява психологически прагове у всеки отделен човек, той да бъде много повече идеологически работник, отколкото административно-техническо лице. Съвсем естествено тези прагове у всеки човек са различни. В случаите, когато те се подминат, когато ръководителят не може да почувствува момента на преодоляването им, се получава стъписване, уплаха, и то у специалисти и работници с висока професионална квалификация.

С други думи, това, което ние се опитваме да направим в нашата работа, е да се намери онзи минимален баланс между професионални, морално-волеви качества и чувство за отговорност, които в процеса на работа да развиваме и обогатяваме.

Изменението на условията на труда налагат организационни изменения както в структурата на производствената единица, така и в структурата на партийните организации. Опитът показа, че пълноценното функциониране на такъв комплекс изисква организационно обединяване на работниците, операторите, поддържащия персонал, но не традиционно, както досега се обединяваме в отделите на главния механик и главния енергетик. Новото сега е, че в този колектив влизат и програмисти, и системни инженери, които работят в компютърната зала. Става ясно, че са необходими нови форми на работа в един такъв многообразен колектив с толкова разностранни, интелектуални и професионални възможности. Нещата се усложняват още повече и от трисменния режим на работа в условията на шест- и седемдневна работна седмица. При това положение традиционните методи на идеологическа работа стават почти неприложими, дори и от това, че комунистите в отделните смени почти не се виждат през целия месец, а и когато работят в една смяна. Досегашните методи на организация и управление на взаимоотношенията и процесите почти изцяло се разменят и осъществяват чрез разговори през терминали, клавиатури, компютри и др.

Рязко намаляват прекият контакт, общуването между хората в

Digitized by Google

работно време, а оттам и възможностите на ръководителя и партийния работник да влияят ефективно върху съзнанието на отделния човек. Налага се в случая в идейновъзпитателната работа да се използват същите тези модерни технически средства, с които се осъществява и производственият процес, т. е. използването на огромните възможности на компютъра за работа с хората, за информационно обезпечаване, за водене на съревнования...

В резултат на революционното изменение на материално-техническата база е налице изоставане в определени направления на субективния фактор. Това е обяснимо, като се има предвид скоростта, с която се внедряват научните открития, предизвикали от своя страна появяването на нови открития.

Тук отново искам да споделя една друга психологическа бариера, която трябваше да преодоляваме, и то при хора с добър опит и висока теоретическа подготовка и чувство за отговорност. Осъществяването на производствения процес в този комплекс е резултат на диалога човек—компютър в реално време. В случая този, от който зависи целият производствен процес (става дума за дискретно производство), без да вижда машините, без да им въздействува физически, определя почти изцяло резултатите от работата на всички средства на производство. В този конкретен случай пак морално-волевите психологични качества на личността се оказаха решаващи. Става така, че някои специалисти с по-добра техническа и професионална подготовка не успяват да преодолеят този проблем, да пренастроят абстрактното си мислене и имат по-лоши резултати при работата с тази интегрална производствена система.

Породените от научно-техническата революция проблеми, новите изисквания към субективния фактор, към стила и методите на работа на кадрите, към способността на личността да се справя с тези проблемни ситуации ни задължават да насочваме нашите усилия и да създаваме обективни и субективни условия и социална среда за формиране на изпреварващо мислене у всички членове на един колектив, носител на техническия прогрес.

ХРИСТО МИТЕВСКИ

За меда, за жилото и за още нещо...

Като работещ в предприятие на химическата промишленост, ще бъде в духа на разговора да започна с някои **световни тенденции в съвременното химическо производство.** Разбира се, давам си сметка, че най-важно за мен, а и за останалите участници ще бъде да наблегна на конкретни проблеми на Стопанския химически комбинат и особено на проблеми, които стоят пред средния низов ръководител от непосредственото производство на сегашния и бъдещия етап, характерен с изискването за ускорено внедряване постиженията на научно-техническия прогрес.

Световните тенденции в съвременното химическо производство са заложени и добре проличават най-общо както в Комплексната про-

Digitized by Google

грама за научно-технически прогрес на страните — членки на СИВ, така и в Тезисите на Тринадесетия конгрес на БКП. От приоритетните научно-технически направления като електронизация на народното стопанство, комплексна автоматизация, включително и гъвкави автоматизирани производствени системи, атомна енергетика, конкретно и пряко отношение към химията и химическата промишленост имат и следните две основни направления:

На **първо място,** създаване и усвояване на нови видове материали и технологии като:

— синтез на **чисти и свръхчисти** вещества чрез малотонажни производства;

— получаване на **нови полимери,** гуми, пластмаси, химически влакна, оптични материали и други с уникални физически и химически свойства;

— създаване на композитни материали, основани на свързването на разнородни вещества, например минерални влакна и пластмаси.

На **второ място,** това са биотехнологичните продукти, които обхващат най-новите постижения не само в химията, но и в микробиологията, генетиката и физиологията.

Както е известно, химията спада към преработващата промишленост. Очаква се, че именно в нея ще има най-дълбоки изменения като ускорено обновяване на производството, разработка на принципно нови изделия, разработка на нови производства. Всички бъдещи структурни промени се очаква да се концентрират в химията и машиностроенето, чийто дял силно ще нарасне.

При всички положения новите производства ще съжителствуват със старите, а те от своя страна трябва да се обновяват и модернизират. И това е и ще бъде едно от основните направления в нашата дейност по усвояването на научно-техническия прогрес.

Всички ние безрезервно приемаме, че внедряването на постиженията на научно-техническия прогрес е свързано с преодоляването на много и разнообразни проблеми. Искам да взема отношение по някои от тях, като се постарая това да стане от гледна точка на средния и низовия ръководител, работещ непосредствено в производството. Тъй като някои задачи, свързани с научно-техническия прогрес, са вече на дневен ред, а други настойчиво чукат на вратата, мога да заявя: ние категорично се убедихме, че всичките ни проблеми действително произтичат от основното противоречие сега в нашето общество, а именно изоставането на субективния фактор в условията на научно-техническата революция и свързаното с това недостатъчно използване предимствата на социалистическия ни строй. Какво мога конкретно да посоча за нас (а то сигурно не се отнася само за нас)?

На **първо място,** ние нямаме познания за самия научно-технически прогрес, и най-вече за управлението му. Уж всеки знае по нещо, но винаги не това, което му трябва, или реално ни е необходимо. Много от специалистите са в неведение по такива въпроси като процедурите по внедряването, етапите на жизнения цикъл на едно ново изделие, нормативните документи, регламентиращи това. Да не говорим за етапите, с които се получава самият научен продукт от първоначалната идея! Работниците изтъкват, когато им заговорим за научно-техническия прогрес, че той не е лъжица за всяка уста и че и за него си има хора. Специалистите също подчертават, че е налице своеобразен „аристократизъм" в науката и той се подхранва от сегашните деятели в тази област, макар че последните се задоволяват с публикуването на съответния труд и участвуват само в първите етапи на внедряването, като в повечето случаи се отказват от конкретното внедряване изцяло.

Digitized by Google

Действително решение на този проблем на равнище държава има. Новата философия е ясна: **активност на икономическа основа!** При приложението ѝ в практиката обаче се натъкваме именно на **втория проблем** — уравниловка и недостатъчно стимулиране на творчески мислещите и работещите работници и специалисти. В програмните документи и разработки на първия ешелон всичко е ясно, но за реалното прилагане липсват и смелост, и умение.

Не правим нищо конкретно, за да създадем във всеки колектив елитно ядро от работници и специалисти, които да дърпат напред. **Напротив, всички сили хвърляме да повишим образованието, квалификацията и дисциплината на всички, които дърпат колектива назад** Без да омаловажавам тази дейност, необходимо е да създадем такава обстановка чрез икономическия механизъм, че **на принципа на самоиздръжката да мине не само колективът, но и отделната личност.** Само така ще разчитаме на самообучение, самоподготовка, самоконтрол и повишена отговорност, без които е немислим научно-технически прогрес.

Не осигуряваме и необходимата психологическа настройка на човека да не се чувствува „изигран".

Друг проблем, по който недостатъчно мислим, се отнася до това, че много от дейците на научно-техническия прогрес и творчески работещите ще бъдат **лесно уязвими,** и то в много случаи **„законно",** по силата на още действуващи разпоредби, инструкции и прочее, които не са преработени. Но искаме ли мед, трябва да сме готови да бъдем ужилени! Защищавайки твърдо всички творчески настроени личности, ще освободим значителни резерви от социална енергия.

Следващ проблем, който важи както за нашето равнище, така и за по-горните, е, че не изпълняваме разпоредбите под различен предлог. Но по-лошото е, че все още **непрекъснато ги променяме.** Това се отразява както на прилагането на икономическия механизъм, така и на крайните резултати.

Изхождайки от посочените проблеми (които са една малка част), е ясно, че партийната ни дейност ще бъде гъвкава в новите условия само ако бъде насочена към човека. Основното противоречие засяга именно него. Защото технологиите, електрониката, новите материали и целият комплекс е само едната страна на научно-техническата революция, а човекът си остава главният ресурс, от който зависи изпълнението на историческата задача. В тази връзка, за да бъдем гъвкави, трябва диференцирано да подхождаме към хората, да знаем, както казва Михаил Горбачов, че те са сега главно три групи: които работят поновому и се преустройват, които идеологически са подготвени и желаят, но не знаят как, и които изчакват и се ослушват. Да знаем, че трябва час по-скоро да отхвърлим диспечерската функция на партията, която доскоро компенсираше недостатъците на стопанския механизъм. Да направим всичко, щото търсещите и творческите личности да не се окажат в трудно положение и да претърпят неуспех. Чувството за правда и неправда силно влияе върху човешката активност. Наистина новите условия и новата съвършена техника не искат нервни, обидени и огорчени хора.

Друго, което сме длъжни да вършим, за да е гъвкава дейността ни, е **да прекратим да съдим за хората по изказванията на събранията (пък и на кръгли маси), а по техните конкретни резултати.**

На следващо място, никога да не забравяме, че отношението ни към мнението на работника и специалиста не е въпрос на любезност, а политически въпрос. Когато се взема мнението на един човек и това не е формално, тогава той се ангажирва с работата, за която го питат, тя става негово дело и се свързва както умствено, така и

Digitized by Google

емоционално. Няма да бъдем гъвкави, ако изследваме социално-класовата структура само от гледна точка на общи категории — работническа класа, селски труженици, интелигенция, а не разглеждаме вътрешнокласовите особености. Има работник и работник, селски труженик и труженик, интелигент и интелигент.

Не зная колко ще бъде целесъобразно, но искам да поставя и няколко въпроса за дискусия от присъствуващите.

Първо. Трябва ли да очакваме, че на територията на научно-техническия прогрес ще възникнат прояви на шарлатанство, и как да ги откриваме? Ако има такава вероятност, за да бъдем гъвкави, трябва да се подготвим!

Второ. Каква трябва да бъде оценката на обществото, изразена в социален престиж, заплащане и т. н., по отношение на работещите в приоритетните направления на сегашния етап и на тези, които дълги години са се трудили и ще се трудят в традиционните, които естествено сега са по-малко ефективни? Считам, че за Старозагорски окръг този въпрос е актуален.

Трето. За нуждите на научно-техническата революция достатъчни ли са измеренията на класово-партийния подход така, както бяха достатъчни за социалната революция? Очакват ли се изменения в социалния състав на партията или просто ще си изменим представите за него?

Досега съществува нагласа политико-идеологическите качества да се разглеждат като нещо различно, успоредно на деловите и творческите качества. Сега се подчертава, че вторите ще се вземат под внимание в по-голяма степен.

СЪБИ СЪБЕВ

В обстановка на прямота и справедливост

Колективът на ГАПС се състои от хора с утвърдени добри производствени и трудови навици, подбрани от целия комбинат. Това естествено го наложи самата същност на ГАПС — нови условия за работа, нови изисквания за качеството и на влагания труд — с по-високо интелектуално равнище. Новата организация на производствения процес изисква здрава дисциплина, съвестно отношение към задълженията. Многомашинното обслужване, взаимозависимостта на членовете на бригадата наложиха изискването за пълен синхрон, безрезервни другарски отношения, необходимост от доверие и сигурност.

При тази нова обстановка, при тези условия на труда се изявява и първичната партийна организация. Стремежът в партийната работа е да се утвърждава социалистическият демократизъм. В събранията се създава обстановка за прямота и правдивост към всичко. Допусканите слабости при изпълнението на партийните задачи се обсъждат обстойно и критично, за да се намерят сигурни пътища и правилни решения.

В заседанията на партийното бюро, когато се налага, участвуват и безпартийни (бригадири, специалисти от командната зала). При

Digitized by Google

подготовката на партийните събрания въпросите се обсъждат предварително в партийните групи в бригадите. Това спомага за изясняване на проблемите, за вземане на правилни решения. Така беше със събранията за повишаване на качеството, за съоръжеността и правилното използване на мерителните инструменти...

При разглеждането на въпроси, за чието решаване се изисква добра координация между отдели и производствени звена, мобилизиране и обединяване усилията на отделни колективи дадоха своя положителен резултат съвместните обсъждания с партийния и стопанския актив. Обсъждането на отделни въпроси, засягащи работата на тези колективи и информирането на партийните ръководства, е от голямо значение.

При подбора на партийното попълнение наред с обсъждането на политическите и деловите качества на кандидатите в партийните групи се търси мнението и на бригадирите. Приемането на новите членове се извършва на открити партийни събрания в присъствието на бригадата, в която работи кандидатът, и комсомолското ръководство. Положителни резултати за партийното израстване на новото попълнение дават и поставянето на конкретни партийни задачи, помощта и взискателността при тяхното изпълнение.

ДИМИТЪР ГУГУТКОВ

Етапи на изграждане и израстване

Ние виждаме комплексната автоматизация в основата на нашето по-нататъшно развитие. В този смисъл известен опит и традиции в комбината са създадени още при изграждането на ГАПС. Те спомогнаха за израстването на кадри, готови да отговорят на повишените изисквания, които поставят върховите постижения на научно-техническия прогрес. Имам предвид технолозите, проектантите, хората, които умеят да работят с машини с цифрово-програмно управление, низовите ръководители, които са в състояние да се справят с изискванията на такъв комплекс, какъвто е ГАПС.

Вече от две години работим по тази система. Като анализирам партийните форми и средства за активизиране на комунистите, на колектива за изпълнение на отговорните задачи, които ни бяха поставени, като имам предвид кратките срокове за разработването и внедряването на ГАПС, бих разделил работата на три етапа.

ИЗГРАЖДАНЕ НА СИСТЕМАТА

През този първи етап ние извършихме по същество проверка на кадрите, на боеспособността на партийната организация. Сега ми е трудно да разкажа за работата, която се извърши с всеки комунист, ангажиран в оборудването, с отделните партийни организации, с енергетиците, механиците, с партийната организация в техническата дирекция. В партийната дейност използвахме традиционни форми, не можехме да минем без тях, те бяха основното ни оръжие — партий-

Digitized by Google

ните поръчения, формирането на програмни колективи от специалисти при проектиране на системата; отчетите на комунисти, безпартийни, ръководители, номенклатурни кадри на партийни бюра и организации, на партийния комитет.

УСВОЯВАНЕ НА СИСТЕМАТА

Този втори етап настъпи тогава, когато спряха да се чуват гласове сред нашите специалисти: „Когато си отидат представителите на чуждите фирми, кой ще управлява тази сложна система тук?" Такъв въпрос ни вълнуваше, когато я изграждахме, но постепенно с нейното усвояване той отпадна. Ние доказахме, че сме в състояние с екипа, който бе подбран, да управляваме този сложен комплекс, който се развива и ще продължава да се развива. На този етап работата по подбора на подходящи кадри, по повишаване на квалификацията им бе първа грижа на партийния комитет. Особени усилия отделихме за привличане на профсъюзните организации в активна работа за ефективно наставническо движение вътре в нашите колективи.

Всеки млад специалист, завършил техникум или друга форма на обучение, дошъл отвън, изправен пред този сложен комплекс, не можеше автоматически да се превърне в една частица от него. Независимо от опита и знанията му, тук при наставника той можеше да се адаптира в системата. Имаше хора, които не можеха да свикнат на високите изисквания и след седмица напускаха.

ПО-НАТАТЪШНО УСЪВЪРШЕНСТВУВАНЕ НА СИСТЕМАТА

В момента, когато трябва да търсим нови средства и форми на въздействие в нашите колективи за по-нататъшна активизация, за овладяване и доказване възможностите на системата, сме възприели и нов подход в работата на партийния комитет и първичните организации. Отиваме на широк диалог с колектива за изясняване на задачите и за тяхното изпълнение. За двегодишния период извършихме три социологически проучвания. Насочихме се към диференцирани срещи със специалистите, с отделни групи специалисти — технолози, програмисти, настройчици, низови ръководители... Чрез интервюиране на някои специалисти проучихме и общественото мнение, почерпихме идеи за ролята и мястото на първичните организации в усвояването на нововъведенията на техническия прогрес. Проведохме и кръгли маси със специалисти от компютърната зала и настройчиците и без администриране си казахме спокойно вижданията и проблемите, за да се имат предвид в по-нататъшната работа на партийния комитет. От проучванията се стигна до извода, че се налага в някои звена да продължим да подобряваме психоклимата. Партийният комитет се занима с резултатите, взеха се решения, поставиха се изисквания пред стопанското ръководство, извършиха се някои кадрови промени за издигане равнището на ръководството в някои звена. Стремим се да обогатяваме формите на сътрудничество между първичните организации. На територията на обособеното производство сме създали партийни групи от различни организации. Например комунисти от партийната група в компютърната зала членуват в организацията на техническата дирекция. Партийните поръчения се възлагат в ГАПС и тук се отчитат, а първичната организация на ГАПС прави атестат на цялата партийна група и предлага атестата

Digitized by Google

за оценка в първичната организация на техническата дирекция, там, където членуват комунистите, наблюдават ги и в бъдеще ще ги развиват в нови звена.

В пренасянето на работата на първичните организации в партийните групи виждам успеха за подобряване на социалния и качествения състав на организациите. В много от тях комунистите се приемат на открити партийни събрания. В това отношение разширихме работата, като каним на тези събрания, например в техническата дирекция, да участвуват комунисти и безпартийни от ГАПС, които се явяват настойници на кандидатите за встъпване в партията.

Предстои ни да работим още за създаване на еднопосочност в работата на първичните партийни организации в техническата дирекция, ГАПС и в поддръжката на оборудването. Решително сме за ограничаване на общите форми и мероприятия. Вниманието ни е насочено към малките звена, бригадите, смяната. Издигаме ролята на партийната група, на комуниста в тях.

Управлението на комплексната система за автоматизация не може да мине без активното творческо участие на човека. Новата техника при нас трябва да я насочим в наша полза. Ние сме в състояние чрез системата, чрез компютри и терминали да следим и получаваме обективна информация какво извършва дадена бригада в момента. При нас е необходимо непрекъснато да създаваме условия за развитие на творческото начало у човека.

МИХАИЛ СТЕФАНОВ

За „горещите точки" и тяхното преодоляване

Искам да споделя някои проблеми, с които се сблъскахме и решавахме или решаваме, а така също и проблеми, които не можем да решим (те могат да бъдат тема и на други разговори).

В повсеместния стремеж да се изграждат гъвкави автоматизирани производствени системи се допускат и основни грешки. Някои ръководители смятат, доколкото съм запознат от средствата за масова информация, че с изграждането на ГАПС ще бъдат решени проблемите им в даденото производство. Основните пропуски са в две насоки: осигуряване на заготовка, материали и инструменти — ритмично и с определено качество; квалифицирана и осигурена с резервни части поддръжка. Или паралелно и даже изпреварващо с изграждането на ГАПС или АПЛ трябва да се решава проблемът с осигуряването на заготовките и инструментите, от една страна, и подготовката на специалисти по поддръжката и резервни части, от друга страна. Иначе, както обичат да се изразяват някои журналисти, създава се един колос на глинени крака.

Споменавайки за квалификацията, искам да кажа още, че това важи не само за персонала на поддръжката, а и за хората от основното производство. Високото равнище на организацията на работата, високото равнище на техниката в ГАПС задължително налага и по-високи изисквания към кадрите. И тук има един проблем. По-рано един неспециалист можеше да стане добър оператор на металореже-

Digitized by Google

ща машина с цифрово-програмно управление, сега това е почти невъзможно. Защо? Защото с пълна сила се намесва един психологически момент. При универсалните машини човек е в пряк контакт с машината и продължително време контролира един вид детайли. Сега операторът няма пряк контакт с машината. На работните станции непрекъснато излизат различни приспособления с различни детайли и различни начини на закрепване, с различни изисквания. Много условия! Неквалифицираният човек без предварителна техническа култура или изпада в криза и се „предава", или се бори с тези въртележки, но и в двата случая резултатът за производството е един — отрицателен.

Появяват се и нови категории работници — оператори в командни зали, ръководители на производство, към които се поставят по-високи изисквания — познаване на техниката, на технологичните маршрути на детайлите, съобразителност и бързи реакции, правилен политически мироглед, висока самодисциплина. Тук партийните организации имат широко поле за действие. В предприятието те трябва първи да поемат и да изискват предварителното или навременното решаване на тези проблеми. Когато се построи ГАПС, се създаде цехова партийна организация и се поставиха много поръчения за работа в горните насоки. Смятайте, че тя няма вече да може така да се справи! Върху нея се струпват новите проблеми и нейната дейност ще се обезличи, а и производствените резултати няма да са такива, каквито един ГАПС трябва да дава, ако работи с традиционни форми и методи.

ГАПС и новата техника, която се вгражда в тях, дава един нов тласък на техническото творчество. И това е съвсем естествено. Непрекъснатият стремеж на човека да върви напред действува с пълна сила и тук, но вече с ново виждане, с виждане от едно по-високо равнище. В нашия цех благодарение на съвместната работа на административното и партийното ръководство, клуба за ТНТМ и кабинета по качеството към комбината „ИЗОТ" бяха създадени първите групи по качеството и техническия прогрес. Рожба на колектив от цеха е и системата за активен контрол на ротационните детайли.

Аз може би се изказах повече за технологичните и производствените проблеми. Но това са „горещи точки" и цялата организаторска работа на партийните звена и Комсомола трябва да бъде насочена именно към тях. Иначе те винаги ще ни парят.

ХРИСТО ЯНЕВ

Нова ситуация — нови форми и средства на партийно въздействие

За предимствата, които предоставят гъвкавите автоматизирани производствени системи, достатъчно се говори. Друг е въпросът доколко, до каква степен сме ги овладели и използвали, за да отговорим пълно на изискванията, поставени пред нас от Февруарския пленум (1985 г.), Януарския пленум (1968 г.) и Тринадесетия конгрес на БКП.

Според мен гъвкавите автоматизирани производствени системи налагат два основни момента, на които си заслужава да отделим внимание:

Digitized by Google

Първо. Качествено новата, нетрадиционната форма на организация на производството с всички произтичащи от това последствия.

Второ. Съществените изменения на самия характер на труда както на изпълнителските, така и на ръководните кадри.

Щом ще се търсят нови форми, методи и средства, нови виждания и подходи в партийната и обществената работа, очевидно е, че не можем да не се съобразяваме с тези два съществени момента.

Какво имам предвид?

Техническият прогрес и научното обслужване на производството трайно се настаниха в производствените помещения, в които се произвеждат материалните блага, където се материализира трудът на проектанти, конструктори, технолози, изпитатели и т. н. Това от своя страна налага всекидневни, постоянни контакти и отношения между тях и изпълнителските кадри, специалистите и ръководителите на производствените звена. В развитието и усъвършенстването на тези отношения и връзки аз виждам достатъчно място за работа на партийните организации, бюра и групи от производството и от институтите и развойните звена по места, например в съвместното обсъждане и решаване на дадени проблеми, в обучението на нови и повишаването на квалификацията на останалите работници, в провеждането на съвместни мероприятия с културно-масов характер и т. н.

Всичко това изисква ново отношение и нов подход при подбора, разпределението и издигането на кадрите както от партийния комитет, така и от партийните бюра. В условията на повишена механизация и автоматизация партийният ръководител, ръководният партиен орган трябва да бъде на равнището на тези качествено нови два момента, за които споменах в началото, за да може да отговори на потребностите на първичната организация, на партийната група, на трудовия колектив.

С какви методи и средства да направим това — ето следващия съществен момент по отношение на реализацията на партийните кадри в гъвкавите автоматизирани производствени системи и института, към който насочваме вниманието си. Предприели сме и практически стъпки, изработили сме с помощта на Академията за обществени науки и социално управление при Централния комитет на БКП и междуокръжната партийна школа дългосрочни програми за целогодишно обучение на партийните и стопанските действуващи и резервни кадри.

Няколко думи за идеологическата и идейновъзпитателната работа. Считам, че добре са известни предимствата на диференцирания подход. Но сега, когато образователното равнище, културният уровен, интересите и потребностите на работещите в гъвкавите автоматизирани производствени системи специалисти, работници и ръководители са почти изравнени, се поражда мисълта, че и тук нещо трябва да се направи от всички нас, за да отговорим на другото изискване — да свържем по-тясно идеологическата работа с производството така, че тя да се превърне в пряка мотивираност за повече и по-качествена продукция. Например у нас изниква идеята (възможно е и ще бъде полезно) политическата учебна година да се провежда с целия колектив на гъвкавата автоматизирана производствена система. Но по каква програма и тематика? Ето въпроса, на който трябва да намерим възможно най-верен отговор! Засега разчитаме най-вече на тематичните планове и програми за провеждане на партийната учебна година, но ни е необходима помощта на специализираните партийни звена, занимаващи се с въпросите на идеологията и възпитателната работа.

По отношение на партийното ядро и присъствие в колективи като ГАПС и НИИР. От миналата година приемът на комунисти става на открити партийни събрания. Защото не са без значение мнението и съображението на другарите по професия и работещите заедно с канди-

Digitized by Google

дата. На тази основа се формира и по-високо комунистическо съзнание у партийните членове и безпартийните.

В условията на повишената механизация и автоматизация съществено се изменят и други аспекти на партийната работа. На тях няма да се спирам, но искам да отбележа, че комбинатският партиен комитет и партийните бюра в ГАПС и НИИР, а и не само там, търсят тяхното разрешаване чрез подобряване проблемността на разглежданите в заседания и в събрания от бюрата и организациите въпроси, чрез засилване самодейния характер и насочване на партийното ръководство към актуалните въпроси, чрез разширяване на демократичното начало в работата на Комсомола и профсъюзите и т. н.

Очевидно сме длъжници, все още работим така, както ни подсказват конкретните условия и миналият опит, който имаме като организационни работници, все още не сме успели цялостната организаторска и политическа работа да вържем в една единна система, чиито плодове, макар и по-късно, да бъдат онова, което изискват от нас партийните постановки за овладяване в най-висша степен постиженията на техническия прогрес.

ИВАН КУТИЕВ

Преустройство на мисленето и действията

Ще започна по-отдалече — от проектирането и осъществяването на автоматизираното производство. Много голяма част от нашия колектив беше в неведение относно това, какво производство предстоеше да се усвоява. Много неизвестности имаше и за партийната организация в завода. Оттук възникна и проблемът за предварителната настройка както на трудовия колектив, така и на някои ръководители. Партийното бюро трябваше да поставя конкретни задачи, свързани с усвояването на новата техника и привеждането ѝ в действие. На събрания партийната организация възложи конкретни поръчения на някои ръководители, които изпълняваха важна роля в пускането на гъвкавата производствена система — на началника на цеха, на някои началници на смени. Поръчения от партийното бюро бяха възложени и на безпартийни ръководители. Много от хората, които пряко и косвено участвуваха в усвояването на тази сложна техника, поеха обещания за личен принос. Всички тези другари се отчитаха в партийното бюро, казваха докъде са стигнали, какви трудности срещат при решаването на всекидневните задачи и какво още им предстои да направят, за да могат напълно да изпълнят поставените им задачи. Разбира се, понякога някои от проблемите се изплъзваха от погледа на партийната организация, нямахме опит в това ново за нас производство. Например на известен етап от усвояването на производството възникна задачата за обучението на всички кадри. Някои от специалистите, след като разбраха, че не е по силите им изцяло да се занимават с толкова мащабно и сложно по съдържание производство, сами предложиха целият колектив на ГАПС да придобие минимум знания, необходими за управление на системата. Партийната организация реагира на тази необходимост и възложи да се разработи програма за обучение на целия колектив.

Digitized by Google

На нас ни беше ясно, че правим огромна крачка за внедряване на научно-технически прогрес и че трябва да преценим работата си съобразно новите условия, за да преустроим нашето мислене и действие. На тази основа се преразгледа структурата на организацията на производството. Създадоха се бригади от нов тип, в които влязоха взаимнообвързани звена. Това се направи, за да могат хората, заинтересовани от едни и същи детайли, да постигат по-бързо по-качествен краен продукт. Сформираха се бригади за призматична и за ротационна обработка и една напълно автоматизирана бригада, която даде облика на техническия прогрес в ГАПС. Разшири се демократичното начало в ръководството на тези бригади. Те са същевременно и младежки трудови колективи.

Партийната организация насочи своите грижи за затягане на редиците в младежките трудови колективи. Въпросът за дисциплината във всичките нейни аспекти придоби много важна роля за изпълнение на задачите. В младежкия трудов колектив „Неделчо Николов" се роди идеята за създаване на морален кодекс на бригадата. В него се третират въпросите за дисциплината, качеството, квалификацията, изпълнението на производствените задачи, хигиената и др. Членовете на този колектив ясно и точно знаят своето място в колектива и своя дял за изпълнението на задачите. Всяка направена крачка встрани се следи от всеки, т. е. всеки контролира всеки и всеки е отговорен за всичко. Например, ако някой член от бригадата системно нарушава дисциплината и не работи качествено, неговото поведение се обсъжда от целия колектив. Ако вътрешните правила на бригадата не му въздействуват, бригадният съвет предлага на ръководството да бъде административно наказан. С други думи, нарушителите не се търпят и не се чака само административният ръководител на вземе мерки.

Друг младежки колектив прие девиза „Хората от ГАПС нямат право да грешат!". За да се стигне до него, много от хората на основата на опита осъзнаха, че всяка грешка от страна на настройчик или оператор е фатална за цялата система, води до спиране на 20—40—50 машини, а понякога и повече. Например една грешно подадена команда за смяна на един инструмент разбърква инструментите на цялата линия и за възстановяването и инвентаризацията на инструменталната екипировка са необходими 8—10 часа, а понякога и денонощия.

Много важни проблеми са хигиената на помещенията, в които работим, и поддържането на робопътищата в отлично състояние. За тяхното решаване комсомолската организация пое почина „Комсомолско шефство над машините и работните места". Във всяка смяна се изградиха комисии, които в края и по време на смяната наблюдават състоянието и съответно оценяват как всеки комсомолец се грижи за своето работно място. На края на месеца се излъчват първенци и се дават морални и материални награди, а за всеки ден — преходно флаг-че. Това е важен проблем, защото, ако робоколичките не могат да следват начертания път, се получават нежелателни последици.

В новата ситуация качествено ново съдържание придоби и личният пример на комунистите. Те бяха хората, които застанаха в първите редици, денонощно решаваха възникващите проблеми. Друг стана и критерият за тяхната оценка. Те трябва да са не само знаещи и можещи, а да са двигатели на новото, да вдъхват вяра и самочувствие у останалите членове на колектива. Други са и критериите за оценка на ръководителя. Той следва да познава новата техника и да реагира бързо и гъвкаво на създалите се ситуации, да познава съдържанието на нови звена и професии, за да може да координира действията им.

Digitized by Google

Много важни и решаващи моменти се оказаха психоклиматът и поведението на работниците в новата ситуация, във взаимодействието на човека с техниката. Видя се, че трудът придоби ново съдържание. Работникът не участвува непосредствено в следенето конкретно на една машина, а на цялостен процес, в който техниката самоконтролира отделните операции. Появи се страх, дали крайният продукт ще бъде качествен, защото, ако има някакви отклонения, те се отразяват на голяма серия от детайли. Също така контактите на работника с техниката се задълбочават. Забелязва се и една дистанция между самите работници. Те не могат да общуват така, както при стария начин на производство.

За да се разбере състоянието на социално-психологическия климат в колектива на ГАПС, по настояване на партийното ръководство се направиха няколко анкети и социални проучвания. От тях партийната организация видя в каква насока да работи за подобряване на психоклимата. Вниманието се съсредоточи върху работата за издигане самочувствието на членовете на колектива, всеки да осъзнае, че се труди при по-добри условия, че е пионер на ново производство, че трудът му е по-интелектуализиран и в тази връзка трябва да проявява по-голяма съзнателност в изпълнението на задачите.

Сериозно подходихме и за повишаване на идеологическата и политическата устойчивост на хората. Чуждите специалисти, с които те осъществяваха контакт, в една или друга степен им въздействуваха със своя начин на живот и работа. Налагаше се да преценим кое е необходимо, кое ще ни бъде полезно за усвояването на системата. При провеждането на политическата учебна година комунистите дискутираха по тези въпроси и вземаха правилно отношение. Низовите ръководители при всякакъв вид сбирки също поставяха тези проблеми и разясняваха някои ситуации.

В крайна сметка от опита, който досега натрупахме, от становищата на ръководители и специалисти стигнахме до извода, че самата система е сложен организъм с огромни възможности. Ние трябва да го изучаваме и да го овладяваме. Всяко отклонение от неговата същност води до изваждане на системата от действие. Например първите месеци ние продължавахме да захранваме системата със заготовки по стария начин и веднага тя „реагира", не ни „даваше" вярна и точна информация за това, колко детайла имаме напълно изработени и колко предстои да се работят, макар че предварително се знаеше точният брой на определени партиди. Виждайки, че така не може ефективно да се използва системата, партийното и административното ръководство на ГАПС обсъдиха въпроса и предложиха на ръководството на завода да се подават детайлите от всички заготвителни звена по строго определен график.

Пред нас възникна и един друг въпрос: има ли възможност за открития и рационализации в тази съвършена система! Предполагаме, че и тук ще има поле за изява на членовете на клуба на ТНТМ, но след като се усвои напълно цялата система и се оценят и анализират детайлно всички процеси. Разбира се, някои идеи клубът реализира в условията на ГАПС. Създаде се система за самоконтрол на цифрово-програмни стругове. Но в бъдеще стоят много по-сложни задачи.

Съобразно всички тези нови моменти структурата на първичната партийна организация придоби по друг вид. Създадоха се партийни групи по смени, а не по бригади. Комунистите от поддържащия персонал бяха привлечени в съставна организация при ГАПС, като там се обособи и отделна партийна група, която работи и движи специфичните задачи на това звено. Пред партийното ръководство стои идеята партийната организация при ГАПС да се обособи като първична орга-

Digitized by Google

низация, а не като съставна, както досега. В нея вече членуват около 50 комунисти.

Промени настъпиха и в комсомолската организация. Обособиха се пет самостоятелни комсомолски дружества, а досега беше само едно. Предварителното проучване за приема на млади комунисти се постави на нова основа с по-други критерии. На комсомолското ръководство гласувахме доверие то да предлага комсомолци за встъпване в редовете на БКП.

Не можем да кажем, че напълно сме се ориентирали в новата ситуация. Пред нас стоят още много задачи за решаване. Възникват все нови и нови ситуации в процеса на работата. Ето да вземем например новите професии в ГАПС — софтоеристи, хардоеристи. Какво е тяхното съдържание? Към какво трябва да насочи вниманието си партийната организация в тази област? В момента проблемът се проучва и ще реагираме най-правилно, след като знаем окончателните резултати. Какви нови моменти ще настъпят в бъдеще е трудно да се прогнозира, да речем по отношение на тематиката, планирането, формите и методите на работа! Някои от сегашните се оказват неефективни. Вероятно ще настъпят промени и в структурата, защото събранията трудно се организират, не могат да се събират комунистите, ще се наложи да се събират по смени. Партийната учебна година също ще претърпи изменения. Може би ще се наложи да се обедини с комсомолската учебна година. Изменят се и критериите за оценка на кадрите.

МАРИЯ НЕНОВА

Необходимост от знаеща, можеща личност

Февруарският пленум на Централния комитет на БКП (1985 г.) постави глобалната задача за свързване на предимствата на социализма с постиженията на съвременния научно-технически прогрес като решаващо средство за успешното осъществяване на историческата задача — изграждане на развито социалистическо общество. В тази обстановка изключително отговорна е задачата на първичната партийна организация на Научноизследователския институт по роботика като политически организатор и ръководител на високо интелектуален колектив, който разработва и подготвя производство на съвременни средства за автоматизация. Високото интелектуално равнище на комунистите и на колектива изисква изменения и в партийната работа.

Преди всичко това намира отражение в разглежданите проблеми на партийните събрания: анализ на изпълнението на плана по наука и технически прогрес; състояние на техническото оборудване и битовото обзавеждане в цеха; условия за научна и изследователска дейност и научно израстване на кадрите; работа на институтския комитет на ДКМС за организационно укрепване и идеологическо израстване на комсомолските дружества; работа на профкомитета по организиране и отчитане на социалистическото съревнование и подобряване на трудовата дисциплина; форми и методи на идейновъзпитателната работа на първичната организация за повишаване на социалната активност на личността в НИИР.

Digitized by Google

Равнището на техническите знания и практическия опит на специалистите от института, тяхното свързване в работата с най-прогресивната техника, високата им култура изискват не просто маркиране на проблемите или отчет на това, кое е свършено и кое не, а дълбок анализ на причините, довели до определено състояние на задачата и посочване на пътищата за решаването ѝ. Понякога на обсъждане се поставят само някои задачи от плана по наука и технически прогрес, чието изпълнение в срок е застрашено, дават се партийни поръчения.

През 1984 година първичната организация реши всяко тримесечие по научни направления да се провеждат открити партийни събрания за отчитане изпълнението на плана и разясняване на новите задачи пред колектива. На тези събрания присъствуваха стопанското и партийното ръководство на института. Специалистите поставяха свои проблеми пред тях.

През 1985 година се утвърди нов подход в работата — стопанското и партийното ръководство да се срещат и да провеждат откровен разговор с целия колектив на някое научно направление с особено отговорни и значими задачи за целия комбинат. Срещата няма характер на събрание. Не се води протокол. Всеки се изказва свободно и споделя своето мнение по какъв начин и с какви средства могат да бъдат изпълнени задачите, които ръководството им е поставило, реални ли са сроковете и всякакви други въпроси. Това мобилизира колектива, повдига самочувствието на специалистите, спомага за разгръщане на техническите им възможности, за решаване на някои кадрови въпроси, за подобряване на микроклимата и укрепване на доверието между ръководители и подчинени.

Технологичното направление играе решаваща роля при въвеждането на нова, високоефективна техника в действие и за усвояване на нови технологични процеси в производството. Но бързото внедряване зависи и от производствения колектив, който ще работи с новата техника. За скъсяване пътя на внедряването, за премахване на възникнали противоречия се провеждат срещи на партийните бюра на двете организации или на партийните групи на колектива. Така при въвеждането в действие на ГАПС се проведоха срещи между неговия колектив и партийната група при технологичното направление, на които бяха приети мерки за единодействие, съгласуваност и координиране усилията на двата колектива.

За намаляване на ръчния труд в монтажните цехове на съвместно заседание на тяхното и нашето партийно бюро с участието на компетентни специалисти от двете страни беше разработена програма.

Големите задачи, стоящи пред колектива на НИИР, поставят нови изисквания пред всеки специалист и работник — теоретични познания, професионална чест, висока съзнателност, творчески възможности. Формирането на тези качества може да се осъществи чрез по-големи грижи и внимание както към колектива, така и към отделния човек. Засилват се ролята и значението на индивидуалната работа с хората за решаването на жизнените им проблеми, формирането в тях на убеденост по отношение на правилността на партийната политика, повишаване на трудовата дисциплина и социалната им активност.

Голяма част от задачите се решават под ръководството на партийната група, където хората се познават по-отблизо, знаят се техните индивидуални способности и умения, както и личните им проблеми.

Партийната организация работи за изграждане на активна жизнена позиция на личността в НИИР. Знаеща, можеща, политически убедена, с висока морална устойчивост, настойчива и мобилизираща личност е необходима за създаване и внедряване на съвременни средства за автоматизация.

Digitized by Google

Проблеми, чакащи решения

Необходимостта за гъвкавост и адаптивност, за постоянно преустройство на съдържанието и стила, на средствата и подходите в партийната работа е назряла потребност на саморазвитието на партията. Дълбоките качествени изменения ще бъдат следствие на целенасочен всеобхватен и управляем процес. Друг изход няма — за да ръководят обновителните процеси в трудовите колективи, партийните организации следва да обновяват самите себе си.

Промени във вижданията, търсенията и начинанията очевидно има. Разискванията очертаха техните измерения, насоките на първите стъпки.

Но не са ли те твърде бавни и твърде скромни? Беше изтъкнато, че умението на партийните кадри от двете организации да наблюдават, осмислят и обобщават новите явления не достига. С това може да се обясни отчасти защо преустройството на партийната дейност в комбинатите протича бавно и колебливо. Но няма ли друга, по-съществена причина, за която не се спомена, но се открои твърде релефно? Не е нужно да я търсим другаде, достатъчно е да сравним дълбочината на мислене, на анализ и обобщение на стопанските и на партийните дейци. В едните — философско, идеологическо и психологическо осмисляне на протичащите явления и процеси, засягащи човешкия фактор в автоматизираното производство. У другите — колебливост, неувереност, закъсняло реагиране на измененията, пасивна съзерцателност, търсеща оправдание в ненакърнимостта на партийните принципи, норми и форми. Полъх на организационен консерватизъм! Революционно творчество в техника, технология и организация в живота на колективите, което не рефлектира, не се отразява и не предизвиква равнозначно творчество в живота на партийните организации. А може би изчаквателна позиция — някой друг да мисли, да моделира и експериментира нови образци на партийна работа. Или примиренчество, без да се рискува, с малки „ремонти" старите подходи, форми и средства на партийния живот и ръководство да се пригодят към качествено новата ситуация.

„Бюрократичната нагласа" е жилава и сковава новаторството в партийната практика. Очертава се конкретно противоречие между скокообразните изменения в материално-техническата база и бавните промени в обществената дейност на кадрите. И основателна е тревогата, че революционните „пробиви" в техниката и технологията съпътстват със забавено мислене и закъснели партийни реакции на дейци и от партийната теория, и от практиката.

Но ние знаем, че ако темповете на преустройството в партийната работа са еволюционни и изостават от революционните преобразования в производствената сфера на трудовите колективи, тогава дистанцията между тях ще се увеличава, партийното ръководство ще се откъсва от острите проблеми на живота и постепенно ще изчерпи преобразуващите възможности на организационната и идеологическата си мощ.

Въпреки пропуснатите възможности обстановката обаче е оптимистична. Осъзнатата поука е предизвикателство за смели творчески търсения, за преустройства, които ще издигнат ролята на партийните организации, ще бъдат и занапред в авангарда на обновителните процеси в трудовите колективи...

Digitized by Google

●

Характерът на труда в автоматизираното производство предопределя състава на трудовия колектив, изграден от специалисти с голяма квалификация и професионално майсторство. Работникът в такова производство е високо образован, интелектуалното му равнище не се различава по нищо от равнището на интелигента-служител, научния деец или административно-стопанския ръководител. При формирането на партийния състав в такива трудови колективи сега се придържаме към остарели представи и критерии за социалната принадлежност на кандидатите за партийни членове. Представата за работника, от когото зависи крайният продукт (в автоматизираното производство), е вече съвсем друга. Инженерът не може повече да бъде изваждан пред скоби от работническата класа, защото той е вътре в скобите, той твори производството, той е вътре в него. Изниква потребността при регулирането на членския състав да се държи сметка не само за междукласовите, но и за вътрешнокласовите промени, за ролята на интелектуалната форма на производителния труд, свързана със създаването, управлението и поддържането на съвременните технологии и техниката. Това означава друго виждане, други критерии са нужни за социалната класификация на обществото, нови насоки и критерии за оценка и регулиране на социалния състав на партийните организации.

●

В автоматизираното производство естествено намалява числеността на трудовия колектив, а оттук и броят на комунистите. Същевременно сменността на работата ограничава и отдалечава непосредствените контакти между отделните партийни членове, затруднява се и участието им в събранията и другите организационни форми на работа в първичните партийни организации. Всичко това налага да се усъвършенствува организационната структура съобразно богатите възможности, които предоставя Уставът на БКП, като се отчитат изменения и характерът на производството; да се издига ролята на вътрешните звена на първичната партийна организация — съставните организации и партийните групи; да се засилват и повишават авангардната роля и личният пример на комуниста.

●

В условията на автоматизираното производство има големи възможности партийните комитети и организации поновому да осъществяват своята непосредствена работа с хората. За нейното усъвършенствуване могат да използват наличните технически и информационни средства. Едно е обаче те да се използват като помощно средство, друго е на тях да се „предостави" работата. Техниката не може да замени влиянието на партийния член върху хората, с които работи. Тя може да му послужи по-дълбоко да вникне в техните интереси и потребности, по-разнообразно, по-богато, по-силно, по-ефективно да им се въздействува. С други думи, така, както чрез енергетичните машини „удължаваме" ръцете на хората в производствения труд и техният труд става високопроизводителен, по същия начин чрез информационните машини може и следва да „удължим" и „углъбим" ума си, за да усъвършенствуваме, да обогатим своята индивидуална работа с всеки труженик.

Digitized by Google

Всеизвестно е, че хората участвуват в труда със своите интереси. Ето защо е нормално и правомерно човек да пожелае да смени работата си с автоматизирана или механизирана, щом условията за труд стават по-добри, щом се облекчава трудът, щом му се увеличава заплатата.

За да се предотврати евентуален ускорен процес на текучество на работна сила от традиционните производства, които на сегашния етап няма с какво или не се знае как да се автоматизират и механизират или пък не се поддават на автоматизиране и механизиране, преди всичко следва да се увеличават инвестициите за човека, стимулите за него. Същевременно много е важно и в автоматизираното производство, както и в досегашните традиционни производства, рутинният, нетворческият труд да се оценява и възнаграждава значително по-ниско от висококвалифицирания, от интелектуалния труд, който е по-производителен. А в разисканията бяха изнесени данни, от които е видно, че неквалифицираните работници без някакво особено образование, които са ангажирани например с бояджийски операции, с прост труд, получават заплати два пъти и повече от инженера, от програмиста и т. н., от носителя на „сивото вещество", от главното действуващо лице на производството. Ненормални положения, но нормативно определени!

Спомена се за парадоксалната девалвация на ценностите: „Ако един инженер работи добре при нас, за да го задържим със заплата 250 лв., го правим началник и вместо да имаме един добър инженер, който да ни решава отговорни задачи, правим от него лош администратор..." Трябва да се търсят стимули, възбуждащи стремеж за повишаване на квалификацията и усъвършенствуване на професионалното майсторство, да не се разчита изключително на приоритета на производството, в резултат на което трудещите се няма да се взират с повишен интерес в двора на съседното предприятие, а ще се стремят към самоподготовка, ще расте инициативността им, ще се развива творчеството.

Върху КРЪГЛАТА МАСА се издигна грамада от назрели проблеми.

Необходимост от нови форми и методи на вътрешнопартиен живот, на връзки и взаимоотношения с колективи от хора с разностранни интелектуални и професионални възможности и потребности. Част от традиционните форми и методи на политическа, организаторска и идеологическа работа са непригодни за използване, защото досегашните методи на общуване и взаимодействие между комунистите, между тях и безпартийните се подменят с връзки и взаимодействия чрез терминали, клавиатури, компютри. Ще се изменят и формите за осъществяване на духовната връзка между тях. Но това ще засегне същността на партийното въздействие и взаимодействие между комунистите, между тях и безпартийните.

Комунистите в отделните смени в цеха не се виждат по цял месец, дори и по време на работната смяна. Липсват обективни възможности за постоянен взаимен контрол, оценка и влияние.

Крайно ограничени са възможностите за използване на масовите форми за политическа работа с хората. Същото се отнася и за индивидуалните форми за въздействие, в това число и чрез личния пример, който се фиксира от апаратура, обективна и безпристрастна, която от

Digitized by Google

нищо човешко обаче не се интересува и не се съобразява. Много са проблемите на променената социална среда на първичните организации, чакащи обяснение от теорията и проверка от практиката.

Например.

Изменя се човешкото общуване. Човекът в производствения процес води диалог само с компютър. С него разговарят на изсушен рационален език, без взаимен обмен на чувства и вълнения; работните места са раздалечени едно от друго. Ограничени са непосредствените човешки контакти. Създава се вакуум в човешкото общуване. След констатацията следва обаче въпросът: с какво компенсиращо идеологическо въздействие, нравствено и етически наситено, ще го запълним? И по какъв начин ще го извършим?

Абсолютизацията и фетишизацията на техниката и технологията поражда пренебрежително, технократично отношение към човешките проблеми, които непрекъснато растат. Как и с какво ще противодействуваме на отрицателните последствия на научно-техническия прогрес?

Системата „човек—компютър—машина" поставя и друг един въпрос, който очаква отговор: какъв е характерът на работа в условията на автоматизираното производство — творчески или рутинен? Има различни виждания, но над всички надделява категоричният извод: трудът е творчески в началния етап, когато се внедряват и усвояват комплексите. След това в етапа на тяхната експлоатация, когато машинният език е усвоен, работата става много отговорна, но рутинна, изпълнена с повседневен диалогов режим с машините.

А щом е така или ако е така, какво ще предприеме партийното ръководство? Защото системите се обслужват от хора с големи интелектуални възможности, които след време се използват непълноценно. Голям творчески потенциал остава в инертно състояние. Не го ли пропиляваме? Въпросът може да се постави и по друг начин: какви организационни, квалификационни и технологични условия за постоянно творчество създаваме, за да възпроизвеждаме интелекта, най-ценния капитал, с който разполагаме?

Отговорът не е нито така лесен, инто еднозначен, но при всички случаи трябва да се търси и намери! Защото става дума за човешкия фактор!

Грамадата от проблеми, поставени на кръглата маса, би растяла, ако не спрем дотук...

В комбинатските партийни организации са идвали представители и работни групи от различни партийни инстанции. Правени са социално-психологически изследвания на новите явления. Идвали са и са си отивали. Но освен обещания нищо друго след себе си не са оставили.

Партийните организации очакват и вярват, че ще получат обещаната им методическа помощ. Защото само със собствени сили, по метода на „пробите и грешките" малко неща за кратко време ще се променят.

Да не забравяме, че тук, в двата комбината, се **твори първообразът на партийна работа в условията на автоматизираното производство на социализма, а на него принадлежи бъдещето.**

Затова си заслужава тя да бъде взета под крило, специално внимание и грижи да се отделят за нея! Нима трябва да чакаме лутанията и грешките на първопроходците, да се възпроизвеждат многократно от всички останали и тогава да се намесим? Социално-икономическата отчетност показва, че те не са малко. Сега са стотици, следващите години ще бъдат хиляди колективи и партийни организации. А

Digitized by Google

може още сега да се възложи на програмен колектив от партийни строители, социолози, педагози, психолози и др. изключителната поръчка: заедно с дейци от партийната практика да изследват промените в обстановката, новите явления в нея и съобразно с тях да моделират и експериментират организационни образци от нов партиен опит.

С тях ще обогатяваме, преустройваме и усилваме преобразуващите възможности и организационната мощ на партията, на нейните комитети и организации.

„Партиен живот" отново ще се върне към повдигнатия въпрос и ще информира партийната общественост за предприетите мерки и за постигнатите резултати.

КОМЕНТАР НА ПУБЛИЦИСТА

ОПИТ В СЪЗВУЧИЕ С КОНГРЕСНИТЕ ИЗИСКВАНИЯ

Преди години ми направи силно впечатление практиката на Химкомбината във Враца. Всеки месец на основата на данните от електронноизчислителния център специалистите правят оперативка, където обсъждат информацията под ъгъл „използвани и пропуснати възможности". Сега в бургаския дървообработвателен комбинат „Гочо Иванов" научих нещо още по-интересно. Всеки месец в една сряда специалистите се събират и водят свободен разговор от типа на „мозъчна атака". Срещата няма дневен ред. Просто специалистите обмислят какви проблеми от техническо и технологическо естество се нуждаят от решение. Там се ражда идеята с какво да се заемат да решат и веднага се предлага създаването на бригада за технически прогрес, която да го осъществи. Предложението за тази оригинална обществена дискусия е дадено от комсомолската организация, наброяваща 600 членове. Подкрепено от партийния комитет, то се прилага, като непосредствени организатори на дискусията са научно-техническото дружество и комитетът на ДКМС. След като се извадят на показ проблемите, чакащи решение, непосредствената работа с бригадите за технически прогрес се поема от профкомитета и Комсомола. Те-

Digitized by Google

зи бригади сключват съответен договор със стопанското ръководство, което им осигурява условия за изпълнение на задачата.

Интересен е коментарът на директора на комбината др. Градев:

— По този начин сега решаваме много въпроси. И ги решаваме бързо. За проблеми, които ни отнемаха 3 и повече години, сега имаме решения само за три месеца. Събуди се творческата мисъл, много хора мислят, предлагат идеи, включват се в работа. В бригадите за технически прогрес, създавани на доброволни начала, се включват и хора от бригадите, непосредствено заети на работните места, за които търсим модернизация, техническо обновление. Единствена спънка имаме — нужни ни са лимити както финансови, така и за материали за бързо практическо изпълнение на разработките. А да предвидим всичко предварително не можем, защото това е непрестанна творческа работа. Не можем със сигурност да знаем кое кога ще разработим. Нужен ни е по-голям простор за работа...

Този опит е интересен преди всичко с оригиналността на подхода: да се ангажира обществено творческата мисъл на комбината, всеки месец проблемите на техническия прогрес да стоят в центъра на вниманието им. Бързо да се разкриват проблемите, оперативно да се създават колективите и за най-кратко време родените идеи да намират реализация. В отделни моменти броят на бригадите за научно-технически прогрес е стигнал до 27. Какъв потенциал е впрегнат в практическо творчество!

Заслужава специално внимание още един факт: координацията на силите на всички органи, точното разграничение на функциите им. Когато говорихме за бригадите за технически прогрес, в партийния комитет стана дума, че те са под непосредственото ръководство на профкомитета и Комсомола, които изявяват своите функции като гаранти и в тази област. В организацията на творческите дискусии в сряда, един път месечно, главната роля има научно-техническото дружество, което някъде бездействува или се занимава само с организиране на беседи по специални въпроси. Тука дружеството има оперативна дейност, пряко полезна за разработка на въпросите на научно-техническия прогрес. И то има специфично поле на гарант в областта на техническия прогрес.

При тази организация на дейността, свързана с изпълнение на решенията на Февруарския пленум и на Тринадесетия конгрес, никак не е чудно, че този комбинат вече два пъти участвува в конкурсите, организирани от Българската индустриално-стопанска асоциация, и двата пъти проектите му са защитени успешно. Автоматичните линии работят. Сега се готви третото участие в тези конкурси. Предприятието има вече значително модернизирана база. Решило е със свои сили немалко въпроси и върви в крак и в техническо, и в технологическо, и в качествено отношение със съвременните изисквания на партията.

Тринадесетият конгрес постави задачата за изменението в подхода, в стила, в методите на работа. Научно-техническата революция изисква творчески подход и стил във всяка дейност, максимално разкриване и оползотворяване на творческия потенциал на колективите. Опитът на комбинат „Гочо Иванов" в Бургас показва един пример, съзвучен с конгресните изисквания. Пример за преустройство, за деловитост, за превръщане на техническия прогрес в дело на целия колектив.

Димитър ПЕТКОВ

Digitized by Google

ПРОБЛЕМИ НА ОБУЧЕНИЕТО ПО ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО

ХРИСТИНА КОЛЕВА
кандидат на философските науки

Считам, че редакцията на сп. „Партиен живот" навреме поставя на разискване проблема за способите на необходимите качествени изменения в партийната практика.

Като подкрепям становището за недостатъчна компетентност на част от партийните кадри както по отношение на политическия подход, така и по предмета на партийно ръководство, изразено в статията на доц. К. Дилчев, ще разгледам проблемите от гледна точка на ролята и мястото на обучението на кадрите в процеса на осъществяване на необходимия дълбок прелом в партийната практика.

Проблемът за реални изменения в практиката изисква да се преустрои начинът на мислене на партийните кадри. И едновременно с това да се преустройва и начинът на действие. Квалификацията на кадрите има за цел да ги въоръжи със знания и на тази основа да формира съответните умения у тях.

Въпросът за преустройството на обучението произтича от изискването да достигнем **висок професионализъм в подготовката на кадрите** — задача, поставена в решенията на Февруарския (1985 г.) пленум и на Тринадесетия конгрес на БКП. В противен случай, давайки само знания, ще „останем на основата на „доморасли" професионализъм в ръководната дейност, ще се разминем със сегашните изисквания на времето. А по отношение на бъдещето — ще изостанем безнадеждно"[1].

Анализът на практиката показва, че в досегашното обучение на партийните кадри преобладава главно преподаването на знания. Нѐщо повече, със съществуващите форми на проверка (семинари, изпити, зачоти и др.) всъщност проверяваме единствено знанията. А по отношение на формирането на умения за ефективна партийна дейност — този процес всеки секретар реализира сам по пътя на емпиризма. Във формите за повишаване на квалификацията преобладава само първата половина на процеса — въоръжаването със знания. Втората половина — как да се прилага теорията в практиката, почти не е застъпена. До това положение се стига, защото критериите за оценка на учебния процес и сега са насочени главно към отчитане само на първата

[1] Т. Живков, На решителна борба срещу отрицателните явления в нашия живот, С., 1985, с. 36—37.

Digitized by Google

част на връзката теория—практика. Равнището на последната често не се взема като критерий за ефективността на обучението. С други думи, понякога се подценява ролята на практиката като потребител на теорията и критерий за нейната истинност.

●

Най-важната вътрешнопартийна задача, формулирана в Тезисите на Тринадесетия конгрес, „**съдържанието, формите и стилът на партийната работа да се привеждат в съответствие с изискванията на научно-техническата революция...**", задължително налага обучението да отговаря на въпроса, какво да се направи и как да стане това. В този смисъл изискването на качествено ново равнище да се постави дейността на научно-учебните звена на Централния комитет на партията налага да се усъвършенстват съдържанието, структурата, формите и методите на обучение.

Потребността от качествено ново равнище на партийната практика изисква **да се формират и прилагат нови критерии за оценка на резултатите от обучението.** Те трябва да отчитат измененията в практиката (разбира се, в положителна насока). Затова считам, **че** проблемът за ефективността на обучението се свежда до осъществяването на **такова обучение, което да осигури динамично съответствие между квалификацията на партийните кадри и изискванията на ръководната партийна дейност. С други думи, да се поддържа, допълва и развива квалификацията на кадрите съобразно с променящите се условия и с актуалните проблеми на партийната политика.**

В този смисъл критериите за ефективността на обучението трябва да се определят от необходимите промени на партийната практика. Поради това считам, **че критерий за ефективността на обучението на партийните кадри могат да бъдат усвояването на преподаваните знания и превръщането им в технология за извършване на конкретна партийна дейност, формирането на умения и навици за непрекъснато усъвършенстване на партийната практика.** Така формулираният критерий е свързан с ускоряване процеса на натрупване на социален опит. Той се обуславя и от обстоятелството, че голяма част от секретарите на първичните партийни организации са с незначителен стаж. Предлаганият критерий изисква да се задълбочава и разширява връзката между процеса на обучение и партийната практика. Чрез него състоянието на партийната дейност се превръща в мяра, чрез която се оценява ефективността на обучението. Този критерий се основава на факта, че знанията на човека се развиват само когато се използват.

Въпросът за квалификацията на партийните кадри има две страни. За ръководството на социално-икономическите процеси са необходими кадри, които, от една страна, познават и могат да прилагат политическия подход, т. е. владеят методите, формите и средствата на партийната дейност. А от друга страна, имат задълбочени знания за предмета на ръководството — за особеностите и същността му. Следователно курсовете за квалификация следва да обслужват тези две страни. Но в подготовката на партийните кадри те не са равнозначни. Познаването на предмета е необходимо условие за осъществяване на научно партийно ръководство. То обаче не е достатъчно. Партийният секретар може много добре да познава електронноизчислителната техника, която произвежда заводът, но от това не следва автоматично, че той правилно ще насочи бюрото и партийната организация към ръководството на този процес. От друга страна, само познания по партийно строителство също не са достатъчни. Практиката показва, че именно поради неправилно съотношение между тези две

Digitized by Google

страни на квалификацията на партийните кадри немалка част от първичните организации се лутат, търсят своето място в ръководството на научно-техническия прогрес. И изпадат понякога в двете крайности — или дублират и изместват стопанските ръководители, или се задоволяват с ролята на разяснители на утвърдените програми.

●

Ще се спра на някои основни направления, по които се работи във филиала на АОНСУ в Пловдив за повишаване качеството и ефективността на обучението.

Важно направление е засилване на връзката между теорията и практиката. Данните от изходящите анкети с партийни секретари, курсисти при нас, показват, че 74 на сто от обучаваните през 1984/1985 и 88 на сто от обучаваните през миналата учебна година считат, че получените знания са основа за положителни изменения в практиката.[1]

Средствата, които ние използваме за засилване на връзката между теорията и практиката на партийното строителство, са: **първо**, увеличаване на нелекционните форми в учебно-тематичните планове. В комплексните 30-дневни курсове при 76 часа партийно строителство 48 на сто са нелекционни форми — в т. ч. беседи, дискусии, семинари, заключителни занятия. **Второ**, обмяната на положителен опит в първични партийни организации. Тази дейност оптимизираме чрез посистемна работа на преподавателите за изучаване, обобщаване и популяризиране на техния опит. Ние се стремим непрекъснато да разширяваме броя на организациите, в които провеждаме обмяната. Нещо повече, всички преподаватели по партийно строителство имат партийни поръчения да изведат опит в дадена организация по определена тема. **Трето**, разработка на писмена работа по актуален проблем на партийната политика. Чрез нея се преосмислят преподаваните знания в конкретните условия на организацията, от която е курсистът. През тази учебна година са предвидени такива теми за писмени работи като „Работата на първичните партийни организации за ускорено внедряване на научно-техническия прогрес". „Задачите на първичната по внедряване на икономическия механизъм" и др. **Четвърто**, увеличаваме дела на ситуационните методи и форми. От две години се стремим да разширяваме използването на тези методи в обучението по партийно строителство. Сега в учебно-тематичните планове на всеки комплексен курс са включени: казуси по вземане на партийни решения и по кадровата работа на партийната организация, игра на роли по същата тема, казус по партийно ръководство на икономиката и повишаване качеството на продукцията. Или общо относителният дял на ситуационните методи и форми е 7,6 на сто от хорарнума по партийно строителство.

Добър опит за по-тясно свързване на обучението с нуждите на практиката представляват провежданите от няколко години при нас **специализирани курсове за партийни кадри.** В тематичните планове на тези курсове включихме повече казуси, игри на роли, тестове и панелни дискусии. Провеждаме специализирани курсове по следните теми: „Партийно ръководство на икономиката в условията на интензификация", „Актуални проблеми на идеологическата работа", „Стил на партийното бюро" и „Основни проблеми на социалното управление". Кои са предимствата на специализираните курсове? В тях за по-малко време се получават повече знания по определени проблеми на партийното строителство, т. е. ускорява се процесът на натрупване

[1] Данни от изходящи анкети, обобщени от автора.

Digitized by Google

на социален опит от секретарите. Делът на партийното строителство при тези курсове е 81 на сто при 42 на сто в комплексните. По-богатият социален опит на курсистите е предпоставка за ефективно протичане на обмяната на опит между самите тях по време на дискусиите и извън учебните занятия. Учебно-тематичните планове позволяват да се организират повече игри, казуси, програмирани лекции и обмяна на опит.

Друго направление за повишаване качеството и ефективността на обучението е обогатяването на неговите форми и методи. За основа ни служи Лениновата постановка, че „не можем да се научим да решаваме нашите задачи с нови методи днес, ако вчерашният опит не ни е отворил очите за неправилността на старите методи"[1].

Сега в обучението на партийните секретари във филиалите на АОНСУ и междуокръжните партийни школи преобладават лекциите (повече от 50 на сто). Значително място заемат и семинарите, дискусиите и обмяната на опит.

Но андрагогиката (науката за обучение на възрастни) и опитът на специалистите по социално управление показват, че **ситуационните методи и форми** като казуси, ситуации, управленски игри, симулации, програмирани лекции, тестове и др. притежават значителни предимства в сравнение с традиционните (лекции, дискусии и др.). Въпреки това приложението им неоправдано изостава в обучението по партийно строителство. За различните филиали и школи те варират от 0 до 7 на сто в отделните видове курсове. В Пловдивския филиал делът на така наречените активни форми и методи е около 11 на сто. Въпреки че това е повече от постигнатото в другите школи и филиали, сравнено с начина на обучение на ръководни стопански кадри у нас и във водещи страни, изоставането при обучението на партийните кадри е явно.

Кое на този етап налага и същевременно създава условия за приложението на ситуационните методи и форми в обучението по партийно строителство? Първо, определянето на практиката като цел и критерий на обучението. Ситуационните методи и форми, поставяйки обучавания в конкретна обстановка, формират у него умения и навици да прилага получените знания, т. е. осигуряват връзката между теорията и практиката. **Второ,** възможността обучението да се индивидуализира, да се осигури активното творческо участие на всеки курсист. Методиката на приложение на ситуационните методи и форми (работи се индивидуално или групово) създава условия да се преодолее основният недостатък в традиционните методи — липсата на конкретно дидактическо и възпитателно въздействие. В потвърждение на този извод ще приведа резултатите от проведеното изследване на 300 секретари на първични организации и партийни комитети за отношението им към ситуационните методи и форми. 93 на сто от анкетираните посочват, че при тези методи и форми у тях се създава нагласа за творческо мислене. Лекцията — 41 на сто от курсистите я свързват със самонаблюдателност и повишено внимание, 22,3 на сто с дисциплината. Нито един от анкетираните курсисти не посочва, че лекцията изисква творческо мислене.[2]

Трето, предпочитание от страна на обучаваните партийни кадри. На въпроса кои методи и форми предпочитате да се използват при вашето обучение (въпросът е с няколко възможни отговора) 100 на сто от анкетираните предпочитат казуси, инциденти; 86 на сто — игри

---

[1] В. И. Ленин. Съч., т. 44, с. 198.

[2] Резултати от социологическо изследване, проведено от автора със секретари на първичните партийни организации в АОНСУ — филиал Пловдив, през учебната 1984/1985 и 1985/1986 година.

Digitized by Google

на роли; 79 на сто — дискусии; 82 на сто — обмяна на опит и само 27 на сто — лекцията. В разговори по повод използването на лекцията анкетираните обясняват, че тя не позволява на лектора да отчита нивото на курсистите, да индивидуализира поднасяния материал и, от друга страна, не ангажира достатъчно слушателите. Намаляващият интерес към лекцията има своето обяснение и с невъзможността да се отчитат диференцирано потребностите от знания.

Доказателство за големите възможности на ситуационните методи и форми в обучението по партийно строителство са добрите резултати от провеждания от автора специализиран курс по партийно ръководство на икономиката със секретари на първични организации, на заводски и комбинатски партийни комитети. В програмата на курса са включени 21 на сто лекции, 19 на сто дискусии и 59 на сто казуси, игри на роли, симулации, програмирано обучение, тестове, мозъчни атаки и др. Високата оценка на провежданите от 3 години курсове се дължи именно на големия дял ситуационни методи и форми на обучение в сравнение с програмите на комплексните курсове за обучение на партийни секретари.

Да разгледаме по-подробно някои от използваните ситуационни методи и форми.

Програмирани лекции. За нуждите на обучението на секретари на първични организации и заводски партийни комитети разработих програмираната лекция „Вътрешнопартийната демокрация и социалистическият демократизъм". Тя се прилага успешно в комплексните и някои специализирани курсове от 1982 г. насам. В нея освен определението на понятията, принципите и механизмите за разширяване на вътрешнопартийната демокрация е разработен модел за оценка на състоянието ѝ и насоки за нейното разширяване. Главното предимство на програмираните лекции е, че индивидуализират обучението (всеки курсист самостоятелно напредва в познавателния процес), от една страна, и второ, позволяват дискусионно поднасяне и затвърдяване на материала. Тогава естествен е въпросът, защо в обучението по партийно строителство почти не се прилага програмираното обучение?

Считам, че основните причини са следните: липсата на разработени програмирани лекции по партийно строителство (на автора са известни само 2 такива лекции); липсата на опит у преподавателите да ги прилагат; прекомерното регламентиране (стигащо до формата) в най-масовите комплексни курсове за секретари на първични организации.

За разлика от другите дисциплини разработването на програмирана лекция по партийно строителство е продължителен, труден и сложен процес. Когато в теорията има еднозначно разбиране за дадено понятие, всичко е по-лесно. Но в партийното строителство нещата не стоят така. Трябва да споделя, че по лекцията за вътрешнопартийната демокрация работих повече от година. И след като я прилагах в продължение на една учебна година, допълнително я усъвършенствувах. Затова считам, че би била навременна инициативата да се обяви конкурс за написване на материали, в т. ч. и на програмирани лекции по партийно строителство. Такива материали са изключително нужни в обучението на партийните кадри.

Казуси и инциденти. Делът им в обучението на партийните кадри според мен трябва да се разширява, тъй като чрез тях се осигурява връзката между процеса на придобиване на знания и формиране на умения за ефективна партийна дейност. В практиката си на преподавател разработих и използвам 11 различни казуса — по партийно ръководство на икономиката, работата с кадрите, партийно ръководство

Digitized by Google

на Комсомола, партийното решение, партийно ръководство на техническия прогрес, ръководство на качеството на продукцията и др.

Според мнението на курсистите, а и по мое мнение, най-ефективни са онези казуси, които налагат да се вземат и записват решения по повод на конкретни ситуации. Практиката показва, че партийните секретари се затрудняват най-много при вземане на политически решения, които да осигурят приложението на принципа за разграничаване на функциите. Полезно се оказа използването на два и повече казуса по една тема (каквато е темата „Партийно ръководство на икономиката"), и то с нарастваща сложност. Натрупаният опит ни показва, че казусите са много ефективни както при новоизбрани, така и при секретари с по-богат опит. Секретарите с малък опит се затрудняват да формулират политически решения, често предлагат такива, които дублират стопанските, или пък общи, трудно поддаващи се на контрол решения. Но в дискусията между формираните групи курсистите разбират грешките си и сами стигат до вярно решение. Партийните кадри с по-богат опит разработват много варианти, спорят за предимствата на всеки от тях и по този начин сами достигат до оптималния вариант.

Особеност при приложението на казуси по партийно строителство е възможността формираните групи да бъдат изградени като колективни партийни органи (партийни бюра и партийни комитети).

Мозъчна атака. Тя позволява силно да се съсредоточават хора с различни способности, дава възможност да се лансират дори непривични идеи и по този начин създава умения за творческо мислене. Полезното тук е, че курсистите мислят над темата, търсят конкретните ѝ измерения. Повтарящите се в предложенията на всички групи елементи формират достатъчно богата картина на ефективността и качеството на партийната работа. Набраните идеи в резултат на мозъчната атака позволяват всеки курсист сам да прецени какво прави и какво трябва да прави в своята работа. Освен това големите възможности на тази форма позволяват тя да се използва при решаването на важни проблеми в партийните организации и колективи.

Игра на роли. Играта на роли използваме в промишлените, селскостопанските и търговските курсове за секретари на първични партийни организации. Поставя се задачата да се реши възникналата конкретна критична ситуация чрез провеждане на серия от срещи и разговори с описани в играта персонажи. Разиграваме ги в две или в една група в зависимост от курса. Пет души са артистите, а останалите са публика, която ги оценява. След завършване на играта започва дискусията за оценка между публика и артисти.

Много големи възможности за формиране у курсистите на умения за бърза и вярна оценка на ситуацията разкрива играта на тема „Фактори за ефективност на партийното събрание". Дадени са 15 фактора, които всеки курсист класира по свое виждане. Водещият сравнява с ключа и отчита наказателните точки. Формират се групи от курсисти, които имат близки постижения. Те отново класират факторите. Сравнението на груповите и индивидуалните резултати показва възможностите на колективния метод на работа. Тази игра създава условия да се формират умения за отделяне на важното от второстепенното. Главното е, че демонстрира предимствата на колективния метод на работа пред индивидуалния.

Тестове, въпросници за входящ—изходящ контрол. Използваме тест за входящ контрол на комплексните курсове със секретари на първични партийни организации (от тази година задължително) и за специализирани курсове от две години.

Digitized by Google

Резултатите от входящия контрол са ни необходими, за да можем да конкретизираме обучението в съответствие със знанията на курсистите (колкото това е възможно в рамките на утвърдените тематични планове). Изходящите тестове позволяват за кратко време да проверим всички курсисти, да сравним резултатите на изхода с тези на входа и едновременно с това да оценим собствената си дейност.

Приложението на ситуационните методи и форми в обучението по партийно строителство неоправдано изостава. Причините за това са комплексни, но бих желала да посоча само някои от тях — липсата на необходимата квалификация у преподавателите, на умения да ги прилагат и възможност да видят на практика приложението им, а така също и липсата на целево стимулиране на преподавателите за тяхната разработка и приложение.

●

Необходимостта от засилване на **конкретността и диференциацията в обучението** произтича от задачата то да „дава знания и умения, които осигуряват непосредственото изпълнение на функциите и задачите"[1]. Диференцирането трябва да се осъществява както по отношение на функциите на съответните партийни органи, така и според актуалните задачи и предварителната подготовка и опит на обучаваните. В този смисъл условие за приложението на диференцирания подход в обучението е по-голямата хомогенност на курсовете. Сега в така наречените комплексни курсове за подготовка на секретари на първични организации липсва хомогенност дори по образователно равнище. За да се излезе от това положение, е необходимо да се организират специализирани курсове за партийни секретари с различно образование. Провежданите от 2 години в нашия филиал курсове само за секретари с висше образование показват по-големите възможности на диференцираното поднасяне на материала.

Въпросът за хомогенността има отношение и към обекта на ръководство — коя от основните сфери на обществото ръководят партийните кадри. Засега диференцирането на курсовете се прави най-много до основните групи отрасли — промишленост, селско стопанство. Изискването за компетентно и конкретно партийно ръководство налага то да достигне и до подотраслите — електроника, хранително-вкусова промишленост, химия и т. н. Защото ефективното партийно ръководство изисква конкретно проявление на принципите и нормите.

Към проблема за диференциране на обучението може да се приложи и друг подход. Щом като толкова години поставяме въпроса пред партийните комитети и все още са налице хетерогенни курсове, то стремежът ни към висока ефективност на обучението трябва да намери израз и в диференцирано поднасяне на материала, т. е. в един и същ курс да се оформят групи по подотрасли или по образование. Съществуват възможности и преподавателският екип да поднесе диференцирано проблемите, като отчита конкретните задачи на даден партиен комитет или партийна организация. Например обучението на партийния актив на дадена стопанска организация да стане на място. Но не само да се смени мястото, а да бъде достатъчно конкретно обучението.

Значителни резерви за осъществяване процеса на интензификация на обучението се съдържат в неизползваните възможности на свободното от занятия време на курсистите. То може да се използва по-

[1] Т. Живков, Развитието на социално-икономическите отношения и на управлението на народното стопанство, лекция втора, С., 1983, с. 59—60.

Digitized by Google

пълно, като им се възлага да разработват самостоятелни проекти, програми, решения и т. н. При това полезно би било още в началото на курса да се оформят постоянни групи (условни партийни бюра), които да получават целенасочени задачи.

Ненапълно е решен и проблемът за онагледяване на обучението по партийно строителство. Без да подценяваме възможностите на графичните нагледни материали, искам да подчертая необходимостта от по-пълно използване на аудиовизуалната техника и микропроцесорите в обучението. Чрез тях може да се осигурят по-пълно индивидуализиране и онагледяване на обучението, показването на положителни образци от партийната практика. Разработването на видеокасети и ръководства към тях във всички случаи ще подпомага самообучението. Открит остава въпросът за осигуряването на необходимата техника и за изработката на филми, видеокасети и други нагледни материали, които сега липсват.

Широките теоретични познания и богатият практически опит на немалко партийни кадри позволяват да се премине към обучение, съчетано със съвместни научни изследвания между преподаватели и курсисти и към съчетаване на обучението с експертно-консултантска дейност. Големи възможности за висока ефективност се съдържат в така нареченото „екипно обучение", т. е. едновременно обучение на партийните, стопанските и обществените кадри на дадена стопанска организация. Случаите на неправилно приложение на принципа за разграничаване на функциите между различните ръководства потвърждават необходимостта от такъв подход.

●

Въпросът за издигане на партийната практика до равнището на съвременните изисквания е въпрос за компетентността на партийните кадри, за въоръжаването им със знания за тяхното проявление в условията на научно-техническата революция и формирането на умения за практически действия. В този смисъл обучението във филиалите на АОНСУ и междуокръжните партийни школи трябва да ускори процеса на внедряване на теорията в практиката и издигане на нейното равнище. Затова считам, че дискусията и мненията по този проблем са необходими, навременни и полезни.

Digitized by Google

ПАРТИЙНИТЕ ГРУПИ: РАВНИЩЕ НА ЕФЕКТИВНОСТТА

ГОДИНА И ПОЛОВИНА СЛЕД ПЛЕНУМА НА ОБЩИНСКИЯ КОМИТЕТ НА БКП В ПЕТРИЧ

Практиката сама бе поставила на дневен ред пред общинския комитет на партията в Петрич темата на този пленум: за привеждане дейността на партийните групи в съответствие със съвременните изисквания. Първо, защото съвременните изисквания са свързани с укрепването на бригадната организация на труда, с утвърждаването на колектива като стопанин на социалистическата собственост и като самоуправляващо се звено, с интензификацията на производството на основата на научно-техническите постижения, следователно предполагат повишена активност, инициативност, компетентност на партийните ядра в тях. Второ, защото и в съществуването на групите тук, и в тяхната дейност имаше нещо в значителна степен формално, механично. Обединяват се в една група комунисти с разнопосочни задачи — и обратно: в бригади и по смени, където имаше достатъчен брой партийни членове, не бяха изградени партийни групи. А и функциите им често се ограничаваха в изпълнението на чисто технически задачи. Най-кратко, но достатъчно точно обстановката можеше да се охарактеризира с една дума: подценяване. Впрочем именно такава оценка даде бюрото на общинския комитет, когато се насочи към подготовката на пленума за партийните групи. Подценяването трябваше да бъде преодоляно.

Пленумът се превърна в значително политическо събитие за общинската партийна организация не само поради важността на поставените за обсъждане проблеми, но и с цялостната предварителна подготовка, с онази многостранна работа, която бе извършена за това време: като се започне от определянето на целите, формите и средствата на подготовката в мащабите на общинската организация и се стигне до направеното от отделните първични организации и партийни групи. Чрез анкети бяха изследвани някои психологически фактори, важни за дейността на групите. На научно-практическа конференция бяха разисквани въпроси, свързани с творчеството и инициативността им. Обобщен и обменен бе положителен опит. В семинари и курсове, в деня на партийния секретар бяха обсъждани формите и методите на ръководство за издигане равнището на партийната дейност в групите.

Особено резултатен се оказа прегледът на партийните групи. Подходът в него съдържа някои нови моменти за партийната практика. Той не просто помогна да се изясни картината, да се открият

Digitized by Google

проблемите. Откриването бе само началният тласък в тяхното решаване. Именно поради това прегледът помогна структурата на групите да се приведе в голяма степен в съответствие с изискванията на бригадната организация на труда, с икономическата структура. Изградени бяха над 100 нови партийни групи. Специални грижи бяха положени за подбора и подготовката на отговорниците на групите, по-резултатен стана стремежът това поръчение да се възлага на авторитетни комунисти, челници в труда, хора с добър професионален и партиен опит. Обучението стана по-диференцирано, с групови и индивидуални консултации в кабинета по партийно-организационната работа.

Активизира се вътрешният живот на групите и това се отрази не само в количеството на събранията и във високия процент на участвуващите в тях комунисти, но преди всичко в обогатеното съдържание на цялостната им дейност. Инициативата на партийния комитет в Приборостроителния комбинат „Отчетът пред партията: качеството, дисциплината, комунистът стопанин" бе по самата си същност като че ли предназначена главно за партийните групи — с техните богати възможности за индивидуална работа, за съсредоточаване на вниманието към отделния комунист, към изясняването и обогатяването на неговия принос в дейността на колектива. Конкретни поръчения получиха 95 на сто от членовете на групите.

Друг съществен момент бе проучването на взаимоотношенията на отговорниците и членовете на групите със стопанските ръководства, на условията за творческа изява на комунистите, на вниманието към мненията и предложенията им. И тук въпросите не се ограничиха с констатацията на състоянието. Първостепенна грижа на общинския комитет и на неговото бюро бе новите изисквания по-бързо и по-цялостно да се овладеят от кадрите и актива. За тази цел материалите от проучванията по време на прегледа и анкетата бяха обсъждани в бюрото на комитета и в срещи с партийните секретари, с тях се запознаха на свои заседания бюрата на първичните организации. Това създаде възможност конкретно, на място да се помага за издигане авторитета на партийните групи. Придоби масовост практиката лични отчети пред групите да правят не само редовите комунисти, но и ръководните кадри; по отчетите се приемат оценки, които се внасят на събрания на първичните организации.

В какво е силата на този подход? В това, че грижите за подобряване дейността на партийните групи се превръщат в задължение на всички ръководни кадри. И в друго, също много важно: в порасналото самочувствие на групите. По-умело изявяват те творческите си възможности, стават по-взискателни към себе си и към кадрите.

С други думи, направена бе широка, сигурна крачка напред и пленумът по достойнство оцени постигнатото, назова и успехите, и несполуките. Членовете на общинския комитет приеха стегнати, делови решения, в които разграничиха по равница задачите за повишаване на резултатността в работата на партийните групи.

Сега, година и половина след пленума, отново разговаряме в общинския комитет по проблемите, които тогава са разисквани. Разширен ли е плацдармът на настъплението? Не е ли позабавено придобитото преди време ускорение, не му ли е подействувала съпротивата на всекидневието, на натрупалите се други задачи — и възникнали отвътре, и регламентирани (познато е и това от практиката: затишието след пленума). И достатъчно ли е вече това ускорение, за да поддържа движението напред при сложността на новата обстановка, при повишената трудност и отговорност на задачите, обогатени от постановките на Тринадесетия партиен конгрес...

Digitized by Google

Съзнаваме, че поставените въпроси, а и проблемите са достатъчно многобройни и сложни. Поради това се спираме само на някои от тях — основните, които очертават равнището на ефективността в дейността на партийните групи.

ПАРТИЙНАТА СТРУКТУРА КАТО ФАКТОР ЗА ПОЛИТИЧЕСКО ВЛИЯНИЕ

Вече отбелязахме, че за усъвършенстването на структурата на първичните организации е направено много още в месеците преди пленума. Проверките за състоянието на партийното ядро в селското стопанство и в част от промишлените предприятия и взетите мерки са помогнали да се създаде мрежа от партийни групи, в голяма степен адекватна на мрежата от малки трудови колективи — бригади, ферми, служби, звена. Нужно е да подчертаем: тогава, преди две години. Защото структурата и на производството, а оттам и на партийните звена, е нещо твърде мобилно, за да се смята, че въпросите са решени окончателно. Партийните групи са много динамични, една от важните предпоставки за силата на тяхното политическо въздействие в колективите е способността им бързо да реагират на изменящите се ситуации, да бъдат максимално оперативни. И онази структура, която вчера е вършела работа, но днес не дава възможност на комунистите — вече разпръснати по територия или разделени по смени — да се съберат незабавно, щом това се налага, да реагират веднага на влошеното качество, на проявата на разхайтеност, на пречката при внедряването на техническата новост, трябва да се измени!

Практиката потвърждава това. Увеличаването на броя на комунистите и на сложността на задачите са станали причина на основата на някои партийни групи да се изградят партийни организации — като в смесеното автостопанство например. Другаде са формирани нови групи. Процесът на усъвършенстване на структурата е непрекъснат и от тази гледна точка определеният в решенията срок — до 30 март м. г. да се доведе докрай изграждането на партийни групи в съответствие със структурата на производствените и служебните звена и по местоживеене по низови организации на Отечествения фронт, може да се приеме просто като етап.

Неотдавна например бюрото на общинския комитет е разглеждало работата на две първични организации с поръченията и при анализа се е оказало, че структурата на организацията в Инструменталния завод предопределя известна тромавост в работата на групите. Промяната е направена, групите сега са в производствени участъци, по бригади. Възможно е необходимост от промяна да се разкрие и при анализа, който бюрото ще направи на партийното ядро в комбинат „Биляна", а след месец-два и при прегледа в рамките на цялата селищна система.

Следователно, забелязва се периодичност във вниманието на общинския комитет на партията към партийното ядро и неговото разпределение, периодичност, предизвикана от динамиката на самия процес. В същото време не бива да забравяме — и тази периодичност, и гледната точка не дават възможност на общинския комитет постоянно да открива промените в детайлите. Впрочем това не е и негова задача. Адекватност на партийната структура със структурата на трудовите колективи ще има тогава, когато тя се приеме като норма, като естествено и задължително изискване от партийните организации в заводите, комбинатите, учрежденията, кварталите, селата.

Ето няколко цифри. През 1981 г., в началото на осмата петилет-

Digitized by Google

ка, в Приборостроителния комбинат е имало 6 първични партийни организации и 19 партийни групи. В началото на тази година организациите са вече 11, а групите — 32, резултат от откриването на нови производства, от увеличаването на партийното ядро.

— Като стил на работа — отбелязва Кирил Андонов, секретар на комбинатския партиен комитет — се налага практиката след всяка отчетно-изборна кампания нашият комитет да преценява структурата и да я привежда в съответствие с измененията.

Ще добавим с риск да се повторим: и по-често, ако се появи необходимост.

БОГАТСТВО НА СЪДЪРЖАНИЕТО — ПРОБЛЕМИ И ВЪЗМОЖНОСТИ

— Традиционното, вяло изслушване на общи информации за изпълнението на плана преценяваме като характеристика за беден, неинициативен живот на партийната група — такова е мнението на Гинка Николова, секретарка на първична партийна организация в завод „Беласица". Мнение, което, макар и подкрепено с отрицателни примери, не може да не радва. То сочи, че извършеното за усъвършенстване дейността на партийните групи е формирало критерии, позиция, атмосфера. Разбира се, примери за безлика, вяла, традиционна дейност на партийни групи има и сега. Но не тя дава тон в изявите на общинската партийна организация, не тя определя облика ѝ. Сред онези качества, които са особено нужни, първостепенно значение придобива усетът към новото, способността бързо да се реагира на динамиката на живота, да се оценява вярно сложността на новите задачи и да се решават те, да се съобразява партийната дейност с измененията в мислите, в настроението на хората.

Да вземем преобладаващите теми на събранията на групите: въпросите на качеството, на дисциплината в различните ѝ разновидности, на ритмичността в производството, на икономията на материали, суровини и енергия, на внедряването на научно-техническите постижения. Въпросите са твърде сложни и едностранчивото им разглеждане би отдалечило решаването им. Но партийните групи, или поне значителна част от тях, както ни убедиха срещите и разговорите, без да пренебрегват обективните трудности — напротив, като сигнализират и предлагат мерки и против тези трудности, все пак съсредоточават вниманието си върху човешкия фактор. Тук, в партийната група, всеки комунист, и най-стеснителният, има поле за изява: познава проблемите, познава хората, пред които говори. Не само процентът на посетилите събранията на партийните групи комунисти е по-висок, по-високи са процентът на участие, градусът на критичност. Тук, в партийната група, всеки е пред очите на другарите си. Правилно е забелязал Вельо Атанасов от цех „Водомери" на завод „Беласица": не може, не е удобно, не е изгодно дори да работиш тук по принципа „Нормата — норма, а какво става отляво или отдясно, не те интересува". А ако все пак се водиш по този принцип, най-бързо и най-резултатно може да ти въздействува партийната група — чрез другарски разговор, чрез оценката при приемането на личния отчет, чрез поощрението на похвалата, чрез предложението за наказание.

Тук е мястото да цитираме поне три имена: Елинка Груева, Петранка Симеонова, Лиляна Тодорова от завод „Беласица". Заради тяхното неравнодушие. За това, че търсят проблемите и казват истината в очите. И така предават своята отговорност на околните, предизвикват я в тях.

Digitized by Google

Партийната група и техническият прогрес. Какво може да направи групата, особено тази, която обединява редови изпълнители? Много може да направи — такъв извод налага дейността на партийната група с отговорник Стоил Илиев от завод „Електроника". Групата е успяла да формира атмосфера на уважение към истинската професионална подготовка, към творческата личност. Само през миналата година 46 души са включени в курсове за квалификация. От тях 44 са повишили своя разряд. На отчет е поставена рационализаторската дейност. Гордост на колектива е комунистът Кирил Георгиев, постоянен рационализатор. От най-новата му рационализация се очаква икономически ефект над 100 000 лв. На 8 комунисти са възложени поръчения да разработят конструктивна и технологична документация, да извършат проби и да въведат в производство мозаечно печатащо устройство за персонален компютър „Правец". Както се вижда, задействувани са две основни сили: силата на думите, на убеждаването, и по-важната сила — на делата, на личния пример.

По-рано, при подготовката на пленума за партийните групи, съдържанието на тяхната дейност бе значително обогатено от инициативата „Отчет пред партията: качеството, дисциплината, комунистът стопанин". Буквалното повторение ще убие интереса и активността, но нови, актуални инициативи продължават да се търсят, за да уплътнят, да задълбочат различни страни от дейността на партийните групи.

Партийната организация на Приборостроителния комбинат, инициатор на отчета пред партията, започна нов разговор — „Комунистът и петилетката". Регистрирането на проблемите на отделните участъци бе извършено на основата на информацията от бригадните съвети, от партийните групи и първичните организации. С тези проблеми, систематизирани, обобщени, осмислени на комбинатско равнище, бяха запознати комунистите. По-нататък в разговорите те тръгваха от тях, за да поемат своите обещания. Забележете: не да им бъдат възложени задачи, активната страна бяха самите комунисти, почувствували своята отговорност.

Можем да посочим и други инициативи, свързани с утвърждаването на колектива като стопанин на социалистическата собственост, с укрепването на бригадната организация на труда или инициативата, съединяваща миналото с днешния ден — „Героят е винаги в строя". Инициативите осмислят, насочват, обогатяват дейността на групите. Групите им придават конкретност.

— От 3—4 години няма самоотлъчки, но уплътняването на работното време си остава проблем в цеховете и следователно в дейността на партийните групи — разказва Мице Василев, секретар на първична партийна организация в завод „Беласица". — Проблемите се решават съвместно с бригадния съвет. Уравниловката е премахната, заплащането е изключително на основата на коефициента за трудово участие. Производителността на труда нарасна значително.

Има и друго завоевание, не по-малко ценно от големия процент: с равнодушното „Може и така" е приключено.

Говорим тук главно за производствени въпроси — и поради тяхната изключителна важност, а и поради привичка донякъде. Това не значи, че партийните групи не решават и други въпроси. За климата в колектива, за другарството и взаимопомощта. За политическата грамотност на хората и политическата работа с тях — индивидуалния разговор, навреме дадения принципен отговор. Или за грижите на партийните групи в кварталите за болните комунисти — грижи, ограничаващи се някъде до дежурни посещения по случай...

Digitized by Google

— Казваме си „другари“ — отбеляза Георги Костов, отговорник на партийна група в кв. „Казармите“, — а е нужно да се чувствуваме другари.

За тези неща наистина по-малко говорим, от тях по-епизодично се интересуваме...

КАЧЕСТВАТА НА ОТГОВОРНИКА

Работата по подбора и подготовката на отговорниците на партийните групи продължава със същата настойчивост. Можем да приведем цифри, които отбелязват партийния и производствения стаж, възрастта, образователното равнище на отговорниците на групите и потвърждават една положителна тенденция. Но цифрите се запомнят по-трудно. По-добре да чуем Станка Илчовска, секретарка на първична партийна организация в направление „Конфекция“ на комбинат „Биляна“. Какво мисли тя за Мария Култуклиева, за дванадесети пореден път избирана за отговорничка на партийна група?

— Това е активен, непримирим към нередностите човек. Това е човек, който със своята душевност, трудолюбие, скромност, принципност, професионална квалификация привлича хората към себе си, умее да ги организира за съвместна, дружна работа. Тя е готова по всяко време да помогне, радва се на сполуките на всеки в колектива, тактично и действено съчувствува в беда.

Качествата на отговорничката се повтарят и поради това се засилват в качествата на останалите комунисти. Те владеят отлично най-отговорните операции, вършат активна професионална и политическа работа. Групата знае по всяко време настроението на колектива. Редовно свиква открити партийни събрания, където се обсъждат въпросите на съревнованието, вътрешноколективните отношения, взаимопомощта, самоконтрола, стопанисването на машините, изпълнението на личните обещания. В създадената атмосфера всеки член на колектива чувствува, че е търсено неговото мнение, че думите му тежат при обсъждането и решаването на проблемите, при отстраняването на слабостите.

Ето неотдавнашен пример. Събрала се групата и поискала среща със секретаря на комбинатския партиен комитет. Недоволни били от определянето на първенците в социалистическото съревнование, там, сред хората, комунистите най-добре знаели истинската стойност на първенството. Аргументирали се, настояли, постигнали своето. Фактът не е от най-значимите, но дори в дребните факти могат да се отразяват важни неща: действеност, принципност, загриженост за мнението и самочувствието на колектива.

Грижата за подготовката на партийните групови отговорници е помогнала да се постигне ритмичност в обучението, да се разшири обхватът на хората, ангажирани в организираните форми на подготовка. Търсят се начини да се решат успешно два противоречащи си проблема — необходимостта от системна, актуална, квалифицирана подготовка на отговорниците на групите и постоянния дефицит от време, който чувствуват тези хора, не само непосредствено заети в производството, но и задължени заради своето партийно поръчение да бъдат за пример и по резултатите от труда си.

Миналата година обучението е било по отрасли: промишленост и строителство, селско стопанство, квартални и териториални организации. Сега са се насочили към по-голямо окрупняване, останали са две групи — от материалната и от извънматериалната сфера. Може би така се е решил по-безболезнено въпросът за лекторите, но това

Digitized by Google

не е могло все пак да не се отрази на посещението и на активността на участниците в обучението.

— Възнамеряваме следващата година да организираме обучение на груповите отговорници по месторабота, иначе трябва да се откъсват хората от производството. Можем да се опрем на известен опит, така сме обучавали младите комунисти от Приборостроителния комбинат, комбинат „Биляна", от Кърналовски и Марикостиновски район.

Александър Макенджиев, инструктор в организационния отдел на общинския комитет, и сам си дава сметка, че за лекторите — работници от апарата и активисти на комитета — това ще е още по-голямо и трудно натоварване. Но си дава сметка и за друго: за незаменимото предимство на малката аудитория, в която човек може да попита за това, което го интересува, да поразсъждава върху това, което го тревожи, да прецени това, което е постигнал.

По време на отчетно-изборните кампании отговорниците на партийни групи по-често посещават кабинета по партийно-организационните въпроси. За останалото време обаче навик отговорникът на групата сам да потърси кабинета не е създаден. Човек пропуска възможността сам да организира времето си, сам да потърси това, което именно него интересува. Материални предпоставки има, в кабинета на негово разположение са над 200 заглавия. Значи въпросът остава по-скоро личен, опира до вътрешна организираност, до формирана потребност.

Значителна част от задачите по подготовката на партийните групови отговорници са поети от комбинатските и заводските комитети, от партийните бюра. Те се стремят преди всичко да осигуряват по възможност най-актуална, точна и пълна информация по задълженията на трудовите колективи, по задачите в партийната работа. Актуални задачи са обсъждани периодично на срещи с партийните отговорници. Ето някои от тях: „Приносът на групата за повишаване на качеството и за стопанисването", „Авангардната роля на групите в борбата срещу бракоделството", „Дисциплината и отговорността на групата за нея". По тези въпроси отговорници на групите са се отчитали и пред събрания на първичните организации. Това помага да се повишава тяхната организационна култура, да расте практическият им опит.

ВСИЧКО Е ВЗАИМНО СВЪРЗАНО

Между някои структурни звена на партията връзките не са така тесни, така органически сплетени, както между първичната организация и партийните групи. Групата — това е първичната организация, достигнала до всеки производствен участък. Това са задачите на първичната организация, конкретизирани във всекидневието на отделното работно място. Не случайно партийната група не прави свои планове, тя се ръководи от плановете на организацията.

Вече никой не е нужно да бъде убеждаван, че дееспособността на първичните организации се базира на дееспособността на нейните партийни групи. И това схващане не е абстрактно, само за себе си; непрекъснато се търсят възможности, средства, механизми да се проявява то в непосредствената партийна дейност.

Димитър Трендафилов, секретар на първична партийна организация в Приборостроителния комбинат, разказва:

Digitized by Google

— По-рано не оценявахме значението на партийните групи, не бяхме налучкали път за тяхното активизиране, а отчитахме, че работата върви трудно, взаимно се упрекваxме — бюрото, секретаря, отговорниците. В началото на миналата година, през март, разгледахме на събрание състоянието и бъдещето на групите. Докладът бе в критичен дух, оценихме работата си като незадоволителна. Преразпределихме партийните членове, от 3 групи направихме 4, съответстващи на четирите дирекции. Всяка група работи по проблемите, определени от първичната организация. Комунистите от търговската дирекция уточняват наличието на свръхнормативни запаси и залежали материали и търсят начин да ги намалят; в икономическата дирекция са ангажирани с укрепването на бригадната организация на труда; в техническата дирекция насочват усилията към увеличаване икономията на материали чрез тяхното лимитиране и строга отчетност; в производствената дирекция — към използването на основните средства, към внедряването на нови производства. Не казвам, че се работи лесно, но ефект има.

Ето и други примери.

В заводите „Беласица" и „Елпром" се подготвят общи събрания на комунистите на тема „За качествено нов растеж на икономиката". Целта е да се разискват и очертаят основните насоки в развитието на трудовите колективи, да се види общата панорама и общата перспектива. Но това щяха да бъдат многолюдни събрания, само в завод „Беласица" работят около 200 комунисти и на такива събрания е трудно да се почувствува, да въздействува индивидуалното мнение. Затова подготовката започва с обсъждания в партийните групи и на самите общи събрания отговорниците или други представители на групите докладват колективното становище на комунистите от отделните производствени звена. Изказванията са съдържателни, всички завършват с конкретни предложения. Събранията постигат целта: разкрити са общите проблеми и пътищата за тяхното решаване.

Осъществявайки контрол върху стопанската дейност, първичната организация на цех „Прибори" в Приборостроителния комбинат чрез упълномощена за целта комисия търси причините за нарушената ритмичност на производството. Комисията се опира на становищата на партийните групи, установява се, че на някои участъци има пропуски, по дисциплината включително, някои хора предпочитат да работят не това, което трябва, а това, което е удобно. Точното разкриване на причините позволява да се вземат онези мерки, които действително са необходими.

В партийните групи вече се извършва и част от работата на първичните организации по подбора и подготовката на кандидатите за членове на партията. Предлагането на кандидатурите започва от групите. Също там младите комунисти събират първия си опит в партийната работа.

Индивидуалната работа с партийните членове — възлагането и отчитането на поръченията, приемането на личните отчети и оформянето на оценките по тях се съсредоточава в групите.

Така от отделните факти, от отделните примери се очертава една хубава, утвърждаваща се тенденция.

Не случайно расте броят на първичните организации, които системно обсъждат състоянието на групите и преценяват как те укрепват и разширяват доверието на колектива, засилват партийното влияние. Характерно е това за партийните организации в комбинат „Биляна", заводите „Беласица" и „Електротехника", трудово-производителната кооперация „Стаханов", Тютюнева промишленост, организа-

Digitized by Google

циите в селата Марикостиново, Кулата, Генерал Тодоров, Тополница и др. По своя инициатива някои първични организации периодично анализират равнището на своя стил и методи на ръководство на групите.

Заслужава по-настойчиво да се налага в практиката участието на партийните групови отговорници в заседанията на бюрата. Естествено, това не може да бъде задължително правило, но е добре да се отчитат неговите богати възможности за пряка и пълна информация — към груповите отговорници и от груповите отговорници. Засега това разбиране съществува като препоръка от общинския комитет, като практика на отделни първични организации. А в много случаи участието на отговорниците в заседанията може да компенсира допълнителното губене на време за срещи и инструктажи.

И друг въпрос възниква около стила на работа на бюрата с партийните групи. Оправдано ли е тази многообразна работа да се повери на един член на бюрото, пък бил той с много богат партиен и житейски опит? Няма ли това да намали отговорността, да разреди контактите на останалите членове на бюрото с групите и техните отговорници. Няма ли да привнесе едностранчивост в помощта, оценките, контрола?

ОЩЕ ПО ВЪПРОСИТЕ НА ПАРТИЙНОТО РЪКОВОДСТВО

Решенията на пленума от 21 декември 1984 г. задължават общинския комитет, комбинатските комитети и първичните организации непрекъснато да усъвършенстват своя стил и методи на ръководство на дейността на групите.

Израз на този стремеж към усъвършенстване на стила например е изграждането на секция „Партийни групи" към кабинета по партийно-организационните въпроси, която е поела грижите по подготовката на груповите отговорници, по анализирането на различни страни от тяхната работа и откриването, обобщаването, разпространяването на положителния опит.

Секцията се е заела и с целенасочено формиране на опит, който да се повтори после в дейността на повечето партийни групи. Опитът обхваща всички страни от дейността на партийните групи в 6 първични организации от различни сфери на икономическия и обществено-политическия живот на общината, формирането му е минало през различни етапи: съставяне на програма, инструктажи, организационни мерки, практическа работа. Срещите и разговорите в Петрич обаче не ни изясниха новото, особеното, нужното в този опит, не ни показаха видима разлика в дейността на базовите и останалите партийни групи. И ни се струва, не е случайно, че въпреки означените срокове този опит и досега не е обобщен и оценен. Може би просто това не се е оказало необходимо? Може би не са достигнали настойчивост или умение да се доведе започнатото докрай? Може би в някаква степен е платен данък на формалното, на впечатляващата формулировка „извеждам опит"?

Въпреки натрупването на задачи, въпреки необходимостта постоянно да се реагира на измененията на всекидневието — или именно поради това! — по-настойчиво бюрото и отделите на общинския комитет следва да изпълняват решението на пленума: на техните заседания системно да се отчитат комбинатските комитети и партийните бюра по работата на партийните групи и издигането на авангардна-

Digitized by Google

та роля на комунистите. Една възможност за конкретна помощ, за конкретен контрол, за откриване на конкретен опит.

Не поради нейната новост запомнихме една констатация, която чухме в комбинат „Биляна“ — просто тя още веднъж много категорично подчерта колко важно е да се вземат действени мерки по предложенията и критичните бележки на комунистите от партийните групи, делата задължително да следват думите. Така, казаха ни в „Биляна“, хората се извеждат от състоянието на летаргия и не мълчат.

Няма да проследяваме действеността на системите за работа с критичните бележки и предложенията, взети на въоръжение от партийните организации. И тук, както и другаде, те си имат и своите постижения, и своите непревъзмогнати пречки. Иска ни се да отбележим само една инициатива на общинския комитет, допринесла да се създава обществено настроение, обществена атмосфера на бърза, действена, честна реакция на потребностите и предложенията на хората. Създаването на такава атмосфера също може да се приеме като част от стремежа да се усъвършенствува стилът на работа с партийните групи.

Става дума за инициативата „Ден на откритото писмо до общинския комитет на партията“. Той се предхожда от активна и целенасочена организационна и политическа работа — като се започне от разгласяването и използването на различни начини членовете на колективите и останалото население да поставят своите въпроси — лични или от обществен характер, и се мине през практическата работа на специално определена група, която обобщава повдигнатите въпроси и предложения. Компетентни органи и кадри ги проучват, решават, намират отговор. Едва тогава се насрочва среща на трудещите се с членовете на бюрото на общинския комитет и ръководители на съответните ведомства, към които са отправени въпроси и предложения. Отговорите са делови, точни, конкретни, мерките са осигурени с отговорници и срокове и се водят на отчет от общинския комитет. Такъв стил не може да не се разпространи надолу по веригата.

...Тези страници не са цялостно, изчерпателно обобщаване и оценка на един период от година и половина за партийните групи в Петрич. Те са един поглед, един отговор на въпроса какво се прави наистина, след като пленарното заседание е приключило отдавна. Можем да кажем: направено е много, в мнозинството от кадрите е създадено активно отношение към проблема. Сега се отработват механизмите, чрез които това отношение се проявява в практическата работа. Впрочем това съвсем не е по-лесно.

Дарина РАДЕВА
Борис АНГЕЛОВ

Digitized by Google

ВРЕМЕННИТЕ КОМИТЕТИ ПРИ КАПИТАЛНИТЕ РЕМОНТИ

НИКОЛА ЙОРДАНОВ
секретар на Кремиковския РК
на БКП — София

През последните години все по-често започна да се откроява актуалността на въпроса за осъществяване на партийно ръководство в програмните колективи, пулсиращите звена и други форми с временна организация на труда. Съвременното развитие на науката, техниката и производството налага на практиката да се използват динамични форми за организация на труда, да се обединяват за определен период специалисти и производственици от различни колективи за постигане на определени цели и задачи, за концентриране на партийното влияние за ускореното им решаване. Изграждането на временни партийни органи и организации, които да ръководят дейността на тези колективи и да гарантират качественото изпълнение на поставените задачи, все повече се откроява като естествено развитие и проявление на възможностите за въздействие, с които разполага партията.

Използвайки опита на КПСС, в Кремиковската районна партийна организация повече от 10 години се формират временни партийни комитети и организации при извършването на крупни капитални ремонти, реконструкцията и модернизацията на производствените фондове. Съветските металурзи, които оказват съдействие на колектива на МП „Л. И. Брежнев", ни запознаха с богатата практика и голямото въздействие, които осъществяват временните партийни органи при реализацията на сложни, срочни и отговорни задачи в заводите и комбинатите на черната металургия. Наистина капиталните ремонти, реконструкцията и модернизацията на основните производствени фондове в този базов отрасъл на народното стопанство впечатляват с мащабите и сроковете, за които те се осъществяват. За десетина дни се извършват ремонтни, строително-монтажни и наладъчни операции на стойност по няколко милиона лева. Колективите, състоящи се от експлоатационен, ремонтен, строително-монтажен персонал, наброяват 1500—2000 души. Работи се непрекъснато на трисменен режим. Всеки час и минута са разписани и по мрежовите графици означават изпълнение на десетки важни операции, усвояване на значителни средства.

Определено може да се каже, че без непосредственото ръководство, което реализираха изградените временни партийни комитети, биха били неосъществими реконструкцията на прокатните и добивните мощности на комбината. Без продължително спиране на оборудването беше обновен „Стан-1250", заготовъчният „Стан-900/700", съществено беше повишена производителността на линията за не-

Digitized by Google

прекъснато горещо поцинковане, подобриха се експлоатационните параметри на редица крупни агрегати.

В началото на всяка година, след уточняване графика за крупните капитални ремонти, придружени с реконструкция и модернизация, бюрото на районния комитет на БКП утвърждава секретарите и временните партийни комитети. При сформирането на състава на тези органи се наложи практиката да се ангажират най-отговорните партийни, стопански и обществени дейци на колективите, които вземат участие в ремонта. Това са секретари на партийни организации и комитети на строителните, ремонтните и монтажните предприятия. Винаги в състава на временните партийни комитети се включват секретарят на партийната организация в производството, където се осъществява капиталният ремонт, председателят на временния профкомитет и секретарят на временната комсомолска организация. Трябва да се отбележи, че наред с временния партиен комитет се сформират временен профкомитет и временен комсомолски комитет. По такъв начин се създават условия за политическо въздействие върху всички трудещи се и специалисти, които участвуват в подготовката и осъществяването на капиталните ремонти, реконструкцията и модернизацията. Секретарят на временния партиен комитет е обикновено щатен работник на районния комитет на БКП — завеждащ отдел, инструктор. Тази ориентация е необходима, защото в ремонта участвуват представители на десетки колективи, комунисти от много организации, координират се действия и се извършва контрол за срочно извършване на сложни производствено-технологични операции. Ние считаме, че по този начин се извършва и сериозна проверка на качествата на работниците на районния комитет на БКП, укрепват се техните връзки с трудовите колективи, дава им се възможност да покажат своята организационна култура и ръст в сложните условия на материалното производство. Пълномощията, които бюрото на районния комитет на партията предоставя на временните партийни комитети и секретарите, са много големи. Те могат да предлагат на вниманието на районния комитет на БКП разглеждането на редица въпроси, свързани с неизпълнение на сроковете, ритъма и качеството на задачите. Във временния партиен комитет биват призовавани на отчет всички партийни, стопански и обществени органи и ръководители, които имат отношение към провеждането на ремонтите. В отчетите на временния партиен комитет, след приключването на всички строителни и ремонтни операции се анализира работата на партийните организации и ръководните кадри, взели непосредствено участие, и на тази база бюрото на районния комитет на БКП има възможност точно, конкретно да даде оценка за техния принос. С комунистите от различните партийни организации, които вземат участие в ремонта, се сформират временни партийни групи. Изграждат се също временни комсомолски групи. Временният партиен комитет изготвя плана за своята работа. В зависимост от конкретната обстановка понякога се налага да бъдат свиквани извънредни заседания, за да се вземат спешни мерки по определени въпроси. Трябва да се подчертае, че заседанията, които провежда комитетът през периода на своето съществуване, са не повече от 4—5 и основната дейност се насочва в трудовите колективи и временните партийни групи. Съществена част от дейността на партийното ръководство е свързана с подготовката на необходимите условия — материални и организационни. Повишава се отговорността към кадрите, които стоят в основата на напрегнатия ритъм на продължителната подготвителна дейност, свързана с изработването на резервни части и решаване на всички открити въпроси по ефективното използване на труда на ре-

Digitized by Google

монтния персонал. Изработва се технологията на ремонта, изготвят се стотици чертежи. Практиката показва, че не може да има успешен ремонт, реконструкция и модернизация, ако в процеса на тази подготовка стотиците и хиляди ангажирани специалисти и производственици не бъдат мобилизирани, не извършат качествено възложените им задачи. Тази разгърната дейност и координация на усилията, рационалното насочване към най-горещите точки става под ръководството на временния партиен комитет. Високите критерии, пълноценното използване на възможностите позволяват да се постигнат високи резултати, да се осъществяват значими изменения. Така например при капиталния ремонт на линията за поцинковане, която сама по себе си представлява един завод, временният партиен комитет и щабът по ремонта си поставиха амбициозната цел да повишат съществено техническите характеристики на агрегата, като повишат производителността, качеството на продукцията и надеждността на работата. Имаше немалко скептици, които смятаха, че е невъзможно да се усъвършенствува агрегат, доставен от авторитетна западна фирма. Практиката обаче показа, че при правилно формулиране на целите и пълно използване потенциала на нашите специалисти и производственици тази задача е съвсем реална. Наред с това при извършената реконструкция благодарение на добрата работа на проектантите в хода на подготовката бяха вложени много възли родно производство, което позволи да се намали броят на скъпоструващите резервни части от внос.

Изминалият период след капиталния ремонт, надеждната работа и главно нарасналата производителност с 60 на сто са факторите, които убедиха и най-упоритите скептици, че в трудовите колективи има значителен потенциал, има условия за извършване на сложни инженерно-технически задачи. В хода на капиталния ремонт на „Стан-250" беше монтирано оборудване за ускорено охлаждане на катанката, което позволи да се реализират значителни икономии на метал и да се подобрят качествените характеристики на продукцията. Временните партийни комитети формираха критерия — всеки капитален ремонт да се съпровожда с реконструкция и модернизация, производственият процес да се привежда в съответствие с изискванията на научно-техническия прогрес. Тази нагласа позволява в условията на фондоикономисващо развитие да се обновяват основните агрегати, да се задоволява по-пълно потреблението на страната с метали.

Важна задача в хода на подготовката и ремонта на временния партиен комитет е да ангажира всеки комунист, да конкретизира неговата задача. За тази цел се провеждат открити партийни събрания, обсъждат се организацията, отделни етапи от ремонта. На основата на постъпилите предложения и разкритите резерви комунистите и трудовите колективи приемат обещание за качествено изпълнение на възложените задачи и предсрочното завършване на предвидените ремонтни операции. Благодарение на високата мобилизация и разгърнатата политическа работа стана практика предсрочно да се завършват ремонтите. Това означава допълнително хиляди тонове метал за страната, ритмична работа на редица предприятия и отрасли. Високата отговорност, с която комунистите поемат обещанието за ускоряване на ремонтните операции, е плод на продължителни разчети, разкриване на резервите, които се крият във всеки трудов ко-

Digitized by Google

лектив. Традиционно в навечерието на ремонта се организира среща с актива на колективите и се връчват поръчения от бюрото на районния комитет на БКП на стопански и партийни ръководители, приема се призив за ускоряване на ремонта.

Възлов момент от работата на временния партиен комитет в процеса на подготовката и хода на ремонта са контролът и проверката на изпълнението. Всички отговорни етапи са обект на анализ и оценка, отчитат се стопански и обществени ръководители. Важна роля за издигане на контрола има временният профкомитет, който насочва своето внимание към решаването на някои проблеми, свързани с организацията на труда, социално-битовите въпроси, транспорта, борбата с нарушенията на трудовата дисциплина. Ежедневно преди провеждането на оперативките на щаба по ремонта се обявяват резултатите от социалистическото съревнование за изминалия ден, публикуват се нагледни материали, бичуващи пропуски в организацията на труда.

Характерен за стила на временните партийни органи са духът на деловитост, непосредствената връзка с комунистите и трудовите колективи. Членовете на временния партиен комитет са на най-отговорните участъци. По време на целия ремонт е установено денонощно присъствие на обекта, контролира се изпълнението на набелязаните задачи. Така например при ремонта на „Стан-1700“ — горещо валцоване, се установи, че една от технологичните шахти е запълнена с вода и шлам и трябва на всяка цена да бъде почистена, за да се даде път на следващите ремонтни операции. В графика не беше предвидена тази допълнителна дейност. Не беше възможно да се използва механизация. Всичко трябваше да се извърши от хората. Проведен бе разговор от секретаря на временния партиен комитет с комунистите и комсомолците и се формира група от доброволци, които работиха цяла нощ при много тежки условия, но на сутринта приключиха почистването и създадоха условия да не се наруши ритъмът на ремонта. Индивидуалните разговори, реализацията на ценните предложения, които възникват в хода на ремонта, създават здрава връзка на партийния комитет с трудовите колективи и са предпоставка за разкриване на неизчерпаемите възможности на субективния фактор. При ремонта на „Стан-250“ след дефектацията на един отговорен възел се установи, че е необходимо да се направи резервен детайл, който не бе предвиден по ремонтната ведомост. Независимо от подготовката има случаи, когато отделни възли в процеса на непрекъсната експлоатация не могат да бъдат диагностицирани прецизно. Единственият изход да не се наруши графикът на ремонта бе спешната им изработка през нощната смяна. Възложено беше на член на временния партиен комитет да намери решение. Състоя се разговор с млад комунист, който остана на работното място на боргверг-машината повече от 24 часа, но ги предаде в срок и с високо качество и графикът бе спазен.

●

Всекидневните прояви на трудов героизъм са обект на внимание и в предаванията на радиовъзела, в специалните материали, които се подготвят от кореспондентите на в. „Кремиковски металург“. Трябва да се отбележи, че средствата за масова информация от столицата винаги отдават дължимото на колективите, които участвуват в тези крупни операции.

Digitized by Google

Изминалите години позволиха да се натрупа опит и да се докаже, че при добра подготовка и разгърната политическа и организаторска работа за десетина дни могат да бъдат усвоени за строително-монтажни и ремонтни операции средства за десетки милиона лева. Това, което при обикновения инвестиционен процес нормално се проточва години, става за броени дни. В практиката, при нашите условия, се експериментира и сега редовно се използва блоковият кофраж, който спестява ценно време и за пръв път беше осъществен от бригадата на героя на социалистическия труд Иван Станев. Все повече се прилага и агрегатно-възловият начин на ремонт, блоковият монтаж и други прогресивни форми на организация на труда. Най-ценният резултат, постигнат по време на прилагане на опита на съветските металурзи, е формираният стил на работа, високата мобилизация, която се създава за изпълнение на поставените задачи. Всички партийни и стопански кадри имаха възможността да работят във временните партийни комитети и щабовете по ремонта и реконструкцията и модернизацията, преминаха през една изпитана школа, която помогна за развитието на тяхната деловитост и организационна закалка.

Иска ми се да отбележа, че в работата с временните партийни комитети допускаме и някои слабости. Напрегнатата и разгърната партийнополитическа работа обикновено се провежда главно по време на самия ремонт. Не сме съумели равномерно да разпределим нашата дейност през целия период на подготовката, която обикновено продължава от няколко месеца до една година. Това е причината да се допускат някои организационни слабости, да се намалява ефективността от дейността на трудовите колективи. По-категорична трябва да бъде позицията на временните партийни комитети за провеждане на всеки капитален ремонт със значима реконструкция и модернизация, за по-пълното интегриране на металургичните технологии с постиженията на родната електроника и създаване на агрегати с нови качества и възможности. По-бързо и по-действено следва да работим за насищане с повече механизация труда на ремонтчиците и строителите, да прилагаме предварително разработени технологии, да търсим териториите за пробиви в ремонтната дейност и рязкото съкращаване на нейното времетраене при подобрено качество.

Преодоляването на тези слабости е обект на анализа и оценката, която след всеки ремонт се разглежда в бюрото на районния комитет на БКП, за работата на временния партиен комитет и щаба, за отчитане на партийните поръчения. През 1986 г. предстоят отговорни ремонти на доменна пещ № 2 и „Стан-1700“ ГВ. Сформирани са и действуват временните партийни комитети. Извършва се последователна работа за активизирането на комунистите и трудовите колективи. Създадена е нагласа да се осъществяват изискванията, които постави XIII конгрес на БКП пред металурзите, да се ускорят темповете на интензификация на народното стопанство.

Digitized by Google

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

ПРЕДИМСТВА, КОИТО ТРЯБВА ДА СЕ РАЗВИВАТ

На пленум на общинския комитет на БКП — Велико Търново, проведен през април 1984 г., бе задълбочено обсъден въпросът за интеграцията между селскостопанските и промишлените предприятия в общината, за да се интензифицира производството на селскостопанска продукция на базата на внедряването на нови технологии и по-пълното използване на трудовите и материалните ресурси. По решение на окръжния комитет на БКП, с прякото участие на Министерството на машиностроенето и НАПС на 23 юни 1984 г. на територията на селищната система бяха учредени две стопански сдружения: „Янтра" — за производство на телешко, свинско и овче месо, и „Росица" — за производство на зеленчуци и цветя. В стопанските дружества освен двата АПК — Велико Търново и Ресен, са приети за членове Комбинатът за радиотехническа апаратура, комбинат „ИЗОТ", заводите „Победа", „Деню Георгиев" и други по-крупни предприятия.

Още с учредяване на сдруженията бе поставена задачата наред с производството на месо и зеленчуци да започне ускорено проектиране за по-нататъшно изграждане на съвременна материална база, позволяваща приложението на най-нови технологии в тези производства. През 1985 г. бяха положени много усилия от управителните съвети за набиране на необходимите средства за реконструкция на съществуващото телеугоително стопанство и изграждане на оранжерии в с. Ресен. Предвидено е в бъдеще построяване на 60 дка оранжерии с използване на геотермални води от водоизточник на територията на стопанското сдружение „Росица".

През 1985 г. двете сдружения приключиха с положителни стопански резултати. Обемът на общата продукция достигна близо пет милиона лева. Осигурена бе собствена издръжка. След ежегодни загуби телеугоителното стопанство за първи път миналата година реализира 142 хиляди лева балансова печалба. Успешно бе изпълнен планът за месото. В сравнение с 1984 г. е реализиран 132 тона повече прираст от угояване на телетата, снижени бяха материалните разходи. В стопанското сдружение „Росица" бяха внедрени някои нови технологии при производството на зеленчуци, по-устойчиви на болести сортове, разшири се химизацията в борбата с плевелите, въведено бе на 100 дка безразсадово отглеждане на пипер. Само от този метод се реализира икономия от 25 хиляди лева.

Тези резултати биха били немислими без действеното ръководство от страна на партийните комитети и организации от селищната система. За периода от две години в заседания на бюрото и на оперативки на общинския комитет на БКП проблемите на стопански-

Digitized by Google

те сдружения „Янтра“ и „Росица“ са обсъждани не един път. По проблемите на работата на сдружението в с. Ресен преди и по време на усилената работа по засаждане, окопаване и прибиране на зеленчуците в общоселския партиен комитет лично е докладвано от страна на директора му. Отчети за извършената работа са изслушвани от командирите на средношколски и студентски бригади, работили на тази територия. И това е съвсем нормално, тъй като в партийния комитет на територията на с. Ресен и в ръководството на сдружението главната задача е една — срочно и качествено изпълнение на селскостопанските работи, пълно прибиране на реколтата.

Как обаче се решава въпросът за партийното ръководство и контрол върху работата на сдруженията в колективите-членове, които са извън неговата територия? Пред общинския комитет стоеше проблемът да се разруши досегашната представа за участие в помощ на селското стопанство само защото това е разпоредено „от горе“. Партийните комитети и организации от промишлените предприятия сдружители в основни линии успешно преодоляват наслагваното с години неправилно разбиране. На редицата организирани от общинския комитет на БКП срещи в деня на партийния секретар, чрез конкретната работа на членовете на общинския комитет по колективи се създаваше убеждението, че трябва да се засили партийният контрол.

В такава насока бе разгърната работата на партийните комитети и бюра в Комбината за радиотехническа апаратура, комбинат „ИЗОТ“, заводите „Победа“, „Деню Георгиев“ и др. В началото на годината на техни заседания се обсъждаха подписаните договори за обема на работата, която предстои да се извърши в сдружението през годината. Оформяха се групите и колективите, които трябва да я извършват, определяха се ръководители на групите — предимно секретари на партийни организации, изтъкнати стопански и обществени дейци. Решенията на комитета се разясняваха в партийните организации и колективите за създаване на съответна психологическа нагласа сред техните членове. Това не изключва възможността при получени сигнали за некачествена работа, особено по прибиране на реколтата, да се търси отговорност от съответния партиен отговорник на място — подход, характерен най-вече за партийните организации в завод „Победа“, ТПК „Масив“ и др.

В края на селскостопанския сезон след окончателно оформяне на стопанските резултати отново в партийните комитети и организации се оценява извършеното, посочват се пропуските в работата. Обикновено в тези случаи се кани представител на ръководството на сдружението, за да даде оценка на участието и работата на съответния колектив. Не са изключение случаите на вземане партийно отношение, включително и наказване на комунисти, за некачествена и безотговорна работа в актива на групите, изпратени за работа в селското стопанство (за 1986 г. в общинския комитет на БКП са регистрирани 12 такива случая).

Когато говорим за въздействието върху този процес, не бива да изтъкваме на преден план само формите на санкциониране за некачествена работа. Не са малко стимулите, които се гласуват от управителния съвет, и наградите, които се връчват в края на годината при отчитане на резултатите на колективите-сдружители.

Опитът на сдруженията постави на преоценка досега съществуващата система за оказване помощ на селското стопанство. И в бъдеще ще бъдат изпращани групи в помощ на отделни селища, но ако продължи липсата на каквато и да е заинтересованост от крайните резултати, ще се стига до ниско качество на работа, до неуплътняване на работното време, т. е. до най-характерните и повтарящи се слабо-

Digitized by Google

сти, съпътствували досегашната работа на бригадирите в селското стопанство. Това насочи общинския комитет на БКП и общоселския партиен комитет към прилагането на нови форми, каквато е зачисляване на определени масиви, при което всички видове работи се извършват от един колектив. Така например обработката на 1500 -дка лозе в с. Дичин се пое от колективите на Завода за телферни електродвигатели и на комбината за услуги „Христо Камбуров". В резултат на това се получи по-висока степен на квалификация на една група постоянно заети производственици в този вид дейност, а оттам и по-качествена обработка и по-високи резултати. Сега това е най-добре стопанисваното в общината лозе с най-високи и трайни добиви. Подобно е положението със стопанисването на масивите с хмел в землището на гр. Дебелец от колективи на окръжното управление на съобщенията.

В общинския комитет на БКП, където проблемите на сдруженията, тяхната дейност и резултати са на близък отчет, бе видян навреме ефектът от прилагането на тази нова организация на работа и усилията на ръководствата им бяха насърчавани и подкрепяни. Често в бюрото на общинския комитет се изслушваха отчети за тяхната работа, проведени бяха срещи с представители на бившето Министерство на машиностроенето и НАПС за оказване на помощ за реконструкция на материалната база и закупуване на техника.

Независимо че новата форма на организация показва своите предимства главно във възможността за мобилизиране излишните и неуплътняваните материални и трудови ресурси от промишлеността за производство на селскостопанската продукция, бяха допуснати и някои слабости. Тъй като сдруженията са нова форма на организация, осигуряваща интензивно развитие, те не могат да съществуват без въвеждане на нова техника и технологии. Чувствува се известна откъснатост от ОАПС както по линията на внедрителската дейност, така и в материално-техническото снабдяване. Например продължават да не се използват предпоставките, които дава проученият геотермален извор в с. Ресен с температура на водата на повърхността 52 градуса поради неосигуряване на валута за закупуване на две помпи...

Нерешен остава въпросът за своевременното финансиране на заложените в плана строителни обекти и за закупуване на нова техника. Необходимите по план средства като делово участие на сдружителите бяха осигурени едва 30 на сто от предварително записаните в учредителните протоколи. Не настъпиха желаните изменения в работата на сдруженията за осигуряване на значително по-добри от досега съществуващите в АПК битови условия за работниците.

Резултатите и проблемите от функционирането на стопанските сдружения за двегодишния период бяха задълбочено анализирани на проведените през април годишни събрания. Открои се становището, че възприетата форма на работа има заложени в себе си големи предимства, тя е в пълно съзвучие с изискванията и задачите, поставени от Тринадесетия конгрес на БКП. Необходими са обаче по-голяма настоятелност от страна на партийните комитети и организации и ръководствата на сдруженията за реализиране на набелязаните проекти, пълна съгласуваност и устояване на договорните задължения от всички сдружители.

Борис РАХНЕВ
инструктор в окръжния комитет
на БКП — Велико Търново

Digitized by Google

С НОВИ ВЗАИМООТНОШЕНИЯ

Без изясняването на ролята и мястото на единоначалието в сегашните условия няма да разберем и правилно да използваме възможностите на субективния фактор. Как ще приложим двете страни на демократическия централизъм, как ще използваме единоначалието — ето една от отправните позиции не само за усъвършенстване на управленските процеси, но и за бърз качествен растеж на нашата икономика.

Този проблем намира своето ново звучене в самоуправляващите се стопански организации, където трудовият колектив се утвърждава като субект на управлението.

Досега по-често се говореше за даване възможност на ръководителя да се разгърне, да развие предприемчивост, да се повишава неговото самочувствие. Тези качества вече се пренасят и в първичния трудов колектив — основното социално съдържание на стопанската организация. И точно тук може би изкристализирва отговорът на дългогодишния проблем за мярата между демократизъм и единоначалие, за противопоставянето им в някои случаи било от неразбиране или от защитаване на криворазбрани интереси.

Пренасянето на управленските функции в трудовите колективи по същество е въпрос на разширяването на демократизма, който подлага на изпитание както организаторските качества на прекия началник, така и зрелостта на колектива. Нещата са конкретни, права и задължения не могат да се дозират шаблонно, в различните случаи и при различните ръководители подходът ще бъде различен с една насоченост — максимална ефективност.

Имам трима заместници и с тримата работя различно: по различен начин обсъждам, поставям задачи, контролирам, стимулирам... Лични качества — стил, характер, квалификационно равнище — всичко това трябва да се отчита в междууправленските отношения, за да се прилагат и различни методи — онези, които ще дадат най-голям резултат. Разбира се, тези взаимоотношения се утвърждават и със следващото управленско звено — ръководителите на бригади. Ако тръгнат да ме проверяват от висшестояща организация, вероятно ще получа упрек, че в някои бригади не отивам цял месец. И така ще бъде, защото не е необходимо, а в други трябва по-често да се наминава. Зная също така, че когато отида в една от бригадите, не бива да се вмесвам грубо в работата на ръководителя — той не обича това. Ако има нещо, което трябва да му се нареди (макар и рядко), то трябва да стане чрез подсказване, чрез обсъждане на варианти за определена работа. Други търпят и по-силни приказки, но в последна сметка важното е, че стигаме до изменения, и то на базата на взаимното уважение и като ръководители, и като комунисти. Никога обаче не бива да се стига до изместване. Започнеш ли да изместваш един ръководител, по-добре го отписвай от кадровия списък, защото неговите подчинени са го отписали преди теб.

Отговорността започва от личния пример. Традиция в нашия АПК е председателят да идва първи на работа и последен да си отива. Така са постъпвали моите предшественици още от първите председатели на ТКЗС, така постъпвам и аз. Но само това не е достатъчно. Тук имаше една практика сутрин да дойдат всички при председателя и да кажат: „Какво ще наредите?". Много подвеждаща е тази форма на работа, особено когато първият ръководител е със са-

Digitized by Google

мочувствие, че без неговото указание нищо не може да се свърши. А какво става после? Каквито неуредици има, каквито сътресения се получат, низовият ръководител бърза да се застрахова: „Аз питах председателя . . .“ Сега нещата се измениха. Сутрин минавам на проверка в няколко производствени единици и тогава идвам на работното си място. А на бригадирите казах: „Смятайте, че няма председател. Дали сме ви големи оперативни права, използвайте ги.“

Продължителността на работното време дава възможност не само да се свърши повече работа, но по такъв начин председателят да дава и пример, личен пример, който не само въдушевява и увлича, но и задължава. Много пъти са ме питали за работното ми време и се учудват, като отговоря: „Целогодишно — сутрин, обед и вечер“. Нищо чудно, ние работим в селското стопанство, всеки ден нещо се прави, а това налага всеки ден да се отиде при хората: при механизатора, при животновъда, при строителя — навсякъде, па макар и само да им се каже: „Добър ден“. Такава е традицията, в обратния случай хората казват: „Началниците си стоят вкъщи, а ние трябва да им работим“. Ето, това „им“ най-много ме дразни, но виновни за него сме ние, ръководителите. Сега голям проблем е отглеждането на тютюна, защото ежегодно количествата се завишават. Идва при мен механизатор и казва: „Аз съм много зает, не мога да отглеждам тютюн на семеен акорд“. Отговарям му: „Аз как отглеждам един декар и половина? Повече ли е свободното ми време?“. Така е и с останалите стопански и партийни ръководители.

Намираме се в един нов момент, когато връщаме на низовите ръководители онези права, които им отнехме преди години. Някои не знаят как да ги използват, на други не им се иска, трети с готовност се заловиха да доказват самостоятелността си и така се открояват хората по един неподозиран досега белег — самостоятелността. Важното е, че като имат средствата в ръцете си, вече никой не идва да иска строителни работници, защото трябвало да се препокрие оборът в едно село на двадесет километра от центъра на АПК. В този ред на мисли много важно е как ние като висшестоящо ръководство виждаме, оценяваме, контролираме работата на низовия ръководител. В практиката често се говори за уравниловка, но главно в материалното стимулиране. Случва се обаче и в кадровата работа да се стигне до такова положение, когато, за да не обидим някого, обобщаваме за всички, че са работили добре или че всеки има някакви недостатъци. Другата крайност е в абсолютизирането на едни и същи ръководители като добри и други като слаби. Какъв е изводът: не се виждат хората в динамиката на тяхното развитие, не се вниква в мотива на поведение, за да се стигне до причините и да се оцени доколко те са коригируеми.

Разбира се, работата не може да се свърши само с контрол от горе, ако няма и от долу — контрол на първичната партийна организация, на комисиите за народен контрол, на всяка низова организация в сферата на нейните задължения. Контрол, в който да се види отговорността на всички и вследствие на който да се повишава самочувствието както на прекия ръководител, така и на целия трудов колектив. Въпросът за контрола от долу, това е въпросът за връщане на проблемите за решаване там, където те възникват.

Симеон ДОНЕВ
председател на АПК — Балчик

Digitized by Google

ОТГОВОРНОСТ ПРЕД УТРЕШНИЯ ДЕН

АТАНАС ИЛИЕВ
секретар на окръжния комитет на БКП в гр. Толбухин

На своя Тринадесети конгрес Българската комунистическа партия определи, че осъществяването на научно-техническата революция е неотменно изискване на времето. За успешното изпълнение на тази повеля са необходими подготвени, висококвалифицирани, убедени, знаещи и можещи кадри. Именно в това се състои мисията, високата партийна отговорност и призвание на образователното дело в нашата страна.

Водещо място за практическото реализиране на организаторската и политическата работа по осъществяване решенията на партията в тази насока е отредено на първичните партийни организации и комунистите в училищата.

Коренното преустройство в системата на обучение и възпитание, новите изисквания за качеството на професионалната подготовка и трудовата реализация на подрастващите, превръщането на училището в ковачница на кадри днес определят насоките, стила и методите на партийната работа в областта на образователното дело. Ръководени от високата отговорност за идейно-нравствения облик и възпитание на готовност за производителен труд, за попълване на трудовите колективи с достойна работническа смяна, първичните партийни организации в учебните заведения на Толбухински окръг натрупаха полезен опит. Само през последните пет години в окръга са подготвени 12 000 средни специалисти и квалифицирани работници. Анализът на осъществяваната идеологическа работа от партийните организации в редица ЕСПУ, средни професионално-технически училища и техникуми показа, че се утвърждава тенденцията за нарастване способността на комунистите да открояват възловите проблеми в развитието и дейността на колективите и да ги насочват в творчески търсения на високи критерии и ново качествено равнище на учебно-възпитателна работа и професионална подготовка.

Характерен момент от дейността на партийните и административните ръководства на учебните заведения от окръга по професионалното ориентиране и подготовка е, че още от първи клас се работи за създаване на нагласа, на отношение, на любов към труда. Всичко това се свързва с патриотичното възпитание на подрастващите, с любов към родния край, с революционните традиции, със славното социалистическо настояще и бъдеще, със значението на продукцията,

Digitized by Google

която се произвежда в съответната селищна система, и с престижността на всяка професия. В тази си дейност училищните ръководства широко се опират на подкрепата на училищните настоятелства, на обществените организации. Целта е всяко учебно заведение да подготвя кадри, специалисти за нуждите на своята община. По този въпрос окръжният комитет на партията проявява висока взискателност както към ръководствата на училищата, така и към общинските партийни и административни ръководства.

Първичните партийни организации в техникума „П. Пенев", ЕСПУ „Асен Златаров" в Шабла, ЕСПУ „Стефан Караджа" в Каварна и др. съсредоточават усилията си върху проблемната и съдържателната страна на партийната работа, свързана със създаването на трайни интереси и уважение към труда, професионалната подготовка и стремежа към пълноценна реализация на подрастващите.

Показателен е опитът на комунистите от техникум „Михаил Андреев" в гр. Толбухин. Полагайки системни грижи за повишаване интереса на учениците към професията на селскостопанския работник, административното ръководство и педагогическият колектив периодично разглеждат възлови проблеми на развитието на младата личност. С активната работа на партийното бюро в тясно взаимодействие с комсомолската организация са създадени предпоставки за изграждане на цялостна система от дейности, които проследяват пътя на професионалното ориентиране и формиране на трайни интереси към дадена широкопрофилна професия и специалност до създаване на реална готовност и желание за реализация в селското стопанство. Провеждат се срещи с челници в труда на работните им места, вечери на родния край, вечери на специалиста, изслушват се беседи за социално-икономическото развитие на окръга, на които се разяснява каква е необходимостта от кадри за селското стопанство.

Впечатлява обстоятелството, че се прави сериозен опит да се разкрие най-точно и пълно същността на проблема за реализацията на младата личност. На преден план са изтъкнати единството на качествата, които притежават завършващите техникума, и действителното място, което трябва да заемат за извършване на обществено-значима дейност, разгръщайки в пълна степен своите духовни и физически сили. Резултатите от проведената анкета в IX, X и XI класове, които се обучават в Техникума по механизация на селското стопанство, показват, че 76 на сто от учениците, изучавали направления по селскостопански дисциплини в IX и X клас, след завършване на I степен на ЕСПУ продължават обучението си в учебно-професионалния комплекс по професията механизатор-животновъд, механизатор-растениевъд и монтьор на селскостопанска техника.

В Писмото на другаря Тодор Живков до ЦК на ДКМС (1978 г.) изборът на професия се разглежда като избор на социална позиция, на жизнено поприще, социална среда и момент от реализацията на младия човек. На професионалното ориентиране се пада изключително отговорната задача — реално да подпомага процеса на кадровото осигуряване на икономиката.

Окръжният център за професионално ориентиране, в който работят висококвалифицирани специалисти по педагогика и психология, все повече се утвърждава като координиращо, методическо и ръководно звено със собствена база и съвременни технически средства. Поставено е добро начало за изграждане на система за професионална информация. Въпросите на трудовото възпитание са поставени на широка обществена основа.

Добри традиции на взаимопомощ и взаимодействие създадоха комбинат „Орлов" и обувният завод „Добрич" със СПТУ по облекло, текстил и обувно производство, комбинатите „Метал" и „Маяк" — с

Digitized by Google

техникума по механотехника „М. В. Ломоносов“, АПК „Добруджа“ — с Техникума по механизация на селското стопанство, АПК в Каварна — с техникума по селско стопанство „Тимирязев“, Завода за багери и товарачи — с ЕСПУ „Стефан Караджа“ в Каварна, и други.

Съобразявайки се със стратегическата задача — обучението на учениците да се извършва така, че да се подготвят за участие в творчески производителен труд, първичните партийни организации в техникума по механотехника „М. В. Ломоносов“, техникума по строителство „Пеньо Пенев“, техникума по икономика „Д. Благоев“ и други учебни заведения в центровете на селищните системи изведоха на преден план въпроса за осъществяване на нов тип професионална подготовка. Утвърди се комплексно-интегралният подход, широко се използват всички фактори за свързване на учебната и извънкласната дейност, работата с обществеността и трудовите колективи, с клубовете за техническо и научно творчество на младежта, активно се използват специалистите и производствената база на предприятията. Особено внимание бе отделено на ръководството на комсомолските организации и усъвършенствуване движението „На класата — достойни синове“ — инициатива, призвана да продължи и развие революционните и трудовите традиции, да създава по-добри условия за професионално ориентиране и насочване, за висока професионална подготовка, за плодотворна съвместна работа между трудовите и ученическите колективи.

Добър опит в това отношение има първичната партийна организация в техникума по икономика „Д. Благоев“. Педагогическият колектив добре разбира, че за всеки ученик е необходим период, в който да се приспособи към изискванията на избраната професия, период на запознаване с работата и осмисляне на бъдещата посока. Тази психологическа нагласа се извършва главно в часовете по специалните предмети — счетоводство и икономика, изучавани в I курс. Използват се различни пътища — срещи с икономисти, счетоводители, търговски работници, бивши ученици на техникума, съвместна работа в икономическите служби на предприятията, съвместни чествувания на Деня на икономиста и др. Главното, което се цели, е учениците да осъзнаят обществената значимост на избраната професия, да формират у себе си готовност за реализация, желание за самоусъвършенствуване и самоутвърждаване.

Резултатна форма за водене на учебната практика на редица професионално-технически училища и техникуми е провеждането на занятията в съответните цехове на базовите предприятия. Тази организация на работата има значение не само за обучението, но и за възпитанието на ученика. Положението на редовен член на колектива, макар и само в определени дни, дава възможност да мисли и действува, да живее и се вълнува с общите проблеми. Така се създава възможност за възприемане на опита, за формиране на професионални умения и навици.

Отчитайки положителните тенденции в утвърждаване ръководната роля на първичните партийни организации за високо качество на професионалната подготовка на подрастващите и по-нататъшното разгръщане на идеологическите и възпитателните им функции, редно е да спрем вниманието и на някои материално-технически и организационни предпоставки, без създаването на които не би било възможно оптимално функциониране на окръжния социално-педагогически комплекс.

Под непосредственото ръководство на окръжния комитет на Българската комунистическа партия окръжният съвет за народна просвета насочи своята работа към формиране на целесъобразна мрежа

Digitized by Google

от СПТУ, техникуми и учебно-професионални комплекси. Тя трябваше да отговаря в максимална степен на потребностите от кадри за нуждите на производството в предприятията на окръга и вярно да отчита възможностите на материалната база за обучение. И ако отдавна утвърдените традиции на работа в професионално-техническите училища и техникумите и наличната база позволиха бърза адаптация към изискванията на Юлския пленум на ЦК на БКП от 1979 г., изграждането на учебно-професионалните комплекси и определянето на широкопрофилните професии и специалности изискваха изключителна отговорност и висока компетентност.

В резултат на извършената целенасочена работа за кратко време бяха отчетени положителни резултати в оптималното структуриране мрежата за професионална подготовка и определянето на широкопрофилните професии и специалности — създадоха се предпоставки за непрекъснатото им усъвършенствуване и актуализиране всяка следваща година. Така например за учебната 1983/1984 г. бяха създадени 13 учебно-професионални комплекса, в които се изучаваха 17 професии, а за учебната 1986/1987 г. се откриват три нови УПК, а широкопрофилните професии нарастват на 27. Окръжният съвет за народна просвета, опирайки се широко на държавно-общественото начало в образованието, следи внимателно работата на УПК и полага усилия за преодоляване на възникващите трудности.

Голямо значение за осъществяване на качествено нов тип професионална подготовка в духа на партийните изисквания придобива въпросът за осъществяване на професионалната специализация в третата степен на обучение. Полезен в това отношение се оказа организираният по указание на отдел „Кадрова политика" на ЦК на БКП обществено-държавен преглед за готовността на работните места за трета степен на ЕСПУ, което наложи състоянието на материално-техническата база на трудово-политехническо обучение и на професионалната подготовка да се разгледа на съвместен пленум на окръжния съвет за народна просвета и окръжния съвет по труда и социалното дело в началото на 1985 година. По решение на пленума съвместно с ръководствата на основните промишлени предприятия — потребители на кадри — бе разработена програма до 1990 г., с която те се задължават да изграждат необходимата база за обучение и да оказват необходимата помощ за цялостната подготовка и трудовата реализация на завършващите XI клас на ЕСПУ. От 1983 г. досега беше извършена значителна дейност за осигуряване на необходимите предпоставки за обучението в трета степен. Преодоляха се редица трудности, свързани с осигуряването на работни места за учениците, със заплащането на труда им, с определянето и осигуряването на наставниците.

Процесът на социално-психологическа и професионална адаптация на бъдещите работници-специалисти до голяма степен зависи от правилния подбор и професионалната подготовка на наставниците. В тази дейност се отбелязват положителни тенденции към все по-тясно координиране дейността на окръжния съвет за народна просвета и окръжния съвет на Българските професионални съюзи с ръководствата на предприятията. През учебната 1985/1986 г. 525 наставници бяха ангажирани за работа с учащата се младеж.

Проследявайки дейността в тази насока през последните три години, констатираме, че работата по определянето на наставниците и уточняването на изискванията към тях бележи положително развитие. Чувствува се тенденцията за повишаване образователния ценз и понижаване възрастта на наставниците. Понастоящем 311 от наставниците са с висше, полувисше и средно образование. Подготвя се про-

Digitized by Google

грама за повишаване образованието на всички наставници, които са с основно образование. На училищно равнище се организира обучението по педагогически проблеми на наставничеството — в техникума „М. В. Ломоносов", в техникума по икономика „Д. Благоев" и др. В предприятията се проведоха срещи на ученици и наставници, ритуали за връчване на заповеди на наставниците за III степен и др.

Наред с всичко постигнато за подготовка на достойно попълнение на редовете на работническата класа съществуват и много грешки и слабости, които пряко или косвено са пропуски преди всичко в организацията на работата в учебните заведения.

Не всичко е направено от партийните организации в тях за създаване на социално-психическа нагласа както сред учащите се, така и сред родителите и обществеността за солидно овладяване на професия още в средното училище и за пълноценна трудова реализация на всеки младеж и девойка. В изпълнение на тези задачи има какво да се желае по отношение повишаване личния пример и принос на всеки комунист-учител.

Не са за подценяване пропуските от технически и организационен характер. Едно от слабите звена е предоставянето на самостоятелни работни места в трета степен на обучение. През изминалата година от 1335 ученици 519 бяха на тъй наречените дубльорски места в производството, което на практика означава, че в по-голямата част от работния си ден те са пасивни наблюдатели или извършват дейност, която се отчита на титуляря. По този начин се създават предпоставки за неуплътняване на работното време, нарушения на трудовата дисциплина, самоотлъчки. Не действува възпитателно и начинът на заплащане — ученикът получава 75 на сто от минималната работна заплата независимо от заработката. Но най-същественото в случая е, че от бездействуващи наблюдатели не можем да очакваме добре подготвени и висококвалифицирани работници.

Важно значение за професионалната адаптация на бъдещия работник има съвременното техническо осигуряване. Известна е зависимостта между степента на професионалната подготовка и потенциалното текучество при младите хора. В много случаи ученикът работник не се допуска до съвременните и високопроизводителни машини, а обикновено му се предоставя да извършва непривлекателни и монотонни ръчни операции. Така съвсем отрано възниква стремеж за смяна на избраната професия, като основният мотив е дълбоката неудовлетвореност от бъдещата работа.

Тук е необходимо да отбележим, че първичните партийни организации в училищата имат определени възможности за преодоляване на споменатите затруднения. Тези възможности са най-вече в създаването на тесни контакти с производствените предприятия.

Не сме направили всичко, за да се преодолее неправилното разбиране, че предприятието е само потребител, а училището — само подготвител на кадри. Все още не се чувствува необходимият стремеж стопанските организации и предприятията да заемат по-активна позиция и непосредствено да участвуват в подготовката на бъдещите си специалисти. Точно тук съществуват неизползвани възможности както по отношение на създаване на материално-технически условия, така и в организацията на непосредственото участие на инженери, специалисти в оказване методическа помощ и провеждане на учебни занятия, чието съдържание пряко засяга същността на производствената дейност в предприятието. По този начин на практика би се осъществил държавно-общественият характер на образованието, неговата здрава връзка с всички социално-икономически фактори. Не са изчерпани всички възможности първичните партийни организации в училищата и в производствените предприятия, обединявайки своите усилия, да на-

Digitized by Google

сочат дейността си към създаване на цялостна система на работа, която да регулира съотношението между личните и обществените интереси.

Окръжният комитет на БКП в Толбухин, първичните партийни организации и комунистите в учебните заведения осъзнават и разбират отговорността, която носят пред утрешния ден. Защото бъдещето на научно-техническия прогрес е в пряка зависимост от преустройството на дейността на учебните заведения, позволяваща да постъпват в редовете на работническата класа висококвалифицирани млади кадри.

Пътят, който сме изминали, в това отношение ни показва какви са постиженията ни и къде грешим, а конгресните решения са верен ориентир за още по-резултатна предстояща работа.

ИДЕОЛОГИЧЕСКАТА РАБОТА И НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКИЯТ ПРОГРЕС

к. ф. н. ЕВЛОГИ МЛАДЕНОВ

Идеологическата работа най-непосредствено, органично е свързана с главната социално-икономическа задача на деветата петилетка, която Тринадесетият конгрес на БКП определи по следния начин: „Върху основата на научно-техническата революция — чрез широко технологично обновяване на материално-техническата база, повсеместна интензификация и динамично и устойчиво развитие на производството, усъвършенствуване на обществените отношения, разгръщане творческите сили на нацията, задълбочаване участието на страната в социалистическа интеграция — да се постигнат по-нататъшно нарастване на благосъстоянието на народа и комплексно задоволяване на материалните, духовните и социалните потребности на личността“[1].

Високи темпове и качествено нов растеж в икономиката в сегашните условия може да се постигне само върху основата на ускореното внедряване на научно-техническия прогрес. „Въпросът не е вече в това — да осъзнаваме значението на научно-техническия прогрес — подчертава др. Тодор Живков. — Нужна е дълбока промяна. Нужно е, образно казано, като нация, като страна „да яхнем“ научно-техническата революция, да се опрем на нейните вътрешни закономерности, да дадем пълен простор на обективните и субективните фактори за нейното разгръщане.

...

Следователно става дума за принципно нова ситуация, за принципно нова постановка.“[2]

---

[1] Тезиси на Тринадесетия конгрес на БКП за работата на партията, за социалното, икономическото и културното развитие на НР България през деветата петилетка (1986—1990 г.) и до 2000 година. С., 1986, с. 20.

[2] Т. Живков, Встъпително слово и Заключително слово пред XIII партиен конгрес. С., 1986, с. 14—15.

Digitized by Google

Тази принципно нова ситуация поставя нови задачи и пред идеологическата работа, да се обърне тя към човека.

Главното и в икономическата, и в социалната, и в научно-техническата политика на БКП е грижата за развитието на човека като основна производителна сила, като основно богатство на нашето социалистическо общество. Каквито и радикални промени да настъпят в производството, решаващо значение има и ще има човекът, човешкият фактор. Техническото равнище, модерните авангардни технологии, съвременната организация на производството в последна сметка достигат своите потенциални възможности само тогава, когато добре са овладени и приложени от човека, когато субективният фактор е на интелектуалното равнище на съвременното производство.

Идеологическата и възпитателната работа не може да не отчита, че при сегашните условия на невероятно бързия напредък на научно-техническия прогрес **особено значение придобива качествено новата функция на човека като работна сила:** да обновява непрекъснато и скокообразно производството, бързо да въвежда нова техника и технологии, без бавене да внедрява в производството научно-техническите постижения. Високи темпове, качествено нов растеж в икономиката не може да се постигне без обновяване на оборудването, без издигане техническото равнище на производството, без внедряване на нови авангардни технологии, без дълбочинно усвояване на суровините и материалите. И тук решаваща е ролята на научно-техническия прогрес. Но в основата на този процес стои човекът с неговата компетентност, целеустременост и настойчивост, с неговото отношение и ценностна ориентация, със социално-психическата си нагласа и адаптивна способност към динамично променящите се условия на труда.

Трудните и сложните задачи на ускореното внедряване на комплексната автоматизация и механизация на производството, на модернизацията и реконструкцията, на борбата за решително намаляване и премахване на тежкия и непривлекателен, нискоквалифициран ръчен труд; бързото и ефективно използване на челния опит у нас и в чужбина, по-високата ефективност и качество на производството и на труда във всичко и навсякъде изискват коренен поврат в мисленето и дейността на субективния фактор на всички равнища, във всички сфери. Усвояването на по-високи критерии, мащаби и измерения изисква друг подход и организация, усъвършенствуване на стила и методите на идеологическата работа.

Тази ситуация, тези явления и процеси в производството и труда най-добре и непосредствено усещат, разбират и осъзнават творците и реализаторите на научно-техническия прогрес. Внедряването на научно-техническите постижения придава друг характер на труда, създават се нов вид труд и професии. Стругарят работи на машината, участвува с ръцете си, с квалификацията, с част от умствената си енергия. Програмистът настройчик вече участвува предимно с умствен труд и с много малко физически. А диспечерът на ГАПС командува всичко от електронноизчислителния пункт. Той използва сивото си вещество, а машината работи. Ето я разликата в съдържанието на труда. Стругарят стои прав осем часа, прави хиляди движения, за да управлява машината, а диспечерът работи в коренно различна обстановка, в диалог с компютъра, с техниката. Сериозни изменения настъпват и в труда на инженера, технолога, конструктора. Рушат се стари привички, навици, стереотипи, създават се нови. Вървим сигурно и бързо към осигуряването на най-съвременна материално-техническа база в областта на микрокомпютрите. Но още отсега се борим с трудност, която бавно ще преодолеем, ако не започнем на-

Digitized by Google

време с промяната в мисленето на хората. В производството на електронноизчислителната техника ще успеят онези, които съумеят най-бързо да преустроят мисленето, а оттам и поведението и действията си.

Внедряването на нова техника и технология предизвиква редица сложни изменения в професионалната структура на работната сила и нейната квалификация. В комбината за постоянно-токови двигатели и електрооборудване „Г. Костов" в столицата например с внедряването на автоматизирани участъци за производство и монтаж на колектори, ротори и боядисване на изделията нарасна автоматизираният и механизираният труд. В резултат на автоматизацията и роботизацията бяха освободени от непривлекателен труд повече от 120 работници. За да обхване и успешно да направлява развитието на този процес, партийният комитет в комбината потърси средствата на идеологическото въздействие. За да се изясни обстановката, проведе социологическо изследване, а след него и научно-практическа конференция за същността и механизмите на социално-психическите фактори в условията на ускорено внедряване на научно-техническия прогрес. Това допринесе за по-бързата адаптация на ръководните и изпълнителските кадри към новите условия, новата техника и организация на производствения процес.

В научно-производствения комбинат „Металорежещи машини" в столицата вече е внедрена първата гъвкава автоматизирана производствена система за обработка на призматично-корпусни детайли. Групата докладчици и агитационните колективи на първичните партийни организации в комбината в този период се заеха с конкретна разяснителна работа за промените, които внася новата техника, за необходимостта от подготовката на висококвалифицирани специалисти и изпълнители — инженери, технолози, конструктори, оператори, настройчици, диспечери.

Тези примери показват необходимостта идейновъзпитателната работа да подготвя кадрите за неизбежните прогресивни размествания на работната сила и активно да съдействува за нейното най-целесъобразно пренасочване и преквалификация.

Кои са по-конкретните проблеми, които възникват, какво е тяхното влияние върху съзнанието и поведението на трудещите се?

Главният прицел на идеологическото въздействие сега е формирането на качествено ново отношение у трудещите се и младежта към научно-техническия прогрес. Положително и конструктивно, амбициозно и творческо отношение може да се постигне само ако и със средствата на идеологическото въздействие партийните комитети и организации успеят да превърнат научно-техническия прогрес в основна нравствено-политическа ценност, в дълбоко вътрешно убеждение на комунистите. Особено важно е това да се постигне у ръководните кадри, специалистите и младежта, а техният заразяващ и дръзновен пример да увлече и целите трудови колективи.

Изучаването и усвояването на теоретическите и практическите проблеми на научно-техническия прогрес са актуално съдържателно направление на марксистко-ленинското обучение в системата на партийната просвета. Следва партийните организации, пропагандистите да съсредоточат усилията си върху задълбоченото и всестранно изясняване не само на глобалните теоретически проблеми на съвременната научно-техническа революция, но и на практико-приложните аспекти на автоматизацията и механизацията, на електронизацията и роботизацията, които изникват във всекидневието на дадения трудов колектив. Да използват форми и методи, които ще предизвикат диа-

Digitized by Google

лог, дискусия, размисли у хората. След Февруарския пленум на ЦК на БКП от 1985 г. например повече от 120 научно-практически конференции в заводските партийни организации са посветени на актуални социално-психически, идеологически и технико-технологични проблеми. Цялостната идейновъзпитателна работа на първичните партийни организации в трудовите колективи е насочена към формирането на ново отношение и амбиции за ускорено внедряване на новостите. Но някои от тях потвърдиха досегашната слабост на пропагандистката дейност. Не е достатъчен компетентният анализ, емпиричното изследване на конкретните явления и процеси в живота на трудовите колективи, нужна е още по-целенасочена работа за ангажираното им участие в ускорението на този процес. Не са малко пропагандистите, които не умеят да освежават съдържанието, обстойно и компетентно да разясняват актуалните проблеми, които животът поставя пред идеологическите кадри. Предстои партийните комитети да засилят грижите за общотеоретическата и методическата подготовка на пропагандистите, лекторите и агитаторите, които непрекъснато се „сблъскват" с нови проблеми. Сега общи знания и постановки не са достатъчни, нужна е максимална конкретност и деловитост. За това трябва да допринесат курсовете и семинарите с пропагандистите в подготовката им за изучаването решенията на XIII конгрес на партията.

Съществено значение за ускореното внедряване на научно-техническия прогрес има борбата за преодоляване на социално-психическите бариери. Динамичните промени са много и разнообразни. Обновлението например на техниката, технологията и организацията на труда стават доминиращ белег, основен елемент на новата ситуация, руши се традиционният ритъм и стереотип на работа. Извършват се неизбежни размествания на работната сила и у неподготвените за тях възникват сериозни сътресения. Новата техника и технология изискват по-висока професионална квалификация и нравствена зрелост на личността. Радикални, качествено нови изменения настъпват в организацията на производствения процес, на труда и управлението, в живота на трудовите колективи като самоуправляващи се социалистически организации. Всичко това налага идеологическата работа да се намеси, за да се издига непрекъснато ролята на колективните органи и инициативата и творчеството на всеки социалистически труженик, да се постигне цялостно, всестранно разгръщане на функциите на трудовите колективи като стопани на социалистическата собственост, да се разкрие богатият потенциал на социалистическото стопанисване.

Открояват се редица проблеми пред идейно-политическата работа за възпитанието на човека като творец и организатор на ускореното внедряване на научно-техническия прогрес:

— Да изгражда по-високи критерии и измерения за професионалната подготовка и на ръководните, и на изпълнителските кадри, висока техническа и технологическа култура, технологично мислене и прозорливост, усет за новото и перспективното, инициатива и творчество.

— Да формира нова социално-психическа нагласа, нов стереотип на мислене и действие, нови умения и навици, максимална мобилност и приспособимост към динамичните промени, готовност за творчески риск.

— Да допринася за преодоляване на чувството за „отдалеченост" на човека от непосредствения производствен процес, на смущенията и проблемите за професионалната сигурност, готовност за усвояване на нова професия, стимул за творческо развитие. Да се усвоят „новите параметри на влиянието на човека" върху техниката и технологиите, върху „хода" на производствения процес.

Digitized by Google

— Да съдействува да се осмислят нравствени, политически, идеологически и други ценности и качества на личността, които се обуславят от научно-техническата революция.

Тези проблеми предизвикват съществени изисквания към организацията, съдържанието и методите на идеологическата работа на окръжните и общинските партийни комитети и първичните партийни организации. Голямо значение придобиват както социално-психическите, така и нравствено-политическите аспекти на общуването с хората. Многократно нараства значението на нравствено-политическата зрелост и социалната отговорност на кадрите. Необходимо е партийните комитети да направят внимателна преценка, творчески да подходят към новите и „старите" форми на идеологическо въздействие. Да се предпазят от самоцелно увлечение към „формотворчество" в името на новото, което на практика може да бъде далеч от истинското творчество. Защо да не се обсъди този проблем и на пленум на даден окръжен или общински комитет на БКП.

В новите условия пропагандистът, лекторът, агитаторът ще бъдат желан и търсен събеседник в трудовия колектив, когато е максимално точен, ясен и кратък. И още по-важно — компетентен и не само пръв да коментира явленията и процесите, но и да прогнозира, вярно и точно да обяснява тенденциите, перспективите, бъдещото състояние на науката, на техниката, на технологиите, на производството, на мястото на човека в тези динамични промени. За това той трябва да бъде подготвен.

Идеологическото въздействие в борбата за качествено нов растеж на икономиката върху основата на ускореното внедряване на научно-техническия прогрес ще бъде толкова по-резултатно, колкото по-тясно и действено се обвързва с материалните и духовните стимули, с реалните потребности и интереси на отделния труженик, на трудовите колективи и на цялото общество. Този подход ще издигне многократно силата на идеологическото въздействие. Но усвоен ли е от партийните комитети и организации? Можем ли да дадем положителен отговор на този въпрос?

Борбата за ускорено внедряване на челните постижения, за обновяване на техниката и технологиите, за качествено нов растеж на икономиката е решаващото направление на социално-икономическата политика на сегашния етап от нашето развитие, но едновременно с това неотслабващо внимание изискват усилията за пълното и ефективно натоварване на сегашните мощности, на икономиите на суровините, материалите и енергията, на издигане качеството и ефективността на живия труд. Трудовата дисциплина, уплътняването на работното време според редица социологически проучвания и наблюдения не са задоволителни в много трудови колективи, в цели отрасли и сфери на обществения живот. Текучеството, самоотлъчките, ниското качество на продукцията, недостатъчно високата квалификация на една част от работната сила носят големи загуби, нерационална, нискоефективна организация и разхищения в народното стопанство.

Различните форми и средства на пропагандата и агитацията в сегашните условия са ефективни, когато обхванат в единство както стратегическите, така и непосредствените задачи на трудовите колективи в борбата за ускорено социално-икономическо развитие в съответствие с изискванията на Тринадесетия конгрес на партията. Идеологическата работа на първичните партийни организации да бъде насочена към развитието на социалистическата личност и като труженик, и като творец, и като консуматор. Това хармонично триединство, подчерта др. Тодор Живков пред съвещанието на столичния актив на 6 май т. г., има принципно значение в нашата социална поли-

Digitized by Google

тика. Насочването ѝ към цялостното, хармонично развитие на социалистическия труженик има решаващо значение за издигане ролята на човешкия фактор в борбата за изпълнение на мащабните исторически задачи, които начерта XIII конгрес на БКП за периода на деветата петилетка (1986—1990 г.) и до 2000 година.

Сега се налага да се издигне енергията на замислите в адекватна по сила и размах енергия на изпълнението, да се постигне пълно единство между плановете и програмите и организацията за тяхното изпълнение, между думите и делата. Честото разминаване между думи и дела, недовеждането докрай на замисли и решения трябва да се преодолее. Нужни са практически действия, ред, дисциплина и организираност. Това изискване е от значение за правилното формиране и възпитание на социалистическата личност.

Идейновъзпитателната работа на Бургаската окръжна партийна организация например е съсредоточена върху формирането на онези качества на личността, които се обуславят от научно-техническия прогрес: по-висока техническа, технологическа и икономическа култура, бърза и адекватна реакция на динамиката в производствения процес, усет за новото, самоинициатива и творчество. За това допринесоха и организираните от първичните партийни организации тематични разговори „Моята отговорност пред моя колектив", „Социалистическото стопанисване — мой дълг и отговорност", на които конкретно и персонално се оценяваше развитието на тези качества на личността, предявяваха се изисквания за тяхното обогатяване. Своеобразна професионално-творческа лаборатория за формиране на тези качества са изградените в окръга бригади за ускорено внедряване на научно-техническия прогрес, в които активно участвуват инженерно-техническите кадри, челниците в труда, рационализаторите и изобретателите.

Голям социално-икономически и възпитателен ефект има инициативата на общинската партийна организация във Велико Търново за обществена подкрепа и инженерно-внедрителска разработка на всяко обосновано работническо предложение. Тази инициатива придава конкретна форма на професионално взаимодействие и взаимопомощ и доверие между инженерно-техническите кадри и специалистите, челниците и новаторите, рационализаторите и изобретателите и обикновените труженици в заводите, АПК, строителството. Ценен е и опитът на комбината за дизелови двигатели „В. Коларов" във Варна, където по инициатива на бригадите от нов тип се създават технико-икономически съвети, които търсят нови решения за по-рационално използване на основните фондове и за подобряване на социалистическата организация на труда, създават условия за изява на отделната личност чрез колективното дело.

Предпоставка за успех на идеологическата работа е нейната органична връзка със стопанско-икономическата, научно-техническата и организационно-внедрителската дейност в трудовия колектив. Само във и чрез конкретна предметна дейност за ускорено внедряване на научно-техническия прогрес ще се развиват необходимите и потребните личностни качества — усет към новото, инициатива, творчество. В комбинат „Хидравлика" — Казанлък настойчиво и методично са внедрени в практиката действени мерки за реално приложение на икономически методи и лостове за въздействие върху производствените, разпределителните и управленските отношения. Партийното и стопанското ръководство сполучливо обединяват икономическата и административната принуда с моралното стимулиране и върху тази основа се получава трайно и резултатно идеологическо въздействие върху личността.

Тези положителни прояви обаче далеч не обхващат твърде слож-

Digitized by Google

ните и трудни проблеми, които се изправят пред субективния фактор и борбата за ускоряване на научно-техническия прогрес. Те не са нито повсеместни, нито достатъчни, за да гарантират успеха. Идеологическата работа на редица първични партийни организации не е системна и конкретна, не е разгърнала напълно своята организираща и мобилизираща функция, невинаги разкрива достатъчно задълбочено и пълно, в конкретна и достъпна форма сложността и трудностите по пътя на научно-техническия прогрес. Често качеството и бързината, компетентността и реализмът на идеологическата работа са ниски. Тя невинаги отразява острите, злободневни проблеми и не използва най-подходящите форми и средства, което принизява нейното влияние върху трудещите се.

Отношението и на ръководните, и на изпълнителските кадри към обновлението на техниката и на продукцията е положително. Според социологическо проучване в Коларовски и Искърски район на столицата (1985 г.) 66 на сто от ръководителите и 56 на сто от работниците предпочитат да работят с ново оборудване. Но според същото изследване осведомеността за обновлението невинаги е достатъчна. Докато за ръководните кадри тя е 74 на сто, за работниците е едва 22 на сто, т. е. 78 процента от тях не са запознати добре с предстоящите изменения. Тук изпъкват ясно и точно претенциите към идеологическата работа. Според 50 на сто от работниците и 36 на сто от ръководителите информацията, която дава агитационно-разяснителната работа, организирана от партийните организации, не е достатъчно конкретна и своевременна; невинаги отговаря на интересите и очакванията според конкретната ситуация в трудовите колективи, а това значително понижава нейното въздействие върху трудещите се.

Успех идеологическото въздействие в днешните условия може да има, когато се отчитат по-пълно социално-психическите и нравствено-политическите изисквания при общуването с нашия съвременник. Новите взаимоотношения между хората, новите измерения на духовната връзка на партията с народа издигат значението на непринудения, откровен диалог, налагат решително да се изостави наставническият монолог. Само вернинят тон, искренинят и равноправен диалог могат да родят конструктивно, пълноценно общуване със социалистическите труженици, което ще разгръща самоинициативата и социалното творчество на човешкия фактор в борбата за ускореното социално-икономическо развитие на нашата страна.

В борбата срещу социално-психическите бариери при внедряването на научно-техническия прогрес има две съществени и актуални задачи.

Първо. Да се формира трайна, устойчива социално-психическа нагласа за непрекъснато повишаване на квалификацията на кадрите.

Тази задача е тясно свързана преди всичко с повишаването на образователното равнище на работната сила. Известно е, че то е далеч под равнището на съвременните изисквания. Незадоволително е образованието на половината, а в някои отрасли и на по-голяма част от изпълнителските кадри.

Февруарският пленум на ЦК на БКП (1985 г.) отбеляза, че с досегашния подход и с досегашните мерки няма да се реши задоволително този проблем. Диспропорцията между необходимото и реалното образователно равнище ще се запази, дори ще се увеличи, ако не се измени радикално нашият подход в бъдеще. В случая се касае за действително комплексен подход, който не само с административно-правна, но и с действена икономическа принуда и стимул да застави всеки трудещ се и особено всеки младеж и девойка да повиши своето образование до нивото на днешните изисквания на своята професия.

Digitized by Google

В това отношение голяма е ролята на партийните организации в училището и ВУЗ да съдействуват да се формира необходимата социално-психическа нагласа у всеки младеж и девойка, че в условията на научно-техническата революция перманентният характер на образованието и повишаването на професионалната квалификация е обективна потребност. Много изследвания и наблюдения разкриват устойчива тенденция на рязко скокообразно и все по-ускорено „остаряване" на придобитите знания в училището и ВУЗ и необходимостта те да се опресняват, обогатяват и допълват през не повече от 5—6 години.

Партийните комитети и организации следва в духа на решението на Политбюро на ЦК на БКП „За нов етап в развитието на движението за техническо и научно творчество на младежта" да вникнат по-дълбоко в работата на комсомолските дружества за формирането на ново техническо, технологическо и икономическо мислене, дръзновена и новаторска нагласа у младежта. Комсомолските дружества решително да обогатяват своята работа в това направление.

Второ. Да се формира отговорно отношение към челния опит. Това отношение се превръща в една от основните нравствени, политически и граждански добродетели на социалистическия труженик. Усетът за новото и позитивното отношение към него сега са особено важен резерв. Освен социално-икономически ефект изучаването и внедряването на челния опит има и важно личностно значение. Умението да се използва опитът на челниците в труда и във всички други сфери на обществения живот е един от факторите за оптимално развитие и социална реализация на личността. Челният опит е разтворена книга, достъпна за всеки труженик на социалистическото общество. Необходимо е да се събуди и поддържа траен интерес към челния опит у всекиго и навсякъде, като един много съществен и изгоден ресурс, който не изисква почти никакви капиталовложения, а мултиплицира социалния ефект многократно и обогатява развитието на социалистическата личност.

Недалновидно е нихилистичното отношение към новото, към челния опит, което проявяват някои кадри. За да изясни конкретните форми и механизми за социално-психическите предпоставки за внедряването на челния опит, градският комитет на БКП в София проведе социологическо изследване и пленум, които допринесоха да се постави върху по-добре организирана основа тази дейност. Съществено условие за ефективното приложение на чуждия опит е умението да се вниква в същността, а не само в неговата форма. В ежедневния и периодичния печат, в специализираната литература могат да се срещнат сполучливи описания на положителен опит в различни сфери на обществения живот. Нерядко обаче се допуска и силна доза декларативност, елементарно и повърхностно описание, което не разкрива конкретните механизми, а това ограничава възможностите точно да се усвои и творчески да се приложи даден положителен опит.

Сегашният етап от нашето развитие изисква съдържанието на идеологическата работа да обхване, да „улови" най-пълно и точно многобройната проблематика на ускореното внедряване на научно-техническия прогрес и новите критерии и изисквания към трудовата и обществено-политическата активност на социалистическия труженик, обусловени от качествено новите социални условия и задачи в борбата за изпълнение решенията на Тринадесетия конгрес на БКП. Да разкрие всестранно, конкретно и достъпно за всеки трудещ се дълбокия смисъл, общественото и личностното значение на историческите задачи пред нашето общество в края на двадесетия век и да мобилизира субективния фактор за тяхното успешно изпълнение — това е основно задължение на идеологическата работа сега.

Digitized by Google

БРИГАДИТЕ НА СТОПАНСКА СМЕТКА — КАЛУЖКИ ВАРИАНТ

ВЛАДИМИР АНДРЕЕВ
секретар на партийния комитет на производственото обединение „Калужки турбинен завод“

„Най-голям ефект се постига, когато целият трудов колектив на предприятието премине на договорна система. В началото на 70-те години обединението „Калужки турбинен завод“ беше първото такова предприятие. Всяка година заводът преизпълнява значително плановите си задачи за повишаване на производителността на труда и производството на продукция. „Турбинка“ стана истинска школа за нова организация на труда за много промишлени предприятия.“ (История на КПСС, 1984 г., Седьмое издание, с. 740)

Надеждна основа

Само през 1979 и 1980 г. в обединението бяха проведени 22 семинари и практически занятия, в които участвуваха над 400 специалисти от всички отрасли на промишлеността и ръководители на предприятия от Калужка област. Използването на опита на турбинния завод допринесе за подобряване на икономическите показатели на цялата област и спомогна през десетата петилетка да се получи допълнителна продукция за над 10 милиона рубли.

Единадесетата петилетка (1981—1985 г.): петилетният план за реализация на стоковата продукция е изпълнен на 6 юни 1985 година, а за повишаване на производителността на труда — на 30 юни. Изпреварването по обема на производството възлезе на два месеца. Подобри се фондоотдаването, което позволи да се икономисат 24 милиона рубли.

В хода на подготовката за XXVII конгрес на КПСС и дванадесетата петилетка (1986—1990 г.) колективът на обединението направи качествено нова крачка, насочена към бъдещето. След Априлския пленум на ЦК на КПСС (1985 г.), който обсъди въпроса за свикването на висшия форум на партията, в Съветския съюз се разгърна работа за ускоряване на социално-икономическото развитие на страната на основата на интензификация на производството и повишаване на неговата ефективност. Пръв излезе с ценна инициатива колективът на Волжкото обединение за производство на леки коли „АвтоВАЗ“.

Следвайки примера на „Авто-

Статията е написана специално за сп. „Партиен живот“ чрез АПН

Digitized by Google

„ВАЗ“, трудещите се от нашето обединение разгледаха още веднъж набелязаните контролни цифри на задачите за дванадесетата петилетка и поеха обещания, позволяващи да се постигнат по-високи резултати. Какви са те? Първо, решено е да се обновят и модернизират всички произвеждани турбини, като при това се увеличи междуремонтният период един път и половина. Второ, да се реализира стокова продукция за 5 милиона рубли над контролните цифри за петилетката и да се получи допълнителна печалба от 1 милион рубли. Трето, целият прираст на произвежданата продукция да се осигури за сметка на повишаването на производителността на труда, без да се увеличава броят на работниците. Четвърто, до края на петилетката равнището на автоматизация на инженерните работи да достигне 40 процента. Пето, колективът реши да надхвърли всички икономически показатели, установени за дванадесетата петилетка. И което е особено важно, обединението се обърна с молба към съответните ръководни и планови органи да включат поетите от колектива обещания в държавния план за 1986—1990 г., с други думи, да ги направят закон, задължителен за изпълнение.

„Промишлена колективизация“

Някога в обединението този израз беше казан на шега. Но с него свикнаха и той дори „проникна“ в литературата. А с този израз обозначават процеса, по-скоро дори прелома в организацията на труда, извършен в обединението, когато на смяна на индивидуалната работа на парче дойдоха новите колективни форми на организация на труда — бригадите на стопанска сметка.

През 1986 година се навършват 40 години от времето, когато в цеховете на обединението беше произведена първата парна турбина. Сега предприятието се специализира в производството на турбини с мощност от 1,5 до 25 хиляди киловата. Тяхната номенклатура е голяма и често се изменя. Продукцията се изнася в 19 страни, включително и в България: в навечерието на 68-годишнината на Великата октомврийска социалистическа революция ние произведохме и изпратихме в НРБ поредната задвижваща турбина.

Спецификата, особеността на нашето производство се състои в това, че ние произвеждаме технически сложна продукция в неголеми серии. А всяка турбина има хиляди детайли. В миналото нерядко се случваха такива парадокси: турбината не е произведена в срок, а повечето работещи получават заплата и премии, тъй като всеки от тях поотделно се е справил със своите лични задачи. Създаваше се ненормално положение, когато заплащането на труда не служи като най-важен фактор за повишаване на ефективността на производството. Нещо повече, в много случаи индивидуалната форма на организация на труда престана да съответствува и на характера, и на задачите на производството.

Имаше и една друга сложност. Поради спецификата на производството и перспективните, и текущите вътрешнозаводски технико-икономически планове обикновено се съставяха до равнището на участък. А началното звено — работното място — практически не беше обхванато от планирането. Това усложняваше управлението и пораждаше чести необвръзки в организацията на производството. Обединението понасяше загуби, защото не можеше да използва с необходимата пълнота и рационално основните фондове, суровините, материалите и трудовите ресурси. Така беше до 1970 година.

В началото на седемдесетте години се прояви още един фактор, който бих нарекъл външен. С растежа на икономиката на страната съществено се увеличи нуждата от турбини . Трябваше тяхното производство да се разширява.

Digitized by Google

Пред администрацията и партийната организация възникна въпросът: как да се направи това? Най-обичаен и утъпкан ни се струваше пътят чрез набиране на нова работна сила и обучаване на хора на необходимите професии. Но тук се „намеси“ демографията — притокът на работници намаляваше. Трябваше да се намери път, за да се ускори повишаването на производителността на труда, без да се правят големи капитални и материални разходи. Това направление беше признато за единствено разумно.

Именно при тези условия започнахме да търсим такава форма на организация на труда, която да позволи да се обединят интересите на отделния работник и предприятието, да се обвърже планът на работника с плана на цеха и завода. Този подход създаваше предпоставки за засилване заинтересоваността на работника да повишава производителността на труда, да използва по-пълно оборудването и всеки час работно време. Ръководството и партийната организация стигнаха до единно мнение — на тези условия отговаря най-добре бригадната форма на организация и стимулиране на труда. И ето вече много години нашето внимание е съсредоточено върху бригадите.

Би било невярно да се мисли, че внедряването на колективните форми на организация на труда се е извършвало лесно и просто. В тази работа ясно се разграничават три етапа. Първият — подготвителният — продължи около четири години. Това беше време на активно творческо търсене. Разработваха се и се изучаваха на практика различните варианти на бригадите, на системата за стимулиране на труда и формите на оперативно управление. Всичко най-удачно и ефективно получаваше пътен лист в живота. Този етап ни позволи да направим един много важен извод: ако сериозно искаме да постигнем действеност, трябва да внедряваме системата не на части, а комплексно. За това освен създаването на бригади беше необходимо да се преустроят целият механизъм на управление, работата на всички служби и отдели, участъци и цехове.

Вторият етап включва годините на масово внедряване на бригадната форма на организация на труда. Но обединяването на работниците в бригади е само началото на пътя. Ние отидохме по-далеч, като разпространихме върху бригадите практически всички функции на управлението и внедрихме в тях стопанската сметка. Основните принципи, осигуряващи надеждна работа на бригадите, се спазват строго. Това са, първо, точната специализация, при която всяка бригада изработва строго определена номенклатура изделия, възли, детайли и операции. Второ, към всяка бригада са прикрепени определено количество технологично оборудване и производствена площ. Трето, всички бригади получават перспективни и оперативни планови задачи не само в обем, но и в планово-отчетни единици, които у нас се наричат бригадокомплекти. „Комплектът“ включва възел от изделия или група влизащи в него детайли, има утвърдена технологична трудоемкост и норми за разходи на труд и материали, които именно се определят на бригадите. Четвърто, моралното и материалното стимулиране на бригадите се извършва въз основа на крайните резултати от труда.

Вторият етап беше важен и поради това, че позволи да се усъвършенствува планирането, да се създаде единна планово-производствена служба. Тя планира централизирано както производствената програма, така и развитието на всички структурни поделения на обединението с оценка въз основа на крайните резултати от труда. Това осигури единство на технико-икономическото и оперативното планиране, а така също съставянето на балансирани планове на поделенията.

Сега протича третият етап в развитието на бригадната форма на организация на труда в обединението. Накратко, неговата същност

Digitized by Google

е такава: усъвършенствуване на цялата работа с цел повишаване ефективността на създадения единен механизъм на стопанисване.

Благотворното влияние на бригадите се състои и в това, че у нас е внедрена комплексна система на управление на обединението. Основа на механизма на управление са низовите звена — производствените бригади на стопанска сметка.

Внедряването на комплексната система на управление създаде условия за допълнителен растеж на производителността на труда. Тя е получена за сметка на цяла редица фактори. Съществено се повиши равнището на управляемост на производството, тъй като броят на управляваните единици се съкрати от няколко хиляди (индивидуални работни места) на неколкостотин (бригади). Чрез съвета на бригадите и съвета на бригадирите към непосредствено и активно управление са привлечени голям брой квалифицирани работници, ползващи се с авторитет сред другарите си. Реално всички членове на бригадите са материално заинтересовани да произвеждат комплектно продукция. Това позволи да се намалят обемите на незавършеното производство, да се подобри ритмичността на работата на цеховете и обединението.

Настъпиха и съществени изменения в социалната област. Социалистическото съревнование стана подействено и целенасочено. Създадена е обстановка на съзнателност и делово сътрудничество, взаимна помощ и грижа за изпълнението на плана на съседния колектив. Междусменните загуби на работно време са сведени до минимум, тъй като детайлите се предават от смяна на смяна „в движение". Рязко се намали текучеството на кадрите в обединението, съкрати се броят на транспортния персонал в цеховете, започнаха да се подготвят по-бързо нови работници за операциите, които изискват висока квалификация.

А каква бе ролята на партийната организация във всичко това?

Стимулатор на търсенето

Още от самото начало внедряването на бригадите на стопанска сметка се извършваше под ръководството на партийния комитет. Новата форма на организация на труда не трябваше да се внедрява с административни мерки, заповеди и разпореждания. Човекът, свикнал с индивидуалната работа на парче, трябваше да бъде убеден в предимствата на бригадната организация на труда, да му се докаже, че тя е изгодна както за самия работник, така и за обединението като цяло. Бригадите се създаваха и се създават по принципа на доброволността, съгласието на всеки техен член се подкрепя с личния му подпис. В тези условия на преден план излезе разяснителната и организаторската работа, т. е. сферата на дейност именно на партийната организация. И трябваше да се убедят и превърнат в привърженици на новото не отделни хора, а многохиляден колектив.

Работата беше поставена на солидна основа веднага. Към партийния комитет бе създадена комисия за подготовката и реализацията на тази важна стопанско-политическа задача. Комисията стана авторитетен творчески колектив, в който влязоха представители на администрацията, инженерно-технически работници и челници в производството, а така също представители на партийния комитет и цеховите партийни организации и ръководителите на профсъюзната и комсомолската организация. Партийният комитет смяташе, че е необходимо в работата за активно внедряване на бригадите на стопанска сметка да се включат всички звена, от които зависят развитието на производството и здравият морално-психически климат в трудовия колектив.

За успеха на работата беше важно, че партийният комитет и цеховите партийни организации взеха под контрол преди всичко органи-

Digitized by Google

зацията на бригадите и разработването и внедряването на системата от показатели за тяхната работа. Голяма роля изиграха индивидуалните беседи с всеки влизащ в бригадите. Те се провеждаха от представители на администрацията и партийни и профсъюзни активисти. Още от самото начало партийният комитет ориентира комисията по преминаването към новата форма на организация на труда да не се увлича по количествената страна на нещата и да не се организират едновременно много бригади. Трябваше да се започне с няколко първични звена на производството към водещите цехове, да им се създадат необходимите условия за работа, да се анализира и обобщи опитът, да се докажат на дело предимствата на бригадите на стопанска сметка и чак тогава да се върви по-нататък.

Навременна се оказа и още една инициатива на партийния комитет — създаването на лаборатория за социално планиране и конкретни социологични изследвания. Нейното раждане е свързано най-непосредствено с началото на експеримента за внедряване на бригадния метод. Както определиха социолозите, главна цел на дейността на лабораторията стана изследването на социалните аспекти на функционирането на бригадната форма на труда и осигуряването на нейното оптимално развитие, както и максималното използване на резервите.

Социологичните изследвания в обединението станаха редовни и системни. Обикновено се раздават едновременно около хиляда анонимни анкети — при отговорите работникът не е длъжен да отбелязва името си. Какви въпроси задават социолозите? Ето само няколко въпроса от една анкета: Какви са отношенията между членовете на бригадата? Какви са отношенията на членовете на бригадата с бригадира? Какви са отношенията на членовете на бригадата с администрацията? Смятате ли, че членовете на бригадата могат да кажат откровено мнението си по всички въпроси от живота на колектива? Съобразява ли се администрацията с мнението на бригадата? Бихте ли искали да минете на друга работа? Ако се случи вие отново да постъпвате в нашия завод, бихте ли се върнали на старата си месторабота? Какво ви харесва във вашата работа? Интересно е това, че отговарящите на тази анкета подчертаха положителната част на предполагаемите отговори и почти не се възползваха от противоположните, отрицателните точки.

Социологическата служба оказа особено голяма помощ на партийния комитет и администрацията при подбора на бригадирите и откриването на работниците — потенциални ръководители. Както е известно, ръководителите имат особена роля в производството. От техните организаторски способности и професионална подготовка зависят и характерът на взаимоотношенията в бригадата, и организацията на труда в нея, и резултатите от работата. Ето защо социолозите от обединението и сега обръщат най-голямо внимание на тази социална група.

Като направиха анализ на редица проблеми на работническото самоуправление, социолозите определиха общия тип на работника-ръководител и разработиха основните изисквания към него. Те разработиха методика на така наречения двустепенен подбор на работниците и бригадирския състав. Отначало се определят най-авторитетните, уважавани и контактни работници, с други думи, работниците-лидери. А след това се прави оценка доколко техните нравствени и професионални качества съответствуват на разработения от социолозите еталон за бригадир.

Ние широко се ползваме от препоръките на социолозите. От 1973 година насам подготовката на работниците-ръководители се провежда в школата за бригадири на обединението.

Освен това социолозите провеждат периодично допитвания, за да изяснят как работниците оценяват нравствените и професионалните ка-

Digitized by Google

чества на своите бригадири. И трябва да се отбележи, че вече дълго време тяхната оценка се намира по-високо от четирибалната черта по петобалната система.

Сигурно новата форма на организация на труда не би се внедрила толкова бързо, ако партийната организация не беше използвала още един важен фактор — личния пример на комунистите. Начело на първата комплексна бригада застана членът на КПСС стругарят А. Саврански. Под негово ръководство бригадата направи много за усъвършенствуване на организацията на труда. Започнаха по-обмислено и по-рационално да натоварват оборудването, по-добре и по-производително да използват работното време. Веднага поставиха задача да се усвояват близки професии и да се съвместяват, когато е необходимо. За кратко време бригадата постигна чувствителни успехи. Цикълът на изработване на детайлите се съкрати с 13—15 процента. Повиши се производителността на труда. Заработките станаха по-високи в сравнение със заплащането на труда на парче.

А ето и някои други насоки на търсенето. Бригадите на заварчиците под ръководството на комунистите В. Лебед и В. Тимошин решиха да обединят усилията си за изпълнение на една спешна и отговорна задача. Съгласуваността и другарската взаимопомощ направиха своето: задачата бе изпълнена три пъти по-бързо от предвиденото в графика. Чувство за висока човешка и партийна отговорност прояви председателят на съвета на бригадирите в обединението членът на партийния комитет В. Чернов. По своя инициатива той премина в изоставащ цех, който трябваше да увеличи чувствително производството на изделията, и пое ръководството на бригада, съставена от млади и немного опитни работници. В. Чернов положи немалко труд и старание, но постигна своето: неговата бригада се изравни с колективите, състоящи се от опитни работници.

Подобни примери на отговорно и творческо отношение на комунистите към внедряването на бригадната форма имаше немалко в обединението. И партийната организация се погрижи нито един от тях да не остане незабелязан.

Партийният комитет използва всички съществуващи в неговия арсенал форми на организаторска и идейно-политическа работа, за да „прокарва“ широк път на новото. За опита на бригадите на стопанска сметка се разказваше на страниците на многотиражния вестник „Турбинист“, в стенния печат, в предаванията на заводското радио. На този проблем бяха посветени много партийни, работнически и комсомолски събрания. Стопанските ръководители, от които зависеше осигуряването на бригадите с всичко необходимо, редовно се отчитаха на заседания на партийния комитет или на бюрата на цеховите партийни организации. Изборните партийни органи следяха хората, които работят по нов начин и са повишили отговорността си за крайните резултати, да почувствуват същата отговорност от страна на работниците от службата за материално-техническо снабдяване, планиране и отчитане на труда.

И партийният комитет успя да създаде в колектива такава обстановка на висока взискателност, свидетелство за което е днешната успешна работа на стотици бригади на стопанска сметка.

В центъра на партийната работа — бригадата

Логиката на живота подсказва, че, съдействувайки за внедряване на бригадите на стопанска сметка, партийният комитет на обединението трябва да преустройва своята собствена работа. Ние стигнахме до извода, че центърът на тежестта на цялата организаторска и идейновъзпитателна работа трябва да се пренесе от цеховите организации в бригадите, да бъде по-близо до работника. В този смисъл бригадната

Digitized by Google

форма на организация на труда е добра с това, че практически осигурява единство на производствената и възпитателната работа.

Една от главните задачи се състоеше в това да се приведе структурата на партийната организация в съответствие с административно-стопанската структура на обединението, да се обхванат от партийното влияние всички звена на производството, чиято основа са бригадите. Ние преди всичко изучихме внимателно разпределението на комунистите в производството с цел да осигурим надеждна партийна прослойка в бригадите.

При засилването на партийното влияние веднага се сблъскахме с една трудност, свързана със спецификата на производството: в обединението бригадите са предимно неголеми и в около една четвърт от тях засега няма комунисти. Затова беше решено работата да се води по две направления — там, където условията позволяваха, да се създават нови цехови партийни организации и партийни или съвместни партийно-комсомолски групи, а в бригадите, където няма такива условия, да се назначават партийни организатори от средата на челните, добре подготвени и авторитетни комунисти.

Проведената от нас работа засили съществено партийното влияние. През годините на единадесетата петилетка броят на цеховите партийни организации нарасна от 48 през 1980 година на 53 в настоящия момент, на партийните групи — съответно от 108 на 137, а в бригадите те станаха четири пъти повече. Освен това организаторската и възпитателната работа в бригадите се провежда от 329 партийни организатори. На тях им помагат повече от 500 агитатори, действуващи практически във всяко низово звено на трудовия колектив.

При постоянното обучение на секретарите на цехови партийни организации и партийните групови отговорници ние насочваме партийните групи да въздействуват върху всички страни на живота на бригадите, да създават атмосфера на доверие в тях, на задружна работа и висока взискателност, а самите комунисти да бъдат пример в труда и дисциплината. За да не се ограничаваме с призиви, а да показваме с конкретни примери какво и как трябва да работи партийната група, ние започнахме да обобщаваме опита на най-добрите партийни групи, да го обсъждаме в партийния комитет и да го разпространяваме широко в обединението.

Голямо значение за увеличаването на партийната прослойка в бригадите има приемането на бригадири и челни труженици от предприятието в партията. Тази работа се провежда практически във всички цехови партийни организации. Например за две години партийната организация на експерименталното производство се попълни с 14 комунисти. Това позволи в бригадата да се създадат допълнително 5 партийни групи. През 1983—1984 г. в обединението бяха приети за членове на КПСС всичко 118 челници в производството.

За усъвършенствуване на партийната работа в бригадите у нас е направено немалко. Обаче има и проблеми, има и резерви. През 1984 година обсъдихме на заседание на партийния комитет въпроса за понататъшното усъвършенствуване на структурата на партийната организация, за привеждането ѝ в пълно съответствие със стопанската структура. Изясни се, че редица цехови организации действуват бавно в тази насока, че на някои места работата за приемане на нови членове в партията е слаба, че в редица малобройни бригадни партийни групи няма необходимата активност. В приетото от партийния комитет постановление ние посочихме конкретните цехови партийни организации, които следва да поправят положението. На методическия съвет на партийния комитет поръчахме да помогне на тези организации чрез обобщаване и разпространяване на най-добрия опит, съществуващ в обединението.

Digitized by Google

Прислушвайки се към пулса на времето

Изглеждаше, че бригадите на стопанска сметка са завоювали здрави позиции в обединението и партийната организация може да отслаби вниманието си към този проблем. Но системата се намира в развитие, открива все нови и нови възможности за усъвършенстване и затова ние трябва непрекъснато да се занимаваме с този въпрос. Именно с това се обяснява постоянното внимание, което партийният комитет отделяше на бригадите на стопанска сметка през цялата минала година, като използваше за това различни форми и методи на партийна работа. Ето какви проблеми поставяше животът пред нас.

В началото на 1982 година стана ясно, че неоперативното решаване на въпроси, които са от компетенцията на редица служби, забавя по-нататъшното развитие на бригадната форма на организацията на труда. Тогава партийният комитет подготви и обсъди на свое заседание въпроса за работата на партийната организация на отделите и службите на заводското управление за усъвършенстване на комплексната система на управление на предприятието на базата на бригадната организация на труда. Партийният комитет задължи партийната организация на управлението на завода да засили търсенето на отговорност от комунистите за решаване на въпросите, осигуряващи развитието на бригадната форма.

Проведеният през същата година анализ на дейността на бригадите показа, че главно внимание е отделяно на изпълнението на производствените задачи, а във възпитанието на хората са направени пропуски. Ние свикахме събрание на партийно-стопанския актив, на което обсъдихме задачите на администрацията и партийната организация на обединението за по-нататъшно усъвършенстване на социалните аспекти на бригадната форма на организация на труда. Заедно търсихме пътища за пълно изкореняване на нарушенията на трудовата дисциплина и обществения ред от страна на членовете на бригадите. Определяхме мястото и ролята на бригадирите, наставниците и майсторите в тази работа, разработихме мерки за усъвършенстване на планирането на производството, на моралното и материалното стимулиране на трудовите колективи.

А след два месеца на заседание на партийния комитет изслушахме информация на председателя на профкомитета и на двамата заместници на генералния директор на обединението по организацията на труда и работната заплата и по кадрите, а така също на началника на бюрото по бригадната форма на организация на труда. Партийният комитет отбеляза, че вниманието към социалните въпроси и възпитателната работа в бригадите са нараснали, но взе допълнителни мерки за засилване на партийното влияние в тях.

Сега бригадната форма на организация на труда придобива принципно нови черти. За това се говори на събрание на партийния актив през юни 1984 година. Събранието обсъди задачите на администрацията и партийната организация за усъвършенстване на колективните форми на труд. Положителна оценка получи работата на бригадите, където се трудят в творческо съдружие инженерно-технически работници и производственици. Те се създават само за определен период за съвместна работа върху нови възли и детайли или за изпълнение на еднократно задание. Обаче партийната организация смяташе, че е необходимо да се направи качествено нова крачка в усъвършенстването на труда на инженерите и техниците. Затова на събрание на актива беше поставена отговорната задача да се ускори преминаването на инженерно-техническите работници на постоянна работа по бригадния метод като най-ефективен и перспективен.

Digitized by Google

След събранието на актива техническите служби на обединението преминаха към бригадна стопанска сметка. Вече действуват над 200 такива бригади. Важно е и това, че сега инженерно-техническите работници се трудят в тесен контакт с работническите бригади на стопанска сметка. При това много от тях са включени в съветите на работническите бригади.

За да дадем политическа оценка на новото за нас явление, да разкрием неговите плюсове и минуси, решихме въпроса за първите резултати от работата на инженерно-техническите работници по бригадната система на организация на труда да разгледаме на едно от заседанията на партийния комитет. Заедно ще определим в какво направление ще работим по-нататък.

АРГУМЕНТ В СВОЯ ПОЛЗА

НЕ, СЪС СЛУЖБАТА СИ Леонид Павлович Гвоздовски нямаше неприятности. Професията си — авиационен инженер от експлоатацията — той познаваше и обичаше, а работата му отвръщаше с взаимност: скоро от майстор на авиотехническата база Гвоздовски стана началник на участък, след това и началник на цех. И точно тук нещо забоксува. Минаваха години, той трупаше опит и знания, вече надрастваше мащабите на службата си, а никой не му предлагаше нова длъжност. Пък и той самият виждаше, че всъщност няма какво да очаква: тук, на базата, всички бяха пуснали корени, никой нямаше намерение да напуска и никого нямаха предвид „да напусне".

Разбира се, той продължаваше честно и хубаво да работи, отличаваше се с отговорност и изпълнителност, „оправдаваше" и „съответствуваше". Наистина вече не му се бързаше толкова много за работа... А нямаше на кого да каже, пък и за какво ли да говори? Виждате ли, станало му скучно — но нали на работа не се ходи за развлечение. Искаш да растеш? Но за това изобщо не е прието да се говори, смята се нескромно и неприлично.

Горе-долу така укротяваше амбициите си авиоинженерът. Позната картина, нали?

Човек, който може да направи кариера с деловите и с моралните си качества и не я направи, вреди не само на себе си, но и на държавата — твърди командирът на Куйбишевското авиопредприятие В. С. Артемиев. И в това негово изказване, в остротата на фразата, в тона се долавя отзвук от борба с отдавнашни противници. Но в случая Артемиев намери съмишленици.

ОСВОБОДИ СЕ ДЛЪЖНОСТТА начален на аерогарата и се пусна слух, че за вакантното място ще обявят конкурс. Много скоро слухът бе заменен със съвсем официално съобщение: желаещите да заемат това място могат да издигнат кандидатурата си. Обсъждането ще стане на събрание на трудовия колектив на транспортната служба и ще се обсъждат не само кандидатите, но и — това е най-важното! — техните работни програми. Затова всеки претендент трябва да е съвсем наясно към какви цели — тактически и стратегически — ще се стреми и с какви средства ще ги постига.

Digitized by Google

Казваха, че Н. смятал да издигне кандидатурата си, но решил да не рискува, защото знаел неодобрителното (и с право!) мнение на колектива. Друг се изплашил от изискването да представи програма... Но майсторът Ш. и сътрудникът на транспортна служба О. решиха да не отстъпват.

В един от тези дни Леонид Гвоздовски, след като приключи работата си в цеха, отиде на аерогарата. Това бе оглед на мястото без каквито и да е конкретни цели. Стори му се странно, че досега не бе забелязал теснотията, тези очукани стълби, разпрани дивани... Е, добре, теснотията е от претоварването, гарата е стара и малка. Когато е строена, са предвиждали пропускателна способност двеста души на час, след извършената много отдавна реконструкция бяха успели да я увеличат на шестстотин. А сега се приемат и обслужват хиляда и петстотин! Да не говорим, че когато времето не позволява полети, тук става истинско стълпотворение — нали Куйбишев е кръстовище на най-оживените въздушни трасета. Изобщо само разширяване на площта може да реши цялостно въпроса. Но защо е толкова тъмно, мрачно? Той погледна нагоре и преброи — почти всяка втора лампа на тавана не светеше.

Така Гвоздовски обиколи цялата гара, като задълго се спираше на най-неочаквани места.

До събранието му оставаше много време. Той знаеше, че заплатата му щеше да се намали, ако... Но в него вече се оформяше, зрееше и го подтикваше към действие това, което бяха нарекли с думата „програма" и което той самият чувствуваше като внезапно възпламенен интерес към живота.

И дойде утрото, когато той представи своята програма — и себе си — на колектива.

РАЗКАЗВАТ УЧАСТНИЦИ в събранието:

В. Степанова, инспектор по издирването на багажа:

— Разбира се, всички вътрешно се вълнувахме. Представяте ли си — за първи път в живота ви дават възможност да си изберете ръководител! Това вече няма да бъде „нашият началник" въобще, върху когото в случай на нужда като върху изкупителна жертва можете да стоварите всичко: работата не върви, защото началникът е лош, а началниците не се избират и т. н. Това ще бъде вече „моят началник" — усещате ли разликата?

От тримата кандидати тогава един отпадна веднага, преценихме, че погледът му върху нашите проблеми не е достатъчно зрял. Другият се задържа по-дълго: той е наш човек, добър. Но нали ни трябва не просто добър човек, а добър стопански деец, да разбира от снабдяване, да може да започне и да завърши ремонт, да бъде настойчив и твърд. Защото вече шеста година не можем да усвоим средствата за багажно отделение. Почнахме да оглеждаме кандидата от тази страна и видяхме, че няма да издържи. А Гвоздовски има и опит, и такива предложения, за каквито не сме и помисляли. А е „външен" човек! Макар че вероятно „отвън" се вижда по-добре.

Ю. Черникова, диспечер:

— Кое е важното в случая — именно Леонид Петрович постави на преден план културата на обслужването на пътниците, на това подчини цялата стопанска дейност. Но той е прав, трябва да се почне от стопанството, каква ти култура без него! Въобще той вижда правилно стратегията. Мисли в перспектива и не само „какво", но и „как". Смята да създаде на гарата бригада от електротехник, дърводелец, бояджия и т. н., за да не се молим за всяка дреболия.

Въпреки че по време на обсъждането никой не слагаше оценки, присъствуващите си записваха в някаква своя вътрешна графа „минус" всяка обща приказка или гръмка фраза, неподкрепена с реално предложение. В минус се превърна онова, което довчера още беше обичаен, едва ли не необходим признак

Digitized by Google

на деловия и обществения живот. А плюсовете...

Събранието реши единодушно: „От името на трудовия колектив да се препоръча назначаването за началник на аерогарата Л. Гвоздовски."

Разговарях не само с хората, чиито имена споменах, и не само за кандидатите и за програмите. Имаше още един въпрос — твърде деликатен и изключително важен. Събеседниците ми реагираха на него различно — някои отговаряха уклончиво, други опитваха да се отърват с шега, но мнозина отговаряха направо: „Разбира се!".

А ме интересуваше следното: докато траеше събранието, участниците не се ли поставяха в положението на кандидата? Не за дадената длъжност, а изобщо, в перспектива? Никой не каза: „Не". Затова пък чух и следния отговор: „Сега разбрах, че моето израстване зависи само от мене."

СЕКРЕТАРЯТ НА ПАРТИЙНИЯ КОМИТЕТ Семьон Тихонович Зилев ми показва много интересни документи. И макар че названията им са обикновени: решение, тезис, препоръки, всъщност те са съвсем необичайни. Засега необичайни. И наистина къде сте чели за изискването „да се изявят неформалните лидери"? Или такова указание: „Да се осигури широка гласност на зачисляването в резерва". Или „специалистите, зачислени в кадровия резерв, да се готвят за работа по предполагаемата длъжност по индивидуални планове."

— Сега главното в нашата кадрова политика е създаването на резерв и работата с него. Но, разбира се — Зилев набляга на думата „разбира се", — при решаващото влияние на трудовия колектив. Именно с негово съгласие се осъществява зачисляването в резерв, по негово искане става и изваждането от резерва. В същото време е оправдано и другото: издигане по собствена инициатива или издигането на човек, който не е в резерва за дадената служба.

Е, добре, да предположим, че партийният комитет има добро мнение за един от кандидатите. А събранието отхвърли точно тази кандидатура...

— Какво пък — казва секретарят на партийния комитет. — И ние можем да сгрешим. Впрочем, веднъж се случи нещо подобно. Имахме предвид един човек, но не знаехме това, което се разбра на събранието. Колективът помогна да не бъде допусната грешка. А що се отнася до голите амбиции, те само вредят...

А не е ли възможна такава ситуация: несъзнателният колектив преднамерено избутва за началник такъв кандидат, от когото очаква снизхождение...

Не, отговаря секретарят на партийния комитет, опитът на нашето предприятие не дава повод да се съмняваме в зрелостта на колективните решения. Напротив, демократизмът, гласността, доверието изострят отговорността, пораждат найхубави пориви в душите.

ИСКАХ ДА СЕ УБЕДЯ доколко е действена програмата на Гвоздовски. Тръгнахме да разглеждаме гарата. Обстановката наистина впечатлява: за няколко месеца е направено това, което не са могли да направят с години. Построена е част от новото багажно отделение, обновени са мебелите, сменени са хиляда и петстотин крушки на тавана...

Но началникът на гарата не беше кой знае колко настроен да „рапортува за постигнатото". Той вече е потопен в нови грижи.

— Уговаряха ме: все едно, цветя няма да растат, щом няма слънце. Но нали има и растения, които обичат сянката: бегонията, традесканцията. Сега започнахме голяма озеленителна кампания. Вече и договор сме сключили, и средства сме отделили, и проект имаме. Ще бъде не гара, а градина!

Наталия ЗЕНОВА

(в. „Литературная газета", със съкращения)

Digitized by Google

ИЗМАМА

Разказ от ДИМИТЪР КРАЛЕВ

Докато моторът работи на празен ход, маймунката кротува, едва-едва се поклаща върху предното стъкло на трабанта; потеглят ли, тя се оживява необичайно, започва своя танц, все там, върху стъклото — еднообразен и без капка умора. „Ей сега, ей сега — мисли си той — маймунката ще скъса тънкия конец, ще подскочи през отворения прозорец и хайде на някой клон на пътните дървета." Тънка, дълга маймунка от кафеникав плат, с малко коремче, кръгло и жълто, и едри стъклени очи, вторачени може би в него, може би в жена му, скупчена сега върху задната седалка. Винаги на дълъг път жена му си избира задната седалка, има си своя сметка: щом излязат на магистралния път и сивата ивица на пътя, пейзажът, съсъкът на гумите се налеят с еднаквост, тя превръща седалката в легло и така — до края на пътуването. Маймунката обаче не се уморява и от най-трудното пътуване. Тънкото ѝ тяло се заметне няколко пъти, после се завърти, спре за миг и втрачи в него стъклените си очи, едри колкото бобени зърна. Все му се струва, че в техния гланц се изписва предупреждение: „Аз ще оживея някой ден, ще оживея. Няма да вися цял живот на този конец, я?!" Той се усмихва и я чуква с показалец по жълтото коремче. „Ще висиш на конеца — казва той и лениво се усмихва. — Ще танцуваш, нищо не ти коства, твоят танц обаче гони съня от очите ми. Избягаш ли, ще заспя на коремилото."

Този път маймунката задържа по-продължително върху него стъкления си поглед. Ще избягам, като че ли се изписа в очите ѝ. Той се взря, искаше му се да прочете още, но тънкото тяло заподскача и той се отказа. Раздразнен, подхвърли към предното стъкло: „Е, какво като избягаш, какво?" Заслуша се. Винаги, когато на път започваше този малко странен разговор с парчето кафеникав плат, висящо на тънък конец почти пред очите му, той питаше и дълго напрягаше слух, за да улови отговора, в който не вярваше. Сега дочу хихикане, тихо и продължително, после върху тежкия гланц на стъклените очи се изписа: „Какво ще направя ли, ще превърна хората в маймуни. Тебе, и тебе — всички..."

Той не желаеше тази маймунка. Винаги е считал за проява на лош вкус разноцветните дунапренени лъвове, тигри, кучета, котки, наклякали върху задните седалки на леките коли или подскачащи около кормилото. Онази жена обаче като писна: „Докторе, купих ти тази маймунка за тебе. Искам да я сложиш в колата си, да подскача пред очите ти. И както тя подскача, тъй да подскача сърцето ти, когато тръгнеш за Варна. Искам да ми дойдеш на гости с жена си и с маймунката."

Както много пъти, така и сега той се помъчи да си спомни името на жената. Едно трудно име, караше го да рови дълго в паметта си. Това търсене му напомняше не без малко тъга, че е минал четиридесетте, че всеки ден умират нервни клетки с петзначно число. За да избяга неприятната асоциация за остаряване, той се изхитри, запомни „и" краткото. Започваше да подрежда след него думи и третия или четвъртия път налучкваше Йовка. Така, така, жената от Варна се казва Йовка. Знаеше, че живее в триетажна къща в кварталчето зад аквариума, мъжът ѝ работи в някаква оранжерия, тръгва рано и се връща късно от работа, затова и къщата е цял ден свободна. „Ще ви отстъпя — често повтаряше тя — стаята на втория етаж, слънчева и с хубав изглед към морето. Елате през всяко време и стойте цяло лято" — настояваше Йовка. Той слушаше тази Йовка и се мъчеше да обърне всичко в шега: от тяхното полупланинско градче пътят до Варна е дълъг, само за отиване и връщане ще изразходва половин заплата, че и повече. Йовка побързваше да разсее тези колебания: ще живеят у нея безплатно; всяка вечер мъжът ѝ се връща с две чанти зеленчуци, ще има и за двете семейства.

Йовка обикновено сядаше на стола до неговото бюро, единствената тапицирана ме-

Digitized by Google

бел в лекарския кабинет. Отпусне позатлъстялото си тяло, облегне се назад и се нагласи за дълго заседяване. Влизат жени за преглед, тя не се сеща да стане, нито на него му идва смелост да я отпрати. Той слуша наивните й брътвежи и дълбоко и скрито в себе си прави една сметка: защо пък това лято да не отидат на море. Ето, жената му предлага къща до морето, при това безплатно. Приятно и евтино — може ли човек да подмине подобно предложение? Всъщност в техния санаторнум идваха какви ли не и му предлагаха какво ли не. Тази Йовка му подари маймунка, отказа й. Тя едва не се разрида: „Толкова съм ти благодарна, докторе; имах три оплаквания, не остана нито едно. Благодарение на тебе. Няма да го забравя, докато съм жива. Земи маймунката, а като дойдеш във Варна..." И за кой ли път започваше дълга молба към него да й гостува. „Ще ми дойдеш през лятото — настояваше тя — и стой, колкото си щеш. Стаи имам много и пари имам. Ние сме възмогнати, докторе. Не го крия, къщата ми е по-уредена от вашия санаторнум. Само че въздухът тук е друг, оздравителен. Всичко може да си пренесе човек вкъщи, само въздух не може..."

„Както и аз не мога да докарам морето тук, в планината" — мислеше си той, но не го казваше гласно, за да не смути жената, отпуснала се така блажено на тапицирания стол. Тя зачести в неговия кабинет и вече не му досаждаше като преди. Разбра нейната дребна суетност — да покаже на останалите, че е близка с лекуващия лекар и може да влиза в кабинета му през всяко време. Ако тя не влезе, ще надникне през процепа на вратата и угодническа усмивка ще лизне кръглото като пълна месечина лице. По-късно му се сторі, че и маймунката, която тя му подари, се поклаща в края на тънкия конец някак си угоднически. Все по-често започна да се замисля над Йовкиния подарък, защо маймунка? Да беше купила чаша, щеше да му влезе в работа, а това парче плат, висяло върху ветроупорното стъкло на трабанта. Един ден обаче се досети за нещо и неусетно изрече: брех, надхитриха ме. Йовка ми е подарила тази маймунка да ми бъде талисман. Ще се поклаща малкото кафеникаво парче плат пред очите ми и всеки път ще напомня едно и също: според научната хипотеза маймуната се е превърнала в човек. Нека човекът не се превърне в маймуна. И дочу нечий глас, може би Йовкиният: „Докторе, маймунджулукът между хората се размножава като листната вшка. Хора ли сме, докторе, или маймуни..."

Гледай ти, усмихна се той, може би това е искала да му внуши Йовка. И в малкото дни до края на смяната той се взираше в Йовкиното лице, за да прочете тези думи. Там обаче бе застинала все същата усмивка, малко насилена, малко угодническа. Отначало това го дразнеше, караше го да се чувствува с нещо задължен на тази жена, после привикна. Когато по-късно тя му подари маймунката и заръча да я сложи непременно в колата, той вече знаеше какво му казва нейната усмивка: тя излъчваше към него, към колегите му, към всички онова учудване, което се вряза дълбоко в паметта му: хора ли сме, или маймуни...

По обяд стигнаха във Велико Търново. Тук имаха приятелско семейство, бяха им позвънили предния ден и сега ги очакваше подредена маса. След уморителното пътуване и обилния обяд го налегна тежко желание за сън. В края на кръщата тръгнали са в отпускно време, какво толкова са забързали, ще пренощуват и утре или вдругиден ще продължат за Варна, така предложиха неговите приятели, с тях бе съгласна и жена му.

Той обаче не, та не. Във Варна ги очакват, пратиха вчера телеграма и Йовка ще се надява.

В рамката на прозореца очертанията на старинния Царевец трептят, полирани от гланца на тънка мараня. Градът е притихнал в следобеден полусън; двойка гугутки се обаждат мързеливо, скрити в сянката на чинара; като че ли движенията на хора, птици и животни са натежали от умора. Тя и жена му така каза: „Пътят ме измори, нямам сила да продължа".

Той не се съгласи с нея. Повтори същото — там ги очакват, вероятно до среднощ Йовка ще поглежда към пътя; очакването изморява повече от продължителен труд и от дълъг път.

Жена му не бе ревнива и все пак не пропусна да забележи, че през зимата и през пролетта тази Йовка е все на устата му. Нейното име се споменава много често в тяхното семейство и това не я огорчава, повече я учудва. Някаква непозната жена ги кани на гости, не вървят ли двамата с него по непозната пътека. По-добре да пренощуват и утре по светло...

— Говориш така — сопна й се той, — защото не познаваш човека, при когото отиваме. Тя, Йовка, е народен тип човек, разбираш ли. Нашата неточност ще бъде за нея огорчение, неотзивчивостта ни — най-голяма обида. Тръгваме, стягай се!

Той си припомни последния ден, преди Йовка да си замине. Повечето от почиващите се бяха събрали в малкото фоайе. Тя го видя на стълбите и викна към него: докторе, тръгвам си, хем да не забравиш поканата, ще те чакам през лятото. Той гледаше тази жена, простовата от пръв поглед, малко хитровата от втори поглед. Мярна му се тогава един въпрос: будува ли у нея вторият поглед, скритият, потайният, но в мига се засрами от своята мисъл и я изпрати до автобусната спирка. Тя засия от неговото внимание и правеше така, че всички да го забележат... И когато напуснаха Велико Търново, той протегна ръка към лицето на жена си, искаше да промени настроението й. Нека тя не поглежда към слънцето, наклонило се силно над хоризонта, ще стигнат по тъмно, но ръката, която ще се протегне приятелски

Digitized by Google

към тях, ще бъде със светлината на изгрева. Според пресмятанията му ще им остане време за вечеря и за едно нощно къпане. Йовка каза, че къщата им е зад аквариума, а то е почти до морето. Ще си отворят бутилка с някакво питие и когато алкохолът ги позагрее — отново във водата.

Нощно къпане в морето! Тя не може да си го представи, вероятно е нещо фантастично. Беше слушала да говорят, че нощно време морето било по-очаровано от деня. Може би ще види и лунната пътека, може би...

И тя се сви на задната седалка в очакване на морето. А то се усети, преди да го видят. Здрачът се сгъсти, въздухът стана влажен и с тънък мирис на гниещи водорасли; самотни гларуси виснаха над трабанта, крещяха нещо отгоре, но не се разбираше какво. Той подхвърли отново за предстоящото нощно къпане, но жена му го пресече.

— Ще се къпем някъде, страхувам се да не е на сухо.

„Колко подозрителни са жените" — помисли си той. Допуска и другото, вероятно в душата на жена му пълзи дребна ревност, сдържана с много усилия. Познава той жените и още как ги познава, цялото им съзнание и през всяко време е заето с едно: как да манипулират мъжа. Жена му не успя да го задържи във Велико Търново за една нощ, сега ще удави в подозрение всяка минута. Ще се помъчи да разсее съмненията й. Бяха навлезли в интензивно насрещно движение, нямаше възможност да се обръща към нея и за да го чува, наложи се да говори високо:

— Виждаш ли маймуната — и той протегна ръка и разклати кафеникавия талисман, — тя ще ни представи, когато влезем в Йовкиния двор.

— Не се знае — кротко изрече жена му.

Иска да го ядоса тя, знае го от друг път, няма обаче да се улови в нейния капан, няма. Когато тази вечер я потопи в морето, тогава ще я щипне за ухото и ще й напомни подозрението. Хора сме все пак, така ще й каже, а не маймуни.

Въпреки опасенията, че ще се лутат дълго, бързо намериха улицата и трабантът запърпори равномерно по гладкия асфалт. Няколко улични лампи хвърляха обилна светлина върху смълчаните корони на липи и млади чинари. В полумрака той позна къщата и спря откъм тази страна на улицата. Толкова пъти Йовка му бе описвала входната врата, прозорците, лозницата на двора, че той не можеше да сбърка. В полусянката на лозницата седяха петима мъже, толкова силуета успя да преброи; двама играеха табла, останалите гледаха. Дъното на двора затваряше гараж. В бронята на леката кола, бе пежо, нов модел, играеха светлинни петна.

Той дигна поглед към първия етаж, после към втория. Позна ъгловата стая, за която Йовка му бе говорила толкова пъти. Тази стая му бе обещана и той се пренесе в нея, отметна завивките и отпусна умореното си тяло в хладното легло. Не, по-напред ще отидат до морето.

От този кратък унес го събуди женски глас, сипна се някъде от горните прозорци: „Ако ме търсят за стаи под наем, нямам, всичко е заето".

Позна гласа, беше неговата пациентка Йовка. Нямала стаи, като разбере кой е пристигнал, гласът й ще омекне. Маймунката ще й покаже по-после.

Йовка приближи, като в движение пристягаше пенюара, дълъг, лъскав и с едро везани сини цветя; взря се в лицата на мъжа и жената, спрели до стълбището, но не се хвърли да ги прегръща. Спря на няколко крачки и повече не се помръдна. Попита отново какво търсят.

Нейният въпрос, хладен като погледа на маймунката в колата, го объркa. Стори му се, че започна някаква зла шега, можеше да продължи дълго и той реши да я пресече:

— Аз съм доктор Костов, твоят лекуващ лекар от санаториума.

— Какъв Костов, какъв санаториум? Не си спомням.

Той се засмя, а как му се щеше да зареве, по-скоро да хване това женище и да го хвърли някъде в тъмното, някъде отвъд тъмното. Продължи с насилено добродушие:

— Нали в началото на зимата беше в нашия санаториум, дойде с три болести, аз излекувах и трите...

— Не мога да знам.

Той погледна към купчината хора под лозата, улови любопитството им и снижи глас:

— Казахте ми, че мога да дойда през всяко време у вас; южната стая ми обещахте...

— Южната стая ли, тя ми носи наймного пари.

Той не можеше да си обясни това обезпаметяване и реши да го освежи със спомена за маймунката. През бледата светлина на единствената лампа в двора той се помъчи да улови очите на тази жена, тъй любезна тогава и смазващо безразлична сега. Спомни си за двата погледа в нейните очи, първият бе изчезнал, властвуваше вторият. Пак спомена маймунката.

— За каква маймунка говорите, другарю, за какво намеквате.

Йовка помълча, нетърпеливо пристъпи от крак на крак и каза:

— Не си спомням, нищо не си спомням...

Всичко у него се обърна с главата надолу, глух стон се събра в гърлото му.

Усети силно дърпане за лакътя. Жена му. Тя го дръпна втори път, така го дръпна, че щеше да го осакати...

Хлопнаха вратите на трабанта. Колата се хвърли напред, после заподскача, като че ли някой я риташе отзад. Излязоха на булевард, после на шосето за Златни пясъци; върнаха се. Пътуваха без посока, без адрес, пътуваха наникъде. Жена му се бе умълчала на задната седалка. Единствена маймунката се полюлява на тънкия конец, вторачила в него едри, стъклени очи.

Digitized by Google

ПРЕГЛЕД НА ПЕЧАТА, ОТЗИВИ, РЕЦЕНЗИИ

ВЕСТНИК „РОДЕН ЕЛЕКТРОКАР“ И СЪРЕВНОВАНИЕТО

В изпълнение на програмата на районния съвет за работа с местните средства за масова информация в Кирковски район на столицата голямо внимание се отделя и на дейността на местните вестници. Направиха се редица положителни стъпки, които се свеждат главно до по-пълно доближаване на местния вестник до проблемите на трудовите колективи и техните членове, поставянето на по-точни акценти при отразяване на действителността. Главният проблем, който стои неотклонно за подобряване съдържанието на местните вестници в района, е по-пълното отразяване в тях на работата на първичните партийни организации за укрепване на трудовите колективи и повишаване на социалната активност на трудещите се.

Как тези проблеми се осветляват на страниците на вестник „Роден електрокар“ — орган на партийното, стопанското, профсъюзното и комсомолското ръководство на комбината за електрокари „6-и септември“. Анализът показва, че съвсем правилно съдържанието на вестника и изобщо дейността на неговата редакционна колегия са насочени към разкриване на лостовете за социалната активност на работниците и в това направление и мястото, и ролята на социалистическото съревнование. В тази връзка вестникът се стреми по-системно да отразява работата на заводския партиен комитет, на партийните бюра и първичните организации по осъществяването на ленинските идеи и принципи за организацията и ръководството на социалистическото съревнование сред колективите на комбината. Особено внимание в неговите публикации се отделя на съревнованието като действен фактор за повишаване ефективността на труда, както и за идейно-политическото, комунистическото възпитание на трудещите се и младежта. Значително място в тези материали се отделя на ролята и отговорността на колектива на комбината за реализацията на стопанските задачи.

Както знаем, трудовите колективи у нас имат пълната възможност да участвуват в обсъждането и решаването на държавни и обществени въпроси, в планирането на производството и социалното развитие, в укрепването на трудовата и технологичната дисциплина. От тяхната дейност до голяма степен зависи и непосредственото внедряване на научно-техническите постижения и челния опит. Те са главният фактор за развитие на социалистическото съревнование, което с пълна сила да помага за повишаване на политическата съзнателност, на културата и професионалното майсторство на всеки работник.

Имайки предвид тези постановки от решенията на XII конгрес на БКП и Февруарския пленум (1985 г.), редакцията насочва своите усилия да отразява във вестника социалистическото съревнование в комбината главно по три от основните му показатели:

— изпълнението на плана за стоковата продукция и по другите икономически показатели — за трудовите колективи от производството и дирекциите „Икономическа“ и „Координация“;

— изпълнението на инженерния проект за модернизацията на технологичните процеси — за трудовите колективи от технологичните отдели и социалистическите бригади за технически прогрес;

— изпълнението на програмата за обновяване на продукцията и качеството на изделията — за колективите от конструктивните отдели и дирекция „Качество“.

Още в първия си брой от 1985 г. вестникът излиза с материалите „Година на усилена творческа работа“, „Отчет за дейността на профгрупите“, в които се разглежда ходът на съревнованието между младежките производствени единици и творческите колективи, сравняват се трудовите постижения на тези бригади. В брой 2 на вестника е публикуван материалът „Успешният финал на 1984 година“, в който заместник-директорът по производствените

Digitized by Google

въпроси **инж. Иван Цачев**, разглежда ролята на социалистическото съревнование в изпълнението на стопанските задачи.

В брой 3 за първи път се появява интересната рубрика **„Колективът-стопанин“**. Под нея е дадена думата на работниците **Методи Алексиев, ковач от цех „500“**, и **Янко Вирчев, фрезист от цех „300“**, които споделят как организираното социалистическо съревнование влияе за възпитанието на работниците и специалистите да се чувстват стопани на комбината и правилно да опазват социалистическата собственост. В същия брой е публикувана и статията **„Качеството — критерий за обществено-политическа активност“**, в която се проследява съревнованието до този момент между колективите на комбината по изпълнението на качествените показатели.

Значително място в материалите от този род се отделя на най-ефективните форми на социалистическото съревнование за повишаване социалната активност на трудещите се. В комбината определено е засилена работата за разгръщане на съревнованието на базата на бригадните комплексни планове на всяка бригада, за повишаването на нейната социална отговорност в комбината. В това отношение не без основание на преден план се изтъква ролята на всеки работник в бригадната организация на труда в условията на новия икономически механизъм, на борбата за високо качество и преди всичко на внедряването на върховите постижения на научно-техническия прогрес. Отделя се немалко място на другарската сплотеност и взаимопомощ, на морално-психическата атмосфера в бригадата, на дейността на обществените органи в колектива и особено на нарасналото обществено значение на партийната група.

В брой 4 са публикувани материалите **„Дали сме добри стопани?“**, **„Революционно мислене и революционно действие“**, **„С грижа за дисциплината“**, **„Защо една нова, прогресивна форма не може да си пробие път“**, в които с новаторски дух и загриженост се анализират някои от основните страни на социалистическото съревнование в колективите, като неговата роля за доброто стопанисване на материалите, за творческия подход при определянето на първенците, за укрепването на трудовата дисциплина и т. н.

Вестникът не отбягва и проблемите на социалистическото съревнование сред жените — производственички и специалистки. **В брой 5** са поместени кореспонденцията **„Жените производственички — пример за подражание“** и очеркът **„Професия и съдба“ за изрядната** работа и отношение към другарите си на орденоносната Мария Минева, електроженистка от заваръчните цехове. Похвална е практиката, която е възприела редакцията да отразява резултатите от трудовата дейност и по време на Ленинските ударни дни. Така например през тези дни тя публикува мобилизиращите материали **„Ударно, творчески, вдъхновено“ (бр. 7)**, **„Колона на първенците“** и **„Доброволен, съзнателен, комунистически труд“ (бр. 9)**.

Интерес будят у читателите и материалите, свързани с българо-съветската дружба и социалистическото съревнование като форма на отразяване на станалите събития, а именно: **„Първенец в интернационалното съревнование „Дружба“**, **„Четиридесет ударни седмици на качествен труд и борба в защита на мира“**, **„Радващи трудови дела“**, **„Расте достойна млада смяна“**, **„Активна творческа дейност“**, **публикувани в броевете 10, 11 и 13.**

Силно впечатление правят и публикациите, които отразяват съревнованието за повече икономия на суровини, материали, горива и енергия, както и изпълнението на насрещния план за 1985 г. и осмата петилетка, за спазване на трудовата дисциплина, за ролята на профгрупата в съревнованието и други. Тези материали са публикувани в броевете 14, 16, 17 и 20 под заглавия: **„С нужното старание и дисциплина“**, **„Нашето участие в Деветия национален конкурс за икономия на горива и енергия“**, **„С изпълнен петилетен план“**, **„Трудовата дисциплина — важен резерв за повишаване на производителността на труда“**, **„Профгрупата — гарант за снижаване на материалните разходи“** и др., както и кореспонденцията **„Високо отличие“** — за съревнованието между колективите в чест на 40-годишнината от победата над фашистка Германия. От тях се вижда, че комбинатът е изпълнил плана за осмата петилетка на 15 декември 1985 г., като е постигнал обществена производителност на труда 101,9 на сто, съвкупна печалба 103,9 на сто, стокова продукция 101,4 на сто и реализация на износа 101 на сто. В резултат на подобрената работа по научно-техническия прогрес през годините на петилетката са разработени и внедрени в редовно производство електрокари от фамилията „Дружба“, пусната е в действие автоматизирана технологична линия за механична обработка на шенкели, както и за механична обработка на греди, открит е автоматизиран участък за обработка на фитинги и т. н.

За постигането на тези резултати значително е допринесло и широкото разгръщане на социалистическото съревнование и неговото правилно ръководене.

От погледа на вестника не отбягват и слабостите и недостатъците, които се допускат от някои колективи или от отделни работници. Затова говорят многобройните критични материали, публикувани във връзка с някои нарушения на трудовата дисциплина и качеството като в броевете 14, 17, 18, 19, 21 под заглавията: **„Злободневно“**, **„Песента на всяка събота“**, **„Не съвсем весели случки и злободневки на точен адрес“**, **„Ще стане ли цех „200“ еталонен“**, **„Защо е така...“**, **„Какво означава един час закъснение“**, **„Един малък пропуск — една голяма вреда“**, **„На актуална тема“**, **„Кой и как изпълнява задълженията си към колектива“**, **„Богати... сирачета?“** и други.

Digitized by Google

В брой 22 на вестника е отразен единият политически ден с аналитичната статия **„За достойна среща на XIII конгрес на БКП“**, като в нея са публикувани и всички работнически предложения, направени по този случай.

В брой 23 се прави интересна съпоставка на задачите, които остава да решава колективът в края на отиващата си 1985 г. и съвсем естествения преход към задачите, които следва да изпълнява през новата 1986 г. и деветата петилетка. Тези въпроси са отразени в материалите **„Главната задача — изпълнение на плана по всички показатели“** и **„Работническите предложения — ценен влог в съставяне на реален насрещен план за 1986 година и деветата петилетка“**.

По време на състоялата се наскоро XIV отчетно-изборна конференция на партийната организация в комбината другарите **Анани Станачков, член на комбинатския профкомитет, Андон Стойнев, оператор-настройчик от цех „Механичен“, и Симо Стоев, партиен секретар на отдел „Поддържане“**, направиха задълбочен анализ на съревнованието през изтеклата 1985 г. в комбината със съответните препоръки то да стане още по-действено през новата 1986 г. Вестник „Роден електрокар“ веднага отдели място на страниците си за тези изказвания, като ги публикува в **брой 24**.

С разгръщането на социалистическото съревнование и утвърждаването му като голяма мобилизираща сила в комбината нараства и необходимостта от засилване на неговото партийно ръководство. Ето защо не само на годишната отчетно-изборна конференция на заводската партийна организация, а както личи и от многобройните материали, публикувани на страниците на в. „Роден електрокар“, а и на почти всички партийни форуми проблемът за разгръщането на социалистическото съревнование, за завоюване на още по-определени позиции от комбината е стоял винаги на централно място. Съвсем точно е формулирана целта на дейността на партийния комитет и партийните бюра в тази насока — **да се създаде под ръководството на първичните партийни организации в колектива атмосфера на творческо търсене, на нетърпимост към техническия застой, да се подкрепят и развиват онези форми на социалистическо съревнование, които спомагат да се мобилизират и вдъхновяват хората.** И всичко това своевременно и изискано е отразено във вестника.

Особено силно впечатление правят публикациите за работата в комбината по научно-техническия прогрес. На страниците на вестника все по-широко се отразява дейността на първичните партийни организации под девиза **„Всеки комунист с личен принос в модернизацията на технологичните процеси, за достойна среща на XIII конгрес на БКП“**. Все по-широко място по страниците на вестника намират проблемите за организацията, реда и дисциплината на всяко работно място, за безкомпромисната борба срещу отрицателните явления. Проблемът за личния пример широко се дискутира във вестника.

Не е без значение да посочим, че почти във всеки брой се публикуват и снимки, които изнасят на показ проявилите се в съревнованието бригадири и работници — първенци в производството. Тези снимки се оказаха действена форма за морално поощрение и допринасят за мобилизиране на съревноваващите се.

Главна помощ и съдействие в подготовката на материалите за вестника, свързани със социалистическото съревнование, за неговото масово разгръщане и правилно развитие оказват на редакционната колегия комбинатският профкомитет и завеждащият социалистическото съревнование в комбината. По такъв начин по страниците на вестника се появяват все повече злободневни и интересни материали, свързани с положителните изяви в благородната надпревара, както и с отрицателните явления, които спъват в някои производствени звена да се разгръща още по-активно социалистическото съревнование.

Има обаче какво да се желае за още по-голямото усъвършенстване на вестника, за по-пълното отразяване в него на социалистическото съревнование. Необходимо е в това отношение да се разшири кръгът на неговите дописници и сътрудници и привличането на онези от тях, които все още недостатъчно активно участват в неговото списване. Има другари из средата на партийните, стопанските, прфсъюзните и комсомолските ръководства в цеховете и отделите, които със своето по-близко сътрудничество, могат много да помогнат комбинатският вестник още повече да засили своята роля като колективен пропагандист, агитатор и организатор, да дават чрез него по-голяма гласност на успехите и слабостите в техните поделения. По-широко място на страниците на вестника следва да намери проблемът за комплексния подход при воденето на съревнованието, в това число и умелото използване на всички фактори като гласността, сравнимостта и моралните стимули, които влияят на отношението и повишават интереса на трудещите се към него, активизират изявяването на техните професионални знания и опит, на личните и колективните възможности.

В заключение може да се каже, че социалистическото съревнование като изпитана форма за повишаване на политическата и трудовата активност на работниците и специалистите в комбината за електрокари „6-и септември“ е стояло и стои в центъра на вниманието на редакционната колегия, ръководена и подпомагана от партийния комитет, профкомитета и първичните партийни организации.

Сергей ИВАНОВ
завеждащ отдел „Пропаганда и агитация“
при Кирковски районен комитет
на БКП — София

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННИТЕ ОРГАНИ НА БКП

Авторски колектив

Книгата, дело на авторски колектив с отговорен редактор доц. д-р Георги Бърдаров, изследва основни теоретико-приложни проблеми на контролно-ревизионната дейност с оглед да се повишат качеството ѝ и приносът на контролно-ревизионните и ревизионните комисии на БКП за издигане ръководната и направляващата роля на партията в етапа на изграждане на зрелия социализъм. Авторите разглеждат въпросите на създаването и развитието на някои страни от същността и функциите на контролно-ревизионните органи на партията. Те изясняват тяхната роля за укрепване единството и боеспособността на БКП, анализират присъщите им методи и форми на работа, структура и организация, разкриват някои тенденции на развитието на контролно-ревизионната дейност. За теоретико-методологическа основа на разработката на въпросите са послужили произведенията на класиците на марксизма-ленинизма, Програмата и Уставът на БКП, решенията на нейните конгреси. Широко са използвани теоретичните постановки и практическите подходи на другаря Тодор Живков, разработени след XII партиен конгрес, и др.

СВЕТОГЛЕД И ПОВЕДЕНИЕ

Васил Вичев

Въпросите за същността и ролята на светогледа в обществения живот и в поведението на личността, за съотношението между знания, съзнателност и светоглед, за формите, методите и критериите на светогледното възпитание имат важно теоретическо и практическо значение. Авторът показва, че усъвършенстването на социализма предявява нови по-високи изисквания към светогледното възпитание на трудещите се и особено на подрастващите поколения. Наред с високата професионална подготовка то придобива все по-нарастващо значение за издигане ролята на субективния фактор в общественото развитие, за многостранната и високоефективна социална реализация на личността. Разкрита е спецификата на светогледа, която се определя от начина, обединяващ различните елементи на общественото съзнание, и от ролята, която играе в регулацията на социалното поведение.

ДЪРЖАВНОМОНОПОЛИСТИЧЕСКО РЕГУЛИРАНЕ НА МЕЖДУНАРОДНИТЕ ИКОНОМИЧЕСКИ ОТНОШЕНИЯ

Авторски колектив

Сътрудници от секция „Политическа икономия на съвременния капитализъм" при Икономическия институт на БАН изследват въпросите на държавномонополистическото регулиране на международните икономически отношения. Те правят анализ на същността и тенденциите на това регулиране на национална и международна основа в областта на външната търговия, износа на капитал, международния кредит, валутните отношения, научно-техническия обмен. Специално място те отделят на общностното регулиране на външноикономическите отношения на страните от ЕИО с третите страни. Книгата е предназначена за ръководни стопански и партийни дейци, научни работници, преподаватели, студенти и специалисти-икономисти в областта на външноикономическите отношения.

ЛИЧНО ПОМОЩНО СТОПАНСТВО НА НАСЕЛЕНИЕТО

Димо Владов

Авторът анализира социално-икономическата природа на личното помощно стопанство на населението. Той проследява неговото развитие, изследва отношенията му с общественото стопанство, формите на неговото участие в общественото производство, плановото му регулиране и материално осигуряване. В книгата е отделено място и на други съвременни проблеми на личното помощно стопанство на населението у нас.

Digitized by Google

ISSN 0204—8574

СОЦИАЛИСТИЧЕСКАТА ОБЩНОСТ: ЕДИНСТВО И МНОГООБРАЗИЕ

ПЕНЬО ПЕНЕВ

В този труд се обосновават основните принципи, върху които се изграждат отношенията между страните от социалистическата общност. Анализира се същността на единството между тях, което се характеризира като диалектическо единство и многообразие. Във връзка с това се изследват характерът, типът и формите на проявление на противоречията, възникващи между отделните социалистически страни, и методите и средствата за тяхното разрешаване. Значително място е отделено на ролята на социалистическия интернационализъм като основа за укрепване на единството на страните от социалистическата общност. Авторът подлага на критичен анализ концепциите на представителите на различните антимарксистки и антисоциалистически течения, извращаващи същността и характера на отношенията между страните от социалистическата общност. Той отделя специално внимание за разобличаване на фалшификациите, свързани с равноправието, суверенитета и независимостта на отделните социалистически държави, разкрива същността и ролята на национализма, на доктрината за „ограничения суверенитет", за „съветизацията" и други.

XXVII КОНГРЕС НА КПСС И ВЪНШНАТА ПОЛИТИКА НА СССР

ЙОРДАН ГОЛЕМАНОВ

В тази книжка от библиотека „Международна политика" на Партиздат се разглеждат въпроси от външнополитическото значение на конгресите на КПСС и по-специално на XXVII конгрес на партията. Авторът изтъква, че решенията на този конгрес ознаменуват нов етап в развитието на съветското общество. Конгресът потвърди неизменния миролюбив външнополитически курс на КПСС и на СССР и въоръжи съветските комунисти с нови постановки, отговарящи на изискванията на нашето отговорно време, издигна конкретни конструктивни предложения за прекратяване на надпреварата във въоръжаването, за разоръжаване, за мир и международно сътрудничество. Грандиозната мирна и съзидателна програма за по-нататъшния напредък във всички области на живота на СССР, утвърдена от конгреса, укрепва надеждите на трудещите се по цялото земно кълбо за мир и социален прогрес, вдъхва им нови сили в тяхната борба за по-добър и изграден на справедлива основа свят.

20700

Цена 0,35 лв.

Digitized by Google

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

[Partien Zhivot]

MAIN/UC-B

ПАРТИЕН ЖИВОТ

LIBRARY
DEC 23 1986

14 СОФИЯ, СЕПТЕМВРИ 1986 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 14 СЕПТЕМВРИ 1986 година XXXIII

ISSN 0204—8574

СЪДЪРЖАНИЕ

Уводна — Висока отговорност за качеството на обучението . . 3

ЗА КАЧЕСТВЕНО ПРЕУСТРОЙСТВО В ПАРТИЙНО-ОРГАНИЗАЦИОННАТА РАБОТА

* — Наука и производство, производство и наука — в органическо единство 11

Опит и проблеми

И. Йотов — Стратегия без алтернативи 31
Т. Джоков — За по-пълна реализация 38
С. Златков — Първичните организации и ускореното внедряване на научно-техническите постижения 44
Самодейност и отговорност:
С. Стоянов — Позиция на подкрепа и взискателност 50
Л. Янкова — Активност, продиктувана от вътрешна потребност . 55
П. Михайлов — По верен път 59

В ИМЕТО НА МИРА НА ЗЕМЯТА

И. Ганев — Висока отговорност за съдбата на човечеството . . 62
К. Маринова — Ядрените полигони — завинаги мълчаливи . . . 68

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

И. Куков — Трудно възстановяване след загубена инерция . . 75
Г. Иванов — Време за творческо обновление 79

Digitized by Google

[illegible]

[illegible] КОЛЕГИЯ

[illegible] Г. Бъчваров, А. Веселинов, К. Димов, К. Иванов, [illegible] М. Нинева, Д. Петков (зам.-главен редактор), [illegible] Д. Стоянов, Д. Стоянова, П. Трендафилова, Я. Хаджиев, Г. Цонков

[illegible] София, ЦК на БКП, ул. „Московска" 7. Тел. номератор 84-01.

[illegible] 1986 г. Подписан за печат на 30. IX. 1986 г.
[illegible] Формат [illegible] Обем [illegible] 6.
[illegible] Стойност [illegible] 0,55 лв.

[illegible] — София, ул. „Раковски" № 8, тел. [illegible]

Digitized by Google

ВИСОКА ОТГОВОРНОСТ ЗА КАЧЕСТВОТО НА ОБУЧЕНИЕТО

Нашето обществено развитие поставя на дневен ред качествено нови задачи и в развитието на образованието. Това е преди всичко изискването образователната система още по-тясно да се свърже с нуждите на нашата икономика, култура и наука, по своята структура и организация в много по-голяма степен да отговаря на бързо променящите се потребности на страната от ръководни и изпълнителски кадри. Времето повелява младите хора да получават образование, отговарящо на съвременните постижения на науката, техниката, технологията, на цялата култура. Още по времето на своето обучение да добият добра професионална подготовка и социални умения.

Както бе подчертано на XIII конгрес на нашата партия преустройството на системата на образованието следва бъдещо да се приспособява към закономерностите и тенденциите на научно-техническата революция, да се утвърждава като главен път за подготовката на висококвалифицирани работници и специалисти за всички отрасли на народното стопанство, за осигуряване на условия за тяхна реализация на младото поколение. По-нататъшното изграждане на единното средно политехническо училище заедно с другите видове средни учебни заведения да осъществи прелом в общата културна подготовка на всички ученици и развитие на технологичното мислене.

На този етап са намерени съответни организационно-педагогически и учебно-методически решения с оглед бъдещото утвърждаване на основната учебна документация — учебни планове и програми, необходими за преустройството на образователната система. От това от партийните организации се изисква още по-голямо внимание да се обръщат към тези въпроси, които все още недостатъчно задълбочено се изучават и не винаги в съдържанието, в целите на новата учебна документация и в нейните изисквания на учебно-възпитателния процес.

Сега в окръзите и общините предстои да бъдат изготвени и изпратени в [illegible]ка-товката и провеждането на [illegible] на съветите, на които ще бъдат обсъдени и приети [illegible] програми за по-нататъшното развитие на образователната дейност, [illegible] перспективите на социалистическото развитие на [illegible] стеми. Темата на пленума на ЦК на БКП „За по-нататъшно преустройство на образователната [illegible]

Digitized by Google

ВЕТЕРАНИТЕ РАЗКАЗВАТ

С. Керезов, М. Илиева — „Гибелна е всяка неподвижност на духа..." 83

ИДЕОЛОГИЧЕСКА ПОЛИТИКА И ПРАКТИКА

К. Луканов — Търсене на ясни отговори 88

ПРЕГЛЕД НА ПЕЧАТА, ОТЗИВИ, РЕЦЕНЗИИ

Р. Радев — Форма за постоянна духовна връзка между партията и народа 94

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

Й. Кръстев (главен редактор), **Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Димов, К. Иванов, Н. Иванов** (зам.-главен редактор), **М. Илиева, Д. Петков** (зам.-главен редактор), **И. Рачев, П. Стамов, Д. Станоев, П. Трендафилова, Й. Хаджиев, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП, ул. „Московска" 7. Тел. номератор 84-01.

Дадена за набор на 16. IX. 1986 г. Подписана за печат на 30. IX. 1986 г.
Тираж 55 000. Формат 70×108/16. Обем коли 6.
Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,35 лв.

ДП „Димитър Благоев" — София, ул. „Ракитин" № 2, тел. 46-31.

Digitized by Google

ВИСОКА ОТГОВОРНОСТ ЗА КАЧЕСТВОТО НА ОБУЧЕНИЕТО

Нашето обществено развитие поставя на дневен ред качествено нови задачи и в развитието на образованието. Това е преди всичко изискването образователната система още по-тясно да се свърже с нуждите на нашата икономика, култура и наука, по своята структура и организация в много по-голяма степен да отговаря на бързо променящите се потребности на страната от ръководни и изпълнителски кадри. Времето повелява младите хора да получават образование, отговарящо на съвременните постижения на науката, техниката, технологията, на цялата култура. Още по времето на своето обучение да добият добра професионална подготовка и социален опит.

Както бе подчертано на XIII конгрес на нашата партия, преустройството на системата на образованието следва бързо да се приспособява към закономерностите и тенденциите на научно-техническата революция, да се утвърждава като главен път за подготовката на висококвалифицирани работници и специалисти за всички отрасли на народното стопанство, за осигуряване на качествено нов тип реализация на младото поколение. По-нататъшното изграждане на единното средно политехническо училище заедно с другите видове средни учебни заведения да осъществи прелом в професионалната подготовка на всички ученици и развитие на технологическото мислене.

На този етап са намерени сполучливи организационно-педагогически и учебно-методически решения с разработването и утвърждаването на основната учебна документация — учебни планове и програми, необходими за преустройството на образователната система. Затова от партийните организации се изисква с още по-голяма грижа и внимание да се обръщат към тези промени, тъй като все още недостатъчно задълбочено се изучават и се вниква в същността, в замисъла на новата учебна документация, в новите моменти при организацията на учебно-възпитателния процес.

Сега в окръзите и общините дейността е концентрирана в подготовката и провеждането на пленуми на партийните комитети и сесии на съветите, на които ще бъдат обсъдени и приети комплексни програми за по-нататъшното развитие на образователното дело съобразно перспективите на социално-икономическото развитие на селищните системи. Темата на пленума на окръжния комитет на БКП в Плевен е „За по-нататъшно преустройство на образователното дело в духа на

Digitized by Google

решенията на Тринадесетия конгрес на БКП", във Враца ще бъде обсъдена програма за комплексно кадрово осигуряване на окръга до 1990 г. и до 2000 г. Подобни пленуми и сесии се подготвят от окръжните комитети на БКП във Варна, Благоевград, Бургас и др.

Наред с многото положителни промени в образованието, както бе посочено на XIII конгрес на БКП, все още съществуват значителни слабости и нерешени проблеми. „При наличието на ясни постановки и конкретни програми невинаги се действува с необходимата последователност. С твърде бавни темпове се развиват положителните процеси в преустройството на средните и висшите училища, в повишаването на квалификацията на кадрите и тяхното ефективно използване." Партийните организации следва задълбочено да анализират причините за проявяващите се недостатъци в качеството на учебно-възпитателния процес, както и пътищата за превъзмогване на конкретни недъзи в практиката, като наличие все още на отпадащи и неприбрани ученици, второгодници и изоставащи, незавършващи с випуска си и други явления, които водят до ниска социално-педагогическа и икономическа ефективност на образователната система.

Като се имат предвид състоянието на образователното и квалификационното равнище на заетите работници в общественото производство, бавният темп, с който се осъществява процесът за осигуряването на народното стопанство с квалифицирани кадри (тревожно явление особено за някои окръзи и за отделни отрасли); наличието на известен брой младежи и девойки до 30 години, останали с незавършено средно образование; занемарената на места система на вечерно и задочно обучение, на заводски и професионални паралелки — наложително е посредством действена и високоефективна организаторска и идеологическа работа вниманието на партийните органи и организации да бъде съсредоточено върху новото, върху горещите точки на преустройството. Партийните органи и организации следва да анализират причините и да предприемат действени мерки за превъзмогването на недостатъците в различните структурни звена на образователната система, като потърсят пътищата за това.

Отговорна е задачата за постигането на всеобщо средно образование. Необходимо е от партийните органи и организации да се разбере и осъзнае политическият замисъл на тази задача, проявяваща се в диалектическа връзка и закономерност с извършването на научно-техническата революция, с изграждането на развитото социалистическо общество и осъществяването на кадровата политика у нас.

Новата учебна година поставя нови отговорности. 43-то постановление на Министерския съвет от 16 юни 1986 г. определи началната училищна възраст за обучение в училище да започва от 6-годишна възраст (деца, родени до 30 юни на текущата година). Това предполага да се създаде стройна организация и програма за реализиране в пълнота социално-педагогическите задачи на детските градини. Необходимо е по-нататъшно разширяване на резултатите при внедряването на новата система за възпитание и развитие на децата от предучилищната възраст, грижи за израстването на физически и психически здраво поколение с положителна ориентация към ученето и труда.

В пълнота следва да се развива и реализира системата на учебно-възпитателната работа в I — III клас при петдневна учебна седмица и създаден рационален режим и се подготвят децата за обучение в IV клас. По-сложни моменти съществуват в прехода от III в IV клас, т. е. преминаването към предметната система, изучаването на новите дисциплини — химия, физика, биология и т. н., а също и в VII клас

Digitized by Google

с особеностите в ученическата възраст и по-трудното учебно съдържание. Партийните организации в училищата следва обстойно да анализират причините за незавършващите с випуска си 9 на сто от учениците в I—VIII клас; непродължаващите образованието след VIII клас (близо 7—9 на сто от завършващите); отпадащите още в I курс и IX клас ученици и т. н.

Сега следва да се създадат всички условия за внедряването на новата система за учебно-възпитателната работа в IV—VII клас, както и за VIII—XII клас. Наред с това да се моделира оптималното, новото учебно съдържание с неговата организация, форми, методи и средства за реализиране, съобразени с психическите и интелектуалните възможности на различните възрастови групи.

Нов момент през настоящата учебна година, който следва да се развива и разширява през деветата петилетка, е внедряването на ново учебно съдържание по осем професии и обучението на 10 500 специалисти по стратегическите направления в учебно-професионалните комплекси с двегодишен срок на обучение, с което в пълнота се моделира II и III степен на единното училище с дванадесетгодишен срок на обучение. Ето защо, както е посочено в Тезисите на XIII конгрес на БКП, от партийните организации следва да се положат специални грижи за издигане на равнището на учебно-професионалните комплекси в единното средно политехническо училище чрез обновяване на учебното съдържание, на номенклатурата на изучаваните професии и производствената практика на учащите се.

В центъра на вниманието на партийните организации в училищата трябва да бъдат и някои организационно-съдържателни аспекти на преустройството. Постановката на XIII конгрес на партията е: „Да се усъвършенствува организацията на учебния процес като комплекс от обновено съдържание и високо равнище на преподавателските кадри на основата на съвременна материално-техническа база. Да се извършат дълбоки качествени изменения в учебното съдържание и начина на обучение, като се отчита съотношението между процеса на възприемането и процеса на преработването на информацията.“ Изискването за обновено учебно съдържание предполага целенасочена работа за съразмерното му програмиране и насищане със съвременните достижения на науката и техническия прогрес — дейност, която следва умело да се ръководи и направлява.

Необходимо е да се усъвършенствуват организацията и интензификацията на учебния процес, да се постигне единство в усвояването, преработването и активното използване на информацията. Последователно да се развиват дейности, свързани с овладяването на компютърната грамотност от цялото младо поколение, да се засилва творческият и развиващ характер на обучението и да се създават условия за многостранно изграждане на личността, за формиране и развитие на нейните интереси и способности.

Пълен простор следва да получат интензификацията, техническата превъоръженост, електронизацията на учебно-възпитателния процес — дейности, които осигуряват качествено нова работна среда на кадрите в областта на образованието, която да води до създаването на условия за нова организация на работата, използването на високоефективни форми и средства в сложната и многостранна педагогическа дейност. Както повелява изискването на деня — да се отдели особено внимание на изучаването на математиката и информатиката, включително на приложната математика, като основа за овладяването на електронноизчислителната техника и процесите на съвременната автоматизация.

Digitized by Google

Някои традиционни педагогически прийоми, осигуряващи приемственост между класовете, индивидуалната работа с учениците, организацията на консултациите, другарската взаимопомощ, обществената отговорност на ученика пред колектива и други форми на работа с учениците следва да се наситят с ново съдържание и да се приемат на въоръжение.

Нерешен остава проблемът, свързан с преодоляването на информационната, режимната и организационната претовареност на учащите се — неоспоримо, сложно и многопосочно явление, превърнало се в недъг на обучението. Причините следва да се търсят преди всичко в организацията на цялостния научно-педагогически и възпитателен процес. Да се набележат решителни мерки в тази насока.

Партийната повеля за организираност, ред и дисциплина има конкретни свои измерения в живота и дейността на училищния колектив. Това изисква внасянето на висока организираност за укрепване социалистическата дисциплина навсякъде, да се воюва срещу проявите на разпуснатост и безотговорност, на безстопанственост. В последно време твърде често говорим за цената на времето. Известно е, че учебно-възпитателният процес се реализира в рамките на задължително регламентирано време, което юридически и нормативно може да се използва само за обучение. В учебната документация изрично и изчерпателно са посочени изключенията, допустимото освобождаване на учащи се от училище за други дейности. Зачестиха обаче случаите на откъсване от преки учебни занятия. Често урочното време се използва за други, не по предназначение цели. С това следва да се воюва. Съществуват и други недостатъци като тези за неуплътненото учебно време, незадоволителната на отделни места подготовка на учителя за урока, недостатъчното умение да се осигури високоефективен учебен труд. Не са единични случаите, когато не се вземат учебни часове или се закъснява за тях, прави се нецелесъобразно сливане, размествания, съкращаване на учебни часове, освобождават се от занятия ученици и др.

Въпреки известните положителни изменения, настъпили в училищната практика след излизането на заповедта за подобряване на дисциплината, от една проверка за периода от 11 април 1986 г. до 15 юни 1986 г. на всички ученици в страната се падат средно по 4,75 изгубени учебни часа, а на един учител — средно 3,86 учебни часа. За някои окръзи положението е още по-тревожно. Всичко това налага да се засилва партийният контрол и взискателност, да се повишава отговорността за възпитанието на младото поколение. В тази дейност не може да има никакво отклонение.

Писмото на др. Тодор Живков до ЦК на ДКМС постави отговорни задачи пред партийните организации за работата им по комунистическото възпитание на младежта, за изграждането на многостранно развита личност, която да бъде действително показател за едно съвременно състояние на образователния и възпитателния процес. Това изисква от комунистите и от всички преподаватели умението да реализират в ежедневната учебно-възпитателна работа конгресните изисквания, новите задачи и подходи, за да постигнат осезателни резултати в трудовото, идейно-политическото и военно-патриотичното възпитание, за нравственото, естетическото, здравно-физическото и духовното израстване на учащите се, за издигане на тяхното класово-партийно съзнание. Да се развива проявеното умение на първичните партийни организации и учителските колективи за превръщане на ежедневната учебна и трудова дейност във фактор за формиране и възпитание на новия човек, за развитие и укрепване на характерните черти на социалистическата личност.

Digitized by Google

Организацията на цялостната дейност на учебните заведения да довежда до по-успешното формиране на марксистко-ленински светоглед у учащите се. Защото едно от най-важните условия за богатството на личността, за способността ѝ да твори с жизнерадост и дръзновение е умението тя да мисли диалектически, материалистически, да си обяснява явленията в природата и обществото с принципите и критериите на марксистко-ленинската философия.

Новият подход в образователната система изисква по-дълбока интеграция и много по-резултатно единодействие на образованието, науката и културата. Там, където се кръстосват усилията на тези три сфери, всъщност се ражда новото, което характеризира и духовния облик на човека. Точно там се разрушават шаблонът и формализмът и се пристъпва към синтез и взаимно проникване, към разработването и използването на принципно нови форми и методи на възпитание, обучение и организация на учебния процес.

В разгръщането на движението „Знаме на мира" и „На класата — достойни синове" усилията на училището, ДКМС и ДПО „Септемврийче" и Съветите за духовно развитие трябва да бъдат насочени към цялостно развитие на творческите способности, към правилен професионален избор и създаване на всестранни условия за високоефективна социална реализация на младото поколение, за неговото комунистическо възпитание. Тук трябва да бъде потърсена ролята на отделните фактори на обществеността в работата за изграждането на младата личност.

Политическата принципност, съзнателността и активността са пряко свързани с комунистическото отношение към труда. Именно в процеса на труда се формират и другите комунистически добродетели като хуманност, колективност, честност, другарство и взаимопомощ, политическа преданост на делото на социализма. Така комунистическата идейност става сплав от знания, убеждения и практическо действие.

Тринадесетият конгрес на партията постави качествено нови задачи за решително подобряване на трудовото обучение и възпитание, професионалното ориентиране и професионалната подготовка на подрастващите. Тревожи оценката на конгреса: „След първите положителни крачки има определен застой в осъществяването на професионалната подготовка. Твърде често по съдържание и организация тя е на примитивно равнище и не отговаря на интересите на младите хора, както и на потребностите на икономиката на страната. Училищните и стопанските ръководства не полагат необходимите усилия за ефективна учебно-производствена дейност. Това, както и недостатъчно целенасочено и координирано въздействие на различните социални фактори, води до някои неблагополучия в трудовото възпитание и професионалното ориентиране на подрастващите. Не са малко младите хора, които проявяват нежелание да работят в материалното производство, които се отнасят с пренебрежение към професиите в областта на техниката и технологичното осигуряване на производството." Сега чрез окръжните и общинските програми за духовното развитие на селищните системи следва качествено да се подобри професионалната подготовка, за да се осъществява по-добрата реализация на младежта, да се повишава социално-икономическата ефективност на учебното дело.

Нараства отговорността на партийните организации в министерствата и ведомствата, в стопанските организации и предприятия за успешно решаване на задачите, за създаване на условия — осигуряване на работни места, суровини, материали за производството, на-

Digitized by Google

ставници и майстори и т. н. — за професионалната подготовка на учащите се, обучаващи се в различните видове учебни заведения. Реален показател, който следва да намери отражение в програмите и насрещните планове на стопанските организации в частта им за кадровото осигуряване на производството, е постигнатата наситеност на икономиката на 100 души зает промишлено-производствен персонал с кадри с висше образование, със средна специална и средна подготовка.

Потребността за обновлението на производството, на изделията може да се реализира само ако тази идея завладее специалистите, управленските кадри, от които зависи внедряването. За успешната реализация на нововъведенията успоредно с разработването и проектирането на изделието е необходимо да се постигне съответно равнище на подготовката на кадрите — на производителите. Всяко изоставане в подготовката води до снижаване на ефекта на внедряването и бързото морално остаряване на изделието. Сега е нужна изпреварваща подготовка и квалификация на самите изпълнители, които, от една страна, творчески доразвиват нововъведенията, а от друга — все по-масово се проявяват като автори на нови идеи и решения.

Важно направление в дейността на партийните органи и организации, в звената — потребители на кадри, е да се постигне прелом в издигане на качеството в дейността на субективния фактор, на работниците, специалистите и ръководните кадри, грижите за въоръжаването им с нови знания, умения и готовност за извършване на научно-техническата революция — да организират внедряването на нейните най-перспективни постижения. Партийната работа да доведе до разгръщане творческите възможности на трудовите колективи, за тяхното израстване и все по-пълна реализация като действителни субекти на управлението, като реални стопани на социалистическата собственост при новите условия.

Започнатото преустройство на образователната система поставя много по-сложни, много по-отговорни задачи. Предявяват се високи изисквания, свързани с качеството на труда на учителя. От това произтича и остротата на проблема за подготовката и квалификацията на учителите, която следва да осигурява високо научно равнище и творческо педагогическо майсторство.

Независимо от постигнатото образователната и квалификационната характеристика на учителите не отговаря на новите задачи. Само 27 на сто са с висше образование, над 52 на сто са с институтско образование, 15 на сто имат средна педагогическа подготовка, а някъде работят и нередовни учители. На преден план стои проблемът за работата с младите специалисти — учители, за преодоляването на някои негативни тенденции: допуска се да бъдат пренасочвани, освобождавани от разпределение, да не се търси отговорност за незаетите от тях учителски места и т. н. Широко да се разгърне практиката в училището да преподават изтъкнати специалисти, научни работници, дейци на културата и изкуството, изявени спортисти.

Тринадесетият конгрес на партията постави задачата през годините на деветата петилетка да се издигне качеството в подбора, подготовката и квалификацията на педагогическите кадри. Да се разработи ново съдържание на системата за базова подготовка и следдипломна квалификация на учителите в съответствие с изискванията на научно-техническия прогрес и духовните и идеологическите потребности на обучаващите се. Да се усъвършенствува нормативно-правната основа за реализацията и професионално-творческото израстване на учителя, за непрекъснато издигане и утвърждаване на неговия престиж, на благородната му професия. Да се създават условия за про-

Digitized by Google

фесионално-творческа изява на неговия труд, усилията им за умелото използване на по-ефективни методи и форми на обучение и възпитание, за внедряването на нова организация на учебно-възпитателния процес.

Независимо от постигнатото, изграждането и ефективното използване на материално-техническата база на образователното дело изостават от потребностите. И през осмата петилетка не са усвоени 140 000 000 лева за детско и училищно строителство. Налице е сериозен недостатък от учебни сгради, класни стаи, особено в големите градове. Ограничени са средствата за изграждането на физкултурни салони, ученически столове, общежития, бази за спорт и за извънучилищна дейност и т. н. Поради субективни причини и проявена ведомствена затвореност и ограниченост твърде неефективно се използва училищната база на ведомствена подчиненост за нуждите на образованието.

Животът налага съществено да се подобрят изграждането и използването на материално-техническата база на образованието. С оглед на това следва да се търсят възможности за общи решения в сферата на образованието, науката, културата, спорта, почивното дело. Последователно да се реализират програмите за изграждане на качествено нов вид училища, разполагащи с необходимите учебни кабинети и лаборатории, наситени с електронна и друга учебна апаратура, с видеотехника и вътрешна телевизия, с база за игра и спорт, с условия за научно-техническа, художествена и обществено-политическа изява, с работници за съвременна трудово-професионална подготовка. А за обучението на учениците в III степен наред с определянето на самостоятелните работни места да се полагат грижи за изграждането на учебни цехове, работилници, сервизи, халета, участъци и т. н.

С окръжните и общинските програми за развитието на образователното дело следва да се постигне ефективно изградена училищна мрежа на утвърдените контингенти на приема по професии и специалности за различните видове учебни заведения, за подготовката на необходимите изпълнителски кадри и тяхната реализация. Сполучливо да се решава проблемът и се постига съответствие между социално-икономическите и демографските условия на селищните системи с оптималното задоволяване на интересите на обществото, на потребностите на икономиката от кадри с желанията, интересите и способностите на съвременната личност. Да дадат отговор за преодоляването на неблагоприятните тенденции на раздробяване на училищната мрежа, ведомствената ѝ подчиненост, затвореност и ограниченост в подготовката и реализацията на кадрите в рамките на селищните системи. Необходимо е създаването на допълнителна мрежа от пансиони, общежития, домове за деца и юноши и т. н. Водещото начало при изграждането на мрежата следва да бъде единното средно политехническо училище с учебно-професионален комплекс с 12-годишен курс на обучение.

Изградените държавно-обществени органи спомагат постепенно да се формират нови отношения между държавните, стопанските и обществените фактори, които оказват възпитателно и образователно въздействие върху младото поколение. Осигурява се широка и ефективна интеграция между образованието, народното стопанство, науката, културата и обществено-политическите организации. При новите условия на извършващата се научно-техническа революция и провеждането на кадровата политика на партията нарастват ролята и отговорността на новоизградените държавно-обществени органи — окръж-

Digitized by Google

ните и общинските съвети за духовно развитие. Следва да се засили процесът на укрепване и изпълване с ново съдържание тяхната работа. По-цялостно да се утвърждават като единни органи за комплексно обхващане и ръководство на процесите, свързани с осъществяването на образователната политика.

Окръжните и общинските комитети на партията и първичните партийни организации следва да усъвършенстват организацията и съдържанието на политическата и организаторската работа за постигането на трайни резултати в областта на образователното дело, да утвърждават стил на висока компетентност, взискателност и безкомпромисност и създават условия за разкриване на творческите възможности на преподавателите и учащите се, грижа за тяхната квалификация, изява и развитие за пълен простор на възможностите им.

Партийните организации в учебните заведения следва да извисяват своите критерии в осъществяването на процесите на преустройството на образователната система, нейното адаптиране към изискванията на научно-техническата революция. Те трябва да бъдат компетентни организатори и политически зрели ръководители, да приемат на въоръжение острите проблеми на преустройството, да провеждат действени организаторски и политически мероприятия, които да въздействуват върху най-широк кръг хора.

Повелята на деня изисква открит сблъсък с отрицателните явления и деформации, степенуване на задачите, умение да се работи с хората. Като начин на ръководство да се утвърждава научният подход и компетентност в работата, постигането на висока организираност и деловитост. Цялата мощ на организаторската и политическата работа на партийните организации да се пренесе в низовите звена, в първичните колективи — да се формира умението да се създава атмосфера, която да ражда творчество и новаторство, да се освобождаваме от онова, което изхабява силите и времето на хората, да се засилва и утвърждава такъв партиен контрол, който разкрива истината и решава проблемите, който издига отговорността на комунистите в училището.

В някои първични партийни организации съществува примирение с недостатъците, а критиката и самокритиката имат формален характер, липсва градивният преобразуващ характер. Недостатъчно се води открита борба с негативното, за принципност и повишена взискателност. На места практическите действия на първичните организации в училище са слаби, измененията са несъществени, защото мерките са повърхностни и неконкретни.

Необходима е дълбока промяна — това е същността на политическия момент сега, това изискват от нас времето и бъдещето. На преден план да се изведат съдържателността на проблемите и високата организираност, острата потребност от решителни действия за осъществяването на научно-техническата революция. Дошло е време, когато вече само с добрата воля на просветните и на стопанските дейци не могат да се осъществяват задачите. Те ще се решават на основата и на икономическия подход — когато и потребителят на кадри, и този, който ги подготвя, ще носят отговорност, и то висока отговорност, за тяхното планиране, за тяхната подготовка и компетентност, за ефективното им използване.

Digitized by Google

НАУКА И ПРОИЗВОДСТВО, ПРОИЗВОДСТВО И НАУКА — В ОРГАНИЧЕСКО ЕДИНСТВО

РАЗГОВОР ОКОЛО КРЪГЛАТА МАСА

Участници: Митко ТЕНЕВ — първи секретар на Ботевски районен комитет на БКП в столицата; Ангел ЛЕФТЕРОВ — секретар на районния комитет; Иван АГАИН — ст. н. с., директор на Научноизследователския химико-фармацевтичен институт; Иван ЗАРКОВ — ст. н. с., заместник-директор на Института по микроелектроника; ст. н. с. Петър СТАНЧЕВ — секретар на партийния комитет на Централния институт по изчислителна техника и технологии; Стойна МИНКОВА — секретар на партийния комитет на Завода за изчислителна техника; Рангел ПЕТКОВ — заместник-партиен секретар на Института по микроелектроника; Иван ПЕТРОВ — ст. н. с., директор на Института по приборостроене; Коста ДИМОВ — от редакцията на списание „Партиен живот".

Коста ДИМОВ: — Защо решихме да проведем тази среща в Ботевски район на столицата? Затова, защото тук се развиват стратегически отрасли на националната ни икономика — изчислителна техника, микроелектроника, биотехнологии, и са съсредоточени много научни институти. Тук има създадени предпоставки за **пълна интеграция между науката, научните изследвания и разработки и производството.** На малко други места така синтезирано тези звена и техните ръководители могат да се срещнат и взаимно да оценят и да интегрират своята дейност.

Полезно ще бъде в изказванията си да разкриете и интересния, челния ваш опит, но и да поставите нерешените проблеми. Какви трудности, пречки, бариери срещате, които въпреки вашата убеденост и желание, разбиране и компетентност провалят добрите идеи и намерения.

Особено важно сега е да се видят различните страни на проблема „Наука и производство, производство и наука — в органическо единство". Да се прецени **как се овладяват и използват закономерностите, които действуват в нашето общество, за да се осъществява действително преустройство в мисленето и действията. Навсякъде да има ново виждане и действия, съответствуващи на високите критерии за ускорен растеж в икономиката и всички сфери на живота.** Вярно да се определят целите, да се използват съответствуващи подходи, средства и методи на работа. Да се постига необходимата взаимообусловеност, синтез на интелектуалния и производствения потенциал, на средствата, за да се осъществява научно-техническата революция, да се сътворяват качествено нови продукти на труда, да се отговаря на съвременните потребности.

Digitized by Google

Всички сме убедени в изискването **сега да се преустрои партийната работа**, за да може все по-пълно, своевременно да се обхващат и политически направляват тези процеси. Да се осигуряват условия, мобилизация на кадрите, на творците на научно-техническия прогрес и целите трудови колективи за изпълнение на решенията на XIII конгрес и постигане високите критерии и изисквания за растежа.

КЪМ НОВИТЕ ПРОБЛЕМИ — С НОВИ ПОДХОДИ

Да изкореним привичката на дълго и на широко да се обосновават трудностите; интегрирането на научната дейност между Българска академия на науките и ВУЗ и отрасловите институти върви бавно и трудно; за съдбата на откритията; защо производителите бягат от новостите...

Митко ТЕНЕВ: — Вече втора година, след Февруарския пленум (1985 г.) и особено след Тринадесетия конгрес на БКП, целият обществено-политически и икономически живот в района, както и практическата дейност на районната партийна организация са плътно наситени с темите и проблемите на научно-техническата революция. Това са проблеми с огромно мирогледно значение, в които е събрана в най-стегнат вид социално-класовата характеристика, идеологическият и нравственият смисъл на новия етап в развитието на страната.

Тази линия на партията се подкрепя напълно в партийните организации и трудовите колективи. У тях има вече обстановка на повишена готовност и активност за творчески действия.

К. ДИМОВ: — С какви реални дела Ботевската районна партийна организация ще докаже това?

М. ТЕНЕВ: — Законен въпрос. И ние сами на себе си го задаваме. Чувствуваме, че цялата партия — от Централния комитет до отделната партийна организация — има основание директно да ни го постави. Защото другаде в страната, в столицата няма толкова мощна групировка от научни работници — близо 4700 професори и ст. н. с., от които 1700 доктори и кандидати на науките, над 15 000 инженери и икономисти. И съвършено естествено е да се очакват значими дела.

В първичните партийни организации бе проведен обстоен разговор, **задълбочен критичен анализ и самоанализ и на успехите, и на нерешените проблеми**. Той стана основа на нови ясни цели, да бъдат утвърдени конкретни мерки за изпълнение решенията на конгреса. Те са групирани в следните главни направления: как да постигнем ново качество на икономическия растеж и на социалното развитие, като осъществяваме научно-техническата революция; да овладяваме съвременен стил, т. е. да търсим и оценяваме промените по реалните преобразования, които настъпват.

Ние, разбира се, имаме желанието веднага, колкото се може по-бързо, да вдигнем всички партийни организации, всички комунисти в името на голямата идея. Но задачите са толкова много, конкретни и сложни. Решаването им не може да стане с един замах, прибързано, по шаблон. Затова в обстановката на разговори и обсъждания, на много коментарии — на истински диалог, — на голямо търсене, **на подчертан стремеж да се започне коренно преустройство** създаваме атмосфера за отпращване на смелите новаторски идеи. А също да бъдат разкрити, обградени с внимание на пръв поглед и най-незначителните кълнове. Като се приложи селективен подход, без губене на време, напрегнато да се работи.

Digitized by Google

Да, всичко това е лесно да се каже, но трудно се осъществява, защото в една верига невероятно здраво са свързани множество задачи! Сега продължаваме упорито да работим, за да можем на основата на научно-техническия прогрес, в съответствие с изискването „За качествено нов растеж в икономиката", да формираме през тази година икономическите показатели на петилетката. Известна увереност ни дават резултатите, които постигнахме през първото полугодие на т. г. — над 20 на сто ръст в сравнение с 1985 г. на промишлената продукция, на производителността на труда, фондоотдаването. Именно защото насрещните планове на колективите бяха изградени по-добре от всеки друг път, на базата на конкретни разработки на научно-техническия прогрес. Чак след това в края на т. г., когато определим предметната структура на производството, изясним и ресурсните възможности, ще утвърдим програма за неговото „Технологично превъоръжаване". Това ще бъде единственият документ, по който системно и продължително през цялата петилетка ще работи районната партийна организация.

Ето така бих определил **организационния подход** на районния комитет в настоящия момент. По-точно това е подходът, който възприе градският комитет на БКП в София след критичните бележки на XXIV отчетно-изборна конференция. И той се прилага последователно и мащабно.

Ще отделя специално внимание на няколко въпроса, които ще помогнат по-конкретно да изясня неговото съдържание:

Първо. Наличието на производства и научно-развойна дейност в района, каквито са електронноизчислителната техника, микроелектрониката, производството на електронни елементи, биотехнологиите, полиграфията, ни определиха мястото в направлението на „главния удар", ако може така да се каже, на партийната стратегия. От нас се изисква **да прегрупираме силите си, да променим подхода, за да има реални пробиви в близко и по-далечно време.** С развойната си дейност Централният институт за изчислителна техника и технология, Институтът по микроелектроника, Научноизследователският химико-фармацевтичен институт например значително скъсиха и направо догониха водещите фирми по основни параметри на изделията. Успех, за който до миналата година не можеше да се говори. Но той още не е пълен. Може дори да остане и без значение, **ако не се превърне в производствена технология, която да гарантира качеството, себестойността, надеждността на изделията.**

По цялата верига във всичките тези направления сме създали обединени колективи с обособени в тях партийни групи и партийни организации. Работата им — лична и колективна — се оценява според етапното изпълнение на задачите. За петилетката те трябва да гарантират увеличение на производството около два и половина до три пъти.

К. ДИМОВ: — А как другите колективи, които не са в стратегическите направления, ще определят своето място? Как там се организира партийната работа?

М. ТЕНЕВ: — Говорим за нов климат, нова обстановка — за преустройство. Преди всичко партийните комитети и организации трябва да изискват **да се промени информираността и конкретната сравнимост.** Сега разполагаме с данни за групи изделия, за отрасли, но това е далеч недостатъчно. Твърде окрупнено пресмятаме кой с колко години бяга пред нас, кой с каква производителност, технически параметри, равнище на конструкцията ни изпреварва. Това е нужно, разбира се, но повтаряно само така, то по-често угнетява вместо да под-

Digitized by Google

тиква. Сега много рядко или почти няма **осезателни измерители, които да засилват конкретната отговорност в най-малкото стопанство, организационно звено.** Не е лесно, разбира се, но живата организаторска работа, към която се стремим, не може без това. Ще кажете: има план! Да! Но въпросът е — той под или над равнището на най-доброто е? Тогава? Каква да бъде конкретната цел? Със съдействието на ВУЗ, научните институти и предприятията сега създаваме съвместни колективи, та постепенно да овладеем тази много важна територия. Нима всеки от нас не знае, че именно поради неуточненост на измерителите за конкретните производствени дейности най-често в разговорите между работещите там се разисква и сравнява кой колко получава. Дотук стигат нещата. Без това, разбира се, не може. Но такива разговори трябва да се водят при условие само че в центъра на вниманието поставим определени цели и как да ги постигнем.

Второ. Усъвършенстването на научно-приложната дейност и задълбочаването на програмната организация на научната дейност е, бих казал, главното в съдържанието на промените на стила на работа. Умишлено, не заради това, че сега е популярно да се разисква по определението „внедряване", се спирам на проблема **научно-приложен подход.** Той дава по-точна характеристика на несравнимо по-високите изисквания на етапа. Убеденост в организационните и научните кадри в района има в това. Аз ще посоча две негови страни.

Твърде много хули сме отправяли към производителите, че бягат от внедряването. Такава позиция като защитна мярка изведоха на преден план и самите научни и внедрителски организации. Но каква е истината? **Готовността на редица изделия и технологии за промишлено серийно прилагане е съвсем недостатъчна.** Това не скриват в конкретните случаи и ръководствата на институтите, и научните работници. Наплашени са производителите. Това не може да се отрече. Затова те бягат често от новото. Пък и новости ли са те, когато не са проверени в полупромишлени условия, когато елементарни неща се коригират в хода на редовното производство, разстройват го. С една дума — решаването на този проблем е свързан със създаването на такова звено, нека го наречем пилотно, полупромишлено, буферно и т. н., което е **реалният мост между науката и производството** и осигурява прилагането на научните разработки.

Водещи институти като Научноизследователския химико-фармацевтичен институт, Института по микроелектроника възприеха по-отрано такъв подход и приложната им дейност е несравнимо по-добра. Нещо повече, Научноизследователският химико-фармацевтичен институт трайно се облегна и на маркетинга и резултатите са похвални. Сега в това отношение имаме пълната подкрепа на Градския комитет на БКП, на стопанските организации „ИЗОТ" и „Фармахим". С комбината в Ботевград ще се изгради именно такава база. Горещо и убедително подкрепяме такива действия и смятам, че именно тук трябва с предимство да се съсредоточат ресурсите за развитие на науката, а не да се изгражда друга база. Последователно такава линия много правилно възприеха и Висшият машинно-електротехнически институт „В. И. Ленин", Висшият химико-технологически институт и другите инженерни висши учебни заведения. Това е един от най-ярките примери за решаване на проблема „наука—производство, производство—наука — в органическо единство".

Големият въпрос според нас е, че **интегрирането на научната дейност между БАН, ВУЗ и отрасловите институти върви най-бавно и най-трудно.** Всеки сега си има своя система на финансиране, планиране, управление, стимулиране. Софийският градски комитет на БКП много активно координира усилията, настойчиво изисква, **ние също,**

Digitized by Google

но и бавното придвижване е също факт. Мисля, че без решителни мерки за единна кръвоносна система, общ мозъчен център, еднаква отговорност и облагодетелствуване трудно ще се намери единство. Това мнение е лично и го изказвам само за да подкрепя едно предложение за по-целенасочена дискусия в това направление, защото засега тя се отбягва.

Ще посоча и един факт. Твърде много ще се затрудни всеки да определи приоритетните направления за развитие на материално-техническата база през петилетката, след като всяко едно от тези три звена само обосновава своите материални и кадрови потребности. Много хетерогенна засега е тази система, с различни методи и форми на заплащане, на оценяване на резултатите и т. н.

Не мога да отмина и онази огромна отговорност пред партийните организации в сферата на науката за **интензификацията на научно-приложната дейност, на научния, проектантския и инженерния труд.** Едно проучване преди две години показа недобро познаване по тези въпроси, слаб личен и на ръководствата интерес към тях, както и към икономиката на научното прилагане. Сега директно под контрола на Градския комитет на БКП, с обединените усилия на институти и заводи, с изграждането на съответни програмни колективи се осъществява конкретна работа за изработване и прилагане на 16 броя 32-разрядни мини-ЕИМ и 200 броя 16-разрядни професионални микрокомпютъра. Това ще даде положителен тласък на растежа. Обект е и на нашия засилен партиен контрол.

К. ДИМОВ: — Започнахме разговора с въпросите на стила. Моля ви, разкажете по-конкретно за него като сърцевина на преустройството сега.

М. ТЕНЕВ: — За нас сега от изключителна важност е ограничаването на многото мероприятия, освобождаването от безплодни съвещания, срещи, разговори. Немалко усилия полагаме да премахнем дълбоко вкоренената привичка дълго и нашироко да обосноваваме трудностите, да поставяме въпроси.

Конкретни са задачите, които си постави районният комитет на БКП. Стремим се практическата работа да организираме така, че две трети от времето ни да преминава в тези партийни организации, които отговарят за изпълнението им. Но етапът според нас ни налага и друго преустройство. Досега обикновено усилията си насочвахме към най-слабите организации, след това към средните и най-малко към добрите. А в последните най-често водим гости и с тях се представяме. Сега вниманието ни се измести към тях. За **да се развива по-силно и по-бързо — ускорено — новото.** Другите, разбира се, не сме изоставили, но сме увеличили времето, което трябва да отделим за създаване и изучаване на новото, за неговото разпространяване. Там сме насочили повече силите.

Съдбата на откритията, на новото винаги се е определяла не само и не толкова от тяхната вътрешна същност, а и от социалната атмосфера в обществото или колектива. Дори и най-добрите открития не са виждали бял свят, ако срещнат безразличие и незаинтересованост. Като се опираме на решенията на XIII конгрес, на Февруарския пленум (1985 г.), с нашата идеологическа работа търсим по-резултатно оптимизиране на социалното обкръжение, за да постигаме по-пълно сливане на целите на социализма с интересите на хората. В тази насока се стремим и непрекъснато да усъвършенствуваме партийното ръководство над другите субекти на социално управление в района — профсъюзната и комсомолската организация, научно-техническите дружества... всички до един! **Всеки да намери своето място със специ-**

Digitized by Google

фичната си дейност, да поеме своя дял в преустройството, в осъществяването на качествено нов растеж в нашето развитие.

НАЙ-СКЪПОТО НЕЩО Е ВРЕМЕТО

Принципите единни — изискванията еднакви; простите технологии се свършиха — за новите са необходими поновому мислещи, знаещи и можещи хора; интензификацията на изследователската работа; единственият критерий — реализираният ефект

Иван АГАИН: — Безспорно, **немислимо е да се осъществява партийната стратегия за качествено нов растеж без органическо единство между науката и производството.**

Много хора, даже и стопански ръководители, разбират това в буквалния смисъл: специалистите от лабораториите — в производството. Там им е мястото! Но ние изживяхме този период. И сега може би ще тръгнем срещу течението именно по този пункт. В какъв смисъл? Ние стигнахме например до положение ежегодно да имаме 10—12 хиляди командировъчни човекодни на специалисти в провинцията, в заводите. Това значи, че ежедневно двайсетина души са били някъде. А да не говорим за пребиваването в софийските заводи без командировъчни. Цялата тази дейност, разбира се, даде резултат. Но през това време лабораториите бяха празни. Вместо да се появи още една разработка, също така ефективна, се изчаква. **А за съжаление най-скъпото нещо е времето.** И когато се върнем да разработваме новото, то вече е остаряло. Ето защо ние сега се „прибираме" в института, а решаваме проблема от научната информация до реализацията на готовото изделие с помощта на малките предприятия, за които вече много говорим.

Разбира се, искам да предпазя от мисълта за това, че може да се даде някаква универсална рецепта, защото спецификата на фармацията — специално биотехнологиите за лекарствените средства — е такава, че активните субстанции могат да се изработят в полупромишлени установки и да покрият неколкократно потребностите на страната. Например ние имаме сега един противоасматичен продукт от 1 кг, от който се получават един милион опаковки. А на страната трябват 100 хиляди. Значи с един килограм решаваме потребността ни за 10 години. Можем и да изнасяме. За разлика от тежката индустрия при нас съществуват условия наистина да затворим цикъла, с възможността рязко да намалим загубата на време с интензификация на изследователската работа. А също — да се елиминират така наречените скрити дефекти. И то още при нас, а не пред очите на завода. Защото всеки, който е внедрявал, знае какво значи това. При нас вече се постига един буквален преход от институт, който убеждава, че е в състояние да направи хубава разработка, в институт, който довежда работата докрай. Доказва, че е създал висококачествени изделия, високоефективни разработки.

Изключително важен момент в този процес е **обучението на кадрите,** които ще поемат новата разработка. За „Фармахим" по-важен според мен няма. Защото **простите технологии се свършиха. За новите са необходими мислещи, знаещи и можещи хора.** Ако предварително кадрите от заводите не се обучат, внедряването ще бъде кошмар. В това отношение следва да се води битка, да се преодоляват барнери.

К. ДИМОВ: — Какво пречи да се реши този въпрос? Няма ли правилници, които да уреждат как да става това?

Digitized by Google

И. АГАИН: — Има много правилници, много механизми. Има фонд за подготовка на кадри. Нашето желание е да дойдат при нас и да се учат. Ето сега например в Радомир за пръв път се пуска инсталация за органичен синтез, а няма обучени специалисти. В края на годината влиза в действие крупен цех. Там ще бъде много трудно, ако още сега съответният екип не дойде и не усвои сам, с ръцете си, с мозъка си целия този процес и по-нататък просто да го продължи. Но ние не сме в състояние да ги задължим. Публична тайна е, че има заводи, чийто фонд „Подготовка на кадри" често отива за запушване на дупки от неизпълнени производствени задачи. А ръководителите им си мислят: все някак си с помощта на науката ще се оправим. И след това започват мъките.

Изводът е, че **подготовката, преквалификацията на кадрите трябва да става още в момента на строителството.** Тогава да ги обучим и след това заедно с нашите хора да продължат работата. Ето къде партийните организации със своята авторитетна намеса могат да помогнат.

Следващият момент е свързан с преминаването на всички дейности на **самоиздръжка.** Засега имаме малко опит, но вече е очевидно, че когато се влагат свои пари, се мисли повече. Предварителната оценка и критерии към отделната разработка става вече едва ли не на конкурсно начало. Един пример. Предвиждаме разработка на противоязвен препарат. В началото за нея ни представят икономическа сметка с много оскъпена суровина. Кой е този, дето ще си позволи да разработва такъв апарат?!

Сега в условията на самоиздръжка първоначалните изследвания стават от собствения фонд на института. Научният и стопанският съвет „зорко следят", защото знаят как се изкарват тези пари. Така че критериите за новото изделие се определят още при подбора и залагането му. А затова се изисква една изключителна информираност. В това отношение се помага много, за да имаме своевременно цялата патентност, цялата научна, търговска, икономическа информация. Така се прецени изгодата и закупихме за малкото предприятие, което създадохме, за 180 хиляди долара кондеционер. Нашите колеги от Бургас ни искаха само за разработката 800 хиляди лева, за инсталацията да не говорим, и то без да определят краен срок. А ето — има си международна цена и само според нея, ако можеш — прави го! По-дисциплиниращ фактор от този аз не виждам. Ето това е пример колко **наложително, но и мъчно е преустройството за пълно овладяване и прилагане на икономическия подход.** Без да смятам, че ние сме го постигнали окончателно — защото такива едни понятия като себестойност и цена отначалото се бъркаха и от старши научни сътрудници. А сега и докторите на науките вече питат: сметка има ли? Иначе не се захващат. При нас може би сме пресилили малко, но към принципа „според количеството и качеството на вложения труд" сме приели едно задължително допълнение — резултата от този труд. И понеже в нашите условия това е комплексен въпрос, а понякога въпрос и на късмет, резултатът невинаги е адекватен на количеството и качеството на вложения труд. Но ние се стараем да съответствува на заплатата. А разликата е от 0 до 2000 лева допълнително възнаграждение. Това силно дисциплинира при подбора на тематиката.

К. ДИМОВ: — Пречи ли ви, че икономическият механизъм често се променя, усъвършенствува? Вие вече като че ли имате ваш механизъм, който си действува.

И. АГАИН: — Докато не дойдат някои контрольори, разбира се. Стараем се да спазваме нормативите, но е трудно, защото при тази динамика човек трудно се пренастройва.

Digitized by Google

М. ТЕНЕВ: — Интересува ме какво пречи допълнителното възнаграждение да се движи от 0 до 2000 лева. Нали това се търси — силна диференциация.

И. АГАИН: — Какво пречи? Неуточненостите, а и неумението да се заплаща според количеството и качеството на труда. Възможността всеки да претендира: защо другият взема, а аз не вземам? А и с икономическия механизъм, и с възпитателната работа следва да се формира съзнанието; откъде да вземем, ако няма резултати, от хамбара на държавата ли?

К. ДИМОВ: — Нещо за столичната инициатива „Наука—производство—съвместен насрещен план"?

И. АГАИН: — При нас опита го има. Ние правихме рейдове всяка есен — от завод на завод, и съставяхме съвместни планове, преди да има още договорна система. Да не преувеличавам, но вече може би половината от дирекциите на „Фармахим" идват при нас да направим съвместни планове.

М. ТЕНЕВ: — Другарю Агаин, вие сега сте в центъра на една идея, която лека-полека си пробива път, а именно за по-широкото обединяване на усилията на разнородни звена, които със стопанските си структури и механизми да действуват като единен технологически център. Моля ви, по това малко да поразсъждавате, т. е. за една висша форма за съединяване в органическо единство на науката и производството. Не зная дали е правилно да го наречем „програмен колектив".

И. АГАИН: — Вижте какво се получава: от една страна е разположен Научният институт за химико-фармацевтични изследвания с 600 души, със свои малки предприятия, полупромишлени установки, стопанства и т. н. Зад него, зад оградата му се намира малко предприятие на Медицинската академия. От трета страна се намира биотехнологична единица, от четвърта — през оградата — Висшият химико-технологически институт. А ние се виждаме по-често на такива срещи, отколкото там като съседи. Сега, между прочем, до нас се завършва и средно специално училище, което предполагам никой не го е планирал така предварително. Та ако всичко това се свърже като единно действуващ организъм — с единен план, с единни комуникации, ще се види, че е глупост например всяка единица да си има своя малка парна централа и т. н. Няколко разговора вече водихме — търсим начин за обединяване на възможностите. Сега модерна е думата „сдружение". Не е важно как ще се казва в случая, важен е смисълът, обединяването на този потенциал, от което е трудно още отсега да определим резултатите, но е сигурно, че ще бъдат много големи. И още нещо. Пожелахме да вземем незабавно 10 студенти, които са прекратили следването си поради слаб успех — нали 8 месеца трябва да работят, — хем да не забравят дъха на химията, хем да видят как излиза хлябът. Оказа се, че това не може, защото в София има организация за студентски труд и те могат да отидат само в столовете и в строителството. Вижте какви формални пречки се създават. А колко още бариери от най-различен характер има, които с общи усилия трябва да преодолеем.

М. ТЕНЕВ: — Проблемът всъщност, който рязко ги противопоставя, е кой да бъде директният разпоредител с материалната база и кой в края на краищата ще има „вето" при разпределянето на ресурсите.

М. АГАИН: — Резултат в това отношение ще се постигне, когато всичко се постави на еднакви икономически изисквания. Ако едната организация е само на договори, а другата — на бюджет, трудно ще се съюзим. Така че тук имаше въпрос: как се определят критериите

Digitized by Google

за ефективност на научноизследователската дейност. При нас може да сме пресилили, но единственият критерий е реализираният ефект. Реализираният! Защото и тук има много спекулации. Какво значи планов, потенциален и т. н. ефект. Потенциални пари няма. Парите ги има или ги няма. В някои другари има опасения, че по този начин се накърнява науката и т. н. Нашият опит досега е показал, че който може да направи разработка с висок ефект, той прави истинска наука. Който спре до публикация, обикновено и публикацията му не е нещо особено... Ето защо имаме една молба — в бъдещия закон за науката да се реши този въпрос. Защото сега, за да стане един наш специалист ст. н. с., тоест да расте в научното поприще, трябва да се отдели за 2—3 години от практическата разработка. И ето един парадокс — обикновено колкото „по-дисертабилна" стане темата му за защитата, толкова по-малко може да се използва после. Разбира се, ние имаме прецеденти — няколко души по наше предложение направо с разработки с висок икономически ефект се хабилитираха. Но понеже съм член на Висшата атестационна комисия, зная как се посреща това.

Каква схоластика най-често се получава? Човекът има авторство, работи в институт, има патенти в чужбина или прилага чужд опит с творчески принос, допринася за голям народностопански ефект и иска да стане ст. н. с. „Да видим къде ти е творческият принос" — питат го. Казвам им: „Другарят има патенти, изобретения, творчество". А те: „Не, не, научният принос?" Според мен това подтиква към откъсване на академичните звена от практиката. При тях основният критерий е колко пъти е цитирана външната научна мисъл в трудове на кандидата. После, след удостояването, на такъв човек с научно звание му е някак под достойнството да отиде и се занимава с практически проблеми.

Аз ще си позволя да изкажа още едно мнение. Науката е фундаментална, приложна и разработваща. Но тези три „етажа" са неделими. Особено на териториален принцип, както е при нас. Даже имаше някакъв уклон в Закона за научните степени и звания — ведомствената наука да не се нарича въобще наука. Това е много опасно, защото не става дума как ще ни наричат, но немислимо е да се върви напред с катинари, с преграда между тези три етажа. Пак повтарям — в науката те са неделими. Наука прави този, който може независимо как се нарича институтът или звеното, в което работи, и към каква категория са причислени.

Петър СТАНЧЕВ: — Напълно подкрепям другаря Агаин за израстването на кадрите. На последния научен съвет при нас за одобряване кандидатурите за ст. н. с. бяха отхвърлени трима души именно по тези съображения. Хора, допринесли голям икономически ефект от внедряване на разработки, известни в института като най-добри специалисти, но нямат публикации. От Висшата атестационна комисия искат именно публикации. Не признават или не се съобразяват, не зная как да го кажа, с десетките милиони левове икономически ефект, който тези хора с изобретателството си допринасят за народното стопанство. Да, независимо от това, че за 10—12 години трудов стаж те са доказали, че са отлични специалисти и творци и че зад гърба им стои огромен конструкторски труд, изразен в хиляди страници технически документации и реализирано внедряване. Те нямат публикации, понеже не са разполагали с време за тяхната подготовка. Естествен е въпросът — публикацията трябва ли да бъде лимитирана в такъв случай?

Ще споделя нещо ново, което в известна степен отговаря на изискването за органично единство на науката и производството. Става

Digitized by Google

дума за производство, което се ръководи и извършва в самия институт, в развойната организация. Това беше отдавнашна идея, но през тази година я реализирахме. Рано е още за глобални изводи и заключения, но сме сигурни, че модерната техника, която сътворихме в института, е от жизнена необходимост за потребностите на столицата. Съответните най-съвременни електронноизчислителни изделия до края на годината ще се получат от потребителите. Но тази сложна техника изисква съответно овладяване, за да се стигне до пълноценното ѝ използване. Хора с друга грамотност ще трябва да работят на тези машини.

Както се вижда, **преустройството,** в което всички сме убедени, че трябва да настъпи, **е конкретно, жизнено необходимо дело.** И към това главно сега е насочена целокупната ни партийнополитическа и организаторска дейност. Съдействуваме то да се извършва в хода на работата, с необходимата последователност и взаимообвързаност. Голяма помощ ни оказват и производствените предприятия с техния опит. Производителят също е заинтересован, защото идвайки при нас, той фактически започва да се приготвя за внедряване на новостите в производството.

С НОВАТОРСТВО — НАВСЯКЪДЕ И ВЪВ ВСИЧКО

Челният опит — мощен лост на ускорението; от експеримента — към технологията; противоречието и сблъсъците — път към новаторството...

Иван ЗАРКОВ: — Тук вече се засегнаха много общи и частни въпроси от проблема „наука—производство" и недвусмислено се подчерта ползата от наличието на един „буфер" между едросерийното производство и науката. Това е „буфер", който наричаме по различен начин. При едни се казва опитно производство, при други — малко предприятие, при трети е някаква друга форма за съвместяване на научната и производствената дейност, и т. н. Но тази форма, трябва да си признаем, не е наше откритие. Аз преди известно време бях в Съветския съюз. Там се извършваше едно преструктуриране на научния и производствения фонд. Имаше решение само 20 на сто от институтите да продължат да съществуват самостоятелно, а 80 на сто преминаваха в сферата на материалното производство и директно се предаваха към заводите с цел създаването на научно-производствени обединения. Тези 20 на сто, които оставаха на самостоятелно съществуване, всъщност бяха институти, които дотогава са успели да изградят своя собствена производствена база. Държавата преценяваше, че те могат да продължат да съществуват самостоятелно, защото отговарят на условията за тази тясна връзка между производство и наука. В същото време някои, предимно по-малки заводи, се предават към ВУЗ. Или научният потенциал, който съществува във ВУЗ и в Академията на науките, се допълва с производствени предприятия. При нас този въпрос се решава почти по същия начин. Може би формите са малко по-различни в съответствие с конкретните ни особености. Мисля, че животът доказва какво е предимството на една такава структура. Тук във всички изказвания това беше доказвано. Особено важно е, че в опитното производство се извършва предварителна проверка на разработките. Откриват се техните слаби места, а не това да става, когато бъдат предадени в завода. Тогава всичко е по-трудно и изисква многократно повече време. При нас стремежът е предварително в условията на едно по-малко производство да се изшлайфа разработката до последния възможен детайл и чак тогава да я преда-

Digitized by Google

дем в предприятието, където всякакви промени са нежелателни. Защото не бива да искаме от хората там пренастройки. Това за едно крупносерийно производство води до големи загуби, до неговото спиране, докато се изяснят някои проблеми. Ами хората? Принудени са да бездействуват. Става и друго — допуска се малкосерийно производство, което не е изгодно за голям завод. При нас се разработват интегрални схеми, за някои от които има потребности само от по няколко хиляди бройки годишно. Всяка една от тези интегрални схеми осигурява произвеждането на едно голямо изделие. Но какво значат няколко хиляди схеми от даден тип за един голям завод? Той никога няма да ги приеме, няма да се съгласи да ги произвежда, тъй като за него минимумът е поне няколко десетки хиляди.

В нашите условия за извършване на развойна дейност се използват много скъпи съоръжения. Те не могат да се натоварят пълноценно и на две смени да работят — твърде скъпо ще ни струват. Затова ние използваме тези развойни линии за осъществяване на опитно производство, за донатоварване на техния капацитет, за получаване на допълнителна продукция и приходи за института.

Или да вземем друга страна на проблема, че още в процеса на разработката е много полезно участието на производителя. Налага се и обучението на изпълнителите. Да, това е много важно, въпреки че почти не се практикува. Заводите обикновено имат много натоварена производствена програма и е трудно да отделят хора, които да отидат в института да се обучават.

Малките производствени единици са много гъвкави, бързо се настройват, а един голям завод трудно реагира на новостите. В опитните производства работят много научни работници, което позволява там да се произвежда и в по-големи серии и изключително сложна висококачествена продукция. И най-важното все пак си остава — пряката връзка наука—производство. При наличието на такова малко производство тя се осъществява по-лесно. Хората от института непосредствено участвуват в съзидателния процес и това си е тяхно нормално задължение. По-пряка връзка не може да бъде измислена. Все пак какви са затрудненията? Ако ние разработим и произведем изделието при едни условия, а заводът разполага със съвсем други условия, значи почти нищо не сме направили. Тогава ще се налага да го доработваме, ще изникват нови и нови проблеми.

По-големият проблем обаче е, че висококвалифицирани научни работници в някои случаи трябва да извършват и производствена дейност. Ние се опитвахме по много начини да решим този въпрос. Първото ни становище беше да обособим един производствен и един развоен колектив. Но разделянето на науката и производството, макар и в рамките на института, роди веднага напрежение и противоречие. Тогава възниква друг проблем, който все още не е решен — това е узаконяването на опитната продукция. Тя се реализира с оборудване и от хора, които се използват и за развойна, и за производствена дейност. До ден днешен икономистите не могат да измислят някакъв механизъм, това производство да бъде отделяно от развойната дейност. По този начин не може да стимулираме по-пълно кадрите, които се занимават с производство, и да компенсираме факта, че един научен сътрудник или старши научен сътрудник трябва да работи на машина и да произвежда нещо. Когато не е узаконено производството, не можем да ползваме някои привилегии като например отчисления от икономия на материали и пр.

Затрудненията при внедряването идват и от това, че понякога определен завод иска да прави едно изделие в голяма серия и много години. Докато той печели от някое изделие, ако му кажеш, че с

Digitized by Google

друго ще увеличи печалбата пет пъти, той предпочита сигурното, усвоеното и не е намерен още начин да му се повлияе — с убеждение или санкции.

Пак ще се върна към опита на съветските ни другари. Там всяка година се извършва атестация. При нас също се правеше атестиране на продукцията, но комисиите невинаги са в състояние да оценяват достатъчно задълбочено нещата. А комисиите в СССР дават оценки за нивото на продукцията и съответните премии или санкции. Ако тя е над световно равнище, се премира и предприятието получава допълнителна възможност за печалба. Ако продукцията е под необходимото ниво — от печалбата започва да се отнема някакъв процент, така че като минат няколко години и заводът продължава да произвежда тая продукция, той започва да работи на загуба. И ще не ще, той я обновява. Ето опит за икономическа принуда.

М. ТЕНЕВ: — Пазарът също така въздействува. Икономически те притиска...

И. ЗАРКОВ: — Когато на пазара няма други, ще се купуват и лошите изделия.

Искам да споделя с вас, че общи рецепти не може да има, тъй като сме представители на различни отрасли и вероятно различни са проблемите ни. Много се говори в последно време за така наречените типизирани технологии. От момента, когато започнахме да ги създаваме, значително ускорихме внедряването. Като внедрим базовата технология, след това е достатъчно да предоставим само конструктивната документация на завода за новите изделия. Така той е в състояние почти сам със собствени сили да ги внедрява. Нашият извод е, че ако по-малко мъчим заводите с разнообразни технологии, внедряванията ще се опростят. Ако е възможно, разбира се, поредица от изделия да се произвежда по една и съща технология. Това сме установили при нас и се стараем да го спазваме.

И последното, което искам да кажа, е за връзките ни с Българската академия на науките и висшите учебни заведения. Стремежът за обвързване с производството би трябвало да завладее и тях. Мога да ви кажа със съжаление, че връзките ни са много слаби. Беше споменато, че някои звена ограда ги дели, но не се срещат. Ние сме още по-далече, така че почти не се виждаме. Причините са главно от субективен характер, включително и междуличностни отношения. Има, разбира се, и някои други, например страх от конкуренция, недоверие от наша страна към колективите от БАН и ВУЗ. Някои от нашите хора смятат, че там само пишат статии, проблемите на производството са им далечни. Да не говорим, че от БАН и ВУЗ също не идват. Трябва много да се работи, за да се преодолее тази инерция и в това отношение ролята на районния комитет на партията може да бъде решаваща. Да ни свърже по някакъв начин, да подтикне и едните, и другите, да упражни контрол. Не бива да стои неоползотворен огромен научен потенциал. А каза се вече, че за това допринася и липсата на съответни нормативни документи.

Няколко думи ще кажа и за мултипликациите на технологиите. Наличието на сериозни връзки между нас и други организации биха позволили някои наши постижения да бъдат приложени и използвани при тях, т. е. микроелектронните технологии да бъдат внедрени дори в медицината, фармацевтиката, да не говорим за приборостроенето и изчислителната техника, там, където е съвсем очевидно, че това е възможно. Този въпрос също чака решение. За държавата това е много изгодно. Може да звучи парадоксално, но за нас в някои случаи не е така. Защо? Имаме си определени ресурси, щат и т. н. Внедряването

Digitized by Google

на технологии в други звена, в други направления понякога изисква да отклоним за други цели част от своите средства.

ПРОГРАМНИТЕ КОЛЕКТИВИ

Неовладяна територия; бариерата — нормативна база; властната повеля на пазара...

К. ДИМОВ: — Опитът във вашия район дава основание конкретно и ясно да се разкрият формата и съдържанието на дейността на програмните колективи.

М. ТЕНЕВ: — Районният комитет полага системни грижи за високоефективна организация на научната дейност и особено на програмната организация. Две години след Февруарския пленум имаме известни резултати, но минимални. Тук няма да говоря за технологичните центрове на национално равнище (макар че и там има открити въпроси), които по друг начин целево се осигуряват с ресурси. Под натиска на партийните и институтските ръководства донякъде на най-ниско равнище (например между секции и звена в отрасловите научноизследователски институти) въпросът се решава в рамките на вътрешните фондове. Между катедрите във ВУЗ обаче той се задържа, среща много субективни трудности и критиката определено трябва да се насочи към нас.

Считам, че вече се формира добър опит във взаимодействието в това отношение между централните институти по изчислителна техника и технология и Завода за изчислителна техника, завод „Електроника". Със средствата от фондовете на стопанските организации са осигурени условия за конкретни най-съвременни разработки чрез програмни колективи. В тях има база, широко поле за действие, за усъвършенствуване на партийната работа. Но тая територия засега още не сме овладели добре.

П. СТАНЧЕВ: — Създали сме два програмни колектива — единия — със завод „Електроника", другия със Завода за изчислителна техника. Но за съжаление поради липса на съответна нормативна база те не действуват в пълния смисъл на думата. Проблемите, свързани с тях, трябва да бъдат решавани без губене на време.

Броят на специалистите от института — участници в програмния колектив, е около 300, а общата им численост заедно със заводските производители е доста по-голяма. Това се налага от необходимостта да се разработват отделни детайли, възли, които би трябвало да се закупуват наготово.

Ръководството на един такъв колектив изисква висока компетентност и професионализъм в работата, силно политическо въздействие за пълната му постоянна мобилизираност. По стопанска линия всеки четвъртък се провеждат съвещания и се следи всяка задача докъде е стигнала. В тях участвуват директорите на заводите, на вносната централа, на търговските звена.

М. ТЕНЕВ: — Това е много важен елемент — участието на търговските централи в тази дейност. Чрез тях се изяснява състоянието на пазара, на тенденциите му, кога и къде в процеса на внедряването може да се излезе с предложение. Така че **връзката с пазара още на етапа на разработката** е един от много големите фактори, който е необходимо да се съчетае със сроковете и скоростта, с която ще се действува. Иначе излезеш по-късно и се оказва, че валутна възвръщаемост **няма.** За 100 лева произвеждаш изделието, 50 ти плащат.

Digitized by Google

Ще добавя още един много важен момент. Стана така, че в последните години разработващото ниво на изчислителната ни техника много плътно се приближи, а по някои показатели се покри с техническите параметри на световното производство. Но пропастта между реализацията на всичко това вече като производство на пазара остана. И на този етап това на всяка цена трябва да се реши, като тези производства се развият в институтите в малки серии, осигурят се предпоставките и се гарантира по-нататък масовата изработка. Това безспорно е процес на обединяването на всички сили. Не на думи, а на дело да се премине към широко прилагане на **договорната система.** Да има не уговорки, а да се установят истински договорни отношения. **Всяка неустойка да се санкционира, всяко творчество да се стимулира.** Да се използват вече най-пълно фондовете, с които се разполага. И така **в условията на едно действително преустройство ще се материализира и идеята за крупните технологични центрове,** които ще правят проби по цялото направление, като се включат микроелектрониката, биотехнологиите...

Рангел ПЕТКОВ: — Ние започнахме производство в институтски условия, но се яви проблем от психологически характер, който не мога да кажа, че е много голям, но го има. Тези хора трябва да свикнат и да заживеят с мисълта, че редом с разработката те трябва да участвуват много живо в производството. Някои от тях имат склонност и представи за по-друг вид работа. Това е бавен процес, не може да се ускори с декрет, а с търпелива разяснителна работа.

Стойна МИНКОВА: — Връзките между партийните комитети на Централния институт за изчислителна техника и Завода за изчислителна техника имат добри традиции. Имаме дългосрочна програма за съвместна работа, която актуализираме всяка година. Провеждаме съвместни заседания за отчитане дейността. Но в завода нямаше ясната по перспективната програма, нямаше нови изделия. А сега в резултат на взаимодействието ни именно това е налице. И специалистите ни са един до друг през всичките етапи на разработката.

П. СТАНЧЕВ: — В условията на програмните колективи търсим най-ефективно прилагане правото на партиен контрол. Възлагаме конкретни поръчения на комунистите, пряко ангажирани в задачата на съответния колектив. Провеждаме периодично срещи с партийните членове от различните звена и организации. С тази връзка нашите партийни комитети и бюра поддържат информираността на всеки по хода и състоянието на разработката, по изпълнението на графиците и т. н.

Считаме, че създаването на подходяща партийна структура в програмните колективи (временна партийна група или първична партийна организация) е едно творческо политическо дело. Защото трябва да се осигуряват условия за стройна организация и гъвкавост, за най-пълно отприщване на силите и възможностите на творците на научно-техническия прогрес в колектива. И в същото време да не се получи преплитане, изместване, дублиране, механично раздробяване на партийната дейност, осъществявана от постоянно действуващите партийни органи и организации.

Беше ни много трудно. Но в името на идеята за ускоряване на внедряването постигнахме желаното единство. При това с малкото хора, с които разполагахме, се налагаше да обезпечаваме и производството, и да внедряваме новите изделия, и същевременно да участвуваме в разработките на института.

Струва ми се, че един от проблемите, който спъва превръщането на науката в производителна сила и ускоряване на внедряването

Digitized by Google

на новите изделия, е нормативно заложеното различие в заинтересоваността на института и производителя. Докато производителят има за критерий реализацията на продукцията, разработчикът се интересува само от раждането на изделието. Но всяко новородено изисква големи грижи. Считам, че с осъществяване на единно ръководство на науката и производството, с новата структура ще се разреши това противоречие.

Ние утвърдихме програма за съвместна дейност, за създаване и развитие на програмните колективи. Така да се каже, изпреварихме нормативната уредба, която вероятно в национален мащаб сега се разработва. Мога да посоча като пример, че в резултат на обединяване усилията ни, под контрола на изградената временна партийна група видя бял свят метричният процесор, едно ново съвременно изделие. С участието на специалисти от Завода за изчислителна техника беше разработена универсалната електромеханична конструкция на метричен процесор, задача, наблюдавана на национално равнище.

Със сформираните **съвместни колективи** ускоряваме внедряването при високо качество. Така например механичните конструкции за изделието, за което разказвам, се разработват в Благоевград по предварително съгласувана конструктивна документация. По същия начин са изработени в завода всички необходими детайли за процесора 2100, т. е. налице е една изпреварваща подготовка за производството. Не се чака крайният етап.

Изпреварващо се подготвят и специалистите на завода, изпратени в института за участие в разработките. Но тук искам да посоча някои проблеми, които възникват във взаимоотношенията. Може би поради това, че хората, участвуващи в програмните колективи, не са ангажирани само със задачата, за която те са изградени, не им се отделя нужното внимание, не се използват пълноценно. Наложи се тези неща да се обсъдят на специална среща на административните и партийните ръководства, за да се подобри организацията на съвместната работа. Набелязани бяха общи теми за взаимодействие между клубовете за техническо и научно творчество на младежта. С тях ще се решават въпросите за автоматизиране на настройките, т. е. изделието да се реализира в производството. Това са такива практически действия, които отговарят на изискването на главната вътрешнопартийна задача, поставена от конгреса — за промяна на съдържанието, на формите на работа в съответствие с изискванията на научно-техническата революция.

И. ЗАРКОВ: — Тук се говори за програмни колективи като за нещо, което го има. Не ми е много ясно как е сформиран колективът, за който се разказа, след като нормативни документи още няма. Не е ясно как те ще се финансират, как ще се разпределят средствата и въобще как ще се организират. Предполагам, че и другаде, както и ние, са обявили някои целеви колективи вътре в института и в рамките на комбината за програмни. Но все още твърде далечно е практическото осъществяване на тези творчески, разработващи единици, включващи например учени от висшите учебни заведения, от Българската академия на науките...

С ПАРТИЙНА ГРИЖА И ОТГОВОРНОСТ

Партийната работа е преди всичко творчество; конкретната, силно въздействуваща индивидуална работа; формализмът при простото пренасяне и използване на старите форми на работа

Digitized by Google

К. ДИМОВ: — Научно-техническият прогрес изисква политическо осигуряване. Ние тръгваме към това с познатите сега традиционни форми, начини на политическа работа. Трябва ли да ги отричаме, налага ли се да търсим нови. Изпадаме ли във формализъм при простото пренасяне и използване на стари форми на работа?

С. МИНКОВА: — Трябва да осъществяваме приемственост на онези форми, които са потвърдили своята жизненост. Аз затова споменах, че използваните от нас форми за индивидуална работа чрез личните страници „Отчет пред революцията" са ефективни. След Националната партийна конференция с подобни лични страници ангажирахме всеки комунист и имаме добри практически резултати. Убедихме се, че този подход е накарал хората да се замислят къде конкретно могат да вложат своя опит и знания за решаването на даден проблем. Сега също търсим личния принос при внедряването на новите изделия в завода. Така че формата се оказа стара, но я приложихме съобразно с новите условия и считаме, че ще даде добър резултат.

Много резултатно се оказа едно **съвместно практическо занятие** на две партийни организации — на завода и на института. Постъпиха ценни предложения, които обобщихме, анализирахме и приложихме в съвместната ни дейност. Ще се постараем по този начин с тях да организираме и политическата учебна година. И вярваме в успеха, тъй като активността е невероятно голяма — засяга интересите на всички, вълнува всички.

М. ТЕНЕВ: — Понякога, когато говорим за политическата работа, вината при неуспех се хвърля върху арсенала от партийните форми. Аз разсъждавам по друг начин. Мисля, че цялата концентрация към проблемите на научно-техническата революция, към прилагане на науката в производството е първото условие за успеха. Какво значи сега масовополитическата работа без този предшествуващ, конкретен анализ за същността на всички тези измерители. Другото е общо разясняване. Ние дори в някои направления обмисляме дали не е нужно въобще да се откажем от учебната година в този ѝ вид. Просто, ако сте участници в едно звено, което години наред обяснява нещата по най-общите постановки, трудно ще се приспособите към динамичните условия, създадени от научно-техническата революция. Когато разисквахме по качеството, нещата се обърнаха по съвършено друг начин. Разбира се, това е много трудно. За него много конкретно трябва да се подготвят десетки хора. Иначе един пропагандист прочете нещо от една книжка, съберем звеното, хората от голяма учтивост го изслушат и накрая също от учтивост му зададат няколко традиционни въпроса. От безцелното просветителство трябва много рязко да се освободим.

Р. ПЕТКОВ: — Действително политическата учебна година е добро средство в ръцете на партийната организация при изучаване на проблемите, които съществуват на даден етап, за конкретни условия. Като пример ще дам съвместната ни конференция със специалисти от завода в Ботевград по въпросите на внедряването. Насочихме работата към комплексното изучаване на проблемите от научно-технически, от социалнопсихологически характер, успяхме да формулираме виждания, които ни дават основа по-нататък да решаваме практическите задачи, поставени от времето.

При този подход веднага изпъкват интересите на хората, определя се тяхното участие, намира се най-точното място за пробива. В тази насока е именно и политическата ни работа. Защото само с разясняване и с агитация икономика не можем да направим. Това е все

Digitized by Google

едно да караме автомобил на втора предавка и да натискаме педала за газ докрай. Може да прозвучи силно, но след конгреса проведохме редица мероприятия и все още се движим на втора предавка с голяма газ. Още не сме овладели лоста за превключване. Там, където има наклон, колата върви малко по-бързо. В момента липсва предавката от едната скорост към другата.

Не искам да дискутирам въздействието на различните форми на работа — партийно ръководство на темите, смесени партийни групи, съвместни заседания на партийните бюра на институт и завода-производител... Това са само форми. Основната цел е да се определят проблемите, да се изведат закономерностите, да се проучи опитът — как това се решава при нас, в Съветския съюз, в другите социалистически страни, в света. Защото ние в много случаи вървим след водещите в света.

След като са дефинирани проблемите, проучен е опитът, се набелязват решенията, мероприятията за тяхното изпълнение, сроковете и отговорниците. Чрез комисиите към партийното бюро се осъществява политически контрол. Но тук пак трябва да подчертаем, че сам този механизъм не гарантира успеха, не води до ускоряване на процесите. Трябва да се предпазваме от силови действия с голям разход на време.

Затова при нас основната грижа на партийното и стопанското ръководство е свързана с интензификацията на начините на проектиране и внедряване. В момента всички се убедиха във възможностите на новите средства за автоматизирано проектиране на интегралните схеми. Не бихме могли да гоним водещите в света, въоръжени само с линия и пергел. Внедряването на новите средства за проектиране даде рязък скок в разработките. Интегрални схеми с десетки хиляди елементи излизат като разработка от първи път на базата на програмната симулация, проверките и оптимизацията. Това е пътят. Сега от проектирането достигаме многократно по-бързо до технологията и производството. Ускоряването на процеса на внедряване е свързано с базовите технологии, автоматизацията на обработката на информацията от технологичните процеси, за да се достигне до предаване вместо на технологична документация, на пакет програми. Това е бъдещето.

П. СТАНЧЕВ: — Научноизследователската работа е най-предният фронт за ускорено внедряване съвременните постижения на научно-техническия прогрес. От тях произтичат и голямата отговорност, динамизмът в партийната работа. Нейно **съдържание не могат да бъдат стари стереотипи, традиционни, шаблонни форми и средства на работа.** От нас се иска, първо, задълбочено изучаване, овладяване на партийната стратегия **и без мотаене да осъществяваме целенасочена, силно въздействуваща организационна, организаторска и масовополитическа дейност за най-пълно мобилизиране на целия интелектуален потенциал на института,** за научноизследователска и развойна дейност, с която да поемем своя дял за качествено новия растеж в икономиката и всички сфери на живота у нас.

След XIII конгрес и излизането на документа за качествено новия растеж ние насочихме **нашата партийнополитическа работа за осигуряване условия, в които буквално всеки един от специалистите да овладее съдържанието на стратегията за растежа.** Да определи своята позиция, най-съвременни критерии и действия за нейното постигане. Главното бе на основата на досегашните ни безспорни успехи да **си определим цели и осъществим действия, с които ще гарантираме авангардната позиция на института** в областта на изчислителната техника.

Digitized by Google

Разказах колко голям програмен колектив стана нашият със Завода за изчислителна техника. Изправихме се пред нова реалност. Трябваше да осмислим вече какви промени да направим в партийната структура. Няма шаблон — дали да е партийна група, дали първична партийна организация? И в прилагането на партийния контрол се изисква да се отчита спецификата на живот и дейност в колектива. **Така че за партийната работа трябва да се мисли и говори като за творчество.**

Задачата, която изпълняваме по разработката на един модул, който, сигурни сме, ще предизвиква чувство на гордост у нас, българите, е многопланова, многообразна. На всяка крачка се явяват и трудности, спънки от субективен характер. И съвсем естествено е **да използваме целия арсенал от партийни средства и методи** — поръчения, отчети, събрания, морални стимули, — за да станат първо комунистите най-изявените борци, творци на научно-техническия прогрес при нас. Със своя пример да завладяват, увличат и водят всички останали. Да, комунистите при нас дават тон, създават духа на всеобща мобилизация за постигане на голямата цел.

Иван ПЕТРОВ: — Като слушах изказванията на Тринадесетия конгрес, ми направи впечатление, че всички поставяха въпроса за капиталните вложения и кадрите. В словото си др. Т. Живков посочи, че не бива да си представяме, че сега всичко ще потече от рога на изобилието, и той постави въпроса за селективността, затова искам да засегна въпроса за нашата **отговорност по издирване на вътрешните резерви за подобряване на материално-техническата база.**

Всеизвестно е, че печалбата не може да се яви, ако не се направят инвестиции, ако не се подобри материално-техническата база както на науката, така и на производството. Необходими са инвестиции, но държавната хазна не е бездънна.

Струва ми се, че партийните организации със свои методи и средства за въздействие трябва да помогнат **да се разкрият вътрешните резерви за подобряване на материално-техническата база както в разработващите, така и в производствените колективи.** Това е много важен момент, още повече че ние имаме промишленост и наука, които имат зад гърба си и опит, и оборудване. Това не се отнася само до икономически механизъм, а е въпрос и на партийна съвест, на гражданска доблест, на готовност да не се спи леко и спокойно. В този аспект аз виждам ролята на партийните организации, защото те не действуват по канони. Ето, ние строим със собствени сили и средства опитен полигон, създаваме малки предприятия. Тия вътрешни резерви трябва да бъдат разкрити, да бъдат атакувани и ръководните кадри, и редовите служители, всеки комунист да се огледа около себе си, да даде своята дан за повишаване на материално-техническата база. Считам, че има скрити огромни резерви. Ние от петнадесет години си изпълняваме плана предсрочно. И тая пак ще го изпълним. Но сега ще построим и опитен полигон по стопански начин. А през изминалите петнадесет години не би ли могло да се направи същото? Ако чакаме само отвън, няма да решим въпросите, поставени от Тринадесетия конгрес.

Не е тайна, че сега искат от нас програми, с които трябва многократно да надскочим себе си. Ако възразиш, че за това са необходими средства, които няма откъде да се вземат, ти казват, че нямаш революционно мислене, че си изостанал. За съжаление това е живата практика, която понякога се налага по административна линия. И тук аз виждам ролята на партийните организации да въведат малко порядък. Аз бях изключително доволен, слушайки др. Тенев. Той го-

Digitized by Google

вори много внимателно за работата в районната партийна организация и за напиване на онези моменти, които да ни дадат възможност да концентрираме усилията. Точно така трябва да се действува. Но за съжаление, др. Тенев, това нещо не е стигнало на всички нива. Аз не говоря за района, а за всички нива на административно управление. Ето в това аз виждам голямата роля на партийните организации. А по административен път си има и канони, има и традиции да се подмажеш, да се покажеш, пък и накрая да го завъртиш така, че да се забрави какво е било. Имало е такива моменти, когато направим прогнозата и накрая казват, да, задачата остава, ресурси няма. Е, тогава къде е новият подход? Без трезва оценка на ресурсите се стига до абсурд.

Ангел ЛЕФТЕРОВ: — Обобщено следва да кажем, че опитът, който бе споделен тук, се отнася до интегрирането на усилията, на възможностите на научния и производствения потенциал, с който разполагаме, за осъществяване на научно-техническата стратегия на партията.

Да, в нашия район е съсредоточен 20 на сто от научния потенциал на страната. Тук под ръководството на партийните комитети и организации реализират своите творчески възможности много хабилитирани лица, които образуват един, хайде да не употребя израза елит, но едно ядро, което трябва да се използва най-целесъобразно. Има няколко проблема, няколко направления, които вече назряват като опит, който би могъл да се ползва. Това е създаване на производствена база в институтите — малки предприятия или, може да се каже, опитни полигони, експериментални цехове. Както и да ги наречем, но тези няколко различни модула на интегриране с производството дават своите положителни резултати.

Понеже внедряването е интегрален процес (на много хора, на много ресурси), именно чрез тези колективи, чрез тези малки предприятия, полигони се интегрират усилията, осъществява се, както се изрази другарят Агаин, пренасяне на онова, което е замислено в института, като конструктивна, технологична, идейна документация в производствено изпитание. И това е търсенето на формата, а не както досега казвахме: „Ето ти документацията, производителю, вземи си я и си прави каквото искаш. Ние свършихме работата си, получихме си средствата, оттук нататък твоя работа е как ще внедряваш.“ По това нашите ръководства мислят вече много зряло. Трябва да кажа, че в институтите кадрите ни вече имат нагласа в много направления за превръщането на всяка разработка в реален продукт... Досега предимно правихме само проучвателни теми и отчитахме, че се движим напред. Сега мисленето е съсредоточено как възникналата идея да се превърне в реалност. И вече имаме много сериозни постижения. Всичко това говори за един, макар и в несинтезиран и не точно кристализиран вид, нов подход за внедряване. Кадровият потенциал постепенно узрява в тази насока и аз смятам, че в последните две години има определен процес вече на осъзнаване потребността от сериозно внедряване на най-съвременни научни продукти.

Районният комитет разработи система за целеви прием за членове на партията на научни кадри, водещи конструктори и технолози. На тези творци на научно-техническия прогрес периодически се прави атестация в първичните партийни организации или от партийните бюра, на които са номенклатура. Създава им се възможност за найпълна изява на техните способности и дарования, за растеж на място.

Усъвършенстваме и териториалната ни система за партийно-политическо осигуряване на научно-техническия прогрес. Не ще е пре-

Digitized by Google

увеличено да се каже, че сега всички ние, цялата ни дейност ориентираме към преустройство.

К. ДИМОВ: — Всичко, което бе казано в разговора ни — за породените идеи и цели, мисли и действия, — е свидетелство за осъзнаване на необходимостта от кадрите в района към преустройство, за новаторство при осъществяването на научно-техническата стратегия на партията. Че тя не може да бъде подвластна на досегашни стереотипи на ръководство и управление на процесите, съпътстващи изграждането на развитото социалистическо общество у нас. Несъвместима е с традиционализма, инертността и шаблона. Напротив! За да бъдат осъществени решенията на Тринадесетия конгрес на партията, за да се превъплътят високите критерии и изисквания за качествено нов растеж в икономиката, са необходими енергични мерки и новаторски действия. Необходимо е по всички направления динамичен, високоефективен стил и методи на работа. И то от всички кадри, обществени органи и организации, от целите трудови колективи.

Особено ценно бе, че като се отзовахте на призива за открит, конструктивен, критичен и самокритичен разговор, без каквито и да е застраховки, разкрихте действителното състояние на проблемите, атмосферата и на кипежа, и на противоречията, на сблъсъците, трудностите, възникващите бариери. Заехте ясна позиция за начините те да бъдат преодолени. Да, изказани бяха мисли, становища, заета бе позиция на непримиримост към задържащите растежа в икономиката явления. Потвърдено бе, че политиката на партията за дълбоки качествени промени е невъзможно да се осъществи без действително преустройство и на формите, и на подходите, средствата, методите на работа. Това сега следва да е в основата на оценката на кадрите — не какво се говори, декларира, а какво реално се прави за съединяване в органическо единство на науката с производството, за обновление на техниката и технологиите, за повишаване на обществената производителност на труда и националния доход.

За да бъде в крак със стратегията за растежа, сега на всяка партийна организация, партиен комитет и партийно бюро се налага да обхване и научно-техническите, и икономическите, и социалнопсихологическите аспекти на преустройството. Да осигуряват с политически средства атмосфера, условия за изграждане на дейностите на принципа на самоуправлението, стопанската сметка и пълната самоиздръжка. Да се почувствува и осъзнае буквално от всеки член на колектива, че високоефективното и висококачествено производство, отговарящо на съвременните потребности, е жизнено важно и за саморазвитието на самия колектив, за решаването на всички негови проблеми — икономически, социални, културни...

В заключение следва да кажем, че етапът на преустройството, сложността на проблемите, особено в научноизследователските институти и в развойните звена, изправят партийните комитети и организации пред сериозни изпитания. Минава времето и се чувствува как в редица направления усъвършенстването на партийната работа изостава. Използват се стари, без творческото им преобразуване форми на работа. Бавно, мудно партийната дейност се обогатява с нови. А това е жизнено потребно. Защото коренно различните, специфични условия, породени от внедряването на съвременните постижения на научно-техническия прогрес, обективно влияят и върху самата партийна работа.

Ето от това е продиктувано сега изискването за формирането на по-съвършен, отговарящ на действието на обективните закономерности опит.

Digitized by Google

СТРАТЕГИЯ БЕЗ АЛТЕРНАТИВИ

ИВАН ИОТОВ
първи секретар на общинския комитет на БКП — Етрополе

Днес всеки разговор за партийното ръководство неизбежно стига до голямата тема за научно-техническия прогрес. Нямам предвид само ръководството на икономиката, но и организаторската, и идеологическата работа на партийните комитети и организации. Но и всеки разговор за научно-техническия прогрес, особено когато става дума за неговите основни, фундаментални проблеми и закономерности, по необходимост следва да стигне до партийното ръководство. В последна сметка именно ускоряването на научно-техническия прогрес, създаването на необходимите условия за неговото повсеместно внедряване във всички отрасли и дейности все повече се превръщат в решаващ критерий за ефективността на партийната работа и ръководство на всички равнища.

Решенията на Тринадесетия партиен конгрес и на Февруарския пленум на Централния комитет на БКП от 1985 г., многобройните блестящи разработки на др. Тодор Живков от последните години обосновават по същество нова икономическа стратегия, чертаят качествено нови задачи, които изменят досегашните ни представи за темпове и мащаби, за цели и средства, настойчиво изискват промени не само в техниката и технологиите, но и в подходите, стила и методите на работа и ръководство.

Ускоряването на научно-техническия прогрес означава преди всичко да се открие нов простор за развитие на производителните сили, за тяхното революционизиране, органически да се свържат предимствата на социализма с предимствата и необозримите възможности на съвременната научно-техническа революция. Навремето Маркс видя в парната машина, електричеството, автоматичните тъкачни станове по-опасни рушители на старите порядки и от най-опасните революционери. Няма съмнение, че и сега новите технологии, автоматизираните производствени комплекси, компютрите ще свършат своята работа, рано или късно ще принудят всички да се съобразяват с тяхното реално присъствие в нашия живот. Но за нас като общество не е безразлично кога ще стане това. Защото при съвременните условия не е достатъчно само да се изпълни задачата за повсеместно внедряване на научно-техническите постижения, не е достатъчно и да се изпълни добре, необходимо е тя да се изпълни навреме, във възможно най-кратките исторически срокове. А това до голяма степен зависи от подготовката, нагласата за действие, активността и творческия заряд на субективния

Digitized by Google

фактор, от убедеността и енергията, с която той влиза в битката за новото, от способността му в последна сметка да преустройва своята практическа дейност с темпове, отговарящи на темповете, с които се развива съвременната научно-техническа революция.

Днес вече никой не се съмнява, че ускоряването на научно-техническия прогрес е стратегия без алтернативи, че историята не ни е оставила друг шанс освен и в своето мислене, и в своите действия да се съобразяваме и да отчитаме неговите неумолими изисквания и закономерности.

Убедително потвърждение на това е и опитът на общинската партийна организация в Етрополе. Безспорните успехи в развитието на общината, качественият скок, който направи общинската икономика в годините на осмата петилетка, са свързани именно с практическото внедряване постиженията на научно-техническия прогрес. През този период на практика беше удвоен икономическият потенциал на общината. Повече от два пъти нараснаха промишлената продукция, печалбата, чистата продукция. Със 74 на сто се увеличи производителността на труда. Общината четири години поред беше класирана на първо място в комплексното социалистическо съревнование на Софийски окръг. При това тези резултати бяха постигнати изключително за сметка на интензивните фактори на развитие, без по същество през този период да се въвеждат нови производствени мощности. Правя това уточнение, защото колкото и куриозно да е, до тази година продукцията на най-новото ни и най-модерно предприятие — научно-производствения стопански комбинат „Етропал" (за медицински изделия), не се отчиташе при нас и следователно няма принос за посочените ръстове.

С риск да се отклоня, искам да отворя една скоба. Не зная по силата на каква логика, но в много случаи най-ново и най-модерно още не означава и най-ефективно. Сегашният икономически механизъм и ценовата политика водят до това, че при нас най-рентабилни се оказват някои от предприятията, които в техническо и технологично отношение и по производителност на труда са най-изостанали. А това само по себе си е в противоречие с цялата ни разяснителна работа и с редица принципни постановки.

Но да се върнем на темата. Извършеното през осмата петилетка, освен че е значимо само по себе си, създава реални условия за изпълнение на партийната повеля за качествено нов растеж в икономиката през следващия период. Най-важното е, че се измени до голяма степен отношението на повечето от кадрите към научно-техническия прогрес. Те от собствен опит се убедиха в неговите неизчерпаеми възможности, с повишено самочувствие и по-голяма компетентност пристъпват към неговото практическо внедряване. Естествено значителен опит беше натрупан и в партийното му ръководство — както от общинския комитет на БКП и неговите отдели, така и в първичните организации. Този проблем не само зае трайно място в работата на комитета и бюрото, в дневния ред на събранията на първичните организации, но все повече се превръща в сърцевина на цялостната дейност на партийното ръководство на икономиката, утвърждава се като първостепенна и актуална задача на кадрите и на широкия партиен актив.

●

Условно работата на общинския комитет за ускорено внедряване постиженията на научно-техническия прогрес може да се раздели на три етапа.

Digitized by Google

През първия етап си поставихме за цел да си изясним и отговорим на един на пръв поглед елементарен, но съвсем не лишен от смисъл въпрос, а именно: **какви задачи конкретно произтичат за нас като община от решенията на Дванадесетия конгрес и от следконгресните разработки на др. Тодор Живков,** какво точно означават при нашите условия интензификацията на производството и внедряването на научно-техническите постижения. Защото още тогава беше очевидно, че задачите, свързани с развитието на научно-техническия прогрес, ще се решават в известна последователност, на етапи. Анализът, който направихме на общинската икономика, ни кара да си спомним известната максима, че политиката е изкуство на възможното, че нашите планове и замисли имат смисъл само ако са осъществими, ако разполагаме с необходимите материални и човешки ресурси за тяхното реализиране.

Извлякохме обаче и още една поука, а именно, че и най-неблагоприятното стечение на обективните обстоятелства не оправдава безделието, пасивното изчакване, придържането към установеното, към традиционните подходи и процедури на ръководство. А обективно погледнато, нямахме много основание за прекомерен оптимизъм.

Първо, защото се установи, че около 35—40 на сто от техниката и оборудването, с които разполагат нашите предприятия, с изключение на медодобивното предприятие „Елаците" и научно-производствения стопански комбинат „Етропал", са на 20 и повече години и са принципно несъвместими с изискванията на интензификацията и научно-техническия прогрес. И, **второ,** много скоро се убедихме, че не само техниката и технологиите, но и мисленето, подготовката и практическите действия на една немалка част от кадрите се разминават с новите изисквания. Затова проведеният през 1983 г. пленум на общинския комитет на тема „За задачите на общинската партийна организация, произтичащи от следконгресните разработки на др. Т. Живков", реши усилията да се насочат към онези колективи, където съществуват реални условия и възможности за пробив, като им постави съвсем конкретни задачи, формулирани след поредица от обсъждания с първичните организации. Например пред медодобивното предприятие „Елаците" беше поставена задачата за предсрочно излизане от дотации, пред завод „Етрополски бук" — за ускоряване производството на каширани дървесновлакнести плоскости и изграждане на мебелен цех. Особено внимание обърнахме на основното ни машиностроително предприятие — завода за микроелектродвигатели „Ал. Атанасов", за който се реши да започне генерална реконструкция с цел техническото му превъоръжаване и специализирането му в производството на аксиални вентилатори за нуждите на електрониката.

Положителното беше, че като постави съвсем конкретни задачи пред отделните колективи, общинският комитет поръча на първичните организации и стопанските ръководства да намерят най-подходящи форми за тяхното реализиране, **остави им широк простор за самостоятелен избор на решения.**

И такива форми действително бяха намерени. Особено висока степен на мобилизация и творческа активност се създаде в медодобивното предприятие „Елаците". Може да се каже, че ръководството и комунистите тук действително дадоха пример за революционно мислене и действие. В продължение на две години бяха решени повече от 30 целеви задачи, свързани с ускоряването на научно-техническия прогрес. Планът за техническия прогрес залегна в основата на програмата за социално-икономическото развитие на колектива. Ръководството на предприятието се ориентира към такива разработки, които засягат същността на технологичния процес. Радикално беше измене-

Digitized by Google

на цялата схема за извоз на рудата, смело се пристъпи към т. нар. „насочено взривяване", започна изграждането на автоматизирана система за управление на производството. Ускори се изграждането на инсталация за излужване на окисните руди с използването на наймодерна биотехнология. (Между прочем единственото предприятие, свързано с нови капиталовложения, които обаче ще се върнат многократно, защото, освен че ще се получи допълнителен метал, значително ще се подобри опазването на водите от замърсяване.)

Резултатите от всичко това са впечатляващи. Икономическият ефект за двете последни години се изчислява на повече от 9 милиона лева. Предприятието беше обявено за национален първенец в предконгресното съревнование, зае призово място и в националния научно-технически конкурс. Поддържат се постоянни творчески контакти с ръководството и специалистите от специализирания научен институт. Периодически се провеждат съвместни заседания на общинския комитет с партийното бюро на първичната организация при научноизследователския институт „НИПРОРУДА". На всеки комунист е поставено конкретно поръчение за активно участие и личен принос в осъществяването на научно-техническия прогрес.

Тук ми се иска да открия още една скоба. Много пъти съм наблюдавал как се измъчват партийните секретари и бюра да измислят такива поръчения, които да не дублират служебните задължения. В резултат се стига до абсурдното положение да ангажираме комунистите със задачи, които нямат нищо общо с основната им дейност, като по този начин сами се лишаваме от възможността да засилим партийното въздействие за решаване на най-актуалните и важни проблеми. Не казвам, че поръченията трябва да се покриват с всекидневните задължения, но те следва да стимулират самоподготовката на комунистите, да ги насочват към изучаването и прилагането на най-новото в тяхната област, да съдействуват за повишаване на информационната им култура и т. н.

В това отношение в медодобивното предприятие „Елаците" беше намерен най-правилният подход. Един от въпросите, който стои постоянно в центъра на вниманието на първичната организация и стопанското ръководство, е дисциплината. Тук той е колкото важен, толкова и труден за решаване, тъй като се работи на открито, на голяма територия, при непрекъснат режим. Затова проблемите на дисциплината не слизат от дневния ред на събранията на първичната партийна организация, станаха предмет на дискусия и по време на единния политически ден.

Извършените анкетни проучвания, наблюденията и проверките показаха, че през 1984 г. от престои на багери и сонди поради аварии, ремонт, самоотлъчки и т. н. са загубени общо 42 000 часа. Ако тези загуби се намалят само наполовина, това ще помогне производителността на труда да се увеличи с повече от 20 на сто. Затова общоминният комитет на БКП разработи цялостна програма за укрепване на дисциплината, в която е залегнала точно такава конкретна цел.

Опитът на медодобивното предприятие „Елаците" е поучителен в много отношения. Той показва преди всичко, че както за ядрената реакция е необходима определена критична маса вещество, така и за извършването на истински прелом във внедряването на научно-техническите постижения е необходима известна „критична маса" от сиво вещество. Предприятието разполага с повече от 40 инженери, с много известни рационализатори, с висококвалифицирани майстори. Всеки пети комунист има висше образование.

Нямам възможност да разкажа за извършената работа през този етап в останалите първични организации и трудови колективи, но тя

Digitized by Google

беше достатъчно интензивна и разнообразна, което ни позволи на следващия етап да си поставим още по-високи цели.

●

Главно съдържание на дейността през следващия етап беше разработването на цялостна концепция за ускореното развитие и внедряване постиженията на научно-техническия прогрес в общината през деветата петилетка. Общите контури на тази концепция се очертаха още на проведения в края на 1984 г. пленум на общинския комитет, но окончателното ѝ оформяне стана след Февруарския пленум на ЦК на БКП от 1985 г.

Аз смело говоря за концепция, макар че като документ тя е само от няколко страници. Но в случая е важна не формата, а същността. Колко обемисти програми, системи, концепции, за чиито разработки се ангажират стотици хора, хващат прах по рафтовете, без някой да се сеща за тях. А документът, за който говоря, легна в основата на цялостната работа на общинския комитет и първичните партийни организации, на стопанските ръководства и масовите организации. С него пред всички наши предприятия беше поставена задачата още през деветата петилетка да се достигне най-високата национална производителност на труда в съответния отрасъл. Пред трите водещи колектива — медодобивното предприятие „Елаците", научно-производственият стопански комбинат „Етропал" и завод „Първи май" — целта е още по-висока: да постигнат по тези показатели и по отношение на качеството на продукцията най-добрите световни резултати. Сега, когато разполагаме с Основните положения за качествено нов растеж в икономиката, още един път се убеждаваме, че общинският комитет на БКП се е ориентирал правилно, като постави точно тази задача като определяща и най-важна.

Убедихме се обаче и в нещо друго, а именно, че главните препятствия по пътя за практическото изпълнение ще дойдат не толкова от недостига на съвременна техника и технологии, колкото от остарелите подходи в планирането, в начина на мислене и действие на редица кадри. Затова на преден план в организационното и идеологическото обезпечаване на програмата по необходимост извеждаме задачата за преодоляването на всевъзможните бариери от социалнопсихологически характер, които се изпречват пред научно-техническия прогрес, като се започне от конформизма и пасивността, безразличието, привързаността към старите, осветени от времето порядки, повърхностното и примитивното мислене и се стигне до бумащината, псевдоактивността, подмяната на практическите действия с безконечни и безплодни дискусии и т. н.

Анализът на програмите за развитие на научно-техническия прогрес през деветата петилетка, разработени от отделните предприятия, показва, че макар повечето от тях да са богати на конкретни теми, не засягат същността на технологичните процеси, в много случаи не съдържат радикални и перспективни решения. Това наложи след обсъждането им в съвета по научно-техническия прогрес към общинския комитет на БКП повечето от тях да бъдат върнати за доработка.

Сега често става така, че нашата работа за политическото и организационното обезпечаване на една или друга задача се свежда до провеждането на различни заседания и инструктажи, до разработката и приемането на програми и решения, до изграждането на комисии, щабове и т. н. До този етап ролята на партийното ръководство се откроява и се вижда добре. По-нататък обаче, когато всичко това тряб-

Digitized by Google

ва да се превърне в живо дело, да стигне до всеки отделен човек, тази роля често се губи. Или невинаги се разбира, че партийната работа в най-широкия смисъл на думата не завършва, а започва със съвещанията и решенията.

Или да вземем друг важен момент. Когато се обсъжда даден въпрос в бюрото или в събрание на първичната партийна организация, обикновено всички са съгласни, всички гласуват. Когато обаче се стигне до изпълнението на взетите решения, изведнъж се оказва, че има множество непредвидени проблеми. Някои другари дори не се замислят, че това, за което вдигат ръка, трябва да се изпълнява. Защо става така? Защото на практика на партийното събрание често не се получава обсъждане, не се получава дискусия — истинска, принципна. Доволни сме, ако има активност, а не се питаме дали сме стигнали до същността на проблема, колко и какви идеи са дадени, каква е реалната стойност на взетите решения? Наблюденията показват, че множество решения се дублират, преписват се от документ в документ, дори когато очевидно липсват условия и ресурси за тяхното изпълнение.

В желанието си да осигурят организационно задачата за ускоряване на научно-техническия прогрес партийните комитети затрупват първичните организации с решения, насоки, указания; организират се всевъзможни прегледи, проверки, теоретични и практически семинари. Получава се така, че и най-интелигентните и опитни секретари на първични организации започват да губят от погледа си най-важното, най-същественото. Когато задачите са 50 или 150, няма защо да се сърдим на кадрите и актива, че не ги изпълняват качествено и докрай. Трябва да се сърдим на себе си, че не сме насочили силите им към най-главното. Всички знаем от опит колко важно е да се намери онази единствена възпламеняваща идея, на която да се подчини всичко, в името на която да се вдигнат масите, да се мобилизират тяхната творческа енергия и възможностите им.

Мен лично много ме безпокои обстоятелството, че вниманието на отделни партийни и стопански ръководства изцяло е погълнато от проблемите на всекидневието — борбата за изпълнение на плана, осигуряването на суровини и материали, ликвидирането на аварии, поддържането на дисциплината, и почти не им остава време да мислят за бъдещето, за радикално обновление на оборудването и технологиите, за усъвършенствуване организацията на труда и за възпитание на хората. Преди няколко години на една среща с директорите от общината им беше поставен въпросът: „Как си представяте вашето предприятие след 5 години?“ Оказа се, че този толкова естествен въпрос или изобщо не стои на тяхното внимание, или е съвсем в периферията на техните интереси.

Множество изследвания разкриват тревожно несъответствие между изискванията на научно-техническия прогрес и подготовката и особено нагласата за действие на редица кадри. В един от последните си доклади Михаил Горбачов подчерта: „Не са малко и такива другари, които политически разбират необходимостта да работят поновому, но просто не знаят как да осъществят това на практика“. Затова формирането на усет към новото, на способност да се мисли и действува революционно се налага да присъствува като цел във всички направления и форми на партийната дейност.

●

Сега ние навлизаме в третия етап от нашата работа, през който целта е да се създадат реални условия за действително повсеместно

Digitized by Google

внедряване на най-новите постижения на научно-техническия прогрес във всички отрасли и предприятия от общината. Досега в нашата практика се оформиха три модела за внедряване на научно-техническите постижения.

Първият — чрез закупуване на чужди лицензи и технологии и комплексна доставка на най-съвременно оборудване. Такъв е случаят с малкия Завод за хемодиализатори (изкуствен бъбрек). Той беше построен само за 8 месеца, ще се изплати за 3 години, а годишно спестява на страната повече от 1,5 милиона долара. Да не говорим за социалния ефект от това производство, който е неизмерим, защото чрез него се спасява животът на хиляди хора.

Вторият — чрез усъвършенстване на съществуващата техника и технологии. Вече разказах за опита на медодобивното предприятие „Елаците" в това отношение. По този въпрос се работи и във всички останали предприятия.

Третият модел, който ние считаме за най-прогресивен и най-перспективен, е **развитието на научно-техническия прогрес върху базата на собствени оригинални разработки и технологии.** Тук се налага едно обяснение. И във всекидневната ни работа, и в различните документи ударението се поставя върху внедряването на постиженията на научно-техническия прогрес. Мисля обаче, че не по-малко важно е да работим за неговото развитие, защото само по този път можем да завоюваме челни позиции в света в едно или друго направление. В това отношение имаме интересен опит. На базата на интеграцията между Клиниката по ендопротезиране към Медицинска академия, която е базирана в Етрополе, и НПСК „Етропал" в града ни е създаден уникален комплекс за научноизследователска, експериментална, производствена, лечебна и рехабилитационна дейност. Постоянните контакти и дългогодишното творческо сътрудничество между лекари, инженери и работници вече дават чудесни плодове. Ендопротезите с марка „Етропал" са признати за едни от най-сполучливите в света. Интересът към тях, а заедно с това и поръчките за чужбина нарастват всяка година.

Онези, които са запознати с обстановката в Етрополе, като четат тези редове, вероятно ще си кажат: „Лесно им е на етрополци, те имат проф. Герчев". Вярно е и ние винаги сме подчертавали, че дължим много на интелекта, знанията, заразяващия ентусиазъм и организаторския талант на този човек. Но вярно е също и това, че само допреди няколко години онова, което той вършеше, будеше любопитство, но не получаваше някаква осезателна подкрепа. И едва когато зад него с целия си авторитет застана общинският партиен комитет, нещата тръгнаха.

И трите модела, за които говорим досега, имат своите силни и слаби страни. Те и занапред ще ни служат. Комплексният подход обаче предполага те да се съчетават, за да се постига максимален ефект и на общинско равнище, и в отделните колективи.

●

Както при всяко голямо партийно дело, така и в борбата за ускоряване на научно-техническия прогрес на успех можем да разчитаме само ако в тази работа най-активно се ангажират първичните организации, всички комунисти. В продължение на почти една година общинският комитет на БКП работи върху подготовката на пленум на тема „За по-нататъшното усъвършенстване ръководната роля на първичните партийни организации и утвърждаването им като водеща сила в борбата за ускоряване на научно-техническия прогрес". В процеса на

Digitized by Google

тази подготовка беше извършена огромна аналитична работа. Проведе се поредица от разговори и дискусии с партийни секретари, специалисти, изявени рационализатори, първенци и челници, стопански ръководители от различни отрасли. Може да се каже, че беше проучено мнението на всеки комунист, на всички ръководители и специалисти. При този подход очакваме общинският комитет да утвърди конкретна работна програма, която да обединява и направлява усилията на всички първични партийни организации.

Основните слабости в досегашната работа на първичните организации по партийното ръководство на научно-техническия прогрес са липсата на ясна стратегия, остарелите виждания и подходи, недостатъчната информация за най-новите наши и световни постижения и може би най-вече неадекватните и остарели форми и методи за партийно въздействие. По-голямата част от проблемите, свързани с развитието и внедряването на научно-техническия прогрес и в теоретичен, и в практичен аспект, са нови, а това изисква по нов начин да се организира и практическата дейност на партийните комитети и организации за тяхното решаване. Или с други думи, да се разбере, че борбата за научно-технически и социален прогрес се решава не само в научните институти и производствените звена, а и в партийните комитети и организации, в държавните учреждения, училищата, културните институти.

Колкото и да стесняваме списъка на характерните черти и изисквания към партийния стил, в него винаги ще се намери място за такова скъпоценно качество като усета към новото, способността то да се твори и прилага в практиката. Вярно е, че не всички могат да правят открития, да измислят нови идеи, но всички са длъжни и могат да изучават и да прилагат най-новото и най-прогресивното в партийната дейност, ако искаме тя действително да се утвърждава като решаващ фактор за ускоряването на научно-техническия прогрес във всички области на живота.

ЗА ПО-ПЪЛНА РЕАЛИЗАЦИЯ

Кабинетите по партийно-организационната работа са важни методически звена към партийните комитети. Те са призвани да им съдействуват за непрекъснатото издигане на научното равнище, качеството и ефективността на партийно-организационната дейност, изучават, обобщават и популяризират положителния партийно-организационен опит. Пряко участвуват в обучението и повишаването на квалификацията на партийния актив и др.

През последните години в Благоевски район на столицата се извърши значителна работа за активизиране и усъвършенствуване дейността на кабинета по партийно-организационната работа към районния комитет на БКП и кабинетите на заводските и учрежденските партийни комитети. За това много допринесе и организираният от ЦК и ГК на БКП преглед на дейността на кабинетите, който потвърди, че

Digitized by Google

кабинетът все повече се утвърждава като полезно методическо звено на районния комитет на партията. Теоретико-методичната дейност, която извършва, в значителна степен допринася да се издигат научното равнище, качеството и ефективността на партийната дейност в районната партийна организация. Същевременно прегледът ни помага да видим слабостите и неизползваните все още големи възможности и резерви на кабинета.

Това, което е направено досега, може да се оцени като едно добро начало, което трябва да развиваме и разширяваме по-нататък.

●

Искам да споделя някои наши инициативи в досегашната ни работа и някои виждания за по-нататъшното привеждане дейността на кабинета в по-пълно съответствие с новите повишени изисквания, които предявява XIII конгрес на БКП към партийно-организационната работа.

Положително начинание в работата на кабинета е активизирането и участието му в извършването на проучвания, анализи и обобщения на типични явления и процеси на вътрешнопартийния живот. В това отношение се откроява целенасочената дейност, извършена от кабинета и секциите към него, по подготовката на пленума на районния комитет за работата на първичните партийни организации за издигане авангардната роля на комунистите в борбата за високо качество и дисциплина. Разработен бе инструментариум за подготовката на пленума и всички ръководители на секции се включиха активно в проучването на проблема и обобщаването на получените резултати. Това помогна по-задълбочено и обективно да се оцени действителното състояние на работата за издигане авангардната роля на комунистите.

През есента на тази година районният комитет ще проведе пленум по въпросите на социалния и качествения състав на районната партийна организация. Положителното е това, че кабинетът и секциите към него застанаха в центъра на работата по подготовката и проучването на проблема. Каква дейност развива кабинетът в тази насока?

Разработен бе план за подготовката на пленума, който се предложи на отдел „Организационен" на районния комитет на партията.

След извършване на необходимата предварителна теоретическа подготовка направихме въпросник, по който се извърши проучването на проблема. Набелязахме 5 групи въпроси, които се проучиха и анализираха от сформираните работни групи за първичните организации от различните отрасли и сфери. Ето и самите въпроси:

— В каква степен социалният и качественият състав на първичната организация отразява социално-класовата структура на трудовия колектив и осигурено ли е партийно ядро във всички участъци и звена?

— Какъв е подходът на партийното бюро и първичната организация при подбора и приемането на нови членове на БКП? Тук акцентирахме върху индивидуалната политическа и възпитателна дейност, която трябва да се провежда с безпартийния актив за приобщаването му към партията.

— Как се работи с новоприетите членове на партията за тяхното организационно изграждане и класово-партийно възпитание?

— Какво се прави за подобряване качеството на състава на първичната партийна организация?

— Доколко количественият и качественият състав на първичните партийни организации допринася за повишаване на тяхната авангардна роля и боеспособност?

Digitized by Google

Кабинетът разработи анкетна карта и анкетира новоприетите комунисти, които се обучават в различните школи на районния комитет на БКП. Изготвени са библиографска справка по проблема и справка за партийното ядро в колективите, където са изградени и функционират първичните организации.

Всички завеждащи секции и членовете на методическия съвет са включени в работните групи, които извършват проучването на проблема. Ще бъде изучен, обобщен и споделен натрупаният положителен опит по провеждането на откритите партийни събрания за приемане на нови членове на БКП.

Считаме, че с тази си дейност кабинетът в значителна степен помага на районния комитет на партията и дава своя принос за по-задълбоченото проучване на проблемите, които се обсъждат на пленумите на РК на партията.

В нашата работа ние се стремим по-добре и навреме да откликваме на новите задачи, които ЦК на партията поставя пред първичните партийни организации. Кабинетът търси нови, по-ефективни форми за запознаване на партийния актив с новите партийни постановки и изисквания. Интерес в това отношение предизвика организираната от кабинета среща-дискусия на тема „Първичната партийна организация — генератор и носител на новото в борбата за реализиране на научно-техническата политика на партията". В дискусията бяха привлечени научни дейци, секретари на партийни комитети и първични организации, работници от апарата на районния комитет. Участниците изказаха свои становища по същността на определението „първичната организация — генератор и носител на новото", посочиха се факторите, от които зависи как успешно да изпълнява тази си роля при решаване проблемите на научно-техническия прогрес. По инициатива и с активното участие на кабинета беше проведен и полуден с партийните секретари на тази тема. След изслушване на лекцията по сектори се обмени опитът на първичните партийни организации по изпълнение решенията на Февруарския пленум на ЦК на БКП. Това безспорно допринесе за насочването на първичните организации към темата на деня — научно-техническия прогрес. За това помогна и семинарът, който беше организиран през тази година с партийните секретари в системата на обучението с откъсване от производството.

Ръководейки се от постановката на XIII конгрес на партията за осъществяване прелом в отношението на комунистите към научно-техническия прогрес, районният комитет на партията реши да организира в районната партийна организация разговор на тема „Комунистът и научно-техническият прогрес".

Естествено е кабинетът да потърси своето място в реализирането на тази инициатива на комитета. Ние се включихме в разработването на методическото указание на районния комитет на партията до първичните организации за начина на провеждане на разговора. В него са определени въпросите, по които ще се води разговорът. Ето някои от тях:

— как комунистът изпълнява възложените му планови задачи и поръчения, свързани с научно-техническия прогрес?

— познава ли добре върховите постижения на научно-техническия прогрес в областта, в която работи?

— участвува ли активно в изобретателското и рационализаторското движение и във внедряването на научно-техническите постижения в практиката?

— как работи за повишаване на квалификацията и професионалното си майсторство и др.

Digitized by Google

Кабинетът проведе среща със завеждащите кабинети към заводските и учрежденските партийни комитети за изясняване на тяхната роля и място в подготовката и провеждането на разговора.

Членовете на методическия съвет и на секциите към кабинета ще вземат лично участие в разговорите, за да имат не само лични впечатления, но и при нужда да оказват индивидуална помощ. В заключителния етап се предвижда да се обобщят опитът от проведения разговор и постигнатите резултати.

В началото на юни т. г. започнаха първите срещи-разговори с комунистите.

●

Важно направление в работата на кабинета е участието му в обучението на кадрите и партийния актив от района. Ежегодно в районния комитет се разработват и предлагат тематика за обучението на новоизбраните партийни секретари с откъсване от работа и план за обучението им в системата на полудните. Досегашната практика показва, че обучението все по-успешно се обвързва с актуалните проблеми, които решава партията на съвременния етап, и с нуждите на практиката.

За повишаване квалификацията на партийните секретари допринасят груповите и индивидуалните консултации, които организира кабинетът.

Все повече в практиката се внедряват така наречените активни проблемни консултации по възлови въпроси на партийно-организационната практика с участието на научни работници от Академията за обществени науки и социално управление и собствени сили. Как на практика организираме тези консултации? Ще дам пример с последната консултация, която организира кабинетът през юни с партийните секретари от промишлеността по въпросите на планирането на партийната работа. За подготовката на консултацията задълбочено бяха изучени материалите на XIII конгрес на партията и бяха извлечени произтичащите задачи за първичните партийни организации. Освен това се запознахме с някои техни планове за първото полугодие на тази година с цел да се видят положителните и слабите страни в партийната практика. При консултирането на секретарите, освен изясняването на някои теоретични изисквания, беше споделен натрупаният досега положителен опит и им бе обърнато внимание на някои съществени слабости, които се допускат при планирането. Дадени бяха примери от плановете на някои първични организации, в които се допускат шаблон, формализъм и дублиране дейността на стопанските и административните ръководства. Особено внимание беше обърнато на тематиката на партийните събрания. Ето някои от проблемите, които им бяха препоръчани: работата на първичните организации за разгръщане инициативата и творческата активност на комунистите в развитието на научно-техническия прогрес в предприятието; грижите на първичните организации и комунистите за повишаване квалификацията и професионалното им майсторство; приноса на първичните организации и авангардната роля на комунистите в борбата за създаване на висока организация, дисциплина и отговорност в предприятието и др. Партийните секретари бяха насочени и към провеждането на диференцирани мероприятия с различни категории низови ръководители по актуални проблеми от живота на колектива. Най-положителното на тези активни проблемни консултации е това, че успешно се свързва теорията с практиката на първичната организация по про-

Digitized by Google

блема, по който се организира консултацията. По такъв начин партийните секретари се учат и на базата на собствения си опит, учат се от собствените грешки, които допускат в партийната практика. Подобни консултации бяха организирани и по проблема „Работата на първичните организации по подготовката и вземането на решения и организацията на тяхното изпълнение". Тези консултации се приемат много добре от партийния актив и се оценяват като много полезни благодарение на тяхната конкретност и практическа насоченост.

Сега кабинетът съвместно с клуб-книжарницата към районния комитет се насочва към една нова форма за повишаване квалификацията и интереса на партийния актив към актуалните проблеми на партийната работа. Така например при повишен интерес премина организираната среща на апарата на РК на БКП и секретарите на партийните комитети с професор Рачко Рачков за обсъждане на книгата му „Партията и общественото мнение". След съдържателното встъпление, което той направи по книгата, станаха оживени разисквания. Срещата премина при голяма откровеност, критичност и самокритичност. Бяха споделени редица положителни страни и слабости на комитетите, свързани с работата по изучаването и формирането на общественото мнение. Накрая професор Рачко Рачков даде изчерпателен отговор на повдигнатите въпроси. Изразено бе мнение, че книгата „Партията и общественото мнение" трябва да бъде настолна книга за всеки партиен работник. Предстои да се проведат такива срещи и с други автори на обществено-политическа литература. Чрез тази форма се популяризира новоизлязлата литература, която третира актуални проблеми на партийната работа и ангажира актива в тяхното изучаване и осмисляне.

Широко приложение намират и индивидуалните консултации в кабинета по различни въпроси на партийно-организационната практика, особено по време на подготовката на материалите за отчетно-изборните събрания, планове на партийните комитети и първичните организации и други.

Дейността по обучението на новоприетите членове на партията почти изцяло се организира и ръководи от кабинета. Програмата се обсъжда от методическия съвет и се характеризира с актуалност и практическа насоченост на лекциите и семинарните занятия. Тази година се внесе по-голямо разнообразие във формите. Освен школите бяха формирани и теоретически семинари към партийните комитети в ЦК на ДКМС, Медицинската академия и Асоциацията за търговия и услуги. Диференцираният подход при провеждането на занятията допринесе за повишаване на активността и интереса на младите комунисти към занятията в школата. Семинарите често прерастват в оживени дискусии по разглежданите проблеми, където сполучливо се свързва теорията с практиката. Ето какво сподели за практическите занятия в школата новоприетият член на партията Нели Телбизова от районното стопанско предприятие „Благоустройство и комунално стопанство": „Възхитена съм от занятията в школата. Те преминаваха при висока активност с подчертана практическа насоченост. Младите комунисти откровено споделяха това, което мислят по въпросите. За това помагаше обстановката, която създаваше ръководителят на школата. Дискусиите събуждаха у нас интерес и размисъл по проблемите на партийното строителство. Изобщо ползата от школата е безспорна."

На събеседванията по различните въпроси младите комунисти споделяха своите виждания и първи впечатления за живота на първичните партийни организации, в които те членуват.

Digitized by Google

Някои твърде критично поставяха въпросите, свързани със съблюдаването на ленинските принципи и норми на партиен живот, авангардната роля и личния пример на комунистите, с вътрешнопартийната демокрация и др. Млади комунисти споделяха, че на места недостатъчно се реагира на критичните бележки и предложенията на комунистите, което влияе отрицателно на тяхната активност.

Новоприетите комунисти — с висше образование — разработват реферати по определени проблеми, съгласувани с партийните секретари. Положителна е установената практика рефератите да се защитават пред комисии, определени от съответните партийни комитети. В това отношение положителен опит натрупаха партийните комитети към ЦК на ДКМС, НИППЕС „Енергопроект", Асоциация за търговия и услуги, НДК „Людмила Живкова" и др. Например много активни разисквания станаха за защита на реферата в НИППЕС „Енергопроект" с ръководител на школата Роза Йгова. Там младите комунисти разработиха добри реферати, в които споделят свои впечатления и виждания за това как проблемът се решава в тяхната организация. Младият комунист инженер-геологът Жеков разработи интересен реферат на тема „Ролята на първичната партийна организация в борбата за ефективно използване на суровините, материалите, горивата и енергията". В реферата също така се изнася за редица неизползвани резерви в тази насока. Защитата на рефератите се превърна в истинска дискусия, където се разискват въпросите в теоретически и практически план. Съществува практика най-добрите резултати да се изнасят на събрания на съответните партийни групи и в звената на партийната учебна година.

Кабинетът се стреми да помага на районния комитет и като участвува в разработването на методически материали по отделни проблеми на партийно-организационната практика, които се обсъждат предварително в методическия съвет. Такива методически разработки са: „Самоотчетът на комунистите", „Откритите партийни събрания за приемане на нови членове на БКП", „Насоки за работата на кварталните партийни организации с работещите комунисти", „Методическо указание за атестирането на новоприетите членове на БКП" и др. Тези материали се посрещат добре от партийния актив и му помагат в организирането и провеждането на партийната работа.

●

За кабинета могат да се кажат още редица положителни неща, но прегледът показа и наличието на някои слабости, свързани главно с инициативата и активността на секциите и тяхната недостатъчна компетентност при разработването на различни проблеми. За да се утвърждава кабинетът още по-добре като методическо звено към районния комитет на партията, необходимо е в бъдеще още по-пълно да реализира функциите си.

Тодор ДЖОКОВ
завеждащ кабинета по партийно-организационната работа
при Благоевския РК на БКП

Digitized by Google

ПЪРВИЧНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ И УСКОРЕНОТО ВНЕДРЯВАНЕ НА НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКИТЕ ПОСТИЖЕНИЯ

Бюрото на ОК на БКП в Перник оцени като положителна извършената работа в окръжната партийна организация по моделирането, експериментирането и внедряването на положителен опит по темата „Повишаване на ефективността в работата на първичните партийни организации за ускорено внедряване на научно-техническите постижения в производството".

На общинските, комбинатските и останалите партийни комитети се поръчано да вземат практически мерки за разпространяването на създадения опит в първичните организации от материалната и извънматериалната сфера, като се издигне на по-високо равнище работата им за използването на научно-техническите постижения в практиката в съответствие с изискванията на Тринадесетия конгрес на БКП.

Експериментирането се осъществи в първични партийни организации от различни отрасли на окръжната икономика на базата на теоретичен модел и обхвана периода септември 1984 г. — април 1986 година. С него си бяхме поставили няколко основни задачи. Първо, партийните организации да овладеят новите виждания, подходи и критерии на Февруарския пленум на ЦК на БКП (1985 г.). Второ, в тяхната работа за ускорено внедряване на научно-техническите постижения да се утвърждава революционен стил на мислене и действие, по-нататък да се обогатява и повишава резултатността на прилаганите практически подходи, форми, методи и средства. Трето, да се засилва организиращата функция на партийните решения, свързани с проблемите на научно-техническия прогрес. Четвърто, да расте авангардната роля на комунистите.

Какви са резултатите? Какви изменения настъпват в дейността на първичните организации, в които се проведе експериментът?

ОСНОВА ЗА ТЪРСЕНЕ НА НОВОТО

Експериментът позволи предварително да проверим формите и методите, чрез които организационно и идеологически се осигурява внедряването на научно-техническите постижения в производството, да се видят възможните резерви, да се внесат корекции във всекидневната работа на първичните организации на базата на решенията на Февруарския и Януарския пленум на ЦК на БКП.

В зависимост от спецификата на задачите, които се решават, отделните първични организации съсредоточиха вниманието си към различни въпроси, свързани с научно-техническия прогрес. Така например комунистите от Научноизследователския и проектно-конструктурския институт за технологии, оборудване и качествени стомани (НИПКИТОКС), базата за рационализации и внедряване „Минералмаш" и други разглеждаха проблемите повече в научно-внедри-

Digitized by Google

телски аспект. Другаде се насочиха към приложението и търсенето на пътищата за внедряване на върховите постижения — организациите в разливъчния участък на електростоманодобивния цех, в Стопанския комбинат за тежко машиностроене — Радомир; трети — в базата за рационализации и внедряване и техническите отдели на Завода за токоизправители, производство „Стоманолеене" на Стопанския комбинат за тежко машиностроене, завод „Б. Антов" в Брезник, завод „Струма" в Перник — към разработване и внедряване на новости за интензифициране на отделни производства. Първичните организации при кравекомплексите в селата Върба, Мешица и др. поставиха на преден план проблеми, свързани с решителни промени в комплексния подход за подобряване качеството на труда и на продукцията.

По време на експеримента в работата на базовите първични партийни организации се откроиха няколко по-характерни момента.

Преди да се формулират задълженията на комунистите например, се анализираха проблемите на техническия прогрес, организацията на труда, качеството на продукцията, вътрешноорганизационните въпроси и т. н. Отправен момент за този анализ бяха утвърдените от всяка първична организация концепции за работа по внедряването на научно-техническите постижения, обърнато бе внимание и на препоръките, свързани с личните отчети на комунистите.

Самото възлагане на поръчения се предшествуваше от разговори с комунистите в партийните бюра, което позволи задачите да бъдат конкретни и реални, съобразени с възможностите и интересите.

И друго: още в плановете на първичните партийни организации бяха предвидени за обсъждане съществени въпроси, свързани с внедряването на научно-техническите постижения и качеството на партийната дейност. Това стана възможно, защото планирането бе действително колективно дело на комунистите.

В хода на експеримента в базовите организации се родиха редица инициативи. Първичните организации в базата за рационализации и внедряване и техническите отдели на Завода за токоизправители със секретар инж. Д. Младенова, в Института по металознание и технология на металите при научно-производствения комплекс „Бл. Попов" със секретар инж. П. Венков, в разливъчния участък на електростоманодобивния цех със секретар Д. Спасов и др. критично и принципно оцениха постигнатото, реално определиха новите задачи и водят делови, многообразен в своите конкретни прояви партиен живот. Партийните бюра настойчиво работят за настройване на индивидуалното съзнание и на общественото мнение към целите и задачите на научно-техническия прогрес, в колективите се създава обстановка на авангардно, творческо мислене.

Ето само някои от въпросите, които са били задълбочено обсъждани от комунистите в базата за рационализации и внедряване и в техническите отдели на Завода за токоизправители: „Проблеми при внедряването на нови технологии и технологични линии за повишаване качеството на продукцията, ролята и мястото на партийните членове за тяхното решаване", „За решителен обрат в нашето мислене и действие", „Запознаване с новостите на световноизвестни фирми от сроден характер в управлението на производството и в техническия прогрес", „Проблеми при внедряването на нови изделия в производството и личният принос на комунистите за тяхното решаване" и други. В резултат на комплексното и задълбочено изучаване и обсъждане на процесите и явленията в трудовия колектив бяха приети решения, които ускориха внедряването на изделията „Стабтрон 350", „Статичен преобразовател 220/3" и др.

Digitized by Google

Натрупан е нов положителен опит и в създаването на програмно-целеви колектив с координационна програма в НИПКИТОКС. Укрепват междупартийните връзки между базовите организации и организациите в Института по металознание и технология на металите — София, производствено обединение „Техмет", промишлено-монтажно управление — Перник. Благодарение на общите усилия само през 1985 г. са изпълнени три изключително важни и с голям ефект задачи.

Създадена е добра система за изучаването и насочването на творческата активност на партийните организации, на отделните комунисти, на трудовите колективи. Различни проучвания позволяват да се прецени състоянието на работата по редица проблеми. Правени са например проучвания сред комунистите и безпартийните за авторитета и ролята на първичните организации за ускореното внедряване на научно-техническите постижения и по стила на работа на партийните бюра; сред комсомолците — за активната жизнена позиция в борбата за технически прогрес, за професионалната адаптация и др.; в профорганизациите — за стопанисването на социалистическата собственост, текучеството, изпълнението на социалните програми и др.

ПОЛОЖИТЕЛНИ ИЗМЕНЕНИЯ В РАБОТАТА С ТРУДОВИЯ КОЛЕКТИВ

Базовите организации оценяват активността на трудовите колективи според готовността им бързо да реагират на новите задачи, свързани с научно-техническия прогрес, дейно да участвуват в тяхното изпълнение, да преодоляват трудностите при решаването им, да разкриват резервите, да използват наличната техника и т. н.

Първичните партийни организации натрупаха опит в по-точното определяне на възловите проблеми и в грижите за постоянното информиране на колективите. По-умело се използват различните срещи с трудещите се като единния политически ден, просветните събрания, индивидуалните разговори и др.

И тук могат да се посочат редица примери. Първичните организации в производство „Стоманолеене" на Стопанския комбинат за тежко машиностроене, фабрика „Ел. Георгиева", тубеноаерозолния цех на завода за ветеринарни препарати и метален амбалаж „Г. Попов" в Радомир и др. организираха диалози с трудовите колективи за повишаване качеството на продукцията чрез ускорена комплексна автоматизация и механизация на производствените процеси и утвърждаване на трудовия колектив като стопанин на социалистическата собственост.

Целенасочената политическа работа мобилизира трудовите колективи. Така например за първи път от съществуването на рудник „Ал. Миленов" — III участък, са извършени откривни работи в размер над 5 млн. куб. метра.

Борбата за технически прогрес — това е борба и срещу рутинното мислене и рутинното действие. Движещата сила в нея са хората с творчески заряд и същността на партийната работа е да се издирят тези хора, да се включат в решаването на задачите. И още нещо: да се създаде такъв психически климат, при който да се осигури простор на най-изявените творци, да се превърнат те в ядро, което да активизира останалите членове на колективите, да ги поведе в борбата за ускорено внедряване на научно-техническите постижения и за повишаване на качеството.

За боеспособността на базовите първични партийни организации се съди не по липсата на конфликти, а по наличието на остра, прин-

Digitized by Google

ципна борба между старото и новото, за внедряване на новостите. Утвърждава се нов климат, нова атмосфера, стил на насърчаване, подкрепа и защита на кадрите, работниците и специалистите, проявяващи смелост и дръзновение.

Един от важните моменти в експеримента бе да се развие професионалното самочувствие у отделния специалист, да се формира нагласа и обстановка за критично, творческо мислене, новаторски стил, стремеж към завършени резултати в конкретната работа.

Какви форми използват за това първичните партийни организации?

Провеждат се срещи на партийните и стопанските ръководства с инженерно-техническите работници — диференцирано с инженерите, икономистите, бригадирите, груповите майстори, рационализаторите и изобретателите, и се вземат мерки за издигане ролята на тези кадри. Увеличава се партийното ядро сред инженерно-техническите работници. По-ефективно се използва инженерният труд, както потвърждават приеманите оценки за тяхната дейност. Организират се творчески разговори и срещи.

Наситен с конкретни мероприятия бе например месецът на новатора в Стопанския комбинат за тежко машиностроене. Извърши се преглед на техническото творчество и на всички рационализаторски предложения и изобретения. Даваха се конкретни срокове за ликвидиране на всякакво неоправдано изоставане в рецензирането или внедряването. Не е случайно, че месецът на новатора бе организиран именно в този комбинат. За осмата петилетка в рационализаторското движение тук са участвували 876 души, а само в Завода за тежко машиностроене — 280 души. Икономическият ефект от внедрените рационализации и изобретения надхвърля 8 000 000 лева.

Един от най-добрите рационализатори е инж. Д. Райчев от Института по тежко машиностроене в Радомир, чиито предложения са с икономически резултат 319 000 лева. Хубави постижения имат и рационализаторите комунисти Ивайло Савов, Бл. Ницелов, Г. Атанасов и П. Велинов от стоманолеярния и чистално-термичния цех на производство „Стоманолеене" в Стопанския комбинат за тежко машиностроене, Л. Димитров от електростоманодобивния цех и др.

Активно работи и партийната организация в завод „Кракра", където през 1985 г. са изградени 14 бригади за ускорено внедряване на новите разработки. Колективът на завода е постигнал икономически ефект в размер на 1 273 000 лв. от внедрените за 1985 г. разработки. Завършени са изцяло 9 теми и по 2 теми е започната конкретна работа, която ще приключи до края на годината. С 4 от посочените теми са решени проблеми, свързани с качеството на крайната продукция. Трудовият колектив се присъедини към призива на петте челни колектива: още до края на март от изобретения и рационализации да бъде постигнат половината от икономическия ефект за 1986 година.

НОВИ ИЗМЕРЕНИЯ НА ВЪТРЕШНОПАРТИЙНИЯ ЖИВОТ

Значително се издигна ролята на партийните събрания в базовите първични организации — те се подготвят по-добре и се провеждат по-редовно, по-активни са разисканията. Главната им тема е приносът на комунистите за решаването на научно-техническите проблеми. По-правилно са разпределени по участъци партийните членове. Сега в почти всички колективи, ръководени от базови партийни организа-

Digitized by Google

ции, няма звена без партийно ядро. Пораснаха грижите за новоприетите членове на БКП.

Висока оценка например заслужава първичната партийна организация в НИПКИТОКС. Какво е характерно за нея?

Тя е силна със своя състав. От членуващите в нея 74 комунисти 24 са с висше и полувисше образование и 48 — със средно специално. Във всеки участък, във всяка дейност има боеспособно партийно ядро; активно работят 11 партийни групи. От общия състав на колектива една четвърт са комунисти.

Опитно и инициативно е партийното бюро. А освен това в своята многостранна работа в колектива първичната организация се опира на здрав и деен актив. В състава ѝ има 3 организации с петчленни бюра. Така само изборният актив надхвърля 30 души — над една трета от организацията.

Положителни изменения по време на експеримента се забелязват и в дейността на партийните групи. В тях е съсредоточена индивидуалната работа с комунистите и с останалите членове на колективите, тук се изслушват отчети, приемат се лични творчески планове. Примерите и в това отношение не са малко — участък „Разливка" на електростоманодобивния цех, заводите „Кракра" и „Струма", Институтът по тежко машиностроене и други.

Съществен белег на добрите промени във вътрешнопартийния живот е работата по изпълнението на решенията, свързани с внедряването на научно-техническите постижения. Преди всичко се засилиха грижите за компетентността, задълбочеността и актуалността на вземаните решения. Например първичните организации в ковашко-пресовия и конструкторския цех на Стопанския комбинат за тежко машиностроене, в Предприятието за промишлено строителство — II, в звеното по разширение и реконструкция на научно-производствения комплекс „Бл. Попов", сервиза и гаража на Автостопанство — I и др. формират работни групи за предварително проучване и разработка на проблемите, които ще се обсъждат на партийни събрания. Това позволява комунистите делово и организирано, задълбочено и компетентно да разискват, да вземат верни, перспективни решения и да мобилизират всички фактори, от които зависи изпълнението им.

Активният вътрешен живот на организациите, разширяването на демокрацията, засилването на критичността и самокритичността, повишаването на взискателността способствуват за утвърждаване на революционно мислене като сърцевина на активната политическа позиция на отделните комунисти. Задачите на първичните организации тук са много отговорни: да се създаде не само убеденост в необходимостта от организационни, технически или други промени, но и потребност от конкретни действия за извършването на тези промени.

Резултатите от експеримента показват, че мнозинството от комунистите служат за пример, изпълняват своята авангардна роля в борбата за научно-технически прогрес. Те своевременно реагират на проявите на безстопанственост, бързо и активно се включват в изпълнението на всяка нова задача; сплотяват членовете на трудовия колектив, проявяват критично отношение към себе си и към другите, готови са да работят на най-трудните участъци, поставят интересите на колектива над личните си интереси.

Такива качества партийните организации се стремят да формират и у младата смяна. Разширява се откровеният диалог с младежта и младата научно-техническа интелигенция. Предприемат се конкретни практически действия за правилната реализация на младежта, засилва се доверието към нея, умело се поощряват младите творци. Укрепват партийните ядра в комсомолските дружества.

Digitized by Google

Разбира се, казаното дотук не се отнася в еднаква степен за всички първични партийни организации, за всички партийни комитети. Все още някои от тях не умеят да вникват в същността на задачите. Това се отнася най-вече за партийния комитет в рудник „Ал. Миленов" и първичната организация в трети участък на същия рудник, а в известна степен и за партийното ръководство на Завода за ветеринарни препарати и метален амбалаж. И сега не навсякъде е висока активността на инженерно-техническите кадри в техническото творчество, недостатъчно се използва за тази цел трудът на специалистите. Освен това много специалисти нямат свой дял в идеологическото осигуряване на борбата за технически прогрес; политическият подход все още не е овладян от всички кадри, особено от низовите ръководители, което неблагоприятно се отразява не само на тяхната пряка работа, но влияе и на микроклимата в колективите.

Не всякога са последователни докрай първичните партийни организации в изпълнението на собствените си решения. Има и други проблеми, които стесняват партийното влияние. В някои колективи не е достатъчно партийното ядро, а и извършеното по време на експеримента не задоволява. Така например в електростоманодобивния цех сред някои професии, като кранисти и зидари, няма нито един комунист. Подобно е положението в стоманолеярния и чистално-термичния цех на Стопанския комбинат за тежко машиностроене, където сред 33 сърцари и формовчици няма партиен член, от 33 кранисти само трима, а от 19 заварчици и 9 оксиженисти само двама са комунисти.

Но като цяло утвърденият от бюрото на ОК на БКП експертен съвет преценява, че през периода 1984—1986 г. в окръжната партийна организация е формиран добър опит по ускореното внедряване на научно-техническите постижения в производството. Целите и задачите, залегнали в теоретичния модел на окръжния комитет, като цяло успешно се реализират.

Натрупаният опит в отделните организации сега е много полезен в работата за качествено преустройство на партийната дейност. Окръжният и общинските комитети го популяризират. За по-пълното привеждане дейността на първичните партийни организации в съответствие с изискванията на Тринадесетия конгрес с оглед осигуряването на необходимия качествено нов растеж в икономиката по решение на бюрото на ОК на БКП започва преглед под девиза „Техническият прогрес — съдба, дело и отговорност на всеки комунист, на всяка първична организация", който ще продължи до края на 1987 година.

Целта на прегледа е всестранно да се изучи и широко да се разпространи опитът на КПСС и БКП, опитът на нашия окръг в организирането и политическото осигуряване на дейността по внедряването на научно-техническите постижения; да се откроят отговорността на първичните организации и личният пример на комунистите за изпълнението на конгресните задачи, да се анализират и преодолеят слабостите при тяхното реализиране; да се вземат мерки за по-нататъшното овладяване на новите виждания, подходи и критерии на Тринадесетия конгрес на БКП.

Славчо ЗЛАТКОВ
кореспондент на „Партиен живот"

Digitized by Google

САМОДЕЙНОСТ И ОТГОВОРНОСТ

Решенията на XIII конгрес на БКП задължават партийните органи от всички равнища строго да зачитат и да развиват автономността на първичните звена на партията, самодейността и отговорността им при решаването на въпросите. Самодейността и отговорността — неслучайно тези две понятия са поставени едно до друго. За разгръщането на самодейността са нужни не само възможности, изразени в качеството на партийния състав, на вътрешнопартийните отношения, на ръководството на висшестоящите партийни комитети, в състоянието на вътрешнопартийната демокрация и дисциплина, но и висока отговорност — на отделния комунист, на първичната партийна организация и нейното бюро, на партийния комитет. Отговорност за действително решаване на въпросите, а не за това как ще изглежда то в поредния отчет.

Публикуваните по-долу материали от общинската партийна организация в гр. Сандански не показват изкристализирал цялостно опит. В тях се говори за форми на работа, които заслужават повторение. Споделят се разсъждения, търсения, находки и временни несполуки на комунисти, чувствуващи своята отговорност за боеспособността на първичните партийни организации, за повсеместното преустройство, за качествените изменения, които трябва да се извършат в съдържанието и формите на организационната работа, за да се създава нов организационен климат, в който многостранно да се изявяват творческите възможности на хората.

Позиция на подкрепа и взискателност

Изискването да се повишават ролята и боеспособността на първичните партийни организации като цел и практическа реализация е непосредствено свързано с усъвършенстването и утвърждаването на такъв стил и такива форми в нашата работа, които водят към развитие и по-голямо зачитане на тяхната автономност, самодейност и отговорност при решаването на задачите. Именно от тези принципни изисквания се ръководи общинският комитет на БКП в гр. Сандански в цялостната си дейност с първичните партийни организации.

В какво по-конкретно се изразява тя?

На повечето членове на общинския комитет се възлагат поръчения да отговарят, по-точно да помагат на конкретни първични организации, като, разбира се, едновременно с това работят в организациите, където членуват. Изпълнението на поръченията системно се контролира, на пленарни заседания или на заседания на бюрото на общинския комитет се правят персонални оценки. Не всички проявяват еднаква отговорност, а и възможностите не са равни, но повишената взискателност безспорно допринася за ангажирането на членовете на комитета с конкретна партийна работа, скъсява разстоянието между общинския комитет и първичните организации. Тези хора

Digitized by Google

не дублират отговорността на секретарите и останалите членове на бюрата, а помагат в разработването на материалите, в решаването на дадени проблеми, подсказват идеи, разпространяват опит. Те по-дълго престояват в организациите, за по-продължително време са свързани непосредствено с тях, опознават по-задълбочено състоянието им, работата на комунистите, подкрепят и развиват творчеството и инициативността им и сами обогатяват умението си да конкретизират съдържанието на партийната политика съобразно специфичните условия на дейност.

РАЗВИТИЕТО НА САМОДЕЙНОСТТА на първичните организации в голяма степен зависи от компетентността и дееспособността на партийните бюра, от качествата на техните членове. Компетентното бюро знае къде и как да търси по-добри решения, проявява по-голяма смелост в експериментирането и в прилагането на новото.

Сега в общинската партийна организация 34 на сто от членовете на партийните бюра са с висше и полувисше, а 54 на сто — със средно специално и средно образование; 63 на сто са инженери, техници, икономисти, агрономи, учители, лекари и други специалисти, повече от половината са до 40-годишна възраст. В мнозинството си това са комунисти с добра теоретическа подготовка, с практически опит, способни да осъществяват правилно политическо ръководство в многостранната дейност на първичните организации.

Наред с грижите по подбора през последните години по-системно и целенасочено работи общинският комитет по подготовката на членовете на бюрата. Използваме различни възможности за диференциране на обучението — например формираме групи с новоизбрани секретари или със секретари, нуждаещи се от допълнителна конкретна помощ по определени въпроси на партийната работа. Някои специфични проблеми в селското стопанство наложиха да се съберат секретарите на първичните партийни организации в този отрасъл, да се информират за нормативни документи, да обсъдят изискванията пред партийната дейност, породени от тези проблеми. Организират се срещи, разговори, лекции със заместник-секретарите и отговорниците по стопанските въпроси, с членовете на бюрата — работници, с профпредседателите, комсомолските секретари и председателите на комисиите за народен контрол, включени в състава на партийните бюра. Работата с партийните групови отговорници пренесохме до голяма степен на място — в предприятията, в по-големите села. Само малка част от тях обучаваме в общинския комитет.

С оправдан интерес се отнасят секретарите на партийните бюра към една форма на работа с тях, показала вече своята ефективност: преминаването им на стаж в общинския комитет на партията. Стажът е с откъсване от производството за 5 до 10 дни — през това време секретарите в група от 5—8 човека с приблизително равни възможности и от една сфера работят в комитета. Те водят дискусии по определени проблеми и най-вече участвуват в работни групи за проверки и подготовка на материали за пленарни заседания или заседания на бюрото. Наистина има допълнително напрежение, но и ползата е многопосочна: установяват се лични контакти с политическите сътрудници на комитета, в конкретната работа се усвояват изисквания, повишават се самочувствието и увереността, издигат се критериите, създават се условия за сравняване с постигнатото от други първични организации, за практическо изучаване и пренасяне на положителния опит. В някои случаи тази форма на работа прилагаме и с отделни групи заместник-секретари и отговорници по стопанските въпроси.

Digitized by Google

НЯМА ДА ИМА ТВОРЧЕСТВО, да се развива самодейността, ако на дело не проявяваме доверието си към първичните организации, не ограничаваме опекунството, не намаляваме регламентирането на задачите и мероприятията, ако не подкрепяме творческите им търсения, новото, което създават — това е добре известно.

Разбира се, регламентиране е имало и ще има, защото самодейността не изключва, а предполага единство в действията, съчетава централизма, задължителната сила на решенията на висшестоящите органи с правото на автономия, с инициативата, с демократизма. Но тук става дума за излишното регламентиране. Данните сочат, че в общинската партийна организация то намалява. Така за 1985 г. 85 на сто от събранията са по плана на първичните организации, по инициатива на партийните бюра, а само 15 на сто — по указание на висшестоящи органи при 24 на сто за 1983 г. и 18 на сто за 1984 г. Своевременно информираме партийните организации за взетите от пленума и бюрото на общинския комитет решения, като им предоставяме възможността сами да действуват, да избират формите и средствата за тяхното изпълнение. Стремим се да убеждаваме секретарите и членовете на партийните бюра, че и при регламентираните мероприятия изискването за творчество и инициативност е задължително, без него не може да има добър резултат.

За повишаване на авангардната роля и личния принос на партийните членове в делата на колективите особено резултатен се оказа отчетът пред партията на тема „Качеството, дисциплината, комунистът". Това бе инициатива на общинския комитет, инициатива, която първичните организации трябваше да реализират. И дотук бе регламентирането.

Повечето от партийните бюра успяха да проучат цялостно работата на комунистите, положителните страни, пропуските и слабостите, личния им принос за издигане авторитета на първичната организация, на партията. Голямо значение имаше верният анализ на причините за отделни пропуски, точното назоваване на виновните за тях. Това не можеше да бъде „спуснато от горе", то зависеше от дееспособността на всяко партийно бюро, на всяка организация. В диалога с отделните комунисти се предявиха изисквания за по-пълно реализиране на техните права и задължения, изясниха се неизползвани възможности, разкриха се слабости в стила на работа на стопанските ръководства, които спъват активността и инициативата на комунистите. Даде се възможност на всеки сам да определя задълженията си, изразени в конкретни резултати по решаване проблемите на научно-техническия прогрес, качеството и дисциплината. Това е крачка напред в сравнение с обичайното възлагане на поръчения, защото изисква от всеки комунист по-висока степен на самовзискателност и отговорност, на активност, инициативност и творчество. В резултат на „Отчета пред партията" укрепна връзката партийно бюро—комунист.

Или друг пример. В стила на работа на общинския комитет и на общинската организация се утвърди практиката да се създава собствен положителен опит по актуални проблеми на партийната работа. В зависимост от задачите, от потребностите на партийната дейност и от възможностите на първичните организации предварително определяме къде, в какъв срок и по кои проблеми ще се формира опит. Това е задачата, поставена, регламентирана от общинския комитет. По-нататък обаче се предоставя възможност на партийните бюра и организации да търсят и да експериментират, да прилагат нови форми, средства и подходи за повишаване на качеството и ефективността на партийната работа, като им се помага системно и компетентно от работниците на комитета и от съвета на секретарите за ут-

Digitized by Google

върждаване на новото. Така общинският комитет обобщи и разпространи опита на първичната организация в участък „Юстаж" на Комбината за радиоелектронна апаратура по разширяване на демократичното начало при подбора, подготовката и приемането на нови членове на БКП; в Промкомбината и Завода за превързочни материали — по повишаване равнището на откритото партийно събрание; в районната болница и клон „Братски труд" — по организирането на „Час на партийния групов отговорник"; в Държавния автомобилен транспорт, „Балкантурист" и районната потребителна кооперация — по работата с предложенията, критичните бележки и личните писма на гражданите. По този начин регламентирането не става пречка за развитието на самодейния характер на първичните организации, а стимулира тяхната творческа активност и инициатива.

В същото време има първични пратийни организации с понижена дееспособност, с беден вътрешен живот; организации, които не реагират своевременно на възникващите изменения, изчакват указанията и намесата на общинския комитет, страхуват се да поемат отговорност за решаване на проблемите. С тях се налага да се работи по-отблизо, повече неща да се подсказват, да се регламентират, но без да се стига до опекунство на дребно, без да се поощряват настроенията за изчакване на указания. Много трудно е да се намери точната мярка, но когато не успеем в това, не успяваме в главното — да помогнем на организацията да набере сили.

ТАКИВА ОРГАНИЗАЦИИ ОБАЧЕ все повече се превръщат в изключение. Засилват се, както показва партийната практика напоследък, активността, компетентността, оперативността в работата. За това допринася и системната, целенасочена дейност на общинския комитет на БКП, на неговия апарат, свързана и с експериментирането на модела, заложен от окръжния комитет на партията, за по-нататъшно усъвършенствуване и развитие на самодейния характер на партийните организации. Това е и потребност, наложена от динамиката на обществено-политическия живот, от сложността на задачите, които не търпят мудност, шаблон, ниска отговорност.

Нараства например умението на първичните организации своевременно да откриват и да поставят за обсъждане и решаване възникващите проблеми, да конкретизират съдържанието на партийната политика. Все по-успешно се прилага програмно-целевият подход, разширява се колективното начало в планирането. В много партийни организации материалите по основните проблеми се подготвят от работни групи и се обсъждат предварително в партийните групи.

На събранията се създава обстановка за свободна изява на мненията и съображенията, на критичен и самокритичен дух. И понеже тук става дума и за позицията на общинския комитет, за неговата подкрепа на първичните организации, ще отбележим, че въпреки тази положителна констатация в случаи на невъзприемане на критиката, както това беше преди време в АПК, може и трябва да се намеси общинският комитет, да постави на място някои ръководители. А информацията за такива, макар и единични, случаи се разпространява бързо и действува профилактично.

Развитието на активността и самодейния характер на първичните организации е тясно свързано с усъвършенствуването на правото им на контрол върху дейността на държавните, стопанските и другите управленски органи. Общинският комитет повишава взискателността към онези стопански ръководители, които в една или друга степен подценяват уставното право на първичната организация.

Впрочем открити, драстични посегателства върху това право ве-

Digitized by Google

че не се срещат, но подценяването на първичните организации; макар и в завоалирана форма, не е изживяно докрай — то се проявява при едноличното решаване на кадрови въпроси, при внасянето на елементи на служебната съподчиненост във вътрешнопартийните отношения. Толкова по-сложна, но и по-отговорна е задачата на общинския комитет да воюва срещу подобни прояви, да подкрепя принципната позиция на комунистите.

И в същото време повече внимание отделяме за повишаване на организационната култура на партийните бюра и на секретарите с недостатъчен опит, за да се осъществява контролът компетентно, по-задълбочено да се изучават и опознават фактите и явленията. Насочваме партийните организации към осъществяване на контрол върху главните въпроси, които стоят пред трудовите колективи — сега това са проблемите за ускорено внедряване на научно-техническите постижения, подобряване на качеството, на реда, дисциплината и отговорността навсякъде и във всичко. Чрез партийното събрание все повече комунисти активно участвуват в реализиране правото на контрол, изразяват мнението си, одобряват или критикуват дейността на административните и стопанските ръководители. Успешно се използват и откритите партийни събрания. По-активно, по-оперативно участвуват в осъществяване правото на контрол партийните групи в Комбината за радиоелектронна апаратура, в машиностроителното предприятие „Струма“ и Завода за превързочни материали, които своевременно реагират на пропуските в работата на отделните звена и участъци, извършват проверки, изслушват отчети на низови стопански и административни ръководители, вземат мерки и излизат с предложения пред организацията. Практиката ни показва, че самодейността се утвърждава и засилва, когато ръководни комунисти се отчитат редовно пред първичната партийна организация за изпълнението на взетите решения и на възложени поръчения.

И за активността на комунистите, и за авторитета на първичните организации от съществено значение е работата с критичните бележки и предложенията. Според утвърдилата се система един от членовете на бюрото във всяка първична организация конкретно следи работата по този проблем. Повиши се взискателността на общинския комитет на БКП и към общинските ръководства за задълбочено проучване на поставените въпроси, за своевременното им решаване и даване отговор на място.

На много места всеки месец партийните членове се информират за извършената работа по поставените въпроси и предложения от предшествуващите събрания. По този начин не остава основателно предложение или критична бележка, без да се вземат конкретни мерки за решаването им или поне без да се даде своевременен отговор.

Развитието на самодейността на първичните организации способствува за повишаване качеството на партийната дейност, за изпълнение на конгресните решения. Успешно е социално-икономическото развитие на селищната система. Произведената за полугодието продукция представлява 54,6 на сто от годишния план, което дава възможност за добър старт през първата година на деветата петилетка. Повишава се ефективността на партийното въздействие за внедряване на научно-техническите постижения и челния опит, за подобряване качеството и организацията на труда, за намаляване на материалните разходи. По-умело се свързва идеологическата работа с проблемите на научно-техническия прогрес, с утвърждаването на трудовите колективи като стопани на социалистическата собственост, с борбата срещу отрицателните явления, с усъвършенстуването на човешките отношения в трудовия процес.

Digitized by Google

Като споделяме положителните изменения, които настъпват в работата на първичните организации, в развитието на техния самодеен характер, далеч сме от мисълта, че всичко е направено, че тя отговаря на непрекъснато нарастващите изисквания. Има в нашата практическа работа и трудности, и слабости. Дори ако се вгледаме в себе си, в работата си като политически сътрудници на общинския комитет, ще открием, че контактите ни с първичните партийни организации например рядко отиват по-далеч от срещи със секретарите или най-много с членове на бюрото, че малко време отделяме за разговори с редовите комунисти, невинаги виждаме и търсим в директора на предприятието члена на партийното бюро, на първичната организация. И такива слабости обаче не могат да минават вече незабелязано, а това носи увереност, че те няма да съществуват дълго. Впрочем друго решение няма. Времето поставя своите изисквания, изпълнението на конгресните предначертания минава през разгръщането на творчеството, активността и инициативността на първичните организации.

Стоян СТОЯНОВ
завеждащ отдел „Организационен"
в общинския комитет на БКП

Активност, продиктувана от вътрешна потребност

Напоследък доста се говори за самодейността на първичната партийна организация. Тя не е моден и кампаниен въпрос, а проблем на всекидневната ни работа, който постоянно занимава и мен като дългогодишна секретарка на първичната партийна организация в училище „Хр. Смирненски", и останалите комунисти. Практиката ни е показала, че действително верен критерий и сериозен сигнал за наличието или липсата на сили и възможности партийната организация сама да търси начини, пътища и форми за решаване на своите проблеми и проблемите на колектива е активността на комунистите — активност, продиктувана не толкова от външни влияния, колкото от вътрешна потребност, от лична позиция.

Оценявано за по-продължителен период, равнището на активността никога не е еднакво — различни фактори влияят за това, но обстоятелството, че в последно време при нас се забелязваше видима сдържаност при обсъждане на проблемите на партийни събрания, при изпълнение на отделните задачи, разтревожи и мен като секретар, и останалите членове на партийното бюро. Заехме се обстойно да изучим причините, разговаряхме, и то не един път, с всеки член на нашата първична партийна организация. Разбрахме, че много неща следва да се променят.

Оказа се например, че в разнородния ни колектив — разнороден не само по възраст и образование, но и по характер на работата поради наличието на две различни степени в училището — и подготовката на хората е различна, и задачите на двете степени са твърде специфични, за да предизвикват винаги общия интерес. Затова из-

Digitized by Google

градихме две партийни групи — в началната и в средната училищна степен. Значителна част от политическата и организаторската работа се съсредоточи там, това помогна например по-успешно да се осъществи инициативата за въвеждане на предметно обучение в началния курс. Новата структура позволи да се конкретизират вниманието, взискателността и помощта към отделните комунисти. В групите обстановката и хората се познават повече, по-реално се отчитат и постиженията, и недостатъците.

Това много ясно пролича при приемането на личните отчети на тема „Как се реализирам като комунист в първичната партийна организация, в съюзната организация и в учителския колектив", където хората поставиха въпросите честно и конкретно. По-активно и по-компетентно стана участието на комунистите в събранията на организацията, особено когато проблемите са дискутирани предварително в групите и е формирано общо становище, обща позиция.

Проучването на причините за понижената активност на комунистите не само на партийни събрания, но и в учителските съвети, на събранията на съюзната организация ни насочи към някои съществени пропуски и грешки в стила и в методите на работа. Недостатъчно например проучвахме и поставяхме на вниманието на комунистите въпроси, твърде специфични и важни за организацията и колектива. Слабо се познават интересите и проблемите на комунистите, а и на останалите членове на колектива, недостатъчно индивидуално се работи с тях, контактите най-често се ограничават с поставяне на задачи. Не се водят спокойни и творчески разговори по въпросите — лични и училищни, — които вълнуват хората, невинаги се решават тези въпроси, невинаги дори се получава отговор по тях. Имаше пропуски и в подготовката на събранията, някои събрания се организираха „светкавично", в определянето на дневния ред, който понякога се претрупваше от теми, в качеството на материалите, в атмосферата, при която се обсъждаха проблемите.

Но главната причина за засилващото се равнодушие бе недоверието, че партийната организация е в състояние да осъществява принципен и ефикасен контрол над дейността на административното ръководство, да изпълнява собствените си решения. Тогава се роди идеята да проведем събрание на тема „Силна ли е нашата първична партийна организация". И макар че събранието под този наслов се състоя в края на тази зима, неговата подготовка, разговорите по тази тема продължават втора година. През това време се засили партийният контрол над административната дейност. На две събрания директорът на училището докладва за работата на административното ръководство с младите учители, където имахме проблеми, и за състоянието на училищния бюджет, по което дотогава комунистите нямаха информация. Организирахме и събрание за стила и методите на работа на партийното и на административното ръководство. Въпросът явно живо засягаше хората, събранието премина изключително активно, от 22-ма присъствуващи комунисти 16 взеха думата. По-късно, когато общинският комитет регламентира събрание на същата тема, ние не го проведохме — времето бе твърде кратко за съществени промени и за преценки, а да се повтаря казаното нямаше смисъл. Сега, в началото на учебната година, ще се върнем отново на проблемите на стила, за да оценим настъпилите изменения, да набележим нови задачи.

А на събранието с дневен ред „Силна ли е нашата първична организация" се спряхме на партийните решения и на работата с тях. Картината тук не е оптимистична. Имахме например решение след всяко голямо мероприятие извършеното да се отчита на оперативка

Digitized by Google

с колектива. Не го изпълнихме. Това доведе до намаляване на заинтересоваността и отговорността на хората, на активността им при обсъждане на проблемите от учебно-възпитателната дейност в училището. Някои решения се повтарят с години. Няколко пъти, да речем, е записано в протоколите: „Да се осигури обучението на пропагандистите за VII и VIII клас" — и не е изпълнено, явно въпросът опира до понижената взискателност на партийното бюро. А друго наше решение: „Да се създаде необходимата организация, да се осигурят материали и пособия за базова работа в училището", е безпредметно в такава формулировка, защото нещата са извън нашите възможности.

Но ето изпълнението на решението „Пропагандистите да докладват периодично за резултатите от политическата учебна година в VII и VIII клас" ни помогна да заострим вниманието си към този въпрос. Получи се раздвижване, в VII клас бяха организирани интересни сборове, партийното бюро направи анкета сред учениците, за да установи равнището на политическата подготовка, да си изясни къде трябва да се насочат усилията.

Или друг пример: партийната организация постави амбициозната задача да създадем кабинети на национално равнище. За изпълнението на тази задача бяха възложени конкретни поръчения. Комунистите Любен Апостолов, Асен Иванов, Славчо Терзийски, Горан Русков, Константин Стойчев действително работеха с жар, през цялото лято не се отделиха от училището. После на партийно събрание те докладваха не само как са изпълнили своето поръчение, а как работят по използването и реализацията на наличната методическа база за интензификацията на учебния процес — защото и най-богатата база може да остане мъртва, ако не я съживи амбицията, майсторството, творчеството на учителя.

По тези въпроси — за качеството на партийните решения и за настойчивостта в изпълнението им — разсъждавахме на събранието, когато говорехме за силата на нашата първична организация. Знаехме, че разговорите няма да свършат дотук. Че преустройство с едно-две-три събрания няма да настъпи. Че усъвършенстването на стила, разгръщането на боеспособността на първичната организация е постоянен процес. Но важното е, че хората имат сега повече вяра, повече самочувствие.

Продължаваме да работим за активното и компетентно участие на комунистите в живота на организацията и на колектива. Разбираме, че активен може да бъде информираният човек, затова се стремим да подобрим информацията. В края на годината, преди разпределението на часовете например, ръководството запозна комунистите с проектите. Така можаха да се направят нужните корекции, партийните членове имаха възможност да формират общественото мнение, да се избягнат недомлъвките в разговорите по коридорите.

Смятаме, че е много важно хората не само да имат възможност да критикуват и да предлагат, но и сами да действуват. И тук също трябва да се променят и обстановката, и психическата нагласа. Искахме да направим например конкурс за варианти за училищна програма — който се е занимавал с това, знае колко трудно е тук да се предвиди всичко, интересите на колко много хора се преплитат. Но само един колега, преподавател по математика, се отзова. Сега предлагаме конкурс за най-добро организиране на патронния празник на училището. Дали пак няма да успеем да провокираме въображението, творческото начало у хората?

На самочувствието, на активността безспорно силно влияе професионалната подготовка. Училището ни е с добро име в града, нашите випускници се реализират добре, мнозина продължават образованието си. Но в целия колектив — а ние сме базово училище! — са-

Digitized by Google

мо четирима учители, от тях двама комунисти, имат втори клас квалификация. А бяхме поставили на петима членове на първичната организация партийно поръчение да защитят този клас. Отново се потвърди констатацията в прегледа на боеспособността на организацията ни — че не сме създали в колектива стремеж за професионално и методическо израстване. По този въпрос разговаряме много и в партийното бюро, и на партийни събрания, и на събрания на съюзната организация, и в предметните комисии — дори може би прекалено много разговаряме, а делата са малко. Явно става въпрос и за засилена индивидуална работа, и за повишена взискателност към комунистите и другите учители, които имат възможност да се явят на съответните изпити, и до конкретна помощ на партийната организация в осигуряването на условия за подготовка на хората. Ако не решим тези проблеми, можем пак да си останем при отрицателните констатации, въпреки че сега с непосредствена подготовка за защита на втори клас квалификация са се заели 10 учители от нашето училище, от които 6 комунисти.

В последните години при нас приехме 5 нови членове на партията. Организацията ни, която бе застрашена от застаряване, се подмлади. Новоприетите комунисти са ангажирани с активна партийна и комсомолска работа, неодавнашните отчети на двама от тях показаха още веднъж, че те добре защитават званието „комунист". В съревнованието за последните две учебни години 6 млади учители (от тях 4 комунисти) бяха излъчени за първенци. Успехите не могат да не радват — и в същото време те ни задължават да работим по-отблизо с учителското комсомолско дружество, да засилваме наставничеството, да помагаме на младите си колеги да натрупват опит.

Понеже говоря за активността на комунистите и преди всичко за активното им участие в събранията, трябва да направя изричната уговорка, че не е важно само колко човека са се изказали — по-важно е какво са казали. Може да изглежда парадоксално, но някои наши комунисти — хора, на които професията налага да работят със словото, не умеят да се изказват, издребняват, повтарят се, не може да се види в изказването им на партийно събрание политическа позиция, политическа отговорност, не може да се отличи това изказване от изказването на учителски съвет. Какво да направим, как да помогнем на тези хора, как да ги променим? Явно лекция на тема „Как да се изказвам" няма да свърши работа. Нужен е индивидуален подход, тактичен разговор, деликатна намеса, взискателност. Нужен е личен пример. Нужна е атмосфера.

Отчетът пред партията за приноса на комуниста в борбата за качество и дисциплина, който се прави в цялата общинска организация, и разговорите в тази насока също помогнаха на партийното бюро да затвърди у някои комунисти умението да виждат и правилно да оценяват проблемите, да търсят причините за слабостите и пропуските преди всичко в себе си и в същото време да не щадят от критика членовете на бюрото, административните ръководители и главно да търсят пътища за изменяне на положението.

А що се отнася до атмосферата — тук също някои неща се променят. Разговорите около въпроса за силата на нашата партийна организация ни насочиха към конкретни изводи и оценки. Недвусмислено стана ясно, че на партийните събрания административните ръководители трябва да се реализират като комунисти, равни по права на останалите, само с повече отговорности по ръководенето на учебното заведение. Защото смущаваше в някои случаи начинът, по който те се изказват, запазеното право на последно изказване, привичката да се обобщава и оценява казаното от другите. И тук има положител-

Digitized by Google

ни изменения, партийното бюро проявява достатъчно последователност, един материал от административен ръководител например, предназначен за партийно събрание, бе върнат за преработка.

Има една истина, която всички знаят, но която всеки изстрадва със своите трудности, със своите успехи и поражения: че партийната дейност не търпи администриране, че тук отговорността и взискателността, уважението и доверието са взаимни, че за да ги има, трябва да цениш и да обичаш не само работата си, но и хората, с които работиш, да им вярваш.

Любка ЯНКОВА
секретарка на първичната партийна организация
в училище „Христо Смирненски"

По верен път

Многообразието и сложността на задачите, новите функции и задължения в дейността на една част от отделите и службите в машиностроителното предприятие „Струма", повишените изисквания на изменящата се производствена структура поставиха повелята да се повишава умението на първичната партийна организация в администрацията вярно и навреме да набелязва целите и пътищата към тях.

В тази връзка положихме сериозни усилия за усъвършенстване на планирането. Направихме опит при разработване на плановете за работата на партийната организация да прилагаме елементи на програмно-целевия и комплексния подход. Тригодишната дейност на планирането дава основание да приемем, че подходът ни е правилен, че създаваме добра организация при разработване на плановете и че тези планове действително представляват основа за по-резултатна и ефективна партийна дейност.

Плановете ни са едногодишни. Стремим се да обхванем най-важните проблеми от нашата дейност през този период, да им придадем необходимата конкретност, да направляваме взаимоотношенията между партийната организация, профорганизацията, комсомолските дружества и целия колектив. Стана практика за подготовката на проекта за годишния план да определяме работни групи, в които влизат специалисти от всички дирекции, от възловите отдели и звена. Изучават се документите и решенията на висшестоящите органи, преглежда се резолюцията от годишното събрание, вземат се под внимание критичните бележки и предложенията на комунистите, равнището и перспективата в развитието на колектива, задачите, които той трябва да реши през съответния период.

По този начин искаме да издигнем научното равнище на планирането, да дадем възможност комунистите и работните групи да проявят по-голямо творчество още в предварителната работа. И трябва да кажа, че разработваме добри планове, които с малки изключения почти изцяло реализираме. Разбира се, партийната работа е динамична, жива, планът никога не може изцяло да предвиди възникващите промени в обстановката, всички нови проблеми и нови задачи. Така че успоредно с реализацията на плана на вниманието на кому-

Digitized by Google

нистите се поставят за обсъждане и оперативно възникващи проблеми от дейността на колектива, по който е било необходимо да даде партийна оценка, да изрази становище първичната организация.

Обективната оценка на нашата дейност обаче и преди всичко неизпълнените производствено-стопански задачи на колектива наложиха извода, че въпреки добре разработените и реализирани планове приносът на първичната партийна организация за преодоляване на затрудненията не отговаря на потребностите, недостатъчна е активността на комунистите и взискателността на партийното бюро, по отношение на партийната дисциплина имаме сериозни проблеми.

В определена степен неизпълнението на стопанските задачи е резултат на трудности, предизвикани от несвоевременно изпълнени задължения от отделите и звената от управлението на завода, а тези звена и отдели се ръководят от комунисти или поне партийното ядро в тях е значително. Явно нещата опират главно до субективния фактор, а следователно до дейността на първичната организация, на нейните членове.

За да се излезе от това състояние, е необходимо постоянно и задълбочено да се познава обстановката в колектива, бързо да се откриват проблемите и ефективно да се организира тяхното решаване, да се обогатява вътрешнопартийният живот.

Още в първите месеци на годината на заседания на бюрото и на събрания бяха поставени на отчет извършената работа и създадената организация от отделите „Материално-техническо снабдяване", „Производствено-диспечерски", „Транспортен" и „Инструментално стопанство" за своевременното осигуряване на производството с необходимите материали, кооперирани детайли и инструменти. Главно към това бяха насочени и възлаганите партийни поръчения, а и поеманите от комунистите задължения. Тези проблеми определиха съдържанието на дейността на партийните групи, които обсъждат отделни въпроси, свързани с това основно задължение на отделите, и приноса на работещите в тях комунисти и специалисти. Бюрото и организацията постоянно следят за изпълнението на партийните решения.

Осъществявайки правото си на контрол, първичната организация препоръча на комунистите в отделите, които се отчитаха на събрания, да приемат мероприятия за цялостно подобряване на своята дейност или на работата си в определени направления. Това имаше своето значение, но така нещата се решаваха частично, от някои отдели и по някои направления. На събрание през май т. г. комунистите поставиха пред стопанското ръководство въпроса да задължи всички отдели, служби и звена от управлението на предприятието да приемат свои комплексни мероприятия за осигуряване изпълнението на годишните производствени задачи. Макар че от приемането на мероприятията да е минало съвсем кратко време, те вече показват своята необходимост и ефективност, особено където при разработването им е подходено съвсем отговорно. Смятаме, че това помогна да се подобри работата в известна степен, да се повишава отговорността, да се намаляват затрудненията в производството поради несвоевременно доставени материали, кооперирани детайли и инструменти, да се координира използването на транспортните средства.

Даваме си сметка, че дееспособността на организацията, нейната компетентност, активност и организираща сила се проявяват в голяма степен в равнището на партийното събрание и зависят от него. А именно в подготовката и провеждането на събранията трябва да преодоляваме съществени пропуски.

До неотдавна значителен брой комунисти отсъствуваха от партийни събрания. Наистина по явно неуважителни причини отсъствията

Digitized by Google

бяха малко — не повече от 1—2, и то не на всяко събрание. Често пъти обаче някои от изтъкваните за обективни причини не бяха съвсем обективни. По някаква традиция например част от командировките се оставяха за дните, определени за партийни събрания, без това да е наложително. Приемаше се за съвсем нормално, че щом като комунистите са в отпуск, да не присъствуват на партийни събрания, независимо че са в града, а обикновено 10 на сто от хората са в отпуск. Дори се злоупотребяваше с причини от личен характер, така че броят на отсъствуващите се увеличаваше.

Решихме никакви причини да не влияят за променяне на установения вече в практиката ни ден за провеждане на събранието — последния четвъртък от месеца. От началото на годината това се спазва стриктно. В резултат намаляха командировките и исканията за отпуск в този ден, по-малко лични въпроси се оставят за решаване в часовете на събранието.

Видим положителен резултат даде повишената взискателност на бюрото към отсъствуващите от събранията комунисти. Още на следващия ден те се извикват на отчет в бюрото, с такъв отчет започват и всички събрания на първичната организация. В началото някои може би помислиха, че повишената взискателност към партийната дисциплина е нещо временно. През януари обърнахме внимание на отсъствуващите комунисти и когато това се повтори през февруари, бюрото предложи и организацията утвърди партийни наказания на 4 свои членове, отсъствували без основателни причини. Оттогава не сме отбелязали подобни отсъствия. Имаме и специално табло, където нагледно се вижда не само присъствието, но и проявената от комунистите активност в обсъждането на проблемите.

Убедени сме, че по-доброто познаване на въпросите, които ще се обсъждат, е условие комунистите по-обстойно да се подготвят за събранията. Затова още на първо число от месеца на четири видни места в административната сграда оповестяваме въпросите, които първичната партийна организация ще обсъди в края на месеца. По този начин даваме възможност целият колектив да види с какво се занимава партийната организация и неговите членове да участвуват със свои предложения и мнения. По някои основни въпроси организираме и предварително разглеждане на материалите на открити или закрити събрания на партийните групи. Изпълнява се и решението на партийното бюро за разработване на тезисни материали по възловите проблеми, които се предоставят на комунистите.

Положително влияе върху активността и възприетата практика партийните събрания да започват с отчет за изпълнението на решенията и мероприятията, чийто срок е изтекъл, сравнително добрата система за контрол и отчет на работата с критичните бележки и предложенията, проявяваното от стопанските ръководители правилно отношение към критиката.

Погледнато така, много вече е направено. Но и много предстои. И сега резултатите от стопанската дейност не ни радват, не е настъпило необходимото преустройство в действията, а значи и в съзнанието, в мисленето на хората. Забелязващите се промени обаче показват, че сме на верен път. Само е нужна още упоритост, настойчивост, нетърпимост към формализма от всякакъв вид. За да се разгръща самодейният характер на организацията, да се превръща тя в акумулатор и изразител на инициативността на комунистите и колектива.

Павлин МИХАЙЛОВ
секретар на първична партийна организация
в машиностроителното предприятие „Струма"

Digitized by Google

„... Политбюро на Централния комитет на КПСС и правителството на Съветския съюз решиха да продължат едностранния мораториум върху ядрените опити до 1 януари 1987 година.

Като предприемаме тази стъпка, ние вярваме, че хората от всички страни в света, политическите среди и международната общественост правилно ще оценят продължителната тишина на съветските ядрени полигони.“

Из Декларацията на генералния секретар на КПСС Михаил Горбачов по Съветската телевизия от 18 август 1986 година

ВИСОКА ОТГОВОРНОСТ ЗА СЪДБАТА НА ЧОВЕЧЕСТВОТО

ИВАН ГАНЕВ
заместник-министър на външните работи

С продължаването на едностранния мораториум на Съветския съюз върху ядрените опити до 1 януари 1987 г. в течение на цяла година и половина човечеството ще бъде свидетел на пълна тишина на съветските изпитателни ядрени полигони. Това е **нова мъдра стъпка на Съветския съюз, израз на дълбоко осъзната отговорност пред съдбата на човечеството.**

Тя е най-значимото потвърждение в последно време на привързаността на социалистическия обществен строй към делото на мира, на дълбокото разбиране за първостепенното значение на борбата за запазването на мира и живота на планетата. Това в ядрено-космическата ера е задача общочовешка, дело на всички народи. Обстоятелството, че към такъв отговорен подход се придържа именно първата държава на работниците, селяните и народната интелигенция, е

Digitized by Google

безспорно потвърждение на хуманизма на нашата философия, на социалистическата нравственост. То е ярка демонстрация на новото политическо мислене, което изисква, докато все още не е станало късно, да се пристъпи към конкретни действия за спиране на ускоряващата се надпревара във въоръжаването, на първо място в областта на ядрените оръжия и за преминаване към поетапно повсеместно ликвидиране на ядрените арсенали.

За всеки трезвомислещ човек е съвършено ясно, че да се продължава едностранният мораториум за четвърти пореден път съвсем не е просто решение. Още повече че в продължение на цяла година другата страна не показа никаква готовност да излезе насреща конструктивно. Но това решение е още едно потвърждение на принципния курс на СССР за създаване на всеобща сигурност чрез разоръжаване, като се отчитат многообразните фактори, събития и проблеми, определящи съдържанието на съвременните международни отношения, реалностите на ядрено-космическата ера.

Тези реалности, както бе подчертано от М. С. Горбачов, са сурови. Натрупани са планини от ядрено и всякакво друго оръжие, предостатъчно многократно да бъде ликвидиран животът на Земята. Въпреки това надпреварата във въоръжаването не спира, а засилва своя темп. Налице е форсирана милитаризация на САЩ и НАТО в областта на ядрените, химическите и конвенционалните оръжия, усилено се работи над плановете за „звездни войни". Темповете на развитие на военните технологии са толкова високи, че оставят все по-малко време на народите, държавите и политиците за осъзнаване на реалната опасност, намаляват възможностите на човечеството да спре плъзгането към ядрената пропаст. Всяко забавяне е опасно. В противен случай ще се появят такива системи и видове оръжия, които ще направят невъзможна каквато и да е договореност за тяхното контролиране.

Днес не е достатъчно да се запазят и изпълняват съществуващите договори за ограничаване на оръжията. (Както е известно, САЩ посягат даже върху тях!) Необходими са решителни практически стъпки, за да се обуздае надпреварата във въоръжаването и да се осъществи коренен поврат към по-добро в международните отношения. „Равновесието на страха" от ядрено възмездие вече не е фактор за „сдържане". И не само поради това, че страхът изобщо не е добър съветник на разума, че може да подтикне към непредвидими по своите последици действия. Но той — страхът от ядреното оръжие — е непосредствен съучастник в ядрената надпревара. Като засилва подозрителността и недоверието, той създава дяволски кръг на ескалация на напрежението. В ядрената епоха тези остарели догми подхранват политиката на милитаризъм, която може да запали световен пожар. Днес е невъзможно да гарантираш собствената си сигурност за сметка на сигурността на други народи и държави. Невъзможна е истинска сигурност, ако тя не е еднаква за всички, не е всеобща. Да се мисли другояче, значи да се живее с илюзии, в самозаблуда.

В последно време бяхме свидетели на два инцидента, свързани с ядрено-космическата техника: гибелта на екипажа на американския космически кораб „Челинджър" и аварията в Чернобилската атомна електростанция. Те напомниха на всички колко могъщи сили човекът е извикал на живот в името на прогреса. Но те ни поднесоха и предметен урок какво може да стане, ако бъде пуснато в действие ядреното оръжие. Специалистите изчисляват, че взривяването даже на най-малкия ядрен заряд, каквито днес има хиляди в арсеналите, по

Digitized by Google

сила на радиацията би се равнявал на три аварии от рода на чернобилската. Задействането на една незначителна част от ядрения арсенал би се превърнало в катастрофа, която би била непоправима. Урокът е един и еднозначен: ядреното оръжие не трябва да бъде използвано. Чисто самоубийство е да се градят междудържавни отношения днес върху илюзията за постигане на превъзходство със страшните оръжия за масово унищожение. Който се реши на първи ядрен удар, сам ще се обрече на мъчителна смърт. Даже не от ответния удар, а от последствията при взривяването на собствените ядрени заряди. Тук няма никаква пропаганда, никаква политическа импровизация, която цели да всява страх. Това е реалност, която би било безотговорно да се отрича, а престъпно — да не се взема под внимание.

Забраната на ядрените опити би могла да бъде именно тази решаваща крачка, която е в състояние да сложи началото на поврат към спиране надпреварата във въоръжаването с ядрени оръжия, към пълното им ликвидиране. Логиката тук е проста и ясна като самата истина: ако няма опити, няма да има и усъвършенстване на ядрените оръжия, които и без друго са натрупани в излишък. Няма да има и нови видове и системи оръжия за масово унищожение, базиращи се на атома.

Тази желязна логика е напълно разбираема и убедителна. Ето защо едностранният съветски мораториум върху ядрените опити се посреща с горещо одобрение и подкрепа по всички краища на планетата. Държавни и правителствени дейци, парламентаристи и общественици, световноизвестни учени, партии и масови организации виждат в това решение пример на правилен държавнически подход към съвременните проблеми, оценяват го като надежда за избавяне на човечеството от страха пред ядрената катастрофа. Висока оценка той получи от държавните и правителствените ръководители на Аржентина, Гърция, Индия, Мексико, Швеция и Танзания — т. нар. „делхийска шесторка", от наскоро приключилата среща на високо равнище на държавите — участнички в Движението на необвързаните страни в Хараре, от Общото събрание на най-представителния форум на държавите в света — Организацията на обединените нации.

Сега навсякъде по планетата в съзнанието на народите, на политическите, обществените, научните и културните дейци, на всички обикновени хора с най-различна ориентация, политически и идейни възгледи все по-дълбоко се утвърждава убеждението, че на карта е поставено самото съществуване на човешкия род, че е дошло време за решителни и отговорни действия. Именно като такова действие, а не като пропагандна маневра всички реалистично мислещи хора в света оценяват важната и конкретна стъпка на СССР от 18 август 1986 година.

Но колкото и значима да е тя сама по себе си, напълно разбираемо е, че е наложително и ръководителите на САЩ да проявят реализъм, политическа воля и отговорност за съдбата на човешката цивилизация, за да бъде бързо постигнато споразумение за прекратяването на ядрените опити. Но изразявайки волята на шепата представители на военнопромишления комплекс, американската администрация все още заема отрицателна позиция по този въпрос, която контрастира с позициите на преобладаващата част от държавите в света. Нещо повече. За да бъде оправдано това поведение, трескаво се търсят „аргументи".

Какви са тези „аргументи"?

Твърди се например, че СССР можел да си позволи мораториум, тъй като бил изпреварил САЩ в областта на ядрените опити. Но

Digitized by Google

това не съответствува на истината. Фактите показват, че от всички ядрени опити, извършени досега от всички страни, на САЩ се падат повече от половината. Оставайки в течение на 40 години шампион по броя на ядрените опити, те само през 1985 г., до обявяването на съветския мораториум през август, извършиха 20 опита, докато СССР бе извършил девет опита. За една година — от момента на въвеждането на съветския мораториум — САЩ взривиха още 19 ядрени устройства, три от които не бяха обявени. При това като правило САЩ правеха опитите си демонстративно, „посвещавайки" ги на една или друга мирна съветска инициатива.

Друг „аргумент" на САЩ е свързан с въпроса за контрола на едно споразумение за забрана на ядрените опити. Според американската администрация „технически" било невъзможно да се контролира с абсолютна сигурност спазването на подобно споразумение. Посочва се, че можело да се създадат сложни устройства, които напълно да спират разпространението на сеизмичните вълни. А именно тяхното засичане е в основата на съвременните уреди за установяване извършването на подземен ядрен взрив. Предполага се също, че в бъдеще биха могли да се провеждат ядрени опити в Космоса, дори извън пределите на Слънчевата система, които е невъзможно да се регистрират от другата страна. Всички тези твърдения се опровергават от авторитетните учени и експерти, включително и американски. СССР ясно заяви, че въпросът за контрола не е и не може да бъде пречка за постигане на споразумение за забрана на опитите с ядрено оръжие, както и на самото оръжие. Става дума за контрол върху забраната на опитите, а не на тяхното провеждане. От своя страна САЩ канят наблюдатели в Невада „да видят" как се изпробва ново оръжие! С изразената най-отговорно готовност на СССР да бъде прилаган и международен контрол, включително и инспекции на място, с участието на експерти от групата на делхийската „шесторка", за да се контролира прекратяването на ядрените опити, въпросът за контрола не може повече да бъде разглеждан като препятствие за сключването на споразумение за забрана на ядрените опити. Неговото по-нататъшно поставяне означава просто нежелание да се постигне такова споразумение.

Друг „аргумент" е постановката, че докато сигурността на САЩ и на техните съюзници оставала свързана със „стратегията на възпирането", в която съществена роля играят ядрените оръжия, опитите щели да бъдат необходими, за да се гарантирало, че ядреният арсенал на САЩ остава ефикасен и може да се разчита на него, а също и за да се усъвършенствува ядреният потенциал на САЩ, който бил изостанал от този на СССР. Действително прекратяването на ядрените опити ще постави преграда за усъвършенстуването и нарастването на ядрените арсенали, което ще води и до постепенно „отмиране" на ядреното оръжие. Но именно това е и една от най-важните цели, заложени в смелата инициатива на СССР — чрез прекратяване на ядрените опити да се върви към пълното ликвидиране на ядрените арсенали в глобален мащаб, до края на века, за което бе представена конкретна и реалистична програма, съдържаща се в декларацията на др. М. С. Горбачов от 15 януари 1986 година.

Посоченият „аргумент" не издържа никаква критика. Напоследък видни учени, сред които и американски, подчертават, че надеждността на ядрените оръжия може да се гарантира чрез опити, които да се извършват без техните ядрени компоненти, т. е. без ядрени взривове. А на фона на осъществяваните с трескава бързина многомилиардни програми за създаването и разполагането на цял комплекс усъ-

Digitized by Google

вършенствувани стратегически оръжия твърдението за някакво „изоставане“ на САЩ от СССР в тази област е напълно необосновано и безпочвено.

Продължават и изтърканите спекулации, че САЩ не можели да се съгласят с намаляване на своето ядрено оръжие поради „превъзходството на СССР“ в обикновените оръжия. В действителност такова „превъзходство“ на СССР и държавите — участнички във Варшавския договор, над САЩ и страните от НАТО в обикновените оръжия е чиста измислица. Многократно е изтъквано, че и в тази област съществува примерно равенство. Освен това на Съвещанието на Политическия консултативен комитет на държавите — участнички във Варшавския договор, в Будапеща, проведено на 10 и 11 юни 1986 г., бе прието Обръщение до държавите — членки на НАТО, и до всички европейски страни, съдържащо конкретна програма за съкращаване на въоръжените сили и обикновените оръжия в Европа. Това е друга нова крупна инициатива на държавите от Варшавския договор, израз на готовността им да действуват за намаляването на военното противопоставяне в Европа и в областта на конвенционалните оръжия чрез изработването на споразумение, предвиждащо осъществяването на взаимна основа на съществени съкращения на въоръжените сили и обикновените оръжия от двата военнополитически съюза.

По-рядко се изтъква друг мотив за несъгласието на САЩ да се присъединят към съветския мораториум — обстоятелството, че една такава тяхна стъпка ще попречи на прословутата Инициатива за стратегическа отбрана (ИСО). Това фактически е основната причина за упоритото нежелание на САЩ да прекратят ядрените опити. Появиха се оценки на учени, непосредствено работещи по ИСО, според които, за да се разработят някои елементи на програмата — най-вече лазер, основан на ядрен взрив, са необходими от 100 до 200 допълнителни ядрени опита. Тези откровени изказвания поставят американската администрация в трудно положение, тъй като при обявяването на програмата ИСО от президента Рейгън — март 1983 г. — се твърдеше, че тя се основавала изключително на неядрени технологии. От друга страна, осъществяването на Инициативата за стратегическа отбрана ще дестабилизира в голяма степен обстановката в света, ще доведе до засилване на надпреварата във въоръжаването и ще направи невъзможно контролирането на каквото и да било споразумение в тази област — истини, които не може да прикрие и най-умелата риторика. Тези съображения са още едно безспорно доказателство, че забраната на ядрените опити ще представлява значителна крачка към разоръжаването, ще съдействува за укрепването и на доверието и сигурността на държавите. Тя ще позволи Космосът да бъде използван само за мирни цели, в интерес на цялото човечество. Именно на това се базира внесената неотдавна в ООН съветска инициатива, предвиждаща развитие на международното сътрудничество за предотвратяване надпреварата във въоръжаването в Космоса и за неговото мирно усвояване.

Както се вижда, горните „аргументи“ показват, че в САЩ действуват сили, които въобще са против разоръжаването. Нещо повече — те правят всичко, за да вмъкват и СССР в надпреварата във въоръжаването, провокират го да прекъсне всякакви преговори за разоръжаване, стремят се към военно превъзходство, за да налагат своята неоглобалистка политика.

Миролюбивото човечество е изпълнено с надежда, че едностранният съветски мораториум върху ядрените опити открива реален път към постигането на споразумение за пълната им забрана. Времето,

Digitized by Google

в което живеем, прави наложителна необходимостта да не се изчаква, а да се действува смело, с отговорност пред сегашното и бъдещите поколения — така, както постъпва СССР. Време все още има, но то тече бързо, особено в опасния ядрен век. Затова трябва да се използва разумно, пестеливо и без протакане за вземане на отговорни решения. С този призив за конкретни дела завършва отговорите си на въпроси на главния редактор на в. „Руде право" Михаил Горбачов.

Такъв подход се очаква и от другата страна. Това го изискват огромното мнозинство от държавите, милионите хора по цялата планета, в това число и болшинството от населението на САЩ. От тяхната сплотеност и решимост в крайна сметка зависи дали администрацията на САЩ ще последва примера на СССР и ще се присъедини към мораториума. С това би се открила перспективата в най-близко време на съветско-американската среща на високо равнище да се подпише споразумение за двустранно прекратяване на ядрените опити. СССР гледа на такъв двустранен мораториум не като самоцел или като заменител на всеобемащ договор за забрана на ядрените опити, а като на първа крачка към такъв договор. Нещо повече — той изрази готовност да се постигне договореност за осъществяване на редица мерки за контрол и проверка върху спазването на двустранния съветско-американски мораториум, включително и инспекции на място при необходимост. Такъв мораториум би бил значителна стъпка към прекратяване надпреварата във въоръжаването, особено ядреното, към радикално оздравяване на международния климат чрез пълното ликвидиране на ядреното оръжие. Както отбеляза другарят Тодор Живков в своето интервю пред вестник „Правда", установяването на всеобщ мораториум на ядрените опити ще покаже на хората, че войната не е неизбежна, че мирът е възможен, че ядреният кошмар трябва да отиде назад в миналото. Това е пътят, по който човечеството ще може да премине от брега на тревогата към брега на надеждата и вярата в доброто бъдеще.

Едностранният съветски мораториум върху ядрените опити не е предложение, а реално действие с огромен миротворчески заряд. Той на дело потвърждава сериозността и искреността на съветската програма за ядрено разоръжаване до края на века, на призива на XXVII конгрес на КПСС към всички държави за нова политика — политика на реализъм, мир и сътрудничество — единствената, която може да осигури мирно бъдеще на нашия разнообразен, противоречив, но и все по-взаимнозависим свят. Той е нов принос на СССР за осъществяване стремежа на човечеството обявената от ООН 1986 година като „Година на мира" да остане в историята достойна за своето название.

Digitized by Google

ЯДРЕНИТЕ ПОЛИГОНИ — ЗАВИНАГИ МЪЛЧАЛИВИ

Мълчание, в което с изключителна яснота звучи гласът на разума, на новото политическо мислене в нашия противоречив и многообразен ядрено-ракетен космически век.

Истинската и надеждна гаранция за тази тишина е обявеният преди година от Съветския съюз едностранен мораториум върху всички опити с ядрено оръжие и продължен сега до 1 януари 1987 година.

Да се вземе такова сложно, трудно и извънредно отговорно решение, разбира се, не е проста работа — на карта се поставят въпросите на отбранителната способност на СССР, на неговите съюзници. Още повече че САЩ нито за миг не се отказват, не спират, увеличават своя ракетно-ядрен потенциал. И все пак решението е прието!

От какво е продиктувано и на какво се основава то?

На **първо** място, както посочва в декларацията др. Михаил Горбачов, натрупани са планини от ядрено и всякакво друго оръжие, а надпреварата във въоръжаването се засилва. Появи се опасност тя да бъде пренесена в Космоса. Извършва се ускорено милитаризиране на САЩ и на НАТО. Сега повече от всякога са необходими разумни, конкретни, големи практически стъпки, които биха могли да спрат и преодолеят военната заплаха, да променят развитието на процесите и събитията към по-добро. Вече няма съмнение, че в ядрената епоха догмите и представите за войната като средство за постигане на политически цели са отживели и безсмислени.

Прекратяването на всички опити с ядрено оръжие ще даде съществен принос за укрепването на стратегическата стабилност и мира в света. Ядрените опити безспорно рязко увеличават военната надпревара, създават реална възможност за появата на нови още по-разрушителни видове ядрено оръжие, разширяват заплахата от използването му при военни действия. Качественото усъвършенстване и създаването на нови разновидности на ядрено оръжие са пряко и неразделно свързани с неговите изпитания.

Ето защо прекратяването на експериментите е възлов проблем за ограничаване на практическата възможност за производство на нови образци ядрени бомби и бойни глави. Ако не съществуват опитите с ядрено оръжие, в определен момент надпреварата в ядреното въоръжаване ще стане действително невъзможна. Нещо повече — ако не се изпробва ядрено оръжие, съществуващото ще започне постепенно да загубва своята ефективност, ще остарява, ще се снема от въоръжение.

Въпросът за прекратяването на ядрените изпитания не е нов.

Предприетата от Вашингтон надпревара в ядреното въоръжаване предизвика и надпревара в ядрените опити. След САЩ и Съветският съюз бе принуден да пристъпи към ядрени изпитания — през 1949 г. Три години по-късно собствено ядрено устройство взриви Англия, през 1960 г. — Франция, през 1964 г. — Китай. Броят на изпитанията нарастваше от година на година. От 1945 до 1984 г. в света са извършени около 1500 опита с ядрено оръжие, при това повече от половината — в САЩ (данните са на Стокхолмския международен институт по изследване на проблемите на мира — СИПРИ).

Digitized by Google

Тази ситуация и опасността, която се крие в нея, ускори възникването в различни страни още през 50-те години на масово движение за прекратяване на експериментите с ядрено оръжие. Това движение набра сили и сега на войнолюбците в САЩ и НАТО вече им е трудно да си затварят очите пред неговите категорични настойчиви искания. В авангарда на това световно движение е Съветският съюз, който макар и да притежава ядрено оръжие, решително и твърдо застана и последователно отстоява позицията за прекратяване на изпитанията. Разглеждайки забраната на ядрените опити като важна отправна точка по пътя към пълното ликвидиране на унищожителните оръжия, СССР неедкократно издига конкретни и актуални предложения и предприема едностранни мерки в това направление.

— 1955 г. — СССР прави първото предложение за прекратяване на опитите с ядрено оръжие.

— 31 март 1958 г. — СССР прекратява опитите с ядрено оръжие. На 22 август се присъединяват САЩ; а след това и Великобритания. Но от 31 декември 1959 г. САЩ се отказват от поетите задължения. СССР е принуден на 30 август 1961 г. да обяви, че възобновява ядрените опити.

— 5 август 1963 г. — Подписан е Московският договор за забрана на опитите с ядрено оръжие в атмосферата, в космическото пространство и под водата. Под документа стоят подписите на 113 държави.

— Юли 1974 г. — В Москва е подписан съветско-американски Договор за ограничаване на подземните ядрени изпитания до 150 килотона.

— Май 1976 г. — СССР и САЩ сключват Договор за подземните ядрени опити за мирни цели.

— 1977—1982 г. — По инициатива на СССР започват преговори със САЩ и Великобритания за изработване на договор за пълна и обща забрана на опитите с ядрени оръжия. През лятото на 1980 г. са съгласувани основни положения на договора, редица технически приложения, въпросите на контрола. А през ноември 1980 г. американската страна прекъсва преговорите. САЩ и НАТО поемат курс на засилени военни приготовления. През юли 1982 г. американският президент Рейгън взема едностранно решение изобщо да не възобновява преговорите.

В наши дни постигането на пълна и всеобща забрана на изпитанията с ядрено оръжие стои с особена острота. Огромна роля в тази насока има обявеният от 6 август 1985 година от Съветския съюз едностранен мораториум върху всички ядрени взривове. Целият свят с голямо удовлетворение възприе тази инициатива, оценявайки я като изключително отговорна отправна точка в стремежа на СССР да създава благоприятни условия за изработването на договор за забрана на ядрените изпитания. С основание народите очакваха аналогична стъпка и от страна на американското правителство. За съжаление във Вашингтон с подчертано упорство започнаха да търсят и измислят всевъзможни предлози, за да отклонят и да не приемат съветското предложение.

Анализирайки предпоставките и основанията за решението на СССР да продължи едностранния мораториум върху ядрените опити до 1 януари 1987 г., на **второ** място трябва да се отбележи заявената от др. Михаил Горбачов в декларацията от 18 август т. г. привързаност „на социализма като обществен строй към делото на мира, към дълбокото разбиране за неговата отговорност за съдбините на цивилизацията. Съветският съюз като социалистическа страна и като ядрена държава смята за свой висок дълг да направи всичко, което зависи от него, за да съхрани мирно бъдеще на планетата."

Сегашното пределно мъдро и конструктивно решение за продължаването на едностранния мораториум може да се разглежда като поредна конкретна проява на всеобхватната Програма за мир, утвърдена от XXVII конгрес на КПСС, нейно поататъшно актуализиране и обогатяване. То е важна съставна част от комплекса съветски мирни инициативи, насочени към постигането на високохуманната цел — свят без оръжия, свят без войни. То е реално потвърждение на цялостното последователно миролюбие на СССР и

Digitized by Google

другите страни от социалистическата общност, което се съдържа в поредицата последни отговорни предложения за запазването и укрепването на мира и сигурността на света:

— предложенията на СССР от 15 януари 1986 г. за пълното ликвидиране на ядреното оръжие в целия свят до 2000 година;

— пакета от конструктивни предложения, поставени от СССР на масата за преговори в Женева по ядрените и космическите оръжия, насочени към запазването не само на земния, но и на звездния мир;

— комплекта от мерки за съкращаването на въоръжените сили и на обикновените оръжия в Европа — от Атлантика до Урал, предложени от СССР и неговите съюзници от Варшавския договор;

— изработената от СССР широка програма за гарантиране на сигурността и на сътрудничеството в Азия и в района на Тихия океан;

— съветския план за „звезден мир", който се противопоставя на американската програма за „звездни войни", внесен за обсъждане в ООН;

— новите съветски предложения за химическото оръжие, които позволяват още до края на тази година или през следващата да бъде подписана конвенция за забрана на това оръжие, за ликвидиране на неговите запаси и на промишлената база за производството му;

— направените на Стокхолмската конференция предложения от СССР и братските социалистически страни заедно с други участници във форума за постигането на важни споразумения за неизползване на сила, за уведомяване при военни учения и за придвижване на войски, за обмен на годишни планове за военна дейност, за проверка;

— съветския план за създаване на международен режим за сигурно развитие на ядрената енергетика;

— разработените от социалистическите страни предложения за създаване на всеобхватна система за международна сигурност.

Дори само беглото изреждане на посочените инициативи потвърждава неоспоримата истина, че успешното решаване на изключително важния проблем на днешния ден — проблема за прекратяването на ядрените опити — може да стане действително реален пролог към осъществяването на тази широкомащабна програма, към радикалното оздравяване на международния климат.

На **трето** място като съществен фактор за продължаването от СССР на едностранния мораториум върху опитите с ядрено оръжие следва да се постави съдържащата се в декларацията на др. Михаил Горбачов оценка, че: „Съвременният свят е сложен, многообразен и противоречив. И в същото време обективно той става все по-взаимно зависим и неделим. Тази особеност на човешкото общество от края на столетието не може да не се взема под внимание във външната политика, ако тя се гради реалистично."

Именно реалистичното разбиране за зависимостта и неделимостта на нашия ядрено-космически свят, за взаимната връзка в решаването на жизненоважните проблеми на съвременността изисква да се признае, че вече е невъзможно да се гради собствената сигурност без съобразяване със сигурността на другите държави и народи. Истинска и пълна сигурност може да съществува единствено и само ако тя е еднаква, равна и всеобхватна. А всичко това настойчиво налага необходимостта от ново политическо мислене, несъвместимо с опитите за постигане на превъзходство или облагодетелствуване за нечия сметка — опити илюзорни и безперспективни.

Очевидно доста притеснени от действуващия едностранен съветски мораториум, във Вашингтон изразходват огромна енергия, за да скалъпват всевъзможни измислици, с които да оправдаят своето нежелание да последват примера на СССР.

Така на бял свят се появи твърде прозрачното твърдение от американска страна за някакъв „пропаганден" характер на съветските стъпки. Логичен е въпросът — възможно ли е само заради пропагандни цели вече повече от година Съветският съюз да изпълнява стриктно подобно нелеко решение и да не извършва ядрени опити, когато другата страна осъществява един след друг ядрени взривове на полигона в Невада и на практика увеличава ядрените си арсенали? На този въп-

Digitized by Google

рос другарят Михаил Горбачов много точно отговори в интервюто пред в. „Руде право“, че Съветският съюз не търси пропагандна победа, а реално решение на съдбоносния за човечеството въпрос за прекратяване на ядрените опити и забраняване на смъртоносното оръжие.

Никой непредубеден човек не може да приеме вече и един друг довод на отговорни представители на Белия дом, че уж СССР до обявяването на мораториума бил провел голяма серия изпитания и затова можел да си позволи лесно една „пауза“. Дори това да беше вярно, то по време на подобна едногодишна „пауза“, при съвременното равнище на техниката другата страна не само би го догонила, но и доста би го задминала в количествено и качествено отношение в областта на своето ядрено въоръжение. Във Вашингтон очевидно прекалено много разчитат на търпението на Москва. Наистина древногръцкият философ Платон беше казал: „Основа на всяка мъдрост е търпението“. Търпение — да, но докога? Само през годината, в която действуваше едностранният съветски мораториум, САЩ взривиха 19 ядрени устройства. И въпреки това СССР проявява ново политическо мислене и оправдано търпение в името на спасяването на Земята от атомната гибел — задача отговорна, общочовешка.

Все по-трудно напоследък противниците на мораториума могат да лансират и твърдението, че нямало техническа възможност да се контролира неговото спазване. Точно регистрираните със съветски технически средства вече 4 необявени взрива в Невада, започналите край Семипалатинск съвместни изследвания на съветски и американски учени, както и отново потвърдената готовност на СССР за международна проверка на място, направиха безпочвени и тези преднамерени твърдения.

При така очертаните реални предпоставки и основания за забрана на опитите с ядрено оръжие, имайки предвид изключителната важност на продължаващия едностранен съветски мораториум, логичен е въпросът:

Защо в Съединените щати така яростно се противопоставят на прекратяването на ядрените взривове?

Отговорът е ясен и точен. Както посочва в декларацията от 18 август др. Михаил Горбачов, в „САЩ активно действуват сили, които въобще не искат да се разоръжават. Нещо повече, те правят всичко, за да ни въвличат в нови и нови кръгове на надпреварата във въоръжаването, да ни провокират да затръшнем вратата към преговорите.“ Ето това е истината за нежеланието на американската страна да последва конструктивната стъпка и добрия пример на Съветския съюз.

Изправени пред широката и активна подкрепа на народите от целия свят на решението на СССР да продължи едностранния мораториум върху опитите с ядрено оръжие до първи януари 1987 г., защитниците на ядреното въоръжаване и военната надпревара стават все по-ожесточени и коварни в своите действия. Те градят опасната си концепция главно на два аргумента:

Първо: докато отбраната на Запада се основава на ядреното оръжие, е нужна неговата постоянна проверка и затова мораториумът щял да наруши международната стабилност.

Второ: само осъществяването на американската Инициатива за стратегическа отбрана, известна още като програма за „звездни войни“, щяла да „обезсили“ ракетноядреното оръжие и така щяла да отпадне необходимостта от неговото изпробване.

Това е лицемерно прикрита идея, чиито зловещи цели са да се постигне ядрено превъзходство над СССР, за да се възприеме сериозно и да бъде оправдана неконструктивната позиция на американската страна.

Digitized by Google

Тази концепция си има своята „логика“, основана на принципите на неприкрития милитаризъм и стремеж към по-нататъшно увеличаване на надпреварата във въоръжаването, та от позицията на превъзходството да се диктува на света волята на американския империализъм, като се прикрива зад твърдението, че уж ядрената заплаха щяла да изчезне със създаването на „антиракетен космически щит“. Ръководителите на ИСО смятат да започнат неговото изграждане след десет години, а прогнозите за завършването му все още не се уточняват. Предположенията сочат двадесетгодишен период. Дори ако се повярва на тези планове и срокове, това означава, че към прекратяване на ядрените изпитания и унищожаване на ядрените арсенали би могло да се пристъпи не по-рано от 2006 година. И то само при условие, че се изпълнят голям брой „ако“, предвидени и непредвидени поредица условия. Могат веднага да се посочат няколко от тях: още не е даден точен и ясен отговор напълно ли е осъществима технически идеята за „непробиваем космически щит“; дали няма срещу здравия и сигурен щит да се изкове още поздрав и твърд меч; не е ли прекалено скъпа цената, с която ще се гради бъдещата сигурност и антиядрена защита? Впрочем последния въпрос вече си задават и в средите на защитниците на Инициативата за стратегическа отбрана. По предварителни изчисления, извършени досега, се знае, че извеждането на всички системи в Космоса ще струва 2 трилиона долара, а съдържанието й — още 300 милиарда годишно.

Засега без отговор остава и най-големият, най-важният и най-близкият на всеки жител на нашата планета въпрос — дали към 2006 година човечеството няма да бъде затрупано с планини от оръжия или безвъзвратно изтребено от евентуална термоядрена катастрофа? А Съветският съюз изработи и предложи вече ясна, конкретна, стройна и мащабна програма за мир, за ликвидиране на ядреното оръжие до края на нашия век. Програма, която из основи ще премахне опасността и за която не само не е необходимо допълнително изразходване на средства, а ще се освободят значителни ресурси и потенциал, отделяни сега за военни цели, за да се решават много жизнени за човечеството проблеми.

Ето как логично се стига до извода, че очевидно в САЩ на определени среди им е крайно нужна допълнителна военна надпревара. Всички, които по един или друг начин са свързани с военнопромишления комплекс, държат за нея, защото техните свръхпечалби са заложени не в разоръжаването, а в безнаказаното и безпрецедентно увеличаване на оръжейните арсенали.

Известна е съдържащата се в един от трудовете на Маркс мисъл за алчността на капитала, за това, че при 300-процентна печалба няма такова престъпление, за което той не би рискувал. Несъмнено най-алчната групировка сега в САЩ — военнопромишленият комплекс — не желае да се замисля над една доказана и проста истина: съвременният свят е дотолкова взаимно обвързан, че в него могат или всички да живеят заедно, или всички да загинат.

В своя бесен стремеж към трупане на средства защитниците на „звездните войни“ твърде много залагат именно на осъществяването на ИСО и крият, че тя въобще не е средство за избавление от ядреното оръжие. Сега вече се разработват методи за използването на силата на ядрения взрив за нанасяне с лазерен лъч на удари по цели в Космоса и от Космоса на Земята. Стремежът към създаването на космическо свръхоръжие, както открито признават и в САЩ, е една от причините, за да не прекратяват изпитанията на ядрения полигон в Невада. Целта е да се изработи ново оръжие, принципно различно от досега съществуващото,

Digitized by Google

разпространявано на Земята, във водното и въздушното пространство. Колкото и да са големи, все пак те имат своите граници. А Космосът няма предели... Така не биха съществували ограничения и за разполагането на оръжия в безкрайния Космос. Безкрайна би била и надпреварата във въоръжаването. Каква страшна и античовешка цел!

Когато през 70-те години бе постигнат първият съветско-американски договор САЛТ—1 по въпросите на стратегическите въоръжения, водещите военни концерни в САЩ бяха сериозно обезпокоени от възможното намаляване на техните печалби поради ограничаването на въоръженията и създадоха изследователска група, която потвърди опасенията им. Нещо повече, доказано бе, че производството на съществуващите видове оръжия няма вече да носи очакваните финансови резултати. Войнолюбците без колебание решиха да пристъпят бързо към производството на космическо оръжие, за което вече имаше разработки в някои фирми. Това послужи за отправна точка и на опасните проекти и програми за „звездни войни". Заинтересованите успяха да подадат идеята на политическото ръководство на страната и получиха горещата подкрепа на президента.

Предлаганата от Вашингтон концепция за запазването на стабилността в света е достатъчно скъпоструваща, а и опасна, за да бъде приета от световната общественост. В същото време тя разкрива ясно защо американските управляващи кръгове и Пентагонът не желаят да последват положителния пример на Съветския съюз, който изпълнява едностранния си мораториум върху опитите с ядрено оръжие и последователно осъществява на практика своята широкомащабна мирна програма.

Ясната и реалистична стратегия за мир на Съветския съюз, важен елемент от която е сегашното решение за продължаване на едностранния мораториум върху опитите с ядрено оръжие до 1 януари 1987 година, напълно основателно се оценява високо и твърдо се подкрепя от всички хора на нашата планета, които настояват за успешното решаване на жизненоважните проблеми на разоръжаването, разведряването и оздравяването на международния климат.

Акт на държавническа мъдрост и отговорност за съдбините на човечеството и планетата

така накратко може да се обобщи съдържанието на оценките, които страните от социалистическата общност, комунистически и работнически партии, Движението на необвързаните страни, всички прогресивни сили в света дадоха за съдържанието на декларацията на М. Горбачов от 18 август т. г.

Политбюро на ЦК на БКП, Държавният съвет и Министерският съвет на Народна република България напълно се солидаризираха с решението Съветският съюз да продължи мораториума върху ядрените опити. То беше оценено като ново ярко доказателство на миролюбивата същност на социализма, като уникален шанс с общите усилия на всички държави и народи да бъде обуздана надпреварата в ядреното въоръжаване и да се нормализира международната обстановка. Българската подкрепа на новата съветска инициатива е неотделима част от последователната линия на БКП и НРБ в международните отношения за разбирателство, равноправие, добросъседство и мирно сътрудничество на Балканите, в Европа и света.

В голямата част от международните отзиви и коментари за последната миролюбива стъпка на Съветския съюз решението за продължаване на едностранния мораториум се определя като начало на нов етап от борбата за унищожаване на ядреното оръжие, за ограничаване на надпреварата във въоръжаването, за радикална промяна към по-добро на международната обстановка.

Digitized by Google

Редица политически и обществени дейци, коментатори и специалисти по въпросите на разоръжаването характеризират продължаването на мораториума като изключителен принос в борбата за ликвидиране на ядреното оръжие, като действително уникална акция, която издига още повече авторитета на съветската страна на международната арена и потвърждава нейното искрено и последователно миролюбие.

Световната общественост справедливо оценява, че Съветският съюз не само на думи, но и с конкретни дела доказва своята дълбока привързаност към проблемите за избавянето на човечеството от заплахата от ядрена катастрофа, своята неотклонна вярност към ленинските принципи за мирно съвместно съществуване на държавите с различен социален строй, потвърдена и от XXVII конгрес на КПСС. В целия свят с особено удовлетворение се приема дълбокоосъзнатата от СССР необходимост да провежда постоянна политика на мирно и равноправно сътрудничество, която няма друга алтернатива.

Общността на съдбата на човечеството е неоспорим факт. Възникнаха и бързо укрепват взаимовръзките и взаимозависимостта на народите от най-отдалечените един от друг континенти. Независимо от приливите и отливите в международните отношения сътрудничеството в икономиката, науката и техниката, културата, комуникациите и в други области показва явна тенденция към разширяване и задълбочаване. Светът на социализма, светът на капитализма, както и светът на развиващите се страни съществуват заедно на нашата планета. Съобразявайки се с тази реалност, СССР потвърждава с практическите си действия, че мирното съвместно съществуване предполага като минимум не само оцеляването на човечеството, но и неговия прогрес и развитие.

Сега е повече от необходимо да се изграждат такива отношения, които да придвижват напред разведряването на международната обстановка, намаляването на напрежението в света. Става дума за постигането на такъв етап от мирното съвместно съществуване, когато възприемайки най-ценното от досегашния натрупан опит в процесите на разведряването, да се постигне забележим напредък по пътя към утвърждаването на съвместни целенасочени действия за отстраняването на ядрената заплаха.

Принципът на мирното съвместно съществуване в наши дни означава не само отсъствието на война. Обективните условия на съвременността са такива, че продължаващото противоборство между капитализма и социализма може и трябва да протича изключително под формата на мирно съревнование. В това направление предстои продължителна и упорита борба.

Съветският съюз се вслушва в гласа на разума, проявява нужното ново политическо мислене и отправя поредното послание към правителствата и народите на всички страни и на първо място към Съединените щати и американския народ — да бъде установена ненарушима тишина по всички ядрени полигони, гаранция, че животът, цивилизацията, Земята ще бъдат съхранени сега и в бъдеще.

Клара МАРИНОВА

Digitized by Google

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

ТРУДНО ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ СЛЕД ЗАГУБЕНА ИНЕРЦИЯ

„В тези два обора аз рядко влизам. Само ако случайно намина насам — както сега...“ — казва ръководителят на кравекомплекса в с. Ловчанци, Толбухински окръг, Петко Костадинов.

Думите му, разбира се, не бива да се вземат буквално, а по-скоро като косвена похвала за работещите тук оператори по машинно доене Кольо Петров, Надежда Георгиева и Ангелина Миткова. Тримата са не само, както се казва, „сред най-добрите“, а определено най-добри в колектива.

Вярно, за да бъде по резултатите си за първото шестмесечие кравекомплексът начело в АПК „Добруджа“ — гр. Толбухин, зависи не само от тях тримата, а от всичките 70 животновъди без изключение. По това две мнения няма. И все пак хората са си различни, с различни характери — един по-дисциплиниран, на друг трябва и втори път да напомняш, а трети пък ще те разбере чак когато го „резнеш“ по джоба... Освен това — един изкарал до пенсия все сред животните, а друг — едва вчера отворил вратата на обора и като се присяга към кравата, се стряска да не би да го ритне. Впрочем това, за трудовия стаж, сигурно е така в много случаи, опитът не може да не си казва думата, ала тъкмо в ловчанския кравекомплекс има едно съвсем очевидно изключение от правилото: съперничка — и то достойна съперничка! — на имащия вече 23 години трудов стаж в животновъдството Кольо Петров е именно Надежда Георгиева, която е едва втора години на тук, а по-рано се е интересувала от животновъдството предимно като клиентка в магазина...

„Хайде, дръпни се, Магдалена“ — Надежда галено потупва кравата по хълбока. Добичето послушно се отмества и кротко, обичливо навира влажната си муцуна в ръцете на жената.

Надежда бързо и сръчно подготвя една след друга кравите за предстоящото доене — след Магдалена идва редът на Силистра, Симана.... „Имам една Руска — тя е по-буйничка... Но и с нея се спогаждаме“ — усмихва се Надежда.

...Ако случайно нададеш ухо, слушайки тези нейни думи не тук, в обора, а някъде другаде — да речем на улицата, в магазина, и през ум няма да ти мине, че Надежда говори за едни най-обикновени крави.

Ала ето тук е особеното, характерното! Защото за Надежда това не са „най-обикновени крави“, а... Магдалена, Симана, Руска!

Digitized by Google

Питаме Надежда: не ѝ ли е трудно? Като се има предвид и това, че далеч не всички горят от желание да работят тъкмо в животновъдството...

„Не, не е трудно — откровено отговаря тя. — Стига само да си обичаш работата, да имаш желание да работиш... Отнасяш ли се добре с животните — и те ще се отнасят добре с теб! От теб грижите — от тях млякото..."

Колегата ѝ Кольо Петров със съвсем законно самочувствие на специалист в своята област набляга на необходимостта от непрестанно наблюдение на всяка крава, за да бъде заплодена навреме.

„Ялова крава мляко не дава!" — напомня шеговито той. Без самохвалство, а като за нещо, което така и трябва да бъде, подхвърля, че зоотехникът може да не бере грижа за неговото стадо...

„Поначало Ловчанци си има традиции в краварството — споделя ръководителят на кравекомплекса Петко Костадинов. — Нашите хора са трудолюбиви, привързани са към животните."

Да, тези фактори — трудолюбие, привързаност към животните, са важни, но... само с тях би ли се спечелило първото място в АПК? Млякото, което предават ловчанските животновъди, е не само най-много по количество (за първото полугодие — по 2336 л от крава), но и с най-висока масленост; кравекомплексът е известен също и с ниското безплодие — в отделни групи през миналата година са получени по 98—99 телета от 100 крави. Нека добавим, че тук се смята за съвсем реална задачата годината да приключи с по 5000 л мляко от крава и с по 90 телета от 100 крави общо за кравекомплекса.

„Технологичният процес трябва да се спазва не просто добре или много добре, а стриктно! — подчертава Петко Костадинов. — Тук няма дребни неща, всичко е важно — от навременното хранене до навременното доене. Например подготовката на кравата за включване към доилната система — измиването на вимето с хладка вода, забърсването му с дезинфекцираща кърпа, масаж, слагане на доилния апарат — трябва да става за не повече от минута. Защото точно в това време — от 1 до 5 минути — кравата отделя най-много мляко".

Редовно хранене, редовно доене — какво пък сложно има? Нали това всички го знаят?

Там е работата, че може всички да го знаят, но дали всички го спазват? И дали всички обръщат внимание на това, че доиздояването особено влияе на маслеността на млякото, че сламата — тази най-обикновена слама — също чувствително повишава маслеността, че люцерната не бива да се смесва със силажа, че храненето с концентриран фураж не трябва да става просто така, „на глава", а в зависимост от млечността на кравите...

Наглед — прости неща. Но в своята съвкупност — наред с трудолюбието и привързаността към животните, за което стана дума — всички тези прости, обикновени неща влизат в тъканта на понятието традиции, за които говори ръководителят на ловчанския кравекомплекс Петко Костадинов.

А в случая дали трябва изрично да отбелязваме, че всичко това не е възникнало случайно, а се дължи на добрия ред, на здравата трудова дисциплина, на конкретната работа на ръководството с колектива! Петко Костадинов не споменава за тези неща. Те просто се разбират от само себе си.

●

Впрочем винаги ли могат да се разбират от само себе си?

...По разбитото пътче между пръснатите насам-натам обори тро-

Digitized by Google

поли каруца. Върху чувалите със смески зад каруцаря са насядали още двама души, но никому не прави впечатление, че един от чувалите се е скъсал и вече от доста време подир каруцата се е проточила не съвсем тънка диря. Отсреща се задава трактор с ремарке, пълно с току-що окосена люцерна. Но не просто пълно, а препълнено, сякаш люцерната на заем е взета или в тъмното е била крадена... И след всяко хлътване на колелата отзад се тръска наръч след наръч.

Явно е, че вече са свършили със сутрешното доене, защото кравите са изкарани навън, в дворчето пред обора. Ала какво ти дворче — по-скоро тресавище. Добитъкът е затънал в калта до колене. За да отидат при кравите, гледачите непременно трябва да обуят ботуши.

Всъщност тук всички са с ботуши... С ботуши е и ръководителят на комплекса Иван Петков. Той поглежда омърлявените крави, коси се от немарата на ония в каруцата със скъсания чувал и от препълненото ремарке, щедро ръсещо люцерна по земята, и откровено казано, никак не му е до гости, до външни хора.

Иван Петков е изпратен тук като ръководител на кравекомплекса в с. Козлодуйци едва от няколко месеца. Нов е и ръководителят на животновъдно-фуражния комплекс в Козлодуйци — д-р Никола Николински.

...Отишло си е старото ръководство (навярно е намерена за всекиго подходяща служба), а кравекомплексът си е останал в калта. И какво е принудено да направи на първо време новото ръководство? Естествено да нахлузи ботушите... Защото в калта, натрупана през последните години в кравекомплекса в с. Козлодуйци, са затънали и кравите, и хората. И то не само в прекия, но и в преносния смисъл на думата.

Да, твърде тежко е наследството от предишното ръководство! „Тук не е решаван своевременно въпросът с привличането на изпълнителските кадри. А ниската култура, недисциплинираността си казват думата... — с болка говори Иван Петков. — Не се е спазвал режимът на хранене, на доене. Кравите затъват в калта, виметата им се замърсяват. И маститът — готов. Щем-не щем, трябва да отделяме много пари за лекарства. Почистването на оборския тор в кравекомплекса все още става с булдозер, верижно-планков транспортьор е монтиран само в родилното отделение. Налага се булдозерът да влезе 5—6 пъти в обора, асфалтовата настилка неминуемо се разбива, хората по цял ден стоят в калта, в мръсотията. Това естествено ги отблъсква от работата. Като добавим и разпръснатите на голямо разстояние обори, и лошите пътчета между тях — в кишаво време и с ботуши е трудно да изгазиш калта..."

●

Но за честта на новото ръководство трябва да се каже, че то има твърдата амбиция да „изгази калта".

Първите крачки към твърдата почва вече са направени: от март насам оборите са започнали да се поизчистват от тора (ръководителят на кравекомплекса Иван Петков честно казва „поизчистихме", а не „изчистихме напълно"), заздравена е трудовата дисциплина, увеличено е производството на мляко, като последица — увеличено е и възнаграждението на животновъдите. И нищо чудно, че доста от напусналите преди това сега пак се връщат в кравекомплекса. Още едно потвърждение на простичката житейска мъдрост, че пчелите не бягат от меда, а от пушека... По-рано тук невинаги се е осигурявал редовен почивен ден, но сега в резултат на подобрената организация на работа колективът вече е на 5-дневна работна седмица.

Digitized by Google

„Въпреки известното изоставане до този момент решили сме до края на годината да изпълним плана по всички показатели. Имаме възможност!“ — казва убедено Иван Петков.

Решимостта на новото ръководство да „изгази калта“ е подкрепена от личния пример, от засилената трудова активност на комунистите в кравекомплекса. Ето на основния гледач Иван Андонов е поверена една от най-лошите групи животни, но човекът е запретнал ръкави и полека-лека излиза напред! Казваме „полека-лека“, защото, както се знае, в животновъдството чак след година можеш да видиш по-определени резултати от днешната си работа.

Ръководството на животновъдно-фуражния комплекс е приело една своеобразна програма-минимум за тая година: да се извърши ремонт и асфалтиране на пътчетата и на дворчетата, булдозерът да се замени с верижно-планкови транспортьори, с което рязко би се подобрила хигиената в оборите.

... Нека уточним, че неслучайно употребихме условната форма „би се подобрила“. Защото по сметката на ръководството за изпълнението на програмата ще са нужни около 150 000 лева, но от АПК „Добруджа“ е отпусната само една пета от тая сума. Естествено това не се дължи на някакво неразбиране от страна на ръководството на аграрно-промишления комплекс, а просто на липсата на достатъчно средства в момента. Още повече че на неговата глава не е само кравекомплексът в Козлодуйци, мисли се и за другите животновъдни обекти, които също трябва да отговарят на съвременните изисквания.

Между другото заместник-председателят на АПК „Добруджа“ по животновъдството Петко Петков е настроен оптимистично: „Каквото зависи от нас — ще го направим! Грижата на ръководството в Козлодуйци е и наша грижа, това е наша обща задача — да се подобрят условията на работа в кравекомплекса. Така или иначе, убеден съм, че тази година резултатите ще бъдат по-добри от миналите години!“

... Една любопитна подробност: Петко Петков е бил първият ръководител на кравефермата в Козлодуйци.

Тогава, преди 10 години, тая кравеферма е една от водещите в АПК Толбухин-запад, нейният колектив е сред първите в окръга, започнали да прилагат опита на изтъкнатата съветска доячка Лейд Пейпс. Както четем от една информация в окръжния вестник „Добруджанска трибуна“, на 11. X. 1976 г. колективът на кравефермата рапортува, че вече е изпълнил годишния си план за млякото и е преизпълнил показателите за общата и чистата продукция и за чистия доход. В отговор на призива на доячите-стотонници от окръга животновъдите от Козлодуйци също обещават да се борят за званието „Колектив от доячи-стотонници“.

... А сега, след 10 години, новото ръководство на животновъдно-фуражния комплекс и кравекомплекса в Козлодуйци търси начин как да напусне опашката! Сравнение просто обидно за предишната слава на този колектив.

Като става дума за калта в кравекомплекса, смятаме за необходимо да отбележим един факт, който не е бил догледан още навремето, при самото изграждане на кравефермата — дворчетата са с обратен наклон към оборите и при дъжд цялата мръсотия се стича отвън вътре. И ясно е — трябва да се полагат много повече усилия от обикновено за поддържане на чистотата.

Но без да оневиняваме „скопоса“ на проектантите и строителите, на езика ни е следният въпрос: как ръководството на кравефермата преди 10 години се е справяло съвсем успешно с тоя недостатък, а по-късно нещата рязко са се влошили? Единственото обяснение е, че след-

Digitized by Google

ващите ръководители на кравефермата са предпочели да се оправдават с „обективната трудност“, вместо да мислят как да излязат от това положение. Образно казано, ако пред тях е стоял пътният знак „Внимание обратен наклон“, те са го възприемали като „Стоп! Обратен наклон“. И сега други трябва да избутват по стръмнината боксуващата толкова дълго кола, защото загуби ли се първоначалната инерция, сетне са нужни много повече усилия...

„Да, наследството не може да се изкорени за 5—6 месеца — съгласява се заместник-председателят на АПК „Добруджа“ по животновъдството Петко Петков. — Но промените, положителните промени са вече налице!“

„Животните и техниката дават толкова, колкото сами можем да вземем от тях!“ — казва на свой ред ръководителят на кравекомплекса в Козлодуйци Иван Петков. Да се надяваме, че новото ръководство ще съумее да помогне на колектива да вземе това... Както взема например колективът на кравекомплекса в Ловчанци — при това и двата животновъдни обекта са в един АПК, и двата имат почти еднаква материална база, подобни условия на работа, почти един и същи брой крави. Само дето резултатите са различни. Поне засега?...

Иван КУКОВ

ВРЕМЕ ЗА ТВОРЧЕСКО ОБНОВЛЕНИЕ

Проблемите на научно-техническата революция все повече изпълват съдържанието на стила и методите на работа на партийните органи и организации. Налице са вече предпоставки в окръжната партийна организация — Велико Търново, които дават възможност работническата класа и интелигенцията да мислят и действуват по новому. Анализът на използваните досега форми, както и на тяхното съдържание показва, че в немалко случаи те не отговарят на високите критерии и насоки. Затова оправдан е стремежът на окръжния и общинските комитети, на партийните бюра и организации да търсят нови пътища и форми на работа. Сега по-системно се анализират предложените идеи, обобщават се и се подемат интересни и полезни инициативи, които активизират трудовите колективи.

От началото на тази година социалистическото съревнование се обогати с нови инициативи и идеи. Бюрото на окръжния комитет на БКП реши през 1986 година то да се организира и води под девиза „Чрез ускорено внедряване на научно-техническите постижения — към висока производителност, качество и ниска себестойност“. Възприето бе също в окръжната партийна организация да се проведе преглед-отчет „Първичните партийни организации — политически ръководител за ускорено внедряване на научно-техническите постижения, за качествен растеж на икономиката и високи темпове“, който ще обхване периода до следващата окръжна отчетно-изборна партийна конференция.

Digitized by Google

Целта, която е поставена с прегледа-отчет, е да се утвърждава партийната организация като генератор и носител на новото, като ръководна сила, която подкрепя новаторите, работещите качествено и производително, стимулира социалната активност, творчеството и инициативността на трудовия колектив в общия подем и борба за научно-технически прогрес и качествено нов растеж в икономиката. С преустройството на стила и методите на работа на партийните органи и организации ще се активизира личното участие на комунистите в решаване проблемите на научно-техническия прогрес на съответните трудови колективи.

Прегледът-отчет се провежда в два етапа. Първият етап ще приключи до края на октомври т. г. Във всички партийни организации се изясняват задачите на комунистите и трудовите колективи, произтичащи от решенията на XIII конгрес. Определят се ролята и мястото на всеки в организацията и ръководството на научно-техническия прогрес, личният принос на комунистите. По преценка на първичните партийни организации се отделят формите за уточняване задачите и личния принос, който трябва да дадат техническите и изпълнителските кадри, ръководителите, работещите в научни и развойни звена, комунистите от окръжните и общинските звена на държавните, стопанските и обществените органи и организации.

Чрез партийни поръчения, лични обещания и задължения усилията на комунистите се насочват към внедряване на нови инженерно-технически решения и авангардни технологии, усъвършенстване организацията на работа и повишаване качеството на труда; развитие на научно-техническото творчество, изобретателското и рационализаторското движение; участие в творчески колективи и бригади за ускорено внедряване на научно-техническите постижения; изучаване и прилагане на челен опит и разширяване на наставническото движение; усъвършенстване на научно-техническата пропаганда за превръщане на научно-техническия прогрес в основна нравствено-политическа ценност; повишаване професионалната квалификация и компетентност на комунистите...

До октомври 1986 година всяка първична партийна организация ще утвърди конкретния личен принос на комунистите за ускорено внедряване научно-техническите постижения, който ще бъде заведен на отчет в специална лична страница „Моят принос за ускорено внедряване на научно-техническите постижения, качествен растеж в икономиката и високи темпове".

По преценка на партийните бюра за улеснение на работата по отчета се използват създадените съвети, комисии, групи, щабове и др. по техническия прогрес. Там, където няма, те се изграждат с участието на стопанските кадри и специалисти за осигуряване на условия и оказване помощ при определяне дела и изпълнението на поетите задължения на комунистите. Членовете на окръжния и общинските комитети носят лична отговорност за създаването на необходимите организационни предпоставки за реализиране на прегледа.

След приключване на първия етап от провеждане на прегледа-отчет ще се направи задълбочен анализ на извършената работа.

През втория етап, който ще обхване периода от октомври т. г. до края на 1988 г., работата ще се насочи към практическа реализация на конкретния принос на комунистите и приетите от партийните организации решения за изпълнение на задачите, поставени от XIII конгрес. Партийните бюра ще използват различни форми на индивидуална и политическа работа с комунистите, насочена към конкретно изпълнение на поетите задължения и поставените им задачи. Ежегодно в края

Digitized by Google

на годината в рамките на прегледа-отчет всяка партийна организация ще отчита изпълнението на приетите решения за реализиране на прегледа.

По време на тригодишния преглед-отчет общинските комитети имат задължението да повишават ролята и отговорността на партийните организации и на трудовите колективи в научно-техническата революция. Периодично ще се организират срещи, семинари и други форми за обмяна на опит. При необходимост ще се изграждат комисии в помощ на партийните организации и особено на тези с незадоволителна дейност.

В края на прегледа-отчет — през 1988 г., всяка партийна организация ще направи обобщен отчет за приноса на комунистите и организациите за резултатите, получени по време на провеждане на окръжната инициатива. По подходящ начин общинските и другите партийни комитети ще оценят проведения преглед-отчет. В бюрото на окръжния комитет на БКП ежегодно ще се обсъждат резултатите от дейността на партийните комитети и организации за реализиране на поставените цели и задачи.

Прегледът-отчет ще приключи в края на 1988 г. с окръжна научно-практическа конференция на тема „Същност, структура и механизми за реализиране на главната вътрешнопартийна задача."

Не са малко вече и инициативите в окръга. Под ръководството на окръжния и общинските партийни комитети с участието на профсъюзните органи и организации се изграждат бригади за ускорено внедряване на научно-техническите постижения и челния опит. Досега са изградени над 204 бригади, които са сключили договори за решаване над 210 задачи с очакван икономически ефект 4 100 000 лева. До края на годината се предвижда да се изградят всичко 700 бригади, да се сключат договори за решаване над 750 задачи с очакван ефект за 12 000 000 лева. В окръга са изградени над 38 програмни колектива за разработване на особено важни за икономиката проблеми в научните институти, базите за развитие и внедряване и конструкторските и технологичните отдели към комбинатите и предприятията в окръга. През тази година в автокомбината във В. Търново ще се внедри експериментално окръжна автоматизирана система за управление на товарните превози, ще се внедряват нови транспортно-манипулационни технологии.

Партийните органи и организации от Великотърновската селищна система все по-задълбочено и всестранно изучават и овладяват процесите на съвременната научно-техническа революция. Непосредствено след XIII конгрес се разработи методика за изучаване и съставяне на баланс на технологичните връзки във всяко промишлено и селскостопанско предприятие. Целта е да се изучат базовите технологии, които се използват в отделните производства, да се уточнят технологичните връзки между тях и на тази основа да се балансира целият технологичен процес.

Този подход на разработване на базовите технологии в отделните отрасли и подотрасли от икономиката на Великотърновската община, при изследването на технологичните връзки и установяването на тяхното ниво позволи на партийните и стопанските ръководства много по-конкретно и точно да изучат и отчетат нивото на използваните технологии спрямо националното и световното равнище. Оказва се, че не навсякъде се познава добре световното равнище.

Изградени са групи от инженерно-технически кадри за допроучване на националното и световното равнище, след което ще се допълнят и обогатят приетите решения от партийните организации. Група

Digitized by Google

от експерти от Комитета за изследване и технологии, по специална методика ще изготвят експертни оценки за технологичното равнище на комбинат „ИЗОТ“, комбинат „Червена звезда“ и Завода за електрически двигатели. Този опит общинският комитет на БКП — Велико Търново, ще използва и за останалите предприятия, за които на общинско равнище в Съвета за научно-технически прогрес ще се приемат и оценят технологичните баланси и тяхното равнище. В края на септември т. г. тези проблеми ще се разгледат на пленарно заседание.

Във Велико Търново се изградиха два технологични центъра в основните производства, технологичен център по информатика и за радио-телевизионна апаратура. В тези центрове се предвижда да се включат основните, национални и местни научни звена и институти, както и производството на съответните съоръжения.

Колкото по-дълбоко се навлиза в проблемите на научно-техническия прогрес, все по-определено изниква проблемът за равнището на подготовката на инженерно-техническите и икономическите кадри в община Велико Търново. Затова общинският партиен комитет в своите мерки си постави задачата коренно да измени своя подход и система на обучение на кадрите. Още през тази година ще реализира идеята да се организира технологичен университет, в който основните инженерно-технически кадри ще изучават съвременните авангардни технологии. Препоръчано е на партийните комитети и организации да организират курсове в своите колективи за обучение и квалификация на изпълнителски кадри за новите професии — настройчици на цифрово-програмни машини и апарати, за поддръжка на гъвкави автоматизирани производствени системи и др.

До края на годината в общинската партийна организация — Горна Оряховица, ще се проведе пленарно заседание по проблемите на идеологическото обезпечаване на ускореното внедряване на постиженията на научно-техническия прогрес. Ще се изградят 6 специализирани аудитории за лекционна пропаганда сред инженерите и икономистите в железопътния възел, Комбината за складова техника и Комбината за захар — Горна Оряховица.

За постигането на качествено нов растеж в икономиката в окръжната партийна организация се създават условия за неотклонно нарастване на ръководната роля на партийните органи и организации. Показател за това са реализацията на редица полезни инициативи, сложното начало на преустройство в стила и методите на работа на кадрите.

Георги ИВАНОВ
кореспондент на „Партиен живот“

Digitized by Google

ВЕТЕРАНИТЕ РАЗКАЗВАТ

От този брой откриваме постоянна рубрика „Ветераните разказват", която ще включва срещи и разговори, спомени и други материали на изтъкнати революционни партийни дейци.

Целта ни е да предоставим трибуна, в която ветерани на партията ще споделят интересни факти, напрегнати мигове и героични страници от своя живот, разкривайки неповторими страни от революционните борби на партията и народа. Чрез тази своеобразна щафета на социална приемственост те ще могат да предадат на всички комунисти и на Комсомола и младежта чертите на чистите морални комунистически добродетели, принципността и постоянната неудовлетвореност от постиженията, високите класово-политически качества, които пронизват марксистко-ленинското учение, последователно формирани през десетилетията от нашата партия. Същевременно, прехвърляйки мост от миналото към настоящето, да изкажат своето отношение и съвети към съвременната дейност на комунистите, към техното място в строя.

Безценен капитал на партията на българските комунисти, техният богат житейски и политически опит, тяхната ярка революционна позиция ще бъде и съществен принос в работата след Тринадесетия конгрес за реализиране на отговорните задачи за качествено преустройство в партийната работа, за революционни по своя характер промени в цялото общество.

„ГИБЕЛНА Е ВСЯКА НЕПОДВИЖНОСТ НА ДУХА..."

Разговор с героя на социалистическия труд Стамо КЕРЕЗОВ, първи заместник-председател на ЦКРК на БКП

ИМА ЛИ ЦЕЛ, НАМИРА СЕ ПЪТ ● ХОРАТА СА СИЛНИ, КОГАТО СИ ПОМАГАТ ● ПРОСТРЕЛЯНИ СЪРЦА И НЕПРОСТРЕЛЯНИ МЕЧТИ ● ПО СЛЕДИТЕ НА ЕДНО РЕШЕНИЕ ● ДЪЛГ НЕ САМО КЪМ ЗАГИНАЛИТЕ, А ПРЕДИ ВСИЧКО КЪМ ЖИВИТЕ, КЪМ ПОКОЛЕНИЯТА

Срещата ни с другаря Стамо Керезов стана в самото навечерие на юбилея на нашата свобода. В кабинета му шумно нахлуваха звуците на духовата музика, репетираща на площад „Девети септември" за следващия ден. Празничната украса бе завършена и току срещу прозореца му се стрелваше лозунгът „Революцията продължава". Самият домакин бе в добро настроение, сменяно отвреме навреме от сянката на размисъл и тишина, неизбежна за една предпразничност.

— Другарю Керезов, Вашият богат революционен живот, пресъздаден отчасти в мемоарната Ви книга „Под един покрив с врага" (казвам „отчасти", защото в един преразказан отрязък от време винаги остава много неуловено, недокоснато, неописано), разкрива една динамична младост, наситена с много перипетии и рискове и устремена към една неотклонна цел.

Digitized by Google

— Хората от съпротивата против фашизма бяха до края фанатично, бих казал, обладани от тази цел, пропити от най-необикновената вяра. Вяра, която се сражава за бъдещето. А човек има ли цел, път ще се намери. И ние го търсехме този път, промъквайки се през засади и капани, сред куршуми и пожари, отхвърляйки всичко освен едно: верността на клетвата. Бяхме се врекли в името на народа и отстоявахме своята дума.

— Вашата биография е твърде богата, не си поставяме за цел да я разкрием в тези редове. Освен това известно е, че частта, отделната част понякога говори по-добре за цялото, отколкото пълното изброяване. Бих Ви помолила да разкажете само за времето на Вашата дейност като един от организаторите на нелегалния партиен печат. Да се спрете специално на онези пет дълги години, когато функционира централната печатница на ЦК на Българската работническа партия на булевард „Клементина" 28 (сега „Ал. Стамболийски"). Да вникнете в сложността на оцеляването, в смисъла на онова тежко време, когато в едно от гнездата на фашистките властници Вие и Вашите другари изпълнявате поръчението на Централния комитет на партията да печатате вестник „Работническо дело", да издавате позиви, обръщения, листовки, брошури. Какво самообладание, каква сила и находчивост е трябвало да имате, за да работите под един покрив с врага и през цялото време на съществуването на печатницата да не бъдете разкрити?

— Действително това бяха тежки години. Време на жестока диктатура и кръвопролитие. Печатницата на „Клементина" 28 съществуваше непрекъснато от 1939 до 1944 година. Да се говори за рисковете и отговорността през онези събития е излишно. Пряк ръководител на организирането на печатницата бе Йордан Катранджиев, който се спря по поръчение на Централния комитет на партията на Славейко Новански и на мен да му помогнем, тъй като вече бяхме работили в печатница „Защита". Заехме се ние с това дело и се оказа, че твърде много неща са необходими. Първият въпрос беше помещението. Трябваше ни сигурна нелегална квартира, отговаряща на всички условия на най-изисканата конспирация. Дълго търсихме и размисляхме. Не беше лесно, обстановката — и международната, и вътрешната, бе изострена и бдителността на врага се засилваше. Независимо от това партията разполагаше със здрави и надеждни кадри и ние трябваше да се опрем на тях. За място на действието избрахме една стара изпитана конспиративна квартира, ползвана от нас още от 1936 година. Това бе таванската стаичка на Нено Стоичков от село Горна Малина, портиер в дома на видния столичен адвокат Цветан Пупешков, известен сговорист-ляпчевист. (По-късно, когато Нено отиде войник, неговото място на наш помощник конспиратор зае брат му Григор.) В тази къща регулярно се уреждаха приеми, на които присъствуваха министри, генерали, изтъкнати хора на властта, устройваха се гуляи до късни часове на нощта, а заедно с това постоянно пристигаха и отминаваха клиенти на адвоката. Това беше четириетажна сграда в центъра на София (такава е запазена и досега) и освен собственика на останалите етажи живееха инспекторът във вътрешното министерство Попов и военният лекар д-р Михайлов, който приемаше болни. На партерните помещения се намираха дюкян и фотографското ателие на белогвардееца Деменко, под тях мазе, пералня, баня. Стабилна къща. Това, че в нея влизаха повече хора, едновременно ни улесняваше и ни създаваше трудности. Множеството неочаквани ситуации изискваха от нас самообладание и изобретателност, безстрашие и гъвкавост. Бяхме млади и енергични и многократното добиране до тавана и обратно не ни притесняваше.

Спряхме се ние на квартирата, решихме, че това е добро място за

Digitized by Google

конспиративна работа от по-особен род, и се заехме с набавянето на самия инвентар, с изграждането, така да се каже, на самата печатница. Много са подробностите около това дело, не ще се спирам на тях, но ще посоча едно: това не беше работа по силите на отделен човек, на двама или на трима души. Всичко беше под забрана, да се доберем до едни или до други печатарски атрибути бе изключително трудно. Но партията е силна с хората си, а хората са силни, когато си помагат. За кратко време се снабдихме с валяк, с плоча, с каси, със стеги и с маса. Трудност представляваха буквите. Купуването на букви в ония години бе абсолютно рискована работа, намерението ни да ги изземем от някоя печатница също се оказа непосилно.

Спомням си как се разминахме със смъртта при опит да нападнем една от печатниците, намираща се под булевард „Дондуков". Двамата със Славейко дълго обмисляхме операцията, избрали бяхме момента, предвидили бяхме изненадите, имахме информация за много подробности. Една вечер зарядихме пистолетите, бутнахме под палтата си по една малка брадвичка, по един нож и торбички за трофеите. Застанахме недалеч от входа на печатницата и започнахме да следим поведението на дежурния полицай, който старателно кимаше на хората, които се разотиваха. Падна здрач, наоколо нямаше светлина. Входът опустя, Славейко бе разкопчал вече дрехата си, бе ми казал две окуражителни думи и се бе запътил към подпрения на рамката на вратите полицай, чийто кобур бе закопчан. Аз останах на мястото си с ръка на спусъка. Но неизминал и няколко крачки, другарят ми се върна и ми даде знак да го последвам. В антрето зад дежурния имало цяла банда полицаи. Няколко вечери правихме опити да осъществим подобни акции в различни печатници, всичко свършваше с неуспех. Наложи се да се обърнем за помощ към Георги Попилиев, който бе изпитан наш другар. Трябваше да се действува обходно и спокойно.

По неведоми нелегални пътища успяхме да набавим на първо време петдесет килограма букви — петит, пренесени чрез сложни криволичения и складирани на няколко места. Другата трудност бе хартията, която също не можеше да се достави на никаква цена освен със залагането на човешки живот. В цялата тази трескава подготвителна дейност за новата нелегална печатница на Централния комитет през 1939 година ние се опряхме на множество комунисти, сред които Ламби и Иванка Кръстеви, Никола Усенлиев, Павел Лилов, Георги Попилиев, Иван Василев, Иван Лазаров... Всеки биваше съпричастен с нещо, всеки набавяше нещо от необходимото за комплектуването на печатницата. С всекиго от тях се свързваха още и още участници. Потърсихме пътища към притежатели на дребни дърводелски и железарски работилници. Всичко се вършеше нелегално и всеки знаеше само своята задача и своята връзка. Това — по организирането на печатницата, а после започна изграждането на сложна мрежа от хора, които поддържаха връзка с Централния комитет и пряко с другарката Цола Драгойчева, с другаря Йордан Катранджиев и с други отговорни другари, препредаваха ръкописите по сложна верига само на срещи по улиците със специални пароли от непознати конспиратори. По същия начин ставаше и експедицията на вестника и на другите материали, посредством система от явки и квартири, но това е известен път и не ще се спирам подробно на него. Едно е ясно — нелегалният печат изискваше много усилия, дълбока конспирация, и ако печатницата бе запазена, мнозина самоотвержени хора загинаха за това дело — за да съществува то, за да оцелеят изданията, за да се разнася гласът на партийната правда. Загинаха със смъртта на смелите такива непрежалими наши съратници като Димитър Христов, Стефчо

Digitized by Google

Георгиев, Никола Усенлиев, Павел Лилов, Петър Кърчев, Никола Мусев, Славейко Новански... Простреляни бяха сърца, но неизменно пулсираха идеи, надежди, вяра, защото не можеше да бъдат простреляни мечтите. Загинаха печатари и сътрудници на печатницата, но делото продължаваше устремно.

— Как започнахте печатарската работа, какво си спомняте от самото начало от действия на тази предна бойна линия?

— Първо отпечатахме един антивоенен позив, а след това бе предаден за набор брой 1 от тринадесетата годишнина на вестник „Работническо дело". Беше набран на три колони в две страници с размер 25/42 сантиметра. Отчетливо си спомням всички подробности от нашия старт в това рисковано дело. Антивоенният позив напомняше на народа, че дворецът и шайката предатели около него вече правеха усилия да прикачат България към колесницата на фашисткия блок, което означаваше, че ще бъдем хвърлени в пожара на войната. Партията напомняше, че това е предателство, срещу което трябва да се воюва. Спомням си дословно част от текста, който гласеше: „В днешните съдбоносни времена трябва да се поведе още по-решителна борба против измамниците и ония демократични водачи, които изменят на народните интереси. Българският народ в тия съдбоносни времена трябва да знае своите приятели и своите врагове."

Радостта ни беше изключителна, четяхме и препрочитахме отпечатаното и не можехме да уталожим вълнението, което ни заливаше. Към полунощ, когато улицата под нас утихна, в печатницата дойде Йордан Катранджиев. „Да е честито! — поздрави той. — Дано под този покрив да дочакаме свободата. Веднъж да избегнем провалите..."

Гостът възбудено разглеждаше нашата печатна база, взираше се в позива, препрочиташе го, няколко пъти вдигна глава към крушката, която едва светеше, но да сложим друга означаваше да подсетим стопаните. Валякът се завъртя, нов позив бе готов. Поех го за преглед. Катранджиев нашари няколко от редовете с молив. Нено помагаше на Славейко. Улисахме се. Чуваше се само лекото потракване на буквите върху желязната плоча. В дома на Пупешков спяха всички с изключение на тавана, който стотици още нощи щеше да остане буден.

— Стотици нощи като първата и същевременно различни от нея.

— Точно така! Нещата добиха ритъм и ред, задачите ни затрупваха стремглаво и ние нямахме време да си поемем дъх. През следващата година бяхме в особено голямо напрежение — повече от 100 000 екземпляра вестници и друга печатна продукция. През 1941 година наред с множеството листовки, позиви, обръщения тук бяха отпечатани известни по онова време брошури, между които „За държането пред врага", „За въоръжената партизанска война". През септември 1942 година в „Работническо дело" бе поместена декларацията на партията по изграждането на Отечествения фронт, а също и текстът на програмата на Отечествения фронт. През 1943 година тук са отпечатани множество позиви и 13 броя на „Работническо дело". Нелегалната печатница действува продължително време и с голямо напрежение. Още от първите дни на съществуването си тя бе пренесена от стаичката на Стоичков в специално изграденото в съседство с нея скривалище, за иззиждането на което бе използвано мястото между комина и стълбището на тавана. Варта, тухлите и пясъкът бяха доставени и употребени за една нощ.

— За разлика от сегашната реставрация на тези помещения, която трае вече години.

— Това е друга тема. И към нея аз съм особено пристрастен. Ние не успяваме в достатъчна степен да популяризираме миналото, да покажем на младежта през каква преизподня минахме, за да стигнем до днешния ден. Учебниците по история, архивните материали, мемоарните книги включват една част

Digitized by Google

от стореното. Множество музеи разкриват героичното минало.

— Но колко още недоизказано, недоразкрито има.

— За популяризирането на нелегалния партиен печат все още е направено твърде малко. Интерес представлява книгата на Генчо Пенчев „Нелегалните печатници на партията", която претърпя две издания. Но не за това ми е думата сега. Моята грижа, в полза на която аз се сражавам отдавна, е превръщането на печатницата, за която така подробно разказах, във филиал на Националния музей на революционното движение в България. В музея отдавна са съхранени автентичните вещи от таванските помещения на „Клементина" 28. Съществува решение на Секретариата на Централния комитет на БКП от 13 май 1981 година за превръщането на нелегалната печатница във филиал на музея. Националният институт за паметниците на културата е обявил бившите помещения на печатницата за исторически паметник, Столичният народен съвет е отчуждил таванските помещения на булевард „Ал. Стамболийски" 28, където е била печатницата.

— Повече от пет години се работи по изпълнението на това решение.

— Работи се мудно, с паузи, с много чести напомняния от моя страна и от страна на моите бойни другари, участвували активно в издаването на нелегални материали. Лично аз имам цяла папка вече по този въпрос: писма, отговори, преписи от заповеди и решения... Междувременно съм чел разкошни статии против бюрократизма. И точно журналистите, които трябва да воюват за едно такова историческо място, свързано с миналото на партийния печат, стоят настрана от тази битка.

— Нещата са вече, така да се каже, в по-добра фаза. Дори в навечерието на Тринадесетия партиен конгрес предстоеше официалното откриване на филиала „Нелегална партийна печатница". Печатарската машина и вещите от тавана постояха пред входа на Националния музей на революционното движение и отново бяха съхранени в съответните складове, тъй като Националният институт за паметниците на културата не бе одобрил окончателно довършителните работи по подготовката на помещенията за експониране на инвентара. Реставраторите твърдят, че са на същото мнение. А хората от музея чакат ключа, за да извършат своята работа по подреждането, за което отдавна съществува проект и изпълнение, което чака да бъде разгърнато и предоставено на посетителите.

— Сложни изчаквания. А времето тече. Гибелно е това бездействие, което в дадения случай бих нарекъл неподвижност на духа. Уж имахме готовност преди половин година, а вратите на филиала не се отварят. Казах вече, че това е проблем, по който се сражавам. Ето и сега с моите другари наред с поздравите за празника разменяме информация за тавана. За нашето свидно място на действието, за онази част от голямата къща, за която мнозина вече се опитват да твърдят, че би трябвало да се превърне цялата (не само таванската ѝ част) в музей на нелегалния партиен печат. Там да бъде обстойно разказано за цялостната вече дейност в тази насока. Но това е проблем на бъдещето. Ще трябва съответна концепция, план, нови отчуждавания на помещения, нови преписки и очаквания. Засега чакаме изпълнението на решението на Секретариата на партията за откриване на филиала на Националния музей на революционното движение в България. Извършването на това дело е дълг не само към загиналите, а преди всичко към живите, към поколенията.

Разговора води Мила ИЛИЕВА

Digitized by Google

ТЪРСЕНЕ НА ЯСНИ ОТГОВОРИ

КРЪСТЬО ЛУКАНОВ
секретар на окръжния комитет
на БКП — Враца

Партийното ръководство на културните процеси е сложна дейност главно поради многообразието на обекта, специфичния характер на процесите и невъзможността напълно да се отделят те в самостоятелен вид.

Кои са тези процеси, кои техни признаци са нови, как да ги насочваме и използваме като фактори за развитието на отделния човек и за качественото изменение на обществото като цяло — какви методи, форми и механизми да използваме в партийната и обществената практика, как да отчитаме тяхната ефективност — това са въпросите, които стоят в центъра на вниманието на окръжния партиен комитет в дейността му за развитието на художественото творчество и на културната дейност?

Ще кажа още в началото, че неколкократно е актуализирана съобразно новите партийни изисквания окръжната програма за естетическо възпитание на трудещите се и младежта, приета на пленум на окръжния комитет на БКП преди две петилетки, и че напълно е утвърден окръжният териториален комплекс за култура в рамките на общото духовно развитие на окръга и във връзка с него.

Ние си даваме сметка, че задачите в сферата на художествената култура са продължителни и не се отчитат както производствените, че показателите им са повечето качествени, отколкото количествени. Според същността на работата, както изтъква В. И. Ленин, за развитието на творческите процеси е нужен по-продължителен срок и към този по-продължителен срок трябва да се приспособим, като проявяваме най-голямо упорство, последователност и системност. Една премиера на драматичния театър например или откриването на една окръжна художествена изложба може да се превърнат в събития, ала пътят до тях е дълъг и мъчителен, както и пътят после до душите на всеки зрител и слушател остава дълъг и неведом. Един талант в изкуството се изгражда и реализира безкрайно сложно, един процес се заражда и търси кулминация или тлее продължително, а традицията в културата е вековна.

Но големите успехи, постигнати на нашия културен фронт, особено след засилването на обществено-държавното начало в ръководната дейност, дадоха справедливо основание да се заговори за „златен

Digitized by Google

век“ на българската социалистическа култура, част от която е и културата във Врачански окръг. И главното — основа за развитието на социалистическата култура е правилното партийно ръководство и сплотеността на художествено-творческата интелигенция около Българската комунистическа партия.

●

Нашият стремеж преди всичко е да разширяваме и издигаме по-високо социалната функция на художествената култура. Със средствата на художественото творчество искаме да влияем за формиране интересите и потребностите на трудовите колективи и на хората поотделно, да поддържаме високо техния емоционален тонус, да подбуждаме интимни мотиви за винаги добронамерени насоки на човешка дейност. Това е още по-наложително, като се има предвид, че художествената култура има влияние и върху процесите във всички останали сфери на обществения живот.

Културното изграждане на социалистическата личност за нас е вече дело не само на самата нея, а сложен процес, в който участвува цялото общество. Тук имаме предвид в ново време и качествените изисквания на този процес — извикване и формиране на творческите способности у личността.

Къде би следвало да търсим тези координати?

Преди всичко — в условията на увеличаващото се свободно време и в средата на първичния трудов колектив, където художествената култура може да действува като фактор за икономическо развитие и за научно-технически прогрес, като фактор за разгръщане на социалистическата демокрация и за изграждане на марксистко-ленински мироглед, за високи нравствени качества на личността.

В началото на тази година окръжният комитет на партията проведе свой пленум за идеологическата работа в първичния трудов колектив, на който нашироко беше третиран и проблемът за ролята на художествената култура — по какъв начин тя достига до всеки човек. На подобни пленуми със свои решения излязоха и много общински комитети на партията. Актуализацията на програмите за естетическо възпитание бе извършена главно в тази именно посока. Осъзнато е, че в трудовия колектив като социалнопсихическа общност се проявяват във взаимодействие икономическите, социалните, политическите и идеологическите отношения, протича почти цялата жизнена и творческа дейност на човека. В условията на научно-техническия прогрес настъпват сериозни изменения и в характера и съдържанието на труда. При това положение първичният трудов колектив остава не само обект на художествената култура, но се проявява и като субект: изгражда си свои художествени трупи, проявяват се художествено-творчески таланти. Това е важен процес.

Повечето от половината от представленията на Врачанския драматичен театър и от концертите на Държавния симфоничен оркестър са пред трудовите колективи. Клубът на дейците на културата изнесе пред трудещите се тридесет предконгресни художествени програми с участието на най-добри професионалисти, много предприятия откупуват цели спектакли и концерти, организират се посещения на художествени изложби в окръжния център и из страната, правят се читателски конференции и срещи с писатели, дискусии с художествени творци и т. н. Образцови в това отношение са бригадите с имена на герои и младежките производствени единици. Ние изискваме не само от професионалните, но и от самодейните представителни колективи и от всеки творец високо качество на художествената продукция и се стремим

Digitized by Google

да отчитаме нейния социален ефект. На конкретните звена в системата на културата гледаме двояко: от една страна, като на организационно-производствена система, а, от друга, като на първичен трудов колектив със създадена собствена социална среда, в която се развиват и усъвършенстват взаимоотношенията между творците. И с това целим да разкрием възможностите им като основен гарант за високо качество на културната дейност.

Разбира се, не са редки случаите, когато спектакълът е откупен, но салонът е полупразен, когато трупата е пристигнала в предприятието, ала половината от хората са отишли малко преди това на лозе или на футболен мач, седнали са вече пред скара-бира или на каребелот. Хора без културни интереси. На една другарска среща, където много се ядеше и много се пиеше, при мен приседна млад, канара човек. „Шофьор съм на товарен автомобил, започна той, баща ни умря отдавна, имам брат, майка ни ни отгледа, изучих се-пе-те-у. Сега съм шофьор, имам си апартамент, жена, две деца, телевизор, лозе с виличка, вноска за кола, тон винце, прасе, старата гледа много гъски. И тези ръце си имам, доволен съм, какво да искам повече?" — показа той ръцете си, после взе чашката да се чукнем. Намигна ми. Запомнил съм тези ръце на този добър човек, но все си мисля: „Дотук ли? Дошли от глада и невежествеността и сдобили се вече с удобства за живот — само дотук ли понякога спираме?"

Очевидно много неща още трябва да се правят за изграждането на многостранно развита социалистическа личност. Защото не са редки случаите, когато хората от трудовия колектив очакват празнично пременени среща с голямото изкуство, а си отиват разочаровани, когато застават пред телевизора в трепетно очакване, а от екрана извира пошлост, когато отворят нова книга, а от нея потича сивота. Това са разминавания с трайни белези, заличаването на които сетне струва прескъпо. И предмет на партийното ръководство на художествената култура е както качеството на нейната продукция, така и обективно придобитите тези или онези форми, този или онзи тип на социална организация и механизми, тези или онези функции — с изискването да са обществено целесъобразни и необходими. Това ни кара да изучаваме социалните потребности и да оценяваме до каква степен една или друга културна формация или дирекция участвуват в процеса за културното изграждане на социалистическата личност и какви нови формации са нужни.

Във Враца напоследък открихме Държавен куклен театър, поставяме детска оперета, изградихме „Общество на приятелите на симфоничната музика", което има за цел да сродява това изкуство с широките маси. Сега общинският комитет на БКП в Мездра провежда в трудовите колективи социологическо проучване за висока социалистическа нравственост и за борбата с отрицателните явления. Повечето от половината въпроси към анкетираните са доколко правилно се осъществява партийното ръководство на художествената култура и какъв е делът ѝ за нравственото изграждане на личността, каква е идеологическата ѝ функция.

Важна страна на партийното ръководство на културните процеси смятаме работата с художествено-творческата интелигенция и откриването, възпитанието и реализацията на млади таланти. Този процес е сложен и многообразен, борави се с конкретна, деликатна материя. Тук главното е осигуряването на творческа атмосфера като условие за покълване и свобода за изява, както и уважението към традицията.

Вече двадесет и пет години съществува във Враца клуб на дейците на културата с осем творчески секции, включително секция на обществениците — ръководители и меценати. Клубът е национален

Digitized by Google

първенец, има собствен бюджет и база, творчески наставник е на всички клубове в окръга, създава гъвкави културни формации от своите членове с безплатни спектакли и концерти, сключва контрактации с отделни творци, изпраща на творчески командировки. Клубът е истинско съсредоточие на художествено-творческата мисъл и ратува за първа дума в тази област.

Особено внимание отделяме на принципа за връзката на творците с живота като задължително условие за тяхното художествено израстване. Подпомагаме ги в самоуправлението и създаваме пълна възможност за инициатива и творчество, за изява на индивидуалното майсторство. Наскоро бе решено актьорите от новосъздадения Държавен куклен театър сами да изберат свой художествен ръководител и те избраха Наташа Шаматова, макар че е в отпуск по майчинство, а за нейн заместник посочиха единодушно Димитър Паскалев. Този театър ще се изгражда на нови принципи за единство на икономическия, политическия, идеологическия подход, посочени от самата група (Шаматова например ще получава равна с всички заплата и ще играе като редовна кукловодка), само на конкурсно начало, без да се достигат шаблоните по държавните нормативи и пр. Така целим да се постигне оптималната форма на демократическия централизъм.

Като изхождаме от марксистката азбучна истина, че кадрите решават всичко, окръжният партиен комитет се стреми да създаде мощен отряд художествено-творческа интелигенция в окръга и да се формират творчески личности с остро чувство за съвременност, владеещи методите на социалистическия реализъм. Това е стратегическа задача, в чието решаване сме обърнати към бъдещето, за която подготвяме подрастващите. В читалищата, към културните профсъюзни домове са изградени детски школи по изкуствата, много врачански деца достигат до национални и международни конкурси. От школата на художника педагог Евгени Тодоров всяка година в Художествената гимназия в София постъпват 8—10 ученици, в Хореографското училище влизат след конкурса по десетина момчета и момичета от школата на з. у. Цветан Тодоров, миналата година в училище „В. Воденичарски“ започна прием в новооткритите паралелки по изкуствата.

Но този процес е безкраен, а кадри от специалисти в художествената култура все още в задоволително количество и качество нямаме и нямаме. Тази есен ще се състои пленум на окръжния партиен комитет за комплексно и пълно задоволяване на окръга ни с ръководни и изпълнителски кадри и се надяваме въпросът да бъде третиран основно.

Към културните процеси, които са обект на партийното ни ръководство, отнасяме всеобхващащата художествена самодейност и формите на управлението ѝ и на издръжката ѝ, процеса на разширяване на обществено-държавното начало, процеса на художествения синтез и естетизацията на околната среда, на дизайна, на научно-техническото превъоръжаване на самото художествено производство. Неовладян процес е и прилагането на икономическия подход в сферата на художествената култура и стойностите на материалната заинтересованост на твореца и на деятеля на културата.

Нови проблеми постави Тринадесетият партиен конгрес: науката да се обърне към образованието, образованието към науката и към народа, а образованието и науката — към културата. Всъщност това е стародавен процес, но актуализирането му заостря нашето внимание. Самата насоченост на цялостната партийна политика към човека изисква да се види духовната култура в нейното пълно единство — наука, образование, художествена култура. А духовната култура трябва да се осъзнае в нейната цялост и да се ръководи от окръжния и

Digitized by Google

общинските партийни комитети, като се насочва могъщото й влияние върху останалите сфери на обществения живот. Сега сме в период на учредяването на съветите за духовно развитие като единна система, тази система ще се усъвършенствува непрекъснато, ще се обогатява с нови форми, норми, закони и закономерности, но в същото време партийните комитети и организации трябва задължително да отчитат и специфичния дял на художествената култура (както и на науката и на образованието) и да изучават и ръководят компетентно нейните процеси.

●

Врачанската окръжна партийна организация има традиции в ръководството на културно-творческия живот и богат арсенал от средства и начини да провежда партийната програма. Това тя прави чрез комунистите и държавните, обществените, масовите и други организации и институти, определени да управляват непосредствено художествено-творческите процеси.

Главната функция на партийното ръководство на художествената култура си остава планирането. Прогнозираме, правим сравнителни анализи, съставяме дългосрочни, петилетни, годишни и месечни планове, комплексни програми, концепции. Някои са по най-общи структури, други — за съвсем конкретни акции, трети — носят вероятностен характер. Въз основа на разработените динамични нормативи окръжният съвет за култура даже има конкретна програма за развитие на културния живот на всяко селище, селищна система и окръга за петилетката и до 2000 година. Но главният недостатък на всичко това е, че в някои пунктове се долавя незадълбочен, повърхностен характер. Най-точни сме при планирането на отделно мероприятие или, да речем, на Ботевата десетдневка, ала до същността на процесите и явленията планирането ни не довежда, процесите си остават неуловени, макар че причини за това могат да се изброят винаги. В оценката на бюрото за хода на програмата за естетическо възпитание беше отчетено точно това: трупат се прояви, мероприятия, факти, а процесът си остава неразгадаем. И една дирекция на „Кинефикация“ например не може да определи къде се намира спрямо общото развитие, макар че по изпълнение на плана по приходите и по броя на зрителите да знае, че е на 3—5 място в страната; една дирекция „Историческо наследство“ също не може да се огледа в процеса, макар че тази година окръжният исторически музей се обогати с Тракийското сребърно-златно съкровище от Рогозен.

Новото и трудното в планирането на художествената култура се оказа икономическият подход, както и недостатъчните и негарантирани средства, които идват от държавния бюджет и от меценатство, продиктувано най-често от добрата воля на добрия директор на комбинат. При това положение обаче, колкото е по-малко селището, толкова по-беден става спектърът от културни дейности на неговата територия.

За организиране на художествено-творческата дейност използваме програмно-целевия и комплексния подход, чрез който в дейността се привличат всички отряди творци и деятели, защото те създават художествените ценности, те превъплъщават в художествени образи действителността. Те и народът.

Начин да вникваме, осмисляме и ръководим процесите на художествената култура е да утвърждаваме водещия принцип на партийно ръководство — класово-партийния подход. Това за нас означава: първо — да се осигуряват условия за връзка на всеки творец с живота,

Digitized by Google

а чрез метода на убеждението да се изграждат творци-личности с марксистко-ленински светоглед като тяхна същностна характеристика, и второ — тази тяхна убеденост да прониква дълбоко в тъканта на художествените им произведения и да служи на интересите на работническата класа и на народа.

За ръководството на художествената култура критиката има особено важно значение. И няма художествен факт в окръга, който да не е намерил оценка в приложението за литература, изкуство и култура „Дъга" на вестник „Отечествен зов". Стремим се непрекъснато да активизираме и повишаваме ролята на творческите групи и творческите секции към клуба на дейците на културата, които организират изявите на творците. Вече шеста година поред по време на дните, посветени на Христо Ботев, излиза алманах „Околчица".

В своето ръководство на процесите в художествената култура партийните комитети и организации се опират на колективността. Колективният ум се използва при обсъждания на важни художествени явления и за вземане на решения. Общинският комитет на БКП във Враца например подлага на обсъждане от широк кръг творци и деятели на културата всички въпроси, свързани с развитието на града, монументалната украса, синтеза на изкуствата и т. н. Така се използва умът и на безпартийните, установява се толкова необходимата връзка на партията с масите.

●

Не си поставям задачата да обхвана всички процеси в художествената култура, както не мога и да изброя функциите, принципите, методите и формите на партийно ръководство — толкова общи с другите и същевременно толкова специфични по характер. Главното за нас в претворяването на партийната политика в духовната сфера е да усвояваме закономерностите в развитието на художествената култура, да даваме широк простор на обективните и субективните фактори, да се създават и поощряват самоуправляващите се звена, да се преустройва съзнанието на кадрите към революционно мислене и действие.

Но това означава да се дешифрират партийните девизи на езика на всяка художествено-творческа формация, организация или институт, които както поотделно, така и взети заедно да спомогнат за оригиналното решаване на новите проблеми, поставени вече пред художествената практика от разгръщането на научно-техническия прогрес. Първичната партийна организация в отдел „Пропаганда и агитация" на окръжния комитет на БКП, както и първичните организации в художествено-творческите организации и институти широко разискват тези проблеми. Окръжният партиен комитет ще предложи пак да се дискутира — всяка от тях трябва да си даде отговор какво за нея означава интензификация, какво — икономически подход, какво — научно-технически прогрес, какво — високо качество на продукцията, какво означава усъвършенствуване на социалистическите обществени отношения. И после — как да се борим срещу отрицателните явления, за висока комунистическа нравственост. Без тези определени и ясни отговори ще има репетиции и представления, ще има рисуване и изложби, ще има заседания, планове и мероприятия, ще има дори кампании, но осъзнато участие със свое място на всеки в глобалните процеси на нашето съвремие няма да има.

От това произлиза грижата на окръжния комитет в осъществяване партийното ръководство на процесите в художествената сфера.

Digitized by Google

ПРЕГЛЕД НА ПЕЧАТА, ОТЗИВИ, РЕЦЕНЗИИ

ФОРМА ЗА ПОСТОЯННА ДУХОВНА ВРЪЗКА МЕЖДУ ПАРТИЯТА И НАРОДА

Неотдавна партийното издателство предложи на вниманието на читателите колективната монография **„Форма на духовна връзка между партията и народа"**. Веднага искам да подчертая: книгата е един безспорен успех за **авторския колектив с ръководител доц. Слав Тодоров**. Струва ми се обаче, че тя трябва да се разглежда не изолирано, сама за себе си. Напротив. Книгата е творчески факт, появата й, успехът й се проектират върху по-широк фон, свързан е с един по-общ процес, следствие от един все по-задълбочаващ се и все по-резултатен интерес на нашите най-изтъкнати представители на обществените науки към проблемите на идеологическата работа, личното им участие и личните им успехи в изследването на различни аспекти на идеологическия процес. В този смисъл, без да се правят директни аналогии с други книги от същия тематичен кръг, монографията е ценна за нашето обществознание. Тя повдига нови проблеми, предлага нови виждания, казва нова дума и безспорно внася свой принос в понататъшното развитие на все по-категорично утвърждаващата се теория на идеологическия процес.

Самото заглавие на книгата ни насочва към материалите на XII конгрес, към доклада на другаря Тодор Живков, в който е формулирано изискването идеологическата работа все повече да се утвърждава като основна форма на духовна връзка между партията и широките маси на трудещите се, да съдействува много по-активно за морално-политическото единство на народа, да бъде трибуна, чрез която не само да се разяснява партийната политика, но и да се чуе гласът на народа — т. е. да поведе широк и открит диалог с всекиго и с всички по всички проблеми на партийната политика.

В годините след конгреса понятието общуване, както и свързаните с него понятия — обратна връзка, диалог, идеологически отзвук и др., слязоха от пиедестала на специализираните научни дисциплини, излязоха от страниците на партийните документи, за да навлязат в речника на партийните кадри, на пропагандистите, лекторите и агитаторите, да придобият масова и всекидневна употреба. Действително едва ли има други понятия, към които в наше време да се проявява такъв интерес. Но както показва и практиката, невинаги честата употреба на едни понятия, повтарянето на едни постановки или формулировки е доказателство, че те са усвоени, че се разбират правилно и правилно се прилагат при оценката и управлението на процесите и явленията, които отразяват. В някои случаи е възможно и обратното — да се създаде лъжлива видимост, да се получи девалвация, да се породи в обществеността чувство за нещо временно и кампанийно. Погледната от тези позиции, книгата явно разширява теоретическия кръгозор на читателя, способствува да се формират у кадрите умения и подходи за решаване на сложните и многообразни проблеми на идеологическата практика.

Научно аргументирано авторите ни убеждават, че партийната постановка не е никаква абстракция, красива фраза, а обоб-

---

Авторски колектив, Форма на духовна връзка между партията и народа, Партиздат, С., 1986 г. 187 с.

Digitized by Google

щение на социални потребности, отражение на новия тип социалност, на новия тип обществена и социално-икономическа връзка между хората, между колективите, в обществото като цяло, които възникват в обстановката на интензивно развитие на страната, в условията на бурно разгръщащата се научно-техническа революция. Или казано по-обобщено, в постановката за идеологическата работа като духовна връзка иманентно се съдържа разбирането за обективни социалнополитически и социално-икономически връзки между партията като ръководна и направляваща сила в строителството на новото общество и трудещите се, за единството на основните потребности и интереси на обществото, колектива и личността. Това, от една страна. А от друга — в нея се съдържа разбирането за новите социални параметри на самата идеологическа работа, за нейната съзидателна, контролно-регулираща и преобразуваща роля, за нейните нови отговорности в подготовката на масовото и индивидуалното съзнание, за превръщането ѝ в могъщ фактор за социални промени, за ускоряване на темповете на нашето социално-икономическо и духовно развитие.

От тези позиции авторите последователно развиват своите виждания и формулират изисквания за неотложни промени по цялата верига на идеологическото въздействие, във формите и средствата на пропагандата и агитацията, на средствата за масова информация.

С известни уговорки в книгата могат да се разграничат две части. Смятам специално да насоча вниманието на читателя към **първата част**, в която според мен най-ярко се разкрива творческата дързост на колектива, умението му да изследва новите явления в духовния живот, да влезе в дискусия със стари представи и виждания, да издигне нови тези и да ги защити с необходимата аргументация.

Методологически ключ към анализа на идеологическата работа като форма на духовна връзка между партията и народа е последователно проведеното в книгата диалектическо разбиране за **идеологическата работа като състояние и процес, като резултат и общуване, което по същество представлява нейното реално битие.** Важно теоретическо и практическо значение имат изводите на авторите, че не всяко състояние на идеологическата работа е равнозначно на понятието духовна връзка, че не каквато и да е идейновъзпитателна работа е в състояние да бъде връзка на партията с трудещите се, а само тази, чрез която трудовите хора се приобщават към партийната политика, чрез която партийната политика се превръща в позиция на народа, която води до изменения в съзнанието и поведението на хората. А това предполага не „провеждане", организиране и просто отчитане на мероприятия, а **жива и конкретна идеологическа работа, постоянна и трайна връзка, непрекъснатост на идейното влияние, взаимност и доверие, еднаква социална позиция.** По такъв начин логично е заключението, че духовната връзка е качествена характеристика, качествена определеност на идеологическото въздействие, критерий за ефективност.

В тази насока твърде перспективни са идеите, развити в книгата, около предпоставките и измеренията на идеологическата дейност като форма на духовна връзка. Тук по-конкретно авторите се спират на необходимостта непрекъснато да се обогатява теоретическият фундамент на идеологическата работа, да укрепва нейното единство с партийно-организационната и стопанската дейност, на растящата потребност тя да поеме своите отговорности в идеологическото осигуряване на социалната активност на трудещите се, в овладяването на революционния подход в мисленето и действията като ценностни ориентири на съвременната личност. **Те подчертават, че е нужно да се постигне ново качество на морално-политическото единство между партията и народа, да се откриват и преодоляват възникващите противоречия в обществото, в масовото и в индивидуалното съзнание, да се изучава и правилно да се насочва и формира общественото мнение и т. н.**

По такъв начин авторите излизат извън съществуващите досега и утвърдили се представи за функциите на идеологическата работа, формулират редица нови положения и изисквания, които са напълно в духа на съвременните партийни постановки за ролята на идеологическия фронт. На фона на тези изисквания сега изпъкват още по-релефно редица слабости на идеологическата работа, на които обърна внимание XIII конгрес на БКП — наличие на формализъм, на досадна тромавост, на инерция. **Поновому в книгата прозвучава и проблемът за критичното начало в идеологическата работа, за тона и стила.** Разбира се, въпросът не е до баланса, до процентите критичност и позитивен патос, а до способността да се отразяват правдата, реалните конфликти и противоречия. И най-голямата острота в идеологическата работа е оправдана, когато се основава на познаването на обективните закономерности, когато се води от позициите на класово-партийните критерии, когато воюва за интересите на социализма.

Значително място в книгата основателно се отделя на идеологическото общуване като специфичен аспект на идеологическата работа, чрез който у хората се формира отношение, обменя се социална информация, осигурява се вторично идеологическо въздействие. Много и различни са причините, от които зависи ефектът на общуването, но главната от тях според авторите е да се познават добре хората и да се разбират те, да се поставят на най-високото и най-значимо място в системата от ценности. Тези изисквания придобиват особена значимост, когато във връзка с важни проблеми от нашето развитие е необходимо да се усвоят нови социални норми, да се променят стереотипи, да се из-

Digitized by Google

граждат нови качества. На сегашния етап например, както правилно е отбелязано в книгата, е неотложна нужна преоценка на редица стереотипи и критерии в областта на труда, стопанисването, творчеството, социалната активност и т. н.

Авторите обаче не се задоволяват да констатират тази истина, която е вече достатъчно популярна, а насочват своето внимание към онези социални механизми, които трябва да се задействуват, за да могат големите идеи и постановки да се осъзнаят, да се конкретизират, да доведат до самопреустройство, от което започва преустройството в обществото.

Мисля, че сред интересните раздели са тези, в които се анализират редица важни в теоретично и в практическо отношение проблеми на културата на идеологическото общуване, на комплексното въздействие върху личността и т. н.

Втората част на книгата излиза непосредствено на полето на идеологическата практика. Авторите логично водят читателя до разбирането, че реализацията на идеологическата работа като духовна връзка между партията и трудещите се е възможна само ако органически се затвори цикълът: теория—идеологическа практика, че ефективно идеологическо присъствие е невъзможно, ако не се създадат необходимите условия за ефективно идеологическо общуване, за нормалното двупосочно движение от теорията към практиката и от практиката към теорията.

Не е необходимо да се доказва колко е нужно това да се осъзнае от всички — от специалистите и от дейците на практиката. Защото само пълната изява на тези изисквания може да предпази теорията от елементите на абстрактност и самоцелност, а практиката — от големия практицизъм, от примитивизма и шаблона.

Сред достойнствата на книгата може да се отбележи и умелото използване на данните от социологическото изследване, което колективът е извършил на територията на Кирковски район в столицата. Изводите от изследването са позволили по-добре да се анализира идеологическата работа като духовна връзка в различните й направления — пропагандата на марксизма-ленинизма, масовата и индивидуалната политиковъзпитателна и културна дейност като форми и средства. Освен това изследването дава богат материал, от който авторите добре са се възползвали, за да направят някои изводи за състоянието на идеологическата работа и за нейното усъвършенствуване на равнището на първичната партийна организация и на трудовия колектив.

За съжаление обаче има раздели, които не са на общото теоретико-приложно равнище на цялата книга. В някои от тях на авторите не им е достигнало умение да погледнат поновому на поставените проблеми, да потърсят техните измерения в съвременната ситуация. Вместо това в някои случаи се срещаме с общи констатации, с повторения на познати неща.

Независимо от това книгата е единна, тя представлява сериозно и задълбочено изследване на много важни и неразработени проблеми на идеологическата работа на партията на съвременния етап от нашето развитие, чертае пътища за повишаване на нейната научна обоснованост и социална ефективност. С оригиналната научна трактовка на партийната постановка за идеологическата работа като духовна връзка, като общуване между партията и трудещите се, с анализа, с изводите и обобщенията си, с дискусионния си на места характер тя самата е форма за духовна връзка с читателя, за диалог с идеологическите кадри по проблеми, които имат изключително важно теоретико-приложно значение и които сега дълбоко вълнуват нашия идеологически фронт.

Убеден съм, че обратната връзка ще се осъществи.

Радой РАДЕВ

кандидат на философските науки

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

КОНТРОЛ И РЕГУЛИРАНЕ НА ИКОНОМИЧЕСКИТЕ СИСТЕМИ

Михаил Дянов

В настоящето изследване намират място проблемите на контрола и регулирането на икономическите системи, на започналото след XII партиен конгрес преустройство на Националната контролна система. Обект на научен анализ са характеристиките и параметричното разнообразие на икономическите системи, същностните качества на контрола и регулирането, технологията на тяхното осъществяване. Постигнатите резултати са в основата на постановките за избор на оптимална стратегия за контрол, за изграждане на единна национална контролна система. Всичко това е свързано с изследването на лостовете и механизмите за постепенното превръщане на контрола в самоконтрол, във вътрешна потребност и състояние на трудовия колектив, във фактор за обогатяването на демократичното начало на нашата политическа система. Същностната характеристика на контрола и регулирането започва с изследването на техния обект. Икономическата система се разглежда като сложна съвкупност от компоненти и отношения в тях, като важна, решаваща част от социалния организъм.

НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКАТА ПОЛИТИКА НА СТРАНИТЕ — ЧЛЕНКИ НА СИВ

Марин Петров

Авторът прави задълбочено изследване на най-важните проблеми, свързани с общата стратегия на страните от социалистическата общност за ускорено извършване на научно-техническата революция. Той проследява общите закономерности на този обективен процес, разглежда неговите специфични особености в условията на динамичното изграждане на развитото социалистическо общество. В книгата всестранно се анализират решенията на Московското (1984 г.) съвещание на високо равнище и Комплексната програма за научно-техническия прогрес като основа на съгласуваната и единна научно-техническа политика на страните — членки на СИВ, изследват ве пътищата, средствата и формите за нейното осъществяване. Отделено е място и на въпроса за сътрудничеството в областта на научно-техническия прогрес с капиталистическите и с развиващите се страни.

САМОВЪЗПИТАНИЕТО

Иван Донцов

В книгата (в превод от руски език) кандидатът на философските науки И. А. Донцов разглежда кръг от въпроси, свързани със самовъзпитанието във философско-етически план, и изтъква ролята му за формирането на комунистическата личност. В първия раздел на книгата авторът се спира върху факторите, които въздействуват за формиране на личността, и тяхното взаимодействие. Вторият раздел е посветен на въпроса за личното самоусъвършенстване. Размишлявайки над проблема за границите на властта на човека над себе си, на неговата възможност за развитие, И. А. Донцов се обръща към историята на етическата мисъл и критически анализира различните концепции, като поставя въпроса за разработването на система на самовъзпитание, което да съответствува на социалистическия начин на живот. Третият раздел проследява самоусъвършенстването в етиката на пролетарските революционери. В четвъртия раздел се разглежда самовъзпитанието на личността в обновения свят, личното самоусъвършенстване чрез самоотвержения труд и изобщо факторите за самовъзпитание в развитото социалистическо общество. И накрая — в петия раздел, се прави анализ на етическите регулатори на самовъзпитанието — диалектиката на доброто и злото, на добродетелта и порока и пр.

ФРГ — В БУНДЕСТАГА И ИЗВЪН НЕГО

Нора Аканиева

Книгата третира актуалните въпроси на парламентарната система във ФРГ след консервативния поврат, предизвикан от разпадането на „малката коалиция" между ГСДП и СвДП. На пръв поглед този почастен случай всъщност поставя изключително важни проблеми. С примера на федералната република е направена своеобразна дисекция на политическите структури и механизми на съвременния капитализъм, очертани са идеологическите и политическите профили на основните традиционни буржоазни партии и социалдемокрацията във връзка с основния въпрос на нашето време — съхраняване и осигуряване на световния мир. Убедително и научно-аргументирано авторката доказва, че в буржоазното общество парламентарните противоречия и сблъсъци неизбежно носят в себе си отзвука на неговите основни и непреодолими противоречия.

Digitized by Google

ISSN 0204—8574

ЗАПОЧВА АБОНИРАНЕТО за списание «ПАРТИЕН ЖИВОТ»

През 1987 година списанието ще разработва проблемите за качественото преустройство в партийната работа, които произлизат от решенията на Тринадесетия конгрес на партията и документите на Централния комитет за качествено нов растеж във всички сектори на нашия обществено-политически, икономически и духовен живот. Ще посвети материали за обновителните процеси в областта на съдържанието, стила, методите и формите на партийната работа, ще дава своя принос за деловото и съществено усъвършенствуване практиката на партийните комитети и организации, на въздействието им за овладяване и по-пълно прилагане изискванията на икономическия подход, на принципите на самоуправление на стопанските организации и на трудовите колективи, разширяването на вътрешнопартийната демокрация, за решително издигане на нравствените качества и активната роля на комунистите в живота на партията, трудовите колективи и в управлението на обществото.

Редколегията предвижда да направи съществени подобрения както във външния вид и графичното оформление на списанието, така и в неговата тематика, като разкрие нови рубрики, засили дискусиите по въпросите на качественото обновление, предизвикано от новите условия на ускорено внедряване на научно-техническия прогрес. То ще дава по-широка трибуна на ветераните от революционните борби на партията, на партийните кадри, на комунистите за мнения, за споделяне на опит, за критика срещу недостатъците.

В списание „Партиен живот" всички кадри и партийни органи и организации ще намират отговор на проблемите, които съвременните задачи и решенията на партията поставят пред тях, и ще обменя най-добрия опит, ще дава широко място на творческите търсения и експерименти.

Годишен абонамент 6,30 лева. Абонирайте се навреме!

Крайният срок — 30 ноември 1986 г.

20700

Цена 0,35 лв.

Digitized by Google

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

[PARTIEN Zhivot]

ПАРТИЕН ЖИВОТ

MAIN/UC-B1

LIBRARY
JAN 3 1987
UNIVERSITY OF CALIFORNIA

15 СОФИЯ, ОКТОМВРИ 1986 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 15 ОКТОМВРИ 1986 година XXXIII

ISSN 0204—8574

СЪДЪРЖАНИЕ

Уводна — Битката с отрицателните явления продължава . . . 3

ЗА КАЧЕСТВЕНО ПРЕУСТРОЙСТВО В ПАРТИЙНАТА РАБОТА

Актуални диалози

М. Чунтов, Н. Иванов — Преустройство и творчество в Столичната партийна организация 11
Т. Доцев, Г. Съйков — С поглед навън от старите коловози . . 23

Опит и проблеми

Е. Попов — За активна научно-внедрителска дейност 32
М. Войводова — За да бъде критиката резултатна 36
М. Илиева — На следващата заран в девет 39
А. Новаков — Общественият гарант 44
Е. Батуров — Патриотизмът — извор на вдъхновение и стимул за възход 49
В. Лесички — Когато основата е перспективна 53

В ИМЕТО НА МИРА НА ЗЕМЯТА

Е. Лагадинова — За свят без ядрени оръжия! 57
Б. Марков — Активна гражданска позиция 60
Г. Сарандев — С вяра в бъдещето 61

Digitized by Google

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

И. Игнатов — Стопанин — това значи отговорен 63
К. Пешева — Изкуството да работим с тези около нас . . . 68
М. Тончев — Постиженията откриват нови възможности . . . 73

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Г. Субханова — Марксистко-ленинските партии на страните от социалистическата общност за възпитанието на младежта . . 78

ВЕТЕРАНИТЕ РАЗКАЗВАТ

В. Топенчаров, Й. Кръстев — Партията в моя живот 83

ЧИТАТЕЛИТЕ СИГНАЛИЗИРАТ, ПРЕДЛАГАТ, ПИТАТ

* — Нужна е по-голяма яснота 91

ПРЕГЛЕД НА ПЕЧАТА, ОТЗИВИ, РЕЦЕНЗИИ

А. Пензов — Работата с изборния партиен актив 93

ХРОНИКА 95

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

Й. Кръстев (главен редактор), **Г. Бърдаров, А. Веселинов, К. Димов, Д. Димчев, К. Иванов, Н. Иванов** (зам.-главен редактор), **М. Илиева, С. Кръстев** (първи зам.-главен редактор), **Д. Петков** (зам.-главен редактор), **И. Рачев, П. Стамов, Д. Станоев, П. Трендафилова, Й. Хаджиев, Г. Цонков**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП, ул. „Московска" 7. Тел. номератор 84-01.

Дадена за набор на 30. IX. 1986 г. Подписана за печат на 14. X. 1986 г.
Тираж 55 000. Формат 70×108/16. Обем коли 6.
Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,35 лв.

ДП „Димитър Благоев" — София, ул. „Ракитин" № 2, тел. 46-31.

Digitized by Google

БИТКАТА С ОТРИЦАТЕЛНИТЕ ЯВЛЕНИЯ ПРОДЪЛЖАВА

Нашата партия вижда в негативните явления опасен противник и отделя изключително внимание и грижи за тяхното ликвидиране или преодоляване. С присъщата ѝ политическа мъдрост партията се стреми да убеди всички, че битката с този противник не може да се отложи или да се подцени. Наложително е тази битка да се води непрестанно и с всички средства.

Отрицателните явления не са измислени, те са реален факт. Вярно е, че някои от тях са наследство от недалечното минало, други са привнесени или се привнасят отвън. За нас е важно реално да отчитаме, че в основата си са породени от несъвършенствата на обществените отношения. Каквото и да е тяхното проявление обаче, същността им си остава една — ерозираща политическите, социалните, идеологическите, моралните устои на социалистическия начин на живот. Ерозията е бавна и системна, затова и изключително опасна — напълно според народната поговорка, че гората не се страхува от онзи, който я сече много и наведнъж, а от другия, гдето я сече по малко, но всеки ден. Ежедневното присъствие, действие и въздействие на отрицателните явления в нашия живот ги прави открито и потенциално опасни. Те не могат да спрат развитието на социализма, тъй като това е необратим процес, но могат, ако срещу тях не се предприемат организирани действия за неутрализирането им, да окажат задържащо влияние за постигане, за реализиране на временните, етапните, перспективните социално-икономически цели или да затормозят усъвършенстването на социалистическите обществени отношения, да забавят процеса на формиране на социалистическата личност. Изобщо в състояние са да забавят движението на нашето общество към неговата социалистическа зрелост. Погледнати откъм тази страна, отрицателните явления причиняват не само материални и социални, но и политически и морални вреди на обществото. Някои от тези явления като себеустройване, безстопанствено отношение към социалистическата собственост, груби нарушения на трудовия ред, на плановата, финансовата особеност на технологичната дисциплина, рушветчийството, ходатайството, случаите на безпринципност в кадровата политика, нарастване на алкохолизма, особено сред младежта, задушаване на критиката и самокритиката придобиха по-устойчив характер. Списъкът на тези отрицателни явления и тенденции не е изчерпателен, той може да бъде продължен и направен по-подробен. Другото е важно и което не трябва да изпускаме предвид: тези явления са гъвкави, приспособими, коренът им е дълбок, за да бъде изтръг-

Digitized by Google

нат а едно усилие. Именно тези качества правят борбата с негативните явления трудна, упорита и продължителна.

Нашата партия, като си е давала сметка за отрицателното въздействие на тези явления и тенденции върху индивидуалното и колективното съзнание, върху по-нататъшното развитие и усъвършенстуване на политическата система на социализма, е водила последователна борба за изкореняването им от живота. Настъплението ѝ не е спряло дори за миг. То се отличава със системност, последователност и висока борбеност. В някои етапи от нашето развитие това настъпление е било по-ярко изразено, мерките са били по-крупни и целенасочени с оглед битката да се разгърне на широк фронт, да се извършат пробиви в едно или друго направление, да се създава такъв политически, идеологически и социален климат, в който най-пълно и с цялото си богатство да се проявяват ленинските принципи и норми на партиен живот, все повече и повече да се утвърждават принципите на социалистическата социална справедливост. За да побеждава голямата правда и чрез нейния победен размах да се убеждават всички, че определящото, главното в нашето общество са достигнатите върхове, завоюваните позиции във всички области на живота. Независимо от успехите партията отчита, че не навсякъде и от всички тази борба се води постоянно, с необходимата непримиримост, че дори някои нейни звена и дейци проявяват примиренчество, вреден либерализъм, а често пъти се поддават на въздействието на отрицателните явления.

И не случайно критичното острие партията е насочвала най-напред към себе си, към собствените редици, после към другите органи на политическата система. Тази важна характерност е част от нейния стил на работа и ръководство, потвърждение на думите на В. И. Ленин, казани в „„Левичарството" — детската болест на комунизма": „Отношението на една политическа партия към своите грешки е един от най-важните и най-верните критерии за сериозността на партията и за това, как тя изпълнява на практика задълженията си към своята класа и към трудещите се маси. Открито да се признае грешката, да се разкрият нейните причини, да се анализират породилите я обстоятелства за поправяне на грешката — ето това е признак на сериозна партия..."

●

И нашата партия, вярна на своята ленинска, априлска линия, нито за миг не се е колебала, не се е страхувала „открито да признае грешките си", да посочи грешките, слабостите, недостатъците, съпътстващи социално-икономическото развитие и неговото ръководство и управление. В Тезисите на своя Тринадесети конгрес тя записа: „Във всички звена на партията да се утвърждава дух на непримиримост към недостатъците. Строго да се санкционират всички, които задушават критиката и преследват за критика." И както преди, така и сега пътят е бил един: от думите към делата, от постановките — към мерките. Мерките са разнообразни — политически, икономически, организационни, имат комплексен характер и са постигнали комплексно въздействие върху съзнанието на личността, на колектива и на обществото. Отличително за тях е, че са действени, винаги са довеждали до промяна, еволюционна или революционна. Те са били насочени и към проявленията, и към корените на отрицателните явления, вследствие на което са се появили държавни и управленски актове, стопански разпоредби за увеличаване на производството

Digitized by Google

на стоки и услуги за населението, създаване, пускане в действие и усъвършенствуване на целия социално-икономически комплекс, който генералният секретар на Централния комитет на нашата партия сполучливо нарече „индустрия за човека“.

Успоредно със социалните и икономическите мероприятия партията се е стремяла да преодолее нравствените деформации, предизвикани от отрицателните явления, и с други средства и подходи. Както постъпи Юлският пленум от 1976 г. Изводите, оценките, идеите и постановките на пленума дадоха не само генерално сражение на тези деформации, но и окуражиха кадрите, въоръжиха ги с нови политически, идеологически, организационни средства за борба срещу тях. Пленумът посочи, че нашето общество е трудово общество; трудът, качеството на труда, дисциплината на труда са главни цели и критерии за възпитанието, за цялостното формиране на новата социалистическа личност. И обратното — бягството от труда, тунеядството, получаването на възнаграждения не според заслугите, на доходи, без да е вложен труд за тях, формирането на елитарно мислене и елитарно потребление трябва да бъдат прицел на обществено порицание. Това като първа мярка, а следващата — да се задействуват всички средства и механизми на политическата система, включително идеологически, административни, правни, за поставяне на стабилни бариери пред нашествието на отрицателните явления. Спрямо партийните органи и организации, най-вече пред идеологическия фронт, пленумът постави задачата да се възпитава у социалистическата личност съзнание за разумни потребности, да се демаскира себеустройването като егоистично разбиране на партийния призив „Всичко за човека, в името на човека“. Обществените организации бяха призовани да формират у трудещите се, особено у младежта, високи нравствени добродетели, да създават материални и морални предпоставки за разгръщане на творчеството на масите; комунистите получиха поръчение да умножават сред безпартийните тази воюваща позиция и с личния си пример да създават атмосфера за борба срещу отрицателните явления в трудовите колективи и по местоживеене.

Всъщност на различните свои форуми — конгреси, национални конференции, пленуми, по повод на крупни социално-икономически преобразования, партията в една или друга степен е импулсирала борбата срещу отрицателните явления, определяла е новите моменти и новите елементи на тази борба, в кои направления на живота да се насочат главните усилия. Нека си припомним Ноемврийския пленум от 1980 г., който набеляза решителни мерки срещу проявите на ограничаване на социалистическия демократизъм и срещу някои посегателства върху жизненото равнище на народа. Паметно ще остане и Русенското съвещание от същата година, което разработи програма за решително разнообразяване на стоките за широко потребление, за извършване на истински поврат в услугите за населението.

Вярна на своя стил на висока борбеност и революционна непримиримост, в края на миналата година партията даде нов мощен тласък на битката срещу отрицателните явления. Съображенията за засилване на тази борба бяха ясни и убедителни за всекиго — да се разчисти пътят за качествено ново социално-икономическо ускорение на нашето общество, да се влее нова социална енергия у личността и у трудовите колективи, за да бъде реализирана новата научно-техническа и икономическа стратегия на партията. Съображенията навеждаха и една друга истина — като се отърсва от своите недостатъци, като води успешна борба с отрицателните явления, партията създава най-подходящ политически, идеологически и социален климат за непрекъснато научно-техническо творчество на масите.

Digitized by Google

И в партията се извършиха широка дискусия, критичен оглед на състоянието във всяка партийна организация и трудов колектив, съчетани с набелязване на конкретни, действени мерки за преодоляване на отрицателните явления в собствените редове; няколко месеца по-късно бе извършен преглед как и доколко тези мерки са изпълнени и се изпълняват.

Съображенията на партията за решително настъпление срещу отрицателните явления предизвикаха възбуждащ ефект у комунистите, в партийните органи и организации, намериха положителен отзвук в трудовите колективи, във всички слоеве на нашето общество. Дискусията даде възможност на всеки комунист да се изкаже за всичко. От тази възможност се възползваха близо 156 000 комунисти. Открито, честно, със загриженост всеки един от тях изрази личното си мнение по обсъждания проблем, защити своята позиция, направи предложения за подобряване на работата в бъдеще. Подобен критичен и самокритичен дух бе проявен и на пленумите на общинските и на окръжните комитети, както и по-късно по време на прегледа.

В критичния анализ на партийните бюра, на партийните комитети, в критиката на комунистите бяха проявени пълно съгласие към инициативата на Централния комитет на партията да постави на широко, мащабно обсъждане проблема за борбата с отрицателните явления в нашето общество и съгласие с политическите, идеологическите, икономическите и законодателните мерки тази борба да се води безпощадно. В мнозинството си комунистите проявиха силен дух на самокритика и готовност за по-активно лично участие в борбата с негативните явления в първичната партийна организация и в трудовия колектив. Своя принос в тази борба те свързваха с качественото изпълнение на социално-икономическите задачи на трудовите колективи.

В много партийни организации бяха проявени не само разбиране и одобрение на инициативата за решително настъпление срещу отрицателните явления, но и бяха предприети ефикасни мерки за действителна промяна. В столицата са извършени 20 000 проверки предимно в сферата на търговията и услугите и са санкционирани 1350 души, а 134 са уволнени; във Великотърновската окръжна организация само по време на прегледа на 98 комунисти са наложени партийни наказания, 10 от тях са изключени от партията, 15 са снети от ръководни длъжности; в Пловдивската окръжна организация са наказани 105 комунисти, 22 от тях са извадени от пленарните състави, а спрямо 16 от тях са направени предложения да бъдат освободени от ръководна работа.

Строгостта на мерките респектира, тя формира у комунистите убеждението, че борбата срещу негативните явления се води с цялата си сериозност, мерките не са половинчати, а действени, че в партийните органи и организации се създава атмосфера на нетърпимост към тези явления, което от своя страна е една трайна гаранция, че тази битка ще бъде успешно продължена в трудовите колективи, на всички нива и във всички звена.

Въпреки че някои партийни бюра недооцениха значението на започналия процес, а някои комунисти изразиха съмнение в ефективността на предприетите мерки, у мнозинството партийни органи и организации, у комунистите, в цялата партия, смело можем да кажем, позицията и действията на Централния комитет бяха посрещнати с одобрение, с нагласа за активно участие и с увереност в успешния изход на тази битка. Увереността и борбеността на комунистите изкристализираха в стотици критични бележки, мнения, предложе-

Digitized by Google

ния, препоръки. Така например комунистите от Варненската окръжна партийна организация са направили 3200 критични бележки и предложения; всички са заведени на отчет, като от тях 194 са вече решени, на други 915 е отговорено писмено; в окръжния комитет на партията в Благоевград са регистрирани 1868 предложения с конструктивен характер; окръжният комитет на партията в Ямбол е предприел системни контролни мерки за ликвидиране на негативните явления, посочени в критичните бележки на комунистите. Размахът на критичния дух обхвана цялата партия; събранията и пленумите в края на миналата година и по време на прегледа през тази година се превърнаха в трибуни на мнения, позиции, сблъсъци, успоредни в една посока — да се постави здрава бариера в обществото на негативните явления. В преобладаващата си част констатациите и препоръките на комунистите бяха насочени към решителен сблъсък с явления като: съществуващите на места неефективни мерки на стопанисване, допускане на лошокачествена продукция и търпимост към нарушенията на социалистическата дисциплина; посочено бе, че сериозен проблем продължава да бъде получаването на нетрудови доходи от някои хора в нашето общество; не намаляват случаите на разхищения на материали, суровини, енергия, горива, не намаляват нарушенията по опазване на продукцията от преки и косвени посегателства; продължават да се ширят ходатайството, бакшишът, кариеризмът, подкупът; не се спазват винаги нормативните актове за получаване земя за лично ползване, вилни места и др.; бавна, често пъти закъсняла и непълна е информацията; в някои партийни органи и управленски звена съществуват колебливост и непоследователност в борбата с отрицателните явления; липсва достатъчна гласност за проявите на отрицателните явления и мерките, предприети срещу тях. Изброяването обхваща най-главните, повтарящи се и устойчиви явления на социалната деформация, но то е достатъчно, за да се убедим колко задълбочено и отговорно са погледнали комунистите на предоставената им възможност за критична оценка и анализ, да се убедим още в тяхното високо съзнание и политическа зрелост да поставят тези явления на критичен прицел.

●

С присъщата му характерност да свързва в единство думи и дела Централният комитет на партията не само постави на анализ и преценка състоянието, проявите и тенденциите на някои отрицателни явления в нашето общество, но предприе и още предприема политически, идеологически, икономически и социални мерки, за да настъпи решителен прелом в борбата със социалните деформации. Крупна мярка в това отношение бе съвещанието, организирано от Секретариата на Централния комитет и от Министерския съвет на 5 юли т. г., за решително увеличаване на производството на стоки и услуги за населението. Препоръките на съвещанието и препоръките, съдържащи се в словото на другаря Тодор Живков на това съвещание, бяха материализирани в постановление на Министерския съвет от 25 юли т. г. Разпоредбите в постановлението очертават широк кръг от задължения за собственика и стопанина, задължително внасят нови елементи в производството и реализирането на стоки за широко потребление, очертават социалната политика на партията в близка и далечна перспектива. Социално-икономически по своя характер, тези мерки ще имат идеологическо, политическо и морално отражение върху

Digitized by Google

индивидуалното и колективното съзнание. Пребразуващата сила на постановките на съвещанието от 5 юли и постановлението на Министерския съвет за създаване на истинска „индустрия за човека“ ще се прояви и в това, че ще изтръгне корените, подхранващи значителна част от негативните явления.

Свидетели сме и на първите разпоредителни актове в това отношение. В близко бъдеще ще се увеличат количеството и качеството на стоките за народно потребление, ще се повиши качеството на услугите. И с изпълнението на тези социални задачи се ангажира цялата мощ на производителните сили в нашата страна. Няма съмнение, че реалистичният подход на партията и реалните мерки на правителството ще доведат до качествени изменения в жизненото равнище на народа.

Безспорно новите социални мерки на партията и правителството ще спрат, а на места и ще преустановят ерозията на някои отрицателни явления. Сега битката срещу тези явления трябва да се подкрепи и с политически, с идеологически и организационни средства, да продължи с по-голяма борбеност и настъпателност. Очевидно главните усилия на новите мерки се насочват към ограничаване и премахване на базата, върху която растат и процъфтяват отрицателните явления. Следователно партийните органи и организации трябва да се стремят към формиране на нов социален климат, към създаване на условия, изключващи и пораждането, и действието на социалните деформации. Важен елемент за формирането на подобен климат е спазването на принципите на социалистическата социална справедливост: за еднакво трудово участие и резултати да се получава и еднакво възнаграждение; за еднакви изяви в обществото да се отрежда и еднакво обществено признание, в първичната партийна организация и в трудовия колектив да се създават материални и морални условия за изява на творческата личност, за укрепване на нейния социален престиж. Нека не се забравя, че еднаквото внимание към творческата и нетворческата личност е поощрение за нетворческата личност и несправедливост към творческата.

Друг важен елемент за формиране на един нов климат в първичната партийна организация и в трудовия колектив са равнището и зрелостта на критиката и самокритиката. Бихме го нарекли проблем над проблемите за по-нататъшното демократизиране на вътрешнопартийните отношения. Състоянието и равнището на критиката и самокритиката измерват и боеспособността на партийната организация, и стила на кадрите, и авангардната роля на комунистите, измерват и застоя, и способността да се върви напред. В своите оценки и бележки за състоянието на отрицателните явления и борбата с тях комунистите посочиха, че на много места критиката се задушава, съществува преследване за критика. Едва ли е необходимо да се доказва, че всеки опит за задушаване на критиката е и опит да се поощрят слабостите, недостатъците. И за да се преодолее тази бариера и да се даде живителна сила на личната позиция на комунистите, в Устава на партията бе записан нов текст, според който за преследване за критика може да се наложи и най-тежкото наказание — изключване от партията. Безспорно това ще засили атмосферата на нетърпимост към отрицателните явления, ще поощри здравата, острата, конструктивната критика и самокритика; оттук произтича и задължението за партийните организации да повишат ролята си на политически и морален гарант за позицията на всеки комунист, за да може той свободно да изкаже личното си мнение и да защити позицията си без страх, че ще пострада за това.

Digitized by Google

Партийните органи и организации разглеждат на свои заседания, на събрания състоянието на критиката и самокритиката, набелязват мерки за издигане на нейното равнище. Това е добре, но е недостатъчно. Като преобразуваща сила в нашето общество критиката следва да се утвърждава като стил на работа и ръководство, да се превръща в надежден меч срещу слабостите и нередностите. От досегашната практика се вижда, че критичното острие в партийната група, в първичната партийна организация е по-голямо; и то се притъпява в работните форми и взаимоотношения на партийните органи и управленски звена от по-горните степени. Това положение се наблюдава от години. И се търпи от години. Необходимо е да се формира и поддържа по-висок критичен дух в работата на всички ръководни и управленски звена, в работата на всеки ръководител. Някои от тях обаче са си извоювали недадено от никого право да не бъдат критикувани или към техните грешки да се подхожда снизходително. Подобна привилегия оказва деформиращо влияние върху съзнанието на трудещите се. В това отношение работата на партийните органи и организации следва да се ръководи от ленинския принцип, че никой не може да бъде защитен от справедливата критика, както и не може и не трябва да бъде преследван за справедлива критика.

Важен елемент за формирането на обстановка на непримиримост към отрицателните явления е гласността. Тринадесетият конгрес на партията ни задължи да поощряваме гласността с всички средства и във всички форми на нашата работа. Особено следва тя да се засили спрямо негативните явления, спрямо мерките, които партията предприема срещу тях, за по-широка гласност на виновните и наложените наказания. Партията води с трудещите се непрекъснат диалог за своята политика, той се отличава с честност, искреност, откровеност; гласността е важна характерност на този диалог. Широката огласеност на партийните решения и действия не само мобилизира трудещите се за изпълнение, но и укрепва вярата им в партията. Някои казват, че гласността на наказанията, на точния адрес на виновните ще увреди авторитета на кадрите. Но те забравят, че всяко премълчаване на нередностите и техните носители уврежда авторитета на партията. Потребна е също така широка гласност за другата страна на диалога и затова другарят Тодор Живков във Встъпителното си слово на Тринадесетия партиен конгрес каза: „Нужна е гласност на взетите решения и мероприятия... Общественото мнение трябва да бие камбаната, когато има слабости и безобразия, и на висок глас да утвърждава хубавото в нашия живот.“

Във всяка първична партийна организация и трудов колектив срещу негативните явления се формира такава обстановка, същността на която често пъти се влияе и от трудовите традиции, и от равнището на образованието, квалификацията и възпитанието, и от зрелостта на вътрешнопартийните отношения, от междуличностните отношения в колектива, и от организацията на труда, от степента на социална справедливост, от изяснена перспектива на производството, които поддържат социалния оптимизъм на хората, и от материалните и моралните условия за творчество и т. н. Навсякъде обаче са потребни конкретен подход, реална оценка на състоянието и набелязване на ефективни практически мерки, ограничаващи действието, а на места и пълното ликвидиране на социалните деформации. Важно задължение за партийните органи и организации е битката с отрицателните явления да се свързва преди всичко с изпълнението на икономическите и социалните задачи на трудовите колективи. В настоящия момент предстои да се реши изключително важната задача — да се формират партийните, производствените, управленските и оста-

Digitized by Google

налите структури на саморегулиращите се системи, да се търси и постига нов качествен растеж във всички сектори на националната икономика.

Друг важен фактор в комплекса от мерки срещу отрицателните явления е контролът — партиен, държавен, финансово-стопански и др. Предмет на партийния контрол следва да стане количественото и качественото изпълнение на предприетите от партията и правителството мерки за увеличаване производството на стоки и услуги за населението, как се задвижва, работи и саморегулира „индустрията за човека". В тази „индустрия за човека" участвуват производствени колективи, почти всички колективи от сферата на услугите, управленски звена. И партийният контрол следва да поставя на критичен анализ как и доколко се изпълняват тези важни задачи и със своите средства и възможности да санкционира всяко неизпълнение.

Значително пораства ролята на партийния контрол в трудовите колективи, непосредствено заети в производството на стоки за населението и в обслужващата сфера. Можем да кажем, че от състоянието, оперативността, всеобхватността и безкомпромисността на партийния контрол ще зависи до голяма степен изпълнението на юлските инициативи на партията и правителството за по-нататъшното издигане жизненото равнище на народа.

Важно значение в борбата със социалните деформации придобиват личният пример и авангардната роля на комунистите особено на комунистите на ръководна работа. Практиката е потвърдила многократно, че добродетелите на ръководителя: правилен стил на работа, дисциплинираност, справедливост, честност, строгост, взискателност, другарска взаимопомощ, се мултиплицират в поведението на ръководените; въздържането на ръководния деец от съблазните и себеустройването респектира много повече, отколкото взискателността на закона.

В комплекса от мерки в борбата срещу отрицателните явления изключителна роля се отрежда на идеологическата работа. Тя формира у личността съзнание за истинските ценности на социалистическия начин на живот, но личното битие, основано на разумни потребности, формира и правно съзнание за спазване на законите, административния ред и принципите на социалистическото общежитие. В събранията на партийните организации и пленарни състави по съображенията на Централния комитет на партията за борба с отрицателните явления в нашия живот, както и по-късно в извършения преглед, идеологическата работа получи подобаваща оценка за своя принос. Обаче в някои отдели „Пропаганда и агитация", други идеологически звена и активи не се потърсиха по-предни и по-активни позиции в общите усилия на борбата с отрицателните явления, идеологическите мерки, средства и контрол не отидоха по-далеч от традиционните.

Работата на партийните органи и организации в бъдеще за извършване на истински прелом в борбата с отрицателните явления се нуждае от активната подкрепа и действие на всички идеологически средства, форми и механизми, идеологическата санкция спрямо тези явления да бъде тежка и безкомпромисна. Единството на усилията — икономически, социални, политически, идеологически, правни, ще направи много по-успешна битката с отрицателните явления в нашия живот.

Digitized by Google

АКТУАЛНИ ДИАЛОЗИ

ПРЕУСТРОЙСТВО И ТВОРЧЕСТВО В СТОЛИЧНАТА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ

Всеки изтекъл ден ни отдалечава от Тринадесетия конгрес на БКП, а всяка нова крачка ни потапя в неговите проблеми. Време за оглеждане и суетене няма! От добрите намерения вече се очакват конкретни резултати.

Диалогът между Минчо ЧУНТОВ — секретар на градския комитет на БКП — София, и Николай ИВАНОВ — заместник-главен редактор на списание „Партиен живот", се води по замислите и начинанията в Столичната партийна организация за създаване на нов организационен климат, стимулиращ качественото преустройство и организационното творчество в партийната работа, ускоряващ развитието на партийните комитети и организации като носители, защитници и организатори на новото, на прогресивното.

ПОДХОДЪТ НА КОМИТЕТА

Н. Иванов: — В районните комитети на БКП се говори за нов организационен подход на градския комитет към проблемите на Столичната партийна организация. Напоследък много се експлоатират и понятията „комитетът — генератор на новото и прогресивното", „отделите и проблемните комисии към комитета — генериращи центрове"...

М. Чунтов: — Не е експлоатация на понятия, защото целта, която сме си поставили, е решително да издигаме ролята на партийните органи като акумулатори на инициативността и творчеството не само на комунистите, но и на всички трудещи се.

Наистина след Тринадесетия конгрес на БКП в партийните организации се създават и атмосфера, и решимост за разгръщане на нови духовни запаси. И това не е изненадващо. Във всички времена комунистите са имали една единствена привилегия — винаги да бъдат в центъра на събитията, да отговарят за всичко и за всички. Такава е тяхната съдба!

Digitized by Google

Разбира се, това не е лек процес, нещата не се изменят с магическа пръчка. Усилията са насочени към преодоляване на вредната практика в първичните партийни организации — меродавно да бъде мнението на апаратчиците от по-горния комитет, вместо да се разгръщат големите възможности на членовете на ръководния партиен орган. Ето защо главното, което сега сме си поставили като стил на работа на градския комитет, е да засилваме **самостоятелността, активната позиция и отговорността** на районните комитети...

Н. Иванов: — През последните дни бяхме в Коларовски район и в Банкя. Посетихме първични партийни организации. В разговорите с комунистите прави впечатление, че редовите, на които са чужди помпозността и гръмките думи, приемат решенията на конгреса в тяхната делнична конкретност. Когато попитахме комунист от жп завода какво е за него новото в конгресните решения, той отговори точно и ясно, че те изискват качествено ново равнище в работата му, т. е. не просто съвестно да изпълнява производствените си задачи, обществените поръчения, да израства в професията, а сам да си поставя все по-високи цели и да ги постига, като се съюзява с постиженията на научно-техническата революция. Ето простичката философия на работника-комунист. В нея пулсират реализъм и оптимизъм. Хората воюват със старото, подкрепят с ум и сърце новото, реагират остро срещу несправедливостта, срещу недостатъците, не търпят безстопанствеността, безотговорността, които често се срещат. Споделяха откровено своето безпокойство, че все още има дейци, стопански и партийни, които четат конгресните постановки и документи както „дяволът евангелието" и продължават да ръководят по телефона.

М. Чунтов: — Вярно, има и такива. На тях им е по-лесно така „да работят", но забравят времето, в което живеем. Малко е да се каже, че те робуват на шаблона и формализма. Жалкото е, че такава сухоежбина в организационната практика води до пълно безплодие. Това комунистите го виждат и го отхвърлят като чуждо тяло.

Все в тоя ред на мисли искам да кажа още нещо. Много говорим за истината, за гласността, за различни действия на партийни, държавни и стопански органи, а това за столичния град е крайно необходимо. Не по-малко важно е обаче открито да почнем да говорим и за стила и методите на работа на партийните кадри, ръководни и низови. Проблемите, малки и големи, трябва да решаваме с общите усилия на всички. И радостното е, че комунистите приемат преустройството в партийната работа като необходимост, която разкрива нови възможности за изява на всекиго. И още — преустройството започва от всекиго, но най-напред от нас — от мене, от моите колеги, от секретарите на районните комитети, от целия политически апарат, за да се пренесе в партийните организации и да обхване редовите комунисти. А това означава, че всеки на своето място да бъде не само генератор на идеи, не само творец, но и воюващ реализатор на новото в живота. Ще се съгласите с мен, че в края на краищата може да има революционно мислене само ако то преминава в революционно действие...

В това отношение е огромна организаторската роля особено на първите секретари на районните комитети на партията. Ние имаме опитни, подготвени, действени първи секретари. От 12—6 са кандидати на науките, всички умеят да държат пръста върху пулса на партийната организация. А това не е леко. Който и да е столичен район има всичките проблеми на един окръг и навярно още нещо.

Н. Иванов: — Ръководният политически орган на всички обновителни процеси в столицата едва ли ограничава своята политическа компетентност и вероятно не свежда политическата си отговорност единствено до научно-техническите и технологическите обновления!

Digitized by Google

Може вече да се говори и да се търсят те и в партийно-организационната работа, усилващи нейните преобразуващи възможности. Още повече, че имахте и пленум за тях.

М. Чунтов: — Новите задачи, поставени от Тринадесетия конгрес на БКП, Двадесет и петата отчетно-изборна конференция на градската партийна организация, разработката „За качествено нов растеж в икономиката" и подходите, посочени от тях, изискват сега от всяко партийно звено в столицата със специфичните си форми и средства да съдействува за намиране на най-верните пътища и оптимални решения за внасяне на дух на повишена взискателност и деловитост към всеки ръководен деец и редови комунист за по-голямо новаторство и промяна в стила и методите на работа на партийните комитети и организации.

Критичен и самокритичен дух — това е най-характерното в работата ни след конгреса.

Та нали оценката на Двадесет и петата отчетно-изборна конференция на градската партийна организация е, че наред с постигнатите положителни резултати в работата ни има и сериозни пропуски, които се изразяват главно в незадоволителното равнище на партийното ръководство на социално-икономическото развитие на столицата, на занижения партиен контрол, на намалената боеспособност на редица партийни организации. Имайки предвид тази оценка, градският комитет на БКП се захвана на практика да създаде в Столичната партийна организация нов икономически, политически, идеологически и организационен климат. Във всички първични партийни организации и трудови колективи особено внимание се обръща на високата организираност, на реда и дисциплината навсякъде и във всичко. В това виждаме основния фактор за осъществяване на прелом в отношението на комунистите и безпартийните трудещи се към научно-техническия прогрес.

Какво по-конкретно предприемаме в това отношение след отчетно-изборната конференция?

Преди всичко се стремим **да създаваме реални условия и възможности за усъвършенствуване на партийното ръководство на столичната икономика и на другите дейности, за постигане на високоинтензивно развитие в цялостния живот на града на основата на новите критерии и изисквания, определени от конгреса и конференцията.** Цялата ни организаторска и политическа работа за активно включване и творческо участие на столичните комунисти и безпартийни трудещи се в изпълнението на конгресните решения се извършва под девиза „Организации, ред, дисциплина, отговорност!". В първичните партийни организации се проведе откровен, задълбочен, конструктивен разговор за състоянието и изпълнението на социално-икономическите задачи. На открити партийни събрания разяснихме решенията ни за технологическо превъоръжаване, за пробиви в най-важните направления на столичната икономика и пр.

В резултат на организаторската ни работа настъпиха изменения в мисленето и действията на партийните и стопанските ръководства, в активността и инициативността на трудещите се. В районните партийни организации се подеха полезни инициативи: „Научно-техническият потенциал на Ленинския район — за района, за столицата, за страната!", „Всяка първична партийна организация и трудов колектив — с творчески принос за реализиране научно-техническата политика на партията!" — в Коларовски район; „От всеки качествена работа — от всеки ефективен труд!" — в Люлински район; „Комунистът и научно-техническият прогрес" — в Благоевски район, и други. Разшири се инициативността и в първичните партийни организации, те обогатяват

Digitized by Google

и по-ефективно използват изпитаните форми на партийно-организационната дейност, целенасочено работят с партийните поръчения, засилват индивидуалната работа с комунистите и безпартийните. Трудовите колективи откликнаха на нашите намерения и решения с конкретни действия и мерки, които създават условия и гарантират висок и нарастващ темп на социално-икономическото развитие на основата на научно-техническите постижения. Колективите на група структуроопределящи предприятия, проявявайки творчески търсения, поеха инициативата — 30 на сто от прираста на чистата продукция да бъде от икономии на суровини, горива, енергия и материали. Градският комитет на БКП подкрепи тези инициативи.

През юни т. г. комитетът свика контролен пленум „За работата на партийните органи и организации за подемане на задачите за повишаване темповете на обществената производителност на труда в условията на качествено нов растеж в столичната икономика". На него отчетохме първите резултати, набелязахме мерки за по-нататъшни ефективни действия.

Н. Иванов: — Защо Вие бяхте докладчик и към какво главно бе насочено вниманието?

М. Чунтов: — Естествено бе секретарят по организационните въпроси да докладва, защото искахме да изведем на преден план организационните проблеми и с общи усилия да начертаем пътищата и да намерим средствата за тяхното решаване. Разбира се, и тук ние постъпихме конкретно и делово, както бе подчертано в документите на конгреса.

Специални грижи и внимание сега градският комитет на партията отделя за по-нататъшно развитие и издигане боеспособността на всяка първична партийна организация в условията на съвременната научно-техническа революция, за пълноценната им изява като политически стопани в трудовите колективи, като генератори и носители на новото и прогресивното. И това не е случайно, тъй като от тяхната ефективна и пълноценна работа зависи в най-голяма степен постигането на прелом в мисленето и действията на хората.

Целеви действия предприемаме за подобряване на партийната работа в научните институти, във висшите учебни заведения и в звената от структуроопределящите отрасли на столичната икономика — машиностроене, електроника, биотехнология, химия и черна металургия. През май т. г. отдел „Организационен" на градския комитет извърши проверка в 24 столични научноизследователски института от стратегически важни за развитието на икономиката направления. Направен бе анализ за ефективността на използваните политически форми и средства, осъществявания контрол върху дейността на научните институти по внедряването на новите подходи, методи и критерии в организацията на научноизследователския и инженерно-внедрителския процес, за повишаване на приноса му в развитието на икономиката. Предприемат се специални мерки за по-ефективно управление на процеса за засилване на партийното ядро сред кадрите, които са в челните редици на научно-техническия прогрес, сред конструктори, проектанти, технолози, кандидати на науките и старши научни сътрудници. Конкретни и целеви са и действията на комитета за усъвършенстване на партийната работа в транспорта, търговията, комплексното обществено обслужване, за активизиране дейността на териториалните партийни организации и кварталните обществено-държавни съвети.

Някои питат нужна ли е електронизацията в партийната работа. На този въпрос не друг, а времето отговори положително. Електронната техника ние се стремим да използваме широко и в партийната рабо-

Digitized by Google

та — в ръководството на икономическите процеси, в науката и инженерно-внедрителската дейност, в контрола на решенията, в работата с кадрите и т. н. След конгреса въведохме експертна система за моделиране на социалния и качествения състав на градската партийна организация и система за водене на отчет на номенклатурните и резервните кадри. Предимствата са много, но едно от най-важните е, че с електронната техника изключихме субективизма при оценката на хората, процесите и явленията.

Освен това градският комитет на БКП отблизо ръководи работата на Столичната партийна организация за разгръщане инициативата на вестник „Работническо дело" „Изследване — внедряване — световно равнище". Главното в това отношение е да се повишава качеството на предлаганите разработки и да се увеличава икономическият ефект от тяхното внедряване.

От казаното дотук се вижда, че градският комитет на партията се стреми да усъвършенствува не само партийното ръководство на столичната икономика, но и на другите дейности за постигане на високоинтензивно развитие на цялостния живот в града. Като ръководен политически орган на всички обновителни процеси в столицата той не ограничава своята политическа компетентност и не свежда политическата си отговорност единствено до научно-техническите и технологическите обновления. Истина е, че на тези въпроси сега се дава приоритет. Това е така, защото тяхното усвояване и решаване е изключително важна политическа задача в настоящия момент. Нейното осъществяване обаче е практически невъзможно без **дълбоко и повсеместно преустройство в съдържанието и формите на цялостната партийна дейност.**

Н. Иванов: — Затова следва да се говори и да се търсят новости и в партийно-организационната работа!

М. Чунтов: — Разбира се! Но ние не само говорим за тях и не само ги търсим, а ги създаваме, стимулираме, поддържаме творческите търсения. В последните две години се прави опит по-определено да се управляват процесите и явленията в Столичната партийна организация на градско равнище. В различните райони по актуални проблеми на партийната дейност се залага и извежда положителен опит. Попълно се ангажира научният потенциал на столицата при разработването на редица въпроси на партийната теория и практика. Освен научните работници от Центъра по партийно строителство на АОНСУ при Централния комитет на БКП по-активно се включват и научните кадри от другите висши учебни заведения и институти. За пример в това отношение е Висшият икономически институт „Карл Маркс", партийният актив на който сам разработи модела за упражняване правото на контрол — експеримент, възложен ни от Централния комитет на БКП.

Положителна промяна в отношението на кадрите към обновителните процеси засега има главно в районните и другите партийни комитети. На този етап по-трудно стигаме до първичните партийни организации и трудовите колективи.

Специално внимание градският комитет на партията отделя на залагането и извеждането на положителния наш и съветски опит. Широко поле за действие в това отношение се отрежда на нашия център и на кабинетите по партийно-организационната работа в районните комитети. Под тяхно методическо ръководство сега в градския и районните комитети на БКП се подготвят специални програми за залагане и извеждане на положителен опит. Всичко положително, което се зароди в партийните комитети и организации, ще се обобщава и популяризира в Столичната партийна организация.

Digitized by Google

Н. Иванов: — Другарю Чунтов, всичко това е така. Не сме петимни за заседания, съвещания, пленуми. Не отричам тяхното значение, но мисля, а и Вие ще се съгласите с мен, че не сме се излекували от страшната болест, наречена бюрократизъм, че понякога затлачваме и погубваме живата работа с хората с никому ненужна книжнина. Някои дейци, вместо по човешки да седнат и да обсъдят с хората кое как да направят, сядат и пишат сценарии. Същински драматурзи. За решаването на най-дребен въпрос искат непременно докладна записка.

В Банкя една секретарка на първична организация много откровено сподели тревогата си, че все още някои живеят неправилно: „Отчитай се поновому, живей и работи по старому". Това е страшно, защото напомня подводни камъни. Защо е така? Мисля си, че все още караме общо, не сме въвели на въоръжение обновени форми за индивидуална работа с хората с универсални възможности, които да ускорят осъзнаването от всеки на повелята, че преустройството започва от него. Погледнати критично, оценени с високите конгресни критерии, как ще изглежда една равносметка на досегашните действия за преустройство?

М. Чунтов: — Да! За голямо съжаление и при нас, в нашата работа, се срещат формализмът и бюрокрацията. Борбата с тях е жестока и трудна. Изисква системност, непримиримост и най-много личен пример за непосредствена близка връзка с хората, и то не по повод на някаква задача, а да съществува и да се осъществява постоянно. Лично аз си мисля какъв партиен работник е онзи без връзка с хората, без да се радва на техните успехи и да скърби за техните тревоги.

Лош чиновник, човек без сърце и без съвест! И в края на краищата — непотребен, дори вреден за нашето голямо дело.

Направихме преглед на действуващите и резервните кадри, искахме на повърхността да изведем, както казва др. Тодор Живков, нови пластове от кадри — новатори, способни на риск, кадри — реализатори, кадри с ум и сърце.

Но поради недостатъчна подготовка в една част от кадрите на Столичната партийна организация все още няма необходимата нагласа да работят с по-високи темпове и критерии при разкриване и вкарване в действие на новото, прогресивното. По тази причина не се постига на този етап от 78 промишлени предприятия и поделения на столицата необходимият темп на нарастване на обществената производителност на труда. А колко остри са проблемите в търговията, транспорта, услугите, жилищното строителство... И колко още е слаба партийната работа в тези сфери. Така е и в народните съвети. Тук за реално преустройство не можем да говорим.

Съществени слабости все още срещаме в партийната работа в министерствата, централните ведомства, асоциациите и стопанските организации. Партийните организации в тях не са се освободили от ведомствени подходи, не използват уставното право на контрол върху работата на административното ръководство. Критичността, самокритиката при тях не са на почит. Така например проблемите на самоуправлението не са станали техни проблеми. Не са се освободили от разбирането, че са висшестояща организация, която има задължението само да разпорежда.

За никого не е тайна, че ролята и мястото на първичните организации в самоуправляващите се организации нараснаха многократно, че на качествено ново равнище вече е и постановката за ППО като политическо ядро и първообраз на трудовия колектив. Много са въпросите, опиращи конкретно до качественото преустройство в партийно-организационната работа, които тепърва трябва да осмисляме и

Digitized by Google

решаваме. Това показват и изборите за колективни органи на самоуправление.

Една част от партийните комитети и първичните организации не успяват чрез конкретни партийни форми и методи да мобилизират комунистите и безпартийните трудещи се за постигане на високите цели и задачи, поставени от Тринадесетия конгрес на БКП. Твърде често общите призиви и постановки не рефлектират в практическите действия на хората. Поради това не се открояват от някои първични организации личният принос и отговорността на всеки комунист за изпълнение на поставената му задача.

Все още някои низови партийни кадри не могат да се освободят от психическата бариера по отношение на партийния контрол и взаимодействието им със стопанските и административните ръководства. Това води до формализъм в провежданите мероприятия от някои първични организации. С краткосрочните курсове, които организира градският комитет на БКП с партийните секретари за изучаване материалите на Тринадесетия конгрес, се цели да се преодолеят тези слабости и недостатъци. Съвместни действия предприемаме и с РКРК.

ПРИМЕРЪТ НА ВОДЕЩИЯ

Н. Иванов: — Градският комитет, неговото бюро, апаратът на комитета от мястото, което заемат в партийната структура, би следвало да бъдат основните фактори, движещата сила на качествените изменения в партийно-организационната работа на Столичната партийна организация. Със своите действия или бездействия те могат да ускоряват или да забавят развитието на процесите и явленията в социално-икономическия и обществено-политическия живот на града. Подходите в подготовката на заседанията на бюрото, пленумите на комитета, пренасянето на задачите и решенията в низовите звена определят в голяма степен отношението и действията на изпълнителите към тях. Оттук и потребността, преди да се търси преустройство у другите, да видим какво ще преустройваме у нас: няма ли шаблон и унификация в подходите към разработката на проблемите и решенията, разглеждани и приемани на заседанията и пленумите; от какво бихме се отказали и с какво бихме го подменили! Ангажираме голям брой хора за изследвания, социологически проучвания, консултации, експертни оценки и други, които изразходват понякога излишна интелектуална енергия за обяснения на действителността, за известни неща. Естествено е да се запитаме: интензивен или екстензивен подход е това в нашата дейност!

Сега изборният ръководен орган (комитетът, бюрото), разполагащ с пълномощията на градската партийна организация, на пленумите (заседания) утвърждава като правило оценките, изводите и проектите за решения на партийния апарат, който ги подготвя и внася. Ще се стремим ли да преодолеем този парадокс, как да стане това?

Знае се, че членовете на градския комитет са оправомощени представители на първичните и районните партийни организации. Същевременно те са представители на комитета сред комунистите и безпартийните в трудовите колективи. В това си качество носят ли мислите, оценките, предложенията на организациите, които представляват, общественото мнение и отстояват ли ги на пленумите и заседанията?

Членовете на комитета представляват колективната мисъл и воля, изразени в позициите и решенията на градския комитет, и трябва да се борят за тяхното претворяване в живота. С други думи, налага се да се променя в някои отношения организационната практика, за

Digitized by Google

да се овладяват напълно функциите и отговорностите на изборния партиен актив!

М. Чунтов: — Проблемът е да се осъществи качествен прелом в стила, методите и подходите на работа на партийните органи и организации, на ръководните кадри.

Какво предприемаме, кое е новото при нас?

При организиране и провеждане на пленуми, целеви срещи, съвещания, заседания и други мероприятия на градския комитет на БКП по-добре се осъществява координацията между отделите и направленията. Утвърждават се работни комисии за помощ, контрол и проверка в районните комитети на БКП и трудовите колективи. Осигурено е постоянно пълномощничество на апарата на градския комитет за оказване помощ на място в партийните организации и колективите. Организираме общи и конкретни инструктажи на политическия апарат и регулярни командировки по актуални въпроси на партийната работа. Въведено е за определен период от време постоянно дежурство за партийна помощ и контрол по общественото обслужване на града. Въпросът за подобряване на връзката и съвместната работа между отделите на градския и районните комитети на БКП и ролята на общите инструктори в този процес беше обсъден на оперативка със секретарите на градския комитет.

Тези нови подходи в работата на градския комитет на БКП се използват при подготовката и провеждането на пленумите на комитета, заседанията на бюрото и събранията на първичните партийни организации. Например подготовката и провеждането на пленума на градския комитет „За работата на партийните органи и организации за подемане задачите за повишаване темповете на обществената производителност на труда в условията на качествено нов растеж на икономиката“ се извършиха с обединените усилия на няколко направления на комитета. Както вече споменах, водещи бяха отделите „Организационен“ и „Планово-икономически“. Новото в подготовката и в атмосферата на пленума, това, което го отличаваше от досегашните, е по-активното привличане и включване на членовете на градския комитет и представители на науката. Цялостната подготовка и протичането на пленума показаха на практика, че партийнополитическата работа може по-непосредствено да се обвързва с решаването на основните икономически задачи. Нещо повече. Този подход позволи по партийно да се подходи при анализа на проблема. Осъществи се попълна интеграция на апарата на градския комитет на БКП с партийните кадри и специалистите отвън.

Трябва обаче да отбележим, че на сегашния етап все още не съумяваме по този начин да тръгнем към анализиране на повече основни проблеми, внасяни на заседания на бюрото. Основна слабост си остава това, че отделни въпроси се готвят от направленията, като участието на другите отдели много пъти е почти символично.

Недостатъчно се използват общественият актив и специалистите при подготовката на материалите, които се разглеждат от бюрото. Те се подготвят, като се разчита или само на силите на апарата, или на външните вносители. Не се осъществява интеграция между апарата на градския комитет и външните вносители, както при пленарните заседания на комитета.

Градският и районните комитети на БКП полагат усилия за повишаване компетентността и отговорността на партийните комитети и организации, за да могат по-добре да конкретизират научно-техническата политика и да извеждат на тази основа главните задачи и направления на своята дейност. Промени настъпват. Все повече ръководството на научно-техническите процеси се превръща в тяхна основна задача,

Digitized by Google

по-умело мобилизират и ангажират силите на комунистите и трудовите колективи за тяхното изпълнение. При утвърждаването на стопанските организации в самоуправляващи се все по-пълно трудовият колектив се превръща в стопанин на социалистическата собственост, а първичната партийна организация в политически гарант на самоуправлението.

Полагат се усилия за подобряване на партийния контрол над дейността на административните и стопанските ръководства. Прави се възможното и необходимото за довеждане докрай изпълнението на решенията. В дневния ред на събранията на първичните партийни организации по-често заемат място актуалните проблеми на колективите. Индивидуалната работа с хората става по-конкретна и непосредствена. Засилва се партийната взискателност.

Въпреки видимите положителни промени в усъвършенстването на стила, методите и подходите на работа на партийните органи и организации извършеното и постигнатото не ни задоволяват. Все още не се осъществяват всеобхватен контрол и проверка за довеждане докрай на решенията. Не навсякъде в достатъчна степен, и то на преден план, е изведена партийната взискателност за утвърждаване на образцов ред, дисциплина, висока организираност навсякъде и във всичко. Проблемите в това отношение са още много.

Виждайки добре всичко това, усилията на градския и районните комитети, на партийните комитети и първичните организации сега са насочени към предприемане на практически действия за усъвършенстване на стила и методите им на работа.

ЖИВАТА ВРЪЗКА

Н. Иванов: — Необходимостта от съществени преустройства в методите на ръководство изтласква на предна позиция потребността от усъвършенстване на вътрешнопартийните отношения, от водене на диалог с първичните партийни организации, с трудовите колективи, които ще се утвърждават като самоуправляващи се организации. От характера на решенията, които взима градският комитет, от това какво предписва: целта, която се очаква и изисква, или, както в много случаи досега, как, по какъв начин да се действува, много зависят инициативността, самодейността, творчеството на изпълнителите. Живата връзка между комитета и организациите — апаратът, може да унищожи всякаква самодейност, да унифицира действията дори на творците и обратното — да стимулира творческите търсения и изяви.

М. Чунтов: — След Тринадесетия конгрес на БКП и Двадесет и петата отчетно-изборна конференция на Столичната партийна организация градският комитет предприема конкретни мерки за **по-нататъшното подобряване на организацията и повишаване ефективността на работата на апарата** на комитета и на районните комитети, по-точно за усъвършенстване на реда, укрепване на дисциплината, разширяване на деловитостта, оперативността и организираността в неговата дейност. Мерките се изразяват в следното. Засилва се непосредствената, конкретната работа на апарата на градския комитет с районните и другите партийни комитети, с първичните организации и комунистите, с обществения актив и трудовите колективи. Утвърждава се постоянно, планово посещение на политическия апарат на градския комитет на място в първичните организации и трудовите колективи по определени актуални задачи на Столичната партийна организация. Такава практика е въведена в Димитровския районен комитет и в район „Девети септември". Тя дава положителни резултати, оказва се помощ на място, бързо се реагира за решаване на възникнали проблеми.

Digitized by Google

Наблюдава се намаляване броя на самоцелно провежданите мероприятия. Градският комитет и районните комитети на БКП свикват заседанията на бюрата веднъж в месеца. Това доведе до засилване проблемността на обсъжданите въпроси и намали броя на вземаните решения.

В някои районни комитети — Кирковски, Ботевски, „Девети септември", „Васил Левски", се поставиха изисквания към обема на внасяните материали съобразно техния характер. Намалиха се до минимум съвещанията, събранията и заседанията с участието на стопански и политически дейци. Правят се опити за ограничаване на исканите писмени информации и справки от районните комитети на БКП и от обществените организации, като по-пълно се използва електронноизчислителната техника за набиране и обработка на необходимата информация.

По-конкретно се включва в изпълнението на редица задачи общественият градски и районен актив — пленарните състави, различните комисии, районните идеологически центрове. Така се помага за по-компетентното и качественото решаване на задачите, повишават се деловитостта и ефективността в работата на градския и районните комитети на партията.

Независимо от постигнатите положителни резултати в организацията на работата на апарата на градския и районните комитети на БКП не може да не кажем, че все още не са преодолени някои деформации в стила на работа, в борбата срещу книжно-бюрократичния подход, в по-ефективното и рационалното уплътняване и използване на работното време. В някои районни комитети на БКП продължава дублирането в дейността на отделите, изземват се функции на районни звена и обществени организации. Недостатъчно действен и координиращ е партийният контрол.

За преодоляване на тези слабости и недостатъци отдел „Организационен" на градския комитет на партията, използвайки опита на Московския градски комитет на КПСС, разработи проект за по-нататъшното подобряване на организацията и повишаване ефективността на работното време в системата на градския и районните комитети на БКП. В този проект са посочени ясно и точно мерките, които се предлагат да се предприемат, за да се усъвършенствува и оптимизира организацията на работата на апарата на градския и районните комитети до равнището на изискванията на Тринадесетия конгрес на БКП и Двадесет и петата отчетно-изборна конференция. Главното и основното е да се създадат трайни условия за пренасяне центъра на дейността в първичните партийни организации и в трудовите колективи, да се отделя повече време за конкретна работа с тях.

В края на нашия разговор се изкушавам да подчертая думите на др. Т. Живков, казани по повод награждаването му с орден „Георги Димитров" за 75-годишнината му: „Особено важно е, премисляйки стореното, **да се разделяме навреме с всичко, което от фактор на развитието се е превърнало в спирачка, навреме да овладяваме нови идейни и практически оръжия.** Не казвам нищо ново, но ще припомня: **никакъв комунист не е този, който засяда в сянката на онова, което е осигурявало успехите ни през определен период, и не вижда новите явления, новите процеси.**"

Това приемам като девиз за себе си, за всеки комунист днес.

Н. Иванов: — Много са въпросите, свързани с темата на нашия диалог, не е възможно на всички да дадем отговор. Но диалогът на списанието със Столичната партийна организация не приключва, той ще продължи в районните комитети на партията, в партийните комитети и организации.

Digitized by Google

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ

на регламентираните мероприятия на партийните, държавните и обществените органи и организации от столицата

Ден / час	9.00	10.00	11,00	12.00	13,00	14,00	15,00	16,00	17,00	18.00	19,00
Понеделник	Секретарска оперативка в ГК на БКП		Оперативки в отделите на ГК на БКП			Оперативки в: ГК на ОФ ГС на БПС ГК на ДКМС ГК за ДНК Оперативки в РК на БКП		Оперативка в СНС	Заседание на изпълкома на СНС (последна седмица) Оперативки в РК на ОФ РС на БПС РК на ДКМС РК за ДНК		
Вторник	Оперативка в РНС Заседание на бюрото на ГК на БКП (последна седмица)							заседание на ИК на РНС (IV седмица)	Заседание на бюрото на ГК на ДКМС (последна седмица) Заседание на бюрото на ГС на БПС (последна седмица)		
Сряда	Занятия в системата на ПУГ								Заседание на бюрата на РК на БКП (III седмица) Заседание на бюрата на РС на БПС и РК на ОФ (I седмица) Заседание на бюрата на РК на ДКМС (II седмица) Засед. на Бюрото на РК на ДНК (II седмица)		

Digitized by Google

Ден	час	9.00	10.00	11.00	12.00	13.00	14.00	15.00	16.00	17.00	18.00	19.00
Четвъртък	Единен политически ден (III седмица)								Полуден на партийния секретар (I седмица)			
Петък	Инструктаж на апарата на ГК на БКП (I седмица) Бюро на ГКРК		Ден за самоподготовка на апарата									
Събота	Масови мероприятия в трудовите колективи											
	Пленуми на РК на БКП, съвещания с партийния, стопанския и обществения актив, сесии на РНС, пленуми на РК на ОФ, РК на ДКМС, научно-практически конференции, симпозиуми и др.											
	Пленуми на ГК на БКП, съвещания на градския партиен, стопански и обществе н актив, сесии на СНС, пленуми на ГК на ОФ, ГС на БПС, ГК на ДКМС, други масови градски мероприятия.											

Digitized by Google

С ПОГЛЕД НАВЪН ОТ СТАРИТЕ КОЛОВОЗИ

В беседата на Георги СЪЙКОВ от сп. „Партиен живот" и Тодор ДОЦЕВ — първи секретар на Коларовския районен комитет на БКП, се споделят мисли, становища и идеи за качественото преустройство на партийната работа и формирането на нов организационен климат.

Г. Съйков: — Тринадесетият конгрес на БКП постави задачата за преустройство в съдържанието и формите на партийната работа, за създаването на нов организационно-политически климат. Климат и досега е съществувал като съвкупност от фактори, условия и предпоставки, от традиции и опит, върху основата на които се е формирал определен начин на мислене и технология на действие на партийните органи и организации, на отделните комунисти.

Ясно е, че щом става дума за **нов организационен климат**, то това означава да се постигне дълбоко, коренно изменение на сегашните условия и подходи при осъществяване на организационната и ръководната дейност на партията, означава да преустроим досегашния стереотип на мислене и действие. **Означава да напуснем старите, непригодни за днешното и утрешното време утъпкани коловози.**

Т. Доцев: — Практиката на социалистическото изграждане категорично потвърди, че колкото по-значими са замислите, колкото по-мащабни са целите, толкова по-голяма е била нуждата от крепка организация, от единомислие и единодействие на всички партийни звена, от издигане на тяхната боеспособност.

Така е и сега. Тринадесетият партиен конгрес взе решения, изпълнението на които изисква своевременно преустройство в стила и методите на районния комитет и на партийните комитети и най-вече на дейността на партийните организации.

Отговорност, ред, дисциплина, организация. Това сега е нашият девиз, породен от замислите за бъдещия ден, от позициите, които трябва да завоюват нашата страна и нашият народ, органически съчетавайки изискванията на научно-техническата революция с възможностите на социалистическия строй.

Никой не е казвал, че ще е лесно. Напротив, и другарят Тодор Живков, и Централният комитет на партията ни сочат, че това е трудно дело. И ние го виждаме, че е така, защото навлизаме в нещо ново, непознато от гледна точка и на мащабността, и на динамичността, и на качествено новия растеж, и то от позициите на огромните ни завоевания.

В тази обстановка именно от нас, комунистите ръководители, в значителна степен ще зависи изграждането на новия организационен климат. Чувствуваме, че най-напред се налага да изведем на ново равнище проблемността и перспективността в работата на районния комитет, на неговото бюро и апарат. И досега ръководните органи на районната партийна организация са държали в полезрението си ключовите въпроси, търсели са решения на онези проблеми, които дават тласък на икономическото развитие и се явяват ускорител на материалния и духовния живот. Това се предопределя и от доста високата относителна икономическа тежест на Коларовския район в столицата.

То обаче невинаги ни е опазвало от дребнотемието и от стихията на

Digitized by Google

всекидневието. Инерцията понякога сковава волята, укротява силата ни, тръгнала да се пребори със стари привички и „овехтели“ сценарии. Може би затова така силно чувствуваме необходимостта от усъвършенствуване на дейността на ръководните партийни органи, от повсеместното и неотклонно провеждане на изискването всеки от своето равнище да работи компетентно.

Г. Съйков: — Организационният климат може да се разглежда в различни аспекти, от различни гледни точки и позиции.

Като сложно и многопланово явление той съдържа много направления и страни, включва много и различни проблеми. Но има в него особени, бих казал, „възлови“ точки, в които като във фокус се събират и отразяват измеренията на степента на преустройството на партийната работа и които играят ролята на своеобразни индикатори на правилното протичане на процеса на създаването на новия организационен климат.

Една от тези точки е **колективността в работата на партийните органи и организации.** На теория всички добре познаваме този основополагащ ленински принцип. Знаем неговите измерения и изисквания, неговите норми и форми на проява. Още Карл Маркс предупреждава: „... никой да не говори от името на партията, без да се е посъветвал с другите“[1]. В. И. Ленин винаги се е стремял към създаването на такава обстановка във вътрешнопартийния живот, при която „... всички партийни членове обсъждат и решават въпросите за политическата кампания на пролетариата... определят насоката в тактиката на партийните организации“[2].

И въпреки това партийната практика нерядко ни показва отклонения и деформации при прилагане принципа на колективността. Ако надзърнем в старите бразди, понякога ще открием прояви на „псевдоколективността“: виждаме показно, формално декларирано, неангажиращо отделната личност единодушие, виждаме как зад „маската“ на колективността се налага волята на отделната личност, при това невинаги с благородни намерения; виждаме как разгърнати програми, планове, системи, концепции (дело на ограничен кръг работници от апарата на комитета) бързо и понякога отчайващо безболезнено стават колективна воля на партийния орган; виждаме как част от членовете на партийния орган са се превърнали в безкритични, безучастни „гласуващи“ с „да“ участници, а останалите проявяват активност, която е насочена единствено към „козметично“ оформление на предложения проект; виждаме отсъствието на дискусия, на борба на мнения, породена понякога просто от липсата на алтернативна концепция или предложение.

Научно-техническата революция, задачите за качествено нов растеж в икономиката и в другите обществени сфери и свързаната с тях постановка за качествено преустройство в партийно-организационната работа настойчиво предявяват нови, по-високи изисквания към работата на партийните органи и организации **като организатори и носители на новото и прогресивното, като изразители на колективната мисъл и воля на своите членове и на всички трудещи се.**

Т. Доцев: — Колективността е сума от много събираеми. Тя се формира и от първия ръководител на даденото управленско звено. Аз чувствувам колко много зависи тя от мен например в работата на бюрото и апарата. Безкрайно обаче съм улеснен, защото още със самия си състав (нека наистина не звучи пресилено) нашето бюро предполага колективизма. Взаимното уважение на мненията е налице. Взех-

[1] К. Маркс и Ф. Енгелс. Съч. т. 29, с. 513.
[2] В. И. Ленин, Събр. съч., т. 13, с. 184.

Digitized by Google

ме курс към по-малко говорене, или по-точно към съсредоточаване вниманието ни към решенията, които взимаме. Бих казал, **добре е, когато колективността се вижда, но още по-добре е тя да се чувствува.** Бюрото се стреми да вникне в потребностите на хората и проблемите на трудовите колективи в района. Всички негови членове знаят своята отговорност, имат своята позиция. А за да бием в главните, „възловите" точки, решенията и дейността на бюрото на районния комитет трябва да започват с дълбок анализ на замисъла. Сега се стремим паралелно с формирането на плана за научно-техническото и социално-икономическото развитие на района за деветата петилетка да разработваме и перспективния план за работата на районната партийна организация до следващата отчетно-изборна конференция. Прицелили сме се към дневния ред на районния комитет на БКП и на неговото бюро. В него искаме здраво да установим проблемите на:

— прогресивното преструктуриране на общественото производство в района;

— технологическото превъоръжаване;

— кадровия тил;

— комплексното и хармоничното изграждане и развитие на територията.

И за да осъществим тези си цели, се облягаме именно на колективността, на използване на колективния дух в нашата работа.

След Тринадесетия конгрес на партията ние утвърждаваме полезната практика всеки проект за решение да се анализира от специалисти, да се сблъсква с реалностите на живота, мислено да се апробира и да се съгласува с дейността на няколко партийни организации. Но проблемите за актуалност и наукоемкост на партийните решения, за тяхната комплексност и преобразуваща организаторска сила в известна степен остават. Все още не можем да се преборим с някои стари привички. Някак си ни е по-лесно (и на инструктора и на заведващия отдела, пък даже и на нас, секретарите на районния комитет) сами да напишем анализа, отчета или информацията и проекта за решение към него. Все се оказва, че време не стигнало да се прецени и от други — видели и патили, желание нямало да се сравним с другите, далновидност липсвала да предвидим последствията. И затова все още вземаме самоцелни, палеативни, общи и безадресни решения, „произвеждаме" мерки и действия, които вървят след събитията.

Като съзнаваме това, ние търсим изход и в други направления:

— в изграждане на помощни органи, които бюрото на районния комитет и партийните комитети могат да използват пълноценно: групи по проблемите на научно-техническия прогрес, обществени бюра за икономически анализ, пълномощници за комплексно развитие и изграждане на територията, експертни групи по различни направления на партийната работа и др.;

— в издигане на компетентността, което налага и по-голяма организираност и перспективност в деловите връзки на районния комитет на БКП с научните звена на Академията за обществени науки и социално управление, с катедрите по организация и управление на икономиката и по обществените науки във висшите учебни заведения, налага системното и задълбочено изучаване на челния опит на нашите партийни организации, на всичко ново и положително, което се ражда в цялата партия, в практиката на КПСС. Неотдавна десет наши предприятия сключиха договори със сходни колективи от Куйбишевски район на Москва. Гостува ни и делегация от този наш побратимен район. С голямо внимание районният актив изслуша беседата на първия секретар на районния комитет на КПСС др. Комзолов за новото в работата на Куйбишевската районна партийна организация.

Digitized by Google

Г. Съйков: — Наистина от множество фактори и условия, от тяхната адекватна промяна зависи в значителна степен успешното създаване на обстановка на делови и творчески колективизъм в партийните органи като една от съставките на новия организационен климат. Но има една група от тях, която аз считам за много важна. Става дума за **междуличностните отношения, за връзките и отношенията между колективния орган и отделния човек, който членува в него.** Наскоро ми разказваха за една интересна проблемна ситуация. Общински комитет на БКП подготвя пленум по важен за общината проблем. На работна група от апарата на комитета е възложено да подготви проект за разгърната програма по разглеждания въпрос. В хода на работата групата се съветва с отделни кадри. Изобщо за подготвяния пленум и за задачата на работната група се знае от общинския партиен актив. По време на разисканията на пленарното заседание се изказва секретар на комбинатски партиен комитет и прави интересни, оригинални предложения за допълнение към проекта за програмата. Те се възприемат и гласуват единодушно от членовете на комитета. Резултатът безспорно е положителен — приетата програма е съществено обогатена.

Но има и друг, може би не съвсем положителен резултат. Работниците от апарата на комитета, от които е била изградена работната група, са обидени на секретаря на комбинатския комитет. Упреците се изливат във въпросите: „Нали знаеше, че работим по проекта! Защо не дойде при нас и да ни кажеш предложенията си? Искаше да блеснеш пред всички на пленума — с една дума — вижте колко съм умен аз, а колко са посредствени другите?“

Не разказвам този случай, за да търсим сега верния отговор на въпроса: „Кой е прав?“, а за да илюстрирам голямото богатство на сложни взаимовръзки и взаимоотношения между двата субекта — колективния орган и отделната личност. Още повече че животът, партийната практика непрекъснато ги възпроизвеждат в тяхната уникална и неповторима сложност. Трудно ще постигнем формирането на нов организационен климат, ако не ги насочваме и регулираме правилно, така че да не страдат нито колективността, нито личната творческа изява.

Или да вземем друг аспект на колективността в работата на изборните партийни органи. Става дума за неотменното изискване партийните комитети да бъдат пълноценни изразители на колективната мисъл и воля на своите членове, на комунистите и на трудещите се. По друг начин казано: **за ефективното функциониране на живата верига: трудещи се — комунисти — партийни организации — членове на изборния партиен орган.** Може ли сега с убеденост да кажем, че членовете на партийните комитети винаги са действително носители и изразители на колективната мисъл и воля на партийните организации, на комунистите и на трудещите се? Струва ми се, че невинаги!

Ето аз съм член на Коларовски РК на БКП. Но на пленарните заседания не нося информация „от долу“, от партийните организации и комунистите в района. Мисля, че дори и тези от членовете на пленума, които работят в трудови колективи от Коларовски район, в най-добрия случай носят обратна информация само от ограничен кръг трудещи се и комунисти, само от хората около себе си.

Ако погледнем проблема от аспекта на отговорността, също се появяват много въпроси. Пред кого носи отговорност членът на партийния комитет, пред кого трябва да се отчита за това, защо е гласувал с „да“ или с „не“? По принцип е ясно — пред партията и по-конкретно пред тези, които са го предложили и избрали, т. е. пред делегатите на партийната конференция. Но конференции се провеж-

Digitized by Google

дат веднъж на две-три години. И сякаш отговорността губи ясните си очертания, размива се.

А нима е толкова еретична идеята — за членовете на изборния партиен орган да се въведе в някаква степен представителство. Може би не по този начин, както е при народните представители или съветниците в народния съвет, но все пак всеки от тях да е представител на една или няколко партийни организации. Да изразява и тяхното мнение, да се съветва с тях, да се отчита за заетата от него позиция на пленарните заседания. Пак повтарям, нека тези отговорности да не са като на избраника на народа, но поне да бъдат като тези на делегата на партийната конференция или на конгреса.

Т. Доцев: — Представителство в буквалния смисъл на думата едва ли е нужно. В състава на районния комитет влизат хора от различни колективи. Те са доказали своите качества. И въпреки това не зная откъде дойде, но като прелиствам сведенията за събранията на първичните организации, често се натъквам на факта, че даже и партийни секретари признават за представител на районния комитет не човека от тяхната организация — член на пленума, а непременно щатния сътрудник от апарата. Това е коренно погрешно. Тук изниква **големият въпрос за ролята на членовете на районния комитет на партията.** Та те имат по-големи пълномощия от всеки делегат.

Не зная нужно ли е, но в Габровски окръг съм виждал статут на члена на окръжния комитет на БКП. Дали със статут или без него, но е ясно, че не бива да подценяваме този въпрос. Не бива да разчитаме само на разпределенията на членовете на районния комитет по отделни поводи към дадени организации или по отделни поръчения. Те например могат и трябва да информират партийните организации и трудовите колективи за пленумите на районния комитет, за задачите, които поставят градският и Централният комитет на партията. За целта следва целенасочено и постоянно ние пък да ги информираме за проблемите, които решаваме, да търсим от тях и обратната връзка от партийните организации към районния комитет. Въобще въпросът трябва да се разработи по-нашироко. Може би няма да бъде неправилно, ако в цялата партия обобщим опита на общинските и районните комитети в това направление.

Г. Съйков: — Преустройството на партийната работа и създаването на нов организационен климат са непосредствено свързани и с **ограничаване на директивните методи на работа и ръководство.**

Директивните методи ни дават само един, но за съжаление често само привидно пряк път за постигане на конгресните цели и задачи. Те понякога създават условия, в които безпрепятствено виреят отклонения и деформации на ленинския стил и методи — прекалено регламентиране, бюрокрация, излишна книжнина, заседателщина и пр. Те пречат за разгръщане на силите на човешкия фактор, на самодейността, инициативата и творчеството.

Ето защо са ни нужни нови, алтернативни подходи, които ще отприщят енергията и творческата активност на комунистите и трудещите се. **На мястото на директивните методи е необходимо да утвърждаваме равноотговорния диалог, убеждението чрез аргументи, издигането на личния пример.** Изобщо по-малко да се уповаваме на всесилието на документа, на решението, на книжнината, а да се облегнем повече на пряката, непосредствената организаторска и възпитателна работа с хората. Индирективните методи на ръководство не са нещо ново и непознато в дейността на партийните органи и организации. Но сякаш ги позабравихме, някак си изостанаха на по-заден план.

Очевидно ограничаването на директивните методи означава изме-

Digitized by Google

нение на начина, на технологията на работата на местния партиен орган и на неговия апарат. Досега как се процедираше? Без да претендирам за прецизност и изчерпателност, в много случаи технологията на действие на партийния комитет се свежда до осъществяването на следните основни етапи.

По даден проблем в комитета се получава някаква първична информация — от сигнал, от информационните системи, от статистиката, от решенията и препоръките на висшестоящи партийни органи, от лични наблюдения на сътрудниците и пр. Когато проблемът е важен, се налага той да се обсъди на заседание на пленума или на бюрото. Това изисква необходимата предварителна подготовка — извършват се проверки в редица (може и във всички) трудови колективи и партийни организации, събират се справки, сведения и данни — т. е. набира се нужната за задълбоченото разглеждане на проблема информация. Натоварва се работна група или отделни сътрудници от апарата да подготвят анализ и проект за решение. Провежда се заседанието и след разисквания се приема съответното решение. Следва създаването на организация за неговото осъществяване, оказват се непосредствена помощ и контрол. В партийния комитет се носи обратна информация за постигнатите резултати.

Къде според мен се пропуква веригата на тази технология? Къде се „загнездват" недостатъците и деформациите? Ето някои от слабите звена. При тази технология често се губи конкретността, липсва диференциран подход при оценката на състоянието на проблема в отделните партийни организации. **При обобщенията в анализа понякога се промъква уравниловка в оценките, а оттам обикновено бликат изворите на прекаленото регламентиране.** Разглежда се например проблемът за укрепването на трудовата дисциплина и се взема решение, което задължава всички да предприемат мерки, дори и в тези трудови колективи, където дисциплината не е проблем.

Има много „гнезда" и **излишна книжнина.** Този начин на действие налага да се пишат подробни и обстойни доклади, за които са нужни много справки и сведения от ръководени низови звена. Той изисква много сили и изяжда значителна част от бюджета на времето на щатните сътрудници, т. е. създават се условия и предпоставки за виреенето на кабинетно-телефонния стил на работа.

Няма да се спирам подробно и на обстоятелството, че често на заседанията на пленарните състави или в бюрата на местните партийни органи се разглеждат проблеми, които и без специален анализ са ясни. Просто е нужно да се обсъдят и приемат решения за бързи и ефективни мерки. Следователно в тези случаи споменатата технология се върти на празен ход.

Според мен за решаването на много от проблемите и задачите тази технология е неефективна, създава условия за виреенето на слабости и деформации в партийната работа. **Тя може (а и непременно трябва) да се замени с друга, която да се основава на непосредствената работа в първичните партийни организации и трудовите колективи.** След получаването на първичната (пусковата) информация работата на апарата да се съсредоточи в партийните организации и трудовите колективи. Там представителят на партийния комитет да извършва конкретната проверка и върху основата на специфичните характеристики и очертания на дадения проблем да оказва конкретна помощ. Да съумява чрез индивидуален подход да разгръща творчеството и инициативата на комунистите, на ръководителите и специалистите, на всички трудещи се за намирането на ефективни пътища, форми и средства за осъществяване на реални промени. В общинския или районния комитет щатният работник ще отнася само въпро-

Digitized by Google

сите, за решаването на които е действително нужно да се намесят секретарите, бюрото, а ако трябва и пленумът. В партийния комитет той ще носи също така информация за крайните резултати, получени от трудовия колектив.

Едно малко, но много нужно отклонение! Понякога се изразява становището, че именно технологиите в партийната дейност са тези, които ще изсушат живата работа с хората. Това не е вярно. Именно сега съществуващата технология на работата в партийните комитети в значителна степен възпрепятствува общуването с хората, пречи за разгръщането на така нужните на сегашния етап самодейност, активност и творчество на партийните организации, на комунистите и трудещите се. **Ето защо е нужно не да отричаме и отхвърляме технологиите, а да усъвършенствуваме съществуващите, да засилваме и обогатяваме процедурите и операциите, които са свързани с прилагането на индирективните методи на ръководство, с непосредствената политическа и организаторска работа сред комунистите и трудещите се.** Това изисква и усъвършенствуване работата на партийните комитети, и издигане ролята и отговорностите на работниците от апарата, и повишаване тяхната компетентност, способности и нагласа за работа с хората.

Т. Доцев: — Става ясно, че новите задачи изискват ново равнище и качество на деловитостта в работата на партийните органи и партийния апарат.

И в това направление след Тринадесетия конгрес на БКП първите крачки са направени. Съкращаваме заседателщината и книжния поток, воюваме срещу кабинетния стил на ръководство.

Няма по-голяма сила в партийната, в организаторската работа от личния пример. Ясно е, че **всички трябва да се преустройваме, и това трябва да започва от първия секретар на районния комитет.**

Ето аз например говоря на сътрудниците от апарата да не викаме често хората в районния комитет, а да сме сред тях. И се стремя по-голямата част от времето си да съм в колективите. Даже когато ми се обади партиен секретар или директор и иска среща в районния комитет на партията, първата ми реакция е аз да ида при него. В немалка степен успявам, въпреки че ми струва много време.

Говоря, че е необходимо да посочваме слабости и недостатъци на ръководители и колективи по-смело, по-открито. И на мен не ми е леко, когато на съвещания, на сесии на районния народен съвет, в бюрото на районния комитет на БКП се налага да критикувам конкретно и персонално. Но трябва, защото съдя по себе си. Чуя името си за някоя наша неудача на съвещание или на пленум на градския комитет на БКП и ми става горчиво. Но ми и помага. Убеден съм, че критиката помага на всички. Зла умисъл няма. Ето може да са дребни тези камъчета, но са важни и не бива да ги подминаваме.

В същото време аз и моите другари — секретарите на районния комитет на партията, се стремим да превърнем работата на апарата във високоорганизиран процес, в който всеки сътрудник знае своето място, разбира задачите си, действува планомерно и обмислено в първичните партийни организации. Предприехме мерки за засилване аналитичността в работата на стопанските отдели, за издигане ролята на общите инструктори, за повишаване на тяхната отговорност както за състоянието на партийните организации в производството, така и в живота на териториалните. И въпреки това имаме проблеми. Те са свързани с **противоречието между сложността на задачите и организаторската мощ и реализаторските способности на партийните комитети, с разминаването между добрите намерения и тяхното практическо изпълнение.** Мисля, че те произтичат от несъответствието между

Digitized by Google

високата степен на познания на процесите на организация на управлението и принизена култура в практическото им използване. Ето дори да вземем следния факт. Често сме свидетели как се прескачат нива в ръководството, което предизвиква загуба в труда на ръководителите. Наблюдавам, че някои ръководители много често не отиват при общия инструктор, завеждащия отдела, а търсят непременно секретаря на районния комитет. Така е и в районния народен съвет, и в другите обществени организации. Помолих двама, трима другари вместо с мен да разговарят със съответния инструктор. И въпросите им намериха решение.

Явно е, че не бива чрез лошо разбрана демокрация да разваляме организацията на работа.

Целите, които преследваме на този етап, изискват включването в конкретна и непосредствена, в жива организаторска и политическа работа на целия актив на районната партийна организация — от членовете на бюрата на първичните партийни организации до членовете на Централния комитет на БКП. При нас и Ради Кузманов, и Костадин Джатев, и Светла Благоева, и другите имат поръчения.

Районният комитет на БКП предприема строги мерки, **за да се преустанови както грубото вмешателство в работата на низовите звена, така и порочната практика да се прехвърлят възникналите проблеми, с това и отговорностите на по-висшестоящите органи.**

На едно от заседанията на бюрото на районния комитет в два от разглежданите материала — единия внася отдел „Организационен", а другия — комбинатският партиен комитет на Комбината за металорежещи машини, ни направи впечатление един и същи текст: „... да се предоставят повече права на партийните организации". Разчоплихме въпроса. Правата на първичните партийни организации са дадени от Устава на нашата партия. Тогава кой ги изземва? Очевидно ние — районният и комбинатският партиен комитет. Но проблемът има и друга страна. Да вземем факта, че редица секретари на партийни бюра изчакват само указания от районния комитет. На практика никаква инициатива, но съществува критика „от долу" — много са указанията. Например потънали сме с бурени около блоковете, а редица квартални партийни организации чакат да им определим ден за хигиенизирането, та тогава да започват да организират хората. **Бариери има много. Те трябва да се разчистват, а не да се прескачат, защото все някоя от тях може да остане.** Очевидно ще трябва да се преборим и с тези явления, създали травма и в апарата на районния комитет, и в ръководствата на нашите първични партийни организации.

Или да вземем друг пример. Още в началото на годината се знаеше, че през юли ще проведем пленум на районния комитет на партията по резултатите от нашата работа за изпълнение на задачите по социално-икономическото ни развитие за полугодието. Знаеше се, че на пленума няма да има доклад, а ще се отчетат стопанските ръководители и партийните секретари на онези колективи и първични партийни организации, които са с най-малък принос и дърпат районната икономика назад.

Думата обаче ни е за подхода на някои от директорите и партийните секретари към отчетите на пленума. Имаше, разбира се, и изказвания, от които вееше свежият нов и конструктивен полъх. Но останалите течаха гладко по „старите" коловози, в тях преобладаваха оправданията, търсеха се причини, разказваха се истории. Това ни навежда на мисълта, че **ни предстои огромна работа за подготовката на основните кадри, за изменение на мисленето им, а оттук и на дейността им.**

Стремим се да преодоляваме инерцията на директивните методи

Digitized by Google

на ръководство, като насочваме вниманието си към диалога, убеждението, възпитанието. Ето например сформирахме пет съвета на директорите по отрасли към районния народен съвет. Но пряко не се намесваме в тяхната работа. Стремим се да разгръщаме тяхната инициатива и творчество. Не им налагаме нашата воля, а само ги „захранваме" с идеи и замисли. И ето съветът на директорите от промишлеността вече помага в изграждането на новия трамвай, а съветът на директорите на строителните организации прие проекта и разпредели задълженията и дейностите на съответните организации по строителството на нова спортна зала в района над плановите им задачи. Директорите от отрасъл „Транспорт" обсъдиха и предложиха мерки за подготовката за есенно-зимния сезон на градския електротранспорт.

Ние пък в районния комитет на партията сме убедени, че това, което съветите на директорите решат, ще стане и по-бързо, и по-добре, отколкото ако бяха изпълнявали само „заповеди", диктувани от директивните методи в нашето ръководство.

Г. Съйков: — Искам да споделя и някои мисли за **връзката между преустройството на партийно-организационната работа и новия организационен климат.** Честата им употреба напоследък създава неточната представа, че са едва ли не напълно тъждествени понятия. Те обаче не се покриват по съдържание, а между тях съществуват сложна диалектическа връзка и взаимна зависимост. От една страна, всяко преустройство в отделните направления на партийно-организационната дейност, което отговаря на конгресните изисквания и критерии, е крачка към създаването на новия организационен климат. От друга, изменената обстановка на формиращия се нов климат стимулира и ускорява преустройството.

Новият организационен климат е целта, а преустройството е пътят. И именно от тази позиция следва да оценяваме появяващото се ново в партийната работа. **Защото не всяко изменение, не всеки приложен нов подход, форма или средство е преустройство! Реална стъпка по пътя на преустройството ще бъдат само онези от тях, които водят към създаване на новия организационен климат!** Той е и критерий за реалното, за истинското преустройство на партийната работа!

Т. Доцев: — Според мен е нужно да обърнем внимание и още на един момент. Става дума за **опасността за увлечение и преувеличаване.** Да си признаем, обичаме да ни похвалят, пък и сами да си поставим високата оценка. Понякога ни се ще желаното от нас да представим като действително сторено. Проведохме едно пленарно заседание без обширен доклад и разгърната програма и ни се иска веднага да обобщим — ето ние вече преустроихме работата на пленума.

Нека още сега да е ясно! Пътят ще е дълъг и стръмен. И това, което се опитваме сега да правим, и онова, което замисляме за в бъдеще, са само първите стъпки, все още са само кълновете. Наистина те могат да са ориентирани към вярната посока, но все още не са гаранция за наличието на нов организационен климат.

Климатът е нещо константно, постоянно, не е като времето на отделния ден. Той е съвкупност от фактори и условия със стабилни във времето параметри. И ще са нужни много работа, много време и сили, за да съхраним и доразвием ведрия климат на априлската пролет — на колективност и единодействие, на деловитост и компетентност, на инициатива и новаторство, на разгърналата се творческа енергия на народа под ръководството на Българската комунистическа партия за изграждането на зрелия социализъм и комунизма.

Digitized by Google

ЗА АКТИВНА НАУЧНО-ВНЕДРИТЕЛСКА ДЕЙНОСТ

Времето, в което живеем, не е просто развитие на научно-техническия прогрес. Това е време на развитие на научно-техническата революция. Като всяка революция тя не само изисква, но и налага съответствуващи качествени промени. Не съм професионалист в партийната работа, но като дългогодишен секретар и член на партийния комитет в института по електропромишленост „Н. Белопитов" проблемът за качеството на партийната работа в научно-внедрителските организации в условията на научно-техническата революция винаги ме е вълнувал и е заемал значителна част от дейността и времето ми. А и по същество партийнополитическата работа за ръководство и обезпечаване на развитието на научно-техническата революция все повече се превръща в основна съставка на цялостната дейност на нашата партия.

Електротехническата промишленост, в чиято система е нашият институт, претърпя противоречиво развитие. От пионерно направление в развитието на нашето машиностроене непосредствено след 9 септември 1944 г. тя премина на по-заден план през 70-те и 80-те години и сега през 90-те години отново зае челни позиции в напредъка на нашата страна. Този процес е тясно свързан с развитието на института по електропромишленост „Н. Белопитов" — влияние върху развитието на института и влияние на института върху неговото развитие.

Следва да се отбележи, че от института по електропромишленост през 70-те и 80-те години се отделиха компактни ядра от кадри, които станаха основа на развойния потенциал в областта на електронноизчислителната техника, на металокерамиката и на електрохимическите източници на ток. Тези обстоятелства определиха сложен и противоречив комплекс от проблеми, които стояха и стоят в един продължителен период от време пред партийната организация на института.

Работата на партийната организация в института в съответствие с особеностите в развитието на електротехническата промишленост може условно да се раздели на два периода:

Първият период е етапът на непреимущественото развитие на електротехническата промишленост. Като негова граница можем да поставим края на седмата петилетка. Основна грижа на партийната организация през това време бе развитието на кадровия потенциал в условията на договорното начало и собствената стопанска сметка не само на института като цяло, но и на звената (секциите) в него. (Следва да се добави, че институтът по електропромишленост работи чрез системата на договорите практически още от създаването си.) През този период под влиянието на някои външни субективни фактори съществу-

Digitized by Google

ваше съжителство на сравнително слабо научно-административно ръководство и относително силна (за това време) партийна организация. В резултат на нейната дейност към края на седмата петилетка се формира нов състав на научно-административно и обществено ръководство на института. По същото време се създадоха и много благоприятни субективни фактори в ръководството на стопанската организация „Елпром". Начело на нея застанаха висококвалифицирани специалисти и организатори, част от които са получили в значителна степен закалка в колектива на Института по електропромишленост. Под тяхно ръководство се осъществи много целесъобразно взаимодействие на стопанско-ръководната и научно-внедрителската дейност. В резултат на това през годините на осмата петилетка стопанската организация „Елпром" зае челни позиции сред стопанските обединения в страната по обновление на продукцията, по относителен дял на икономическия ефект и по нарастване на износа, за което решаващ принос имат и специалисти от нашия институт.

Вторият период в развитието на партийната организация обхваща годините на осмата петилетка и се характеризира преди всичко с по-голяма последователност в действията и целенасочено транслиране на задачите, формулирани от централните органи на партията в конкретни задачи на колектива на института. Процесът на осъществяване на еднопосочност на задачите и действията на един колектив със стратегическите цели и задачи на партията е по същество сърцевина на всяка партийна дейност.

От материалите на проведените партийни събрания в Института по електропромишленост — докладите, подготвени от партийния комитет, и състоялите се обсъждания, могат да се откроят редица интересни моменти. Например една от първите задачи в началото на осмата петилетка е изясняването на основните стратегически направления в развитието на електротехническата промишленост. Към 1982 г. за съответствуващия етап те вече са определени. Задълбочените обсъждания в събранията показват, че приносът на партийната организация е определящ.

В следващия период, естествено, възниква въпросът — каква трябва да бъде основната задача? На едно от партийните събрания в началото на 1983 г. тя бе определена със следното съдържание: в съвременния свят решаващо е икономическото съревнование между двете социални системи. Разработките на института са насочени предимно за износ на съответните изделия в СССР. Следователно това, което се изнася за СССР, трябва да съответствува по параметри на произвежданото или консумираното в САЩ в съответната област. Една такава мащабна задача постави широк комплекс от изисквания. На първо място, към партийната организация и по-специално към нейната боеспособност. При прегледа за издигане на ролята и боеспособността на партийната организация събранието определи основните насоки, като изходи от позицията, че не може партийната организация и партийните органи да са боеспособни без боеспособност на техните членове; боеспособността на партийната организация и на партийните органи не следва да бъде просто аритметичен сбор от боеспособността на отделните членове; в противовес на разбирането на някои партийни членове боеспособността не следва да се изчерпва само със способността да се противопоставя на стопанското ръководство, тъй като интересите следва да са еднопосочни. Изясни се и как да се повиши боеспособността на партийните бюра и на партийния комитет. Направеният анализ показва, че пасивността на някои от членовете на тези органи се дължи на това, че те изпълняват съответни административни отговорности, и при предложения от тяхна страна някои други адми-

Digitized by Google

нистративни ръководители им напомнят грешки, които те са допуснали. Партийното събрание стигна до извода, че боеспособността следва да се определя от формулираното колективно решение, в изработването на което всеки свободно участвува.

В някои от партийните организации в института въпросът за боеспособността се постави на по-широка основа, видя се, че тя не е само упражняване на правото на критика. По-важно е да се дават целесъобразни предложения. По-лесно се отрича, по-трудно се предлага.

●

Една от характерните особености на партийните събрания в Института по електропромишленост е тази, че в хода на обсъждането на определена тематика се поражда темата за следващото общопартийно събрание. Като проблем се откроява въпросът за **разкриване на специфичните противоречия в цялостната дейност на института.** Партийната организация разкри едно интересно противоречие, което по наше мнение съществува и в редица други организации. По същество това е двойно противоречие: от една страна, между възможностите на кадрите и съществуващата материална база, което определено лимитира повишаването на производителността в развойната дейност; от друга страна, между възможностите на доставената материална база и възможностите на сътрудниците за нейното усвояване.

Разкриването на тези две взаимно свързани противоречия е от много голямо значение за определянето на политиката за изграждането на материалната база и за подготовката на кадри.

Друго голямо противоречие, което видя партийната организация, е **противоречието между съществуващата тематична насоченост на значителна част от развойните кадри и изискванията на научно-техническата революция.** Исторически у нас са формирани определени канони в развитието на научните кадри. Като самоцел се поставя защитата на дисертация, написването на определен брой доклади, статии и хабилитацията. Анализът на дейността на редица кадри, преминали по този път, показва тяхната практическа безпомощност да намират съвременни решения. Защо? Защото всяко забавяне, свързано с описване на отминали решения, означава изоставане от темпото на съвременния научно-технически прогрес. В института съществува определен брой носители на научни степени и старши научни сътрудници, които не надвишават равнището на други нехабилитирани кадри.

В тази връзка е много важно изясняването на проблема за фундаменталността на научната работа. В системата на Българската академия на науките няма звено, което по същество да работи по тематиката на електротехническата промишленост в нейния по-класически вид — електрически машини и силови електротехнически установки. Тази особеност породи необходимостта от по-съществени връзки със съответните висши учебни заведения, в които има подходящи кадри; изясняване на научната насоченост на научните кадри в Института по електропромишленост. Партийната организация обсъди тези проблеми, но не може да се каже, че дискусията е завършена. Все пак могат да се направят някои изводи. Какви са те?

Някои звена (секции), които установиха по-близки връзки с висши учебни заведения, отбелязаха и по-големи успехи, по-голямо развитие на съответните производства. В редица случаи се осъществи своеобразно разделение на труда на специалистите. Имаше и случаи в други звена, когато специалисти от висши учебни заведения неправилно насочиха дейността на наши кадри. Редица други звена, които проявиха ревност във взаимоотношенията със звената от висшите учебни за-

Digitized by Google

ведения, по същество загубиха — самоограничиха се по отношение на тематиката и развитието на производството. Много добре се изясни формулировката от Февруарския пленум, че приложната дейност поражда необходимостта от фундаментални изследвания. Имахме такъв случай — наша потребност наложи да се свържем с колеги от БАН за създаване на съответно технологическо съоръжение. Те не само го създадоха, но и чрез комплекс от изобретения осъществиха технологически пробив в световен мащаб. Някои наши приложни изследвания в областта на електрическите машини провокираха принципно нови решения в областта на роботите и други. В областта на фундаменталните изследвания има случаи някои научни кадри да си прикриват безплодието зад постановката, че внедряването на фундаменталните изследвания не е непосредствено. Разкриването на това не е лесен процес. Той изисква висока професионална подготовка на партийните кадри, съчетана с висока партийна принципност.

Изключително важен въпрос в съвременните условия е правилното изясняване на комплекса от изисквания към научно-развойните кадри. Този въпрос бе обсъждан на няколко партийни събрания. Изказаха се много противоречиви становища. Не са изключения случаите, когато и членове на партийния комитет застъпват архаични разбирания. Като цяло обаче партийната организация установи, че разделянето на кадрите в научно-развойните организации на научни, конструкторски и технологични е принципно неправилно и не съответствува на характера на съвременната по същество технологическа революция.

●

Проблемът за **развитието на младите специалисти е един от най-важните проблеми.** Може би най-важният проблем. Засега те все още си „играят" на ТНТМ и настойничество, въпреки че тези форми си имат своето значение. Същественото тук е друго — „потопяване" на младите специалисти в самостоятелно решаване на основни проблеми. В този смисъл е и едно от решенията на партийната организация, с което тя препоръчва хабилитираните специалисти лично да отговарят и съдействуват за осъществяването на тази задача. Следва обаче да се отбележи, че именно тук, по този въпрос резултатите не са големи. Това още не е анализирано от партийната организация, но поражда редица проблеми, тясно свързани с тематиката на партийната дейност. Наблюдава се стремеж към запазване на периметър от страна на водещи специалисти, включително и ръководни кадри, които иначе например на комсомолски събрания много добре се изказват. Поражда се непринципна несъвместимост между водещи специалисти, която в много случаи излиза извън границите на една стопанска организация. Например в областта на електрониката в нашата страна съществуват няколко водещи центрове. Провеждал съм разговор със специалисти от почти всички тях. Те се изказват много негативно по отношение на свои колеги от другите центрове. Просто са непримирими. Защо?

Дали това е принципно правилна позиция? Дали това е проява на принципна научна критика? В никакъв случай. Това е просто еснафщина и несхващане, че всеки поотделно най-добре ще се изяви, ако цялостната дейност по електронизация на народното стопанство се развие колкото се може по-добре. А много от тези кадри са и членове на партията. По същността на този въпрос считам, че съществува пролука в дейността на нашите партийни организации. Има случаи, когато такива действия се насърчават и от равнище окръжни комитети.

Във връзка с последното се пораждат и някои безпокойства. Фор-

Digitized by Google

мират се „феодални“ разбирания в някои наши партийни органи. Те стимулират не нарастването на чистата продукция, а създаването на по-голям обем стокова продукция, което често налага изкуствено прехвърляне на комплектуващи изделия за получаване на по-голяма „обемна“ производителност. Формира се бюрократично отношение в редица ръководни партийни кадри. Например на ежеседмичните оперативки основните въпроси са: колко партийни събрания са проведени и какъв е броят на изказалите се. Естествено, това не е маловажно. Но не по-малко важна е обмяната на опит. Но не обмяна на опит с изброяване на статистически данни. Значителна част от времето на партийните кадри е заето от представителни мероприятия.

По същество партийната работа е свързана с най-значимите човешки проблеми и затова изисква дълбок професионализъм. В какво най-вече трябва да се изявява този професионализъм? Отговорът на този въпрос произтича от отговора на въпроса, кое за настоящия етап е най-важно? Според мен най-важно е решаването на проблема за субективния фактор. На ръководни позиции трябва да се поставят хора, които не да спъват другите, а да развиват инициативността на специалистите, на колективите. В това отношение първичните партийни организации могат да получат много съществена помощ от висшестоящите партийни органи, ако последните по-малко участвуват в представителни мероприятия, а посещават по-често първичните колективи. Така те и по-добре ще израснат като партийни работници.

●

Естествено, въпросите на партийната работа в един колектив са многообхватни. По същество те трябва да обхващат всичко. Дали успяваме? И ако не успяваме — защо?

Много е отговорна партийната работа. За нашето общество тя е решаваща. Това е регламентирано и от нашата Конституция. Затова трябва да се режат безкомпромисно бюрократизмът и формализмът.

ст. н. с. к. т. н. Енчо ПОПОВ
заслужил машиностроител
лауреат на Димитровска награда

ЗА ДА БЪДЕ КРИТИКАТА РЕЗУЛТАТНА

Когато казваме, че в една първична партийна организация, в един трудов колектив критиката и самокритиката са на висота, ние всъщност оценяваме резултата, постигнатото. Оценката, отчетът, разбира се, са много важни, но са важни само като възможност да се отиде по-нататък: да се проследи процесът, да се види как той се направлява и насочва, какви условия за неговото развитие създават партийното бюро и стопанското ръководство.

Такива условия са например информираността на комунистите за задачите, които организацията изпълнява, гласността за проблемите и трудностите и за резултатите от усилията за тяхното преодоляване.

Digitized by Google

Почти всички по-важни въпроси пред организацията и пред колектива, които се отнасят до вътрешнопартийния живот и до производствената дейност — за активността, дисциплината, качеството, внедряването на научно-техническите постижения и т. н., — при нас се обсъждат колективно. И това безспорно помага позицията на комунистите да бъде ясна, категорична, а бележките, които те отправят — конкретни, правдиви и точни.

В резултат на критични бележки към отделни комунисти и ръководители се решиха и се решават различни въпроси, свързани с организацията на труда и производството, с опазването на социалистическата собственост и др. Но не искам да се създаде впечатление, че сме решили всичко, че сме постигнали желаната действеност на критиката и самокритиката. Напротив — смятам, че при нас, а навярно и в други първични организации въпросите за критиката и самокритиката, за работата с писмата, сигналите и жалбите не стоят добре. Причината не е в това, че комунистите се въздържат да казват истината в очите, че се страхуват да сочат пропуските и грешките на ръководителите и своите собствени грешки. Обяснението е другаде: в недостатъчно ефикасните мерки за изменение на положението, в малкия резултат.

Мисля, че за това положение всеки комунист е по своему отговорен. Да разкритикуваш, да разкриеш слабостите значи да си си свършил работата наполовина. Истински свършена е работата, когато си проявил достатъчно настойчивост, когато не си се примирил, докато допуснатият недостатък или проявената несправедливост продължават да тормозят колектива. Така че за пропуските при нас вина имаме и ние, работниците комунисти. Но определена вина имат и нашите ръководители, защото каквито и решения да вземаме, каквито и планове да приемаме, каквито и системи да създаваме, резултатът ще е малък, ако не е достатъчен или е формален контролът за изпълнението на задачите, ако е понижена взискателността, ако се ширят либерализъм и криворазбрано другарство, взаимно опрощаване на грешките.

При нас например всеки ден след работа се обсъждат в критичен дух проблеми от организацията на производството, охраната на труда и т. н., но на практика малко неща се решават. Разгледахме в първичните организации в комбината откритите писма на общинския и на комбинатския комитет на партията за трудовата дисциплина. Набелязани бяха мерки, но или мерките не сме обмислили достатъчно, или ги прилагаме частично, но дисциплината във всичките ѝ аспекти продължава да се нарушава и обстановка на нетърпимост към нарушителите не е създадена не само в колектива, но дори и в партийната организация. Пропуски има и във внедряването на икономическия подход, и по качеството на продукцията, и по други проблеми. Изходът е един — да се въведе строг контрол, отчет, взискателност, нетърпимост по веригата от горе до долу, та никой да не се прикрива зад удобното извинение „Това не зависи от мен“.

В противен случай ще си оставаме само с думите. И тогава съзнателните работници и комунисти започват да се съмняват, че критиката ще помогне. А и носителите на пропуски като че ли свикват да ги критикуват и да не им се търси отговорност, да не се вземат строги мерки срещу тях. Не само конкретният резултат е лош тогава, лош е и възпитателният резултат — и за критикуващите, и за критикуваните. И особено за критикуванияръководител. Той губи от авторитета си, и то не защото са назовани негови слабости, а защото той не е съумял или не е пожелал да се освободи от тях. Разговорите, които водихме в партийната организация за някои отрицателни прояви и негативни явле-

Digitized by Google

ния при нас, много категорично показаха това.

Налага се, струва ми се, често да си припомняме думите на Георги Димитров, че ако искаш да критикуваш и да посочваш слабостите на другите, трябва да имаш морално право за това. Чисти ли сме винаги пред другарите си, пред колектива? Не даваме ли с някои свои постъпки и настроения повод да се отправят критични бележки не само към отделни комунисти, което е съвсем заслужено, но и към цялата първична организация, към партията? Личният пример е сила, но тази сила може да действува и в положителна, и в отрицателна посока.

Спирам се на моралното право за критика не за да оправдая срещащата се и досега практика на всяка цена да се търси слабото място на критикуващия, а защото действително на нашите събрания самокритиката е по-малко от критиката. Обикновено на преден план изтъкваме обективните, независещи от нас причини. А как сме си организирали производството, каква е, да речем, моята лична трудова дисциплина, как аз като работничка спазвам технологията — по такива въпроси не смятаме за нужно много-много да говорим.

Всеки е съгласен, че остротата и принципността на критиката и самокритиката на партийните събрания и на заседанията на бюрото се определят до голяма степен от критичността на материалите, които се обсъждат. Докладите ни са обширни, надълго и нашироко в тях се описват и до най-малка подробност успехите и другите хубави неща. А критиката е малко. Или ако не е малко по страници, назовават се отделни пропуски, а причините за тях и хората, които са ги допуснали, остават в сянка. Може би се смята, че не е удобно в отговорен партиен документ като доклад например да се сочат поименно нарушителите — да не би това да засегне някого. Оттук идва и пасивността на част от събранията. Тонът на самодоволство, на пресилени хвалби се подема от присъствуващите комунисти, пропуските не се анализират задълбочено, не се назовават виновниците за неизпълнението на една или друга задача.

Когато в първичната партийна организация се критикуваме за неща, които зависят от нас, ние самите и нашите преки ръководители вземаме по-нататък мерки за отстраняване на слабостите. Но крайният резултат от нашата дейност е свързан и с проблеми извън колектива и дори извън комбината, така че и такива проблеми поставяме. А системата за даване отговор на критичните бележки е мудна. В тази връзка си мисля за мястото и на партийния работник. Наистина не са една и две първичните организации в общината, но е добре тези хора да са по-често сред нас, по-близо до редовите комунисти, до редовите членове на колектива. Да пият вода, както се казва, от извора. Да усещат пулса и настроението на колектива, да виждат нещата такива, каквито са. Да чувствуват нашите трудности и пропуски и да ни помагат за тяхното отстраняване. Защото информацията, която се предава през много ръце, вече не е чак дотам обективна...

Има негласно мнение, че не е добре да се изнасят на показ отрицателните моменти в дейността на колектива или организацията и особено не е добре да се прави това пред „външни лица", защото в пратениците на висшестоящия комитет може да се получи погрешна представа за цялостната дейност. Това наистина може да стане и вероятно става някъде, но само ако тези хора познават повърхностно, бегло, епизодично комунистите и техните проблеми. Пък в края на краищата не създаденото невярно мнение е най-главното. Ленин е посочвал, че никой не може да ни погуби, освен нашите собствени грешки. А критиката е първата решителна крачка към преодоляването на тези грешки. Смятам например, че онази обста-

Digitized by Google

новка на непримиримост, която характеризираше в нашата партийна организация обсъждането на въпросите на стила, отговорността и дисциплината, засилва взискателността и активността на хората. Това е много необходимо за издирването на нови резерви, за достигането на високите цели, очертани от Тринадесетия конгрес.

Маргарита ВОЙВОДОВА
работничка в машиностроителния комбинат „Ф. Енгелс", член на общинския комитет на БКП в Казанлък

НА СЛЕДВАЩАТА ЗАРАН В ДЕВЕТ

Съобщението в печата от 18 септември 1986 година гласеше, че Държавният съвет е издал указ за удостояване на Петър Пенчев Събев със звание „Герой на социалистическия труд" за активно участие в строителството на социализма и във връзка с неговата 75-годишнина.

Биографичната оправка към съобщението бе следната:

„Петър Пенчев е роден в село Велчево, Великотърновски окръг. Произхожда от селско семейство. Член е на БКП от 1947 година.

В системата на тютюневата промишленост работи 43 години. Първоначално е ръководител на цигареното производство в СО „Булгартабак". От 1969 година досега е директор на цигарената фабрика в София. Значим е приносът му за прилагането на научно-техническите новости в този отрасъл, за издигане качеството на продукцията на световно равнище. Награждаван е с орден „Георги Димитров" и е удостоен със званието „Заслужил деятел на хранително-вкусовата промишленост".

●

Същия ден позвъних на директора и го помолих за разговор. Срещата бе определена за следващата сутрин в девет часа. Исках да уловя моменти от празничността, да усетя ехото от вълнуващото събитие в живота на този делови човек, да споделя радостта му.

Струваше ми се, че съм избързала, спомних си стария афоризъм „по-добре навреме, отколкото рано", но на портала ми казаха, че както винаги другарят Пенчев е дошъл в седем часа. Че това за него е неизменно и че нищо никога не го извежда от неговия ритъм.

Бях прочела няколко очерка за Петър Пенчев, запознала се бях с негови интервюта и статии и тъй като една авторка бе избрала такъв начин на портретуване, в който чрез факта, че този ръководител няма секретарка, разказваше за възможността просто да се почука на вратите му и да се влезе по всяко време и за всичко, натиснах дръжката на тапицираната врата.

Секретарката на партийната организация във фабриката Алексиева с още двама души ме бе изпреварила и аз трябваше да помоля за извинение още преди да съм се запознала. Пак от очерците знаех, че когато при директора вече има хора, следващият също може да

Digitized by Google

седне, да изслуша, ако иска да вземе отношение към третирания проблем или просто да се запознае с него и прочее.

Настаних се на стола и това бе за мен необходимо присъствие. Като че ли го бях поискала точно по този начин.

Диалогът бе оживен.

На партийно събрание е било взето решение за усъвършенстване бригадната организация на труда, като специално внимание е било обърнато на подобряването на работата на бригадните съвети и издигането ролята на бригадното събрание. Отчетено било, че недостатъчно се работи за решаване на отделни проблеми от производствен характер, както и за някои лични въпроси на хората вътре в самите бригади. Не навсякъде бригадните съвети обективно разпределяли бригадния фонд, понякога бригадири изземвали функциите на общото събрание, действувайки еднолично.

Алексиева се аргументираше с примери и посочваше мерки. Пенчев се съгласяваше с нея и отиваше по-далеч в констатациите:

— Не се използва ефективно коефициентът за трудово участие, чрез който може по икономически път да се въздействува за цялостно подобряване работата на отделния работник. В някои от случаите, за които споменавате, сумите от бригадния фонд „Работна заплата", които остават за преразпределение от работа в намален състав, не се разпределят диференцирано, в зависимост от резултатите, а се дават поравно на членовете на бригадата, което не е стимулиращо. Съгласен съм, че всички проблеми, касаещи колектива, следва да бъдат обект на бригадното събрание. До това се свеждат и основните предложения в събранията за избори на ръководства на бригадите, които вече се състояха.

Партийната секретарка предложи конкретни мерки за отделни производствени участъци, директорът си записа.

Вторият въпрос, който бе разискван, се отнасяше до пропуски в организацията на социалистическото съревнование. Оценката на партийното бюро е, че въпреки създадената от години система, въпреки че теоретически всичко е обвързано с личните и с колективните творчески планове, все още съществуват практически резерви в това направление. Съревнованието не се е превърнало в лост за подобряване на обществено-икономическите резултати на предприятието. Причините? То не се отчита винаги навреме. Това, първо. И второ — в някои звена се допуска редуване на първенците, което не само че не стимулира, обратното...

Диалогът бе от откровен по-откровен, от делничен по-делничен и аз се простих с очакването за празник. Празникът всъщност личеше в предпоставките, които са довели до него, в оня неизменен път, който води до едно обществено признание. Разбира се, и в цветята, които директорът не бе успял в залисията си да занесе в къщи. Много цветя. Прекалено много цветя, изпълнили цялата съседна зала, чиято врата бе открехната. Точно там, на масата, намерих куп поздравителни адреси, телеграми, писма, дори стихове и поеми, написани от работници за юбилея на директора.

Казах му, че е щастлив, той не се съгласи.

Притеснявала го една голяма вчерашна грешка. В неразборията на многото влизания и излизания, на гости и поздравления от различни инстанции Петър Пенчев за малко оставил в залата представителите на една от бригадите от фабриката и минал в кабинета си, където го чакали хора от кварталната общественост. Докато се разговорил с тях, работниците слезли тихо в цеха. Нищо особено. Но за Пенчев това бе тревога, „неумение така да разпределиш вниманието си, че да уважиш еднакво всички". Тогава, както и да е, но от вчера за-

Digitized by Google

ранта до тази заран да не намери време да иде в цеха и да поиска извинение, това за него бе съвсем неприемливо. Канеше се да слезе долу, но посещенията до този момент валяха едно след друго. Само че вече без букети.

В кабинета влезе механикът на фабриката Йордан Андонов.

— Шкодата я разхвърлихме — захвана той още от вратите. — Разпадна се зъбно колело. Явна немарливост. Отдавна не са правени протоколи за аварии и някои хора са решили, че може всякак, че може и да не се търси отговорност...

Механикът бе нервиран и директорът внимателно го изчака да си каже всичко. После поде тихо:

— Когато машината спре, загубите са неминуеми, но твоят екип е на такова ниво, че се надявам до два часа всичко да е наред. Оставим ли за утре... Сам разбираш, и дума не може да става. А машината аварира, защото теб те нямаше дълго, нещата са поизоставени, докато ти беше в Павлово. Щом си тук, убеден съм, че престоят ще бъде кратък.

Механикът си тръгна, а директорът продължи да се ядосва за неизправността на цигарената машина, която скоро е излязла от основен ремонт, и съвсем неочаквано се губи сега време, по-скъпо от злато. Той поиска бърза справка за извършеното до този час на деня и се вгледа продължително в цифрите. Част от аванса — произведените в повече десет тона цигари — бе започнал леко да се топи и това никак не беше добре.

Петър Пенчев бе сигурен, че аварията ще я отстранят бързо, но не само в това бе работата. Него го смущаваше обстоятелството, че при такива случаи обикновено техникът се облива в пот, бърза, стреми се минута да не губи, а събирачката и водачката скръстват ръце и чакат. Като че ли тази машина не е тяхна, като че ли всичко е встрани от тях. Пък и в цеха има толкова друга работа.

Мисълта за тази авария накара директора да се оживи, да заговори за системата човек—машина, за онзи коефициент на надеждност, който ние винаги отчетливо търсим в желязото и невинаги достатъчно стриктно съзираме в човека. Техническото устройство — машините, апаратите, колкото и странно да е, ни поднасят по-малко изненади от опериращите с тях. Машината невинаги ще аварира (ако е управлявана добре, това може да се случи рядко), престоят ще е кратък, ако добри техници се заемат с повредата. Следователно — професионалният подбор, подготовката на хората, компетентността им, тяхната готовност да реагират в различни ситуации, включително и в аварийни, е от особена важност. Превеса в системата човек—машина Пенчев определя безрезервно в полза на личността. Оттам и неговата грижа за оптимизиране на човешкия фактор:

— А машината аварира, защото теб те нямаше дълго — бе казал той на механика.

●

После, в продължение на всичко това, директорът се бе прехвърлил на темата за оборотите. Направен бил тук преди години филм с такова заглавие — „Обороти". При реконструкцията и модернизацията на фабриката съществуващите машини били заменени с нови, чиито обороти били четири пъти по-бързи. Но хората не били подготвени за такава рязка промяна и известно време се получило изоставане. Наложило се нещата да бъдат подхванати мащабно и многопосочно, за да се измени състоянието. Тезата на директора тогава била, че промяната в личностните „обороти" трябва да бъде не равна на

Digitized by Google

тази на машината, а още по-добра, изпреварваща. Да имат резерв, за да намалеят изненадите. Така че, ако тогава машините са заработили с две хиляди оборота, на хората им се наложило да се завъртят с 2500, за да имат винаги нещо в аванс. Това, разбира се, казано грубо.

Вече история, цялата дейност по пренагласата на колектива за работа с модерна техника преди петнайсетина години сега заслужава интерес, защото тази ретроспекция е поучителна в съвсем актуален план. Предстои след около година преместването на цеховете в нова сграда, предстои обновяване и на техниката, нова смяна на оборотите, също революционна, и тук някогашният опит е показателен.

Подхваната тогава, тази дейност е усъвършенствувана през годините и точно тя обуславя стабилните темпове на развитие на фабриката, ярките производствени достижения вече години наред.

Но какво всъщност, най-общо очертано, е било извършено тогава?

Започнали с покана на група специалисти от Академията за обществени науки и социално управление. Направено било проучване на състоянието и проблемите на предприятието, след което била съставена програма за по-нататъшната работа. Създаден бил организационен план, чиято първа цел била да осигури оптимално протичане на процеса на управление, да изясни обема на компетентност и обхвата на контрол на отделните звена и ръководители, както и взаимоотношенията между различните длъжности и управленски нива. Създадени били: система от длъжностни характеристики за целия персонал (работници, ръководители и специалисти), кабинет по трудова психология с щатен психолог, система за периодична оценка на ръководните кадри и работниците, система за подбор и адаптация на новопостъпващите (включително техника за измерване на професионалната пригодност за възловите работни постове). Усъвършенствувана била дейността в сферата на социалистическото съревнование, разработен и внедрен бил модел за самоуправление...

Промени, много промени са били извършени във фабриката както тогава, така и в годините след това. Настъпателно са били преодолявани страхът от промените и съпротивата. Тази традиция сега прераства в една енергична и резултатна дейност на преустройство в работата от добро към по-добро. Директорът е категоричен: решаването на проблемите на научно-техническия прогрес неизменно е свързано с активизиране на творческия потенциал на хората, с извисяване на ролята на бригадира и бригадния съвет, с утвърждаване на възпитателната сила на колектива.

●

Славчо Михайлов, бригадир на бригадата за подготовка на тютюните, дойде при директора, за да обсъдят въпроса за неговия заместник. Инженер-технолог по тютюна, Михайлов бе се захванал да повиши квалификацията си в Икономическия институт и тъй като се налагаше да иде на очни занятия и на изпити, трябваше някому да предостави ръководството на бригадата. Събранието, на което отново го бяха избрали, бе минало едва ден преди това, бе изслушал много препоръки и идеи и тъкмо сега, когато част от нещата не търпяха никакво отлагане, получи писмо да се яви на занятия. Същия следобед заместникът му претърпя злополука, налагаше се да се лекува и бригадирът бе дошъл при директора за съвет. Те толкова претегляха, така обсъждаха кого да предложат на бригадата да го приеме за заместник за тези двайсет дни, че аз се учудих. Високите изисква-

Digitized by Google

ния за качеството на производството не им позволяваха да пренебрегнат нито една подробност. Правеха разбор на достойнствата и недостатъците на десетина души, отчитаха отговорността на момента, съпоставяха го с евентуалните пропуски, които един или друг специалист би допуснал. Това, че директорът поименно познаваше бригадата от 56 души, бе едната страна на въпроса, това, че прогнозираше грешки и добри резултати при различните варианти, бе впечатляващо.

— Има много проблеми в бригадите сега — каза инженер Михайлов — и никак не ми се иска нито за ден нещо да бъде решено не в посоката на висока принципност, която сме приели.

Директорът вместо съгласие противопостави примери от други бригади, където са направени пропуски. Един и същ човек бил инициативен и всеотдаен в труда и за това го поощрили, но същевременно закъснявал за работа, понякога си тръгвал малко по-рано, разчитайки на актива си, и на бригадира му било неудобно да го предложи за санкция. Колективът се наложил: за успеха — поощрение, за недостатъците — наказание. Другаде пък двама работници с еднакви резултати получили 40 лева разлика в заплащането. Станали разправии и едва когато въпросът много нашумял, получателят на по-доброто възнаграждение показал документ, удостоверяващ извънреден труд за ремонт на печатарската техника. В бригадния съвет дълго разговаряли за духа на добрите взаимоотношения, за навременната информираност, за гласността на задачите и изпълнението. Обсъдени били случаи, при които отделни хора държат за равно разпределение на полученото, независимо дали някой е работил извънредно, а ако самите те имат да получат нещо допълнително, тогава вече разпределението може и да не е поравно.

Инженер Михайлов се спря на вратите, добавяйки едно компромисно намерение: сутрин да идва във фабриката, следобед да ходи във факултета. Директорът настоя за персонална отговорност. Нека да си има бригадир за тези двайсет дни, а титулярът, ако иска, нека да идва по всяко време.

●

Стана дума за случаи от практиката, при които е трябвало твърде много да се прави както от страна на партийната организация, така и на стопанското ръководство на фабриката, за да бъдат добре разбрани от всекиго съвременните изисквания към него — да не работи по инерция, да не се оставя в плен на остарели привички, да се вслушва в идеите и предложенията на хората, които го заобикалят. Понякога някой се вслушва, но само привидно. А ръководството трябва да е наясно зад думите в едно изказване, примерно, какво стои. Или, да речем, бригадирите приемат официално със задоволство един млад, ерудиран, но с недостатъчен трудов опит началник на цех. Те на събрание го подкрепят, а в делничността му дават гръб. Човекът им се доверява, а те с различни средства маневрират в своя полза. Потърпевшият обикновено не забелязва какво се разиграва около него. Ако партийната организация и стопанското ръководство не видят тези явления, ако не уловят моментите, ако не ги пресекат навреме, нещата биха се изострили, биха почнали да пречат на работата...

— Тези „подробности“ директорът е длъжен да ги вижда добре — подчерта моят събеседник. — Правила няма. Има ефективен стил. Както при болните — всеки случай е уникален. Към различните хора различно се подхожда. Стандартното ръководство е пагубно!

Създал съвет по въпросите на персонала, психологическа лаборатория и социологично звено във фабриката още преди години, полз-

Digitized by Google

ващ се умело от дейността им, Петър Пенчев непрестанно сам се добира до богата информация, до разностранни истини от всекидневието на бригадите и личностите, развивайки непрестанно своята психологическа проницателност.

Питам го защо толкова много залага на своите открити врати за посетители, защо работният му ден е 12, а не осем часа, защо е във фабриката и в събота при петдневна работна седмица, защо изравнявайки се с всички останали, издава и за себе си заповеди за наказание и дали това е необходимо...

— На мен много пъти ми е казвано — бе отговорът, — че съм едновременно стопански ръководител и политически деец. Това широко познато определение в моя случай го подчертават. В сложния комплекс от професионално необходимите ми политически, морални и делови качества не би могло, по мое убеждение, основно място да не заема умението ми да общувам с хората. Дори, съвсем определено казано, всичко, което съм постигнал и постигам, има за основа богатството на оня колективен ум, който съществува във фабриката. Как няма да общувам? Общуването, както твърдят и най-добрите специалисти по проблемите на управлението, е непосредственият инструмент за един директор, оръдието на труда му. Това е така, защото целта е да бъде овладяно съзнанието на хората, да се убедят те в необходимостта и разумността на целите, които сме си поставили. Нещо повече — да се предизвика у всекиго стремеж към осъществяването на тези цели като негови собствени.

Слушам Петър Пенчев и се връщам към партийната постановка, която гласи, че с политически и икономически средства не могат да управляват хора с манталитета на чиновници или началници. Затова в процеса на по-нататъшно развитие и усъвършенстване на нашата кадрова политика особено важен показател за преценката на кадрите трябва да бъде умението им да общуват с хората, да се вслушват в техния глас, да вземат присърце техните въжделения и проблеми.

Мила ИЛИЕВА

ОБЩЕСТВЕНИЯТ ГАРАНТ

В тази статия ще се спрем на въпроса за Отечествения фронт като обществен гарант и на ролята и значението на партийното ръководство при неговата реализация.

В Тезисите на Тринадесетия конгрес на БКП е записано, че Отечественият фронт следва да бъде обществен гарант за правилното функциониране и за повишаването на ролята на общините, на селищните системи, на местните органи на държавната власт.

Това е закономерен израз на зрелостта на социалистическия строй и е свързано с нарастването на ролята, правата и отговорностите на обществените организации. Те вече не са само „трансмисия" между партията и трудещите се, а органическа част от политическата система на зрялото социалистическо общество.

Българската комунистическа партия винаги е оценявала от марксистко-ленински позиции мястото и ролята на Отечествения фронт в революционната борба и социалистическото строителство. Главното

Digitized by Google

в работата на партията с него е органите и организациите максимално да съдействуват за превръщането на селищните системи в пълноценни териториални единици с компетентни ръководства, способни да решават проблемите на труда, бита и потребностите на населението. При това трябва да се знае, че **Отечественият фронт е обществен гарант в две направления:** първо — пред държавните и обществените органи за това, че населението ще участвува все по-широко в тяхната дейност, и второ — пред населението за това, че държавните и обществените органи ще изпълняват своите задължения към него. Практиката показва, че това е едно от основните условия за по-нататъшното повишаване ефекта от дейността му за постигането на потясна връзка с държавните органи, с другите обществени организации и с масите.

Превръщането на Отечествения фронт в обществен гарант за развитието на селищните системи и укрепването на органите на държавната власт представлява органическо единство от политическа, организаторска, възпитателна, стопанска и социална дейност на отечественофронтовските органи и организации.

Значението на партийното ръководство на гаранта като социално явление се определя както от тази принципно нова позиция на Отечествения фронт, така и от факта, че като компонент на политическата система той е най-масовата и всеобхватна обществено-политическа организация и същевременно всенародно движение в нашата страна.

Партийното ръководство върху него винаги има конкретен и творчески характер в зависимост от задачите на социалистическата революция и строителство. Сега в етапа на изграждането на развитото социалистическо общество, в сложната система на социалистическите обществени отношения „общественият гарант" като един от елементите на актуалния триъгълник: партия—Отечествен фронт—общество, придобива все по-голямо значение. От едно закономерно социално явление той се превръща във „възел" и своеобразна „призма", през които „преминават" и се „пречупват" всички основни негови проблеми.

Тази особеност превръща общественото гарантство във важно направление на партийната дейност сред населението по местоживеене. Партийното ръководство на обществения гарант пряко се отнася както до правилното функциониране на Отечествения фронт като обществено-политическа организация, така и до връзките на партията с масите.

При осъществяването на партийното ръководство на Отечествения фронт, за да стане той обществен гарант, партийните органи и организации изпълняват функциите: познавателно-идеологическа, цеполагане, организационно-координационна, формиране на субективния фактор, контрол и коригиране, анализ и обобщение. Те спазват всички общовалидни принципи — класово-партиен подход, разграничаване на функциите и координиране на дейността, демократическия централизъм, колективността, разгръщането на инициативата и творчеството на масите и др., и използват ония форми и методи както при реализацията на своята политика в други области на обществения живот.

Кое е главното сега в партийното ръководство на Отечествения фронт и по-специално на повелята да бъде той обществен гарант за правилното функциониране и за повишаването на ролята на общините, на селищните системи, на местните органи на държавна власт?

Преди всичко то насочва отечественофронтовските органи и организации към масово въвличане на населението по местоживеене в изработването на плановете на селищните системи и отделните насе-

Digitized by Google

лени места. Основното тук е преодоляването на монолога и решителното утвърждаване на диалога: широко разясняване на политиката и решенията на партията и внимателно вслушване в мненията и предложенията на хората.

С такъв подход през тази година отечественофронтовските органи от Русенски окръг извършиха огромна дейност при всенародното обсъждане на проектотезисите на XIII конгрес на БКП за социалното, икономическото и културното развитие на нашата страна през деветата петилетка и до 2000 година и при формирането на плановете за социално-икономическото развитие на селищните системи. Това даде възможност населението да се запознае и произнесе по перспективите, които партията чертае, и плановете, които трудовите колективи формират.

Нарасналото значение за участието на Отечествения фронт в управлението налага партийното ръководство да се насочи към най-тесни взаимни връзки между народните съвети и специализираните държавни органи, от една страна, и Отечествения фронт, от друга, за създаването на атмосфера на всеобщо опазване, съхраняване и умножаване на социалистическата собственост. Благодарение на партийните грижи през последните години в страната се подеха редица почини и инициативи като: „За чисти и приветливи селища", „Моята отговорност пред моето селище", „Моят квартал — мой дом" и др. Те са пряко свързани с опазването, възпроизводството и развитието на общонародното и личното имущество.

След Докладната записка на другаря Тодор Живков по въпросите на отрицателните явления в нашия живот партийните комитети, бюра и организации по-настоятелно изискват от отечественофронтовските органи и организации да вземат на прицел проявите на безстопанственост в населените места. Те формират и активизират общественото мнение, отправят сигнали и предложения до органите, които са непосредствено отговорни за стопанисването на собствеността.

В новата обществена позиция на Отечествения фронт да бъде гарант от значение е партийните организации да помагат за разгръщането на всенародно движение за икономия на електрическа енергия и вода, за събирането и предаването на вторични суровини.

Важни задължения в тази област произтичат от приетия след XIII конгрес на БКП документ от Политбюро на ЦК на БКП „За качествено нов растеж в икономиката". Поставената в него задача от населението да се връщат, преработват и използват за нуждите на призводството всеки грам метал, всяка опаковка, всеки лист хартия, пластмаса и др. налага да се осъзнае от всички отечественофронтовци, да се създадат организация и психологическа нагласа у гражданите за нейното изпълнение, да задействува по-ефективно създадената у нас система за изкупуването на вторични суровини. В това отношение низовите ръководства на Отечествения фронт особено внимание следва да обръщат на индивидуалната работа с хората, като се стремят да посетят всеки дом, да контактуват с хората, да ги убеждават за изпълнението на горната задача.

Партийното ръководство на Отечествения фронт и на неговата роля да бъде обществен гарант се материализира най-добре при решаването на стопанските и социалните проблеми на селищните системи и по-специално при оползотворяването на възможностите на личното стопанство, използването на неплануваната в общественото стопанство работна ръка в помощ на прибирането на селскостопанската продукция, благоустрояването и хигиенизирането на населените места, в борбата за превръщането на строителството във всенародно дело,

Digitized by Google

в опазването на природната среда и други. В това отношение би следвало партийните органи и организации да обезпечат преди всичко правилно взаимодействие на отечественофронтовските органи с народните съвети и ръководствата на стопанските организации и предприятия. При осъществяването на единство и съвместност в дейността на Отечествения фронт с тях големи възможности се крият в договорното начало. В него отечественофронтовските комитети и организации в Русенски окръг, под ръководството на партийните органи, намериха правилния път за подемането на важни инициативи при решаването на редица стопански и социални задачи. Благодарение на стотиците сключени договори и споразумения между комитетите на Отечествения фронт, общинските народни съвети, кметствата и ръководствата на стопанските предприятия през 1985 г. в окръга е реализиран 547 280 човекодни бригадирски труд в помощ на селското стопанство и хранително-вкусовата промишленост, в хигиенизирането и благоустрояването на населените места. На договорни начала с аграрно-промишлените комплекси и потребителните кооперации отечественофронтовците от окръга предадоха на държавата от личното си стопанство 7637 тона месо, 7800 тона мляко, 1390 тона плодове и зеленчуци, 23 304 хиляди броя яйца и друга селскостопанска продукция. С повече партийни грижи и внимание сега в окръга успешно се разгръщат и такива дейности като зайцепроизводство, пчеларство и бубарство.

Проведеният окръжен обществен преглед по хигиенизирането и благоустрояването показва, че низовите организации на Отечествения фронт от общините Щръклево, Ново село, Вятово, Сливо поле, Иваново, Две могили и от кметствата Мартен, Новград, Бабово, Босилковци, Юделник и др. съвместно с държавните и стопанските организации са извършвали значителна по обем и съдържание политическа и организаторска работа за подобряването на санитарно-хигиенното състояние на населените места. Жителите на тези и на други селища начело с политическите и стопанските дейци масово се включват в благоустрояването и хигиенизирането на кварталите и селата. По решение на низовите организации на Отечествения фронт всеки гражданин участвува с доброволен труд в изграждането на обществени сгради, паркове, квартални градинки, спортни и детски площадки и др.

През последните години отечественофронтовските комитети в рамките на приетия от окръжния комитет на БКП модел на партийно ръководство на Отечествения фронт за участието му във възпитателната и всенародната контролна дейност върху качеството на услугите се стремят да заемат своето място на обществен гарант. Те се борят за високо качество и култура в търговията, комунално-битовото обслужване, транспорта, здравеопазването и др. Чрез специфичните си форми, средства и методи те осъществяват както взаимодействие с органите, които конкретно ги осъществяват, така и пряко въздействуват върху работещите в тези сфери. Същевременно успешно се изявяват като непосредствени изразители на интересите и изискванията на населението за разширяването на номенклатурата и повишаването на културата и качеството на обслужването.

Това е плод на съвместната и конкретна дейност на Отечествения фронт с общинските народни съвети, кметствата и стопанските ръководства. Сърцевина на тази дейност е разяснителната и възпитателната работа сред населението. Отечественофронтовските дейци и активисти, общински и кметски съветници, ръководители на предприятия обхождат избирателните райони, срещат се със стопаните, водят разговори с тях по въпросите на икономическото и социалното развитие на населението, приемат техните препоръки и предложения за полагането на още по-голям икономически и социален ефект.

Digitized by Google

За заангажирването на населението по местоживеене в решаването на обществените дела е необходимо на основата на предварително сключени договори и споразумения чрез Отечествения фронт да се използват наличните непланувани трудови ресурси. Тогава няма да се допуска той да се превръща в пожарна команда за спасяването на положението във върхови моменти.

Голяма е ролята на Отечествения фронт като изразител на общественото мнение и самоорганизирането на обществото при решаването на поставената от Тринадесетият конгрес на БКП отговорна задача за разумно използване на природните ресурси и опазването на природната среда. Нараства отговорността на партийното ръководство да издига ролята на органите на Отечествения фронт като инициатори и координатори на всенародни акции и кампании, почини и движения, за решаването на екологически проблеми от регионален и национален мащаб. Това налага първичните партийни организации да съдействуват за превръщането на низовите отечественофронтовски организации в основна база за формирането на екологическа култура, да се засилва ролята им като основен фактор за идеологическо въздействие върху населението по местоживеене по този въпрос. Наложително е Отечественият фронт да получи подкрепа като организатор на обществено движение за защита на природата в нашата страна в диалога му с робуващите на тясноведомствените си интереси стопански ръководства. Да стане така, че те да се грижат за опазването на природната среда, така както се интересуват за изпълнението на стопанските задачи.

В програмите и мероприятията на общинските партийни комитети в Щръклево, Ново село, Вятово, Иваново, Борово и др. за изпълнение решенията на XIII конгрес на БКП на отечественофронтовските органи и организации е отредена ролята на организатори на движение за ред, чистота и красота на населените места, за висока култура в бита на трудещите се. Тези и други партийни комитети постоянно помагат за създаването на благоприятна атмосфера по местоживеене, което стимулира трудовата и обществената активност на хората. Системното разгръщане на социалната функция на Отечествения фронт създава възможности и условия за формирането на личности с високи естетически критерии, способни на пълноценна трудова и обществена реализация.

В постановката за ролята на Отечествения фронт като обществен гарант партията отрежда значимо място и на задачите за повишаване ролята на местните органи на държавната власт. Те са призвани да решават всички въпроси от местно значение с участието на цялото население. Отечественият фронт като обществено-политическа организация и всенародно движение също работи с цялото население, макар че в него не членуват всички граждани. Докато народните съвети са изразители на държавното начало в организацията и управлението на обществото, то Отечественият фронт е изразител на общественото начало на самоорганизацията на това общество.

Възлов въпрос на партийното ръководство на обществения гарант в лицето на Отечествения фронт е обезпечаването на широко взаимодействие и съвместна работа между неговите органи и организации и народните съвети при решаването на някои мероприятия от общодържавно значение като: провеждането на избори и референдуми, обсъждането на проектозакони, осъществяването решенията на ЦК на БКП, Държавния съвет, Министерския съвет и др.

В продължение на много години в окръга се експериментира модел за съвместна работа на окръжния и общинските народни съвети

Digitized by Google

и окръжните и общинските ръководства на обществените организации. С повишени партийни грижи и внимание се провеждат съвместни пленуми и сесии, заседания, съвещания, общоселски и квартални събрания, допитвания до населението по отделни проблеми. По такъв начин постоянно расте ролята на местните органи на държавна власт в правилното протичане на социално-икономическите процеси в териториалните единици, в разширяването на социалистическата демокрация, в сплотяването на народа и неговото все по-широко участие в управлението и самоуправлението на селищните системи.

Без да е изчерпан целият ролеви репертоар на Отечествения фронт като обществен гарант, може да се каже, че **през етапа на изграждането на зрялото социалистическо общество той не е обикновено обслужващо звено в народното стопанство на страната, а един от основните компоненти на политическата система,** без който не е възможна пълноценна стопанска и социална дейност. В ролята на обществен гарант отечественофронтовските организации правят много за ускорено развитие на селищните системи. Една от „тайните" на успеха се заключава в значението, което партията придава на Отечествения фронт през етапа на изграждането на зрелия социализъм, ролята му като обществен гарант. Всичко това изисква ръководството му от страна на партийните органи и организации постоянно да се издига на по-голяма висота.

Андрея НОВАКОВ
секретар на окръжния комитет
на Отечествения фронт — Русе

ПАТРИОТИЗМЪТ — ИЗВОР НА ВДЪХНОВЕНИЕ И СТИМУЛ ЗА ВЪЗХОД

Селищната система Минерални бани, Хасковски окръг, е създадена през декември 1983 г. Тя включва 12 села, 6 от които са с население, което в края на 1984 г. по свое вътрешно убеждение възстанови българските си имена. Даде се верен отговор на законния въпрос за родово-етническия корен на населението от този южен край на нашата родина. Общинската партийна организация прояви творчество и умение в този естествен процес. Съществува стройна система на работа по класово-партийното, патриотичното и интернационалното възпитание на трудещите се и младежта. Този проблем е в основата на цялостната организаторска и идеологическа работа на общинската партийна организация. **Кое е характерно?**

Атмосферата е ведра. Тя предразполага и стимулира към висока политическа и трудова активност на цялото население. Като се ръководи от значението на личния пример за правилното възпитание на трудещите се, общинският комитет на БКП дава конкретни поръчения на активистите от партийните, стопанските, държавните и обществените органи и организации за политическа, организаторска и идейновъзпитател-

Digitized by Google

на работа сред населението от отделните селища на общината. Към първичните партийни организации са изградени агитаторски колективи, в които са включени комунисти с житейски опит, активисти из средата на стопанските кадри и местната интелигенция. В непринуден разговор разясняват политиката на партията и правителството, вслушват се в болките и радостите на хората, правят необходимото за посполучливо уреждане на възникналите проблеми.

Какво е сторено от **първичните партийни организации в село Караманци по класово-партийното, патриотичното и интернационалното възпитание на трудещите се?** Ще отбележим някои от резултатите на първичната организация при производственото звено на аграрно-промишления комплекс.

През 1985 г. тя е сформирала агитаторски колектив от комунисти, комсомолци и безпартийни, в който по предложение на местното ръководство на БЗНС са включени и неговите членове. Към всеки агитатор са прикрепени по 4—5 семейства. Разговорите им с трудещите се стават в непринудена обстановка. В центъра на политическата работа са и проблемите, свързани с укрепването у всеки труженик на чувството за национална гордост, че той е строител на социалистическа България.

Като оценява **ролята на училището** за правилното възпитание на подрастващото поколение, бюрото на първичната партийна организация в с. Караманци възложи конкретни поръчения на всеки учител. Те са насочени към подобряването на просветната и политиковъзпитателната дейност на пионерската и на комсомолската организация в изучаването на родния край. Сега с по-голямо усърдие за патриотичното възпитание на учениците се грижат всички учители.

В чест на Тринадесетия конгрес на БКП учениците изнесоха рецитал под наслов **„Всичко българско и родно любя, тача и милея“**. Всекидневно по училищната радиоуредба звучат песни за възхвала на партията и на падналите борци за народна свобода. По коридорите на училището, в кабинетите и класните стаи поставените табла, витрини, снимки и картини непринудено, но убедително и завладяващо призовават зрителя към патриотизъм и национална гордост. Тази високо благородна дейност на училището, на пионерската и комсомолската организация активно се подпомага от шефствуващото училище „Климент Охридски“ и II детска градина в Хасково.

С прякото участие на шефствуващото предприятие — машиностроителния завод „Млада гвардия“ в Хасково, комсомолската организация в с. Караманци проведе вечер на младото семейство, пролетен бал и други мероприятия с подходяща програма. Тук първичната партийна организация полага системни грижи и за интернационалното възпитание на трудещите се, на комсомолците и децата. Организирано и с идейно издържана художествена програма се честват забележителни дати. Селото всяка година посреща гости от съветската страна. Десетки негови жители посетиха СССР и други европейски социалистически държави. Много ученици кореспондират с деца от Съветския съюз.

В системата на политическата учебна година на партията, Отечествения фронт, Българските професионални съюзи и Комсомола се изучава дисциплината „НР България — наша социалистическа родина“. Това допринесе много за формирането у трудещите се на любов към социалистическата ни родина, на гордост и удовлетворение от нейните постижения след историческия Априлски пленум на Централния комитет на БКП от 1956 година.

И не само в Караманци. Широка идейно-политическа, организаторска и културно-просветна дейност провеждат и останалите партийни организации от южния район на младата селищна система.

Тук се раждат много **инициативи**

Digitized by Google

и от общинския съвет на Движението на българските жени като: **срещи с младите семейства и многодетните майки; Ден на родилната помощ; 8 март; 11 април и пр. Тържествено бе отбелязан 24 май. Силно въздействие оказват организираните изложби, ревютата и курсовете за битова култура. На две от срещите през миналата година участвуваха другарките Вера Начева и Елена Лагадинова, което бе оценено като акт на изключително внимание към жените от този край.**

Безспорно е, че целенасочената системна работа с жените съдействува за повишаването на тяхната обща и битова култура, на политическата и трудовата им активност. Заедно с това расте и самочувствието им на равноправни членове на обществото, за което в миналото не можеше и да се мисли. Сега 70 на сто от актива на общинския съвет на Движението на българските жени са лица, възстановили българските си имена, които дават своя принос за разцвета на родните им села.

През юли 1985 г. се състоя делегатско събрание на общинската партийна организация. На него Димитър Нанев, първи секретар на общинския комитет на БКП, изнесе доклад на тема „Задачите на общинската партийна организация за формирането на класово-партийно, патриотично и интериационално възпитание на трудещите се и младото поколение от община Минерални бани“. Критично и самокритично бе оценена извършената работа, конкретно бяха очертани проблемите и мерките за тяхното решаване. Повишава се отговорността на обществените и стопанските органи и организации във възпитанието на младежта и цялото население. През миналата и тази година общинският комитет на БКП обсъди извършената работа по посочения проблем от общинския комитет на Комсомола, общинския съвет на Българските професионални съюзи, партийната организация и стопанското ръководство на районната потребителна кооперация и първичните организации в селата Караманци и Боян Ботево.

Общинският народен съвет и ръководствата на обществено-политическите организации на свои заседания оцениха дейността си по атеистическото възпитание на населението и за усъвършенстването на празнично-обредната система. Налице е подчертан стремеж бързо да се реагира на всяка отрицателна проява.

Първичните партийни организации и административните ръководства в училищата провеждат различни инициативи за по-нататъшната идеологизация на учебния процес, за активизиране дейността на Димитровската пионерска организация „Септемврийче“ и на Комсомола, за свързването ѝ с класово-партийното, патриотичното и интернационалното възпитание на учащите се.

Определено може да се изтъкне, че в последните години общинският комитет на БКП и първичните партийни организации са предприемали мерки за **подобряването на социалния и качествения състав на общинската партийна организация.** Повечето от новоприетите комунисти са млади хора, активни строители на социалистическото общество. И предимно работници и жени. Ето някои от встъпилите в партията от южния район на общината.

Стоян Методиев е технолог на тютюневото звено в с. Ангел Войвода. През миналата година то получи рекорден добив — 2178 кг тютюн на зает кооператор. С личния си пример и принос в борбата за високи добиви той заслужи доверието на ръководения от него трудов колектив. И с право е избран за член на общинския комитет на БКП и бе делегат на Тринадесетия партиен конгрес. Севда Бахарова е утвърдена ръководителка на шивашкото предприятие в с. Караманци. Тя е основателка на младежки колектив за изпълнение на политически и революционни песни, делегатка на XIII партиен конгрес. Наталия Борисова — член на общинския комитет на БКП, медицинска сестра

Digitized by Google

в санаторно-курортния комплекс в Минерални бани; Димитър Чаушев — кмет на с. Боян Ботево; Николай Иванов — организатор на общинския комитет на Комсомола; Милена Иванова — заместник-директорка на основното училище в с. Боян Ботево. Много са още хората, които са изтъкнати активисти и убедени агитатори. С личния си пример като стопански, административни и обществени дейци те са достойни за подражание. С цялостната си дейност и поведение те активно съдействуват за възходящото развитие на възродителния процес.

Едно от най-значителните постижения на общинската партийна организация е **създаването, възпитанието и израстването на кадри** от средата на българите, възстановили българските си имена. **Това са хора, верни на партията, искрени патриоти на социалистическа България, непримирими противници на турския буржоазен национализъм, на ислямския фанатизъм и консерватизма в бита.** Такива са другарите: Румен Бахаров, член на общинския комитет на БКП и председател на общинския съвет на Българските професионални съюзи, Севда Иванова — счетоводителка на бригада и секретарка на първичната организация на производствено звено в с. Караманци, Румен Иванов и Емил Керезов — организатори на общинския комитет на БКП, Младен Огнянов — секретар на общинския комитет на Отечествения фронт, Митко Тимуров, Росен Тихомиров и Невшо Фиданов — организатори съответно на общинските ръководства на Комсомола, Отечествения фронт и Българските професионални съюзи, Радан Узунов — кмет на село Винево, Ангел Хаджиев — кмет на село Ангел Войвода, Радан Методиев — директор на основното училище в с. Боян Ботево и секретар на партийната организация в с. Ангел Войвода, Румен Мартинов — фелдшер и секретар на първичната организация в с. Боян Ботево, Румен Христов — заместник-директор на основното училище в с. Караманци и секретар на партийната организация в село Винево, Емил Стефанов — ръководител на шивашкия цех в село Винево, Румен Райков — заместник-председател на районната потребителна кооперация в с. Минерални бани, и много други.

По инициатива на окръжния комитет на БКП 14 трудови колектива (производствени, административни и училищни) от Хасково, Димитровград и Симеоновград са поели шефство над сродни колективи от южния район на селищната система. Съвместните чествувания на бележити дейци, дати и събития обогатяват културния живот на трудещите се, на учащата младеж и на децата. Те спомагат за култивиране на високо патриотично съзнание, на любов и признателност към народ и родина. Българите, възстановили имената си непринудено, чувствуват, че както шефствуващите колективи, така и цялото население гледа на тях с искрено уважение.

Укрепването на българското патриотично социалистическо съзнание активно се подкрепя от положителните изменения в икономическата база, от създадените условия на живот и труд на населението от южния район на селищната система. А тук е направено много. Развива се промишлена дейност, в която се заангажирва женската работна ръка. Настъпват и по-нататъшните изменения на социално-класовата структура на населението, като се формира отряд работническа класа.

В какво се изразява **построената нова материална база?**

Изградени са: три целодневни детски градини и е направено разширение на една; на две начални училища и на едно основно е извършена реконструкция; една ученическа столова; два клуба за провеждане на курсове за повишаване битовата култура на жените; три киносалона; една сладкарница; два магазина за хранителни стоки; две библиотеки; ритуална зала; младежка дискотека; здравен пункт;

Digitized by Google

две пощенски сгради и два ресторанта. В строеж са: комплексна културна база (клуб, киносалон, читалище и библиотека); един стругарски и два шивашки цеха; три физкултурни салона; разширение на две училища, една целодневна детска градина и водоснабдяване на три села. В сегашния си вид територията на селищната система представлява огромна и пъстра строителна площадка. Построеното и онова, което сега се гради, в значителна степен е в резултат на доброволния труд на местното население.

Израз на висок патриотизъм, на голяма увереност в настоящето и бъдещето на хората от общината са и някои от обобщаващите показатели на производствения план.

За 1985 г. чистата продукция бе изпълнена на 121,1 на сто, обществената производителност на труда — 104,9 на сто, и съвкупната печалба — 198,4 на сто.

Обнадеждаващи са цифрите за реализирането на плана за първото полугодие на 1986 г. В селското стопанство, основен отрасъл на селищната система, планът е изпълнен 112,7 на сто. Районната потребителна кооперация е реализирала стокооборот на дребно 106,1 на сто и съвкупна печалба 217,5 на сто.

Безспорни са резултатите по възродителния процес. Те са сериозна социална база на селищната система за постигането на още по-големи успехи.

Една от най-важните насоки на политическата и организаторската дейност на общинския комитет на БКП и на първичните партийни организации е решително да се подобрява тяхното съдържание.

Обществено-политическите организации — Комсомолът, Отечественият фронт и Българските професионални съюзи, се стремят да внесат по-богато на емоции съдържание в цялостната си дейност по възродителния процес.

Нерешените докрай проблеми не са нови за общинския комитет на БКП и за общинската партийна организация. Те си дават сметка за постигнатото и за това, което предстои да се извърши за окончателното преодоляване на обективните и субективните трудности. Самокритичният тон в дейността на комитета и постоянната неудовлетвореност от постигнатото са убедителна гаранция за провеждането на още по-усърдна и резултатна работа за възходящото развитие на общинската партийна организация и селищната система.

Еремия БАТУРОВ

КОГАТО ОСНОВАТА Е ПЕРСПЕКТИВНА

Поредното изказване на окръжното съвещание по обсъждане на мероприятията за изпълнение решенията на XIII конгрес на БКП правеше директорът на Завода за кондензатори Петър Пипонов:

„Трудовият колектив на завода е в челните редици на предприятията, решаващи успешно сложните задачи на техническия прогрес. Нашата перспектива е ясна. Предначертанията на Февруарския и Януарския пленум на ЦК на БКП ще бъдат изпълнени...“

Слушам изказването и неволно притварям очи, за да се върна в миналото. Беше преди 15 години. Като първи секретар на градския комитет на партията в Кюстендил за кой ли път съм в кабинета на

Digitized by Google

Иван Иванов, тогавашен директор на същия завод. Срещал съм различни хора и съдби, които бързеят на живота е изтласкал встрани, а безволието е отпускало ръцете им, но мъжът, който седеше срещу мен, не беше от този тип хора. Мъжествените черти на лицето, неуловимо смекчени от очите му, загатваха за характер на човек, без да го разкриват докрай. Двата телефона често иззвъняваха. Някои тихо пооткрехваха вратата наполовина и за извинение добавяха, че ще се обадят по-късно. Конгресният ритъм се чувствуваше в пулса на живота във всички цехове на завода. В навечерието бяхме на X конгрес. Трябваше отново всичко да се прецени, всичко да се огледа. Наяве беше специфичната ангажираност на всички от завода и най-много на неговия директор. Той уморено потриваше челото си, докато отговаряше на многобройните телефонни обаждания. В тези кратки минути можеше да се разбере по израза на лицето му какви вести му носеха гласовете там някъде от другия край на телефонната жица.

— Изглежда в неподходящ момент съм дошъл, др. Иванов, много хора и за много неща Ви търсят — някак съчувствено се опитах да му кажа. Единият от телефоните иззвъня отново.

— Да, да, заводът е, заповядайте, знаем, ще се подготвим, ще се подготвим, ще изложим нашите виждания.

Остави слушалката и се обърна към мен: „Най-после! Днес завода ще посети министърът на електрониката на СССР. Отнася се за нашето по-нататъшно развитие като единствено по рода си в нашата страна предприятие на електронната промишленост. Вашето идване, др. секретар, е точно навреме. Искаме от окръжния и градския комитет на БКП да ни подкрепят, касае се за бъдещето на завода.“

Оттогава мина много време, а Заводът за кондензатори продължава да се развива по възходяща линия. Сега е в челните редици на предприятията, първи откликнали с конкретни дела за автоматизация и електронизация на производството. Тук израснаха кадърни инженерни кадри. Равнището на техническата мисъл рязко се повиши. Трудно може да се сравнява заводът с миналото. Всяка година той повишава своя ръст с по няколко милиона лева, което означава с по 20—30 на сто по-голяма продукция.

Заводът е един от първите в страната, който внедри автоматизирана система за управление на производството, която е призната за еталон в страната от Националния съвет по автоматизация и наградена за високо научно-техническо равнище. Системата е създадена от специалисти в завода под ръководството на Националния съвет за автоматизация и бившия Държавен комитет за наука и технически прогрес. Главно през последните години се развви и цехът за производство на нестандартно технологично оборудване.

През последните 15 години израсна цехът за производство на керамични монолитни кондензатори, което заема основно място в производствената програма на завода и по същество формира неговия облик. Тук се произвеждат кондензатори по едни от най-съвременните технологии и се поддържат от специалисти с най-съвременна техническа подготовка. През последните 10 години производственият капацитет бе увеличен 3 пъти с цел напълно да се задоволят нуждите на страната от този вид кондензатори.

Заслужава внимание и базата за техническо развитие и внедряване, чиято основна задача е да проучва и разработва нови изделия, да внедрява нови технологии и лицензи и, не на последно място, да проектира технологично оборудване и измервателна апаратура.

Специалистите от базата са разработили много изделия, сред които особено място заемат висококапацитетните електролитни кондензатори и пускови електролитни кондензатори за монофазни двигатели.

Digitized by Google

Първите от тях, удостоени със златни медали на Пловдивския панаир през 1983 г., са дело на колектив начело с н. с. Николина Джорджинкова и Дончо Срънда чки.

Друго направление, с което заводът може да се похвали, е разработката и внедряването на технология на дебелослойни интегрални схеми, дело на колектив начело с н. с. инж. Стефан Помаков и на началника на цеха инж. Владимир Анички. През годините на деветата петилетка предстои да се внедрят два лиценза, които ще доведат до рязко повишаване на производителността на труда, до намаляване на материалоемкостта и повишаване на качеството.

Въпреки че заводът представлява едно модерно предприятие, че е отишъл много напред в сравнение с годините, които посочих по-горе, предстои цялостна реконструкция и модернизация. Иска ми се да отбележа, че тук много бързо се реагира на новите тенденции в развитието на кондензаторното производство. Специалистите от базата за техническо развитие и внедряване следят непрекъснато научно-техническата информация и са готови за създаването на нови изделия. Сега особено внимание се обръща на елементите за повърхностен монтаж.

●

В завода има солидно партийно ядро. Това прави работата на заводския партиен комитет, на цеховите партийни организации и партийните групи още по-сложна и отговорна. Трябва да се ръководи оперативно и със съответно разбиране на проблемите на производството. Това наложи системно да се усъвършенстват стилът и методите на партийното ръководство. На широк фронт се дава приоритет на научния подход при вземане на партийните решения. Непрекъснато се подобрява структурата на първичните партийни организации и на партийните групи. Няма производствено звено или работно място, където да не се чувствува ръководната роля на заводската партийна организация. Само за една година заводският партиен комитет на свои заседания е разгледал над 20 въпроса по партийното ръководство на производството. Особено внимание е обръщано преди всичко на изпълнението на приетата програма за техническия прогрес, на усъвършенстването и квалификацията на инженерно-техническите кадри и работниците.

Няма да отивам далеч. За илюстрация само ще се спра накратко на плана на комитета за второто полугодие на 1986 г. През този период комитетът предвижда да обсъди на свои заседания такива основни въпроси като:

— Информация за общообразователното квалификационно равнище на кадрите и възможности за тяхното подобряване.

— Състояние и готовност за пуск (30. XI. 1986 г.) на обект — Завода за нестандартно технологично оборудване.

— Състояние на рационализаторската и внедрителската дейност в изпълнение решенията на XIII конгрес на БКП.

— Състояние и перспективи на развитието на АСУ.

— Анализ на състоянието на нормирането на труда.

— Приемане план по техническия прогрес за 1987 г.

— Анализ на трудовата дисциплина.

— Анализ на ефективността от работата на специалистите в завода и базата за техническо развитие и внедряване.

Както се вижда, главните проблеми на завода са под постоянен и непосредствен контрол на заводския партиен комитет.

Наред с внедряването на новите технологии и микропроцесорната техника заводският партиен комитет трябваше отблизо да се грижи за разработката на нови проекти за различни производи и за внедряването на закупените лицен-

Digitized by Google

зи. Не по-малко внимание е обръщано и на въпроса за квалификацията на ръководните и изпълнителските кадри. В завода е изграден производствено-учебен център, който се занимава с квалификацията на работниците. Много инженери се изпращат за следдипломна квалификация в съответните висши учебни заведения, а редица специалисти — и в чужбина. Необходимостта от осигуряването на непрекъснат процес за решаване на стратегическите задачи на научно-техническия прогрес в областта на кондензаторостроенето поставя пред заводския партиен комитет все по-нови изисквания за усъвършенствуване на партийно-организационната работа и особено помощта и контрола в това отношение към стопанското и административното ръководство. Целта е да се насочат всички усилия към такава партийна дейност, която да отговаря на изискванията на XIII партиен конгрес.

Макар и трудно заводският партиен комитет и цеховите първични организации осъществяваха на дело принципа колективът — стопанин на завода. По настояване на комитета заводската профорганизация изменя някои от досегашните си форми на работа по обсъждането, предлагането и приемането на насрещните планове, а стопанското ръководство се обръща с лице към решаването на програмата за социалното развитие на работническия колектив. Все повече се доусъвършенствува бригадната организация на производството с оглед на новите производствени задачи, които постави XIII конгрес.

И друго едно хубаво качество на кондензаторния завод може да се посочи — колективът му е предимно младежки. Тук са изградени младежки конструкторски колективи, комсомолците активно се включват в инициативите на ТНТМ. Изграден е клуб „Електрон", който поема и разработва най-различни теми от производството, представя се в редица изложби и конкурси по научното и техническото творчество на младежта.

Партийният комитет и заводското ръководство полагат големи грижи за подобряване на условията за работа на младите специалисти, за тяхната реализация в завода. Създадени са добре обзаведени лаборатории, изградено е звено за научно-техническа информация, което притежава изключително богата техническа литература.

Между младите специалисти няма текучество, защото има добри условия за работа. Наистина получило се е така, че за специалиста главното тук не е заплатата, жилището и пр., а какви условия са създадени той успешно да се реализира, да работи, да се развива. А това е един много важен фактор.

●

За деветата петилетка колективът на Завода за кондензатори под вещото партийно ръководство трябва да увеличи производствената си програма близо три пъти, обществената производителност 2,5 пъти и да усвои към 50 милиона капитални вложения плюс 20 милиона за специално технологично оборудване. Задачата е в съзвучие с изискванията на XIII конгрес на БКП. По значимост на отделните производи това предприятие трудно може да се вмести в бъдеще в рамките на заводското по форма управление.

Васил ЛЕСИЧКИ

Digitized by Google

ЗА СВЯТ БЕЗ ЯДРЕНИ ОРЪЖИЯ!

ЕЛЕНА ЛАГАДИНОВА
член на Държавния съвет на НРБ
председателка на Комитета на
Движението на българските жени

Човечеството все по-ясно осъзнава, че по-нататъшното натрупване на оръжия, и особено на ядрени, засилва опасността от военен конфликт и от унищожение на живота на планетата. Милиони хора настояват да се сложи край на това безумие и присъединяват своя глас към най-реалистичния призив на нашето време: „Да се научим да живеем заедно!"

Ето защо Декларацията на генералния секретар на ЦК на КПСС Михаил Горбачов от 18 август т. г., че Съветският съюз е решил да продължи едностранния мораториум върху ядрените опити до края на годината, намери такъв спонтанен и горещ отклик сред загрижените за мира хора в целия свят, сред най-различни обществени кръгове. Повече от година на съветските полигони цари тишина. И това е още едно доказателство за вниманието, с което Съветският съюз се отнася към волята на световната общественост, за неговата готовност да се сложи преграда пред опасното развитие. Тази смела политическа стъпка потвърждава съзнанието за историческа отговорност на съветското ръководство както пред собствения, така и пред другите народи.

Високата политическа, военна и хуманна стойност на съветския едностранен мораториум изпъква още по-ярко на фона на позицията, която зае американската страна. Както е известно, САЩ не само че не прекратиха, но и увеличиха своите ядрени опити, продължават програмата за „звездни войни" и за създаване на принципно нови системи оръжия за масово унищожение, стремят се да минират постигнати вече договорености в областта на въоръженията. Наистина необходими са забележително самообладание и държавническа мъдрост, за да се продължи в такава обстановка едностранният мораториум.

Декларацията на генералния секретар на ЦК на КПСС Михаил Горбачов от 18 август е призив към цялото човечество, към правителствата, парламентите, политическите партии, обществените организации и движения за отказ от досегашния начин на мислене и за преминаване към реални и разумни дела за оздравяване на международ-

Digitized by Google

ната обстановка. Спирането на ядрените опити означава да не се допусне появата на нови видове ядрени оръжия, да се прегради пътят за създаване на космически ядрени оръжия. Съветският съюз призова САЩ към установяване на двустранен мораториум, към който биха могли да се присъединят и останалите ядрени държави. Многостранен мораториум върху ядрените опити би станал едно от най-важните звена в движението към осъществяване на идеята за свят без ядрени оръжия, за създаване на всеобхватна система за международна сигурност.

Поемайки риска на едностранния мораториум, Съветският съюз същевременно предупреди САЩ и всички привърженици на политиката на сила, че трябва да се освободят от погрешните и илюзорни оценки за възможностите на Съветския съюз и страните от социалистическата общност. Той твърдо заяви, че не ще допусне нищо, което накърнява сигурността на съветския народ и на народите от другите социалистически страни. Стремежът да се прехвърли международното развитие върху релсите на разведряването не е признак на слабост, а израз на нашата философия, на социалистическата нравственост.

Съзнанието, че е необходимо ново политическо мислене, че в ядрения век „равновесието на страха" губи своята стойност на възспиращ фактор и увеличава риска от всеобщо унищожение, овладява все повече хора и правителства. Все повече се налага убеждението, че е дошло време за решителни и отговорни действия, които изискват обединените усилия на всички обществени сили.

В унисон с тези стремления на човечеството Съветският съюз направи през годината, обявена за Международна година на мира, редица конкретни и конструктивни предложения, които срещнаха разбиране и подкрепа сред демократичната и прогресивна общественост. Мирното настъпление на света на социализма намери израз и в програмата на държавите — членки на Варшавския договор, за снижаване на равнището на военното противопоставяне, за нов подход в политиката, съответствуващ на реалностите в съвременния свят. Призив да се прекратят всички ядрени взривове отправиха и ръководителите на държавите от Делхийската шесторка — Аржентина, Гърция, Индия, Мексико, Танзания и Швеция. За това настояваха и мнозинството от държавите — участнички в Движението на необвързаните страни, на състоялата се неотдавна в Хараре конференция на движението. Оптимизъм вдъхва успешното приключване на Стокхолмската конференция по мерките за укрепване на доверието и сигурността и по разоръжаването в Европа. Този факт говори, че „духът на Хелзинки" е жив, че стремежът към разведряване в международните отношения и сътрудничество не е изчезнал. А той подхранва надеждата, че при добра воля, реализъм и отговорно отношение към съдбата на човечеството е възможно да бъдат постигнати споразумения.

Ние не се самозаблуждаваме, че реализирането на тези възможности може да стане бързо и леко. Много мощни политически, икономически и военни сили препречват пътя към разведряването и сътрудничеството. Военнопромишленият комплекс, капиталистическите монополи, които получават фантастични печалби от надпреварата във въоръжаването, консервативните и антикомунистическите кръгове в САЩ и техните съюзници не са заинтересовани от мирното съревнование. Всеки път, когато се появят шансове за мира, те се активизират, засилват провокациите и враждебната пропаганда срещу Съветския съюз и социалистическите страни. Така действуваха и в навечерието на срещата между министъра на външните работи на Съветския съюз Едуард Шеварднадзе и държавния секретар на САЩ

Digitized by Google

Джордж Шулц, на която се обсъди възможността за продължаване на съветско-американския диалог на най-високо равнище. Фактът, че не им се удаде да затръшнат вратата за по-нататъшни преговори, благодарение на високото чувство за отговорност на съветската страна, е окуражаващ.

Говорейки за ролята на обществените сили за запазване на планетата от ядрена катастрофа, бих искала специално да се спра на позициите на жените и женските организации и движения по този въпрос. През последните години сме свидетели на небивала политическа активност на жените, които са повече от половината от населението на планетата. Те са едни от най-активните участници в антивоенните движения. Широк обществен резонанс получиха техните многобройни акции за освобождаване на Европа от американските ядрени ракети със среден обсег, за създаване на зони, свободни от ядрено оръжие, за спиране на надпреварата във въоръжаването. Редица национални и международни организации на жените излязоха с декларации в подкрепа на едностранния съветски мораториум над ядрените опити, с искания за резултатна среща на високо равнище между ръководителите на Съветския съюз и САЩ. През март—април т. г. Международната демократична федерация на жените организира масова кампания под лозунга „Не — на звездните войни! Да — на мира на Земята и в Космоса!", по време на която милиони жени в целия свят сложиха своите подписи в подкрепа на това искане.

Българските жени посрещат с благодарност и с многобройни акции изразяват подкрепата си на конструктивните предложения на Съветския съюз в името на опазването на мира. Като гражданки и майки ние сме кръвно заинтересовани какъв свят ще оставим на бъдещите поколения — дали това ще бъде свят на враждебност и войни, или свят на сътрудничество и процъфтяване. Със своите специфични форми и инициативи Комитетът на Движението на българските жени мобилизира жените в подкрепа на активната външна политика на нашето правителство за мир на Балканите, в Европа и в света, за превръщане на района, в който живеем, в зона, свободна от ядрени и химически оръжия, зона на добросъседство и сътрудничество. Нашата дейност в тази насока получи нови импулси от подписаната неотдавна Декларация за приятелство, добросъседство и сътрудничество между България и Гърция — един документ, който създава модел за отношения между две страни с различни обществени системи.

Ние с вълнение и гордост на гражданки на социалистическа страна приехме като високохуманен акт продължаването на едностранния мораториум над ядрените оръжия от страна на Съветския съюз. Комитетът на Движението на българските жени прие декларация по този повод, в която се настоява правителството на САЩ да поеме своя дял от историческа отговорност, за да се постави надеждна преграда пред натрупването и по-нататъшното усъвършенстване на ядрените оръжия и другите оръжия за масово унищожение. Да опазим нашия общ и единствен дом, планетата Земя, от унищожение — това е дълг и отговорност на всички нас.

Digitized by Google

АКТИВНА ГРАЖДАНСКА ПОЗИЦИЯ

В Атомния енергиен комплекс са събрани много инженерно-технически кадри, изграждащи и експлоатиращи атомните енергийни мощности. Голяма част от тях са възпитаници на съветски висши учебни заведения, хора, докоснали се до високата нравственост и душевност на съветския човек — труженик и мечтател, радетел за мирното съвместно съществуване между държавите с различен обществен строй. За всички тях е реален фактът, че са възможни договори и практически действия между двете велики сили — СССР и САЩ — за решаването на спорните проблеми и поемане на стратегическия, единствено разумен курс към мирно съвместно съществуване в свят без войни и военна заплаха.

Своя глас в подкрепа на мирното послание на СССР към света трудещите се от Атомния енергиен комплекс Козлодуй — строители, монтажници, енергетици, инвеститори, трудовите хора от общината, изразиха на спонтанно свиканите митинги, на общи събрания на трудовите колективи. Всички приеха продължаването на едностранния мораториум върху ядрените опити до 1 януари 1987 година като мъдро решение за спасяване на човечеството от гибел. Така станаха съпричастни на общата привързаност към социализма, към делото на мира и готовността на нашия народ да съдействува с труда и позицията си за опазване благата на мирния си съзидателен делник.

Разбирането и настроението на трудещите се от Атомния енергиен комплекс изрази героят на социалистическия труд **Иван Личев** — ръководител на младежки трудов колектив „Н. Й. Вапцаров" в СУ „Заводски строежи" — Козлодуй: „Връстник съм на свободата — каза той. — Роден съм на девети септември 1944 година. За мен няма по-свят дълг от този със своя труд да множа благата на родината си, а за това трябва мир, мирно настояще и бъдеще. Аз раснах заедно със социалистическия разцвет на България и много бих искал нашата интернационална, братска душевност да скрепи под своя флаг разбирането и стремежа на всички трезвомислещи хора на планетата, че спасяването на земята от атомна гибел е общочовешка задача, дело на всички трудещи се, на всички народи."

Към неговите думи два пъти героят на социалистическия труд, кандидат-членът на ЦК на БКП **Господин Йорданов** — ръководител на младежки трудов колектив „Юрий Гагарин" към МР „Енергомонтаж" — Козлодуй, добави: „Нормални международни отношения са възможни. Аз твърдо вярвам в принципната и обективна позиция на съветското правителство и с цялото си сърце и душа възприемам стремежа му да избегне на всяка цена една драматична катастрофална конфронтация, която би довела до много човешки жертви и материални разрушения. Впечатление ми направиха думите на другаря М. С. Горбачов: „...И ако все пак някой се реши да нанесе първи ядрен удар, ще се обрече сам на мъчителна смърт — и дори не от ответния удар, а от последиците от взрива на собствените бойни заряди."

Оптимизъм буди осмисленият стремеж в съветската външна политика към пълно и всестранно разоръжаване, към мир на земята. Има ли честно мислещ, нормален човек на планетата, който да не приема като необходима реалност възможността до 2000 година да се ликвидира напълно ядреното оръжие в целия свят? Какво би оз-

Digitized by Google

начавало на практика това? Множество материални средства да отидат за подобряване благосъстоянието на народите. Хиляди, милиони детски усмивки, ведри погледи, устремени към прогреса умове и сърца, оптимистични одързостени воли, подчинили властно умствения потенциал на човека в името на неговия напредък. И ако Стокхолмската конференция не реализира напълно своя човеколюбив замисъл, ако алтернативата на програмата за „звездни войни", внесена в Организацията на обединените нации за изграждане на „звезден мир", за създаване на световна космическа организация, не получи максимален ефект, то всеки човек би следвало да се чувствува длъжник и съратник на общото интернационално миролюбиво дело, което трябва час по-скоро да възтържествува в целия свят.

Ние живеем и се трудим в 1986 година, обявена от ООН за година на мира. Приносът за запазването на мира на СССР е изключително голям. Своя влог страната на Съветите даде и с новата си политическа инициатива. Иска ми се да вярвам, че правителствата и народите на много страни няма да останат длъжници на повика за мир, за мирно съвместно съществуване, за свят без ядрена заплаха и ядрено въоръжаване, такъв свят, какъвто го рисуват децата ни в своите ярки рисунки и го възпяват в песните си. Мирен, трудов, градивен, уверен в бъдещето социалистически свят — с тържеството на своята хуманност и дълбока човешка правда."

Борис МАРКОВ
секретар на общинския
партиен комитет — Козлодуй

С ВЯРА В БЪДЕЩЕТО

И ние, жителите на крайграничното селище Кулата, с вълнение посрещнахме съобщението, че Съветският съюз продължава мораториума на ядрените взривове до 1 януари 1987 година, въпреки че САЩ упорито и безцеремонно демонстрират стремежа си да постигнат военно и политическо превъзходство в света.

Нашето село се намира на международния път София—Солун—Атина, почти до границата, там, където река Струма напуска родните предели и се отправя към територията на съседна Гърция.

Китно е село Кулата, заобиколено с красиво, богато поле, създавало и създаващо поминък на населението още от древни времена... Но хората не са могли в миналото да се радват на богатствата и красотите на земята си. В паметта на най-възрастните и сега се е запазил споменът от разказите на дедите им за зловещата „Кула", издигната на една от височините, от която турският бей наблюдавал как раята обработва земята му, „неговата земя". Тази „Кула" по-късно е предала и името на новообразуваното селище. Не са забравени и оскъдните парчета нивици, обработвани с волове и дървено рало, и тесните улички с тъмните схлупени къщици и плевни, и обилието на кръчмите.

Днес, пред очите на старите, с труда на младите на мястото на бедняшките къщи израснаха стотици двукатни домове, белнаха се прави постлани улици, кръчмите на мегдана изчезнаха, замениха ги модерна търговска сграда, читалище, училище, детска градина, детски

Digitized by Google

дом, аптека. Построени бяха модерен гранично-пропусквателен пункт с обекти на „Балкантурист", голяма железопътна гара.

В село Кулата живее високопатриотично, трудолюбиво българско население, заето в мирен труд. Една значителна част се труди в селското стопанство и обслужващата сфера. Расте и броят на промишлените работници. В модерния телчарник на промишлено-аграрния комплекс „Беласица" всяка година се отглеждат по над 700 телета. Продукцията от висококачествено грозде, праскови, зеленчуци, тютюн надхвърля 1 300 000 лева. Това е нашият, макар и малък, дял в общото социално-икономическо развитие на родината. Ние искаме да живеем в мир, за да множим богатствата ѝ.

На нас са ни особено близки словата на съветския ръководител за необходимостта да се укрепва сплотеността на всички миролюбиви сили около съветските предложения за опазване мира на планетата, против стремежите на отвъдокеанските кръстоносци да заслят своята безопасност за чужда сметка, в ущърб на другите. На събрания по трудови колективи жителите на Кулата изказаха възмущението си от опитите на САЩ навсякъде в „стратегически важни региони" упорито и вероломно да се намесват във вътрешните работи на народите. Изразяваме заедно с целия български народ благодарността си на Съветския съюз за едностранното продължаване на мораториума. В този акт, заявяваха изказалите се на събранията, ние виждаме ново ярко потвърждение на миролюбивата същност на социализма, на неговата историческа отговорност за живота на планетата.

Особено близка ни е идеята за превръщане на Балканския полуостров в безядрена зона. Затова състоялата се неотдавна среща между другаря Тодор Живков и господин Андреас Папандреу даде широк отзвук сред жителите на Кулата. С тази среща бе отгърната още една страница в летописа на българо-гръцките добросъседски отношения. В декларацията виждаме концентрирана политическата воля на България и Гърция да заздравяват и занапред тези отношения, документ, пръв по рода си между две балкански страни с различен обществен строй, които искат да живеят в мир и разбирателство. Ние, жителите на село Кулата, най-добре чувствуваме добрите българо-гръцки отношения, защото сме на самата граница. Честите гостувания между наши и гръцки граждани потвърждават добросъседските отношения. Когато идват у нас, повечето от тях не скриват възторга си от успехите ни в социалистическото изграждане. „Щом има у съседите, ще има и у нас" — казват. Споделяме взаимното задоволство от многобройните инициативи на двете правителства да живеем в мир и разбирателство, от решението на съветското правителство за продължаване на мораториума. Нашето население и гръцките ни гости считат, че здравата основа за добросъседски отношения е общата цел — запазването на мира. Стремежът за ведра обстановка бе ярко изразен и по време на походите на мира, преминаващи през нашия граничен пункт. Еднакво бе вълнението на гръцките и на българските жени, еднакво бе съдържанието на бурните възгласи в подкрепа на мира. Не само жените, но и цялото население на Кулата, а също и гръцките жени чувствуваха тези срещи като празници. Обединяваше ги идеята за мир в общия ни дом — Балканския полуостров.

„Добрият съсед е истинско съкровище" е казал древногръцкият поет Хезиод. В продължение на столетия животът е доказал правотата на тази мисъл. И днес ние, съвременниците на ядрения век, с много усилия и воля отстояваме тази истина.

Георги САРАНДЕВ
секретар на територриалната първична партийна организация в с. Кулата

Digitized by Google

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

СТОПАНИН — ТОВА ЗНАЧИ ОТГОВОРЕН

Бригадата за промишлени методи на производство в с. Ветрен, Пазарджишки окръг, вече има свой оформен социално-икономически облик. На двадесет и три хиляди декара обработваема земя се отглеждат различни земеделски култури, между които първо място се пада на лозата. От лозарството идват повече от половината доходи. Личният състав е 540 постоянно заети работници — механизатори, растениевъди, животновъди. Това е един разнороден на пръв поглед колектив, който обаче е осъзнал, че високи резултати могат да се получат само от съвместния високоефективен и качествен труд, от по-високата степен на стопанисване. За това има и някои организационни предпоставки: бригадата има самостоятелен баланс и собствена банкова сметка, приложена е вътрешностопанската сметка по бригадни подразделения.

„Тринадесетият конгрес на партията даде силен тласък за овладяване на високите постижения на научно-техническия прогрес — сподели Леваневски Бързаков, председател на профкомитета. — Даде ни стратегия за качествено нов растеж, за интензивно развитие на икономиката, за увеличаването на производството и подобряването на икономическите показатели чрез внедряването на високопроизводителна техника и прилагането на нови технологии. Тези задачи ние пряко свързваме с политическата и стопанската дейност за утвърждаване на колектива като стопанин."

Да! Конгресът начерта пътищата към бъдещето. Постави отговорни задачи, които първичната партийна организация, обхващаща комунистите от бригадата, с организираност и деловитост довежда до трудовия колектив. С творчеството на своите членове се стреми да осъществи прелом в отношението към научно-техническия прогрес и стопанисването. Политически мобилизира силите на колектива за борба срещу бюрократичните и психическите прегради, с всички сили го утвърждава като стопанин на социалистическата собственост.

Разбира се, трудовият колектив като стопанин има права и задължения, които трябва да реализира. Затова първичната партийна организация и общоселският партиен комитет бързо и системно организират изучаването и разясняването на проблемите, свързани с постановката за стопанина. Особено внимание отделят за усъвършенстуването на собствения стил и методи на работа. Засилват дейността и обхвата на партийния контрол, борбата срещу отрицателните явления. Разширяват общественото начало и включват повече безпартийни от колектива в политическата и обществената работа. Форми-

Digitized by Google

рат собствен опит, изучават и масово разпространяват постиженията на челниците. Приемат партийни членове в тези сектори, които имат решаващо значение за внедряване на новостите и изпълнението на социално-икономическите програми. Обърнати с лице към основните положения за качествено нов растеж, създават по-рационална организация на труд. И всичко това се стремят да подсигурят със самоконтрол и самодисциплина, да поддържат атмосфера на творческа активност и взаимопомощ, на уважение към труда на всеки. Главното, което характеризира дейността на колектива, е стремежът за преизпълнение на социално-икономическите планове, за снижение на материалните разходи, за подобряване качеството на продукцията. За първото шестмесечие на 1986 г. при план на материални разходи 2160 хил. лв. са изразходвани 1875 хил. лв., себестойността на 100 лв. обща продукция е снижена.

Приета е от общо събрание двегодишна програма за утвърждаването на бригадата като стопанин, която се реализира под ръководството и контрола на първичната партийна организация. В нея са набелязани целите. Определени са задачите. Провеждат ефективни мероприятия. В чест на XIII конгрес на БКП бригадата излезе с призив „Изпълнението на плана за общата продукция — 13 дни предсрочно". Въведени са лични паспорти за икономия на горива и смазочни материали при механизаторите. Пое се обещание за икономии на 10 хил. лв., а постигнаха 18 750 лв. Чувствително е подобрена работата по ежемесечния анализ. Сключен е договор за стопанисване на социално-битовата база.

„Независимо от успехите — поясни ръководителят на бригадата Венцислав Трончев — имаме забавяне на темповете за интензификация вследствие на някои причини. Едни от тях са извън колектива, други — в резултат на несъвършенство в организацията на работа, трети — вследствие нехайство към техниката, допускане на аварии, недостатъчни усилия за реализиране на по-висок коефициент на сменност при машините. Бюджетът на работното време на специалистите невинаги е рационален. Ръководствата в отделни случаи — сякаш са свикнали с тези положения, не проявяват в достатъчна степен упоритост за преодоляване на възникналите трудности. Невинаги се търси отговорност или налагаме наказания, които не съответствуват на степента на нарушенията. Често се появява доволство от постигнатото."

„Ръководството си дава сметка — каза секретарят на общоселския партиен комитет Стефан Чавдаров, — че поставената задача не е лека, че е много отговорна. С приетата програма целим за срок от две години да променим мисленето и отношението на всички членове на бригадата към опазването и правилното използване на основните производствени фондове, на социално-битовата база, към повишаване качеството на продукцията и нейното пълно реализиране. Когато анализираме постигнатото, все повече насочваме вниманието на всички към повишаване на отговорността за укрепване на дисциплината и създаване на обстановка на нетерпеливо изразходване на материалните средства и ликвидиране най-вече на преразходите в животновъдството, които са високи. Засилвахме охраната на стопанските дворове и фермите. И при нас разхищението на фуражите понякога ни кара сериозно да се замислим. Стремим се да подобряваме хигиената в животновъдството. Но главното ни задължение като стопани е изпълнението на производствения план. В него са фокусирали всички противоречия. Той гарантира необходимите темпове на развитие. А те са в интерес на членовете на колектива."

„Всяко невнимание понякога поражда потребителски настроения, стремеж за по-ниски планове, хитрувания за по-високи резултати с по-малко труд и усилия — допълни Любен Адов, секретар на първичната партийна организация. — Истинското социалистическо стопанисване за нас води до умножаване и усъвършенствуване на собствеността. В това са смисълът и ролята на икономическия механизъм. Той стимулира тези, които са по-добри стопани. Ето къде насочваме нашата политическа, организаторска и възпитателна работа в колектива."

Точен отговор на тези въпроси даде Тринадесетият конгрес на партията. Той посочи главното направление — внедряването на научно-техническия прогрес. Това е отразено и в програмата на колектива

Digitized by Google

за намаляване на ръчния труд, за подобряване на качеството на продукцията, за нейното опазване, за всеотдайна трудова дейност.

„Ето и примери в тази насока — поде Леваневски Бързаков. — В лозарското подразделение с технолог Георги Чипилов миналата година се премина на двусменен режим на работа при поливането. Поливаше се до 9 часа вечерта. И преизпълниха плана за гроздето със 164 тона. Често при прибирането на реколтата на фуражното подразделение не му достигат трудовите ресурси. Не може със собствени сили в срок да се справи със задачите. Тогава на помощ му идват други подразделения, които съзнателно и отговорно дават принос за общото дело — изпълнение на социално-икономическата програма. Работниците в кравефермата, когато има режим на електренергията или авария на агрегата, работят до полунощ, но доенето на животните се извършва."

Тези примери показват нарасналото чувство за отговорност на стопаните. Разбира се, ще бъдем неточни, ако не споменем, че обстановката за труд и творчество, за всеотдайността не е характерна за някои подразделения и за отделни кампании. Понякога дребни пречки и трудности стават причина за оправдание, за бездействие и липсата на инициатива. Случва се в стопанските дворове да има безредие. Или набрана е продукцията, вложен е труд, но траспортът закъснява. Работното време е свършило! И никой не остава да натовари приготвената стока. Оставят я цяла нощ на открито небе! Правилно разяснителната работа в бригадата е насочена към оформяне на разбиране и отношение, на поведение всеки да дава принос според възможностите си при решаването на тези проблеми. Възлагат се поръчения на комунистите. Правят се отчети. Чрез агитаторския колектив, ръководен от Таня Чепилова — заместник-партиен секретар, се провеждат срещи, разговори. Разяснява се вредата от дребните кражби на селскостопанската продукция, които не са изолирано явление. А използването на машините за лични нужди и превози?!... Налагат се административни наказания, но все още партийната организация и колективът подхождат за решаването на тези въпроси в повечето случаи пропагандно-агитационно.

●

Такова е мнението на част от стопанските и партийните дейци в селото. То се допълва от една анкета, резултатите от която карат ръководствата да погледнат по-самокритично на извършената организаторска и икономическа работа, да вникнат по-задълбочено в редица явления, да открият нови проблеми. Така например зад общата констатация, че проблемът качество е станал главен за трудовия колектив, се крият редица подвъпроси. Една трета от анкетираните отговорили, че произвежданата от тях продукция е висококачествена. Найоптимистични били заетите непосредствено в производството. Това е наложило извода, че партийнополитическата и възпитателната работа за стопанисването невинаги стигат до изпълнителите, че следва да се засилва гласността на оценките за качеството на вложения труд, че партийната работа трябва да се съсредоточи към личния пример и интерес. В нейния център да бъде човекът стопанин, с неговите грижи, стремежи и желания за преодоляване на психологическите бариери, за пълна изява на членовете на колектива. Упорито да се разбива неправилното разбиране в част от работниците, че заплащането им не е пряко свързано с качеството. Да се води борба за спазването на приетите от колектива вътрешни правила за организация на работната заплата.

Digitized by Google

Пак в същата анкета 80 на сто от работниците заявяват, че дисциплината е добра, а от ръководството — едва 5 на сто. Тази действителност поставя пред партийното ръководство изискването да се повишават принизеното разбиране и нестабилността в критериите за равнището и ролята на дисциплината и организираността. Нарушенията и отклоненията се квалифицират като порочни явления.

В голяма степен утвърждаването на стопанина зависи от еднопосочността на личните, колективните и държавните интереси. Особено значение са придобили социалните форми на поощрение — отдих, ползване на детски градини, транспорт, храна, услуги, екскурзии в чужбина.

Опазването на социалистическата собственост се е превърнало в основно задължение на всеки. Анкетата показва, че за по-голямата част от членовете на ветренската бригада все повече се утвърждава разбирането, че селскостопанската продукция се опазва, и то сравнително добре. И това наистина се оформя като реалност, вътрешно убеждение, което постоянно се реализира в поведението. И не без основание се отчита като завоюван успех от първичната партийна организация и колектива. Това обаче не води до самоуспокоение. Продължава разясняването, че стопанисването не е движение, не е инициатива, в които всеки може да участвува по собствено желание и преценка. То е право, което задължава. Затова на събрания на първичната партийна организация се разглеждат ревизионните актове на финансовите контролни органи. Дава се възможност да се вземе отношение от комунистите по провиненията. Създават се условия не да се коментира, а да се приемат принципни решения и мерки за пресичането на негативните явления. Организира се настъпление срещу безстопанствеността. Завишават се критериите за оценка на дейността.

Засилва се участието на колектива във формирането на плана. Отделя се внимание на предложенията и критичните бележки. Провежда се нашироко политическа работа за активизиране на хората, за разкриване на повече резерви. Започват от отделния човек и стигат до микроколектива, до общото събрание. Разкриването и използването на вътрешните резерви и възможности намират продължение, макар и в недостатъчна степен, в разработването на личните планове на специалистите. Като отговорна задача сега се оформя по-значителното участие на производствениците с предложения. Има какво да се желае и в подобряване условията на работа, привлекателността на селскостопанската професия, в системното повишаване на квалификацията. В бригадния съвет работническото представителство изисква повече усилия за активизирането му, за засилване на доверието, за вземане на мнението. Изисквания, които ще създадат условия за разгръщане на пряката демокрация, за по-пълната изява на стопанина, за всестранното общуване с колектива, което поражда по-благоприятен психически климат. Колективът чрез своите колективни органи все повече използва правото си на контрол за социално-икономическото развитие, за спазването на дисциплината и законността, за опазване на собствеността. Право, което изисква навременна и точна информираност на колектива по изпълнението на решенията.

В отношенията собственик — стопанин ръководителят на бригадата заема особено положение. Той обединява държавните, колективните и личните интереси. От неговия подход зависи социалнопсихическият климат. Неслучайно народът казва: „Каквото е ръководството — такава е бригадата!“ Утвърждаването на колектива като стопанин започва с авторитета на ръководителя. Неговият личен пример и поведение са заразяващи за трудолюбието, дисциплината, инициативността, всеотдайността. Затова Венцислав Трончев се стреми винаги

Digitized by Google

да бъде на трудните участъци. Работи до късно, разяснява, изисква, предлага за награди, за порицание...

В анкетата 50 на сто от работниците заявяват, че не са запознати добре с постановката за собственика и стопанина. Затова партийната организация налага диференцирания подход за разяснителна работа особено с по-младите хора. В отделни случаи понятието се разбира ограничено. Свежда се до опазване на собствеността, до борба с разхищенията и злоупотребите. В тази насока отражение дава и недостатъчната икономическа подготовка на изпълнителските кадри. За това центърът на политическата работа се пренася в първичния трудов колектив. Провеждат се мероприятия, които пряко засягат отделния човек, обхващат голямата част от колектива. Но едновременно с това се спазва принципът за по-малко мероприятия в работното време, което дава предимство на груповите и индивидуалните политически форми, на разговора на място. Съдържанието на политическата работа е насочено към формирането на икономическо мислене, на професионално умение, на морални норми — пестеливост, взаимопомощ, самоконтрол. Партийното и стопанското ръководство добре са осъзнали, че само желание в това направление е недостатъчно. Остава да тежи с цялата си сериозност проблемът за формиране у работниците на самочувствие на стопани като процес сложен и продължителен. То не може да бъде само плод на беседи, защото е трайно комплексно състояние. Има своята материална и духовна основа. Изгражда се на основата на междуличностните отношения в процеса на труда.

Особено внимание е заделено на социалистическото съревнование. То се е превърнало в метод за ръководство и стопанисване. Състоянието му определя равнището на стопанина и е в съответствие с изискванията на стопанската сметка и икономическия механизъм. Отчита се в кратки периоди от време. Дава се гласност на постиженията. Опитът на първенците се разпространява. Съревнованието оформя представата за дисциплината и реда. Показател е за организираността на колектива, за приноса на индивидуалния труд, за стопанското отношение и поведение на човека към производството. То е стимул за ефективен труд, бариера за намаляване на загубите на работно време, но при условие, че се осигури участието на всеки член от колектива.

Опит има, но партийното и стопанското ръководство във Ветрен не смята, че има завършен експеримент, че е създаден модел. Стопанисването е отношение към собствеността, към произвеждания продукт, отношение вътре в колектива към качеството на труда, към реда и дисциплината. А затова се изисква настойчива работа, непрекъснато внимание, политическа оценка на явленията и партиен контрол за изпълнение на решенията.

Иван ИГНАТОВ
кореспондент на „Партиен живот"

Digitized by Google

ИЗКУСТВОТО ДА РАБОТИМ С ТЕЗИ ОКОЛО НАС

Завод „Вида“ е основан през 1962 година. В него работят около 2000 души. През 1984 г. е удостоен със званието „Образцов социалистически завод“. Колективът му приключи осмата петилетка успешно — произведе над плана обща промишлена продукция в размер на 5 322 000 лева, стокова продукция над 4 268 000 лева, продукция с оценка „К“ за над 6 735 000.

Тук съществуват здрава трудова атмосфера, другарски отношения, сплотеност и единство между ръководителите и членовете на трудовия колектив на принципна основа. Всичко това е обективна предпоставка не само да се изпълняват производствените задачи, но и да се формират високи нравствени качества у управленския и изпълнителския състав.

С НОВИ НРАВСТВЕНИ КРИТЕРИИ

За формирането на новата социалистическа личност, за нейното по-нататъшно усъвършенствуване и реализиране от голямо значение е подобряването на стила и методите на работа и ръководство. В материалите на XIII конгрес се посочва, че сега е необходимо „... да се издига социалният престиж на творческата личност, да се формират нови нравствени критерии и образци на поведение“.

Тези изисквания се отнасят с още по-голяма сила и за ръководните кадри. Чрез своите политически, делови и морални качества, чрез всекидневното си поведение и начин на живот ръководителите способствуват да се създава оптимален социален климат в колектива, който ръководят.

Ето защо партийният комитет на завода се стреми да създава условия, политическа атмосфера за формиране на ново мислене и нов подход в дейността на всички кадри, на висока социалистическа съзнателност у творците на блага. Под негово ръководство тук все повече се утвърждават както високата принципност и единоначалието, така и колективността, правилното разграничаване на функциите и взаимодействието между различните субекти на социално управление.

— Рецепти за взаимодействие между отделните ръководители и ръководства няма — споделя Тошо Йорданов, директор на завода. — Има общи принципи. Това са ленинските принципи на партиен живот и ръководство.

— Ние помагаме, изискваме, контролираме задачите да се решават колективно и с висока лична отговорност — допълва Георгица Кръстева, секретар на заводския партиен комитет. — Така се създава възможност за единомислие и единодействие в съвместната работа. Считаме, че това е един от значимите фактори, който способствува за добрия социалнопсихически климат в колектива.

Взаимодействието, независимо от различията в подготовката, опита и личните качества на отделните кадри, тук се изгражда на основата на общите цели и интереси, в съответствие с високите критерии за качествено нов растеж в икономиката. На тази основа се постигат единомислие и максимална координираност в действията, непрестанно растящ професионализъм, инициативност и деловитост в работата.

Digitized by Google

Връщаме се към изразеното становище от Георгица Кръстева: „Всички задачи решаваме колективно... Утвърденият стил на работа и ръководство в завода доказва, че става дума за истинска, а не формална колективност. Тя се проявява не само при вземането на решение по даден въпрос, а и при практическото участие на ръководните кадри в решаването на всички основни въпроси, които се отнасят до интересите на колектива."

За да могат ръководителите да общуват с подчинените си, с хората, да им въздействуват, да ги ориентират, е необходимо да познават тяхната психика и да съобразяват подхода си с нея. На това е отделял особено внимание В. И. Ленин. Той е съветвал, че за да има успех в работата си с хората, не е достатъчно на един ръководител само правилно да построява основните задачи. Необходими са още: „... особен такт, умение да се пристъпи към масата по особен начин във всеки конкретен случай".

Безспорно от изключителна важност за осъществяването на това ленинско изискване е умело прилаганият от ръководителите индивидуален подход. Затова и тук в завода е неотменно изискването на партийния комитет те да си изработват „особен такт" към хората, към тези, които ръководят. Да се познават индивидуалните психически особености на всеки. За постигането на тази цел се използват и досегашните, и нови форми на политическо ръководство — и отчетите пред партийните събрания, и поръченията, и оценките за владеенето на педагогиката в управленската дейност...

Какво мислят заводските ръководители по този въпрос?

Марушка Цветкова, заместник-директор: „В едно предприятие, ако няма правилно изградени, на принципна основа взаимоотношения между партийния секретар и директора, добро взаимодействие, работата не върви. А при нас тъкмо това е едно голямо достойнство за двамата ръководители. Наистина за пример са техните взаимоотношения, умението им да общуват с хората."

Димитър Попов, заместник-директор: „На кадрите в завода се дава възможност за изява. В израстването им решаващо влияние има опитът на директора и на партийния секретар."

Вера Димитрова, секретар на заводския партиен комитет по идеологическата работа: „И двамата зачитат отделната личност. Осъществени са единодействие и еднопосочност в постигането на целите. Проявяват голяма тактичност в работата с хората."

Митко Цеков, главен счетоводител: „Дава ни се самостоятелност в работата. Разчита се на нашата компетентност."

Тази оценка, а и нашите наблюдения показват, че в това ръководство е намерена точната мяра в общуването между кадрите. Осъществява се и желаното единство, и задължението всеки да поеме своя дял от отговорностите.

Стамен Костов: „В рамките на работното време е утвърден стил на голяма взискателност и отговорност, а в останалото време сме просто приятели, другари."

Митко Цеков: „Винаги чувствуваме подкрепата и другарското рамо на ръководителя."

Вече стана дума, че и партийният секретар, и директорът умело прилагат индивидуалния подход в работата си с ръководните и изпълнителските кадри. Отчитат неповторимото у хората. В ръководната и възпитателната си работа се опират на положителното в личността, на нейните интереси и склонности, на здравите й нравствени позиции, на доброжелателното им отношение към другите.

Да, този извод се потвърждава и от разговорите, и при наблюденията ни по време на социологическото изследване. Една част от

Digitized by Google

ръководните кадри в завода смятат, че за да се осъществят дълбоко и трайно взаимодействие и взаиморазбиране, е необходимо, на първо място, ръководителите да притежават качествата насоченост и ориентиране към положителното у подчинените си, посочено от 50 на сто от изследваните лица; на второ място — да усвоят маниера на деликатното, тактичното, вежливото, доброжелателното отношение към другите (при 48 на сто); на трето място — способността на ръководителя да се поставя на мястото на друг (при 25 на сто), и на четвърто място — способността да съпреживяват всичко положително с колегите си (при 25 на сто).

В Отчета на ЦК на БКП пред XIII конгрес на БКП е записано: „Решаващо значение придобива умението на кадрите да общуват с хората, да се вслушват в техния глас, да създават условия за разгръщане на творчество и инициатива."

Това идва да ни подскаже, че при изучаване и анализиране проблема на единодействието между ръководните органи, между ръководителите от особена важност са компенсиращите възможности на общуването помежду им. Така е, защото те допринасят за създаване на атмосфера на доброжелателност, уважение, доверие, за активизиране вътрешните, духовните сили на човека, за поддържане на своеобразен социалнопсихичен тонус в съвместната работа.

Анализът на опита на завод „Вида" на основата на социологическото проучване сочи, че в основата на единството на силите на кадрите, на социалната съвместимост между членовете на ръководствата, стоят не само общите цели, но и общите интереси. Колкото по-големи, т. е. колкото обществено или лично те са по-значими, толкова по-голяма и трайна е съвместимостта.

А сега несъмнено фундаментът на всяко единение на силите, взаимодействието, социалната съвместимост са високите критерии и изисквания за качествено нов растеж в икономиката, за най-пълно използване съвременните постижения на научно-техническия прогрес.

В подкрепа на това са и споделените мисли от някои ръководители в завода:

Тошо Йорданов: „В основата на взаимното разбиране е личността да се зачита и уважава. И особено нейният принос и способности за съвременно техническо равнище на производството."

Стамен Костов: „Главното при нас е, че двамата — директор и партиен секретар, оказват и голямо доверие, и взискателност към другите. Това е най-стимулиращото средство за преустройство сега не само в стила на работа на отделни ръководители, но и на всички до един."

Димитър Попов: „Доверието! Дори и в случаите, когато има неуспехи по вина на друг, директорът е съпричастен в отговорността."

Изводът, който може да се направи, е, че доверието в общуването между ръководителите в завода се осъществява не по силата на принуждаващите ги към това външни обстоятелства, а вследствие на техните морални и нравствени качества.

Данните от изследването показват потребност от нравствено-психологическа близост между общуващите ръководители. Тя се постига чрез механизмите на доверието, на личния пример, на вниманието и уважението и се изразява в чувството на симпатия, в подчертания интерес един към друг, в необходимостта от взаимна помощ и информация по определени въпроси. На тази основа те уточняват своите позиции, регулират своето поведение, адаптират се към новите условия и изисквания на работа и живот.

Как влияе в тази среда механизмът на доверието?

Човек изпитва уважение и доверие към друг човек, съчувствува и

Digitized by Google

съпреживява с него, ако е способен да се постави на мястото на другия, ако за него е ясна, близка и приемлива позицията на този човек, с когото общува и работи.

Общувайки, ръководителите в една или друга степен се разкриват и по този начин спомагат за по-бързото взаимно опознаване. Това е най-добре изразено при постигнатото в завода взаимно доверие. При действието на този механизъм ситуацията е оценена като адекватна за „обмен на доверие". Разбира се, това зависи много от изкуството на директора да общува с хората, от умението му да установи психологически комфорт при диалога, да отчита психическото състояние на партньора си в разговора, да създаде обстановка беседата да се води на равноправни и взаимноизгодни начала.

Взаимоотношенията, общуването между ръководителите е сложно и противоречиво, както са сложни и противоречиви самите социалнопсихични явления. В едни условия то може да бъде положително и да усилва резултатите от въздействието, а при други — отрицателно, да затрудни и да ограничи неговата реализация. Оттук произтича и управленската задача за целенасочено регулиране на тяхното действие.

Има ли в завода конфликтни ситуации?

Стамен Костов: „Имаме и конфликтни ситуации. На заседания сме стигали до остри спорове, сблъсъци, но на всекиго прави чест, че след като сме спорили и сме взели колективно решение, никой не го коментира с цел да злепостави другия."

КОЛЕКТИВЪТ

„Имаме политически високо възпитан колектив, който е способен да се справя с всякакви трудности" — споделя Георгица Кръстева. И действително от директора и партийния секретар до отделния работник, т. е. по цялата верига, е утвърден стил на голяма взискателност, отговорност, на инициативност и творчество в работата, стил, който не потиска и не унижава достойнствата на отделния работник, а формира и утвърждава нравствените добродетели у всеки.

Важен елемент от системата на възпитателната работа, от дейността на партийната организация за нов подход към проблемите е изискването за непрекъснато обогатяване на традициите в живота на трудовия колектив. Тържественото приемане на новопостъпилите например дава положително отражение върху активността и привързаността им към колектива. Приети радушно, те стават равноправни негови членове. Създадената обстановка на взаимно уважение, принципност и внимание към хората, чувството за лично достойнство и чест се допълват от колективната чест. Честта на колектива се защитава чрез доброкачествената продукция, чрез производствените, творческите и другите резултати от труда. Много работници притежават свой качествен щемпел, издигат честта на заводската марка, на професията. Това са явления, които имат огромно възпитателно значение за работниците, формират у тях нови нравствени качества и добродетели, нов начин на мислене и живот. Всичко това обединява хората, създава обективни предпоставки за оптимални междуличностни отношения.

Личното общуване между ръководители и изпълнители, между комунисти и членове на трудовия колектив се осъществява най-добре в процеса на индивидуалната работа. Неговата ефективност зависи от множество фактори. Сред тях се открояват психологическите. Овладяването на психическите механизми на въздействие, съобразяване-

Digitized by Google

то с психическите особености на обекта на въздействие е онзи голям резерв, който умело се използва за повишаване на ефективността на идеологическото въздействие на партийните организации и комунистите върху трудещите се.

Когато преценяваме състоянието на индивидуалната работа, когато търсим механизмите на нейното влияние върху хората, имаме предвид нейното съдържание. То включва всички проблеми на партийната политика. Анализът на резултатите от социологическото изследване в завода сочи, че комунистите са отделяли първостепенно място на въпросите за изпълнението на насрещните планове (25 на сто), на трудовото и нравственото възпитание (20 на сто), на борбата против отрицателните явления (15 на сто). А също така на изграждането на добри междуличностни отношения (55 на сто), на проблемите от личен характер (40 на сто) и други.

Нови измерения има връзката на политическия пратеник на партията на стопанския фронт с работниците и в областта на специфично-личностните взаимоотношения. Той, комунистът, не е само политически ръководител и възпитател, другар по работа, но и техен приятел. Успехът в работата му зависи не само от неговата идеологическа, политическа и професионална подготовка, но и от умението му да разбира другаря си, да го уважава и да проявява готовност да му помага при необходимост. Това е много важно, за да може той да изгради онзи психически мост, който е необходим за комплексно решаване на всички задачи — производствени, социални, културни...

За създаването на добър социалнопсихически климат първичните партийни организации в завода се опират на личния пример на комунистите. (Това се потвърждава от 60 на сто от анкетираните лица.) Неизмерима е силата на този социалнопсихологически механизъм. Без добър личен пример не могат да се свържат непосредствено целите с практиката, да се превърнат придобитите знания и убеждения в норми на поведение.

Комунистът-ръководител е човек от масите. Той живее сред тях и се различава по това, че най-добре разбира проблемите им, познава техните индивидуални особености, умее да подхожда диференцирано за решаването им. С начина си на живот, с дружеските си отношения към тях, с готовността си винаги, когато има възможност, да им се притече на помощ, с уважението на тяхното достойнство спечелва абсолютното им доверие.

На въпроса: „При какви условия смятате, че можете да постигнете единомислие и единодействие в съвместната ви работа?“, 80 на сто от комунистите и 50 на сто от безпартийните отговарят, че това може да стане, когато има взаимно доверие и по лични, и по служебни въпроси.

Всеки човек има определена социална ценност. Той желае да бъде забелязана и оценена тази ценност. С показаното внимание и уважение към него се изгражда мостът на оптимално общуване, открива се пътят към сърцето на другия. Това е решителна стъпка за създаване на съответна благоприятна психическа нагласа у редовия член на колектива да възприеме указанията като доброжелателни, като полезни за него.

За да се изгради правилна система за индивидуално въздействие, трябва да е известно с кои свои качества даден ръководител, комунистът най-силно въздействува върху другите. Особено важно бе чрез изследването да се изясни как членовете на трудовия колектив, обект на индивидуална работа, оценяват тези качества. На първо място се поставя внимателното отношение и уважение към хората — 47 на сто;

Digitized by Google

на второ — умението да влизат в контакт с хората — 32 на сто; на трето — по-голямата професионална квалификация и опит в работата — 25 на сто; на пето — личният пример в труда — 22 на сто. Анализът на данните от оценката на работниците дава основание да обособим посочените качества в две групи: качества за изпълнение на комуникативната им функция и професионални трудови качества.

В завода е налице една устойчивост в проявлението на комуникативните качества у ръководителите, които са необходимо условие за успешно протичане на съвместната трудова дейност. Внимателното им отношение и уважение, умението им да влизат в контакт с хората създават съответната психическа нагласа на доброжелателност и обстановка на доверие. Тези качества са първостепенна психическа предпоставка и един от главните фактори за формиране на отношения на искреност, на зачитане достойнството на всеки.

Обърнахме се с молба към Бонка Алексиева, първата наставничка във Видински окръг, обучила 29 работнички от завод „Вида", да степенува качествата, с които най-силно е въздействувала на новопостъпилите работници:

— На първо място бих поставила човешките взаимоотношения. Нужно е на човек да дадеш топлина, да му окажеш доверие, след което идва помощта в работата! Човек изгуби ли доверието, почвата под краката си, няма да може да усвои работата.

Всичко това показва, че във взаимоотношенията между ръководители и изпълнители, между членовете на трудовия колектив се формират и проявяват свойствата на личността и на първо място комуникативните и моралните черти на характера й. Тези качества са необходими за формиране на отношение на искреност и зачитане на взаимните интереси.

Утвърденият стил на работа и ръководство в завод „Вида" доказва, че умението да се общува с хората, с творците на блага е неделима част от голямата цел — формирането на новия човек!

Кирилка ПЕШЕВА

ПОСТИЖЕНИЯТА ОТКРИВАТ НОВИ ВЪЗМОЖНОСТИ

През юни тази година Софийският окръжен комитет на партията утвърди на свой пленум Програма за интензивно и устойчиво развитие на селското стопанство до 1990 и двехилядната година. За партийното ръководство на селищната система с център с. Божурище и за стопанското ръководство на АПК показателите, залегнали в програмата, на пръв поглед не представляват особен проблем. Комплексът е един от челните в окръга, а по производството на фуражи може да мери постиженията си с водещите в страната. И все пак в стила на работата на общинския комитет, на първичните партийни организации е залегнало неспокойствието от постигнатото, което ни кара да тър-

Digitized by Google

сим нови методи, да вникваме по-задълбочено в смисъла на партийните постановки за качествено нов растеж.

При нас има стабилна основа за такъв растеж. Осмата петилетка бе един ползотворен период за развитието на селското стопанство. Петилетният план за общата селскостопанска продукция бе изпълнен на 104 процента, съвкупната печалба — на 101 и обществената производителност на труда — на 103. Ръст бележи и личното стопанство, от което през 1985 г. в сравнение с 1981 г. беше изкупено 12 процента повече мляко, 27 процента повече месо, удвои се броят на изкупените яйца.

Нашият район е със силно развито животновъдство. Ето защо винаги първа задача пред общинската партийна организация е производството на повече фураж. На предно място поставяме зърнопроизводството и неговото ефективно използване.

В резултат на проведените конкретни организационни и масово-политически мероприятия за повишаване културата на земеделието, на базата на запазването на почвеното плодородие, на селекцията и управлението на добивите през годините на осмата петилетка постигнахме съществено увеличение на добивите от всички земеделски култури. При хлебното и фуражното зърно този ръст е 54,5 процента. Сега селскостопанските ръководители и специалистите внедряват нови начини за обработка на почвата в зависимост от почвените типове, повишават коефициента на използването на земята, като държат строга сметка за оптималното гарниране на посевите съобразно отделния блок и сорт. Ежегодно сортовата структура се изменя в полза на по-високодобивните и пригодни за нашите условия сортове и хибриди. В това отношение важно място имат опитното поле на АПК и предварителните производствени опити.

Особено внимание се отделя на новата технология за еталонно производство на интензивни посеви върху значителни площи: пшеница — 8000 дка, ечемик — 3000 дка, люцерна — 2000 дка, царевица за силаж — 7000 дка. В структурата на посевите, както се вижда това, не са вече показни парцели и дават реален принос за постигането на високи средни добиви в комплекса.

Важно направление в интензификацията е повишаването на качеството на растителнозащитните мероприятия. За целта са картотекирани всички блокове по степен и видове заплевяемост, а внасянето на минералните торове става на базата на разработените от Института по почвознание и програмиране на добивите таболограми.

Специални мерки се вземат за осигуряване на необходимия за преживното животновъдство царевичен силаж и люцерното сено с повишена влажност. Получават се вече по 4500 кг силажна царевица от декар и на тази база се реши задачата за типизираното хранене, факт, който на практика доказва, че порода без съответното равнище на хранене е разминаване с технологията.

Стъпвайки на здрава фуражна база, отрасълът имаше една богата предпоставка за развитие, но общинският комитет разбираше, че трябва да се отиде по-нататък, като се задълбочи и работата със субективния фактор — с ръководители, специалисти и животновъди. Кадровото обезпечаване е било проблем номер едно през последните години не само за общинския комитет и ръководството на АПК, но и за бригадите, за първичните партийни организации във всяко село.

Близостта до столичния град създава трудности, но в резултат на конкретната и делова работа, на ежегодните контакти с хората от страна на членовете на партийните бюра и на комунистите успяхме в последните 4—5 години да ликвидираме текучеството в отрасъла и сега разполагаме с добър кадрови потенциал.

Digitized by Google

В резултат на взетите мерки 96 процента от животновъдите са местни хора, 40 процента от доячите имат първи клас квалификация, а останалите втори. За това, че има стабилитет на животновъдите, говори и фактът, че 62 процента са с трудов стаж над 10 години. Ликвидирането на текучеството е добър резултат, но това не е достатъчно. Усилията ни са насочени към търсене на нови форми за даване обществена значимост на професията на животновъда, стремим се да се утвърдят потомствени животновъди, да подобряваме условията на труд. Затова в последните години получихме добри резултати в животновъдството — през 1985 г. средната продуктивност при кравите достигна 4419 л, а при овцете 93 л. Особено добри са резултатите през първото полугодие на тази година, където за шестте месеца средната продуктивност при кравите нарасна с 409 л и очакваме средната годишна млечност да надхвърли 4700 л от фуражна крава и 100 л от овца, което дава възможност да достигнем още през 1986 г. поставената задача в програмата на ОК на БКП за 1990 година.

Успехите, които сме постигнали както в растениевъдството, така и в животновъдството, до голяма степен се дължат на близката и конкретна помощ, която ни оказват научните институти. При нас научните сътрудници намират добра база за внедряване, отзивчивост към новостите от специалисти и редови труженици. Така например с Института по животновъдство в Костинброд имаме съвместна амбиция да постигнем за целия комплекс от овцевъдството над 100 л мляко от овца, 115—120 броя агнета от 100 овце майки и още през 1987 г. да започнем да печелим от този подотрасъл.

●

Успехите не ни освобождават от задължението да погледнем критично на нерешените въпроси, на неоползотворените възможности, още повече че постигнатото трябва да оценяваме от позицията на задачите и критериите, които постави партията на днешния етап от нашето развитие. Това са, както не един път е подчертавал др. Тодор Живков, резултатите не на днешния и на вчерашния ден, а резултати на челниците в производството, на световно равнище. Да се върви по линията на принципно нови решения, а не по пътя на усъвършенстуването на стари постижения и стари представи. В този дух какво ни тревожи сега, към какво насочваме вниманието на комунистите от общинската партийна организация?

С даването широк простор на химизацията се създадоха допълнителни проблеми, свързани със запазването и повишаването на почвеното плодородие. Явно, че трябва нов подход, научна основа за отчитане на торовото последствие за продължителен период от време, за даване на хранителните елементи на растенията според биологичните потребности — едно решение, което ще окаже пряко влияние и върху намаляване себестойността на продукцията. Като прибавим минималните и нулевите обработки и директната сеитба, виждаме колко е необходимо нашите специалисти да овладеят до съвършенство управлението на формирането на добива в зависимост от елементите на целия органичен комплекс.

Въпреки добрите резултати от животновъдството, ние си даваме сметка и за нерешените проблеми в говедовъдството — ниска плодовитост, тенденции за повишаване себестойността на продукцията, бавни темпове на нарастване на производителността на труда. Причините са изяснени, вече се вземат мерки, за да коригираме несполуките в

Digitized by Google

тези три направления. На първо място ще въведем нова технология за отглеждането на животните. Изграждаме нова модерна база: комплекс за 600 крави в с. Гурмазово, за 1500 телета за угояване в с. Хераково и за 1500 юници в с. Пожарево. Едновременно с това ще реконструираме и модернизираме съществуващата база. Още тази година ще въведем изцяло при кравите хранене извън оборите в дворчетата с покрити ясли, а около 70 процента от тях ще се доят в доилни зали. През следващите години ще решим преустройството на фермите (от вързано отглеждане в свободно — боксово, и доене в доилни зали). Изпълнява се и разработената съвместно с Централната осеменителна станция програма за достигане на плодовитост над 90 телета от 100 крави. В крайна сметка за няколко години следва да постигнем производство на 100 л мляко за 1,5 — 2 човекочаса и един животновъд да се грижи за не по-малко от 100 броя животни.

●

Естествено е, че големите и отговорни задачи, които партията поставя, не могат да се доведат докрай, ако липсва постоянно близко и конкретно партийно ръководство. Оттук идват и отговорните задачи пред общинския партиен комитет главно с насоченост за издигане ролята и мястото на териториалните първични партийни организации. Те се утвърдиха като политически ръководители в селото и политически гарант за изпълнението на отговорните задачи, стоящи пред бригадите от селското стопанство в направление по-нататъшна интензификация на производството.

Усилията на комитета бяха насочени към повишаване бойкостта на първичните партийни организации със стремеж да се създава обстановка, която да дава по-голям простор на инициативата на кадрите. Проведохме редица мероприятия с цел засилване самостоятелността, самодейността и настъпателността на първичните организации и всичко това да бъде в съзвучие с инициативата и активността на комунистите. Тъй като сърцевината на политическата работа е работата с хората, една от главните задачи на партийната организация е да се изявяват като генератори на новото. Това означава те да подбуждат, да насочват, да стимулират, да използват наличните средства и форми на дейност за максимално активизиране на творческите възможности на всеки. Да насочват и да изискват от комунистите и профсъюзната организация, от стопанското ръководство да създават максимално благоприятни условия за развитие и оползотворяване на творческия потенциал на всички членове на трудовия колектив. Специално внимание партийният комитет отделя на издигане ролята на партийните групи особено на изграждането и дейността на временните партийни групи. Главно чрез тях особено там, където има добри групови отговорници, задачите стигат навреме, с нужния политически заряд до трудовите колективи. Пак чрез тях най-ясно се долавят всички настроения и тенденции, което дава възможност първичните партийни организации и партийните бюра най-бързо да откликват на назрелите потребности, да влияят на творческата активност на хората.

Общинският партиен комитет отделя голямо внимание на подбора, подготовката и възпитанието на ръководните кадри, работещи в селското стопанство. Днес разполагаме с добри ръководители на бригадите и специалисти, две трети от които са членове на БКП. Всички специалисти са с висше образование, повечето от тях имат дългогодишен стаж в АПК, мнозина са партийни секретари, партийни групо-

Digitized by Google

ви отговорници — кадри, в чиято работа е постигнато много добро сливане на стопанската компетентност с чувството за висока обществане отговорност и партийнополитически поглед както към хората, с които работят, така и към проблемите и задачите, които им се налагат да решават. Това са дейци, които проявяват жив интерес към новото в селскостопанската наука и практика.

Когато преценяваме равнището на партийнополитическата работа в общинската партийна организация, виждаме, че трябва да се решават редица проблеми, които съвременният етап поставя. Така например считаме, че независимо от добрата работа на партийните групи събирането на всички комунисти от едно голямо село в една първична организация не дава възможност да се концентрира вниманието в решаването на големите проблеми за качествено нов растеж в различните подотрасли на селското стопанство. В с. Храбърско имаме изградена партийна организация в състава на първичната, но времето още е малко да направим изводи доколко това е повлияло на комунистите от селското стопанство за повишаване на тяхната активност.

Все още общинският комитет не е достатъчно взискателен към ръководството на АПК по отношение на създаване на съвременни условия на труд и бит за механизаторите и животновъдите. Ние изживяхме етапа, който беше характерен с привлекателната сила главно на трудовото възнаграждение. Хората се замогнаха, а близостта до столицата утре може да ни постави отново проблема за работната ръка, ако не работим навреме за издигане престижа и привлекателността на селскостопанския труд, ако не гледаме на човека в диалектическата зависимост — труженик, творец, потребител.

Новите задачи изискват да се усъвършенствува партийното ръководство на селското стопанство, като главно изменяме стила на работа. Решително ще повишим взискателността към кадрите не на думи, а като се оценяват те по конкретните им дела. Целим да изградим стил, който отхвърля като ненужен празния шум, общите приказки и представителността. Главното, решаващото сега в работата на партийния комитет е да вдигнем на боева нога общинската партийна организация, да мобилизираме всички кадри, работещи в селското стопанство, да издигнем авангардната роля и личния пример на комунистите. Това ще бъде гаранция за успешното изпълнение на задачите, които постави Тринадесетият партиен конгрес.

Марин ТОНЧЕВ
първи секретар на общинския
комитет на партията — Божурище

Digitized by Google

МАРКСИСТКО-ЛЕНИНСКИТЕ ПАРТИИ НА СТРАНИТЕ ОТ СОЦИАЛИСТИЧЕСКАТА ОБЩНОСТ ЗА ВЪЗПИТАНИЕТО НА МЛАДЕЖТА

Цялата история на младежкото движение в социалистическите страни свидетелствува, че именно под ръководството на комунистическите партии младежките съюзи се изявиха като последователен изразител на интересите на младото поколение, провеждаха и провеждат активна работа за възпитание на младежите и девойките в духа на марксизма-ленинизма, за тяхното мобилизиране на борба за преустройство на обществото на нови начала, за тържеството на социализма и комунизма. Това е една от главните закономерности на развитието на младежкото движение в страните на социализма.

Победата на социалистическия строй създаде принципно нови условия за дейност на младото поколение, за развитие на неговата обществено-политическа активност. В социалистическите страни на младежта са предоставени големи и всестранни права, които са затвърдени в законодателството и се осигуряват от цяла система политически, юридически и материални гаранции.

Основните цели и задачи на младежкото движение в социалистическите страни се предопределят от самите обективни условия на развитието на социалистическото общество. На преден план стоят съзиданието, самоотвержената целенасочена работа за изграждането на новото общество, за формирането на новия човек. Това е една от главните общи черти на младежкото движение в социалистическите страни. Сред не по-малко важните закономерности на младежкото движение е неговото органично единство с революционната борба на пролетариата, единството и приемствеността на революционните поколения, възприемането на славните традиции и опита на работническата класа и нейния авангард — марксистко-ленинската партия.

Качествено новите изисквания към политическата работа с младежта произтичат преди всичко от следните фактори:

Първо, от това, че в хода на изграждането на развитото социалистическо общество се извършват дълбоки промени във всички сфери на живота. Опитът на комунистическите и работническите партии показва, че динамиката и увеличаващите се мащаби на общественото развитие обуславят все нови и нови изисквания към знанията и уменията, към политическата твърдост и социалната активност на младото поколение. Повече от когато и да било по-рано комунистическите и работническите партии работят за въоръжаване на всеки млад човек с марксистко-ленинската идеология. Необходимо е да се засилва влиянието на всички комунисти и съзнателни работници върху процеса на образованието и възпитанието на младежта, които все повече стават дело на цялото общество.

Второ, от това, че съвременната младеж расте в условията на ожесточена класова борба на международната арена, в условията на най-тежки изпитания за делото на мира. Според нас важен аспект в работата с младежта е да се допринася за заздравяване на нейните класови позиции в борбата за мир, за развитие на готовността ѝ да защитава социалистическите завоевания.

Трето, със своя духовен потенциал и материални ресурси страните от социалистическата общност навлязоха в нов етап на осъществяването на икономическата и социалната стратегия на комунистическите и работническите партии и това поставя по съвсем нов начин въпроса за използването на творческите сили на младежта. Тя трябва да се насочи към творчески труд, да ѝ се оказва доверие при решаването на сложните икономически и научно-технически задачи.

Четвърто, от диалектическата взаимовръзка, състояща се в това, че в зависимост от постоянното засилване на ръководната роля на марксистко-ленинските партии в комплексното политическо ръко-

Digitized by Google

водство на обществените процеси същевременно се повишава и ролята на младежките организации като помощник и боеви резерв на тези партии. От това произтича също нарастващата отговорност на комунистите да оказват помощ и подкрепа на младежките съюзи.

Пето, от по-широките възможности, които социалистическото общество осигурява за развитието и изявата на всички способности и таланти на младежта. Важно е присъщите на младежта способности да се насочват последователно към самостоятелна, съзнателна дейност, да се използват за формирането на комунистически черти в характера на младежта, за възпитание на любов към труда, на организираност, смелост и колективизъм, за понататъшно утвърждаване на социалистическия начин на живот.

Комунистическите партии отделят голямо внимание на формирането на политическото съзнание на младото поколение, на неговото участие в изграждането на новото общество и заздравяването на позициите на реалния социализъм. Определяйки отношението на съветските комунисти към младото поколение, на XXVII конгрес на КПСС се подчерта: „Бъдещето в голяма степен се определя от това, каква младеж възпитаваме днес. Това е задача на цялата партия, на целия народ."[1]

Историята на Ленинския комсомол, неговото настояще са ярко свидетелство за неизменната истина, че младежката организация може да постигне успехи в своята работа, да стане действително масова, действително боева и комунистическа само под ръководството на партията на комунистите.

Благодарение на ръководството и грижливото внимание на КПСС ролята на ВЛКСМ в живота на съветското общество нараства. Комунистическата партия отделя постоянно внимание на възпитателната работа с младежта. Нова ярка проява на нейната грижа за младото поколение е постановлението на ЦК на КПСС „За по-нататъшно подобряване на партийното ръководство на Комсомола и повишаване на ролята му за комунистическото възпитание на младежта". Централният комитет на партията подчерта, че по-нататъшното подобряване на възпитанието на подрастващото поколение трябва да се разглежда като най-важно партийно, държавно и общонародно дело.

КПСС се грижи непрестанно за активното въвличане на младежта в обществено-политическия живот, в управлението на държавните и обществените работи. В този план у нас се прави много. В работата на XXVII конгрес на КПСС участвуваха 682 съветски, профсъюзни и комсомолски работници.

Комсомолците и младежта са представени широко във всички звена на съветите на народните депутати. Младите хора на възраст до 30 години представляват една трета от всички депутати в съветите, 225 комсомолци са депутати във Върховния съвет на СССР. Над 3,6 милиона младежи и девойки влизат в състава на изборните профсъюзни органи, 1,6 милиона комсомолци — в органите за народен контрол.

Следва да се отбележи, че първият секретар на ЦК на ВЛКСМ се избира за член на Президиума на Върховния съвет на СССР, представители на Комсомола влизат в състава на колегиумите на редица министерства и ведомства, на Комитета за народен контрол на СССР, Президиума на ВЦСПС и Президиума на ЦК на ДОСААФ.

Партията насочва Комсомола да използва по-пълно предоставените му права и пълномощия, включително да обсъжда и поставя пред съответните партийни органи въпроси за работата на дадено предприятие, колхоз или учреждение. Комсомолците участвуват в разработването на плановете за икономическо и социално развитие на трудовите колективи; в работата на постояннодействуващите производствени съвещания; в осъществяването на контрол върху спазването на законодателството за охрана на труда на младежта от страна на администрацията; в разпределението на средствата за материално стимулиране, на жилищата, картите за почивка в санаториуми и почивни домове, на местата в детските градини и ясли и т. н. По предложение на комсомолските органи се вземат много решения, отнасящи се за труда и бита, обучението и възпитанието на младежта.

В Политическия доклад на XXVII конгрес беше подчертано, че „като цяло Централният комитет смята за целесъобразно да се вземат по-нататъшни мерки за повишаване ролята на профсъюзите и Комсомола, на творческите съюзи и доброволните дружества в системата на социалистическото самоуправление на народа. По-конкретно, набелязва се да се разшири кръгът от въпроси, които държавните органи могат да решават само с участието или предварителното съгласие на съответните профсъюзни, комсомолски и женски организации, да се предостави на тези организации право в редица случаи да спират осъществяването на управленски решения."[2]

Така Ленинският комсомол е неразделно звено от съветската политическа система, представя достойно интересите на младежта във всички сфери.

Наред със специфичните особености богатият опит във възпитанието на младежта, натрупан от КПСС, съдържа и някои общозначими черти. Последните не само се използват от братските партии с оглед на спецификата на техните страни и историческата обстановка, но и получават понататъшно развитие и обогатяване в про-

[1] Материалы XXVII съезда КПСС, М., Политиздат, 1986, с. 58.
[2] Пак там, с. 59.

Digitized by Google

цеса на своето практическо осъществяване.

Най-широко опитът на КПСС за възпитание на младежта се използва творчески и се развива в социалистическите страни, където има необходимите обективни условия за това (единна социална система, общност на основните закономерности на икономическото, политическото и културното развитие, на крайните цели и т. н.), а така също съответните субективни фактори (общност на политическите системи, на идеологията, ръководна роля на комунистическите партии и т. н.).

Едно от централните места в теоретическата и практическата дейност на Българската комунистическа партия неизменно заемат въпросите на подобряването и повишаването на ефективността на идеологическата работа, чиято главна цел, както подчерта генералният секретар на ЦК на БКП и председател на Държавния съвет на НРБ др. Т. Живков, „и занапред ще бъде развитието и укрепването на социалистическия строй, създаването на материалните и духовните условия за разгръщане на творческите сили и многостранното развитие на личността, утвърждаването и усъвършенстуването на социалистическия начин на живот"[1]. Един от главните обекти на идеологическото въздействие е младото поколение. На него в България се падат 22 на сто от общия брой работници и служещи, 29 на сто от заетите в промишлеността (39 на сто са заети в електротехническата и електронната промишленост), над 25 на сто от ИТР в проектантските организации, около 30 на сто от механизаторите в селското стопанство. Младежите възлизат на 29 на сто от общия брой лица с висше и над 34 на сто — със средно специално образование. Около 20 на сто от младите хора (над 19 години) участвуват в работата на различни органи на социалното управление[2].

БКП оценява високо сегашното състояние на идейно-политическия и моралния облик на българската младеж. Тя, се казва в изказването на Т. Живков на XIV конгрес на Димитровския комсомол (май 1982 г.), „е кръвно свързана със своя народ, дълбоко предана на идеала, на делото и политиката на Българската комунистическа партия. На нея, на своята младеж, днешна социалистическа България дължи голяма част от своите успехи."[3] Заедно с това, се отбелязва по-нататък, в съвременната социална действителност в НРБ има определени недостатъци, антиобществени прояви в съзнанието и поведението, което поражда съмнения в мислите на хората, особено на младите. Сред младежта се наблюдават такива явления като готованщина и липса на трайни смислени интереси, проявяват се и отрицателни явления, които идват отвън, от буржоазния свят[4].

БКП разглежда ръководството на Комсомола като „двустранно взаимодействие, чрез което се осъществява ръководната роля на партията и се намират ефективни решения за задоволяване на потребностите и интересите на младежта"[5].

В своята политика и в практическата си дейност Унгарската социалистическа работническа партия отделя постоянно внимание за повишаване на ролята и авторитета на младежта в обществото. На XIII конгрес на партията се подчерта: „Възпитанието на младежта в социалистическия дух, подготовката ѝ за самостоятелен живот е дело на цялото общество."[6] В решенията на XIII конгрес на УСРП се отбелязва, че партията се стреми да подобри работата си сред младежта и едновременно изисква високо чувство за отговорност от държавните и обществените органи, призвани да възпитават младежта. Октомврийският пленум на ЦК на УСРП (1984 г.), който разгледа въпросите на работата с младежта на съвременния етап, определи новите пътища и задачи за осъществяване на младежката политика в страната. Беше признато за необходимо партийните органи и организации да подобрят работата по ръководството на дейността на младежката организация. Нашата младежка политика, се казва в решението на пленума, бъдейки част от общата политика на партията, служи за възпитаване на младите хора в духа на социализма. Тя има за задача подрастващото поколение да бъде привлечено към идеалите на комунизма, да бъде въвлечено в по-нататъшното укрепване на социалистическото общество.

Историята показва, че винаги, когато враговете на социализма и привържениците на буржоазната идеология се стремят да отслабят марксистко-ленинската партия, да ограничат нейното влияние в обществото, те прибягват към стар, изпитан метод — опитват се да отслабят ръководната ѝ роля в младежките, профсъюзните и обществените организации. Така беше през 1956—1957 г. в Унгария и през 1968 г. в Чехословакия. Събитията от 1968 година в ЧССР показаха, че десните сили се възползваха от отслабването на партийното ръководство на младежкото движение в Чехословакия и се опитаха да ликвидират единния младежки съюз, да го заменят с разпокъсани обеди-

---

[1] Т. Живков, За повишаване на ръководната роля на Българската комунистическа партия, за усъвършенстуване на нейната политическа и идеологическа работа, С., 1983, с. 45.

[2] „Ново време", 1984, бр. 7, с. 6.

[3] Т. Живков, Българската младеж е кръвно свързана с народа, дълбоко предана на партията, Народна младеж, май, 1982.

[4] Пак там.

[5] „Партиен живот", 1984, бр. 13, с. 18.

[6] Мадяр ифюшаг, 1985, бр. 25.

Digitized by Google

нения, създадени по професионален и национален признак. Както беше отбелязано в документа на ЦК на ЧКП „Поуките от кризисното развитие в Комунистическата партия на Чехословакия и обществото след XIII конгрес на ЧКП", „младежките организации бяха оставени да бъдат разкъсани от десните и контрареволюционните сили"[1]. Същият метод беше приложен от антисоциалистическите сили в Полша през 1980—1981 г. В подобни ситуации младежта и нейните организации стават обект на най-остра идеологическа и политическа борба. До сериозни последствия за целия обществено-политически живот в Полската народна република доведе по-конкретно „занемарената идейно-политическа работа сред младежта"[2]. Заразяването на част от полската младеж с духа на ревизионизма и антисъветизма и отслабването на позициите на марксизма-ленинизма създадоха в крайна сметка условията, при които през 1981 година Федерацията на социалистическите младежки съюзи се разпадна и възникнаха няколко десетки антисъветски, шовинистични организации, които бяха един от най-активните отряди на контрареволюцията[3]. Идеологическа и политическа преориентация на младежта, насочена към дестабилизиране на съществуващия политически режим — това беше главният смисъл на дейността на антисоциалистическите сили в младежката среда в Полша. Изказвайки се на VII пленум на ЦК на ПОРП през февруари 1982 година, В. Ярузелски каза: „Ние занемарихме възпитателната работа в партията, често без да се вслушваме в онова, което младежта искаше да каже. Ние трябва да издигнем проблема за присъствието на партията сред младежта и на младежите в партията, за методите на работа на младежките организации, тяхното реално участие в упражняването на властта."[4]

Огромно значение за решаването на задачи от такъв характер има опитът на братските партии на страните от социалистическата общност, тяхното ръководство на младежкото движение.

Най-важните партийни документи на братските страни разкриват същността на „младежката политика" на управляващите марксистко-ленински партии, съдържат анализ на проблемите на младежкото движение, определят генералната линия на неговото по-нататъшно развитие в условията на реалния социализъм. Опитът, натрупан от марксистко-ленинските партии на страните от социалистическата общност, убедително потвърждава, че в „младежката политика" присъстват два основни аспекта. Първо, това е непосредственото ръководство на младежките съюзи като обществено-политически организации от страна на комунистическите партии. Второ, това е ръководството и координирането на цялата система за възпитание и образование на младото поколение. Последователното реализиране на тези страни на младежката политика на комунистите допринася за повишаване на ефективността на идейно-политическото възпитание на младежите и девойките, за засилване на тяхната социална активност.

Дейността на управляващите партии е съсредоточена върху усъвършенстването на ръководството на младежките организации в следните основни направления:

— задълбочаване на комунистическия характер на младежките съюзи, усъвършенстване на идейновъзпитателната работа сред членовете на организацията и засилване на тяхното въздействие върху останалата част на младежта в духа на марксизма-ленинизма;

— максимално привличане на младежта към решаването на задачите на социалистическото строителство;

— по-нататъшно усъвършенстване на формите и методите на съюзната работа в самите обществено-политически организации на младежта.

Много важна особеност на решаването на младежките проблеми в условията на изграждането и усъвършенстването на развития /социализъм е комплексността, т. е. създаването на стройна система на възпитателно въздействие, когато младежта е и обект на възпитанието, и субект на действието. Тази система предполага да се работи с всички категории младежи с оглед на тяхното положение в обществото, равнище на политическо съзнание, интереси и нужди. Характерна черта на този подход е взаимодействието между различните организации и институции, които имат за задача да провеждат възпитателна работа в младежката среда. Централните комитети на братските партии обръщат внимание на това, че възпитанието на младата смяна е общопартийно, общодържавно дело и за него са отговорни и семейството, и училището, и трудовият колектив, и младежките организации, и профсъюзите.

Дълбокото и постоянно изучаване на проблемите на младежта позволява на комунистическите партии да отчитат по-добре обективните и субективните фактори, които влияят върху формирането и възпитанието на подрастващото поколение, които оказват решаващо въздействие за неговото включване в производствения процес и обществения живот. В своята работа с младежта комунистите се стремят

---

[1] Уроки кризисного развития в компартии Чехословакии и общество после XIII съезда КПЧ, М., 1971, с. 38.

[2] В. Ярузельский, О проблемах молодежи, Доклад на Пленуме ЦК ПОРП. Комсомольская правда, 1982, 17 июля.

[3] От ревизионизма — к контрреволюции. Комсомольская правда, 1982, 17 февраля.

[4] Правда, 1982, 26 февраля.

Digitized by Google

да оценяват реално положението на младите хора в обществото, да разкриват своевременно недостатъците в работата на социалните институции, които се занимават с различните страни от жизнената дейност на младежта и работата на младежките съюзи. Това осигурява своевременно и ефективно преодоляване на обективно съществуващите трудности, премахване на недостатъците в работата с младежта.

За решаването на задачите на социалистическото строителство и възпитанието на социално активна личност допринася успешната подготовка на членовете на младежките съюзи за влизане в марксистко-ленинските партии. Съгласно уставите на комунистическите партии на страните от социалистическата общност младежките съюзи са единствените обществени организации, които имат право да препоръчват своите членове за влизане в редовете на комунистическите партии. В това се проявява ролята на младежките съюзи като резерв на комунистическите партии. Съдържащото се в утвърдения от XXVII конгрес Устав положение, че младежта на възраст до 25 години включително влиза в партията само чрез Комсомола, повишава значително неговата отговорност като верен помощник и надежден резерв на КПСС.

Към първи януари 1984 година 12,6 процента от всички членове и кандидат-членове в ГЕСП бяха млади комунисти на възраст до 25 години, а още 10,9 процента — на възраст от 26 до 30 години. 75,1 процента от всички приети през 1983 година в редовете на партията са млади хора на възраст до 25 години, а 93,2 процента от тях бяха членове на Съюза на свободната германска младеж.

В Чехословакия 66 хиляди млади комунисти на възраст до 35 години, т. е. 23 процента от общия брой партийни работници, са членове на партийни комитети, включително и секретари на първични партийни организации. След XIV конгрес в партията бяха приети 971 хиляди души. От общия брой 1675 хиляди комунисти повече от половината са работници и кооперирани селяни. Една трета от всички комунисти са хора на възраст до 35 години[1].

В профсъюзното движение на страната участвуват 1,8 милиона млади хора на възраст до 30 години, т. е. 24,2 процента от неговите членове. В първичните профсъюзни организации работят 35 хиляди млади хора, т. е. 20 процента от общия брой членове.

При определяне мястото на всяко звено на политическата система на социалистическото общество в реализирането на задачите на младежката политика комунистическите партии отреждат особена роля на младежките съюзи като техен пръв помощник. Комунистите контролират постоянно изпълнението на партийните директиви, на решенията на държавните и обществените организации по проблемите на младежта.

Спецификата на положението на младежта в социалистическото общество се проявява в осъществяването на социалната политика на социалистическата държава по отношение на младото поколение. В хода на изграждането на социализма се е създала социалната политика на държавата по отношение на младежта, основните черти на взаимоотношенията между различните компоненти на политическата организация — младежките съюзи и държавата, участието на тези съюзи в управлението на държавните и обществените работи.

Основните положения на социалната политика на социалистическата държава по отношение на младежта, взаимоотношенията между държавните институции и младежките съюзи са затвърдени в конституциите и преди всичко в членовете, посветени специално на младежта и нейните обединения.

Принципно важно значение за пълнокръвната дейност на младежките съюзи има това, че в такива страни като България, ГДР и СССР на тях им е предоставено конституционно право на законодателна инициатива. Нуждата от подобряване на работата на младежките организации постави на дневен ред изработването и приемането на комплексни правни документи — закони за младежта. Към настоящия момент такива закони има в Унгария, ГДР и Куба, в редица страни те се разработват[2].

Опитът в развитието на младежкото движение в страните от социалистическата общност позволява да се изброят редица негови основни принципи и черти и преди всичко такива като: младежкият съюз е органичен компонент на политическата система на социалистическото общество, обществена организация, изразяваща, представляваща и защитаваща интересите на младежта, стабилна организационна форма на връзка на комунистическата партия с младежта, активен участник в социалистическото и комунистическото строителство.

Комунистическите и работническите партии придават голямо значение на разкриването и изучаването на общите тенденции във възпитанието и развитието на младежта в социалистическите страни, на засилването на координацията и размяната на опит в дейността на братските партии.

Гуландам СУБХАНОВА

---

[1] Г. Гусак, Историческая задача партии. „Правда", 1986, 17 мая.

[2] Конституция (Основной закон) Союза Советских Социалистических Республик. М., 1977; Конституция на Народна република България. София, 1971; Молодежь в социалистическом государстве, Берлин, 1974; Закон о молодежи, Будапешт, 1982.

Digitized by Google

ПАРТИЯТА В МОЯ ЖИВОТ

Акад. Владимир Евтимов ТОПЕНЧАРОВ е роден на 2 април 1905 г. в София. Член на Комсомола е от 1921 г., а на БКП — от 1925 г. Активно участвува в младежкото революционно движение. Член на ЦК на БКМС. През 1927 г. е осъден на 10 години затвор. По-късно е отговорник за легалните партийни издания. От 1936 г. — политемигрант във Франция, където продължава работата на партиен функционер. През периода 1941—1943 г. е хвърлян в концентрационни лагери. През 1944 г. завежда отдел на Софийския областен комитет на БКП и е сътрудник на ЦК на БКП. Редактор на нелегалния вестник „Отечествен фронт" и негов главен редактор след Девети септември.

От 1945 г. е директор на печата при Министерството на информацията и изкуствата. Член на Националния съвет на Отечествения фронт. Заместник-главен редактор на в. „Вечерни новини" и от 1952 г. отново е главен редактор на в. „Отечествен фронт". Бил е председател на Съюза на българските журналисти и заместник-министър на външните работи. От 1949 г. е преподавател, доцент и професор в СУ „Кл. Охридски". От 1964 до 1973 г. е посланик на НР България във Франция и Холандия. През 1974 г. става член на БАН. Автор на редица публикации в областта на историческата наука и публицистиката.

Удостоен е със звания „Герой на НРБ", „Герой на социалистическия труд" и „Народен деятел на културата", лауреат на Димитровска награда, носител на ордените „Георги Димитров", „Народна република България" — I и II степен, „Кирил и Методий" и др.

На IX, X, XI, XII и XIII партиен конгрес е избиран за член на ЦК на БКП.

Digitized by Google

Другарю Йото Кръстев! Запознах се с 22-та въпроса, които ми поставяте, и намирам в началото празнина и грешка. Не питате кога съм се родил. Предоставили сте на читателя да брои от 80-та ми годишнина, чествувана неотдавна, назад, за да открие рождената ми дата. А тук е грешката в анкетата Ви.

Не съм роден в 1906 година, а в 1905 — значи една година порано, „1906" се явява по време на моята 60-годишнина. В 1965 година бях заминал за Франция посланик на нашата страна и годишнината ми беше забравена. Една година по-късно регистраторите на наградите, давани за кръгли годишнини, поправиха пропуска. Награден бях с една година по-късно. Така тръгна грешката. Сам аз я потвърждавах, закрепвах я в анкетни листове и отговори при разни случаи, дори в Енциклопедията така са записали. Да бъдеш смятан по-млад е приятно дори в такава напреднала възраст като моята. Още повече че подмладяването е без корист — нито се спотайвам за военна служба (късно е!), нито за временна мобилизация (пак е късно!), нито за пенсия. В новия ми паспорт годината е уточнена — 1905.

Родил съм се значи на 2 април 1905 година. Това е рожденият ми ден без грешка. А годината е интересна — времето на Първата руска революция. На моето поколение се падна да живее в епохата на империалистическите войни и на пролетарските революции.

Познавам четири войни — Балканската от 1912 година — тогава влязох в първото отделение на основното училище, Междусъюзническата, почти веднага след нея в 1913 година, Първата световна война — когато бях в четвърто отделение, Втората световна война — през нея бях вече в концентрационен лагер. Четири войни в един живот! А сега със суровия опит на четирите стоя със сетните си сили срещу заплахата на пета война.

Преживях и четири революции. В годината на моето раждане — Първата руска революция, в 1917 — Февруарската руска революция, тогава и Октомврийската пролетарска революция. Преживях и нашата Деветосептемврийска революция, която ни доведе до социализма. Пак четири революции в един живот!

Преживях и четири ограмотявания — едно в началното училище, когато започнах да сричам: „А", „Б", „В"..., второ в 1921 година, когато земеделската реформа промени правописа на българския език, за да ограмоти народа, после сговористката реакция на правописа в 1924 година, която от „класов инат", както писа Г. Бакалов, върна стария сложен правопис, и ограмотяването с народния правопис през 1945 година. Може би и затова сега не пиша достатъчно по граматични правила, а както се говори — с „е" или с „я", — пиша ту едното, ту другото и без опашките на ер-голям и ер-малък. А пиша много. Библиографът Петър Чолов, който се зае да състави „биобиблиография" на журналистическия ми път, е изброил почти 3000 статии и няколко книжки и книги на повече от 15 000 страници по приетия стандарт.

Четири войни, четири революции, четири ограмотявания и 15 000 страници! Такава е равносметката.

Попаднал съм в чудесно поколение. От неговия пашкул съм излязъл като пеперуда с крила, обгорени от пламъците на времето. И за да отговоря на първия Ви въпрос, ще кажа: от тях достигнах до партията на комунизма. В такава околна среда на войни, революции, повратн и промени всеки с мозък в главата не можеше да не стане комунист. Ленин има право, когато казва: „Всеки мислещ човек ще дойде при нас", т. е. при партията. Станах комунист естествено. В 1921 година заявлението ми за постъпване в Комсомола е подписано

Digitized by Google

от Никола Кофарджиев, тогава секретар на комсомолската организация в софийския квартал „Банишора“, а по-късно, с името Сашо, секретар на Централния комитет на нелегалната Комунистическа партия (1930—1931 г.).

Налага се още едно уточнение във Вашата анкета. Влязох в редовете на комунистическото работническо движение не по „вяра“, а по „убеждение“. Някак малко по старовремски, с думите на Христо Ботев, обикновено казваме: „Вярвам в комунизма“, и се приближаваме към партията. Във „Верую̀то на комунизма“ не се влиза просто с вяра, за да му бъдеш верен. Влиза се с убеждение, за да му останеш верен. Знаете ли, работата не е да спечелиш сърцето, за да станеш комунист, а ума. Сърцето може да пламне, но пламъкът на сърцето е фойерверк. След първия труден праг сърцето може да се обезсърчи. Убеждението, изградено върху познанието на нещата в света и неговите закономерности, е силата на комунистическото „верую“. Сърцето може да спечели с ентусиазма си една битка, но революцията се печели с познание, а за това е потребен разум. Идеалът на комунизма не е създаден от листовки, разпространявани на публични митинги за вдъхновение, а от капиталния многогодишен научен труд. Класиците на комунизма го базират върху трудната материя на опознатия живот и неговото движение. Комунизмът не е просто резултат на разтуптяно сърце, а на мобилизирания за мисъл ум. Той не е заустена молитва, а разбиране. Не случайност, а необходимост. Не плод на сърдечни вълнения, а плод на разумни разсъждения. Социализмът ще победи, не защото ни се ще да победи, не и защото е наша мечта. Той е наша мечта, но социализмът ще победи, защото не може да не победи. Той е неизбежен етап на историята.

Когато в моята 16-годишна младост „се записах“ в Комсомола, беше времето на философски и политически вълнения. Кръстосваха се в живота, сблъскваха се противоречиви теории на толстоизъм, на анархизъм, на ницшеанство, на нихилизъм, социализъм — широк и тесен, опортюнизъм, ревизионизъм, кауцкианство. Как да се ориентираш сред тях? Ориентирът дойде от реализма на съветската страна. Тя се показа не като „верска доктрина“, не като настроение или реплика от прочетена книга, а като точна насока, изход от грохота на войните и на човешката трагедия. Реалността на съветската страна ме доведе до твърдото, устойчиво убеждение. Това е мое жизнено щастие.

Бях започнал да чета още в сутерена, където бях отворил очи, и продължих да гледам и да чета в мансардата, в която семейството ми се беше преместило в 1916 година. Но не станах комунист като „четец“ на комунистическа литература, а като жител и зрител на човешката мизерия и като мислещ човек. Против Егзюпери, който казва: „Аз идвам от моето детство“, аз влязох в комунизма, когато обърнах гръб на безгрижното детство. Постановката на живота и мисълта в него създадоха убеждението, което не ме излъга. Те ми дадоха посоха — пътната тояга като опора по жизнения ми път, — намерих я в идеите на историческия материализъм, в диалектиката, в съветската революция. Затова с голям интерес прочетох в предговора на новото издание на книгата за Оноре дьо Балзак съжалението на автора й проф. Бернар Гийом. Той пише: „Ако бих написал отново тази моя книга, тя би била съвършено друга... Научих късно за марксизма и се срамувам за това закъснение. Обвинявам за това... моите граждански учители в университета — тези непроходими метафизици, които не ме запознаха с марксизма и проясненото, което той дава на историка. А също така ги обвинявам, че не ми откриха голямата раз-

Digitized by Google

лика, която може да се установи между марксическия метод за анализ на действителността и автора на „Човешка комедия". За мое щастие аз няма от какво да се срамувам — намерих марксизма, метода му и партията навреме и тръгнах в живота с тях.

Вие питате: „Как с времето се изменяха изискванията на партията към Вас?" Изискванията на Комунистическата партия не са еднорични и неизменни по целия път, откакто съм в нейните редове. Мирогледът е единен, а изискванията се определят от времето. В тях има диалектика, т. е. те се съобразяват с етапите и промените на времето. Едни са изискванията към комсомолеца, който срича азбуката на комунизма в легалния период до Септемврийското въстание в 1923 година, други са към нелегалния деец в двадесетгодишната антифашистка борба. Едни са, когато ръката хваща публицистичното перо в 1925 година, за да напише първите си редове в нелегални или легални младежки вестници. Едни са в сблъсъка с агент-провокатори, които са те довели до затвора, други са към затворника, който не губи перспектива и в тясната килия. Едни са към затворника преводач в 1926—1929 година, наведен в затворническата килия над страниците на „Десет дни, които разтърсиха света" на журналиста Джон Рид, други са към амнистирания затворник, който влиза в редакцията на комунистическия всекидневник „Ехо".

С мисълта за Джон Рид станах журналист и останах журналист на партията за цял живот. Изискванията към журналиста-комунист могат да се формулират с думите: вярност към истината. Комунизмът е истина. Истина в констатациите за нещата и състоянията, истина за пътя в живота, истина за комунизма, истина за величието му и за трайността по пътя му. Някъде съм писал: „Идването на комунизма е раждане на нов свят, нов и небивал досега". А лесно ли е раждането? Питайте майките. Раждането е мъченичество. Но в него е сладостта за новородения живот. Обърнете внимание — мъчениците стоят по иконите с нимба. Историята показва, че народът е поставил ореола,— нимбата, като слава на успеха.

Струва ми се, че се приближавам към третия Ваш въпрос: „... Трудно ли е човек да бъде комунист?" Връщам Ви въпроса с въпрос: „Лесно ли е да бъдеш мъченик?" Мъченичеството е винаги доброволно. И не познавам „разкаял се мъченик".

Комунизмът е такова откритие, което води към спасението на света с точната марксистка формула: „да престане експлоатацията на човек от човека". Това е извод на историята и на разума. На този извод е обречен комунистът. В пътя към комунизма има напрежение и нашият собствен път показва нагледно това. Комунистът беше бит, смазван, провокиран, предаван, повалян, спъван, „руган дори от близките си", както бе писал в своята поема в проза „Прага" руският писател Иван Тургенев. Но убеденият комунист (не просто вярващият) остава комунист дори когато по стечение на обстоятелствата или дори по погрешка стига до смърт, дошла от своите...

Знаем, сега има решение на Централния комитет на партията да бъде чествувана през 1987 година 90-годишнината на Трайчо Костов. Излишно е да напомням случая Трайчо Костов и кой е Трайчо Костов. Той бе обесен, наклеветен. Ние го обесихме, като повярвахме наивно и глупаво на клеветата, без да видим користта зад нея. Комунистът, убеден, „убеден до смърт в комунизма", Трайчо Костов в последната среща с близките си казва, като завет: „Син ми Бойко да стане партиец-комунист".

Вие питате по-нататък: „Съжалявали ли сте някога, че сте комунист?" Примерът стига. И в последния си трагичен час Трайчо Ко-

Digitized by Google

стов не съжали, че е бил през целия си живот комунист. В годините на антифашистката битка комунистите воюваха с убеждение за сигурната победа на комунизма. Живееха с убеждение и често загиваха с песен на уста. Бих искал на това място да поправя Максим Горки. Горки казва: „Човек, това звучи гордо!" Всъщност комунист бих написал с голямо „К". Но нека не се разминаваме с нещата: всеки човек с малко или голямо „Ч" може да бъде комунист. Искането е скромно. В комунизма се влиза с един входен билет: убеждение в правотата и в принципите на комунизма. И с разбирането им. Нека повторя: комунизмът е истина. И истината трябва да се разбира. Така е било по време на нелегалните дни, така е и сега в годините на строителството на реалния социализъм. Затова е необходимо убеждение и честно отношение към задачите на деня.

Няма да отивам във феодално време и да говоря за „рицарска чест", както правят някои писатели, които объркват с примерите си епохите. „Рицарската чест" е стара, феодална чест. Нужна е чест като честта на участвуващите в борбата комунисти, на онези, които загинаха в нея, и на онези, които стигнаха живи до победата и остават честни и след нея. Комунизмът е честност. В този смисъл няма „разлика в ценностната система на комуниста от моята младост и днешните млади комунисти" — използвам думите на един от Вашите въпроси. Няма честен и нечестен комунист. Няма млад и стар комунист — има, повтарям, комунист.

Отговарям така на друг Ваш въпрос. Различни са наистина „изискванията" към комуниста в конкретните програмни задачи, но честта на комуниста е същата — да дадеш за социализма целия си живот, ден по ден, до последния си час с неотстъпно убеждение в правдата му.

Вие казвате: „Човек се учи цял живот", и питате: „Какво не сте успели да разберете и досега?" Именно това: „разкаял се комунист" и нечестен комунист. За мен „разкаялият се комунист" и нечестният не е бил никога комунист. Комунистът е реалист. Той знае, че пътищата към комунизма не минават през безвъздушно пространство — те вървят по тази земя, която тъпчем и която е отъпкана от хилядите поколения преди нас. Те са натъпкали живота, морала и нравите на човека с милион, упорити като репей, предразсъдъци, досадни и порочни привички. Да не живеем с илюзии. В този наследен свят ние създаваме комунизъм, за да сътворим Човека. Ако човекът е сътворен физически от природата, комунизмът изгражда тепърва човека с голямо „Ч". Той беше мечтата за Максим Горки, комунизмът го създава. Необходима е за това продължителна, мъчителна и търпелива работа.

И тук израства днешната роля на комуниста. Нужно е разбиране не само за историческото значение на комунизма. Необходимо е разбиране за съвременната роля на комуниста. Да се разбере и да не се отстъпва пред трудностите и да не се изпада в „отчаяние". Комунистът не вдига ръце, не се предава пред „трудното". Вярна е оценката на поета на Димитровград Пеньо Пенев:

„Утре наистина
по-щастливи
ще бъдат
ония, които
ще дойдат след нас.
Те с възхищение
за труда ни ще съдят
и искрен ще бъде
благородният глас!

Digitized by Google

Защото
с пот кървава ний
сега крачим
пороя на трудното —
заприщили с яз!
Защото сме
първите разузнавачи
на комунизма
в ранния час.
Ний сме разсъмването
трудно и свежо
на техния ден!"

Пеньо Пенев загина от нелепа смърт — падна под бремето на едно наследство в душата, което мъкнем от миналото.

„Епохата, в която живеем, е много предизвикателна" — пишете Вие и питате: „С какво и как, според Вас, трябва да отговорим на нейното предизвикателство?" На Вашия въпрос може да се отговори по различни начини, но един е верен: не с хленчене и отстъпление, не с разкаяние, а с разбиране и с настъпление. И с... компромиси, макар че това ще ви се види странно.

Питате: „Въобще компромисите имат ли място в нашия живот?" Компромисите към ясната комунистическа позиция имат такова „място", каквото има случайността към необходимостта. Има революционни компромиси и те са точно определени — да направиш стъпка назад или встрани, за да направиш две или двайсет напред. Компромисът е тактика на настъплението (не отстъпление). Той не е измяна, а маневра. И да не правим прибързани заключения. Трябва да се съди по резултата от постъпките. Борбата за социализъм е трудна и сложна — в нея има неизбежни отстъпления, за да има сигурни победи. Нека бъдем искрени. Антифашистката борба не беше „песен", не е „песен" и строителството на социализма (само поетите могат, за да ни вдъхновяват, да говорят за „песен"). Борбата за социализъм е мъка, за да бъде подвиг. На нашето поколение вчера и на днешното ни поколение се падна мъката и в това е неговото щастие. Това трябва да се разбира. От гледището на бъдещите поколения ние сме за завист, тъй като нашето поколение тръгна на път към социализма и строи социализма. Ако нашето поколение не се беше наело да строи социализма, то наистина би било ограбено — би го строило друго поколение, което би дошло след него. Едно поколение ще го строи — то ще плати тежките разноски на мъката му и ще получи радостта и славата на творбата му. Ние сме на завоя на времето, а когато колата завива, тя скърца и раздрусва пътниците си и може да предизвика „гадене" като у пътниците в кораба или самолета. Такава е истината на развитието и тази истина съм защищавал. Такъв е и отговорът ми на Вашия въпрос: „Как сте защищавали човешката си истина?"

Службата на истината не се мери на грам и на кантар. И тя не е временна случка, а устойчивост в цял човешки живот, от край до край. Така се отмерва и това, което наричаме героизъм. Борбата за социализъм е продължителна борба — пътят е неравен, по него има стръмнини, препятствия, бариери. Героизмът е да не се отстъпва пред врага. Но героизмът е и да заблудиш врага. Героизмът е да го водиш по неверни посоки. Героизмът е да отстояваш и да маневрираш. Героизмът е не случка по пътя. Героизмът не се изчерпва с една среща с врага. Нещо повече: „Боецът се познава във втория бой" — казва авторът на пиесата „А утрините тук са тихи" Борис Василиев. Най-тежкото в пътя на антифашистката борба бе срещата с агент-провокатора, както

Digitized by Google

след Девети септември е срещата с „отчаялия се“ и „безчестния“. В това се намира предателството. Максимата е да устоиш и да продължиш по пътя на идеала, да не изхабяваш живота си в случката, а да дадеш цял живота си ден по ден, година по година, докрай. Знаете: идеалът на комунизма е нещо велико и затова особено. Верността към него не се измерва с един акт и в една битка. Верността към него е вярност в многобройни битки по пътя.

Вие задавате още и въпроса: „Като общественик, учен и публицист цял живот не сте напускали борбата срещу неправдата“ и „Каква, според Вас, трябва да бъде „ваксината“ срещу безразличието, срещу потребителството?“

Нека свържа този Ви въпрос със следващия: „От какво „тесто“ са замесени комунистите?“

Комунистите не са от „особено тесто“. Те са от тестото на народа. Работата е не до някакво „особено тесто“. Комунистът е най-народен човек, човек от народа. Е, именно това е най-чистото, най-естественото и, може да се каже, най-блародното тесто. Това е особеното, типичното за комуниста. Това е и „тайната“ му, а и това е „ваксината“. Комунистът е човек, който мисли за народа, защищава народа, работи за народа, не се дели от народа и не от време на време, не от манифестация на манифестация — пожизнено. В това е и съдбата, и силата на комуниста. В службата на народа комунистът проверява себе си. Такава е и „мярката“, и „проверката“, за която Вие питате. Затова комунистът е чужд на егоистичното „теглене“ към себе си и към тази ужасна дума „потребителство“, която е влязла в езика ни, а е чужда на комуниста.

Защо да говорим повече — трябва повече да работим, да действуваме като комунисти с доверие към човека от народа, изтривайки себичното у себе си. Комунистът не е чиновник. Той е несменяем работник на народа.

Вие питате какво ненавиждам — ненавиждам до смърт измяната на това комунистическо достойнство. И тук е „житейската истина, която ценя най-много“, както Вие се изразявате.

Радвам се, че сте чели моята книга „Равнис по СССР“ и я помните повече от десет години, откакто е публикувана. Със „страната на Ленин“, бих казал по-скоро „със страната на съветските хора“ се срещнах отдавна — в 1917 година. Оттогава вървя с нея. Тя заслужава и заслужи с целия си път доверието на всички, които мислят и откриват пътя към истината. По образование съм историк и в нея виждам историческия път на човечеството въпреки всички опити на международната хлевоуста пропаганда да разрушава това доверие. То се гради от самото развитие на живота и у всеки, който наблюдава с отворени очи, не с предварителна умисъл, а с разум живота, не може да бъде сломено. И в скоби ще добавя: не съм учил в Съветския съюз, не съм бил там студент или курсант. Посещавал със Съветския съюз за дни два или три пъти. Веднъж на път за Китай (за Китай се минава през СССР), веднъж, отивайки на световния конгрес за мир в Хелзинки (и към мира се минава през Москва), и още веднъж на конгреса на страните, освободени от колониално робство (появата на СССР разруши колониалната система), но моята голяма среща със Съветския съюз беше на Запад. Така впрочем и започвам книгата „Равнис по СССР“. На мястото, където става „срещата на двата свята“, видях и значението на съветската земя, и величието ѝ, и въздействието ѝ. Светът днес не може без СССР, както съм писал там: „Той е в уводните статии на вестниците и винаги в изводите им: какво прави Съветският съюз? Какво мисли той? Какво ще бъде отношението му към всеки съ-

Digitized by Google

временен въпрос в стария европейски континент, в Азия и в Африка, в Новия свят и в Третия свят? Къде е той? Къде е в развитието си? В богатствата си и в човешката си сила? В отбранителните си възможности и в мирните си инициативи? В перспективите си? Къде е стигнал на Земята си и в Космоса?" Светът не може без СССР. Така срещнах страната на съветските хора.

В края на Вашата анкета се връщате към моето изказване пред XIII конгрес на Българската комунистическа партия и пишете: „Вашето изказване на Тринадесетия конгрес на Българската комунистическа партия развълнува всички делегати и гости. Развълнува и онези, които не бяха в залата, но Ви слушаха и гледаха от малкия екран. Заръките, които изрекохте от името на ветераните, носеха силата на преживяното и оптимизма на бъдещето." Казаното е, както Вие пишете, израз на преживяното по дългия ми човешки път и е виждане на бъдещето. Времето ни е пълно със заплахи, но скептицизмът е чужд на комунистите. Комунистът е естествено да мери с везната на историята, а тя наклонява оптимистично към социалистическото бъдеще. Социализмът е бъдещето на човечеството. Формите могат да се менят, но социализмът е човешката перспектива, кой каквото и да казва. Това отново не е просто „вяра", а реалистична оценка на световното развитие.

И ще кажа като Георги Димитров при завръщането му от Лайпциг: „Има Москва!", т. е. има комунисти на земята, които работят за бъдещето. И Вие сте прав, когато в последния си въпрос питате „рядко ли се срещат" хора като тези, за които говоря. По моя път съм ги срещал често. Те са и сега навсякъде у нас. Наистина те не демонстрират в живота с плакат на гърдите, но са в него. Не те ли строят социализма ни? Те го строят. Всеки строител на социализма е такъв „рядък човек". Необходимо е само да се насърчава неговата всекидневна, делнична, велика работа. И ще се види, че не е тъй рядък. И виждам този човек такъв и масов в 2045 година, 100 години след победата над фашизма, такъв — зает с неуморен труд за човешкото развитие.

Вие питате още: „Каква бе ролята на априлската линия на партията за вчерашния ден, каква е за днешния и как я виждате за утрешния?"

Въпросът е ясен и отговорът е категоричен — априлската линия е линия комунистическа, линия на идеите ни в действие. В миналото тя изправи вредните нарушения на комунистическия ни прав път. Тя не реабилитира просто неправилно санкционираните в партията, а реабилитира комунистическата линия в партията. И в днешния ден тя е „априлска". И в утрешния ще бъде „априлска" — линия комунистическа, линия революционна, линия, която отразява живота и винаги точно и устойчиво стои в служба на народа. Затова вярната линия е априлска и априлската линия е вярна.

Остава един Ваш последен въпрос, въпрос към мен: „Какво бихте желали от Вашия живот да се повтори?"

Наистина какво?

Та животът е вече друг и след 100 години ще бъде по-друг. Защо да се повтаря старото в него?

акад. Вл. ТОПЕНЧАРОВ
Йото КРЪСТЕВ

Digitized by Google

ЧИТАТЕЛИТЕ СИГНАЛИЗИРАТ, ПРЕДЛАГАТ, ПИТАТ

НУЖНА Е ПО-ГОЛЯМА ЯСНОТА

От статията „Откритите партийни събрания", публикувана в книжка 5 на списание „Партиен живот", научаваме за същността и значението на този вид събрания. В нея са посочени интересни моменти от работата за подготовката и провеждането им, препоръчва се и разнообразна тематика. Наред с тези важни страни на откритите партийни събрания ще бъде полезно да се даде по-голяма яснота на следните въпроси:

— редно ли е на открити партийни събрания да се разглеждат провинения на комунисти, за които се говори в трудовия колектив;

— може ли отчетите на комунистите ръководители по изпълнението на социално-икономическите планове да се обсъждат на открити партийни събрания;

— правилно ли е оценката за авангардната роля на комунистите или атестирането да става на открити партийни събрания;

— могат ли кадрови въпроси да се обсъждат и решават от открити партийни събрания?

Николай ГЕОРГИЕВ
София

— Да, поставените въпроси могат и е редно да се разглеждат и на открити партийни събрания.

Тематиката на откритите партийни събрания се определя от първичната партийна организация или нейното бюро, а в някои случаи и от висшестоящи партийни органи. Многообразието, значимостта и актуалността на проблемите, които решават отделните първични партийни организации, а също и разликата в обстановката в тях и колективите, в които те са изградени, изискват конкретен, творчески подход при определяне вида на събранието — открито или закрито. На открити партийни събрания се разглеждат не само проблеми, свързани с ръководната дейност на първичната партийна организация, с взаимоотношенията ѝ с трудовите колективи, но и въпроси на вътрешнопартийния живот.

Разглеждането на открити партийни събрания на провинилите се комунисти, за които се говори в трудовия колектив, дава възможност по-точно да се осветли и квалифицира провинението им. На тази основа се формулира и наказание, което в най-голяма степен може да оказва възпитателно въздействие. Укрепва и се издига авторитетът на първичната партийна организация, на званието комунист, защото безпартийните в конкретния пример се убеждават в принципността на партийната организация в отношенията си към комунистите, във високите изисквания, които се предявяват към всеки член на партията.

Такава цел се постига и когато **оценката на авангардната роля на комунистите и тяхното атестиране** става също на открито партийно събрание. Със своите изказвания безпартийните допринасят по-добре да се прецени ролята на отделния комунист като политически ръководи-

Digitized by Google

тел и организатор на трудещите се, т. е. на дейността, която той разгръща сред трудещите се, за да ги подготвя за активно участие в изпълнението на политиката на партията. Както знаем, на тази страна от авангардната роля на комуниста сега партията обръща по-голямо внимание, отразено и с допълненията в задълженията на комуниста, които внесе в Устава Тринадесетият партиен конгрес. От комуниста се изисква: със своята дейност да съдействува за разгръщане на социалистическия демократизъм и за изявата на трудовия колектив като стопанин на социалистическата собственост; да се включва в обществения живот и по местоживеене; активно да се бори срещу проявите на безстопанственост, еснафщина, корупция, потребителски подход и други отрицателни явления; да помага за развитие и издигане ролята на контрола и самоконтрола в трудовия колектив и обществото.

Особено целесъобразно е **комунистите ръководители, в това число и безпартийните, да се отчитат** за изпълнението на социално-икономическите планове на открити партийни събрания, включително на общи събрания на колективите. Членовете на трудовия колектив, които изпълняват тези планове, могат да изразят съображения, критични бележки, препоръки, да съобщят факти, с които най-обстойно да се изяснят дейността и приносът на ръководителите. Тя да се преценява не само по конкретните количествени и качествени резултати от изпълнението на плановете, но и да се прави преценка на техния стил и метод на работа, на обстановката в трудовия колектив. Участието на целия колектив при отчитането на ръководителите повишава отговорността както на самите ръководители, така и на членовете на колектива, които се чувствуват съпричастни в дейността на трудовия колектив.

Обсъждането на кадрови въпроси на открити партийни събрания е конкретна изява на партийната и социалистическата демокрация. Степента на нейното развитие се определя главно от характера, а не само от броя, от проблемите, които комунистите и трудещите се имат възможност да обсъждат и да решават. А знае се значението на кадровите въпроси на всички равнища на ръководство и управление за състоянието и дейността на трудовите колективи, за изпълнение на плановете за икономическо и социално развитие.

Тринадесетият партиен конгрес подчерта необходимостта с още по-голяма последователност и устойчивост да се укрепва и развива демократизмът при подбора и избирането на кадрите, да се освободи кадровият въпрос от елементите на тайнственост и монополизъм. Подборът, разпределението и развитието на кадрите да става пред очите на всички и под контрола на всички. Обсъждането на кадровите въпроси на открити партийни събрания е бариера срещу субективизма и протекционизма в подбора и избирането на кадрите.

Разглеждането на открити партийни събрания на проблеми, свързани с поведението на комунисти и дейността на ръководители на трудовия колектив, е с двупосочно въздействие: от първичната партийна организация към трудовия колектив и от трудовия колектив към първичната партийна организация и отделните комунисти. Присъствието на повече хора на партийно събрание винаги има по-голямо въздействие върху комунистите, чието положение се обсъжда на събранието, а широката гласност е със силно изразен мултиплициращ и превантиен характер средство.

Обсъждането на поставените въпроси на открито партийно събрание отговаря на курса на партията за по-нататъшно развитие на партийната и социалистическата демокрация, за по-голяма гласност и публичност за дейността на партията, отговаря на закономерния процес за постепенното прерастване на партията в авангард и партия на целия народ.

Digitized by Google

ПРЕГЛЕД НА ПЕЧАТА, ОТЗИВИ, РЕЦЕНЗИИ

РАБОТАТА С ИЗБОРНИЯ ПАРТИЕН АКТИВ

В края на 1985 г. излезе от печат книгата на **Атанас Бабалеев „Изборният партиен актив“**, издание на Партиздат от „Библиотека за партийния работник“. В нея авторът анализира и обобщава опита на Сандънската общинска партийна организация в работата ѝ с изборния партиен актив — будната политическа съвест, от която зависи до голяма степен качеството на изпълнението на задачите. Затова общинският партиен комитет непрестанно е полагал нарастващи грижи за повишаване неговата идейно-политическа и организационна култура.

Книгата от 156 страници съдържа встъпление, три раздела и приложения. Още във встъплението, озаглавено **„Будни нощи“**, се подчертава действената функционална роля на изборния партиен актив за дълбоките социално-икономически преобразования и духовното развитие на трудещите се в тази селищна система.

В първия раздел „Добре дошли“ са разкрити синтезирано историческото минало, революционните традиции и социално-икономическите преобразования, настъпили в гр. Сандански и селищната система през годините на социалистическото строителство. Плод и резултат на творческата реализация на априлската линия в този край са и високите постижения в промишлеността, селското стопанство и духовната сфера. Авторът изяснява ролята на общинската партийна организация като действен политически организъм за динамичното и комплексно развитие на селищната система. Той се позовава на някои основни данни, характеризиращи ръста и динамиката на количествения и качествения състав на общинската партийна организация, в тясна функционална зависимост от социалните преобразования и значимостта на социалните цели.

Във втория раздел „С обогатени традиции“ последователно се разкриват изискванията на стила и методите на работа с изборния партиен актив за осъществяване решенията на XII конгрес на партията в условията на повсеместна интензификация и използване на съвременните постижения на научно-техническата революция, подобряване качеството на продукцията, утвърждаването на колектива — стопанин на социалистическата собственост, и внедряването на новия икономически подход и механизъм. При решаването на тези сложни и мащабни задачи релефно изпъкват диференцираният подход и ролята на изборния партиен актив. Особено ценно в изложението е това, че се дават данни за неговия количествен и качествен състав и за използваните от него и с него форми и средства на работа. С помощта на окръжния комитет на партията общинският партиен комитет е разработил комплексна програма за формиране на положителен опит за работата с актива в периода 1982/1985 година. Като действена форма широко се използва възлагането и отчитането на постоянни партийни поръчения на членовете и кандидат-членовете на пленума за срок от една година.

Общинският партиен комитет отделя голямо внимание на работата с партийните бюра и организации, с които е провеждал разговори за засилване на активността и отговорността при изпълнението на задачите. Утвърдени са и някои резултатни форми на работа като например срещи с партийните бюра, с ръководствата на предприятията и срещи по селища и училища, които дават добра социална информация за изпълнението на задачите и за вземане на още по-верни управленски решения.

Авторът отделя специално място на партийния секретар като жива реална връзка

Атанас Бабалеев, Изборният партиен актив, Партиздат, С., 1985, 156 с.

Digitized by Google

на партийната организация с общинския партиен комитет. В процеса на работата на срещи и беседи с партийните секретари са обсъждани и анализирани ползата и ефективността от такива важни самоинициативи като самоотчета на комунистите, единния ден за политическа агитация, всеки комунист със свой принос за достойно посрещане 60-годишнината на общинската партийна организация и 50-годишнината от обявяването на селището за град и др. Утвърденият стаж на секретарите на първичните партийни организации и отговорниците по стопанските въпроси при партийните бюра да работят по няколко дни в общинския партиен комитет дава добри резултати.

В този раздел се разглежда и дейността на отговорните стопански и административни кадри, избрани в партийните органи, и на формите на работа с тях. Споделен е и интересен опит как се работи с отговорниците на партийните групи. В това отношение една от ефективните форми на работа е утвърденият ден на партийния групов отговорник, който се провежда три пъти в годината. Отделено е подходящо място и на формите и методите на работа на кабинета по партийно-организационните въпроси като помощно методическо звено на общинския партиен комитет. Обобщен е и опитът по провеждане на инициативата „Отчетът пред партията" под наслов: **„Качеството, дисциплината, комунистът"**, който се приема и осъществява в общинската партийна организация като отговорно дело и допринася да се повишава ръководната роля на първичните партийни организации, както и издигането на личния пример на комунистите при решаването на задачите.

Третият раздел на книгата, озаглавен „Боевият щаб", систематизира по-конкретно опита на Санданския общински комитет на БКП като ръководен политически орган на селищната система. В него се отразява опитът му по използването на политическите форми и средства за мобилизиране изборния партиен актив и всички трудещи се за осъществяването на важни строителни мероприятия и за реализирането на утвърдената от пленум на общинския партиен комитет програма за развитието на строителството през периода 1980—1985 година.

В него е отразен опитът по организацията и задълженията и на самия апарат на общинския партиен комитет, на реда, подготовката и провеждането на заседанията на бюрото му, пленума и съвещанията, както и на контрола по изпълнение на взетите решения и т. н.

Книгата завършва с приложения, съдържащи план-програма за формиране на положителен опит и единен комплексен план за работата с изборния партиен актив. От тях читателят се запознава детайлно с редица документи на общинската партийна организация, които ярко показват насоките в нейната работа за издигане ролята на изборния партиен актив.

Като цяло книгата „Изборният партиен актив" е едно постижение за авторе. Тя има правилна структура. Написана е увлекателно, на логичен и четивен език. Изложението е систематично и последователно. Проблемите са поставени, анализирани и интерпретирани правилно. Особено полезно е обстоятелството, че анализът на проблемите се осъществява на основата на конкретен практически опит, утвърден в многостранната ръководна политическа дейност на общинската партийна организация.

Посочено е как е използван положителен опит от дейността на КПСС и на нашата партия. Текстът изобилствува с примери и мнения за работата и отношението на изборния партиен актив по проблемите, които решава.

Систематизирането на положителния опит на работата с изборния партиен актив на Санданската общинска партийна организация показва категорично, че когато се ръководи и възпитава правилно партийният актив и му се оказва конкретна компетентна помощ от общинския партиен комитет, той целенасочено и действено осъществява своите политически, организаторски и възпитателни функции. Със своя позитивен арсенал от форми и средства, използвани в многостранната дейност с изборния партиен актив, книгата е полезна за ръководните кадри, избрани в партийните органи.

к. ф. н. Атанас ПЕНЗОВ
заместник-директор на междуокръжната партийна школа — Благоевград

Digitized by Google

ХРОНИКА

ПЪРВА СРЕЩА на ръководители на институти, центрове и катедри по партийно строителство от братските партии.

Домакин на срещата бе Центърът по партийно строителство към АОНСУ при ЦК на БКП.

Тя бе свикана за обмяна на мнения и идеи: за актуалните проблеми на партийното строителство след последните конгреси на братските партии; да се съгласуват конкретните форми на взаимното сътрудничество в областта на партийното строителство.

В хода на разисканията бяха очертани принципно новите моменти и в теорията, и в практиката на партийното строителство, изискващи индивидуално или колективно разработване и апробиране. Сред тях приоритетно място заемат проблемите за практическото проявление на качествените характеристики на първичната партийна организация в условията на научно-техническата революция, в условията на разгръщане на демократизма и самоуправлението на трудовия колектив като стопанин; за неизчерпаемите потенциални възможности от преустройството в партийната работа за усилване на нейното влияние върху социално-икономическите и духовните процеси; за обновленията в стила, формите и методите на колективните органи; за коренно изменение в отношението към времето, в което протичат организаторската и идеологическата дейност; за изследване и разработване на общото и особеното в опита на братските партии; за главните тенденции в преустройството на кадровия процес; новите моменти в методологическия подход към анализа на качествения състав на партията и към авангардната роля на комуниста в исторически преломно време и др.

Споделени бяха мисли и за механизмите на преустройството в партийната работа.

Срещата приключи с обмен на конкретни идеи за разширяване и задълбочаване на сътрудничеството между сродните звена на братските партии.

Соб. информация

●

ПРЕЗ ВТОРОТО ПОЛУГОДИЕ на 1986 г. се състояха пленуми на окръжни и общински комитети на БКП (първа категория), на които бяха избрани:

КОЛЬО РАЙНОВ КОЛЕВ — секретар на окръжния комитет на БКП — Стара Загора.

Роден е на 20 октомври 1945 г. Висшето си образование завършва във ВМЕИ „В. И. Ленин" — София, през 1971 г., специалност машинен инженер. Работи като технолог в Завода за запаметяващи устройства в Стара Загора. През 1973—1978 г. е ръководител на бюро в същия завод. От 1978 г. е зам.-директор, а от 1979 г. е директор на Научноизследователския институт по роботика и заместник-главен директор по техническите въпроси на Научно-производствения и стопанския комбинат по роботика — Стара Загора. През юли 1986 г. е избран за секретар на окръжния комитет на БКП по промишлено-стопанските въпроси.

Digitized by Google

МАРИН ИВАНОВ МИТОВСКИ — секретар на окръжния комитет на БКП — Кърджали.

Роден е на 27 юли 1938 г. Има висше агрономическо образование. Работил е като агроном в окръжния народен съвет — Кърджали, началник на научноизследователско бюро по организация и нормиране на труда в селското стопанство, директор на „Агропроект", началник на управление „Земеделие" при окръжния народен съвет в Кърджали. През 1979—1985 г. е завеждащ отдел „Селскостопански" на окръжния комитет на партията. След това е заместник-председател на изпълнителния комитет на ОНС. От август 1986 г. е секретар на окръжния комитет на БКП по въпросите на селското стопанство.

ДИМИТЪР ЗАРЕВ МИЛЕНКОВ — секретар на окръжния комитет на БКП — Кюстендил.

Роден е на 9 ноември 1945 г. Има висше икономическо образование. Завършил е и двегодишния курс за следдипломна квалификация на Московската висша партийна школа. Дългогодишен комсомолски деец. Бил е ученически организатор, завеждащ отдел „Учащи се" и първи секретар на градския комитет на ДКМС — Кюстендил; инструктор, секретар и първи секретар на окръжния комитет на Комсомола — Кюстендил. Бил е член на ЦК на ДКМС. От 1981 г. е секретар на общинския комитет на БКП — Кюстендил. През 1982—1986 г. е първи секретар на общинския комитет на партията — с. Невестино. През август 1986 г. е избран за секретар на окръжния комитет на БКП — Кюстендил по организационните въпроси.

СТОЙНО ПЕТКОВ СТОЙНОВ — секретар на окръжния комитет на БКП — Ловеч.

Роден е на 26 март 1944 г. Има висше образование, специалност аграрикономист. Кандидат е на историческите науки. Работил е като икономист в ТКЗС — с. Врабево. Бил е секретар на общинския комитет на ДКМС — с. Врабево, секретар на вузовския комитет на Комсомола при ВССИ „Георги Димитров" — София, секретар на окръжния комитет на ДКМС — Ловеч. През 1973—1978 г. е първи секретар на окръжния комитет на Комсомола — Ловеч. През 1978—1980 г. е завеждащ отдел „Организационен" на ЦК на ДКМС. Завършва аспирантура в АОНСУ при ЦК на КПСС. От 1985 г. е председател на окръжния комитет за държавен и народен контрол — Ловеч. През 1986 г. е инспектор в отдел „Организационен" на ЦК на БКП. През септември 1986 г. е избран за секретар на окръжния комитет на партията в Ловеч по организационните въпроси.

ЙОРДАН СТОЯНОВ ДИМОВ — първи секретар на общинския комитет на БКП — гр. Раднево, Старозагорски окръг.

Роден е на 19 септември 1944 г. Има висше образование, минен инженер. Трудовата си дейност започва като шлосер в АТЗ — Стара Загора. Бил е на стопанска работа като: завеждащ смяна, началник на участък, началник на производствено-технически отдел, заместник-директор по производствените въпроси на рудник „Трояново—2". През 1984—1985 г. е директор на рудник „Трояново—3". От април 1985 г. е секретар на общинския комитет на БКП — Раднево по промишлено-стопанските въпроси. През юли 1986 г. е избран за първи секретар на общинския комитет.

ГЕОРГИ БОРИСЛАВОВ КЕХАЙОВ — първи секретар на общинския комитет на БКП — Благоевград.

Роден е на 2 януари 1946 г. Има висше икономическо образование. Завършил е и двегодишния курс за следдипломна квалификация на Академията за обществени науки при ЦК на КПСС. След това работи като организатор-проектант в териториално-изчислителния център в Благоевград. Бил е председател на окръжния комитет за младежта и спорта. От 1976 г. е на партийна работа като: секретар на партийния комитет при Строително-монтажния комбинат — Благоевград, завеждащ отдел „Стопански", завеждащ отдел „Организационен" и секретар на общинския комитет на партията — Благоевград, завеждащ отдел „Организационен" на окръжния комитет на БКП. От 1985 г. е председател на изпълнителния комитет на общинския народен съвет. През септември 1986 г. е избран за първи секретар на общинския комитет на партията — Благоевград. Кандидат-член е на бюрото на окръжния комитет на БКП.

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

В ДУХ НА РАЗБИРАТЕЛСТВО И ДРУГАРСКО СЪТРУДНИЧЕСТВО

През месец септември т. г. под горното заглавие излезе брошура на Партиздат с речите на другарите Тодор Живков и Ким Ир Сен при размяната на официални приятелски посещения през 1984—1985 г. От тези речи се вижда, че дружбата и сътрудничеството между НР България и КНДР имат дълбоки корени и богати традиции. Между българския и корейския народ, между Българската комунистическа партия и Корейската трудова партия съществуват традиционни връзки на класова солидарност и сътрудничество. Тези връзки се изграждат върху принципите на марксизма-ленинизма и пролетарския интернационализъм, върху общите стремежи и цели за делото на социализма и мира. Особено силни импулси в развитието и осъществяването на двустранните отношения дават срещите и разговорите между първите партийни и държавни ръководители другарите Тодор Живков и Ким Ир Сен. Сега двете социалистически страни насочват вниманието си преди всичко към промишленото кооперираме като по-съвършена и перспективна форма от традиционния търговски обмен.

ТВОРЕЦ НА РЕВОЛЮЦИОННИЯ ОПИТ, РЪКОВОДИТЕЛ НА СЪЗИДАТЕЛНИЯ УСТРЕМ

Деветдесет години Русенска партийна организация

1896—1986

Този богато илюстрован луксозен албум се издава по решение на бюрото на окръжния комитет на БКП и бюрото на общинския комитет на БКП — Русе за ознаменуване 90-годишния героичен път на Русенската партийна организация. Албумът е изпълнен с ценни снимки и клишета на важни документи из живота и дейността на окръжната партийна организация, съпроводени с отделни разяснителни статии, които отбелязват изминатия героичен път на организацията от нейното основаване до днешен ден. Началото й е поставено в един паметен мартенски ден на 1896 година. С набирането на политически и организационен опит постепенно нарастват влиянието и авторитетът на русенските комунисти. Това е причина именно тук, в крайдунавската крепост на българщината, да се проведат през 1903 и 1912 г. Десетият и Деветнадесетият конгрес на Българската работническа социалдемократическа партия (т. с.). През следващите две десетилетия русенските комунисти са отново начело в борбата за победата над фашизма. Днес Русенски окръг се гордее с високи постижения във всички области. Неговата промишленост е вече утвърдена като много важно звено в икономиката на страната. Високи са постиженията и в селското стопанство, особено в областта на зърнено-фуражното производство, за които Русенски окръг е удостоен два пъти с най-високия орден на НР България „Георги Димитров".

СТЪПКА В СТЪПКА

Тодор Тодоров

Тази мемоарна книга ,второ издание, е вълнуващ разказ за бойната дейност на Втора софийска партизанска бригада „Чавдар". Началото на книгата са първите месеци на 1944 година. На последните страници се описват изгревът на свободата и отправянето към фронта срещу отстъпващите хитлеристки пълчища под напора на Червената армия. Тодор Тодоров (Червения) разказва просто и увлекателно, извикал в паметта си свидните образи на ония мъже и жени, с които е вървял през огъни и смърт: „Не знаех дали ще оживея — пише авторът, — но струваше ми се, че ако продължавам да вървя през трупове, може би ще полудея... В такива моменти си спомнях за дадената клетва, за героичната смърт на командира, за светлото утре, за радостта на децата, за любовта и стисках още по-здраво автомата и политах напред." Сюжетните линии на тази книга са всъщност партизанските пътеки в Стара планина, Средна гора, Рила и Родопите — трудните и страшни пътеки към големия връх на свободата.

Digitized by Google

ISSN 0204—8574

ВАЖНО!
ЗА ПАРТИЙНАТА ПРОСВЕТА

СТРАТЕГИЯ НА КАЧЕСТВЕНИ ПРОМЕНИ

I

Янчо Георгиев, Георги Матеев, Георги Ст. Георгиев

Политическата учебна 1986—1987 година е посветена на изучаването на материалите на Тринадесетия конгрес на БКП и Двадесет и седмия конгрес на КПСС. Занятията ще се проведат по шест основни, важащи за всички, и по няколко допълнителни теми, избрани по желание от участниците в учебните звена. Отдел „Идеологическа политика" на ЦК на БКП предлага за изучаване по избор общо 9 теми.

Помощните материали по шестте основни теми ще бъдат публикувани в две книжки под общото заглавие „Стратегия на качествени промени". В настоящата първа книжка с отговорен редактор Васил Момов се предлагат помощните материали по първите три задължителни теми, а именно: „Тринадесетият конгрес на БКП и Двадесет и седмият конгрес на КПСС — развитие на теорията и практиката на социализма" от Янчо Георгиев; „Научно-техническа революция и качествено нов икономически растеж" от Георги Матеев и „Основни тенденции и противоречия в съвременния свят и проблемите на мира и войната" от Георги Ст. Георгиев. Втората книжка с останалите три задължителни теми се подготвя за издаване.

Помощните материали по шестте основни теми имат методически характер. По указание на отдел „Икономическа политика" на ЦК на БКП те не трябва да се разглеждат като готови разработки, които без особени изменения могат да се представят на участниците в учебните звена. Целта с тези статии е да се подпомогнат лекторите, пропагандистите и агитаторите при систематизирането на проблематиката по отделните теми. В такъв случай от ръководителите на различните учебни форми се изисква да проучат внимателно партийните документи и да съобразят своята работа с конкретните условия и изисквания на колектива, в който ще провеждат занятията. Пред участниците в звената всяка от темите трябва да бъде разисквана не само в общотеоретичен, но и в конкретен практически план. По отделните теми са подготвени нагледни материали. Избраната тематика на партийната учебна година предлага богати възможности за утвърждаване на диалога с аудиторията като основна форма за усвояване на учебната програма. Това ще даде възможност теоретичното богатство на двата конгреса да намери непосредствено отражение в развитието на нашия обществено-политически и социално-икономически живот. Необходимо е характерният за двата конгреса дух на критичност и творчески подход към решаването на актуалните проблеми на социалистическото строителство да се пренесе в трудовите колективи и да се утвърди като постоянен стил в тяхната работа.

20700

Цена 0,35 лв.

Digitized by Google

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

LIBRARY
JAN 27 1987
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
BERKELEY

UCB

[PARTIEN Zhivot]

ПАРТИЕН ЖИВОТ

16 СОФИЯ, ОКТОМВРИ 1986 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 16 ОКТОМВРИ 1986 година XXXIII

ISSN 0204—8574

СЪДЪРЖАНИЕ

Уводна — Партийните организации — гарант на самоуправлението . 3

К. Иванов — Забележително събитие в идейния и политическия живот на БРСДП (т. с.) 10

ЗА КАЧЕСТВЕНО ПРЕУСТРОЙСТВО В ПАРТИЙНО-ОРГАНИЗАЦИОННАТА РАБОТА

Актуални диалози

Л. Райков, Й. Хаджиев — Творчески търсения за качествени изменения 18

П. Петков, С. Ангелова — Към новите задачи — с нови подходи . . 28

Опит и проблеми

И. Ничев — Центърът на дейността на общинските комитети на БКП в първичните организации 37

С. Атанасов — Кабинетите — действен фактор за преустройството . 45

Х. Райчев — Прегледът завърши — отговорността нарасна . . . 52

* — Комунистите в ръководствата на низовите звена на масовите организации 56

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

Д. Каменов — Ново равнище на демократизма и колективизма в труда и трудовите отношения 63

Х. Манджуков — Простор и подкрепа на самоуправлението . . . 75

Digitized by Google

ИДЕОЛОГИЧЕСКА ПОЛИТИКА И ПРАКТИКА

В. Калчев — Устремено към новостите 80
Г. Спасов — Традиции на железничарската слава 84

ЧИТАТЕЛИТЕ СИГНАЛИЗИРАТ, ПРЕДЛАГАТ, ПИТАТ

А. Найденов — Зависимост, права и отговорност според компетенциите 90

ПО СЛЕДИТЕ НА НАШАТА КРИТИКА

• — „Безразличието“ 92

ПРЕГЛЕД НА ПЕЧАТА, ОТЗИВИ, РЕЦЕНЗИИ

Л. Левчев — Огънят не свети за себе си 93
Н. Колев — Контролно-ревизионните органи на БКП 95

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

Й. Кръстев (главен редактор), **Г. Бърдаров, Г. Ванев, А. Веселинов, К. Димов, Д. Димчев, К. Иванов, Н. Иванов** (зам.-главен редактор), **М. Илиева, Д. Кралев, С. Кръстев** (първи зам.-главен редактор), **Д. Петков** (зам.-главен редактор), **И. Рачев, П. Стамов, Д. Станоев, П. Трендафилова, Й. Хаджиев, Г. Цонков.**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП, ул. „Московска“ 7. Тел. номератор 84-01.

Дадена за набор на 21. X. 1986 г. Подписана за печат на 4. XI. 1986 г.
Тираж 55 000. Формат 70×108/16. Обем коли 6.
Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,35 лв.

ДП „Димитър Благоев“ — София, ул. „Ракитин“ № 2, тел. 46-31.

Digitized by Google

ПАРТИЙНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ — ГАРАНТ НА САМОУПРАВЛЕНИЕТО

В съответствие с обективните закономерности на общественото развитие и нарастването на трудовите маси като творци на историята партията провежда последователна линия за непрекъснато усъвършенстване на социалното управление чрез разширяване и задълбочаване на социалистическата демокрация и развитие на народното самоуправление.

Израз на тази линия е новаторската постановка на Дванадесетия конгрес за утвърждаването на трудовия колектив в ролята на стопанин на социалистическата собственост и нейната конкретизация в решенията на Февруарския пленум (1985 г.) и на Тринадесетия конгрес за самоуправлението на колективите. В него партията вижда един от основните фактори за ускоряване на социално-икономическото развитие, създаващ възможност за нов прилив на творческа енергия, за разгръщане на организаторския талант на народа.

Едно от най-характерните социални измерения на политическия живот в страната след Тринадесетия конгрес на партията са протеклите при голяма активност отчети и избори на органи за самоуправление на бригадите, предприятията и техните поделения, на комбинатите и стопанските обединения. По-голяма част от събранията вече са проведени. Волята на работническата класа, а след нея и на селскостопанските труженици намира категоричен израз в избора и самодейността на новите самоуправляващи се органи (общото събрание на работниците или събранието на пълномощниците, бригадните и стопанските съвети, бригадирите и ръководителите на предприятията), които ще носят отговорността за функционирането и развитието на стопанските организации.

Трудовата конституция на Народна република България влиза в сила от 1 януари 1987 г. В нея са формулирани основните права и отговорности на първичните и основните трудови колективи и на органите им за управление. В съответствие с новия Кодекс на труда започват коренни преустройства в живота и дейността на трудовите колективи върху принципите за самоуправление. Трудещите се ще приведат управлението на своите организации към изискванията на новите условия. Утвърждава се самоуправлението на социалистическите организации, като се разширяват правата на колективните органи за самоуправление, на профсъюзните организации, на отделния работник. Разгръщането на трудовата демокрация е съчетана с развитието на принципите на единоначалието. С дадените нови права и отговорности се повишава ролята на бригадира и на ръководителя на предприятието като пълномощник на държавата.

Digitized by Google

Трудовият колектив сам ще избира своите ръководни органи, ще утвърждава насрещния план, ще формира фондове и ще ги разпределя, ще се грижи за развитието на предприятието, ще определя своя състав и ще мисли за социалното развитие на своите членове, за тяхното образование, квалификация и преквалификация, за подобряване условията на труда и бита и др. Качествено се обновява съдържанието на неговата дейност. Трудовият колектив чрез избраните от него органи ще ръководи своята самоуправляваща се организация.

„Това — както подчерта др. Тодор Живков във Встъпителното слово пред Тринадесетия конгрес — е качествено нова политическа задача и функция, защото става дума не за участие в управлението, а за самоуправление, за нова историческа крачка по пътя на превръщането на трудовия човек и колектив от обект в субект на социалното управление. Става дума за постепенен преход от „власт в името на народа“ към власт чрез самия народ.“

Голямото обществено-политическо значение на настъпващите промени се определя от обстоятелството, че те засягат не само колективите и обществените организации, но в най-голяма степен и жизнените интереси на работниците, на селскостопанските труженици и народната интелигенция, на всеки трудов човек, на целия народ. Тези промени са основа за качествено нов растеж във всички сфери на обществения живот. Те са насочени към усъвършенстването на социалистическата организация на труда и повишаването на неговата производителност, към по-високо качество и ефективност върху основата на постиженията на научно-техническия прогрес, към разгръщането на социалистическата демокрация и защитата на трудовите права на гражданите, към създаването на условия за добросъвестно изпълнение на техните задължения.

Социалните измерения на новите процеси, свързани с развитието на самоуправлението, обхващат и задълбочават диалектическото взаимодействие между социалистическата база и социалистическата надстройка. Като цяло се увеличава обективната потребност от нарастване ролята на партията, от засилване степента на въздействие на надстройката върху базата. Основната и решаващата дейност за усъвършенстването на икономическата, социалната, политическата и духовната система на обществото се пренася в трудовия колектив. В него и чрез неговата дейност се проявяват новите моменти в усъвършенстването на обществените процеси. Чрез самоуправлението качествено се променя социалната функция на трудовия колектив като основна клетка в строежа и развитието на обществото.

Значението на този крупномащабен процес — развитието на самоуправлението като качествено нов етап и по-висша форма на социалистическата демокрация, определя и новата, изключително голяма роля и отговорност на партийната организация като политически гарант на самоуправлението в първичните и основните трудови колективи. Основанието за това е, че социалният терен — трудовите колективи, върху който протичат новите промени, е политическата територия на партийните организации. Извършва се дълбок прелом в живота на трудовия колектив като обект на партийното ръководство. Затова, както посочва др. Тодор Живков, силно нараства ролята на партийните организации за превръщането на новите завоевания на работника, на работническата класа, на всеки трудов човек и на всеки трудов колектив във всекидневие, в реална действителност.

Пред партийните организации в първичните и основните трудови колективи изникват редица нови проблеми за разрешаване, свързани с обективната тенденция за повишаване на тяхната роля на водеща по-

Digitized by Google

литическа сила на обновени, с качествено нови функции и задачи трудови колективи. Проблемите отразяват необходимостта от преустройство на съдържанието, формите, стила и методите на работа и ръководство, чрез което ще се осигури политически, икономически, организационен и идеологически климат за последователно и пълно прилагане на новия Кодекс на труда — фактор за разгръщане на инициативата и творческата енергия на трудовите колективи, за ускоряване на научно-техническия прогрес, за свързване по нов начин на производителния труд със средствата за производство и превръщането на колектива от обект и в субект на социално управление.

Ролята на партийната организация **като водеща сила за осъществяване на икономическите, социалните и идейно-политическите цели на партийната политика в трудовия колектив, а така също като политическо ядро и първообраз на неговото бъдещо състояние се изпълва с качествено ново съдържание.** Тя се допълва и с характеристиката на политически гарант за самоуправление, която изисква животът на партийните организации да се обогатява в няколко направления:

Първо: да се изграждат **нови качества и добродетели у комунистите, които да им позволяват да бъдат начело, в авангарда на обновителните процеси в трудовите колективи.** От тази гледна точка следва да се преустройва работата за качествено подобряване на членския състав, да се внасят необходимите промени в съдържанието на кадровата практика, проблематиката на вътрешнопартийния живот тясно да се обвързва с новите социални процеси. Вътрешнопартийният живот да отразява нарастващата роля и отговорност на партийните организации и групи и на отделните комунисти за развитието на самоуправлението. Вътрешнопартийната демокрация да служи като социален образец за развитието на трудовата демокрация.

Второ: Протичащите изменения в самоуправлението на трудовите колективи изискват **да се усъвършенствува компетентността на политическото ръководство,** да се работи с висока политическа култура. Това означава, че в многостранната си ръководна дейност партийните организации трябва да осигуряват всички политически условия и гаранции за приложение на новия Кодекс на труда, да предвиждат и своевременно да разрешават неизбежните противоречия, да водят трудовите колективи към нови завоевания в своето развитие, да ги стимулират и организират за планомерно обновление на техниката, технологиите и на продукцията върху основата на научно-техническия прогрес. Това означава ново съдържание на политическото ръководство, което трябва да се овладява и да застане в центъра на вниманието на партийните организации.

Това, на следващо място, означава да се усвоява и практически реализира диалектическата зависимост между влиянието на вътрешнопартийните процеси върху развитието на самоуправлението и, обратното, влиянието на самоуправлението върху развитието на вътрешнопартийните процеси. И в новите условия силата на въздействието на партийните организации ще се определя преди всичко от високото равнище на техния идеен и организационен живот.

Най-важната задача на партийните организации след отчетите и изборите в колективите е да осигурят действено политическо ръководство за създаване на необходимите предпоставки за поемане на функциите и задачите от страна на новоизбраните органи, за утвърждаване на управленски стил на работа и ръководство, осигуряващи качествено нов растеж в условията на самоуправлението.

Утвърждаването на партийните организации като политически гарант на самоуправлението ще се извършва едновременно с усъвършенстуването и качественото преустройство на вътрешнопартийния жи-

Digitized by Google

вот и на стила на политическо ръководство в съответствие с новите функции на трудовите колективи в условията на повсеместна интензификация, на ускорен научно-технически прогрес.

Оттук актуалността на мерките, които ще се предприемат от партийните комитети и бюра, за осигуряване на качествено ядро и силно влияние във всички производствени и технологически процеси на самоуправляващите се организации. Очевидно ще се наложат структурни промени в първичните партийни организации, съответствуващи на изменения в организационно-управленските структури на стопанските организации. Те трябва внимателно да се обмислят, а някои от тях да се експериментират и тогава масово да се прилагат.

Заедно с нарастващата социална активност на масите се повишават политическата отговорност и авангардната роля на комунистите, които трябва да са примерът, увличащ членовете на колектива-стопанин в отговорно участие при обсъждането, решаването и изпълнението на задачите, свързани с ускоренето на научно-техническия прогрес и осъществяването на качествено новия растеж, с разгръщането на самоуправлението. Към това е насочено и новото допълнение към член първи от Устава на БКП. Един от основните критерии за оценка на комунистите е реалното им участие в работата за утвърждаване на самоуправлението, приносът им в изпълнението на задачите за развитието на колективите.

Ново съдържание придобива работата на партийните групи и низовите трудови колективи. Преди всичко нараства тяхната отговорност за правилното организиране на работата на органите за самоуправление — общото събрание, бригадния съвет и на бригадира. С политическите средства — партийни поръчения, общи събрания, оценка и контрол и др., те могат да оказват силно влияние за развитието на демократизма и за повишаване на социалната и трудовата активност, да свързват най-пряко организаторската и политическата работа с непосредствените практически задачи. Това изисква от партийните групи още по-голяма гъвкавост във формите и методите на тяхната работа.

Най-силно политическо влияние върху развитието на самоуправлението на трудовите колективи ще упражняват **първичните партийни организации като ръководно политическо ядро с примера на своя вътрешен живот като социален образец на висша форма на самоуправляваща се обществено-политическа организация.** Това обстоятелство налага на комитетите и бюрата да предвиждат отражението на измененията в подхода, съдържанието, формите и методите на въздействие на вътрешнопартийните процеси, които планират и предприемат.

Цялостната партийна дейност, която организират, трябва да съдействува за утвърждаване принципите на самоуправлението, да засилва влиянието и да издига качественото равнище на ръководството, упражнявано от органите за самоуправление. Събранията на първичните партийни организации, заседанията на бюрата, стилът на работа и ръководство, поръченията, контролът, работата с кадрите и с активите на партийните организации трябва да бъдат разглеждани и оценявани от позициите и с критериите за качествено нова лична и колективна отговорност на комунистите, за утвърждаването на органите за самоуправление, за осигуряване на качествено нов растеж в интерес на развитието на обществото, колектива и отделната личност.

Дълбоките изменения, които настъпват в живота на основните трудови колективи, повеляват съответни изменения както в дейността на първичните, така и в **живота и дейността на комбинатските партийни организации.** Органическото свързване на вътрешния живот на тези основни организации със задачите на самоуправлението ще има решаващо значение за неговото правилно утвърждаване. Тази зависимост е

Digitized by Google

обусловена от обстоятелството, че органите за самоуправление и комунистите, избрани в тях, провеждат политиката на партията в съответната област и осигуряват ръководството на непосредствената оперативна производствено-стопанска дейност на предприятията и бригадите, които ги образуват. От компетенцията, политическата и управленската подготовка, от принципността на кадрите в тези органи зависи в голяма степен ефективността на самото самоуправление. Ето защо пред събранията на комбинатските партийни организации, пред съветите на партийните секретари (там където има такива), пред комбинатските партийни комитети сега излиза на преден план задачата чрез формите на своята работа да повишават отговорността и активността на комунистите, избрани в органите на самоуправлението, за правилно осъществяване на новите изисквания, за утвърждаване на ефективен управленски стил, разгръщащ социалистическата демокрация и социалното творчество на основните трудови колективи, за провеждане на научно-техническата политика на партията в стопанските организации.

Партийните комитети и организации ще изпълняват ролята на политически гарант на самоуправлението и чрез високото качество на своето ръководно влияние. Те осъществяват политическо ръководство в рамките на Конституцията и законите на страната.

За да се повишава равнището на политическото ръководство и да се утвърждава ролята на партийните организации като политически гарант на самоуправлението, е необходимо да се усъвършенстват начините, способите на ръководното партийно въздействие и взаимодействие на и със социалистическите организации.

Кои са пътищата за това?

Преди всичко партийните комитети и организации трябва да окажат съдействие на профсъюзните и на стопанските органи за осигуряване на организационните, на икономическите и политическите условия за реално използване на предоставените на работниците, на селскостопанските труженици, на служителите и на трудовите колективи нови права за изпълнение на определените им задължения. Конкретни грижи ще се изискват от тях за пълноценно утвърждаване на социалистически стил на дейност на органите за самоуправление, за пълно използване на предоставените им права, задължения и отговорности.

Задачата, поставена от Тринадесетия конгрес и утвърдена в Устава на БКП: **първичната партийна организация да създава политически условия за самоуправлението на трудовия колектив, за утвърждаването му като стопанин на социалистическата собственост,** ще се решава конкретно и творчески, отчитайки местните условия, особености и наличните възможности.

От гаранта на самоуправлението, от партийните комитети и организации се иска и очаква активно съдействие на обществено-политическите органи и организации в колективите правилно да определят своето поле на дейност и конкретните си задачи. От тях се изисква да координират и разграничават обществено-политическите функции и отговорности за утвърждаването и развитието на самоуправляващите се организации. Да създават обстановка за бърза и ефикасна **„обществена и политическа реакция“** срещу всеки опит за посегателство върху завоеванията на трудовите хора и върху правата на обществените организации. Ролята на профсъюзните, комсомолските и отечественофронтовските организации като обществени гаранти за изпълнението на партийната политика ще се обогатява и повишава в най-тясна връзка и взаимодействие с нарастващата роля на партийните организации като политически гаранти за самоуправлението.

Партийните комитети и организации имат опит и могат по-конкретно и ефективно да помагат на профсъюзните организации чрез

Digitized by Google

комунистите, работещи в тях, бързо да овладеят качествено новите си функции и задачи и реално да участвуват в подготовката и приемането на вътрешни нормативни актове в предприятията, в планирането и разгръщането на трудовата активност, в работата на колективните органи за управление и т. н.

Партийните организации трябва да създават **политическа атмосфера** на висока принципност в отстояването на обществените интереси, за предотвратяване на деформации и извращения в трудовите и разпределителните отношения, мотивирани от частно-групови стремежи, правилно да съчетават обществените, колективните и личните интереси.

Ключово значение придобива задачата за **повишаване на активността и отговорността на комунистите, за развитие на самоуправлението и самодейността на избраните ръководители в органите на самоуправляващите се стопански организации.** По същество дейността на тези партийни кадри, които са голяма част от състава на органите за самоуправление, заедно с безпартийните получава особен статут в самоуправляващите се организации. Законът им предоставя големи правомощия. От тяхната политическа зрялост, принципност, творчество и активност ще зависи как ще ги реализират в практиката на самоуправлението.

От съществено значение са грижите на партийните комитети и организации да гарантират политически, организационни и идеологически условия и умения на органите за самоуправление, да разкриват обективните и субективните възможности и резерви и чрез тяхното планиране, организиране и използване да постигат качествено нов растеж на икономиката на бригадата, предприятието и т. н. Това предполага и означава те да предприемат мерки и да обновяват, да преустройват стила и методите на стопанско ръководство, като засилват научната обоснованост на своята дейност, която отчита интересите на обществото, колектива и личността и върху тяхното единство разгръща инициативността, енергията, творчеството и отговорността на трудещите се.

Всичко това означава, че партийните организации влизат и осъществяват ролята на политически гаранти на самоуправлението, че зачитат организационната самостоятелност на колективните органи и не изземват предоставените им функции и задачи.

Безспорно новата проблемна ситуация предполага да се разгръща инициативата и самоинициативата на партийните комитети и организации, да се проявява творчество, научен подход към новите проблеми, да се повишава организираността, деловитостта, дисциплината, като се усвоява и прилага преобразуващ стил на мислене и действие. Това може да се постигне, ако партийните комитети и организации усъвършенствуват и обновяват подходите и социалните механизми в своята работа и ръководство.

Тринадесетият конгрес подчерта, че ръководната роля на партийните организации ще се осъществява в новия етап не чрез разширяване и засилване на директивните методи на ръководство, а чрез повишаване на самодейността, автономността и отговорността на низовите партийни звена в предприятията и заводите, в учебните заведения и научните организации, в селищните системи, във всички сфери.

Възниква потребността от **решително преодоляване на директивните, силовите методи на ръководство и свързаните с тях деформации,** които силно ограничават социалното творчество на органите за самоуправление и на трудовите колективи.

При новите условия в партийната работа трябва да се **дава приоритет и най-широк път на индиректните политически методи на организаторска и идейновъзпитателна работа.** Преди всичко като се засил-

Digitized by Google

ли непосредствената работа на партийните организации и комунистите в трудовите колективи на самоуправляващите се организации. Работата в това отношение следва да придобие строго конкретен и диференциран характер. Така например решително следва да се издигне ролята на личния пример на комунистите, избрани в органите на самоуправление, личния пример на активни делови връзки, на правилен стил на работа в колективите за осъществяване на новите изисквания, за тяхното развитие като стопанин на социалистическата собственост. Ще расте отговорността на комунистите и от държавните органи за това, как упражняват правомощията, делигирани им от собственика на социалистическата собственост. Чрез формите на политическата, организаторската и идеологическата работа да се осигурява приоритетна роля на новите идеи и подходи, да се воюва за тяхната реализация. За тази цел партийните организации трябва да овладяват изкуството да водят постоянен **политически диалог с колективите и в колективите.** Тази форма на общуване, на ръководно взаимодействие, съчетана с личния пример и с положителното в директивния подход, ще гарантира трайни успехи в утвърждаването и развитието на самоуправлението, в израстването на ръководните кадри, способни да общуват с трудовите хора и опирайки се на тях, да ги водят към решаването на новите задачи.

Преустройството в стила и механизмите на ръководство на политическия гарант на самоуправлението в трудовите колективи ще срещне множество бариери и противодействия на старото срещу новото. По неговия път ще има много битки. Битка за **своевременно преустройство на планирането в партийните организации, което обхваща овладяването на новите подходи и актуалните задачи в техния живот.** Чрез плана проблемите за отговорността на комунистите, за разгръщане на самостоятелността и творчеството на кадрите и на органите на самоуправлението, за своевременно поемане на новите задачи, за реализиране на правата и задълженията на трудовите колективи и на техните членове и т. н. ще влязат в дневния ред на партийния и обществения живот, ще стават реалност на утрешния ден.

Сега, **след оценката и избора на кадрите, голям и основен проблем за политическия гарант на самоуправлението стават грижите за тяхната квалификация, преподготовка и възпитание.** Те трябва да развиват индивидуалните заложби и способности и да организират колективното творчество за качествено нов растеж на икономиката и останалите обществени сфери. И друго. Новият начин за формиране на ръководните органи в самоуправляващите се системи за две и повече години позволява кадровата работа да се преустрои и постави на перспективни основи.

Ще се преосмисля и преустройва партийният контрол. Готови решения на проблемите няма. Те трябва да се търсят, пробват и смело прилагат. Време на проверка на способностите революционно-творчески да се мисли и действува!

Утвърждаването на партийните организации като политически гаранти за самоуправление на трудовите колективи **ще наложи съществени преустройства във взаимоотношенията между общинските комитети и партийните организации в трудовите колективи.**

Първичните организации се нуждаят от компетентната и конкретна помощ на комитетите, за да могат бързо да поемат функциите си в условията на самоуправлението и да поведат колективите за изпълнение на текущите планове, да ги подготвят да посрещнат задачите за 1987 г. и до края на петилетката в пълна мобилизационна готовност.

Digitized by Google

ЗАБЕЛЕЖИТЕЛНО СЪБИТИЕ В ИДЕЙНИЯ И ПОЛИТИЧЕСКИЯ ЖИВОТ НА БРСДП /т.с./

проф. КИРИЛ ИВАНОВ

През своето деветдесет и пет годишно съществуване и развитие Българската комунистическа партия решава сложни задачи и разгръща дейност в крайно трудни условия. Тя допуска някои грешки, търпи и поражения, но винаги се запазва като цялостна система от организации и се изявява като организираща сила, защото е дълбоко убедена в правилността на идеите на научния социализъм и се стреми последователно да ги прилага при конкретните условия на нашата страна.

За теоретическото изясняване на необходимостта от партия и нейните идейно-политически, теоретически и организационни основи историческа е заслугата на Димитър Благоев — първостроителя на нашата партия. Сред неговите многобройни научни марксистки произведения категорично се откроява крупната му творба **„Принос към историята на социализма в България“, която излиза от печат през 1906 г.** В нея накратко се анализират и за пръв път от марксистки позиции се прави преценка на най-важните събития от историята на нашия народ. Сравнително подробно се осветляват появата и развитието на социалистическото движение и създаването на Социалдемократическата партия в България. По такъв начин се откроява исторически закономерният процес на възприемане от Социалдемократическата партия на революционните и демократичните традиции на нашия народ, които по-нататък се издигат на качествено нова степен.

Осветляването и оценката на миналото Димитър Благоев прави главно въз основа на богат фактически материал, взет от официални документи, от периодичния печат, от партийни документи. Ползва и опита на международното работническо и социалдемократическо движение. Много съществен момент тук са личните наблюдения на автора като непосредствен и най-активен участник в социалдемократическото движение. С „Приноса“ той ни оставя най-авторитетното свидателство за появата и развитието на социализма в България. Без него трудно може да добием действителна представа за вътрешнопартийния живот и дейност в началните години на партията.

Като излага миналото на партията и ползва опита на международната социалдемокрация, Благоев прави изводи, очертава прогно-

Digitized by Google

зи, перспективи. „Приносът“ убедително доказва, че не може да има пълна теория на проблемите, ако не разгърнем и тяхната история, че без нея не можем да прозрем и в бъдещето.

Изводите и оценките в този капитален труд не само утвърждават и засилват научната аргументация на правилността на принципите на партията. В него те намират творческо развитие и обогатяване. Това достойнство трябва да се преценява и с оглед на факта, че в продължение на няколко години, до излизането му, партията води ожесточена борба против отклоненията от принципите на марксизма. Необходимо беше да се направят изводи от нея, да се очертаят насоките за по-нататъшното ѝ развитие. Изясняването на идейно-политическите, теоретическите и организационните принципи създава условия, за да може партията не само да запази, но и да укрепи своето единство и сплотеност, да продължава да се развива в марксистка революционна насока. Появата на „Приноса“ е забележително събитие в идейно-политическия живот от ранната история на партията.

●

Идейна основа на партията, върху която тя се изгражда и развива своята дейност, е марксисткото учение. Авторът на „Приноса“ утвърждава неговото коренно положение, че капитализмът като общественоикономическа система е вече спирачка на обществения прогрес и е обречен на гибел. Негов гробокопач е работническата класа. Историята ѝ отрежда да осъществи социалистическата революция, да завоюва политическата власт и да изгради ново, социалистическо общество. Като се опира на произведението си „Що е социализъм и има ли той почва у нас?“ и прибавя нови данни, **Благоев доказва, че нашата страна е вече тръгнала и се развива по пътя на капитализма,** което води до непрекъснато нарастване на работническата класа в нея. Той използва случая да посочи и някои недостатъци на споменатото произведение.

Общественото развитие довежда работническата класа до борба за „социалистическа наредба“, но осъществяването на тази закономерност изисква изграждането на нейна политическа организация. Ясно и определено Д. Благоев изразява принципното положение за **ролята на партията на работническата класа като важен субективен фактор в общественото развитие.** На пролетариата е необходима социалдемократическа организация, която може да ръководи класовата му борба. Нейната цел е защитата не само на близките класови интереси, а преди всичко на крайната ѝ цел — освобождението на работническата класа чрез завладяването на политическото господство и установяването на „социалистическа наредба“. Социалдемократическата партия е политическа организация на най-съзнателните работнически сили в страната, преден отряд, „авангардията“ на работническото движение, негова организирана военна сила. Тя съществено се различава от другите организации на работническата класа, защото **„защитява общите интереси на цялата работническа класа“**[1]. Като организация на най-съзнателните работници партията е неразделна част от „всесветската социалдемокрация“.

Чрез пропагандата на програмата и тактиката на партията и осветляване борбите на работническата класа партията внася и развива класовото съзнание на работническата класа, за да може да я убеди, че нейната борба е най-вярното средство за защита на своите

[1] Д. Благоев, Принос към историята на социализма в България, Съч., т. 11, с. 153.

Digitized by Google

интереси, и да се освободи от експлоатация. Защитата на общите интереси на работническата класа изисква да се обединят всички нейни организации под ръководството на партията. „Неутралитетът" на професионалните организации и „свободният синдикализъм" пакостно отклоняват работническото движение от правилния път, по който тя може да се освободи от експлоатацията.

Борбата на работническата класа може да се води само с колективни средства и колективни сили. Нито една отделна организация не може да се справи с тази историческа задача. „Тя е възможна, когато всички организации съставляват едно цяло и доброволно се подчиняват на него, на неговата воля."[1]

От тези положения и въз основа на опита у нас и в чужбина Д. Благоев твърдо и последователно отстоява жизнената необходимост за партията от централизма в цялата система на вътрешнопартийните отношения и в разнообразната ѝ дейност. Но това не е бюрократичен и военен централизъм, а централизъм, който е израз на волята на мнозинството в партията, т. е. това е **демократически централизъм.** Оттук и безусловното подчиняване на малцинството на решенията, взети от мнозинството в партията. В това се състои и действителната демокрация в нея, защото тя изключва равноправието между мнозинството и малцинството. Без спазването на това принципно положение се стига до анархизъм, до безредие в партията. Централизмът осигурява планомерно, целесъобразно единомислие върху принципите на партията и единодействие на нейните организации и членове за изпълнение на партийната политика. Ето защо за една социалдемократическа партия те са неотменима предпоставка за успеха в дейността ѝ. Нарушават ли се единомислието и единодействието, става невъзможна планомерната и целесъобразна дейност.

Реалният израз на връзката между единомислието и единодействието, върху която се гради силата на социалдемократическата партия, е **дисциплината** на членовете, т. е. доброволното им подчинение на партийните решения и директиви. Следователно социалдемократическият централизъм не се налага отвън. Той доброволно се възприема от членовете и организацията на партията, от тяхното мнозинство. То е властен израз на обединената воля на съзнателния и борещ се авангард на работническата класа. На това основание Димитър Благоев определя централизма в партията като **самоцентрализъм.** В развитието си тя неизбежно стига до убеждението за необходимостта от централизация на своите сили и средства, волята на малцинството да се подчинява на волята на мнозинството.

Тази закономерност Д. Благоев доказва въз основа на анализа на развитието на нашата партия. Тя е в пряка зависимост от развитието на работническото движение у нас. В началния период от съществуването на партията в основата на нейния живот и дейност фактически залягат **децентрализацията и автономността.** Връзките между отделните ѝ звена са съвсем слаби. Низовите структурни звена имат пълна автономия при решаването на такива основни въпроси като приемането на нови членове и учредяването на нови организации.

Промени във вътрешнопартийните отношения в посока на засилване на централизма се забелязват след Четвъртия партиен конгрес през 1897 г. То се дължи на разрастването на работническото движение, което дава положително отражение и върху състава на партията, като се увеличава работническото ядро в него. „Това коренно изменяване основите на партийната организация се наложи на партията, подчертава Д. Благоев, от развитието в нея на съзнанието ѝ за характера и преките ѝ задачи като Работническа социалдемократическа

[1] Д. Благоев, Принос..., с. 566.

Digitized by Google

партия. А това ѝ съзнание се намираше в пряка зависимост от развитието на работническото движение в България."[1]

Тази постановка по същество изразява принципното положение за обективната основа на демократическия централизъм. По силата на своето положение в обществото работническата класа естествено се стреми към социализма и организацията. Опитът от класовата борба налага в съзнанието ѝ необходимостта от единство и централизъм. На страниците на „Приноса" съвсем естествено се срещат мисли, които Благоев развива в други свои произведения. Той подчертава принципното положение, че единомислието и единодействието може да се видят глупост, а дисциплината — тирания над автономността на партийните членове и организации само на интелигенти индивидуалисти, но за една социалдемократическа организация на пролетариата те съставляват нейни основни положения. „И колкото е по-силно работническото движение, колкото по-интензивни борби води пролетариатът, толкова по-централизирана, по-планомерна и целесъобразна дейност се изисква от неговата политическа организация, от партията."[2] Както виждаме, авторът правилно определя **социално-класовите корени на опортюнизма по организационните въпроси.** Негови изразители и пропагандатори са главно членовете на партията из средата на интелигенцията и дребната буржоазия.

Блестящата аргументация, която Д. Благоев прави на необходимостта и същностната характеристика на демократическия централизъм (самоцентрализъм), е с решаващо значение за утвърждаването му като основен принцип в организационния строеж и в дейността на партията. С това най-общо определение той е записан и в сегашния Устав на БКП.

Разкриването на социално-класовите корени на опортюнизма е достатъчно основание значително място в „Приноса" да се отдели на проблемите за **състава на партията.** Своите позиции по тях Д. Благоев излага главно чрез използване на принципни обосновки от други дейци на партията. Потвърждава съображения, оценки и принципни положения, които се съдържат преди всичко в редица статии на неговия съратник Гаврил Георгиев. И ако не се познава творчеството на Д. Благоев до излизането на „Приноса", може да се остане с неправилното мнение, че той почти не разработва проблемите на членството. А могат да се посочат много негови публикации, които са посветени на тези проблеми. Но той цени заслугата на другите дейци на партията и проявява безспорна скромност.

Значението на състава на партията в „Приноса" се обосновава с характера ѝ, с нейните цели и задачи. Разкрива се диалектическата им връзка. Характерът и целите определят изискванията към членовете на партията, но дали ще се запази този ѝ характер и ще се реализират целите ѝ, то това до голяма степен зависи от нейния състав. Решаваща сила в него трябва да бъде работническото ядро. Оттук и особената важност на проблемите за състава на партията в първите години на нейното развитие. Тя няма кадри и ръководители с опит по места, отсъствува и закалено ядро, което да оказва положително въздействие върху новоприетите членове. Работническата класа е в началото на своето сформиране. Тя е крайно малочислена, а класовото ѝ съзнание е на ниско равнище. Партията се създава в условия, когато трябва да се доказва, че у нас е налице капитализъм и неговото развитие закономерно обезпечава растежа на работническата класа. И именно затова Благоев пише: „Сред господството на дребнобуржоазната среда, която заобикаляше отвред, сред един разложителен

[1] Д. Благоев. Принос..., с. 560–561.
[2] Пак там, с. 562.

Digitized by Google

процес на старите основи, при които става общо разместване на обществените отношения, общо декласиране, и при нерешителните още стъпки на капиталистическото развитие, трябваше да се гради бъдещето на работническото движение у нас при едно занаятчийско работничество, съвсем подчинено на тези обществени условия."[1] Тези и други трудности са достатъчно основание Д. Благоев да характеризира това време като героически период от развитието на социалистическото движение.

Процесът на формиране на качествения състав предполага да се определят и строго да се спазват редица изисквания при приемането на нови членове на партията. Първостепенно значение има политическата подготовка на кандидатите. Те трябва не само да приемат програмата и тактиката на партията, но и да я разбират. Така те могат да я разясняват, да развиват дейност за издигане класовото съзнание на работническата класа. Тук Благоев цитира текст от статия на Гаврил Георгиев: „Един партиен член е един социалистически деец. Ние влизаме в партията не защото ѝ съчувствуваме или признаваме нейната програма, а за да работим за нейния успех."[2] Логиката на такова изискване налага предварителна подготовка за встъпване в редовете на партията. Тя се отнася за всички нейни членове, независимо от социалното им положение и социалния произход. Защото партийните организации „трябва да бъдат пролетарски и не само пролетарски, но и пролетарски социалдемократически"[3].

„Приносът" дава ясен отговор и за **отношението на партията към интелигенцията и дребните стопани.** Те могат да ѝ бъдат полезни, но **само дотолкова**, доколкото главна нейна сила е класово съзнателният пролетариат. С други думи, главният критерий при приемането на нови членове в партията е равнището на тяхната социалистическа класова съзнателност. Критерий, който и сега е ръководно положение за формирането на количествения и качествения състав на партията. Класовият подход и високите изисквания при приемането релефно изразяват принципната позиция на Благоев, според която партията е силна преди всичко с качествата на своите членове. Затова той решително застава срещу прибързаното приемане на нови членове, напълно оправдава и препоръчва Централният комитет да разтуря организациите, които нарушават реда за приемане на нови членове, не развиват социалдемократическа дейност, не спазват дисциплината. А това е безспорно доказателство, че авторът на „Приноса" проявява значителна творческа самостоятелност и по въпросите на членството в партията. Защото такива изисквания към членовете на партията и техният строг подбор при приемането, разтурянето на партийни организации, които нарушават единството на партията, с изключение на Болшевишката, не съществуваха в социалдемократическите партии в Европа.

●

„Приносът" хвърля обилна светлина върху всички перипетии на **борбата за окончателното утвърждаване на марксистките идейно-теоретически и организационни принципи.** По твърдението на автора му многогодишна остра борба се води преди всичко с **общоделството.**[4]

---

[1] Д. Благоев, Принос..., с. 157.
[2] Пак там, с. 488.
[3] Пак там, с. 563.
[4] Названието „общоделство" произтича от вестник „Общо дело", чрез който се пропагандира опортюнизмът у нас. Общоделците са наречени и широки социалисти заради развиваната от тях широка дейност сред всички слоеве на обществото, а на заден план сред работническата класа.

Digitized by Google

То се изразява в отричане на основните принципни положения на марксизма. Неговите носители се обявяват против крайната цел на революционната социалдемокрация — премахването на частната собственост върху средствата за производство, и прокламират защитата на дребната частна собственост. Отричат класовата борба и развиват тезата за класово сътрудничество с буржоазията и нейните партии. Ръководната роля в революционния процес според общоделците принадлежи не на работническата класа, а на така наречените „производящи слоеве" — дребна буржоазия, занаятчии, търговско-промишлени капиталисти. И на последно място — на работническата класа. Задачата им е да се борят срещу реакцията за установяване на демократичен режим на управление. **Общоделците** са против подбора на членовете на партията, против демократическия централизъм и дисциплината в нея.

Появата на общоделството в „Приноса" се обяснява с дребнобуржоазния характер на страната и с влиянието на ревизионизма и опортюнизма в европейската социалдемокрация, в партиите на Втория интернационал. „Изобщо, четем в него, така нареченият в другите страни „ревизионизъм" и „опортюнизъм", който е общоделство на европейска почва, дойде да подхрани дребнобуржоазното течение в социалистическото движение в България."[1] В критиката си срещу общоделството Д. Благоев използва аргументи на революционните марксисти, защото той пише история на социалистическото движение, но дава собствени квалификации и преценки, привежда нови теоретически доводи и факти. По такъв начин още по-убедително се отстояват основните положения на марксистката теория — диалектиката, материалистическото разбиране на историческото развитие, учението за класовата борба на работническата класа срещу буржоазията, закономерната победа на социалистическата революция, установяването на политическото господство на работническата класа, ролята на социалдемократическата партия и пр.

Всестранна и твърде убедителна е защитата в „Приноса" на очистването на партията от общоделството. То става през 1903 г. в периода между Деветия и Десетия конгрес. Десетият конгрес одобрява взетите мерки от мнозинството на Централния комитет и приема допълнителни мероприятия за укрепване на партията. Не се дочаква конгресът да реши въпроса за очистването й от опортюнизма, защото мнозинството от организациите, и при това тези, в които преобладава работнически елемент и водят активен идейно-политически и организационен живот, изгони опортюнистите от своите редове. По думите на Д. Благоев партията се самоопредели, сама реши да се развива като революционно-работническа. В лицето на мнозинството от своите най-добри и редовни организации тя произнесе присъдата си над опортюнизма и очисти своите редове.

Начинът на изгонването на опортюнистите нагледно и затова твърде убедително доказва една характерна черта **на взаимоотношенията между ръководните органи на партията и нейните членове.** Те изискват безусловно подчинение на последните на решенията на ръководните партийни органи. Но те са в постоянна зависимост от партийните членове. Тази диалектика В. И. Ленин изразява малко по-късно във връзка със свикването на Третия конгрес на Болшевишката партия. Той се свиква не с решение на съществуващия тогава Висш партиен съвет. В полемиката с Плеханов В. И. Ленин поставя въпроса — кой за кого съществува: Съветът за партията или партията

[1] Д. Благоев, Принос..., с. 459.

Digitized by Google

за Съвета? Като отговаря, че не може да съществува партията за Съвета, той пише: „Ние смеем да мислим, че партията е **длъжна** сама да следи за изпълнението на устава от нейните длъжностни лица, да „следи“ значи не само с думи да порицава, а с **дела** да ги поправя. Не е достоен за званието член на партията тоя, който не смее да **иска и да налага** неговите довереници да изпълняват своите партийни задължения по отношение на техните доверители.“[1]

Зависимостта на партийните ръководни органи от членовете на партията е изразена в сегашния Устав на Българската комунистическа партия. Той съдържа положение, което дава право на партийните организации и членове да искат свикването на извънреден конгрес, на извънредна окръжна, общинска, районна и градска конференция.

Очистването на партията от опортюнизма през 1903 г. е събитие с много важни политически и организационни последици за нея и за работническата класа. **То е преломен момент в развитието на партията, който утвърди нейния марксически характер и демократическия централизъм като основен принцип в живота и дейността ѝ.** Оценката на Благоев е: „Разцепването се яви действително радикално целебно средство за нея (партията — К. И.). То очисти пътя за растящото господство на работническото мнозинство в нея, за развиването ѝ като такава.“[2]

Значението на това събитие трябва да се преценява и като се има предвид, че по това време в социалдемократическите партии в Европа борбата против опортюнизма не се довежда докрай, като не се отива по-далеч от разобличаването му, не се правят организационни изводи, не се вземат организационни мерки. Вътрешнопартийните отношения в тези партии се характеризират с търпимост към организации и членове, които са носители на антимарксистки възгледи и както общоделството в България с действията си компрометират партията.

Опитът от борбата на партията с ликвидацията на опортюнизма в своите редове през 1903 г. беше използван и в борбата против така наречените анархолиберали през 1906 г., които се обявиха против демократическия централизъм в партията, а също и срещу **прогресистите** през 1908 г., които застанаха на позициите за неутралитет на профсъюзните организации.

Непоколебимата убеденост на Благоев и партията на тесните социалисти за **решаващото значение на принципите на марксизма за единството в нея твърде релефно се откроява и в борбата против опитите на ръководителите на Втория интернационал за обединяване на тесните и широките социалисти.** Авторитетът на Втория интернационал се оказва безпомощен да въздействува върху позицията на нашата партия, която отрича възможността за организационно съжителство на последователни марксисти с опортюнисти и нарушители на партийните принципи, на дисциплината и единството в партията.

Висока оценка на последователната борба срещу опортюнизма присъствува и в шесттомната История на Комунистическата партия на Съветския съюз, където се посочва, че само малко социалисти от Втория интернационал разбираха необходимостта от организационно разграничаване от опортюнистите. Към тях трябва да отнесем българските марксисти, които през 1903 г. очистиха партията от опортюнистическите елементи. По своята историческа непримиримост към опортюнизма партията на тесните социалисти беше най-близка от всички до болшевиките.

---

[1] В. И. Ленин, Съч., т. 8, с. 221.
[2] Д. Благоев, Принос..., с. 555.

Digitized by Google

Историческото време внася корекция на някои квалификации и оценки, с които се срещаме в „Приноса". Но те не намаляват действително неоценимата заслуга на неговия автор за обосноваване на цялостна теория за идейното и организационното изграждане на партията, за развитието и утвърждаването ѝ като революционен марксистки авангард на работническата класа в нашата страна. С непреходна ценност са обоснованите и потвърдени от цялата история на партията необходими качества на комуниста: дълбока убеденост в правдивостта на марксистките, а след това и на ленинските идейно-теоретически и организационни принципи, непресъхващ революционен оптимизъм, твърда непримиримост към отклоненията от марксизма, постоянна борба за опазване и укрепване единството и дисциплината в партията, самокритичност и последователен интернационализъм. Това са най-ценните добродетели на партията на тесните социалисти. Пред Петия конгрес на БКП (1948 г.) Георги Димитров подчертава: „Те ѝ осигуриха възможност да стане организатор и ръководител на работническите борби и да изтласква общоделството от неговите позиции в работническото движение. Те също ѝ помогнаха през време на Първата световна война да вземе мъжествена и интернационална позиция, да се приближи до болшевиките и след Октомврийската революция и създаването на Комунистическия интернационал да тръгне по пътя на своята болшевизация."[1]

Отражение на традицията на партията за непримиримост към отклонението от марксизма-ленинизма са и решенията на Априлския пленум на Централния комитет на партията от 1956 г. Пленумът рязко осъжда и отхвърля несъвместимия с принципите на партията култ към личността и произтичащите от него догматизъм в теорията и практиката, административни методи и отклонение от политиката, приета от Петия конгрес на партията. В Резолюцията на Дванадесетия партиен конгрес за 25-годишнината на Априлския пленум на ЦК се изтъква, че **изминалите две и половина десетилетия изявиха априлската линия като пряко историческо продължение и същевременно като плодотворно развитие на най-драгоценните традиции и добродетели от Благоевския и Димитровския период на нашата партия, като творческо използване на огромния положителен опит на КПСС и на другите марксистко-ленински партии, на цялото международно комунистическо движение.**

Борбата на Д. Благоев и неговите съратници, на тесните социалисти за единство и дисциплина в партията още в зората на нейната история оказва положително въздействие върху живота на партията и в съвременните условия. „Желязното единство и дисциплината в редовете на партията, изтъква другарят Тодор Живков, не са случайно явление... Те са изковани в продължителна и непримирима борба на партията срещу всякакъв род опортюнисти и разколници в нейните редове, резултат са на нейната решимост да се чисти своевременно от всякакви разложителни елементи."[2]

И днес със завладяващ интерес четем ярката научна аргументация на необходимостта от единство и сплотеност в партията, от силно чувство за отговорност, висока дисциплина, творчество и самокритичност в дейността на партийните органи и организации, на комунистите. Те имат висока стойност и за изпълнението на задачите, които постави Тринадесетият конгрес на партията. Те пряко кореспондират с нейния стратегически курс за съчетаване предимствата на социа-

[1] Г. Димитров. Съч., т. 14, с. 226.
[2] Т. Живков, За партийното строителство, Партиздат, С., 1978, т. 1, с. 488.

Digitized by Google

лизма с използване постиженията на научно-техническия прогрес. Конгресът повелява с неотслабваща сила „да продължи борбата за укрепване на дисциплината и повишаване на отговорността в работата“[1].

Героичният и дълбоко поучителен героичен летопис в историята на партията, отразен в страниците на „Приноса“, продължава да бъде силен идейно-политически, организационен и емоционален заряд и за решаването на сегашните и бъдещите задачи, които историческото развитие поставя пред партията.

ЗА КАЧЕСТВЕНО ПРЕУСТРОЙСТВО В ПАРТИЙНО-ОРГАНИЗАЦИОННАТА РАБОТА

АКТУАЛНИ ДИАЛОЗИ

Диалогът за качествените изменения в партийно-организационната работа в Софийската градска партийна организация, започнат в кн. 15 на „Партиен живот“, продължава: в Люлинския район — между Лалю РАЙКОВ — първи секретар на районния комитет на БКП, и Йордан ХАДЖИЕВ; в район „Васил Левски“ — между Петко ПЕТКОВ — първи секретар на районния комитет на БКП, и Стефка АНГЕЛОВА.

ТВОРЧЕСКИ ТЪРСЕНИЯ ЗА КАЧЕСТВЕНИ ИЗМЕНЕНИЯ

Й. Хаджиев: — На сегашния етап от развитието на страната ни не можем да се оплачем, че няма ясни перспективи. Централният комитет на БКП солидно ни е въоръжил. Партийните комитети и организации разработват и утвърждават комплексни програми, актуални решения, разнообразни мероприятия. Без това не може. На политическото ръководство не му ли е ясно към какво ще се стреми, накъде ще върви, за да води успешно хората, обрича себе си на лутане, рискува никой да не го последва.

[1] Отчет на ЦК на БКП пред Тринадесетия партиен конгрес, Партиздат, С., 1986, с. 143.

Digitized by Google

Засега, струва ми се, главните усилия на партийните органи и организации са съсредоточени върху разработването на проблемите, по-малко се търсят нови, ефективни форми и средства за тяхното практическо разрешаване. По същество се получава едно противоречие — между научнообоснованата политическа платформа за действие и формите за нейното осъществяване. За преодоляването на това противоречие като че ли се задоволяваме само да цитираме Ленин — когато обстановката се е изменила и ние трябва да решаваме задачи от друг характер, не бива да гледаме назад и да се опитваме да ги решаваме по вчерашния начин, защото не ще успеем!

За да ускоряваме изграждането на развитото социалистическо общество, да внедряваме повсеместно постиженията на научно-техническия прогрес, да извършим качествено нов растеж в икономиката, много зависи от преустройството в стила и методите на работа и ръководство на партийните органи и организации, от организационната енергия, с която ще бъде тласнат субективният фактор, от атмосферата, сред която ще поникват и избуяват кълновете на новото, прогресивното...

Л. Райков: — Стратегическите задачи пред партията и обществото, поставени от Тринадесетия конгрес на БКП, пораждат много проблеми пред всекидневната практическа дейност на партийните органи и организации. Това с още по-пълна сила се отнася за Люлинската районна партийна организация в столицата. Наскоро тя навърши пет години от учредяването ѝ. Съгласете се, пред нас стоят големи отговорности: настъпателно да постигнем съществено ускорение на социално-икономическото развитие на района, да създаваме традиции в различните сфери на социалното управление и заедно с това да овладяваме новите подходи и повишените критерии за качествено нов растеж не само в икономиката, но и в социалната и духовната сфера!

Откровено казано, при нас не всичко се извършва гладко, съществуват редица проблеми по пренастройването на работата, на кадрите, на комунистите съобразно повишените партийни изисквания.

СМИСЪЛЪТ НА ПРЕУСТРОЙСТВОТО

Особено важно е самите ние и активът добре да разберем и осмислим не само как да преустройваме партийната работа, но и каква е причината да я преустройваме, и то именно сега! Преустройство заради самото преустройство не е нужно на никому. Ето защо се стремим да стане ясно на всеки комунист, че необходимостта да се преустройва работата на партийните комитети и организации не се налага от това, че тя досега е била слаба. **Причината е новата икономическа ситуация, необходимостта от ускорено развитие на икономиката.** Това именно поражда нуждата от усъвършенстване на качествената характеристика на партийната работа, от създаване на нов климат в първичните партийни организации, в трудовите колективи; необходимост от ново мислене, от мобилизиране на човешкия фактор, от промяна в подходите, стила и методите на работа и ръководство.

Същността на преустройството в районната партийна организация — от районния комитет до всяка първична партийна организация, е активно да се борят за изпълнение решенията на Тринадесетия конгрес на БКП, да живеят в обстановка на търсене, на обновление на формите и методите на своята работа.

Сега съсредоточаваме вниманието си към практическата насоченост на всяка задача, към конкретност и пълна откровеност в работата с хората, за да може да се разбере от всеки, че **критерии за**

Digitized by Google

оценка стават постигането на динамични темпове на развитие на икономиката, високите показатели за ефективност, сериозните положителни изменения в социалната сфера.

В тази широкомащабна работа, конкретизирана за специфичните условия на Люлинския район, решаваща роля в необходимото обновление и ускорение имат районният комитет, партийните органи и организации по места. Поставяйки в центъра на своето внимание отделния комунист и труженик, можем успешно да изпълняваме новите партийни изисквания. И още нещо, лично аз като първи секретар всекидневно все повече и повече се убеждавам, че в сегашните условия на взискателност и отговорност все повече на преден план излиза **изискването за конкретност в партийната работа.** От това доколко ще бъдат реални и ефективни формите и методите на партийна работа много ще зависи движението ни напред. Същевременно се стремим да преодоляваме редица сериозни слабости, които се допускат в стила на работа на кадрите — излишна показност и теоретизиране, непълна ангажираност в решаването на новите задачи, недостатъчна деловитост и оперативност, излишна книжнина, разрив между думи и дела и пр.

При решаването на тези въпроси имаме разбирането, че извършването на научно-техническия прогрес и интензификацията на районната икономика, усъвършенстването на другите обществени дейности са невъзможни, без да се направи решителен завой в стила и методите на партийната работа, непрекъснато да се издига ролята на субективния фактор и смело да се осъществява по-нататъшното демократизиране на вътрешнопартийния живот.

Естествено е да издигаме ролята и мястото на районния комитет като политически, колективен орган на ръководство на процесите и явленията в района. **Главното, към което насочваме нашите усилия сега, е районният комитет да се превърне в активен фактор за политическо ръководство, за подкрепа и импулсиране на научно-техническите идеи и разработки.** Защото научно-техническият прогрес има своите регионални аспекти, териториална специфика и някои местни традиции. Например за нашата районна икономика сега основна задача е по-нататък да се развиват производителните сили на базата на технологичното обновление, да се гарантира ресурсното обезпечаване на технологичните пробиви, да се усъвършенствува дейността на предприятията, да се извършат пазарни пробиви за реализиране на продукцията. Изключително сериозна задача имаме в социалната сфера и особено в комплексното изграждане на района. Разкриването и овладяването на тези проблеми е наша основна цел.

Районният комитет на БКП, за да изпълнява успешно такава роля, следва последователно да действува като орган за политическо ръководство, да повишава качеството на своята целокупна дейност, да разгръща инициативата, отговорността и самостоятелността на органите за социално управление и на обществено-политическите организации, да се опира на първичните партийни организации, да развива тяхната самодейност и творчество, да издига авторитета им. Затова все повече усилия полагаме пленарните заседания, работата на бюрото на комитета, партийните събрания да имат делови характер, да издигат преобразуващата сила на партийната дейност. Измененията търсим в приемането на делови и конкретни решения, в умелата организаторска работа за практическото им реализиране. Стремим се всяко решение на бюрото и комитета, всяко събиране на партийния актив да е резултат на дълбоко изучаване състоянието на работата, на колективно обсъждане на въпросите и обосноваване на предлаганите мерки.

Digitized by Google

Откровено ще споделя, че в тези направления сме още в началото на преустройството, още много ни предстои да направим: да повишим боеспособността на комитета и бюрото, да стъпим на широка обществена основа при подготовката на материалите, да утвърдим колективните методи на работа и ръководство... Разбира се, имаме на какво да се опрем. Направено е много за издигане на личната отговорност на комунистите и кадрите, за усъвършенствуване на работата с партийните поръчения, за засилване на контрола по изпълнението на решенията. В това отношение ни помага много по-нататъшното развитие на районните инициативи „От всеки — качествена работа, от всеки — ефективен труд!" и „Местоживеенето — място на висока социална активност".

Естествено с тези наши начинания се стремим да усъвършенствуваме стила и методите на работа на апарата на комитета, за да може той да бъде истински проводник на политиката на ръководните политически органи — комитета и бюрото. Тук също имаме още много какво да изменяме. Работим за подготовката, деловата квалификация и организаторската способност на сътрудниците на апарата. Личният пример в осъществяването на новите критерии в работата, професионализмът, високата политическа култура, нравствената отговорност са изисквания, които се стремим да са в същността на работата на всеки от нас.

В отношенията комитет — бюро — апарат също ни предстои още много да правим, за да могат те хармонично и комплексно да реализират своите функции в районната партийна организация.

НАТОВАРЕНО И ВЕТРОВИТО КРЪСТОВИЩЕ

Й. Хаджиев: — Районният комитет на БКП е натоварено и същевременно ветровито „кръстовище". Разнопосочни ветрове му влияят, многобройни фактори определят неговия организационен климат — едни покачват, други задържат, трети свалят живачния стълб на вътрешноорганизационния термометър. Животът показва, че неблагоприятно му се отразяват директивните, силовите методи на ръководство и свързаните с тях деформации. Не са полезни едностранчивостта и половинчатостта в работата. За творческите търсения на комитета голяма беда са например режисираните изказвания в заседанията. С тях не се казва нищо ново, не се разкрива противоречивата същност на развитието, демонстрират се показност и криворазбран колективизъм. И още нещо, по същество излиза, че не се гласува достатъчно доверие на комунистите, избрани в ръководния политически орган — комитета.

От практическа гледна точка най-лесно е да се премахнат режисираните изказвания. Това е напълно във възможностите на членовете на бюрото, на секретарите и завеждащите отделите на комитета, тъй като те са „главните режисьори". Една такава стъпка е важна за усъвършенствуване на работата на комитета, но не е достатъчна. **Проблемът е как да се премахне ограниченото равноправие между комунистите — членове на ръководния орган, как да се разгърне вътрешнопартийната демокрация, да се създадат условия за реално равноправно участие на всички негови членове в дейността му!**

Включването им в работни групи и комисии е полезно, но също не е всичко. Информирането им е добра предпоставка за активно участие в разисквания по време на заседанието на комитета, но все едно всички не могат да се включат. Без да се повишат самочувствието и компетентността на членовете на комитета, те не могат да бъдат

Digitized by Google

пълноценен политически фактор в живота и дейността на партийния комитет и на районната партийна организация. Разбира се, тук въпросът опира до качествата им. Дали са достатъчно политически, организационно грамотни, професионално компетентни, за да бъдат активни! Защото за члена на партийния комитет не е достатъчно да бъде добър работник, служител, специалист и т. н.

Л. Райков: — Действително многобройни фактори определят организационния климат в районния комитет. Ще посоча три основни от тях. **Преди всичко** ние работим и живеем с проблемите и задачите на богатата с революционни и трудови традиции Софийска градска партийна организация и сме длъжни да се съобразяваме с решенията, указанията и насоките, които получаваме от градския комитет на БКП. **На следващо място,** районният комитет съобразно специфичните особености на районната партийна организация конкретизира на всеки етап основните задачи, които следва да определят вътрешноорганизационния й живот. **Не на последно място,** ние сме длъжни да се съобразяваме и в никакъв случай да не сме безразлични към проблемите на първичните организации и трудовите колективи, постоянно да се настройваме според пулса на вътрешния живот на организациите, да отчитаме мнението на комунистите и всички трудещи се.

Тези и много други фактори определят организационния климат в районната партийна организация и силно ни влияят и ни задължават да взимаме правилни решения и мерки. Вярно е, че животът наистина изисква и ни показва, че все повече се налага да се освобождаваме от директивните методи на ръководство и свързаните с тях неблагополучия...

Й. Хаджиев: — Може би две са сериозните злини, от които следва упорито да се браним! Първата е **изземването на функции.** Втората, свързана с първата, **излишното регламентиране.** И двете водят до лоши последствия. Шуплите във взаимоотношенията между партийните органи и организации, между тях и комунистите и т. н. се „залагат" невидимо, бавно се напластяват, когато се пренебрегват или не се спазват партийните принципи и норми на вътрешнопартийния живот. Деформациите се проявяват впоследствие и много трудно се отстраняват. Ако в производството действията или бездействията бързо и директно се отразяват, ако например сменим старите с нови машини и от следващия ден започнем ново производство с повишени качества и производителност, в партийния, в обществено-политическия живот не е така. Тук нещата са много сложни, трудно се оправят. Нещо повече, за качествени изменения, за преустройство най-често говори „мимикрията", разбира се, без да променя нещата.

Л. Райков: — Спомням си, когато през 1981 г. се обособи нашият териториален район на столицата и учредихме районната партийна организация. Самият живот, обективните условия тогава изискваха да работим с по-директивни средства и методи. Например районният комитет на БКП по-определено се занимаваше с решаването на конкретни задачи, свързани с дейността на районния народен съвет и обществено-политическите организации. Стигаше се даже и до изземване на функции.

Й. Хаджиев: — При изземването на функции бедата не е само в това, че хората от партийния комитет се захващат с несвойствени неща и ефективността от работата им най-често е ниска, а най-вече в отрицателните отражения. Всеки от собствен опит знае, че щом някой друг, особено от по-горно и отговорно място, се захване да върши работата му, естествено започва да бездействува, да се услушва, да се приспособява. Бездействието отпуска, разлага, деформира представите за лична отговорност...

Digitized by Google

Л. Райков: — Сега обстановката е друга. Все повече се стремим да създаваме благоприятни условия за демократизиране на социалнополитическия живот в района, да издигаме ролята и мястото на органите за социално управление. Разбира се, това не означава, че завинаги сме се отърсили от „овехтелия организационен инвентар". Все още някои от решенията, които вземат комитетът, бюрото, секретарите, имат общ характер и не довеждат до истинско изменение на състоянието. В района се наблюдават някои неблагоприятни процеси и тенденции както в промишлеността, така и в социалната сфера, които засега трудно изменяме. Става дума за необходимостта от оптимална структура на промишлеността на основата на съвременните технологични пробиви, за хармоничното и комплексното изграждане на района. Друг важен проблем е да определим по-вярно факторите, които биха допринесли **диференцирано да подходим към различните партийни организации,** за да издигат самодейния характер на органите за социално управление.

Й. Хаджиев: — Говорим за диференциран подход, наясно сме със същността му, а на практика понякога вършим точно обратното.

Кой да прилага диференцирания подход? Разбира се, членовете на комитета, неговият апарат. Политическият работник, изборният актив не са куриери, които да пренасят информация от горе на долу и обратно. От тях се иска не само да присъствуват в събранието, заседанието, да участвуват в проверка, разговор, среща и т. н., за да дадат после сведение състояло ли се е събранието, колко хора са участвували, какви въпроси са повдигнали. И това ще го има. Но не това е главното.

Решенията на комитета са задължителни за всички първични организации, те трябва да ги изпълняват. Всички обаче не могат и не трябва по един и същи начин да подхождат към тях. Именно тук възникват многото неизвестни. Компетентен ли е например инструкторът да прецени обстановката и да създаде условия за творчество или ще настоява да се „крои" по шаблон! Ръководството на апарата политически ли ще подходи или административно ще се разпореди, канцеларски ще настоява да се отмятат изпълнени и неизпълнени решения!

Л. Райков: — Качеството на работата на апарата и най-вече на отделни сътрудници не всякога е на равнище.

Й. Хаджиев: — Да вземем регламентирането! Без него не може, но когато се прекали, то сковава инициативността, попарва още в зародиш творческите търсения. Да надникнем и в решенията на пленумите! Те повечето са директивно-разпоредителски, адресирани са предимно към първичните организации, по-малко към апарата и съвсем малко към бюрото и самия комитет. Това е едната страна на въпроса. Другата, по-важната страна е, че с решенията всички първични организации се задължават, в това число и добре работещите, дадени като положителен пример в доклада, да свикат събрания, да вземат мерки, да разработят мероприятия и т. н. Не се посочва целта, а те да търсят начините, формите, средствата за нейното постигане. Естествено в решението не може да се запише поименно за всяка първична организация в каква степен задачите се отнасят за нея. Когато се пристъпи към изпълнението на решенията, добре работещите организации не могат да кажат, че то не се отнася за тях. И ето тук настъпват излишното регламентиране, декретирането, започват да се прилагат силови методи на работа.

Л. Райков: — Ние се стремим да не използваме директивни, силови методи. И това не е, зашото е поръчано „от горе". Самият живот ни принуждава да променяме стила си, да изискваме и от другите да

Digitized by Google

го променят. В района, както и навсякъде другаде в страната, през последните години все по-силно напомнят за себе си обективните закономерности на общественото развитие: необходимостта от разгръщането на научно-техническата революция; утвърждаването на колективите като стопани на социалистическата собственост; действието на закона за стойността; необходимостта от издигане ролята на колективите и разширяване на самоуправлението.

Практиката показва, че директивните методи на ръководство затрудняват обективното проявление на тези закономерности. И обратното, в колективи като в завода за шоколадови и захарни изделия „Малчика", Обединени заводи за оптика и нови технологии, където партийните комитети и организации успешно работят за създаване на условия за нормално действие на тези закономерности, почти не се използват директивни методи на ръководството. Там колективните органи за самоуправление, първичните организации имат съществен дял във внедряването на научно-техническите постижения, в опазването на социалистическата собственост и пр.

С други думи, много важно е да се създават условия за преодоляване на директивните методи на ръководство в първичните организации и в трудовите колективи. Затова съдействуваме да се разгръща самодейният характер на дейността на първичните организации. В колективите изборът на органите за самоуправление е само начален етап в утвърждаването на демократичното начало. Същинската ни работа се състои в това да научим колективите да се самоуправляват. Най-добрата бариера пред директивните методи на ръководство е активното участие на избраните в работата на органите за самоуправление. Помагаме на партийните комитети и бюра, на първичните организации да създават обстановка тези органи наистина да управляват.

Друг „овехтял инвентар", от който все по-решително се освобождаваме, е организирането на много оперативки, съвещания. Стремим се да не ги провеждаме с много хора, най-вече не с тези, от които не зависи решаването на проблема. Целта ни е да се засилват деловитостта, оперативността.

ЛОСТОВЕ НА УСКОРЕНИЕТО

Й. Хаджиев: — Да се чака наготово „от горе" да се подскажат, да се осигурят, да се моделират механизми за изпълнение на конкретните задачи, произтичащи от решенията на Тринадесетия конгрес на БКП за всяко конкретно място, ще бъде губене на време, изоставане от ускорения ход на преустройството. Готови рецепти за решаването на всякакви проблеми няма и не може да има. Просто няма кой да ги предпише. Не остава нищо друго освен на основата на конгресната стратегия, на обогатените в Устава партийни принципи и норми на вътрешнопартийния живот да се търсят на място здрави лостове и пружини, чрез които да се ускоряват качествените изменения в партийноорганизационната работа, за да съответствува тя на изискванията на сегашния етап на развитие.

Л. Райков: — За качествените изменения в партийната работа е необходимо да внасяме както ново съдържание в утвърдените вече партийни форми, така и на нова качествена вълна да настройваме дейността си. Не е оправдано да се отказваме от такива форми като комплексните проверки, единните политически дни, партийните поръчения, отчетите, заслушването на стопанските ръководители в партийните ко-

Digitized by Google

митети и т. н. Важно е чрез тези традиционни форми да се решават стратегическите задачи, които поставя партията на този етап. Например сега в районната партийна организация се готви единен политически ден на тема „Организираност, ред, дисциплина". Бюрото на районния комитет възложи партийни поръчения на директорите на предприятията и на редица други кадри за внедряване на конкретни технологии, поточни линии, нови производства.

Й. Хаджиев: — От лични наблюдения оставам с впечатления, че редица комитети начертават привлекателни перспективи, които сами по себе си са възбудителна сила за творческия потенциал на хората. Захващат се и извършват огромна организаторска, идеологическа, политическа работа за решаването на някакъв наболял проблем. Направят проучвания, изучат опита на други комитети, извършат обучение на актива, проведат съдържателни разговори, дискусии. Накрая остава само да изработят варианти за решения, които колективният, ръководният орган — комитетът, да обсъди и утвърди. В много случаи, макар че няма потребност от писане на дълги обяснителни доклади за пленарните заседания, защото по същество с тях ще се чука на отворена врата, започват да въртят сътрудниците на празни обороти — пишат варианти на доклади, правят се бележки по тях, връщат се за преработка, вместо да им се пести времето за друга, полезна, конкретна работа. И не само това, ще се освободят от излишна книжнина, срещу която се води битка, за съжаление, трупайки нова книжнина. В страната има партийни комитети, които в това отношение са набрали положителен опит, провеждат пленуми без доклади. Това не им пречи, напротив, помага им да вземат добре обмислени и правилно формулирани решения, да утвърждават комплексни програми...

Л. Райков: — Без да чакаме рецепти „от горе", търсим и нови форми. Основното в преустройството на нашата работа е **все по-близката връзка с партийните организации.** Тук важното е да се преустройва подходът на партийния работник. Той да не пренася само задачите, да регистрира положението и да информира комитета, а чрез жива партийна работа да съдействува за изменение на положението на място, за решаване на конкретните задачи в първичните организации и трудовите колективи. Все повече и повече се убеждаваме, че дълбокото преустройство на партийната работа трябва да се осъществи преди всичко в основните политически ядра — първичните партийни организации.

Какви са конкретните ни действия?

Практиката ни убеждава, че **колкото по-добре са информирани първичните организации по въпросите на партийната и държавната политика, по проблемите на столичния град и района, толкова по-голяма е тяхната активност, по-пълно се изявява самодейността им.** Ръководени от това убеждение, подобряваме информираността, обсъждаме редица животрептящи проблеми на открити партийни събрания. Укрепваме и обратната връзка — от трудовите колективи и първичните организации към районния комитет. Насочваме кадрите от партийните комитети и от апарата на районния комитет да престояват по-продължително време в първичните организации и трудовите колективи, да изучават състоянието на нещата на място, своевременно да им помагат. Стремежът ни е да реализираме дадената от др. Тодор Живков препоръка: **първичната партийна организация да се утвърди като център на социална информация.** Подготвяме и съответна разработка за усъвършенствуване на вътрешнопартийната информация...

Основно поле, в което се стремим да се изявяват повишената роля и боеспособността на първичните организации, е **осъществяването**

Digitized by Google

на научно-техническата революция, демократизирането на обществените отношения и развитието на самоуправлението. Амбицията ни е да утвърдим първичните организации като творчески лаборатории, генератори и носители на новото; да усъвършенстваме взаимоотношенията и политическия им диалог с трудовите колективи, да засилим въздействието им за утвърждаване на колективите като пълновластни и пълноотговорни стопани на социалистическата собственост.

Измененията във вътрешния живот на първичните организации насочваме към издигане авангардната роля на комунистите, усъвършенстване на вътрешнопартийните отношения и увеличаване на тяхната организираща сила, засилване на критиката и самокритиката, понататъшно утвърждаване равноправието на комунистите.

Сега обмисляме конкретни форми и механизми за постигане на целите, които сме си поставили. Насочваме се към инициативата „Всяка първична организация, всеки комунист — с реален принос в борбата за организираност, ред и дисциплина", която ще обедини усилията на партийните органи и организации, на комунистите за периода до следващата отчетно-изборна конференция. С нея целим да повишим ролята и отговорността на комунистите за постигане на качествено нов растеж в икономиката.

В тази целокупна дейност, която осъществяваме, особено полезен за нас е опитът на Перовския районен комитет на КПСС — Москва.

ВЪЗМОЖНОСТИТЕ НА ЧОВЕШКИЯ ФАКТОР

Й. Хаджиев: — Една от основните задачи на партийните органи и организации е да активизират целия човешки фактор в района, за да приведе в ускорено действие огромния потенциал, с който се разполага. Но това не може да стане с високопарни призиви, с голи обещания, с гръмки фрази. Без да се хванат здраво закономерните източници, естествените лостове за активизиране на хората, доникъде не може да се стигне. С други думи, трябва да развиваме демократизма и да гарантираме прилагането на принципите на социалистическата социална справедливост.

Л. Райков: — Много важен проблем, защото ако съумеем да активизираме не само членовете на районния комитет, но и целия обществено-политически актив на района в конкретна работа за решаване на острите въпроси в социално-икономическото развитие, ще постигаме много по-добри резултати. В това отношение гласуваме по-голямо доверие на комунистите съобразно подготовката и възможностите им, конкретно определяме задачите и задълженията им, създаваме благоприятна атмосфера за пълноценна изява и за творчество. Даваме гласност на приноса на тези другари, които всеотдайно работят по месторабота и местоживеене, проявяват творчески риск.

В началото на всяка година до края на петилетката ще правим реален, делови отчет за извършеното от всеки член на комитета, ще се възлагат нови поръчения. Периодично ще анализираме и причините защо в някои случаи отделни членове на комитета проявяват пасивност, нямат самочувствие на водещи личности, не са способни да поведат първичните организации и трудовите колективи за решаване на важни задачи, свързани с технологичното обновление на производството и продукцията и в социалното развитие.

Въпросът има и по-общ характер. Главното условие за активизиране на човешкия фактор е създаването на еднопосочност на интересите на отделната личност с общонародните интереси. Проблемът е много сложен. От една страна, трябва да се решават социалните про-

Digitized by Google

блеми на колектива и на отделния човек и, от друга страна, опитът показва, че добре организираната обществено-политическа и главно идеологическа индивидуална и диференцирана работа съдействуват за формиране на интереси, които са съзвучни с въжделенията на народа и държавата.

На следващо място, един от основните фактори за мобилизиране и активизиране на хората е състоянието на първичната организация, на ръководните партийни и стопански кадри в колектива. Боеспособността на първичната организация, авторитетът и влиянието на комунистите, спазването от ръководителите на ленинските принципи и норми на партиен живот са голяма мобилизираща сила.

Важни предпоставки за активизиране на човешкия фактор са състоянието на партийното ядро в бригадата, в цеха, в отдела; равнището на партийните събрания, качеството на работата на партийните комитети и бюра, особено способността им да довеждат докрай решенията; авторитетът на партийния секретар; конкретната работа по жалбите, предложенията, молбите.

Резултатната борба срещу отрицателните явления, срещу нарушенията на законността силно въздействува върху активността на хората. Ние сме свидетели на това, че в Оптико-механичния завод, завода за неизолирани проводници „Д. Благоев" след предприетите партийни мерки и санкциите на съдебните органи към отделни стопански ръководители беше премахнато социалното напрежение в колективите. Нещо повече, там сега успешно се създава нов икономически, политически и идеологически климат.

Й. Хаджиев: — С други думи, **демократизмът следва да върви ръка за ръка с дисциплината и отговорността.** Колкото повече се разгръща демокрацията, толкова повече следва да се засилва дисциплината. Защото в атмосфера на широка демокрация без ред и дисциплина много трудно става на работливия, скромния, честния човек. Ако не му бъде гарантирано спокойно, творческо всекидневие, има опасност безпринципни, своеволни, анархистични посегателства да му отровят живота.

Л. Райков: — Затова едно от основните направления на партийната ни дейност е създаването на обстановка на все по-голяма взискателност, повишена дисциплина и отговорност на комунистите. Тук главното е въз основа на новите изключително отговорни задачи в първичните организации да се използват по-високи критерии за оценка на работата на отделния член на партията, на всички ръководни кадри. Полагаме усилия да се засилват контролните функции на първичните организации.

Й. Хаджиев: — Вие като първи секретар на районния комитет на БКП сте един от главните „нагреватели" на организационния климат. Можете да му въздействувате и като охладителен душ. От вашия личен стил, от личностните ви качества зависи в голяма степен какъв вятър ще повее в районната партийна организация, с каква скорост ще се задвижи преустройството!

Л. Райков: — Съгласен съм, че в голяма степен организационният климат зависи от първия секретар, тъй като той е ориентир за другите в работата, поведението, бита. Но още по-добре ще е, ако съумее своите личностни качества и усилия умело да влее у своите другари по работа и борба.

Аз съм отскоро първи секретар на районния комитет на БКП. Помага ми в обстановката това, че тук съм преминал постепенно още от 1966 г. през различни звена на комсомолската и партийната дейност, познавам добре много от кадрите. В моята работа се стремя да се

Digitized by Google

вслушвам в мнението на хората, с които работя, да поемам смело моите отговорности, да бъда взискателен и критичен първо към себе си, а после към другите. Твърдо съм убеден, че по-добре ще работя, ако се допитвам до мнението на широкия кръг от кадри.

Стилът на всеки от нас е индивидуален, но ще бъде по-добре, ако той съдържа в себе си компетентност, скромност, принципност, взискателност, отзивчивост към хората. Всеки ден като работя и общувам с моите съмишленици и другари по идеи, работа, борба и съдба, чувствувам, че авторитетът идва не с длъжността, а се изгражда всекидневно с нравствен пример и всеотдайност. Широта на политическия кръгозор, дълбоко разбиране на задачите, висока отговорност — ето какво най-вече се изисква от всеки от нас в днешния и в утрешния ден!

КЪМ НОВИТЕ ЗАДАЧИ — С НОВИ ПОДХОДИ

С. Ангелова: — Тринадесетият партиен конгрес постави качествено нови задачи във всички области на обществения живот. Те са сложни, мащабни и трудни, което налага качествено преустройство в нашата работа, за да се гарантира успешното им изпълнение. Това означава, че към тях трябва да подхождаме поновому. Със старите подходи успехите са немислими. Усилията си трябва да насочим към създаването на такива предпоставки във всеки трудов колектив, във всяка партийна организация, във всеки отрасъл, в цялата партия, че всеки труженик да се чувствува стопанин на страната.

Преустройството е продължителен процес. То се извършва едновременно и от горе, и от долу. Като авангардна сила в обществото партията трябва да върви начело на преобразованията в него и да носи политическа отговорност за тях. Ето защо и сега в този процес е необходим примерът на дейността на партийните органи и организации, необходим е примерът на комунистите.

Новата обстановка налага да се извърши качествено преустройство и на партийно-организационната работа, на нейното съдържание и форми, методи и подходи, преустройство и в партийното ръководство на държавните, стопанските и обществените органи и организации, да се създаде нов организационен климат.

Ние често повтаряме **понятието „организационен климат“.** Затова ми се иска най-напред да поразсъждаваме върху неговото съдържание. Според мен организационен климат винаги е имало, има и ще има. Друг е въпросът какъв е той, съответствува ли на условията и задачите, съдействува ли за тяхното решаване. Това са организационните условия, които се създават за изпълнението им. Или по-точно, това е комплекс от условия за организационно творчество. Този климат, тези условия зависят от подхода на партийния комитет, на партийната организация към тях. В това взаимодействие подходът се явява причи-

Digitized by Google

ната, а климатът — следствието. Но създаването на съответния организационен климат не е самоцелно. И затова той винаги трябва да се преценява от гледна точка на постигнатите резултати. Ако задачите се изпълняват успешно, значи наред с другите фактори са създадени и необходимите организационни условия. И обратно. Така че сега ако говорим за необходимостта от създаването на нов организационен климат, то трябва да кажем, че той е детерминиран именно от качествено новия характер на въпросите, които решаваме на този етап. Че този нов климат днес ще се създаде главно по пътя на преустройството на съдържанието, формите и стила на партийната работа.

Обособяването на организационния климат е относително. Него не можем да го разглеждаме отделно от останалите видове климат — политически, идеологически, икономически, психологически и т. н. Организационният климат се създава в резултат главно на организационната дейност на партията, която има за задача да създава такова единство в нея, което й позволява да осигури идеите и решенията на партийните органи и организации да се превръщат в материална сила, в конкретни практически действия. Затова в нашия разговор ще стане дума именно за онези необходими преустройства в партийно-организационната дейност, които имат най-важно значение за създаването на нов организационен наред с политическия, идеологическия и икономическия климат.

П. Петков: — Както казахте, понятието „организационен климат" е ново и може би недостатъчно изяснено, макар и вложеното в него съдържание да е обективна, съществена реалност от теорията и практиката на комунистическата партия. Мисля, че в случая не това е най-важното. Ако коментираме само процесите, които се крият зад това понятие, ако търсим „новото" в неговото съдържание, ще се отклоним от по-важното, а именно — защо сега се появи то, защо сега трябва да говорим за „организационен климат", който така или иначе е съществувал и ще продължава винаги да съществува като явление, като характеристика или особеност на социалната среда.

Какво имам предвид?

В историята на нашата партия има различни периоди, които се характеризират с определена специфика, имат своите характерни особености. Например в годините непосредствено след деветосептемврийската победа обстоятелствата наложиха партийните кадри да бъдат уторизирани с извънредни права и отговорности. Това е налагало и създаването на цели структури, и използването на специфични форми и средства, гарантиращи партийното влияние и контрол. Спецификата на решаваните през следващите периоди задачи обоснова потребността от по-нататъшно повишаване ролята на субективния фактор.

Днес формулировката за отговорността на кадрите за съдбата на поръчаното дело се налага да се съчетава умело с изискването научно-техническата революция да стане дело на масите. Очевидно е, че имаме качествени изменения в социалната обстановка, изменения, които налагат и съответно преустройство в партийната работа. И тук искам дебело да подчертая — това преустройство трябва да бъде постигнато не просто чрез усъвършенствуване на стила и методите, на формите на работа или на отделни техни елементи. В случая става въпрос за създаване на нова атмосфера и обстановка — навсякъде, не само в първичната партийна организация, но и в колектива, в страната като цяло. Атмосфера или климат, в който в най-пълна мяра да се разкрият предимствата на реалния социализъм, да се постигнат качествено нови, високи и стабилни икономически резултати, да се формира качествено ново изменение в обществения живот на отделните колективи, на района като цяло.

Digitized by Google

Февруарският (1985 г.) и Януарският (1986 г.) пленум на Централния комитет и Тринадесетият конгрес на БКП очертаха потребността това да стане върху основата на ускорено внедряване постиженията на научно-техническия прогрес. В този процес да се въвлекат не само комунистите, но и безпартийните, т. е. научно-техническата революция да стане дело на масите.

Следователно, пак повтарям, тук не става въпрос само за **промяна на нашия стил и методи на работа, а за такова преустройство на партийната дейност, чрез което в обществото да се създадат атмосфера, климат, взаимоотношения, обстановка за разгръщане на инициативността и творчеството на масите.** Атмосфера, която да се характеризира с революционно мислене и действие, с образцов ред, съзнателна дисциплина, засилена взискателност и висока отговорност.

С. Ангелова: — Другарю Петков, далеч съм от мисълта, че новият организационен климат ще се създаде само и единствено по пътя на преустройството на съдържанието, формите и стила на партийната работа и ръководство. Преустройството трябва да го търсим и в други насоки — в повишаване авангардната роля на комунистите, в издигане на ролята и отговорността на първичните партийни организации и т. н. Затова в началото на нашия разговор аз посочих, че ще се спрем само на някои страни от партийно-организационната работа, които имат важно значение за създаването на нов организационен климат и по-специално на проблемите на стила и методите на работа и ръководство.

Вие тук правилно посочвате някои от основните характеристики на новия организационен климат, който се стремим да създадем. И бих добавила още — това трябва да бъде атмосфера, при която партийната организация внимателно да се вглежда в себе си, непрекъснато да повишава своята боеспособност, да бъде носител на истината, да не заобикаля наболелите проблеми, своевременно да дава отговор на хилядите въпроси, породени от живота, да не се успокоява с постигнатото, да се стреми към новото и да го подкрепя.

П. Петков: — И ако сега се върнем отново към въпроса за понятието „организационен климат", искам да посоча, че в случая то е **синоним на онези промени, на онова преустройство в партийната работа, което днес трябва да възпитава и мотивира действието и поведението на комунистите и на масите.**

Много от съответните подходи и насоки за усъвършенстване на партийната дейност бяха обсъждани на Великотърновското съвещание за работата на първичните партийни организации (1975 г.) и по повод на десетгодишнината му. Но в конкретната социално-икономическа обстановка след Тринадесетия конгрес на БКП се налага на преустройството на партийната дейност да се гледа с мащаби, по-големи от тези на първичната партийна организация, с високи цели, които ориентират първичната към непримирима борба за ума и сърцето на всеки член на колектива, на всеки гражданин. Затова смятам, че организационният климат, по който разсъждаваме, най-пълно и точно отразява интегралните цели, комплексните механизми, форми и подходи на преустройството в партийно-организационната работа. Един пример — осъществяването на партийния контрол. Сега имаме партийно ядро навсякъде, усъвършенстваме партийната структура по целия възпроизводствен процес, като запазваме класовия и разширяваме общонародния характер на партията. Следователно вече трябва да изменяме подхода при реализацията на партийния контрол. Той трябва да става все повече отговорност и право на самите комунисти, работещи както в управленския апарат, така и във всички други области. Това налага да създаваме и нужната атмосфера, която да из-

Digitized by Google

меня стила на работа — атмосфера на висока дисциплина, взискателност, отговорност, ред, които да се пренасят и сред безпартийните.

С. Ангелова: — Според Вас кое е най-главното, в което трябва да се преустроим, за да формираме нов, подходящ организационен климат?

П. Петков: — Преди всичко в повишаване отговорността на партийната организация за състоянието и бъдещото развитие на трудовия колектив. Реализацията на тази задача ние търсим чрез практическото решаване на три проблема:

— подобряване качествения състав на първичната партийна организация като база на преустройството;

— разширяване на вътрешнопартийната демокрация като условие за разгръщане на социалистическата демокрация и самоуправлението в трудовия колектив;

— издигане равнището на непосредствената изпълнителска дейност чрез по-нататъшното овладяване на политическите методи на ръководство.

С. Ангелова: — Измина вече половин година от провеждането на Тринадесетия конгрес. Време достатъчно, за да се поставят здравите темели на преустройството. И тъй като, както вече казахме, е необходим примерът на партийните органи и организации, опитайте се да направите една равносметка, една оценка на извършеното в следконгресния период преустройство в работата на районния комитет на партията, на районната партийна организация. Освен това да споделите какво правите в момента, какви намерения, замисли и идеи ще осъществявате в бъдещата си работа, за да се преустройвате в духа на новите изисквания?

П. Петков: — Преди всичко периодът беше подходящ в светлината на поставените конгресни задачи още веднъж да преосмислим нашата дейност, свързана с докладните записки на др. Тодор Живков за стила и методите на работа и за борбата с негативните явления в нашето общество. В тази връзка успяхме да внесем някои нови моменти в нашата дейност.

Промяната започна с **усъвършенствуване процеса на планиране работата на бюрото на районния комитет на БКП,** със създаване на условия за делово, конструктивно обсъждане на поставените проблеми, за отърсване на самото заседание от ненужни информации и дребни проблеми.

С. Ангелова: — От това, което казахте, а и от проведените многобройни разговори с работници от апарата на районния комитет личи, че бюрото си е поставило за цел да скъса с дребнотемието в своята работа и да насочва вниманието си към перспективните въпроси, които непосредствено произтичат от съвременните аспекти на политиката на партията и преди всичко от научно-техническата политика, към въпросите на бъдещето, чието решаване започва в наши дни. Явен е стремежът да се създава организационен климат на деловитост, оперативност, отговорност, взискателност, за пресичане проявите на бюрократизъм и шаблон.

Бихте ли споделили нещо повече за атмосферата, в която протичат заседанията на бюрото? И още нещо. Какво е участието на неговите членове в обсъждането на въпросите и във формулирането на решенията? Не е тайна, че все още се шири вредната практика при вземането на решения да надделява мнението на апарата, вместо да се създават условия за използването на колективния ум, за ефективното участие на всички членове на бюрото в обсъждането и решаването на всеки отделен проблем. Или имате друго становище по този въпрос?

Digitized by Google

П. Петков: — Непосредствено след конгреса ние правим опити да скъсаме с тази вредна практика. Стремим се **да използваме повече специалисти от ведомствата и стопанските организации при разработката и решаването на проблемите.** С тяхната компетентна помощ ние можем да правим по-задълбочен анализ на обсъжданите проблеми и да вземаме решения, които най-вярно отразяват съществуващата обстановка и показват най-ефикасните пътища за изменение на състоянието. Така например на заседанието си през август бюрото на районния комитет с помощта на специалисти от Държавната планова комисия и Комитета по труда и социалното дело утвърди диференцирани показатели за всяка стопанска организация, които осигуряват високите критерии за качествено нов икономически растеж.

С. Ангелова: — Необходимо и полезно е да се използват повече специалисти. Но мисълта ми е за **участието на членовете на бюрото в обсъждането.** Не са редки случаите, когато те дори не са прочели материалите и с гласуването си само узаконяват предложения вариант за решение. Да не говорим за това, че в такива случаи, стремейки се да покажат активност, правят неудачни предложения или пък предлагат във варианта за решение да се включат моменти, които се съдържат в информацията, в анализа, но не е имало кой да ги прочете.

П. Петков: — И при нас това се случва, но да продължа: нашата дейност е насочена към овладяване на позициите и ролята на районния комитет на БКП, на партийните комитети и организации в цялостния процес на изпълнение на партийните предначертания. Оттук произтекоха и някои важни за практическата ни дейност изводи. Наложи се да усъвършенстваме структурата на районния комитет на БКП и на тази основа да създадем по-добри условия за ефективно партийно ръководство на районната икономика, на научно-техническия прогрес, образователното дело, обществено-политическите и масовите организации и движения. Усъвършенствувахме вътрешнонормативната база за дейността на политическите сътрудници и апарата на районния комитет на БКП. Привеждаме я в тясно съответствие с потребностите от нова организация на информационното осигуряване на районния комитет на партията, повишаване ефективността от контрола на решенията, интелектуализиране на обществените дейности и т. н.

С. Ангелова: — И в тази връзка съществува още един въпрос, за който е говорено и се говори много, а всъщност нещата не се променят. Думата ми е за **работата на хората от апарата,** пък и за всички партийни кадри. В някои окръжни комитети бяха направени и проучвания за бюджета на времето на партийния работник. Оказа се, че резултатите основателно будят тревога. Значителна част от него минава в писането на отчети, справки, информации, доклади и т. н. А времето им за непосредствено общуване с партийните организации и трудовите колективи, с хората е много малко. Тога ги принуждава да се превръщат в значителна степен в чиновници, които си седят в уютните кабинети и да решават въпросите по телефона. Нищо, че същина на организаторската работа е работата с хората. Интересно как в такива случаи можем да държим ръка върху пулса на живота, как можем овреме да улавяме назряващите проблеми и противоречия и своевременно да ги решаваме. И още нещо. Като че ли за отиването си при хората разчитаме преди всичко на **единните политически дни.** Те са полезни и необходими. Но ако смятаме, че само с тях ще разширяваме контактите си с тези, които решават съдбата на партийната политика, дали не грешим?

П. Петков: — Ние се стремим да създаваме всички условия и предпоставки, които дават възможност партийните работници да бъдат повече време сред трудовите колективи, при хората. Разбира се, че един-

Digitized by Google

ните политически дни не са достатъчни за осъществяването на тези контакти: В тези дни всички отиват целенасочено в дадена организация по конкретен проблем. Като неписано правило в нашата работа сме възприели практиката всеки сътрудник от апарата на районния комитет, независимо в кой отдел работи, най-малко 2 дни седмично да бъде в съответния трудов колектив и да помага за решаването на ежедневните му въпроси. Лично аз съм възприел практиката да работя с апарата преди започване на работното време или вечер след 18 ч. В бъдеще вероятно ще намерим и по-сполучливо решение. Но главното е така да се организира времето на всички ни, че по-малко да си седим в кабинетите и да бъдем повече време сред трудовите хора.

Създаваме условия за все по-успешно прилагане на програмно-целевия и политическия подход в работата с партийните комитети и първичните партийни организации. Тази промяна се чувствува най-вече в „горещите точки" от развитието на районната инфраструктура, при решаването на „тесните" места, свързани с комплексното обслужване на населението от района, с подобряване на санитарно-хигиенното му състояние и т. н. Така например всеки щатен политически работник на районния комитет на БКП е с конкретни ангажименти и отговорности към определени микрорайони и квартали, към предприятия и комбинати, които имат проблеми с изпълнението на плановете за социално-икономическото си развитие, с достигане на темповете за икономически растеж, с целевото осигуряване на дейности, свързани с благоустрояването и хигиенизирането на района, и други.

Както посочих, в **нашата работа се стремим да изменим мисленето и действието на номенклатурните кадри**, да ги накараме да чувствуват своята пълна отговорност за поверените им трудови колективи и основни средства за производство. Това постигаме чрез повишаване на взискателността към кадрите, чрез разгръщане на тяхното творчество и инициатива, засилване на партийния контрол по изпълнение на поставените им задачи. В този смисъл особено важни сега са подготовката и провеждането на изборите в стопанските организации, най-точната оценка за качествата на кандидатите, които се предлагат за избиране.

Отделно бих искал да посоча решителните изменения, които търсим в работата си с кадрите в изпълнението на решенията на пленума на ГК на БКП за новостите в обществената практика. Тези изменения са свързани с разширяване на демократизма при оценяването на кадрите и със засилване на тяхната отговорност за подготовката на резервни кадри.

С. Ангелова: — В Тезисите на Тринадесетия конгрес е поставена задачата да се укрепва и разширява колективизмът в партийните органи и организации, да се демократизират механизмите за обсъждане и решаване на проблемите. За постигането на тази промяна е необходимо да изпълним с ново съдържание известните и утвърдени форми на партийна работа. Да търсим и прилагаме нови методи, технологии, нови форми на организационно въздействие.

Досегашният опит показва, че в това отношение се допускат някои слабости. Те не само че ограничават, но са и истинска китайска стена пред творчеството, инициативата и самодейността на партийните органи и организации, на всички трудещи се. Преодоляването им се съпровожда със сблъсък. Сблъсък не само с външни фактори, но и със самите нас. Макар че говорейки за бюрото, вече засегнахме частично този въпрос, бихте ли посочили, ако, разбира се, го има, **кое е новото в подхода Ви към подготовката и провеждането на пленумите**

Digitized by Google

на районния комитет от гледна точка на по-нататъшното развитие на колективизма?

П. Петков: — Ако трябва да дам отговор на тези въпроси, може би ще бъде най-добре да разкажа като начало за подхода на районния комитет на БКП по подготовката на предстоящите пленарни заседания. За нещо ново е трудно да се говори, но погледнато откъм необходимостта за преустройство на партийната дейност за създаване на съответен организационен климат, може да се каже, че са направени първите стъпки. Какво имам предвид? Досега при разработването на проблемите за качествения състав и вътрешнопартийната демокрация в една или друга степен са ангажирани над 150 души — щатни политически работници, членове и кандидат-членове на районния комитет на партията, които влизат в състава на комисията по партийно-организационната работа, научни работници, специалисти, партийни кадри и активисти. Този подход ни дава основание да смятаме, че действително подготовката на заседанията ще стане колективно дело.

В разработката на материалите и при подготовката за пленумите ние се ръководим от изискването на пленарните заседания преди всичко да обсъждаме решенията, вижданията, насоките за бъдещата работа, да направим конкретен разговор за дейността, да анализираме отчетите на номенклатурни кадри. Чрез прилагането на този вече показал своята жизненост подход ние сме убедени, че ще усъвършенстваме съществуващата досега практика за провеждането на пленумите на районния комитет на БКП.

С. Ангелова: — Като говорим за по-нататъшното развитие на ленинския принцип на колективността, не можем да отминем и един друг съществен въпрос. За какво става дума? За никого не е тайна, че нерядко политическият подход се замеля с директивни методи на ръководството, което ограничава творчеството, инициативата, самодейността. Понякога това води до нежелателни резултати. Нещо повече, дори до социални деформации. Затова съвсем основателно и в конгресните, и в редица други партийни документи се поставя въпросът за необходимостта от утвърждаването на принципния, честния, открития диалог с хората, от замяната на директивните методи с непосредствената, живата политическа работа с хората. Така ще се издига равнището на вземаните решения, ще се насочва най-вярно нашият мерник, ще се гарантира успешното изпълнение на партийната политика. Навярно и Вие мислите и предприемате нещо в тази насока.

П. Петков: — Съвсем основателно повдигате въпроса за администрирането в партийната работа. Преодоляването на директивността в нашата дейност е един твърде сериозен проблем на настоящия етап. Ще се спра само на един негов аспект. Дълбоко в партийните кадри и в актива е вкоренен стремежът да се „управлява", да се говори за изпълнението на текущите стопански задачи, на петилетните планове и т. н. Разбира се, това е нужно, но ако се прави през призмата на задълбочения политически анализ на обществените явления, на социално-икономическите задачи, на научно-техническите проблеми, на възможностите на човешкия фактор. Или казано с други думи, сега е особено потребно партийното присъствие във всяка една дейност да се постига чрез умелото прилагане на политическите методи на ръководство.

От тази гледна точка особено след излизането на докладните записки за стила и метода на работа и за борбата срещу негативните явления в нашето общество районният комитет на партията извърши анализ на състоянието на вътрешнопартийния живот за един продължителен период от време. Очертаха се някои негативни явления. Така

Digitized by Google

например от 1980 година насам се наблюдава траен процес на повишаване на регламентираността на събранията на първичните партийни организации „от горе“ и на намаляване на обсъжданите извън плана им въпроси по предложение и инициатива на партийните бюра.

Засиленото присъствие на висшестоящите партийни органи в дейността на първичните партийни организации е фактор, който влияе на повишаването на дисциплината и на активността на комунистите по време на събранията. А в противен случай как стоят нещата? Анализът на данните показва, че от години допускаме едни и същи слабости. След цикъл отчети и избори в партията, особено пълен цикъл, се наблюдава повишаване процента на неприсъствие на представители на висшестоящите партийни комитети, на административните и стопанските ръководства на събранията на първичните партийни организации. Именно тогава, когато се полагат и основите за изпълнение на конгресните решения, са и спадовете в активността и дисциплината по време на събранията. Всичко това показва, че сред актива има създаден стереотип да се изчаква, да се работи по указания, да се подценява политическият подход в дейността.

Проведените до момента събрания за отчети и избори на органите за самоуправление дават основание да смятаме, че немалко стопански ръководства се оказаха „неподготвени“ да извършат преструктурирането на колективите с оглед по-нататъшното успешно прилагане на икономическите лостове. На места колективите не избраха предложените ръководители, а макар и отделни, някои първични партийни организации подцениха важността на кампанията, не оказаха ефективен контрол и помощ при нейното провеждане.

Могат да се приведат още примери в тази светлина, но по-важното в случая е как да преодолеем инерцията в дейността на такива първични партийни организации и актива, как самите ние като членове на районния комитет на БКП да не създаваме условия за това регламентиране на дейността. Пътят за нас е един и аз вече го посочих — повишаване на отговорността на първичните партийни организации, както и посочих основните направления на нашата дейност в тази насока.

С. Ангелова: — Тук естествено опираме и до друг един проблем. Принципът на колективността се осъществява в неразривна връзка с личната отговорност за изпълнението на задачите, за съдбата на приетите от колективните партийни органи решения. И още нещо — след като партията е ръководна сила в обществото, то колективността и отговорността в нея трябва да се развиват като образец на колективност и отговорност в работата на органите за социално управление, на всички трудови колективи, на всеки отделен човек. Какво предприемате, какво смятате, че е необходимо да се направи, за да се осигури високо равнище на организираност, ред, дисциплина и отговорност (лична и колективна), за да се постигне онази сплав от единомислие и единодействие на комунистите и всички трудещи се, която ще създаде условия конгресните решения да се превърнат в реална действителност?

П. Петков: — Ще се спра само на едно от основните направления в нашата дейност, което има решаващо значение за преустройството на партийната работа, за преодоляването на директивността — това за възпитанието, мисленето, действието и поведението на кадрите, за повишаване на тяхната отговорност.

Бих казал, че буквално довчера добре подготвени в професионално, политическо и всяко друго отношение и проверени в живота кадри днес се оказаха „неспособни“ да оправдаят доверието на трудовите колективи и да поемат тяхното ръководство. Такъв е случаят с из-

Digitized by Google

бора на главния директор на предприятието по материално стопанство към Асоциацията по снабдяване.

Този и други подобни примери показват, че с прилагането на новия Кодекс на труда се създават качествено нови условия за изява на кадрите, а следователно и за тяхната отговорност, възпитание, изграждане и развитие, условия, в които от кадрите се изисква не само висок професионализъм, умение да се ръководи, да се прилагат постиженията на научно-техническия прогрес, да се мисли поновому, но и да се работи с хората, да се живее с техните проблеми, да се решава тяхната съдба.

Във връзка с всичко казано в районния комитет на БКП вече имаме изградена ясна позиция. В работата с кадрите трябва да търсим изменения, които да отговарят на обективно нарастващите потребности на социалната среда. В това отношение за нас особено значение има пълното прилагане на принципа на равноправие между комунистите в първичната партийна организация.

Системно обсъждане на оценките на номенклатурните кадри в първичните партийни организации, където те членуват, повишаване отговорността на първичните партийни организации за възпитанието и развитието на кадрите, преустройството на работата на районния комитет на БКП по обучението и самообучението на кадрите, разширяването на вътрешнопартийната демокрация и успешното решаване на въпросите за подобряване на качествения състав на районната партийна организация са само първите ни стъпки за създаването на нов организационен климат, за решително преодоляване на слабостите в стила и метода ни на работа и ръководство.

С. Ангелова: — И накрая искам да се спра на още един въпрос. След Тринадесетия конгрес всички заговориха за преустройство. Преустройство във всички области и дейности. За преустройство и в партийната дейност. Всеизвестно е Лениновото положение, че колкото по-големи са преобразованията, които искаме да извършим, толкова повече хора трябва да въвличаме в тях. И ако говорим за преустройство, явно е, че трябва да стигнем до всеки отделен човек, да се погрижим за реалните промени в неговото мислене, психика, нагласа, в неговите действия. Без това няма да настъпят трайни положителни промени в обществото. Но както винаги и сега партията трябва да дава пример. Правят впечатление обаче някои явления, които са основателен повод за тревога. Моето впечатление е, че все още не се залавяме здраво за преустройството, че то почти отсъствува. Направи се някъде нещо ново и веднага казваме, че това е преустройство. Все още то преобладава в нашите думи. Не са малко кадрите, в това число и партийните, които само го цитират в словоизлиянията си, размахват го като знаме и се крият удобно в сянката му. А попиташ ли ги в какво конкретно се изразява то, разбираш, че още в мисленето им преустройство няма, че не са в състояние дори сами себе си да преустроят.

П. Петков: — Да. Аз съм съгласен с това, което споделяте. Преустройството е продължителен и по-сложен процес. В интерес на истината трябва да кажем, че той завладява районния комитет и партийните комитети. Но той трябва да се пренесе и да обхване всяка първична партийна организация, всеки колектив, всеки комунист, всеки трудещ се. В това направление на нас ни предстои огромна работа. Получените резултати от изпълнението на плана за социално-икономическото развитие, а също и ходът на изборите на органите за самоуправление ни дават основание обаче да смятаме, че първите стъпки са направени и че в бъдеще този процес ще се задълбочава.

Digitized by Google

ЦЕНТЪРЪТ НА ДЕЙНОСТТА НА ОБЩИНСКИТЕ КОМИТЕТИ НА БКП В ПЪРВИЧНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ

През 1984 г. отдел „Организационен" на ЦК на БКП възложи на окръжните партийни комитети да създадат положителен опит и образци по отделни партийно-организационни процеси и явления. На окръжния комитет на БКП — Габрово бе поръчано моделирането и експериментирането на процеса ИЗДИГАНЕ РАВНИЩЕТО И ЕФЕКТИВНОСТТА ОТ РАБОТАТА НА ОБЩИНСКИТЕ ПАРТИЙНИ КОМИТЕТИ ПО ПРЕНАСЯНЕ ЦЕНТЪРА НА ТЯХНАТА ДЕЙНОСТ В ПЪРВИЧНИТЕ ПАРТИЙНИ ОРГАНИЗАЦИИ. През изтеклия двегодишен период бе извършена значителна работа по изследването и анализа на процеса, по съставянето на прогноза и създаването на модел за бъдещото му състояние, по провеждането и експеримента и оценяването на постигнатите резултати.

Дванадесетият партиен конгрес постави задачата организаторската и политиковъзпитателната работа на общинските комитети на партията да се съсредоточат непосредствено сред комунистите и цялото население в селищните системи. Пред тях бе предявено изискването „да поставят в центъра на своето внимание грижата за издигане равнището на работата в първичните партийни организации, на тяхното умение да организират трудовите колективи, да усъвършенстват идейновъзпитателната дейност по месторабота и местоживеене"[1]. То бе потвърдено и на Националната партийна конференция (1984 г.) В Дългосрочната програма на партията за подобряване на качеството категорично се посочи, че „главната насока в издигането на равнището и ефективността на работата на общинските партийни комитети е пренасянето на центъра на тяхната дейност в първичните партийни организации"[2].

Непреходното значение на тези изисквания и насоки в дейността на общинските партийни комитети бе подчертано отново на Тринадесетия конгрес на БКП. Всички техни задачи, формулирани в Отчета на Централния комитет на БКП за утвърждаването на селищните системи като основни териториални единици, за нарастването на социалната активност на трудовите колективи, за изграждането на инфраструктурата и повишаването на техническото равнище на производствената и обслужващата сфера са отговорни, но „най-важното е те да осъществяват здрава връзка с първичните партийни организации и

[1] Тезиси на Дванадесетия конгрес на БКП, С., Партиздат, 1981, с. 112.
[2] Национална партийна конференция, С., Партиздат, 1984, с. 189.

Digitized by Google

с населението"[1]. В Тезисите на Тринадесетия конгрес на БКП се определя, че главна насока в дейността им продължава да е непосредствената организаторска и политиковъзпитателна работа с първичните партийни организации и сред населението.[2]

Поставянето на тази задача отново като основна в дейността на общинските партийни комитети през деветата петилетка и до 2000 година е непосредствено свързано с необходимостта да се усъвършенстват стилът и методите и да се осъществи качествено преустройство на партийно-организационната работа. Всичко това придава особена значимост и актуалност на изследването на подхода и резултатите от моделирането и експериментирането на този партийно-организационен процес, направено с цел да му се придаде научно-управляем и планово-организиран характер.

Моделирането и експериментирането на положителен опит и образци по възложената тема бяха осъществени от окръжния комитет на БКП — Габрово в съответствие с примерната методика, разработена от отдел „Организационен" на ЦК на БКП. Научен ръководител бе доц. Добри Чобанов от Центъра по партийно строителство в АОНСУ при ЦК на БКП. Съставен бе подробен план. Като обекти по експеримента бяха определени два от шестте общински партийни комитета в Габровски окръг — тези в Трявна и в Дряново, които имат сходни характерни черти и особености на устройството и дейността им. Изградена бе работна група от сътрудници в отдел „Организационен" на окръжния комитет на партията и от общинските партийни комитети, а също и преподаватели от Междуокръжната партийна школа в Габрово. На нея бе възложена разработващата и внедрителската дейност. Създаден бе експертен съвет под ръководството на секретаря по организационните въпроси на окръжния комитет на БКП, чиято задача бе да оценява резултатите от моделирането и експериментирането на процеса.

Изходен момент на разработващата дейност бе определянето на същността и характеристиката на моделирания партийно-организационен процес, а също и на изискванията за неговото бъдещо състояние. Те залегнаха в основата на изготвените по-късно анализи на съществуващото състояние на процеса, на съставената прогноза и на разработените модели за двата общински партийни комитета.

Пренасянето на центъра на дейността на общинския комитет на БКП в първичните партийни организации обобщено може да се характеризира като сложен партийно-организационен процес, чиято същност се заключава в съсредоточаването на главната, водещата част на съдържанието на ръководната и вътрешнопартийната дейност на комитета и на присъщите й подходи, форми и методи, играещи решаваща роля за постигане на преследваните цели преимуществено в първичните партийни организации. Неговата обща характеристика е също така сложна и многостранна и обхваща няколко основни характеристики в зависимост от пространственото, предметното, целевото и функционалното измерение на центъра на дейността на общинския комитет на БКП. Пространствената характеристика на процеса разкрива доколко дейността на общинския комитет на БКП е съсредоточена в първичните партийни организации, т. е. дали те са действително централно поле на приложение на дейността на комитета, или тя е насочена преди всичко към държавните, стопанските, обществените и други органи за социално управление в селищната система. Предметната характеристика сочи кои конкретни явления, процеси, сфери, области и страни на партийната практика и на обществения живот са главна водеща част на съдържанието на дейността на общинския комитет на БКП. Целевата характеристика отразява какви най-важни резултати се преследват от осъществяването на процеса. Функционал-

[1] Отчет на Централния комитет на Българската комунистическа партия пред Тринадесетия партиен конгрес, С., Партиздат, 1986, с. 140—141.

[2] Тезиси на Тринадесетия конгрес на БКП за работата на партията, за социалното, икономическото и културното развитие на НРБ през деветата петилетка (1986—1990 г.) и до 2000 година, С., Партиздат, 1986, с. 86.

Digitized by Google

ната характеристика показва кои подходи, форми, методи и средства са определени да се използват. Към тях може да се прибави още и нормативната характеристика на процеса, която отразява степента на спазване на принципите и нормите на партийния живот.

Процесът включва няколко основни компонента, намиращи се в постоянно диалектическо взаимодействие помежду си: субект, обект, предмет, цел, средства, вътрешнопартийни отношения, резултати и други. Като започва с определяне предмета на дейността, с формулирането на целта и задачите, той обхваща подбирането на подходящи форми и средства, осъществява се посредством вътрешнопартийните отношения и завършва с отчитане на резултатите и оценка на настъпилите в обекта изменения, върху основата на които се конкретизира новата цел. Една от съществените особености на процеса е, че той не е еднократен, а се повтаря непрекъснато, макар и с различна мащабност и динамика, в зависимост от обхвата на първичните партийни организации и от продължителността на съсредоточеното върху тях въздействие от страна на общинския комитет на БКП. Друга негова особеност е, че той протича главно по два начина: непосредствено между общинския комитет на БКП и първичните партийни организации, които са на пряк отчет и ръководство, и опосредствувано от комбинатски, заводски, учрежденски, общоселски партийни комитети.

Открояването на ролята и мястото на всеки от компонентите на процеса и тяхното правилно съчетаване позволява да се разработи и приложи система от изисквания и правила за оптималното му протичане, като се спазват определени критерии и показатели, с чиято помощ се оценява неговото равнище и ефективност.

В етапа на предварителната подготовка бяха положени грижи за уточняване на съдържанието, формите и методите за провеждане на разработващата и внедрителската дейност, за повишаване теоретико-методическата подготовка на участниците в работната група и за запознаване на кадрите на общинските партийни комитети и на първичните партийни организации с предстоящата работа. Разработването на моделите беше предшествувано от проучване и анализиране на дейността на двата общински комитета на БКП и на основната част от ръководените от тях първични партийни организации. Целта бе да се разкрие съответствието или несъответствието на реалната партийна практика с нормативните изисквания на Устава на БКП, с потребностите и критериите, произтичащи от партийните документи и решения, да се установи фактическото състояние и да се очертаят налагащите се изменения като цяло или в отделните елементи, страни, връзки и отношения. Анализите бяха обсъдени и приети от бюрата на общинските комитети на БКП в Трявна и Дряново.

Проучването обхвана три групи въпроси: първо — структурата и състава на първичните партийни организации и съответствието им със структурата и състава на трудовите колективи и на органите за социално управление в селищните системи; второ — съдържанието на дейността на общинските комитети на БКП; трето — подходите, формите, методите и средствата за нейното пренасяне в първичните партийни организации. Направените анализи показаха, че като цяло партийната практика е в съответствие с уставните изисквания и партийните документи и решения, но необходимостта от издигане равнището и ефективността на работата на общинските партийни комитети по пренасяне центъра на тяхната дейност в първичните партийни организации налага да се внесат редица частични изменения с оглед привеждането ѝ в по-пълно съответствие с потребностите, изискванията и критериите, произтичащи от конгресните решения.

Така например структурата на партийните комитети и организации в основни линии съответствува на отрасловата структура и демографските характеристики на населението в селищните системи, но имаше и възможности за по-пълното прилагане на териториално-производствения признак при нейното изграждане в някои от отраслите на материалното производство. В една част от по-големите първични пар-

Digitized by Google

тийни организации имаше условия да се оформят съставни партийни организации. За по-добра координация можеше да се създадат съвети на партийните секретари. По-големи възможности и права трябваше да се предоставят на градския комитет на БКП в Плачковци.

В съдържателно отношение дневният ред на заседанията на бюрата на общинските комитети на БКП следваше да се обогати с повече въпроси за работата и ръководството на първичните партийни организации, тъй като техният относителен дял бе само около 15 на сто. Наред с това бе нужно да се увеличи делът на решенията на общинските партийни комитети с организационно-изпълнителски характер, като те се адресират повече към самия комитет и към неговите членове. По-голяма роля трябваше да играят първичните партийни организации при решаването на кадровите въпроси, а това предполагаше да се разшири тяхната кадрова номенклатура.

По-съществени изменения следваше да настъпят в подходите, формите, методите и средствата за работа на общинските партийни комитети с първичните организации. За оказването на непосредствена помощ и контрол на място бе необходимо да се отделя по-голяма част от бюджета на времето на секретарите и на политическите сътрудници. Нужно бе да се засили участието на членовете на пленарните им състави в живота и дейността на първичните партийни организации. По-добра да бъде съгласуваността и координацията в планирането, а също и диференцирането на задачите, които комитетите възлагат на организациите. Наред с това бе нужно да се повишава деловитостта и да се засилва работният характер на заседанията на общинските комитети на БКП и на техните бюра, да се осигуряват необходимите условия и обстановка за непосредствени контакти и общуването им с първичните партийни организации и трудовите колективи.

Успоредно с проучването на състоянието и изготвянето на анализите бе съставена прогноза за бъдещото развитие на процеса на издигане равнището и ефективността от работата на общинските партийни комитети по пренасяне центъра на тяхната дейност в първичните партийни организации, която да служи като предпоставка за разработването на моделите. Според характера на своя обект, обхвата на времето и практическата си насоченост тя представлява една социалнополитическа краткосрочна (за период до 5 години) нормативна прогноза, при съставянето на която са използвани предимно логически и информационни методи и са взети предвид съвременните теоретико-методологически постижения на науката за партията, нормативната база за нейната практическа дейност, изискванията, съдържащи се в решенията на висшите партийни органи, и съществуващият наш и съветски партийно-организационен опит.

На първо място в прогнозата бяха формулирани целите в бъдещото развитие на процеса. Главната най-обща цел на бъдещото развитие на процеса на пренасяне центъра на дейността на общинския комитет на БКП в първичните партийни организации е да се постигне качествено ново равнище на протичането му, което по-пълно да съответствува на нормативните изисквания и да отговаря на потребностите на партийната практика и на обществения живот. От нея произтичат няколко подцели, които отразяват бъдещото развитие на основните характеристики на процеса. Те бяха декомпозирани в конкретни цели.

На второ място бяха уточнени критериите и показателите за измерване на резултатите от бъдещото развитие на процеса.

Те бяха формулирани на три равнища — за общинския комитет на БКП, за първичните партийни организации, за органите на социално управление и трудовите колективи. Например основният критерий за оценка на резултатите от работата на общинския комитет на БКП бе състоянието и равнището на дейността на първичните партийни организации — до каква степен у тях са създадени необходимите условия и предпоставки за провеждане на постоянна и целенасочена политиче-

Digitized by Google

ска, организаторска и идейновъзпитателна работа сред трудовите колективи. А показателите са: съответствието на организационния строеж и на социалния и качествения състав на първичните партийни организации със структурата и състава на трудовите колективи, кадровата осигуреност на първичните партийни организации и създадената им възможност да участвуват при решаването на кадровите въпроси, съдържанието на обсъжданите от общинския комитет на БКП и неговото бюро въпроси и характерът на взетите решения, отнасящи се до дейността на първичните партийни организации, степента на участието на членовете на общинския комитет на БКП, неговото бюро и помощните им органи в живота на първичните партийни организации, оказаната им научно-методическа помощ и др.

На трето място в прогнозата бяха очертани основните направления за усъвършенствуване на процеса на пренасяне центъра на дейността на общинския комитет на БКП в първичните партийни организации, които съдържаха подходящите възможности за внасяне на необходими промени в организационния строеж и статута на участниците в процеса (общинския комитет на БКП, комбинатски, заводски, учрежденски и общоселски партийни комитети и първичните партийни организации), за подобряване механизмите на взаимодействие между участниците в процеса и за усъвършенствуване на съдържанието на дейността на общинския комитет на БКП. Впоследствие те залегнаха в основата на разработените модели.

Като идеална описателна представа за бъдещото желано състояние на реално съществуващия партийно-организационен процес разработеният модел за издигане равнището и ефективността от работата на общинския комитет на БКП по пренасяне центъра на неговата дейност в първичните партийни организации включи в съдържанието си определени на основата на изготвените анализи и съставената прогноза изисквания, правила и ограничения, които след внедряването им биха доближили процеса до неговото оптимално протичане. В модела бяха включени също критериите и показателите за оценка на резултатите от експериментирането, правилата и ограниченията за протичането на процеса, които бяха формулирани в прогнозата.

Изискванията, включени в модела, конкретизираха желаните изменения, които трябва да настъпят в посока: за обогатяване съдържанието на дейността на общинските комитети на БКП с първичните партийни организации; за усъвършенствуване на планирането на работата на общинските комитети на БКП; за повишаване качеството на техните решения, които се отнасят до дейността на първичните партийни организации; за оптимизиране на организацията на контрола и проверката на изпълнението на решенията на общинските партийни комитети; за подобряване работата с кадрите и членския състав на първичните партийни организации. Следователно бяха очертани необходимите промени във водещите основни компоненти на процеса, които трябва да дадат отражение върху цялостното му протичане и реализирането на очакваните резултати. А за да се оценят по-точно тези резултати съобразно специфичните условия на работа, бе поставено изискването за периода на експериментирането на модела общинските комитети на БКП да зададат определени от тях критерии за всяка първична партийна организация, които тя трябва да постигне в своята политическа, идеологическа и организационна дейност.

Предвидените в модела правила и ограничения, от своя страна, определиха подлежащите на изменения подходи, форми, методи и средства на работа на пленарните състави, бюрата и политическия апарат на общинските комитети на БКП с първичните партийни организации: усъвършенстването на структурните, функционалните и информационните връзки и отношения между тях; подобренията в стила на ръководство на държавните, стопанските и обществените органи и организации от страна на общинските партийни комитети. Всички те

Digitized by Google

бяха насочени към промяна на ролята на субективния фактор, която трябва да осигури желаното по-високо равнище и ефективност на процеса.

Върху основата на разработения примерен модел бяха съставени моделите за двата общински партийни комитета, които в основни линии са сходни и различията помежду им произтичат и отразяват главно някои особености на организационната структура и състава на ръководените от тях първични партийни организации. Моделите бяха обсъдени от бюрата на общинските комитети на БКП в Трявна и Дряново. Те приеха планове за тяхното експериментиране, определиха първичните партийни организации, които ще участвуват в експеримента, и създадоха работни групи със задача непосредствено да организират, ръководят, контролират и оказват помощ за осъществяването му. Те периодично разглеждаха извършената работа, анализираха постигнатите резултати, вземаха мерки за отстраняване на задържащите фактори и отклонения и ги докладваха пред бюрата на двата общински партийни комитета.

Бюрото на окръжния комитет на БКП в Габрово разгледа резултатите от едногодишния период на експериментирането на моделите и ги оцени като реални стъпки за създаването на положителен опит и образци в работата на общинските партийни комитети в съответствие с изискванията на Тринадесетия конгрес на партията.

Анализът показа, че се е увеличил относителният дял на обсъдените въпроси на пленумите и на заседанията на бюрата на общинските комитети на БКП, които се отнасят пряко до ръководството и работата на първичните партийни организации. Така например на проведените през 1985 г. пленуми освен регламентираните въпроси за оценка на изпълнението на социално-икономическите задачи през осмата петилетка и за мерките в борбата срещу отрицателните явления са обсъдени проблемите за подобряването на качествения състав на партийните организации (от общинския комитет на БКП — Трявна) и за развитието на вътрешнопартийната демокрация и укрепването на партийната дисциплина (от общинския комитет на БКП — Дряново). Бюрата на двата общински партийни комитета засилиха вниманието си към въпросите за дейността на първичните партийни организации по внедряването на научно-техническия прогрес, по усъвършенстването на социалистическата организация на труда и социалното развитие на трудовите колективи, а също и към проблемите за подобряване на тяхната идейновъзпитателна работа и на вътрешнопартийния им живот, към стила и методите на тяхната работа и ръководство.

За по-добра координация при планирането общинските партийни комитети системно информираха първичните партийни организации за актуалните проблеми, чието решаване следва да намери място в техните планове, и изпращаха свои отговорници за оказване на помощ на партийните бюра. Бяха определени критерии за всяка първична партийна организация, обхваната от експеримента, които тя трябва да постигне през плановия период. Това внесе по-голяма целенасоченост в тяхната работа и стремеж към конкретни действия. Положителни резултати в политическата и организаторската си работа за ускорено внедряване на научно-техническия прогрес, за подобряване качеството на продукцията и за изпълнение на другите стопански задачи постигнаха първичните партийни организации в завода за инструменти и нестандартно оборудване „Победа“, в цеховете „310“, „320“, „340“ и „410“ на машиностроителния завод „И. Йонков“, в плетачния и конфекционния цех на завод „Аврам Стоянов“, в предачния и апретурния цех на вълненотекстилния комбинат „Ангел Кънчев“, в АПК „Петър Богданов“ и в ДСО „Търговия на едро“ от Трявна, в научно-производственото предприятие „Петрургия“ и дървообработващия завод „Първи май“ от Плачковци, а също в машиностроителния завод „И. Владков“, в цех „Вагоноремонтен“ на вагоностроителния завод „Андрей Жданов“, в първа първична организация на инструменталния завод „Динамика“, в обединеното предприятие за търговия и услуги „Панайот Венков“ от Дряново.

Digitized by Google

През периода на експериментирането бяха осъществени изискваните от моделите изменения в характера и насочеността на решенията на общинските партийни комитети и на техните бюра, като при намаление на общия им брой се постигна увеличение на относителния дял на решенията, които имат проблемно-разработващ и организационно-изпълнителски характер, за сметка на намалението на тези с контролно-оценъчен и оперативно-разпределителен характер. Това по-ярко проличава в решенията на общинския комитет на БКП — Трявна. Така например относителният дял на неговите решения с контролно-оценъчен характер, които регламентират задължения на първичните партийни организации от около 45 на сто, е доведен до 27 на сто за сметка увеличаването дела на решенията, предвиждащи мерки за работата на общинския комитет на БКП, градския партиен комитет в Плачковци и заводските партийни комитети в помощ за решаване проблемите на място в първичните партийни организации.

Двата общински партийни комитета осъществиха заложеното в моделите изискване за подобряване организацията и контрола за изпълнението на собствените им решения чрез направеното разпределение и осигуряването на лично участие на членовете на пленарните състави и на политическите сътрудници в живота и дейността на първичните партийни организации. Положителна роля изигра възприетата практика при обсъждане дейността на отделните партийни организации в бюрата на общинските партийни комитети да се отчита и оценява личният принос на определените им отговорници в реализирането на задачите. В двата общински комитета на БКП бяха въведени подходящи отчетни карти за личното участие на техните членове и кандидат-членове в работата на първичните партийни организации. Известна част от тях обаче — главно заетите пряко в материалното производство, не успяха на практика да осъществят поставените пред тях изисквания. Не беше осъществено и предвиденото в моделите изискване за усъвършенствуване контрола по изпълнение решенията на двата общински комитета на БКП чрез въвеждането на компютърна техника.

Повече внимание през периода на експериментиране на моделите беше отделено на издигане ролята на секретарите на първичните партийни организации, на подбора, обучението и възпитанието на членовете на партийните бюра, на подобряване качествения състав на организациите. За по-активната работа на общинските комитети на БКП по решаването на тези вътрешнопартийни проблеми благоприяствуваха подготовката и провеждането на отчетно-изборната кампания през този период, поради което резултатите не са само плод на експеримента. Не бяха осъществени заложените в моделите изисквания за издигане ролята на първичните партийни организации при решаването на кадровите въпроси.

По време на експеримента в общинските комитети на БКП в Трявна и Дряново бяха осъществени и повечето от предвидените изменения на формите и механизмите на работата им с първичните партийни организации.

От бюрото на общинския комитет на БКП — Трявна бе постигнато изискването да се провеждат заседания на място в партийните комитети и организации. То проведе заседания, предшествувани от посещения на обектите, и срещи с комунистите и трудовите колективи: в машиностроителния завод „Иван Йовков", на което обсъди отчет на стопанското ръководство за резултатите от внедряването на автоматични линии за механична обработка; в завод „Аврам Стоянов" разгледа хода на реконструкцията и модернизацията на апретурния цех; в ТПК „Балкан", в Смесеното автостопанство и в ДСО „Търговия на едро" оцени работата на съответните първични партийни организа-

Digitized by Google

ции за преодоляването на отрицателните явления. На заседанията присъствуваха членовете на съответните заводски партийни комитети и секретарите на първичните партийни организации. Заложените в моделите изисквания за провеждане на пленуми без доклади и без предварително определяне на изказващите се обаче не бяха осъществени. Въпреки проявения стремеж за засилване оперативността и деловитостта в работата на двата общински комитета на БКП не намаля същественото книжнината за сметка на устното докладване и не се ограничи броят на въпросите в дневния ред на заседанията на техните бюра.

Осъществиха се заложените в моделите изисквания за разпределение на секретарите и политическите сътрудници по първични партийни организации с цел да ги подпомагат в тяхната дейност. В Трявна всеки от секретарите и политическите сътрудници на общинския комитет на БКП отговаря за 10 първични партийни организации, като е задължен всеки работен ден да посещава по две от тях. В Дряново всеки от секретарите и политическите сътрудници следва през седмицата да участвува в работата и да оказва помощ в 5 първични партийни организации. Но и в двата комитета не бе постигнато желаното използване на не по-малко от половината от бюджета на работното време за провеждане на конкретна работа по места.

Осъществени бяха и някои от предвидените в моделите изисквания за усъвършенствуване на организационния строеж на двете общински партийни организации. По решение на бюрото на общинския комитет на БКП — Дряново бяха създадени три партийни организации в състава на първичната партийна организация в Ковашко-пресовия завод във Върбаново. По решение на бюрото на общинския комитет на БКП — Трявна бяха изградени постоянни партийни групи в кварталите извън състава на първичните партийни организации, на които бяха възложени задачи по подготовка на изборите на 8 юни т. г. Въпреки извършената предварителна подготовка не бяха осъществени заложените в моделите на двата общински комитета на БКП изисквания за изграждане на партийни комитети или съвети на партийните секретари в аграрно-промишлените комплекси с цел подобряването на ръководството на първичните организации от отрасъл селско стопанство.

Подобриха се функционалните и информационните връзки между двата общински комитета на БКП и първичните партийни организации, а също между комитетите и ръководствата на съответните държавни, стопански и обществени организации. Постигнато бе намаление на броя на оперативките, съвещанията и събирането на партийните секретари и на ръководните кадри на държавните, стопанските и обществените органи в общинските партийни комитети. Поставено бе начало на паспортизацията на първичните партийни организации с цел подобряване информираността за тяхното състояние и дейност.

Независимо че периодът на експериментирането е сравнително кратък и не бяха осъществени в необходимата пълнота заложените в моделите изисквания, правила и ограничения, получените резултати потвърдиха практическата приложимост на предписаните промени в съдържанието, формите и механизмите на процеса на пренасяне центъра на дейността на общинските партийни комитети в първичните партийни организации при съществуващите условия и възможности. По този начин по-пълно бяха въплътени продиктуваните от обективните закономерности нови постановки за издигане равнището и ефективността от работата на партийните комитети в селищните системи, дадени на Дванадесетия и потвърдени от Тринадесетия конгрес на БКП.

Иван НИЧЕВ
завеждащ сектор „Организационно-уставни въпроси"
в окръжния комитет на БКП — Габрово

Digitized by Google

КАБИНЕТИТЕ — ДЕЙСТВЕН ФАКТОР ЗА ПРЕУСТРОЙСТВОТО

По решение на Секретариата на ЦК на БКП от 26 юли 1984 г. до 30. III. 1986 г. бе проведен преглед на кабинетите и центровете по партийно-организационната работа към окръжните, общинските и районните комитети на партията. В повечето окръзи обхвана и градските, комбинатските и заводските кабинети.

Основната цел на прегледа беше да съдействува за разгръщане творчеството, инициативата и отговорността на кабинетите и центровете за по-пълно изучаване и анализиране на новите процеси и тенденции във вътрешнопартийния живот и партийното ръководство на икономиката и на обществените организации, за овладяване на нови, по-ефективни форми в тяхната дейност, за увеличаване приноса им в издигане научното равнище и повишаване качеството на партийно-организационната работа и подобряване на материално-техническата база.

Прегледът беше организиран и проведен в изключително важен период от развитието на партията, през който се свикаха Националната партийна конференция, Февруарският (1985 г.) и Януарският (1986 г.) пленум на ЦК на БКП и Тринадесетият конгрес на Българската комунистическа партия. Тези партийни форуми поставят нови високи изисквания към съдържанието, формите и стила в партийно-организационната работа, за привеждането им в съответствие с изискванията за качество навсякъде и във всичко, за ускорено внедряване на научно-техническия прогрес.

Прегледът стана действен фактор за по-нататъшното решително преустройство и обогатяване работата на кабинетите и центровете като научно-методически звена на партийно-организационната дейност, като средище за среща на науката с практиката.

За постигнати положителни резултати от него Секретариатът на ЦК на БКП отличи редица кабинети и центрове по партийно-организационната работа към окръжните комитети на партията.

●

Прегледът на дейността на кабинетите и центровете по партийно-организационната работа премина на три етапа:

През **първия етап** организационните отдели на окръжните комитети на партията подробно изучиха решението на Секретариата на ЦК на БКП и указанието за провеждане на прегледа. На съвещание със секретарите (зав. отделите) по организационните въпроси на общинските комитети на партията направиха анализ на състоянието на работата на кабинетите и центровете по партийно-организационната работа, разясниха решението и указанието и набелязаха конкретни мерки за дейността им, тяхното кадрово окомплектоване и материално-техническо осигуряване.

Главното съдържание на **втория етап** бе изпълнението на приетите мерки. Извърши се преглед и подбор на кадрите, които работеха в кабинетите и центровете (Варна, Толбухин, Пловдив, Видин, Плевен, Перник, Михайловград, Хасково). Повече грижи се положиха за включване в научно-методическите и методическите съвети и секции на кадри с по-добра теоретическа подготовка и богат партийно-организационен опит, научни кадри и специалисти. Организирани бяха семинарни занятия за тяхното обучение.

Digitized by Google

Използваха се различни форми за оказване на помощ и контрол по усъвършенстване организацията на работата на общинските, районните, заводските и другите кабинети.

Бюрото на ОК на БКП — Видин направи оценка на работата на кабинета. За да отговори на целта, критериите и показателите, поставени в указанието, реши да се привлекат научни работници от Центъра по партийно строителство към АОНСУ при ЦК на БКП, опитни партийни работници и специалисти. За кратко време в работата на методическия съвет настъпиха съществени изменения. Подобри се планирането, централно място в плановете заеха актуалните проблеми, които решава окръжната партийна организация, като:

— политическия подход;

— първичната партийна организация — ръководен политически щаб на трудовия колектив в борбата за повишаване качеството на продукцията;

— същност на самодейния характер на първичната организация и фактори за неговото засилване и др.

Съществени изменения настъпиха и в изследователската и проучвателната работа и изучаване новостите в партийно-организационната работа.

Видин, макар да е един от отдалечените окръзи и да не разполага с местни научни кадри, кабинетът по партийно-организационната работа се нареди между най-добрите кабинети и центрове и с право методическият съвет прерасна в научно-методически съвет.

Отделите „Организационен" и „Идеологически" на ОК на БКП — Варна, Силистра, ГК на БКП — София разработиха съвместно примерен статут за работата на смесените общински, районни и заводски кабинети. Това помогна да се уточнят по-добре основните задачи, да се внесат по-голямо единство и яснота в работата им и да се утвърдят те като действени методически звена по проблемите на партийно-организационната и идейновъзпитателната работа. За председатели на методическите съвети бяха утвърдени първите секретари на партийните комитети.

През 1985 година окръжните комитети на партията във Велико Търново и Благоевград извършиха етапни оценки по организацията на работата на кабинетите и настъпилите изменения за изпълнение указанието на Секретариата на ЦК и на окръжните комитети на партията за провеждане на прегледа. Бюрото на ОК на БКП — Плевен направи оценка на работата на кабинета по изучаването и разпространяването на положителния опит по партийно-организационната работа. Отправиха се конкретни изисквания за обогатяване на проблемността. В Русе са изградени специални групи от членовете на научно-методическите съвети, които оказват конкретна помощ на общинските кабинети.

Третият етап (заключителен) е отчитане на резултатите и определяне на първенците.

Какви по-съществени изменения настъпиха в дейността на кабинетите и центровете?

Може съвсем определено да се каже, че основните усилия бяха насочени към по-нататъшното издигане на научното равнище на партийно-организационната работа, за повишаване на нейното качество и ефективност. Особено се засили и разшири проучвателната и изследователската дейност на кабинетите и центровете. Много от тях се заеха да търсят реализация на основните постановки и решения на Дванадесетия конгрес на БКП, Националната партийна конференция, последвалите пленуми на ЦК, окръжните, общинските и районните комитети на партията, които поставиха по-високи критерии към съдържанието, формите и стила на партийно-организационната работа, за привеждането им в съответствие с изискванията за високо качество навсякъде и във всичко, за ускорено внедряване на научно-техническия прогрес.

Научно-методическите и методическите съвети и секциите съсредо-

Digitized by Google

точиха своето внимание към изследвания, разработки и проучвания на актуалните проблеми. Така например Центърът по партийно-организационната работа във Варна направи изследвания, свързани с разгръщане на демократизма в дейността на народните съвети, условията за развитието му при подбора на кадрите, проведе научна сесия на тема „Партийното ръководство на обществените организации".

Това, което характеризира дейността на научно-методическия съвет, е, че той непосредствено помага и контролира дейността на секциите. Оказва им конкретна помощ при разработване на плановете за изследване на възложените им проблеми, изслушва председателите на секциите и им дава необходимите указания. Кабинетът в **ОК на БКП — София** извършва изследвания на „Социалният и качественият състав на окръжната партийна организация", а кабинетът в **ОК на БКП — Велико Търново** проучи проблема „Работата на стопанските и административните ръководители като политически дейци и възпитатели на колективите" и ще завърши с научно-практическа конференция. Центърът по партийно-организационната работа към **ГК на БКП — София** взе активно участие в изследването на темата „Анализ на редовността, подхода, подготовката и равнището на проведените пленуми на районните комитети на партията".

Широко приложение в дейността на кабинетите и центровете намират научно-практическите, научно-теоретическите и приложните конференции, те разработват актуални проблеми, провеждат се задочни научно-практически конференции на страниците на местния печат. Това способствува кадрите, активът и комунистите да се въоръжават с примери, образци, с по-ефективни форми на работа за правилното свързване на партийно-организационната работа с актуалните задачи. В **Ловеч** например кабинетът в ОК на БКП проведе научно-практическа конференция на тема „Ролята на трудовия колектив в борбата за високо качество", в **Исперих** — Разградско, „Ролята на общинския партиен комитет и първичните организации като политически ръководители на трудовите колективи в условията на интензификацията, в борбата за високо качество и дисциплина", в **Русе** — „Форми, средства, подходи и проблеми за усъвършенстване на партийното ръководство на техническия прогрес". Кабинетът в ОК на БКП — **Видин**, разработва темата „Първичната партийна организация — ръководен политически щаб в борбата за повишаване качеството на продукцията", а кабинетът в ОК на БКП — **Пазарджик** „Вътрешнопартийната демокрация и дисциплината". В своите творчески търсения кабинетът стана инициатор да се организира научно-практическа конференция на тема „Усъвършенстване работата на партийните организации в борбата за високо качество и дисциплина на труда". Кабинетът в ОК на БКП — **Ямбол** провежда задочна научно-практическа конференция на тема „Стил на работа, проблеми, опит".

Обект на изследване бяха и проблемите, възложени на окръжните комитети на БКП от отдел „Организационен" на ЦК на БКП. С активното участие на научни работници от Центъра по партийно строителство към АОНСУ кабинетите и центровете извършиха широка изследователска работа в първичните партийни организации.

В процеса на прегледа намериха широко място редица по-активни форми на обучение, които засилиха интереса към самоподготовката на кадрите, намаля до известна степен лекторският характер на обучението.

За обучение и обмяна на опит с новоназначените сътрудници на общинските комитети на БКП и новоизбраните секретари на първичните партийни комитети се използва „стажировката" като нова форма, заимствувана от КПСС. В продължение на няколко дни (2—3) новоназначените сътрудници на общин-

Digitized by Google

ските комитети на партията и новоизбраните секретари на първичните организации се запознават в кабинета с въпроси на партийно-организационната работа, съпоставят своята работа с тази на другите, повишават своето самочувствие с по-голяма убеденост и отговорност да работят по поставените задачи.

Все по-широко приложение в дейността на кабинетите и центровете намират консултациите, дискусиите и разговорите около кръглите маси по такива важни въпроси като: „Организацията на командировката на партийния работник", „Първичната партийна организация в условията на техническия прогрес", „Революционното мислене и революционното действие в партийната работа" и др. Към научнометодическите и методическите съвети в Стара Загора, Силистра са създадени групи за консултации по различни въпроси.

Така кабинетите и центровете все повече се превръщат в място, където кадрите, активистите поставят въпроси, търсят отговори, интересуват се от новостите в партийната работа.

Като добра и полезна традиция се утвърдиха Дните на партийното строителство.

Центърът по партийно строителство към АОНСУ при ЦК два пъти в годината провежда семинар със завеждащите кабинетите и центровете към окръжните комитети на партията по най-актуалните проблеми, произтичащи от решенията на ЦК на БКП и задачите на тези звена. Този опит намери приложение в центровете по партийно-организационната работа към ГК на БКП — София и ОК на БКП — Варна.

●

Един от големите резултати от провеждането на прегледа е, че нарасна умението на научнометодическите и методическите съвети на по-организирана основа да поставят изучаването, обобщаването и разпространяването на положителния опит в партийно-организационната работа. Съдържанието, средствата и формите на тази дейност се обогатиха и разнообразиха. Засили се методическата помощ при формирането и популяризирането на вече доказал предимствата си положителен опит. Главното внимание в това направление през този период бе отделено на моделирането и експериментирането на положителен опит по темите, възложени от отдел „Организационен" на ЦК на БКП.

През 1985 година се заложи и изведе положителен опит от кабинета в общинския партиен комитет в Каолиново — Шуменски окръг, на тема „Работата с кандидатите за встъпване в редовете на партията и новоприетите комунисти", гр. Гоце Делчев — Благоевградски окръг, „Повишаване ефективността на контрола и проверката на изпълнение на партийните решения". Кабинетът в ОК на БКП — Кърджали организира изложба, в която бе отразена дейността на най-добрите партийни групи, и кътове на младите комунисти.

За обмяна на опит кабинетите и центровете организират срещи на най-добрите производственици, секретари на първични партийни организации, посещават и изучават опита на кабинети както от своя, така и от други окръзи.

В кабинета на общинския комитет на БКП — Ценово, Русенски окръг, се утвърждават традиционни срещи на новоприетите комунисти с поръчителите, на които им се посочват положителните страни и допуснатите слабости. Дават се препоръки.

Секцията „Вътрешнопартийна демокрация" при окръжния кабинет в Силистра веднъж на три месеца подготвя анализ за качеството на проблемността, подготовката и провеждането на партийните събрания.

Добри резултати кабинетите и центровете имат по разпространяване положителния опит на братските партии и особено на КПСС. В Перник е изучен и се разпространява опитът за партийния организатор. В Русе се внедрява опитът

Digitized by Google

на Ленинградската партийна организация „Колективът атестира ръководителя“.

Широко приложение положителният партиен опит намира в местния печат и издаваните бюлетини по места.

●

Прегледът помогна и за подобряване на материално-техническата база, за укрепване и утвърждаване на окръжните, общинските, районните, градските, общоселските, комбинатските, заводските и учрежденските кабинети.

Болшинството от кабинетите сега разполагат с обновена и подходяща база, която позволява ефективно да се изпълняват всички задачи, възложени на тези методически звена. Прегледът потвърди, че в общинските, районните, комбинатските, заводските и другите комитети най-добре е да се създават смесени кабинети поради липса на кадри и помещения. Смесените кабинети по-добре съчетават идеологическата и организационната работа и са ценен помощник на партийните органи и организации.

На основата на проучения тернополски опит УССР—СССР, окръжният комитет на БКП — Сливен създаде нов кабинет по партийно-организационната работа, който може да служи за образец. Той се намира в отделна сграда непосредствено до Партийния дом, поради това, че комитетът няма необходимите помещения. Сега кабинетът се състои от стая за завеждащия кабинета, помещение за литературата, теоретичните папки, паспортизацията на партийните комитети и първичните партийни организации, помещение за работа и консултации, лекционна зала и фоайе. Намира се на партера и е достъпен за посещение от всички, които имат нужда от него.

Успешно навлизат в кабинетите и съвременни технически средства: киномашини, шрайхпроектори, видео и други.

Използването на съвременна техника и особено на видеото ще издигне на ново качество дейността на кабинетите и центровете по партийно-организационната работа при обучението на активистите и комунистите, в изследователската дейност, изучаването на положителния партийно-организационен опит.

Използването на микропроцесорната техника в кабинета в ОК на БКП — Кюстендил, в центъра по партийно-организационната работа във Варна и в научния център — Русе тепърва ще разкрие големите им възможности. Те си осигуряват богата информация за състоянието на партийните органи и организации, което ще дава възможност на партийните комитети своевременно да реагират и вземат съответни решения. В Кюстендил се използва и съвременна микропроцесорна техника, която ще бъде свързана с окръга. По такъв начин окръжният комитет винаги ще има на разположение точни данни за състоянието на партийните органи и организации.

Центърът по партийно-организационната работа в ОК на БКП — Варна по време на прегледа изцяло преустрои своя кабинет. На един етаж се помещават хранилището на отдел „Деловодство“, стая за социолога и кабинет. Кабинетът има на разположение стая за завеждащ кабинета, помещение за литературата, теоретическите папки и други материали, стая за консултации и стая за съхранение на материалите (постановления и решения на ЦК и Министерския съвет).

Микропроцесорната техника се намира в отделна стая и свързва секретарите на окръжния комитет и кабинета и им подава необходимите данни. Тя е под ръководството на секретаря по организационните въпроси.

Научният център в ОК на БКП — Русе пръв въведе компютъра от окръжните звена, който е в състояние за няколко минути да даде необходимите данни за състоянието на първичните партийни организации, материали за разработване на

Digitized by Google

някоя тема и други.

Един от първите в страната, който своевременно съзря необходимостта от използването на компютъра, е Софийският окръжен комитет на БКП. Такава техника бе заложена в общинския кабинет в Правец с тенденция да бъде внедрена и в другите общински кабинети. Сега общинският комитет на партията разполага с данни за състоянието на партийните организации, повдигнатите и нерешените въпроси, разработки по актуални въпроси по работата с кадрите и пр. Опитът на **Правец** бързо се пренесе в някои общински кабинети — **Шумен, Враца** и други, в редица комбинатски и заводски кабинети.

Настъпиха съществени изменения в съдържанието, актуалността и художественото оформяне на кабинетите и центровете. В тях са съсредоточени проблемно-тематични картотеки на всички информационни потоци в окръзите, чрез които се постигат висока степен на информираност и пълноценна подготовка на апарата. Един от добре художествено оформените кабинети е **видинският.**

●

В указанието, утвърдено от Секретариата на ЦК на БКП, се постави като основен критерий за оценка на дейността на кабинетите и центровете по време на прегледа **степента на овладяване и практическо осъществяване на функциите, определени в примерния правилник.** Постигнатото по време на прегледа не е малко, но то е далеч от големите възможности, които имат научно-методическите и методическите съвети и секциите към окръжните комитети на БКП. Това е така, защото главните усилия на много места не бяха насочени към основните и актуалните проблеми, поставени от Дванадесетия партиен конгрес, Националната партийна конференция, Януарския (1985 г.) пленум и Февруарския (1986 г.) пленум на ЦК на БКП, към тяхното проучване и теоретическо разработване, за да могат да помогнат на партийните организации при решаване на задачите, които партията постави, а към второстепенни въпроси.

Все още има какво да се желае за превръщането на кабинетите и центровете в средище за среща на теорията с практиката. Включването на научните работници и специалисти в съставите на научно-методическите и методическите съвети е само едно добро начало.

При изследването и проучването на дадени проблеми нерядко е налице примитивизмът. Липсва предварително разработен план — програма с ясна определена цел, задачи, критерии.

Можем да отбележим, че научните центрове в Русе и Бургас, центровете в София-град, Стара Загора и Варна, научно-методическите съвети в София-окръг и Видин се отличават до голяма степен от останалите кабинети главно по броя на мероприятията, но не и по качеството на работата.

Не се откроиха със своята дейност и кабинетите, където в окръжните градове има филиали и междуокръжни школи — Разград, Габрово, Враца, Пловдив и Плевен.

В организацията и методическата работа по обучението се допускат сериозни слабости. Кои са по-главните?

Преди всичко не е намерен найверният критерий за оценка на ефективността на обучението. Не се получава и не се търси от секциите обратната връзка за ефективността от обучението. Налице са немалко недостатъци при разработването на тематичните планове и програми. Невинаги се прилага диференциран подход при обучението, при свързване на теорията с практиката. Все още актуалността не отговаря на времето. На много места има увлечение към лекциите за сметка на активните форми. Не се използват достатъчно съвременни технически средства при обучението. В някои окръзи не се провеждат дни на партийното строителство — като **Ловеч, Перник, Хасково, Кърджали** и дру-

Digitized by Google

ги. В общинските, комбинатските и заводските комитети — Силистра, Враца, Стара Загора и други места, не се обучават системно завеждащите кабинетите.

Въпреки че през 1984 година се проведе специално съвещание за изучаване, обобщаване, експериментиране и внедряване на положителния опит по партийно-организационната работа, налице са много слабости. Към проучването нерядко се пристъпва без предварителен план за изясняване на въпроса, за създаване на нещо ново. Допуска се увлечение по дребни неща, повторение на едни и същи задачи или на инструкциите на ЦК. Особено е слаба работата по внедряването на изучен и експериментиран опит.

По отношение на материално-техническата база на кабинетите и центровете от окръжен мащаб има какво да се желае в Кърджали, Хасково, София-окръг и София-град, Ловеч, Пловдив, Габрово, Разград и районните комитети на София, Варна и Бургас.

Недостатъчни си инициативата и активността на редица завеждащи кабинети и центрове. Не всякога и особено след провеждане на пленуми на ЦК или национални съвещания се ориентират и организират работата на научно-методическите и методическите съвети и секциите за изпълнение на поставените задачи.

Налице е стремеж да се издава повече литература, методически разработки и системи, без да се държи сметка за качеството на материалите.

По време на прегледа излязоха наяве и пропуски в работата на партийните комитети по ръководството на кабинетите и центровете. Не се търсят и прилагат нови форми и методи на ръководство, които да активизират тези звена. Обратното, някои комитети натоварват завеждащите кабинетите с несвойствени за тях задачи. Недостатъчна е конкретната помощ към общинските, районните, заводските и другите кабинети.

●

Тринадесетият конгрес на БКП постави като основен въпрос преустройството на партийно-организационната работа. Кабинетите и центровете като научно-методически звена, събрали в себе си най-добрите сътрудници от научни дейци, специалисти и опитни партийни работници, разгръщат своите сили и възможности за изпълнение на тази отговорна задача, за да се осъществи повелята: съдържанието, формите и стилът на партийната работа да се привеждат в съответствие с изискванията на научно-техническата революция, у комунистите да се изграждат качества и добродетели, които да позволяват партията да върви начело на обновителния процес.

Макар прегледът на кабинетите и центровете по партийно-организационната работа да е привършил, то указанието, утвърдено от Секретариата на ЦК на БКП, продължава да е в сила. Време е кабинетите и центровете да се превърнат напълно в своеобразна лаборатория на новото, на прогресивното. Всичко това много зависи от завеждащите кабинети и центрове, от тяхното умение, размах, инициатива и творчество.

Стефан АТАНАСОВ

Digitized by Google

ПРЕГЛЕДЪТ ЗАВЪРШИ — ОТГОВОРНОСТТА НАРАСНА

През последните две години Варненската общинска партийна организация се включи активно в организирания от окръжния комитет на БКП преглед на партийните групи. Целта бе да се разгърнат инициативата и активността на комунистите, на ръководните кадри и трудовите колективи за изпълнението на решенията на Националната партийна конференция по качеството.

След задълбочена организационно-политическа подготовка прегледът беше открит със събрания на първичните партийни организации, които обсъдиха оценки за състоянието и дейността на партийните групи. Последваха практически действия за оптимизирането на тяхната структура, за кадровото им укрепване и засилването на боеспособността им, за осигуряването на ръководно партийно влияние във всички звена. Изградени бяха много нови партийни групи най-вече в комплексните бригади, в търговските обекти и в ателиетата за услуги.

Прегледът мина на три етапа, като през всеки от тях се решаваха различни задачи с политически, идеологически и организационен характер. На партийните комитети и първичните организации бе дадена възможност да проявяват творчество, да подхождат съобразно конкретните условия и спецификата на работата в отделните структурни звена.

Общинският и районните комитети на партията периодично изслушваха отчети от отделни партийни комитети и организации за протичането на прегледа, обобщаваха опита, оказваха помощ на място за решаването на проблемите на трудовите колективи и реализирането на направените предложения.

В **първия етап** комунистите направиха равносметка на работата по подобряването на качеството на труда и продукцията. Това бе основното в разисканията на годишните отчетно-изборни събрания на партийните групи. Като анализираха идейновъзпитателната и организаторската работа в трудовите колективи, те посочиха наред с постиженията и причините за бракоделството, за влошената на отделни места производствена и технологична дисциплина, за безстопанственото отношение към суровините, материалите, горивата и енергията. Разговорите бяха съсредоточени върху приноса и отговорността на партийните членове за повишаването на качеството. Приети бяха практически мерки за отстраняване на допуснатите слабости.

Главно внимание през **втория етап** бе отделено на **индивидуалните беседи**. В тях участвуваха около 80 на сто от комунистите в общинската партийна организация и безпартийните ръководни кадри от номенклатурата на първичните партийни организации. Задълбочено, критично и самокритично бяха разисквани въпросите за изпълнението на уставните изисквания от членовете на партията, за организационното състояние на партийните групи и първичните организации, за тяхното влияние и авторитет в трудовите колективи. Състояха се полезни разговори по проблемите на професионалната квалификация на работниците и специалистите, за наставничеството, за бързото внедряване

Digitized by Google

не в производството на съвременните научно-технически постижения и челния опит, за стопанисването на социалистическата собственост.

Сърцевина на **индивидуалните беседи** бяха личният пример и авангардната роля на комунистите и ръководните кадри. Това спомогна да нараснат активността, отговорността и конкретният им принос в осъществяването на задачите по качеството.

В същото време се състояха и тематични сбирки на партийните групи. Там бяха разгледани „тесните места" в работата на малките трудови колективи — характерните отрицателни явления и прояви, организацията и качеството на индивидуалния труд на работниците и специалистите, вътрешният порядък в производствените структури, ефективността на обществения контрол и др. Оказано бе ефективно съдействие по злободневните задачи на отделните цехове, смени, бригади, участъци и служби.

В края на втория етап на прегледа в партийните групи и в първичните партийни организации станаха **отчети** на комунистите и безпартийните ръководители под наслов „Качеството — партийна повеля и мой дълг". Заедно с индивидуалните беседи те се превърнаха в своеобразна школа за възпитаване у тях на висока взискателност и самовзискателност, критичност и самокритичност, принципност и отговорност.

По време на индивидуалните беседи, на отчетите и тематичните сбирки на партийните групи комунистите и ръководните кадри **направиха близо 20 000 конкретни предложения.** Тази цифра най-добре показва деловия и ползотворен характер на прегледа. Същественото е, че на много места бяха разкрити големи резерви за повишаване качеството на труда и продукцията, значителна част засягат решаването на важни икономически, социални и битови проблеми. Много са и препоръките за усъвършенствуване и демократизиране на вътрешнопартийния живот.

Поставени бяха и въпроси, които се отнасят до слабости в работата на държавните органи и учреждения — по градоустройството, снабдяването, транспорта, административното обслужване и други социални дейности.

Чрез действуващия механизъм и изградените за целта временни работни групи всички целесъобразни въпроси и предложения бяха заведени на пряк отчет от партийните органи и се осигури тяхното срочно и ефективно решаване. Това помогна значително да се подобри работата в отделните направления, да се издигне авторитетът на партийните групи и първичните организации, да се укрепи вярата на трудещите се в политиката на партията. Грижливото и внимателно отношение към мненията на работниците, специалистите и ръководните кадри поощри тяхната производствена и обществена изява.

За активизирането на комунистите и безпартийните ръководители, за увеличаването на приноса им в изпълнението на решенията на Националната партийна конференция по качеството преобразуваща роля изиграха възложените по време на прегледа **над 25 000 поръчения.** Системното им отчитане се утвърди като неотменна черта на стила на партийните групи и първичните организации. Това повиши отговорността на членовете на партията и ръководните кадри за поръчаното им дело, направи ги по-дисциплинирани и по-инициативни, по-съпричастни към най-актуалните задачи, които партията решава сега.

Още в началния етап на прегледа партийните групи в редица низови производствени и обслужващи звена подеха полезни трудови инициативи — за издигане на технико-икономическото равнище и повишаване на качеството на продукцията, за бездефектно следене и предаване на изделията по конвейера, за механизиране на ръчните и фи-

Digitized by Google

зически тежките производствени операции, за образцови работни места и др.

Като следваха призива на комунистите за снижаване разходите на суровини, материали, горива и енергия, колективите на **Строителен и технически флот** за трети път станаха национални първенци в борбата за икономии. Работниците и специалистите от шивашкото предприятие „Дружба“ достойно защитиха честта на заводската марка, като 99 на сто от произведените от тях горни облекла получиха оценка първо качество.

Положително се посрещна инициативата на първичната партийна организация в окръжния кооперативен съюз **„Колективът атестира ръководителя си“**. На открити партийни събрания и чрез анкетния способ бяха оценени стилът и дейността на всички нейни номенклатурни кадри. Този подход се използва и сега по време на отчетите и изборите на органите за стопанско самоуправление. Инициативата бе внедрена в партийните организации в „Търговия на едро“, „Металснаб“, отчасти в интерхотел „Черно море“ и др. Тя продължава да се разраства под нов наслов **„Той за себе си и другите за него“**.

Повишената социална активност на трудещите се намери и други форми на проявление. В район „Варненска комуна“ по време на прегледа по окръжната инициатива „Територия с гарантирано качество“ се включиха две предприятия, 276 колектива и 299 индивидуални участници. В район „Възраждане“ 157 работници повишиха квалификацията си, а 132 придобиха право да работят със собствен качествен щемпел. В Аспаруховски район само през миналата година беше произведена продукция, отличена със знак „К“, в размер на около 147 222 хил. лв., от които 6537 хил. лв. над плана.

Тези постижения показват нарасналото умение на партийните групи и първичните организации да оказват мобилизиращо политическо въздействие върху трудовите колективи за решаване на икономическите, научно-техническите, социалните и други задачи, които стоят пред тях.

Заключителният етап на прегледа имаше главно оценъчен характер. На събрания на партийните групи и организации, а след това на съвещания с актива и на пленарни заседания на районните комитети на партията беше направена оценка на постигнатото, на приноса на всеки комунист и ръководител за високо качество на труда и продукцията, за ускорено внедряване на научно-техническия прогрес. Нерешените по време на прегледа проблеми намериха място в мерките на партийните групи и решенията на първичните партийни организации и пленумите на партийните комитети.

Какви са по-характерните слабости?

Отделни първични организации и партийни групи робуваха на стар подход. Те не съумяха да осмислят в дълбочина целите и задачите на прегледа, проявиха мудност, пасивно изчакваха указания и помощ.

Немалко първични трудови колективи, търговски обекти, ателиета за услуги, административни служби и други малки структурни звена останаха без или с недостатъчно партийно ядро.

Някои първични организации не създадоха необходимата делова организация за бързо решаване и осигуряване на обратна информация по въпросите и предложенията на комунистите и ръководните кадри.

Поради формализъм в организацията и принизено чувство за отговорност имаше случаи някои комунисти да се явяват неподготвени за участие в индивидуалните разговори, без конкретни идеи, мнения и

Digitized by Google

предложения, без вътрешна нагласа за самооценка. Една част от връчените партийни поръчения бяха общи и недостатъчно съобразени с индивидуалните възможности и качествата на изпълнителите.

Какви са изводите?

Въпреки тези и други пропуски и недостатъци прегледът на партийните групи се откроиха като ефективна организационна форма за повишаването на активността на комунистите, на ръководните кадри и трудовите колективи, за поврат в мисленето и подхода към проблемите на качеството и техническия прогрес.

Нарасна отговорността на партийните групи за подобряване качеството на труда и продукцията, за опазване и умножаване на социалистическата собственост, за укрепване на трудовата и технологичната дисциплина. Много комунисти станаха инициатори на двусменна работа, преминаха в най-трудните участъци, показаха добър пример на ритмичност в изпълнението на производствените задачи.

По примера на партийните групи в профсъюзните и комсомолските групи, дружества и организации също станаха разговори по проблемите на качеството и техническия прогрес. Така се разшири кръгът на ръководните и изпълнителските кадри, които активно участвуват в решаването на стратегическите партийни задачи.

Прегледът с критичния си и конструктивен дух допринесе за понататъшното демократизиране на вътрешнопартийния живот, за преодоляването на слабостите и недостатъците в много направления.

Обогатиха се функциите на партийните групи, а съдържанието на дейността им се доближава до равнището на съвременните задачи. Утвърждава се масова практика в тях да се обсъждат проектите и изпълнението на насрещните планове, материалите на отчетно-изборните партийни събрания, кандидатурите за встъпването в редовете на партията, провиненията на отделни комунисти и други стопански, социални и вътрешнопартийни въпроси, които засягат малките трудови колективи.

Подобри се информираността на комунистите и безпартийните, даде се по-широка гласност на хубавите идеи и начинания, на пропуските и реално постигнатите резултати. С нова сила се поде борбата с отрицателните явления, за утвърждаване на правилен стил на ръководство и чувство на нетърпимост към безотговорността и безпорядъка.

Повечето партийни групи станаха по-боеспособни, по-добре осмислят и конкретизират партийната политика в условията на малките трудови колективи, обогатяват формите на политическо въздействие за повишаване на тяхната активност.

Усъвършенствуван бе механизмът на ръководство от страна на първичните организации и партийните комитети, подобри се системата за постоянни връзки с тях, за оказването на помощ, за обучението, стимулирането и издигането на ролята на партийните групови отговорници.

Прегледът завърши, но грижите и вниманието към партийните групи не прекъснаха, а се засилиха още повече в духа на изискванията на XIII конгрес на БКП за преустройство на партийно-организационната дейност. По препоръка на окръжния комитет на партията сега първичните организации предприемат практически стъпки за неговото продължаване. С това се цели да се повиши ролята и разшири влиянието им в трудовите колективи в степен, отговаряща на новите задачи и критериите за осъществяването на научно-техническата политика на партията, за качествено нов растеж в икономиката.

Христо РАЙЧЕВ
кореспондент на „Партиен живот"

Digitized by Google

КОМУНИСТИТЕ В РЪКОВОДСТВАТА НА НИЗОВИТЕ ЗВЕНА НА МАСОВИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ

Консултация

На сегашния етап от общественоикономическо развитие партията насочва своето ръководство към укрепване на масовите организации като важни звена на политическата система на социалистическото общество. Задачата, очертана в Тезисите на Тринадесетия конгрес на БКП, е да се разгръщат функциите им на обществени гаранти за провеждането на социално-икономическата и културната политика, за по-нататъшно повишаване ролята на трудовата личност и на трудовия колектив, за усъвършенствуване на социалистическата демокрация, за мобилизирането на трудещите се в борбата за осъществяване на научно-техническата революция. Нейното ръководство е политическо по своя характер и се осъществява както от партията като цяло, така и от всички партийни комитети и организации. По своето съдържание то обхваща определянето на основните насоки на дейността на масовите организации, оказването на действена, конкретна помощ и контрол. Стремежът е да нарастват тяхното участие и приносът им в разгръщането на творческата активност на трудещите се за осъществяването на качествено нов растеж в икономиката и в другите обществени сфери и за формирането на нов политически, икономически и идеологически климат. Това налага в рамките на общия процес на качественото преустройство на цялостната партийна дейност да се усъвършенствува и партийното ръководство на масовите организации да се обогатяват и разнообразяват формите и средствата на неговото осъществяване, да расте тяхната ефективност.

Както в процеса на усъвършенствуване дейността на масовите организации, така и в преустройството на партийното им ръководство изключително важни са ролята и отговорностите на комунистите, избрани в ръководните органи на низовите звена на масовите организации. Чрез тях най-пряко, непосредствено се пренася партийното въздействие, партийната позиция на революционно мислене и действие сред трудещите се. От тяхната активност и ефективни действия в значителна степен зависят дееспособността и приносът на съответната масова организация в изпълнението на общите задачи.

Отговорностите на комунистите, избрани в ръководствата на масовите организации, може условно да разделим в няколко основни направления.

●

Първо, инициатива и творчество в борбата за осъществяване на качествено нов растеж в икономиката и другите обществени сфери. Като из-

Digitized by Google

разяват и защищават специфичните интереси на различните слоеве трудещи се, масовите организации ги възпитават, организират и мобилизират за изпълнението на партийната политика на всеки етап от социално-икономическото развитие на социалистическото общество. Ето защо дейността на низовите звена на масовите организации сега е насочена към осъществяване на основните постановки на Тринадесетия конгрес. По силата на основния в тяхното изграждане и функциониране принцип на демократическия централизъм в непосредствената си дейност те се ръководят освен от собствените си решения и от решенията на висшестоящите им органи, а по силата на партийното им ръководство — от решенията на съответната партийна организация.

При тази структура на ръководното въздействие за насочване дейността на низовите звена на масовите организации главна отговорност на комунистите в техните изборни органи е да проявяват инициатива и творчество за конкретизиране на задачите и за тяхното претворяване в реални дела.

След Февруарския (1985 г.) и особено след Януарския (1986 г.) пленум на Централния комитет на БКП комунистите в профкомитета на Стопанския комбинат за антибиотици в Разград насочиха своите усилия за активно включване на всички работници, специалисти и служители в разгръщането на научно-техническата революция, за бързото внедряване на новостите на научно-техническия прогрес в производствената дейност на комбината. Високата динамика в развитието на химико-фармацевтичната промишленост, непрекъснатото навлизане на нови лекарствени препарати, бързите изменения в конюнктурата на международния пазар обуславят необходимостта от честа смяна на новите лекарствени продукти и от бързо усвояване на новите технологии за тяхното производство, което за някои цехове се извършва по два-три пъти през годината. Стремежът на ръководството на комбината да отговаря на изискванията на научно-техническата революция досега влизаше в противоречие с непосредствените икономически интереси на работниците — всяко ново производство се нуждае от период на преустройство на производствения процес, от допълнителни усилия от страна на работниците и специалистите за усвояване и овладяване на новата технология. В началния период или няма производство, или то е малко в сравнение с проектните възможности на технологията, в резултат на което се намаляват месечните заработки на работниците. Всичко това предизвиква стремеж за противопоставяне на внедряването на новостите, бавно и мудно новото производство „набира обороти", т. е. налице са икономически и психологически прегради пред разгръщането на научно-техническата революция. Ето защо на профкомитета начело с комунистката Добринка Таракчиева съвместно със стопанското ръководство партийният комитет поръча да усъвършенстват заплащането на труда в тези цехове и производства. Сега се внедрява нова система, която предвижда осигуряването на допълнително заплащане на работниците в преходния период, като то е свързано с участието им във внедряването на новите технологии. Усъвършенстват се воденето и отчитането на социалистическото съревнование, разширява се и наставничеството. По този начин се премахват част от съществуващите преди това пречки и се оказва силно стимулиращо въздействие за бързо и качествено внедряване на новите производства от работниците. Данните показват едно чувствително намаляване на периода на усвояване на новите технологии. Променя се социалнопсихическият климат, налице е вече взаимен стремеж и у работниците, и у специалистите за ускорено и качествено овладяване на производството и бързо достигане на капацитетните граници.

Начело на творческите търсения на нови и по-ефективни форми и

Digitized by Google

средства за активно участие на комсомолската организация в Комбината за антибиотици в борбата за разгръщане на научно-техническата революция са комунистите в комсомолския комитет със секретар Янко Киров. И досега комсомолската организация е работила в това направление и е постигнала значителни успехи, убедително признание за което е награждаването ѝ с орден „Червено знаме на труда". Не са малко и отличията, завоювани от клуба за техническо и научно творчество на младежта. Но комсомолският комитет сега се стреми да намери и прилага ефективни форми за изпълнение на решенията на Политбюро на ЦК на БКП „За нов етап в развитието на движението за техническо и научно творчество на младежта". Целта е да се стимулират творческото мислене и търсенията на младите хора в комбината, да се раждат и реализират нови научни и технически идеи. На няколко пъти досега клубът за ТНТМ е провеждал „мозъчни атаки" на младите специалисти за решаване на конкретни научно-технически или технологически проблеми.

Но нали идеите не се раждат само в момента на провеждане на „мозъчна атака", а идват по различно време в мислите на младите хора — в разпаления спор край машината и в дружески, колегиален разговор на обедната почивка, и в работата над чертожната маса. Не намерили веднага простор за развитие и оформяне, благодатна почва на публичност и гласност, на одобрение или отхвърляне, нестимулирани от възможностите за признание и бързо реализиране, често идеите се губят, пропадат, изчезват. Как да ги съхраним, как да ги съберем, как да ги насочим към тези, които ще ги внедряват и използват — ето над решаването на тази проблемна ситуация са се замислили младите комунисти. И няма съмнение, че резултатът ще дойде, макар и след зигзаги и неперспективни отклонения. Важното е, че се чертае пътят на по-пълното разгръщане на интелектуалния потенциал на младите работници и специалисти, на тяхната съпричастност в научно-техническата революция и на истински съвременни стопани на комбината.

Голяма е отговорността на комунистите в изборните органи на масовите организации за творчество и инициатива при изпълнение на решенията на партийните комитети и организации, отнасящи се до тяхната дейност. Те присъствуват на събранията на първичната партийна организация, в повечето случаи са и членове на партийните бюра.

Имат предимството пред останалите членове на изборния орган на масовата организация, защото са запознати добре с мотивировката на възложената на масовата организация поръка, разбрали са връзката ѝ с отговорностите на другите органи и организации, видели са добре причините, които обуславят и налагат изпълнението на поставените задачи и то така, че да се осигури необходимата комплексност при решаването на съответния проблем.

„Бюрото и първичната партийна организация отблизо следят и насочват работата на комсомолците — подчертава Ивайло Драганов, заместник-началник на производството и секретар на комсомолското дружество при Завода за стоманобетонни елементи на строително-промишленото предприятие „Заводостроителен комбинат" във Велико Търново. — Не само непосредствено помагат и контролират, а и непрекъснато възлагат конкретни поръчки на младите хора — за увеличаване на работническите предложения в насрещния план, за подобряване на тематиката в звената на политическата учебна година и усъвършенствуване начина на провеждане на занятията, за конкретна работа с кандидатите за встъпване в редовете на БКП, за подбор и подготовка на кандидатите за 8-месечните курсове за постъпване във висши учебни заведения и други. Комунистите търсят помощта и се облягат на младите хора при решаването на въпросите

Digitized by Google

за усъвършенстване на технологиите и на производствения процес. Бързо и качествено комсомолците от клуба за ТНТМ са разработили по поръчение на първичната партийна организация темата „Използване на къса кофражна форма за 2Т-панели с отпечатъчна пряда".

В практиката обаче нерядко се срещат и примери, когато първичната организация и партийното бюро, улисани в своите „собствени" грижи и проблеми, забравят за масовите организации, за дълга си да ги ръководят, да ги насочват, да им помагат, да ги контролират. „В последните месеци партийната организация нито веднъж не е взела решение, което да е адресирано към комсомолското дружество — разказва Гинка Желязкова, секретарка на междуселския комитет на ДКМС и на комсомолското дружество в с. Пелевун, Кърджалийски окръг. — А в този период първичната партийна организация се е занимавала с важни за селото въпроси — за работата на бригадите в селското стопанство, за разсаждането на тютюна, за изпълнението на задачите по самозадоволяването, по възродителния процес и др. Младите хора, макар и малко на брой в селото, биха могли да окажат съществена помощ за качественото и ефективно решаване на тези проблеми."

Тук изпъква също така и недостатъчната активност и самоинициатива на комсомолския секретар, който е и член на партийното бюро. Отговорността на комуниста, избран в ръководството на масовата организация, изисква при разглеждане на събрания или заседания на важни за селото или колективa въпроси да прояви инициатива, да подскаже, да направи конкретни предложения за решения, които да са адресирани към съответната масова организация. Той носи обратната информация за мнението и позицията на трудещите се и дава гласноет на техните идеи и предложения. Активната и инициативна позиция е особено необходима при подготовката и приемането на плана на първичната организация или на партийния комитет. В него могат и следва да намерят място определени, конкретни задачи, които да насочват работата на масовите организации, да очертават и увеличават приноса на всяка една от тях в изпълнението на целите и задачите на партийната организация и колектива.

Комунистът, избран в органите на низовите звена на масовите организации, не е наблюдател или контрольор. Той не бива да изземва ръководните функции на първичната партийна организация. Партийното, политическото по своя характер ръководство е уставно право и задължение на партийните органи и организации. Комунистът има голямата отговорност да конкретизира в реални действия, осъществявани с много творчество и инициатива, ръководните партийни решения. От неговата инициативност, активност, чувството му за отговорност и дълг зависи доколко бързо, качествено, в срок и творчески ще се изпълнят поръчаните на масовата организация задачи. **Той е представителят на партията в масовите организации и носи политическа, партийна отговорност за нейното състояние и дейност и за успешната реализация на партийната линия и политика.**

●

Второ, големи са задълженията на комунистите в ръководните органи на низовите звена на масовите организации за оказване на помощ в усъвършенстване на стила и методите на работа. Слабостите и недостатъците, които посочи др. Тодор Живков в своята Докладна записка от април 1985 г. за стила и методите на работа на различните звена на социалното управление, са присъщи и на масовите организации, на техните низови звена. Усвояването на новите отговорности от масовите организации като компоненти на политическата система на социалистическото общество и като обществени гаранти при про-

Digitized by Google

вежданото на отделни направления на партийната политика, а също и увеличаването на техния принос в разгръщането на научно-техническата революция настойчиво изискват низовите звена на масовите организации да преустройват своята дейност, да се отърсват от допусканите понякога самоцелност, парадна шумотевица, излишна представителност и други прояви. Тези негативни черти в стила и методите на работата намаляват силата и дееспособността на масовите организации, пречат за една по-ярка изява на социалното им предназначение и на техния самодеен характер.

От комунистите, избрани в ръководствата на низовите звена на масовите организации, от тяхното умение и чувство за отговорност в значителна степен зависят бързото преодоляване на слабостите и недостатъците, въвеждането на делови и оперативен стил на работа. Правилно много от тях се насочват към повишаване на качеството и ефективността на провежданите мероприятия. Стремежът е да се получава реален, отговарящ на предварителните планове ефект, да се постига на дело мобилизиране усилията на трудещите се за изпълнение целите и задачите на партийната политика.

„Близката ни връзка с партийното бюро и първичната организация — споделя комунистът Георги Ангелов, председател на общоселския комитет на Отечествения фронт в с. Свирачи, Кърджалийски окръг, — ни помага все по-успешно да усъвършенстваме нашия стил на работа. Например преди време цялата работа вършеше председателят на общоселския комитет, а сега се научихме задълженията да се разпределят равномерно между всички членове на комитета, да се ангажират в изпълнението на задачите повече хора. Повишиха се оперативността и деловитостта в работата на отечественофронтовските ръководства. Така както мен ме викат и ми търсят отговорност в партийното бюро или пред първичната организация за изпълнение на поръчаните ни задачи, така и ние свикнахме да търсим отговорност от нашите активисти и да осъществяваме контрол за изпълнението на собствените ни решения. От партийната организация пренесохме и конкретната индивидуална работа с отделния човек и на практика се убедихме, че в нея е разковничето за успешната дейност на отечественофронтовската организация. Винаги близко до проблемите на хората и конкретна индивидуална работа с отделния човек."

Комунистът непосредствено пренася ценното от партийния стил на работа в масовата организация.

Нужно е да се пренасят само такива черти на стила, които да обогатяват и развиват специфичните особености на масовата организация. Особено внимание следва да се обърне върху усъвършенстването и по-честото използване на индивидуалните форми и средства за въздействие и за решаване на въпросите. Стремежът на комуниста в ръководствата на низовите звена на масовите организации е усилията по усъвършенстването на техния стил и методи на работа да бъдат насочени към развитие и обогатяване преди всичко на специфичните, на характерните за съответната масова организация форми и средства на работа. В тази насока е изключително важна ролята на личния пример на комуниста. Не само да разяснява и пропагандира, а и с делата си да бъде образец на деловитост и оперативност, на инициативност и творчество, на високи нравствени добродетели.

Комунистът в масовите организации е носител на новите критерии и изисквания, които партията поставя на всеки етап от обществеността развитие.

●

Трето, големи са задълженията на комуниста за създаване на обстановка на зачитане правата и отговорностите на масовите организа-

Digitized by Google

ции. Изпълнението на новите, широкомащабни задачи по разгръщането на научно-техническата революция изисква координирани, съгласувани и целенасочени действия на всички субекти на социалното управление в трудовия колектив. Сега е особено важно правилно да се спазва и точно да се провежда на практика ленинският принцип за разграничаване на функциите, без да се навлиза в „чужда" територия, да не се изземват права, задължения и отговорности. Същевременно е нужно навсякъде да се постига единство на правата и задълженията на всеки участник в социалното управление. Само така се получава комплексност при решаване на задачите, осъществява се всестранно, пълно и цялостно постигане на целите на партийната политика. Най-често се случва да се изземват права и отговорности на масовите организации — понякога се решават въпроси, свързани с младите хора, без участието и становището на комсомолското дружество, директорът раздава карти за почивка или издава заповеди за полагане на извънреден труд без знанието и съгласието на профкомитета; народният съвет или кметството разглеждат проблеми на съответните села и квартали, без да се търси и зачита становището на низовата отечественофронтовска организация и пр. Резултатът от такива прояви е силно негативен — изземването на правата неминуемо руши авторитета на масовата организация, намалява активността и дееспособността ѝ, поражда недоверие и пасивност сред членовете ѝ.

Комунистите, избрани в ръководствата на низовите звена на масовите организации, следва да са начело в борбата за преодоляването и недопускането на подобни прояви, за създаването на спокойна, творческа обстановка на зачитане правата и отговорностите на масовите организации. Нужно е публично, гласно да се критикуват подобни прояви, да се информира и да се предлагат ефикасни мерки от страна на първичната партийна организация за тяхното пресичане, за търсене на персонална, политическа отговорност от ръководителите, допуснали подобни слабости и нарушения. Стремежът на комунистите е да се укрепват, развиват и обогатяват авторитетът и самодейният характер на масовите организации, да се създава благоприятна социалнопсихическа атмосфера за още по-активното им участие в осъществяване на техните отговорности на обществени гаранти при осъществяване на отделни направления на партийната политика. Наложително е в тази своя дейност те да имат пълната подкрепа и съдействие на партийната организация.

От тази „болест" — изземване на функции, права — понякога страдат и самите партийни организации, бюра и комитети, което не само води до ощетяване на масовите организации, но и намалява силата на политическото въздействие на партийната организация, затормозява се нейната собствена дейност, като се обременява с несвойствени задължения. Под предлог бързо да се свърши работата, да се изпълнят правилно и докрай задачите, да се „помогне" или да се контролира, отделни партийни органи и организации разглеждат и решават въпроси, които са от сферата на компетенциите на масовите организации. По този начин обричат на пасивност, намаляват самочувствието и активността на масовата организация. Често срещана разновидност на тази болест е прекаленото регламентиране на проявите и на действията на масовите организации при участието им в решаването на общите задачи. Разглежда например първичната партийна организация актуалния проблем за икономии на материали, суровини и енергия на партийно събрание и в приеманите мерки задължава профорганизацията и комсомолското дружество също да проведат събрания по този въпрос. А нима те са най-удобната и най-ефективна форма за масовите организации. Може би за профорганизацията ще бъде по-сполучливо решение да усъ-

Digitized by Google

вършенствуват системата за водене и отчитане на социалистическото съревнование, да проведат индивидуални разговори или беседи по бригади и пр., а комсомолците например, както е в немалко колективи, да поемат комсомолско шефство за поддържане на чешмите или осветлението в предприятието! Излишното регламентиране „изсушава" самодейността, прерязва живите корени на творчеството и инициативата. А нали активността, инициативата и творчеството на масите, тяхното разгръщане са сигурният залог за успешното изпълнение на конгресните предначертания!

Отговорността на комунистите, избрани в ръководствата на низовите организации, изисква те решително още в разискванията на партийното събрание да се противопоставят на възлагане на задачи на масовите организации, в които се регламентират какви форми и средства те ще използват, за да изпълнят своя дял в общата работа. Необходимо е тяхната дума да се чува винаги, когато партийната организация разглежда и решава въпроси, засягащи масовите организации. От тяхната активност зависи да се издигат ролята и отговорностите на масовите организации, да се усъвършенствува партийното им ръководство, да се подчини то напълно на политическия подход, да се премахват незачитането, несъобразяването, администрирането и регламентирането. Те следва да реализират на практика своите високи отговорности на представители на масовите организации в партията, в партийните организации.

●

Когато партийният орган или организацията разглеждат една или друга страна от дейността на масовите организации, правилно е да се подлага на оценка и работата на комунистите, избрани в ръководствата на техните низови звена, да анализират успехите и слабостите им при изпълнение на това тяхно отговорно партийно поръчение. На такава оценка да се подлага работата не само на профпредседателите, комсомолските секретари и председателите на отечественофронтовските организации, а и на всички комунисти в техните ръководства. Защото от тяхната инициатива и творчество в значителна степен зависи успешното утвърждаване на масовите организации като обществени гаранти. Ето защо е нужно партийната организация да им помага, да ги подкрепя, да ги контролира, да изисква. И не само това! Нужно е да не се забравя, че на тях дължим уважение и благодарност за всеотдайния им труд на общественици.

Digitized by Google

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

НОВО РАВНИЩЕ НА ДЕМОКРАТИЗМА И КОЛЕКТИВИЗМА В ТРУДА И ТРУДОВИТЕ ОТНОШЕНИЯ

В съответствие с постановките и решенията на XIII конгрес на БКП в нашата страна започна решителен преход към социалистическото стопанско самоуправление. Този сложен и многостранен обновителен процес намира израз преди всичко в дълбоките, революционни по своя характер демократични преобразования в решаващата сфера на общественото развитие — труда и трудовите отношения, а оттам и в цялата система на обществените отношения.

Самоуправлението на предприятието и на колектива — стопанин, като висша форма на социалистическа трудова демокрация в етапа на изграждане на развитото социалистическо общество е моторът, който върху основата на интересите ще задвижи на много по-високи обороти стопанската предприемчивост на стокопроизводителите, техническото творчество, социалната активност и инициатива на трудовите хора. А това са неизчерпаемите източници и движещите сили за качествено новия икономически и социален растеж, за извършване на научно-техническата революция у нас.

РЕШАВАЩАТА РОЛЯ НА ПАРТИЯТА

Преходът към самоуправление се базира на съзрелите в десетилетията на социалистическото строителство материални, икономически, социални и политически условия и фактори, които намериха отражение в непрекъснатото развитие и обогатяване на социалистическата демокрация. Всъщност идейното начало на демократичните промени, които се извършват днес, постави Априлският пленум (1956 г.) на Централния комитет на БКП. Те са естествен резултат от последователното провеждане на априлската генерална линия на партията, „линия на създаване на условия за издигане ролята на субективния фактор, линия на непрекъснато разширяване и задълбочаване на социалистическата демокрация“[1].

[1] Т. Живков, Встъпително слово пред XIII конгрес на БКП, Партиздат, С., 1986, с. 31.

Digitized by Google

Интензивната теоретична дейност на Централния комитет на партията, на др. Тодор Живков за разработката на главните проблеми и практическите подходи в изграждането на развития социализъм у нас доведоха до създаване на съвременната научна концепция за новия Кодекс на труда. Много са достойнствата на този забележителен документ. Но най-важното, основното беше подчертано в документите на XIII конгрес на БКП: „Без да смятаме, че всичко е свършено и отсега нататък работите ще вървят гладко и без проблеми, можем да кажем: **днес в социалистическа България трудовият колектив и трудовият човек имат права и възможности, каквито не са имали в цялата ни история и на каквито могат да се радват малко народи от нашия свят**"[1].

От идеята до нейната цялостна реализация новото трудово законодателство е в истинския смисъл на думата кръвно партийно дело. Това осигури създаването на трудова конституция, която е **законов израз на партийната стратегия,** на основните закономерности на общественото развитие, тя е практически инструмент на обновлението в труда и трудовите отношения, главно средство за извършване на исторически преход от власт в името на трудещите се към власт чрез самите трудещи се.

Но решаващата роля на партията не завършва с разработката и приемането на кодекса. Много повече тя е жизнено потребна при неговото въвеждане в действие и последователното му прилагане в живота. Без **политическите условия и гаранции,** без непосредственото партийно ръководство е невъзможно новото да си пробива път, да се изпълнява от всички повелята на закона. Защото преобразуванията са новаторски, смели и всеобхватни, обновителните процеси са сложни и противоречиви, а субективният фактор и социалната практика не са изцяло подготвени безпрепятствено да овладяват и осъществяват принципите и изискванията на самоуправлението.

Опитът от последните години показва колко трудни са промените, свързани с преминаването от административно-разпоредителни към икономически методи на управление, с преустройството на отношенията между различните звена на стопанското управление, с разширяването на самостоятелността, на правата и отговорностите на основните и първичните трудови колективи, тоест с преместването на центъра на тежестта на управленската власт от върха към основата на обществената пирамида.

Най-сигурният залог за успеха на това революционно начинание на партията е действеното и повсеместно политическо ръководство на процесите и тенденциите, съпътстващи прехода към социалистическо стопанско самоуправление. Това изисква партийните организации, органи и кадри задълбочено да познават и вникват в същността на промените, във факторите, които ги обуславят, и в съответствие с това да прилагат цялата сила на политическия подход за създаване на необходимите предпоставки, условия и гаранции за утвърждаване и развитие на самоуправлението, за неотклонно прилагане на кодексните норми.

„Нашата партия разполага с всичко, което й е необходимо, за да възглави и гарантира обновителните процеси, да формира нов икономически, политически и идеологически климат, да осигури висока социална активност и творчество на масите в борбата за извършване на научно-техническата революция и за усъвършенстване на социалистическите обществени отношения."[2]

---

[1] Т. Живков, Встъпително слово пред XIII конгрес на БКП, Партиздат, С., 1986, с. 32.

[2] Пак там, с. 38—39.

Digitized by Google

Партийното ръководство на прехода към самоуправление, на прилагането на новото трудово законодателство най-всеобхватно ще се осъществява чрез разгръщане на активността и инициативата на партийните комитети, групи и организации в първичните и основните трудови колективи — там, където са центърът на промените и полето на действие на новия Кодекс на труда. Колкото по-силно първичната партийна организация се проявява и действува като политически ръководител на трудовия колектив, толкова по-успешно той ще овладява новата си социална роля, толкова по-дълбоко и трайно ще навлиза самоуправлението в неговото трудово ежедневие.

Партийната работа в трудовите колективи в условията на тяхното самоуправление и при променения характер на трудовите отношения значително се обогатява, придобива нов облик. Тринадесетият конгрес на БКП поръча: „Първичните партийни организации с всички средства да утвърждават трудовите колективи като стопани на социалистическата собственост. Със своята дейност постоянно да подкрепят усъвършенстуването на трудовите отношения. Активно да подпомагат и стимулират колективните органи за действено ръководство на самоуправляващите се организации. Да се създават условия за качествено обогатяване на ролята на първичната партийна организация като представител на партията в трудовия колектив и на трудовия колектив пред партията."[1]

Конгресът постави задачата партийният контрол да се насочи към премахване на деформациите в прилагането на демократическия централизъм, за формиране и утвърждаване на демократическия централизъм, за формиране и утвърждаване на демократичен стил в дейността на административно-стопанските ръководства, за гарантиране на правата и повишаване на отговорностите на предприятията и превръщането им в самоуправляващи се организации. „Първичното звено на партията е политическият организатор и сигурният гарант на борбата за новото и прогресивното в трудовия колектив."[2]

КОЛЕКТИВИЗМЪТ В ТРУДА И ТРУДОВИТЕ ОТНОШЕНИЯ

От различни гледни точки може да се анализира кодексната материя, за да се откроят съдържащите се в нея най-важни и значими нови моменти и характеристики на трудовите отношения в съвременните условия. Но най-добре това може да се види и разбере през призмата на промените в облика и социалния статус, в правата и задълженията на социалните субекти на новия тип отношения в процеса на труда.

Най-напред трябва да изтъкнем обстоятелството, че за първи път в Кодекса на труда заедно с традиционните субекти на трудовите отношения (работник — предприятие — профсъюзи) се въздига като самостоятелен субект на тези отношения и трудовият колектив. На него са му отредени челно място, силни позиции и активна роля в осъществяването и регулирането на всички най-важни елементи и страни на трудовите отношения и най-вече на онези от тях, които са непосредствено свързани с демократичното управление на производството, организацията и условията на труда, материалното и моралното стимулиране, социалното развитие, професионалната квалификация, преквалификацията и трудовата реализация на работниците.

Включването на трудовия колектив като субект в системата на трудовите отношения не само видоизменя нейната структура, но и пре-

[1] Тезиси на XIII конгрес на БКП...., с. 81.
[2] Отчет на ЦК на БКП пред XIII конгрес на партията... с. 138.

Digitized by Google

образува съдържанието и характера на тези отношения, реда и начините на тяхното възникване, изразяване, реализация и регулиране. Дълбоки промени настъпват в статута, връзките и взаимоотношенията между работника, трудовия колектив, предприятието, профсъюзите. Обогатява се цялата съвкупност на техните правомощия и заедно с това те получават друго разпределение, съподчинение и технология на реализиране.

Накратко казано, с новия Кодекс на труда се извърши преход от нормативно регулиране на предимно индивидуални към колективни трудови отношения. Това е един от най-съществените нови въпроси на трудовото законодателство, който има огромно значение за днешния ден и за перспективата в развитието на социалистическите трудови отношения в нашата страна.

Колективизмът е същностна черта на социалистическия труд, а оттам и на трудовите отношения. Макар и да е обективно явление, той може да има различни степени на проявление, развитие и зрялост. Тъй като интересите са първооснова та и движещата сила на всички отношения в труда, то логично е да се предполага, че колективните трудови отношения се обуславят от колективния характер на труда. Те се развиват върху основата на формиран и обособен колективно-групов интерес, върху непосредствената заинтересованост на членовете на дадена трудова общност, т. е. не само от индивидуалните, но и от колективните резултати от труда.

Следователно първото и най-важно условие за действителна изява на колективизма е да е създадена такава трудова общност (трудов колектив), в която единството на целите се базира на единството на интересите.

Общността на целите и интересите на трудовия колектив у нас започна да се създава през последните години чрез практическата реализация на фундаменталната постановка за собственика и стопанина на социалистическата собственост, на икономическия подход и новите методи на стопанисване, на стопанската сметка и самоиздръжката. Това естествено и логично доведе до решително издигане ролята на трудовия колектив в социалното управление, до качествено преустройство на трудовите отношения на колективистична основа. Именно този процес отрази новият Кодекс на труда, като изведе на преден план колективизма в трудовите отношения.

Изходното кодексно положение е, че трудовият колектив е основно социално съдържание на предприятието, че той стопанисва социалистическата собственост, участвува активно в обществения трудов процес, в управлението на предприятието и се самоуправлява (чл. 4, ал. 3).

Трудовите колективи стопанисват социалистическата собственост, като пазят грижливо, увеличават, обогатяват и използват производително средствата за производство. Тяхното основно трудово задължение е изпълнението на задачите по държавния и насрещния план на предприятието, на сключените от него договори чрез съзнателен, производителен и висококачествен труд на своите членове. Като стопани те са призвани да проявяват творчество и инициатива, да използват вътрешните резерви, да усъвършенствуват социалистическата организация на труда, да внедряват научно-техническите и технологическите постижения и челния опит, да се грижат за повишаване на професионалната квалификация и преквалификацията на работниците и да укрепват социалистическата трудова дисциплина.

Реалният критерий за самоуправлението на трудовия колектив са неговите правомощия са нормативно уредени чрез правата и задълженията на органите на самоуправление.

Digitized by Google

Широки права и задължения са предоставени на **първичния трудов колектив.** Неговото общо събрание ще избира и отзовава бригадира, неговите заместници, членовете на бригадния съвет и представителите в събранието на пълномощниците на предприятието, ще посочва кандидати за членове на стопанския му съвет.

Задължително ще се изисква съгласието на бригадата за назначаване и зачисляване на нов работник в нея. По свое решение тя ще може да намалява числения си състав, без, разбира се, да намалява обема на възложената работа и качествените показатели за нейното изпълнение, както и да се освобождава от работници, чиито квалификация, подготовка и резултати от работата са недостатъчни за ефективно изпълнение на поставените им задачи.

Право и задължение на общото събрание на бригадата е да приема насрещния план и колективния трудов договор, правилата за образуване и използване на паричните фондове на бригадата и на работната заплата, както и да разпределя между работниците средствата за работна заплата и материално стимулиране съобразно техния личен принос. То ще обсъжда случаите на нарушения на трудовата дисциплина и на увреждане на социалистическата собственост от членовете на бригадата и ще прави съответни предложения пред бригадира за налагане на дисциплинарни наказания и търсене на имуществена отговорност от виновните лица.

Специално трябва да се подчертае отговорността на бригадата за състоянието на професионалната квалификация на своите работници — да предлага на ръководството на предприятието включването им в курсове и школи, като изисква мотивиран отговор от него за неприетите предложения и заедно с това да търси сметка от работниците, които не изпълняват задължението си за професионалната квалификация.

В основни линии идентични са и правомощията на общото събрание (събранието на пълномощниците) на **основния трудов колектив.** То ще избира и освобождава стопанския съвет и ръководителя, ще приема насрещния план, колективния трудов договор, правилата за вътрешностопанската сметка и за работната заплата и всички най-важни решения, свързани със социалното развитие, за повишаването на професионалната квалификация, подобряването на условията на труда и бита, материалното и духовното стимулиране. От негова компетентност е обсъждането и приемането на насоките за развитието на дейността на предприятието, включително и за технологичното му превъоръжаване. В съответствие с тези широки правомощия са уредени и правата, и задълженията на бригадния съвет и на стопанския съвет като оперативно изпълнителни колективни органи.

Вижда се, че трудовият колектив стъпва на солидна нормативно-правна основа, която му дава големи, небивали възможности и гаранции да се изявява в пълна мяра като действителен стопанин, творец и реализатор.

ПРЕДПРИЯТИЕТО — САМОУПРАВЛЯВАЩА СЕ ОРГАНИЗАЦИЯ

Главно условие за реализирането на правомощията на трудовия колектив е превръщането на предприятието в основна форма на самоуправляваща се организация и икономически, организационно, технологично, правно и социално обособена самоуправляваща се система.

Икономическата самостоятелност на предприятието преди всичко предполага то да извършва своята дейност на стопанска сметка, да се

Digitized by Google

самоиздържа и да финансира разширеното си възпроизводство. Предприятията „следва да функционират върху основата на определени от държавата поръчки, икономически условия и нормативи и в пълно съответствие с принципа на стопанската сметка“[1].

В новите условия значително се видоизменят ролята и функциите на предприятието като субект на трудовите отношения. Както беше посочено, ръководни решения по най-важните трудови и социални въпроси са упълномощени да вземат органите на първичните и основните трудови колективи, а предприятието като институция ще реализира тези решения.

Работникът встъпва в трудови правоотношения с предприятието, но то не може да сключи трудов договор с него, ако общото събрание на бригадата не даде съгласието си за това. Основният трудов колектив и профкомитетът определят длъжностите, които ще се заемат с конкурс. Правилникът за вътрешния трудов ред, който конкретизира правата и задълженията на предприятието и на работниците по трудовото правоотношение и урежда организацията на труда, се приема от общото събрание или събранието на пълномощниците. Без съгласие на трудовия колектив предприятието не може да нареди полагането на извънреден труд, когато това засяга повече от половината работници. Могат да се приведат още редица факти в полза на извода, че досегашните двустранни трудови правоотношения между работника и предприятието се опосредствуват от трудовия колектив, отразява се неговата роля при тяхното решаване и регулиране.

Самоуправлението видоизменя традиционните представи за предприятието като своеобразен работодател, който наказва, уволнява, управлява поведението на хората в процеса на производството. Неговият трудов колектив вече не може да се разглежда само като управлявана работна сила, състояща се от отделни трудещи се, установили индивидуални трудови отношения с предприятието. От обект той се превръща в субект на управлението.

Съществена промяна настъпва в колективния трудов договор. Досега с него се определяха взаимните задължения на предприятия и колективи като страни по изпълнението и преизпълнението на производствения план, подобряване социално-битовото обслужване на работниците и служителите. Този тип договор в новите условия изиграва своята роля и стана ненужен. След като колективът взема управленските решения, а ръководството на предприятието организира тяхното изпълнение, те няма за какво взаимно да се договарят. Ето защо новият Кодекс на труда промени характера, целите и съдържанието на колективния трудов договор. Той ще се сключва по вертикалата на стопанската йерархия — между първичния трудов колектив и предприятието, между основния трудов колектив и по-горестоящата стопанска организация. В него ще се определят задълженията и отговорностите на страните по всички въпроси, свързани със стопанисването на социалистическата собственост, повишаване ефективността на производството и социалното развитие.

При неизпълнение на задълженията по колективните трудови договори предприятието ще заплаща на първичните трудови колективи обезщетения и неустойки за причинените им вреди. И обратно — когато те не изпълняват задълженията си, ще отговарят за това със средствата от своите доходи за работна заплата и за колективно потребление.

Този качествено нов подход при сключването на колективните трудови договори ги превръща във важен инструмент на самоуправление-

[1] Отчет на ЦК на БКП пред XIII конгрес на партията, с. 118.

Digitized by Google

то и по-конкретно за регулиране на колективните трудови отношения, за координиране действията на различните колективи и звена в управлението.

Както се подчертава във Встъпителното слово на др. Тодор Живков пред XIII конгрес на БКП, самоуправляващата се организация функционира и се развива въз основа на **съчетаването на принципа на колективността и единоначалието,** които се намират в диалектическо единство.[1]

Основавайки се изцяло на този принцип, законодателят е уредил правата и задълженията на предприятието, осъществявани от неговото административно ръководство. То има право и власт да изисква от работника да изпълнява своевременно, качествено, ефективно и добросъвестно трудовите си задължения, редовно да следи и проверява изпълнението на тези задължения и в съответствие с това да поощрява високите трудови постижения, да налага дисциплинарни наказания и да търси административна отговорност за нарушенията на трудовата дисциплина, за увреждане на социалистическата собственост и за нанесените щети. Сред основните задължения на предприятието, респективно на неговото административно ръководство, е създаването на нормални условия за труд и образцова организация на трудовия процес, за развитие на демократизма в трудовите отношения.

Новото трудово законодателство укрепва позициите и повишава **ролята на стопанския ръководител,** в чието лице се персонифицират правомощията на предприятието. От една страна, той е пълномощник на държавата, представител на общонародните интереси в предприятието, а, от друга — избраник и член на трудовия колектив, негов представител пред държавните и стопанските органи. В условията на самоуправлението ръководителят поема голяма отговорност за развитието на предприятието, за благополучието на трудовия колектив и на всеки негов член.

Директорът на предприятието организира и ръководи дейността на основния трудов колектив и осигурява както изпълнението на колективните решения, така и държавните задачи, икономическите условия и нормативи. Той е по право член и председател на стопанския съвет.

Стопанският ръководител не е длъжен да се съобразява и да изпълнява решенията на колективните органи, когато те са в противоречие с обществения интерес, със законите и нормативните разпоредби.

Нашето трудово законодателство направи решителна крачка към **прилагането на изборното начало** при издигането на стопанските ръководители. Длъжностите в материалното производство за ръководител на бригада, на поделение на предприятие, на предприятие и на комбинат ще се заемат само въз основа на избор от съответните висши органи на трудовите колективи. За ръководителите на предприятията и комбинатите този избор ще се предшествува от конкурс. По този начин се осигурява нормален естествен процес на формиране и функциониране на колективните органи на самоуправляващите се организации и се гарантира правото на всеки трудов човек да заема ръководна длъжност в зависимост от своите политически, делови и творчески качества.

РАБОТНИКЪТ — ЦЕНТРАЛНА ФИГУРА В ТРУДА И ТРУДОВИТЕ ОТНОШЕНИЯ

Социалистическият труженик, неговите права и задължения в процеса на труда пронизват от началото до края цялата уредба на трудо-

[1] Т. Живков, Встъпително слово пред XIII конгрес на БКП... с. 21.

Digitized by Google

вите отношения и формират новия му социален статус не само като носител на работна сила, създател и потребител на благата, а и като творец на развитието и прогреса, като субект на управлението на бригадата и предприятието. Още в целите на кодекса (чл. 1, ал. 2) е прокламиран неговият хуманизъм — да се опазват животът, здравето и трудоспособността на работниците; да се уредят и защитят техните трудови права; да се осигурява изпълнението на трудовите им задължения.

Ядро на съвкупността от права и задължения на работника е фундаменталното конституционно и кодексно право на труд и задължение за труд. Според новото разбиране това е вече право не на каквато и да е работа, а на работа, съответствуваща на придобитата професия, специалност и квалификация, осигуряваща свободно и многостранно развитие на личността, на нейните способности и творчески сили. Работникът свободно избира мястото на работа и уговаря нейния характер, съдържание и заплащане при сключването на трудовия договор с предприятието, при което страните са равноправни. Изпълнението на задължението за труд, което е въздигнато във въпрос на чест за всеки член на социалистическото общество, изисква придобиване и постоянно повишаване на професионалната квалификация, съзнателно спазване на трудовата дисциплина, висока организираност, творчество, самоинициатива и постигане на висока ефективност от полагането на труда.

Правото на трудово възнаграждение се основава на социалистическия принцип на разпределение според количеството и качеството на труда с неговите две страни: „за равен труд — равни доходи"; „за неравен труд — неравни доходи". Според уточнението в кодекса равен е трудът, когато са равни резултатите от него, сложността и тежестта на труда и условията, при които се полага (чл. 243). Количеството и качеството на положения труд се оценяват в зависимост от резултатите от дейността на трудовия колектив и личния принос на работника за тяхното постигане. Това е един от главните механизми за формиране на колективистични трудови отношения върху основата на общност на интересите.

Особено внимание в Кодекса на труда се отделя на правата и задълженията на работника, свързани с неговото професионално развитие и по-конкретно — поддържането и повишаването на професионалната квалификация и преквалификацията в съответствие с потребностите на производството. Това е една от главните предпоставки за осъществяването на научно-техническата революция и ускоряване темповете на икономическия растеж. Ето защо решаването на тези въпроси е въздигнато в основно задължение на предприятието, на трудовите колективи и на отделния работник.

Всред основните права на социалистическия труженик е правото на безопасни и здравословни условия на труд. За неговото гарантиране кодексът въвежда строги норми, изисквания и отговорности за предотвратяване и отстраняване на опасностите за вредното въздействие на работната среда при създаването, въвеждането и използването на оръдия и предмети на труда и на технологии, за премахване на вредния, тежкия физически и непривлекателен труд. Работникът има право да откаже изпълнението или да преустанови работата, когато възникне сериозна опасност за живота или здравето му (чл. 283). Заедно с това той е задължен безусловно да спазва правилата за безопасни и здравословни условия на труд. Всичко това отразява качествените промени в характера и съдържанието на труда, който от източник на препитание се превръща в главно поле за реализация на същностните сили на човека, на неговите качества, способности и дарби. Грижата за

Digitized by Google

трудовия човек е намерила конкретен израз и в едно ново право — на социално-битово и културно обслужване, което ще заздравява връзката на работника с предприятието. Грижата за производството ще започва с грижата за човека — главната производителна сила.

Конкретен израз на дълбокия **демократизъм в труда и трудовите отношения** — втората главна особеност на новото трудово законодателство — е уреденото за първи път **участие на работника в самоуправлението на предприятието**, като той получава право:

— да участвува в работата на общото събрание на основния и първичния трудов колектив;

— да избира и бъде избиран в органите на основния и първичния трудов колектив;

— да предлага кандидатури за ръководни длъжности лица в предприятието и неговите поделения и да участвува в избирането им;

— да прави предложения за подобряване на организацията на труда, усъвършенствуване на техниката и технологията и повишаване на качеството на продукцията;

— да критикува слабостите и недостатъците в работата на предприятието и неговите органи и да предлага мерки за тяхното отстраняване;

— да бъде редовно информиран по всички най-важни въпроси от дейността на предприятието и да изисква от неговото ръководство да мотивира всички свои актове, отнасящи се до неговото трудовоправно положение.

В основата на уредбата на социалния статус на работника като субект на трудовите отношения е заложен **принципът за единство между правата и задълженията.** Според него правата и задълженията на работника (а също така и на трудовия колектив и на предприятието) са взаимно зависими, тоест изпълнението на задълженията определя характера и обема на предоставените права. „**Защото в социалистическото общество никой не може да има повече права, отколкото задължения и обратно.** Наличието на повече права, отколкото задължения създава готованщина и потребителско отношение към труда и живота. А наличието на повече задължения, отколкото права отчуждава човека от труда и обществото.“[1]

Основното трудово задължение на работника е да спазва трудовата дисциплина, като работи качествено и ефективно, добросъвестно и честно, като проявява творчество и инициатива в работата си, повишава постоянно професионалната си квалификация, пази и увеличава социалистическата собственост.

Ако се вникне по-дълбоко в кодексните разпоредби, ще се види, че на силно разширените права съответствуват още по-големи отговорности. При това са заложени качествено нови отговорности и са засилени санкциите срещу нарушенията на трудовата дисциплина. Достатъчно е да посочим, че силно е разширен традиционният обхват на видовете нарушения на трудовата дисциплина (чл. 187), за които се налагат дисциплинарни наказания, включително и дисциплинарно уволнение (чл. 190). Ето защо нямат никакво основание прибързаните оценки на някои стопански дейци за това, че кодексът бил твърде либерален и демократичен, че той ще разхлаби единоначалието и дисциплината и ще внесе смущения в производството.

---

[1] Т. Живков, Основни положения на партийната концепция за новия Кодекс на труда, С., Партиздат, 1982, с. 69.

Digitized by Google

ПРОФСЪЮЗИТЕ — ОРГАНИЗАТОРИ НА САМОУПРАВЛЕНИЕТО

Кодексът на труда създава нова нормативно-правна основа за многостранната дейност на Българските професионални съюзи като субект на трудовите отношения. На тях е предоставено правото да представляват, изразяват и защитават интересите на работниците и на трудовите колективи пред държавните и обществените органи и организации по въпросите на труда, на социалното осигуряване и жизненото равнище, да съдействуват за реалното осъществяване на трудовите права на работниците и на трудовите колективи (чл. 5).

В пълнота са очертани правата и задълженията на профсъюзите по най-важните им функции — законодателната инициатива; подготовката и приемането на нормативните актове; създаването и прилагането на трудовото законодателство и контрола за неговото спазване; участието в планирането, технологическото усъвършенствуване и подобряването на качеството; грижата за разгръщане на трудовата активност на трудещите се; за социалното развитие и задоволяването на социалните потребности. Всичко това произтича от ролята на профсъюзите като **обществен гарант за осъществяването на икономическата и социалната политика на партията.**

Закрепвайки законодателно фундаменталната партийна постановка за профсъюзите като **организатори на дейността на трудовия колектив и на колективните органи,** кодексът им отреди първостепенна роля във функционирането на самоуправлението.

При тези условия реализацията на правата и отговорностите на трудовия колектив като стопанин на социалистическата собственост, като самоуправляваща се трудова общност става обединителна ос и съсредоточване на профсъюзната дейност. Това означава да се работи в колектива, чрез колектива и за колектива.

Според кодекса осъществяването на правата и задълженията на трудовите колективи и тяхното самоуправление се организира от професионалните съюзи и със съдействието на комсомолската и на другите обществени органи и организации в предприятията (чл. 16, ал. 2).

Професионалните съюзи организират общите събрания на работниците и избирането на колективните органи за управление, а така също и самата дейност на тези органи, и обучението на работниците. Те участвуват в подготовката и вземането на колективните решения, разясняват тези решения и контролират тяхното изпълнение.

В една или друга степен още много други текстове в кодекса ги овластяват пълнокръвно и безпрепятствено да се изявяват като организатори на самоуправлението, активно действуващи фактори в неговото функциониране и защитници на правилата и нормите на демократичния живот на колектива. В тази обстановка ролята на профсъюзите в обществото ще се определя в най-висока степен от техния принос за развитие на самоуправлението.

Организаторските, представителните, защитните и контролните функции на профсъюзите получават нова трактовка. Разширените права и отговорности на колективите и на трудещите се имат естествено продължение в обогатените функции и засилените позиции на профсъюзите.

Реалното навлизане на профсъюзната дейност в територията на трудовия колектив и развитието на процесите на неговото самоуправление ги изправят пред сложни проблеми от ново естество. Преди всичко трябва да се установят правилни отношения между профсъюзната организация и трудовия колектив, между профкомитета и органите за самоуправление.

Digitized by Google

Профсъюзите са длъжни да се борят за преодоляване на формиралата се централистическа нагласа в управлението, за да се извършва преходът от административно-разпределителни към икономически методи в управлението и стопанисването. Много още трябва да се направи от тях за привеждане на организацията на производството и труда върху началата на неговото трудово законодателство, за укрепване и развитие на бригадната организация на труда, за последователно внедряване на принципите и изискванията на стопанската сметка и самоиздръжката. Не по-малко трудна, но належаща е задачата за подготовката на хората реално да поемат и осъществяват разширените си права и отговорности, които им дава преходът към самоуправление.

„В процеса на формиране и функциониране на колективните органи на самоуправляващите се организации профсъюзите трябва да бъдат **гарант на обществените интереси и на правата на трудовата личност,** на идейно-нравствената атмосфера, която ще осигури творческата свобода и обществената отговорност на ръководители и изпълнители, на целите колективи.“ Това е нова, висока отговорност на профсъюзите, която още повече ги прави ангажиран обществен фактор и влиятелна обществена сила в това крупно, новаторско и сложно дело — прехода към социалистическо стопанско самоуправление.

ПРЕОБРАЗОВАТЕЛНАТА СИЛА НА КОДЕКСА

Новият Кодекс на труда започна своя път в социалната практика. Върху неговите начала в цялото материално производство се изградиха ядрата на организационния механизъм на самоуправлението — органите на първичните и основните трудови колективи. Трудовите хора упражниха новото си уникално кодексно право — пряко и чрез тайно гласуване да избират непосредствените си ръководители и ръководителя на своето предприятие.

Проведените избори на стопанските ръководители в материалното производство доказаха по безспорен начин правилността на това революционно по своя характер решение на партията и на законодателя. Получилите „вот на доверие“ от трудовите колективи ръководители имат много по-голям авторитет и позиции, увеличава се многократно силата на тяхното единоначалие. При избора на своите ръководители трудовите колективи показаха висока принципност, политическа зрялост и взискателност. Поставени са солидни основи на нов стил и методи на демократично управление на производството, които несъмнено ще дадат добри плодове в нарастването на организираността, реда и дисциплината в производството, в дееспособността и инициативата на ръководителя и колектива, в ефективността на стопанската дейност. Чрез висшите органи на първичните и основните трудови колективи (общите събрания или събранията на пълномощниците), чрез новоизбраните ръководители, бригадни и стопански съвети трудещите се поемат ръководството на своята бригада и предприятие, тяхната воля и решение вече стават воля и решения на самоуправляващата се организация.

В цялостната дейност по отчетите и изборите на органите за самоуправление с голяма сила се изяви непосредственото политическо ръководство на партийните комитети и организации. Активна и целенасочена работа извършиха профкомитетите като непосредствени организатори на самоуправлението на трудовите колективи. Те отстояваха последователно и принципно кодексните положения и партийните постановки.

Digitized by Google

В отчетно-изборните събрания активно и заинтересовано участваха трудовите хора. Направени бяха десетки хиляди ценни предложения за преодоляване на слабостите в управлението, в материално-техническото снабдяване, в заплащането на труда, за решаване на острите социални проблеми, за ускоряване на технологичното превъоръжване на производството.

Още тази първа практическа стъпка за реализиране в живота на нашата трудова конституция показа нейната огромна преобразувателна сила, дълбокия ѝ демократичен характер, богатството на новите виждания за усъвършенстване на трудовите отношения при по-нататъшното изграждане на развитото социалистическо общество в нашата страна.

Сега се извършва всестранна подготовка за цялостно прилагане от началото на идната година на новото трудово законодателство. Главното и решаващото е промените да се осмислят и овладеят докрай преди всичко от самите субекти на новия тип трудови отношения, да се създават навсякъде необходимите условия и предпоставки за пълнокръвно действие на съвременните правни норми в полето на социалистическия труд.

Самоуправлението не е самоцел, а форма и средство за реализиране на новите методи на стопанисване и ускоряване на научно-техническия прогрес. Към това главно сега следва да се насочат партийнополитическата и организаторската дейност. Да се осигури превъплъщаването в живота на принципите и духа на кодекса, неговото приложение да се яви в истинския смисъл социалистически демократизъм в действие.

к. и. н. Димитър КАМЕНОВ
завеждащ отдел „Производствено-икономически" на ЦК на БПС

Digitized by Google

ПРОСТОР И ПОДКРЕПА НА САМОУПРАВЛЕНИЕТО

Самоуправлението на трудовия колектив е неделимо от правата му да взема решения по вътрешноколективните проблеми. Това изискване е затвърдено в Кодекса на труда, където в редица раздели се набляга на самостоятелността във вземането на управленски решения: „Общото събрание... приема правила за образуването и използването на паричните фондове на бригадата и на работната заплата; разпределя между работниците средствата за работна заплата и материално стимулиране;... обсъжда случаите на нарушения на трудовата дисциплина.“ Трудовият договор може да бъде прекратен, ако общото събрание на бригадата реши „... да освободи от своя състав работник, чиято квалификация, подготовка и резултати от работата са недостатъчни за ефективно изпълнение на възложените му задачи“. В кодекса могат да се намерят и други предписания, които, взети заедно, оформят съвременния облик на социалния организъм, наречен първичен и основен трудов колектив. От своя страна тия изисквания поставят задачата за самоусъвършенстуването, за намирането на нови форми за регулиране на вътрешноколективните отношения, за формирането на нов социалнопсихически климат на взискателност, за повишаване на производителността на труда и за непримиримост към рушителите на технологичната и трудовата дисциплина.

Още след публикуването на партийната концепция за нов Кодекс на труда общинският комитет на партията в с. Ситово — Силистренски окръг, постави пред ръководството на АПК задачата да формира свой опит за издигане на първичния трудов колектив като стопанин на социалистическата собственост. За кратък период стопанското ръководство разработи и делегатското събрание прие система за издигане правата и отговорността на първичните трудови колективи за укрепване на трудовата и технологичната дисциплина и изпълнение на производствените планове.

Вече четвърта година системата е в действие, като се допълва и усъвършенствува съобразно подсказаните изводи от практиката по време на приложението. Тя разрешава на трудовия колектив да определи и формира състава си по брой и персонално, да стимулира и санкционира всеки свой член с начисление и отчисление от работната заплата всеки месец и годишно според приноса му за изпълнение или вината му за неизпълнение на месечните и годишните производствени задачи по качество и количество, да санкционира неспазващите трудовата дисциплина и т. н. Бригадата в началото на всеки месец провежда общо събрание, на което се прави оценка на работата през изтеклия месец, като непременно се сочат добре и недобре работилите членове на колектива и се представя протокол в управителния съвет на АПК. Взаимоотношенията между трудовите колективи и ръководството на комплекса се регулират с вътрешностопански договори. Бригадите и фермите разполагат с част от фондовете, които се формират в АПК, без да имат своя банкова сметка.

Трябва да се каже, че началото не беше лесно, трудно се чупеше равнодушието към състоянието и използването на социалистическата собственост, към нарушителите на реда, към уравниловката при заплащането на труда и т. н. Партийният комитет и първичните

Digitized by Google

партийни организации неведнъж се занимаваха с работата по внедряване на системата и уточняваха своите задачи — да пропагандират, да разясняват, да убеждават в необходимостта от повишаване ролята на трудовия колектив.

Резултатите са положителни — АПК в с. Ситово добре изпълнява плана си за социално-икономическо развитие. По добиви от основните селскостопански култури и по продукция от животните е в челните редици между АПК в окръга. Финансовото му положение е стабилно. И което е особено важно — задължителните норми за поведение в труда, предвидени не само в кодекса и правилниците, но и от специфичните технологии на всяко производство, след година, година и половина от приложението на системата започнаха да се превръщат за много от членовете на АПК в разбираеми, необходими, осъзнати норми на поведение[1].

Системата на АПК в с. Ситово бе обект на проучване от групи на Националния аграрно-промишлен съюз както откъм нейната юридическа съобразност, така и откъм практическата й ефективност. Оценките за системата бяха положителни. Окръжният аграрно-промишлен комплекс (от началото на 1984 г. окръжен аграрно-промишлен комбинат) своевременно оцени възможностите на системата, препоръча я на всички свои клонови стопанства (от началото на 1984 г. аграрно-промишлени комплекси) в окръга, размножи я и им я предостави за ползване с указание да внасят в нея промени в зависимост от конкретно специфичните условия, при които те работят.

През последната година се заработи за издигане самоуправлението на първичните трудови колективи в Тутракан. За разлика от АПК в с. Ситово тук извършиха реорганизация на територията на доскорошните бригади за производство на зърно и фураж, изградиха комплексни бригади, в които включват като технологични звена всички производствени единици. Съставът на тези бригади е от по 300—350 души, а на една — повече от 600 души. На тези големи бригади е предоставена значителна самостоятелност: избират си ръководител, поставени са на вътрешностопанска сметка, имат разчетна сметка в банката, формират всички фондове освен фонд „Разширение и техническо усъвършенстване", приемат свой насрещен план, сключват договори с ръководството на АПК, подпомагат решаването на ред социални проблеми освен на трудовия колектив, но и на населението от своята територия. С тези си права и възможности те надхвърлят функциите на трудовите колективи от АПК в с. Ситово. Делегатско събрание провеждат на три месеца, като отчитат най-вече изпълнението на насрещния си план. Технологичните звена провеждат всеки месец събрания — обсъждат работата си, изпълнението на плана, стимулират онези свои членове, които имат по-голям принос за изпълнението на плана, и санкционират допусналите грешки. На трудовите колективи на технологичните звена е предоставено правото да формират своя състав — да определят броя си, да приемат нови членове, да се освобождават от недисциплинираните.

С тази организация и при тези права, предоставени на първичните трудови колективи, АПК в Тутракан още не е завършил пълна стопанска година. Независимо от това общинският комитет на партията и ръководството на АПК отчитат, че производствените мероприятия се изпълняват в скъсени срокове и при по-добро качество в сравнение с други години, че трудовата дисциплина е подобрена, активността на хората повишена, че е повишено и самочувствието им.

[1] Опитът е описан подробно в статията „По-здрава дисциплина, по-добро качество", Партиен живот, кн. 13, 1984 г.

Digitized by Google

Наистина сочи се, че предстои още много работа за пълно утвърждаване и приемане от всички на извършените промени. В крайна сметка резултатите — производствени, социални, психически, ще бъдат най-реалният критерий за правилността на дадена система, правилник, мероприятие, решение, организация и т. н.

●

През изминалите три и половина години, през които АПК в с. Ситово прилага своята система, и почти година, откакто АПК в Тутракан извърши реорганизация на управленско-организационната си структура, в останалите АПК на окръга се прилагат едни или други изисквания на различни указания, препоръки, нареждания и правилници, в които има пунктове, допускащи да се разгръща самоинициативата на техните първични трудови колективи. Вече няма трудов колектив от АПК, който в отговор на държавните задачи, които му се възлагат за изпълнение, да не сключва вътрешен стопански договор с управителния съвет на АПК за взаимните задължения. Рядко са трудовите колективи, които да не разполагат с част от фондовете, да не провеждат всеки месец събрания, на които да отчитат работата си през изтеклия месец, и т. н.

Тези и други проблеми на трудовите колективи стоят постоянно на вниманието на партийните комитети и първичните организации. В дневния ред на заседанията на комитетите в с. Иширково, гр. Главиница и др. се разглеждат въпроси като изпълнението на плана по периоди и за годината, работата на общинския съвет на професионалните съюзи за разгръщане на икономическата демокрация и въвличане на трудещите се в управлението на производството, дейността на партийните групи за укрепване на трудовите колективи, повишаване на производителността на труда и подобряване качеството на продукцията, работата на комунистите в управителния съвет на АПК за преодоляване проявите на разхищение и посегателство върху социалистическата собственост, на нарушенията на дисциплината и много други от този род. И това е добре. Но тъй като система, подобна на тази в АПК в с. Ситово, или на по-решителна реорганизация на управленско-организационната структура както на АПК в гр. Тутракан все още не се прилагат от останалите АПК в окръга, в дневния ред на редица партийни комитети и първични организации трудно би се намерила оценка, разглеждаща цялостно въпроса за самоуправлението на трудовия колектив. А в Тутракан и с. Ситово те са заставени да вършат това от самата организация на труда, производството и управлението, от проблемите, които изникват.

Изискванията на партията за самоуправление на трудовия колектив са известни, те са закрепени и в новия Кодекс на труда. Проблемът е защо все още самоуправлението не е обградено със заслужено внимание? Има разработен примерен правилник от НАПС за организацията на управлението и труда в бригадата. В повечето от пунктовете си системата на АПК в с. Ситово съвпада с постановките на този правилник. Но и той може би, защото е примерен, се прилага частично в отделни АПК и бригади. И което е твърде показателно за отношението към самоуправлението на трудовия колектив, правилникът все още е непознат в икономическите отдели и служби на някои АПК.

Ръководителите на АПК обикновено говорят с известна убедителност, че на бригадите и фермите, на първичните трудови колективи са дадени възможности да се самоуправляват. Доводи търсят във факта, че си разработвали насрещни планове за изпълнение и преиз-

Digitized by Google

пълнение на държавните задачи, че сключвали вътрешностопански договори с ръководствата на АПК за взаимните задължения, чрез които се гарантирало изпълнението на плана, че използвали част от собствения си принос във формираните от АПК фондове и т. н. Но никой не утвърждава, че действително трудовите колективи се самоуправляват съгласно изискванията на Януарския пленум на ЦК на БКП и на XIII партиен конгрес за самоуправляващите се стопански организации. Може би затова няма навсякъде категоричен отговор каква е заинтересоваността от прилагането на техническия прогрес, каква е ролята на първичния трудов колектив в това направление. А когато се подхване този въпрос, се изтъква, че ръководството на АПК не е в състояние да отговори на исканията главно поради недостиг на фонд „РТУ". Затова и вътрешностопанските договори в тези си основни пунктове често остават неизпълнени с всички последствия — взаимни опрощавания, неприлагане на санкции и на стимули, уравниловка при заплащането на труда и т. н.

В ред АПК се разработват доста системи и правилници: за вътрешния ред, за вътрешностопанската сметка, за акордната организация на труда и работната заплата, за обвързването на щатното заплащане с нормите и разценките, за икономиите на суровини, материали, горива, енергия и финансови средства, за качеството на продукцията и др. Немалко им се изпращат и от окръжните ръководства, и от НАПС. Получават и различни норми и нормативи за разходи, за отчисления от дохода и др. Просто се трупат система върху система и правилник върху правилник, нерядко взаимно допълващи, отменящи и отричащи се. Докато редовите труженици разберат техните изисквания, някои вече престават да действуват; случва се правилникът за организация на работната заплата, с който започва годината, да не действува в края на същата година, а исканията са да действуват без промени поне една петилетка.

Показателно е, че ръководители на първични трудови колективи изявяват неудовлетвореност от тези много правилници и системи. „С наличната техника и с 20 на сто намален състав на трудовия колектив — заявява Марин Денев, ръководител на бригадата за производство на зърно в АПК — с. Иширково, — бригадата може да изпълни плана си. Но трудовият колектив не може да реши този въпрос. Няма право въпреки немалкото правилници и системи. Ясно е какви ще са резултатите, но не можем нищо да направим. Просто сме вързани. Самоинициативата и ентусиазмът ни гаснат, неподкрепени от никого."

Трудовите колективи и ръководствата на АПК не могат да променят например една трудова норма, независимо че понякога това следва да стане бързо, защото се отнася за конкретна работа и конкретен случай. Пътят на утвърждаване на нова норма е толкова сложен и продължителен — от трудовия колектив през АПК, окръжния аграрно-промишлен комбинат до зоналната комисия, придружен с проверки, наблюдения, оценки и решения, — че конкретната работа или технология не ще се нуждаят от нея, когато тя бъде одобрена.

Независимо че окръжният аграрно-промишлен комбинат още преди три години размножи системата на АПК в с. Ситово и я предостави за ползване от останалите АПК в окръга, на практика не направи нещо повече за нейното внедряване. И не затова, че няма виждания и разбирания по въпроса за самоуправлението на трудовия колектив, а по-скоро като резултат от някаква необяснима боязън, че ще се отнеме част от функциите му, ще обеднее съдържанието му, ще намалеят компетенциите му.

Digitized by Google

От изразените мнения на някои местни ръководители може да се направи извод, че проблемът ги е занимавал, но с изключение на тези от Тутракан и Ситово останалите не са се заловили с неговото по-цялостно решаване. Истината е такава, че да се уточни и предостави по-голяма самостоятелност на трудовите колективи, е нужна известна смелост както пред очаквани неодобрения и критични бележки, така и пред известни психически бариери, чието преодоляване може да продължи месеци, че дори и година; немалко членове на трудови колективи и техните ръководители трудно се освобождават от рутинното мислене за правилността на уравниловката при заплащането на труда, боят се от неприятностите при налагане на санкции, проявяват криворазбрано приятелство и се стремят да си осигурят защита, ако утре и те бъдат санкционирани, и т. н. Редица ръководители на АПК дълги години не са водили диалог с трудовите колективи по техните проблеми, планове и задачи, а се е слушал само еднопосочен монолог. На низовите звена обикновено се нареждаше. Преустройството на мисленето и поведението не е лесен процес.

У ръководствата на АПК има и стъписване в резултат на неувереността им, че могат да устоят на исканията на трудовите колективи за изпълнение на производствените им задачи, предвидени в плана. Това стъписване е още по-голямо, когато задачите изискват да се използват постиженията на научно-техническия прогрес, предвидени са в инженерните им проекти и са отразени във вътрешностопанските договори. Тази им неувереност има своето основание в действително малкия размер на фонд „РТУ", който формират и остава на разположение на АПК, в ред несъвършенства на производствените връзки и взаимните задължения със снабдителните и изкупвателните организации и с обслужващите ги агрохимическо, транспортно, строително и др. предприятия.

Далече сме от мисълта да предлагаме системата, изпитана при условията на АПК—Ситово, за универсална. Похвалното, окуражаващото е в инициативността на партийните, профсъюзните и стопанските ръководства, които се грижиха през тия години опитът да се формира, дадоха възможност на трудовите колективи да придобият самочувствие и отговорност за своето развитие, за изпълнение на задачите. Проблемът сега се свежда до обстановката, която създаваме — икономическа, правна, нравствена, за да се реализират възможностите на една система, да се формира подобен опит и на други места. Това означава всички висшестоящи организации да подхождат от позицията на партийните постановки за самоуправляващите се организации, да не се вмесват в същностните им функции, да се съобразяват с изискванията на кодекса — изобщо да подхождат с политическа зрелост към изискванията на обществените закономерности.

Христо МАНДЖУКОВ
кореспондент на „Партиен живот"

Digitized by Google

ИДЕОЛОГИЧЕСКА ПОЛИТИКА И ПРАКТИКА

УСТРЕМЕНО КЪМ НОВОСТИТЕ

Тринадесетият конгрес на партията ни обогати с нови идеи, решения, перспективи. Сега пред всеки младежки колектив стои задачата да претвори в непосредствени дела конгресните решения. И на първо място, да изпълни партийната поръка — Димитровският комсомол да стане челен отряд в борбата за внедряване постиженията на научно-техническия прогрес. В това отношение наша стабилна опора е и решението на Политбюро на Централния комитет на партията за задачите на новия етап от развитието на техническото и научното творчество на младежта.

Тези нови задачи и цели поставиха и нови отговорности пред нас дейците на Димитровския комсомол. Като никога досега, от нас се изисква да използваме естествения стремеж на младите хора към ново и ново творчество, да насърчаваме този стремеж, да подкласждаме романтиката и младежкото дръзновение. Ние така виждаме своята нова отговорност пред окръжната комсомолска организация — чрез системна и целенасочена идеологическа работа, чрез установяване на реални морални и материални гаранции, чрез една по-действена роля на принципите на социалната справедливост да се създаде нов климат, нова обстановка в младежките колективи, която да възпламени творческата енергия у младата личност, да се насочи тази енергия по най-прекия път — от чертожните маси и научните лаборатории към цеха, към производителя и потребителя.

Внимателният преглед на дейността на младежките трудови колективи показва, че неоснователно бяхме поставили работата си за формиране на творчески климат сред тях, за създаване на истинска среда за творчество на втори план. И ние платихме, а някъде и още плащаме данък на количествения подход. Убедихме се, че сега е потребно не самоцелно увеличаване на техния брой, а да се постигне качествена промяна на дейността им, още по-силно младежко присъствие в решаване проблемите на научно-техническия прогрес. Задачата, която си поставихме в окръжния комитет на ДКМС за изпълнение решенията на Февруарския пленум на ЦК на БКП (1985 г.), бе да създадем заинтересованост у всички младежи към научно-техническия прогрес. Насочихме цялата си работа към формиране на високо съзнание и висока убеденост у младия човек за непрекъснато творчество, за социалната потребност от труда на изобретателя, рационализатора, инициатора. Поради това наред с традиционните форми като политическата учебна година, националния политически конкурс, лекционната пропаганда, в които основно място заемат пробле-

Digitized by Google

мите на научно-техническия прогрес, все по-голямо внимание комсомолските комитети отделят и на форми като дискусии, събеседвания, практически занятия по конкретните проблеми, решавани в младежките трудови колективи. Някои от традиционните форми се помъчихме да обогатим, да върнем интереса към тях. Така денят на техническия прогрес се обогати откъм цели, съдържание и подходи. Добър опит е натрупан в комсомолските организации при Комбината за тежко машиностроене и завод „П. Караминчев". Интересното в тези форми е още и това, че начинът им на провеждане провокира и стимулира интереса на младите хора към проблемите на научно-техническото творчество.

Важно значение за създаването на идейно-политическа обстановка в младежките трудови колективи има и провеждането от комсомолските комитети на конкурси: „Имам идея"; „Ако аз бях ръководител" или „Ако зависеше от мен". Анализът на резултатите показва, че сме на прав път: младите хора с желание се включиха в тези форми, направиха конкретни, полезни за работата предложения, повиши се интересът им към новостите, към организацията на работа в съответния колектив. Нашата цел е техническият прогрес на предприятието да стане вътрешен, траен интерес на младежкия трудов колектив. Това не може да се регламентира еднакво за всички, дори и да действуват възможно най-добрите нормативни документи. Всеки младежки колектив трябва да измине свой път до положението на истински стопани.

Фундаменталната постановка за превръщането на колектива в стопанин на социалистическата собственост не е само въпрос на идейновъзпитателно въздействие. Идеологическият фронт действително има важна роля да предхожда и действува активно за формирането на истински стопани — внедрители на прогреса. Но за да се преустрои съзнанието, за да се приведе то в съответствие със съвременните изисквания, младежът трябва да се постави при други условия, трябва да се направи така, че бързото внедряване на новостите да е изгодно за този, от когото зависи. А това предполага в колектива и по-нагоре да се създадат необходимите икономически, социални и организационни предпоставки за изявата на инженерния талант. Заинтересованият младежки трудов колектив все повече ще ускорява темпа на внедряване на научно-техническите постижения. Но инициативата, деловитостта, внедрителският дух са въпроси на активно възпитание. В това направление насочваме идейновъзпитателната работа, особено възпитателната работа в комсомолското дружество. Ние се стремим, от една страна, конкретно и убедително да покажем какво губят младият човек и колективът от забавянето на едно или друго нововъведение и какво печелят от новата техника и технология. От друга страна, не само обясняваме, но и разкриваме пред очите на всички проявите на безстопанственост и технически консерватизъм. Възпитателната работа може да направи много за човека, който, по образните думи на другаря Тодор Живков, „тегли напред", за тоя, който е на предната линия, където се мисли, конструира и внедрява. Има младежи с новаторска дързост както сред ръководителите и специалистите, така и сред основните работници. Но те имат и противници в лицето на онези, които се чувствуват добре при старите методи на работа. Ние така разбираме и така осъществяваме нашата задача — в рамките на комсомолските дружества, на трудовия колектив, на комсомолската организация да създадем най-добра атмосфера за хората от предната линия на научно-техническия прогрес. Правим ли обаче достатъчно за създаване на траен, социален престиж на първенците, на новаторите? Дали дописките във вестниците, споменаване на име-

Digitized by Google

ната в докладите и другите досега използвани форми са достатъчни? Не сме ли натрупали в това отношение много шаблон и схематизъм? Поставям този въпрос, защото наистина трябва да открояваме името и да издигнем много по-високо ролята на човека, който тегли напред.

Приемът на научно-техническите новости, на тяхното внедряване е проблем на психическа нагласа и готовност на младите хора. И този прием се извършва по-бързо, когато начело на младежките трудови колективи стоят идеологически и професионално зрели и дисциплинирани ръководители. В тази връзка трябва да подчертаем грижите, полагани от комсомолските комитети за повишаване и на политическата, и на икономическата подготовка на ръководителите. Ние отдаваме голямо значение на тези две страни на подготвеността на младия ръководител. В някои организации се среща едностранчивост на подхода, държи се повече на специалните знания, на квалификацията. Това е много важно, но аз искам да подчертая не по-малката важност на другата страна от подготовката на младите кадри, а именно тяхната социалистическа съзнателност, съзнанието за дълг, отношението към труда, да бъде младият ръководител колективист, а не егоист, да бъде верен на истината във взаимоотношенията си съсвоите колеги, да гледа хората в очите. В идеологическата си практика окръжният комитет на Комсомола, останалите комсомолски органи и организации се стремят към по-висок нравствено-политически и организационен критерий при оценяване на комсомолските кадри, който дава също така възможност да се види и оцени техният личен принос за разгръщане на научно-техническия прогрес. Във връзка с това огромни възможности има провежданата ежегодно априлска проверка, атестирането, както на отделните млади хора, така и на комсомолските дружества и организации. Важна роля за ефективността на идеологическата работа играе личният пример. Провежданият разговор в младежките трудови колективи „Моят личен принос", както и умелото тематично насочване на самоотчетите на комсомолците спомогнаха да се очертае конкретният принос на всеки за внедряване постиженията на научно-техническата революция.

Важно значение за създаването на идейно-политическа обстановка в младежките трудови колективи има работата по инициативите „Героят е винаги в строя", „Всеки младеж — организатор и рационализатор на работното си място", „Комсомолска гаранция за качеството", ритуалите по даване име на младежките колективи, отчетът пред патрона на бригадата и др.

Гаранция за успешно извършената идейно-политическа работа по създаването на подходящ социалнопсихически климат в младежките трудови колективи е обвързаността на обществените цели и изисквания с личните интереси и потребности на колектива и неговите членове. Стана традиция при нас планът за работа на комсомолското дружество да се внедрява с насрещния план за социално-икономическо развитие на младежкия трудов колектив. Това съчетаване започва със съставянето и приемането на насрещния план, когато комсомолското дружество става естествена среда на комсомолците за обсъждане и предложения и продължава през цялата година до окончателното му изпълнение. Добрият климат в дружеството, в колектива е важен фактор за обемното и качественото изпълнение на задачите и задълженията.

Анализът на досегашната ни дейност показва, че подценяването, а в редица случаи и непознаването на социалнопсихическите аспекти и механизми, неуменето да се отчитат в практиката, в зна-

Digitized by Google

чителна степен снижава ефекта на нашата идеологическа работа, а понякога е причина за отблъскване на младежите от организирания комсомолски живот. Поради това насочихме работата на комсомолските ръководства към още по-тясно обвързване на комсомолската работа с особеностите на младежкия трудов колектив, да се отчита състоянието на формалните и неформалните връзки и взаимоотношения, да се прави така, че да се разширява територията за проявление на талантливия младеж и да се стеснява територията на посредствения. Именно като се разширява демократичното начало, се предоставят повече възможности за инициатива и по-голяма относителна свобода за действие на комсомолските комитети при стопанските организации по-точно и ефективно да реагират на възникналите проблеми в младежките колективи, да набелязват своевременно конкретни мерки за тяхното преодоляване.

Важно значение за създаване на идейно-политическа обстановка и социалнопсихически климат в младежките трудови колективи има комсомолското самоуправление. Натрупаният опит от провежданите всемладежки дни на комсомолско самоуправление, качество и икономии показва, че сме на прав път. Младежките трудови колективи от стопанска дирекция „Търговия" — Русе в чест на XII световен фестивал на младежта и студентите работиха 12 седмици на комсомолско самоуправление, подобен подход бе приложен в чест на XIII конгрес на БКП. Комсомолското самоуправление направи младите хора по-амбициозни, по-мислещи, по-находчиви, насочи ги към новостите в науката и техниката.

Задачата, която си поставяме в окръжната комсомолска организация, е още по-ефективно да въздействуваме върху намаляване на текучеството, повишаване на сменността в младежките трудови колективи, усъвършенствуване организацията на работа и управленската подготовка, формиране на икономическо и технологично мислене. Така да подготвим младежките колективи, че да работят успешно в новите условия, когато стопанската организация встъпи в правата си на самоуправляваща се система. Да разширяваме младежкото присъствие във възловите отрасли на икономиката на окръга чрез създаване на „гъвкави" младежки колективи, включващи млади специалисти от различни отдели и направления, за решаване на конкретни проблеми. Опит в това отношение има в комсомолските организации в машиностроителния завод „Дунарит", в Комбината за тежко машиностроене и др.

Главното и занапред в нашата работа ще остане ефективното участие на младежта в изпълнение на социално-икономическите задачи чрез овладяване постиженията на научно-техническия прогрес и решително пренасяне тежестта на комсомолската дейност в дружеството, в първичния младежки колектив.

Венцислав КАЛЧЕВ
първи секретар на окръжния комитет
на ДКМС — Русе

Digitized by Google

ТРАДИЦИИ НА ЖЕЛЕЗНИЧАРСКАТА СЛАВА

ИДЕЯТА изглежда се е зародила отдавна. Предпоставка има — важността на този голям железопътен възел, назоваван от мнозина „северозападната врата на страната". От дейността на хората в синя униформа до голяма степен се е определила и физиономията на бързоразвиващия се град, легнал върху лявото рамо на река Искър, в края на Искърския пролом. Град, роден върху стоманени релси и песента на влаковете. Железопътен възел със завидно участие в революционните борби на железничарите, с още по-завидно настояще и примамливо бъдеще.

Защо да няма своя музейна сбирка, в която да се съхранят скъпи реликви от минало и настояще, която да буди обич към професията на железничаря, да учи и възпитава младежта?

Минава време, идеята зрее, все повече се оформя, докато един ден през 1982 г. във възловия партиен комитет под ръководството на неговия секретар Атанас Ангелов се свиква съвещание с една единствена точка — обсъждане на предложение за създаване на музей на транспорта.

МОТИВИТЕ — докато все още са пресни спомените на живи участници и докато могат да се намерят стари вещи, механизми, документи, снимки и други материали, да се съединят в единство миналото, настоящето и бъдещето на Мездренския железопътен възел — за патриотично и професионално възпитание на поколенията.

На съвещанието няма равнодушни. Всеки прави предложение, сочи имена, изявява желание да помогне, каквото е по силите му. Избира се музеен съвет, приема се първоначален макет, одобрява се план за работа. Най-голямата отговорност пада върху ръководството на Профсъюзния дом на културата на транспортните работници.

...Започва организаторска и събирателска дейност. Ентусиастите са мнозина. Заместник-началникът на гарата Христо Стаменов не само дава идеи, но и започва сам да издирва кое-каквото може. Най-добрите механици и електротехници от електротехническата секция Цветан Петров, Иван Генчев и др. се заемат с цялостната осветителна инсталация. Секретарят на възловия партиен комитет и началникът на секцията по експлоатация и товарно-разтоварна дейност Йоло Вълков поканват на разговор ветерани и те обещават да донесат или предоставят стари снимки, писма, заповеди и други вещи. Откликват и предоставят експонати ръководителите от Висшето народно военно-транспортно училище „Тодор Каблешков" (бившия Полувисш железопътен институт) и библиотекарките от стопанска организация „Български държавни железници".

Организаторите срещат и трудности — липсва опит, не се намират лесно експонати, не са осигурени средства, поизбледнели са спомените у някои от ветераните, явяват се противоречиви становища... Прибягват до съдействието на окръжния исторически музей във Враца. Дългогодишната и опитна директорка на музея Тинка Христова приема присърце замисленото, изпраща сътрудничките на музея Ваня Колева и Невена Павлова да изработят тематично-експозиционния план, да съдействуват за проучване историята на възела, за написване и уточняване на текстовия материал, за осигуряване на необходимите експонати.

Digitized by Google

— Ние — казва Тинка Христова — държим изключително много да се съхрани културно-историческото наследство в окръга и всячески подпомагаме ревностните радетели за изграждане на музейни сбирки по предприятия и по-големи селища в окръга. Защото това е неразделна част от идейновъзпитателната работа на партията.

...Музейният съвет се събира често. На тези оперативни сбирки идват секретари на партийни организации, стопански ръководители на поделенията, ветерани. Обсъжда се ходът на работата, преглеждат се получените експонати, уточняват се спорните въпроси, определя се помещение...

През 1983 г. музейната сбирка на железничарската трудова слава в Мездренския железопътен възел е открита, разположена в две от залите на последния етаж на Дома на железничаря — един истински дворец на културата, построен в края на мраморния предгаров площад.

...Посреща ни не елейна тишина и мирис на музеен прах, а голямо електронно табло, изработено от местни специалисти от електротехническата секция. На него са означени границите на отделните поделения и звена, ръководени от „щаба" в Мездра — секцията по експлоатация и товарно-разтоварна дейност, локомотивното депо, секцията по поддържане на железния път, вагонното депо, предприятието „Ресторанти и спални вагони"...

...В първата зала екскурзоводката Милка Пухалска, служителка в профсъюзния дом, ни повежда от началото — от **зараждането на работническата железничарска класа** — построяването и пускането в експлоатация на железопътната линия София—Роман и Мездра—Лом.

— Тукашните железничари — разказва тя — участвуват в транспортната стачка още през 1906—1907 година. В Мездра започва своята трудова дейност Параскева Кунович, първата жена железничарка в България. Тук под ръководството на известния революционен функционер Харалампи Стоянов заработва синдикалната организация. От 1913 г. започва да функционира и локомотивното депо. В Съюза на транспортните работници активно се включват и участвуват през периода 1919—1920 г. много железничари (и показва фотоси с първите локомотиви и вагони, с посещението на Георги Димитров в Мездра, снимки на участниците в голямата транспортна стачка през 1919—1920 г.). Железничарите не остават настрана и от първото в света антифашистко въстание през 1923 г. Те осигуряват превозването на четата на легендарния поп Андрей. Те участвуват и в антифашистката борба през периода 1941—1944 г. със саботажи, разпространяване на в. „Транспортен глас", в железничарската профопозиция... На снимката виждате локомотивния машинист Георги Костов Поплазаров, Лазар Георгиев Белоречки, Никола Ставрев, Никола Петров, Христо Кънчев... и много други железничари от възела и района, които имат заслужен дял в създаването на Мездренската партийна организация, чиято 75-годишнина бе чествувана през миналата година...

...В другата зала са показани **богатите плодове от железничарските дела в годините на свободното социалистическо строителство** и развитие — електрифициран железопътен транспорт, удвоени линии, нови приемни сгради в Мездра, Враца и Роман, социални придобивки, челни методи на труд, дългогодишна дружба и сътрудничество с железничарите от побратимения град Конотоп от Украинската съветска социалистическа република, богата и разнообразна възпитателна дейност, художествена самодейност, появилото се тук и широко разгърнало се движение „Героят е винаги в строя". От текста и снимките научаваме, че:

Digitized by Google

— Тридесет бригади от железничарските колективи носят имена на герои и пазят тяхната чест с редовно изпълнение на плана, по-пълно използване на вагоните, локомотивите и останалата техника, внедряване на нови технологии и методи на работа.

— Клубът на българо-съветската дружба отразява десетгодишното сътрудничество на железничарите от Мездра и Конотоп, плод на което е широкото и ефективно прилагане на челния съветски опит.

— Предсрочното изпълнение на плана за седмата и за осмата петилетка е най-доброто мерило за социалистическата съзнателност и активност на железничарите, заслужена оценка за което са десетките знамена на трудовата слава, ордените „Златен", „Червено знаме на труда" и „Народна република България" на колективите от локомотивното депо, СЕТРД, електротехническата секция, железопътната секция и други. Много са и индивидуалните носители на ордени и медали — първенци в социалистическото съревнование.

●

Музеят все още е в младенческата си възраст, но бързо добива популярност и се превръща в средище на различни дела, въздействуващи положително върху съзнанието на посетителите, помагащи за формиране на по-голяма почит и уважение към професията на железничаря... Тук се дават имена на бригади, включени в движението „Героят е винаги в строя", ветерани разказват спомени, приема се ново попълнение в редиците на железничарите, организират се срещи и обсъждания по челния опит, отчитат се резултатите от съревнованието и се награждават първенците, посрещат се гости от селищната система и от други краища на страната, от столицата и от братски социалистически страни...

●

На мраморния площад пред Дома на железничаря в топлия септемврийски ден е оживено — свири музика, униформени железничари приждат един подир друг, самодейци в пъстри национални носии весело пеят... Приема се ново попълнение в железничарските редици на възела — курсисти от последния випуск на Висшето народно военно-транспортно училище „Т. Каблешков" — локомотивни машинисти, ръководители по движението, механици по автоматизацията, строителни техници... В музея им се връчват трудовите книжки с пожелание от техните командири и от бъдещите им ръководители за „зелена и безаварийна улица" в професията.

Заедно с тях в музея са и учениците от учебно-професионалния комплекс (УПК) по железопътен транспорт в града — бъдещите гарови оператори и помощник-локомотивни машинисти, водени от своите преподаватели и наставници от базовите железопътни поделения. И на тях се пожелава да направят транспортната професия своя съдба. Сред тях са Митко Викторов, Добри Василев и други, чиито родители също са железничари.

Иван Табаков, чийто живот цели 40 години е преминал между плетеницата от гарови коловози, ги „въвежда" в нелекия път на железничаря, показва им стъпалата, през които е преминал от ученик-стажант до началник на тази голяма гара (Мездра) и до званието „Почетен железничар". Обръща им внимание на изключителната от-

Digitized by Google

говорност, която поемат, успокоява ги с извода: „Когато дисциплинираният железничар изпълнява съзнателно и отговорно своите задължения, неминуемо ще стигне до признанието, както ей тези (и той сочи на таблото портретите на десетките самоотвержени борци железничари Харалампи Стоянов, Младен Иванов, Иван Матов, Петър Владов, Димитър Поплазаров) ...

Георги Мишков, ветеран от мездренското локомотивно депо, разказва за най-важните моменти от 70-годишното съществуване на депото и израстването на неговия колектив, чието начало е поставено през 1913 г. от двайсетина души с пет локомотива; през хребета на годините са минали поколение подир поколение, работили при големи трудности, но с много творчество и дръзновение, до сегашните високи резултати — над един милиард и петстотин милиона тонкилометра в година, 160 „петстотници", близо 200 локомотивни машинисти-лунинци (сами стопанисват локомотивите), 12 знамена на трудовата слава, останали за вечно в колектива, десетки орденоносци, ордените „Червено знаме" и „Народна република България" за колектива на депото ...за което говорят фотосите, факсимилетата и другите символи в музея...

В Мездра и Мездренския район се гледа с уважение на професията на железничаря. Железопътният възел винаги е бил притегателен център за много младежи, но курсистите от УПК и от ВНВТУ „Т. Каблешков" излизат този ден от музея с приповдигнат дух, окрилени от видяното и чутото. Двама от тях поеха от името на другарите си обещание, увериха по-старите си колеги, че „ще служат вярно и всеотдайно за по-високо качество и култура на транспортното обслужване, за издигане на по-високо равнище железопътния транспорт".

...Много сърдечно беше и тържеството в музея за даване име на локомотивната бригада с ръководител старши локомотивния-машинист Божидар Христов, на която кръстник е министърът на транспорта Васил Цанов. На тази най-добра бригада се даде името на героя антифашист Йордан Лютибродски, чийто предсмъртни думи са станали символ и верую на много негови следовници: „По-добре физически мъртъв, но жив за своята класа и народ, отколкото жив, но вонящ политически труп". Това име-патрон твърде много задължава членовете на бригадата, дошли в музея, за да поемат обет пред съпругата, сина и брата на героя, пред многото гости, политически и стопански ръководители. „За патрона, каза бригадирът, трябва да воюваме постоянно, денонощно. Неговото име трябва да остане чисто, неопетнено, неговите идеали — да осъществяваме в ежедневието с дела и резултати за висококачествен и ефективен транспорт. Дадената дума пред тези свещени реликви и символи става закон за всички нас..."

В Мездра движението „Героят е винаги в строя" е на почит: от 45 бригади, носещи имена на герои, 30 са в железопътния транспорт. Могат да се видят изписани на таблото в музея — с техните имена, снимки, година на кръщаване, поетите задължения.

Това е движение със силен идеологически, политически и социалнопсихологически заряд, чиито най-ярки черти са революционната приемственост и идейното покритие с патрона — солидна база за изгражданите днес бригади от нов тип по условията и завишените изисквания на XIII конгрес на БКП и новия Кодекс на труда.

Digitized by Google

...Неотдавна посетители на музея бяха началниците на бързите и пътническите влакове, кондуктори, билето-багажни касиери, проверители и ръководители от района на цялото Софийско железопътно управление, дошли да споделят радостта на мездренските „превозняци", които три тримесечия подред печелят съревнованието, водено между превозните служби от София, гр. Станке Димитров, Перник и Видин...

Гостите пристъпват бавно, оглеждат внимателно всеки експонат, взират се в пожълтелите от времето документи и си припомнят думите на техните бащи и първи учители в професията: „Всяка майка железничар не ражда", тук се искат любов, всеотдайност, мъжество, ред и строга дисциплина...

С нескрита радост и удовлетворение напускат музея, но и с лека завист, изразена с думите „А нима ние нямаме богата история, достойна за такава сбирка".

Споменаваме само за едно посещение в музея при отчитане на резултатите от съревнованието, но такива „събития" тук са редовно явление, защото то е широко разгърнато от възела и района.

Особени грижи полагат партийните бюра, профкомитетите, Комсомолът и стопанските ръководители за челния производствен опит като сърцевина на социалистическото съревнование. Домът на културата и музеят са център за неговото изучаване, пренасяне, популяризиране и внедряване. Като истински стъпала в социалистическото преустройване на железопътния транспорт, останали завинаги в развитието на възела и намерили подходящо отражение в музея, са челните методи и ефективните технологии (пренесени най-вече от съветските железничари) по привеждането на гарите, железопътните линии и участъци в образцов вид — тяхното стопанисване и ефективно използване, поддържане на локомотивите по лунинския почин, тежкотоварното движение, опитът на одеските и ленинградските транспортни работници за комплексно социалистическо съревнование и производствена дружба, опитът на московската гара Люблино-разпределителна за интензификация на производствено-експлоатационните процеси, на гара Фрунзе за нулев остатък от неизправни вагони в края на денонощието, на депо „Георгиу Деж" за агрегатновъзловия метод при ремонта на локомотивите... А в последно време се проучва опитът на железничарите от Белоруската ССР за разкриване на всички резерви за ускоряване темповете на нарастване производителността на труда — широко внедряване на нови, прогресивни технологии, модернизация на цялостното оборудване и техническа съоръженост и усъвършенстване на социалистическата организация на труда по пътя на създаване на нови структури на управление, съвместяване на професии и гъвкаво стимулиране в зависимост от повишените крайни резултати.

...Срещата-разговор с първенци и ръководители от транспортния възел по случай Десетдневката на българо-съветското профсъюзно сътрудничество на тема „Челният съветски опит", намерил широко място в музейната експозиция, се състоя в музея. Директорката на профсъюзния дом и председателка на клуба на българо-съветската дружба Славка Братинова разказа за изучаването, разпространяването и прилагането на челния съветски опит. Участниците обсъждаха нови технически решения, технико-реконструктивни мероприятия, по-съвършени технологии с планиран и търсен икономически и експлоатационен ефект с една единствена цел — да се осигури навреме и качествено превозване на товарите и пътниците, по-пълно използване на вагоните, локомотивите, останалите съоръжения. Направиха разбор и оценка на внедряването на челния опит, дадоха предложения за по-

Digitized by Google

добряване работата по този проблем през деветата петилетка, набелязаха пътища, форми и методи...

●

— Несъмнено музейната сбирка допринася за възпитанието на нашия колектив — споделя директорката на Дома на културата на транспортните работници Славка Братинова. — Тя съхранява за поколенията находки с голяма стойност, показва пътя и борбите на железничарите от този важен транспортен възел. Тепърва ще се обогатява и разширява с нови експонати, но и направеното досега се посреща добре.

За положителна оценка говорят и отзивите на много от групите посетители — съвета на комсомолските секретари при СО „БДЖ", Земляческия комитет на мездренци в София, учениците от УПК по железопътен транспорт, делегации от Конотоп, курсът за завършващите АОНСУ през миналата година, работещите в профсъюзния дом на културата в гр. Станке Димитров и Кюстендил и много други: хубава инициатива, похвално начинание, свидетелство за изминат път, българо-съветската дружба в действие, средище за възпитание — това са думи, които лаконично характеризират музейната сбирка в Мездра.

Георги СПАСОВ

Digitized by Google

ЧИТАТЕЛИТЕ СИГНАЛИЗИРАТ, ПРЕДЛАГАТ, ПИТАТ

ЗАВИСИМОСТ, ПРАВА И ОТГОВОРНОСТ СПОРЕД КОМПЕТЕНЦИИТЕ

Известни са високите партийни изисквания към дейността на секретарите на първичните партийни организации и на партийните комитети за реализиране на партийната политика.

Много ви моля, отговорете ми по какъв начин да бъде преодоляно съществуващото състояние — пълната административна и икономическа зависимост на нашите партийни секретари от преките стопански ръководители, които могат да бъдат и безпартийни?

По какъв начин партийните секретари ще упражняват партиен контрол и ще търсят партийна отговорност от стопанските ръководители, на които са пряко подчинени, когато това се налага.

Апостол НАЙДЕНОВ
СП „БКС", район „Механизация и автотранспорт" — Пловдив

Другарю Найденов,

Въпросите, които поставяте, са от принципно значение и са много актуални от практическа гледна точка. Те обаче се нуждаят не само от компетентни отговори, но и от допълнително уточняване и прецизно формулиране. Защото състоянието, за което говорите, не е повсеместно „съществуващо", а „пълната" зависимост не може да бъде пълна; правото на контрол над дейността на административното и стопанското ръководство е право на първичната партийна организация, а не на секретаря. И още когато става дума за ръководителя, следва да се има предвид, че партията гласува еднакво доверие на комуниста-ръководител и на безпартийния ръководител, упражнява контрол над дейността им, без да привилегирова единия или другия.

Отговорите на въпросите се съдържат в правилното изясняване на характера и субекта на правото на контрол на първичната партийна организация над административните и стопанските ръководители. То се изразява в предоставената възможност на първичната организация всестранно и задълбочено да изучава състоянието на предприятието, стопанството, заведението, института и пр. и дейността на техните ръководители и да взима решения, с които те са длъжни да се съобразяват, а също да обсъжда служебното им положение за неизпълнение на решенията й. Само в случаите, когато административните и стопанските ръководители намират, че решенията не са конкретизация на партийната политика, не са в интерес на държавата, народа, колектива, то въпросът се отнася в по-горно партийно ръководство за окончателното му решаване.

Уставът предоставя право на контрол на първичните партийни организации в трудови колективи от поименно посочени сфери на дей-

Digitized by Google

ности, но от него се ползват и колективните звена в структурата на първичната партийна организация, които могат да вземат решение: съставните организации, партийните групи, бюрата на първичните и съставните партийни организации. Както първичната организация, така и съставната организация и партийната група имат право да осъществяват контрол над онези ръководители, чиято дейност е в мащабите на колектива, в който те са изградени.

Партийните членове, в това число и секретарят на първичната партийна организация се изявяват като субекти на правото на контрол чрез участието си във форумите на първичната организация. Тринадесетият партиен конгрес записа като задължение на партийните членове да помагат за развитие и издигане ролята на контрола в живота на трудовия колектив и обществото.

Правото на контрол съществено се различава от упражняването на критиката, правене на бележки и предложения по отношение дейността на административни, стопански и други ръководители. Такова право има всеки комунист и всеки член на трудовия колектив. Уставно задължение на комуниста е да разгръща критиката и самокритиката в партията, колектива и обществото.

Към критичните бележки и предложенията, които прави секретарят на първичната партийна организация, съответният ръководител трябва да се отнася с най-голямо внимание. Секретарят на първичната организация е един от най-изтъкнатите и авторитетни комунисти, с който партийните членове и безпартийните споделят различни мисли и съображения по работата на колектива и обстановката в него, което е необходимо да отчита всеки ръководител. Той изразява и отстоява мнението на първичната партийна организация, на трудовия колектив, когато е формирано на събрание или е записано в решение.

Много по-съществено е обстоятелството, че от секретаря зависи в значителна степен как първичната партийна организация използва правото си на контрол, пълноценно или непълноценно, действително или формално. И тук въпросът безспорно опира до служебната зависимост на секретаря от административния ръководител. Тя съществува, но не бива в никакъв случай да се абсолютизира. Когато първичната партийна организация води редовен и съдържателен организационен живот, в нея има взискателност, критичност и самокритичност, рядко ще се намери ръководител, който не ще зачита първичната партийна организация, нейното бюро, секретаря й. Социалистическият ръководител на трудовия колектив не е авторитарен ръководител, тъй като е длъжен да се опира в своята дейност на колектива, а негов политически ръководител и представител в партията е първичната партийна организация. Правото на контрол поставя ръководителя на трудовия колектив в известна зависимост от първичната партийна организация. Тя ще се засилва с разширяване и утвърждаване на демократичното начало при подбора и издигането на кадрите, каквато задача постави Тринадесетият партиен конгрес.

Здрава опора на секретаря на първичната партийна организация и на нейното бюро във взаимоотношенията им със стопански и административни ръководители трябва да бъде висшестоящият партиен орган и най-вече общинският комитет на партията, който най-често непосредствено ръководи първичните партийни организации и е независим от ръководителите на трудовите колективи.

Могат да се намерят и други предпоставки за засилване позициите на секретаря, а това означава и на бюрото на първичната партийна организация пред административните и стопанските ръководители, но това е въпрос, който може да се решава от ЦК на БКП.

Digitized by Google

ПО СЛЕДИТЕ НА НАШАТА КРИТИКА

«БЕЗРАЗЛИЧИЕТО»

В книжка 9 на списанието от 1986 година под горното заглавие бе публикувана статия, в която се изнасят някои слабости в борбата срещу отрицателните явления, допускани в с. Дерманци, Ловешки окръг. По повод на това от общинския комитет на БКП се получи следният отговор:

„Общинският партиен комитет в с. Дерманци, Ловешки окръг, най-задълбочено обсъди критичната статия, поместена в брой 9 от юни 1986 година на списание „Партиен живот", под заглавие „Безразличието" от Иван Петков — председател на общинската ревизионна комисия на партията.

Уведомяваме Ви, че изнесените факти са точни и верни. Авторът компетентно и правдиво сочи истината право в очите, колкото и горчива да е тя. Ние напълно го подкрепяме и изразяваме нашата благодарност към него и редакцията за смелото и открито поставяне на проблемите, за издирването на причините, пораждащи негативни явления, за насоките, които се дават за воденето на непримирима борба с отрицателните явления в нашия живот.

В интерес на истината ви съобщаваме, че с повечето от изнесените факти са се занимавали не само първичните партийни организации и стопанските ръководства, но и общинският партиен комитет.

Многократно те са предприемали мерки, вземали са решения за укрепване на дисциплината, за подобряване на обществения ред и опазване на социалистическата собственост, но явно, че те не са били достатъчно ефективни. Това е още по-голяма сила задължава както общинския комитет на партията и първичните партийни организации, така и общинския народен съвет, контролните органи и другите обществени организации да преосмислят дейността си и да усъвършенстват своя стил и метод на работа, най-вече в борбата срещу отрицателните явления в нашия живот. В светлината на Докладната записка на др. Тодор Живков и решението на Политбюро на ЦК на БКП за решителна борба срещу отрицателните явления общинският партиен комитет и всички първични организации са приели съответни мероприятия. И резултати има. Не навсякъде обаче се воюва настойчиво и последователно срещу онова, което пречи на нашето развитие.

Статията ще бъде разгледана във всички партийни организации и ще бъдат приети допълнителни мерки в борбата срещу отрицателните явления. Ще заведем на отчет всички критични бележки, отправени към тях.

Ще проведем разговор с контролните органи и общинския народен съвет за извисяването на тяхната роля и място в борбата срещу негативните прояви.

Дължим да се извиним на редакцията, че забавихме нашия отговор. Трябва да ѝ съобщим, че по независещи от нас причини бр. 9 на сп. „Партиен живот" не се получи в селото и с него се снабдихме от друго място.

Преценяваме, че отпечатаната статия ще помогне както на нас, така и на други комитети и партийни организации.

Доволни сме, че редакцията на сп. „Партиен живот" прямо и открито поставя наболелите проблеми за усъвършенстването на стила и метода на работа, за обогатяването на съдържанието и формите на организаторската и политическата работа, за издигането на боеспособността на партийните органи и организации и засилването на борбата срещу отрицателните явления в нашия живот.

ОБЩИНСКИ КОМИТЕТ НА БКП — с. ДЕРМАНЦИ

ПЪРВИ СЕКРЕТАР:
(Ив. Димитров)"

Digitized by Google

ПРЕГЛЕД НА ПЕЧАТА, ОТЗИВИ, РЕЦЕНЗИИ

ОГЪНЯТ НЕ СВЕТИ ЗА СЕБЕ СИ

Още с факта на своето появяване книгата на **Милко Балев „Огънят не свети за себе си“** предизвика голям интерес, защото идваше като отговор на една голяма и все по-нарастваща незадоволена обществена необходимост: дá се даде ключ към огромното и по своето значение, и по своя обхват творчество на Людмила Живкова, да се даде аналитична оценка на главните направления на това творчество, да се разкрие по-конкретно и ясно неговото богатство. В това отношение, струва ми се, нашата култура е в огромен дълг пред своята най-ярка априлска звезда, пред образа и делото на Людмила Живкова. Четири години след излизането на фундаменталния тритомник от съчинения на Людмила Живкова „С априлско вдъхновение в борбата за мир и социализъм, за единство, творчество и красота“, вече година след публикуването на сборника „Интелектуалните възможности и творческите сили на личността“ все още ние се задоволяваме с това да се приобщаваме към всенародната обич и почит. Но онова творческо изследване на многостранното теоретическо философско наследство, което тя ни остави, изследване, което ще стане мост към реалното разпространяване и осъществяване на идеите ѝ, все още, може да се каже, е един хубав проект. Поради това книгата на Милко Балев беше възприета с радостно удовлетворение.

„Огънят не свети за себе си“ представлява малък сборник от слова, статии и доклади, писани и произнасяни в различно време. Това издава един траен интерес и една постоянна дейност за проучване и пропагандиране делото на Людмила Живкова. От друга страна, учудват единството и последователността на това изложение. Вместо предполагаемата в такива случаи мозаечна фрагментарност, ние оставаме с чувството, че книгата е написана на един дъх. Като прибавим към това характерния за автора ясен, стройно логичен и същевременно високо емоционален стил, разбираме колко полезна и навременна е тази книга.

Ние виждаме ползата в две главни направления. Най-напред това е книга за широк кръг читатели, книга за народа, книга за всички, а не само за един тесен елит от познавачи, ценители, специалисти и философи. По такъв начин, образно казано, книгата дава на всички пропуск към една духовна съкровищница, макар че, както е известно, съкровищниците обикновено стоят добре заключени. Този малък сборник е като че ли въодушевен от един такъв полемичен патос срещу затварянето на идеите, които следва да се разпространяват. Този патос откриваме още в заглавието „Огънят не свети за себе си“. Сборникът е и утвърждаване на един основен принцип на творческото дело на Людмила Живкова — дълбокия истински социалистически демократизъм. Идеите на Людмила Живкова не са херметични. Тя се е изказвала неведнъж против профанизацията на философската мъдрост, против панибратството с великите духовни идеали, присъщо на полуинтелигента. Но в целокупното идейнотворческо, политическо и културно дело на Людмила Живкова като могъщ земен магнетизъм привлича и възвисява прекрасният порив да бъде приобщен целият народ към истинската прогресивна култура, която е неделима и пред която човечеството е единно.

Разкриването на този толкова актуален съвременен и с проекция в бъдещето възвишен духовен демократизъм е едно от големите качества на книгата на Милко Балев. Това е сентенция на принципа за обществено-държавното начало, на комплексния принцип на взаимопроникването на науката, изкуството и образованието в една общокултурна сфера. Идеите за всенародно естетическо възпитание, където естетическият момент най-бързо и плодотворно разширява хоризонта на човешкото съзнание с цел да се разкрият, развият и оползотворят огромните потенциални способно-

Digitized by Google

сти, заложени във всеки човек, а оттам и в цялата нация като една могъща духовна енергия, способна да ни изведе в мечтания свят, който ще се управлява и по законите на красотата — дори само тези силови линии са достатъчни, за да ни разкрият образа на Людмила Живкова не само като образ на една красива мечтателка или жар-птица, а и като един смел, неуморен и себеотрицателен културен строител на социалистическа априлска България.

Оттук идва и другото направление, в което аз съзирам голямата обществена полезотворност на книгата на Милко Балев. „Огънят не свети за себе си" с голяма страст и политическа ерудиция ни разкрива генетичните корени и връзки, които правят идеите и творчеството на Людмила Живкова неразделна част от живата развиваща се марксистко-ленинска мисъл, от теоретическото и практическото дело на Българската комунистическа партия, чиято вярна дъщеря бе и завинаги ще си остане Людмила Живкова.

Едва ли е нужно да се отбелязва, че тази задача е колкото естествена, толкова и трудна. Затова пък мисля, че сме длъжни да кажем, че задачата е изпълнена с обич и вещина. Голямо достойнство на книгата е, че показва идеите на Людмила Живкова в развитие — като живи идеи в днешния етап от духовното развитие на социалистическа България. Това дава възможност на Милко Балев да достигне до убедителни обобщения за творческото дело на Людмила Живкова, за нейния принос във фундаменталното човекознание. По повод на най-съкровената сърцевина в творчеството на Людмила Живкова Милко Балев пише:

„Ако трябва да се определи центърът, в който се кръстосват и от който тръгват всички проблеми, който споява в неразривно единство целия труд, би могъл без колебание да се каже: това е проблемът за човека — цел, предмет и резултат на всяко изказване и всяка разработка в нейното творчество, в нейната практическа дейност, Човека, за когото Людмила Живкова говореше винаги с трепет и вълнение."

И малко по-нататък:

„В постановката и решаването на този проблем тя се изяви и като хуманист, и като политик, и като учен. Всъщност в това триединство на нейното дело се крие тайната на заразителния й пример и обаяние, на респекта й не само сред приятели, но и сред противници на социализма."

За хилядите творци и дейци на българската култура, за целия наш народ е изключително важно разкриването на истинското достойно място на Людмила Живкова в контекста на световната общочовешка култура. Изключително важно е това, за да бъдат разпространявани и претворявани в живота нейните идеи и нейните прекрасни начинания. Това е наш дълг.

Никой сериозен философ не се е занимавал да самоопределя своето място в духовната йерархия. Тази суета е още по-чужда на истинските марксисти-ленинци. Родословното дърво на идеите се рисува от следващите поколения. На Маркс дори приписват фразата: „Във всеки случай аз не съм марксист".

Но дори когато се шегува, революционната мисъл върши своята тежка и черна работа да хвърля гориво в локомотивите на историята. Людмила Живкова като една българска съвременна Жана д'Арк хвърли себе си в този огън.

н. д. и. к. Любомир ЛЕВЧЕВ

Digitized by Google

КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННИТЕ ОРГАНИ НА БКП

Като неразделна и съществена част от партийната дейност работата на контролно-ревизионните органи на БКП често се отразява на страниците на партийния печат. Своевременно се осведомява нашата общественост за по-важни решения на Централната контролно-ревизионна комисия на партията. Популяризират се опитът и ценни начинания на местните контролно-ревизионни и ревизионни комисии. През 1980 г. излезе двутомно документално издание „За чистотата, единството и боеспособността на партията" с доклади и изказвания на др. Стоян Караджов като председател на ЦКРК на БКП. Но досега липсваше в нашата партийна литература цялостно системно изследване на проблемите на контролно-ревизионната дейност. Затова представлява особен интерес отпечатаната наскоро от Партиздат колективна монография „Контролно-ревизионните органи на БКП" под редакцията на Георги Бърдаров, Иван Рачев, Георги Гърков и Софка Матеева.

Предложената на широкия кръг партийни активисти книга е успешна реализация на усилията на авторите да дадат системно изложение по основните страни на същността, структурата и организацията на контролно-ревизионната дейност, да осветлят от съвременния позиции редица нейни проблеми, анализирайки и обобщавайки досегашния опит върху методологическата основа на марксистко-ленинската теория и политическите документи на нашата партия.

Актуалността на книгата се определя не само от обстоятелството, че тя идва да задоволи насъщни потребности на контролно-ревизионната практика. Преди всичко ценен е подходът в изследването, който се основава на подчертания стремеж да се разработят проблемите в рамките и през призмата на общополитическите задачи на партията на сегашния етап. Авторите се придържат плътно към най-новите партийни решения и постановки за преустройство на партийната дейност, като отчитат спецификата във функциите и методите на контролно-ревизионната работа. Сериозно достойнство на книгата е, че тази специфика се обвързва най-тясно с действието на общите принципи и норми на партийния живот, основава се върху тях, но в приложните й аспекти носи особеностите на онези по-ограничени задачи и по-конкретни подходи, характерни за контролно-ревизионните органи на партията.

Използван е значителен практически материал, който е послужил на редица места за важни обобщения и изводи.

Логическата структура на изследването предопределя до голяма степен навлизането в най-важните области на многоплановия и сложен процес на контролно-ревизионната работа. Без да се стремят към всеобхватност, авторите са достигнали до дълбоко проникване в сложните връзки на явленията, успешно са очертали техните качествени характеристики от съвременна гледна точка. В редица случаи са потърсили и подсказали (макар това да е недостатъчно) нови пътища и нови начини за усъвършенстване работата на контролно-ревизионните органи.

В първа глава се разглеждат основните етапи в развитието на контролните и ревизионните органи на Българската комунистическа партия. Проследяват се особеностите в техните функции през различните периоди. Характерно е, че още в първите години след създаването на контролно-ревизионните органи функциите им бързо се развиват, като постепенно излизат извън рамките на ревизионната дейност и започват да осъществяват контрол и върху нарушенията на Устава на партията. Тази тенденция получава пълно утвърждаване със създаването на единни специализирани органи на партията през 1966 г. — Централната контролно-ревизионна комисия, избрана от Деветия конгрес на партията, и окръжни и градски контролно-ревизионни комисии в организации с над 10 000 членове. Разширява се и се обогатява съдържанието на контролно-ревизионната дейност, усъвършенстват се методите и формите на контрола. Дванадесетият и Тринадесетият конгрес на партията определиха нови високи изисквания, които водят до утвърждаване на нов тип партиен контрол, с нови качествени характеристики и в контролно-ревизионната дейност.

Във втората глава се осветляват същността и структурата на дейността на контролно-ревизионните и ревизионните комисии. Обосновава се нейният политически характер. Характеризират се основните й черти, произтичащи от ленинските принципи за класовост, всеобхватност, системност, действеност и гласност на партийния контрол. Във връзка с тях се очертават функциите на контролно-ревизионните комисии и формите на тяхното осъществяване.

С вещина се анализират основните компоненти на контролно-ревизионната дейност — субект, цели, обект, предмет, сред-

---

Контролно-ревизионните органи на БКП, авт. колектив: Г. Бърдаров и др., С., Партиздат, 1986 г., 188 с.

Digitized by Google

ства, форми, методи и резултати. Особено място се определя на обогатяването на целите и предмета на работата на контролно-ревизионните органи, най-тясно свързани с борбата за запазване единството и издигане боеспособността на партията, за укрепване на партийната дисциплина и засилване активността и личния пример на комунистите.

С особено актуално съдържание е наситена **трета глава на книгата**, където обстойно се характеризират **основните направления и задачите на контролно-ревизионната дейност.** Обосновава се необходимостта от засилване борбата срещу нарушенията на партийната и държавната дисциплина и на социалистическата законност. Върху основата на натрупания опит се прави анализ на работата по главните направления — привличането към партийна отговорност на комунистите, извършили нарушения, и разгръщането на контролно-профилактична дейност.

До интересни обобщения достигат авторите, разглеждайки работата с жалбите и възраженията на наказани партийни членове, а също така с молбите, писмата и предложенията на трудещите се. Силно се утвърждава позицията да се търси не само справедливо решение на персоналните случаи, но и да се извлича от тях информация за настроенията и мненията на хората, за състоянието на нещата в различните сфери и звена. Изтъква се ролята на контролно-ревизионните и ревизионните комисии за усъвършенстуване на документацията в първичните партийни организации.

Четвърта глава е посветена на актуалните проблеми на **усъвършенстуването на стила, методите и организацията на контролно-ревизионната работа.** Извършено е правилно систематизиране на принципите като предпоставка за тяхното успешно прилагане в контролно-ревизионната практика. Поставен е акцентът върху съществени моменти, които имат важно значение в борбата срещу нарушенията. Направен е опит да се разработи технологичен модел на контролно-ревизионния процес, който и, кар и да е в определен смисъл типизираща схема, насочва към едно по-рационално търсене на конкретни технологии в тази специфична област. Отделено е внимание на взаимодействието и сътрудничеството на контролно-ревизионните органи с партийните комитети и с органите на социалния контрол, на съда и прокуратурата, с обществените организации.

Последната глава има обобщаващ характер. В нея се разработват актуални въпроси на **качеството и ефективността на контролно-ревизионната работа.** Характеризират се същностните черти и практическите измерения на качеството и ефективността, конкретизират се условията и факторите, влияещи върху тях, определят се критериите за оценка на резултатите от контролно-ревизионната работа.

В заключението на книгата авторите отбелязват, че тя е само едно начало на целенасоченото научноизследователско навлизане в същността на тази важна проблематика. Те изразяват очакването, в някои моменти може да срещнат възражения. Действително книгата дава повод за дискусия по редица проблеми. Но тя не само че не намалява нейната стойност, напротив, говори, че авторският колектив на първата по рода си научно-приложна разработка в тази област е навлязъл дълбоко в нейната проблематика и отправя предизвикателство за по-активна конкретна и целенасочена работа в бъдеще.

Може да се изрази увереност, че предложеното от Партиздат издание ще срещне положителен отзвук от дейците и активистите на контролно-ревизионната дейност на партията, ще допринесе за осъществяването от тях и за практическата реализация на целите и задачите, които определи Тринадесетият партиен конгрес в областта на контрола и на партийната работа изобщо.

Николай КОЛЕВ

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

ЗА ПАРТИЙНАТА ПРОСВЕТА

XIII КОНГРЕС НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

2—5 април 1986 година

В помощ на участниците в партийната просвета Партиздат пусна от печат в отделна книга материалите на Тринадесетия конгрес на Българската комунистическа партия. Книгата съдържа Встъпителното слово на генералния секретар на ЦК на БКП Тодор Живков пред конгреса; Отчета на Централния комитет на Българската комунистическа партия пред XIII партиен конгрес; Тезиси на XIII конгрес на БКП за работата на партията за социалното, икономическото и културното развитие на Народна република България през деветата петилетка (1986—1990 г.) и до 2000 година; Заключителното слово на генералния секретар на ЦК на БКП Тодор Живков пред XIII партиен конгрес, произнесено на 5 април 1986 година.

XXVII КОНГРЕС НА КОМУНИСТИЧЕСКАТА ПАРТИЯ НА СЪВЕТСКИЯ СЪЮЗ

25 февруари—6 март 1986 година

За да се подпомогнат участниците в партийната просвета, Партиздат публикува в отделна книга материалите на XXVII конгрес на КПСС. В нея са поместени: приветствената реч на генералния секретар на ЦК на БКП и председател на Държавния съвет на НР България Тодор Живков пред XXVII конгрес на КПСС под заглавие „Партията на Ленин проправя нови пътища"; Политически доклад на Централния комитет на КПСС пред XXVII конгрес на Комунистическата партия на Съветския съюз — доклад на генералния секретар на ЦК на КПСС Михаил Горбачов. В този доклад наред в другите раздели има специален раздел за резултатите от обсъждането на новата редакция на Програмата и изменения в Устава на партията; Резолюция на XXVII конгрес на КПСС по Политическия доклад на ЦК на КПСС; Програма на Комунистическата партия на Съветския съюз; „За основните насоки на икономическото и социалното развитие на СССР през 1986—1990 г. и до 2000 година" — доклад на председателя на Министерския съвет на СССР Николай Рижков пред конгреса. И накрая — реч на другаря Михаил Горбачов при закриването на XXVII конгрес на Комунистическата партия на Съветския съюз.

САМОКОНТРОЛЪТ — ПРАВО, ЗАДЪЛЖЕНИЕ И ОТГОВОРНОСТ ЗА ВНЕДРЯВАНЕТО НА НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКИТЕ ПОСТИЖЕНИЯ

Тази книжка на библиотека „Наръчник на контрольора" на Партиздат съдържа материали, в които се разглеждат проблеми на самоконтрола, за внедряването на научно-техническите постижения. Ускореното внедряване на тези постижения предявява нови изисквания към социалистическите обществени отношения, към подготовката и квалификацията на кадрите, към механизмите на управление и стопанисване. Опитът показва, че характерът на преобразованията в социално-икономическата сфера може да забави или да ускори хода на внедряването. В йерархията на управленските системи всяко звено е длъжно да се самоконтролира, т. е. да упражнява свой вътрешен контрол, да изпълнява задачите си и да постига необходимите резултати. Самоконтролът в трудовите колективи, при активната дейност на партийните ядра в тях, трябва да бъде едно от основните средства за осъществяване на самоуправлението на трудовите колективи. В настоящата брошура се обобщава опитът на районния КДНК, на Комитета за държавен и народен контрол на производствен принцип и на комисии за народен контрол в Кирковския район на столицата.

В ПАРТИЙНИЯ КОМИТЕТ Е ПРИСТИГНАЛО ПИСМО

Светозар Петрушков

Авторът, първи секретар на окръжния комитет на партията във Враца, разглежда работата на партийните комитети с писмата на трудещите се, като се спира на необходимостта комитетите да насочват своето внимание главно към проблемите, повдигнати в писмата, да се стремят във всяко едно от тях да виждат човека-труженик, строител на социалистическото общество. Той взема отношение по някои проблеми на анализа и обобщаването на съдържанието им, на устните заявления при личния прием на партийните дейци и тяхната роля за изучаване на общественото мнение.

Digitized by Google

ISSN 0204—8574

ГЕОРГИ ДИМИТРОВ

СЪЧИНЕНИЯ

Том 11

В този том са включени 59 произведения на Георги Димитров, написани от 24 юни до 2 ноември 1920 г. Това са негови доклади, статии, речи, слова, изказвания, реплики, окръжни директиви, позиви, конспекти за лекции и др. От тях 33 документа се публикуват за първи път. Времето, към което се отнасят тези съчинения, е изпълнено със сложни вътрешни и международни събития. От 21 май 1920 г. управлението на страната е в ръцете на самостоятелното правителство на Българския земеделски народен съюз начело с Александър Стамболийски. България продължава да е окупирана от войски на Съглашението, негова комисия контролира не само финансите ѝ, но фактически и цялата ѝ вътрешна и външна политика. Цензурата над печата все още не е вдигната. Несъстоятелната и политически вредна теория за самостоятелна селска власт поставя Стамболийски в конфронтация както с буржоазните и дребнобуржоазните партии, така и с Българската комунистическа партия (т. с.). Отношенията между двете най-големи политически организации се изострят особено по време на голямата и продължителна Транспортна стачка от края на 1919 и началото на 1920 г., а също и през следващите месеци. Отрицателното отношение на БКП (т. с.) и на Георги Димитров към БЗНС и неговото правителство е резултат не само на посочените причини, но и от някои доктринерски остатъци в партията от миналото. Това по-късно отбелязва и сам Георги Димитров пред Втората нелегална конференция на партията през 1927—1928 година.

През разглеждания период икономическото положение в света продължава да е нестабилно. Следвоенната икономическа криза, разразила се при условията на общата криза на капитализма, бавно се преодолява. Изострените класови борби на пролетариата и успехите на съветската страна водят до олевяване на най-съзнателните работнически среди и до възприемане на марксистко-ленинските идеи от тях. Образуват се нови комунистически партии. От 19 юли до 7 август 1920 г. в Петроград и Москва заседава Вторият конгрес на Комунистическия интернационал. Като ръководител на революционното профсъюзно движение Георги Димитров се грижи за организационното и идейното укрепване на професионалните съюзи, осъществява тесните им връзки с партията. В своите доклади, речи, заключителни слова пред конгресите на ОРСС и отрасловите профсъюзи, в директиви и други документи от това време той както и преди обръща особено внимание на стачните борби на работническата класа, като внася в теорията, стратегията и тактиката им някои нови моменти, продиктувани от новия стадий на развитието на капитализма в България. Георги Димитров и другите членове на комунистическата група към Софийския общински съвет използват умело трибуната на съвета, за да популяризират и прилагат оптималната програма на БКП (т. с.) и специално нейната общинска програма. Една от най-силните изяви на интернационализма на Георги Димитров и на цялата партия на българските комунисти е тяхната любов към съветската страна. В настоящия том са поместени редица документи, речи и изказвания на Г. Димитров, които отново илюстрират тази истина. В тома са публикувани и документи, които говорят за неговия дълбок патриотизъм, за неговата синовна обич и привързаност към българската работническа класа, към трудовия български народ, към родината, за чието социално освобождение се бори.

20700

Digitized by Google

Цена 0,35 лв.

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

PARTIEN ZHIVOT

ПАРТИЕН ЖИВОТ

17

СОФИЯ, НОЕМВРИ 1986 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 17 ноември 1986 LIIXXX гнпрог

ISSN 0204—8574

СЪДЪРЖАНИЕ

Уводна — Отчетите и изборите в селскостопанските организации . 3

КАЧЕСТВЕНО ПРЕУСТРОЙСТВО В ПАРТИЙНО-ОРГАНИЗАЦИОННАТА РАБОТА

Ф. Генов — Партиен секретар от нов тип 7

Актуални диалози

Д. Радева — Тогава, когато е нужно 15

Диалогът: партийна теория — практика

Х. Карагьозов — С повелята на съвременните потребности . . . 23

Опит и проблеми

М. Илиева — Продължаването на традицията не е повторение . 28

В. Сотирова, И. Видев — Подходът ни в обучението на новоприетите комунисти 34

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

П. Стамов — С политическа отговорност за качествено нов растеж . 37

Н. Ангелов — Комунистите — в авангарда на борбата за високо качество 45

Техническият прогрес — младежка територия

Д. Евтимов — Силата на Комсомола е в партийното ръководство 50

Д. Гъндев — Простор за мисли и творчество 57

Г. Бояджиев — Нашите главни проблеми 62

П. Дионисиев — За да можеш, трябва да знаеш 66

Digitized by Google

ИДЕОЛОГИЧЕСКА ПОЛИТИКА И ПРАКТИКА

Й. Гаврилов — Патриотичното възпитание — неотменна партийна грижа 70

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Е. Тарасов — Главните направления на преустройството . . . 75

ОЧЕРЦИ, РАЗКАЗИ, ФЕЙЛЕТОНИ

К. Калчев — Лист отбрулен 83

ПРЕГЛЕД НА ПЕЧАТА, ОТЗИВИ, РЕЦЕНЗИИ

Й. Хаджиев — Стопанинът в активна позиция 88
С. Ангелова — Винаги актуален и важен проблем 90
Б. Ангелов — Вестник „Пиринско дело“ и борбата за внедряване на научно-техническите постижения 93

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

Й. Кръстев (главен редактор), **Г. Бърдаров, Г. Ванев, А. Веселинов, К. Димов, Д. Димчев, К. Иванов, Н. Иванов** (зам.-главен редактор), **М. Илиева, Д. Кралев, С. Кръстев** (първи зам.-главен редактор), **Д. Петков** (зам.-главен редактор), **И. Рачев, П. Стамов, Д. Станоев, П. Трендафилова, Й. Хаджиев, Г. Цонков.**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП, ул. „Московска“ 7. Тел. номератор 84-01.

Дадена за набор на 11. XI. 1986 г. Подписана за печат на 27. XI. 1986 г.
Тираж 55 000. Формат 70×108/16. Обем коли 6.
Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,35 лв.

ДП „Димитър Благоев“ — София, ул. „Ракитин“ № 2, тел. 46-31.

Digitized by Google

ОТЧЕТИТЕ И ИЗБОРИТЕ В СЕЛСКОСТОПАНСКИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ

Приключиха отчетите и изборите на органите за самоуправление в по-голямата част от бригадите и предприятията. Опитът показва, че трайната, последователна и целенасочена работа на партийните комитети и първичните партийни организации за укрепването на трудовите колективи, за съчетаването на личните с колективните и обществените интереси е решаващо условие за издигането на първичния и основния трудов колектив като стопанин на социалистическата собственост. Задълбочената партийно-организационна и масовополитическа работа даде възможност да се демонстрира на проведените събрания високо равнище на съзнание и чувство за отговорност, за ефективно функциониране и динамично развитие на производствено-стопанските единици.

Предстои провеждането на отчетно-изборната кампания в селското стопанство като етап от осъществяването на партийната задача за разгръщането на трудовата демокрация и утвърждаването на самоуправлението на колективите. Тя е благоприятствувана както от опита, който общинските комитети на партията вече имат, така и от дългогодишната практика по прилагането на примерния устав на АПК, съхранил най-добрите черти на кооперативната демокрация.

По-нататъшното динамично развитие на селскостопанското производство на основата на ускореното внедряване на постиженията на научно-техническия прогрес и постигане на нов качествен растеж може да се осъществи, като се издига на още по-високо равнище демократичното начало и се създават условия за по-пълно прилагане принципите на самоуправлението. С това ще се постигне цялостно преустройство в организацията и начина на действие на трудовите колективи и ще се създадат условия за пълна еднопосочност на техните интереси като стопани на социалистическата собственост с интересите на обществото.

Безспорно това ще доведе до по-широко разгръщане на инициативата, творчеството и отговорността на кадрите за постигане на по-високи производствени и икономически резултати. Изключителното значение на самоуправлението предопределя и необходимостта от засилване работата на партийните органи и организации и по-конкретно на тяхното ръководно въздействие при провеждане на отчетите и изборите на органите за самоуправление.

Големите задачи, които сега се поставят пред селското стопанство за неговия растеж на качествено нова основа, изискват да се извърши

Digitized by Google

решително преустройство в цялостната организация и управление на труда и производството, да се издигне на по-високо равнище ролята на субективния фактор главно в бригадата като основна социално-икономическа и производствена единица. Това налага отчетно-изборната кампания на ръководните кадри в бригадите да се превърне във важно политическо събитие, в конкретна практическа стъпка за утвърждаване с положителни резултати на тяхната юридическа и финансова самостоятелност.

В процеса на подготовката на събранията партийните комитети и организации трябва да съсредоточат вниманието си към няколко задачи: преди всичко да извършат широка масовополитическа работа и с пределна яснота да се разяснят на трудовите колективи новите моменти, права и задължения, които произтичат за всички членове и за колективите като цяло в условията на действието на Кодекса на труда и другите партийни и правителствени документи, свързани с принципите на самоуправлението. Да им помогнат да разберат и правата, и растящата си отговорност да развиват и увеличават производството, да издигат ефективността му на базата на нови технологически и технически решения. Много важно е да насочат ръководствата да подготвят задълбочен критичен анализ и оценка на резултатите, на основата на които ще се направят изводи и ще се набележат насоки за бъдещата работа. За успешно изпълнение решенията на Тринадесетия конгрес този подход ще позволи да се открият както положителните, така и отрицателните страни в работата на колективите, техните носители, мястото и ролята на ръководните кадри за постигането на съответните резултати.

При подготовката на събранията решително трябва да се преодолеят бюрократичният подход и шаблонът в работата, за да не останат те чисто формална отчетническа кампания, а да поставят реална основа и изходно начало за бъдещата работа на трудовите колективи, за повишаване на тяхната трудова и управленска активност, която ще доведе и до по-високи производствени резултати. Затова именно отчетно-изборната кампания трябва да стане сигнал, критерий и изискване за пълно мобилизиране на силите на трудовите колективи, като цялата им работа се подчини на постановките за нов качествен растеж на икономиката. От това как ще се разработят материалите, каква ще бъде активността при обсъждането, как ще се ангажират умът и творческите сили на колективите за изпълнението на задачите ще проличи тяхната политическа зрялост, чувството им за отговорност като стопани на социалистическата собственост. Оттук произтича и необходимостта за обстановка на отговорност, принципност и деловитост.

●

В селскостопанските организации и бригадите изборът на колективните органи за управление следва да се осъществи в съответствие с Кодекса на труда и устава на АПК. По същество за селското стопанство не става дума да се изгражда нова система на колективни органи за управление, а да се осъвременят техните функции и да се рационализира тяхната дейност в съответствие с новите им права, задължения и отговорности, продиктувани от решенията на XIII конгрес на партията, относно ролята на трудовите колективи в условията на самоуправлението. Висшият орган на управление в бригадата — общото събрание, а на АПК — делегатското събрание, досега приемаше плановете и отчетите, разглеждаше въпросите, свързани с натуралните и паричните възнаграждения и други. На практика той не участвуваше пряко, непосредствено и пълно в управлението на производството, в работата

Digitized by Google

му имаше формализъм. Сега тези колективни органи ще решават всички важни въпроси и ще носят пълна колективна отговорност по отношение планирането и управлението на производството, избора на ръководните кадри, крайните резултати от дейността на трудовия колектив и свързаното с тях равнище на заплащане на труда, социалните придобивки и др. Специфичното за бригадните съвети в селското стопанство е, че освен всички други функции, свързани непосредствено с работата на трудовите колективи, те ще изпълняват и редица социални задачи в съответното селище или селищна система. Това още повече повишава тяхната отговорност не само пред производствения трудов колектив, а и пред цялото население, което живее на територията на бригадата.

Големите права и отговорности, които се предоставят на бригадните съвети и на управителните съвети на АПК, изискват в техните състави да бъдат избрани не само висококвалифицирани ръководни стопански дейци, а и опитни участници в производството, новатори, хора принципни, подготвени и готови да отдадат изцяло своето умение, труд и способности за решаването на настоящите големи задачи. Не трябва да забравяме, че от трудовите колективи в селското стопанство и от техните органи за самоуправление зависят трапезата и благоденствието на българския народ.

Отговорен момент в подготовката на събранията е подборът на ръководните кадри и членовете на колективните ръководни органи. Това за нашата партия не е нещо ново. Общинските партийни комитети и първичните организации имат опит в работата с номенклатурните кадри, на редица места с успех се прилага конкурсното начало. Това до голяма степен спомага за бързата ориентация, за точното оценяване на качествата, за да се излезе пред трудовите колективи с обосновани предложения. Най-важното в тази обосновка е доколко личностните качества отговарят на новите високи критерии и изисквания. Сега са необходими преди всичко зрели, инициативни и делови кадри, мислещи, знаещи и можещи, със силен заряд от нови идеи, готови да поведат трудовите колективи за последователното и ускорено внедряване на постиженията на научно-техническия прогрес и на тази основа да се постигнат високи темпове на икономически растеж и ефективност на селскостопанското производство. Да умеят да работят с хората, да полагат грижи за социалното развитие на колектива, да осъзнават политическия смисъл на стопанската дейност. Освен това чрез партийния контрол трябва да се проявява още по-голяма взискателност за преодоляване на допусканите слабости от някои ръководители — мудност и примиренчество при решаването на важни въпроси, несъобразяване с мнението на другите, преследване за критика, отчужденост от колектива...

В селското стопанство в момента работят над 21 хиляди специалисти с висше и 36 хиляди със средно специално образование. Това представлява един значителен кадрови потенциал, който при правилно насочване и използване може да реши ускореното внедряване на научно-техническия прогрес. Тук е мястото на партийните комитети и партийните организации да подберат и предложат за избиране на възловите и отговорни места най-подготвените и изявени кадри, които да бъдат насочени предимно за непосредствено ръководство на производството в бригадите.

●

Подготовката и провеждането на отчетно-изборната кампания в бригадите и селскостопанските организации е началото на един от важ-

Digitized by Google

ните етапи на социалистическото самоуправление. По-нататък основната и решаваща дейност, както и отговорността за развитието на производствено-стопанската единица се пренасят в трудовия колектив.

Изискването за развитието, усъвършенстването и утвърждаването на самоуправлението като висша форма на социалистическа демокрация определя изключително важното място и отговорната роля на партийните комитети и организации в този процес. Пред тях сега стоят нови задължения, свързани с повишаване на ръководната им роля по отношение на качествено новите функции и задачи на трудовите колективи. Опитът в партийната работа трябва да се разпространява и обогатява. Един от критериите при оценката за работата на комунистите е тяхната активност и инициативност при провеждането на стратегията на партията в тази кампания и при прякото им участие в работата на органите за управление. Комунистите, избрани в колективните органи за управление, трябва да бъдат образец на компетентност и деловитост. Със своя пример да увличат членовете на колектива, за да може като истински стопани да обсъждат, решават и изпълняват поставените пред тях задачи за ускорено и интензивно развитие на селското стопанство на основата на върховите постижения на научно-техническата революция, за осъществяването на качествено новия растеж. В центъра на партийната работа трябва да стои отговорната задача за укрепването и правилното функциониране на колективните органи. Чрез тях ще се утвърждават качествено новите принципи за управление на икономиката и най-правилното използване на предимствата на самоуправлението за ускореното внедряване на постиженията на научно-техническия прогрес и на тази основа ще се постигат високи темпове на икономически растеж, подобряване качеството на продукцията, по-нататъшно социално развитие на трудовите колективи.

Предстоящата кампания е дело голямо, дело отговорно, дело партийно. Извън нея не бива да остава нито един от субектите на нашата политическа система, в нея следва да бъде ангажиращо привлечен всеки член на трудовия колектив. Това са дни на равносметка, дни на поемане на нови по-високи задължения, когато партийните комитети и организации в пълна мяра следва да изявят качествата си на политически стопани. От това как ще бъде организирана и проведена отчетно-изборната кампания, какви условия ще се създават за пълната реализация на самоуправлението в голяма степен зависи на какви основи ще бъде поставено и какво развитие ще има селското стопанство през следващите години.

Digitized by Google

КАЧЕСТВЕНО ПРЕУСТРОЙСТВО В ПАРТИЙНО-ОРГАНИЗАЦИОННАТА РАБОТА

ПАРТИЕН СЕКРЕТАР ОТ НОВ ТИП

проф. д-р ФИЛИП ГЕНОВ

1. ПАРТИЙНИЯТ СЕКРЕТАР — СПЕЦИФИЧЕН ТИП ЛИЧНОСТ

Тринадесетият конгрес на Българската комунистическа партия предяви изискването да се **изгражда нов тип ръководители.** Това не е случайно. Грандиозната програма, която разработи конгресът, за социалното, икономическото и културното развитие на Народна република България през деветата петилетка (1986—1990 година) и до 2000 година, изисква значително преустройство както на изпълнителските, така и на ръководните кадри. Успешната реализация на партийната програма зависи в най-голяма степен от ръководителите. Необходимо е, както се посочва в материалите на конгреса: „В кадровата работа на преден план да бъде задачата за **изграждане на нов тип ръководители,** които активно съдействуват за осъществяване на научно-техническата революция."[1] Посочват се и онези качества на ръководните кадри, които имат най-важно значение на настоящия етап от общественото ни развитие. Това са: „висока идейност, политическа зрелост, деловитост и добре развито технологическо мислене, самостоятелност, скромност, единство между думи и дела, честност, откровеност и справедливост. Решаващо значение придобива умението да се общува с хората, да се зачитат вижданията, интересите и правата им."[2]

Тези качества са добро огледало за всеки ръководител, за да вижда и оценява собствените си качества и готовността си да отговори на новите партийни изисквания. Те са модел от качества, който има различна йерархична структура за ръководните кадри, работещи в различните сфери на обществения живот. Те не изчерпват всички качества, които са необходими на ръководните кадри в следконгресните условия. По-нататъшното обогатяване и диференцирано развитие на посочения модел е задача преди всичко на научните работници и особено на тези, които работят по проблемите на психологията на управлението и на политическата психология.

Партийният секретар е една от най-важните ръководни фигури не само в партията, но и в обществото. От неговите качества и социалната му активност в голяма степен зависи не само активността на партийното бюро, на отделните комунисти, на първичната организация, но и на държавните, стопанските и обществените организации. Това обяс-

[1] Тезиси на Тринадесетия конгрес на БКП..., Партиздат, 1986, с. 85.
[2] Пак там, с. 85.

Digitized by Google

нява и проявения интерес от научни работници и специалисти от практиката към личността на партийния секретар.

Изследователският подход изисква чрез анализ на развитието на партията да се установява насоката за развитието на партийния секретар. Развитието на партията е базисът, върху който трябва да се формира теоретическият модел на неговата личност. Това е изпреварващият, т. е. моделът на бъдещия портрет на партийния секретар.

Изпреварващата подготовка на партийните секретари е необходимо условие за ускореното развитие на Комунистическата партия. Прогностичният модел от качества на секретаря е комплексен. Той се състои от отделни модели на групи качества, които съответствуват на неговите партийни функции. Разширяването на функциите на първичните организации води до разширяване и на функциите на техните секретари. Те от своя страна предявяват и допълнителни изисквания към техните качества.

Постановката на Тринадесетия конгрес, че трябва: „Специално внимание да се обърне на изследването на протичащите в партията нови процеси, на влиянието на научно-техническата революция върху формите, методите и стила на партийно ръководство, на съвременните фактори и критерии за повишаване ефективността на партийната дейност"[1], с пълна сила се отнася до използването на изследователския подход в изучаване личността на партийния секретар в съвременните условия. Наши изследвания показват, че за глобалната структура на качествата на секретаря водещо значение имат **политическите качества.**

За изпълнение на функцията на секретаря като организатор на дейността на партийното бюро се отдава най-голямо значение на организаторските качества; неговата политическа отговорност за качеството на продукцията на предприятието изисква да притежава професионална компетентност; като създател на творческа атмосфера в партийната организация и трудовия колектив от него се изискват принципност, честност и справедливост; като политически отговорно лице за ускореното внедряване на върховите постижения на научно-техническия прогрес се изисква на първо място информираност за тенденциите на техническия прогрес в света и в предприятието. Авторитетът на партийния секретар се определя в най-голяма степен от умението му да работи с хората. Многостранността във функциите му обуславя многостранността на неговите качества. За всяка една, наред с глобалните качества, са необходими и специфични. Те осигуряват способността на партийния секретар за изпълнение на съответната функция. В тяхната структура съответна група има определяща роля. Ето защо при изучаване личността на партийния секретар не може да се подхожда само от един аспект, а трябва да се вземат предвид всичките му основни социални отношения, в които той встъпва в процеса на изпълнение на основните си партийни функции.

Партийният секретар като тип ръководител съчетава у себе си особеностите на труда на специалиста, организатора, творческия работник, педагога и политическия деец. Съвсем естествено е, когато се преценява коя и да е от посочените видове дейности, да се оценява спрямо изискванията, които тя предявява към него. Освен това партийният секретар е тип политически ръководител. Но той също е различен за различните предприятия, квартални организации, войскови поделения и т. н. Ето защо при изследване личността на партийния секретар е необходимо наред с подхода за неговото изследване като цялостна личност да се използва и диференцираният подход за изследване на отделните подструктури от качества, които са му необходи-

[1] Тезиси на Тринадесетия конгрес на БКП..., Партиздат, С., 1986, с. 91.

Digitized by Google

ми за изпълнение на различни основни партийни функции. Този подход дава възможност да се разкрие не само богатството на качествата на секретари, работещи в различни сфери, но дава възможност да се подхожда диференцирано към тяхната подготовка. Богатството на функциите на партийния секретар изисква и съответно богатство от научни знания, практически умения, навици и социален опит за тяхното изпълнение.

Специфичните функции на партийния секретар определят и специфичната структура от качества. Нещо повече, такива различия се наблюдават и при неговата дейност като организатор на партийното бюро, като политически отговорен за подобряване на качеството, за създаване на творческа обстановка в първичната организация и трудовия колектив, за внедряване върховите постижения на научно-техническия прогрес и други. Различия се наблюдават и в структурата на другите компоненти на личността му (потребности, интереси, активност, ценностни критерии, мотиви и други). Този подход дава основание да се изучава, да се формира и да се оценява партийният секретар като специфичен тип личност на ръководител.

Личността на партийния секретар трябва да се изучава не само в нейната многоликост, но и в нейното динамично проявление. Например структурообразуващата функция на личността му е политикоръководната. Тя определя и нейната политикоръководна структура. Но ако трябва да се оцени партийният секретар като идеологически деец, то тогава на преден план ще излязат неговите идеологически качества. Така е и като организатор, като производственик, като стопански деец и т. н. Както функциите на личността, както нейната активност, така и активизацията на определена структура от качества е в зависимост от целите, задачите и условията, при които ще действува дадена личност. В един момент водещо значение имат специалните, в друг — идеологическите, в трети — възпитателните, в четвърти — комуникативните и т. н. В тези моменти водещите качества в най-значителна степен определят физиономията на съответния ръководител. Налице е взаимодействието между отделните структури от качества. Например организаторските качества помагат да се изявяват по-добре идеологическите, политическите, възпитателните, специалните и т. н. И обратното. Те на свой ред подпомагат изявата на организаторските.

Когато се анализира и оценява дейността на партийния секретар, трябва да се търси и оценява винаги и ефектът от неговите идеологически и политически качества.

Диалектическият подход при изучаване личността на партийния секретар предполага да се има предвид както етапът на общественото развитие, така и спецификата на условията, при които изпълнява своите партийни функции.

2. НЯКОИ ОСОБЕНОСТИ НА ПОЛИТИЧЕСКАТА ФУНКЦИЯ НА ПАРТИЙНИЯ СЕКРЕТАР

Системообразуващите качества в структурата от качествата на партийния секретар са политическите. В своята същност той е политически деец. Това го отличава от ръководителя на стопанското звено. Възниква въпросът — има ли и в какво се състоят особеностите на политическата функция на партийния секретар в условията на научно-техническата революция?

Отговор на този въпрос дават Тезисите на Тринадесетия конгрес на БКП. „В условията на съвременната научно-техническа революция първичните партийни организации са призвани да водят трудовите ко-

Digitized by Google

лективи към непрекъснато разкриване на новите и перспективни тенденции в развитието, да мобилизират силите и енергията им за планомерно обновяване на технологиите и на продукцията. Тяхната отговорност е политически да осигуряват развитието на научно-техническия прогрес. Как те подемат новостите, как защитават, подпомагат и стимулират творчеството, как премахват бюрократичните прегради пред научно-техническите постижения, как работят за формирането на класово-партийната позиция — ето това са основните съвременни показатели за измерване ефективността на тяхната дейност."[1] От първичната организация се изисква чрез политическите и другите средства за партийно въздействие да се осигури развитието на научно-техническия прогрес. В настоящия етап от нашето развитие водещо значение в държавната политика има научно-техническият прогрес. От него в най-голяма степен зависи изпълнението на главното в политиката на партията — подобряване на народното благополучие и многостранното развитие на личността. Тези партийни изисквания към дейността на първичните организации са по същество изисквания и към техните секретари. В този смисъл системообразуваща група от качества в цялостната структура на личността на партийния секретар на настоящия етап от нашето развитие трябва да са неговата информираност за световните научно-технически и организационно-управленски постижения в отрасъла, пригодността му за създаване политически условия за тяхното внедряване, умението му да формира творческа обстановка за рационализации и нововъведения в технологията, техниката, организацията и управлението на производството в съответствие с най-прогресивните тенденции и технологическо мислене.

Необходимо е да се има предвид спецификата на проявление както на политическия подход, така и на политическата дейност на партийния секретар в условията на научно-техническата революция. Тя намира израз в следното:

ПЪРВО, умение на партийния секретар да създаде обстановка в първичната организация, а чрез нея и в трудовия колектив за формиране на идейна убеденост у комунистите и безпартийните, че само чрез ускорено внедряване на върховите постижения на научно-техническия прогрес може да се получи ускорено повишаване на тяхното благосъстояние и да се създадат по-благоприятни условия за развитието и реализацията на техните способности.

ВТОРО, умение да се привлекат, организират и мобилизират комунистите и безпартийните в изработването на конкретна, реална, понапрегната програма за интензивно развитие на стопанското звено чрез разкриване на вътрешните резерви и чрез най-ефективно използване способностите на човешкия потенциал, средствата и помощта, които се предоставят от висшестоящата стопанска организация.

ТРЕТО, постоянна грижа и умение да съдействува за професионалната подготовка на комунистите, за да са в състояние да вървят начело на борците за внедряване на върховите постижения на техническия прогрес.

ЧЕТВЪРТО, чувство към новото и умение да създава обстановка за разгръщане на инициативата и творчеството не само на комунистите, но и на безпартийните за достигане и надминаване на световните постижения. Способност и готовност да ги подкрепя в преодоляването на бюрократичните и консервативните прегради пред научно-техническия прогрес в съответното стопанско звено.

ПЕТО, поемане инициативата и отговорността за поставяне начело на трудовите звена или на съответните видове длъжности кадри, кои-

[1] Тезиси на Тринадесетия конгрес на БКП..., Партиздат, 1986, с. 81.

Digitized by Google

то са способни творчески да мислят в условията на научно-техническото развитие и внедряване на неговите върхови постижения. Необходими са кадри, които компетентно и качествено да действуват, амбициозни в научно-техническото търсене, готови на разумен риск, небоящи се от трудностите, готови да се отдадат на борбата за ускорено научно-техническо развитие на своето предприятие. Научно-техническият прогрес изисква не само преустройство на досегашните кадри, но и създаване на нови. Няма нищо чудно, че на много нови кадри трябва да се поставят по-големи пагони, отколкото са пагоните на някои от досегашните, и то с многогодишна практика.

ШЕСТО, взискателност към себе си и другите и поемане инициатива за своевременно търсене на политическа отговорност от комунистите, ръководителите и безпартийните за неактивно участие в обновителния процес.

СЕДМО, разбира се, не на последно място, от партийния секретар се изисква желание да се учи и със своя пример в професията да показва образец на нов тип специалист, нов тип ръководител. Със своя личен пример в труда, със своето майсторство, с професионалната си информираност и новаторство да увлича и вдъхновява останалите труженици.

Стопанският ръководител е непосредственият отговорник за изработване и реализиране на програмата за интензивно развитие на стопанското звено. Партийният секретар посредством партийната организация е политически отговорник за изработване и реализиране на тази програма. Той отговаря за духа, организираността, дееспособността и мобилизационната готовност на партийния и трудовия колектив в битката за научно-технически прогрес. Всичко това изисква от него да се осигури необходимата информираност за световните научно-технически постижения и за отрасъла, да е наясно за пътищата на тяхното внедряване, да знае каква ще е тяхната икономическа и човешка ефективност. Трябва да се има предвид, че като политически ръководител той предвожда комунисти и безпартийни на щурмуване и внедряване световните научно-технически постижения. Това е главният лост в многостранните аспекти в партийната политика за решаване проблемите на ускореното социално-икономическо развитие на страната. Политическият подход изисква проблемите на научно-техническото развитие да са в центъра на дейността на цялата партия и на целия народ. Успехите във вътрешната и външната политика на партията зависят в голяма степен от успехите в ускореното извършване на научно-техническата революция. След Февруарския пленум на ЦК на БКП (1985г.) и особено след Тринадесетия конгрес на БКП е необходимо да се промени начинът и на политическото мислене както на стопанските ръководители, така и на партийните секретари. Това се отнася не само до стопанските, но и до държавните, и до партийните ръководители.

Не става дума да се противопоставят „най-добре професионално подготвените“ и „най-информираните“ комунисти на другите, които не са като тях подготвени, и особено на тези, които не се примиряват от постигнатото, а непрекъснато са устремили погледите си към световните постижения. В техническото и технологическото развитие на страната партията се опира и ще се опира предимно на този свой предан на социализма научно-технически отряд. Нашата страна разполага с всеотдайни на социализма, висококвалифицирани специалисти. Българската комунистическа партия следва указанията на В. И. Ленин за използване и полагане грижи за специалистите, че трябва „да пазим като зеницата на окото си всеки специалист, който работи добросъвестно, компетентно и с любов“[1].

[1] В. И. Ленин, Събр. съч., т. 44, с. 339.

Digitized by Google

Едно от най-важните изисквания при подбора на секретари на първични партийни организации особено в сферата на промишлеността в условията на научно-техническата революция трябва да бъде и умението не само да работят със специалистите, но и готовността им да вървят в челните редици на творците на научно-техническия прогрес и способните бързо и ефективно да внедряват неговите постижения в практиката. Това е една от особеностите на партийния секретар от нов тип.

3. ПАРТИЙНИЯТ СЕКРЕТАР — ОРГАНИЗАТОР, СПЕЦИАЛИСТ

В практиката продължава да битува разбирането, че за да си добър партиен секретар или друг вид ръководител, е напълно достатъчно да си добър организатор. На Февруарския пленум др. Тодор Живков заяви: „Управленската дейност в новите условия изисква все по-голяма **професионализация**, все повече **знания** за дадения отрасъл."[1] Ето защо теорията за организационния работник като „дялан камък", който става навсякъде, следва не само да се отрече, но и да не се допуска в практиката. Не може да се ратува за такава организационна подготовка, която да подготви ръководители за всички сфери и за всички равнища. Това особено се отнася до ръководители на най-низовите звена. От тях се изисква не само да организират, но и да показват на ръководените как се извършва едно или друго практическо действие. От партийния секретар се изисква да организира дейността на партийното бюро и на първичната организация в съответствие с изискванията на научно-техническата революция. В Тезисите на Тринадесетия конгрес на БКП се посочва, че най-важната вътрешнопартийна задача сега е: **„съдържанието, формите и стилът на партийната работа да се привеждат в съответствие с изискванията на научно-техническата революция, у комунистите да се изграждат качества, добродетели и критерии, които да позволяват на партията да върви начело на обновителните процеси и в базата, и в надстройката..."**[2] Тази партийна постановка не само изисква да се изведе на по-преден план научно-техническата подготовка на комунистите, но и на партийния секретар. Това положение следва да се приема като естествено и закономерно. Засега слабото място в дейността на партийните секретари е неумението им да преустроят партийната работа в съответствие с научно-техническата революция. Ето защо върху тяхната научно-техническа подготовка следва да се постави ударението. Това се отнася и за подбора им.

Разбира се, много са факторите, които влияят при избора на един секретар на дадена партийна организация. Главното е каква е тенденцията, а не какви да са изключенията. Трябва да се върви едновременно по два пътя. На кадрите с добър политически и организационен опит да се осигури научно-техническа подготовка. На изявените специалисти и носители на научно-техническия прогрес да се осигури политическа и организационна подготовка. Важното е да се разбере, че сега за партийния секретар е нужно да бъде компетентен поборник на научно-техническия прогрес. В същото време той притежава и онзи минимум от знания и умения, които са му необходими да организира дейността на бюрото. Въпросът сега е не да противопоставяме организатора на специалиста, а да направим организатора специалист, а специалиста — организатор. От такъв тип партиен секретар се нуждаят сега първичните организации.

---

[1] Т. Живков, За някои нови виждания и подходи в разработването и провеждането на научно-техническата политика на НРБ, Партиздат, с. 129.

[2] Тези на Тринадесетия конгрес на БКП..., Партиздат, 1986, с. 81.

Digitized by Google

4. НЯКОИ ОСОБЕНОСТИ НА ОРГАНИЗАТОРСКАТА ДЕЙНОСТ НА ПАРТИЙНИЯ СЕКРЕТАР В УСЛОВИЯТА НА НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКАТА РЕВОЛЮЦИЯ

Необходимо е и ново виждане за съдържанието, структурата, формите, стила и видовете организаторска дейност на партийния секретар в условията на научно-техническата революция. Със своите организаторски качества той би следвало преимуществено да използва организационните форми и средства за повишаване убедеността на комунистите в предимствата на определени видове технологии, техника и форми на организация и управление. Със своята организаторска дейност секретарят трябва да насочва творческата енергия на партийните членове за обновление както на базата, така и на надстройката. Със своя пример като познавач и като специалист, способен да извършва конкретни действия в съответствие с най-високите научно-технически постижения, той по-уверено ще насочва дейността на първичната организация в този обновителен процес.

Няма организационна работа сама за себе си. Така е и с организаторската работа на партийния секретар. В съвременните условия тя следва да е предимно насочена към изпълнението на главната задача на дадения етап в нашето развитие — коренно обновление на базата и надстройката в съответствие с научно-техническата революция.

Успехът на организационната дейност зависи не само от нейните форми и средства, а преди всичко от нейното съдържание. Нещо повече, работата по създаване на научни и научно-приложни продукти на световно равнище, по внедряване на върховите постижения в технологиите, техниката, организацията и управлението изисква да се използват нови организационни форми и средства. Например за контрол, проверка и оценка на изпълнението могат да се използват технически средства. Това се отнася и до разясняване на задачата, до разпространяване на челния опит и т. н.

С успешното решаване на задачите по внедряването на върховите постижения на научно-техническия прогрес и постигане на многократно по-висока производителност на труда и добро качество ще намалее специфичната организаторска дейност на първичната партийна организация. Тогава ще се засили нейният относителен дял в организиране свободното време на трудещите се и в тяхната квалификация и преквалификация. Засега главното в организаторската работа на партийния секретар е и си остава не само да действува, но да формира такъв организационен климат в първичната организация и трудовия колектив, че да се осигури колкото се може по-бързо и по-успешно реализиране на програмата за интензификация на производството в съответното трудово звено.

5. САМОУПРАВЛЕНИЕТО В ТРУДОВИЯ КОЛЕКТИВ ПРЕДЯВЯВА ДОПЪЛНИТЕЛНИ ИЗИСКВАНИЯ КЪМ ПАРТИЙНИЯ СЕКРЕТАР

С разширяване на демократизма и особено със засилване на самоуправлението нараства отговорността на трудовия колектив. Увеличават се неговите права и отговорности като стопанин на социалистическата собственост, като важно икономическо и политическо звено в страната. Нараства ролята и на политическото ядро на колектива — партийната организация. Увеличават се изискванията към секретаря като идеологически деец, като политически ръководител, организатор и политически стопанин, отговорен за възпитанието, мобилизацията и социалните проблеми на хората. На преден план излиза дейността по преустройство и подготовка на човешкия потенциал не само като специалисти, но преди всичко като идейно убедени и политико-

Digitized by Google

управленски активни в решаване на стопанските и социално-битовите задачи на трудовия колектив. Инициативата, самодейността, дисциплината и чувството за отговорност у всеки труженик придобива особена важност в обстановката на самоуправлението на трудовия колектив. Това налага да се повишава управленската култура на всички труженици. От партийния секретар сега се изисква не само в по-голяма степен чувство за политическа отговорност, но и знания по организация и управление, по психология и педагогика, за да разгръща инициативата и творчеството на комунистите и безпартийните. Засилва се общественото начало в управлението на предприятието и ръководството на трудовия колектив. Всичко това обуславя изисквания за допълнителни качества на партийния секретар. Те също го характеризират като секретар от нов тип.

6. ЗА МНОГОСТРАННО РАЗВИТИЕ НА ПАРТИЙНИЯ СЕКРЕТАР

Както вече се посочи, в новите условия на научно-техническата революция са необходими партийни секретари от нов тип. Това се отнася не само до промените в йерархичната структура на техните качества или до формиране на нови, а и до промените във всички останали компоненти на психологическата структура на личността им. Например интелектът на партийния секретар следва да се обогати с нов, наречен научно-технически. Промени следва да настъпят в съдържанието на неговия политически, идеологически и организационен интелект. С една дума — знанията, уменията, способността за създаване на нови знания и умения и за оптимална регулация в партийните и другите социални отношения изискват обновление и обогатяване на интелекта на секретаря на първичната организация.

От обновление се нуждаят и потребностите на партийния секретар като секретар. Например той има потребност от нови научно-технически знания и умения, от нови знания за научно-техническата политика на партията и на международната научно-техническа политика. Потребност от нови знания има и за организацията и управлението на научната и приложната дейност и за особеностите на трудовите колективи в условията на самоуправлението и т. н. Промени се формата на задоволяване на потребността от контакти и тяхното съдържание.

Развитието на личността на партийния секретар е невъзможно без развитието и задоволяването на неговите секретарски потребности. От обновление се нуждае и системата от ценностни критерии на партийния секретар. Отношението, поведението, дейността и резултатите от тях спрямо задачите на научно-техническия прогрес в трудовото звено стават едни от най-важните критерии за самооценка и за оценка на другите. Това е до голяма степен и основният критерий за оценка на равнището на политическата, идеологическата и нравствената съзнателност на комунисти и безпартийни. Отношението към научно-техническия прогрес и социалистическата собственост се превръща в своеобразно ядро на системата от ценностни критерии не само за партийния секретар, но и за всеки комунист и за всеки гражданин на страната.

Необходимо е обновление на съдържанието на секретарските функции и на различните видове партийна активност. От промени в съдържанието и формите на проявление се нуждаят и чувствата на партийния секретар. Необходимо е на по-високо равнище да се проявява другарството. Обновления следва да настъпят и в останалите компоненти на психологическата структура на личността на партийния секретар: интересите, мотивите, функциите и видовете активност. Не е възможно

Digitized by Google

да се формира партиен секретар от нов тип, ако не се въздействува целенасочено и организирано за извършване на промени в съответствие с изискванията на научно-техническата революция. Необходимо е не ограничено, а едно по-широко виждане върху личността на партийния секретар. Нейното развитие не се изчерпва само с развитие на качествата. Налага се в партийните школи и курсове чрез знанията, които се преподават, уменията, които се формират, ценностните критерии, които се утвърждават, да се въздействува за многостранното обновление на партийните секретари. Само такава подготовка ще им помогне да възбуждат, да направляват и да мобилизират творческата енергия на първичните организации и на техните членове за конкретни научни, технически, организационни, управленски и възпитателни действия в съответствие с изискванията на научно-техническата революция.

АКТУАЛНИ ДИАЛОЗИ

ТОГАВА, КОГАТО Е НУЖНО

ДИНАМИКАТА В РАБОТАТА НА ПАРТИЙНИТЕ ГРУПИ

Какво трябва да се промени, какво трябва да се усъвършенствува... Темата не е нова, тя присъствува в нашия живот като белег на вътрешна неудовлетвореност, на задълбочено, селективно вглеждане в собствените действия и мисли: от какво трябва категорично, рязко и непримиримо да се откажем, без какво можем да минем, какво ценно да вземем за по-нататък, какво ново да търсим. Темата присъствува като белег на движението напред. Като фактор за движението.

Но днес тя носи и една особена актуалност. Защото без това задълбочено, избирателно, принципно вглеждане в своята работа, в своите резерви не можем да решаваме задачите на Тринадесетия партиен конгрес. Изискват се компетентност и самоотдаване. Изисква се умение да се виждат, назовават, оценяват вярно проблемите и причините за слабостите — в противен случай те могат да се натрупват, да прерастват в барнери. Какво трябва да се промени, какво трябва да се усъвършенствува...

Този път диалогът се води между отговорници на партийни групи от Смолян. Знаем — успехите на страната се създават от успехите на заводите, комплексите, цеховете, бригадите, на първичните партийни организации, на партийните групи. А и проблемите започват или се отразяват най-конкретно, най-непосредствено там. Така че ефективността на преустройството ще е толкова по-висока, колкото по-надълбоко проникне то, колкото по-ясно и по-честно си изясняват комунистите неговите цели, неговия смисъл.

С какво е силна партийната група? С възможността си в множеството да види отделния човек, отделния комунист, отделния работник или служител в колектива, в който е изградена. Да знае неговите всекидневни нужди и грижи, неговите реални жизнени интереси, да се съобразява с тях и да ги насочва в руслото на обществените грижи, на обществените интереси, да използва неговия опит, с цялата атмосфера в малкия трудов колектив да помага този отделен човек да става по-способен, по-чист, по-непримирим, по-активен.

Digitized by Google

И още една особеност има партийната група, още една възможност, която обогатява първата. Тук се действува оперативно, бързо. Тогава, когато е нужно. Не се изчаква, не бива да се изчаква недоразуменията да преминат в конфликти, трудностите да застрашат изпълнението на задачата, опитът да остарее. Динамиката в работата на партийната група — така малко по-конкретно определяме тематичния кръг на днешния диалог.

В него по предварително уточнени въпроси разсъждават, откриват пропуски, търсят резерви, правят предложения КАТЯ КРАПУШЕВА от телеграфната служба на окръжната станция на съобщенията, МАРИЯ БАБАДЖАНКОВА от шивашкия цех на промишленото предприятие „Слънце", СЛАВЧО КАЦАРОВ от седма шахта и ХРИСТО ДОБРИКОВ от сондажния участък на рудоуправление „Възход".

ДАВАТ ЛИ СТРУКТУРАТА НА ПЪРВИЧНАТА ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИЯ, ПОДХОДЪТ ПРИ ИЗГРАЖДАНЕТО НА ПАРТИЙНИТЕ ГРУПИ ВЪЗМОЖНОСТ ВСЯКА ЕДНА ОТ ТЕЗИ ГРУПИ ДА ДЕЙСТВУВА ОПЕРАТИВНО, ОРГАНИЗИРАНО, ЕДНОПОСОЧНО?

ОБОСНОВКА НА ВЪПРОСА: очакваният отговор е положителен и масовата практика дава именно такъв отговор. Но това не прави въпроса безсмислен. Защото, ако внимателно се преценява, не са успокоително малко и групите, в които комунистите са твърде отдалечени във всекидневието си — по място, по време, по професионални интереси. И е практически невъзможно тези хора да се съберат пред сложността на новата задача или преди да е загърмял конфликтът. Освен това твърде голяма е динамиката на трудовите колективи и там, където довчера една структура е била напълно уместна, днес може да започне да пречи.

Не е в бройката на несполуките работата тук, щом за всяка такава група това е много сериозна трудност, беда, която тя трябва постоянно и невинаги успешно да превъзмогва.

С. Кацаров: — Нещата не са прости и не е съвсем лесно да се отговори еднозначно. При нас например партийната ни група беше от 18 човека, сега сме 12, разделени в три смени. Невинаги можем да се видим. И все пак смятам, че такова решение е най-подходящо.

Х. Добриков: — Нали не искаш да кажеш, че събирането на комунисти от различни смени в една група не пречи на работата ѝ.

С. Кацаров: — Пречи, но не виждам друго решение. При нас основното производствено ядро е обособеният участък, бригадата. Партийната група осъществява там своето политическо ръководство. Ако се разделят комунистите по смени, няма ли опасност да издребнее дейността на тези малки групи, нещо повече — да се лиши от съдържание, тъй като задачите са общи за бригадата? Сега членовете на групата са в три смени наистина, но затова пък всеки има свои виждания, свои предложения и излиза така, че ние обхващаме дейността на цялата бригада. Освен това в зависимост от обстоятелствата съставът на смените се мени — следователно всеки път трябва да се мени съставът на партийните групи по смени. Какво ще стане тогава с традициите, с перспективите в работата?

Аз съм механик на бригадата, мога да се срещам и с първа, а и с втора и трета смяна. Наистина на събранията ни не присъствуват всички, но в самия процес на работата винаги можем да се видим с онези, които най-пряко засяга даден проблем, да го решаваме или да сигнализираме за него по-нагоре. А ако възникне нещо изключително, ако се случи беда, няма защо да събираме комунистите, те и без това ще бъдат там. Както стана, когато една нощ шахтата бе наводнена. Хората не си отидоха, докато не се изясни кой, какво, кога и как трябва да направи...

М. Бабаджанкова: — Преди време се появи идея да обединят нашата партийна група и групата при администрацията. Трудно ми е да си обясня защо. Не че нямаме и общи задачи, но все пак грижите на администрацията са едни, на шивашкия цех — други. И комунис-

Digitized by Google

ти си имаме достатъчно, групата ни е от 7 човека. Сега, като идвах насам, отново говорих с партийния секретар. Уточнихме, че такива промени не са нужни.

К. Крапушева: — А при нас пък в някои звена комунистите не достигат да създадем партийна група. В телеграфната служба например имаме партийно-комсомолска група. Това не ни създава трудности, решаваме въпросите, поставяме поръчения, работим по възложените от партийната организация задачи и в тази всекидневна работа не чувствуваме разлика между комунисти и комсомолци. Дори може би си влияем взаимно. Ние знаем какво вълнува младежите, те гледат от нас...

С КАКВИ ВЪПРОСИ СЕ ЗАНИМАВА ПАРТИЙНАТА ГРУПА, ОТКЪДЕ ИДВА ПОДТИКЪТ НА ДЕЙСТВИЕ; И В ТАЗИ ВРЪЗКА ЗАДОВОЛЯВА ЛИ, ПОМАГА ЛИ НА РАБОТАТА ИНФОРМАЦИЯТА, КОЯТО ИДВА ОТ ГОРЕ, ДОСТАТЪЧНО НАВРЕМЕННА И ОБЕКТИВНА ЛИ Е ИНФОРМАЦИЯТА, КОЯТО ТРЪГВА ОТ ГРУПИТЕ?

ОБОСНОВКА НА ВЪПРОСА: информацията е подтик и средство за действие — дали човек действува, когато знае защо, кога, как да действува, в каква степен неговите усилия ще се съчетаят с усилията на другите, каква е перспективата на тези съвместни усилия. А от комуниста се иска не само той да действува, но и да увлече, да убеди и другите да действуват. Информацията, гласността е необходима и като възможност за взаимен контрол, в това число и контрол от долу, тя възпитава, помага да се формира обществено мнение. В този аспект може да се говори и за недостиг на информация — навременна, правдива, конкретна, в не един случай — изпреварваща. Недостиг във времето на информационните лавини...

Информация, която идва от горе или която отива на горе, събрала инициативите, предложенията, проблемите на малките трудови колективи... Два потока, два информационни канала минават през партийните групи. Каналите обаче могат и да се задръстят — от формализъм, от високомерие, от политическо късогледство дори. Една от задачите на преустройството е да се търси противодействие — в някои общински комитети например материали за пленарни заседания се обсъждат предварително в партийни групи, за които темата на даденото заседание е особено актуална. Без да е универсална, тази форма заслужава внимание — поне като интерес, като стремеж да се разбере мнението, становището на повече хора „от долу", като възможност това становище да придобие силата на решение на общинския комитет на партията, като опит да се промени характерът, съставът на потока от информация. Защото не е изключение по единния канал да текат инструкции, указания, нареждания, по другия — сигнали, искания, очакване друг да реши натрупалите се проблеми.

С. Кацаров: — Информацията не е достатъчна и в някои случаи комунистите не могат да реагират ефективно и убедително, а причините да е недостатъчна информацията не са винаги обективни. По-рано например бях в друга партийна организация. Там на заседанията на бюрото обикновено канеха отговорниците на групите. Много хубава практика. Хората слушат, знаят, изразяват и своето мнение, като помагат да се оформи правилно становище. После, като отида в групата, съм наясно: трябва да се постави този и този въпрос, да поговоря с този и този. Ето я динамиката в работата. И на събранието на първичната партийна организация сме по-активни: мислили сме по въпроса, търсили сме изход.

М. Бабаджанкова: — Тази практика и сега съществува при нас. Времето, което отделяме за заседанията на бюрото, не е загубено — запознали сме се с различните съображения, имаме повече доводи да убеждаваме хората.

К. Крапушева: — Иначе трябва да се препредава информацията, а това не е същото.

Digitized by Google

Х. Добриков: — Винаги преди работа правим разстановка: какви са задачите, къде трябва да се наблегне, къде и защо сме изостанали.

С. Кацаров: — Въпросът опира и до отчетността — всеки ден, за всяка смяна. Колкото по-системна е отчетността, толкова по-навременни и по-енергични могат да са мерките. Имаме табло за съревнованието по бригади, имаме тетрадки, в които всеки завеждащ смяна отбелязва извършеното. Сутрин като отида, знам какво е било положението във втора и трета смяна, къде какво да се направи.

Х. Добриков: — Партийната група нали се ръководи от плановете, от решенията на първичната партийна организация? Там основните въпроси са набелязани. И ако плановете и решенията не са добри, на кого да се сърдим: ние сме ги приемали, значи ние не сме успели да видим кое е най-важното за нас в момента, с какво да се захванем.

К. Крапушева: — Като слушам вас, от рудоуправлението, си мисля, че нашата работа в пощата е много обикновена, маловажна дори. А не е така. И ние си имаме отговорност, работим с 18 държави, излезли сме, кажи го, пред света. После, има моменти, когато от бързината и точността на работата ни зависи човешка съдба. Телеграфист не се става лесно, затова сме възприели: да няма мое и твое място, да няма работно време дори, ако обстановката налага. Когато стана повреда в Нареченски бани, никоя от нашите колежки 18 часа не напусна работното си място.

Така че въпросите, по които партийната група работи, са в тази насока. Да постигнем взаимозаменяемост в работата, та ако на машина „Б" дойде нов човек, колежката от машина „А" да му помогне. Да имаме високо качество на работата, на обслужването. Всеки четвъртък е ден на качеството, тогава натрупаните грешки ясно, точно и честно се изнасят. Освен това — икономията на книжни материали, на електрическа енергия...

Х. Добриков: — ... на масла, на инструменти...

М. Бабаджанкова: — Много трудно е при нас поради текучеството. Дойдат млади момичета, поработят година и или заминат да учат по-нагоре, или се омъжат, появят се деца, работата на смени става много трудна. Напускат — и всичко започва отначало. Добре че имаме едно постоянно ядро от 4—5 жени, опитни производственички, те обучават новите работнички, помагат да се поддържа високо професионално равнище на цеха, продукцията ни постоянно да се обновява, да се налага на пазара. Трудно е да преодолеем текучеството... Явно възпитателната и разяснителната работа, убеждаването трябва да се съчетават с организационни мерки. Сега е сформирана една обща смяна, за млади майки — ето такива неща дават резултат.

С. Кацаров: — Проблем е и уплътняването на работното време. Не случайно споменах отчетността. Ако например се види, че за 10 дни бригадата е дала 40 м проходка, това не може да не предизвика тревога, не може да не се потърсят причините, да не се види как да се прегрупират силите.

Х. Добриков: — Работим под земята. Тук човек не може да не си уплътнява работното време, просто няма как, но главната трудност за нас идва от разнородния състав на колектива. Текучеството е голямо, едни си отиват, други идват, а който е работил другаде, няма навици за работа под земята, където всяка грешка може да бъде с фатални последици. Затова се стремим да има другарско разбиране, да се сработват хората. Не е приятно да слезеш долу и да не можеш да разчиташ на другия. Опираме се на взаимопомощта. Търсим причините за опашкарството и се мъчим да ги отстраняваме — разместваме

Digitized by Google

хората, сменяме машините. То и от хората си зависи, някой просто не е в състояние да носи риска и може 6 години да си стои помощник. Щом иска, да стои, стига да работи съвестно. Но ако е оставил счупена машина, другите да си губят времето по нея, разговорът е друг.

Напоследък с коефициента за трудово участие нещата се решават по-добре, виждат се по-ясно и по-конкретно, човек няма на кого да се сърди.

М. Бабаджанкова: — Партийната група също е отговорна за правилното прилагане на този коефициент, за възможността на колектива сам да регулира своите вътрешни отношения. Разбирайки тази отговорност, много често правим събранията на групата съвместно с бригадния съвет.

С. Кацаров: — Искам в тази връзка да се върна на въпроса за информираността като условие за резултатни действия. Когато трябваше да се приложи изискването на новия Кодекс на труда за избор на бригадир, комунистите бяха вече запознати с кандидатурите и без да организираме специални мероприятия, всеки от нас просто поговори с другарите си.

Х. Добриков: — Ние, партийните членове, бяхме наясно по въпроса и не позволихме общественото мнение „да се подхлъзне", както се случи в някои малки и незрели колективи.

К. Крапушева: — Понеже си припомняме къде сме успели, ще спомена събранието на групата, на което подготвихме вариант за собствен кодекс на телеграфната служба. В този кодекс бе поставено не само изискването за изпълнението на плана, говореше се за приемствеността, за културата на труда, за егоизма. Много силно впечатление направи на комунистите и комсомолците.

Х. Добриков: — От година и половина бригадата ни, която си изпълняваше преди това плана 75 на сто, не знае провал. Как успяхме? С личен пример, с думи, с принципно поставяне на въпросите. В края на миналата година 3 месеца липсваше вода. Рапорти, настоявания — нищо! Хората се отчаяха. Тогава партийната група повика партийния секретар и главния инженер. Това беше откровен и нужен разговор. Изясниха се нещата, решиха се някои въпроси. А причините си бяха съвсем субективни, просто някой не си беше свършил работата. Правилото на нашата партийна група е: не мълчим, търсим изход и от безизходицата...

С. Кацаров: — Говорим тук кое, освен плановете на първичната организация, освен решенията на ръководните органи, може да подтикне групата да действува. Подтикват ни такива случаи, когато бездействието би убило духа, доверието, увереността на хората. Когато трябва да се отстрани несправедливост, да се намери изход. И сигнал за действие може да даде не само отговорникът на групата, а и всеки комунист, защото всеки комунист е отговорен за състоянието на партийната работа, за атмосферата в колектива. И всеки безпартиен — такива случаи също има в нашата практика. Една жена неотдавна се обърна към нас, трябва да покрие къщата, зима идва, а не може да си уреди отпуската. Същото беше и с талоните за безплатна храна, получават се такива талони при нас до определени граници. А три жени подемнички, макар че през цялото време работят с нас, нямаха такова право. Партийната група постави аргументирано и конкретно въпроса, подкрепи ни партийният секретар. Намери се решение...

Ето това, че хората ни търсят, вярват ни, разчитат на нас, е най-хубавото в партийната работа.

Digitized by Google

КАКВО МОЖЕ ДА НАПРАВИ ПАРТИЙНАТА ГРУПА ЗА ОТКРОЯВАНЕ НА АКТИВНАТА ПОЛИТИЧЕСКА ПОЗИЦИЯ НА КОМУНИСТА И НА НЕГОВАТА АВАНГАРДНА РОЛЯ, ЗА ЗАСИЛВАНЕ НА ОТГОВОРНОСТТА МУ ЗА СЪСТОЯНИЕТО НА КОЛЕКТИВА, ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ТРУДОВАТА ДЕЙНОСТ, ЗА ЕФЕКТИВНОСТТА НА ПОЛИТИЧЕСКОТО ВЪЗДЕЙСТВИЕ?

ОБОСНОВКА НА ВЪПРОСА: комунистът се оценява по делата. Не само по процента на изпълнението на собствените производствени задачи, но и по това как организира другите. Не само по личната му порядъчност, но и по проявената загриженост или безразличие към чуждата беда или чуждата грешка, по непримиримостта или страхливото премълчаване при забелязана несправедливост.

В малкия колектив всичко това се вижда много ясно, нещо повече, всичко това засяга много пряко околните. Делата определят истинското място на човека в колектива, истинския му авторитет. А оттам — и авторитета на партийната група, на първичната организация. Тази близост между хората, тази конкретност на техните взаимоотношения означават и конкретност в индивидуалната работа на партийната група. Конкретно и ясно определени партийни задачи за всекиго съобразно обществените нужди и съобразно личните качества на човека. Конкретна и принципна взискателност, базирана на точното, непосредствено познаване на неговите постъпки и на мотивите за тях, на възможностите и на способностите. Конкретна и категорична подкрепа на неговата непримиримост към недостатъците, на неговите новаторски, творчески предложения, които могат и да не са на първо време най-удобни, защото нарушават спокойствието. Тази конкретност — обмислена, целенасочена, системна — възпитава, изгражда комунистите.

Не винаги се удава такава конкретност. Може да попречи неумението, малкият опит, недостатъчната организационна култура. Може да попречи неспособността да се превъзмогне залисията на всекидневните грижи и на всекидневните задачи. Може да попречи безразличието. Привикването с гладкото, тихо, повърхностно благополучие. Изгодният понякога, но празен шум на показността.

Има думи, които, съчетани, унищожават смисъла на понятието. Пасивен, равнодушен комунист... Какво трябва да се промени в работата, за да изчезне или поне да стане изключение това абсурдно, нелогично понятие?

С. Кацаров: — Преустройството трябва да започне от партийната дисциплина.

Х. Добриков: — Да уточним — дисциплината не само като обикновена изпълнителност, а като нагласа за активност.

С. Кацаров: — Именно за активност. Защото много хора не познават Устава.

К. Крапушева: — Когато приемаме нови комунисти, заедно с членската книжка им се дава Уставът...

С. Кацаров: — Не, аз казвам да се познава, а не да ни е под ръка. Мнозина знаят само 3 задължения — да плащат членски внос, да посещават събранията, да гласуват. Уставът на половин година трябва да се чете. И мисля си, няма да е грешно в групата да го четем, заедно да поразсъждаваме за партийните си задължения.

Х. Добриков: — Имаме комунисти, добри в работата си, трудолюбиви, но с години мълчат на събрания. И ако само на събранията мълчат — нищо, може да е вродена притеснителност, с такъв ще поприказваш, ще го подкрепиш, ще го окуражиш... Но ако гледа, че някой краде от общото и си мълчи, тогава?

С. Кацаров: — Или оставя коментарите си за след събранието...

М. Бабаджанкова: — И активността може да бъде различна. Ето неотдавна една комунистка, от хубаво желание да сложи ред, така разговаряла — невярно, неоснователно, — че само обидила колежката си. А в комуниста хората трябва да виждат справедливост.

К. Крапушева: — Нали по тези въпроси наблягаме и когато приемаме личните отчети на хората! Каква е активността им, какви са взаимоотношенията им с колегите...

С. Кацаров: — Но да си кажем откровено — не правим ли някои отчети по най-лесния начин? Да минат...

Digitized by Google

Х. Добриков: — При всеки отчет е нужно да се приема оценка. Както професионалната атестация. Атестация на комуниста.

М. Бабаджанкова: — В нашата група всеки комунист има поръчение.

Х. Добриков: — За обучение на нови работници, за икономия на материали, да въздействува на даден другар...

С. Кацаров: — Не по едно, по три поръчения сме дали. И картончета за тях сме направили...

К. Крапушева: — Аз ги записвам в тетрадка.

С. Кацаров: — И въпреки това понякога бъркаме. На един комунист, Милко Делиев, възложихме да усвои втора специалност. Но не сме забелязали, че такова поръчение сме му давали по-рано, и то неведнъж. А човекът дисциплиниран, съвестен — изпълнява. Накрая нямаше вече какво да усвоява, станал бе специалист по всичко. Това е може би единствен случай, когато от формализъм е имало полза...

Х. Добриков: — А колко е важно да видиш, да почувствуваш проблемите на другаря си, навреме да го подкрепиш...

М. Бабаджанкова: — Само че умеем ли да я дадем винаги навреме тази подкрепа? Подготвени ли сме достатъчно за работата, която са ни възложили — да бъдем отговорници на партийни групи? Опитваме се да се съобразяваме с характерите на хората, да ги търсим не само като професионалисти, но и тяхната политическа позиция. Но нямаме нужната информация как да работим в групата, вървим по път, който сами търсим...

Х. Добриков: — Методическата разработка за отчетите на комунистите ни помогна много например. Помагат ни и дневниците.

С. Кацаров: — Само да не се увличаме по много писане...

М. Бабаджанкова: — А и такива разговори, като този, са полезни. Да премислиш онова, което ти вършиш, да видиш другите какво вършат, да сравниш, да вземеш от чуждия опит... Нали е важно да знаем не само какво трябва да променяме, но по възможност и как да го променяме.

Х. Добриков: — Да си кажем направо, ролята на партийните групи се подценява. Дори недостатъчната отчетност за числеността и дейността на групите е доказателство за това. Какво предлагам? На първо време общорудничният партиен комитет да направи един самокритичен анализ на досегашната и бъдещата работа на партийните групи в рудоуправление „Възход". В групата, в първичната организация, в партийния комитет да потърсим отговор на въпроса „Какво да променим, какво да усъвършенствуваме?" Иначе отговорът няма да е пълен. И мерките няма да са най-резултатни...

И друго. Ние сме сред хората. А те са в състояние да почувствуват всеки празен ход, всяка премълчана вина, всяка безпринципност, всеки фалш. По хората можем да се сверяваме. Хората са барометър. Точен барометър.

Макар последните думи да звучат като финал, на разговора е трудно да се постави точка. Не поради уважение към дългите приказки. Просто към повдигнатите въпроси, към загатнатите проблеми читателят може да прибави нови — нали всеки се е заел да отговори на конгресните изисквания, да изпълни конгресните задачи, укрепвайки постиженията си, превъзмогвайки слабостите си, отстранявайки трудностите. В този смисъл могат да продължат, очакваме да продължат читателите...

А сега само се връщаме към някои моменти от състоялия се вече разговор — да ги подчертаем, да ги уточним, да потърсим тяхното продължение.

Поставен бе въпросът за структурата. Действително различни съображения могат да се вземат предвид при изграждането на структурата и отблизо най-точно може да се прецени доколко тези съображения произтичат от условията, потребностите и възможностите и доколко отговарят на тях.

Digitized by Google

Различни са съображенията, но в тях винаги трябва да има едно водещо: партийната група да действува като колектив от комунисти и нейният отговорник да бъде организатор на тези хора, а не свързочник.

После, вариантите не са толкова алтернативни, както изглеждат. Например съставната организация с нейния по-широк изборен актив, с нейните по-големи възможности да прогнозира, да контролира — не я ли пренебрегваме незаслужено?

„Имаме правило: да търсим изход и в безизходицата...“ Тази фраза заслужава да бъде запомнена. Непримиримост — колко ни е нужна тя, за да променим онова, което пречи... Не страх от проблема, в който може да е отразена и твоя лична вина, не незабелязване или заглаждане на проблема, а настъпление срещу него. Без да се препращат само сигнали от инстанция в инстанция — по възможност да се решава със собствени сили, на място. Направи ли ви впечатление: в групата дойде партийният секретар, главният инженер. Добре би било, ако изреждането можеше да продължи: дойде директорът, секретарят на общинския комитет на БКП... Скъсяване на разстоянието до партийната група — ето още един нужен белег на преустройството.

Или друг момент. Отношението към хората. Има в думите на отговорниците на групите грижа за човека, уважение, а и взискателност към него, радост за успехите му, неудобство, когато нещо по отношение на него не е направено, както трябва. Присъствието на човека в партийната работа — това е азбучно изискване, без него работата става самоцел. И все пак колко абстрактно е понякога това присъствие, замъглено в общите проценти на обхванати, събрани, участвуващи.

Индивидуалната работа не търпи предписания. Има нещо много живо и много крехко в нея, което не се поддава на указания, планове, отчети. Нещо, което се изразява със старата и обикновена дума „човещина“.

А човещината и формализмът са несъвместими. Формализмът може да унищожи човещината и с това да опустоши съдържанието на индивидуалната работа. И тогава поръчението ще бъде преписано от задълженията на работника, предвидени в трудовия договор, без да носи политически смисъл, без да изисква допълнително напрежение. Или ще бъде забравено — дори при най-модерната картотека.

И отчетът ще се превърне в снизходително потупване по рамото или в разнищване на дребни и нехарактерни постъпки. И индивидуалният разговор, събеседването ще тръгне в руслото на общите фрази, като лекомислено — поради непознаване или поради егоистично равнодушие — отмине личната радост, личните вълнения и тревоги. А човекът няма да бъде стоплен от усещането, че е дал нещо на своята организация, че е действувал като комунист. Няма да почувствува, че той е задължен на организацията — със своята инициативност, със своята дейност и със своята позиция.

Странно ли е, че резултат няма да има? Или ще има — отрицателен...

Да, пътят, който комунистите, отговорници на партийни групи, сами са търсили, е верен като посока — към човека. Тази вярна интуиция, този стремеж сам да намериш, да опознаеш, да извършиш е много важен, много необходим. Което не омаловажава другата страна на въпроса: за организирането на организаторите, за помощта, която отговорниците на партийните групи получават от партийните организации, от партийните бюра и комитети, от общинския партиен комитет. Необходима е комплексност, системност е необходима. Практиката подсказва варианти: диференцирано обучение по отрасли (някъде, в гр. Сандански например, още стесняват кръга — обучение по предприятия). Пленум по проблемите на партийните групи. Конференции. Прегледи. Клуб на отговорниците на групите — в Перник... Смисълът на различните форми е един: възможност за анализ, за размяна на мнения, на опит.

Тогава, когато е нужно. Това важи не само за партийните групи, това важи и за ръководството на тяхната дейност. Сега е нужно, в момента... В Смолян се експериментира и прилага модел по пренасяне центъра на работата на общинския комитет в първичните партийни организации. Как се отразява или поне как ще се отрази това пренасяне на центъра в дейността на групите? Защото не може да бъде: експериментът сам за себе си, групите сами за себе си...

...Динамиката в работата. Не трябва да се разбира тя опростено, като работа ден за ден, набързо, повърхностно. Това би имало нежелателни последици: епизодичност, недооценка на политическия смисъл на събитието, на неговия възпитателен ефект, ниска ефективност.

Динамиката в смисъл на навременност. На отзивчивост. На дисциплина на ума. На оперативност в действията. Динамика, която прави по-близка до хората и затова по-действена, по-системна обществено-политическата работа на партийната група. Развива в комунистите и в останалите членове на бригадата, на звеното, на смяната колективистичното начало — колективната отговорност, колективното достойнство. Увеличава активността им — трудова и политическа.

Именно затова тази динамика е необходима.

Материала подготви Дарина РАДЕВА

Digitized by Google

С ПОВЕЛЯТА НА СЪВРЕМЕННИТЕ ПОТРЕБНОСТИ

От излизането на Решението на Секретариата на ЦК на БКП „За работата на междуокръжните партийни школи" изминаха 9 години. През този период, особено през осмата петилетка, настъпиха съществени положителни изменения в дейността им. Нейният анализ показва, че причините, които обуславят измененията, имат комплексен характер. Сред тях особено се открояват наличието на по-добра материална база, добре комплектуваните в основни линии преподавателски колективи и непрекъснатият ръст в тяхната квалификация и специализация, повишената роля и отговорност на окръжните партийни комитети, на съветите на секретарите за работата на междуокръжните партийни школи, по-високото равнище на научно-методическото ръководство, което осъществява Академията за обществени науки и социално управление при ЦК на БКП. И не на последно място — по-целенасочената и системна работа на ръководствата на самите школи. В резултат на всичко това се създадоха необходимите материални, организационни и методически условия и предпоставки за повишаване качеството и ефективността на обучението.

Кой по-конкретно се обучава в междуокръжните партийни школи? Освен низовите ръководни кадри на партията — секретари, заместник-секретари и резервни секретари на първични партийни организации, отговорници на партийни групи, членове на партийни бюра и пр., тук се обучават и низовите ръководни кадри на Димитровския комсомол, профсъюзите, народните съвети, Отечествения фронт и на други държавни и обществени органи и организации.

През осмата петилетка в междуокръжните партийни школи са обучени над 75 000 души, 41 на сто от които низови ръководни кадри на партията. Натрупан е ценен положителен опит в организацията на учебно-възпитателния процес. Все по-голямо внимание се отделя за изучаване проблемите на низовите звена. Чувствително е повишена методическата роля на учебно-методическите съвети, секции и кабинети.

С разработването и внедряването (вече две години) на **единни учебно-тематични планове** за всички школи бе направена сериозна стъпка към привеждане планирането на обучението в съответствие с новите изисквания на социалната практика. Проверките на деканата за междуокръжните партийни школи през миналата година показват, че комплексният характер на тези планове дава възможности творчески да се осъществи обучението на низовите ръководни кадри по актуалните проблеми на марксистко-ленинската теория и политиката на партията, политическата система и социалното управление, партийното, комсомолското, профсъюзното и държавното строителство. Пет на сто от планираните учебни часове се заделят за запознаването на курсистите с най-важните и специфични проблеми на съответните окръзи към всяка школа.

Въвеждането на единно обучение на кадрите (без то да изключва творческия подбор на форми и методи от всяка школа, конкретно-диференцирания й подход към курсистите и курсовете съобразно с

Digitized by Google

длъжностната номенклатура, образованието, опита им и т. н.) осигурява по-голяма логическа последователност в процеса на планирането и усвояването на учебното съдържание от курсистите, позволява да се постигне единство в тяхната идейно-теоретическа, методическа и социално-практическа подготовка. Решаваща роля за това имат преподавателите. Сега сред тях е утроен броят на доцентите, кандидатите на науките и аспирантите в сравнение с 1982 година.

През последните две години се извършва по-прецизният им подбор чрез прилагането на конкурсното начало. Кандидатите преди да бъдат утвърдени за преподаватели от бюрата на окръжните комитети на БКП (домакини на съответните школи), полагат писмен и устен изпит по специалността в АОНСУ — София.

На качествено по-високо равнище преминават специализираните квалификационни мероприятия с преподавателите. Те се ръководят от научни екипи на Академията за обществени науки и социално управление. След предварително изпратените примерни въпроси и посочена литература се провеждат кръгли маси, семинари, дискусии и т. н. Ето някои от обсъжданите теми: „Изучаване на общественото мнение и политическите настроения на трудещите се", „Актуални проблеми на обучението на младежта за работа с електронноизчислителна техника", „Революционно мислене и революционно действие", „Икономически проблеми на научно-техническия прогрес на съвременния етап", „Проблеми на партийното строителство в документите на Двадесет и седмия конгрес на КПСС и Тринадесетия конгрес на БКП" (семинар, проведен съвместно с Дома на съветската наука и култура в София). Тук трябва да отбележим и обмяната на положителен опит между преподавателските колективи на школите, обобщаването на този опит и неговото внедряване в обучението чрез организираните от деканата и Учебно-методическата лаборатория на АОНСУ научнопрактически конференции в междуокръжните школи в Бургас през 1984 г. и във Враца през 1985 г.

Изобщо ролята им в системата за обучение на низовите ръководни кадри през изминалата петилетка значително нарасна. Но същевременно трябва да се подчертае, че този ръст далече още не съответствува на високите партийни изисквания, на новите потребности на живота.

Какво не достига в работата на междуокръжните партийни школи? Ще посочим само няколко момента.

Досегашната им отчетност държи сметка главно за изпълнението на план-графика по брой на планираните курсисти и курсове, без да дава цялостен отговор на въпроса за влиянието на състава на курсистите върху качеството и ефективността на учебно-възпитателния процес и върху тяхната реализация. Но и самото изпълнение на плана буди нерадостни мисли — 91 на сто за учебната 1985/1986 г. Не са осигурени 1630 души за обучение.

С номенклатурата положението е не по-малко сериозно. На курсовете за партийни секретари се изпращат членове на партийни бюра или редови комунисти. При такива случаи се получава голямо несъответствие между поставената конкретна цел за обучение в курса и равнището на подготовката на неговите членове. През изминалата учебна година в курсовете за секретари на първични партийни организации (без София) са присъствували 2888 души, но от тях 360 не са били секретари. Такава е картината и при курсовете за комсомолски секретари — само 77 на сто от присъствуващите младежи са били секретари на дружествени комитети на ДКМС.

Несвоевременна и неефективна в редица случаи (след утвърждаването на план-графиците) е организаторската дейност на окръжните и общинските комитети на партията, на ДКМС, БПС и др. относно

Digitized by Google

подбора и предварителната (психологическа, технико-организационна и пр.) подготовка на кадрите за предстоящото им обучение. Интересно е да се надникне в анкетите на школите във Враца и Разград, направени през по-минималата учебна година. Анкетирани са общо над 1000 курсисти. Какви са резултатите?

— **Над един месец** предварително са уведомени за предстоящото обучение само **15 на сто** от курсистите;

— **един месец** по-рано — **14—15 на сто;**

— **една седмица** по-рано — **33 на сто** за школата във Враца и **44 на сто** в Разград;

— **в последния момент или след започване на занятията — 25—27 на сто.**

Очевидно над половината от курсистите, определени за обучение, са били предупредени твърде късно, което възпрепятствува нормалната им психическа нагласа и подготовка за участие в курса. Да не говорим за това, че те нямат време да вникнат в изпратените им учебно-тематични планове, в целта на обучението.

Разглежданият проблем за съжаление няма локален характер. В почти всички школи са чести закъсненията на част от курсистите (с 1—2 и повече дни) след започването на курсовете. Или пък „внезапно" се отзовават по нареждане на техните стопански или административни ръководства.

Не са преодолени **редица слабости и пропуски в съдържанието и организацията на учебно-възпитателния процес.** Става дума главно за липсата на информация в много случаи относно предварителната подготовка на подлежащите за обучение кадри и изготвянето на учебните планове за всеки курс съобразно с длъжностната номенклатура, отрасъла и времетраенето му.

Редица **лекции** страдат в една или друга степен от излишен историцизъм, от информативна претрупаност. Не се акцентува достатъчно силно върху главните проблеми и тяхната актуална практическа значимост за работата на курсистите.

Срещат се **семинари, кръгли маси и други нелекционни форми на обучение,** където почти се преповтарят въпросите от лекциите. Този начин на провеждането на занятията затормозява творческото мислене на курсистите. В малко случаи се поема „рискът" да се излезе извън класическо-традиционните рамки на семинара (писмени изказвания по отделни въпроси, разработени само върху основата на прочетената литература). Тоест да се приучи курсистът творчески да свързва прочетеното от литературата със своя опит на партиен секретар, с опита на първичната организация, която ръководи, с опита на трудовия колектив, в който работи. Именно така се пораждат дискусията, творческият разговор, а след курса — и умението на нашите низови ръководни кадри самостоятелно, смело и творчески да мислят и действуват в практиката.

Не във всички школи достатъчно конкретно се прецизира **съотношението между лекционните и нелекционните занятия** с оглед да се засилят повече обмяната на опит, консултациите, казусите, деловите игри, срещите с партийните секретари и т. н. за сметка на по-малко събеседвания и намаляване времетраенето на някои лекции. А всъщност това е един от най-перспективните пътища за **интензифициране на** учебния процес, за **по-плътното свързване** на теорията с потребностите на практиката.

Сериозни пропуски има и в обучението с компютри и други съвременни технически средства, в подбора и използването на нагледни средства.

Научно-методическата помощ на институтите, центровете и секциите на АОНСУ (в т. ч. и другите поделения на Научно-учебния ком-

Digitized by Google

плекс — институтите по история на БКП, за социално управление и съвременни социални теории) не задоволява нуждите на школите. Определена вина за това носи и деканатът за междуокръжните школи. Посочените звена не спазват решението от 1982 г. — да привличат в работата на секциите си преподаватели от школите, да ги канят за непосредствено участие в теоретически семинари, дискусии, научни конференции и пр., да полагат системни грижи за тяхното методологическо, научно-теоретическо и методическо израстване. Главно по тяхна вина не е преодолян формализмът, който съпътствува специализацията на някои от преподавателите в АОНСУ.

В практиката се среща още една трудност — нагледна илюстрация на сблъсък с остарели или несъответствуващи на съвременния етап на развитие начини на мислене и действие. Срещат се представители на някои обществени и държавни органи и организации, които се мъчат да ни убедят, че в обучението на техните курсове (по време 20-дневни, едномесечни и т. н.) не било нужно да прилагаме комплексно-целевия подход. Достатъчно било да ги обучим само по техните специфични проблеми. Такава била повелята на практиката. А практиката (като критерий и определител на истинността на научнотеоретичните знания и като главен носител на съществено най-важните потребности от тяхното развитие), научно-техническата революция изискват точно обратното — в условията на качествено новия социално-икономически растеж у нас да осъществяваме комплексно обучение на низовите ръководни кадри, за да станат те по-компетентни, знаещи и можещи, умело да прилагат политическия подход и ръководство за осъществяване процесите на научно-техническия прогрес. Възможно ли е това, ако обучаваните в школите кадри не получат знания и умения по актуалните проблеми на марксистко-ленинската теория, по икономическата, културната и социалноуправленската политика на партията, взети в тяхното единство и взимна обусловеност с проблемите на партийното, профсъюзното, държавното и т. н. строителство? Не е възможно! В случая е уместно да си припомним примера с цикъла от лекции, които другарят Тодор Живков изнесе пред нас — преподавателите и слушателите на АОНСУ. Чрез тях той убедително показа как трябва да се прилага комплексният подход при разработването и решаването и на новите проблеми.

Ние добре разбираме своята голяма отговорност за успешното изпълнение на поставената от Тринадесетия партиен конгрес задача: на качествено ново равнище да се издигне дейността на научно-учебните звена на ЦК на партията. Да се усъвършенствуват съдържанието, структурата, формите и методите на работа на Научно-учебния комплекс при ЦК на БКП и особено на Академията за обществени науки и социално управление, на нейните филиали и на междуокръжните партийни школи в съответствие с измененията в базата и надстройката, с потребностите на научно-техническата революция, с високите изисквания към субективния фактор.

Тази трудна и отговорна задача чувствително повишава критериите ни в работата по обучението, повишаване квалификацията на низовите ръководни кадри на партията и обществените организации, на държавните и стопанските органи. Тук става дума не само за осмислянето на посочената задача. Главното е да превърнем енергията на мислите си в енергия на практическите действия, както сочи другарят Михаил Горбачов.

Какво предприемаме в това направление?

Нашата цел е да осигурим системно, последователно и диференцирано обучение на низовите ръководни кадри върху основата на периодично обновяващи се от АОНСУ единни учебно-тематични планове. Не-

Digitized by Google

посредствено след Двадесет и седмия конгрес на КПСС и Тринадесетия конгрес на БКП те бяха сериозно актуализирани в духа на новите изисквания и потребности и изпратени на школите в края на юли т. г.

До началото на новата 1986/1987 г. успяхме да решим още два важни въпроса — въпроса за отчитането и заплащането труда на преподавателите в междуокръжните школи, свързани с тяхното научно-методическо и педагогическо ръководство на курсистите при разработване, рецензиране и защита на курсови работи и проекти по актуални проблеми от практическата дейност на партийните, комсомолските, профсъюзните и други органи и организации. Вторият въпрос се отнася за стимулиране труда на нещатните членове на учебно-методичните съвети в школите с оглед да привлечем в тяхната работа нови висококвалифицирани научно-педагогически работници от висшите учебни заведения, научните институти, отговорни работници от апарата на партийните комитети.

Важно място в основните насоки (проект) за доизграждане и усъвършенстване на системата за партийно-политическо образование и повишаване квалификацията на ръководните кадри, обучаващи се в АОНСУ, в нейните филиали и междуокръжните партийни школи, заеха мероприятията за постигането на целта и главните задачи, стоящи пред школите.

Тук ще щрихираме само няколко от задачите.

Предстои обновяването на типовия правилник за устройството и задачите на междуокръжните партийни школи (от 10 януари 1979 г.) в съответствие с ускоряването на социално-икономическото и културното развитие на НРБ през деветата петилетка и до 2000 година. Ще се преразгледат номенклатурата на кадрите за обучение, времетраенето и новите форми на обучение, прекомерната учебна заетост (600 часа годишно) на преподавателите и т. н.

Ще се ускори работата по залагането, извеждането, популяризирането и внедряването на положителния опит по отделни проблеми от учебно-възпитателния процес успоредно с изучаването и творческото осмисляне на съветския опит и опита на социалистическите страни.

Предприемат се конкретни мерки за осигуряването, внедряването и използването на компютри и други съвременни технически средства в учебно-възпитателния процес.

От новата 1986/1987 учебна година самоподготовката на курсистите се утвърждава като фундаментална форма на обучение, като път за творческо развитие и изява на тяхното мислене и практически умения.

Ръководствата на школите със съдействието на съветите на секретарите разработват целеви програми за повишаване на идейно-теоретическата, научната и методическата подготовка на преподавателите, на тяхната квалификация и специализация през тази петилетка. Аспирантурата вече се утвърждава като основна форма за повишаване квалификационното равнище на немалка част от тях.

От казаното дотук не е трудно да се разбере, че пред деканата за междуокръжните партийни школи, а и пред самите школи стоят за изпълнение сложни, трудни и отговорни задачи. В процеса на тяхната реализация ни предстои да се преборим с немалко трудности, с немалко остарели, инерционни методи и подходи. Според нас главното сега е да създадаем стройна организация на работа за утвърждаване на новото, подплатена с трудолюбие, творческо горене, високо чувство за отговорност и самоотговорност от всички и от всеки.

доц. Христо КАРАГЬОЗОВ
кандидат на философските науки
декан за междуокръжните партийни школи

Digitized by Google

ПРОДЪЛЖАВАНЕТО НА ТРАДИЦИЯТА НЕ Е ПОВТОРЕНИЕ

В момента, в който посегнах към слушалката, за да попитам в един от районните комитети към кой инициативен, нестандартно мислещ и действуващ партиен секретар (проявяващ смелост в решаването на проблемите, умеещ да поема потежко от задължителното натоварване) бих могла да се насоча за разговор, си спомних за Маргарита. Споменавам така свойски името ѝ, защото тя неколкократно ме бе впечатлявала с различни свои становища и постъпки. Разбира се, това бе отдавна, тогава тя беше само един от хората в заводския комитет на „Ернст Телман", а напоследък беше вече негов секретар.

Това „напоследък" означаваше повече от две години и аз реших да потърся промяната. Допаднала ли ѝ беше тази длъжност, или инженер Маргарита Маринова я бе приела като поръчение? Все така ли се стремеше да увеличава своята компетентност, да засилва осведомеността си не само в своята сфера на дейност, но и по непряко свързани с професията ѝ въпроси, или вече бе другояче? Любопитна бях, защото някога тя ми бе споменала, че не ѝ се струва, че някога ще се умори да „претопява" сумата от знания в целенасочено действие, за да се добира до истинския краен резултат. Действителния, не мнимия. Бях ѝ възразила, напомняйки ѝ шеговито, че тя е текстилен инженер и че металургичните термини са малко смели в случая, на което тя се бе засмяла:

— Защо? Във всяка работа се претопява руда, особено в ръководната. Навсякъде трябва да извлечеш от много информация съществената, за да постигнеш резултат. Касае се за позитивен резултат в диалога с хората, във възпитателната работа, а не за финал въобще. Нали ме разбирате?...

Тогава говорихме за ефективност и за ефект, за истина и полуистина, за реалност и показност, но по-късно освен на конференции и събрания пътищата ми не са ме срещали с нея.

Както вече казах, бях нетърпелива да потърся промяната. Към плюса или към минуса клонеше тя? Защото, както се знае, не всяка промяна е положителна.

С присъщата ѝ непосредственост инженер Маринова ми се оплака, че макар и от отдавна да е партиен секретар, все още при посещението на гости в района или при по-екстрени случаи шефовете я представят като бивш заместник-директор на завод „Ернст Телман". Като че ли бивш заместник „това звучи", а секретар на заводския партиен комитет е нещо недотам престижно.

— Неприятно. Особено неприятно! — твърди инженер Маринова, позовавайки се на своята висока удовлетвореност от несъответствието във външната и вътрешната

Digitized by Google

оценка за авторитета на тази длъжност. — В завода хората идват в партийния комитет, когато са изчерпали всички други резерви. Голям процент от тях са убедени, че именно тук ще се реши въпросът им, и ни занимават и с несвойствени на пръв поглед неща. Знае се например, че не ние раздаваме квартири и карти за почивка, че не определяме трудовото възнаграждение в една или друга бригада, но ако има трудности, ако е срещнат бюрократизъм, идват тук. С надежда, с увереност...

— Естествено. Това е най-авторитетното място в завода.

— Но този авторитет не е даденост. Той се защитава, отвоюва, отстоява се на всяка крачка.

И секретарката ми разказва колко лесно е да се направи ефектно и заинтригуващо изказване в дадена първична организация или в партийната група и колко по-трудно е да се отстои една позиция в делничността.

Разговаряме за добронамереността, за истинската доброта в работата на секретаря, така необходима в неговата практика. Инженер Маринова се позовава на публикация в „Правда", в която добротата е била определена като вид енергия, като сила, чието натрупване неимоверно увеличава ефективността на организационната работа.

Добрите замисли, добрите думи, подкрепени от добри постъпки и дела, така прилягащи на секретарската длъжност, чийто авторитет не е даденост. Него го изстрадваш, защитаваш го с всяка своя стъпка. Случва се да стъпиш и погрешно. Ще имаш ли доблестта, мъжеството да се извиниш, да признаеш вината си, да поставиш обидения пред себе си?

Добротата като вид енергия. Впрягаме ли тази енергия в действие, обвързваме ли я с принципност? Защото либерализмът и добрящината, отстъпките и снизходителността нямат нищо общо с реалните усилия да вървим към една сериозно избрана цел, да постигаме трайни и истински резултати в работата.

Секретарката анализира някои случаи на взаимно опрощаване на недостатъците в отделни бригади, довели до отслабване на дисциплината и до сериозни пропуски във възпитателната дейност. Или пък — до отчитането на нещо добро, което е добро само сравнено с най-лошото. Принизени критерии, ето последиците от снизходителността, потърсени най-общо.

Сега, с издигането на отговорността в бригадите, с повишаването на възпитателната функция на малките колективи, много от проблемите трябва да се решават със собствени сили, благодарение на извисената отговорност за поръчаното дело. Не да се търси на събрание преди всичко делът на горестоящите органи, а мястото на всеки работник в решаването на проблемите на собствената му бригада, на неговия цех и смяна. Тази тенденция напоследък се засилва — хората да слагат ударението върху личните си недостатъци, да търсят мястото си в преодоляването на трудностите, да започват от себе си, когато критикуват другите, но това не е постигнато така лесно. За да бъде обогатявана традицията в тази насока, необходим е примерът — и на бригадира, и на бюрото, и на заводския комитет, и на самия заводски секретар. Ако той не е самокритичен, ако той само призовава другите към критика и самокритика, резултати няма да има. Всъщност резултатите няма да са в желаната посока. И в най-добрия случай хубавото ще е хубаво само сравнено с по-лошото. Нещо, което категорично не задоволява инженер Маринова.

Затова, търсейки отговорност от другите, тя е за лична отговорност, за строг подход в оценката на личните усилия. Безкомпромисна оценка на всичко, което се прави, за да се върви напред.

Казани така, нещата са ясни, но в практиката не винаги се откроява отчетливо.

Digitized by Google

●

Напоследък, при провеждането на изборите за бригадири и за бригадни съвети в една от малките трудови единици не бил избран предложеният от ръководството низов ръководител. На пръв поглед — нищо особено. Строго погледнато, партийният комитет би следвало да приветствува чувството за критичност на колектива, да одобри постъпката му. Но всяко правило има изключение и ако в случая партийната секретарка не познавала в детайли работата и настроенията във въпросната бригада, нещата щели да протекат другояче.

По нейно предложение партийният комитет се обявил против решението на бригадата. Невероятно. Тъкмо сега, когато толкова се залага на демократизма в управлението на колективите...

Аргументът на инженер Маринова? Тези десетина души от малката бригада по поддържането на инсталациите и трафопостовете искат удобен пряк началник. Човек, който няма да ги натоварва с много работа, няма да ги контролира, не ще изисква от тях. Дори ако някой от бригадата в работно време се занимава с абсолютно несвойствени неща часове наред (защото характерът на дейността по поддържането позволява понякога това), бригадирът не ще отрони нито дума. С такъв човек се канели да се спазарят тук. А егидата на съглашението била сериозна: който човек искаме, него ще изберем. Другият — квалифициран, взискателен, прекомерно държащ на трудовата дисциплина, бил отхвърлен с намерение по-късно да бъде осъществен удобен вариант.

— Говорихме за снизходителността и за вредата от нея — каза инженер Маринова, — ето ви я в действие! И то в поведението на колектив, не на личност. Всъщност именно тук са подводните камъни в секретарските действия. Влагаш усилия, смяташ ги за успешни и изведнъж някой или нещо те подведе.

Тя се спира на един по-отдавнашен случай, в който разочарованието ѝ е било категорично.

В заводския двор избухнал пожар. Всички се втурнали с все сили да спасяват. Тичайки, Маринова казала на стоящ встрани началник къде има кофи — да ги донесе. Каква била изненадата ѝ, когато след няколко минути, работейки с всички останали, обръщайки се в суматохата, тя видяла въпросния началник да стои неподвижен, отместен още по-встрани от мястото на бедствието.

— Трябва ли коментар? — пита сякаш себе си секретарката. — На такъв човек не само не може да се разчита в труден момент. Пагубността на поведението му е поразяваща. Той принуждава околните да се считат измамени, да се разочароват, да се гневят на себе си как са му вярвали дотогава, как са могли да разчитат. Да не говоря за моя собствен срам, за затруднението да обяснявам такава една постъпка.

Работата с хората. Тя носи безмерно удоволствие, но понякога и разочарования, които струват на секретаря много.

●

Говорейки за преустройството в работата, инженер Маринова каза, че истинския влог на комуниста в този процес тя вижда в доблестта на всекиго поотделно, търсейки мястото на колектива в изпълнението на задачите, да започне със себе си. Категорично и безкомпромисно.

— Свикнали сме да казваме — изтъкна тя, — че човек се самооценява според критериите на колектива, според оценките на обкръжаващите го. Характерът на самооценките, степента на самокритичност в най-голяма степен зависят от мнението на другите за дадената личност. Тук регулиращата роля на малкия колектив, на партийната група (където нещата се казват непосредствено, постоянно, реакциите се изразяват директно всеки

Digitized by Google

миг) е особено отчетлива. Определяща е и оценката на бюрото, на партийния комитет. Ние отдавна не се занимаваме със стандартни характеристики, в които всичко носи белега на плюса.

В тази насока секретарката и заводският комитет дават личен пример. Резонансът е добър. Бях се запознала предварително с някои от атестациите на бригадирите и началниците на цеховете и точно това се виждаше там отчетливо. Привичните констативни фрази бяха заменени с анализ на качествата на личността, при което на недостатъците и препоръките беше отделено два пъти повече място, отколкото на успехите. Именно това бе направило събранията в малките колективи интересни, бе накарало почти всички присъствуващи да се изказват, да предлагат, да препоръчват. От своя страна избираните си правеха критични самопреценки, давайки си сметка, че след думите ще е неизбежно да последват действителни промени.

Един бъдещ бригадир примерно се позова на формализма, допускан досега в собствения му стил на работа. Той потърси нецелесъобразното и излишното в дейността си в подробности и с примери, това стана пред хората му и на следващия ден на него просто нямаше да му бъде позволено да повтори онова, което е отрекъл. Нямаше да си позволи преди всичко самият той, уважавайки собствената си дума, а нямаше да разрешат това и околните. Едни новоизбрани биваха критикувани за либерализъм и мекушавост, други за прекалена строгост и грубост (окрупнявам, соча полюсите) и всеки от тях, преди да отговори пред колектива, сериозно си даваше сметка какво ще промени в работата си и къде е изходът, кои ще са пътищата, начините на преустройство. Защото стилът, както отново стана ясно по време на разговорите в малките колективи, е понятие интегрално. Динамизмът на живота изисква положителните изменения в работата да стават в много посоки, за да бъде резултатът действителен.

Но критиката и самокритиката в партийните групи и в бригадите е проекция на критичното начало в дейността на партийните бюра и на заводския партиен комитет.

Разговарях с двама от новоприетите комунисти. Да сторя това ме подтикна тяхната оценка за новото в препоръките, които са им дадени, преди да бъдат обсъждани кандидатурите им в първичните партийни организации. От препоръчителите било поискано в партийния комитет да оценят своя принос в подготовката на младите за влизането им в партийните редове. Не просто да напишат, както многократно е ставало, откога познават кандидатите и техните родители, а да кажат как тези млади хора се изявяват в колектива, какъв е техният дял във въвеждането на новости в практиката, инициативни ли са или просто декларативно пишат в молбите си, че младият човек трябва да бъде творец и преобразовател. По принцип. Тук от принципа се прави конкретната практическа крачка за уточняване на реалната позиция на отделния човек, в случая на всеки от споменатите двама млади работници.

— Осмисляйки моята собствена отговорност — каза единият от тях, — мен ме занима въпросът за самокритичността на другарите от заводския комитет и на неговия секретар. Степента на самовзискателност на това ниво е висока и това не само респектира, а задължава много един бъдещ член на партията.

Второто мнение:

— Предишната секретарка на заводския комитет подхождаше другояче. Имах чувството, че осъмва в цеховете. Разговаряше много, разпореждаше енергично. Авторитет и властност тогава, струва ми се, имаха знак за равенство. Нещата вървяха много добре, но у някои от изпълнителите се прокрадваше страх пред евентуалния провал. Разбирате ли, резултатът може да бъде същият — добре изпълнена

Digitized by Google

задача, но много важно е, според мен, дали това става, за да не бъдат направени забележки от страна на секретаря, за да сме „на ниво“ в неговите очи („всяка подробност от указанието е спазена“), или просто защото сме убедени, защото не сме могли да не се заемем активно с въпросната задача и защото сме пожелали да проявим инициативност. Може понякога да се излезе от стриктните рамки на модела, но затова пък в последна сметка се прави нещо, което действително е удовлетворително и за изпълнителя, и за секретаря. Наблюдавам у инженер Маринова, примерно, интереса към даден опит, който трябва да се разпространи. Тя не е за стриктното му повторение, а държи да се създава атмосфера на търсене, на предлагане и отхвърляне на отделни моменти и страни от опита на другите. Защото нали всеки колектив си има своята неповторимост, своите конкретни условия...

Думите на младия работник ме връщат към ранните години на заводската секретарка. Тя е тук от самото завършване на гимназиалното си образование. Има трудов стаж в този завод 32 години. Била е работничка (на трисменен режим), била е по-късно хронометражист, нормировчик, инструктор, обучаващ новопостъпили работници, началник на отдел „Научна организация на производството и труда“, заместник-директор. Висшето си образование е завършила задочно (за разлика от дъщеря ѝ, която е също в Машинно-електротехническия институт „Ленин“, също текстилно инженерство, сега учи редовно).

Казвам на секретарката:

— Предполагам, че в личен и в социален план вие сте за продължаването на традициите в завода.

— Да! — отговаря ми. — Традицията не в смисъл на плътното ѝ повторение, а на нейното обогатяване, постигано чрез вътрешното преосмисляне, чрез диалога с нея. Това в организационната работа има особена трудност. В този завод винаги е имало силен партиен комитет, много инициативна, боеспособна и откроена с опита си партийна организация. Проблемът е да бъде продължено всичко това в сегашните условия.

— Неудовлетвореността от постигнатото кара ли заводския комитет да търси резерви за подобряване на работата и в какво главно насочвате усилията си?

— Резервите, както обичаме да казваме, са неизчерпаеми, трудно е да се изброят, затова ще назова основния: засилване активността на човешкия фактор.

●

Становището на инженер Маринова за социалната активност като качество на социалистическата личност се основава преди всичко на разбирането, че активността е тясно свързана със социалната отговорност. Партийният комитет в завода полага максимални усилия за създаването на комплекс от условия, при които да се постига единство на идейно-политическото, нравственото и трудовото възпитание на работниците.

Като практика се е наложило вече широкото информиране на всички работници в завода за решенията, които се вземат от колективните органи. Основните решения се публикуват в заводския вестник, широко се разгласяват в партийните групи и в бригадите. Въпросите, молбите, питанията, жалбите на хората своевременно са разглеждани и решавани. Онези от тях, които се повтарят многократно (и следователно засягат голямо количество работници), са оповестявани в специални кътове — както питанията, така и отговорите на съответните компетентни инстанции.

— Важно средство за стимулиране на активността — твърди инженер Маринова — е известният на всички ни идейно-нравствен фермент, наречен критика. Но той не се развива произволно, за целта партийният комитет води системна

Digitized by Google

идейно-политическа работа за възпитаването на честно и творческо отношение към труда, за създаването на такава обстановка, при която всяко пренебрежително отношение към дълга би срещнало решителен отпор.

Точно такъв резултат — отпор и на най-дребните нюанси на негативно отношение към задълженията — се е получил на последните събрания за избор на ръководни органи в производствените колективи. Анализът на фактите от тези действени форуми показва значителен успех в утвърждаването на атмосфера на непримиримост към недостатъците. Критичният подход към фактите, самокритичната оценка са в основата на отношенията между хората в завода.

— В каква степен обществената оценка стимулира усъвършенстването на взаимоотношенията, изработва у хората нравствена потребност от откровен обмен на мнения, от доброжелателна ответна реакция у критикуваните?

— В твърде добра степен. Дори такива наложили се със своя висок престиж началници на цехове като инженер Власев или като Станьо Ташев бяха критикувани от своите подчинени заради прекомерната доброта, проявявана във взаимоотношенията с хората. Това е кротост, спокойствие и отстъпчивост в тяхното поведение, но работниците вече искат от преките си ръководители известна доза твърдост и настъпателност. В тази взаимна взискателност аз виждам усъвършенстването на взаимоотношенията. Това е израз на социална зрялост на колектива. А развитието на демократичното начало, което фактически е основното продължение на традициите в нашия завод, е немислимо без критика и самокритика, без търсенето на пътища за все по-настъпателно усъвършенстване в работата и във взаимоотношенията.

— Вашето мнение за действеността на критиката?

— Кратко и ясно: след думите да последват дела. Инак бихме били свидетели на бутафория или поне на поза.

— Понякога отделни хора дълго време остават вън от полето на критиката. За тях не се говори в докладите, тях не ги коментират и обсъждат, те не си правят отчети. В някои случаи това се отнася и до ръководители. Партийната организация примерно негласно смята, че с критиката на началниците се занимава горестоящото ръководство. Как е при вас?

— Бих казала определено: взискателността към кадрите е по-висока, отколкото към всички останали. Не е изключено отделни хора в продължение на много време да останат вън от обсега на критиката и самокритиката. Съществуват все още в един или друг участък островчета на сивотата, на приглушената и равна всекидневност, в която няма излитания и спадове. Дълг на партийните групи, на партийните бюра и особено на заводския комитет е да търси, да раздвижва тези равни места. Ето една съществена страна на резервите на преустройството — необходимост от съпричастие на всекиго в общото дело, в изпълнението на нашата дума да произведем 80 тона памучна прежда над държавната задача. Щом заедно сме решили това, заедно ще го извършим.

— Присъствието на критиката в диалога между партийното и стопанското ръководство?

— Да, съществува. Продължават традиционните наши съвместни срещи, на които си правим обстойни самоанализи. Освен това срещаме се всеки ден, нещата се казват директно, дори след най-дребен пропуск от страна на отделни ръководители. Но и тук стои въпросът да обогатяваме традицията, водейки диалог с нея.

Мила ИЛИЕВА

Digitized by Google

ПОДХОДЪТ НИ В ОБУЧЕНИЕТО НА НОВОПРИЕТИТЕ КОМУНИСТИ

Искаме да споделим опита на школата за обучение на новоприетите комунисти към учрежденския партиен комитет при ОСП „Студентски общежития и столове", какви проблеми сме решавали, какви са конкретните резултати. Учебната програма на школата разработихме на основата на примерните тематични планове на отдел „Организационен" на ЦК на БКП, при най-близката помощ на кабинета по партийно-организационната работа при Ботевски РК на БКП и кабинета към учрежденския партиен комитет. Централно място в нея заемат проблеми на партийното строителство, които бяха подбрани така, че в най-голяма степен да бъдат съобразени с подготовката и потребностите на новоприетите партийни членове и с конкретните условия на работа на първичните партийни организации в обединението. Стремежът ни бе много добре да разпределим времето за лекции, семинари, практически занятия, активизиращи форми на обучение.

Секретарят на учрежденския партиен комитет и секретарите на първичните партийни организации проведоха предварителни индивидуални разговори с всички подлежащи на обучение. По този начин се уточни броят на участниците в школата — общо 25 души. От тях 22 са членове на БКП и 3 на ДКМС. Тринадесет от комунистите са с висше образование — предимно инженери и икономисти, 7 — със средно и двама с основно. Воденето на присъствена книга и специална папка за провеждането на занятията ни позволи да следим те да се провеждат редовно и да се посещават от всички участници.

Още на първото занятие се избра курсово ръководство в състав: Симеонка Иванова, Красимира Сензова и Иванка Денчева, които помагаха на ръководителя на школата за правилното организиране на учебния процес. За всеки участник в школата учрежденският партиен комитет осигури „Сборник от лекции за обучението на новоприетите комунисти", тетрадки за водене на записки. На курсистите се предоставиха също допълнителна литература по партийно строителство, редица инструкции на ЦК на БКП, учебно-методически брошури, нагледни пособия, намиращи се в партийния кабинет.

Занятията се проведоха в рамките на партийната учебна година. Те протичаха ритмично, няма случай на провали или отлагане. Изнесени бяха 11 лекции, състояха се два семинара и 8 практически занятия. Лекциите минаха на добро теоретическо равнище, с практическа насоченост, обвързваха се тясно с актуалните проблеми, които решава партията като цяло, и с конкретните задачи, които стоят пред първичните партийни организации. Естествено това повиши интереса на слушателите. Работата с тестове, решаването на казуси и ситуации допринесе да се създава творческа атмосфера на дискусии. Стремежът на ръководителя на школата беше всеки обучаващ се да бъде активна фигура в учебния процес. Така например вместо лекцията „Организационен строеж на Българската комунистическа партия" на участниците в школата Румяна Грозданова, Камен Михайлов, Ваня Денчева, Мариана Йотова, Мария Кулина, Красимира Сензова и Николай Панайотов се постави домашно задание да разработят схемите на организационната структура на БКП, на примера на окръжни и общински организа-

Digitized by Google

ции, различни типове първични партийни организации и на първичните организации, в които те членуват. Използвайки литература и нагледни пособия в партийния кабинет, те се справиха много успешно с тези задачи и всеки направи коментар и разяснение пред групата по разработената от него схема.

След лекцията „Партийното събрание — висш орган на първичната партийна организация" на друга група слушатели се постави задачата да моделират процес на подготовка и провеждане на партийно събрание. Едни от тях работиха върху предварителната подготовка на събранието, като разработиха подробен план, други — върху организацията за правилното протичане на събранието, а трети имаха задължението да напишат протокола. Много старание проявиха тук Огнян Петков, Симеонка Иванова и Николина Илиева. И целият този процес се продемонстрира пред състава на школата. Имаше доста критични бележки по начина на протичане на партийните събрания в първичните партийни организации.

За активизиране участието на слушателите в учебната работа използвахме тестове и казуси за проверка на знанията. Анкетната карта и казусът по въпросите за приема на нов член в партията, за членството в партията, разработени на основата на конкретен случай, показаха, че има отделни страни от партийната дейност, по които слушателите не са много наясно. Попълването на теста по основните организационни принципи на Комунистическата партия и принципите на партийно ръководство беше доказателство, че някои от тях не направиха разлика между тях. Това беше повод отново да акцентираме на тези въпроси.

Обикновено тестовете се попълваха на едно от занятията, ръководителят ги преглеждаше в промеждутъка от време до следващото занятие, отбелязваше грешките и на следващото събиране ги връщаше със съответните коментари. По отбелязаните недостатъци обучаващите се бяха длъжни да работят допълнително.

Например във връзка с темата за вътрешнопартийната демокрация в процеса на подготовката за семинара предварително поставихме задачата всички да помислят и на семинара да вземат отношение към следните въпроси:

— От кого да се избира секретарят на първичната партийна организация — от партийното бюро при конструирането му или пряко от събранието?

— Правилно ли е и защо преди отчетно-изборно събрание на първичната партийна организация съответният комитет, който я ръководи, предварително да дава мнение кой да бъде предложен за партиен секретар.

Ако е правилно какви са съображенията и мотивите? Ако не е правилно — също — мотиви и съображения.

Как в тези случаи се изявяват демократизмът и централизмът в партията?

— Целесъобразно ли е партийното бюро предварително да вземе мнението на комунистите кои от тях да бъдат предложени за избиране в новото ръководство?

— Може ли да се критикува комунистът на събрание на трудовия колектив?

Дискусията върху демократическия централизъм и вътрешнопартийната демокрация допринесе много за творческото усвояване на материали за прилагане на получените знания в практическата дейност на първичните партийни организации.

Намерена бе и много подходяща форма за приключване на учебната година. Проведен бе индивидуален разговор с участниците по

Digitized by Google

изучавания материал. В него участвуваха и секретарите на първичните партийни организации, чиито членове се обучаваха. Към завършителното занятие всички се отнесоха с необходимата отговорност и сериозност. По предварително раздадените въпросници всички се готвеха много старателно. В партийния кабинет под ръководството на ръководителя на школата се проведе задълбочен преговор на изучавания материал. По същество той се превърна в своего рода изпит. Отговорите бяха пълни, цялостни, като много слушатели проявиха лично отношение по определени проблеми. Проявяваше се стремеж те да се свързват с решенията и постановките на Тринадесетия конгрес на БКП, с трудовете на Маркс, Енгелс и Ленин, с инструкциите на Централния комитет на БКП.

Добрите резултати от работата на школата се дължат на близкото ръководство от страна на учрежденския партиен комитет и особено на неговия секретар Васил Пеев. Той посети редица лекции и практически занятия, задаваше на курсистите конкретни въпроси, свързани с практиката на учрежденската организация.

След приключване на учебната година се състоя среща на учрежденския партиен комитет с обучаващите се в школата, където се отчетоха постигнатите резултати. На нея присъствуваха и секретарите на първичните партийни организации. Партийният комитет и бюрата на първичните организации наградиха най-изявилите се участници и им пожелаха по-нататъшна успешна работа. Поставиха им се задачи и поръчения за бъдещата работа като резервни кадри на учрежденската партийна организация.

ВЕСКА СОТИРОВА
научен ръководител

ИЛИЯ ВИДЕВ
отговорник на школата

Digitized by Google

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

С ПОЛИТИЧЕСКА ОТГОВОРНОСТ ЗА КАЧЕСТВЕНО НОВ РАСТЕЖ

Откъдето и да стъпи човек на силистренска земя, най-напред погледа спират големите табла с двата ордена „Георги Димитров". Двете отличия, с които е награден окръгът за успехите в селското стопанство. Минали успехи, прерасли в амбиция да се поддържа един критерий — национално равнище. Не че всичко е еталон за подражание, не че липсват слабости и недоглеждания: всичко има на тази богата земя, но винаги нещо ново се откроява било в добивите, било в продуктивността на животните: нова технология или организационна форма, в които се залагат целите на утрешния ден, видян през призмата на челните постижения, на новостите в света.

Слънцето е нажежило земята и погледът дълго не се задържа навън, а задухът в автобуса е потиснал и обикновените разговори. Само някой блок с царевица ще предизвика цъкане с език и възглас: „Брей, на барут е станала"! Суша и опърлено поле — една природна даденост през септември, която кара човек да мисли за голямата вода на десетина километра, имаща от хилядолетия мирижна стойност за тази земя. Затова тук хората са се научили да произвеждат при сухи условия. Ех, ако един ден потече вода... Но този ден е във вероятността на пусковите срокове, поради което селскостопанските дейци от окръга са се запретнали да произвеждат при всякакви условия, без да се впечатляват от тях, без да ги използват като аргумент, когато работата не потръгва. Може би затова в жежките септемврийски дни тук се прибира реколтата (при тазгодишното засушаване по 600 кг царевично зърно) и се чертаят нови насоки, вкарват се в концепции нови виждания не за година-две, а чак до двехилядната... Иначе не може да бъде, защото и на партийни, и на стопански дейци е ясно, че качествено нов растеж е понятие за всички условия, отговорност за всички равнища, когато не можеш да кажеш: „За това нямам условия или за онова си има хора".

●

Да се откраднe от времето на секретаря на окръжния комитет на партията не е лесно. Дойде ли голямото напрежение по прибиране на реколтата, пак всичко опира до него и макар да не говорим за щабове, в този неголям кабинет се кръстосват управленските нишки от много посоки. Големият вентилатор блъска горещия въздух в кабине-

Digitized by Google

та, разговорът ни върви, накъсан от почукване на вратата или телефонни обаждания — договорили сме се с Христо Марков той да си гледа работата, а аз да се впечатлявам от онова, което наричаме ежедневие.

А то е трудно. Предстои пленум на окръжния комитет, който ще се занимава просто с проблемите на селското стопанство, а трябва да постави вехите на преустройството. Ако се върви в подготовката му по утъпканите пътеки: състояние, цели, мероприятия за достигането им, — едва ли ще се стигне до желаната ефективност. Необходим е нов подход и главно нови критерии, големи цели. За тях обаче е необходимо ново мислене, нова нагласа, за да няма стъписване, за да разберат хората в какво се състои проблемът и да осъзнаят нарасналите си възможности. Направленията са няколко, всяко със своята значимост и незаменимост.

УСЪВЪРШЕНСТВУВАНЕ НА СТРУКТУРАТА

Така се нарича първата веха в преустройството. „Не просто преструктуриране — пояснява секретарят, — а **внедряване на адаптивно земеделие.**" Ето едно понятие, което особено се нрави на силистренци, защото тук при липсата на вода намесата на човека е значително ограничена и той трябва да се съобразява повече с природата. Своеобразен начин да се вземе от нея повече, като се засява онова, което е подходящо, като се редува, така че не само да дава плод, но и да запазва и увеличава почвеното плодородие. Сметката се прави на базата на агроекологичния подход, задължително с молив в ръка, като се отчитат реалните възможности, а така също какво ще спечели не само окръгът, но и народното стопанство като цяло.

Главното направление, за да се увеличи рязко доходът от земята, е **разширяването на площите от кайсии.** До двехилядната година те ще нараснат близо шест пъти. Това „пъти" е много примамливо, но зад него се крият редица неизвестни и нека прибавим, независещи от окръжната икономика фактори. Защото значителният доход от декар реколтирана площ ще дойде, ако се намери пазар, ако се реализира плодът, ако се обере навреме, ако се внедрят подходящи технологии за преработка. Триста хиляди декара — така изглежда в проектите силистренският кайсиев масив, но нека си представим как се обира, заготвя, транспортира и преработва неговият плод. Затова се търсят **съюзници в това начинание:** едни да вложат капитал, други да спечелят от износ, трети да намерят поле за научно-внедрителска дейност. Край голямата маса в окръжния аграрно-промишлен комбинат се събират представители на компетентните и заинтересованите инстанции — от научни институти, от „Сортови семена", от Асоциацията по хранително-вкусовата промишленост; чертаят се проекти, коригират се цифри и срокове, сочат се източници. Главният е селското стопанство на окръга, което ще финансира основната част на проекта. Само един пример: за внос на сортове, които ще разтегнат беритбения период, са неоходими неколкостотин хиляди валутни лева. Най-лесно е сумата да се подаде като искане на висшестоящите организации, ангажиращото и реалното е да се осигури от собствени средства. Как? Ще се произведат допълнително зеленчукови семена, които ще покрият разхода за отделни години. Ето един факт, който често пъти се пренебрегва в практиката, като ресурсното обезпечаване на различните програми се прехвърля на други и с това, като се демонстрира предприемчивост, най-често замислите се обричат на провал или забавено реализиране.

Кайсиевото производство е един пример — **наистина водещ, но не**

Digitized by Google

единствен. Защото преструктурирането не се свежда само до изграждане на големи масиви, а до отчитане на всички природни дадености, на изискванията на пазара, на преработващата промишленост, на животновъдството; отчитане на възможности — технологии, сортове и т. н. Както се вижда, всичко е обвързано и взаимно обусловено: не може да се развива животновъдство без решаване на белтъчния проблем, за да се разширят площите на десертните лозя, ще се намалят площите на захарното цвекло, но при задължително въвеждане на нови сортове, чрез които общата продукция от цвеклото ще се запази. Тия пресмятания, преглеждане на таболограмите за почвените типове са пренесени във всеки АПК и бригада. По-късно в един от комитетите ще ми кажат: „Механизаторите не само знаят, но и настояват с коя земеделска култура да се засее отделният блок."

Има една особеност, която засилва задълбоченото отношение към структурата на производството и я издига до отговорност. От дълги години **тук селското стопанство е интегрирано с преработващата промишленост,** което води до нов подход в структурата: не да се произвежда това, за което има преработващи технологии и мощности, а да се търсят технологии и да се създават мощности, които ще преработят всичко, което ражда майката-земя.

Като прибавим, че продукцията за износ се договаря пряко с външнотърговските предприятия, ще разберем защо ефективността се търси в целия цикъл до готовия за консумация продукт. Кайсиеви компоти, конфитюри, сокове, сушени плодове, детски храни — това не е магазинна номенклатура, а краен продукт, който главоболи окръжното ръководство. Наред с масивите се мисли и за малките предприятия за полупреработка на плода, мисли се да се създаде такъв набор от зеленчуци, който ще задоволи разнообразните производи на консервната фабрика, мисли се и за разстоянието, на което ще се транспортира, и какво ли не още. Ето как структурата на производството се определя и по агроекологичен критерий, и по изискванията на предприятията — изисквания за количество, качество, асортимент, срокове. Като са се нагърбили да доказват предимствата на тази интеграция в аграрно-промишления комбинат, обновяват производството. Всяка година комбинатът провежда конкурс за нови стоки. В него могат да участвуват колективи от цялата страна, а главното изискване е производите да са от местни суровини, да са ресурсоикономисващи.

УСКОРЕНО ВНЕДРЯВАНЕ НА НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКИЯ ПРОГРЕС

Втората веха моят събеседник защитава не с показни нововъведения, а с производствени резултати, със скъсени срокове на изпитване в практиката, с нови критерии. Още тази петилетка седемдесет на сто от кравите ще се отглеждат по нова технология на базата на реконструкцията на съществуващата материална база. Ако чакат всеки сам да строи, няма да стигнат и две петилетки. Изходът е в строителната организация за селскостопански обекти, и то не за всичко, а само за онова, което изисква промишлени методи в строителството. По-нататък с оборудването ще се оправят на място. За поддържането на техниката във фермите пак се създава специализирано звено, което работи на принципа на акорда.

Ще се увеличи натоварването на техниката, но как? Не по стария начин — удължен работен ден, а чрез **нови технологични операции, които от своя страна довеждат до увеличаването на добива.** Да вземем само почвообработките — какъв резерв се крие, следва директната сеитба, нови начини за прибиране на сламата. И всичко ново, нека повторим, се прави не за да се излиза от бедствено положение, не за сиромашки икономии, а за качествено нов растеж. Прави се със за-

Digitized by Google

мах на знаещи и уверени хора: за две години в АПК — Ситово стигат до 80 на сто директна сеитба на есенниците, в Окорш всички подходящи площи се сеят по така наречения „релсов начин“ и т. н.

Мъча се да разбера кое е новото, подпитвам не сме ли го правили всичко това досега. „Нещо сме правили, на гола поляна не започваме — каза Христо Марков, — но важното е, че има нов психически климат, нов подход, който разкрепостява, за да се твори.“ Наистина лесно е да се каже „разумен творчески риск“, но колцина го подемат и къде е гаранцията за оневиняване и винаги ли има съответствуваща подкрепа? Действително подкрепа има, тя идва като организационна необходимост за окръжното партийно и стопанско ръководство. В какво се състои? В създаване на образец на технология в отделен АПК или бригада и бързото му пренасяне в окръжен мащаб. Да се разчита на собствени сили, като се търси всичко челно в страната, а не да се чака да дойде някой от горе и да внедрява — това е разбирането, което се култивира в селскостопанските ръководители и специалисти. Да вземем за пример новата технология за прибиране на тютюна. Само истински ентусиаст като председателя на АПК в Дулово Тодор Димитров би се нагърбил със задачата, от която са странели толкова години къде по-изявени организации и научни сътрудници. За него казват, че е обиколил всички основни бази, където се води развойна и внедрителска дейност, но накрая стига до въвеждане на нова технология за оранжерийно направлявано сушене на тютюна.

Не е лесно да се превърнат отделните АПК в своеобразни технологични центрове по едно или друго направление, защото не всички са с кадровия потенциал например на Силистра или с инициативните ръководители на Дулово. Но намерението е подкрепено с организационни мероприятия, има и резултати. Опирането на собствените сили също крие много въпросителни, но вече се доказва, че местните специалисти са можещи и знаещи и най-важното — търсещи. Търсещи челното у нас, постиженията на науката, международния опит. Затова може би американската фирма „Монсанто“ толкова много държи да продължи моделното внедряване на новата си технология за отглеждане на зърнени култури в един от аграрно-промишлените комплекси, точно тук, на територията на Силистренски окръг. А нали в Силистренски окръг беше проектиран от местни проектанти първият кравекомплекс за природосъобразната технология в краварството, който сега се копира от много окръзи в страната!...

Съгласен съм, много важна е местната инициатива, неудовлетвореността от постигнатото и поставянето на по-високи критерии, самочувствието, че всичко е в ръцете ни, което прераства в амбицията **окръгът да стане модел за ускорено внедряване на новите технологии.** Но веднага следва въпросът за готовността, за умението да се пренесе тази „зараза“ по внедряването навсякъде, да не се оставят наблюдатели, утрешни критици на някой неуспех от позицията на далновидното изчакване. А в това отношение има един неудобен въпрос, който не е за спестяване. На територията на окръга има опитна станция, специализирана по проблемите на кайсиевото производство. Решаването им сега окръгът търси чрез опита и науката в други страни, ще внася посадъчен материал от други континенти (с неизвестна приспособимост към условията на долното течение на Дунав), без да се опира на местния научен продукт. Който, както се твърди, все още го няма!?

Оставяме неудобния въпрос, за да поставим третата веха на преустройството. Цялата сложност на междуколективни, междуорганизационни връзки, на икономическата заинтересованост и принуда, отразени в многобройните наредби за работна заплата и организация на труда, които изчерпваме с

Digitized by Google

ПОНЯТИЕТО СТОПАНСКА ДЕЙНОСТ

Започваме пак от новите подходи. Мина времето, когато на селското стопанство се гледаше от икономическа гледна точка в съвкупност: от едно ще се спечели, от друго ще се загуби — важното са валовите показатели. **Сега всяко производство се поставя в условията на самоиздръжката** (макар и не навсякъде в завършен вид), което кара всеки да мисли с нови понятия и критерии — печалба, самоиздръжка, конкурентоспособност, рентабилност. Тръгваме от общата формулировка, че **печелившо е всяко механизирано производство.** Подкрепя се тезата с факта, че зад дванадесетте милиона печалба от говедовъдството през миналата петилетка стои като гарант главно механизацията в основните кравекомплекси. Да не говорим за птицевъдството, където методите на отглеждане са в действителност промишлени. Следователно направлението е ясно и затова окръжният аграрно-промишлен комбинат ограничава отглеждането на фасула за сметка на увеличените площи с леща. Това добре, но нали хората не поглъщат просто белтъчини, а разнообразни продукти. Затова да му мисли промишлеността, която досега не се е сетила, че механизацията на това производство не е „фасулска работа" (но ако погледнем по-критично, за коя ли земеделска култура се е сетило както трябва българското машиностроене!?).

В новите технологии вижда бъдещето и хранително-вкусовата промишленост. И макар че не е в системата на съответната асоциация, нито пък предприятията принадлежат на някоя стопанска организация или комбинат, амбицията е да не се изостава от световното равнище. И тук в основата е тезата за инициативата, защитена по блестящ начин от ръководството на млечното предприятие, което внедри единствената у нас линия за механизирано производство на бяло саламурено сирене чрез частична ултрафилтрация на млякото. Подобни перспективи се чертаят в плановете и на останалите предприятия, а увереността идва и от собствената валута, която се трупа малко по малко от ежегодното преизпълнение на плановете за износа.

Да се мисли с икономически критерии, да се вкарват в действие икономическите лостове — това сега става насъщна необходимост за трудовите колективи. В обратен случай не може да се разчита на стопанисване, грижата за икономиката ще остане отново грижа на ръководството, която не раздвижва инициативата от долу. Припомням как преди години в една от бригадите искаха да изберат за ръководител човек, който беше се препоръчал в практиката като добряк, който никого не беше притеснявал с изискванията на вътрешния ред. Значи ли това непригодност на колектива да оцени по достойнство ръководителя си? Едва ли, защото в същия случай бригадата не беше на вътрешностопанска сметка, възнаграждението почти не зависеше от крайните резултати. Първо трябва да се стане стопанин, да се поемат отговорности, да се почувстват материалният стимул и материалната принуда, за да се оформи и стопанското отношение.

Тези разсъждения, правени на глас в кабинета на секретаря, не са отклонение, те вървят в руслото на стопанисването, на новото в подхода, защото ако сега самоуправляващите се организации следва да изграждат отношенията с висшестоящото ръководство на базата на диалога, **те преди всичко трябва да имат готовност с по-високи предложения, с партньорска заинтерованост за днешния и утрешния ден.** Финансова самостоятелност, банкова сметка — ето новото в изграждането на бригадите от нов тип; вътрешностопанска сметка до всяко звено, по възможност до всяко работно място — това са, както се казва,

Digitized by Google

апробирани методи в редица аграрно-промишлени комплекси, които следва да станат практика от следващата година.

Значително място се отделя и на акорда, разбран и изпитан според конкретните условия. Тук има много условности и всяко даване на готови схеми (което особено често се прави от висшестоящи органи) може само да внесе неверие. Някъде ще се насочат към малкогрупов акорд в големите бригади, но някъде ще продължи далата добри резултати практика на бригаден акорд с технологични звена, на групиране на техниката по кампании, на прекрачването на бригадните граници, когато това се налага от високопроизводителните машини. Изобретателността, технологиите и тук казват решаващата си дума. На мястото на традиционния семеен акорд в отглеждането на тютюна идва новата форма на акорд, която засяга само една технологична практика — брането. Какво по-лесно, удобно и икономично от това да се привлече цялото население от Дуловската селищна система в брането на тютюна. По-нататък изчезват традиционните низи по селата, защото новата технология позволява само осем човека да дообработят 150 тона зелена маса. Или да вземем някои други фактори: наличието на работна ръка в района на с. Окорш дава едни възможности за акордни форми, а в Кайнарджа — съвсем други; квалификацията на механизаторските кадри в голяма степен ще определи какво да е разделението на труда и доколко са приложими комплексните механизирани звена и т. н. Важното е да се спазят основните критерии: маневреност, срочност, производителност.

РЕЗЕРВА НА ИНИЦИАТИВАТА ОТ ДОЛУ

Основни направления за подготовката на един пленум. Кой ги определя, на кого са необходими, това работа ли е само на тесен кръг от ръководители, грижа на апарата или ангажимент на окръжната партийна организация? Колко пъти сме се сблъсквали с нерешени местни проблеми, защото предстои пленум или се очаква програма! Къде остават в такива случаи самодейният характер, инициативата от долу, която ще направи комитетите и първичните организации съпричастни в подготовката, а оттам и по-ангажирани в изпълнението.

С тези мисли прекрачих прага на някои общински комитети на партията. И не се разочаровах, защото срещнах партийни дейци не само информирани за предстоящото събитие, но мислещи с какво ще се явят на пленума, независимо дали ще им дадат думата за изказване. Може би готовността идваше и от факта, че вече от окръжния комитет бяха искали не една информация, подготвяше се окръжно съвещание с първите секретари на общинските комитети, на което да се проведе **разговор за усъвършенстването на стила и методите в партийната работа**. Работа, насочена към хората и чрез хората, заети в тия райони предимно със селско стопанство.

„Не чакаме пленума, за да почнем да работим по тия проблеми — даде отговор на въпросите ми Иван Недев, първи секретар на общинския комитет в с. Професор Иширково. — Предстоящото събитие само ни импулсира, защото първият въпрос ще е как се преустройваме. Нашите кадри са запознати с тия проблеми още след Януарския пленум на ЦК на БКП и всички знаят **какво следва всеки да направи.**"

Тук има един реализъм, който на пръв поглед подвежда, но на който хората се облягат. По-малко са намеренията, декларациите какво бихме направили, ако имаме това или онова, а на преден план се извеждат съществуващите условия. При тия условия в с. Професор Иширково са постигнали първо място в страната по производството

Digitized by Google

на тревен фураж — обяснението е: „Имаме технологична линия, която не позволява разпиляване при прибирането"; в с. Окорш са постигнали национално първенство по производството на слънчогледа — обяснението е: „Строга технологична дисциплина". Ето го големия резерв, който **Тринадесетият партиен конгрес оформи като повеля на деня: организираност, ред, дисциплина.**

Резервът е навсякъде и във всичко, а най-напред в хората. „При вас поне има хора — успокоявам аз", но събеседниците ми не са съгласни. Хора за какво? Ако е само за развитие на личното стопанство — да. Но когато се постави проблемът за квалификацията, за готовността да се поеме новата технология, за стопанисването — тогава нещата веднага придобиват друг вид... И понеже става дума за човека, за конкретния трудов колектив, всеки проблем се оказва обусловен от още няколко други, та решаването му изисква **умение да се разбират съвременните закономерности на нашето развитие в техния синтез.**

Да вземем проблема за внедряване на постиженията на научно-техническия прогрес. Засяга ли той трудовия колектив, ще развълнува ли редовия труженик, във възможностите ли е на първичната партийна организация да въвлече всички за решаването му. Отговорът е утвърдителен, но при условие, че самоиздръжката е успоредила личните интереси с обществените. По-рано никой не се е интересувал в бригадите какви машини зачисляват. Сега се чуват възражения: „Защо ни давате тия железа, кой ще им плаща амортизационните отчисления." По-рано кадровият въпрос е бил работа на висшестоящото ръководство, сега се чуват възражения: „Защо са ни толкова заместник-ръководители, кой ще ги храни."

От това ново състояние (вече узаконено и от Кодекса) започва и усъвършенстването на работата в първичната партийна организация. Не става дума само че се изменя проблематиката на събранията, но и за **измененото отношение на комунистите към основни въпроси на икономиката,** към постепенното ликвидиране на безразличието. Нека само да споменем колко партийни оценки е трябвало да получи системата за вътрешната организация в АПК—Ситово, която стана еталон не само за комплексите от окръга. В с. Професор Иширково една първична организация решава как да се усъвършенствува ремонтната дейност, след което въпросът се разглежда от стопанските ръководства; пак по решение на друга партийна организация се пристъпва към създаване на специализирани бригади. Първичната организация в с. Паисиево от района на с. Окорш първа застъпва позицията за намаляване наполовина личния състав на бригадата за комплексна механизация. Едните решили, другите решили... на пръв поглед лесно, но си представям колко неверие е следвало да се обори, колко лични съдби са били засегнати, каква рутинност е преодолявана (та дори и висшестоящи мнения), за да намерят комунистите онова решаващо звено, което ги е извело на нова стопанска орбита.

Усъвършенстването на работата на първичните партийни организации се подклажда и от новите изисквания за работата на самоуправляващите се организации. Става дума за

ДИАЛОГА КАТО ПРЕДПОСТАВКА ЗА УПРАВЛЕНСКО РЕШЕНИЕ

който съвсем конкретно предстоеше да се реализира както на окръжно равнище, така и в рамките на всеки АПК. Как ще се яви бригадното ръководство на този диалог, ще може ли да излезе с предложения, които ще отговарят на днешните изисквания — **ето богато поле на про-**

Digitized by Google

блематика, откъдето обогатяват дневния си ред първичните партийни организации и партийните комитети.

„Не става дума само за едно представително мероприятие, което ще се проведе през есента, а за трайния стил на работа, в който декретирането се заменя от диалога, а това означава да се срещаме с хората по техните проблеми, да искаме техния съвет, да даваме отговор на нашите задължения" — така разсъждават ръководителите в много общински комитети и аграрно-промишлени комплекси. И още нещо — да се облегнат на колективния ум, воля и възможности. Затова общинският комитет на партията в с. Окорш наместо да извика низовите ръководители и да постави актуалните задачи, така както е ставало много пъти, организира **срещи с партийните, стопанските и профсъюзните ръководства по бригади.** Наистина доста време са отнели тия посещения по селата, но за сметка на това първите ръководители на селищната система са успели да пренастроят работата от поставяне на задачи към **решаване на задачите в техния синтез: работата на колективните ръководни органи, внедряване на научно-техническия прогрес, нови виждания по плана за следващата година.**

На пръв поглед на хората от практиката им е лесно да критикуват: „Това няма, друго не достига." Вярно е, че пред мен не спестиха остри думи, нито се стремяха да заглаждат ръбове, но вече надделява един нов израз: „Ако ни дадат и ние ще дадем нещо повече." Това може да е една нова рулон-преса, резервни части, та дори и реален график от захарния завод за изваждането на цвеклото. Председателят на АПК — Дулово Тодор Димитров иска база и е готов да защити хилядите левове, вложени в новата технология за сушене, като поеме плана за тютюна от другите АПК. Може ли да се махне с ръка на тия искания и как окръжният комитет ще отговори на тях, ще съумее ли да ги направи проблеми и на други стопански организации и висшестоящи ръководства? А те, проблемите, не са за подценяване:

— Въпросът ще има или няма да има вода в Крайдунавска Добруджа вече е трансформиран: „Кога ще има?" Защото ако ускоряването на строителството на хидрообект „Малък Преславец" все пак е нещо реално, то заводите за резервни части и за тръби нямат „първа копка". По такъв начин опасността помпите да изтласкат вода, която няма по какво да потече, става все по-вероятна.

— Намаляването на задължителните показатели дава възможност за по-голям икономически маневър. Но всяка истина е конкретна и ония АПК, които са специализирани да отглеждат земеделски култури и животни по задължителния списък, на практика трудно ще проведат диалога по съставянето на новия план.

— Исканията на окръга за нова техника са големи (както навсякъде), всеки АПК има аргументи пръв да бъде облагодетелствуван, но колко са механизаторите с първи и втори клас квалификация и не е ли това една от причините скъпоструващи машини предварително да записваме като „амортизирани".

— Водеща роля във внедрителския процес се пада на специалиста. Не на оня, който е седнал в окръжната канцелария, а на технолога. Стара истина, неосъзната докрай от комбинатското ръководство, което е позволило една трета от зоотехниците да се съберат в Силистра, а в АПК — Главиница да няма нито един.

Да не изреждаме повече. Както се казва — „проблемите се знаят". Ще добавим, че трудовият ритъм и оптимизмът имат своето основание и с тях окръжният комитет на партията подготвя редовното си пленарно заседание.

Петко СТАМОВ

Digitized by Google

КОМУНИСТИТЕ—В АВАНГАРДА НА БОРБАТА ЗА ВИСОКО КАЧЕСТВО

Авангардната роля на комуниста е едно специфично проявление на качествата на партията да бъде челен, предан и съзнателен отряд на класата, политически ръководител в революционното движение. То е една жизнена потребност, определяща се от нейната същност, роля и задачи. А на съвременния етап от нашето развитие проблемите стават все по-сложни. Ето защо през 1984 година, след Националната партийна конференция, окръжният комитет на БКП — Търговище прие с готовност и желание поръчението на отдел „Организационен" на Централния комитет на БКП да създаде и изведе положителен опит за издигане авангардната роля на комуниста в борбата за високо качество.

На първо време се започна с моделиране и експериментиране на по-значим от традиционния опит в определени първични партийни организации от материалната и духовната сфера на окръга. Общинските партийни комитети и партийните бюра бяха подпомогнати от специалисти по партийно строителство от Академията за обществени науки и социално управление. С тяхна помощ във всяка една от тези организации се извърши „фотография" на действителното състояние на авангардната роля на комунистите в борбата за високо качество. В следващия етап бяха очертани необходимите бъдещи изменения в дейността им по този проблем. Заедно с това вниманието им бе съсредоточено към редица фактори, които пряко или косвено влияят на постигането на целта. Сред тях, разбира се, е и подобряването на социалния и качествения състав и укрепването на партийното ядро във всички сфери и сектори; усъвършенстването на вътрешнопартийния живот върху основата на ленинските принципи и норми; способността на партийните организации да приспособяват съдържанието на партийно-организационната работа към задачите, които решава трудовият колектив, да актуализират своите подходи и практически действия...

Активна роля в осъществяването на експеримента изиграха и кабинетите по партийно-организационната работа към окръжния и общинските партийни комитети. Включен беше широк арсенал от форми и методи на работа: контрол и помощ на място, разговори, срещи, беседи, обмяна на опит, докладване в общинските комитети, в отдел „Организационен" на окръжния комитет.

Работата по експериментирането на модела продължи една година. Преди да посочим резултатите, ще отбележим няколко много важни условия и особености, при които протече този процес. Преди всичко ние спазихме указанията на Централния комитет да не създаваме специални условия за работа на партийните организации, т. е. експериментът да протече в същата обстановка, в която те досега са работили. Необходимо е да подчертаем, че периодът на експериментирането бе наситен със събития от особена важност. Работата за достойна среща на конгреса изискваше бързо да се актуализира дейността на тези партийни организации.

След продължителна проучвателна работа се изготви моделът за експериментирането, който съдържаше четири части:

Digitized by Google

В първата част се посочва целта на експеримента. Първостепенна роля бе определена на усъвършенстването и обогатяването на подходите, формите и средствата за издигане авангардната роля на комунистите за повишаване ефективността на партийно-организационната дейност. С втората задача се насочваше вниманието на всеки комунист, на всеки ръководител и специалист към издигане на тяхната отговорност и творческа активност за подобряване на качеството. На трето място се изискваше да се разработят критерии и показатели в партийните организации за оценяване на приноса, творчеството и инициативността на всеки от членовете им.

Втората част на модела съдържа описание на бъдещите изменения на авангардната роля на комунистите. Тук се посочва как заводските партийни комитети и партийните организации ще осигуряват непрекъснато повишаване активността, творчеството и личния пример на всеки един в решаването на ключовия проблем.

Посочени са няколко основни страни от живота на партийните организации, в които да настъпят сериозни изменения:

— Да се приведе социалният и качественият състав в съответствие с измененията в социално-класовата структура на трудовия колектив, да се укрепи партийното ядро във всички участъци.

— Решително да се измени подходът към подобряване качеството на продукцията. Да се мобилизират всички вътрешни фактори за действена политическа и организаторска работа за постигане на високо качество.

— Да се усъвършенствува вътрешнопартийният живот върху основата на ленинските принципи — пренасяне качествата и добродетелите на комунистите в трудовия колектив, сред безпартийните, повишаване умението им да анализират процесите съобразно новите задачи и актуализиране на действията.

— Издигане и утвърждаване на трудовия колектив като действителен стопанин на социалистическата собственост.

— Привеждане дейността на трудовите колективи в съответствие с изискванията на икономическия подход.

Третата част на модела съдържа основните форми, средства и подходи за повишаване авангардната роля на комуниста.

Тук главно изискване бе съдържанието и дейността на партийните организации да бъдат подчинени на задачата за претворяване в дела курса на партията за високо качество навсякъде и във всичко. Посочено е, че като носители на новото и водеща сила на колектива те трябва да оказват всестранна подкрепа на новаторите, първенците, като ги стимулират в борбата за научно-технически прогрес. Във връзка с това усилията са насочени към следните форми и средства за работа:

— Поемане на лични обещания от комунистите за подобряване качеството на продукцията, обсъждане проблемите на събрания на партийните групи. Ако с тези обещания не се осигурява постигането на целта, партийната организация или партийната група да връчат поръчения за по-високи показатели в личните обещания, предаване опита на безпартийните, поемане наставничество над млади работници, участие в курсове за повишаване квалификацията и други.

— Партийните бюра редовно да правят оценка за изпълнението на програмите за повишаване на качеството. При необходимост към тях да се изграждат проблемни комисии със задача да оценяват постигнатото всеки месец. А когато има още слабости, да се провеждат индивидуални беседи с комунистите.

Digitized by Google

— Редовен контрол от страна на партийните организации към стопанските и административните ръководства за осигуряване на необходимата информация за равнището на качеството на национално и световно ниво и вземане мерки за изучаването и внедряването на положителния и челния опит.

— Набелязване практически мерки за достигане и надминаване на плановите задачи; анализ на внедряването на програмите за развитието на научно-техническия прогрес, на използването на производствените мощности и на работното време; провеждане организационни и политически мероприятия за укрепване социалистическата дисциплина съгласно комплексната програма, приета от бюрото на окръжния комитет на партията.

— Редовно отчитане на приетите мероприятия (във всеки цех, бригада и работно място) за строг режим и ефективно използване на материалите, горивата и енергията.

— Грижи от страна на стопанските и профсъюзните ръководства за повишаване квалификацията на работниците и специалистите в духа на изискванията на Февруарския пленум.

— Разгръщане на вътрешнопартийната демокрация и усъвършенстване на вътрешнопартийния живот. Тук особено място се отделя: на издигане ролята на партийното събрание като школа за комунистите; преодоляване слабата активност на някои комунисти; подобряване системата на работа с критичните бележки и предложенията; обогатяване формите, средствата и методите за индивидуална работа.

— Издигане степента на контактите, общуването и връзките на комунистите с безпартийните, оказване конкретна помощ и подкрепа на творческите предложения и идеи.

— Повишаване равнището на идейновъзпитателната работа като важен фактор за въвличане безпартийните в борбата за високо качество; усвояване новите виждания и подходи в разработването и провеждането на научно-техническата политика.

Четвъртата част на модела обхваща проблемите по ръководството на експериментирането.

В тази част са определени задълженията на първичните партийни организации, на общинските партийни комитети, на отделите на окръжния комитет на БКП.

Първичните партийни организации имаха за задача да запознаят комунистите с целите и задачите на експеримента и да създадат организация за неговото провеждане с помощта на висшестоящите органи. В своите планове те предвидиха и впоследствие проведоха събрания и заседания за оценка на хода на експеримента.

Общинските партийни комитети трябваше да оказват системна, конкретна практическа помощ, а в края на експеримента да изготвят експертна оценка за отчитане на крайните резултати. Да организират обмяна на опит и обучение на комунистите.

Отдел „Организационен“ на окръжния комитет носеше главната отговорност за осъществяване на експеримента. За неговия ход пред бюрото на комитета или в отдела докладваха общинските партийни комитети в Търговище, Антоново, Макариополско и заводският партиен комитет на машиностроителен завод „Възход“ в Попово. Отделът оказа непосредствена практическа помощ при изготвянето на план-програмите, да се направи фотография и анализира съществуващата досега практика.

Бяха определени и показателите за оценяване авангардната роля на комуниста в борбата за високо качество, които най-общо се

Digitized by Google

свеждат до следното: степен на изпълнение на трудовите задължения за определен период, качество на произвежданата продукция; ефективност от изпълнената задача; намаляване разходите на материали, икономии; участие във внедряване на върховите постижения на научно-техническия прогрес и своевременно усвояване на авангардни технологии; повишаване на квалификацията; изграждане на образцова организация на труда; дисциплинираност и отговорност; нетърпимост към произвеждащите некачествена продукция; непримиримост към отрицателните явления.

Така изготвеният модел бе утвърден в бюрото на окръжния комитет и изпратен на първични партийни организации, отредени за базови при експеримента.

Какви са резултатите от експериментирането на модела? Получихме ли желания ефект? Отговорът според нас е положителен. Да разгледаме само едно от проявленията на авангардната роля в борбата за високо качество в сферата на трудовата дейност на комунистите. Анализът показва, че постигнатите качествени показатели в трудовите колективи от материалната сфера са средно с 12—15 на сто по-големи спрямо същия период непосредствено преди експеримента. Това се дължи и на това, че партийните организации по-задълбочено и по-системно се занимават с проблемите на качеството, по-добре ангажират комунистите в тяхното успешно решаване. Оттук следват и чувствително нарасналите резултати. Особено се откроя дейността на партийните организации в приборостроителния завод „Тодор Петков" — Търговище, завод „Спорт "и Научно-производственото предприятие за стоманени тръби в Попово. А също така на младежкия трикотажен завод „Никола Станчев" — Омуртаг, АПК — Антоново, Опака, Обител и други. В посочените колективи се постигнаха и значителни успехи в обновяването на продукцията, в усвояването на нови производства. Разбира се, тези резултати не се дължат само на експеримента, а са плод на комплекс от организационни, икономически и други мерки. Но в хода на извеждането на опита се повиши ролята на комуниста ръководител, на специалиста, на работника в борбата за високо качество. Увеличи се броят на комунистите, носители на трудови отличия, и на тези, които произвеждат висококачествена продукция. За пример ще посочим завод „Спорт", където половината от излъчените качественици са комунисти. Подобни са данните и за ударниците и рационализаторите. Може да се твърди, че сега партийните организации и партийните групи по-компетентно и по-системно се занимават с проблемите за качеството.

Като резултат от тази дейност и конкретната индивидуална работа на комунистите членовете на трудовите колективи правилно оцениха значимостта на подетите инициативи и активно се включиха в тяхното осъществяване. Отговорността им за високо качество пролича и във формирането на насрещните планове, където броят на техните предложения също е завишен.

Положителни изменения настъпиха в издигането и утвърждаването на трудовите колективи като стопани на социалистическата собственост. Те намериха реален израз в снижение на материалните разходи, в ефективно и качествено използване на основните производствени фондове... Повиши се взискателността към ръководните кадри за поставяне на стимулите в пълна зависимост от крайния резултат. Разбира се, не отговаря на истината твърдението, че всички направления, форми и средства на партийната дейност, посочени в модела, са приложени напълно. Но вярно е, че съобразно обстановката в партийните организации те задействуваха по-всеобхватно, което е най-важно-

Digitized by Google

то условие за добър краен резултат. Много от тези форми преди не се прилагаха с необходимия ефект. Но при новите условия партийните бюра създадоха организационни предпоставки за тяхното ефективно използване. Особено се повиши ролята на партийните поръчения. Съдържанието им бе свързано с организаторската роля на всеки комунист за производството на качествена продукция, с участието при внедряване на научно-техническите постижения, с подобряване на дисциплината...

Усъвършенствува се и стилът на работата и се повишиха контролните функции на партийните организации върху стопанските и административните ръководства. Засилиха се контролът и проверката на изпълнението на партийните групи и от самите комунисти. В процеса на експериментирането голяма част от задачите се поемаха и изпълняваха от партийните групи.

Особено внимание се отдели на подобряване на партийното ядро в трудовите колективи, без което е невъзможно осъществяването на авангардната роля на комунистите. Създадена бе благоприятна обстановка за разгръщане на личния пример, творчеството и инициативността у комунистите, за отговорност и организираност в изпълнение на програмите по качеството.

Какви слабости се допуснаха? В отделен брой организации не се осъществи системен контрол върху стопанските и административните ръководства относно решаване проблемите на научно-техническия прогрес, изобретателското и рационализаторското движение, поради което и комунистите не успяха да дадат необходимия личен пример. Една от причините за това е, че много от тях, които работят в материалното производство, са с ниско образование и квалификация, което намалява способността им да водят другарите си в борбата за високо качество.

Ефектът от моделирането се намали и от някои организационни пропуски от страна на отделите на окръжния комитет и общинските комитети, изразяващи се преди всичко в недостатъчна координация. Липсваше също така съпоставимост с партийните организации и колективите, в които не се водеше експериментът.

Резултатите от моделирането и експериментирането се оцениха в бюрото на окръжния комитет на БКП след провеждането на XIII конгрес на БКП и излизането на разработения под ръководството на др. Тодор Живков документ „За качествено нов растеж в икономиката". Една от непосредствените задачи, която то посочи при приемане на оценката, е изведеният положителен опит да се изучи и внедри в окръжната партийна организация. Това е изключително трудно и отговорно дело, защото трябва да покаже на дело правдивостта на положителната оценка.

И не само това е причината. Въпросът е там, че в новите условия действително има много по-голяма необходимост от повишаване на авангардната роля на комунистите и уменето им да водят другарите си в борбата за високо качество. Този проблем изпъква с по-голяма сила, защото само висококачествената продукция може да има целенасочена реализация и оттам — високи темпове на развитие. Затова към успешното внедряване на изведения опит са насочени днес усилията на партийните органи и организации в окръга.

Николай АНГЕЛОВ
завеждащ отдел „Организационен"
на ОК на БКП — Търговище

Digitized by Google

Българската комунистическа партия винаги е гледала на Комсомола, на младежта с вяра и опование. Това е така, защото нашата младеж е доказала, че със своя ентусиазъм, със стремежа си към знания и натрупания опит може да поеме важен дял от изпълнението на партийната програма за социално-икономическото развитие на страната ни.

Партийната повеля, произтичаща от решенията на Тринадесетия конгрес на партията, от Февруарския пленум (1985) и решението на Политбюро на ЦК на БКП „За нов етап в развитието на движението за техническо и научно творчество на младежта" с приоритетните области като биотехнологиите, лазерната техника, оптоелектрониката, микропроцесорната техника, роботиката и т. н., става поле на творческата изява на младежките знания и способности, място за осъществяване на техните замисли и творчески риск.

Запознаваме читателите със стореното от окръжния комитет на БКП, от партийните комитети и първичните партийни организации, от комсомолските ръководства и дружества във Врачански окръг за въвличането на младежта в решаването на проблемите на научно-техническия прогрес.

СИЛАТА НА КОМСОМОЛА Е В ПАРТИЙНОТО РЪКОВОДСТВО

ДРАГАН ЕВТИМОВ
секретар на окръжния комитет на БКП

Врачанската окръжна партийна организация пряко свързва осъществяването на стратегията за качествено нов растеж в икономиката с грижата за непрекъснато усъвършенстване на партийното ръководство на Комсомола и младежта в окръга. Сложността на задачите за ускорено развитие на окръга властно налага да издигаме на качествено ново равнище политическата, организаторската и идеологическата си работа в пълно съзвучие с високите критерии и изисквания на XIII конгрес.

Принципен въпрос за нас е по-нататъшното подобряване и обогатяване на партийната работа с Комсомола и младежта. Сега този въпрос се решава в нова обществена обстановка и това е главното, което определя неговата актуалност. Опитът доказва, че силата на Комсомола е в партийното ръководство. Влиянието и авторитетът на Комсомола като пръв помощник и боеви резерв на партията зависят преди всичко от равнището на работата на окръжния и общинските партийни комитети, на първичните партийни организации.

Digitized by Google

Младежите от окръга работят на най-отговорните, структуроопределящи направления на икономиката. Те са на строежа и експлоатацията на Атомния енергиен комплекс в Козлодуй, значителен е приносът им за внедряване на постиженията на научно-техническия прогрес в химическата промишленост и машиностроенето, активно участвуват в развитието на електрониката, резултатни са усилията им в издигане културата на селското стопанство.

Като оценява по достойнство работата на окръжната комсомолска организация в социално-икономическото развитие на окръга, окръжният партиен комитет подготвя пленум за партийното ръководство на Комсомола. Като очертаваме предстоящите задачи за подобряване на партийното ръководство на Комсомола, ние се стремим да определим правилно критериите, с които ще мерим резултатите и според които ще определяме целите си. Сега ние нямаме друга мяра, друга отправна точка освен историческите решения на XIII конгрес, постановките във Встъпителното и Заключителното слово на др. Тодор Живков.

Сегашният етап на научно-техническата революция, качествено новите закономерности на развитие и отговорностите, които произтичат от непосредствената задача за извършване на научно-техническата революция, обективно повишават ролята на младите хора в живота на окръга. Закономерно е, че качествените промени, които се извършват в науката и техниката, могат да се овладеят само ако най-пълноценно се използва стремежът на младежта към обновление и новаторство, ако тя най-резултатно бъде въвлечена в това историческо дело. Тъкмо поради това и сега, през годините на деветата петилетка, а и по-нататък научно-техническата революция ще бъде главното поле за политическото, професионалното и нравственото изграждане и реализацията на младите хора. Именно върху тази основа ще се коват качествата на новата социалистическа личност, именно това ще бъде пробният камък за техните умения и способности.

Като окръжен комитет ние тепърва ще преосмисляме съдържателните и организационните проблеми на нашата работа, които произтичат от решенията на XIII конгрес. Водеща роля тук ще има разработването на стратегия за развитието на младежта, за нейната подготовка и реализация през деветата петилетка и до 2000 г. на основата на изискванията на научно-техническата и социално-икономическата стратегия на БКП. Важното е да се разбере огромното значение на задачата да превърнем младите хора в окръга във водещ фактор на научно-техническата революция, да вградим техния устрем и сили в прилагането и обновлението на най-прогресивните технологии, да ги заинтересоваме от това, да издигнем тяхната нравствена сила и ценностна система на височината на собствената им историческа отговорност.

Тази задача има съдбовно значение. Тя произтича от априлското изискване да гледаме на младежта като на реална обществена сила, като на могъщ фактор за необходимата социална промяна. Тя изисква ново мислене и смели, нестандартни решения.

Наша първа, непосредствена задача стана **да превърнем научно-техническата революция в дълбоко убеждение, в мотив на поведение, в жизнена потребност, в смисъл и съдържание, в съдба на младите хора.** Това наложи качествено нов подход в дейността на окръжния и общинските партийни комитети към въпросите на партийното ръководство на Комсомола и младежта, за издигане ролята на ДКМС и превръщането му в ударна сила и обществен гарант за осъществява-

Digitized by Google

не на научно-техническата политика на партията.

Подготовката и провеждането на заключителните мероприятия на XIII преглед на ТНТМ бяха умело използвани от общинските партийни комитети за провеждане на срещи с младите творци и новатори, на които се определиха главните насоки на бъдещата работа за оптимално използване на творческите им възможности. В по-големите селищни системи бюрата на общинските партийни комитети посетиха уредените изложби в центровете на селищните системи, след което се проведоха делови разговори по проблемите и творческите планове на младите изобретатели. След приключване на окръжния етап на прегледа на ТНТМ в бюрата на общинските партийни комитети във Враца, Мездра, Роман, Козлодуй, Бяла Слатина и Кнежа бяха обсъдени резултатите от участието на младежта в ускореното внедряване на научно-техническия прогрес, определени бяха основните пътища и средства за извеждането на младите хора на активна позиция в осъществяването на научно-техническата революция.

Принципно значение за нашия подход има разгръщането на откровения диалог с младежта, утвърждаването на стил на постоянно общуване с Комсомола и младите хора в процеса на изпълнение на научно-техническите и социално-икономическите задачи.

В тази насока окръжната партийна организация, държавните и обществените органи и организации са постигнали съществени резултати. Основа на това са широкото привличане на младите хора в органите за социално управление, работата върху младежките предложения, допитването до младежите при решаването на важни социални и икономически въпроси.

Стана хубава традиция партийните, държавните и стопанските кадри все по-системно да информират младежта за актуалните въпроси в живота на окръга, селищните системи и трудовите колективи, да стоят близко до младежта, да чувстват и разбират нейните проблеми. Интересен е опитът на общинските партийни организации във Враца, Мездра и Козлодуй в провеждането на периодични срещи на административните и стопанските кадри с младите хора. На тях младежите поставят своите проблеми, правят предложения, които се обсъждат и завеждат на отчет. Този подход е здрава основа за реализма в работата с тях, за добрите резултати в обогатяването на условията за подготовката и реализацията им.

Силно впечатление остави откровената, много интересна и съдържателна беседа на членовете на бюрото на окръжния комитет на Българската комунистическа партия с първенците в движението за ТНТМ — членове на клуба „Млад бионик“, дали значим принос в доброто представяне на окръга в XIII национален преглед. Подобни срещи с участието на секретарите на дружествените комитети на активните комсомолски организации се проведоха и в общинските партийни комитети. Този подход в нашата работа с младежта не е просто епизод от всекидневието, а наш стил, защото по принцип придаваме голямо значение на личните контакти на ръководителите на окръга и селищните системи с младежите, на личното общуване с нейните представители на строителните площадки, в предприятията, селското стопанство и учебните заведения. Тези непринудени срещи ни позволяват най-дълбоко да вникваме в младежките проблеми, най-добре да разбираме младите хора и да вникваме в техните интереси, желания и критични бележки. Незабравими за мен ще останат срещите и беседите с младежки трудови колективи от селищна система Бяла Слатина, поели задължението като поливачи да получат по 1000 кг царевично зърно от декар, с младите ударници и първенци от АЕК — Козлодуй, с творците от СХК — Враца, завод „Пионер“ — Бяла Сла-

Digitized by Google

тина и пр. Те оставят неизличима следа с острите дискусии по най-насъщните, жизненоважните и актуалните проблеми на съвременния етап. От подобни срещи всеки партиен ръководител получава истинско удовлетворение и има незаменимата с никакви информации възможност да почувствува истинския пулс на живота, истинските проблеми на младите хора, свързани с активното им участие в осъществяването на научно-техническата революция.

Научно-техническата революция сега става основна територия за ефективна подготовка и реализация на младите хора в окръга. Това налага движението за ТНТМ да се изведе на качествено нов етап, да се превърне в истинска школа за технологическо мислене и подход, да бъде кипящ извор на новаторски идеи.

На окръжната комсомолска конференция, която се проведе след Февруарския пленум (1985 г.), бяха поставени главните задачи пред младите хора, произтичащи от решенията на пленума. По-късно на среща с комсомолския актив, след приключване на окръжния етап от XII преглед за ТНТМ, тези задачи бяха доразвити и конкретизирани съобразно специфичните особености и изисквания на нашата икономика.

Очертани бяха етапите за изпълнение на по-крупните мероприятия в чест на XIII конгрес на БКП и 110-годишнината от подвига на Христо Ботев. Поставена бе задачата пред окръжния комитет на Комсомола за реален измерим принос в решаване на стратегическите задачи в окръжната икономика, за внедряването на нови технически и технологически решения. Предявено бе изискване всяко комсомолско дружество да даде конкретен принос в предконгресното съревнование.

Партийните комитети и първичните партийни организации подходиха правилно в своята работа с комсомолските дружества и организации за изпълнение на поставените задачи. Резултатни бяха помощта и подкрепата, които оказаха на комсомолските ръководства в организаторската работа с младежта другарите Милан Миланов — секретар на първичната партийна организация при СП „Бази" при „Заводски строежи" — Козлодуй, Цветко Петков — секретар на комбинатския партиен комитет при Стопанския химически комбинат във Враца, Никола Виденов — секретар на комбинатския партиен комитет при комбинат „Атомна енергетика" — Козлодуй, и други, които постигнаха значими резултати в първия етап от разгорялото се младежко съревнование под девиза „Младежта от Врачански окръг — с личен принос в разработването и внедряването на нови и авангардни технологии". За успешно изпълнение на задачи рапортуваха 26 младежки творчески колектива, излъчени бяха 10 индивидуални първенци за личен принос в научно-техническия прогрес. Резултатите се отчетоха на годишните отчетно-изборни събрания. Дадени бяха насоки за решително изнасяне на предния фронт в дейността на комсомолските дружества и организации, подобряване на системата на информационното обслужване, издигане изявата и стимулирането на младите специалисти, изучаване и внедряване на положителния опит и преди всичко на собствения окръжен челен опит.

Такъв подход на близка, непосредствена работа с младежта в съответствие с динамиката на процеса за овладяване постиженията на научно-техническия прогрес се внедрява и в останалите партийни комитети, в първичните партийни организации, той все повече се превръща в същностна черта на техния стил.

С голямо внимание окръжният комитет на партията се отнесе към идеята на окръжния комитет на ДКМС за разработване на **програма за участие на младежта в решаване на задачите по научно-техническия прогрес в окръга.** Първоначалното предложение бе комсомолската организация да насочи усилията си главно към повишаване на об-

Digitized by Google

разователното равнище на младите хора. Тази идея бе обсъдена съвместно от бюрата на окръжния комитет на партията и на ДКМС. Акцентът се постави върху непосредственото участие на младите хора във внедряването на нови и авангардни технологии, а повишаването на образованието и квалификацията да залегне като средство за постигане на тази цел.

Създаде се необходимата активност и творческа нагласа в комсомолския актив, в дружествата за увеличаване на конкретния младежки принос в проектирането, разработването, внедряването и усвояването на нови и авангардни технологии. За тази цел на пленум на окръжния комитет на ДКМС бе утвърдена програма за осигуряване участието на младежта в овладяване на стратегическите направления на научно-техническия прогрес.

В окръжния комитет на партията си даваме сметка, че утвърдената програма е само документ и тя ще си остане на книга, ако в изпълнението ѝ не се включат всички фактори, имащи отношение към нейната реализация. Особено внимание обръщаме на пълното прилагане на комплексния подход в практическото ръководство на изпълнението на програмата. Основната задача на окръжния комитет на партията и на общинските партийни комитети на този етап е да координират и контролират дейността на стопанските, обществените и държавните органи и организации за осигуряване на необходимите условия и активното участие на младежта в изпълнение на поетите задължения.

Със заповед на председателя на изпълнителния комитет на окръжния народен съвет всички стопански ръководители бяха задължени да окажат най-пълно съдействие за разработването и ресурсното обезпечаване на програмата. Последователно в ИК на окръжния народен съвет докладваха всички общински народни съвети и отделни стопански ръководства на по-големите предприятия за създадените условия за активно младежко участие в решаването на задачите за ускорено внедряване на научно-техническия прогрес. Общинските народни съвети и стопанските ръководства в Мездра, Козлодуй, Оряхово, Бяла Слатина, Кнежа и Враца създадоха добра материална база за творческа работа на младите специалисти — бяха разкрити клубове „Компютър", изграден бе нов градов фонд за функционирането при подходящи условия на клубовете по ТНТМ в 18 стопански организации. Под ръководството на общинския партиен комитет във Враца бе изградена нова сграда на първия по рода си в страната научно-технически комплекс, в който са създадени отлични условия за творческа работа на младите хора. В процеса на подготовката на плановете за деветата петилетка голямо внимание се отделя на ролята и мястото на младите хора в решаването на социално-икономическите задачи на окръга.

Важна роля за подобряване на работата на първичните партийни организации изиграха проведеният разговор в партийните групи „За повишаване на авангардната роля на комуниста в изпълнение на решенията на Февруарския пленум (1985 г.) на ЦК на БКП". Ние добре разбираме, че ако искаме да подобрим работата на Комсомола, да повишим неговата отговорност, на първо място трябва да подобрим работата с комунистите, да издигнем **личния им пример** като решаващ фактор за формиране на активна позиция на младежта. Затова една част от поставените поръчения на млади комунисти бе насочена към повишаване на приноса им в решаване на задачите от комсомолската програма като ръководители на програмни младежки колективи, като специалисти и кадри, които трябва да осигуряват условия за реализация на младежките инициативи. С чест изпълняват

Digitized by Google

своите поръчения комунистите-ръководители на младежки творчески колективи Стоян Махинов от ЧЛК „Веслец", Борислав Нинов и Виолета Попова от Стопанския химически комбинат — Враца, Валентин Рибарски и Вася Петрова от Комбината за атомна енергетика — Козлодуй.

С непосредствената помощ и подкрепа на общинския партиен комитет — Враца в комсомолската организация се зароди и успешно се изпълни една много ефективна форма за активизиране усилията на младите специалисти. Учреди се клуб на младия специалист, в който са създадени всички възможности за координиране дейността на младите хора от различни области на науката и техниката за решаване на практическите задачи.

Младите специалисти бяха картотекирани и разпределени по секции в зависимост от тяхната подготовка, интереси и специалност. При непосредственото участие на общинския партиен комитет бяха изготвени планове на клуба и отделните секции в съответствие с програмата на общинския партиен комитет и общинския народен съвет за ускорено развитие и внедряване на научно-техническия прогрес в икономиката на селищната система. За научни ръководители и консултанти в отделните секции и групи с партийни поръчения бяха изпратени подготвени специалисти-комунисти.

Първите резултати са положителни. Разработи се малка механизация за облекчаване на някои страни от труда на търговските работници.

В изпълнение решенията на Февруарския (1985 г.) и Януарския (1986 г.) пленум на ЦК на БКП във всички общински партийни организации бяха извършени задълбочени проучвания и на тази основа разработени перспективни програми за кадровото обезпечаване на икономиката на селищните системи до 1990 година, а в някои направления и до 2000 година. Особено място в тези планове заема проблемът за динамичното привеждане на образователното и квалификационното равнище на младите хора в съответствие с перспективното развитие на икономиката на селищната система в условията на научно-техническата революция. Тези програми бяха утвърдени на пленарни заседания на общинските партийни комитети.

Бюрата на окръжния и общинските партийни комитети във Враца, Бяла Слатина, Мездра, Роман и Козлодуй обсъдиха информации за изпълнение на задачите, произтичащи от програмата. Оценката ни е, че окръжната и общинските комсомолски организации успешно изпълняват поетите задължения, отделят голямо внимание на движението за техническо и научно творчество на младежта, разработват и внедряват нови авангардни технологии в производството. В навечерието на Тринадесетия конгрес на БКП по линията на ТНТМ бяха разработени и внедрени 28 теми и задачи, пряко свързани с новите и авангардни технологии с планов икономически ефект 936 хиляди лева. Изградени бяха нови 170 творчески колектива с 576 участници в тях. Над 360 младежи поеха обещания да повишат образованието си във висшите учебни заведения, 123 да получат средно образование, 335 млади хора повишиха разряда си от VI на VII; 908 — на III, IV и V разряд. Изградени бяха 202 младежки трудови колектива, от които 86 носят имената на герои. Много от тях пряко участвуват във внедряването и усвояването на нови и авангардни технологии.

Такива отчети ще се направят на няколко етапа до XV конгрес на Димитровския комсомол.

Особено положително отражение върху процеса за повишаване участието на младежта в решаването на проблемите на научно-техни-

Digitized by Google

ческия прогрес даде решението на Политбюро на ЦК на БКП от 18 май 1986 г. „За нов етап в развитието на движението за ТНТМ".

В своята работа болшинството партийни комитети проявяват подчертан стремеж да прилагат нов стил и методи в партийното ръководство на комсомолските комитети и организации, пряко насочени към повишаване ефективността на тяхната дейност по разгръщане на движението за ТНТМ.

Традиция е планът за ТНТМ да се разработва като неразделна част от плана за внедряване на научно-техническия прогрес на стопанската организация. Нещо повече — твърда линия в политиката на партийните комитети и организации е да се издига ролята на клубовете за ТНТМ като равностойни партньори на стопанските ръководства в решаването на общите задачи за ускорено техническо и технологично обновление на производството. По-близка и резултатна е помощта на партийните комитети за насочване главните усилия на комсомолските органи и организации в структуроопределящите направления на окръжната икономика. На близък отчет в партийните комитети са взети и изградените младежки творчески колективи, които работят по определени теми от плана за ускорено внедряване на научно-техническия прогрес.

Залог за по-нататъшни успехи в участието на младежта от окръга при внедряване постиженията на научно-техническата революция са изградените младежки творчески колективи и над 100-те договора за разработване и внедряване на теми през 1986 и 1987 година, сключени със стопанските ръководства.

Съвсем наскоро бюрото на окръжния комитет на БКП обсъди информация на окръжния комитет на Комсомола за изпълнението на задачите в програмата. То констатира и някои недостатъци по нейното реализиране. Не ни удовлетворяват главно практическите резултати. Наистина работи се за внедряването на много технологии, но резултатът не е авангарден. Особено ни тревожи, че все още не са създадени навсякъде условия за издигане ролята на младия специалист, той да бъде носител на научно-техническия прогрес. Недостатъчна е инициативата на Научно-техническия съюз в това отношение.

Налага се да се предявят по-високи изисквания към онези ръководства, които мудно изпълняват задълженията си по изграждането на специалисти от нов тип — с висока професионална култура, с вярна ценностна ориентация, с творческо мислене. Все още се срещат случаи, когато, вместо да се разкрива простор пред младежката инициатива, съзнателно или не тя се ограничава. Пред нас стоят за решаване редица проблеми, произтичащи от Докладната записка на др. Тодор Живков „Съображения по някои актуални проблеми на нашето развитие" за ликвидиране на редица отрицателни явления, които се отнасят до разгръщане движението за ТНТМ. Усилията ни са насочени и вземаме мерки да се изкоренят всякакви прояви на корупция у някои стопански ръководители, които при утвърждаването на разработките от млади и талантливи инженери, технолози, програмисти и др., за да ги признаят, включват незаслужено „служебно" себе си в списъка на авторския колектив и получават дори най-високото възнаграждение. Не са редки случаите на неправилно оценяване труда на младите специалисти и техния принос в развитието на новите направления на научно-техническия прогрес. Заслужава внимание и трябва да решим проблема за създаване на стимули за младия специалист да полага допълнителен труд и да получава допълнително възнаграждение за творчество, насочено към внедряване на най-перспективните технологии.

Digitized by Google

Подготовката и реализацията на младия човек като активен работник, специалист и учен, като неуморен труженик на научно-техническия прогрес — такава е една от най-важните задачи на партийните, комсомолските, държавните, стопанските и обществените органи и организации във Врачански окръг. Сега най-важното е да си дадем сметка за новите процеси на нашето обществено развитие, задълбочено разработени от др. Тодор Живков, и за ролята на младото поколение в тях. Да изведем младежта и Комсомола на равнището на новите тенденции и процеси, да осигурим комплексни условия за това — ето определящите качествени характеристики на нашата по-нататъшна партийна работа.

ПРОСТОР ЗА МИСЛИ И ТВОРЧЕСТВО

ДИМИТЪР ГЪНДЕВ
секретар на окръжния комитет на ДКМС

Увеличаването на младежкия принос в овладяването и прилагането на научно-техническия прогрес, новите технологии, задоволяването на интересите и потребностите на младите хора са основните въпроси, които решава Врачанската окръжна комсомолска организация след Тринадесетия конгрес на БКП, Четиринадесетия конгрес на ДКМС и разработения от др. Тодор Живков документ „За качествено нов растеж в икономиката".

Много са проблемите, които обсъждат младите хора, вълнуват ги, но в центъра стои един много важен въпрос — за критериите, за ръстовете на нашето развитие.

●

Отчитайки несъответствието между предпоставките, които са създадени в окръга за разгръщане творческите сили и способности на младото поколение в областта на научно-техническия прогрес, от една страна, и реално постигнатото от комсомолските дружества и организации, от друга, ръководейки се от указанията на окръжния комитет на БКП, ОК на ДКМС постави на обсъждане и на пленарно заседание (декември 1985 г.) прие „Програма за увеличаване приноса на комсомолските дружества и организации от Врачански окръг в разработването, внедряването и усвояването на нови и авангардни технологии за периода декември 1985 г. — юни 1987 г."

За осъществяване основната цел на програмата за по-нататъшното увеличаване на младежкия принос в научно-техническия прогрес и интензификацията на икономиката на Врачански окръг ние изведох-

Digitized by Google

ме три основни задачи, които степенуваме в следните направления преди всичко засилване ролята на движението за техническо и научно творчество на младежта за разработването и внедряването на нови и авангардни технологии; решително повишаване квалификационното и образователното равнище на младите хора; активизиране на младежта в работата за качествено и в срок осъществяване на тези задачи.

Изпълнението на поетите отговорности изискваше промяна в подхода, във формите и средствата в съответствие с решенията на Тринадесетия конгрес на партията, на Февруарския пленум на ЦК на БКП и докладните записки на другаря Тодор Живков до Политбюро на ЦК на БКП от 1985 г.

За какво става въпрос?

На **първо място** — програмата създава необходимите предпоставки и условия за активното включване в работа на всички комсомолци-ученици (10 496 души) и 15 882 младежи и девойки от промишлеността, селското стопанство, строителството. Взели сме предвид сегашното състояние и перспективите през IX петилетка по отношение на усвояването на нови и авангардни технологии в окръжната икономика, в направленията атомна енергетика, електроника, металургия, химия — производство на катализатори, в строителството и селското стопанство.

На **второ място** — особено внимание сме отделили на ресурсното и кадровото осигуряване на програмата като значим фактор за нейната успешна реализация. В тази връзка ние получаваме необходимата подкрепа от изпълнителния комитет на окръжния народен съвет и общинските народни съвети, от стопанските ръководства по места.

Съвместно с тях направихме преглед на състоянието на базата и звената (преподавателски състав, брой на курсове и др.) за повишаване на квалификацията.

След прегледа приехме разчети, в които конкретно са уточнени сроковете за изграждане на необходимата материална база, източникът на финансиране и изпълнителите на обекта, уточнен е и съставът на преподавателските кадри.

Неотдавна в бюрото на окръжния комитет на БКП бе разгледана „Информация за работата на комсомолските органи и организации в разработването и усвояването на нови и авангардни технологии". Разговорът, който се проведе при обсъждането на материала, бе изключително полезен за нас, показа ни някои пропуски и неовладени територии в нашата работа.

На **трето място** — при разработването на програмата сме използвали принципно нов подход в организационно-политическата работа на окръжната комсомолска организация. Поемането на конкретни отговорности и обещания се извърши „от долу на горе" под непосредственото ръководство на бюрото на окръжния комитет на ДКМС. В процеса на подготовката работни групи посетиха на място всички низови комсомолски организации, запознаха се с проблемите и оказаха непосредствена помощ на комсомолските комитети. Проведохме и необходимите консултации, срещи с инженери, изтъкнати производственици и стопански дейци, кандидати на науките и научни сътрудници. Като цяло подготовката на проектопрограмата обхвана месеците юли, август, септември и октомври на миналата година при пълно и комплексно отчитане възможностите на всяка низова организация и дружество за участие във внедряването и усвояването на научно-техническите постижения.

Digitized by Google

Разработеният съгласно окръжната програма механизъм за работа създава условия за подобряване на стила и методите на дейност на комсомолските комитети и дружества в някои главни направления. Контролът и проверката на изпълнението ясно са очертани в задачите на всяко комсомолско дружество и низова организация. Конкретността на дейността стига до низовата комсомолска организация. Разширява се демократичното начало в организацията, отчета и оценката на дейността на дружествените и заводските комитети на ДКМС по изпълнение на задачите, произтичащи от окръжната програма.

Наред с традиционните форми, които използваме в нашата работа, на младите хора са връчени конкретни поръчения, набелязани са мерки за цялостното изпълнение на поетите задължения. Заведени са на пряк отчет младежите до 35-годишна възраст, които участвуват в програмните колективи. Поставени са на подходящи места мрежови графици, отразяващи работата на клубните съвети и комсомолските комитети в областта на разработването, внедряването и усвояването на нови и авангардни технологии.

Тази организация на работа създава условия за ежеседмичен, дори всекидневен контрол и самоконтрол на и от комсомолците, за навременна намеса на комсомолските комитети, за съдействие и помощ от страна на партийните комитети и стопанските ръководства. Създадени са по-добри предпоставки за прилагането на априлската проверка. Сега в атестатите, в личните планове и самоотчетите се стремим да поставяме не въпроси „по принцип и като цяло", а да се анализира и оцени изпълнението на задачите, произтичащи от поетите конкретни отговорности от дружеството, от всеки комсомолец.

Значително място сме отделили на въпроса за трудовото възпитание на младежта. Ударението сме поставили върху дейността на комсомолските дружества и комитети за повишаване успеха на учениците и в тази връзка рязко да се намали броят на комсомолците, които повтарят класа поради слаб успех, както и отпадащите от средното училище, за своевременна, съгласно придобитата специалност, трудова реализация на всеки млад човек.

Тези проблеми сме разглеждали в органическо единство с внедряваната в окръга система на окръжния съвет за народна просвета, окръжния комитет на ДКМС и ръководството на Съюза на българските учители за „трудово възпитание, професионално ориентиране, професионална подготовка и реализация на учащата се младеж от Врачански окръг".

На принципно нова основа сме поставили задачите по отношение образованието и квалификацията на младите хора. От една страна, изясняваме какво е сегашното състояние и, от друга — на базата на нуждите за всяко предприятие от висококвалифицирани и високообразовани специалисти правим конкретни разчети за квалификацията и образованието на необходимите кадри. Това бе най-трудната част от подготовката на проектопрограмата. Затрудненията произтекоха главно от неяснотата за перспективата в някои предприятия, от оставянето на заден план на тези въпроси.

Създадената организация и осъщественият подход в хода на подготовката и разработването на окръжната програма ни позволи пълно и в дълбочина да видим някои наши пропуски и слабости.

В много аграрно-промишлени комплекси клубовете за ТНТМ съществуват формално, незначителна е дейността им, не се увличат чрез тях младите хора в научно-технически разработки. Слаба е работата на комсомолските комитети за изграждането и укрепването на младежки трудови колективи и звена. На практика се получава несъот-

Digitized by Google

ветствие, като, от една страна, пред селскостопанското производство стоят значими задачи за неговото интензифициране, а от друга — ние мудно решаваме въпросите, свързани с ефективната реализация на младите хора на село. Все още не се създават в достатъчна степен предпоставки за активно включване на комсомолците в преустройството на отрасъла на основата на научно-техническия прогрес.

Не съумяваме да използваме държавно-обществения механизъм за работа с младежта като мощно средство за реализиране на стоящите пред нас задачи в областта на научно-техническия прогрес. На редица места липсва и компетентност, и система за оценка на знанията на кадрите и активистите. Задоволяваме се с частични резултати и решени въпроси на окръжно, донякъде и на общинско равнище, а механизмът не се внедрява с нужните темпове в низовата комсомолска организация.

Какво показват резултатите от първия етап на изпълнението на окръжната програма?

По отношение на движението за техническо и научно творчество на младежта са разработени и внедрени 28 теми и задачи, пряко свързани с новите и авангардни технологии, с планов икономически ефект 936 хил. лева. Водещи в това отношение са разработките „Диференциално пресоване на автоматична формовъчна линия „Кюнкел–Вагнер" на младежкия трудов колектив с ръководител Стоян Махинов с икономически ефект 300 хил. лв. и „Усъвършенстване и модернизиране на автоматизирана система за управление на технологичните процеси — амонячно производство" на колектив с ръководител Борислав Нинов с ефект 150 хил. лева. Във връзка с изпълнението на задачите от втория етап на програмата са изградени 107 творчески колектива с 576 участници.

Отделяме голямо внимание и на проблемите на образованието и квалификацията на младежта. От 15 882 комсомолци в промишлеността, селското стопанство и строителството в момента 368 повишават образованието си във висшите учебни заведения.

Над сто и двадесет младежи повишават образованието си в средните училища. Направените разчети за включване на младежите с основно образование във формите на обучение без откъсване от производството за първия етап са изпълнени.

Досега 335 младежи са повишили разряда си на VI и VII, а 908 на III, IV и V.

Изградени са 202 младежки трудови колектива, които пряко участвуват във внедряването и усвояването на нови и авангардни технологии.

Анализът на получените резултати показва, че като цяло окръжната комсомолска организация изпълнява заложените в програмата задачи и отговорности.

Значителна част от комсомолските дружества и организации проявиха и проявяват подчертан стремеж да прилагат методи и средства, пряко насочени към повишаване ефективността и разгръщане на движението за ТНТМ.

Създадената добра организация за изпълнение на програмата в заводските комсомолски организации в машиностроителния комбинат „Г. Генов" — Враца, чугунолеярния комбинат „Веслец" — Враца, стопанския комбинат „Изгрев" — Оряхово, машиностроителния завод „Гарант" — Бяла Слатина, предприятие в промишлено строителство „Заводски строежи" — Козлодуй и др. позволи да се мобилизират творческите способности на младите хора, да се решат в срок редица теми и задачи, пряко свързани с внедряването на нови и авангардни технологии.

Digitized by Google

С навременното изграждане на младежките творчески колективи, които поеха конкретни теми и разработки, младежите стават активен фактор при формирането и изпълнението на насрещните планове на трудовите колективи. По същество темите и разработките представляват младежки предложения при разкриване на производствените резерви. По този начин редица комсомолски дружества и организации дават съществен принос в осъществяването на социално-икономическите програми на трудовите колективи.

Като пример за добре свършена работа можем да посочим комсомолските комитети при Комбината по атомна енергетика — Козлодуй, ж п възел Мездра, завода за медицинска апаратура „Дружба" — Враца, Завода за контактни елементи — Зверино и други, където на комсомолците са връчени конкретни поръчения. Заведени са на пряк отчет младежите, които участвуват в програмните колективи. Поставени са на подходящо място мрежови графици, които отразяват работата на клубните съвети в областта на разработването, внедряването и усвояването на нови авангардни технологии.

●

Оценявайки работата на комсомолските комитети и дружества с критериите, които приехме през декември миналата година, и с критериите на Тринадесетия конгрес на БКП, ние не можем да бъдем доволни. Въпреки постигнатите положителни резултати в повечето дружества и организации все още не ни задоволяват темповете по изграждането на младежките трудови колективи и поемането от Комсомола на ключови за отделните стопански организации и предприятия теми и задачи.

Комсомолските комитети по места не застават в центъра за създаване условия за повишаване образователното и квалификационно равнище на младите хора. Не са още на необходимото равнище взаимодействието и контактите със стопанските ръководства, с ръководителите на професионално-учебните центрове и училищата за правилното планиране нуждите от висококвалифицирани специалисти и възможностите за повишаване образованието на младежите.

Не ни задоволява инициативността на някои комсомолски комитети и кадри. Те не всякога търсят навреме и настоятелно помощта и подкрепата на партийните организации за решаване на възникналите проблеми по участието на комсомолците в научно-техническия прогрес на равнище комсомолско дружество — първична партийна организация.

Обобщавайки резултатите, получени в хода на подготовката и изпълнението на първия етап на „Програма за увеличаване приноса на комсомолските дружества и организации от Врачански окръг в разработването, внедряването и усвояването на нови и авангардни технологии", се налага главният извод, че непрекъснато нараства мобилизацията на комсомолските дружества и кадрите за засилване ролята на младежта в решаването на проблемите на научно-техническата революция през деветата петилетка. Засилва се необходимостта да се дава простор на младежките мисли и творчество.

Digitized by Google

НАШИТЕ ГЛАВНИ ПРОБЛЕМИ

ГЕОРГИ БОЯДЖИЕВ
секретар на общоселския партиен комитет в с. Зверино

В моята 21-годишна практика като секретар на партийния комитет в с. Зверино съм се стремял да решаваме три основни проблема: създаване поминък на населението, задържане на младите хора и заедно с това създаване на необходимите кадри. Мога да кажа, че задачите са изпълнени. Създадохме поминък на населението. Сега в селото имаме специализирано промишлено предприятие „Хр. Ботев", Завод за контактни елементи и оранжерия за производство на зеленчуци.

Ако сравним резултатите, ще видим, че работниците от 125 нараснаха на 1684, общата промишлена продукция от 380 хил. лв. се увеличи на 20 млн. лева. Партийната организация от 32 членове достигна 230 членове, а комсомолската организация от 19 сега наброява 635 комсомолци. Кадрите с висше образование се увеличиха от двама на четиридесет и двама.

При наличието на такава голяма комсомолска организация и задачите, които ни постави Тринадесетият конгрес на БКП, партийният комитет с голяма загриженост се отнася към въпросите за партийното ръководство на Комсомола, за подготовката на кадрите.

Голямо внимание отделяме на подбора и издигането на секретарите на Комсомола. Препоръчаните от общоселския партиен комитет комунисти срещнаха младежката подкрепа. Пепи Димитров бе избран за секретар на общоселския комитет на Комсомола, Ценка Георгиева — за секретарка на заводския комитет на Комсомола в Завода за контактни елементи, Цветан Николов — за секретар на заводския комитет на Комсомола в специализираното промишлено предприятие и др. Общо на работа в Комсомола като секретари и членове на дружествените комитети, в клубовете за техническо и научно творчество на младежта и в младежките трудови колективи са изпратени 52 комунисти. В партийния комитет за работата на Комсомола отговаря секретарят на комитета, в Завода за контактни елементи — секретарят на първичната партийна организация Цветко Тодоров, в специализираното промишлено предприятие — секретарят на първичната партийна организация Лиляна Кондова, за териториалното комсомолско дружество — секретарят на първичната партийна организация Катя Павлова, за останалите комсомолски дружества — членове на партийните бюра. Периодично в заседания на партийния комитет и партийните бюра правим оценка за тяхната работа и трябва да кажем, че те умело ръководят и участвуват в живота на общоселската комсомолска организация.

В партийните, държавните и стопанските органи са включени секретарите и членове на дружествените комитети, членове на партийния комитет са двама комсомолци, в кметския съвет — двама, в сто-

Digitized by Google

панските съвети — пет души, ръководители на бригади и началници на цехове са шест комсомолци. Съвместните мероприятия, които провеждаме — заседания, съвещания с актива по важни проблеми, които стоят за решаване в селото, дават възможност за активно участие на младежта в обществено-политическия живот и социално-икономическото развитие на селото.

През последните години, особено след XII конгрес на партията, отделяме голямо внимание за активното участие на младежите в усвояването и внедряването на научно-техническия прогрес. Първата задача, която си поставихме и осъществяваме, е повишаването на образованието и квалификацията на младите хора. В селото е разкрит промишлен учебен център. Създали сме бази за изграждането на учебно-промишлен комплекс в Завода за контактни елементи към единното средно политехническо училище за учебната 1986—1987 г. Задочно във висшите и средните учебни заведения се учат 6 младежи. С 12 младежи от висшите учебни заведения сме сключили договори и им даваме стипендии. Почти всички млади хора след завършване на висшето и средното си образование остават на работа в нашите предприятия. Сега при нас работят 42 висшисти — инженери, икономисти, лекари, агрономи, учители, 580 средни техници и икономисти.

В изпълнение решенията на XIII конгрес на партията за качествено нов растеж в икономиката общоселският партиен комитет оказва всестранна помощ на младите хора да се включат активно в усвояването на нови изделия и технологии. Така например в младежките трудови колективи в Завода за контактни елементи са внедрени редица нови изделия в производството. Това са платки за монитори от номенклатурата на комбината за далекосъобщителна техника „Ворошилов" в София, ивици с елементи и шини — комплект от номенклатурата на Завода за телефонна и телеграфна техника — София и др. Усвоени са нови технологии — за пожелезяване и хромиране на накрайници за поялници, технологии за безцианово поцинковане. Усвояват се технология за производство на твърдосплавни инструменти, автоматизирана система за управление на качеството и производството, модернизиране на изделието термичен предпазител.

Клубовете за техническо и научно творчество на младежта в Завода за контактни елементи, в специализираното промишлено предприятие и единното средно политехническо училище разработиха общо 14 теми с общ икономически ефект 380 000 лв. Конструирането и изработването на апарат за проверка на диелектрична якост на изделие ключова лента е тема с много важно значение, защото изделието формира 28 процента от обема на стоковата продукция и за подобряване контрола на качеството. И другият проблем — апарат за изгаряне, възстановяване и фиксиране дължината на щифта на изделието термичен предпазител, с чието използване се увеличава значително производителността на труда, като при проверка на качеството на готовата продукция се изключва напълно субектът при неговата оценка. Важно значение има и внедряването на нова технология за производство на подвезки за цех „Покритие". Ще се повиши производителността на подвезки и икономия на материали. С два наши експоната участвувахме в XIII общински и окръжен преглед за техническо и научно творчество на младежта. Наши производства, изработени от младежки трудов колектив с ръководител Цветан Николов от специализираното промишлено предприятие, бяха наградени с грамота и парични награди. Един от експонатите — апаратът за изгаряне, възстановяване и фиксиране дължината на щиф-

Digitized by Google

та на изделие термичен предпазител, дело на младежки трудов колектив с ръководител Иван Филипов от Завода за контактни елементи, взе участие в световното изложение на младите изобретатели — Пловдив'85. Голямо е участието на членовете на този колектив при усвояването и внедряването на новите изделия и технологии.

Програмата, приета от общоселския партиен комитет по техническия прогрес, непосредствено след XIII конгрес на Българската комунистическа партия бе актуализирана и допълнена с новите постановки за качествено нов растеж на икономиката. С помощта на специалистите бяха набелязани тесните места в производството. Предварителната работа по подготовката на програмата бе възложена на работна група с ръководител члена на общоселския партиен комитет инж. Ангел Давидов. Обсъдихме я в първичните партийни организации в материалното производство по проблемите, касаещи техническия прогрес. Направените предложения и допълнения бяха включени в окончателния й вариант. В нея е посочено кой ще разработва технологиите, къде ще се внедряват, срокът за внедряване, необходимите средства и очакваният икономически ефект. От общоселския партиен комитет и първичните партийни организации бяха поставени партийни поръчения на другарите инж. Ангел Давидов, инж. Иван Христов и Кръстьо Стоянов — за конструиране и изработване на нова конструкция на изделие телефонен броител за 1986 г. На инж. Цветко Тодоров, инж. Иван Христов и Найден Христов бе възложено усвояване производството на видеоконтролен приемник тип „Правец" през идната година.

В програмата, приета от партийния комитет по внедряването на пермския опит — СССР, пренесен и споделен от първия секретар на окръжния комитет на партията — Враца Светозар Петрушков, е отделено специално място за връзката с научните институти, работата с младите специалисти, подобряване базата за младежките дейности, образованието и материалната база в училището. Отразен е делът на първичните партийни организации по осъществяването на програмата.

Общоселският партиен комитет отделя голямо внимание на укрепване връзките на нашите заводи с научните институти и кадри. За използването на науката в производството предприятията поддържат връзки с различни научни институти — Заводът за контактни елементи е свързан с института при ДСО „Респром", с ВМЕИ „В. И. Ленин" в София за решаване съвместни теми по внедряване на нови технологии, усвояване на нови изделия и високопроизводителни машини, за които споменахме. Творчески са връзките на заводското стопанско ръководство с различни фирми от Италия, ФРГ, ГДР и ЧССР, където изпраща групи за усвояване на нови технологии, приема техни специалисти за обучение на наши млади работници в областта на техниката.

Специализираното промишлено предприятие поддържа връзки с Института по текстилно машиностроене и Института за развитие и усъвършенстване на вълненотекстилното производство в Габрово за усвояване на нови изделия и технологии; с Института по високопланинско животновъдство в Троян по проблемите на породния състав и тревоустоя в пасищния комплекс.

Оранжерията осигурява заедно с ВИС „В. Коларов" и института по зеленчукови култури „Марица" — Пловдив внедряването на нови сортове и технологии, а с Централния научноизследователски институт по комплексна автоматизация на производството в София автоматично отопление и поливане на оранжерията. Връзките с научните институти ще поддържаме и в бъдеще за използването на съ-

Digitized by Google

временните постижения на науката и внедряването им в производството.

За всестранното развитие на младите хора, за тяхната реализация и оползотворяване на свободното им време успешно решаваме и социалните им проблеми. Строи се жилищен блок за младите специалисти и семейства, имаме две детски градини, децата са на пълна издръжка на предприятията, което дава възможност за увеличаване на раждаемостта, която е 17—18 на хиляда. Извършват се 45 вида битови услуги, има поликлиника. В селото имаме 3 комсомолски клуба, стадион, ритуална зала, салон за сватби и други тържества. Изградили сме селски младежки ансамбъл за песни и танци, два духови и два естрадни оркестъра. Но има още какво да се желае за пълноценната реализация на младежта.

За по-нататъшното издигане авторитета и ролята на комсомолската организация общоселският партиен комитет съвместно с общоселския комитет на Комсомола проведе широк разговор по проблемите на младежта. В него участвуваха освен секретарите на партийните организации, ръководителите на предприятията и учрежденията, комсомолският актив и секретарите на окръжния и на общинския комитет на Комсомола Петър Стоянов и Валентин Христов. След проведения разговор и срещата в комсомолските дружества комисията, утвърдена от общоселския партиен комитет, изготви програма „За развитието на общоселската комсомолска организация, младежките дейности и базата за младежта през деветата петилетка и до 2000 година". След обсъждането ѝ от общоселския партиен комитет и общоселския комитет на Комсомола тя бе приета.

Главната цел на програмата е да осигури широко и активно участие на младежта в ускореното интензивно социално-икономическо развитие на селото.

Основните задачи, които си поставяме, са преди всичко да мобилизираме комсомолците за активно участие при разработването и внедряването на новите технологии и постижения на научно-техническия прогрес. Предвиждаме тяхната пълноценна реализация в труда, учебния процес и в борбата за високо качество на произвежданата продукция. Вземаме мерки за обогатяване и усъвършенствуване на материалната база — реконструкция на читалищната сграда, изграждане на младежки дом и спортен комплекс. Поставяме си като важна задача по-нататъшното издигане боеспособността на комсомолските дружества, качеството и ефективността на идейновъзпитателната работа сред младежта на висотата на партийните решения.

Стабилитетът на кадрите — партийни, стопански, комсомолски, се дължи на постоянната грижа и помощ от страна на общоселския партиен комитет. В трудовите колективи е създадена обстановка за пълна изява както на опитните кадри, така и на младежта.

Всяко полезно начинание намира партийна подкрепа.

Digitized by Google

ЗА ДА МОЖЕШ, ТРЯБВА ДА ЗНАЕШ

ПЛАМЕН ДИОНИСИЕВ
завеждащ отдел „Организационен" на
общинския комитет на ДКМС — Козлодуй

В своята съвкупност партийните постановки за внедряване на научно-техническия прогрес имат програмно значение за по-нататъшното развитие и утвърждаване движението за техническо и научно творчество на младежта като неразделна част от триединната система „наука—култура—образование", като фактор с голямо идеологическо, политическо и икономическо значение за активното включване на младите хора в осъществяването на научно-техническата революция. Те са важен фактор за развитието и използването на интелектуалните възможности на младия човек, за неговото духовно израстване и реализация. Става дума за качествено нови насоки в комунистическото възпитание, за активизиране, насочване и въвличане на цялото младо поколение в решаването на кардиналните проблеми на нашето развитие, за по-нататъшното масовизиране на младежкото научно-техническо творчество.

Всичко това споменаваме, тъй като то е ръководно начало и в работата на общинския комитет на ДКМС в Козлодуй. Ние сме убедени, че за облика на комсомолеца, на комсомолския активист днес ще се съди по отношението му към движението за техническо и научно творчество на младежта и научно-техническата революция, по участието му в нейните форми и изяви. Тази задача сега се превръща в съдба, в отговорност, в дълг на всяко комсомолско дружество и организация в в нашата община.

Комсомолската ни организация разполага в момента с реални възможности и условия за разгръщане на движението за техническо и научно творчество на младежта. В нейните редици делът на инженерно-техническите специалисти е по-висок от средния за окръга.

За достойно посрещане на XIII партиен конгрес и за подготовката в чест на XV конгрес на ДКМС в края на миналата година окръжният комитет на ДКМС утвърди целева комплексна програма. Още в хода на изготвянето на програмата бяха взети мнението и становището на общинските комитети на ДКМС и заводските комитети по места, съгласувано с партийните и стопанските ръководства, относно техните нужди от специалисти със средна и висока квалификация за периода до конгреса и до 1990 година. Бе отчетен и процесът на миграция, който за обект като „Първа атомна" е чувствителен. Отчетен бе и капацитетът на учебните заведения и промишлено-учебните центрове на територията на общината.

В известен смисъл при подготовката на програмата бяхме много облекчени от данните от проведеното през миналата година социологическо проучване относно проблема на образованието и квалификацията на младите строители на АЕЦ—Козлодуй. Без да изненадва, то разкри някои неоткрояващи се на пръв поглед тенденции за мотивите, които са привлекли младите хора на обекта, кое ги задържа, мотивите, с които те изпълняват трудовите си задължения, удовлетвореността им от присъствието на обекта (изобщо и конкретно от работата си), от заплащането, от отношенията в първичния трудов и младежки колектив. Проучването очерта цялостното състояние на младите кадри — произхода, образованието, жизнената им ориентация. Бяха извършени обстойни анализи във връзка с изясняване образо-

Digitized by Google

вателно-квалификационното равнище на младите строители и осъществяванія на обекта научно-технически прогрес. По-сетне бе развита и връзката между рационализаторската и изобретателската активност с проблемите на повишаване образованието и квалификацията. Накрая бяха засегнати директно и проблемите, пред които е изправена и решава комсомолската организация, за образованието и квалификацията на младите хора от АЕЦ. С оглед на множеството сложни взаимовръзки на този проблем с другите социални условия, фактори и процеси (част от които са извън компетенцията на Комсомола — атестиране, реализация, заплащане и др.) програмата в частта си за общинската комсомолска организация има комплексен характер. Тя бе разработена съвместно от всички ръководства — партийно, административно, профсъюзно и комсомолско, с оглед перспективното и трайно решаване на редица основни проблеми.

Комсомолските дружества и организации от общинската организация своевременно се запознаха с приетата програма и започнаха работа по нея. Отначало се получиха известно лутане и изчакване (какво ще направят другите), но след проверките, срещите и консултациите на общинския комитет на ДКМС със съответните организации и дружества работата пое нормалния си ход.

Логичен тук е въпросът, **как комсомолските дружества и организации изпълняват основните си задачи, имат ли подкрепата на партийните и стопанските органи, как преодоляват възникналите проблеми?**

Още в края на миналата година общинският и заводските комитети на ДКМС направиха оценка на участието на дружествата и организациите в XIII преглед на ТНТМ. Общата оценка на общинския комитет на ДКМС бе, че е налице несъответствие между предпоставките, които съществуват в общинската комсомолска организация, за разгръщането на творческите сили и способности на младите хора в областта на научно-техническия прогрес, от една страна, и реално постигнатото от комсомолските дружества и организации през XIII преглед на ТНТМ. Най-добри постижения показаха клубовете за техническо и научно творчество при Комбината за атомна енергетика и енергомонтаж, които си поделиха първите три места на общинската изложба на ТНТМ.

Организационно клубовете на ТНТМ при нас са изградени на производствено-териториален признак и съответствуват на структурата на общинската комсомолска организация. Сега те са шест — в Комбината за атомна енергетика, в предприятието за промишлено строителство, в Енергомонтаж, в Енергостроймонтаж, в Атомененергоремонт и Енергоавтоматика с общо 366 участници, от които 123 с висше и 243 със средно образование. За нашите условия отчитаме, че този брой е малък. Обърнато бе внимание на заводските комитети на ДКМС при отделните организации да насочат приоритетно усилията си към развитието на клубовете за ТНТМ. Време бе да се излезе от просветителската и тясно клубна дейност и да започне работа по изпълнение на конкретни проблеми от производственото задание на стопанската организация. А след 17 май акцентът на работата падна върху разширяване границите на движението, превръщането на базата му в площадка за изява на всички и възприемането на целите му като мотив за действие от всеки комсомолец. Конкретните задачи, които пленумът на окръжния комитет на ДКМС от 10 юни 1986 г. си постави, са насочени към провеждането на регулярни периодични семинари както с личните състави на клубовете за ТНТМ, клубните съвети, така и с всички желаещи да работят в някоя от насоките на движението. Поставихме на отчет всички млади хора, които работят на места, несъответствуващи на тяхната квалификация. Съвместно със стопанските ръководства взехме мерки да бъдат устроени в най-кратък срок на подходящи места.

Digitized by Google

Поставили сме задача на клубовете в заводските организации да поемат шефство над клубовете в училищата и да разработват съвместни проекти и програми. В чест на XV конгрес на ДКМС на всеки комсомолец са поставени конкретни задачи, които произтичат от програмата на общинския комитет на ДКМС. В тази работа получаваме постоянна помощ от общинския партиен комитет. През последните две години на пет от заседанията си бюрото на комитета разгледа въпроси, свързани с младежта. От началото на тази година общинският партиен комитет провежда преглед по изпълнението на програмата за ускорено внедряване на научно-техническия прогрес по производствени и стопански организации, където винаги присъствуват комсомолският секретар и председателят на клуба за ТНТМ. Набелязаните мерки за отстраняване на констатираните пропуски и изоставането се водят на постоянен отчет. С изпълнението на всички теми, които разработваме, е пряко свързана дейността на творческите и програмните колективи. В работата им са включени изтъкнати рационализатори, уважавани работници, научни дейци...

В областта на селското стопанство в АПК — Козлодуй и Бутан бяха разработени 3 теми, с които се решават въпроси от жизнено значение, с участието на два младежки творчески и два програмни колектива. Темите са свързани с решаването на важни задачи като: „Преустройство на пръскачка за работа с трактор „МТЗ—80"; „Преустройство на ремарке „ПТУ" за разхвърляне на оборски тор с „ИФА V—50". Ръководители на темите са Георги Вълчев и Илия Марков.

За текущата година всеки клуб за ТНТМ е финансово осигурен. Шестте заводски клуба разполагат с 53 220 лева. Общинският комитет винаги е обръщал внимание на заводските комитети на ДКМС, в това число и на клубните съвети, разумно и правилно да изразходват планираните средства. В някои от организациите се предявяват искания и претенции за по-високи суми, но това едва ли е обосновано, като имаме предвид размера на изразходваното през миналата година. Обективни причини съществуват, разбира се, например консервативното мислене от страна на някои главни счетоводители, но и субективните причини не са малко. Невинаги е ясно за какво са нужни средствата.

В училищата от нашата селищна система функционират пет ученически клуба за ТНТМ с общо 1600 участници. Те са разпределени в 45 кръжока, обединени в четири секции. В рамките на клубовете при Техникума по ядрена енергетика и единното средно политехническо училище в града се разработват пет теми: „Изработване на електронен часовник и цифров електронен термометър" за нуждите на Техникума по ядрена енергетика; изготвяне на „Програма за учебното време" (седмична); изработване на „Акустична сигнална система". Следващите теми са: „Система за автоматично пускане на заваръчен агрегат" и „Програма за изчисляване на електронна схема", приложима в учебната практика на заведението по електроника.

Особено внимание сега има повишаването на образованието и квалификацията на младите хора. Всеизвестна истина е, че за да можеш, трябва да знаеш. Кардинален проблем в кадровото осигуряване днес е как с наличните трудови ресурси ще осъществяваме научно-техническата революция. Това определя и главната стратегическа насока в тази област, а именно: да се повиши решително качеството на работната сила в съответствие с изискванията за разработването и трансфера на принципно нови технологии; да се постигне най-рационално използване на младата работна сила, като се поведе борба срещу безогледното пилеене на жив труд, на квалификация, на трудови ресурси.

Digitized by Google

От тези изисквания се ръководи и нашата общинска комсомолска организация. За повишаване образователното равнище на младата работна сила грижите започват още от училището. Редовно на събранията на дружествата от комсомолската организация се анализират успехите на учениците. Към всеки от тях със слаб и среден успех се прикрепя отличник за следене и оказване на конкретна помощ. Те се водят на отчет към ученическите комитети на ДКМС и с тях се провежда индивидуална работа. Между комсомолските дружества се води съревнование по показатели, които отчитат успеха на учениците.

Стана традиция при нас на завършващите последния курс на средното училище да се връчват поръчения за реализация в срок по придобитата специалност. Заслужава внимание инициативата на ученическия комитет на ДКМС при Техникума по ядрена енергетика и комитета на ДКМС при Комбината за атомна енергетика, които създават условия завършилите техникума младежи да се адаптират бързо към новото за тях място. От завършилите випуск 1985/1986 година 83 постъпиха на работа в Комбината за атомна енергетика, 15 в Атоменергоремонт, по 1 в Енергостроймонтаж и Енергоавтоматика. Всички те работят по придобитата в техникума специалност.

Заводските комсомолски организации участвуват с конкретни задължения за повишаване образованието и квалификацията на младите хора. Досега 17 комсомолци са повишили образованието си на средно, 10 — на висше. Във висши учебни заведения са се записали 23 души, а в работническия факултет — тридесет и двама.

Повишили са разрядите си на трети 84 комсомолци; на четвърти — 139; на пети — 103; на шести — 74 и на седми — 43. Най-добре този проблем се решава в Комбината за атомна енергетика. Резерви съществуват и нашето внимание сега е насочено с помощта на партийните и стопанските ръководства този проблем да бъде решен.

Ние си даваме ясна смека, че образованието и квалификацията на младите хора са в пряка връзка с комсомолския принос в осъществяване на технологическата революция като същност на съвременната научно-техническа революция.

На състоялия се през юли тази година пленум на общинския партиен комитет по въпросите на партийното ръководство на Комсомола и младежта изключително място бе отделено на ролята на общинската комсомолска организация в овладяването на върховите и авангардни достижения на научно-техническата революция. С голяма грижа и внимание бяха разгледани състоянието и проблемите на движението за техническо и научно творчество на младежта в общинската комсомолска организация. Приетите мерки целят да се ангажира общинската партийна организация за изпълнение решението на Политбюро на ЦК на БКП за ТНТМ. В отговор на грижите и вниманието, което ни се оказва от партийните органи и организации, от стопанските ръководства ще овладяваме и внедряваме постиженията на научно-техническия прогрес в решаването на социално-икономическата програма на нашата селищна система.

Ние знаем, че партията разчита на нашето дръзновение и ентусиазъм, на умението на младите да генерират идеи и да ги реализират в практиката. Затова и ръководно начало в бъдещата ни дейност ще е движението за ТНТМ да се развива като пълноценна форма на комсомолското самоуправление и младежката инициатива. То да съдействува за самоутвърждаването на всеки млад човек. Масовополитическата работа в комсомолските дружества и организации да разкрива пред всеки младежки колектив класовия и идеологическия смисъл на борбата за научно-техническия прогрес, да допринася за формирането на патриотични и интернационални мотиви за участие на младите хора в осъществяването на научно-техническата революция в нашата страна през деветата петилетка.

Digitized by Google

ИДЕОЛОГИЧЕСКА ПОЛИТИКА И ПРАКТИКА

ПАТРИОТИЧНОТО ВЪЗПИТАНИЕ — НЕОТМЕННА ПАРТИЙНА ГРИЖА

Патриотичното и класово-партийното възпитание на трудещите се в младежта от Разградски окръг винаги е стояла на вниманието на окръжния и общинските партийни комитети, на първичните партийни организации. Но сега бюрото на окръжния комитет полага много усилия да превърне тези проблеми в дело на цялата окръжна партийна организация, в дълг и критерий за дейността на всички кадри и комунисти. Работата за разкриване и популяризиране на българското, съхранено в историческата памет, в традиционната народна култура, в народните обичаи, не е самоцелна, тя преминава под знака на мобилизация на трудещите се за ускорено социално-икономическо развитие на окръга, за изпълнение на конгресните предначертания. Използват се разнообразни форми в първичните партийни организации, в трудовите колективи. Нараства умението за диференциран подход към различните слоеве от населението, по професия, местоживеене, възраст.

През изминалата учебна година по-голямата част от партийните и комсомолските учебни звена в системата на политическата просвета бяха насочени към проблемите на патриотичното възпитание. В 254 партийни звена с над 6000 участници се изучаваше дисциплината „НРБ — наша социалистическа родина", а в 10 звена със 194 участници „История на БКП". Наред с усвояването на теоретическите основи на патриотизма и интернационализма ударението се поставя на актуалните проблеми и прояви на патриотизъм в окръга, селището и колектива. Звената приключиха учебната година с теоретико-практически занятия на тема „Пламенни родолюбци и вдъхновени строители на нашата социалистическа родина", където се анализираха разкриването и използването на интензивните фактори в производството във всеки трудов колектив и активността и отговорността на всеки негов член за изпълнение решенията на XIII конгрес като най-висш израз на социалистически патриотизъм. Могат да се посочат много примери. Един от тях е партийното учебно звено в ДПП „В. Коларов" — Разград с пропагандист Георги Илиев, което изучава „Икономическата политика на БКП". На занятията участниците анализираха такива важни въпроси с конкретна практическа насоченост като: квалификационното равнище на работниците в цеховете „Трико", „Обувки", „Метален"; рационализаторската дейност за развитие на

Digitized by Google

научно-техническия прогрес; изпълнението на социалната програма в предприятието. При обсъждане на тези проблеми направили обосновани предложения. Партийното и стопанското ръководство приели програма за повишаване на квалификацията, организирали курсове и досега от трите цеха 56 души са повишили своя разряд. На основата на предложенията на участниците е актуализирана програма за научно-техническия прогрес. В нея са включени 10 допълнителни теми за разработване на 17 нови модела трикотажни облекла, 8 модела обувки и нова строителна система „СЛК—84". Те са представени на есенното договаряне в Пловдив. Планът за осемте месеца на тази година по рационализаторската дейност е изпълнен: за постъпили рационализаторски предложения — 175 на сто; за внедрените предложения — 214 на сто; а за икономическия ефект — 128 на сто. Това се дължи и на повишената трудова активност на колектива, който заслужено се гордее, че за осеммесечието на тази година е увеличил чистата продукция със 107 на сто спрямо същия период на миналата година; съвкупната печалба — със 109 на сто; обществената производителност на труда — 105 на сто, а стоковия фонд със 111 на сто.

В Комбината за промишлена микробиология по инициатива на комбинатския партиен комитет участниците в системата на партийната просвета на практически занятия обсъждали проблема „Моят личен принос в участъка, цеха и отдела за внедряване на научно-техническия прогрес".

На преден план излезе работата за общуване с отделния човек — в предприятието, в квартала, където живее, в семейството му. Тук голямо значение имат агитационните колективи, низовите стопански ръководители. В провежданите всеки месец единни политически дни вземат участие много ръководни партийни, държавни, обществени и стопански кадри от окръжните органи и общините. През тази година единните политически дни в окръга бяха посветени на: ускореното внедряване достиженията на научно-техническия прогрес; борбата срещу разхищенията, за опазването и умножаването на социалистическата собственост; ефективното използване на енерго-материалните ресурси; икономическото развитие на окръга през 1986 г. и през деветата петилетка.

Заводският партиен комитет в завод „Елпром" в Кубрат със секретар Анастасия Георгиева е разработил план за общуване с първичните трудови колективи, за масоворазяснителната и индивидуалната работа с хората. Към комитета е изградено координационно информационно бюро, което работи по месечни планове. То координира дейността на 3 специализирани информационни групи: социално-икономическо развитие; научно-технически прогрес; обществено-политически живот. Дейността им се планира ежемесечно. Целта им е бързо и компетентно да информират работниците и специалистите в завода за задачите, поставени от Централния, окръжния, общинския и заводския партиен комитет; за решенията, взети на оперативките в завода, от стопанския съвет. В тази дейност са ангажирани 14 активисти на заводската партийна организация; агитатори, докладчици, специалисти, ръководители.

Единният политически ден в завода все повече се утвърждава като полезна форма не само за информиране на първичните трудови колективи, а и за откровен разговор на ръководителите с работниците. На единния политически ден, посветен на внедряването на научно-техническите постижения в цех „110", са направени 8 предложения — как да се обнови номенклатурата на изделията и да не се произвеждат губещи изделия, как по-скоро да се внедрят автомати за монтаж на

Digitized by Google

електроинсталационните изделия и други, по които сега се работи в завода.

Разработени са специални талони за регистриране на предложенията, които се отнасят до партийното и административното ръководство. До следващия единен политически ден ръководителите дават отговор на повдигнатите въпроси. Навсякъде в завода и цеховете са направени информационни кътове. Цялата нагледна агитация призовава членовете на трудовите колективи към организираност, дисциплина и качествени трудови резултати — високо патриотични дела за социалистическа България. Във фокуса на индивидуалната работа сега са задачите за повишаване на трудовата активност.

Паралелно с това се организират и масови изяви с голямо емоционално въздействие. На трудовия колектив често гостуват артисти, поети, писатели, певци. Силно патриотично въздействие са оказали поетично-музикалният спектакъл „Априлска България" и срещата на колектива с поета Ясен Устренски. Това има изключително голямо значение за повишаване патриотичното и класово-партийното съзнание, за формиране на любов към предприятието, града, окръга и родината, за повишаване на трудовата активност.

Постигнатите резултати по изпълнението на плана са добър атестат за порасналото патриотично съзнание на целия колектив. Планът за стоковата и чистата продукция през 1985 г. е изпълнен на 104 на сто. През осемте месеца на тази година е постигнат 108 на сто ръст на стоковата продукция спрямо същия период на 1985 година; на съвкупната печалба със 151 на сто; на обществената производителност на труда със 129 на сто.

Окръжният и общинските партийни комитети насочват вниманието на училището, на обществените организации за класово-партийно и патриотично възпитание на младежта. Проблемно-тематичните цикли, разработките на комсомолците от трудовата и средношколската младеж за Националния политически конкурс и лекционната пропаганда са формите, които широко се използват в дейността на комсомолските, профсъюзните и отечественофронтовските организации. Активна възпитателна дейност се извършва в летните младежки бригади, изнасят се лекции, организират се срещи с активни борци против фашизма и капитализма, с партийни и стопански ръководители и изтъкнати първенци в труда. В много селища се организират вечери на родния край, на които трудещите се и младежта се информират за богатото историческо минало на родния край, за настоящето и перспективите за социално-икономическото му развитие. С голям възпитателен ефект за формиране на патриотичното съзнание са организираните от редица низови организации на Отечествения фронт посещения до исторически места и големи социалистически строежи.

Заслужава висока оценка дейността в това направление на общинския партиен комитет в Завет. През изтеклата учебна година в 50 на сто от партийните звена, 60 на сто от профсъюзните и всичките учебни звена на Комсомола и просветните форми на Отечествения фронт е изучавана дисциплината „НРБ — наша социалистическа родина". Политическата учебна година приключи с теоретико-практически занятия, с посещения на исторически места и срещи и разговори с активни борци против фашизма и капитализма. С висок емоционално-политически заряд са били проведените в Острово, Веселец и Завет викторини, свързани с месеца на революционното минало.

Отделя се голямо внимание на краеведческата, изследователската и събирателската дейност за изучаване миналото на родния край. В това огромно по своите мащаби и патриотично по съдържание дело

Digitized by Google

Профсъюзите са длъжни да се борят за преодоляване на формиралата се централистическа нагласа в управлението, за да се извършва преходът от административно-разпределителни към икономически методи в управлението и стопанисването. Много още трябва да се направи от тях за привеждане на организацията на производството и труда върху началата на неговото трудово законодателство, за укрепване и развитие на бригадната организация на труда, за последователно внедряване на принципите и изискванията на стопанската сметка и самоиздръжката. Не по-малко трудна, но належаща е задачата за подготовката на хората реално да поемат и осъществяват разширените си права и отговорности, които им дава преходът към самоуправление.

„В процеса на формиране и функциониране на колективните органи на самоуправляващите се организации профсъюзите трябва да бъдат **гарант на обществените интереси и на правата на трудовата личност,** на идейно-нравствената атмосфера, която ще осигури творческата свобода и обществената отговорност на ръководители и изпълнители, на целите колективи.“ Това е нова, висока отговорност на профсъюзите, която още повече ги прави ангажиран обществен фактор и влиятелна обществена сила в това крупно, новаторско и сложно дело — прехода към социалистическо стопанско самоуправление.

ПРЕОБРАЗОВАТЕЛНАТА СИЛА НА КОДЕКСА

Новият Кодекс на труда започна своя път в социалната практика. Върху неговите начала в цялото материално производство се изградиха ядрата на организационния механизъм на самоуправлението — органите на първичните и основните трудови колективи. Трудовите хора упражниха новото си уникално кодексно право — пряко и чрез тайно гласуване да избират непосредствените си ръководители и ръководителя на своето предприятие.

Проведените избори на стопанските ръководители в материалното производство доказаха по безспорен начин правилността на това революционно по своя характер решение на партията и на законодателя. Получилите „вот на доверие“ от трудовите колективи ръководители имат много по-голям авторитет и позиции, увеличава се многократно силата на тяхното единоначалие. При избора на своите ръководители трудовите колективи показаха висока принципност, политическа зрялост и взискателност. Поставени са солидни основи на нов стил и методи на демократично управление на производството, които несъмнено ще дадат добри плодове в нарастването на организираността, реда и дисциплината в производството, в дееспособността и инициативата на ръководителя и колектива, в ефективността на стопанската дейност. Чрез висшите органи на първичните и основните трудови колективи (общите събрания или събранията на пълномощниците), чрез новоизбраните ръководители, бригадни и стопански съвети трудещите се поемат ръководството на своята бригада и предприятие, тяхната воля и решение вече стават воля и решения на самоуправляващата се организация.

В цялостната дейност по отчетите и изборите на органите за самоуправление с голяма сила се изяви непосредственото политическо ръководство на партийните комитети и организации. Активна и целенасочена работа извършиха профкомитетите като непосредствени организатори на самоуправлението на трудовите колективи. Те отстояваха последователно и принципно кодексните положения и партийните постановки.

Digitized by Google

В отчетно-изборните събрания активно и заинтересовано участвуваха трудовите хора. Направени бяха десетки хиляди ценни предложения за преодоляване на слабостите в управлението, в материално-техническото снабдяване, в заплащането на труда, за решаване на острите социални проблеми, за ускоряване на технологичното превъоръжаване на производството.

Още тази първа практическа стъпка за реализиране в живота на нашата трудова конституция показа нейната **огромна преобразувателна сила, дълбокия ѝ демократичен характер, богатството на новите виждания** за усъвършенствуване на трудовите отношения при по-нататъшното изграждане на развитото социалистическо общество в нашата страна.

Сега се извършва всестранна подготовка за цялостно прилагане от началото на идната година на новото трудово законодателство. Главното и решаващото е промените да се осмислят и овладеят докрай преди всичко от самите субекти на новия тип трудови отношения, да се създават навсякъде необходимите условия и предпоставки за пълнокръвно действие на съвременните правни норми в полето на социалистическия труд.

Самоуправлението не е самоцел, а форма и средство за реализиране на новите методи на стопанисване и ускоряване на научно-техническия прогрес. Към това главно сега следва да се насочат партийнополитическата и организаторската дейност. Да се осигури превъплъщаването в живота на принципите и духа на кодекса, неговото приложение да се яви в истинския смисъл социалистически демократизъм в действие.

к. и. н. Димитър КАМЕНОВ
завеждащ отдел „Производственоикономически" на ЦК на БПС

Digitized by Google

ГЛАВНИТЕ НАПРАВЛЕНИЯ НА ПРЕУСТРОЙСТВОТО

Доц. к. ф. н. ЕВГЕНИЙ ТАРАСОВ
зам.-завеждащ катедра „Партийно строителство"
на Академията за обществени науки при ЦК на КПСС

По традиция на всеки свой конгрес КПСС разглежда задълбочено и всестранно въпросите на партийното строителство, пътищата, формите и средствата за засилване на ръководното въздействие на партията върху всички страни на обществения живот. В този план XXVII конгрес на КПСС не е изключение. Нещо повече, на конгреса проблемите на развитието на партията и нейната ръководна дейност в условията на всестранното усъвършенстване на социализма прозвучаха с цялата си дълбочина и острота.

Особеност на разглеждането на проблемите на партийното строителство и неговото историческо значение е това, че процесите на вътрешнопартийния живот и партийното ръководство на всички сфери на обществения живот са разгледани в рамките на концепцията за ускоряване на социално-икономическото развитие на страната, за придаване на качествено ново състояние на съветското общество. Тоест партийното и общественото като цяло са анализирани в неразривна взаимна връзка, в органично единство с оглед особеностите на периода, който преживява страната.

Един от основните фактори за засилване на партийното влияние на съвременния етап е преустройството на партийната работа. Неговата същност се състои в това на цялата дейност на партийните комитети и организации да се придаде ново качество: да се осигури творчество, инициатива и атмосфера на търсене, да се проявява нетърпимост към инертността и застоя, да се обновяват формите и методите на работа. Обръщане с лице към живото дело, превръщане на енергията на замислите в енергия на конкретните действия — това е главният смисъл на преустройството на партийната работа. Това е лайтмотивът на XXVII конгрес на КПСС и на Юнския пленум на ЦК на партията (1986 г.), това е основното изискване към всички равнища на партийното ръководство. Всички трябва да се преустроят, подчертава неедкократно генералният секретар на ЦК на КПСС М. С. Горбачов, и по всички направления. Дойде време всички звена на партията и всеки комунист да действуват активно.

Историческият опит убедително показва, че винаги когато партията е набелязвала прелом в живота, тя е започвала преди всичко със себе си, с мобилизиране на своя политически, организационен и идеологически потенциал.

Поставяйки знак за равенство между преустройството и революцията (в цялата система на отношения в обществото, в умовете и сърцата на хората, в психологията и разбирането на съвременния период)[1], партията се стреми да осигури качествени промени в работата на всички свои звена, да я направи енергична, насочена към решаването на проблемите, които са се натрупвали в продължение на много години.

Какви са пътищата за преустройство? Първо, това е обновлението, актуализирането на съдържанието на работата, нейната насоченост към решаването на приори-

[1] Перестройка неотложна, она касается всех и во всем; Сборник материалов о поездке М. С. Горбачова на Дальний Восток, 25—31 июля 1986 г., М., 1986, с. 36—37.

Digitized by Google

тетните задачи: засилване темповете на развитието въз основа на ускоряването на научно-техническия прогрес, активизиране на човешкия фактор, укрепване на реда и организираността, засилване на режима на икономии и пестеливост. Работата на партийните комитети и организации трябва да се изгражда на основата на новите идеи и постановки, които представляват същността на концепцията за ускоряване. Важно е дейността да бъде пронизана от новите идеи и подходи по цялата си верига: от вземането на решения и разработването на плановете до тяхното практическо осъществяване с помощта на съвкупност от политически, организационни и идеологически лостове. В съответствие с приоритетните задачи, с необходимостта те да се осигурят организационно-политически и идеологически се съставят плановете за работа, проблемите на ускоряването имат най-голям относителен дял сред всички разглеждани въпроси, към това се насочва организаторската работа: разпределение на комунистите и развитие на тяхната активност, решаване на кадровите въпроси и повишаване отговорността на ръководните кадри за изпълнението на партийните решения, контрол и проверка на изпълнението, координация на дейността на държавните и стопанските органи, на профсъюзите и Комсомола и др.

Второ, това е търсенето на нови подходи, форми и методи, отговарящи на духа и потребностите на времето и допринасящи за решаването на усложнилите се качествено нови задачи. Това търсене е невъзможно, без да се преодолеят старите, установили се по-рано подходи и стереотипи, които сега се превръщат в спирачка на обществения прогрес. Партията учи, че готови рецепти няма. Налага се да се преустройваме в движение и успех на преустройството могат да осигурят само дръзновението, рискът, липсата на страх да се вземат решения, инициативата. Не бива да се седи със скръстени ръце в очакване на указания от горе, на детайлни списъци и инструкции. Партията призовава да се проявяват повече самостоятелност и самодейност, творчество, настойчиво и упорито да се търсят ефективни форми и методи на ръководство, опирайки се на натрупания опит и извличайки поуки от грешките на миналото. Трето, творчеството е невъзможно без преориентиране на общественото съзнание към новите идеи, без психологическо преустройване на кадрите. Да се овладеят новите идеи, да се разбере същността на извършващите се процеси, особеностите на преломния етап на съветското общество, да се осъзнае съдържанието на пътищата и средствата, водещи към реализиране на стратегическия курс на партията — това означава успехът на делото да се реши наполовина. Да изиграе роля в този процес е призвано и политическото, и икономическото образование, ориентирането на занимаващите се в системата на политическата просвета към изучаване на курс по ускоряване на социално-икономическото развитие на страната, а в системата на икономическото образование — по интензификация на производството. В постановлението на ЦК на КПСС „За организацията на политическото и икономическото образование на трудещите се през 1986/87 учебна година" (август 1986 г.) се предвижда да се изучават задълбочено решенията на конгреса на КПСС, новите обобщения и изводи, обогатили марксистко-ленинската теория, да се усвояват най-работените от партията новаторски подходи, като се предоставя право на партийните организации да избират формите на обучение, ръководейки се от особеностите на колективите и характера на производствената и обществената дейност на слушателите, да се провеждат експерименти и апробиране на съвременните подходи към организацията на обучението, да се определят перспективни структурни изменения в системата на политическото и икономическото образование и възпитанието на трудещите се.[1] На задачите за изучаване постановките на XXVII конгрес на КПСС са подчинени обществено-политическите лекции, единните лекторски дни, единните политически дни, вечерите за въпроси и отговори, дните на „отвореното" писмо и други форми на масовополитическата пропаганда.

Психологическото преустройство е най-трудният и сложен етап на ускоряването. Тук не е достатъчно само да се засили взискателността. Необходими са помощ и всестранно обучение, дълбок анализ на грешките и пропуските на всеки ръководител, показване на практика какво и как трябва да се направи, за да се ускорят темповете на интензификацията. Например сега секретарите и завеждащите отдели на ЦК на Комунистическата партия на Латвия и други ръководни дейци на републиката провеждат такава работа в първичните партийни организации и трудовите колективи.

Четвърто, преустройството се осъществява чрез засилване на вниманието към човека, към неговите нужди и интереси. „Само ако поставим в центъра на партийната работа човека — беше казано на Юнския пленум на ЦК на КПСС (1986 г.), — ние ще можем да решим задачите, поставени от конгреса."[2] Става дума за активизиране на човешкия фактор, за мобилизиране на духовния потенциал. А тук възможностите са наистина огромни. Когато работеха комисиите по линия на партийните, държавните органи в редица предприятия на страната, производителността на труда нарастваше с 10—15 на сто и това ставаше

[1] Партийная жизнь, 1986 № 17, с. 8—10.

[2] Материалы Пленума Центрального комитета КПСС, 16 июля 1986 г., М., 1986, с. 38.

Digitized by Google

за сметка на укрепването на дисциплината, организираността и реда. Партията провежда курс именно към това, като се стреми да пробуди във всеки човек и труженик големи духовни сили, горещ стремеж да работи поновому, творчески, инициативно, добросъвестно.

Вниманието към човека означава и засилване на грижата за неговите нужди, потребности и интереси, за подобряване на трудовите и битовите условия, за опазване на здравето. На Юнския пленум на КПСС (1986 г.) беше отбелязано: „Вслушайте се в разговорите на някои партийни ръководители. Те охотно, с познаване на нещата говорят за текущата стопанска кампания, за надоите и прираста в теглото на животните, за тоновете и т. н., но нерядко се стъписват, когато става дума за политически анализ на обществените явления, за социално-икономическите задачи и научно-техническите проблеми, за възможностите, заложени в човешкия фактор"[1]. Та нали смисълът на партийната работа е възпитанието и организирането на масите, осигуряването на висока социална активност от тяхна страна. Партията изисква коренно обръщане с лице към човека, към неговите грижи и нужди, пренасяне изцяло центъра на дейността в трудовите колективи и първичните организации, там, където общопартийните постановки се превеждат на езика на практическите дела. Това придобива особено значение в сегашните условия, когато се осъществява преустройство на стопанския механизъм във всички отрасли на промишлеността и транспорта, а през 1987 г. над 200 големи предприятия преминават на принципа на самофинансирането и самоиздръжката, което изисква нови подходи в работата, единство на колективните и личните интереси, висока организираност, инициатива, развитие на самоуправлението и колективното начало, подобряване на организацията на труда. Та нали 2/3 от загубите на работно време са свързани именно с недостатъци в тази област.

Вниманието към човека, грижата за неговия труд, битови условия и почивка, подобряването на работата на транспорта и търговията укрепват връзките на партията с масите, засилват доверието към нея, а в крайна сметка допринасят и за активизиране на човешкия фактор.

Партийните организации преустройват работата си в този план. Например секретарите на Московския ГК на КПСС всеки ден посещават трудови колективи, където анализират производствената дейност от политически, партийни позиции: каква е активността на трудещите се, тяхното настроение, отношението им към политиката на партията, какви са взаимоотношенията и морално-психологическата атмосфера в колектива. По време на посещенията в предприятията се провежда жив, непринуден разговор, еднакво полезен както за ръководителите, така и за трудовите хора. Практикува се и посещение на районите от групи работници на градския комитет на партията. При това по-голямата част от времето се отделя за първичните организации и предприятията на търговията, бита и здравеопазването. За разлика от предишните години акцентът се поставя не върху проверката на планове, документи и справки, а върху анализа на състоянието на нещата и конкретния, непосредствен контрол върху изпълнението на решенията и оказването на практическа помощ. Провеждат се делови разговор и взаимно съветване как да се подобрят положението и състоянието на нещата. В края на деня се прави обсъждане на резултатите от посещението в районния комитет на партията, по време на който принципно и взискателно се анализират недостатъците и причините за тях и се набелязват мерки за премахването им.

Пето, преустройството се извършва и по пътя на усъвършенстването на стила и осигуряването на живо, динамично, енергично и компетентно ръководство. Партията обръща внимание върху осъществяването на такива подходи в работата като единството между думи и дела, уменето да се съчетава решаването на перспективните и текущите задачи, конкретността, изпълнителността, оперативното и делово реагиране на недостатъците.

„Ако партийната организация живее пълнокръвен живот, основан върху принципни отношения, ако комунистите са заети с конкретни дела, а не с приказки на общи теми, то успехът е осигурен"[2] — беше казано на XXVII конгрес на КПСС. Пълнокръвен живот — това е и здрав, делови стил на работа, когато всеки ясно разбира своите задачи и се отнася отговорно към тяхното изпълнение, когато се преодоляват натрупалите се инертност и равнодушие, бюрократизъм и формализъм, когато се проявяват новаторство и творческо търсене. На XXVII конгрес партията решително осъди порочните методи на ръководство, благодушието, парадността, празнословието, стремежа към спокоен живот, които в значителна степен породиха застойните явления и натрупването на проблеми. В лексикона се появи чуждата дума „застой", отбелязваха делегатите на XXVII конгрес, съществува хипноза към общите положителни резултати. Конгресът даде отговор и на въпроса, по какви направления да се усъвършенствува стилът на работа. Това са: обективен анализ на положението на нещата, реалистична оценка на ситуацията и дейността на ръководителите; вземане на изчерпателни мерки във всички случаи; придаване политически характер на цялата организаторска работа; решително преодоляване на бюрократизма, формализма и книжнината.

---

[1] Материалы XXVII съезда Коммунистической партии Советского союза, с. 40.
[2] Пак там, с. 78.

Digitized by Google

„Няма защо да си кривим душата — отбеляза членът на Политбюро на ЦК на КПСС и председател на Президума на Върховния съвет на СССР А. А. Громико, — разтакаването и ненужната писаница за съжаление съществуват в изобилие. Както казват, за „обикновения човек" е трудно, а дори и съвсем невъзможно да се промъкне през тези хартиени дебри без опитен водач." По-малко шумолене на хартия, по-малко безлични, безадресни резолюции, повече практически промени в работата, повече огънче в нея — звучеше от трибуната на конгреса. Секретарят на партийния комитет на производственото обединение „Ижмаш" Ю. И. Лобов каза, че „на самата партийна работа трябва да се придаде нужното ускорение", да се издигне на ново стъпало, да има стремеж към повишаване на оперативността и деловитостта, да се преодолява вярата в магическата сила на документа, на хартията. Само за две години в партийния комитет на обединението „Ижмаш", отбеляза той, постъпиха 117 постановления на висшестоящи органи, повечето от които трябва да се изпълняват. През 1985 година 7 от 12 събрания бяха проведени по препоръчан дневен ред, което води до пагубната практика да се отлага разглеждането на актуалните въпроси на цеховите партийни организации. Беше критикувана практиката по всеки повод да се провежда мероприятие, по всяко решение на висшестоящия орган да се взема решение, по всяко събитие да се провежда съвещание. Това води до изразходване на сили и време, до отсъствие на живата организаторска работа, на истинското дело.

Липсата в много случаи на единство между думите и делата също изиграла роля за появяването на застойните явления. Известно е, че думите са джуджета, а делата — великани. Когато те са заедно, слети, неразривни, когато идеите, постановките и лозунгите не увисват във въздуха, а се обективизират, осъществяват се в реални актове, тогава нещата се подобряват по всички направления. Именно затова партията се стреми да осигури единство между думите и делата, единство на политическата, организаторската, идейновъзпитателната и стопанската работа. Това е задълбочаване на разбирането на комплексния подход към партийната работа и всъщност конкретизация на една от ключовите идеи на партията за необходимостта от преодоляване на известното откъсване на организационно-партийната и идеологическата работа от живота, от решаваните приоритети в икономическата и социалната сфера. Единството между думите и делата е провъзгласено в новата редакция на Програмата на КПСС като най-важен принцип на цялата партийна и държавна дейност[1].

За пръв път и в Устава се появи положение за такова задължение на местните партийни комитети (§ 42, точка „г") като осигуряването на единство на идеологическата, организаторската и стопанската дейност. Това уставно изискване има за цел да подбуди местните партийни комитети да проявяват в по-голяма степен политически подход към решаването на всички въпроси (а нали това е главното им предназначение като органи за политическо ръководство), да усъвършенстват организационния механизъм, осигуряващ единство на всички страни на дейността: чрез изработване на решения, работа на изборния партиен актив и всички комунисти и координация на усилията на всички отдели на партийния комитет, на държавните и стопанските органи и обществените организации.

Много остро прозвучаха на конгреса и въпросите на разширяването на колективността в ръководството, на осигуряването на фактическа, а не формална, илюзорна колективност, когато тя се признава на думи, но не и на дело, когато мнението на едно лице става мнение на останалите членове на ръководния партиен колегиум без критично осмисляне, без спор и дискусия.

Например в бюрото на ЦК на Комунистическата партия на Киргизия принципната партийна критика и самокритика отсъствуваха, секретарите и членовете на бюрото често се приспособяваха към мнението на бившия първи секретар на ЦК. Възраженията и изказванията, които не съвпадаха с неговото мнение, предизвиквали недоволство, неудобните хора биваха преследвани. „Докога може някои ръководители на партийни комитети да се представят за чудотворци, принизявайки при това колективния разум — най-главното оръжие на нашата партия?" — отбеляза на конгреса първият секретар на Московския ГК на КПСС Б. Н. Елцин.

От стремеж да се осигури действителен колективен характер на ръководството и опиране на колективната мъдрост, воля, енергия и организационен потенциал е продиктувано и включването на колективността в работата и личната отговорност на комуниста за изпълнение на неговите задължения и на партийните поръчения в списъка на компонентите на демократическия централизъм. Много партийни организации се стремят да разширяват колективните начала в своята всекидневна организаторска работа. Така няколко месеца преди провеждането на пленумите ЦК на Комунистическата партия на Грузия обявява техния дневен ред и се обръща с молба към трудещите се да направят предложения, които след това се вземат под внимание при изработване на решенията. Приетата на сесия на Моссъвет, състояла се през септември 1986 г., комплексна програма „Здраве" беше обсъдена в 200 колектива на Москва. В принципна и конструктивна атмосфера се обсъждат въпросите и на пленумите и заседанията на бю-

[1] Материалы XXVII съезда Коммунистической партии Советского союза, с. 163.

Digitized by Google

рата на много партийни комитети членовете им получават конкретни поръчения, свързани с едни или други направления на работата и реализацията на постановленията. Веднъж в седмицата в Уляновския областен комитет се разглежда информация за общественото мнение и в съответствие с това се коригира работата.

На конгреса беше отделено голямо внимание на една такава черта на стила на работа като гласността. В преамбюла на Устава на партията е включено положение за широка гласност. С нея В. И. Ленин е свързвал оформеността на партийната работа[1], без гласност според него би било смешно да се говори за демократизъм. Гласността не само повишава информираността на хората, но и допринася за формиране на общественото мнение, за борбата с бюрократизма и недостатъците. За да бъде осигурена гласност, се провеждат единни политически дни, дни на отвореното писмо в трудовите колективи и по местожителство, информационни конференции, комунистите се информират за дейността на партийните органи, практикуват се отчети на ръководителите пред трудещите се. XXVII конгрес на КПСС изисква нещата да се наричат със собствените им имена, за всичко да се съди откровено, да се информират обективно висшестоящите партийни органи и масите, винаги и във всичко да се проявяват висока взискателност и честност[2].

Партията придава особено значение на критиката и самокритиката като средство за разрешаване на противоречията, а следователно — за напредък на обществото. Острието на критиката трябва да бъде насочено към всичко негодно, отживяло, негативно. Критиката не може да бъде избирателна, беше отбелязано на конгреса, не може да има лица и зони извън критиката, защото това нанася непоправима вреда. „В миналото... в тази област имахме и „студове", и „затопляния" — отбеляза членът на Политбюро и секретар на ЦК на КПСС Е. К. Лигачов, — а на нас ни е нужно чисто и просто устойчиво хубаво време." Свободната другарска, искрена, честна, принципна, правдива — с една дума, партийна критика трябва да стане част от естественото работно състояние на обществото, на всеки колектив. „Трябва решително да се пресичат всички опити за задушаване на критиката, преследването заради нея. Там, където критиката и самокритиката глъхнат, партийната работа се деформира, създава се обстановка на благодушие и безнаказаност, които водят до застой в нещата, до израждане на работниците"[3] — е записано в резолюцията по Политическия доклад на ЦК на КПСС. Конгресът постави изискване: в партията не трябва да има организации, затворени за критиката. Това е в духа на най-добрите партийни традиции, в духа на болшевизма.

Същевременно опитът показва, че критиката е на почит не във всички партийни организации, че не навсякъде се създават условия за нейното развитие. Често критиката не дава резултати, коефициентът на полезното й действие е минимален. Това е свързано с факта, че при обсъждането на въпросите се критикуват едни и същи недостатъци, а организаторската работа за тяхното преодоляване е лошо изградена. Някои ръководители дотолкова са отвикнали от критиката, че например след конгреса на Комунистическата партия на Киргизия се намериха хора, които буквално се хвърлиха да опровергават очевидното.

На XXVII конгрес на КПСС отчетливо прозвуча мисълта, че сега по-остро отпреди се чувствува необходимост критиката и самокритиката да се развиват, да се засилва борбата с парадността, самовъзхваляването, преувеличаването на незначителни успехи. И да дават пример в това отношение трябва преди всичко комунистите. Та нали, по думите на Ленин, развитието на критиката е дълг на революционера, а дългът е над всичко.

За една партия на революционното действие, на новаторския и творческия подход към общественото развитие е важно не само да разкрие недостатъците и да им даде политическа оценка. Не по-малко важно е да се разкрият причините, които са ги породили, за да се изкоренят негативните явления и да не се допускат в бъдеще. На конгреса беше подчертано, че е важно да погледнем на цялата наша дейност със свеж партиен поглед — на всички равнища, във всички ешелони. Този поглед е необходим, за да се извлекат безкомпромисни поуки от миналото, да се придаде ново качество на партийната работа.

Много силно прозвуча на конгреса и положението за необходимостта да се засилват контролът и проверката на изпълнението — изпитано организационно средство на партията. „С нашето движение напред организацията на контрола трябва да заема все по-голям относителен дял в работата"[4] — е записано в резолюцията на конгреса. Контролът върху работата на всички организации и кадри е гаранция за надеждно функциониране на всяко звено от системата за ръководство на обществото. Партията поставя въпроса партийният контрол да се разпространи върху всички длъжностни лица. Никой не може да бъде извън контрола — това е лозунгът на времето. Но контролът ще бъде ефективен, ако бъде повсеместен, постоянен, ако се осъществява от горе на долу и от долу

---

[1] В. И. Ленин, Събр. съч., т. 7, с. 23.
[2] Материалы XXVII съезда Коммунистической партии Советского союза, с. 114.
[3] Пак там, с. 115.
[4] Пак там, с. 117.

Digitized by Google

на горе принципно, по партийному строго. Опитът показва, че често партийните организации проявяват либерализъм, когато търсят отговорност от ръководни работници. На конгреса беше приведен следният пример: през 1985 г. от 367 персонални дела, разгледани от първични партийни организации на Туркмения, в 330 от случаите районните и градските комитети на партията са взели по-строги мерки в сравнение с първичните звена на КПСС.

За засилване на партийния контрол се приемат и организационни мерки. В Устава на КПСС е внесено изменение за преименуване на партийните комисии при ЦК на комунистическите партии на съюзните републики, краевите и областните комитети на партията в комисии за партиен контрол. Прието е решение на ЦК на КПСС за укрепване на партийните комисии при градските и районните комитети на партията. Повсеместно е въведена длъжността щатен председател. Съставът на комисиите се попълва с членове на партийни комитети и активисти. Препоръчано е партийните комисии да не се отвличат за изпълнение на несвойствени за тях задачи. На конгреса беше поставен и въпросът за регулиране на контролната дейност, за по-добрата ѝ координация с цел да се избягнат дублирането и паралелизмът. Поставено е изискване контролът да се съчетава с практическа помощ на място.

Шесто, важно направление на преустройството на партийната работа е усъвършенстуването на подбора, разпределението и възпитанието на кадрите. На конгреса бяха подложени на рязка критика сериозните грешки в кадровата политика. С безпокойство се говореше за това, че доверието към кадрите нерядко се подменяше с безогледна доверчивост, а, казано по същество — с безконтролност. С правилните думи за грижливо отношение към кадрите понякога се прикриваха благодушието и всеопрощенството. Линията за стабилност на кадровия състав на всяка крачка се превръщаше в неподвижност на кадрите. Тук-там вземаха връх местнически, землячески интереси, което пречеше на ръководна работа да бъдат издигани представители на всички националности, на размяната на кадри между регионите, центъра и републиките, районите и градовете. В редица случаи това доведе до самоизолация, застой на нещата и други негативни явления. Ръждата на разложението и израждането порази много кадри, на които бяха дадени големи пълномощия.

На конгреса беше подчертано положението, че е необходимо да се провежда принципна кадрова политика, отговаряща на съвременните изисквания и задачи, че е недопустимо да се отстъпва от ленинските принципи за подбор, разпределение и възпитание на кадрите. Да се издигат на ръководни постове хора, които разбират добре какво и как трябва да се прави в условията на преустройството, е задължително условие за неговото осъществяване.

Партията изисква да се провежда линия на съчетаване на опитни и млади работници в ръководството, на подготовка на надежден резерв за издигане, усъвършенстуване на системата на партийно-политическото образование и засилване на гласността при решаването на кадрови въпроси. В числото на много важните критерии за подбора на кадрите на първо място са политическите качества, защото комунистът на ръководен пост е политическо лице. От него се изисква не само беззаветна преданост на комунистическото дело, но и способност да оценява своите действия от висотата на общопартийните и държавните интереси, да противостои на местническите и ведомствените интереси, да предвижда последствията от своите решения и постъпки.

„Решаващи критерии при всички размествания на кадрите трябва да бъдат идейно-нравствените качества на работниците, техните реални дела, способността им активно да провеждат в живота политическата линия на партията"[1] — е записано в резолюцията на конгреса. За да не се допуска застой в работата, да се формират кадри, притежаващи разностранен опит, които откликват на новото, прогресивното, е целесъобразно да се практикува преместване на работниците, които са заемали дълго време един и същи пост в други организации и райони, да се осъществява обмяна на кадри „между центъра и местните органи". Такава е постановката на конгреса на КПСС.

Конгресът постави задача да се осигури преустройство на психологията на кадрите, те да бъдат научени да работят в новите условия. Част от кадрите продължава да живее по принципа: външно одобрение — вътрешна съпротива. Например в Челябинска област беше направено допитване до 190 директори и секретари на партийни организации на промишлени предприятия. То имаше за цел да се изяснят тяхното мнение за възможността да се реализират комплексни програми за интензификация на производството. Почти половината от анкетираните смяташе, че е невъзможно да се постигне толкова бърз прелом в ускоряването на интензификацията. Липсата на чувство за новото, инерцията в мисленето, навикът по-често да се отправят молби за помощ до висшестоящите органи вместо енергично да се търсят вътрешни резерви и да се използва пълно съществуващият потенциал пречеха и пречат на интензификацията на работата, на осигуряването на висок динамизъм.

Много партийни комитети преустройват коренно кадровата работа, като се освобождават преди всичко от хората, които са неспособни да осигурят преустройството

[1] Материалы XXVII съезда Коммунистической партии Советского союза, с. 116.

Digitized by Google

които теглят към вчерашния ден и се съпротивляват на преустройството, и издигат работници, които чувствуват биенето на пулса на живота, с дръзки замисли, борещи се енергично за претворяване решенията на партията в живота. Рязко обновяване на кадрите бе извършено например в Липецка област. От 645 работници, които влизат в номенклатурата на областния комитет, около половината бяха повишени, а една пета отидоха на заслужен отдих; 90 са снети като компрометирали се или несправили се като ръководители. Сега вниманието се обръща към неотстъпчивите, напористи хора, които не са свикнали да „изглаждат ръбовете", които мислят остро и свежо. От резерва са изключени 80 души. Обърнато е внимание на гласността на обновяването: кандидатурата се обсъжда в първичната организация, при това се утвърждава обективна характеристика, в която се фиксират и недостатъците и се съдържат пожелания. Разширяват се източниците за резерва за сметка на изборния партиен актив в първичните организации и на специалистите. В резерва се включват и безпартийни.

В Краснодарската градска партийна организация е определен по-близък и далечен резерв и работата с тях се изгражда в зависимост от това. Включените в резерва (най-вече по-близкият) преминават особена подготовка, стажуват в най-добрите колективи, в отделите на партийните комитети, в стопанските органи. Прави се атестация на кадрите, включително и на партийния апарат, резултатите от която позволяват да се коригира работата с номенклатурата и резерва. Основна мярка за въздействие върху ръководните кадри в Уляновската областна партийна организация се смята изваждането от резерва. А когато човек поправи недостатъците си и докаже с дела, че е пригоден да изпълнява ръководни функции, тогава има основание той отново да бъде включен в резерва за издигане.

Такива са основните пътища за преустройство на партийната работа. В неговия процес партийните комитети и организации трябва да овладеят политическите методи на ръководство, да се откажат от пагубната практика да се намесват в работата на държавните и стопанските органи.

Но преустройството на партийната работа се осъществява бавно, без необходимата напоритост, често носи епизодичен характер. Много партийни комитети проявяват нерешителност и непоследователност при преодоляването на недостатъците. Често изискването за радикални промени затъва в инертния слой на приспособенците, на редица места се наблюдава нагаждане към преустройството, ловко приспособяване към новите лозунги със старите формално-бюрократични методи на ръководство. И досега има парадност, преувеличаване на незначителни успехи и разкрасяване на действителността, бавно се преодоляват командният, рязък стил на ръководство, назидателността, подмяната на държавните и стопанските органи, дребнавата опека. Много енергия се изразходва за думи, а не за дела, за регламентиране, което насажда работа по предписание и обезценява творчеството и инициативата.

Това много безпокои партията, защото преустройството не е нечие желание, а потребност на времето, необходимо условие, за да се придаде динамизъм на общественото развитие. Когато говори в Хабаровск, М. С. Горбачов подчерта: „Твърде много неща зависят от успеха на преустройството, за да допуснем макар и най-малко отслабване на вниманието към него"[1].

Какви са причините за бавното осъществяване на преустройството?

Първо, то се сблъсква с инерцията на миналите подходи. Спират го установилите се в течение на много години принципи, методи и форми на дейност, от които много ръководни кадри не са в състояние да се откажат за кратък период. По времето, когато не се търсеше сурова отговорност за недостатъчната изпълнителност и дисциплинираност, за неспазване на партийните постановки, се създаде тип работници, които не са свикнали да интензифицират своя труд и да търсят резерви за подобряване на дейността, които не болеят с цялата си душа за крайните й резултати. Този стил на работа стана привичен и мнозина нямат сили да се откажат от него, защото това е равносилно да се откажат от самите себе си. Затова по-нататъшното настойчиво обновяване на кадрите и освобождаване от неспособните, от онези, които не могат и не желаят да се преустроят по нов начин, е едно от важните условия за осигуряване на преустройството.

Второ, част от кадрите не си представя добре същността и пътищата за преустройство. По силата на консервативните си свойства тяхното политическо и икономическо съзнание засега не е проявило гъвкавост, не е могло да се ориентира към новите идеи. Процесът на усвояване и превръщане на тези идеи в мотиви, на ориентиране на дейността протича болезнено и тук на помощ трябва да дойде цялата система за идейно-политическото възпитание, икономическото образование и повишаването на деловата квалификация. Тази работа не бива да се отлага за утре, тя също трябва в движение да претърпи преустройство, същността на което се състои във формирането на съвременно мислене, овладяване на принципите и методите на ръководство, които процесите на ускоряването поставят на дневен ред. Изискванията за това са изложени в постановлението на ЦК на КПСС „За усъвършенстване на партийно-политическото образование на ръководните кадри в светлината на решенията на XXVII конгрес на КПСС" (юни 1986 г.).

[1] Перестройка неотложна. Она касается всех и во всем, с. 36.

Digitized by Google

Трето, и досега не е преодолян разривът между думите и делата. Казват се много хубави, правилни думи, приемат се правилни решения, но липсва усърдната, всекидневната организаторска работа за тяхното изпълнение. Продължава да пречи закостенелият навик да се вземат голям брой решения и се провеждат многобройни съвещания, което изразходва много сили и време, а възвръщаемостта, както е известно, е малка.

На пленум на Хабаровския областен комитет на Комунистическата партия на Украйна бяха приведени такива факти: през първото полугодие на 1986 г. областният комитет на партията е изпратил на Барвенковския районен комитет около 90 постановления, на районния изпълнителен комитет — 240, на районния агропромишлен комплекс — 340. Дзерджинският районен комитет на партията усилено твори документи и през 1986 г. е утвърдил на заседания на бюрото над 30 докладни записки. Много областни, градски и районни комитети на партията изискват голям брой оперативни информации, събирането на които отнема много време, а за усъвършенстване на ръководството нямат особено значение.

Четвърто, на преустройството пречи очакването на особени съвети и препоръки от горе, на готови рецепти, каквито няма и няма да има, защото преустройството предполага търсене, смело новаторство, експеримент. Не бива по всеки повод да се чакат указания от горе, да се разчита на това, че някой ще доизмисли, ще донаправи, ще намери изход.

Пето, засега преустройството не е засегнало всички пластове на обществото. За него може да се съди в голяма степен по дейността на висшия ешелон на ръководството и управлението, а пък районните комитети на партията и особено първичните организации, трудовите колективи и много редови труженици не внасят ново качество в работата, действуват по стария начин, вървят по утъпкания път. Очевидно особено внимание изискват апаратът на районното звено и изборният актив на първичните организации, които се нуждаят от овладяване на новите подходи в организацията на работата. Районното звено и първичните организации са онези звена на партийния механизъм, където ръководството и работата придобиват съвсем конкретни очертания, където се коват всекидневните съзидателни дела. И ако тяхната работа забавя, на преустройството няма да бъде осигурен висок ритъм.

Партията поставя въпроса, че всеки трябва да започне преустройството със себе си, питайки се постоянно: а какво съм направил аз за ускоряването, за преодоляването на недостатъците, какъв принос съм дал в общото дело за усъвършенстване на социализма. „Но сега — отбеляза на XXVII конгрес на КПСС К. Г. Петров, ветеран на партията, герой на социалистическия труд — се изисква да изпреварваме времето, смело да се втурваме в утрешния ден, да покоряваме глъбинните пластове на прогреса. Сега са нужни нови рекорди — рекорди на мисълта, рекорди на творчеството."

●

Още през 1902 г. в книгата „Какво да се прави?" В. И. Ленин, правейки разлика между революционера и занаятчията, възкликва: човек хилав и колеблив по теоретическите въпроси, с тесен кръгозор, опитващ се да оправдае своята отпуснатост със стихийността на масите, неумеещ да издигне широк и смел план — това не е революционер, а някакъв жалък занаятчия.[1]

Такива са проблемите на партийното строителство, поставени на XXVII конгрес на КПСС. На конгреса процесите на вътрешнопартийния живот и ръководната дейност на КПСС в съвременните условия бяха анализирани всестранно, бе подчертана мисълта, че партията е динамичен, постоянно развиващ се организъм. В условията на усъвършенстването на социализма към партията, към всички нейни звена и комунистите се предявяват особени изисквания, смисълът на които е тя да бъде готова да оглави исторически важния, революционен по своята значимост процес — да осигури качествено ново състояние на съветското общество.

[1] В. И. Ленин, Събр. съч., т. 6, с. 123.

Digitized by Google

ЛИСТ ОТБРУЛЕН

Разказ от Камен КАЛЧЕВ

А ето и приказката, която той ми разказа:

...Вървял през гората човек на средна възраст: болнав, сиромах, отчаян от живота, идело му да се хвърли в първата пропаст, която се изпречела пред очите му. Не щеш ли, задала се насреща му мечка-стръвница. Като я видял, сиромахът се изпотил, обърнал се и хукнал да бяга. Бягал той, бягал, но и мечката тичала подире му, трошала клечките под краката си и аха да го настигне. По едно време уморенят човек усетил дъха ѝ зад гърба си, но продължавал да бяга със сетни сили. Накрая не издържал, строполил се на земята и дигнал ръце: „Предавам се, мецо!" Но мецата изфучала пред лицето му, ударила го по рамото и казала: „Сега ти гониш!" Обърнала се и хукнала да бяга назад. От време на време се обръщала и викала: „Ти гониш!" Сиромахът, ще не ще, станал и почнал да я гони. Цял ден се гонили те из гората, докато накрая човекът паднал и издъхнал, а мечката се навела над него и го оплакала...

— Този човек съм аз! — заяви той и ме помоли да седна при него.

Чакахме влака за София. Той се връщаше от някакъв санаториум, а моя милост отиваше на журналистическа среща. Щом разбра, че съм журналист, вниманието му към мене се засили още повече. Изведнъж се оказа, че пишел стихове под странния псевдоним „Ведар Лирик". Направих му бележка, че не се казва „ведар", а „ведър", което значи свеж, бодър. Той се засмя:

— Да, но не излиза.

— Какво не излиза?

— „Ведар" значи Радев, а не Ръдев.

После замълча и добави:

— ...То и по смисъл не отговаря на истината.

— Защо?

— Защото не съм „ведър", а съм един отбрулен лист, както казва поетът Яворов, подгонен от вятъра... Днес ме отвее насам, утре натам... Докато накрая — диабет, а след диабета — инфаркт...

— Не ти ли помогнаха?

— Е, закърпиха ме криво-ляво, но...

— Какво „но"?

Той дълго мълча, като поглеждаше към дървеното сандъче, останало от войнишката му служба. Двоумеше се, изглежда, да го отвори ли, или да не го отваря. Но понеже аз продължавах да го гледам въпросително, за да ми удовлетвори любопитството, реши да отвори сандъчето. На капака отвътре се виждаше снимка на момиче. То беше с дълга коса, паднала на раменете му, с дълбоки тъмни очи и два реда

* Из „Вечерни разкази"

Digitized by Google

бели зъби, открити от очарователната му детска усмивка.

— Ето го това „но“, което никой не можа да върне, да „закърпи“.

Понечи да затвори капака, но аз му попречих. Исках по-дълго да разгледам снимката. Тя беше пощенски формат, пожълтяла и изтъркана по краищата от сваляне и качване.

— Винаги я нося със себе си — каза той, — единствената ни дъщеря. Завърши техникума и стана катастрофата.

Той притвори сандъчето, избърса очите си, макар да нямаше сълзи по тях, и продължи да гледа към железопътната линия. Влакът пристигаше.

— Все пак — обадих се аз — нали са те излекували?...

Той се усмихна. Такава печална усмивка не бях виждал в живота си — направо ме смрази. Реших да не го утешавам повече. Защото утехите ми минаваха покрай него и потъваха някъде в пространството.

Качихме се във влака и през целия път мълчахме. По едно време той задряма, а когато се събуди, бяхме вече на софийската гара. Настъпи време за раздяла. Той прегърна куфарчето си, изгледа ме и запита:

— Къде беше вашата конференция?

— Каква конференция?

— Т-ъй де... на журналистите.

— В театър „Ренесанс“.

— А-ха, може да се видим.

Подаде ръката си, разтърси ме, а после ме бутна по рамото:

— Сега ти гониш!...

И се усмихна.

Отначало не разбрах за какво става дума, но той стърчеше сред тълпата, гледаше отпреде си, сложил сандъчето на рамото си и не се обръщаше назад. Едва когато го изгубих от погледа си, сетих се за мечката, която го беше гонила през несретния му живот и продължаваше, изглежда, да го гони. Навярно сега той искаше да ми я прехвърли, за да се освободи от кошмара й, мислех си аз, и ме обхвана необикновен суеверен страх. Затъ[illegible] като слязох на перона, потърс[illegible] го сред тълпата, за да му каж[illegible] „Не аз, а ти гониш!“, но повече [illegible] го зърнах: нито него, нито сандъ[illegible]чето му. Стана ми неприятно, [illegible] после започнах да се смея на себ[illegible] си, че ставам пленник на суеверн[illegible]то и натрапчивите мисли. Потърс[illegible] такси и заминах за хотела, къде[illegible] ме чакаше моята стара уютна стаи[illegible]ка. Откога жадувах за самота и т[illegible]чивка!

И наистина хотелската стаичка м[illegible] предлагаше всички удобства, за д[illegible] си отдъхна от дългия път, но когат[illegible] се изкъпах и полегнах, за да п[illegible]спя поне половин час, изведнъж в съзнанието ми нахлу това неочак[illegible]вано „ти гониш“, което сякаш бе[illegible] предназначено да дебне сънищата ми ни в туй, ни в онуй време, кога[illegible]то съм най-уморен. Притварях очите си, обръщах се наляво и надя[illegible]но, запушвах ушите си с памук, д[illegible]но прогоня външния шум, но сънн[illegible] ми не идваше. Накрая станах, н[illegible]плисках лицето си, за да се разве[illegible]ря и да прогоня натрапчивата м[illegible]съл, но нищо не постигнах. Още п[illegible]вече че през това време телефонъ[illegible] позвъня и се чу в слушалката д[illegible]лечен, гробовен глас:

— Ало, журналистът Пейчинов?

— Да.

— Тук Ведар Лирик.

— Кой, кой?

— Ведар Лирик.

— Извинявам се...

— Много бързо се забравихме другарю Пейчинов... Влака, гарата... Не помниш ли?

— Ах, да, да! Помня, разбира се!

Искаше ми се да повторя парола[illegible]та му „ти гониш“, за да му д[illegible]кажа, че го помня, но ми стана не[illegible]удобно да се шегувам с непознат[illegible] несретник, който по всяка вероя[illegible]ност не беше добре и с нервите си. Затуй любезно го запитах:

— Какво ще обичате, другарю...

Досрамя ме да кажа „Ведар Лирик“, но не се и сетих в момента да обърна наопаки псевдонима му, за да налучкам истинското му име. Тъй и увисна във въздуха тона

Digitized by Google

„другарю“. Той обаче не се засегна, а поясни:

— Казвам се Ведар Лирик, а истинското ми име не важи... Предпочитам Ведар Лирик, когато разговарям с журналисти... И тъй! На въпроса: за какво ти звъня ли?

— Да.

— Загубил си делегатската си карта, на която е написано името ти. Даде ми я чистачката на вагона, която се оказа моя роднина... Странно, нали? Почти намирисва на Авакум Захов... Да, настигна ме жената в ресторанта, където пиех кафето си, и ме запита: „Вие ли седяхте в купе номер 5, втора класа?“ Казах: „Да ние седяхме“. „Ето ви, казва, една загубена вещ“ и ми подаде делегатската ти карта, на която се намира твоята снимка...

Слушах потресен думите му и непрекъснато си повтарях: „Започна гоненицата, няма да се отърва от мечката!“ И гледах час по-скоро да приключа разговора, за да се освободя от присъствието му.

Той продължаваше:

— Може би искаш да разбереш как те открих?

Говореше ми на „ти“ и това съвсем му прилягаше. Нито за минутка не му се обидих. Напротив, това интимничене ми даваше възможност да го наругая, ако се наложи, без да се смущавам.

— Щом получих делегатската ти карта, веднага съобразих как мога да те намеря. Позвъних на „Услуги“ и казах тъй и тъй... журналистическа конференция на 12 т. м., къде може да бъде? Телефонистката се оказа много услужлива. Запита: „Къде ще се състои конференцията?“ „В театър „Ренесанс“ казах, на площад „Възраждане“.“ Тя каза: „Почакайте една минута!“ И завъртя друг телефон. Чух я да пита: „Диспечерско бюро?“ И след минута ми отговори: „Всички делегати са отседнали в хотел еди-кой си, на улица еди-коя си.“ Готово. Повече не ми трябваше. Ето как стават разкритията, нали?

— Благодаря ви, благодаря ви от сърце!

— Моля ти се, това е най-малкото, което мога да направя за тебе, особено след хубавия разговор, който водихме на гарата, после и във влака. Аз слязох ободрен. Помниш ли, като ми каза: „Горе главата!“?

— Помня, помня — отговорих аз, макар нищо подобно да не му бях казал. Той обаче продължаваше да съчинява:

— В момента, когато ти показах снимката на покойната ми дъщеря, загинала трагично при автомобилна катастрофа, ти ми каза: „Минзлото минало, гледай напред!“ Но добави: „Колко е красива!“ Тогава аз заплаках. А ти ме попита: „Не потърси ли обезщетение от шофьора на камиона, който е блъснал дъщеря ви и е отнел младия й живот?“ Аз ти казах: „Това е под достойнството ми!“ А ти ми отговори: „Браво! С пари животът няма да се върне!“ „Да, отказах каквото и да било обезщетение, въпреки натиска на жена ми, която всеки ден плаче, от сутрин до вечер, лежи и боледува... и едва ли ще стане, толкова е измъчена и изтощена.., Това е всичко!... Картата ти оставих на рецепцията. Довиждане. Едва ли някога ще се видим. Но запомни: засега ти гониш! Ако някой ден ме настигнеш, удари ме по рамото и ми кажи паролата. Тогава аз ще хукна подире ти... Хората са мечки, които играят на гоненица помежду си, без да подозират, че това е една смешна, детска игра... Иначе животът ще бъде много скучен... Не съм ли прав?

— Прав сте, прав сте...

Той се засмя гласно и затвори телефона.

Аз се строполих на стола пред масичката и дълго не можах да дойда на себе си. Всъщност луд ли беше той, или разстроен от мъка по загиналата си дъщеря? Какво го караше да ме занимава с тия чудати приказки, да ми разкрива болката си, да ме преследва с това глуповато „ти гониш“?

Питах се и не можех да си отговоря. Исках да го забравя и също не можех да го забравя. Гласът му, приглушен, задгробен, на не-

Digitized by Google

доял и недоспал човек, звучеше в стаята ми, сякаш пред мене стоеше измършавялата му фигура. Той беше висок, с дълги ръце, голяма адамова ябълка, която стърчеше навън и трепкаше напред-назад, щом отвореше устата си и започнеше да говори. Страх ме беше да гледам тая адамова ябълка, все ми се струваше, че ще изхвръкне от гърлото му и ще падне в ръцете му, за да я сложи отново на мястото ѝ... Без да искам, започнах непрекъснато да мисля за него. Той навлезе с взлом в сърцето ми, настани се там и нямаше никакво намерение да излиза. Започнах да живея с мисълта за скорошната ни среща. Все ми се струваше, че нещо неизяснено остана между двама ни. И като се срещнем, ще ми олекне и ще го забравя по-бързо. Затуй чаках с нетърпение утрешната среща с журналистите. Надявах се, че ще го видя там, въпреки че не беше журналист. Какво му пречеше да дойде? Имах чувството, че той се явява навред, където си поиска. За него не важаха пропуски и карти. Той беше от тия, на които никой не обръщаше внимание, въпреки личната му фигура. А може би и точно затова...

На другия ден през цялото време на заседанието, а и по време на почивката аз гледах настойчиво хората, мъчейки се да го разпозная сред тях. Но напразни бяха усилията ми. Неговата висока, забележителна фигура с изпъкналата адамова ябълка не се видя никъде. Той беше потънал в земята. Пък и нямаше кого да запитам за него. Знаех само идиотския му псевдоним и нищо повече. Така и не го открих. Свършиха заседанията и преннята ни, взехме неизбежната резолюция и си заминахме, всеки по своя път. Заминах си и аз с надежда да го забравя. Но не го забравих. Той беше се настанил в сърцето ми и не излизаше. Непрекъснато чувах гласа му, виждах дървеното му сандъче, гледах очарователния образ на дъщеричката му с черните разпилени коси по раменете... И го оплаквах. Все пак той беше за съжаление. С какво можех да му помогна?

Съдено ми било да го видя още два пъти.

Първия път го срещнах в комбината, където се печаташе моята последна книга. Почти се сблъскахме пред вратата на сградата. Той пръв ме позна. Отдръпна се настрани да ми стори път и дълго ме гледа с печалния си поглед. Беше съвсем отслабнал, измършавял — шията му изтъняла, лицето потъмняло, адамовата ябълка изхвръкнала навън, очите влажни, хлътнали навътре, гледаха, без да мигат. На ревера си носеше траурна лента. „Пак го е настигнала мечката!" — помислих си и му подадох ръката си. Той я пое, дръпна ме настрана и ми каза поверително, сякаш се пазеше да не го чуят:

— Отиде си и жена ми... Не можа да издържи... Рак в белия дроб.

Гледах го изумено.

— Сега е моят ред — продължи той, — утре отивам в болница.

— Рак?

— Не! Втори инфаркт... И диабета, разбира се...

— Кураж! — казах му. — Медицината е много напреднала.

Той поклати скептично глава. Обърна се и си замина.

Втория път се видяхме при особени обстоятелства.

Бяха изминали две години от последната ни среща в комбината. Интересувах се от време на време за него, какво точно работи, как е и прочее. Но нищо повече не можах да науча освен това, че е още жив и че продължава да работи в печатницата като шлосер. Бил най-добрият шлосер, ръководител на бригада, която носела трудови отличия.

Срещнах го в Парка на свободата. Не можах да го позная. Той беше понапълнял. Лицето му поруменяло, усмихнато. Караше детска количка пред себе си. От време на време се навеждаше и говореше нещо на бебето, което се беше развило и на воля размахваше розовите си крачета.

Digitized by Google

Като ме видя, спря количката, подаде ми ръка и каза, сочейки розовите крачета и детското личице с биберона в уста:

— Ето я новата Юлия!

Аз се отдръпнах.

Той продължаваше да сочи бебето:

— От новия ми брак... Нарекох я Юлия в памет на покойната ми дъщеричка... Помниш ли?

— Помня.

— Няма как, брат!... Животът продължава!

Той се наведе и извади биберона от устата на бебето. То се разплака, а той го измъкна от количката и започна да го люлее в ръцете си, за да го успокои:

— Нервно е като майка си... Тя е готвачка в кухнята на комбината. Няма що, храната е осигурена... Подмених и квартирата... Подмених и псевдонима си... Подмених всичко...

Седнахме на една пейка и дълго разговаряхме. Той постоянно споменаваше за покойната си дъщеря и за жена си, сякаш се извиняваше пред мене, задето се беше оженил втори път. Но аз го успокоих и насочих мислите му към новите хора, с които му бе съдено да изкара следващите години от живота си. Давах му примери, сочех му бъдещето, разпитвах го за жена му, за брака му... Изобщо приказвах, приказвах, за да няма „неловки паузи" в разговора ни. А той ме слушаше внимателно. Стана му приятно, че го разпитвам за новата му жена и за новото му дете, което му беше прогонило и диабета, и инфаркта, донякъде, разбира се.

Все повтаряше:

— Отлична готвачка е жена ми... Но аз не бива много да ям. Разбираш ли? Пазя диета... От инсулин минах на манинила. Разбираш ли?

Какво да го правя: разбирах го, напълно го разбирах! Дори му припомних приказката за мечката. Той не беше я забравил. Напротив, като си тръгнахме, на раздяла, избърза пръв път да ме удари по рамото и да каже:

— Ти гониш!

Приех това не като проклятие, а като благословия.

Digitized by Google

ПРЕГЛЕД НА ПЕЧАТА, ОТЗИВИ, РЕЦЕНЗИИ

СТОПАНИНЪТ В АКТИВНА ПОЗИЦИЯ

През последните няколко години в нашата страна на различни равнища се предприемат конкретни стъпки за решително издигане ролята на низовите звена в производството и управлението, за постепенно превръщане на трудещите се от обект в субект на социалното и политическото управление. Целта е широко да се стимулират творчеството, новаторството, дръзновението, откривателството на милионите хора, да расте приносът им в развитието на научно-техническия прогрес, в ускореното изграждане на зрялото социалистическо общество. Тези процеси, разбира се, са сложни, многостранни, противоречиви. Наред с теоретическото изясняване и обосноваване на проблемите много са важни практическото осъществяване и непосредственото включване на членовете на трудовите колективи в активни действия, превръщането им в действителни стопани на социалистическата собственост. На тези две страни — теоретическата и практическата — на проблема е посветена книжката на Димитър ПЕТКОВ „Разгръщане на творческата активност на трудовия колектив".

В това непретенциозно на вид и по обем издание на Партиздат от библиотечката на партийния секретар заинтересованият читател може да намери и да задоволи свои насъщни интереси и потребности. В осемте раздела на книжката: „Творческата инициатива. Потребности и възможности", „Малко предистория", „Проблемите на стопанина", „Инициативността — качество на истинския стопанин", „Комплексният подход", „Партийната организация — политически гарант", „Специалистите и ръководителите — творци на техническия прогрес" и „Бригадата — център на партийното въздействие", без да се впуска в многословни описания и обяснения, авторът теоретико-практически коментира и изяснява същността на проблемите, свързани със стопанина на социалистическата собственост, с изграждането на бригадната организация на труда и внедряването на новия икономически подход и пр. Специално внимание той отделя на ролята на първичната партийна организация за създаване на условия и предпоставки за повишена активност, за инициативност и творчество на всеки работник в подобряването на организацията на труда и в приложението на постиженията на научно-техническия прогрес. Подобаващо място отрежда и на специалистите и ръководителите като важни фактори и творци на научно-техническия прогрес.

Характерно за подхода на Д. Петков в разработването на отделните страни на проблема за активността на трудовия колектив е преди всичко това, че на основата на конкретни факти от практиката, в случая от всекидневието на комбината за низелови двигатели „Васил Коларов" в Варна, изяснява същността на нещата, проследява хода на зараждане и развитие на процесите и явленията, обобщава натрупания положителен опит, посочва откритите и нерешените въпроси, подсказва идеи за по-нататъшни целесъобразни действия. С други думи, авторът ни поднася методологическите и организационните механизми за създаването и плодотворното функциониране на производствените, икономическите и социалните единици — бригадите.

Прави впечатление, че без да натрапва общовалидни образци, без да дава единствено верни рецепти, Д. Петков споделя как преустроени първичните производствени колективи, показва как основните принципи намерили практическо приложение. Многословно описва подхода на партийните органи и организации, на стопанското ръководство за създаването на бригадата, съдържанието на нейната организация и на вътрешния й ред, същността на факторите, от които

Димитър Петков, Разгръщане на творческата активност на трудовия колектив, Партиздат, С. 1986, 90 с.

Digitized by Google

зависи нейната здравина и сила — колективността, дисциплината, възпитателната работа. „Как бяха преустроени първичните производствени, икономически и социални единици — бригадите?" — поставя авторът въпроса и отговаря: „Още в началото в тях намира място всичко, което е предвидено в решенията на партията за усъвършенстване на социалистическата организация на труда..."

Главното изискване е да имат производствена, организационна и управленска обособеност и да бъдат приведени на вътрешностопанска сметка. И тъй като добре се разбира, че това може да се постигне само с участието на работниците, разработени са условия и показатели за бригади-еталони. „Тези условия се разясняват в първичните колективи, за да обмислят и сами да решат кое в дадения момент е по техните сили и да се заемат с прилагането им..." (стр. 22—23). И което е много важно — в бригадния устав, в правилника за изграждане и функциониране на бригадата не липсват и пружините, лостовете, чрез които се въздействува върху организираността, дисциплината, боеспособността на колектива. „В своя бригаден устав — пише Д. Петков — работниците са твърде взискателни към себе си, към възможните нарушения на социалистическите изисквания. Те са обърнали по-голямо внимание на отклоненията от трудовата и технологичната дисциплина, на качеството на работата, на културата и на опазването на социалистическата собственост." Затова — посочва авторът по-нататък — в своя кодекс имат раздел „Нарушения и санкции"..., описвайки неговото съдържание (стр. 28).

Така са разработени и другите страни на бригадната организация на труда — вътрешните правила за организация на работната заплата, за стимулирането и т. н.

Друга основна характерна особеност на авторовия подход към разработването на темата е тази, че той не фетишизира идеята и практическите действия на партийните органи и организации, на стопанското ръководство при нейното осъществяване. От изложението осезаемо се чувствува задъханият ход по пътя към поставената цел, виждат се сложните перипетии, преодолявани с напрежение. Читателят разбира, че нищо не идва даром, че добрите резултати не падат от небето. Типичен пример в това отношение е изборът на бригадния ръководител — един от факторите, от когото в много голяма степен зависи нормалното функциониране на първичния производствен колектив. „В началото ръководството, въпреки принципните решения, не посмяло да остави този въпрос само на бригадата. Явно навикът, досегашната практика тегнела и дърпала назад. И когато бригадата се събирала да избере свой бригадир, й предлагали ултимативно кандидатура с предупреждение: ако вие не я подкрепите, все едно, ние имаме право да назначим този, който смятаме за най-добър. И изборът ставал така, че на практика се нарушавал самият принцип — да гласуват за този, за когото са убедени, че е най-добър. Два пъти изборът на ръководството се оказва несполучлив. Третия път партийната група в бригадата не само отстоява правото на колектива сам по съвест да избере своя ръководител, но и активно да участвува в подбора на най-авторитетната и подходяща за съответната длъжност кандидатура. Ръководството на цеха дава пълно право на колектива сам да обсъди и избере този, когото смята за най-подходящ. Изборът е сполучлив. Бригадирът се оказва добър организатор и работата тръгва..." (стр. 34—45). По-нататък авторът разказва и за варианти, при които нещата се развиват по друг начин.

Много са положителните страни, които съдържа книжката „Разгръщане на творческата активност на трудовия колектив". Един по-прецизен поглед върху текста обаче наред с оригиналните, сполучливите, компетентните авторови обобщения, изложения, хрумвания, постановки и препоръки не може да подмине и някои отделни неточности.

В раздела „Партийната организация — политически гарант" четем: „Не бихме могли да кажем, че всичко предвидено в програмата вече е изведено до утвърден опит" (стр. 61). Тази авторова уговорка е напълно основателна. По-нататък обаче следва текстът, който не дава необходимата доказателственост: „Но е достатъчно човек само да присъствува на отчетно-изборното събрание на комунистите от обособеното производство, за да види равнището на позицията на комунистите, тяхната увереност, критичност, самовзискателност. Може да се каже, че това преобладава. Тази критична позиция на всички не потиска, а предизвиква оптимизъм, възхищение. Няма нищо дребнаво, но има високи критерии, с които всеки изказал се (общо 17 човека) анализира и оценява състоянието в комбината, трудностите, противоречията, ролята на организацията, на управленските органи. Личи си израстването на организацията като цяло и на всеки комунист поотделно..." (стр. 61). По-убедително щеше да звучи това „израстване" на комунистите и на първичните партийни организации като цяло, ако то беше подкрепено с конкретни примери из живота на тази първична организация.

По-нататък в същия раздел точно, вярно се определя, че „...едно от най-важните средства за въздействие върху инициативността и творческата нагласа и изява е идеологическата работа. Тя съдействува не само по-добре да се изяснят и разберат партийните решения, но и за активизирането на хората за тяхното конкретно приложение. Главното е, че подтиква към творчество, към конкретни действия. Постановката на Дванадесетия конгрес, че идейно-възпитателната работа трябва да служи като лост за постоянен диалог с хората, намира своето точно приложение" (стр. 67). Но веднага след това се дава заключение-

Digitized by Google

то: „А когато и където този диалог отслабва, резултатите се проявяват веднага“ (стр. 67). За какви точно резултати става въпрос? Тук авторът не е уточнил, че се отнася именно за негативни, отрицателни резултати.

Известно недоумение предизвиква и следният текст за същността, изграждането и работата на партийните групи: „Тяхната дейност наистина се активизира, ролята им се издига. Едновременно с това възникват и нови проблеми. Тъй като бригадите са на три смени, в трите смени са разпределени и комунистите. Партийният отговорник обаче е само в едната смяна. И там най-силно се чувствува въздействието на групата. Как да се усъвършенствува структурата на партийната група, за да има влияние във всяка смяна, във всяко звено на единната бригада. Как да стане това? Има опити за търсене на конструктивния отговор. Единият е да се изберат заместници на партийния групов отговорник за другите две смени, ако не за заместник, то поне по един от комунистите в другите две смени да получи поръчение от партийната група да отговаря за реализиране на партийното влияние, за индивидуалната работа. Тази мисъл не е без основание. Защото именно организираността и персоналната отговорност са двете силни средства, които удесеторяват силата на партийната група“ (стр. 70—71).

В случая авторът се спира на едната страна на въпроса, а би било подходящо да говори и за другата— за правилно изграждане на партийната група. Комунистите, включени в нея, да бъдат от една смяна, от едно звено, от един участък, каквито са изискванията, записани в Инструкцията за изграждането, работата и ръководството на партийните групи. А там, където няма необходимият минимален брой комунисти за създаване на партийна група, би следвало да се изгради, ако има комсомолци, партийно-комсомолска група. Освен това първичният трудов колектив — бригадата, не предполага непременно единствено в него да се създава само партийна група. Характерът на производствената организация, относителната самостоятелност, която има бригадата, дават основание и е целесъобразно да се помисли за изграждане на съставна организация, дори и на първична партийна организация, а и смени или работни участъци партийни групи. Препоръчваните варианти за решаване на възникналите вътрешноорганизационни проблеми не са приемливи. Те имат точни отговори в партийните документи — Уставът на БКП, Инструкцията на Централния комитет за изграждането, работата и ръководството на партийните групи, решението на ЦК на БКП за усъвършенстване на структурата и координацията на работата на партийните органи и организации в някои стопански звена и в селата от 1978 г. Следователно тук би следвало да се говори по-скоро за усъвършенстване на структурата на първичната партийна организация, на съставните организации, ако има такива, за правилно изграждане на партийните групи.

Бележките като посочените, разбира се, не определят цялостния облик на разработката „За разгръщане на творческата активност на трудовия колектив“, не изменят и общия неин тон. Тя и в този си вид е ценно помагало за секретарите на първичните организации и членовете на партийните бюра в работата им за активизиране на дейността на комунистите и безпартийните трудещи се в борбата им за разгръщането на научно-техническата революция за качествен растеж в икономиката.

Йордан ХАДЖИЕВ

ВИНАГИ АКТУАЛЕН И ВАЖЕН ПРОБЛЕМ

Проблемите на партийната работа са различни по своята актуалност и важност. Но има един, който е винаги актуален и винаги важен — проблемът за кадрите. Менят се тактическите задачи на партията, менят се центровете на тежестта в партийната работа, но въпросът за кадрите е винаги първостепенен. Защото това са най-добрите представители на работническата класа, на селскостопанските труженици, на интелигенцията. Защото всичко— и най-усъвършенстваната техника, и най-опитният трудов колектив, не може да действува успешно без добро, без способен ръководство, без силен ръководител.

Ето защо сега, когато Централният комитет на партията определи ускореното внедряване постиженията на научно-техническия прогрес като стратегическа задача, усъвършенстването на кадровата работа ще способствува за привеждане на субективния фактор в съответствие с високите критерии, които издигна Тринадесетият партиен конгрес, с общите темпове и насоки на нашето социално-икономическо развитие.

Г. Христов, Партийният комитет и работата с кадрите, С., Партиздат, 1986, 197 с.

Digitized by Google

Ние имаме правилна кадрова политика. Ето защо усилията се насочват към нейното претворяване в живота, към овладяването на нови подходи за работа с кадрите, към решително преустройство на стила и методите на кадрова работа на всички равнища. Важна роля в това отношение играят местните партийни комитети, тъй като те са призвани да създават онази обществена атмосфера, която кара всеки ръководен деец да работи така, че да оправдава доверието на партията и народа, творчески и всеотдайно да се отнася към поръчаното дело, честно и добросъвестно да изпълнява своя дълг.

Тези проблеми се разглеждат и в наскоро излязлата книга на Георги Христов „Партийният комитет и работата с кадрите", включена в поредицата „Библиотека за партийния работник" на Партиздат. Съществуват много теоретически разработки, посветени на работата с кадрите. Натрупан е и богат практически опит. Но като се има предвид все още кратката история на общинските партийни комитети, а и това, че в книгата се анализира и обобщава предимно техният опит, определено може да се каже, че с нея се запълва една непълнота, съществуваща в теорията и практиката на партийното строителство в това отношение.

При разработката на проблемите авторът използва богатото теоретично наследство на класиците на марксизма-ленинизма, документи на БКП, редица изследвания и публикации на български и съветски автори. Едно от достойнствата е, че в нея е анализиран, обобщен и оценен значителен практически опит на окръжни, общински, градски, районни и заводски комитети на партията по усъвършенстване на кадровата им работа.

Значимостта на разработката се вижда и от нейната съдържателна структура. Книгата обхваща въведение, четири глави, които включват 10 параграфа, и заключение.

В първа глава, озаглавена **„Решаващо звено в ръководната дейност на партийните комитети"**, аргументирано е обоснована нарастващата роля на партийните комитети като важни звена в осъществяването на кадровата политика на партията в етапа на изграждането на развитото социалистическо общество чрез овладяване постиженията на научно-техническата революция. Традициите, опитът и новите тенденции в работата им по подбора, разпределението, възпитанието и оценяването на кадрите се разглеждат в неразривно единство с **ленинските принципи** — основополагащо начало в работата на БКП с ръководните кадри. В тази глава, пък и в цялата книга авторът не само разглежда как се прилагат те в практиката на партийните комитети, но и как се развиват и обогатяват в новите конкретно-исторически условия.

В изследването авторът сполучливо разграничава и изяснява същността на понятията **„кадрова политика"** и **„кадрова работа"**. Той прави извода, че „кадровата политика на партията е част от общопартийната политика, която се изразява в планомерна и целенасочена теоретическа и практическа дейност по подбора, разпределението, обучението и възпитанието на кадри за всички сфери в социалистическото общество. Тя е ключово направление на партийното ръководство" (с. 16). Накратко се разглежда и диалектическата ѝ връзка с другите направления на партийната политика — икономическа, социална, научно-техническа и т. н. „Практическата реализация на целите, принципите, направленията на кадровата политика, съставлява същността на кадровата работа" (с. 16) — посочва авторът.

Задълбочено се изследват противоречията, които се открояват в осъществяването на кадровия процес в съвременните условия между динамиката на развитието на науката и техниката и относителната статичност на формите за повишаване подготовката и квалификацията на кадрите и т. н., а също и факторите (вътрешни и външни), налагащи непрестанно да се подобрява и усъвършенствува, да се издига на качествено ново равнище работата на партийните комитети с тях.

Във **втора глава** предмет на изследване е **ролята на местните партийни комитети като извор и ковачница на нови кадри.**

Сполучливо се анализират общото и особеното в характера на труда на кадрите, **номенклатура** на партийните комитети. Важно място се отделя на нейната същност и роля като инструмент за осъществяване на кадровата политика. По-голямо внимание се отделя на основната и контролно-отчетната номенклатура — същност, предназначение, внасяне на изменения в нея и т. н. Сравнително нов и интересен момент, заслужаващ внимание, е, че авторът изследва задълбочено проявлението на принципа на демократическия централизъм в процеса на формиране номенклатурата на кадрите и на работата с тях. И прави извода, че „в етапа на изграждане на развито социалистическо общество нарастването на ръководната роля на партията се реализира не по пътя на увеличаване на броя на кадрите в номенклатурата на партийните комитети на по-високите равнища, а преди всичко по пътя на разширяване правата на низовите партийни органи и на първичните организации в решаването на кадровите въпроси" (с. 76).

За ясно определяне изискванията към качествата и подготовката на кадрите, включени в номенклатурата на партийните комитети, в последните години все по-широко се прилага разработването на **длъжностни характеристики.** Хубавото е, че авторът разглежда и този проблем, тъй като за никого не е тайна колко формализъм се допуска понякога в тяхното разработване и използване. Полезно е и изясняването, което той прави, на взаимодействието на партийните комитети с висшестоящите държавни и стопански органи в кадровата работа.

Digitized by Google

През последните години развитието и на партията, и на обществото се съпровожда с процес на неговата по-нататъшна **демократизация.** Естествено е този процес да даде своето отражение и върху работата с кадрите. Самостоятелен параграф е посветен именно на този проблем. Разглеждат се и най-важните направления за по-нататъшно демократизиране на подбора и разпределението на кадрите, разширяване социалната база за подбора и издигането на най-добрите ръководители в различните области на обществения живот от всички класи и социални групи; повишаване активността на първичните партийни организации и трудовите колективи; изборността; прилагането на конкурсното начало; хоризонталното развитие на кадрите и т. н.

Голяма практическа стойност има и последният параграф от тази глава, в който се изясняват задачите на партийните комитети за създаването на **действен кадрови резерв.** Работата с резервните кадри е, може да се каже, онова звено от кадровата работа, където се допускат немалко слабости. И тук авторът разглежда въпроса за неговата същност и значение, посочва и източниците за подбора му. На основата на анализа на богат практически опит той разкрива и насоките за по-нататъшното усъвършенстване на механизма на работа на местните партийни комитети с резервните кадри, за да бъде създаден наистина действен кадрови резерв.

Предмет на изследване в **трета глава** са **обучението и възпитанието** на кадрите. В нея се подчертава, че конкретните задачи, които стоят пред местните партийни комитети по възпитанието и обучението на ръководните кадри, се определят от програмната цел на БКП — формирането на новия човек като духовно богата, творческа, хармонично развита личност. Аргументира се конкретно-историческият характер на изискванията към кадрите през различните етапи от социално-икономическото развитие. На основата на анализа на опита на местните партийни комитети се обосновават някои от по-важните **съвременни изисквания** към кадрите — висока комунистическа идейност, професионална компетентност, умение да се общува с хората и т. н.

Обобщават се и някои **форми и средства,** които се използват от местните партийни комитети, за обучението и възпитанието на двете основни и в същото време най-големи групи кадри — партийните и стопанските, оценяват се техните силни и слаби страни. Дават се конкретни насоки за подобряване на работата в това отношение.

В **четвърта глава** се разглежда проблемът за **партийния контрол като средство за повишаване дисциплината и творческата инициатива на ръководните кадри.** Изследването в тази глава е много полезно, тъй като сега се поставя задачата да се постигне висок ред, дисциплина и организираност не само в партията, но и в обществото като цяло. Усилията си авторът е насочил към изясняването **само на един** аспект на контрола като „необходима, всекидневна черта в дейността на партийните комитети за възпитанието у ръководните кадри на висока дисциплина и творческа инициатива" (с. 167). Освен на съдържателната страна значително място в изследването той отрежда на **формите и методите на контролната дейност.**

В отделни параграфи се разглеждат проблемите на **оценката на кадрите и на контрола в първичната партийна организация,** като вниманието се насочва главно към упражняване уставното право на контрол над дейността на административните и стопанските ръководства.

Наред с посочените кои **други достойнства** на книгата се очертават?

На първо място, това е близката, непосредствената връзка на изложението с конкретната партийна практика. Нейният анализ, критичността и конкретността на изводите и препоръките несъмнено ще помогнат да се усъвършенствува партийната работа в тази насока.

Друго достойнство е и това, че изложението е издържано в логическо отношение и въоръжава партийните комитети в усилията им за усъвършенствуване на тяхната кадрова работа.

На трето място, това е **стилът** на разработката. Проявен е **стремеж да се навлезе дълбоко в същността и съдържанието** на разгледаните **понятия и проблеми.** Изложението е **направено на ясен, достъпен** и разбираем **за всеки партиен работник,** за всеки **комунист, за всеки труден** се език.

Разбира се, **към рецензираната книга** могат да се предявят и **някои изисквания** и бележки. Например би **могло да се** отделят по-малко място на **ленинските** принципи, тъй като кадрите са запознати с тях, макар и да се допускат **нарушения.** Още по-голямо място би могло да се отдели на приложението на конкурсното и изборното начало на подготовката на кадровия резерв и т. н., т. е. на онези страни от кадровата работа, където се **срещат** най-големи трудности и се допускат повече слабости. Но тези бележки **имат** повече характер на препоръка към по-нататъшната работа на автора по проблема. Определено може да се каже, че **той е** успял да постигне целта си, поставена с написването на книгата. Още **повече** че, както и той самият посочва в заключението, проблемите на кадровата работа на местните партийни комитети са **многообразни** и сложни, поради което не **могат** да бъдат изчерпани в определения обем страници.

Посочените достойнства на книгата я характеризират **като необходима и полезна.** Безспорно тя ще помогне **на местните** партийни комитети да усъвършенствуват своята кадрова работа, да повишат нейната ефективност, а оттук и ефективността на цялостната си дейност — залог за успешното решаване на задачите, които постави Тринадесетият партиен конгрес.

СТЕФКА АНГЕЛОВА
кандидат на философските науки

Digitized by Google

ВЕСТНИК «ПИРИНСКО ДЕЛО» И БОРБАТА ЗА ВНЕДРЯВАНЕ НА НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКИТЕ ПОСТИЖЕНИЯ

Научно-техническата революция се превръща в един фактор, който започна да оказва силно въздействие върху всички сфери на нашия обществен живот. Процесите, които се развиват в тази насока, внасят положителни изменения и в самата партийна работа, в живота и дейността на партийните комитети и първичните партийни организации. Те предприемат инициативи и проявяват стремеж, които способстват целите и задачите, произтичащи от научно-техническата революция, да се превърнат в основно съдържание на ръководната партийна дейност. След Февруарския пленум (1985 г.) на Централния комитет на БКП, Януарския пленум (1986 г.) и Тринадесетия партиен конгрес работата на партийните органи и организации в Благоевградски окръг се насочва към ускорено постигане на съвременно научно-техническо равнище на производството в отраслите и дейностите, в които окръгът е специализиран, към осигуряване на политическо ръководство при изпълнение на насрещните планове и непрекъснато повишаване качеството на продукцията на основата на постоянно заякващото се въздействие от приложението на новия икономически подход. Увеличаването на реалния принос на партийните органи и организации в решаването на тези задачи спомага за правилното разработване на тези проблеми и превръщането им в смисъл и съдържание на дейността на кадрите, на комунистите, на всички трудещи се. Изключително много за това допринасят усилията и грижите за издигане преобразуващата роля на организационната и политическата работа за активизиране на трудещите се. Сега най-голямо внимание се отделя да се формира правилно обществено съзнание по отношение на качествено новите процеси. Да се поражда и утвърждава стремеж у кадрите и трудещите се за нови знания. Да се повишават професионалната подготовка и внедрителската способност, организираността и дисциплината, за да се мобилизират творческите сили на всеки човек, на всеки колектив.

В тази важна партийна повеля вестник „Пиринско дело" като окръжен печатен орган е ценен всекидневен и активен помощник на окръжната партийна организация и на трудещите се в Пиринския край. С публикациите си вестникът съдействува за разкриване заложените големи възможности в икономиката и в хората, изнася и популяризира положителния опит в партийната практика по внедряване на научно-техническите постижения и челния опит. Заедно с това той дава преднина на всичко ново в стила на работа, в което е заложено революционно мислене и действие, за сближаване на науката с практиката. Тази тематика все повече заема заслужено място в неговите страници.

В брой 138 от 13 юли 1986 г. под заглавие „Всеобхватна работа — за напредък" повече от една страница е посветена за дейността на заводската партийна организация при Завода за превързочни материали в гр. Сандански. Широк е кръгът от проблеми и задачи, които обсъждат и решават заводският партиен комитет и първичните партийни организации. В тази публикация се вижда стремежът към преустройството на партийната работа в синхрон с новите задачи по научно-техническата революция. Заводският партиен комитет и първичните организации се грижат да осигуряват политическото ръководство на обновителните процеси за насищане на производството с машини на високо техническо ниво, за създаване и внедряване на 27 нови технологии и изделия, за премахване ръчния труд на 140 и подобряване условията за труд на 540 работници, както и за разнообразяване и обновяване на асортимента, промяната в дизайна и търговския вид на превързочните материали. В завода се работи за създаването на предпоставки за съвсем нови направления като фотохимичната и битовата химия, повишаване обществената производителност на труда. На партийни събрания, на заседания на бюрата, на съвещания за обмяна на положителния опит се обсъждат измененията и въздействуващата роля на партийната работа върху развитието на човешките възможности за разгръщане на научно-техническия прогрес. Особено ценното е тук, че организаторската и политическата работа обхваща всички производствени и управленски звена на заводския колектив. Периодически се организират отчети, обсъжда се работата на техническите и технологическите отдели, на цеховите ръководства. Специално внимание се отделя на приноса на ТИС, НТД, клуба за ТНТМ. Всичко това създава благоприятна, творческа атмосфера и държи будно съзнанието на комунистите, на кадрите и всички специалисти по отношение на научно-техническите постижения, разпалва у тях творчески стремеж, технологично мислене и политическа активност.

Интерес буди публикацията в брой 109 от 20 май 1986 г. под заглавие „Осезаеми промени". В нея се популяризира положителният опит на общинския комитет на

Digitized by Google

партията в гр. Банско по усъвършенстване съвместната работа с научноизследователските институти, както и за засилване авангардната роля на първичните партийни организации и личния пример на комунистите при въвеждането за първи път в света механизирано бране на тютюн с комбайн „КТО—3". Тук е поставено началото на работа на български комбайн без аналог в световната практика. В целия контекст на статията се чувствува творческият подход на комитета и първичните организации, които създават атмосфера, в която всеки ръководител и изпълнител се стреми да издига в основен критерий на своята работа конкретния принос в овладяването и внедряването на научно-техническите постижения и челния опит. Вниманието е насочено към работата с онези кадри и специалисти, у които силно е развито чувството към новото, прогресивното, които са способни да поемат отговорност, да отстояват своите идеи и настойчиво да воюват за тяхната реализация. Авторът стига до извода, че в резултат на този подход на общинския комитет на партията у кадрите и специалистите се формира ново, по-високо самочувствие, което им позволява не само да решават поставените задачи, но и по своя инициатива да набележат по-високи цели. И друго нещо — в публикацията се разкриват и посочват практическите пътища, които стимулират у младите хора стремеж към овладяване на селскостопански професии, засилва тяхното уважение и интерес към знания, умения и трудови навици в земеделието.

Опитът по **задълбочаване и засилване самодейността на първичните партийни организации** в борбата за разгръщане на научно-техническия прогрес и за високо качество на труда, формиран през периода на моделирането и експериментирането, е отразен в проблемната кореспонденция **„Партийните организации — активни, настъпателни в борбата за внедряване на научно-техническия прогрес в практиката" в брой 135 от 10 юни 1986 г.** С тази публикация окръжният вестник запознава читателите с положителния опит за развитието на самоинициативата от някои първични партийни организации в окръга. Проблемите на техническия прогрес, рационализаторското движение, внедряването на челните постижения, ефективното използване на суровините и материалите са в центъра на вниманието на тези организации и на техните бюра. Ново развитие и обогатяване получиха критиката и самокритиката. Тяхното съдържание се освобождава от дребнотемието и личните нападки, на по-преден план излизат такива основни проблеми като подобряване на стила и методите на работа, укрепване на трудовата и технологичната дисциплина, качеството на труда, опазване на социалистическата собственост, отстраняване причините, пораждащи отрицателните явления.

През 1985 г. партийната организация при ЗСТ „Георги Димитров" в Благоевград на седем събрания е обсъждала и решила различни въпроси, свързани с научно-техническия прогрес и качеството. Осемдесет и пет на сто от материалите, разглеждани на събрания, са изготвени от работни групи. По инициатива на първичната организация при цех „Обработка" на ЗМГ — Разлог са обсъдени и внедрени 29 рационализаторски предложения. Създадени са три групи, които работят за ускоряване на научно-техническия прогрес. Комунистите при фабрика „Изгрев" — Банско на събрания разглеждат оценки за резултатите от взетите решения.

В много първични партийни организации се утвърждава като постоянен стил системен отчетът на всички кадри и комунисти на партийни събрания. В Благоевград се проведе разговор-отчет за личния пример на комуниста в борбата за внедряване на научно-техническия прогрес. В Петрич широко и задълбочено дискутираха и предприеха мерки за разширяване социалната активност на комунистите. В Разлог се насочиха към издигане ролята на колектива като гарант за най-икономично използване на суровините, материалите и енергията. В Белица се заеха с разговор на тема „Служим ли за пример като комунисти за произвеждане на продукция с високо качество и за висока дисциплина на труда". В гр. Сандански потърсиха пътища за активизиране чрез отчет под наслов „Моят принос за ускоряване на научно-техническия прогрес, подобряване на дисциплината и качеството на труда".

Всички тези интересни инициативи говорят за засилването на един твърде положителен елемент в политическото ръководство на партийните комитети — да предоставят по-голяма самостоятелност на първичните организации в избора на формите и средствата за изпълнение на възложените задачи. А това спомага да се разширява кръгът на задълженията им и развива тяхната активност и инициатива.

Окръжният печатен орган се стреми все по-отблизо да следи и да помага разработването на различни проблеми, свързани с научно-техническия прогрес. В дадено време вестникът е организатор на разговори с носители на научно-технически постижения — ръководители, специалисти, рационализатори и активисти — за тяхното участие и личен принос. В друго впечатляваща неговата организаторска и публицистична дейност, свързана с темата за единството между думи и дела, поставени от Тринадесетия конгрес на БКП. Следват доста отговорни и мащабни за неговите възможности инициативи под наслов **„Ускорение, петилетка, качество". Съвместна инициатива с окръжните съвети на БПС и НТС, ОИСА РТЦ — Благоевград под наслов „Разработено — внедрено 86".**

В брой 130 от 4 юли 1986 г. в кореспонденцията „От най-важното стъпало" — в БНБ — Благоевград, електронна обработка на информацията" се разказва за успехите на колектива по внедряване на елек-

Digitized by Google

тронната обработка на банковите документи. Дотогава за подготовката на банковата икономическа информация се ангажираха много служители, и то извън техните преки задължения. Сега чрез елекронната обработка трудът на тези хора е значително облекчен, а получаването на информация е ускорено. Още на деня предприятията в окръга получават сведение за постъпленията си по банковите сметки. Автоматизирането на труда създава условия да се повишава квалификацията на кадрите в управленското звено и изпълнителските кадри, усъвършенствува се дейността по анализа, засилват се още повече контролните функции на банката.

В брой 136 от 11 юли 1986 г. е отпечатана кореспонденцията „Експеримент под покрив“. С нея читателите се запознават с новата технология — „Петрички патент“ — за производството на дини и пъпеши през април. Резултатите се базират върху тригодишни опити. По пътя на експериментирането е намерено най-подходящото място, където да се прекърши върхът на растението, както и времето, когато трябва да се извърши тази операция. В един декар засега се залагат по 2500 растения — с над 500 повече отпреди. А добивите нараснаха два пъти — от 4,5 до 9—10 тона от декар. Авторът апелира за по-масовото внедряване на този начин и остро реагира на принизената отговорност към досегашната организация за реализиране на това производство.

В брой 156 от 4 юли 1986 г. в статия „Със съвременни методи — цело поле „под вода“, авторът ѝ информира, че за пръв път през 1986 г. АПК „Неврокоп“ — гр. Гоце Делчев съвместно със специалисти от СЕП „Водно стопанство“ внедрява информационно-светеща система за напояване на тютюн, люцерна и силажна царевица.

Под заглавието „Не просто внедряване, а творчески подход“ в брой 189 от 12 август 1986 г. вестникът популяризира опита и резултатите от внедряването на автоматизираната система за управление и контрол в СП „Водоснабдяване и канализация“ — Благоевград. В продължение на две години колектив под ръководството на благоевградчанина доц. к. т. н. Георги Тошев от катедра „Теоретична електроника“ на ВМЕИ, с участието на студенти, степендианти на СП „ВИК“, чието идване на работа в предприятието вече се очаква с нетърпение, и голямата амбиция на инж. Христо Бърдаров, директор на предприятието, разработиха и внедриха автоматизирана система за управление и контрол. Твърди се, че тази автоматизирана система може да се мери със световните постижения. Тя има много и разнообразни технологични функции и грижи — ще осъществява централизиран контрол на всички параметри, необходими за нормален режим на работа на водоснабдителните обекти, осигурява измерването на количествените параметри, определящи технико-икономическите показатели на дадена група и ефективността ѝ. Освен това тя осъществява автоматично управление на цялата система в реално време, дава възможност за дистанционно управление от диспечер на основни възли и агрегати, осигурява статистически архив, създаван от системата, който дава възможност за анализи и прогнози. Системата съдействува да се сложи ред и чувствително ще поевтини разходите за водоснабдяване, ще икономисва труд, суровини, енергия, време.

Проблемите на техническия прогрес се превръщат във фактор, който оказва силно въздействие за повишаване на професионалната квалификация. На тези проблеми е посветена статията **„На училище... в завода“ в брой 175 от 26 юли 1986 г.** В нея е показан положителният опит на партийното и стопанското ръководство в завода за съобщителна техника „Георги Димитров“ в Благоевград. Обучението на изпълнителските кадри в завода се води в обзаведените два учебни кабинета с необходимите нагледни пособия и технически средства. В единия от тях е монтирана квазиелектронна централа „Квант“, на която бъдещите производители се обучават. В квалификацията и преквалификацията се търси нов елемент — издигане качеството на подготовката. Повишени са изискванията при проверката и оценката на знанията. В курсовете имат право да участвуват само тези, които работят най-добре, не допускат наднормен брак и са усвоили нивото на стария си разряд. Прецизен е подборът и на преподавателите. Те задължително минават през курсове за педагогически знания. Тук изучаването опита на изтъкнати първенци е масово явление.

Приоритет обаче се дава на курсовете за повишаване на техническите и технологическите знания, в които годишно участвуват над 200 души, а през миналата година числото им е увеличено два пъти. През първото полугодие на тази година са обучени над 630 души. Предприятието е сключило договор със 150 студенти, които след две-три години ще дойдат оттук. Интересна инициатива е подело ръководството на завода да стимулира тези, които търсят кадри, като за всеки привлечен степендиант се дава премия от 15 лева. Главни надежди за осигуряване на подготвени кадри в по-близка и далечна перспектива се залагат на изградената система за изучаване на способностите на децата от училищата в Благоевград. Вече са открити 67 изявени момичета и момчета с наклонности към техниката, следи се тяхното развитие. Организират се срещи с кандидат-студенти от окръга през тази година, където те се запознават с перспективните задачи на завода и какво бъдеще ги очаква, ако изберат някои от „неговите“ специалности.

В съвременните условия предимствата на трудовия колектив за повишаване ролята на субективния фактор все по-осезателно започват да се открояват в борбата за разгръщането на научно-техническия прогрес. Вестник „Пиринско дело“ с внимание следи този опит и се стреми да го популяризира чрез своите страници. **В брой 178 от 30**

Digitized by Google

юли 1986 г. в статия „Думата има колективът" се отразява опитът в ЗТА — гр. Банско как колективът помага да се разкриват допълнителни резерви за модернизиране на производството, за осъществяване на по-високи цели в по-далечна и в по-близка перспектива. В този колектив от директора до работника — всеки е наясно с това, което предстои. Създадена е обстановка за творчество, за инициативи и това е най-хубавото, най-важното в стремежа за достигане на високите цели — качествено обновление в производството. Авторът завършва с извода: „Основите за коренен поврат, за качествено обновление са поставени. Постави ги колективът и оттук нататък пак той има думата".

„При добър „навигатор" е озаглавена уводната статия на брой 148 от 25 юни 1986 г. Едно от най-новите изделия, което от миналата година се внедрява в Комбината за радиоелектронна апаратура в гр. Сандански, е навигационна радиолокационна станция. Изделието е сложно и младият колектив, ангажиран с него, успешно преодолява трудностите. Доказателство за това е примерът, че едновременно с внедряването се работи по нов, модернизиран вариант на станцията, който ще бъде с по-добри параметри. Авторката Лилиана Никулкина разкрива и анализира какво е направено от страна на партийното и стопанското ръководство за преустройство в мисленето, как се развива новаторското начало у всеки човек от колектива. Ръководството действува многопосочно, като развита главно на резултатните политически форми за подбуждане на творческите потенциални възможности, за издигане на една по-добра квалификация с помощта на активното техническо и научно творчество на младежта.

В брой 168 от 18 юли 1986 г. в статията „Опора на творчеството" вестникът запознава читателите за създадената обществена опора на техническото творчество от общинския комитет на партията, заводските партийни, профсъюзни и комсомолски комитети в гр. Гоце Делчев. Повече от една година в трудовите колективи се разгръща инициативата на ОС на БПС „В научно-техническия прогрес и качеството — с личен принос". Само през 1985 г. се сключиха 231 договора за разработки на теми. Една част от тях вече са влели свежа струя в производството. Очакваният икономически ефект е около 5,5 милиона лева. През полугодието на 1986 г. са договорирани 139 теми с ефект от 3 200 000 лева.

Редакционният колектив на вестник „Пиринско дело" добре разбира, че действен метод за възпитаване на кадрите в дух на строго съблюдаване на партийната и държавната дисциплина, за преустройство в мисленето и действията, за творческо отношение към работата са критиката и самокритиката. Силно оръжие на вестника в борбата му против отрицателните явления в обществения живот на окръга са критичните публикации, които често се появяват по неговите страници. Могат да се посочат редица критични материали през тази година като статиите: „Колко им стрват... стари грешки" от Георги Бузов в брой 6 от 9 януари; „Резерви за повишаване на ефективността" от инж. Стефан Душин и Васил Константинов в брой 110 от 27 май; „Откъде и защо тече покривът" от Благой Лазаров и Георги Петров в брой 190 от 13 август; „Мярка за отговорност" — „СПП — Благоевград"; „Загубата в организацията на управлението" от Михаил Ахчиев в брой 196 от 20 август и др.

Острието на критиката в тези публикации правилно е насочено срещу проявите на бюрократизъм, безпринципност и либерализъм в работата, по закостенялостта в мисленето и действията, против фактите за лошокачествена продукция, за безстопанственост и др. предимно в стила на работа на стопанските ръководства. Това е добре, но не е достатъчно. Вестникът като печатен орган на окръжния комитет на партията много ще помогне, ако по-често насочва своя критичен поглед и към ония първични партийни организации, които все още изостават в преустройството и обновлението на своята дейност и не са се захванали да превърнат целите и задачите, произтичащи от научно-техническата революция в основно съдържание на своята работа. Нерядко в тях партийните събрания се подготвят набързо, въпросите по внедряването на научно-техническите постижения, по преустройството на стила и методите на работа в унисон с новите задачи, по укрепване на дисциплината и подобряване на качеството и пр. не се поставят на обсъждане или пък се разглеждат формално. Обикновено вниманието на комунистите се насочва върху положителните примери, като се заобикалят опущенията, слабостите. Изказванията носят характер на самоцел, като не се критикуват конкретните виновници за слабостите, а въобще. Някои първични организации не използват както трябва уставното си право на контрол върху дейността на администрацията.

На такива организации вестникът ще окаже ценна помощ, ако по тяхната работа излязат с аналитични публикации освен журналисти от редакцията и работници от окръжния и общинските партийни комитети или пък поместват съвместни материали. Все още не се полага най-резултатният начин за привличане за сътрудници на вестника на по-голямата част от партийните кадри в окръжния, общинските и други партийни комитети, на секретарите на първични партийни организации и групови отговорници. С увеличаването на този авторски състав „Пиринско дело" ще може да разкрива и показва още по-всестранно и задълбочено положителния партиен опит в цялата му сложност на създаване и голямата му стойност в борбата за ускоряване процесите на научно-техническата революция в окръжното ни стопанство и другите сфери на обществения живот.

Борис АНГЕЛОВ
кореспондент на „Партиен живот"

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

КРАТКА ИСТОРИЯ НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

В това трето, допълнено издание на ратка история на Българската комуни-ическа партия (под редакцията на проф. рис Боев, проф. д-р Боян Григоров и проф. Стефан Радулов), се проследява история-на нашата партия от нейното създаване до ешни дни. Историческият материал е зпределен в четиринадесет глави. В първа ава се разглежда периодът на създаване-на марксистка партия на работническата аса в България (1885—1903 г.) Втора ава е посветена на БРСДП през тесно-циалистическия период (1903—1917 г.). трета глава се разглежда победата на ликата октомврийска социалистическа волюция и началото на болшевизацията БКП (1917—1923 г.). В следващите — четвърта, пета и шеста глава, е отразено онологически ръководната роля на БКП Септемврийското въстание през 1923 г., зстановяването след разгрома на въста-ето и по-нататъшната болшевизация на ртията в условията на частична стабили-ция на капитализма, както и дейността партията през периода на икономичес-га криза и новия революционен подем. седма глава е показан курсът на БКП за раждането на народен антифашистки онт (1934—1939 г.), а в осма глава се казва за БКП като организатор и ръко-дител на борбата до победата на Девето-темврийското въстание (1939—1944 г.). Останалите шест глави са посветени на вота и дейността на БКП в следдевето-темврийския период и борбата ѝ за ъждаването и победата на социализма нас, за изграждането на развито социа-тическо общество. Специални глави са елени на Априлския пленум на ЦК на П и неговото значение за по-нататъшното витие на партията и страната, както и Дванадесетия и Тринадесетия конгрес БКП като решаващи етапи за изграж-дето на зрелия социализъм в НР Бъл-ия.

ЗА НАСТЪПАТЕЛНА КОНТРАПРОПАГАНДА ПО ПРОБЛЕМИТЕ НА МЕЖДУНАРОДНИТЕ ОТНОШЕНИЯ

Христина Мирчева

Авторката на поредната брошура от библиотеката на дружество „Георги Кирков" си поставя задачата да систематизира най-важните теоретически и практически въпроси на контрапропагандата в нейното специфично направление — международната политика и международните отношения. Поставят се възлови проблеми на научното познание, политическото мислене и контрапропагандата по въпросите на мира и войната, международната политика на страните от социалистическата общност и външната политика на големите капиталистически страни. Извеждат се актуални проблеми на контрапропагандата, свързани с международните отношения и главните направления в развитието специално на лекционната контрапропаганда. Книгата е предназначена за лектори — международници, пропагандисти, агитатори, общественици, и широк кръг читатели.

ГЛАДЪТ В СВЕТА

Жан-Сюре Канал, Мари-Франсоаз Дюран

Дело на изтъкнати специалисти, книгата (в превод от френски) прави силно впечатление с точността на анализите, с богатството на аргументацията и способността на авторите да използват изобилния фактически материал не само за обстойно представяне на всички парадокси, които носи със себе си гладът в епохата на научно-техническата революция, но и за търде тънък анализ на корените на това грозно явление, неговата социално-икономическа и политическа природа, пътищата и средствата за неговото преодоляване. Осъществено по пътя на ретроспективния анализ на страните, обхванати от глада, изследването на френските специалисти ни разкрива огромната вина на капиталистическата система, особено ролята на колониалната система на империализма, за формирането и възпроизводството на съвременните огнища на глад. Книгата е написана по такъв начин, че ще удовлетвори и заинтересования учен, който търси точните дефиниции и параметри на явлението, и любознателния читател, интересуващ се преди всичко от характера на това глобално явление и неговите количествени характеристики.

Digitized by Google

ISSN 0204—8574

ГЕОРГИ ДИМИТРОВ И УКРАЙНА

Павел Сохан

В тази книга (в превод от украински) на видния съветски историк Павел Степанович Сохан въз основа на интересен документален материал са разкрити разностранните връзки на Георги Димитров с Украйна. Интересът на Димитров към Украйна се поражда още в периода преди Октомврийската революция и не угасва през целия му живот. Той е обусловен от редица обективни фактори и преди всичко от многовековните приятелски връзки между народите на нашите страни, от териториалната им близост и от ролята, която Украйна е играла в общоисторическите връзки между Русия и България, от многобройната българска политемиграция, установила се в Украйна, от традиционната взаимна солидарност на трудещите се. Чрез своя брат Никола Димитров, деен участник в революционните борби в Одеса, и чрез тесните контакти с многобройни културни и обществени дейци и трудови колективи в Украйна, с които поддържа оживена дългогодишна кореспонденция, Г. Димитров се запознава с историята и с революционното движение в Украйна. В украинските периодични издания са отпечатани много произведения на Димитров, двадесетина от които не са включени в съчиненията му. В съветската страна Димитров живее почти петнадесет години. През всичките тези години той е активен участник в строителството на социализма в СССР, води обширна кореспонденция с много трудови колективи, с работници, колхозници, представители на интелигенцията. Доказателство за дълбокото уважение на украинския народ към Георги Димитров е и това, че десетки колхози, совхози и предприятия, селища, улици и площади в Украинската република носят неговото име.

С книгата на П. Сохан се обогатява биографията на вожда и учителя на българския народ, на видния деец на международното работническо и комунистическо движение, на пламенния интернационалист и последователния марксист-ленинец, на великия радетел за българо-съветска дружба.

ПОЛИТИЧЕСКАТА ЧЕТА «ХРИСТО БОТЕВ»

Филю Христов

Дейността на хасковската окръжна политическа чета „Христо Ботев" заема важно място в историята на нелегалните въоръжени формирования на Българската комунистическа партия през 1924—1925 г. Нейното създаване се е наложило от условията, при които е било поставено да се бори революционното работническо движение под ръководството на партията срещу деветоюнската военнофашистка диктатура, за установяване на работническо-селско правителство. В настоящото научно проучване проф. Филю Христов дава по-пълно осветление на забележителната и многостранна организационна, политическа, военнотехническа и бойна дейност на четата в системата на нелегалната военна организация на Хасковската окръжна партийна организация през онзи период.

20700

Digitized by Google

Цена 0,35 лв.

ПРОЛЕТАРИИ ОТ ВСИЧКИ СТРАНИ, СЪЕДИНЯВАЙТЕ СЕ!

LIBRARY
UNIVERSITY OF CALIFORNIA
BERKELEY

[PartiEN Zhivot]

ПАРТИЕН ЖИВОТ

18 СОФИЯ, ДЕКЕМВРИ 1986 ГОДИНА

Digitized by Google

Digitized by Google

ПАРТИЕН ЖИВОТ

СПИСАНИЕ НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

№ 18 ДЕКЕМВРИ 1986 година XXXIII

ISSN 0204—8574

СЪДЪРЖАНИЕ

В ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ НА БКП

* — За ограничаване употребата на алкохол — Решение на Политбюро на ЦК на БКП 3

ЗА КАЧЕСТВЕНО ПРЕУСТРОЙСТВО В ПАРТИЙНО-ОРГАНИЗАЦИОННАТА РАБОТА

Актуални диалози

И. Хаджиев, С. Иванова, Г. Янков, В. Златева — Действен, преобразуващ фактор 11

Г. Съйков, З. Димитров, С. Симеонов, Г. Трифонов, Х. Христов — Масовите организации под знака на преустройството . . 21

Опит и проблеми

М. Дешкова — Начело на обновителните процеси 30

Г. Колев — Нова нагласа към научно-техническия прогрес . . . 40

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

П. Иванов — Внедряването изисква умение и активност . . . 44

К. Димов — Нов начин на мислене и действие 51

И. Мичев — От малките дела към големите 58

ИДЕОЛОГИЧЕСКА ПОЛИТИКА И ПРАКТИКА

К. Неделчев — Достигнатото не ни успокоява 63

Digitized by Google

ОЧЕРЦИ, РАЗКАЗИ, ФЕЙЛЕТОНИ

М. Тузлукова — Във всяко дело да се търси новото 67
Р. Денева — С вяра във великата правда 73

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ И ИСТОРИЯ

А. Веков — Г. В. Плеханов — бележит теоретик и пропагандатор на марксизма 78

ИЗ ЖИВОТА НА БРАТСКИТЕ ПАРТИИ

Д. Димчев — Полъх от Узбекистан 84

ПРЕГЛЕД НА ПЕЧАТА, ОТЗИВИ, РЕЦЕНЗИИ

И. Захариев — Боец на революцията 87
ГОДИШНО СЪДЪРЖАНИЕ 90

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ

Й. Кръстев (главен редактор), **Г. Бърдаров, Г. Ванев, А. Веселинов, К. Димов, Д. Димчев, К. Иванов, Н. Иванов** (зам.-главен редактор), **М. Илиева, Д. Кралев, С. Кръстев** (първи зам.-главен редактор), **Д. Петков** (зам.-главен редактор), **И. Рачев, П. Стамов, Д. Станоев, П. Трендафилова, Й. Хаджиев, Г. Цонков.**

Адрес на редакцията: София, ЦК на БКП, ул. „Московска" 7. Тел. номератор 84-01.

Дадена за набор на 2. XII. 1986 г. Подписана за печат на 16. XII. 1986 г.
Тираж 55 000. Формат 70×108/16. Обем коли 6.
Годишен абонамент 6,30 лева. Отделна книжка 0,35 лв.

ДП „Димитър Благоев" — София, ул. „Ракитин" № 2, тел. 46-31.

Digitized by Google

В ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ НА БКП

ЗА ОГРАНИЧАВАНЕ УПОТРЕБАТА НА АЛКОХОЛ

РЕШЕНИЕ НА ПОЛИТБЮРО НА ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ НА БЪЛГАРСКАТА КОМУНИСТИЧЕСКА ПАРТИЯ

Претворяването в живота на разработения от Тринадесетия конгрес на БКП стратегически курс за извършване на научно-техническата революция в нашата страна и за постигане върху тази основа на качествено нов растеж в икономиката, в социалната и духовната сфера изискват високо съзнание и организираност, строг ред и дисциплина от всички и навсякъде, непримиримост към отрицателните явления и техните носители.

Борбата с алкохолизма и утвърждаването на трезвеността като норма на живот са били винаги неотменна грижа на Българската комунистическа партия. Още в условията на капитализма и фашизма тя извършваше огромна политическа и организаторска работа за разгръщане сред населението на уникално по своя обхват, съдържание и форми движение за трезвеност. Комунистите и ремсистите бяха инициатори за създаването и най-активни участници в работата на въздържателните дружества, които обхванаха голяма част от прогресивната общественост.

В годините на народната власт политиката ѝ в тази област бе очертана и материализирана в редица решения на Централния комитет на партията и правителството. В тях ясно са посочени задачите и задълженията на различните органи и организации за ограничаване употребата на алкохол. В съответствие с партийната политика у нас се осъществиха важни икономически, социални, административни, оздравителни, възпитателни и други мероприятия за премахване на условията и предпоставките, водещи до злоупотребата с алкохол. Цели трудови колективи, младежки бригади, ученически класове, студентски курсове и армейски поделения възприемат активно поведение на трезвеност.

Едновременно с това наблюденията показват, че много от приетите решения за ограничаване на производството, продажбата и употребата на спиртни напитки не се изпълняват. Твърде показателни в това отношение са резултатите от проведеното в началото на 1984 г.

Digitized by Google

по решение на Секретариата на Централния комитет комплексно изследване по този въпрос. Те потвърждават, че голям брой държавни и стопански органи и организации, водени от тесноведомствени и финансови интереси, не само че не следват линията за намаляване на производството и продажбата на спиртни напитки, а по същество стимулират тяхното увеличение. Не се спазват изрични разпоредби като: да не се предвижда увеличаване по планов ред на продажбата на спиртни напитки в страната; да се закрият съществуващите и да не се откриват нови заведения за продажба и консумация на спиртни напитки в близост до училища, военни поделения, болници, промишлени предприятия, младежки, работнически и ученически общежития и бригадирски лагери; да не се продава алкохол на малолетни и непълнолетни, на лица в нетрезво състояние и на водачи на моторни превозни средства по време на работа.

Надвишават се установените нормативи за количествата вина и ракии, които могат да се произвеждат в личното стопанство. Недостатъчно се контролира незаконното производство на алкохол от граждани, които не са производители на грозде и плодове. И всичко това се върши безнаказано въпреки предвидените задължителни санкции. Не се изпълняват задълженията за увеличаване на производството и за подобряване на качеството и асортимента на безалкохолните напитки.

Редица обществени органи и организации, учебни, научни, културни и здравни институти не изпълняват пълноценно възложените им задачи за възпитанието на трудещите се и особено на младото поколение в дух на трезвеност. Тяхната пропагандно-разяснителна и възпитателна дейност за вредата от алкохола в повечето случаи е повърхностна и неубедителна, има акционен и просветителски характер. Непълноценно е участието в тази дейност и на семейството и училището, на здравните работници и ръководствата на трудовите колективи. Недостатъчна и неефективна е антиалкохолната пропаганда на средствата за масова информация. Немалко административни и стопански ръководители, младежки и други обществени дейци, родители, учители и лекари не дават личен пример за трезвеност.

Главно поради тези причини в производството и потреблението на спиртни напитки през последните години се появиха неблагоприятни тенденции, които будят тревога: расте консумацията на спиртни напитки и особено на тези с висок процент на алкохол; нараства броят на системно употребяващите спиртни напитки и на алкохолно заболяващите; пускат корени битовият алкохолизъм и злоупотребата с алкохол при различни поводи. И което е най-обезпокояващото — разширява се употребата на алкохол сред младежта.

Тези отрицателни явления и особено употребата на концентриран алкохол са чужди на характера и традициите на нашия народ, но главното е, че те са в ущърб на обществото, на семейството и отделните граждани. Употребата на алкохол уврежда здравето на хората, подкопава дисциплината, намалява производителността на труда, увеличава производствения травматизъм, задържа професионалното израстване на трудещите се и в крайна сметка нанася тежки морални и материални щети на всички. Системната консумация на алкохол дори само от един член на семейството затруднява или прави невъзможно задоволяването на други, жизнено важни потребности на цялото семейство, създава му постоянни грижи и тревоги. В много случаи алкохолът е причина за криминални престъпления, пътно-транспортни произшествия, лекомислено отношение към брака и семейството, различни хулигански прояви.

Digitized by Google

Никак не е безобидно даже така нареченото пиене с мярка особено когато с него привикват подрастващите и младежта. Навикът да се пие лесно може да стане порок, който води до физическа и духовна деградация на човешкия организъм, до труднолечими заболявания и преждевременна смъртност, до безплодие и ниска раждаемост, до подкопаване на жизнения потенциал на нацията.

Във все повече и повече страни в света с все по-голяма сила и всеобхватност се разгръща многопланова дейност против алкохолизма и употребата на спиртни напитки предимно от младото поколение.

Интересите на нашата страна, на всяко семейство и всеки гражданин изискват да се поведе безкомпромисна борба против алкохолизма и пиянството, да се разгърне широка и действена антиалкохолна пропаганда, настойчиво да се преодолява навикът да се пие, решително да се ограничава производството и потреблението на спиртни напитки и особено на концентрати. В тази борба няма и не може да има фронт и тил. Всеки трябва да се пребори със себе си, в своето семейство, в най-близкото си приятелско обкръжение, в квартала, в трудовия колектив. Заедно с това необходимо е да се въведат по-големи ограничения в производството, търговията и потреблението на спиртни напитки и преди всичко на напитки с високо алкохолно съдържание. Трябва да се повиши и строгостта на санкциите, когато тези ограничения и забрани не се спазват.

Политбюро си дава сметка, че приемането на такива мерки ще се отрази неблагоприятно върху резултатите от стопанската дейност в някои отрасли и ще ограничи приходите в бюджета на държавата. Те може да не са достатъчно популярни и сред част от населението. Същевременно то е дълбоко убедено, че когато става дума за здравето, жизнеността и благополучието на човека, за отглеждането на трезвено и многостранно развито младо поколение, трябва решително да се отстоят интересите на страната и нейното бъдеще. Борбата против употребата на алкохол има дълбокохуманен характер, подчинена е на грижата за хората и тяхното добруване.

Като взе под внимание всичко това, Политбюро на Централния комитет на Българската комунистическа партия

РЕШИ:

1. Да се подеме сред всички слоеве на народа широка и настъпателна борба за ограничаване потреблението на спиртни напитки и особено на концентрати с висок процент на алкохол, като за целта се използват най-пълно икономическите, идеологическите, възпитателните, законодателните, административните и други възможности, с които разполага нашето общество. Тази борба е общонародна задача с голямо значение за днешния и утрешния ден на България. С нейното осъществяване да се заемат най-непосредствено партийните, държавните, стопанските и обществените органи и организации, трудовите колективи, училището и семейството, средствата за масова информация, цялата наша общественост. Първостепенна грижа на всички да бъде:

— пълното изключване на употребата на спиртни напитки от подрастващото поколение;

— значителното ограничаване на потреблението им, и особено на концентрираните, от възрастните;

— решително изкореняване на проявите на пиянство и алкохолизъм.

Digitized by Google

2. Оценява като незадоволителна досегашната работа на държавните и стопанските органи и организации по изпълнението на решенията за трезвеност и ги задължава в двумесечен срок да предприемат действени практически мерки за осъществяване на партийните и правителствените решения в борбата за трезвеност, забраните и ограниченията в производството, продажбата и потреблението на спиртни напитки.

Министерският съвет да търси строга административна и финансова отговорност от органите и длъжностните лица за изпълнението на наредбите за борбата против алкохолизма.

3. В производството, продажбата и потреблението на спиртни напитки да се въведат допълнително следните ограничения:

— с плана за социално-икономическото развитие на страната през деветата петилетка да се намалява годишно с около 10 на сто (в абсолютен алкохол) производството на спиртни напитки в обществения сектор за вътрешния пазар главно за сметка на концентратите;

— да се увеличи от 1 юли 1987 г. данъчното облагане на произвежданите в личното стопанство ракии над установените нормативи, да се намали броят на казаните за тяхното варене и се въведе найстрог контрол за облагане на цялото произвеждано количество;

— да се забрани влагането на захар при производството на спиртни напитки в личния сектор, а в обществения да се влага само в случаите, когато то се налага от стандарта или сключените договори за износ;

— да се намали рязко вносът на концентрирани спиртни напитки;

— да се изключи продажбата на спиртни напитки от разчета за стокооборота и да не се взема под внимание при заплащането на труда на търговските работници;

— да се намали броят на обектите в търговската мрежа за продажба на спиртни напитки, а в магазините с удължен работен ден да се забрани тяхната продажба след определен час;

— да се намали броят на аперитивите, механите и пивниците, като значителна част от тях се преустроят в сладкарници, закусвални, бирарии и други заведения за хранене;

— в аперитивите, механите, пивниците, както и във ведомствените ресторанти и ресторантите от системата на общественото хранене, концентрирани спиртни напитки да се предлагат само в определените с нормативни документи часове. Това ограничение да не се отнася за заведенията лукс категория и за обектите на международния стопански туризъм;

— да се забрани потреблението на всички видове спиртни напитки (с изключение на бирата) в заведенията „Бира-скара" и закусвалните. В сладкарниците, бюфетите, столовете, дискотеките, клубовете, културните домове и санаторно-курортните заведения да се забрани и продажбата на бира;

— да не се предлагат концентрирани спиртни напитки на официални приеми, обеди, вечери и коктейли и се забрани продажбата им в почивните станции;

— да не се допуска употребата на спиртни напитки в паркове, градини, стадиони при трудови бригади, излети и др.

4. Освен установените санкции за неспазване на забраните и ограниченията в производството, продажбата и потреблението на спиртни напитки да се предвидят още и следните наказания:

— за учениците при употреба на алкохол — и изключване временно или завинаги от училище, а за студентите при явяване в нетрезвено състояние на занятия и на публични места — и отнемане на стипен-

Digitized by Google

диите, лишаване от общежитие, временно или завинаги отстраняване от висшите учебни заведения;

— за работниците и служителите, явяващи се на работа в нетрезвено състояние, — и запор на трудовото им месечно възнаграждение, което да се изплаща на техните семейства;

— за управителите на заведения за обществено хранене, сервитьорите и магазинерите, които сервират или продават спиртни напитки в нарушение на установения ред; предоставят алкохол на деца и юноши; на хора в нетрезвено състояние и на водачи на моторни превозни средства по време на работа, — и дисциплинарно уволнение, забрана за работа в системата на търговията и общественото хранене и подвеждане под наказателна отговорност;

— за производителите на алкохол от личното стопанство при нарушаване на установения ред — и конфискуване на алкохола, отнемане на земята за лично ползване и подвеждане под наказателна отговорност;

— за гражданите, произвеждащи алкохол със закупени плодове и грозде — и налагане на глоби, конфискуване на алкохола и подвеждане под наказателна отговорност;

— за отговорниците на пунктовете за варене на ракия при нарушаване на установения ред за производство на алкохол от личните стопани — и налагане на глоби, дисциплинарно уволнение и подвеждане под наказателна отговорност;

— за ръководителите на държавните, стопанските и обществените органи и организации, ръководителите на предприятията, учрежденията, научните и културните институции, учителите, лекарите и другите длъжностни лица за употреба на алкохол през работно време — и понижаване, и снемане от длъжност.

5. Министерският съвет да приеме мерки за:

— подобряване на структурата на лозовите и плодовите насаждения, с която да се осигури увеличаване производството на десертни сортове грозде и плодове за консумация в прясно и преработено състояние;

— насърчаване на пълноценното използване от аграрно-промишлените комплекси, кооперативните организации, предприятията на хранително-вкусовата промишленост, помощните стопанства и домакинствата на гроздето и плодовете за производство на компоти, нектари, сиропи, безалкохолни вина, пектин, сушени плодове, като за целта: се усъвършенствува организацията за изкупуване, съхраняване и преработване на гроздето и плодовете; се увеличат мощностите за производство на спирт за промишлени и медицински цели от всички видове плодове и грозде; се осигуряват достатъчно опаковъчни и амбалажни материали и други средства за домашно консервиране; се разшири складовото и хладилното стопанство и др.;

— увеличаване от 1 януари 1987 г. на количеството, подобряване на качеството и разширяване на асортимента на безалкохолните напитки (натурални плодови, зеленчукови и гроздови сокове, минерални води, боза, айрян, газирани, билкови и млечно-плодови напитки, както и безалкохолна бира) с цел потреблението им да достигне към 1990 година 90—100 литра на човек от населението; да се дадат по-големи права на Централния кооперативен съюз, аграрно-промишлените комплекси, общинските народни съвети, поделенията на местната промишленост и други организации да произвеждат безалкохолни напитки съобразно с потребителското търсене; безалкохолните напитки да се продават във всички видове магазини за хранителни стоки.

6. Да се разработят и осъществят всеобхватни мерки за подобря-

Digitized by Google

ване на условията за оползотворяване на свободното време на учащите се, младежта и трудещите се с оглед то да се използва преди всичко за смислен отдих и развлечение, за формиране на нови интереси и потребности, за разностранно физическо и духовно развитие. Във връзка с това министерствата, другите ведомства, народните съвети, стопанските и обществените организации:

— да осигурят производството и вноса на повече спортни облекла, обувки, пособия и екипировки за редовно и пълно задоволяване на потребностите от тези стоки;

— с плановете за социалното развитие на трудовите колективи да ускорят създаването на необходимите предпоставки за разширяване на художествената самодейност, спорта и туризма;

— да освободят изъетите за други цели клубове, физкултурни, спортни и културни помещения и съоръжения и ги предоставят на разположение на обществените организации за нуждите на тяхната физкултурна, спортна, туристическа и културно-масова дейност сред децата, младежта и трудещите се;

— да предоставят на комсомолските дружества с предимства и при облекчен режим наличната си база (стадиони, игрища, клубове, културни домове, читалищни салони, ведомствени столове и ресторанти и др.) за физкултурни, спортни, туристически и културни занимания и развлечения;

— да разширяват със собствени средства и по пътя на лимитирането строителството на спортна, туристическа и културна база в предприятията, учрежденията, учебните заведения, жилищните комплекси и квартали;

— да отменят задължителните куверти в дискотеките, видеоклубовете и другите заведения за отдих и развлечения на младежта.

7. Да се повиши ролята на Министерството на народното здраве и неговите органи в борбата против употребата на алкохол. Здравните работници да бъдат и най-активни участници в борбата за трезвеност, чрез всички форми на здравната просвета и медицинската помощ да въздействуват върху подрастващите и населението за осъзнаване на вредата и последиците от употребата на алкохол, за предприемане на конкретни мерки от отделната личност, семейството и трудовите колективи срещу пиянството и за ограничаване на употребата на алкохол.

8. Министерството на народната просвета, съгласувано със Съюза на учителите и Централния комитет на ДКМС, да внесе необходимите изменения в подбора, обучението и възпитанието на учителските кадри, в програмите за учебната и извънкласната работа с учащите се, за да се повишат решително ролята на училището и личният пример на учителите за възпитанието на децата и младежта в дух на трезвеност, за пълно изключване на употребата на алкохол през ученическите години. Специални грижи да се положат за разгръщане на дейност в тази насока и сред студентите и преподавателите от вузовете.

9. Националният съвет на Отечествения фронт, Централният съвет на Българските професионални съюзи, Централният комитет на Димитровския комунистически младежки съюз, Централният съвет на Българския съюз за физическа култура и спорт, Централният съвет на Българския туристически съюз, Националният комитет за трезвеност, Републиканският съвет на Дружеството за разпространение на научни знания „Георги Кирков“ и ръководствата на другите обществени организации и движения и техните поделения:

— системно да правят критичен анализ на работата си за възпитанието на младежта и народа в дух на трезвеност и да приемат конкретни мерки за активизиране на участието си в борбата за ограни-

Digitized by Google

чаване употребата на алкохол, да поемат своя дял и носят висока отговорност за провеждането на партийната и държавната политика в тази област;

— в тясно сътрудничество с научните и здравните институции да разгърнат широка, настъпателна и действена пропагандно-разяснителна и възпитателна работа за вредата от употребата на алкохол, за култивиране на трезвеността в съзнанието и поведението на трудещите се и особено на младежта;

— да търсят строга лична отговорност от своите активисти и членове, които не проявяват трезвено поведение, като ги снемат от отговорните постове и ги изключват от редиците на своите организации;

— да осъществяват ефективно обществено въздействие върху държавните и стопанските органи и организации за последователно провеждане линията на партията за ограничаване потреблението на алкохол и ликвидиране на условията за злоупотреба с него.

10. Под ръководството на партийните комитети, държавните, стопанските и обществените органи и организации, органите на народното здраве и на народното образование да предприемат координирани мерки за по-нататъшното развитие и укрепване на движението за трезвеност във всички свои поделения и на всички равнища, за да се превърне то във всенародно движение. Специални грижи да се положат за неговото масовизиране и актуализиране в училищата, висшите учебни заведения и младежките трудови колективи.

Националният съвет на Отечествения фронт, окръжните и общинските комитети на Отечествения фронт да организират ефективна координация и обществен контрол в системата за социално управление на страната по разгръщането на всенародното Движение за трезвеност и на основата на партийните решения да осигуряват трайното развитие на процеса за значително намаляване потреблението на спиртни напитки. Във връзка с тази задача комитетите за трезвеност да преминат изцяло в системата на Отечествения фронт.

11. Средствата за масова информация да разгърнат много по-дейна и по-резултатна антиалкохолна пропаганда. Наред с публикуването на повече и по-съдържателни материали и с излъчването на силно въздействуващи радио-телевизионни предавания по проблемите на трезвеността, те трябва остро да бичуват проявите на пиянство и алкохолизъм, да подлагат на критика организациите и ведомствата, които не изпълняват решенията за ограничаване употребата на алкохол, да популяризират положителния опит в работата за предпазване на трудещите се и подрастващото поколение от употребата на спиртни напитки.

От 1 януари 1987 г. в. „Трезвеност“ да се превърне в седмичник.

Министерството на народната просвета и ЦК на ДКМС да вземат мерки в техните издания значително да се подобрят и да се увеличат публикациите, възпитаващи младото поколение в дух на трезвеност.

12. Медицинската академия, Научноизследователският институт за младежта при ЦК на ДКМС, Единният център по философия и социология, Икономическият институт и Единният център по науките за държавата и правото при Българската академия на науките и други да организират системни научни изследвания за разкриване на икономическите, социалнопсихическите и другите причини, които подтикват хората към употреба на алкохол, на неговото вредно влияние върху здравето на човека и различните сфери на обществения живот.

13. Органите на Националната контролна система в съответствие с предоставените им правомощия и правозащитна инициатива да осигурят най-строг държавен, финансов, вътрешноведомствен и обществен контрол за навременно разкриване, разобличаване и подвеждане

Digitized by Google

под административна, материална, финансова и наказателна отговорност на физическите и юридическите лица, нарушаващи законните разпоредби за производството, търговията и потреблението на спиртни напитки и преди всичко на такива с високо алкохолно съдържание, както и на спекулата с тях.

Централният кооперативен съюз и аграрно-промишлените комплекси да провеждат строг и ефикасен контрол по спазване на установените нормативи за варене на спиртни напитки от личното стопанство.

14. Предлага на Постоянното присъствие на Българския земеделски народен съюз да приеме свои мероприятия за работата на дружбите за ограничаване употребата на алкохол.

15. Партийните комитети и организации:

— да възглавят непосредствено борбата за ограничаване на производството, търговията и потреблението на спиртни напитки, като осигурят неотслабващо политическо ръководство и засилят партийния контрол върху дейността на държавните, стопанските и обществените органи и организации и като проявяват безкомпромисност към нарушенията на партийната и държавната политика по трезвеността;

— да издигнат личния пример и авангардната роля на комунистите в борбата за трезвеност. Партийни членове, каквото и положение да заемат, които не провеждат партийните и правителствените решения за ограничаване на производството, търговията и потреблението на спиртни напитки, да се наказват с всичката строгост на Устава на БКП, включително със снемане от отговорни длъжности и с изключване от партията.

●

Политбюро на Централния комитет на Българската комунистическа партия изразява своята увереност, че предприеманите мерки за ограничаване на производството, търговията и потреблението на спиртни напитки ще получат подкрепата на работническата класа, трудещите се селяни и народната интелигенция, на партийните, отечественофронтовските, професъюзните и комсомолските организации, на дружбите на Българския земеделски народен съюз, че тяхното изпълнение от всички и навсякъде ще издигне на качествено ново равнище възпитанието на народа и преди всичко на подрастващите и младежта в дух на трезвеност, ще съдействува за утвърждаване на социалистическия начин на живот.

Утвърдено от Политбюро на ЦК
на БКП с протокол
№ 1140 от 14. XI. 1986 г.

Digitized by Google

ЗА КАЧЕСТВЕНО ПРЕУСТРОЙСТВО В ПАРТИЙНО-ОРГАНИЗАЦИОННАТА РАБОТА

АКТУАЛНИ ДИАЛОЗИ

ДЕЙСТВЕН, ПРЕОБРАЗУВАЩ ФАКТОР

Потребността от промени, усъвършенствуване, качествени изменения в дейността на партийните органи и организации е обективна, неотменна. Новата следконгресна обстановка изисква поновому да се подхожда към широкомащабните, стратегическите задачи, да се преустройват стилът и методите на работа и ръководство; да се изменят, да се обогатяват досегашните форми и средства за партийно въздействие, да се създават нови, за да се постигат по-високи резултати.

От качествени изменения се нуждае дейността на всички звена на политическото ръководство, но в най-висока степен това се отнася за основата на партията — първичните партийни организации. Необходимостта идва не от това, че тук съществуват най-много недостатъци или се срещат най-големи неблагополучия, а от обстоятелството, че от тях започва всичко и при тях се връща, те са факторът, от който се определят боеспособността, действеността, авангардната роля на партията. При тях най-силно се чувствуват ускореният пулс на живота на трудовите колективи, готовността им да се захващат и претворяват в дела партийната политика.

Тринадесетият конгрес на БКП постави задачата първичните партийни организации да повишават готовността и способността си политически да ръководят процесите, свързани с осъществяването на научно-техническата революция. От тях се иска да вървят начело в обновяването на всички обществени сфери, да се утвърждават като боеви щабове в ускореното развитие на страната ни, като генератори и носители на новото, прогресивното, като политически гаранти на пробивите по стратегическите направления на научно-техническия прогрес. Ще изпълнят тези високи изисквания, ако качествено преустроят работата си в няколко основни направления:

— Повече отвсякога сега от първичните партийни организации се очаква **конкретност в работата.** Много е важно да поемат върху плещите си огромния труд да обвържат политическата линия на партия-

Digitized by Google

та за качествено нов растеж в икономиката, във всички обществени сфери с практически действия; да съумеят в събранията да внасят и обсъждат онези проблеми, по които се говори на улицата, у дома, в тесен кръг с близки и познати; да демократизират подготовката и провеждането на събранията, разискванията и вземането на решенията, да усъвършенстват организацията за тяхното изпълнение; да преценят кое от досегашната практика ще утвърждават в бъдеще, от кое ще се освобождават, в резултат на което ще се засилва действената, водещата, преобразуващата им роля.

— Без **личния пример и приноса на комунистите** първичната партийна организация не е възможно да бъде водеща сила. Оттук и потребността с подхода си към работата, с постановката на въпросите да подтикват своите членове да проявяват принципност, активност, творчество, да повишават авангардната си роля в труда, в обществено-политическия живот, да бъдат нравствен образец за безпартийните.

— Партийните бюра са колективни, оперативни, работни органи, които водят текущата работа на първичните организации. От това дали спазват **колективността** или не, дали всички техни членове равноправно участвуват в дейността им или целият товар пада върху плещите на секретарите, дали всеки носи лична отговорност за работата на бюрото и за възложените му задачи, в голяма степен зависят качеството и ефективността на тяхната дейност.

— За утвърждаването на самоуправлението на трудовите колективи е нужно компетентно, непосредствено политическо ръководство, помощ и контрол от първичните партийни организации. Уставът на БКП им дава **право на контрол** над дейността на административно-стопанските ръководства. Но то трябва не само организирано да се упражнява, най-същественото е какво ще се контролира, за какво партийните бюра и секретарите ще настояват ръководствата да се отчитат пред първичните организации и трудовите колективи.

— За да преустройват първичните партийни организации своята дейност бързо, качествено, се нуждаят от помощта и контрола на общинския или районния комитет на БКП, от тяхното **ефективно ръководство**. Изземат ли функциите им, не им ли дават навременна информация за своята дейност, не ги ли запознават с решенията си, не бива да очакват от тях инициативност, самодейност, творчество, да не говорим за това, че не ще имат морално основание да им търсят отговорност.

В задочен диалог **Станка Иванова** — секретар на първичната партийна организация при завод „Пектин“ в Перник, **Георги Янков** — секретар на първичната партийна организация при строително-монтажното управление „Мостстрой“ — София, и **Вера Златева** — заместник-секретар на първичната партийна организация в с. Бистрица, Софийско, споделят опит, свои виждания, идеи, намерения за качествено преустройство в работата на основното звено на партията — първичните партийни организации.

КОНКРЕТНОСТ В РАБОТАТА

С. Иванова: — Първичната организация в нашия завод е малко, но сплотено политическо ядро на трудовия колектив. Под нейно ръководство през 1986 г. започна конкретна работа за внедряване на научно-технически постижения и технологично превъоръжаване на производството. Доставеното ново съвременно оборудване беше монтирано и пуснато в действие, с което се осъществи една стара мечта за намаляване на ръчните операции. Решиха се редица „тесни места“, които го-

Digitized by Google

дини наред бяха в центъра на вниманието на партийното бюро и стопанското ръководство. И сега, когато условията за качествен растеж са налице, обхванали много страни от живота на трудовия колектив, когато Тринадесетият конгрес на БКП повиши критериите за оценка на извършеното и задачите на първичните организации, налага се да се търсят и прилагат ефективни подходи за по-нататъшно повишаване активността на комунистите и безпартийните.

Г. Янков: — Така е, решенията на Тринадесетия конгрес на БКП поставиха пред всички ни изключително важни задачи, които трябва да изпълним.

Нашата първична организация също не е голяма — състои се от 34 членове — хора от различни поколения, с нееднакво образование и професии. Ние сме малка част от големия колектив на строително-монтажното управление „Мостстрой", който работи на много места в страната. Въпреки че организацията ни е учрежденска и на пръв поглед изглежда откъсната от производството, това не е така. Връзките ни с хората от обектите са постоянни.

Целта ни е да внедряваме в мостовото строителство нови, по-ефективни технологии. За нейното постигане поддържаме тесни връзки с представители на Висшия институт за архитектура и строителство и Научноизследователския строителен институт, със сродни предприятия от Съветския съюз, Унгария, Полша и други социалистически страни. Полагаме усилия да популяризираме рационализаторското движение, да активизираме младите хора да участвуват в ТНТМ. Направеното от нас се вижда: Аспаруховският мост във Варна, мостовете по автомагистралите „Тракия" и „Хемус" и още много други.

В. Златева: — Многообразна е дейността на една териториална партийна организация, каквато е нашата, тъй като е призвана да осъществява политическо ръководство в много сфери, а това изисква от нас усет и разбиране за решаване на разностранни проблеми. Затова се стремим да създаваме обстановка, при която качествено да се преустрои работата с хората, да повишим политическата съзнателност и активност на комунистите, да обновим и усъвършенствуваме партийното въздействие за изпълнение на конгресните решения.

За да откликне първичната организация на изискването да се утвърди като генератор и носител на новото, търсим пътища и форми за усъвършенствуване на вътрешнопартийния живот. На нашето внимание стои въпросът: как все повече да **издигнем ролята на партийното събрание.** Искаме първичната организация да забрави времето, когато се занимаваше с дребни, неприсъщни за нея неща, а да обърне лице към новото в борбата със старото, консервативното, задържащо развитието.

С. Иванова: — В центъра на дейността на първичната организация ние поставяме **основните проблеми на колектива,** включваме ги в плановете, те стават предмет на обсъждане в партийните събрания. **Ето някои от тях:** изпълнение на насрещния план, анализ на състоянието на технологичната дисциплина и качеството на продукцията, изпълнение на плана по техническия прогрес, ефективно използване на производствените мощности, личния пример и дисциплината на комунистите, качеството и ефективността на идеологическата работа и отражението им върху възпитанието на колектива, изпълнение на социалната програма...

Г. Янков: — Най-често темите на нашите събрания са свързани с производството, с внедряването на новостите в него, с поведението на някои партийни членове и други важни въпроси. Стремежът ни е да преустроим работата си не на думи, а на дело. Това ще рече да **убедим хората около нас да мислят и действуват като истински стопани на со-**

Digitized by Google

циалистическата собственост, да гледат на общото като на свое, да се учат и в практиката да прилагат наученото. Затова партийното бюро се старае въпросите, внасяни в събрания, да бъдат актуални, да вълнуват комунистите, за да ги накараме да вземат активно участие и в обсъждането, и в решаването им. Откровено ще кажа, че невинаги успяваме с намеренията си. Макар че атмосферата при нас е нормална, всеки може да изрази мнението си, без да се страхува от никого, факт е, че някои другари гласуват за предложенията, а мълчат на събранията и не можем да разберем къде бъркаме. Това е важен проблем, стои открит и ни тревожи. Явно трябва да бъдем по-близо до хората, за да налучкваме верния път до техните сърца...

С. Иванова: — Ние сме доволни, че при разглеждането на въпросите, които поставяме на дневен ред, първичната организация правилно оценява положителните и негативните страни, комунистите споделят мнения, дават предложения за подобряване на работата през следващия период.

В. Златева: — При подготовката и провеждането на събранията стигнахме до извода, че в никакъв случай не бива да допускаме да се явяваме пред хората с вяла информация или с посредствен доклад, защото от опит знаем, че допуснем ли това, създават се условия за отслабване на интереса и дисциплината. В подготовката на проблема, който предстои да се разглежда, търсим начини да ангажираме повече комунисти, предлагаме и проекторешения.

С. Иванова: — В бъдещата си работа ще обърнем **по-голямо внимание на предложенията и критичните бележки на комунистите.** Това се обуславя от дълбоката ни убеденост, че в условията на техническия прогрес резервите за натоварване на техниката, за нейната надеждност и качеството на продукцията се виждат най-добре от онези, които експлоатират машините. В техните виждания, мнения и предложения са концентрирани голяма част от проблемите, които ще се решават от ръководството на завода. Това се потвърди от партийното събрание, на което се направиха много ценни предложения за използването на техниката и работата на кадрите с нея, за качеството на продукцията.

В. Златева: — Особени усилия полагаме за подготовката на партийните решения, гледаме всяко от тях да бъде отговор на появила се потребност в първичната организация — именно в тях да се разкрива новаторската същност на комунистите.

С. Иванова: — За да бъдем в тон с конгресните изисквания **и ние смятаме в бъдеще повече грижи да отделяме на подготовката на събранията и на организацията за изпълнение на решенията.** Това, което сме постигнали, не ни удовлетворява. В момента в партийните групи обсъждаме активността на комунистите в събранията, след което ще направим необходимите изводи, ще коригираме онова, което не ни харесва.

В. Златева: — От досегашната ни практика заслужава да утвърждаваме обстановката на откровеност и критичност, свобода на мненията и предложенията, обективна оценка на всяка нова идея, родена на събрание. На отчет водим всички предложения и критични бележки на комунистите. Това благоприятствува за принципните взаимоотношения между тях, способствува да се появяват и кълновете на новото.

Необходими ни са още **по-строга взискателност и партиен контрол** върху организацията за изпълнение на решенията. Такива форми като картотекирането, периодичната и критична преценка на изпълнението, аналитичните отчети пред партийното събрание ще накарат комунистите да повишат чувството си за отговорност и стремежа си към стопроцентово изпълнение на задачите.

Digitized by Google

Г. Янков: — Нека не забравяме, че **раздялата с навиците** е трудна, особено за някои хора, които обичат да се налагат, без да са компетентни, да не носят отговорност за допускани от тях грешки, не желаят да се напрягат, предпочитат да кротуват, да не си развалят спокойствието. Разбира се, аз съм оптимист, вярвам, убеден съм, че прелом ще настъпи у всички ни и у тях. Там, където не стигне умение да се убедим, ще стане с регламент, защото **преустройството е жизнено необходимо,** ако не го извършим, ще изостанем, а това никой не ще ни прости.

ПО-НАТАТЪШНО ПОВИШАВАНЕ НА АВАНГАРДНАТА РОЛЯ

С. Иванова: — Ако колективът ни има високи и трайни успехи в изпълнението на насрещния план, качеството на продукцията, внедряването на новостите; ако първичната организация е утвърден политически ръководител на трудовия колектив, това е защото **в основата на нашата работа винаги са стояли личният пример и авангардната роля на партийните членове.** Голям ще бъде списъкът на комунистите, които можем да посочим за пример, които винаги са първи, на най-трудните места, с работата, поведението и действията си умело увличат колектива.

Със своята активност и творчески търсения се отличава комунистът Борислав Йорданов — млад специалист. При него думите и делата имат пълно покритие. Той не мисли, че авторитетът му на главен механик ще падне, ако в напрегнати часове неотлъчно е до машините и помага на подчинените си.

В завода първи Перунка Соколова, Виолета Тодорова, Теменужка другарките си. Радваме се сега, като ги гледаме как уверено работят. с новите машини. Те идваха в извънработно време да се учат, проявиха високо чувство за отговорност и застанаха пред пултовете, изпълниха партийното поръчение не само те да се научат, но да обучат и другарките си. Радваме се сега, като ги гледаме как уверено работят.

Г. Янков: — Какво е положението при нас? Хора като Никола Богданов — стругар, Драгойчо Велев — фрезист, Веска Василева — заместник-директор, Никола Ненов — механик, Васил Алексиев — монтажник, и други **с трудолюбието си, с високия си професионализъм, с активната си обществена работа, с отношението си към хората служат за пример.** Много от членовете на нашата първична организация са носители на ордени, медали, почетни значки и звания. Преобладаващата част от комунистите са работили непосредствено в материалното производство и впоследствие благодарение на труда си са израснали и са издигнати на различни длъжности. При нас няма партиен член, който с поведението си да не служи за пример на безпартийните. Известни рационализатори са комунистите инж. Анчо Веселинов — заместник-директор, инж. Михаил Русев, Антон Янчев . . .

В. Златева: — За комунистите от нашата първична организация е ясно, че **идейната убеденост, партийната страст в мислите и делата, принципността и скромността** са качествата за издигане на организацията като първообраз на трудовия колектив.

Нашето време е богато, наситено е с проблеми, което обосновава и голямата отговорност на комунистите за решаването им. Тъй като повечето от партийните членове са зрели хора, преминали през най-тежките години на утвърждаването на народната власт, твърде добре оценяват своето място в колектива. Все повече укрепва авторитетът на отделния комунист сред безпартийните, което се потвърди на събрания-

Digitized by Google

та по отчета за авангардната роля и личния пример. Тези събрания протичат активно, бурно. На тях се обобщава и политически се оценява поведението на всеки от нас, авангардната ни роля. Всичко това ни доведе до сериозни изводи и решения. Партийното бюро търси причините за нарушаването на някои принципи и норми, за равнодушието, еснафщината, бюрократизма, ходатайството. Убедихме се, че всички тези отрицателни явления битуват и действуват там, където сме допуснали безпринципност и слабости в стила и методите на работа.

С комунистите, които в дадени моменти забравят, че скромността, трудолюбието правят партийния член винаги чист, провеждаме индивидуални разговори, срещи в партийното бюро, търсим най-верния път да съхраним техния авторитет, за да бъдат обичани и уважавани. Мъчим се да преодолеем становището у някои безпартийни, че все още се срещат хора с членска книжка, които забравят, че партията им е гласувала доверие не да си уреждат личното спокойствие, а да установяват законност и ред. Това още веднъж потвърждава необходимостта да взимаме по-ефикасни мерки, за да укрепва пъричната организация, **да засилва контрола — най-сигурното средство за успеха на всяка работа.** Това ни задължава още по-дълбоко да вникнем в същността на взаимоотношенията между комунистите, между тях и безпартийните, които трябва да бъдат образец на социалистически обществени отношения и поведение.

С. Иванова: — Заводът ни произвежда продукция за износ по първо и второ направление. За нейното качество основен е делът на комунистите. Разговорът в първичната организация „Комунистът, качеството и дисциплината" помогна всички партийни членове да се отчетат пред себе си, пред групата и организацията, сами да преценят какво е направено и какво още трябва да се прави. Пак комунистите от цеха за сокове поеха почина „Продукцията за СССР — с високо качество!"

Сега за изпълнение решенията на Тринадесетия конгрес на БКП в окръжната партийна организация започва разговор на тема „Техническият прогрес — съдба, дело и отговорност на всеки комунист, на всяка партийна организация". Извършихме разяснителна и подготвителна работа, приет е график за атестатите и отчетите. Всеки месец в партийните групи и събрания на първичната организация ще се отчитат по 3—4 комунисти. Вярваме, че тази инициатива на окръжния комитет на БКП ще допринесе за по-нататъшното издигане на авангардната роля на комунистите.

Вярно е, че във всекидневната си работа някои комунисти грешат, допускат да стават обект на критика. Първи в такива случаи се намесват партийните групи, а когато се налага, отношение взимат бюрото и първичната организация.

КОЛЕКТИВНОСТ И ЛИЧНА ОТГОВОРНОСТ

В. Златева: — От преустройството в стила на партийното бюро в много голяма степен зависи преустройството в цялостната дейност на първичната организация. При нас като база за по-голяма ефективност в работата ни стои **основният принцип на партийно ръководство — колективността.** Специфичните условия, при които действува пъричната организация, и многообразието от проблеми, които решава, от само себе си изискват всички членове на бюрото активно да участвуват в изучаването на задачите, предстоящи за решаване.

За да издигнем личната отговорност на всеки, внимателно и правилно разпределяме задълженията помежду си. Това е отговорен момент, при който спазваме някои обективни дадености. Съобразяваме

Digitized by Google

се с разностранния характер на труда в селото, с разпределението на комунистите в отделните сектори, със състоянието и авторитета на масовите организации. Имаме предвид и знанията, опита и зрелостта на отделните членове на бюрото. Най-важното във всекидневната ни работа са връзките с хората. Това не е случайно. Неведнъж практиката ни е показвала, че успехът е траен, когато трудещите се са убедени в правотата и необходимостта от това, което вършат, когато имат пред себе си добрия пример.

Г. Янков: — Според мен нашето партийно бюро работи колективно. Разбира се, между нас са възниквали и спорове, понякога дори доста разгорещени, но никога не сме забравяли думите на мъдреца, че **в спора се ражда истината**. Всеки от членовете на бюрото изразява спокойно становището си, без да се страхува от каквото и да било. Най-важното обаче е другото: когато се вземе решение, да се изпълнява като закон от всички.

С. Иванова: — Бюрото ни се състои от 7 членове. Редовно свикваме заседания. Всеки споделя мнения, предлага, критикува. Решенията се вземат единодушно и се изпълняват от всички.

Членовете на бюрото участвуват в работата на партийните групи, в единния политически ден, в оперативките и съвещанията и т. н. По този начин редовно получават информация по всички въпроси, които предстоят да се решават от първичната организация и трудовия колектив. Всички ми помагат в организацията за изпълнение на решенията. Ето защо считам, че нашето бюро е действително колективен, оперативен, работен орган.

В. Златева: — Понякога върху плещите на секретаря падат повече от задачите, защото хората от селото са свикнали за всичко да търсят него. Така се стига и до занимаването му с несвойствени задачи. Нашата цел е в бъдеще да канализираме нещата така, че населението да знае към кого какви въпроси да отправя и партийното бюро да не се захваща с маловажни, нехарактерни за него неща, т. е. да не дублира дейността на стопанското ръководство и кметството.

На нашето партийно бюро още много не му достига в работата с кадрите. Предстои ни да привлечем повече млади хора в обществените и масовите организации. Стремим се правилно да оценяваме приноса на творчески мислещите безпартийни, да превръщаме първичната организация в тяхна опора, в естествена среда, в която те да споделят своите идеи, да спорят, да осъществяват идеите си в интерес на колектива.

С. Иванова: — Във всекидневната работа секретарят има възможност да контактува с отделните членове на бюрото, да взима тяхното мнение по различни текущи въпроси. Всеки от тях е поел задълженията си. Например заместник-секретарят по идеологическите въпроси изцяло организира партийната учебна година, редовното провеждане на единните политически дни... Независимо от това, че всички оказват ценна помощ на секретаря в изпълнението на задачите, като цяло отговорността, координацията между бюрото и стопанското ръководство, връзките с висшестоящите партийни органи, работата с Комсомола и още много други задачи си остават за него.

Г. Янков: — За това кой носи най-големия товар, нещата са ясни — секретарят е задължен от тези, които са го избрали, да се захваща с най-тежкото, колкото и трудно да му е понякога.

В партийното бюро няма щатни длъжности, наред със служебните си задължения вършим и политическа, организаторска, възпитателна работа. Важното в случая е уменето **правилно да се разпределят задачите между всички членове на бюрото**, често да се подсещат за изпълнението на една или друга задача и да се търси отговорност

Digitized by Google

с подходящ тон и на подходящо място за несвършена работа, като никога не се забравя, че сме другари единомишленици, че по нас се равняват другите.

КОНТРОЛ — ДЕЙСТВЕН, РЕЗУЛТАТЕН

С. Иванова: — Като оценяваме огромното значение на партийния контрол за изпълнение решенията на Тринадесетия конгрес на БКП, непрекъснато работим за неговото усъвършенствуване и за повишаване на ефективността му. **На първо място поставяме партийното събрание като висш ръководен орган,** в което е съсредоточена цялата партийна власт на организацията, в това число и контролът. Пред него по различни въпроси стопанското ръководство се отчита. Стараем се вярно и критично да оценяваме работата му. С решенията, които взимаме, целим навреме да се отстраняват допускани грешки и слабости. За примери ще посоча две поредни събрания на първичната организация през тази година. През юли на открито партийно събрание разглеждахме и приехме графика за основния ремонт. Реши се след приключването му отново в събрание да се отчете извършената работа. През август заместник-директорът по производствено-техническите въпроси докладва пред първичната организация в присъствието на хората от спомагателните служби за готовността на завода да започне преработването на ябълките. Първичната организация даде оценка, че е извършена огромна работа, но на някои места ремонтът не бе доведен докрай, някои от машините показваха дефекти. Взеха се бързи мерки да се отстранят посочените слабости. В резултат на всичко това тази година кампанията протече ритмично с високи дневни преработки и високо качество на продукцията.

В. Златева: — Как ние подхождаме към партийния контрол?

На него гледаме като на много важен фактор за подобряване на цялостната политическа, организаторска и възпитателна работа. **Критерии за оценка на ефективността на контролната дейност** са положителните изменения, които настъпват за най-пълното реализиране на партийната политика и икономическата стратегия. Преди всичко чрез контрола се намесваме навреме да предотвратим слабостите и да оказваме помощ. Напоследък организираме масова контролна дейност чрез комисиите за народен контрол. В тях вземат участие и безпартийни.

Утвърден стил на бюрото е да изисква отчети от стопанското ръководство, Отечествения фронт, Комсомола, да оценява работата им, да дава препоръки за нейното подобряване. Същественото в случая е навреме и обективно да се долавят симптомите на слабостите и пропуските, с конкретни организационни мерки да се изпреварва приемането на погрешни решения. Сърцевината на нашата политическа работа в системата на контрола и проверката на изпълнението е да се поддържа директна, постоянна връзка с комунистите, с трудовите хора.

Разбира се, наред с положителното допускаме и слабости при използването на уставното право на контрол. Предстои ни да преодолеем кампанийния му характер и да даваме по-широка гласност на резултатите. Това означава да обогатяваме подхода на бюрото и първичната организация към него. Понякога той е твърде еднообразен и малко ефективен. Същевременно трябва да сме наясно, че колкото и навременен и системен да е партийният контрол, не може непрекъснато да се осъществява над дейността на ръководствата и комунистите. Те трябва да действуват и самостоятелно, гласувано им е партийно доверие и следва да умеят да се самоконтролират...

Digitized by Google

Г. Янков: — Кое е предмет на партийния контрол при нас? Преди всичко — изпълнението на строителната програма. За съжаление положението не е добро. Причините за неизпълнението на плана са много: нереално ценообразуване, възлагане на малки нерентабилни обекти, износени основни средства, липса на материали и работна ръка, неизползвани докрай вътрешни резерви и пр. В крайна сметка получава се така, че нямаме интерес да строим много, защото колкото повече строим, толкова повече губим. Но ние, строителите, сме упорити хора, с голяма настойчивост поставяме въпросите пред нашите висшестоящи организации, пред Столичния народен съвет, пред Комитета по цените, пред районния комитет на БКП и районния народен съвет.

С. Иванова: — Пред партийното бюро се отчитат началници на цехове, служби, отдели. С нашите оценки, препоръки и решения съдействуваме те да подобряват работата си, да се убедят, че задачите, поставени от първичната организация, трябва да се изпълняват. Особено внимание обръщаме на работата им с хората и на решаването на социалните въпроси.

Нашите стопански ръководители — комунисти и безпартийни, идват на партийни събрания и заседания на бюрото с уважение и добре подготвени, търсят помощта и съдействието ни, чувствуват организацията като своя, опират се на комунистите при изпълнението на решенията. Партийното бюро винаги се е придържало към правилото да не изземва функциите, да не измества стопанското ръководство. Всеки месец на единния политически ден заводското ръководство се среща с колектива по различни въпроси, отговаря на критичните бележки и предложенията, което по същество е отчет пред трудовия колектив.

Г. Янков: — При нас нещата с директора на управлението Ненко Ненов са поставени на принципна, честна, другарска основа. Той е ръководител с богат професионален и партиен опит, бил е секретар на районен комитет на БКП, работил е в градския комитет на партията в София. На тримесечие отчита пред колектива изпълнението на строителната програма и на други задачи. Да си призная, много пъти ми е помагал при решаването на заплетени случаи, защото аз не съм инженер. Но това не означава, че между нас не е имало спорове. Дискутирали сме много пъти и сигурно е, че това ще става и занапред.

С. Иванова: — Усъвършенстването на партийния контрол над дейността на стопанското ръководство е сложен процес, който изисква висока политическа отговорност, висока компетентност и усет към новото. Затова смятаме и в тази област да подобряваме работата си.

РЪКОВОДСТВО — НЕПОСРЕДСТВЕНО, ЕФЕКТИВНО

В. Златева: — В дейността на ръководния партиен орган се концентрира цялата информация за състоянието на първичната организация, на отделните колективи, за взаимовръзките и възникващите проблеми между тях, за всекидневните и бъдещите задачи. Оттук и възможността компетентно, качествено да осъществява своето политическо ръководство. Нашият секретар като член на партийния комитет информира първичната организация за предстоящите задачи. Струва ми се, че ни е необходимо още по-близко, по-конкретно ръководство. Невинаги уменията и силите на партийния комитет са достатъчни да огледа всички наболели и нерешени проблеми в отделните организации. Засега той отделя по-големи грижи и внимание на стопанските въпроси, свързани с животновъдството и полевъдството, с текучеството на кадрите в животновъдно-фуражната бригада, с битовите им условия. Та-

Digitized by Google

ка някои проблеми, поставени от първичната партийна организация се изплъзват от погледа му и ние сами търсим решение.

Г. Янков: — Нашата първична организация е на отчет към районния комитет на БКП „Девети септември" — София. Той отблизо следи работата ни. Връзката ни с инструктора на комитета Чавдар Пенков е всекидневна. За мен той е високоерудиран другар, създава условия да се мисли и творчески да се подхожда към изпълнението на задачите.

С. Иванова: — Така е и при нас, първичната организация е на пряк отчет към районния комитет на БКП в квартал „Райко Даскалово" — Перник. Близостта на комитета позволява непосредствено да се виждат проблемите, трудностите, грешките, а оттук и възможността да се оказва навременна помощ, да се осъществява ефективно ръководство.

Г. Янков: — Характерът на нашата дейност е такъв, организацията, структурата е такава, че е дошъл моментът да се усъвършенстват хоризонталните ни връзки. Четирите партийни организации в поделенията на строително-монтажното управление са на отчет в общините из окръзите. Те оттам получават задачите си, които в много случаи са от местно значение. Ръководните им органи понякога си превишават правата и без да се съобразяват, че управлението работи по план, че материалите и хората са предвидени за определени обекти, които трябва да се завършат в даден срок, че строим на територията на цялата страна, а не само на един окръг или община, им възлагат задачи, с които се изпада в противоречие с интересите на управлението.

В. Златева: — Най-често представителите на комитета се срещат и разговарят само със секретаря на първичната организация. Това говори за ограничаване на връзките с останалите членове на партийното бюро, за съжаление дори и тогава, когато става дума за конкретен въпрос, по който най-компетентен е отговорникът в бюрото за него.

С. Иванова: — При нас функциите на бюрото и първичната организация досега никой не е изземвал. Задачите ни се възлагат навреме, отчитаме се редовно пред бюрото на районния комитет, запознати сме с всички негови и на комитета решения. Дейността ни се регламентира дотолкова, доколкото да се изпълняват задачите, поставени от общинския, окръжния и Централния комитет на БКП.

В. Златева: — Смятам, че за първичната организация основното трябва да бъде самодейността. Тя има да решава на основата на партийната политика толкова много проблеми в колектива, че всяко излишно регламентиране би ѝ пречило да си върши работата. В това отношение осезателно чувствуваме подкрепата на партийния комитет да издигнем на по-високо равнище нашите събрания, като ни помага да актуализираме съдържанието на вътрешнопартийния живот, да не допускаме технократизъм, да не оприличаваме нашите партийни събрания на производствени съвещания.

Материала подготви Йордан ХАДЖИЕВ

Digitized by Google

МАСОВИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ ПОД ЗНАКА НА ПРЕУСТРОЙСТВОТО

Как увеличаваме приноса на масовите организации в решаването на общите за всички конгресни задачи и особено за разгръщане на научно-техническата революция и на социалистическото самоуправление? Как по-добре да насочваме и координираме техните усилия? По какъв начин да усъвършенствуваме партийната помощ и контрол за действителното им утвърждаване като обществени гаранти? Търсенето на верни отговори на тези въпроси бе целта на беседата на представителя на сп. „Партиен живот" Георги СЪЙКОВ с партийни и обществени дейци от район „Възраждане" — Варна: Здравко ДИМИТРОВ — секретар на районния комитет на БКП, Слави СИМЕОНОВ — председател на районния комитет на Отечествения фронт, Георги ТРИФОНОВ — председател на районния съвет на професионалните съюзи, и Христослав ХРИСТОВ — първи секретар на районния комитет на ДКМС.

Кратка характеристика на район „Възраждане" — Варна: 74 хил. жители, 31 предприятия с годишен обем на промишлена продукция от 367 млн. лв., 4600 комунисти, обединени в 119 първични партийни организации. Броят на комсомолците е 9800, а на профсъюзните членове — 21 700. В организациите на Отечествения фронт са обхванати 33 100 души.

Г. Съйков: — Понятието „преустройство" не е ново за масовите организации. Вече няколко години те усъвършенствуват своята дейност, като се стремят да изпълнят партийната поръка и да се утвърждават като обществени гаранти при провеждане на икономическата и социалната политика на партията.

Тринадесетият конгрес на БКП постави отговорната задача за формиране на нов икономически, политически и идеологически климат, под благоприятното влияние на който да се разгърнат творчеството и инициативата на трудещите се за осъществяване на качествено нов растеж на икономиката и на другите обществени сфери. Новата обстановка изисква съществено усъвършенствуване на всички звена на социалното управление, включително и на масовите организации. Това означава, от една страна, да се усъвършенствува дейността на всяка масова организация поотделно, а от друга, да се усъвършенствува общият механизъм на ръководния процес, като се подобрява координацията на дейността на всички звена.

Следователно целта и смисълът на преустройството следва да търсим в засилване ролята, отговорностите и приноса на масовите организации в решаването на новите задачи. Разбира се, това са, така да се каже, общите, глобалните постановки. **Др. Димитров, как те се възприемат и осъзнават от кадрите и дейците на район „Възраждане" — Варна? Кое според Вас поражда необходимостта от усъвършенствуване на партийното ръководство на масовите организации?**

З. Димитров: — Районният комитет на БКП в район „Възраждане" се отнася с повишено внимание и грижа към въпросите, свързани с издигане равнището на работата на масовите организации и усъвършенствуване на партийното ръководство. Причините са много, но основните са две:

Първо, това са големите и отговорни задачи, които Тринадесетият партиен конгрес постави на обществените организации. Принципно новите подходи в разработването и провеждането на научно-техническата политика, утвърдени от Февруарския (1985 г.) и Януарския (1986 г.)

Digitized by Google

пленум на ЦК на БКП, станали основа за подготовката и провеждането на Тринадесетия конгрес на БКП, определиха нови, още по-отговорни задачи за професионалните съюзи, Отечествения фронт и Комсомола.

Ролята им на обществени гаранти за прилагането на икономическия подход, за по-широкото участие на трудещите се в управлението на стопанската дейност и в сферата на бита и обслужването и за ефективна реализация на младото поколение предопределят необходимостта от усъвършенстване и на партийното им ръководство.

Второ, това са структурата и спецификата на района. От една страна, наличието на мощни комбинати, в които се произвежда повече от 30 на сто от промишлената продукция на община Варна (някои от тях имат и общонационално значение — комбината за радионавигационна апаратура „Черно море", комбината за дизелови двигатели „В. Коларов", стопанския комбинат за домакински електроуреди „Елпром", машиностроителния завод „Метал"). Те са и главната територия за ускорено внедряване на научно-техническия прогрес в икономиката на района. От друга страна, 84 на сто от населението живее в новоизградени жилищни микрорайони, като голяма част от тях са населени през последните пет години. Обхващането и включването на това население в решаването на проблемите на бита и обслужването, на цялостното естетизиране на жизнената среда и опазването на обществения ред по местоживеене е невъзможно без активното участие на Отечествения фронт и на другите масови организации с присъщите им специфични форми и средства за работа.

Г. Съйков: — Сега най-важната задача на всички органи на социално управление е да съдействуват за пълноценна изява на потенциалните възможности на човешкия фактор за

УЧАСТИЕ В РАЗГРЪЩАНЕТО НА НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКАТА РЕВОЛЮЦИЯ

А масовите организации обхващат най-широките слоеве на трудещите се, те са най-близо до тях. Това повишава отговорността им за реализиране на конгресната повеля в сферата на техните компетенции и функции на важни звена в политическата система на социалистическото общество. Масовите организации имат в организационните си „арсенали" свои специфични форми и средства за въздействие, по-голямата част от които се основават на непосредствената, близката работа с хората, с отделния човек. Заедно с това сложните проблеми на научно-техническия прогрес и внедряването на неговите постижения в практиката дават широко поле за прилагане на нови форми и средства, за реализиране на нови, интересни и ефективни инициативи, за създаване на подходяща атмосфера и нагласа за активно и творческо участие на всички трудещи се.

С. Симеонов: — Средата по местоживеене има изключително значение за израстването и формирането на гражданите на социалистическото общество. Идейновъзпитателната дейност на комитетите и организациите на **Отечествения фронт** като неотменна част от тази среда играе важна роля за създаване на атмосфера за разгръщане на научно-техническата революция. Тя започва още със създаването на площадки за игра на децата от най-ранна възраст, с организирания летен отдих на учениците. Монтирането на електронни игри в клубовете на обществените организации в кварталите, ръководството на игрите на децата от подходящи специалисти създават условия за приобщаване на подрастващите към техниката и електрониката, повишават тяхната любознателност. Сформират се и групи по интереси. Заниманията се провеждат в клубовете на низовите организации под ръко-

Digitized by Google

водството на висококвалифицирани специалисти от квартала или от стопанската организация, с която отечественофронтовската организация има договор за сътрудничество.

Пропагандирането на научно-техническите постижения по местоживеене става в организираните форми на масовополитическа просвета в кварталните организации на Отечествения фронт чрез лекции и беседи. По-големи възможности за популяризиране постиженията на научно-техническия прогрес пред повече хора разкрива съвместната работа на кварталните организации с колективите на заводите, с които имат договор за сътрудничество. Вечерите на първенците в труда и учението, срещите с изтъкнати производственици, рационализатори и изобретатели, със специалисти от предприятието (особено когато те живеят в квартала), отчитането на постиженията на трудовия колектив пред обществеността допринасят хората да се запознаят с постиженията на техните съседи и съкварталци. Общественото признание, което получават носителите на най-добрите добродетели в труда, стимулира и други към такава дейност и поведение. Възпитателна роля играе поставянето в кварталните клубове портретите на най-добре изявилите се в труда и учението от завода и училището, а също и направата на алеи на първенците, което при нас все още не е станало масова практика.

Г. Трифонов: — Мащабността на провежданата реконструкция и модернизация в заводите и разкриването на редица нови предприятия за наукоемка продукция поставят качествено нови изисквания към знанията и умението на представителите на работническата класа. Независимо от постъплението на млади специалисти, от активизирането и разширяването на всички форми за подготовка и преподготовка на кадрите редица професии с особено важно значение за икономиката на района на този етап остават дефицитни.

Като съзнаваме отговорността на **профсъюзите** за участие на трудещите се в издигането на техническото равнище на производството, ние подлагаме на преоценка досегашната си работа. В профгрупите и в първичните профсъюзни организации без профгрупи се провежда заключителният етап на прегледа по проблемите на качеството. По същество се оценяват активността и приносът на всеки работник, специалист и ръководител за подобряване техническото равнище и качеството на производството. Обсъждат се перспективите за развитие и творческо израстване и реализиране на всяка личност. Поставят се поръчения на наставници и обучавани.

В условията на утвърждаване на трудовия колектив като стопанин на социалистическата собственост социалистическото съревнование придобива все по-действен характер. Творчеството на трудовите хора се насочва изцяло към проблемите за ускорено внедряване на постиженията на научно-техническия прогрес. В личните и колективните творчески планове се включват конкретни цели и задачи, свързани с внедряването на нови изделия, техника и технологии, икономия на материали и трудови ресурси.

Стремежът на профкомитетите и профорганизациите е чрез всестранна и пълна подкрепа на носителите на новото да се създават условия за масово участие на трудещите се в социалистическото съревнование. Търсят се оптимални форми и средства за популяризиране опита на най-добрите. Оформят се критериите за оценяване и съпоставяне на крайните резултати. Особено внимание се отделя на отчитането на личния принос на членовете на първичния колектив.

Наличието на значителен научен потенциал на територията на района и града дава възможност да се съчетават знанията на научните работници с практическите нужди на производството. Девет наши

Digitized by Google

предприятия сключиха договори за съвместно изпълнение на насрещните планове с научни институти. Създадоха се първите програмни колективи за внедряване на принципно нови технологии и технически решения. Изградени са и 34 бригади за ускорено внедряване. Същевременно в редица първични колективи и обслужващи ги научни и внедрителски звена се приемат съвместни насрещни планове за разработка и внедряване на новостите и съвместно решаване на проблемите.

Х. Христов: — Отговорните задачи, които ни постави Тринадесетият конгрес на БКП, изискват от нас нов подход и организация на работата с младите специалисти и научните работници. Използваните форми за активното им включване в решаване въпросите на научно-техническия прогрес не отговарят на повишените изисквания. Много комсомолски комитети засега се задоволяват само с регистрирането на постъпилите рационализаторски предложения, авангардни разработки и технологии от младите хора. В тази връзка нарастват отговорностите на **комсомолските комитети и организации** за превръщането им в гаранти за разработката и внедряването на новото. Тук понятието „комсомолско шефство" придобива по-широк смисъл и се изразява не само в гарантиране на крайния продукт, а в подобряване качеството и количеството на вложения труд. Стремежът е с комсомолски форми да стимулираме творчеството и да формираме инженерно мислене у младежите.

Комсомолските комитети имат широко поле за действие и в борбата със среднячеството при инженерните кадри. Много често у младите специалисти не е налице желанието за творчество и борба за внедряване на новото. Ниските материални стимули на младите научни работници и някои бюрократични особености при внедряване на нови разработки и рационализаторски предложения водят до примиренчество и липса на желание за развитие при някои млади специалисти. Тук ще разчитаме на една по-действена морална и материална подкрепа, дори и на финансирането на някои рискови разработки.

Г. Съйков: — Разгръщането на творческата активност на трудещите се за развитие на научно-техническия прогрес и за внедряване на неговите постижения в практиката е неразривно свързано с изпълнението на другата важна задача, поставена от Тринадесетия партиен конгрес — да се разширява и обогатява социалистическият демократизъм. Превръщането на трудещите се от обект в субект на управлението, преходът от „власт в името на народа" към власт чрез самия народ води до необходимостта да се издигат ролята и отговорностите на масовите организации като звена на политическата система, да се увеличава техният

ПРИНОС В ОБОГАТЯВАНЕ НА СОЦИАЛИСТИЧЕСКОТО САМОУПРАВЛЕНИЕ

Ясно е, че измеренията на преустройството в дейността на масовите организации и тяхното утвърждаване като обществени гаранти преди всичко ще търсим в повишаването на техните отговорности за разгръщане и обогатяване на формите и средствата на социалистическото самоуправление, за възпитание и организиране на трудещите се за съзнателно и активно участие в него.

С. Симеонов: — С цел да се усъвършенствува управлението на жилищните комплекси в района ние изградихме държавно-обществени съвети, в чийто състав влизат: народните съветници, представители на кварталната партийна организация, на дружбите на БЗНС, на комитетите на Отечествения фронт и ДКМС, на центровете за възпитателна работа и други. Дейността на съвета е насочена към: спазване

Digitized by Google

на обществения ред; проучване на общественото мнение, като сигналите и предложенията на гражданите се поставят на вниманието на районния народен съвет за вземане на оптимални решения; осъществяване на действен обществен контрол особено по обслужването на населението по местоживеене в социалната област; активно участие при обсъждане плановете за социалното развитие на комплекса и на поръченията на избирателите.

Като отчитаме голямото значение и необходимост от единомислие и единодействие за развитието на териториалните единици по пътя на самоуправлението, в района се практикуват така наречените разширени съвещания. Те се провеждат от кварталните комитети на Отечествения фронт под ръководството на първичните партийни организации в началото на всеки месец. В съвещанията участвуват: съставите на кварталните комитети, председателите и членовете на ръководствата на низовите организации на Отечествения фронт, представители на комисиите по хигиената, бита и обществения ред, на центровете за възпитателна работа и другарските съдилища, на Съюза на българските автомобилисти, на Червения кръст и МВР, на комисиите по безопасност на движението, ръководители на стопански организации, интегрирани с квартала, представители на училището и др. Присъствуват и окръжните, общинските и районните съветници.

На заседанието кварталният комитет отчита изпълнението на задачите, поставя нови и съгласува усилията на всички организации съобразно сферите на тяхната дейност. Народните съветници приемат от актива предложенията на избирателите и се отчитат по дадените им през предишния месец поръчения. Тук те получават и поръчения за отправянето на питания на сесии на съответния народен съвет.

Разширените заседания играят голяма роля за формирането на единство на общественото мнение и развива чувството за отговорност и пълноценно участие на всички организации за решаване на проблемите от разностранния живот на квартала.

Г. Трифонов: — С новия Кодекс на труда на професионалните съюзи се възлага да организират самоуправлението на трудовите колективи. Ето защо веднага след неговото публикуване ние се заехме да подготвим трудещите се и новоизбраните органи за самоуправление. Да създадем в тях нагласа за пълно прилагане на правата и стриктно спазване на определените им задължения, да ги научим бързо да реагират, умело да управляват предприятието и да се самоуправляват. Стремим се да изградим у тях самочувствието на истински стопани и творци, действително овластени да се самоуправляват.

Профсъюзните организации във всички предприятия осъществяват свои мерки за безконфликтно преминаване към самоуправление. При това внимателно се следи да не се допусне прекъсване на трудовия процес и снижаване темповете на интензификация на икономиката. Задачата е отговорна и изисква цялостната подготовка на колективите и предприятията за работа през следващата година да завърши до края на настоящата. Това може да стане само с общите усилия на профсъюзните и стопанските ръководства и с активното участие на останалите масови организации. Нужно е още през първите дни на следващата година да се почувствуват предимствата на самоуправлението, изразени във висока организираност и високи трудови резултати.

Особено внимание отделяме на по-нататъшното развитие и утвърждаване на инициативите на варненските трудещи се: на колектива на комбината за дизелови двигатели „В. Коларов“: „Профсъюзната организация — обществен гарант за социалистическо стопанисване“; на Комбината за домакински електроуреди: „Всяко изделие — с удвоена

Digitized by Google

гаранция", инициативите „Територия с гарантирано качество" и „Прирастът на продукцията — с икономисани материали". Досегашният опит потвърждава изключителното им значение за привличане на трудещите се към организацията и управлението на производството, за повишаване на тяхната активност и качеството на труда им.

Сега провеждаме отчетно-изборната кампания в профсъюзната организация. Привеждаме нейната структура в съответствие със структурата на самоуправляващите се организации с цел да създадем условия за пълноценна реализация на организаторската функция на профсъюзите. Прецизно подбираме ръководствата на профсъюзните организации и профгрупите. Гласуваме доверие на активисти с изявени личностни, политически и делови качества, които умеят да организират колектива и да отстояват неговите права и интереси.

Ролята на организатор на самоуправлението и реализацията на правата и задълженията на трудовите колективи поставя високи изисквания към самите профсъюзни органи и организации. Затова насочваме вниманието си преди всичко към овладяване и творческо прилагане на формите и средствата за профсъюзно въздействие. Внимателно изучаваме задачите, които стоят пред трудовите колективи, техните възможности и скрити резерви, условията, при които ще се решават тези задачи. Създаваме нагласа в колективите решаването на проблемите, които ще възникват в хода на работата, да става оперативно, с отговорност и деловитост. Към управлението искаме да привлечем не мнозинството, а всички трудещи се.

Сериозен проблем пред нас е отстояването на правата на колектива свободно сам да решава въпросите си, да бъде предпазен от принудително приемане на нереални задължения. Срещу неправомерното вмешателство и опекунство от страна на неносещите отговорност за изпълнението на поставените задачи ние ще оказваме всестранна подкрепа на колективите. Убедени сме, че от подхода на профсъюзната организация към тези проблеми в изключително висока степен се предопределя възможността или невъзможността да се изземват функции от колективите. Ето защо отделяме толкова голямо внимание на основното познаване на правата и задълженията както от всеки трудов човек и колектив, така и от профсъюзните органи на всички равнища.

Не по-малка опасност за самоуправлението представляват потребителските настроения. Някои са запазили за себе си правото на вечно критикуващи и недоволни от това, което получават, без обаче да съпоставят претенциите с приноса си. Не е изключено под тяхно влияние отделни колективи да поведат безпринципна борба за облагодетелствуване при съставяне на колективните трудови договори. Смятаме, че с усилията на всички заинтересовани органи и организации можем да предотвратим внасянето на деформации в приложението на трудовото законодателство. Трудовите колективи от района съзнават голямото доверие, което им е гласувано, и ще съумеят да създадат атмосфера на взискателност, дисциплина и отговорност, така необходими за успешното самоуправление.

Х. Христов: — Утвърждаването на демократичното начало в управлението поставя пред комсомолските комитети и организации задачите за по-настъпателна работа по преодоляване на някои негативни явления в подготовката на учениците и младите работници за по-активното включване в социалистическото самоуправление.

Досегашните форми на организиране на дни на самоуправление в училищата се оказаха ефективни, но чрез тях невинаги се насаждат трайни навици и отговорности. Стремежът на комсомолските комитети, съгласувано с партийните и педагогическите ръководства, е да се дадат

Digitized by Google

възможности на учениците да поемат самоуправлението по даден проблем. Паралелно с това усилията са насочени и към усъвършенстване на формите му. Издигането на авторитета на комсомолското дружество е важна предпоставка за отстояване на позициите на младите хора и за утвърждаването на верни и високи критерии при осъществяване на самоуправлението. В това отношение например невинаги комсомолските събрания за летните бригади на учащата се младеж са на нужната висота, поради което се освобождават от участие голям брой ученици. Невинаги се издигат кандидатурите на най-подходящите активисти за членове на бригадните и стопанските съвети. Понякога се допуска и голяма доза формализъм при разглеждане и утвърждаване тематичните планове на клубовете за ТНТМ.

Ще продължи дейността на комсомолските комитети за формиране на авторитетно младежко присъствие в органите на самоуправление.

Г. Съйков: — Гаранция за успешното изпълнение на задачите и отговорностите от масовите организации и за утвърждаването им като обществени гаранти е осъществяването на качествено преустройство на партийно-организационната работа и преди всичко

УСЪВЪРШЕНСТВУВАНЕ НА ПАРТИЙНОТО РЪКОВОДСТВО

Много са съвременните измерения, формите и средствата на ръководството на масовите организации от страна на партийните комитети и организации. Но особено важно е да се постигне правилно насочване на тяхната дейност и координиране на усилията им в изпълнението на конгресните цели и задачи чрез усъвършенстване на партийните решения, отнасящи се до масовите организации. Ето защо сега са особено актуали въпросите: **Как ще постигаме по-високо политическо равнище на тези решения? По какъв начин ще се преодолее допусканото формално пренасяне на постановките, съдържащи се в решенията на висшестоящите органи, вместо те творчески да се конкретизират съобразно особеностите и ресурсите на всяка масова организация? Как ще се освободим от дребнотемието и недостатъчната перспективност в решенията?**

З. Димитров: — За подобряване на стила и методите на работа бюрото и апаратът на районния комитет на БКП отделят по-голямо внимание на подготовката и контрола по изпълнението на решенията за масовите организации. Сега по-често си задаваме въпроса дали чрез партийните решения осъществяваме политическо ръководство на масовите организации и доколко успяваме да създадем условия за разгръщане на творчеството и инициативата в тях. Тук искам да направя едно отклонение. Вече втора година изпълнението на всички решения на окръжния и общинския комитет на партията, които се отнасят до нас, а също и тези на бюрото на районния комитет на БКП се контролира с помощта на електронноизчислителна машина още в хода на изпълнението. Задължение на секретаря по организационните въпроси е на всяко заседание на бюрото на районния комитет да докладва за изпълнението на решенията с изтичащ срок. Със завишаване на контрола по изпълнението на решенията успяхме да постигнем приемането на по-малко и по-добре формулирани решения, включително и за масовите организации.

Осъществяването на партийно ръководство на масовите организации чрез партийни решения не може да се разглежда откъснато от другите форми, от обсъждане дейността на масовите организации в партийния комитет. Анализирането на отделни конкретни проблеми или страни от работата на масовите организации, а не на цялостната им

Digitized by Google

дейност, предопределят по-голямата конкретност и актуалност на партийните решения.

Стремим се да не определяме точните форми и средства, чрез които ще се постигне набелязаната цел, което дава възможност за проява на повече творчество, за разгръщане на инициативата на съответната масова организация. Разбира се, тук съществува друга опасност, която във всекидневната ни дейност често се проявява. В много случаи районните ръководства на масовите организации чакат решенията на районния комитет, на неговото бюро или указания на седмичните оперативки, за да активизират дейността си в едно или друго направление. А на практика би трябвало да бъде точно обратното. Инициативите следва да идват от долу, самостоятелно или съвместно, да се генерират идеи, да се правят предложения, да се обсъждат или съгласуват с партийния орган. По този начин по-пълно ще се използват творческата енергия и големите възможности на обединените в масовите организации трудещи се. Това според нас е пътят за превръщане на масовите организации в действителни обществени гаранти в различни сфери на обществения живот.

Г. Съйков: — Наистина понякога липсва инициатива от страна на масовите организации. Но за подобно състояние определена отговорност имат и партийните органи и организации. Та нали това е една от най-важните задачи на партийното ръководство. Много са преградите пред изворите на инициативността и на творческата активност. Може би някои от тях са субективни, изкуствено поставени. Ето говорим за партийните решения на масовите организации. Те безспорно са нужни. Но не се ли уповаваме понякога прекалено много на тяхната сила и действеност? Не абсолютизираме ли директивните методи на ръководство? Струва ми се, че повече инициатива и творчество от масовите организации ще има, ако отидем при хората, при активистите, ако задълбочено и аргументирано ги убедим в необходимостта от изпълнението на дадена цел или задача, ако им подхвърлим ние някои идеи или положителен опит от другаде, ако се вслушаме в техните предложения и становища, ако ги запалим... Вярно е, че при прилагането на този подход ще загубим повече време и сили, отколкото да формулираме и изгладим един проект за решение, но ще е по-ефективно.

З. Димитров: — Въпросите, свързани с качественото преустройство на партийното ръководство на масовите организации, опират преди всичко до усъвършенстване на стила на работа на районния комитет на БКП, на неговото бюро, на партийните комитети и организации. За да преустроим стила си на работа в духа на конгресните изисквания, е необходимо по-отблизо да ръководим работата на масовите организации и на техните ръководни органи, да познаваме проблемите и кадрите в тях, по-често да контактуваме, да научим на това и партийните органи в предприятията, учебните заведения и кварталите.

В това направление полагаме усилия да усъвършенстваме партийното ръководство. На **първо място,** да привлечем в ръководствата на масовите организации подготвени и инициативни кадри, които умеят творчески да конкретизират задачите и със специфични форми и средства на работа да ги изпълняват. На **второ място,** чрез още по-действен и ефективен контрол да активизираме тяхната дейност. Особено внимание отделяме на самоотчета на кадрите в ръководните органи на масовите организации. Стремим се да участваме в заседанията на районните ръководства на масовите организации и пряко, на място да оказваме контрол и помощ.

Digitized by Google

...Ще посоча два проблема, по решаването на които районният комитет на БКП търси нови пътища за оказване на помощ на обществените организации. Остър проблем в новите квартали е как да се повишава ролята на отечественофронтовските организации в борбата с противообществените прояви. Освен отчетите, оценките и решенията, приемани на заседанията на бюрото на районния комитет на БКП, оказваме помощ и чрез кварталните първични партийни организации. Изискваме на повече комунисти да се възлагат поръчения за работа в центровете за възпитателна работа по местоживеене. Съвместно с районния комитет на Отечествения фронт търсим форми да стимулираме труда на тези активисти. Изискваме да се дава по-голяма гласност за отрицателните явления и за положителните промени.

Не е необходимо да обосноваваме нарастващата потребност от подобряване на условията и организацията на идейновъзпитателната работа през свободното време на младежта. По този въпрос все още държим отговорна само районната комсомолска организация. Без активната помощ и подкрепа на държавните, стопанските, профсъюзните и отечественофронтовските органи и организации тя не би могла да се справи. Затова търсим механизмите за повишаване ефективността на партийното ръководство на държавните и обществените органи и организации за решаване на този проблем чрез разграничаване на задълженията и осъществяване на координация и контрол от страна на партийния орган.

За разгръщане инициативата и творчеството на масовите организации е много важно да се създава обстановка на зачитане правата и отговорностите им. А в отделни случаи се натъкваме на първични партийни организации, които недостатъчно осъществяват уставното си право на политически контрол в предприятието или учреждението. По този начин те не съдействуват за издигане ролята и авторитета на профсъюзните органи. Има стопански ръководители, които невинаги търсят тяхното мнение, тяхната помощ в решаването на производствените задачи. А сега, в условията на научно-техническата революция и особено с влизането в сила на новия Кодекс на труда, отговорностите на профсъюзните органи и организации са изключително големи.

На този етап в големите наши комбинати и предприятия ускорено се извършва модернизация и реконструкция на производствените мощности, внедряват се качествено нови технологии. На дневен ред пред стопанските и профсъюзните органи и организации вече стоят задачите за спазване на технологичната дисциплина, за повишаване образованието и квалификацията на изпълнителските кадри и специалистите. Ако не съумеем с формите и средствата на политическия подход да вменим в дълг на профсъюзните органи тези задачи и ако стопанските ръководители не търсят тяхната помощ за решаването им, трудно ще постигнем желаното преустройство.

Г. Съйков: — Всичко това опира до още едно направление на усъвършенствуване на партийното ръководство на масовите организации — до стриктното спазване на ленинския принцип за разграничаване на функциите, до правилната координация на действията, до възлагането на задачи съобразно спецификата и особеностите на всяка една от тях.

З. Димитров: — За съжаление ние също допускаме в отделни случаи пряко вмешателство и изземване на функциите на масовите организации. В стремежа си да доведем докрай решаването на дадена партийна задача, някак си ни е по-лесно да дадем указания или пряко да участвуваме в изпълнението ѝ, отколкото да убедим, да намерим механизмите, с които да активизираме дейността на районния комитет

Digitized by Google

на Отечествения фронт, районния съвет на профсъюзите или на районния комитет на Комсомола.

Когато поставяме задачи на районните ръководства на масовите организации, невинаги се съобразяваме с техните особености и възможности. В подкрепа на това ще посоча един факт. Апаратът на районния съвет на профсъюзите и на районния комитет на Отечествения фронт по численост е почти еднакъв. Но докато в предприятията разполагаме с щатен профсъюзен актив, то председателите на кварталните комитети на Отечествения фронт са работници и служители, които след работно време, на обществени начала, изпълняват своите задължения. Ясно е, че времето за осмисляне, за конкретизиране на задачите и за създаване на организация за изпълнението им е различна. Различни са и възможностите на кадрите, което още повече изисква от партийните органи да прилагат диференциран подход.

Това са някои от проблемите на усъвършенстване на партийното ръководство на масовите организации, за да растат техните отговорности и принос в реализирането на целите и задачите на конгресната стратегия за ускорено социално-икономическо развитие. Те стоят на нашето внимание и ние търсим подходящи и ефективни пътища за тяхното решаване.

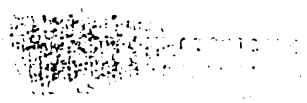

ОПИТ И ПРОБЛЕМИ

НАЧЕЛО НА ОБНОВИТЕЛНИТЕ ПРОЦЕСИ

Из опита на партийните организации в средните учебни заведения в столицата

За първичните партийни организации от софийските училища, за учителите-комунисти и целите педагогически колективи периодът след Тринадесетия конгрес на Българската комунистическа партия е време на активна мобилизация за изпълнение изискванията на утвърдената от конгреса партийна стратегия. Конкретното проявление на социалните изменения в условията на училището е неговото дълбоко качествено преустройство по посока на новите социални потребности — процес, започнал с Юлския пленум на ЦК на БКП от 1979 г. и получил нова ярка перспектива в конгресните предначертания. Подготовката на кадри, комунистически възпитани, способни да осъще-

Digitized by Google

ствяват научно-техническата революция и върху тази основа да ускоряват социално-икономическия и духовния напредък на страната — в това е същността на новата социална функция на училището.[1]

Ще бъдат ли днешните ученици готови за труд и живот в съответствие с тези изисквания, с висока степен на удовлетворение на обществените и личните си потребности — отговорът на този въпрос се залага отсега. В това е и голямата политическа и професионална отговорност на партийните организации в училище, на педагогическите колективи. В тях сега се извършва задълбочена и конкретна идеологическа и политико-организаторска работа, насочена към съотнасяне на постигнатото с проекциите и критериите на нашия възход в бъдещето, към извеждане и подемане на специфичните задачи, подходи и средства за претворяване на конгресните решения в конкретните условия на града, района, отделните учебни заведения. Тази работа започна още в дните на конгреса, продължи със следконгресните събрания на първичните партийни организации, учителските съвети. Съществен принос по посока на желаната пренастройка в колективите, за определяне на „тесните места" и ускорителите по пътя към новото, на механизмите за действителен революционен прелом в мисленето и действията даде общоградският единен политически ден „Всеки столичанин — със свой принос за изпълнение решенията на Тринадесетия партиен конгрес".

Проведеният в предконгресните месеци преглед на изявата на първичната партийна организация в столичните средни учебни заведения като политически ръководители на образователното преустройство в колективите, който сега продължава като преглед на тяхната работа за създаване на необходимите идеологически и организационно-политически предпоставки за подемане изпълнението на конгресните решения, дава основание за някои изводи с важно значение за по-нататъшната дейност.

От какви позиции звената от системата на средното образование в столицата пристъпват към изпълнение на новите задачи?

Политическият анализ дава основания за оптимистична, но и критична равносметка. Отрадно е, че дейците на просветното дело от столицата получиха едно високо призвание — знамето на трудовата слава и званието „Национален първенец в социалистическото съревнование за осмата петилетка" в областта на образованието. Първостепенен фактор за това е партийнополитическото ръководство, последователната линия на ГК и РК на БКП за превръщане на образователното дело във все по-голяма степен в дело на цялата градска партийна организация, на цялата столична общественост. Проблемите на образованието бяха предмет на обсъждане на два общоградски единни политически дни: за професионалната подготовка и реализацията на младежта във връзка с пленум на ГК на БКП за работата с младежта и Комсомола и по повод петгодишнината от Юлския пленум (1979 г.) на ЦК на БКП по проблемите на образованието. На същностни аспекти на образователното преустройство, изискващи активно привличане на научната мисъл и търсене на новаторски идеи и подходи за работа, бяха посветени поредица от проблемни обсъждания и научно-практически конференции. Това подкрепя извода, че учебните заведения се опират на значими резултати по пътя на своето преустройство, а партийните организации в тях — на натрупан полезен опит в неговото политическо ръководство. Налице са необходимите предпоставки, за да пристъпим организирано, политически

[1] Тезиси на Тринадесетия конгрес на БКП, Партиздат. С., 1986, с. 72.

Digitized by Google

зряло и с широка мащабност в замислите и действията към новите задачи.

Опитът показва и още нещо — в дейността на партийните организации в училище става все по-необходимо качеството борбеност. Защото преустройствените процеси в столичната образователна система се развиват настъпателно, но не безпроблемно. Както във всяко ново дело, и тук новото си пробива път с борба. Борба вътре в колектива — срещу традиционализма в мисленето, пасивната професионална позиция у част от учителството, срещу някои типични професионални деформации (съзнание за непогрешимост и болезнена чувствителност към критиката, понякога идеализиране на резултатите, затварянето им в рамките на ограничени, „школски" критерии). Определено е наложителна борба срещу нагласата „проблемите са извън нас", която се подхранва от сложния многофакторен характер и социалната обусловеност на възпитателния процес, от липсата на съвременна, ефективна система за контрол върху качеството на резултатите в педагогическия труд. Борба и срещу трудности, породени от действията (или бездействието) на външни по отношение на училището фактори. Това са преди всичко слабости, непоследователност и недостатъчен размах в действията на ръководно-контролните органи в системата на образованието — по отношение навременната и на съвременно равнище разработка и предоставяне на новата учебна документация, практическата разработка на основни идеи от Тезисите за развитие на образователното дело, научното, информационното, материално-техническото и кадровото осигуряване на новите дейности. Борба срещу прояви на консерватизъм в общественото мнение по някои от новите задачи на училището, срещу трудно овладяваната стихия на некомпетентно, непрофесионално вмесване в неговата работа. Сериозно минират позитивните усилия и онези родители (а между тях се срещат и комунисти, и ръководни кадри, и педагози), които приемат по принцип идеите на новото училище, но всячески се мъчат да заобиколят някои негови изисквания и правила по отношение на собствените си деца. Трудно измерими са нравствените деформации, които подобни прояви нанасят. Затова една твърда позиция да се вдига доста често бариерата на правилниците срещу натиска за изключения е повече от наложителна.

В духа на указанията на др. Тодор Живков София да дава тон да се утвърждава все повече като лаборатория за челен опит, ГК и РК на БКП, първичните партийни организации работят последователно за изграждане на новото софийско училище върху основите на активни творчески търсения, задълбочена научно-приложна и експериментална работа, търсене на нестандартни подходи, широка опора върху възможностите на цялата социално-икономическа и духовна сфера на града. Утвърждава се стил на все по-дълбоко вникване в диалектиката на преустройството, на неговите проблеми, противоречия и вътрешен заряд. Характерен елемент в политическото ръководство на обновителните процеси в софийското училище е съчетаването на комплексния подход, обхващащ всички основни направления от партийната концепция за развитие на образованието, с концентрация на силите на определени ударни участъци, основни звена от веригата, по думите на Ленин, които в дадения момент мултиплицират най-силен ефект върху цялата верига на процесите — там, където в най-висока степен се раждат кълновете и тенденциите на новото. Те са и главното поле, върху което се разгръщат и изявяват политическата инициатива и реализаторските способности на първичните партийни организации. Характерен пример за такъв ударен уча-

Digitized by Google

стък е дейността за привеждане на софийското училище в съзвучие с научно-техническия прогрес.

Известно е, че столичната образователна система пое ролята на първопроходец в едно от най-важните, с комплексно значение направления на влиянието на научно-техническата революция върху образованието — въвеждането и използването в него на електронноизчислителна техника (процес, наричан популярно електронизация). Главен двигател на този процес са партийната активност и инициатива, партийната взискателност и контрол, увличащият пример на комунистите. Дейността е програмирана на всички равнища. На градско равнище вече е изпълнена първата и сега се изпълнява втората — разгърната и амбициозна програма за електронизация на софийското училище с активното участие на Държавния комитет за изследвания и технологии и Министерството на народната просвета. Най-напред Ленински, а след това и останалите РК на БКП утвърдиха районни програми за работа в това направление. Първичните партийни организации създават съответната организация на училищно равнище — чрез свои мероприятия, партийни поръчения, проблемно-творчески групи. Особено последователно и резултатно в тази насока се работи в техникумите по електроника „В. И. Ленин", по енергетика „В. Пик", по електротехника и автоматика „С. М. Киров", по икономика „Ф. Енгелс", Образцовия техникум по механотехника, 8, 21, 30, 79 ЕСПУ, ЕСПУ по математика и информатика, Националната природо-математическа гимназия. Доказват своето място в този процес и междуучилищните центрове за трудово-политехническа подготовка. И още един активен двигател на процеса на електронизация в образованието трябва непременно да посочим. Това е съюзът на училището със звена и дейци от ВУЗ, научни институти, стопански организации, между педагози, инженери, програмисти, психолози. Това творческо сътрудничество е безусловно необходимо — то произтича от комплексния характер на проблемите, които се решават.

Процесът на електронизация се развива с бързи темпове. Пред компютъра застават всички възрасти — от средношколеца до чавдарчето и даже детето в детската градина (някои специалисти твърдят, че овладяването на компютъра е аналогично на плуването или на чуждите езици — колкото по-рано, толкова по-добре). Броят на персоналните компютри в софийските училища вече надхвърля две хиляди. Преминава се от работа с единични компютри към оборудване на компютърни класове в локална мрежа. На разположение на учениците са и седем учебни електронноизчислителни центъра. Така постепенно се създава компютърна среда, която благоприятствува нова нагласа и нов стил на педагогическа дейност.

Опитът показа обаче, че създаването на материално-техническата база, макар и труден, съвсем не е най-сложният проблем. Главното е нейното пълноценно използване. Столичните училища откликнаха на решението на Политбюро на ЦК на БКП от 18. X. 1984 г. с инициативата „Випуск 85 — с компютърна грамотност". С нейното изпълнение бяха положени основите на механизъм, при който всички ученици завършват средното си образование с придобити основни умения за работа с персонален компютър. Само през изтеклата година такъв курс преминаха около 30 000 ученици. Бързо и някак естествено се наложи тенденцията към придвижване на този процес към подолни възрастови групи. Създадени са условия след овладяване на началната грамотност желаещите да преминат в „по-горен клас". Сега около 15 000 ученици се занимават с програмиране и информатика. Активно е участието на учениците и учителите в създаването на учебни програмни продукти, както и привличането на най-добрите от тях

Digitized by Google

в смесени програмни колективи към ВУЗ, научни институти, изпълняват се и поръчки на стопански организации. Към Техникума по електроника и младежкото дружество „Авангард" е изградена програмна къща „Еврика". Професионална подготовка в областта на електрониката получават 1360 ученици. По инициатива на първичната партийна организация в Техникума по икономика се създава опит и за усвояване на уменията за работа с изчислителната техника като втора специалност. Постигнато е и още нещо твърде съществено — преустройва се мисленето, преодолява се първоначалната нагласа у мнозина, че става дума за ефектен изолиран експеримент.

С разширяване мащабите на електронизацията се създават благоприятни условия за засилване на пробива в насочването на подготовката на учениците и към другите стратегически направления на научно-техническия прогрес. След програмите за електронизация закономерно се появиха програми за развитие на интересите и подготовката на кадри в областта на биотехнологиите, роботиката и ГАПС, оптоелектронната и лазерната техника. Те са съобразени с главните направления за технологично превъоръжаване на столичната икономика. Започна подготовката по 11 нови професии и професионални специализации. Безспорно през деветата петилетка обновяването на професионалната номенклатура ще продължи, като успоредно с това се търсят практически решения за реализиране на принципите на общ технологичен базис, интегралност и адаптивност в подготовката.

Същевременно достигнатото равнище поражда нови трудности и противоречия, възникват сложни методологически, психолого-педагогически, дидактико-методически и практически проблеми. След началния и вероятно неизбежен етап на ентусиазъм процесът на електронизация и привеждане на училището към изискванията на научно-техническия прогрес навлиза във все по-дълбоки води, изисква все по-висок професионализъм. През деветата петилетка усилията ще бъдат насочени към по-пълно овладяване на универсалните възможности на електронноизчислителната техника, по-широкото ѝ включване в технологията на учебно-възпитателния процес и в структурата на професионалните умения на личността с цел комплексно възпитателно въздействие върху ученика, върху цялостната му настройка за участие в научно-техническата революция, извеждането на уменията за работа с електронноизчислителна техника до равнището на основа за нова технологична култура.

Същевременно все по-остро назрява потребността да се преминава от временни към постоянни решения на някои проблеми, които създават редица трудности и пречки за по-нататъшното разгръщане на процеса. Засега значителна част от дейността се развива в извънурочно време и се разчита на безкористната активност на ентусиасти, което създава напрежение и у ученици, и у учители. От мнозина педагози и специалисти например се споделя становището, че значителна част от обучението за работа с изчислителна техника на различните равнища може да се включи в редовните учебни програми по трудово-политехническа подготовка. С принципно значение е и въпросът за качествено нов подход към учебната документация, съобразен с изискванията на учебно-възпитателния процес и използване на компютри — в противен случай практиката с помощта на компютъра само да се илюстрират методически единици от учебника едва ли ще бъде изживяна.

Повишават се и изискванията към подготовката на педагогическите кадри, отреден е нов начин на нормативно уреждане на труда на онези от тях, които водят обучение с компютри, особено в усло-

Digitized by Google

вията на компютърен клас. Не е трайно решен и въпросът с опазването и поддръжката на електронноизчислителната техника в училищата. Само в 8 ЕСПУ например е монтирана техника на стойност над 200 000 лв. Един изчислителен център с толкова техника разполага по норматив с екип поне от 5 души за поддръжка, а в училищата такъв персонал не се предвижда и се търсят палиативни решения.

Ускореното развитие на научно-техническия прогрес изведе на преден план и задачата за изграждане на ефективна система за развитие и изява на творческия потенциал и индивидуалните интереси и способности на личността. Опитът на София съдържа успешни решения в това направление, получило силен тласък от идеите на движението „Знаме на мира". Особено ефективни се оказват интегрираните ученически формирования към ВУЗ, БАН, научни и културни институти, стопански организации. В града работят Университетска ученическа асоциация, Ученическа политехника към ВМЕИ „В. И. Ленин", ученическо химическо дружество и дружество „Млади биотехнолози" към ВХТИ, кръжоци и групи за свободноизбираема подготовка към институти и лаборатории на БАН. През деветата петилетка броят на подобни формирования ще се разширява и което е по-важно, ще се предявяват по-високи изисквания в тяхната работа. Но си даваме сметка, че колкото и да нараства техният обхват, периметърът им на действие е ограничен. Редовният учебно-възпитателен процес все още плаща значителна дан на инерцията учениците да се обучават по един осреднен модел или, образно казано, по конфекционни учебни планове, програми и методики, да се работи с всички, а не с всеки ученик. Затова в периода на изграждане на новото ЕСПУ са необходими, по мое дълбоко убеждение, действително революционни изменения по проблемите на диференциацията и индивидуализацията на учебно-възпитателния процес в духа на идеите на Людмила Живкова за развитие на вътрешните сили и генетичните заложби, на творческия потенциал на всяка личност. Например опитът на най-добрите софийски учители показва големите потенциални възможности на свободноизбираемата и факултативната подготовка. Но относителният дял на тези форми в учебния план е необосновано нисък, а и подходите и методиката при тяхното провеждане носят в твърде висока степен белезите на традиционното обучение. В тях най-успешно може да се залага принципът за интегралност в научното знание, не само да се допуска, но и да се стимулира широка гъвкавост в тяхната работа. По аналогичен начин стои и въпросът за качествено нов подход към организацията и съдържанието на извънкласната работа.

Обект на партийно внимание е също така задачата за постигане на оптимално единство между многостранността в развитието на личността и подготовката ѝ за реализация в конкретна професионална област като неин стожер. В нашите виждания това е въпрос с принципно значение в движението ни към генералната цел на българското образование. Засега често се допуска залитане или в едната, или в другата посока, което и в двата случая накърнява социалната зрелост на личността, степента на нейната практическа и нравствено-психологическа готовност за труд в съвременното производство. Затова чрез цялостния си подход към преустройството партийните организации утвърждават разбирането, че специализираната професионална подготовка е само върхът на пирамидата от личностни качества, легнал върху солиден фундамент от общообразователна, трудово-политехническа, икономическа, информационна, естетическа и физическа подготовка, от висока култура на труда, поведението и об-

Digitized by Google

щуването и развити морално-волеви качества, споени със здрави идейно-мирогледни устои. Тази сложна задача прави особено актуален въпроса за комплексния подход в учебно-възпитателната работа. Утвърден стил е работата на партийните организации по единни комплексни планове за комунистическо възпитание на учениците, чрез които се координират подходите и действията, залага се системност и последователност във възпитателните въздействия. Особено целенасочено в това отношение се работи в 9 ЕСПУ и 35 ЕСПУ. Но комплексният подход към формирането на личността не е овладян в цялата му съдържателна и организационна пълнота, в новите условия се търсят пътища за качественото му обогатяване.

Новият Кодекс на труда също поставя пред училището специфични и важни възпитателни проблеми: изграждане на умения да се работи в условия на разширяваща се социалистическа демокрация, обогатяване принципите на колективизма, самоуправлението и социалистическото стопанисване.

Изгражда се училище от нов тип. Сам по себе си този процес е творческо, новаторско дело. В хода на преустройството непрекъснато, може да се каже всекидневно, възникват нови проблеми, нестандартни ситуации, трудности и противоречия. Това поставя на изпитание боеспособността и политическата зрелост на първичните партийни организации, изисква от тях политическа зоркост и висок професионализъм. При тези условия боеви политически ръководител на колектива може да бъде само онази партийна организация, която непрекъснато развива функциите си на генератор и носител на новото, която съумее да застане начело на обновителните процеси.

Кои са „архимедовите лостове", с помощта на които партийните организации в софийските училища реализират най-резултатно своите политически пълномощия? Опитът на най-добрите от тях показва, че те се опират преди всичко на особено съществени фактори. Това е преди всичко развитието на собствените вътрешни възможности на първичната партийна организация, на нейното умение и способности да се изявява като политически щаб, да осмисли политическата същност на задачите и да търси подходите за тяхното решаване, да извежда комунистите в челни позиции, да повишава творческо-преобразуващите функции на своята политическа, идеологическа и организаторска работа.

Друг важен фактор е уменето да работи с хората, да се превръща зарядът на замислите в енергия на практическите действия, като бъдат мобилизирани усилията и творческата активност на целия училищен колектив — педагогически, комсомолски, пионерски. Това е уменето да бъде привличан възпитателно-образователният потенциал на цялата социалнопедагогическа среда, в която работи училището.

Системен политически анализ и оценка, налагане на нови критерии и стил на мислене, социално-икономическа, политическа и педагогическа целесъобразност на решенията и действията, широка опора върху науката, водещ пример на комунистите в утвърждаването на нови направления и форми на работа, правилна преценка за неотложното, необходимото и същественото на дадения етап, идеологическо насищане на цялостния училищен живот — това са по-важните критерии за ефективен стил на партийнополитическата работа и ръководство, които утвърждават с опита си най-добрите първични партийни организации.

Стремежът за издигане ролята на партийното събрание като главен орган за политическо ръководство, подборът на дневния ред на събранията във все по-голяма степен са свидетелство за верен по-

Digitized by Google

литически усет, за нараснало умение да се открояват възловите проблеми на развитието на колективите, да се акцентува върху новите или пък нерешените проблеми, върху слабостите и отрицателните явления, които задържат движението напред.

Като пример ще приведа част от въпросите, вписани в дневния ред на събранията на първичната партийна организация при 22 ЕСПУ през последните две години: „Комунистът в училище", „Мястото и ролята на първичната партийна организация в системата на обществените отношения в трудовия колектив", „Дисциплината и отговорността в партийната дейност", „Направляващите и преобразуващи възможности на партийно-организационната работа", „Работата на партийното бюро за издигане ролята и равнището на партийното събрание като висш орган на първичната партийна организация", „Качество на изпълнените от комунистите временни и постоянни партийни поръчения". Традиционна тема в събранията на партийните организации стана и трудовата реализация на възпитанието на училището в различните сфери и отрасли на столичното стопанство, на която се гледа като на интегрален показател за ефективността от цялостната учебно-възпитателна работа.

По-системно и ефективно се изявяват контролните функции на партийното събрание. Стремежът е чрез партийните анализи и оценки, приемани на събранията, да се утвърждава стил на повишена взискателност, да се внася духът на новите партийни критерии. В тази област преустройството в мисленето е особено наложително, за да се изживее склонността към необосновано високи самооценки, към задоволяване с постиженията на вчерашния ден, към ограничени разбирания за функциите и пълномощията на учителя и училището.

Отчетът на комуниста зае убедително своето място във вътрешнопартийния живот на първичната партийна организация. Само през последните две години са се отчели пред своята партийна организация близо една трета от учителите комунисти, като за целта на много места се изграждат и специални работни групи. Изцяло с лице към задачите на образователното преустройство се обърна и системата на партийните поръчения. Чрез тях се решават преди всичко основни проблеми: осигуряване на партийно влияние и контрол върху основните органи и звена в колектива; активизиране водещата роля на комуниста.

На комунистите се възлага да оглавяват творчески ядра, да извеждат челен опит в новите направления от развитието на образованието, да доказват с примера и резултатите от своя труд, че и в най-трудните и сложни области при целенасочена и професионално зряла работа могат да бъдат постигнати добри резултати. Например учителите комунисти к. п. н. Пепа Василева от 73 ЕСПУ и Виолета Богданова от 22 ЕСПУ получиха поръчения да поведат своите колективи в овладяване подстъпите към един нов проблем — развитие на интересите на учениците към биотехнологиите. Изградени бяха оригинални съвременни модели и методики за работа в свободноизбираеми кръжочни форми върху основите на тясна интеграция с БАН и самостоятелно решаване на изследователските задачи. Убедително доказателство за ефективността на избрания път е фактът, че само от 73 ЕСПУ 19 десетокласници и 26 единадесетокласници постъпиха в УПК или ВУЗ по професии, свързани с биотехнологиите.

Първичните партийни организации и колективите на 128 училище и хлебозавод „Дружба" в Ботевски район, на 54 и 15 училище и завод „Осми март" в Коларовски район показват добър пример за култивиране на професионалните интереси от ранна възраст и успешно

Digitized by Google

насочване към професии, считани по лоша традиция за непрестижни: в Техникума по хлебна и сладкарска промишленост е формирана паралелка с целеви прием на ученици от Ботевски район, а 30 души от днешните работници в завод „Осми март“ са възпитаници на пионерския завод, съществуващ там.

Особено внимание се отделя на партийното ръководство, на комсомолската и пионерската организация. Разширява се практиката на открити партийни събрания да се кани комсомолският актив или цели комсомолски дружества, особено от X и XI клас (в Техникума по текстил, Техникума по търговия, 142 ЕСПУ и др.). По инициатива на първичните партийни организации се родиха комсомолско-педагогическите съвети (9 ЕСПУ), съвместните заседания на учителския съвет със заводския съвет на наставниците (СПТУ „Средец“). Станаха полезна и обогатяваща се традиция срещите-диалози с комсомолците. Развива се своеобразна форма на организационно-политическо наставничество на учители комунисти над пионерски и комсомолски активисти. В детските заведения, където няма самостоятелни първични организации, бе пристъпено към изграждане на партийно-комсомолски групи.

Важен обект на партийнополитическо въздействие е педагогическото творчество, професионалнотворческото и идейно-нравственото израстване на учителя като основна фигура в преустройството. Първичните партийни организации отделят голямо внимание на формиране у всеки учител на адекватна на новите изисквания професионалнотворческа позиция, на дълбока вътрешна убеденост в правилността на основните идеи и принципи на партийната концепция за развитие на образователното дело, както и на способност да ги реализира в практическата си дейност. С усилията на Института за следдипломна квалификация и усъвършенстване на учителите, РК на БКП и училищните първични организации бе създадена система за повишаване идеологическата подготовка на педагогическите кадри. Основава се на принципа за единство на специално-научната, психолого-педагогическата и идеологическата подготовка на учителя и има за цел да осигури насрещно движение на два взаимно свързани процеса — идеологическия процес в училище. По силата на тази система формите за квалификационна дейност на всички равнища се изпълват с идеологическа проблематика. С опита на първичните партийни организации от Кирковски и Димитровски район по темата „Нравствена позиция и педагогическо творчество“ и от район „В. Левски“ по темата „Училището и научно-техническият прогрес“ се утвърждава провеждането на проблемно-тематични цикли по актуални проблеми от дейността на училището. За ръководните кадри и някои категории учители действуват филиали на Вечерния партиен университет.

Като форма за организация и насочване на творческите търсения се утвърждава практиката за определяне на творчески ядра и училища с важни творчески задачи — да се насочват към отделни възлови направления, да експериментират и внедряват нови педагогически идеи, модели и подходи. Например първичните партийни организации и колективите на 7, 31, 133, 22 и 30 ЕСПУ получиха поръчение да работят целенасочено в областта на интеграцията на образованието с останалите сфери на духовната култура; 15, 59, 33, 118, 170 училище — за изграждане модел на пълно тристепенно ЕСПУ, училищата от Кирковски район — в експеримент за петдневна учебна седмица, от Благоевски — за развитие на индивидуалните творчески наклонности на учениците, от Ботевски — за изграждане на интеграционни комплекси, от Коларовски — за научнообоснована система за професионално ориентиране, от Люлински — за обвързване подготовката на

Digitized by Google

кадри с потребностите на териториалния научно-производствен комплекс. В творческия фонд за научноекспериментална дейност на софийското училище са вписани досега около 60 значими теми. На тази база сега се пристъпва към единна програма за научно осигуряване на столичната образователна система през деветата петилетка. Първичните партийни организации поеха и инициативата „Първият випуск на новото ЕСПУ — непосредствена партийна грижа и отговорност", като учителите комунисти са водещите ядра при въвеждането на новите учебни програми и се упражнява системен партиен контрол върху комплексното осигуряване на учебно-възпитателния процес.

Но и тук стоят остри проблеми. Трябва определено да кажем, че българският учител, в това число и софийският, нерядко е поставян в положението, съответствуващо на популярната фраза „дайте да дадем". Какво имам предвид? В процеса на изграждане на училище от нов тип изискванията към него непрекъснато и многократно нарастват, без в същата степен да нарастват грижите за научно-информационното, организационно-методическото и материално-техническото осигуряване на неговия труд, помощта, която му се оказва, за да може да се справи успешно с новите задачи. Все още традиционно се решават проблемите на организацията, стимулирането и оценяването на педагогическото творчество, не е изградена широкодостъпна и оперативна система за педагогическа информация. Училището например не помалко от стопанските организации се нуждае от свои бази за развитие и внедряване, от свои изследователски лаборатории с практико-приложна насоченост.

Важен фактор за развитие на обновителните процеси в столичната образователна система е разширяващата се интеграция на училището със звената от материалната и духовната сфера на града. Интеграционната карта включва досега около 900 съюзници на учебните и детските заведения. Утвърждава се договорната основа в техните взаимоотношения. Преминава се от единични прояви към създаване на системи за работа в дадени направления. Изградените интеграционни комплекси на функционално-териториален принцип търсят подходите към заложената в Тезисите за образованието идея за научно-културно образователни комплекси. Активен двигател на интеграционните процеси са контактите между отделните партийни организации. Като резултат се създават нови обществени условия за функциониране на училището, нов стил на работа и ръководство.

Досегашният ход на преустройството на столичната образователна система и перспективите за по-нататъшното му развитие са оптимистично потвърждение на плодотворността, голямото идейно-теоретично богатство и дългосрочния характер на партийната концепция за развитие на образованието, обогатена от конгреса с нови перспективи, с нови стимули за действие. Осмислянето на конгресните постановки и изисквания недвусмислено налага извода, че колкото по-дълбоко навлизаме в преустройството, толкова повече се усложняват задачите, толкова по-наложителна става необходимостта от извисяване на критериите и обогатяване на подходите, от налагане белезите на новия политически, икономически и идеологически климат в колективите. Това сега е и главното съдържание на усилията на училищните партийни организации.

Милка ДЕШКОВА
завеждащ отдел „Образование"
в Софийския ГК на БКП

Digitized by Google

НОВА НАГЛАСА КЪМ НАУЧНО – ТЕХНИЧЕСКИЯ ПРОГРЕС

Един от основните изводи, които направи XIII конгрес на БКП, е, че главното сега за нас е осъществяването на научно-техническата революция, разгръщането върху тази основа на предимствата на социалистическия обществен строй, на социалистическата демокрация и все по-пълното задоволяване на материалните, социалните и духовните потребности на народа.

Крилата стана фразата, изречена от др. Тодор Живков: „Да осъществим научно-техническата революция — значи да изградим развито социалистическо общество; да изградим развито социалистическо общество — значи да осъществим научно-техническата революция."

Тази истина се възприема от стотиците хиляди комунисти и безпартийни трудещи се както в материалното производство, така и в духовната сфера. Те разбират и чувстват, че с нея се очертава всъщност една много сложна и трудна задача.

Проблемът научно-технически прогрес не е нов за партийните комитети и партийните организации. Разделът „Научно-технически прогрес" съществува в годишните планове от много време. И преди 5, 10 и 15 години партийните организации са осигурявали и осъществявали политическо ръководство за изпълнението на задачи в тази сфера. И сега се занимават, но с тази разлика, че се стараят не просто да повтарят методите, средствата и критериите отпреди години. Има стремеж по друг начин и с особена сила да се поставят и решават въпросите.

— — — —

В мотокарния комбинат „Рекорд" — Пловдив, в завода за трансформатори към комбинат „Елпроменерго" — София, в приборостроителния завод „Тодор Петков" — Търговище още след Февруарския (1985 г.) пленум на ЦК на БКП са приети решения и програми за мащабно и широко внедряване в практиката достиженията на научно-техническия прогрес. След XIII конгрес на партията те са актуализирани и разширени и са всекидневна грижа на партийните органи и организации.

В комбинатския партиен комитет в „Рекорд" няма заседание, на което да не се обсъждат едни или други въпроси на научно-техническия прогрес. Но това е, така да се каже, количествената страна на въпроса. По-важното е, че сега подготовката им е много по-задълбочена, правят все по-често справки със световните достижения, по-редовно се търси мнението на специалистите от отрасловите научноизследователски институти, повишени са изискванията при даване оценка на колективи и ръководители — изобщо на нова, по-висока степен се поставят и разглеждат въпросите.

В партийната организация в Завода за трансформатори се чувствува, че се работи многопосочно. Подобряват се все повече връзките с научноизследователския институт към комбината, ново съдържание придобива движението „Институт—завод—насрещен план", сега много по-чести са разговорите между специалисти от института,

Digitized by Google

между конструктори и технолози със специалисти и редови работници — челници от завода. Често в цеховете на завода се виждат специалисти и от института, които практически участвуват при внедряването на детайли, възли или цяло изделие. Нещо повече — партийното бюро има идеята да потърси по-тесни връзки и с някои ВУЗ, например МЕИ — София, и вече се правят необходимите постъпки. Много правилно се мисли в бюрото и най-вече от неговия секретар инж. Янко Маджаров, че без да се подценяват другите фактори, главното и решаващото в работата е връзката с ВУЗ, с институтите, че оттам започва научно-техническият прогрес... без голямата наука той мъчно може да се прави...

Друга насока на работата е грижата за извършващата се модернизация и реконструкция, за която са осигурени 24 милиона лв. и трябва да приключи през 1990 година. Една сложна и продължителна задача, с чието решаване се създават много добри условия за цялостно и мащабно решаване на въпроса за внедряване достиженията на научно-техническия прогрес в практиката, за издигане производството на трансформатори от 20 до 100 тона на световно равнище.

Комисията за народен контрол получи допълнителна задача: след като са взети хубави решения, да се проверява и съдействува за тяхното изпълнение, а не да остават на книга. В системата на партийната учебна година както миналата година, така и сега се увеличи броят на звената и хората в тях, които методично изучават проблемите на научно-техническия прогрес. Подобрява се работата с рационализаторите и изобретателите, предложенията се разглеждат по-бързо.

Налага се правилната тенденция все повече хора да се въвличат и всеки според своите възможности да дава своя принос в научно-техническия прогрес. И първите чувствителни успехи са налице — за тази година е подновена 60 на сто от продукцията срещу 15—20 на сто годишно през последните 5 години.

Ако по-внимателно се вгледаме в работата на партийното бюро, веднага проличава неговият стремеж да разглежда и решава въпросите поновому — многопосочно, всеобхватно и мащабно. Може и да се чуе: „Имаме желание, стараем се, но не знаем успяваме ли винаги... че много често въпросите не зависят само от нас..."

— — — —

В приборостроителния завод „Тодор Петков" също така разбират необходимостта от по-друг подход, че за научно-техническия прогрес трябва по-малко да се говори, по-малко да се издигат лозунги и повече да се върши делнична, реална работа. И наистина в този завод се работи без много шум и парадност. Както на други места, така и тук се провеждат традиционните партийни мероприятия. Но като отчита, че около 80 на сто от работниците и специалистите са на младежка възраст, партийното бюро обръща особено голямо внимание за подобряване на работата по линия на ТНТМ. Създадени са много добри условия всеки млад работник или специалист да задоволява и най-сложните си технически интереси — добра библиотека, зали, осигурени са консултации. Затова не се учудва никой, когато научи, че именно по линията на ТНТМ са решени много задачи при усвояването на програмируем автомат „Програма 700" или елшкаф за АСР—200 и др. сложни съоръжения за металорежещи машини. Не прави впечатление и това, че явявайки се на окръжни и национални прегледи по ТНТМ, редовно биват отличени с високи награди.

Digitized by Google

Сред комунисти и безпартийни, сред ръководители и изпълнители има разбиране по големия национален проблем за научно-техническия прогрес. Има и ентусиазъм. Но въпреки това не всеки път решенията се изпълняват докрай, не всеки път резултатите са добри. Случва се понякога така: партийната организация работи на високи обороти — провежда заседания и събрания, взема добри решения, възлага поръчения, упражнява правото си на контрол над административното и стопанското ръководство — така да се каже, прави всичко, както се полага по партийния Устав, и все пак резултатите не радват. Получава се така — добра организационно-партийна и политическа работа на партийната организация, а стопанските резултати недобри. Добива се впечатление, че цялата дейност на партийното бюро и цялата организация е била самоцелна, сама за себе си. Но невинаги е така, защото често част от проблемите се решават на друго място и са зависими от волята, съзнанието и дисциплината на други лица или колективи. Например партийният комитет при МК „Рекорд" се оплаква, че „поради забавяне на точни профили от ЗССП „Благой Попов" — Перник и на цилиндри от КХЕ „Ив. Тенев" — Ямбол се наложи да се отлагат няколко пъти сроковете на задачи като усвояването на мотокар „Рекорд 2" с височина на повдигане 5600 см и товароподемност 2, 2,5 и 3 тона и мотокари „Рекорд 2" с програмно управление с голяма видимост за 2, 2,5 тона. А това са задачи, непосредствено произтичащи от решенията на ЦК на БКП, ОК на БКП — Пловдив и комбинатския партиен комитет за научно-техническия прогрес. Така лошата дисциплина на един колектив се отразява на друг, който става виновен, без да има вина.

Във века на научно-техническата революция много важно е не само кой пръв е открил или изобретил, а и кой пръв е внедрил, кой е реализирал пръв идеята. Години наред комбинатът страда много сериозно от това, че няма собствена изпитателна база: образците за нови мотокари се произвеждат в комбината в Пловдив, а изпитанията се извършват в ЦНИТМ „Балканкар прогрес" в София. При тази система отстраняването на появилите се дефекти в процеса на изпитанията се извършва много тежко и продължително. А това забавя усвояването на новото изделие.

— — — —

По-друга е тревогата на партийното бюро в Завода за трансформатори: на думи специалисти, конструктори и технолози разбират големия проблем за научно-техническия прогрес. Но част от тях и сега предпочитат да са по-далеч от производството, все по-често специалисти напускат завода и отиват на работа в института, че там работата била по-добре платена и ... по-престижна. А отделите в завода остават с малко технолози и конструктори и тези, които остават, са вече на възраст. Тревожат се комунистите в бюрото, тревожи се и административното ръководство за това, че нормативно „от горе" не се решава рационално въпросът за съотношението технолози—конструктори в завода. Без да се подценява ролята на конструкторския труд, трябва да се каже всеизвестната истина, че научно-техническата революция, това преди всичко е технологията. Значи главната роля се отрежда на специалистите технолози. Така е на теория. А практиката, както от преди 20 години пък и сега, е друга — превес продължава и сега да има конструкторският отдел, а технологията остава на сянка. Факти: в СССР съотношението конструктори — технолози е 1:1, в някои развити западни страни е 1:4 в полза на технолозите, а в завода след „известно" подобрение е 1:4 в полза на конструкторите.

Digitized by Google

Често партийните органи и организации в тези и други производствени звена допускат грешки в подхода към проблема за научно-техническия прогрес, разглеждайки го често само като технически въпрос, без да обръщат внимание на социалната и психологическата страна, в центъра на която стои човекът. Тази по-особена страна се подценява или направо се забравя и затова много рядко е обект на нашата партийно-организационна и политическа дейност.

Внедряването на постиженията на научно-техническия прогрес, и то ускорено и на световно равнище, е отговорна и сложна задача. То носи радост и морално удовлетворение, но често носи и неприятности, и тревоги. Опитът сочи, че когато се усвоява ново изделие (машини, мебели, тъкани и др.), много често икономическите показатели на предприятията се влошават — повишават се разходите на 100 лв. стокова продукция, намалява се заработката на работниците, новото изделие „пречи" да се изпълняват другите производствени задачи. В резултат на това както у ръководители, така и у изпълнители понякога се формира явно или замаскирано нежелание да се внедрява. Появява се противоречие — няма желание да се внедрява, защото няма „интерес", и все пак трябва да се внедрява, защото има за това партийни решения.

Откъде идва това своеобразно противоречие? Идва от обстоятелството, че при създаването на новото изделие на най-важния фактор в производството — човека, не се обръща необходимото внимание. Често той с неговата сложна душевност се разглежда като един от поредните компоненти, необходими при внедряването — машини, инструменти, материали... хора. Забравя се или не се забелязва, че новата организация, новите материали, новите операции и т. н. изменят ритъма на работата и шаблона в поведението на работника. Внедряването на новото поначало означава чупене на рутинни норми на производството, заменя един създаден в продължително време стереотип с друг, нарушава се една психическа нагласа за сметка на друга.

При внедряването като основен етап на научно-техническата революция нерядко в една или друга форма ръководителя го обхващат колебание и съмнения, в него се борят много „за" с не по-малко „не", защото става дума за неизвестно и непроверено. Природата на човека е такава — от една страна, се стреми непрестанно към новото и неизвестното, иска да овладее нови светове, нови средства, които да улеснят живота му, а от друга страна, проявява колебание и въздържание, а понякога и страх. Този сложен комплекс от човешки отношения е другата, засега недостатъчно осветена страна на внедряването. Всичко това протича под формата на по-малък или по-голям сблъсък или конфликт и невинаги се преодолява тихо и гладко с партийни решения или административни указания. Отчита ли се това в работата на партийните органи и организации и отразява ли се то на техния стил и метод? Не на друг, а най-вече на партийната организация приляга да се занимава с тези сложни въпроси, защото партийната работа е работа преди всичко и главно с хората.

Партийната постановка за нов качествен ръст в икономиката, динамиката на измененията в производството налагат съответни изменения и в стила и метода на организационно-партийната и политическата ни работа във всички сфери, в това число и в сферата на научно-техническия прогрес.

Господин КОЛЕВ

Digitized by Google

ВНЕДРЯВАНЕТО ИЗИСКВА УМЕНИЕ И АКТИВНОСТ

Ролята на личностните фактори е от изключително значение при ускоряването на научно-техническия прогрес в селското стопанство. И наистина трудно можем да си представим бързото навлизане на нововъведенията в живота на селскостопанските бригади без проявите на инициативност и борбеност, без творчеството, без високото чувство за отговорност, без енергичността и всеотдайността на хората. Тези личностни фактори са решаващи за крайните успехи в научно-техническото усъвършенствуване на селскостопанското производство. Затова към тях е насочена политическата, идеологическата, нравственовъзпитателната дейност на партийните организации. Но твърде голяма е и ролята на квалификацията на кадрите, на тяхната информираност за научно-техническите новости, на удовлетвореността им от социалнопсихическия климат, на нарастващите умения и активност на отделната личност и др., т. е. на такива личностни фактори, които не са само от нравственопсихическо естество, а се отнасят пряко до ежедневната работа, до специфичните и конкретните прояви на дейността и развитието на трудовия колектив, до организацията и управлението на производството, до дейността на партийния актив и т. н. Тези фактори в много случаи могат да донесат бързи и значителни производствени успехи. Те се формират на всички етапи от развитието на личността, в тясна зависимост са от въздействието на трудовия колектив, от ръководните стопански органи, от политическите и обществените организации.

Квалификационната готовност на ръководителя и квалификационната готовност на изпълнителските кадри, тяхната подготвеност за възприемане и за работа с нововъведенията е актуален въпрос. В много случаи той е решаващ за ефективното използване на новите машини и технологии. От особено значение е квалификацията на ръководителя (бригадира). По данни от изследване, проведено тази година в Русенски окръг, можем да изтъкнем, че подготвеността на низовите ръководители в проблематиката на научно-техническия прогрес е недостатъчна. Повече от половината бригадири, звеноводи и др. не са с добра, а със средна или ниска оценка, дадена от колектива за квалификацията им в тази област. Този факт пряко се отразява на ефективността на селскостопанското производство, тъй като темпът на навлизане на новото е сравнително бавен, овладяването и последващото

Digitized by Google

усъвършенстване на новите машини и технологии — не толкова успешно.

Къде са причините? Да се търсят само в образователната сфера не би било правилно, защото тя дава предпоставки, върху които невинаги се формират адекватни професионални умения и опит, деловитост и организационни способности. Освен това квалификацията, независимо че се постига най-вече с образователни средства, с обучение, зависи твърде много от психичната нагласа, от готовността, от желанието за работа по собствената подготовка, от отношението към новото. Ето от тези съображения, между другото и съвсем солидно подкрепени от социологическите данни, следва важният извод за взискателността на колектива към своя ръководител, към неговата квалификация. Тази взискателност очевидно има сега по-добри условия за проява. Защо? Заради широкото прилагане на принципа на самоуправлението, използването на конкурсно-изборното начало, заради по-нататъшното демократизиране на управлението на селскостопанската дейност. От една страна, взискателността на колектива към квалификацията на ръководителя в областта на научно-техническия прогрес се реализира при създаването на системата за самоуправление в селскостопанския колектив; тя е един от основните критерии при избора, при създаването на статута на ръководителя в групата. От друга страна, с действието на новия Кодекс на труда формите на взискателност (и самовзискателност) имат по-реални, по-силно и по-постояннодействуващи прояви в резултат на усъвършенстването на икономическата взаимозависимост между всички членове на колектива, в резултат на развитието на бригадната организация на труда, на стопанската сметка и др.

Много често социологическите данни показват, че е необходима допълнителна квалификационна работа, и то конкретно по въпроси на научно-техническия прогрес в селското стопанство. А в някои колективи, особено в по-отдалечените села, трябва да се вземат и спешни мерки против сериозното изоставане на низовите ръководители както по проблемите на научно-техническото усъвършенстване на селскостопанското производство, така и в други професионални насоки. Дори в случаите, когато се преценява, че квалификацията е добра, поради това, че не се повишава адекватно на темповете на развитие на селскостопанското производство, някак стои застинала на сравнително постоянно равнище, което колкото и високо да е в един период, в следващия се оказва, че е недостатъчно. Малко са квалификационните курсове, не са достатъчни самостоятелните занимания. Незначителен е броят на курсовете с откъсване от производството и т. н.

Явно това състояние на квалификационната работа не може да се счита за съответствуващо на изискванията в областта на научно-техническия прогрес и очевидно се нуждае от решителни действия, на първо място от системна и организирана подготовка, преподготовка. Форми и средства за това има достатъчно. Много от тях са даже с традиции и с добри реални възможности в региона. Нужни са по-голяма инициативност на ръководството на аграрно-промишлените комплекси и по-енергична работа на съответните партийни организации. Опитът на някои общински комитети на партията — Русе, Бяла, Вятово и др., показва добри резултати от използването на системата на партийните поръчения, от правилното провеждане на атестирането на комунистите, от отчетите и др.

Що се отнася до квалификацията на изпълнителските кадри, трябва да подчертаем, че има колективи със сравнително добре подготвени работници — с по-високо и по-подходящо образование, с по-голям опит, но има и бригади, при които квалификационното равнище е много ниско. Както е например в някои бригади в АПК — Борово, АПК — Щръклево, в някои животновъдни обекти и др.

Digitized by Google

Друга характерна страна на този проблем е сравнително напредналата възраст на селскостопанския работник. А заедно с това и неговият дълъг трудов стаж, който обикновено е само в областта на селското стопанство. Този факт има две страни. Първо, значителните професионални умения, натрупаният опит, създадените навици спомагат за по-доброто качество на работата, за една сравнително добра производителност, но ако производствените условия останат задълго време относително постоянни. Това е така, защото има една личностна увлеченост, ангажираност, даже нравствена обвързаност със самата производствена дейност, със самия колектив. Всичките те, съчетани с предимствата, които дава опитът, действително носят определени успехи в производството. Но трябва да виждаме и втората страна — че тези създадени стереотипни, затвърдени позиции, вкоренени привички при една по-ниска квалификация, при един по-слаб афинитет към новото, при едно низово ръководство, което не е достатъчно компетентно в проблематиката на научно-техническия прогрес, в много случаи не съдействуват при внедряването на нововъведенията, а в някои — пречат.

●

Нека сега да видим и един друг факт, на който се натъкнахме при анализа на социологическата информация за Русенски окръг. Много от хората в селскостопанските трудови колективи владеят две, три и повече професии, което е добра основа за научно-техническите нововъведения. Такива многопрофесионални кадри са желани в трудовия колектив и техният брой следва да расте съобразно изискванията на вътрешнобригадната организация. Тук е целесъобразно в своята дейност първичната партийна организация да разчита повече на партийните поръчения, да поставят пред комунистите на ръководна работа конкретни задачи за квалификационното равнище на колектива. Важно място в партийните отчети на комунистите се пада на самооценката за готовността към активното възприемане на новото, за готовността към самоусъвършенствуване. В партийното събрание, в заседанието на партийното бюро проблемът за научно-техническия прогрес следва да се разглежда най-напред като възможност за технологично мислене, да се тръгва за решаването на проблемите от преустройството на личностния фактор, да се регулира и отчита квалификационната работа в колектива и, разбира се, тази работа да бъде системна, непрекъсната, ефективна.

Много от трудностите при внедряването на научно-техническите новости в селскостопанското производство са от информационно естество. Това ясно се откроява в много колективи. Какви са проблемите в тази сфера? Първо, както казахме вече, необходими са по-много и по-задълбочени знания, по-голяма информационна култура по упражняваната професия, при изпълнение на преките задължения. Социологическите данни сочат, че хората, които поддържат и актуализират своите знания, своята информираност в професионалната област, са сравнително малко. Очевидно е, че тук взискателността и самовзискателността трябва да бъдат по-големи. Всеки комунист следва да направи една откровена оценка на собствената си подготвеност, да види в каква степен неговите знания и опит са адекватни на съвременното състояние и изисквания на научно-техническия прогрес в професионалната му сфера. Да наложи сред хората, с които работи, в своя колектив такава обстановка, която да стимулира афинитет към новото, към повече знания, към задълбочаване в проблемите на научно-техническото усъвършенствуване на производството. В партийно-орга-

Digitized by Google

низационен аспект решаването на този проблем трябва да се свърже с по-ефективното използване на възможностите на партийната учебна година, на целенасочената икономическа и професионална подготовка на кадрите и др.

Вторият проблем, който трябва да се изтъкне, е липсата на достатъчно информация, която лесно и бързо да се ползва — инструкции, справочни данни, описания и др. Наред с това, а може би и поради това, много от хората нямат умения да се ориентират, да намират и да използват необходимата им информация. В повечето случаи се разчита на устни инструкции, на външна помощ, което не може да бъде ефективно винаги. Необходимо е партийният актив да прояви по-голяма активност и компетентност, да използва по-пълно възможностите на партийния контрол, да прояви взискателност към съответните ръководители и други длъжностни лица. Нужно е да се потърсят нови, по-прогресивни форми на информационно обслужване, да се намери по-положителното и полезното за колектива в опита на други партийни организации и производствени звена. Целесъобразно е задачите в информационната област да се степенуват по важност, приоритет да има работата, която е свързана с най-прогресивното нововъведение, с най-ефективната организация, с най-усъвършенстваната технология.

Третият проблем в информационната сфера се отнася до създалата се нагласа в някои бригади, а оттам — и в техните членове, че „работата сама ще си покаже какво трябва да се направи", че най-добре е винаги да се ползва методът на пробите и грешките, без да се проявява интерес и активност за търсене на новото, на прогресивното в дадената област като информация. Причините за такава ситуация могат да са най-различни, но със сигурност може да се каже, че и идеологическата работа в такива колективи не свързва интересите на хората с решаването на задачите в областта на научно-техническия прогрес. От партийната организация се изисква да воюва срещу инертността, да убеждава в необходимостта от научно-техническите усъвършенствувания, в изграждането на нова активна личностна позиция спрямо нововъведенията, на творческо отношение към трудностите по внедряването. Тази цел ще се постигне с конкретен подход към хората, с помощта на самия колектив, като се използват психологически и педагогически средства, по-голямата гласност на постигнатите успехи в научно-техническата сфера и др.

В редица колективи са налице и така наречените „информационни бариери". Много от механизаторите и от ръководителите оправдават своята неадекватност по въпросите на научно-техническия прогрес с липсата на време. Например само около 25 на сто от механизаторите в АПК — Русе са проявили някаква активност през 1985 г. за разпространяване на знания, на нова информация, на челен опит сред своите колеги. Този процент не може да не ни разтревожи, особено като имаме предвид глобалните задачи в сферата на научно-техническия прогрес сега. Прави впечатление и това, че в някои случаи сравнително неохотно се споделят придобитите знания, информацията, с която се разполага в момента.

Всичко това са условия, които ако не пречат на нововъведението директно, то не позволяват неговото най-добро навлизане в производствената практика. Целесъобразно е въпросите на квалификацията и информираността на кадрите в селскостопанските трудови колективи да стават постоянен обект на партиен контрол от първичната партийна организация. Той да се насочи както към партийно-организационната дейност, така и към ръководството на аграрно-промишлените комплекси, към дейността на профсъюзните организации. Проблемите ясно и точно следва да се изтъкнат пред целия колектив, а взетите мерки да

Digitized by Google

бъдат съобразени в най-голяма степен с конкретните условия и възможности.

●

Като важен фактор за активността на работниците в селското стопанство при внедряването и използването на новата селскостопанска техника и технология трябва да се изтъкне личният пример на ръководителя. Той е особено важен за по-младите, които имат по-малък трудов стаж, докато при имащите по-голям стаж на работа в селското стопанство личният пример като че ли не е с такова голямо значение. Защо е така? Може би личните постижения (производствени успехи, знания, подготовка и др.) и съпътстващият ги обикновено статус не са толкова важни за хората, които по-дълго време са работили в селското стопанство? Или просто младите са по-впечатлителни по отношение на реализираните способности и умения? Отговорът според мен е в това, че квалификацията, познанията, опитността и др. на низовите ръководители в повечето случаи с нищо не превъзхождат тези качества на останалите по-възрастни и по-опитни членове на колектива. Сравнително нисък е за тях реалният статус (и авторитет) на низовия ръководител по отношение на научно-техническия прогрес. Факт, който всъщност се регистрира и социологически в оценката им за собствената подготвеност в тази област.

За да се използва по-ефективно личният пример като фактор при внедряването, трябва да се обърне внимание на тази диспропорция, да се подобри, да се повиши авторитетът на ръководителя пред всички членове на колектива като подготвена личност и като активен внедрител на новото в селскостопанската практика. Очевидно въпросът освен със статуса на ръководителя е свързан и с атмосферата в колектива, а така също с неговата политическа зрялост и отговорност за конкретизиране на партийните задачи.

Важен фактор в дейността на ръководителя е одобреното, положителната оценка за постигнати от работниците добри резултати при внедряването. Той има силно психично действие, но не се използва достатъчно. Обичайно явление е подминаването на успехите в ежедневната работа или отчитането им да става със закъснение — в края на съответния отчетен период. А е нужно в тази нестандартна, сложна ситуация, каквато представлява внедряването на научно-техническата новост, част от напрежението да се снеме чрез одобряване, чрез гласна оценка и поощрение. Освен това този фактор действува и ангажиращо по отношение на бъдещата работа.

Отделната личност, а и колективът като цяло са особено чувствителни, ако се прояви несправедливост, ако се поставят в незаслужено по-добра или по-лоша позиция някои хора, ако внедряването се използва за себеизтъкване и лична изгода. В много колективи изискванията на ръководството по отношение на работата в областта на научно-техническия прогрес не са достатъчни. И още нещо — ръководителите понякога не се съобразяват с приноса на отделния член на колектива в тази сфера. Оценката им често пъти не включва новаторската дейност на подчинените или тази оценка не е адекватно висока. Разбира се, оценката е един от механизмите за стимулиране. Неговото богатство може да се разгърне, когато напълно са задействували механизмите, които стимулират инициативата в първичната партийна организация. Става дума за партийното доверие, партийната подкрепа, конкретното партийно поръчение, партийната оценка, взети като съвкупност. Чрез тяхната пълна изява съобразно конкретната обстановка ще се създаде оня партийнополитически климат в първичната организа-

Digitized by Google

ция, който ще допринесе тя да изиграе своята роля на първообраз на бъдещото състояние на трудовия колектив и в това отношение.

Известно е, че хората са чувствителни към междуличностните отношения в колектива. В повечето селскостопански бригади те са добри, приятелски, дружески. Преобладават взаимопомощта, доверието. Безразличие и незаинтересованост има в сравнително малък брой колективи, и то главно поради характера на работата — различни професии, отдаленост и др. Колективите с недобър социалнопсихически климат, в които съществуват завист, злепоставяне, конфликти и др., са незначителен брой. Тази ситуация определено влияе на внедряването на научно-техническите новости. Следователно на факторите — организация на работа, заплащане на труда (справедливост, акуратност, принципност и др.), дейност на обществено-политическите организации, отношения с ръководството, психични особености на отделни членове на колектива и др., можем да погледнем като на фактори, действуващи на научно-техническото усъвършенствуване на селскостопанското производство.

●

При анализа на действието на тези фактори могат да се направят следните изводи:

Първо, в близо две трети от бригадите организацията на труда и работната заплата са изтъкнати заедно с ролята на ръководството като най-съществени. От тези фактори, които са и взаимосвързани, се определя в крайна сметка отношението към дейността и развитието на колектива, към внедряваната новост.

Второ, условията на труда, независимо че в много колективи не се оценяват като добри, в по-ниска степен влияят на социалнопсихическия климат. Но има и изключения — тяхното влияние в някои бригади е силно, което трябва да се има предвид от ръководството, да се подлага на партийна оценка и контрол. Целесъобразно е с внедряването на новата техника или технология да станат някои особено желани от колектива промени в социално-битовите условия. Това косвено ще съдействува за добрия прием на нововъведенията.

Знаем големите възможности на агитационната работа, на индивидуалната работа, които следва още по-пряко да се ангажират с научно-техническите проблеми в селскостопанския колектив, най-директно да съдействуват, да създават условия и обстановка за ускореното внедряване на новостите в практиката. Тук важна предпоставка за ефективността на агитационното въздействие е съгласуваността му с особеностите и личните потребности на хората, конкретността на агитационната работа, нейната планомерност. Много важно е да се използват повече форми за пропагандна и агитационна дейност, които оперативно, най-ярко да отразяват действителното лице на проблемите в областта на научно-техническия прогрес. Ако трябва, някои от тях да се насочат критично, остро към определени слабости по внедряването. Ако трябва с тях да се стимулират постигнатите успехи, да се търси заразяващата и подбудителната им страна и т. н.

В много случаи причини за пропуските и грешките при внедряването на нова селскостопанска техника са принизената роля на критиката и самокритиката, лесното обиждане, мекушавите мерки и полумерки както на ръководството, така и на самия колектив към провинилите се, към пасивните. Този проблем е твърде значителен в своето негативно действие при внедряването и овладяването на новите машини. Решаването му е в ръцете главно на първичната партийна организация, която трябва да създаде условия за проява на конструктив-

Digitized by Google

но критично отношение към проблемите и стила на работа, критичност както към другите, така и към себе си.

Ако се проучи колективното мнение и отношение към научно-техническия прогрес, едва ли ще намерим бригада, където то да не е положително. Нещо повече, навсякъде се счита, че научно-техническите новости са крайно необходими за по-нататъшните успехи. Но наред с това има ръководители, та дори и технолози, които не са наясно за собствената им роля, собственото участие, личните перспективи при внедряването на новата техника и технология. Именно това трябва да се преодолее с активна и насочена конкретна работа, изискваща на първо място прецизна организация на внедряването с отчитане на всички личностни фактори.

Тук можем да видим нагласата на личността (наричат я още и „иновационна готовност"). Този фактор също следва да се използва по-добре главно чрез предварителна работа в самия колектив, в първичната партийна организация. Той е свързан пряко с моралните страни на обстановката при внедряването, с колективното настроение през този период.

Много често в практиката се проявява един обезпокоителен факт — неправилното отношение на ръководството, а и на част от колектива към направените предложения за подобряване на внедрителската работа. Това освен всички други следствия влияе на оптимизма, на инициативността, на енергичността в работата. Хората, които са огорчени от неизползването на техните предложения (съвсем целесъобразни в по-голямата си част), от игнорирането им, не са малко. Какво трябва да се направи? Разбира се, с всички средства да се противодействува на такова отношение именно тук. Партийната организация следва да се изяви като истинска опора за активност, за предприемчивост, за енергичност при ускореното внедряване на научно-техническите новости, да подпомага и да стимулира целесъобразните предложения и препоръки на членовете на колектива. Можещите трябва да бъдат поощрявани в тяхното дръзновение, в техния разумен риск.

Можем да кажем, че в различните колективи и причините са различни. Партийните комитети и първичните организации имат пълната възможност да ги намерят, да разкрият същността им, така че да създадат възможност за премахване на бариерите пред научно-техническия прогрес и, естествено, да противодействуват на всякакви възможни пречки и трудности по пътя на усъвършенстването на производството.

Петър ИВАНОВ
кандидат на философските науки

Digitized by Google

НОВ НАЧИН НА МИСЛЕНЕ И ДЕЙСТВИЕ

Кротнал се в ниското, край големия мост на бул. „Ленин", трикотажният завод „Лиляна Димитрова" е почти незабележим. Човек може да си помисли, че всичко тук тече тихо и спокойно. Безконфликтно! Но това съвсем не е така. Открай време за трудовия колектив е непознат монотонният бяг на времето. Той е все в кипежа на борбата за изграждане на новото общество у нас. Все усърдно твори, усъвършенствува своята дейност. И никак не е чудно, че е сред първенците в социалистическото съревнование. Продукцията му — реномирана, търсена и на вътрешния, и на международния пазар!

Но сега партийната стратегия за качествено нов растеж в икономиката през деветата петилетка поставя тъкмо такива колективи пред още по-голямо изпитание. Защото, когато се чувствуваш на върха спрямо предишните критерии, от теб се иска да завоюваш нови коти, да достигнеш нови хоризонти — с други темпове неколкократно да повишиш обществената производителност на труда, ефективността, качеството, печалбата... — това никак не е леко. И не е чудно, че в началото някои от кадрите се стъписват. Така е, докато по-задълбочено се проникне в решенията на Тринадесетия конгрес на партията, разберат се целите, овладеят се лостовете, посочени в забележителния документ, разработен под ръководството на другаря Тодор Живков, именно за качествено новия растеж в икономиката и всички сфери на живота. Докато се осъзнае, че с досегашните подходи, с традиционната техническа база, организация на производството, заплащане... наистина е невъзможно да се постигнат качествено нови резултати.

Сега лутане има там, където още не се вниква в действието на обективните закономерности, където не се разбира, че тяхното задълбочено овладяване, творческо използване разкрива възможности за истински прелом в дейността на всеки трудов колектив. С динамизъм да се прехвърлят върху „плещите" на най-съвременни машини, автомати, производствени дейности. Чрез внедряване постиженията на научно-техническия прогрес да се разкриват и цялостно използват съществуващите резерви. А всичко това в крайна сметка ще гарантира да бъдат постигнати новите критерии за растежа. Ще доведе не на думи, а на дело до преустройство...

Да, всеки изминат ден все по-ясно показва кои от партийните комитети и организации, от кадрите се потапят в проблемите с новаторство, заемат позицията на командири за спечелване на битката за качествено новия растеж и кои още мерят нещата със стария аршин. Обясняват ги и пропагандират постарому. Гонят с цената на всичко само заветната цел — преизпълнение на плана с един, два, три... процента над стоте, без да държат сметка как се постига и колко струва това, добива ли производството съвременен облик, съвременен ритъм, качество, ефективност. Къде е то по отношение на сходните производства в света. И в края на кранщата как всичко това е днес и как ще бъде утре — в края на деветата петилетка, в навечерието на новия век.

Ето това е позицията, това са критериите. Те безкомпромисно сочат какъв трябва да бъде начинът на мислене, какъв стилът на работа. И въобще да няма място въпросът трябва ли и как да се преустройват партийната работа и стопанската дейност, животът и дей-

Digitized by Google

ността на всички субекти на социалното управление в трудовия колектив — профсъюзната и комсомолската организация, колективните органи на самоуправление, научно-техническите дружества.

В ИЗМИНАЛИТЕ МЕСЕЦИ след Тринадесетия конгрес в завод „Лиляна Димитрова“ може да се каже пропилени дни няма. Напротив, под ръководството на партийната организация решение на новите проблеми се търси по нетрадиционни пътища. Още повече че характерът на тукашното производство е в органическа връзка с най-изисканите вкусове и потребности на купувачите, с постоянно изменящите се модни тенденции. А това означава непрекъснато творчество в работата, постоянна грижа за техническо превъоръжаване, обновление на асортиментите, повишаване на образователното равнище и квалификацията на работниците, усъвършенствуване организацията на труда и заплащането. В трудовия колектив да владее атмосфера на висока взискателност, ред и дисциплина. И на така наречения от педагозите тон „мажор“.

За партийното бюро това са проблеми, адресирани преди всичко към човешкия фактор. Изискващи сърцевина на партийнополитическата, организаторската и възпитателната дейност да бъдат хората, кадрите, различните органи на социално управление и самоуправление.

Сега, когато пиша тези редове, си мисля, че в случая е редно първо дума да стане за Севдалина Александрова — секретарка на партийното бюро, за инж. Андриана Богоева — главен директор на завода, за Росица Янакиева — секретарка на профкомитета...

Характерно за Севдалина Александрова е обичта ѝ към хората, нейният неспокоен дух. Тя е непреклонна при отстояване интересите на текстилците. Но и толкова принципна и безкомпромисна във взискателността да има висока, съзнателна социалистическа дисциплина. От всеки един. За инициатива и творчество в работата. Постоянен е нейният стремеж за усъвършенствуване на ръководната политическа дейност в завода, за внасяне простота и конкретност в обсъждането и решаването на проблемите. Да се избягва заседателщината. Отговорността да бъде лакмус между думите и делата...

Тя, Севдалина Александрова, е обикновена жена, но при всяко споменаване на името ѝ в колектива се чувствуват толкова силното ѝ обаяние, обичта към нея, готовността да се изпълнят нейните поръчения.

Бях свидетел, когато ѝ известиха, че няколко от текстилките поради недоглеждане са станали причина за понижаване качеството в една партида. А тя:

— За нас отличното качество е закон! Качеството е мерило и за съзнателността, за организираността, за отговорността... Затова бригадният съвет според вината на всяка една да намали коефициента ѝ за трудово участие. Профкомитетът да вземе предвид този факт при отчитане на съревнованието...

СЛЕД НЯКОЛКО ДНИ и от разговорите ми с Росица Янакиева щях да разбера, че тук най-главният от всички измерители е качеството. То е синтез на ефективността от всяка една дейност. В оценката за него се съдържа и оценката за техническото равнище на производството, за квалификацията, компетентността и степента на организираност. За общественото въздействие и климата в бригадите, за зрелостта на целия трудов колектив.

— Ако някъде качеството е все още обект за разясняване, убеждаване, за нас това направо е хлябът. Немислимо е за него да провеждаме кампании, да подемаме временни инициативи — разказва Ро-

Digitized by Google

сина Янакиева. — Да, качеството е определящо и за доходите на завода, и за битовите условия на човека, за задоволяване на неговите потребности. От състоянието му зависи настроението на много и много хора, признанието ни на световния пазар.

Слушах Росица Янакиева, удивлявах се на нейната жизненост и вдъхновение. Как убедено, пламенно ми разказваше за производствените и човешките проблеми в завода. Спираше вниманието ми на пръв поглед върху редица „дреболии".

— Всяка седмица в някоя бригада се пуска за изработка нов модел. А това означава постоянно да се грижим за квалификацията на хората. За дисциплината. Със социалистическото съревнование, конкурсите да владеем душите и сърцата на всички. Да разпалваме техния творчески порив, инициатива.

Ето защо от кътовете и таблата на различни места в завода греят лицата на първенците. Често възхвала за техните успехи са хубавите мелодии и поздравленията по радиоуредбата. Под един от надписите „Телеграма" на видно място са изписани имената на 18 души, които ръководството на завода поздравява като отличници в ученето в промишлено-учебния център. С една „обява" се известява за откриването през 1986—1987 година на нова паралелка на учебния център към Техникума по облекло. Това е част от изпълнението на задачата — в колектива да няма хора под 40 години без средно образование. Бързо да нараства подготовката на целия трудов колектив за работа в новите условия, на самоуправление и непрекъснато издигане техническото равнище на производството.

ЕСТЕСТВЕНО Е в центъра на решаването на всички проблеми в завода да стои и комсомолската организация. Та нали тук повечето от текстилците са млади хора. Обикнат ли веднъж красотата на професията, те посвещават трудовия си живот на нея. Не се оставят в плен на традиционализма. Все са неудовлетворени, неспокойни, търсещи, воюващи срещу бариерите от всякакъв род.

Да се изучават непрекъснато техните интереси и потребности, да се разкрива потенциалът на тяхното дръзновение — това е позицията на партийната организация, на партийното бюро. Ето защо те оказват всестранна подкрепа на комсомолските дружества и ръководства. Изцяло от техните редици се приемат младите комунисти. После им дават поръчения за конкретен принос в обогатяване на комсомолските форми на работа. Непрекъснато нараства младежкият дял и в битката за високо качество, и в овладяването на новата техника, в решаването на социалните проблеми на колектива.

Невъзможно е тук обстойно да се разкаже за дейността на младежките курсове и школи, щабове, постове... Как със завладяваща индивидуална работа, с ясни критерии и показатели се осигуряват условия да се умножава броят на рационализаторите. Всички с вяра и убеденост да дават предимство на комсомолците за работа с новите бродировъчни машини, използване на перфокарти...

ЗА ДА ВЛАДЕЕ В ЗАВОДА здрава, принципна, ведра политическа обстановка и резултатна производствена дейност, изключително голяма е заслугата на инженер Андриана Богоева. Основен принцип в нейната работа на директор и живот на комунист, колкото и грижи, служебни задължения да има, това е задължителната и непрестанна връзка и взаимосъгласуваност с първичната партийна организация, отговорността ѝ пред нея. Тя е израз на действен заряд за по-голям размах в работата, на убеденост, че усъвършенстването на управлението на производството не е само технико-икономическа, а и отговорна

Digitized by Google

възпитателна и идеологическа задача. От обсъждането на различните проблеми на заседанията на партийното бюро, на събрание на първичната партийна организация идва дълбоката вяра, че осъществяването на всяка програма — за реконструкция и модернизация ли е тя, за усъвършенствуване на социалистическата организация на труда — каквато и да е, е неделима от социалната активност на всеки член от колектива, от убедеността и отговорността им да претворяват в дела политиката на партията.

Умее директорката да изучава вътрешните страни на процесите и явленията. Това, което плановиците, технолозите, счетоводителите й докладват в кабинета, тя проверява, сверява в разговорите по работните места на текстилците. Отличителна черта на нейния стил е всеки удобен момент, всяко време, което може да отдели, да отиде при тях. Изслушва ги внимателно. Някои от въпросите, които те поставят и е възможно чрез преките им ръководители, на място ги решава. А за другите, които изискват повече време, записва си и никога не ги забравя — бързо, оперативно, според съществуващите условия ги придвижва, изпълнява.

На събранието на пълномощниците за избирането на главен директор на завода всички до един гласуваха с „да" за инж. Богоева. А имаше още в подготовката за това събрание и критика, и неудовлетворение от все още не докрай решени производствени, социални проблеми. Но това в никакъв случай не бе сигнал за резервираност по някои страни от стила на работа в завода, а съпричастност, готовност с общи усилия да се върви напред.

РАЗЛИСТИМ ЛИ протоколите от събранията на партийната организация и заседанията на нейното бюро, ще видим как те съсредоточават силите и способностите, дълга и отговорността на комунистите, на всички кадри и целия трудов колектив за реализиране в конкретните условия на най-важната вътрешнопартийна задача: формите и стилът на работа да се привеждат в съответствие с изискванията на научно-техническата революция.

Главното за постигане на тези цели партийната организация и партийното бюро виждат в повишаване ефективността на вътрешнопартийния живот. Да бъдат мобилизирани усилията на комунистите за осъществяване на конгресната повеля — организация, ред, дисциплина, висока отговорност. Именно вътрешнопартийният живот да не изостава, а да изпреварва процеса на широко разгръщания сега социалистически демократизъм в управлението на производството, преминаването към действително самоуправление. В неговата основа да бъде критичният и самокритичен, конструктивен дух. А това преди всичко означава да не се допускат в живота на партийната организация показност, формализъм, декларативност. Проблемите така да се осмислят, обосновават и конкретно решават, че да се постигат въздействие и пълна мобилизация на силите буквално на всеки член на трудовия колектив, умножаване на успехите на качествено нова основа.

Тук е налице стремеж за непрекъснато усъвършенствуване на дейността на партийното бюро. И в планирането на неговата работа, и в подхода му за изпълнение както на резолюцията на отчетно-изборното събрание на партийната организация, така и на другите нейни решения. Добре подготвени, конкретни, целенасочени да бъдат собствените му решения. Да изискват и подтикват към творчество и в партийно-организационния живот, и в живота на всички останали фактори. Непрекъснато да се обогатяват формите, средствата и методите на работа. Да не се пропускат големите възможности за политическо направляване и въздействие върху новите процеси и явления в живота на

Digitized by Google

трудовия колектив — чрез партийния контрол, поръченията на комунистите, отчетите.

И особено внимание да се обръща на гласността — тя да започва още когато се изучава и анализира състоянието на даден проблем. Да се взема мнението на непосредствените негови създатели, техните предложения за бъдещата му, по-резултатна реализация. А това е гаранция за вярна оценка, конкретизиране със срокове и отговорници на предстоящите задачи. Когато после се пристъпи към тяхното разгласяване, изпълнение, това да става в активна социална среда, сред хора, съпричастни на партийната идея.

В някои от производствата на завода — и тук в София, и в гр. Станке Димитров, Берковица — е предвидено да се осъществят пробиви по посока на автоматизиране на процесите, на усъвършенствуване на складовото стопанство. Ето защо партийното бюро изисква да се осъществява по-тясно взаимодействие между партийните групи от различните звена. Да се утвърждава политическият подход при оценката на състоянието на производствените и социалните процеси, за тяхното компетентно направление.

Специално внимание партийното бюро отделя на откритите партийни събрания, при определянето на дневния им ред — както например е било при обсъждането на заводската програма за внедряване постиженията на научно-техническия прогрес до 2000 година — за създаване обстановка на задълбочен критичен анализ на проблема.

Ясно изразена позиция бюрото е заело и за най-широко използване на конкурсното начало. В подходяща атмосфера, мобилизираност, дисциплина, при висока принципност вече бригадирите, техниците, технолозите, секционните майстори са защитавали своята професионална подготвеност, компетентност, политическа зрелост. Има в завода пълна яснота кой за каква ръководна, производствена дейност е най-подготвен. Резервът на номенклатурните кадри е значително обогатен. Сега партийното бюро изисква от профсъюзната и комсомолската организации, от стопанското ръководство всеки да поеме своя дял, да се грижи за обучението, за по-нататъшното развитие и реализацията на тези кадри. В един от плановете вече е записано всяко тримесечие да става открито приемане на рационализаторските предложения. От комисията, на която е поверена тази дейност, се иска в кратък срок да дава отговор и оценка на всяка идея. На началника на учебния център също е възложено да картотекира предложенията и да води документацията по тази дейност.

Ето в такава обстановка партийната организация търси и заема своята авангардна позиция в колектива. Завоювала си е признанието на главен субективен фактор, направляващ процесите на преустройството в завода.

ПОГРЕШНО Е ДА СЕ СМЕТНЕ, че тук в завода нещата са добили идиличен характер. Напротив. Сега обективно съществуващите противоречия в труда и трудовите отношения, в трудовия колектив не се потулват. Своевременно, смело се изкарват като на длан, няма безадресност и характеристики с общи приказки. С целенасочени действия, партийнополитическа работа, навреме се разкриват допусканите грешки, недостатъци в стила на работа, отрицателните явления. И без да се държи сметка кой е техният носител, се поставят за разглеждане и оценка — на партийно събрание, на заседание на партийното бюро, на профсъюзен или комсомолски форум.

— Сега няма случай на събрание да се мълчи, а после извън него да се коментират слабости, взети решения, сблъсъци, противоречия — каза ми Севдалина Александрова. — Как постигаме това ли? Като

Digitized by Google

привличаме колкото се може повече хора в обществения живот. На широко, по работните места, провеждаме индивидуални разговори. По този начин както ние научаваме много от работниците, така и те от нас. Ако се къса нишката някъде за нещо — точно да се знае къде, кой е виновен, докога, по какъв начин нещата трябва да се оправят.

Добър ефект от тази дейност се постига, защото под ръководството на партийната организация тя е поставена на широка основа. Например всяко тримесечие изключително плодотворна дейност осъществяват така наречените балансови комисии. В тях се включват: представител на цеха, на бригадата, на които ще се анализира дейността; главният счетоводител, началникът на плановия отдел, заместник-директорът по икономическите въпроси. След конкретно запознаване със състоянието и проблемите на съответното звено комисията се явява на среща-диалог, на открит разговор в трудовия колектив. С активното участие на всички се оценяват и успехите, и слабостите, нерешените проблеми. Набелязват се мерки за усъвършенстване на дейността.

По такъв начин се обхващат и производствените, и икономическите, и социалните, и чисто човешките проблеми. Този подход предизвиква силна социална активност, непрестанно разгръщане на критиката и самокритиката, творчество и инициатива във всяка една дейност.

СЕГА, КОГАТО РАЗКАЗВАМ за някои страни от партийнополитическата и организаторската работа в завода, у мен будят размисли редица факти и проблеми. Научно-техническата революция изисква ново мислене и нагласа, нов подход и стил на работа. Тя изправя кадрите и целите трудови колективи пред сблъсъци и конфликти, рискови ситуации. Всичко това само в един миг идва да подскаже, че всяка партийна организация трябва да има войнствуваща позиция, да осъществява действия, гарантиращи успеха в различните направления на пробивите към автоматизация, роботизация на производствените процеси. А това освен че означава технически, технологически преобразования, дава своето огромно отражение и върху социалната психика, върху обществените форми на живот и дейност. Влияе, разбира се, и все по-силно ще влияе и върху формите и съдържанието на самия партиен живот.

Всичко това е неотменна повеля навсякъде да се усъвършенствува, обогатява, преобразува и партийно-организационната, и идейновъзпитателната, и масовополитическата работа. Да се преустройват в истинския смисъл на думата всички дейности.

Инженер Виктор Узунски ми разказа, че за да бъде заводът в крак със съвременния научно-технически прогрес, параметрите на подетата реконструкция и модернизация следва да се разширят. Да се внедрят известни постижения в компютърната, електронноизчислителната техника и т. н.

Каква е позицията на заводското ръководство? Време да не се губи! Затова е обсъдена задълбочено и приета програма. С пълна мощ е задействуван заводският интелектуален потенциал, досегашният производствен опит, за да протече подетата реконструкция и модернизация най-резултатно. В построения нов корпус на завода — сбъднатата отколешна мечта на трудовия колектив — по строго определен график и производствено-технологична съгласуваност се преустройват основни звена на завода. И в същото време предвидената производствена програма се изпълнява и преизпълнява — за полугодието с 51,3 на сто, за деветмесечието — с още по-голям ръст. А краят на дванадесетия месец да бъде достоен финал на първата година от петилетката на качествено новия икономически растеж.

Digitized by Google

Целеустремеността и амбицията на партийната организация и стопанското ръководство обаче не спират дотук. С комплексен анализ и отговорност те не престават да търсят нови, още по-големи възможности, да изучават най-челните постижения в света. И да искат помощта, взаимодействието на научноизследователски институти, развойни бази, звена за най-съвременно решаване на проблемите.

— Борбата за използване постиженията на научно-техническата революция поставихме на широка основа — разпалено разказва инж. Узунски. — Направихме, така да се каже, инженерна, производствено-технологична снимка на всички работни, управленски процеси. Със силите на нашите специалисти, рационализатори, технолози сами премахнахме тесните места, тежкия физически труд. Още повече разгърнахме движението за техническо и научно творчество на младежите. Осигурихме да бъде създадено и изработено съоръжение за използване на отпадната топлина, за автоматично обличане на копчета, за печат на собствени етикети... Но за да бъдат решени нашите стратегически проблеми за растежа, без помощта на голямата наука не можем. Влязохме във взаимодействие с Института по математика и механика към БАН, с неговия единен център по физика, за да осъществим идеята за разкройване чрез лазерна система. Да бъде разработена и една информационна система за моделите и друга за личния състав на завода. С „Интрансмаш" пък е връзката ни за решаване на най-болното място — вътрешноцеховия транспорт. А той е в органическа връзка с усъвършенстването на организацията на труда и всички параметри на производството.

Но в следващите думи на инж. Узунски нямаше оптимизъм, а по-скоро имаше болка:

— Предоставихме 60 хиляди лева на Корпорацията програмни продукти и системи за изграждане на АСУ в завода. И какво се получи, какъв е крайният резултат? Не мислете, че при нас вече действува компютърна мрежа, използва се електронноизчислителна техника в управлението на процесите. В резултат на „сътрудничеството", за което разказвам, имаме само три папки проекти. Казах, че те ни струват толкова хиляди лева. Е, ние не губим надежда, вярваме, очакваме научната мисъл да си каже думата в духа на високите критерии и изисквания за качествено новия икономически растеж. Направили сме вече сметка колко голям ефект ще се постигне само от автоматизацията на управленските дейности. Тук производството е дребносерийно, с много модели, пъстра гама на асортименти. А реализира ли се идеята ни, за която разказвам, само счетоводителите от 14 души ще бъдат намалени на трима. И касиерките, целият значителен брой от административно-управленски персонал ще бъде пренасочен.

Борбата за ускорено внедряване на научно-техническите постижения в завода продължава и в друга насока — да се използват възможностите на компютър „ИЗОТ—1031" за оптимизация на разкройната дейност. И в този случай на базата за развитие и внедряване към завод „Електроника" са предоставени поисканите 30 хиляди лева, за да... се получи нейният отговор накрая: „Тая работа с компютъра е невъзможно да стане..."

Това са само два примера, предизвикващи недоумение и тревога за неизползваните огромни възможности. А на колко още места начинът на мислене и стилът на работа са толкова бавни, мудни, неефективни. От една страна, се разработват програми за ускорено внедряване на научно-техническите постижения, декларира се убеденост, готовност за конкретни действия, от друга — резултати не се получават. Защо и в споменатите тук два случая резултатът е нулев? Очевидно

Digitized by Google

защото много от тези дейности още не са правилно, нормативно регулирани, не са и политически както трябва осигурени. Още една част от ръководните, инженерно-техническите кадри не са пропити от големия смисъл на партийната стратегия за качествено новия растеж във всички сфери и дейности, за преустройство не на думи, а на дело. Още и отговорността, която се търси, и стимулите, и санкциите са недостатъчни.

Ето защо преустройството сега като нов начин на мислене и стил на работа е обективна потребност. И колкото повече дни и месеци на отделят от XIII партиен конгрес, толкова по-нарастват дългът и отговорността, повелята за равносметка — кой какво мисли и говори, кой как действува и какво постига. А на везните на социалистическото съзидание цена имат само резултатите.

Коста ДИМОВ

ОТ МАЛКИТЕ ДЕЛА КЪМ ГОЛЕМИТЕ

Подсказаха ми, че Чаньо Чанев не е подходящ за журналистическо посещение. Имал добра работа като секретар на партийния комитет в обувния завод „Илю войвода" — Кюстендил, но видите ли, много остро реагирал на честите посещения. Освен това споделял пряко и открито мнението си, което не допадало на всеки събеседник.

Аргументите бяха обезсилени. Това е крайният извод след престоя ми в предприятието, след срещите и разговорите с Чанев и други членове на трудовия колектив. Може би някои от посетителите на завода са се смутили от обстоятелството, че

РЕДЪТ И ДИСЦИПЛИНАТА

не се нарушават при външно посещение. Ако си дошъл непредвидено, трудно се вместваш в строго програмирания ред за деня. А ние твърде често се явяваме на портала без предварителна уговорка и искаме всичко да се завърти около нас.

Докато чаках пролука във времето на секретаря на заводския комитет, се озовах в кабинета по партийно-организационните въпроси. Попаднах направо на целта. В добре подредени папки тук се съхранява описание на цялата дейност на заводската партийна организация и на първичните партийни организации. За сравнително кратко време събрах факти и данни за състава на заводската партийна организация, за нейната организаторска и контролна дейност, за проблемите, с които тя се занимава. Повиши се моята готовност да водя по-делови и компетентен разговор.

Digitized by Google

Някои биха нарекли този подход книжен. Напротив, документите ми помогнаха да не задавам въпроси за броя и дневния ред на заседанията и партийните събрания, за съдържанието на програмите за техническия прогрес, за социалния и качествения състав, за оценките на заводския партиен комитет за работата на неговите членове и партийните секретари... Не е нужно да губим времето на хората, които посещаваме, за информация, която можем да получим по други пътища. Не на шега на тръгване от завода предложих на секретаря на комитета, когато идват при него да се запознават с дейността на партийната организация, предварително да ги насочва към кабинета по партийно-организационните въпроси. В преустройството на партийната работа като задължителен елемент влизат и деловитостта, и рационалността във всяко наше действие. А понякога по места се натрупват твърде много хора от висшестоящите органи и звена, които сриват и най-добрата организация на работното време. През този ден секретарят на заводския партиен комитет бе посетен от седем души, командировани в предприятието. Просто ти става неудобно, когато виждаш, че той отлага заради нас може би по-важни заводски дела и няма време да приеме работници и служители от предприятието. Те почукват, открехват вратата, поглеждат разтревожено и се връщат.

Редът и организираността. Те не могат да съществуват пълноценно само в определен участък, в отделна служба на предприятието. Обикновено те се откриват още с влизането по неуловими на пръв поглед признаци. Да се спрем по-подробно на организираността в работата на заводския партиен комитет. Та нали тя е най-важната предпоставка за решаването на задачите. Организираността в работата на комитета съдействува за реда и организираността във всички други звена. И тя трябва ежедневно да се поддържа, подобрява, за да я има и утре.

Особено внимание се отделя на подготовката на заседанията. Силите тук се съсредоточават най-напред в това да се определят въпросите на дневния ред, за да не се изземват функции и не се дублират административните ръководства. Според Чаньо Чанев по-трудно е да се реши какво не трябва да разглежда на свои заседания комитетът. Постановката, че партията отговаря за всичко, подвежда някои кадри и те проявяват стремеж с всичко да се занимават, всичко „да държат в ръцете си". Затъването в подробности замъглява крайната цел, извършват се ненужни обходни пътища. Стремежът на комитета е да се определят и извеждат напред главните звена от веригата. А за да се постигне по-голяма задълбоченост и оперативност в дневния ред, средно на заседание се разглежда по един основен въпрос.

Подборът на дневния ред е само едно добро предварително условие. Следва по-трудното — задълбоченото обсъждане и вземане на подходящи и точни решения. Както сподели Чаньо Чанев, много трудно е да се определи ефективността от заседанията на комитета. Имало е заседания, които са преминали делово, а резултатите от тях не се появяват. Трудността в оценката идва от факта, че ефектът може да се прояви много по-късно, когато не може да го свържеш само с работата на колективния орган. Но все пак съществуват някои предпоставки, които предопределят добрата дейност на заводския партиен комитет и неговия секретар. Те се отнасят преди всичко до стила и методите на работа. Въпреки че може да прозвучи познато, ще посочим някои от подходите на секретаря и комитета.

Всеизвестно е, че предварителната подготовка решава успеха на всяко заседание. Затова усилията са насочени към включване в тях на повече хора, компетентни по разглеждания проблем. Но същевременно се воюва за краткост на материалите. Изчистват се от общи

Digitized by Google

постановки и излишни подробности. Раздават се не по-късно от два дена преди заседанието. Всеки има възможност да направи съответните справки и проучвания.

Още при откриването на заседанието се уточнява кога то трябва да завърши. Условие, което подтиква към деловитост и оперативност. Накрая винаги се прави кратък преглед на изпълнението на по-важните решения. Ако някои от тях са застрашени или не се изпълняват, вземат се съответните мерки.

Заседанието е свършило. Следва гласността на решенията и мерките. Обикновено се използва заводската радиоуредба, разширени съвещания с колектива, открити партийни събрания. Гласността задължава, обвързва колективния орган с работниците. Същевременно се улеснява и изпълнението. Проверява се и реакцията на колектива към проблемите, които са обсъждани от комитета.

Оперативността в работата на заводския партиен комитет се предава и на първичните партийни организации, на обществените организации, на стопанското ръководство. Може би тук се крие разковничето за успехите на колектива. На пръв поглед всичко в стила и методите на работа е познато, а за разлика от другаде тук те дават положителни резултати. Така е, понеже те са изчистени от книжнината, от формализма, от времеядството. Деловитостта и оперативността не се замъгляват от общи разсъждения, отвлечени мисли, лакировка и поза. Може би в това трябва да търсим един от елементите на преустройството в партийната практика. Малките организаторски действия осигуряват по-големите дела. Защото и да се роди новото, което може да промени начина на работа, без деловитост и нови идеи новите форми и методи на работа могат да се загубят в книжнина и формализъм. Да посочим за пример оценките на номенклатурните кадри, разгледани на заседание на комитета. Те са конкретни, реални, критични. В една от тях четем: „... Притежава сприхав характер и създава конфликти. Не работи компетентно по внедряване на вътрешностопанската сметка. Не може да овладее напълно новата техника ...“ При обсъждането на такъв документ формализмът не може да вирее.

Логично би било да направим извода, че високата организираност, поддържана от заводската партийна организация, е най-добрата предпоставка за решаване на задачите. От своя страна сполучливото изпълнение на решенията обогатява, подобрява организираността.

В съвременните условия организираността и деловитостта дават плодове, когато са насочени към внедряване на върховите постижения на

НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКИЯ ПРОГРЕС

В обувния завод системно се механизират ръчните операции, въвеждат се поточни линии, автоматизирани работни места, нови съвременни технологии ... Преценява се, че тази техническа политика на партийното и стопанското ръководство отговаря на условията в обувната промишленост. Нова техника, нови технологии, ефективна организация — това са трите стълба на програмата за техническия прогрес за деветата петилетка.

Най-общо техническата политика в завода върви в две насоки. Едната изисква да се следят съвременните върхови постижения в отрасъла и съвместно с висшестоящите организации глобално да се решават въпросите на техниката и технологиите. Това е перспективното направление, което ще осигури пробивите в ефективността на производството.

Digitized by Google

Другата насока е обърната към колектива. Тя обединява усилията на партийното и стопанското ръководство за рязко подобряване използването на наличната техника със същите трудови ресурси. За отделното работно място това означава: да се подобрява снабдяването с детайли и полуфабрикати, механизиране и автоматизиране на отделните процеси, по-пълно използване на техниката, внедряване на по-прогресивна организация на труда и управлението...

Специфична задача за заводската партийна организация е да се намерят най-резултатните практически подходи за решително преустройство в мислите и действията на комунистите, на ръководните кадри, на всички работници. Засега това е най-голямата тревога на секретаря на заводския партиен комитет. Засилването на демократичното начало, новите елементи на самоуправлението се нуждаят от сериозни изменения в психическата нагласа на хората. Какво трябва да се направи, за да се преодолее навикът в работника да бъде само изпълнител. Обективно обстановката около него се е изменила. Той има разширени права в управлението, но редица психически барнери му пречат да бъде пълноценен и равноправен при решаване съдбата на производствените и социалните проблеми на колектива.

Ръководителят също ще трябва да измени своя подход в ежедневното общуване с работника, да се вслушва в неговите предложения и да ги прави достояние на колектива. По-рационално да отчита двояката роля на работника — като изпълнител и като участник в управлението. Оказва се, че това не е толкова просто и леко. С бригадните събрания се сложи само началото. Как да се постигне непрекъснато участие в управлението? Как работникът да се почувствува стопанин по цялата верига на производствения процес? Не може ли по-бързо да се преодолее с години трупаното в него чувство само на добър изпълнител на разпорежданията на прекия ръководител. Впрочем — не да се преодолее, а да се обогати с творческа активност, с добросъвестност и засилена отговорност.

Сложни са отговорите. Дори и на такъв лек въпрос. Конструирано е и изработено устройство за машинно гладене. Улеснен е трудът на работничката. Не е все едно да включваш един бутон или да натискаш осем часа ютията. Но тя е недоволна. И е права. Намалена ѝ е заплатата. Тя би предпочела по-трудна, но по-добре платена работа. Как да се постигне, както е прието да се казва, еднопосочност на интересите? Това не може да се извърши само с партийно решение. Колкото и обмислено да е то. Необходимо е всекидневно партийно въздействие, което да приземи големите задачи на техническия прогрес до интересите на хората. А интересите на хората да издигне до обективните закономерности на научно-техническата революция. Разсъждения, които не дават мира и на без това неспокойния секретар на заводския партиен комитет.

В документите от заседанията на комитета много често се споменава за многото ръчни операции като широко поле за творчество, за изява. След тях е извършена немалка организаторска работа и справката за рационализаторските предложения с основание е обнадеждаваща. Със задоволство в завода ще ви покажат каширмашина, собствено производство, приспособление към струг за нарязване на ленти с определени размери... Но и тук рационализаторите си имат свои неволи. Ентусиазмът при конструирането, изработването, внедряването се охлажда в сложни параграфи, в редица унижения за получаване на заслужено възнаграждение.

Ако трябва да обобщим състоянието на организаторската дейност на заводския партиен комитет по стратегическата задача за овладяване постиженията на научно-техническия прогрес, може би най-

Digitized by Google

точният извод ще бъде — неудовлетворение от постигнатото. Това се потвърждава и от оценката на Чаньо Чанев, направена на заседание на комитета: „Анализът на цялостната дейност на партийното и стопанското ръководство налага да се отнесем критично към партийно-организаторската си дейност. Въпреки успехите, които имаме, тя не беше достатъчно ефективна. Не задоволява работата на заводския партиен комитет с кадрите. В много от тях липсват в достатъчна степен качества като добросъвестност, организираност, отговорност. Слабата инициативност, изчакване на разпореждания, избягване риска на всяка цена са все още преобладаващи страни в поведението на немалко ръководители.

С идеологическата си работа не успяхме да формираме в достатъчна степен необходимата идейно-политическа и морално-психическа обстановка в трудовия ни колектив. Основанията за този извод се потвърждават от неефективното използване на оборудването, пропуските в организацията на труда и качеството, осигуряването на производствения процес със суровини и материали... Не е настъпило и решително преустройство при изпълнението на социалната програма на предприятието."

●

Поглед към деветата петилетка.

Запазва се броят на работниците. Ако се вземе за база 1985 г., стоковата продукция ще нарасне с 23 процента, чистата продукция — с 24 процента, обществената производителност на труда — с 25 процента, печалбата — с 23 процента.

Предоставяме и редове от анализа за качествено новия растеж на икономиката на завода, направен от неговия директор Димитър Зарев пред партийния комитет: „Не можем и не трябва да сме доволни от постигнатото. За съжаление това не се осъзнава от някои наши специалисти. И сега конструкторите считат, че всичко се решава в производството. Но ние почти сме изчерпали „силовите" си възможности. Можем ли безкрайно да изискваме от работника да дава повече от вчера. Това има граници. А граници в техническия прогрес няма. Само с нова техника и технология ще можем да постигнем нов качествен растеж. Примери за обратния стремеж изобилстват в нашето предприятие. Разбира се, пътят към новото е сложен, с много препятствия и завои. Затова и първото, с което сме се захванали, е да постигнем по-пълното използване на наличната техника. Твърде често, когато не съумеем да използваме капацитета й, я обявяваме за остаряла и непригодна...

Поставили сме си високи цели за петилетката. Но те трябва да се осъзнаят и възприемат от работническия колектив. Много пъти това е било най-слабото ни място. Наистина как ще работим поновому, ако мислим постарому. Не преустроим ли нещата в тази насока, нашият растеж ще бъде ходом на място..."

●

От малките дела към големите. Девиз в работата на заводския партиен комитет, който, съчетан с реда и организираността, методично осигурява на партийната организация нови успехи. Самокритичността, съчетана с неудовлетвореността, ражда действен стил, ефективни форми и методи на работа.

Иван МИЧЕВ

Digitized by Google

ДОСТИГНАТОТО НЕ НИ УСПОКОЯВА

Много първични партийни организации в окръга се стремят с идеологическо въздействие да стимулират творчеството на комунистите, на колектива за осигуряване качество и ефективност на производството. За това допринесе и прегледът на тема „Икономията на суровини, материали, горива и енергия — израз на висока нравствена съзнателност". Резултатите от прегледа откроиха по-ясно идеологическите проблеми за ефективно стопанисване, показаха, че новите критерии за качеството трайно навлизат в съзнанието на хората, повишава се чувството за дълг, съвест, икономичност, организираност на равнището на изискванията за интензифициране на общественото производство. В комбинат „Оргтехника", Лесопромишления комбинат, завод „Стомана", ППМ „Сердика" и други проблемът за икономиите стои на първо място в дневния ред на събранията на първичните партийни организации и заседанията на заводските партийни комитети; над 45 на сто от поръченията и самоотчетите на комунистите и особено на ръководителите са тясно свързани с този въпрос; над 35 на сто от учебните дисциплини в системата на партийната просвета и над 60 на сто в профсъюзната отразяват съдържанието на икономическата политика на партията.

Но поводи за самоуспокоение няма. Прегледът показа, че такъв подход не се е наложил във всички първични партийни организации и трудови колективи. На редица места не се отчитат интересите на хората, не се използват икономическите лостове за разкриване резервите за икономии, не се създават условия за пълна мобилизация на колективите за изпълнение на насрещните планове. В крайна сметка старият подход все още се шири в работата на редица органи и организации, което постави задачата да се активизира идеологическият актив за изучаване и изпълнение на решенията на XIII конгрес на партията. Но нека кажем открито, общинските партийни комитети в окръга не са успели да насочат всички идеологически кадри да свързват своята работа всекидневно с практическите, икономическите и социалните задачи на трудовите колективи. Това потвърди и разговорът в първичните партийни организации и в партийните групи на тема „Качеството на труда — качества на личността". Той позволи да се навлезе по-дълбоко в причините и факторите, влияещи върху инициативата и творчеството, да се анализира социалистическият начин на живот като предпоставка и регулатор на еднопосочността в интересите на личността, колектива и обществото, да се открият редица

Digitized by Google

отклонения, отрицателни явления, недостиг на знания, квалификация и опит за постигане на по-висока обществена производителност на труда. Разговорът в някои партийни организации подсказва, че е необходимо да се промени тематиката в системата на партийната просвета, да се засили лекционната пропаганда, особено на научно-техническите знания, тематичният план на единните политически дни да стане по-гъвкав и да отговаря на актуалните проблеми. При разговора комунистите изведоха като необходими, породени от новия характер на труда в условията на научно-техническата революция и интензификацията на производството нови качества на личността — усет към новото, умение да се работи с хората, висока съзнателност, инициативност, дисциплинираност, прецизност, точност и други.

В някои първични партийни организации разговорът придоби по-остър характер, но бих казал, че именно там измененията са по-забележими. Така например под ръководството на общинския партиен комитет и на първичната партийна организация в АПК на селищна система Ситово започнаха всеки месец да провеждат дни на дисциплината. На тях ударението се поставя върху реализиране на единството между думи и дела, откроява се личният принос за изпълнение на ежедневните задачи и графици от всеки член на трудовия колектив, включително до председателя на АПК. Може да се каже, че това е една ефективна форма за борба срещу формализма, срещу навика правилно да се разсъждава, а неправилно да се действува. С реалната обществена преценка и признание, със системните поощрения и санкции в тези трудови колективи се създава нов идеологически климат, характеризиращ се с проява на инициативата и творчеството, другарството и взаимопомощта в процеса на труда.

В завод „Добруджа", завод „Славянка" — Тутракан, завод „Стомана", „Хром", АПК — Иширково, Ситово и други разговорът предизвика създаването на условия всички трудещи се да участвуват в разработването на насрещните планове. В тези предприятия, след като се определят държавните задачи, агитаторите разясняват контролните цифри не само на всяка производствена единица, на всяка бригада, но и на отделния работник и служител. Заедно с това се подготвя и необходимата информация за отделната бригада, цеха, завода, което допринася в значителна степен да се вземат правилни решения по задачите и показателите на насрещния план. Възлово място заемат специалистите с компетентната си дейност по разясняване и изграждане на реални, напрегнати планове, търсене на резервите, изработване на личните и колективните творчески планове. Определен дял имат и конкретното допитване, откритото приемане на предложенията и публичната защита на инженерните проекти, личните и колективните творчески планове, трудовите самоотчети, защитата на насрещните планове на общинско и окръжно равнище с участието на Комсомола и професионалните съюзи. Повече да се съветват с хората, да идат при тях — този съвременен стил се възприема от идеологическите кадри на тези партийни комитети и организации.

Но като цялостен стил, оценен в светлината на партийната постановка за качествено нов растеж на икономиката и превръщането на насрещния план в дело на целия колектив, не може да се приеме за удовлетворителен. Нашите впечатления, разговори, участие в събрания, заседания, в занятия на политическата учебна година и лекционната пропаганда показват, че значителна част от работниците и специалистите не вземат активно участие в разкриването на резервите, съставянето и изпълнението на насрещния план. На редица места отделният човек няма информация за положението на нещата в бригадата, цеха, завода, АПК, общината, окръга, страната, за челния опит

Digitized by Google

в страните на СИВ и света. Помощта от специалистите и ръководните кадри за разкриване на резервите не всякога е навременна и точна, поради което при съставянето на личните творчески планове се допуска формализъм. При воденето и отчитането на съревнованието се закъснява с обявяване на показателите, с отчитането им, нарушава се единството между материалното и моралното (за сметка на моралното) стимулиране, дават се много обещания, а не се изпълняват. Резултатите от социологическото изследване на тема „Реализацията на младежта в труда и проблеми, свързани с нея", направено от окръжния комитет на партията през 1986 год., показва, че 69 на сто от анкетираните не са правили предложения за подобряване на качеството и организацията на труда. Около 20 на сто са правили предложения, но те не са били приети. За какво участие на трудещите се може да се говори? Нали организаторската и идеологическата работа на партийните организации е призвана да убеди всеки член на колектива да се чувствува съпричастен с плана, защото той засяга непосредствено неговите интереси.

Като анализираме участието на трудещите се от нашия окръг в управлението на икономиката — състава и работата на колективните органи за управление и участието на трудовия колектив в управлението на бригадата, — ще видим, че през 1983 г. общите събрания са 114, а избраните пълномощници в тях са 5990; през 1985 г. поради концентрацията те са намалели на 98, а броят на пълномощниците се е увеличил на 8866. Характерно за състава е и значителното увеличаване броя на жените, който от 1979 през 1983 г. достигна през 1985 г. 3496; броят на младежите до 30 години от 1584 се увеличава на 1974. Работническото ядро от 73,8 на сто през 1983 г. се увеличава на 80 на сто през 1985 г.

По данните като че всичко е наред: високият процент работническо ядро в състава на общите събрания създава възможности да се реализира ръководната роля на работническата класа в управлението на производството. Ако се позовем на резултатите от проверките на окръжния комитет на партията за подготовка на пленум по този въпрос, и там като че е добре: в 31 предприятия проблемите на насрещния план за годината са били обект на внимание на общите събрания 3 пъти, в 15 предприятия — 2 пъти; социалистическото съревнование е било обсъждано в 23 предприятия 3 пъти, в 10 предприятия — 2 пъти; производителността на труда в 17 предприятия — 3 пъти, в 8 предприятия — 2 пъти. Данните показват още, че стопанските съвети сега по-умело решават стоящите пред тях въпроси: ефективно развитие на производството, подобряване социалното развитие на колектива и охраната на труда, повишаване квалификацията и образованието, разгръщането на социалистическото съревнование. Една от изявите на колективизма при управлението на бригадата е упражняваното право да се избира и предлага за назначаване или освобождаване от длъжност ръководителят на бригадата; да се избира бригадният съвет; да се прилага конкурсното начало в избора на кадри; усъвършенствуване на разпределителните отношения в бригадата.

Но анализът на данните от изследването показва, че при обсъждането и решаването на проблемите се допускат редица слабости. Така например общо за окръга не е спазено изискването 50 на сто от членовете на стопанския съвет да са работници. От данните за подготовката на пленума се вижда, че в дневния ред на колективните органи са отсъствували такива важни въпроси като икономичното използване на суровини и материали, повишаване качеството на продукцията, внедряване на челния опит, усъвършенствуване организацията на труда, намаляване на ръчния труд и др. Фактът, че те се

Digitized by Google

разглеждат при обсъждане на изпълнението на плана, не може да бъде основание за тяхното подценяване. В доста предприятия съставът на бригадните съвети преди време се определяше от стопанското и профсъюзното ръководство, без да се предлага на обсъждане и избиране от бригадата, а партийните организации се примиряваха, не се намесваха. Не се зачиташе мнението на бригадата и при избора на ръководителя на бригадата. Сега това положение е изменено. Но все още има слабости при определяне на коефициента за трудово участие на отделния член на бригадата както по планов ред, така и по отчета, като в редица случаи той не се утвърждава от събранието на бригадата, допуска се уравниловка в заплащането.

От разговорите, които водиха сътрудници на окръжния комитет на партията, става ясно, че предложенията и мненията на работниците невинаги се зачитат, недостатъчни са информираността на работниците, икономическата заинтересованост, подготовката и знанията за ефективно участие. Идеологическата работа е недостатъчно диференцирана според потребностите, интересите и задачите на отделните колективи и личности, не се достига до всички членове на колективите, има кампанийност по отделни проблеми.

Преустройството на идеологическата дейност на партийните органи и организации в окръга сега е насочено към отделния човек, към открит диалог с хората. За тази цел окръжният комитет на партията отдели голямо внимание за подготовката на ръководните кадри и учебните групи на университета по марксизъм-ленинизъм при окръжния комитет на БКП за актуализиране съдържанието и усъвършенстване организацията на занятията така, че основният метод на работа на учебните групи да бъде самостоятелната подготовка на всеки участник. Ще се изучават проблемите за превръщането на науката в непосредствена производителна сила, усъвършенстването на производствените отношения, новия Кодекс на труда, пътища на преустройство на идеологическата и организационната работа и осъществяването на единството ѝ със стопанската дейност, педагогически и психологически проблеми в работата на стопанския ръководител.

В личните планове на пропагандистите се засили делът на практическите задачи в занятията на учебните звена за решаване проблемите в трудовите колективи, издигане инициативата, творчеството на комунистите и трудещите се.

Общинските комитети помагат на първичните партийни организации да актуализират идеологическите раздели на плановете и програмите за изпълнение решенията на пленума на окръжния комитет на партията за създаване на висока организираност, ред и дисциплина в трудовите колективи. Възлово място в този процес заема воденето на открит диалог с хората, даването на широка гласност на положителните и отрицателните страни и резултати в ежедневната практическа дейност, въвеждането на новия стил на работа, за покритие между думи и дела.

Костадин НЕДЕЛЧЕВ
завеждащ сектор „Пропаганда"
при окръжния комитет на БКП — Силистра

Digitized by Google

ВЪВ ВСЯКО ДЕЛО ДА СЕ ТЪРСИ НОВОТО

Нашият разговор започна малко на шега. Георги Георгиев ми напомни един популярен стих от Булат Окуджава. В него се казва, че понякога пиедесталите са по-високи от победите, в чиято чест се издигат.

Тогава се съгласих с него. И сега съм съгласна. Точно затова ми се ще настоящият очерк да отговаря на работата — на института, на колектива, на партийния секретар. Е, разбира се, никой не си представя пиедестала като равна плоча. Стъпалата се чувстват от само себе си. Но все пак

ДОРИ ЕДИН ПИЕДЕСТАЛ ИМА НУЖДА ОТ ОСНОВА

И в случая това несъмнено е институтът, неговият колектив, направеното и това, което предстои да се направи.

А институтът по електропромишленост „Никола Белопитов" е едно от най-известните научно-внедрителски звена, отговарящо на необходимостта от бързо развитие на нашата страна в дадения отрасъл. В наши дни неговата роля не само е увеличена многократно. Задълбочава се и значението му за националната икономика.

Задачите, поставени от Тринадесетия конгрес на БКП пред електротехническата промишленост: да се увеличи рязко производството на комплекти електронни задвижвания, на прецизни микродвигатели, на изделия на силовата електроника, на електротехнически материали, се допълват от необходимото производство на промишлени роботи с многоцелеви функции и адаптивни свойства, от многото други отговорни теми. А информацията, която получих от многото прочетени документи, говори, че задачите, поставени пред института, се изпълняват прецизно от колектива.

Ръководна роля за изпълнението на всичко възложено има, разбира се, партийната организация. Добре е по този въпрос да се цитира един институтски партиен документ. В него се казва: „Основната задача на партийната организация на института по електропромишленост е усъвършенстването на партийната работа с цел всеки комунист, всеки труженик активно да участвува в научно-техническия прогрес". И оттук идва не само принципът, но и спазването му. Вътрешнопартийният живот на първичните партийни организации да се развива в строго съответствие с ленинските принципи и норми, да слу-

Digitized by Google

жи за образец на социалистическите обществени отношения. Четирите първични партийни организации все повече да разширяват контрола и взискателността си към работата, поведението и дисциплината на всеки комунист. И същевременно — във връзка с нарасналата политическа зрелост и култура на членовете на БКП — да се разширява и задълбочава вътрешнопартийната демокрация, т. е. организаторската работа на комунистите да обхване всеки член на трудовия колектив чрез непосредствено и непрекъснато общуване с хората, задълбочено изучаване на техните проблеми, правилно насочване професионалното им израстване и най-вече чрез личния пример.

Тези мисли са написани в доклада, когато партийната организация на института е обсъждала работата и задачите си за изпълнение решенията на Тринадесетия конгрес на БКП. Точно на това обсъждане е станало дума за тематичните направления по изграждането и реализацията на научнообоснована селективна стратегия за бъдещото развитие на научноизследователската и инженерно-внедрителската работа. Партийният комитет е поставил въпроса за темповете и мащабите на научната и рационализаторската дейност, насоките на изследванията, разработките и техническите измерения. На дневен ред са били и са задачите за мобилизиране усилията на отделните лаборатории и секции за изпълнение решенията, за оценяване непосредственото осъществяване на постиженията на научно-техническата революция и партийната помощ и ръководство за осигуряване на високи темпове за развитие на научноизследователската и инженерно-внедрителската дейност.

Изреждам, почти цитирам проблемите така, както са поставяни и обсъждани. А зад тези тежки и наистина важни думи много ми се ще да се видят хората — различни по ръст, с различни очи и настроения, с различна нагласа за работа, с различни възможности (защо и това да не го кажем). И тези различни хора трябва да решат конкретните неща, които стоят зад думите на докладите. Да измислят, конструират, разработят, внедрят стотиците конкретни теми, които след това пък ще застанат зад гръмките думи на рапортите. Задачата на партийната организация, задачата на нейния партиен секретар е точно в това.

Та ето я още едната страна на пиедестала — огромните задачи на партийната организация и начините, формите, методите на работа, с които се решават.

Всички вече обърнахме внимание на факта, че в редакцията, която Тринадесетият конгрес направи на Устава на БКП, е отделено специално внимание на партийния секретар, на неговите задължения и отговорности. Но за всяка партийна организация общото понятие „партиен секретар“ крие една точно определена личност. И тази личност е издигната от комунистите, носи отговорност, има значение за цялостната дейност на организацията. В института по електропромишленост тази личност е Георги Атанасов Георгиев.

И понеже биографията на човека също зида пиедестала на неговото творчество и значение, на първо място тук трябва да се постави

НЕОБХОДИМАТА БИОГРАФИЧНА СПРАВКА

Георги Атанасов Георгиев (а в института много често ще чуеш: Гошо или Жоро) е роден през 1944 г. Завършил е с отличие ВМЕИ „В. Ленин“. Постъпил е на работа в Института по електропромишленост по разпределение, веднага след института (и не се е разделял с

Digitized by Google

него). Понастоящем е кандидат на техническите науки (защитил без откъсване от работа), старши научен сътрудник II степен.

Участвувал е при проектирането, изследването и внедряването на следните по-важни задачи: унифицирана серия електродвигатели; серия високомоментни постояннотокови електродвигатели за металорежещи машини; серия електродвигатели за главни задвижвания на металорежещи машини; перспективен стартер за лек автомобил „ВАЗ—2108" и др.

Има над 25 публикации в областта на постояннотоковите машини. Автор е на 11 стандарта в областта на техническите изисквания и методите на изпитване на постояннотокови машини. Автор и съавтор е на 27 изобретения, от които 8 са внедрени досега в производството с голям икономически ефект. Под негово ръководство са разработени 34 теми, от които 26 са внедрени в редовно производство.

Удостоен е със звание „Лауреат на Димитровска награда" като член на колектив за разработване и внедряване на серия комплектни електрозадвижвания с високомоментни електродвигатели за металорежещи машини с цифрово-програмно устройство.

Колкото до организационната „кариера" — и тя е вървяла от стъпало към стъпало. Георги Георгиев е бил секретар на комсомолското дружество и институтския комитет на ДКМС, член на партийно бюро, секретар на първична партийна организация, заместник-секретар на институтски партиен комитет. От януари 1985 година е секретар на институтския партиен комитет (държа да подчертая — нещатен).

С КАКВО СЕ ОТЛИЧАВА ЕДИН ПАРТИЕН СЕКРЕТАР?

Според Нарцис Златанов, първи секретар на Благоевски РК на БКП: Георги Георгиев е човек, който във всяко дело търси новото, защото умее да мисли поновому. Организира партийната работа, като изпреварва инструкциите, защото има виждания за политическото ръководство на трудовия колектив. Още повече на един научен трудов колектив.

Според думите на Панчо Дундаров, директор на Института по електропромишленост, Георги Георгиев е водещ специалист в развитието на електропромишлеността. Умее да постави партийната работа така, че тя да не стои откъсната от цялостната дейност и задачи на института. Умее да съчетава в действията си научния работник и партийния ръководител. Има талант да разпределя задачите. Малко флегматичен тип, който изпитва многократно всичко. Но когато реши, че нещо е завършено — то винаги е с много високо качество.

Според думите на колегите, Георги Георгиев е уравновесен и стабилен. Създава условия за сигурност. Има ясна мисъл и е логичен. Последователен е до неотстъпчива праволинейност. Честно „момче", от тоя тип хора, на които от пръв поглед може да се вярва.

Тези мнения събрах не наведнъж и не в реда, по който съм ги подредила. Пресях ги от многото разговори, които водих, от разговорите, които слушах. Когато в приблизителен вид ги изброих пред самия Георги Георгиев, той — струва ми се — с много от казаното не се съгласи вътрешно. Но преди да изкаже мнението си по тях, направи обобщението: „А бе, много се шуми понякога около някои личности. И това обикновено се обръща срещу тях и работата им. И въобще, ако си вън от нещата — виждаш ги по един начин. Ако си вътре — по друг."

Тогава заговорихме и за пиедестала.

Digitized by Google

Сега ще се помъча да преразкажа някои от мислите и разсъжденията на Георги Георгиев. И не затова, че се отличават с някаква необикновеност. А затова, че са искрени. Мисли и разсъждения на комунист, който е в самия център на делото.

Едно от твърденията например бе за това, че партийният секретар винаги трябва да е принципен и сигурен при решаването на даден въпрос. В тази мисъл, която не е нова, но е много права, се уверих, когато присъствувах на заседание на партийния комитет. На него секретарят постави за решаване и един въпрос, свързан с конкретен човек. Имаше много мнения, предположения и предложения, Георги Георгиев прие принципна постановка и се нагърби сам предварително да уточни въпроса — за себе си и от името на целия комитет. Видимо бе убеден в отстояваното мнение, но държеше да не остане никакво съмнение преди окончателното взимане на решение.

Друго твърдение: „Работата на един секретар на партиен комитет е много отговорна. Но работата на един секретар на първична партийна организация е по-тежка." В защита на тази мисъл идва практиката. Сега той е секретар на партийния комитет в ЕИП. Вижда нещата правилно. Може да ги прецени и оцени. Несъмнено думата му тежи, има възможност да организира актива и комитета при разпределението на всички задачи. Разполага с огромен партиен инструментариум. Но в заключение допълни: „Има едно-единствено условие — не трябва да допускам грешки".

Секретарят на първичната организация има същите права и задължения. Но пред него стои още една, изключително важна задача: той е в пряк контакт с хората; той очи в очи трябва да им говори истината. И да отстоява истината. А с хората, независимо на какъв пост са, се работи трудно. Това несъмнено Георги Георгиев е изпитал на собствените си рамене — като секретар на първична партийна организация.

В института по електропромишленост има едно изключително добро завоювано правило: на ръководна партийна работа навсякъде се издигат най-добрите специалисти. Те невинаги са най-добрите организатори. Но работата при тях е винаги по-добра. И резултатите са винаги повече положителни. Тука има и един втори въпрос. И тези кадри трябва да се сменят. Фактът, че отчетно-изборната кампания в бъдеще ще бъде на две-три години, се приема и тука положително: „Според мен два мандата на един специалист — партиен секретар, са достатъчни. След това трябва да дойде друг на смяна. От това и работата ще спечели, и специалистът ще расте — с организационна практика, с авторитет, с това, което ще даде като резултат от натрупаното."

И още: „Аз ясно преценявам силните и слабите си страни. И в организационната работа, и като специалист. Твърдо съм за пробивите, които правим — например в електрооборудването на металорежещите машини. Това е пътят. Точно затова се чувствувам уморен при решаването на проблемите, от които нищо не излиза. Това е, защото някой някъде не си гледа работата както трябва. А ние не смеем да му го кажем или да го кажем въобще. И не смеем да махнем този човек. Пък дори само от страх, че не може да се намери по-добър от него."

И едно вътрешно убеждение: „Много хора дълго говорят за неща, които могат да се решат само с няколко думи. Това е от голямо значение за партийната работа. А в нея следва да се обръща внимание, много внимание — и на работата, и на личните проблеми на хората. Партийните организации, партийните органи трябва да правят всичко,

Digitized by Google

за да се решават добре и личните проблеми на хората. От тях след това можеш да искаш всичко. И ще го дадат."

И едно правило, което твърдо се спазва: „За един партиен секретар, за един активист най-страшното е да е безпринципен. Хората, с които работиш, безпогрешно разбират и определят кой и кога е безпринципен. И никой, никога не може да накара някого да вярва на безпринципния. А на партийните секретари трябва винаги да се вярва!"

СТЪПАЛАТА, КОИТО ОПРЕДЕЛЯТ СТИЛА

Много ми се ще да отделя специално внимание на стила в работата на партийния секретар на ИЕП, който (а това мога да твърдя със сигурност) му помага в постигането на положителните резултати.

Да започнем от формирането на партийния комитет и работата с него. Комитетът е от 11 души. Негов член е и директорът на института, и един от заместниците му, който е бивш секретар на комитета. Обяснението на Георги Георгиев: от една страна — по този начин партийната организация реализира част от контролните си функции над административното ръководство; от друга — директорът Панчо Дундаров и заместник-директорът Енчо Попов са с много голям партиен опит и много активни при обсъждането и решаването на въпросите. Така на място, без протакане, се решават много неща. Пък има и друго — в института се знае, че когато един специалист бива освободен от организационна работа, той не отива „в запаса". Едната работа се сменя с друга така, че опитът, натрупан до момента, да не бъде разпилян напразно.

Но да се върнем на комитета. Негови членове са и двамата секретари на първичните партийни организации. Те пък много често помагат при обсъждането как на практика ще се реализират дадени решения. Така да се каже, нещата се свързват: партийните решения и изпълнението им в трудовите колективи.

Такъв е съставът. В него всички са активни, всички мислят. И не се боят да имат собствено мнение при обсъждането и решаването на парливите проблеми.

При реализирането на стила, с който работи партийният секретар, той се ръководи от едно свое съждение: в института всички хора трябва да знаят, че има едно място, където въпросите се решават винаги както трябва — принципно, честно и открито. Мнението е, че в повечето случаи успехът съпътствува това намерение. Но за да го има, Георги Георгиев е поставил като свое правило — в партийния комитет на практика да съществува демократизъм. Въпросите да се решават принципно и честно. Всеки да има възможност да изкаже мнението си, да го защити, да се обоснове. Така при общо обсъждане и активност обикновено се постига и най-точното решение, най-точната мяра и изискване за постигането на поставената цел.

Демократизмът, обсъждането — но това не значи, че в партийния комитет въпросите се разводняват. Дневният ред се знае предварително от всички. Въпросите, когато са писмени, са раздадени. Върху тях е мислено.

И нещо много важно — заседанията, срещите, обсъжданията стават винаги в извънработно време. Това е твърдо правило на партийния секретар. Работното време е за работа в лабораторията или в предприятието, където се внедрява, на чертожната маса или пред

Digitized by Google

машината. То е за решаване на служебните задачи. Заседанията и съвещанията — тогава, когато изтекат минутите на работния ден.

Като хора, свързани с техниката, комунистите от института по електропромишленост уважават и твърдо спазват плановото начало. И в работата на партийния комитет планът е основата. От миналата година всяко полугодие тука се поставя за решаване една основна задача, по която се работи цялостно. Останалите проблеми също не изостават. Мнението на партийния секретар е, че многообемният и широкият план често си остава на книга. Задачите трябва да са (и са) точно формулирани, кратки и ясни. И да се решават по техен начин.

Ето например двете основни задачи през настоящата година. За първото полугодие — това е стратегията за развитието на института и неговото място при решаването на основните въпроси на петилетката. През второто — партийната отговорност и ръководство при изпълнението на програмите, които са приети от колектива. Тук трябва да се има предвид, че институтът е на стопанска сметка и отделните негови звена са свързани с различни заводи.

Какви други основни въпроси са разглеждани или се разглеждат през последната година във връзка с дейността на института? Това е преди всичко проблемът с кадрите — тяхната подготовка, квалификация, израстване. На дневен ред стоят всички (а те са многобройни) въпроси, свързани с материално-техническата база и разширяването на основните фондове на института. И през всичкото време — един основен въпрос: боеспособността на първичните партийни организации. Защото целият актив, комитетът, секретарят му разбират и знаят — не е ли решен този въпрос в работата на институтската партийна организация, нищо друго не може да се реши.

Дълбоко вътрешно убеждение на Георги Георгиев е, че правилно поставената работа в първичните организации, провеждането на различни разговори, обсъждането на най-важните въпроси, поставянето и контролът върху поръченията и т. н. — цялата активна дейност провокира активност и у всеки член на колектива. А без тази активност и лична позиция на отделния човек по всички решавани въпроси не могат да се изпълнят големите задачи, които се поставят от народното стопанство на това отговорно звено в нашата икономика.

Такава задача си е поставил и партийният комитет: да работи така, че цялата партийна организация със своята дейност да накара стотиците хора от института да мислят, да виждат своето място и роля при решаването на задачите.

За резултатите от дейността на един партиен секретар голямо значение има работата му с низовите партийни звена. Георги Георгиев е наясно с тази постановка. Всеки понеделник по време на обедната почивка той се среща със секретарите на първичните партийни организации. Тогава се правят отчети по приключилите срокове, разпределят се задачите за седмицата. Решават се основните въпроси. Според Георги Георгиев тези оперативки са изключително полезни и заради прекия контакт, и заради прекия отговор, и заради конкретното обсъждане. Така останалите дни на седмицата са свободни.

От друга страна, огромните усилия са насочени в партийните групи, които са ядрата на първичните трудови колективи. Тук се решават съвсем конкретни неща — и в научната работа, и във внедряването... Та нали и тези въпроси опират до стила на партийния комитет, на неговия секретар? И идва наболялата фраза: „Ех, да можех винаги да разграничавам въпросите ясно: това за партийния комитет, това — за първичните организации, това — за административното ръководство...“

Digitized by Google

●

Съгласна съм с Булат Окуджава. И с Георги Георгиев. Ние наистина поставяме понякога пиедестали, по-високи от победите. Но нима работата на един партиен секретар е само една победа?

Партийната работа в института по електропромишленост е добра. Партийната организация, активът, комитетът работят добре. Секретарят наистина води — и в научната, и в партийната работа. Но такъв е човекът — той разсъждава, мисли, вълнува се, съмнява се. И става ясно като бял ден: това, което вчера е било победа, днес вече е отчет. А утре? Утрешният ден може би ще дойде с утрешни победи и въпросителни.

Та пиедестали има. И трябва да има. А хората много точно знаят: кой пиедестал отговаря на победите, а кой е сложен — ей така... Може и за украса. Или пък да напомни, че някъде нещо не е направено до края. И че някой трябва да довърши нечия работа. Па макар и да остане в сянката на чужда слава. Понякога и с това е ангажиран партийният секретар.

Мария ТУЗЛУКОВА

С ВЯРА ВЪВ ВЕЛИКАТА ПРАВДА

ОТКРИТОТО ПАРТИЙНО СЪБРАНИЕ

Добрата дума да я казваш навреме. Не случайно на кратък и далечен път човек се изпраща с пожелание за добър път и добра сполука. Да кажеш някому подобни думи, то значи да ги споменеш още в първите му стъпки към целта.

Всяка мисъл и действие започват с първите секунди. Ти като инструктор на ден се срещаш с десетки и стотици хора. И всеки е за някъде забързан. Забързваш го и самият ти. Подскажеш му идеята, разкажеш му за опита на други. Тактично му дадеш да разбере, че в неговия път ще има твоята другарска подкрепа. И виждаш искрата живот на новото, което в конкретните условия ще се роди, като закономерност на днешния и утрешния ден.

Димитър Светозаров — секретар на първична партийна организация при ССУ „Сонди и инжекции" в Ботевски район на столицата, е повече от 7 години на това обществено поприще. Помня го още от 1973 година, когато беше стругар и член на партийното бюро в предприятието. И в обществената, и в служебната си работа той се отличава с трудолюбие, прозорливост, с новаторско мислене и действие, с нравствена чистота. Подобни качества характеризират стила и методите на партийното бюро, на стопанското ръководство. Затова и работата им е спорна, задружна. Колективът е инициатор на поредица от идеи и ценни инициативи. Първичната партийна организация в изве-

Digitized by Google

стен смисъл се е превърнала в лаборатория за създаване и експериментиране на положителен опит.

Не беше минал и месец от полуденя на партийния секретар, на който бе поставена задачата новото попълнение в районната партийна организация да се приема на открити партийни събрания, когато на среща с мен в кабинета по партийно-организационната работа дойде Светозаров. Предстоеше заседание на партийното бюро за обсъждането на две кандидатури за прием в БКП — на инж. Иван Илиев, член на ДКМС, и на Максим Вачев, монтьор, секретар на комсомолското дружество.

С поръката на РК на партията партийният секретар беше запознал членовете на бюрото и актива. Сам той беше дълбоко убеден в подетата линия — по-широко да се отчита общественото мнение при разглеждане и решаване на вътрешнопартийните процесите. Срещнахме се, за да доуточним подробностите в подготовката на първото в района открито партийно събрание за обсъждане кандидатурите за приемане на нови партийни членове. Както при всички други случаи, и сега комунистите и лично партийният секретар искаха всичко да бъде „изпипано". Прегледах документите — те бяха старателно подготвени. Незначителни бяха бележките ми по предварителната организация на събранието. Въпреки това с партийния секретар си насрочихме още една среща. И на мен ми трябваше още малко да помисля. Все пак за пръв път и аз самата навлизах в конкретна ситуация. Налагаше се да информирам отдела и до известна степен да изпълня функциите на отсъствуващия в момента инструктор за това направление.

На събранието заедно с мен дойдоха още двама от инструкторите на орготдела и един партиен секретар на училищна организация.

В двора на предприятието цареше оживление. Едни четяха, а други размишляваха на глас пред красиво изготвеното съобщение за дневния ред на събранието.

Салонът беше подходящо за случая подреден. Да участвуват в събранието бяха дошли безпартийни работници от обекта на инж. Илиев. Срещам единия от тях на вратата. Беше Илия Харитонов, сондьор. Заприказвах с него. Той сподели, че поканата за събранието я е приел като чест. Заредиха се думи на признателност към техния ръководител, за грижите и топлото отношение към хората, за успехите и трудностите, за нерешените проблеми. Истинска, неподправена работническа съвест. „Ще му поръчам — каза Харитонов — по-яко да воюва за ред и дисциплина, за подобряване на битовите условия на строителите. Ние няма да го посрамим. Поласкани сме от поканата да присъствуваме и да се изкажем по един толкова важен въпрос." Тъй каза той и зае първия попаднал му стол в редиците.

Започна събранието. Избраха ме в ръководството. „За кураж и от уважение — оправда се партийният секретар — да си до мен и да те видят хората." За част от тях аз не бях „непознатата другарка от РК".

С документите и със становището на партийното бюро за двете кандидатури докладва партийният секретар. Свободно и делово, кратко и ясно се изказваха комунисти, комсомолци и безпартийни. Към Максим аз имах два въпроса — за повишаване на образованието и за отговорностите му като секретар на комсомолското дружество и член на районната ревизионна комисия на ДКМС.

Като днес си спомням горещия летен ден, задухата в салона, десетките вторачени очи и сред тях очите на майката на Максим. „Ще оправдая доверието" — каза Илиев. „Ще следвам примера на челниците комунисти и на моите родители" — добавя Максим.

Първата точка от дневния ред е към своя край, но партийният се-

Digitized by Google

кретар продължава да се вълнува. След като се гласува и за втория кандидат, на него му предстоеше и пръв да стисне крепко десниците на Иван и Максим и да намигне за подсещане за двата букета свежи карамфили.

Събранието приключи, вълненията в хората останаха. Вълнувах се и аз. Първото открито партийно събрание за прием на нови партийни членове премина успешно. Не можах да не споделя задоволството си от подхода, от старателната подготовка и стегнатото провеждане.

После някак си по-леко ни беше през следващия ден в първичната организация, при администрацията на ДП „Г. Димитров" и на останалите събрания.

Помня всички събрания, в които съм участвувала, но най-подробно си спомням за това — първото. За онова, с което започна първичната организация при ССУ „Сонди и инжекции". И днес след толкова години взаимно сме си благодарни за първите стъпки, когато се тръгва към нещо ново в партийната практика.

Ще мине известно време и с Максим и Иван отново ще се срещнем. Провеждам консултация по подготовката им преди утвърждаването им от бюрото на РК на БКП, а след това в продължение на 6—7 месеца те ще се учат в районната школа за млади комунисти. Инж. Илиев е на самоподготовка, а Максим е член на ръководството на школата и готви реферат. Ще се отбие след работа в кабинета ми, ще порови из литературата, ще се консултира. Курсовата му работа получава отличен. В нея има и теоретични обосновки, и практически изводи, препоръки за подобряване на работата в предприятието.

След всеки контакт с Максим все повече се убеждавах в неговите възможности да завърши висше образование. А той си има и друг проблем — житейски. Една привечер до късно ще беседваме за сблъсъка с излъганото приятелство, за вярата в хората, за неговото бъдеще.

Сега инж. Иван Илиев е заместник-директор по производствените въпроси на строителния обект Помпено-акумулираща водна електроцентрала „Чаира", член е на партийното бюро и пълномощник на първичната организация на обекта. Служебната длъжност зае с конкурс.

Максим е редовен студент — първа година във ВМЕИ „Ленин".

На добър път, мои млади другари! Вярвам във вас, както в силата на младостта и в нашата велика правда.

ВЪЛНЕНИЯТА НА ПАРТИЙНИЯ СЕКРЕТАР

Била съм секретар на първична партийна организация, на заводски партиен комитет, била съм стопански и административен ръководител. Винаги в своята работа съм отчитала колко важно е да има единство, единодействие, съгласуваност и разбирателство между стопанския ръководител и партийния секретар. И не само това. Може би най-същественото в напрегнатото всекидневие е да чувствуваш топлото другарско рамо на „другия" и тази топлота да пронизва всички фибри на живия човешки организъм, наречен трудов колектив.

В Държавната печатница „Балкан" по решение на бюрото на Ботевския РК на БКП за директор се изпращаше дотогавашният завеждащ отдел „Стопански" на районния партиен комитет Русян Костов, бивш инструктор в отдел „Организационен" на комитета. Млад, перспективен другар, завършил Московския полиграфически институт, защитил кандидатска дисертация, преминал през низова стопанска и партийна работа. Човек с доказана на практика творческа нагласа, с подчертан усет към новото, нравствено чист.

Digitized by Google

Повече от 10 години за секретар на първичната организация в печатницата комунистите бяха избирали Анка Ханджиева, главен счетоводител в предприятието. Време, през което там са сменени 5 директори, а тя самата наближаваше петдесетте си години.

Уведомена за решението на бюрото, Ханджиева дойде при мен, макар че не отговарях за тяхната първична организация, а като завеждащ методическия кабинет по партийно-организационната работа. Тя не един път в по-трудни моменти се е съветвала с мен. Може би поради това, че разликата в годините ни не бе голяма, може би поради това, че „все пак" сме жени я правеше по-разговорлива, по-откровена.

— Разбери ме, др. Денева — каза тя. — Искам да бъда сменена от партийното секретарство. Нека се избере друг, по-млад човек. Не съм работила непосредствено с др. Костов, но просто си мисля, че няма да мога да отговоря на неговия замах и на новите много по-сложни задачи. Ще помагам и на партийното, и на стопанското ръководство, но да не съм партиен секретар. Знаеш, че мога да работя, но не се научих да пиша „красиви" доклади и информации. А и лични проблеми си имам — деца, внуци. На тясно сме с жилището и вкъщи нямам условия да пиша, в службата не мога да оставам дълго след работно време. Дъщеря ми е с две деца, често има нощни дежурства, зетят е на смени и той, живеят далече от нас и т. н., и т. н. Пък и друго — продължи тя — дъщеря ми преди няколко години се омъжи за момче от нашата печатница. Добро, умно, работливо. Създадоха хубаво семейство. По линия на профсъюзите им дадоха жилище. Намери се някой да направи анонимно изложение, че това е станало под мое давление като партиен секретар. Викаха ме в РНС. Обясних им, разбраха ме. Но мълвата си е мълва. Носи се, макар и неистина. И ето че на отчетно-изборното събрание на партийната организация за пръв път четирима комунисти ме задраскаха в листата. Щом не ми вярват моите другари и щом ще съм пречка на децата си, по-добре да не съм на този пост.

Всъщност струва ми се Анка беше дошла при мен не за да постави въпроса за своето преждевременно освобождаване. Тя добре знаеше, че това е задача на „нейния" инструктор, на завеждащия отдела и бюрото. Партийният секретар дойде, за да свери своето намерение с моето мнение, да се посъветва. И както тя самата каза — ей тъй, простичко да си поговорим.

Долавях как в разговора ни категоричността ѝ се топеше. В късния следобед в кабинета ми беше тихо и спокойно и ние надълго разговорихме за изминатия от нея път, за изживените трудности, за житейските ѝ проблеми, за колектива, в който тя работи от 1972 година, за перспективите на печатницата, а най-вече за това, че тя с нейния опит и умение, с вещината, с която изпълнява еднакво отговорно служебните си и партийните задачи, е особено нужна сега, когато идва новият директор.

Не се наложи да ѝ обещавам каквато и да е „интервенция". Тя знаеше, че ние с Русян се разбираме. Знаеше още, че на моята помощ можеше да разчита и занапред.

Напуснахме заедно кабинета. Аз отивах на събрание в териториална първична партийна организация, а тя пое за детската градина да отведе внучката в своята гарсониера.

Вървях и размишлявах. Колко са сложни човешките съдби. Анка разтваряше пред мен душата си, отстояваше принципи, болеше я от „дребната" неправда, бореше се със самата себе си, стараейки се да си остане пак тя — Анка, чиито внучета често подръгкваха врънчените ѝ в предните години правителствени отличия — бронзов орден на труда, сребърен орден, редица медали...

Digitized by Google

На следващия ден поговорих първо с инструктора за полиграфията Валери Митов. Макар и отскоро при нас, той добре познаваше състоянието в печатница „Балкан“, самата Анка, а беше и приемник на Русян Костов в отдел „Организационен“. Младостта и малкият му партиен и житейски опит се допълваха от стремежа дълбоко, по човешки да вниква в нещата.

Нямахме различие в становищата — на Анка ѝ е нужен малко „тласък“ в тези преходни години. Тя трябва да остане партиен секретар.

Поех инициативата да информирам завеждащия отдела и др. Милев, тогава секретар на РК по организационните въпроси. Но не че Ханджиева иска да бъде освободена, а за нейните вълнения и трудности. Нещата стигнаха до Митко Тенев, първи секретар на комитета. Нямаше колебание — Анка е нужна. Тя може и трябва спокойно да изпълнява партийното си поръчение. А що се касае до „грешката“, допусната от Ленинския РНС навремето, когато вместо записаното в решението едностайно жилище ѝ е даден ключ за боксониера, и за „грешката“ на сем. Ханджиеви, че са се задоволили само с устно уведомяване на РНС за допуснатото отклонение, без да се ангажираме, ще помислим, макар че проблемът е много сложен.

Бях удовлетворена. Не че се потвърди моето виждане за Анка като партиен секретар, а защото не се сметна, че споделеното от нея намерение да бъде освободена е претекст да получи разширение на жилището си.

Изпълних поръката на комитета да проведа отново беседа с Ханджиева и да помогна в подготовката на събранието на колектива, на което щеше да се представи и новият директор.

И след събранието често си мислех за Русян и Анка, за старите и младите печатари и за обещаната след седмица среща с новия директор. Тя — срещата ни — всъщност се състоя малко по-късно. Дотогава само по телефона или мимоходом по път сме разговаряли. Но той успя да ми каже: „Всичко е наред, Раде!“ Това ми беше достатъчно. „Доволна съм — каза и Анка. — С др. Костов се работи много добре. Познава проблемите, заема се с тяхното решаване. Бързо опознава хората. Създава условия за творчество и на партийната, и на профсъюзната, и на комсомолската организация. Понякога е малко рязък, но е справедлив.“

●

Предстояха отчетите и изборите в първичните организации. Отново разговаряме с Костов за проблемите и трудностите по реконструкцията в печатницата и пак за Анка, за партийния секретар.

— Ще подкрепя кандидатурата ѝ — каза той, — хората ѝ вярват, обичат я. Тя скоро ще навърши 50 години. Ще направим предложение за ново правителствено отличие.

Така и стана. Анка изживя силни вълнения. Вълнуваше се и директорът, и колективът. И пак тиха и скромна Анка прие отличието не толкова като признание за себе си, а за целия трудов колектив и не като признание, а като ангажимент за бъдещи сполуки.

По-късно Анка Ханджиева ще трябва да подготви събрание, на което ще се обяви решението за освобождаването на Р. Костов поради издигането му за заместник-генерален директор на ДО „Българска полиграфия“.

Разделят се малко пътищата на двамата ръководители, успели в съвместната си работа да постигнат хармония.

Радка ДЕНЕВА

Digitized by Google

Г. В. ПЛЕХАНОВ—БЕЛЕЖИТ ТЕОРЕТИК И ПРОПАГАНДАТОР НА МАРКСИЗМА

проф. АНГЕЛ ВЕКОВ

На 11 декември се навършват 130 години от рождението на видния деец на социалистическото движение, бележития теоретик и пропагандист на марксизма Г. В. Плеханов.

Комунистите и прогресивните хора от цял свят се отнасят към него с дълбоко уважение и високо ценят заслугите му като първи руски марксист, изиграл огромна роля в разчистването на почвата за победата на марксизма в Русия и на Запад, като основател на Първата руска марксистка организация зад граница „Освобождение на труда", един от най-добрите теоретици на марксизма, който стоеше, както сочи В. И. Ленин, с една глава по-високо от много социалисти на Западна Европа и Америка. Той е скъп на съветските хора като борец против царското самодържавие и капиталистическия строй. За две десетилетия (1883—1903 г.) — най-важният и плодотворен период в неговата политическа, теоретическа и литературна дейност, той създаде много ценни произведения против народниците, махистите и ревизионистите.

Забележителните произведения на Плеханов получиха широка известност сред дейците на международната социалдемокрация и се ползваха със заслужено уважение. Една от най-големите негови заслуги в международното работническо и социалистическо движение е установяването и укрепването на интернационалните връзки на революционна Русия със западноевропейското работническо движение. В края на XIX век и началото на XX името му бе едно от най-популярните в средите на международната социалдемокрация и с право той беше считан за един от най-видните теоретици на Втория интернационал. Неговите забележителни трудове изиграха огромна роля за разпространението и пропагандата на марксистките идеи не само в Русия, но и в редица страни на Западна Европа, Азия и Америка.

В. И. Ленин високо ценеше трудовете на Г. В. Плеханов, насочени

Digitized by Google

против ревизионизма, и неговия пръв и най-голям теоретик, германския социалдемократ Едуард Бернщайн. Неговите заслуги изпъкват още повече, като се има предвид, че той пръв сигнализира за опасността, която ревизионизмът представляваше за работническата класа и за нейния политически авангард. Плеханов поде борбата против Бернщайн с целия си научен и публицистичен талант в години, когато водачите на Втория интернационал, в това число и ръководството на германската социалдемокрация, подценяваха опасността от ревизия на марксизма. Той пръв обяви Бернщайн и Конрад Шмид за врагове на марксизма и предложи те да бъдат изключени от партията. Борбата му против Бернщайн се определя от В. И. Ленин като израз на най-добрите традиции на революционната руска социалдемокрация.

Еволюцията на Плеханов към меншевизма след 1903 г. не попречи на В. И. Ленин високо да цени неговите марксистки философски произведения. През 1906 г., когато вече бяха в два различни лагера, в предговора си към книгата на К. Кауцки „Движещи сили и перспективи на руската революция" той писа: „Теоретичните трудове на последния (Г. В. Плеханов — б. а.) — главно критиката на народниците и опортюнистите —си остават трайна придобивка на социалдемократите от цяла Русия и никаква „фракционност" не може да заслепи човека, който притежава поне малко „физическа сила на ума", дотам, че да забрави или отрече важността на тези придобивки."[1]

При оценката на наследството на Плеханов е необходимо да се имат предвид и указанията на Ленин, че в своите философски работи до 1903 г. той заема правилни марксистки позиции. В съчиненията си обаче по въпросите на политиката и тактиката на работническото движение той допуска някои сериозни грешки и слабости.

Продължавайки делото на Маркс и Енгелс по пропагандата на социализма, често пъти и в теорията, и в практиката той не можеше да преодолее ограничеността, свойствена на представителите на европейското работническо движение от това време. Даже в тези години, когато е марксист и написа своите най-хубави произведения, той не отдаваше дължимото значение на селския въпрос, надценяваше революционните възможности на либералната буржоазия, не разбра необходимостта от превръщането на социалдемократическите партии в партии от нов тип, невинаги вярно разбираше ръководната роля на партията в работническото движение, подценяваше значението на влиянието и връзките на партията с профсъюзното движение и др. Той не достигна до схващането на В. И. Ленин, че новата епоха, епохата на империализма, поставя пред руското работническо движение нови исторически задачи, които не бяха стояли пред нито един отряд на международното работническо движение до това време. Той остана далеч от мисълта, че центърът на революционното движение се е преместил в Русия и че руските марксисти са призвани да бъдат пионери при разработването на теоретическите и практическите проблеми на социалистическата революция.

Г. В. Плеханов изигра голяма роля за идейното формиране на Руската социалдемократическа партия. В периода на подготовката от „Искра" на Втория конгрес и по време на самия конгрес заедно с В. И. Ленин отстоява революционните принципи на марксизма, бори се против опортюнизма.

В историята на философската мисъл, в историята на руската и световната култура на Плеханов е отредено видно и почетно място. Неговите бележити философски произведения съставляват цяла епоха в раз-

[1] В. И. Ленин, Събр. съч., т. 14, с. 212.

Digitized by Google

витието на руската обществена мисъл, трудове, по които, както Ленин неедикратно посочва, са се учили и възпитавали цели поколения марксисти. Трябва определено да се каже, че тон за изучаването на литературното му наследство, особено на неговите философски съчинения, даде сам Ленин. Той постоянно съветваше младото поколение на Съветския съюз да чете и изучава трудовете на Плеханов. „Струва ми се — пише той — е уместно да отбележа за младите партийни членове, че не може да станеш съзнателен, истински комунист, без да изучаваш — именно да изучаваш — всичко, написано от Плеханов по философия, тъй като това е най-хубавото в цялата международна литература на марксизма."[1] Така писа Ленин за Плеханов три години след смъртта му. Не някой друг, а пак Ленин предложи да се издадат за широката читателска маса неговите популярни философски съчинения, в най-скоро време да бъде събрана архивата му, пръсната по различни градове на Западна Европа, където той бе живял и работил от 1880 г. до неговото завръщане в Русия през март 1917 година. За увековечаване на паметта му през 1918 г. В. И. Ленин подписа и специален декрет за поставянето на монументи на най-великите революционери, обществени деятели и поети, в това число и на Г. В. Плеханов.

След смъртта му Ленин направи всичко възможно, за да се запази светлата памет за него и да се направят достояние на целия съветски народ забележителните му трудове. През 1920 г. започна издаването на 24 тома събрани съчинения на Плеханов. Отделни трудове излизат в масов тираж. Пак по инициатива на Ленин започват преговори със съпругата му Розалия М. Плеханова, живееща по това време в Париж, да предаде на съветската държава архива и библиотеката му. През 1928 г. е взето решение за създаването на Дом на Плеханов с директор Розалия Марковна (в Ленинград), в който да се съхранява богатото му литературно наследство. Ярък документ, който характеризира отношението на Ленин и на старите членове на партията към Плеханов, е писмото на В. Д. Бонч-Бруевич от 13 октомври 1931 г. до съпругата му. В него се съобщава, че Ленин до последните дни на своя живот се е отнасял най-грижливо към паметта на Плеханов и към всичко, което той е написал. В разгара на борбата с анархистите през 20-те години Ленин казал на Б. Бруевич, че сега е нужно отново да се преиздаде брошурата на Плеханов „Анархизъм и социализъм". Ленин често препрочитал неговите произведения и споделял със своите другари впечатленията си за силата на ума и таланта на този голям революционер и мнението си, че прогресивната великоруска култура е тясно свързана с имената на Чернишевски и Плеханов.

Няма социалистическа партия в света, която в една или друга степен да не е изпитвала влиянието на Плеханов, но в най-голяма степен това влияние изпитаха българските революционни марксисти. „Никой чужденец — писа Г. Бакалов — никога не е упражнявал такова дълбоко и трайно влияние върху историята на българския народ, както Плеханов."[2] Трудовете му, които се превеждат в България още с излизането им на руски език, оказаха дълбоко и трайно влияние и върху развитието на нашата марксистка литературно-критична и естетическа мисъл. Това влияние по-късно беше заменено с влиянието на Ленин, което беше много по-дълготрайно и положително — на всичките етапи от развитието на БКП.

Влиянието на Г. В. Плеханов беше естествено продължение на връзките и влиянието, което имаше руското революционно демокра-

[1] В. И. Ленин, Събр. съч., т. 42, с., 280.
[2] Г. Бакалов, Избрани произведения, т. 4, 1964, с. 190.

Digitized by Google

тическо движение върху прогресивната и демократическа мисъл в България. То беше продължение и в същото време имаше качествено нов характер — беше съставна част и проява на доминиращото влияние на Маркс и Енгелс върху социалистическото движение в България.

Връзките му с българските революционни марксисти са най-интензивни, най-плодотворни, най-оживени и разнообразни до 1903 година. През тези години той е в своя зенит на голям революционер, на виден деец на руското и международното работническо движение. Г. В. Плеханов подкрепи борбата на революционните марксисти в България против българските прояви на ревизионизма (общоделството) и приветствува изгонването на опортюнистите от редовете на партията през 1903 година.

До Първата световна империалистическа война той си остава все същият голям и обаятелен авторитет за българските тесняци, които продължават да го считат за свой учител, да търсят неговите произведения и съвети, да го молят активно да сътрудничи в печата.

Едва в годините на Първата световна война, когато Плеханов премина открито на страната на социалшовинистите, революционните марксисти в България се разграничиха от него. Макар изходната точка и на него, и на революционните марксисти в България да беше една — марксизма, то посоките на развитие вече се разделиха. Той се отклони от правилния революционен марксистки път, който го отведе в лагера на враговете на марксизма и на социалистическата революция, а партията на тесните социалисти, макар и още колебливо в тия ранни довоенни години, все повече се очертаваше като течение, близкостоящо до най-революционното и последователно течение — болшевизма, което приветствува Великата октомврийска социалистическа революция и влезе в Коминтерна без разцепление, като стана негов съучредител.

Ролята на Плеханов в идейно-теоретическия живот на революционните марксисти в България е най-лаконично изложена в некролога, който партийният орган „Работнически вестник“ от 6. IV. 1919 г. публикува във връзка със смъртта му. Г. В. Плеханов, се казва в него, умря като наш противник. Но близо 40 години той беше наш водител, теоретик, учител. Ние с дълбоко уважение си спомняме за нашия Г. В. Плеханов и пред пресния му гроб се прекланяме на неговия несравним талант и на неговите безсмъртни заслуги за руската, международната и българската социалдемокрация... Голямата всесветска катастрофа затъмни ясния поглед на Г. В. Плеханов в навечерието на неговия дълъг борчески живот. Но неговият трагически край не може никога да заличи спомена на руския, на българския и на международния пролетариат за безсмъртните заслуги, които Г. В. Плеханов принесе пред олтара на освободителното дело на социализма.

Към тази тогавашна оценка на партията ние не бихме прибавили и днес нищо повече. Тя правилно, обективно и вярно оценява делото на този забележителен син на руската работническа класа.

Историята е казала вече утвърдителната си дума за Плеханов като виден теоретик на марксизма и забележителен деец на международното социалистическо движение. Той беше пионер на марксистката мисъл в Русия, който наред с такива крупни дейци на прогресивната обществена мисъл в Русия като А. И. Радишчев, П. И. Новиков, В. Г. Белински, А. И. Херцен, П. Г. Чернишевски и Н. А. Добролюбов даде своя принос за духовното пробуждане на Русия, за формирането на революционно съзнание у руския народ и по този начин беше подготвена почвата за великия подвиг на ленинския гений, за създаването на революционната партия на работниците и селяните, за победата на Великия октомври.

Digitized by Google

Можем да кажем, че и днес Плеханов е актуален, че той не е минало и неговото литературно наследство не е остаряло, както се струва на някои. Интересът към него датира още от първите дни на Октомври. Разбира се, различни са мотивите и подбудите на неговите изследователи. Като се почне от първите години след смъртта му и се стигне до наши дни, за него са написани около 400 книги, брошури, сборници, направени са и редица изследвания.

Притегателната сила на марксистко-ленинските идеи, нарастването на авторитета и влиянието на реалния социализъм предизвикват и днес, както и по времето на Плеханов, ожесточената съпротива на класовия враг. Буржоазията и нейните идеолози, опортюнистите и ревизионистите, правят отчаяни опити да фалшифицират ленинизма, да деленинизират комунистическото движение. В тези условия на идеологическа борба буржоазните историци се опитват, както се вижда от многото техни писания, да експлоатират името на Плеханов в борбата против съвременното комунистическо движение.

Използвайки отсъствието на всестранни и пълни марксистки изследвания за него, те правят опит да принизят ролята му и по този начин да омаловажат и ролята на руското революционно движение във Втория интернационал, както и историческия опит на КПСС. Характерно за всички буржоазни автори е отричането на Плеханов като виден деец на руското и международното работническо движение. На преден план те изкарват имената на Троцки, на Мартов, Дан, Потресов и други врагове на ленинизма.

Други пък преувеличават ролята му в руското революционно движение, като с това целят да покажат, че той е единственото „светло петно" в руското революционно движение, противопоставят го на Ленин и изказват „съжаление", че работническата класа в Русия е тръгнала не с Плеханов, а с Ленин. Плеханов ни се представя като обикновен либерал, който симпатизирал само на отделни положения на марксизма.

Буржоазните „съветолози" пък го представят едва ли не като единствен лидер на „ортодоксалния" марксизъм, който през целия си живот е водил борба против два уклона от марксизма: ревизионизма на Ед. Бернщайн и болшевизма на Ленин. Тази борба, според тях, е била напразна, защото въпреки и независимо от Плеханов бернщайнианството възтържествувало на Запад, болшевизма — на Изток.

Името на Плеханов днес е нужно на антикомунистическата пропаганда, за да се покаже чрез него, че не Ленин, а Плеханов е истинският ученик на Маркс. Противопоставянето на Маркс и Ленин е най-важната стратегическа задача днес на антикомунистическата пропаганда. Затова на тях им е нужно и днес името на Плеханов. Чрез него те искат да изключат Ленин от марксистката традиция, да се покаже, че той, Ленин, няма нищо общо с Маркс. И започват да се ровят в историята, да търсят факти и доводи, че между Маркс и Ленин няма никаква генеалогична връзка, че Ленин се е учил не от Маркс и Енгелс, а от Михаил Бакунин и П. Ткачев, че истинският руски ученик на Маркс и Енгелс е именно Плеханов. Днес се използва неговото име, неговият конфликт с Ленин, с болшевиките, за да се покаже, че ленинизмът няма международен характер, че той ревизира марксизма и го приспособява към източните изостанали в икономическо отношение страни, където преобладава селско движение, както е например в Русия. Оттук те правят извода, че Ленин е марксист от „източен тип", а Плеханов от западен тип.

Многобройни са антикомунистическите писания за Плеханов, но трябва да кажем, че всички те свидетелствуват за безпомощността на

Digitized by Google

тези автори да се ориентират в богатото му теоретическо наследство, а целта им е грубо и тенденциозно да го фалшифицират.

Съвременните „съветолози" искат чрез такива личности като него да дискредитират Ленин, да противопоставят Ленин на Маркс само затова, защото Ленин се е осмелил да „доразвива" Маркс, а Плеханов го защитил.

Днес за всички непредубедени читатели и изследователи е ясно, че не може да се разделя марксизмът от ленинизма, че те са генетически свързани и че не може да съществува марксизъм без новото, което Ленин внесе в неговото съдържание. Ленинизмът е марксизъм в съвременната епоха и той е едно единно цялостно и непрекъснато развиващо и обогатяващо се учение, чието тържество най-ярко показа Великата октомврийска социалистическа революция.

В наши дни марксистките партии, следвайки идеите на марксизма-ленинизма, често се обръщат към най-добрите произведения на Плеханов, в които по достъпен начин се дава разяснение на важни философски теоретически въпроси, прави се задълбочена и аргументирана критика на буржоазната философия и на ревизионизма в социалистическото учение. Най-добрите му марксистки произведения се превеждат и издават и днес от прогресивните издателства от цял свят, защото най-хубавото, което той е казал, е поучително и приемливо и днес. През 1982 г. и в България излезе тритомник от избрани произведения на Плеханов. Много от идеите на този забележителен деец на руското и международното социалистическо движение и неуморим пропагандатор на социализма — за ролята на идеологията, за ролята на личността в историята, по проблемите на естетиката и т. н. — и днес не са загубили своята актуалност и представляват голям интерес за международното работническо и комунистическо движение.

ПОПРАВКА

Поради груба техническа небрежност на машиниста Димитър Пенев от държавна печатница „Димитър Благоев" в част от тиража на брой 17 на списание „Партиен живот" е допусната досадна грешка. Подменени са страници 73 и 74 с текст от предишния брой. На виновника е наложено строго дисциплинарно наказание.

Digitized by Google

ПОЛЪХ ОТ УЗБЕКИСТАН

Да се опише в няколко страници видяното и наученото ново в Узбекската република на Съветския съюз е невъзможно. Ще отразя най-важните моменти от срещите ми на съветска земя, от които можем да се поучим.

Тръгнали от Москва при температура на въздуха + 8 градуса, след няколко часа бяхме в Ташкент под палещите лъчи на южното слънце — + 35 градуса, слънце, което радва всеки жител на републиката, защото само при такава температура има богат урожай — ражда се „бялото злато" на страната.

Зарадиха се срещи в партийни комитети с ръководни партийни дейци, в трудови колективи с редови комунисти. Хората говореха откровено, отчитаха спазването на ленинските принципи и норми на партиен живот, споделяха своя опит в партийните организации. Навсякъде проличава преустройството на партийно-организационната дейност — за повишаване авангардната роля на първичната партийна организация в светлината на решенията на Двадесет и седмия конгрес на КПСС.

Намираме се в партийния комитет на **Текстилния комбинат** в Ташкент. За своята работа, за водещата роля на първичната партийна организация, за стила и метода на работа на всеки партиен работник споделят: Умли Султанова — първи секретар на партийния комитет на комбината; Тамара Лазарева — заместник-партиен секретар; Санабар Хаджаев — първи секретар на Фрунзенския районен комитет на партията, Валентина Левина — главен икономист на комбината.

Тук работи огромен колектив от над 12 000 работници и инженерно-технически кадри, от които 1740 са комунисти, а 4 души са герои на социалистическия труд. Средната възраст е 23 години при преобладаващ състав от жени. Първото, което би си помислил всеки, е, че такъв голям, разнороден колектив е много труден за ръководене. Ето защо партийното ръководство е приело различни форми за изграждане ролята на комунистите.

От 1985 г. се извършва преглед на бо способността на първичните партийни организации, а в комбината те са: 60 ве ви първични партийни организации с 103 партийни групи. По **цехове са изградени комисии**, в които са включени комунисти-ветерани, хора с голям опит и ум ние, които се ползват с голям авторит в целия колектив и в звеното, където ко работят. Комплексно се изучава съ янието на всяка първична партийна орг низация и прегледът преминава на д етапа.

Разглежда се цялостната партийно-организационна дейност, идеологическата р бота, възлагането и изпълненията на п ръченията, проявява се взискателност п отчитането им и др. Въз основа на в вените констатации комисиите дават п поръки за отстраняване на слабостите пропуските. След това се провеждат и дивидуални беседи с ръководителите — комунисти и безпартийни. Всеки партиен член има специална отчетна карта. В н се записват задълженията му за участ в събрания и обществени мероприят повишаване на образованието, на квал фикацията, дадени поръчения и оценки п изпълнението им, направени работничес предложения, рационализации, внедря ния, описание на домашния бит, семейн во, произход и др. Всички тези данни п риодически се проучват много внимате но от комисията. Стремежът на всяка да не се допускат субективизъм, безпри ципност, а обективно да се отразяват всич ки фактори, влияещи за възпитанието работата на партийните членове. Въз о нова на констатациите на комисиите изготвя характеристика за всеки комун която се обсъжда и приема на партий събрания. Моите събеседници граждан отбелязват, че от това много зависи и дигането ролята на комунистите в труд вия колектив.

Ролята на отделните комисии е не с да се направят констатации и оценка з дейността на далеч комунист, а да м могнат, за да може той, ръководейки се

Digitized by Google

дадените препоръки, да отговаря на всички изисквания на Устава на КПСС. Препоръките са обвързани с определени срокове, за изпълнението на които първичната партийна организация трябва да следи, проверява и отчита.

На **младите комунисти**, встъпващи в редовете на партията, се отделя голямо внимание — това са бъдещите резервни кадри. С всеки желаещ да бъде приет за член на партията се провеждат индивидуални беседи. Разговорът се води с работници от колектива по месторабота. Иска се мнението на началника на цеха, на майстори, наставници, на преките ръководители По този начин се проучват професионалните качества на бъдещия комунист, но не убягва и оценката за личните му качества, за произхода и семейството му. На новоприетите млади комунисти се възлагат конкретни поръчения. По време на кандидат-партийния си стаж те се отчитат в партийните бюра и пред първичната партийна организация. Не само по извършената работа се прави преценка, а и по това, как през този период всеки е повишил своята квалификация, образованието си, как се проявява в личния си живот. Тази взискателност допринася да се формират във всеки млад човек онези качества, които трябва да притежава всеки член на партията, да нараства отговорността му пред колектива и пред цялата страна.

Работата с хората! Ето го големия проблем, на който сега в комбината се отделя особено внимание. И не на думи, а с конкретни дела. Ето един пример: свикали дадени хора на кръгла маса, където след задълбочена предварителна подготовка говорили какво трябва да се прави, за да се издига ролята на всеки. Огледали партийните поръчения и възложили нови, конкретни задачи на редица комунисти. На отделни партийни членове дали да отговарят за тези, които нарушават дисциплината. А това не било лека работа! Необходими били упоритост, постоянство, повече близост до хората. И не с нападки, с укори и пренебрегване на човешкото достойнство, а с взискателност, но и с другарство. Искали да стигнат до сърцето и на онія, които се отклонявали от правия път, да им въздействуват да влязат в крак с общия ритъм на колектива.

Не по-малък е и **делът на районния комитет на партията** за укрепване и повишаване ролята на комбинатската партийна организация. С негова помощ подробно е проучено разпределението на комунистите по цеховете и е направено необходимото те да бъдат на най-важните работни места. Когато се установи, че се нарушават изискванията на Устава на КПСС, се търси строга отговорност от съответните партийни секретари и от поръчителите. Системно комитетът проверява какво е участието на ръководните кадри в живота на първичните партийни организации.

Кое друго прави силно впечатление?

Голям процент от времето си районният комитет отделя за работа по места. Отиването в първичните организации се планира целогодишно. Прието е още от сутринта на всеки вторник всички сътрудници от апарата на комитета да са в по една първична организация. Там се работи и помага цял ден. Ако организацията е многочислена, се отива и следващия вторник. Въз основа на състоянието на първичните организации се изготвя писмена информация, която се предоставя на ръководството на комитета. След това се изпраща писмо до съответната партийна организация, в което се излагат по-важните констатации и се дават препоръки за отстраняването на допуснатите слабости и недостатъци.

В **областния комитет на партията** в Ташкент се срещнах с Шукур Зайтович Комалходжаев — секретар на комитета. Първият проблем, на който се спря моят събеседник, бе за промените, които са настъпили в стила на работа. Кое е новото за дейността например с кадрите?

Преди при назначаването на сътрудниците на комитета не се е давало гласност. Вземали мнението на 2—3 души, а в много случаи самият кандидат си осигурявал характеристиките. При това положение се нарушавали елементарни изисквания, липсвал правилен подбор при назначаването на партийните работници.

Сега **подходът е** друг. Всяка кандидатура се обсъжда в първичната партийна организация, където работи комунистът. Там се дава мнение кандидатът подходящ ли е за работа в областния комитет на партията. Стремежът е всеки открито да види мястото си, по-добре да съзре положителните и слабите страни в работата си, да научи и какви са мнението и становището на колектива за него. При този подбор в областния комитет на партията постъпват хора, които се ползват с доверието на масите.

Промени настъпват и в работата **с резервните кадри.** По-рано ги водили само на книга. В много случаи хората били издигани на една или друга длъжност не от състава на резервите. Понастоящем всеки отдел на комитета има резервни кадри, за които се води специална картотека. В нея се отбелязват възлаганите поръчения, чрез които се проверяват качествата на всекиго.

И тук в разговора особено внимание бе отделено на човешкия фактор.

— Не че това е нов въпрос — изтъкна другарят Комалходжаев, — но сега той добива по-голяма важност. Без него не може да се върви напред. Трудно е, но е задължително във всяка дейност да изучаваме психиката на човека, за да може успешно да се влияе и на неговото развитие.

По този проблем се водят сериозни разговори както в областния, така и в останалите партийни комитети. Предвижда се да бъдат назначени психолози. Намерението е с тяхна помощ да се изучи например защо се зараждат и виреят негативни явления, сред кои хора те намират почва и т. н. Проучено е, че когато се изучава психиката на колектива, се узнава по ка-

Digitized by Google

къв начин той е съдействувал за превъпитанието на онези, които допускат отрицателни прояви. Така ще се помогне за отстраняването на аномалиите в даден колектив. Какви са понякога констатациите? Един до друг се трудят двама души. Единият работи добре, а другият лошо. Защо е така? Внимателното вглеждане в проявите ще даде отговор и на този въпрос. Тогава ще се потърси и по-сполучлив начин за вкарването на недисциплинирания в правия път.

На отчетно-изборните събрания на партията заедно с новото партийно ръководство се избира и комисия за партиен контрол. Председателите на тези комисии създават работни групи по: научно-техническия прогрес; по качеството; по дисциплината и пр. Всяко предприятие и ведомство само решава какви работни групи да изгради. Задачите на тези звена са да следят и проверяват какви мерки е предприемало административно-стопанското ръководство за подобряване качеството на продукцията и др. В свои заседания комисията периодически изслушва как се работи по дадения проблем. Тя приема решения, с които предлага на партийния комитет да се вземат съответни мерки за подобряване на работата. Понякога при груби нарушения тя иска виновните ръководни дейци да бъдат освобождавани от заеманата длъжност.

Вслушването в правдивия глас на комунистите е допринесло да нараства тяхната активност, да се издига авторитетът им пред колектива.

В аграрно-промишленото обединение в Ташкент се запознах със социално-икономическото му развитие, което заслужава внимание. Въведен е семеен акорд. Така са се заангажирали целите семейства и получените резултати са много добри.

И тук специално внимание се отделя за новото попълнение на партията. Желаещите да встъпят в нейните редици се подготвят самостоятелно, като изучават Програмата и Устава на КПСС. Поръчителите са хора само от местоработата на кандидата. Няколко години те са като наставници на младите комунисти и носят отговорност за отрицателните прояви на своя довереник.

В Централния комитет на партията в Узбекистан се срещнах с Савченко А. Тимофеевич — заместник-завеждащ отдел „Организационен". Събеседникът ми говореше открито и назоваваше нещата със собствените им имена. Сподели за успехите в републиката.

— Но защо да премълчаваме и онова, което пречеше в нашата работа? — каза др. Савченко.

Започна с изводите от състоялия се пленум на техния Централен комитет, като разкри и причините за неблагополучията.

В сравнение с останалите републики на страната тук има много добри условия за отглеждането на памук. Но докато през 1976 година са произвели шест милиона тона, то в следващите години производството започнало да спада. Станало ясно, че през последната година е намаляла и производителността на труда. Обстановката на парадност и шум се ширила в стила на работа.

Анализирали са причините и приели мероприятия за ликвидирането на слабостите и нарушенията. Не са се търсили обективните, а субективните причини. Установени били някъде отклонения от ленинските норми на живот и погазени принципи на работа с кадрите. Снижен бил и колективният метод на работа. Критиката и самокритиката оставили на заден план. Насочили вниманието си за повишаване авангардната роля на първичните партийни организации.

В началото на юни 1986 година Централният комитет сформирал бригади начело с негови инструктори, които са обхванали с работата си цялата република. Целта била една — да се запознаят как се преустройва всяка първична партийна организация. Петнадесет дни след проверката отново се връщали да видят настъпват ли промени след тяхното посещение. По примера на Централния комитет действували и останалите партийни комитети. Състоели се разговори с цел установяване изменения в: плановостта, в помощ по места от страната на сътрудниците на комитетите и пр.

В Централния комитет е въведена практика при завръщането си от командировка хората да се отчитат не само в кои партийни комитети и първични организации са били, а и какво са свършили. Подготвя се програма, в която се предвижда всеки да се отчита за дейността си в първичната организация. Предвижда се през петилетката да се проучи цялостният живот на по-големите партийни организации и да се помогне за повишаване на авангардната им роля, за създаване на непримиримост у всекиго и навсякъде към отрицателните прояви.

Тук отчетът на комунистите не е нова форма на работа. Сега обаче се влага ново съдържание. Иска се всеки да се отчита не само как изпълнява конкретна задача, но да даде отчет за цялостния си живот.

— Това е трудна работа — изтъкна др. Савченко. — Й за това сме приели първо отчет да дават комунистите, които са на ръководна работа.

Под ръководството на областния комитет на партията по зони се организират семинари за обучението на нови партийни работници с една цел — да настъпят промени в мислите и действията на кадрите на комунистите, от които зависи успешно да се изпълняват решенията на XXVII конгрес на КПСС.

Димитър ДИМЧЕВ

Digitized by Google

ПРЕГЛЕД НА ПЕЧАТА, ОТЗИВИ, РЕЦЕНЗИИ

БОЕЦ НА РЕВОЛЮЦИЯТА

Спомените на Стоян Караджов „По законите на конспирацията" благодарение на Партиздат от няколко месеца са в ръцете на българския читател. Когато човек прочете книгата и затвори последната ѝ страница, в съзнанието му се извайва образът на един боец на партията, безграничнo вярвал в нейните идеали, неотлюнно борил се през целия си съзнателен живот за тяхното осъществяване, на личност с пословична скромност и честност, на един беззаветен рицар на революцията, на един от изтъкнатите строители на социалистическа България, голям патриот и интернационалист.

Книгата има несъмнени познавателни стойности. Заедно с това, без авторът да е с претенции, тя има и своите приносни моменти. Моменти, които обогатяват какво някои страни от задграничната дейност на партията и БОНСС през четиридесетте години и в навечерието на Втората световна война, така и нелегалната дейност на Софийската партийна организация (1938—1942 г.), на партийната, комсомолската и ремсовата организация в родното му село Живково и Ихтиманския край, на Варненската партийна организация. Много на място е и подзаглавието на книгата — спомени. Строго автобиографичното е отстъпило място на спомените: спомени за детството на селското момче и за българското село от началото на нашия век; спомени и за далечното минало на родния край; спомени за съученици и състуденти, заедно с които е израствал и идейно-политически се е оформял; спомени за живи и най-вече за загинали незабравими войни другари и партийни ръководители; спомени за съвместна антифашистка борба на братска чехословашка земя, както и за безкористната интернационална помощ на чехословашките комунисти. И така нито да изтъква своето „аз", нито и да критулва собствената дейност, от една страна, Стоян Караджов показва, че активно участвува във разказаните събития и дейности, някои и ръководи, а от друга — всичко това е правено заедно с другите, с партийната група, комитет, организация. Всъщност нали и в това — с хората и в колектива е силата на партийния деец, на професионалния революционер.

●

Материалът в книгата е организиран в седем части, които следват хронологията на събитията и живота. Сполука е, че разказаното в тези части също е групирано и отделено със заглавия. Това, от една страна, придава стройност на книгата и, от друга — улеснява читателя.

Книгата започва с непретенциозен за обхватност и дълбочина разказ на осветление и анализ за обществено-икономическата и политическата обстановка в родното с. Живково и Ихтиманския край, както и в София в първата четвъртина на XX век. Авторът разказва за селското дете от железничарско семейство: учение, селски труд, политическо пробуждане и насочване, членство в Комсомола в софийското средно механотехническо училище, за първите сблъсъци с настъпващия монархофашизъм, за встъпването си в самостоятелния трудов път като дипломиран среден техник.

Прави впечатление умелото свързване на историческото минало на родния край и село с героичната Септемврийска епопея и кървавите събития през 1925 година. Проследяват се тогавашните икономически отношения между лихвари, антинародната данъчна политика на държавата и непосилният труд и живот на селската беднота. И всичко това свързано с дейността на една селска партийна група в с. Живково, която през 1911—1912 г. наброява 25 членове и с реално присъствие в обществено-политическите отношения.

Кой ли от нас, от по-възрастното и средното поколение, не си спомня с обич, умиление, преклонение и признание за родното семейство и неговата роля във формирането и възпитанието ни в любов към физическия труд и нестеливост?

„Младост и борба на братска земя" —

Стоян Караджов, По законите на конспирацията, С., Партиздат, 1986, 566 с.

Digitized by Google

това е втората част, в която се запознаваме с любознателната българска младеж на учение в Чехословакия. Стоян Караджов, така да се каже, направо се гмурва във водовъртежа на студентската обществено-политическа организираност и дейност, където се чувствува направляващата роля на комунистите. И тук той получава „най-скъпия дар в живота си — доверието на другарите, доверието на Българската комунистическа партия", става нейн член през октомври 1927 г. Тук и получава първо партийно поръчение за студентска изборна обществена длъжност. Голямо е познавателното значение за читателя разказаното за нелегалната партийна група за съдействие на БКП в Бърно, за нейните успехи и левосектантски грешки. С непринуден интерес се четат страниците за съпричастието на прогресивното българско студентство от Бърно към вътрешнополитическия живот в България.

Наново в родния край, но с повелите на партията, това е съдържанието на **третата част на книгата.** Поради това че Стоян Караджов е станал душата на движението на българските комунисти в Бърно полицията го предупреждава да напусне Чехословакия, а и вече е сериозно болен. След учебната 1929—1930 г. той прекъсва учението си и се завръща в Живково.

Периодът 1930—1931 г. е знаменателен в историята на партията. Изграждат се Работническата партия и РМС и успоредно съществуват БКП и Комсомолът. Фактически на фона на разказаното за с. Живково може да се съди за това, което тогава е ставало в цялата страна. Именно и в Живково има една изключително и силно организирана партийна и най-вече младежка антифашистка и антимонархическа дейност. Макар и не непосредствено избран ръководител на младежката и партийната организация, Стоян Караджов твърде много е спомогнал за активната им работа. Може да се изтъкне, че той е бил техният идеен ръководител. Описаното в тази част, което обхваща и един подълъг период след 1931 г., има голям автентичен принос за историята на Живковската партийна и младежка организация, за революционното движение в Ихтиманския край.

Четвъртата част **„Завръщане при бърненските „академици". Бърненската школа"** е естествено продължение на извършеното и разказаното във втората част на книгата. Тя е едната централна част от нея. Тук се осветлява, първо, една не много популярна сред широката читателска аудитория страница от дейността на БКП, на Централния комитет и Задграничното бюро и конкретно на Задграничния пункт в Прага. Този пункт е бил център за координация и ръководство на цялата дейност по нелегалния партиен канал Москва — Прага—София и обратно за превеждането на политически емигранти и най-вече на най-отговорни ръководни кадри. Десетки хора са минали през този канал при единен сериозен провал. Освен тази функция пунктът в Прага повече или малко е оглавявал и насочвал партийно-организационно българското студентско движение в Прага, Бърно, Виена и Париж (Франция). И на второ място, тази е централна в книгата за това, защото нея се разкрива огромната крътовска конспиративна дейност на Стоян Караджов, когато той се формира като действителен професионален революционер, когато в неговата ръководна и отговорна работа е допуснат нито един провал. В този период, след 19 май 1934 г., той е помощник на ръководителя на Задграничния пункт, като по указание на партията прекъсва учението си, до завършването на което оставали само два изпита. И това той прави безрезервно и без никакви условия, като поема пътя на професионалния революционер, неведомия път „по строгите закони на конспирацията". „Момъкът" тръгва по този път с цялата си младежка комунистическа убеденост и преданост. Тази дейност, от една страна, допада на неговия личен характер и стил на работа, от друга — формира у него такива личностни качества и добродетели като „преданост до секундата", неумолима стриктност, пълна дискретност и други качества, които ще характеризират цялата му сетнешна дейност.

Пословична е партийната грижа за развитието на кадрите. С изключителна дарновидност Станке Димитров (Марек) настоява на Стоян Караджов да продължи с учението си. И ето го отново в Бърно (1936—1937 г.). И в тази част на книгата са разкрити страни от ръководната партийно-организационна и политическа дейност на Стоян Караджов по осъществяване линията на VII конгрес на Коминтерна и конкретизиране на димитровския курс на Централния комитет на нашата партия за единен фронт сред студентството в Бърно.

С голям интерес се четат страниците за широката политическа работа на българското студентство под ръководството на партийната група за съдействие на БКП в Бърно в защита на Георги Димитров по време на Лайпцигския процес, а също и и за интернационалната помощ от Чехословашката компартия на българските комунисти.

Петата част от книгата е другата най-централна част. И не главно поради нейния относително голям обем, близо 2 страници, а главно поради извършената описаната многостранна нелегална дейност на Стоян Караджов. Това е времето от есента на 1937 г. до зимата на 1940 г. Тогава стават преломни събития в европейската и световната история, които по-всем не отминаха и България. Нагрянаха И Стоян Караджов, вече привлечен на ръководна нелегална дейност към Централния комитет на партията и в Софийската партийна организация (града и окръга) във водовъртежа на вътрешнополитическо

Digitized by Google

живот. Като на лента от документалната кинохроника се редуват страниците от неговия изпълнен с опасности политически живот: рискована дейност в София, нелегално пътуване до Париж за възстановяване на връзките на Централния комитет с неговия Задграничен пункт и със Задграничното представителство на Коминтерна. Поради предателство от агент-провокатори той е арестуван, разпитван от прословутия Гешев и е затворен една година в Софийския и Сливенския затвор. След това отново на свобода и активна дейност като секретар на Централния парти-ен район в София, после интерниране в концлагер и бягство от него, отново предателство и арест, сетне пак в „Еникьой"...

В тази част, като разказва за своята нелегална партийна работа, Стоян Караджов разкрива, по-точно дообогатява някои моменти от дейността на ЦК, на Софийската партийна организация, от нелегалната работа и партийните „университети" сред „орлите зад решетките". И пак обективно и с най-голямо уважение е разказано за някои най-известни ръководни партийни дейци като Методи Шатов, Васил Марков и особено за Георги Аврамов. Разказано е и за плеяда други партийни функционери като Асен Маринчевски, Георги Жечев, Георги Минчев и други, мнозина от които отдадоха живота си за свободата на родината.

В шестата част на книгата си Стоян Караджов разказва за последните десет месеца на своята нелегална работа. Това са много интересни спомени за дейността му като инструктор на Централния комитет на партията. Една част от тях са за неговото лично участие в събитията, които са осветлявани и от много други автори. Отнася се за партийните усилия да се масовизира и активизира партизанското движение, както и за основаване на повече комитети на Отечествения фронт. Друга част от спомените разкриват някои страни от „кухнята" на работата на ръководството, на Политбюро на Централния комитет и на неговите помощни звена, в центъра на които е деловодството на Централния комитет. Но това съвсем не е деловодство в общопопулярния смисъл на понятието за служба, която се занимава с писмената кореспонденция на дадено учреждение. Тогава деловодството на Централния комитет е осигурявало както връзката между членовете на Политбюро и неговите заседания, така и връзката на комитета с окръжните партийни организации, в това число и чрез неговите инструктори. С голям интерес се четат спомените за безопасното превеждане на членовете на Политбюро от София в Пловдив и за неговата неколкомесечна работа там, за отиването на Стоян Караджов в Бургас, където се среща с Кимон Георгиев и взема съгласието му да участвува в бъдещото правителство на Отечествения фронт. Но истински приносни моменти за историята на антифашистката борба у нас и в частност за историята на Варненската партийна организация са неговите спомени от подготовката и събарянето на фашисткото управление във Варна още на 8 септември 1944 г. и установяване властта на Отечествения фронт. Но тук се налага осъществяването на „един уникален случай по утвърждаването на отечественофронтовската власт". Поради клеветническа провокация от англо-американските съюзници по поръчение на Сталин и Георги Димитров на 10 септември на власт се възстановяват старият варненски кмет и полицейският комендант, които заедно с владиката говорят дори на митинга. И всичко се документира от кинохрониката на Трети украински фронт — за успокоение на западните съюзници от антихитлеристката коалиция.

Заключителната **част на спомените** не са за дейност „по законите на конспирацията". В нея се разказва за участието на Стоян Караджов в изграждането на новия живот докъм 1948 година. По това време той е „първият инструктор на ЦК със заповед", по израза на Трайчо Костов, зам.-зав. отдел „Организационен", главен директор на Държавни мини — Перник, към които са включени всички минни предприятия в страната, а след девет месеца успоредно е и директор на „Природни богатства" при Министерството на електрификацията. Заедно с него читателят се вълнува за първото му посещение на СССР и неговата първа среща с великия Димитров, от която „Димитров стана за мен от земните най-земен, но същевременно от хората, които бях срещал, най-възвишеният" — възкликва авторът. С възторг и вълнение Стоян Караджов си спомня за отзивчивостта и безкористната братска помощ на съветските специалисти в минното дело и за проучване земните недра на България, за примера и обучението на българските им колеги.

●

Спомените на Стоян Караджов обхващат около тридесет години от неговия бурен, неспокоен и отдаден с горене за делото на Комунистическата партия и за благото на българския народ живот. Несъмнено книгата „По законите на конспирацията" ще се чете с интерес както от участниците в антифашистката съпротива, от строителите на социалистическа България в първите години след народната победа, така и от средното и младото поколение, от нашата съвременна младеж. С удовлетворение тя ще бъде посрещната в с. Живково и Ихтиманския край, в София и Софийски окръг, във Варна. Има какво да научат от нея хората на Пловдив, Ямбол, Бургас, Шумен, Русе, Перник. Много неща ще си припомнят бойните другари и съратници на Стоян Караджов.

Иван ЗАХАРИЕВ
кандидат на философските науки

Digitized by Google

„ПАРТИЕН ЖИВОТ“
СПИСАНИЕ НА ЦК НА БКП

СЪДЪРЖАНИЕ
на година тридесет и трета 1986 година

	бр.	стр.
XIII КОНГРЕС НА БКП		
Встъпително слово на др. Тодор Живков	6	3
Отчет на Централния комитет на Българската комунистическа партия пред Тринадесетия партиен конгрес	6	24
Заключително слово на др. Тодор Живков	6	78
Резолюция на Тринадесетия конгрес на Българската комунистическа партия	6	82
Решения на Тринадесетия конгрес на Българската комунистическа партия	6	83
Пленум на Централния комитет на Българската комунистическа партия	6	84
Устав на Българската комунистическа партия	7	11
В ЦЕНТРАЛНИЯ КОМИТЕТ НА БКП		
За нов етап в развитието на движението за техническо и научно творчество на младежта (Решение на Политбюро на ЦК на БКП)	9	3
Другарят ТОДОР ЖИВКОВ на седемдесет и пет години — приветствие на ЦК на БКП, Държавния съвет и Министерския съвет на НРБ	13	3
Указ на Държавния съвет на Народна република България	13	5
За ограничаване употребата на алкохол (Решение на Политбюро на ЦК на БКП)	18	3
УВОДНИ, РЕДАКЦИОННИ И ДРУГИ СТАТИИ		
Уводна — Стартът на деветата	1	3
Уводна — Най-важната партийна повеля	3	3
Уводна — Политикоразяснителна работа в подготовката на изборите	5	3
Уводна — Повелята на партията — наш дълг	7	3
Уводна — Научно-техническият прогрес — стратегия и действие	9	10
Уводна — Героите на днешния ден	10	3
Уводна — Партията и изборът на кадрите в стопанското самоуправление	12	3
Уводна — Конгресната повеля: организираност, ред и дисциплина	13	6
Уводна — Висока отговорност за качеството на обучението	14	3
Уводна — Битката с отрицателните явления продължава	15	3
Уводна — Партийните организации — гарант на самоуправлението	16	3
Уводна — Отчетите и изборите в селскостопанските организации	17	3
Д. Ананиев — Обогатяване на ленинските принципи и норми на партиен живот и ръководство	7	24
Я. Георгиев — Тринадесетият конгрес на БКП и усъвършенстване на информационното обслужване на ръководната дейност	11	5
Д. Донков — Системите и микрокомпютрите — важни средства за интензификация	11	15
К. Иванов — Забележително събитие в идейния и политическия живот на БРСДП (т. с.)	16	10
П. Г. Павлов — Съвременни информационни технологии в партийната работа	11	20
С. Петрушков — Интензификация на информационното обслужване и прогнозиране на общественото мнение	11	11
* — Науката — могъща производителна сила	7	34
* — Действителни стопани	9	15
* — Информационното обслужване на партийните органи	11	3
* — Творческо усвояване на конгресните решения	12	6

Digitized by Google

ПРЕД XIII КОНГРЕС НА ПАРТИЯТА

Т. Бакалов — Инициатива, творчество и отговорност на комунистите . . 2 27
З. Георгиев — Новият подход е и в новите технологии 2 23
П. Георгиев — Първичният колектив — стопанин 1 36
Д. Дойчинов — С амбициите на творци и съзидатели 2 7
Й. Йорданов — Продължение и развитие на постигнатото 1 32
С. Кабаиванска — Фактор за повишаване на трудовата и политическата активност 2 16
Г. Кунчев — Поврат към научно-техническата революция 1 23
Г. Михова — Нравствената проблематика в идеологическата дейност . . 1 15
И. Николов — Използването на нови технологии 1 28
Д. Попов — Нашата равносметка 1 9
С. Русева — Оранжерийно, безпочвено отглеждане на зеленчуци . . . 1 40
Е. Русенов — Ролята на партийното ядро в първичния трудов колектив . 1 20
* — По магистралите на осмата петилетка 2 3

С обогатени подходи и форми на работа

Х. Георгиева — Авангардната роля на комунистите 3 59
П. Дочев — Задължения, записани в личните страници 3 62
Г. Карашмалъков — Политически гарант за високо качество 3 44
Г. Лазаров — Приносът на обществените организации 3 52
Г. Николов — Стратегическа и тактическа задача 3 48
К. Телбизов — Ефективен партиен контрол 3 56

Творчески търсения и обновления в Софийската градска организация

А. Атанасов — Промени в партийната работа в условията на изграждане на ГАПС 4 46
Д. Градев — Проблемната ситуация при нововъведенията 4 16
К. Дилчев — Творчество в колективното действие 4 32
А. Дирекоф — Разговорът „Комунистът и дисциплината" 4 42
К. Зарев — Да променяме себе си и хората покрай нас 4 49
Н. Златанов — Качествено развитие на партийния контрол 4 27
С. Николов — Носители на новото, на прогресивното 4 20
П. Петков — Новата социална позиция на първичните организации . . 4 38
М. Чунтов — Работата с кадрите — решаващо звено на партийното ръководство 4 10

XXVII КОНГРЕС НА КПСС

Конгрес на историческо обновление

Заключително слово на МИХАИЛ ГОРБАЧОВ 4 5

30 ГОДИНИ АПРИЛСКИ ПЛЕНУМ

Г. Бърдаров — Развитието на партийното строителство 5 37
И. Домусчиев — Априлският етап в развитието на партията 5 20
Ц. Драгойчева, Й. Кръстев — Партията в моя живот 5 27
С. Караджов — Непримиримост към отрицателните явления 5 10
Д. Колева, П. Станчев — Априлско съзидание 5 44

ПАРТИЙНО СТРОИТЕЛСТВО — ТЕОРИЯ И ИСТОРИЯ

С. Ангелова — Демократизмът в работата с кадрите 6 85
Х. Ангелова — Генератор на нови идеи и опора на творците 2 41
А. Веков — Г. В. Плеханов — бележит теоретик и пропагандатор на марксизма 18 78
П. Ганчев — Отговорността на комуниста и ръководителя 4 63
Д. Кралев — Гласността 9 29
И. Михайлов — Изборът на средствата 7 36
Г. Христов — Доверието и отговорността на ръководителя на трудовия колектив 2 33
* — Откритите партийни събрания 5 50
* — Симпозиум: техническият прогрес и партийното ръководство . . . 2 48

Технология в партийната дейност

Г. Иванов, Г. Съйков — Новост или всекидневие 10 16
М. Марков, В. Илиев, Г. Съйков — Ръководство на научно-техническия прогрес 3 10

Digitized by Google

ПАРТИЙНИ КОМИТЕТИ И ОРГАНИЗАЦИИ — ОПИТ И ПРОБЛЕМИ

Б. Алексиев — Общото или делегатското събрание на комунистите . . . 5 [illegible]
И. Андреев — Необходимо е преустройство . . . . . 11 [illegible]
Б. Ангелов — Да се усъвършенствува партийното ръководство на контролната дейност . . . . . 7 [illegible]
Б. Ангелов — Преди всичко работата с хората . . . . . 11 [illegible]
Т. Божилов — Стратегическата позиция — дисциплина, организация, отговорност . . . . . 10 [illegible]
Л. Воденичаров — Местните кадри — жизнено важен проблем . . . 3 [illegible]
С. Воденичаров — Години на изпитания . . . . . 10 [illegible]
М. Ганчева — Съчетаване на младостта с мъдростта . . . . . 9 [illegible]
С. Георгиев — Главна задача — научно-техническите постижения . . . 9 [illegible]
С. Георгиев — За по-висока ефективност на транспортното обслужване . 10 [illegible]
Т. Джоков — Работата с новоприетите членове на партията . . . . 5 [illegible]
К. Дилчев — Проблеми на работата по местоживеене . . . . . 2 [illegible]
В. Дойчинова — Първичната организация и колективът — стопанин . . 7 [illegible]
Т. Досев — Пътуващ семинар . . . . . 6 [illegible]
И. Жарков — Разширяваме и обогатяваме традициите . . . . . 11 [illegible]
И. Златков — Тринадесетият конгрес на БКП и някои актуални партийно-организационни задачи . . . . . 8 [illegible]
М. Илиева — Промяната на критериите е борба . . . . . 8 [illegible]
И. Хаджиев, И. Игнатов — Първичната организация в комитета . . . 8 [illegible]
Х. Колева — Качество и ефективност на партийната дейност . . . . 9 [illegible]
А. Костадинова — Политическият сътрудник в командировка . . . . 11 [illegible]
М. Коцев — Политическият работник в командировка . . . . . 2 [illegible]
И. Марков — Организационният отдел . . . . . 8 [illegible]
В. Мартинов — Следконгресни инициативи . . . . . 8 [illegible]
Н. Нейков — Кабинетът по партийно-организационна работа . . . . 9 [illegible]
И. Новаков — Важни черти на стила на първичната организация . . . 10 [illegible]
Е. Петкова — Стремеж към висок професионализъм . . . . . 11 [illegible]
Б. Рахнев — Ново съдържание в изпитаните форми на партийна работа . 10 [illegible]
Д. Станоев — Партийното ръководство — на равнището на конгресната повеля . . . . . 8 [illegible]
Д. Станоев — Секретарят на комитета . . . . . 11 [illegible]
И. Христов — Биотехнологиите и подготовката на кадри . . . . . 10 [illegible]
И. Христов — Научната мисъл в действие . . . . . 11 [illegible]
П. Янакиева — С повишени изисквания към деловодната работа . . . 3 [illegible]
П. Янакиева — Силата на живата връзка . . . . . 9 [illegible]
Г. Янев — Партийната група и активността на колектива . . . . . 2 [illegible]
* — Партийно-комсомолските групи . . . . . 9 [illegible]
* — Велинградската общинска организация след конгреса . . . . . 10 [illegible]

Отчетът на комунистите

Г. Колев — Комунистът и социалистическата законност . . . . . 1 [illegible]
Б. Наков — Партийните групи в борбата за високо качество . . . . 1 [illegible]
Д. Радева — Ефективна форма на индивидуалната работа . . . . . 1 [illegible]
* — Пред огледалото на собствената съвест . . . . . 1 [illegible]

Активната позиция на комуниста

И. Петков — Безразличието . . . . . 9 [illegible]

Коментар на публициста

Д. Димчев — В тесен кръг . . . . . 7 [illegible]
И. Златков — Качествата на партийния секретар в съвременните условия . 2 [illegible]
И. Хаджиев — Самодейност по поръчка . . . . . 9 [illegible]
Д. Петков — Опит в съзвучие с конгресните изисквания . . . . . 13 [illegible]
Д. Станоев — За разширените пленуми на партийните комитети . . . . 10 [illegible]

ЗА КАЧЕСТВЕНО ПРЕУСТРОЙСТВО В ПАРТИЙНО-ОРГАНИЗАЦИОННАТА РАБОТА

Ф. Генов — Партиен секретар от нов тип 17 7
К. Иванов — Забележително събитие в идейния и политическия живот на БРСДП (т. с.) 16 10
* — Партийните организации в автоматизираното производство . . . 13 11
* — Наука и производство, производство и наука — в органическо единство 14 13

Digitized by Google

Актуални диалози

Т. Доцев, Г. Съйков — С поглед назад от старите коловози 15 23
П. Петков, С. Ангелова — Към новите задачи — с нови подходи . . . 16 28
Д. Радева — Тогава, когато е нужно 17 15
Л. Райков, Й. Хаджиев — Творчески търсения за качествени изменения . 16 18
Г. Съйков, З. Димитров, С. Симеонов, Г. Трифонов, Х. Христов — Масовите организации под знака на преустройството 18 21
Й. Хаджиев, С. Иванова, Г. Янков, В. Златева — Действен, преобразуващ фактор 18 11
М. Чунтов, Н. Иванов — Преустройство и творчество в Столичната партийна организация 15 11

Диалогът: партийна теория — практика

Х. Ангелова — Теория и практика или практика и теория 12 48
Н. Вълев — Методологическата и методическата подготовка на партийните кадри 10 8
К. Дилчев — Противоречието между теорията и практиката на партийното строителство 8 29
Х. Карагьозов — С повелята на съвременните потребности 17 23
Х. Колева — Проблеми на обучението по партийно строителство . . . 13 39

Опит и проблеми

С. Атанасов — Кабинетите — действен фактор за преустройството . . 16 45
Е. Батуров — Патриотизмът — извор на вдъхновение и стимул за възход . 15 49
М. Войводова — За да бъде критиката резултатна 15 36
М. Дешкова — Начело на обновителните процеси 18 30
Т. Джоков — За по-пълна реализация 14 38
С. Златков — Първичните организации и ускореното внедряване на научно-техническите постижения 14 44
М. Илиева — На следващата заран в девет 15 39
М. Илиева — Продължаването на традицията не е повторение 17 28
Н. Йорданов — Временните комитети при капиталните ремонти . . . 13 57
И. Йотов — Стратегия без алтернативи 13 31
Г. Колев — Нова нагласа към научно-техническия прогрес 18 40
В. Лесички — Когато основата е перспективна 15 53
И. Ничев — Центърът на дейността на общинските комитети на БКП в първичните организации 16 37
А. Новаков — Общественият гарант 15 44
Е. Попов — За активна научно-внедрителска дейност 15 32
Д. Радева, Б. Ангелов — Партийните групи: равнище на ефективността . 13 47
Х. Райчев — Прегледът завърши — отговорността нарасна 16 52
В. Сотирова, И. Видев — Подходът ни в обучението на новоприетите комунисти 17 34
***** — Комунистите в ръководствата на низовите звена на масовите организации 16 56

Самодейност и отговорност

П. Михайлов — По верен път 14 59
С. Стоянов — Позиция на подкрепа и взискателност 14 50
Л. Янков — Активност, продиктувана от вътрешна потребност 14 55

СТИЛ — ДИНАМИЧЕН, ТВОРЧЕСКИ, ДЕЛОВИ

Й. Хаджиев, Г. Съйков — Актуални проблеми на стила на работа на партийните бюра 12 32

ИНФОРМАЦИОННОТО ОБСЛУЖВАНЕ НА ПАРТИЙНИТЕ ОРГАНИ

К. Груев, В. Митков — Използване на персоналните компютри . . . 12 15
Г. Малджански — Осигуряване на научно-техническия прогрес . . . 12 26
Д. Пенев — Първичните партийни организации — основен извор на социална информация 12 21
Е. Петков — Обслужване на управленската дейност 12 18

Digitized by Google

Ц. Петков — Ролята на информацията за разкриване и преодоляване на противоречията 12 24
И. Петров, В. Вълканова — Оптимизация 12 12
* — Някои възлови въпроси, подсказани от дискусията 12 57

ОТЧЕТНО-ИЗБОРНИТЕ СЪБРАНИЯ В ПАРТИЯТА

В. Лесички — За откровеността 1 81
П. Стамов — Гаранция за ефективността 1 74
Д. Станоев — По-задълбочено да се разкриват стилът и методите на работа . . . . . 2 6[illegible]
Й. Хаджиев — Предизвикани мисли за думите и делата . . . . . 1 7[illegible]

ОБЩИНСКИТЕ ОТЧЕТНО-ИЗБОРНИ КОНФЕРЕНЦИИ

С. Ангелова — Широките крачки на малката селищна система . . . 3 3[illegible]
Д. Кралев — С високи политически критерии . . . . . 3 [illegible]
И. Мичев — Размисли по време и след конференциите 3 36
Д. Петков — По направленията на интензификацията 3 29
Д. Радева — Гласове извън сценария . . . . . 3 4[illegible]

В КОНТРОЛНО-РЕВИЗИОННИТЕ КОМИСИИ НА БКП

Г. Минев — Партиен подход към писмата и жалбите . . . . . 11 6[illegible]
Т. Петков — Изменение след преустройството 7 84
Н. Рельовски — Ръководителят . . . . . 10 7[illegible]
Р. Трайков — Координация и взаимодействие . . . . . 8 7[illegible]
* — Заедно в една цел . . . . . 4 7[illegible]

ПАРТИЙНО РЪКОВОДСТВО НА ИКОНОМИКАТА

Н. Ангелов — Комунистите — в авангарда на борбата за високо качество . 17 45
Г. Бояджиев — Нашите главни проблеми . . . . . 17 6[illegible]
И. Васев — Промяната 7 64
Д. Гъндев — Простор за мисли и творчество 17 57
К. Димов — Новото в мисленето и подхода на комбинатската партийна организация . . . . . 11 6[illegible]
К. Димов — Нов начин на мислене и действие 18 51
П. Дионисиев — За да можеш, трябва да знаеш . . . . . 17 6[illegible]
С. Донев — С нови взаимоотношения . . . . . 13 6[illegible]
Д. Евтимов — Силата на Комсомола е в партийното ръководство . . . 17 5[illegible]
В. Иванов — Сравнителният анализ . . . . . 2 7[illegible]
Г. Иванов — Време за творческо обновление . . . . . 14 7[illegible]
П. Иванов — Внедряването изисква умение и активност . . . . . 18 4[illegible]
И. Игнатов — Стопанин — това значи отговорност . . . . . 15 6[illegible]
Д. Каменов — Ново равнище на демократизма и колективизма в труда и трудовите отношения . . . . . 16 6[illegible]
Х. Колева — Взаимоотношения с бригадата . . . . . 7 6[illegible]
В. Костадинов — Помощни органи за ръководство на техническия прогрес . . . . . 5 7[illegible]
Д. Кралев — Дарение . . . . . 5 6[illegible]
И. Куков — Трудно възстановяване след загубена инерция . . . . 14 7[illegible]
А. Лефтеров — Размишления за стила на стопанския ръководител . . 11 7[illegible]
Х. Манджуков — Простор и подкрепа на самоуправлението . . . . 16 7[illegible]
Н. Маркова — На принципна основа . . . . . 1 8[illegible]
П. Милев — В крак със съвременността . . . . . 3 7[illegible]
К. Михайлова — Бригадната организация в сферата на обслужването . . 12 6[illegible]
И. Мичев — От малките дела към големите . . . . . 18 5[illegible]
И. Пенев — Какво ни разкри едно документално изследване . . . . 7 3[illegible]
К. Пешева — Изкуството да работим с тези около нас . . . . . 15 6[illegible]
Б. Рахнев — Предимства, които трябва да се развиват . . . . . 13 6[illegible]
Г. Спасов — Интернационално социалистическо съревнование . . . . 12 5[illegible]
П. Стамов — Обстановка и за труд, и за вдъхновение . . . . . 5 6[illegible]
П. Стамов — С политическа отговорност за качествено нов растеж . . 17 5[illegible]
М. Тончев — Постиженията откриват нови възможности . . . . . 15 7[illegible]
Н. Цонев — Ролята на субективния фактор в технологичното обновяване . 7 54

Digitized by Google

НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКИЯТ ПРОГРЕС — ТВОРЧЕСКИ ТЪРСЕНИЯ И РЕЗУЛТАТИ

Б. Ангелов — Ускорител на прогреса в селското стопанство 8 20
С. Георгиев — Към върховите научно-технически постижения 8 14
Г. Крумов — Малките и средните предприятия в структурата на социалистическата икономика 8 17
И. Матеев — Политически гарант за ускорено внедряване 8 10
В. Николов — Институтско обновление 8 25
Н. Русев — В центъра на партийната работа — автоматизацията на инженерния труд 8 4
Н. Сердарова — Организиран и направляван процес 8 27
***** — Стратегия на възхода 8 3

ПАРТИЙНА ОТГОВОРНОСТ ЗА КАЧЕСТВОТО

И. Дамянов — Проблем на всекидневието 4 53
П. Живов — Комунистите намират себе си 4 59
М. Лазаров — Да се преодолеят пропуските 4 61
Х. Манджуков — Тревога, която не раздвижва 4 55

ИДЕОЛОГИЧЕСКА ПОЛИТИКА И ПРАКТИКА

Н. Андреева — Формиране на революционно мислене и действие . . . 2 80
М. Василева — Политическата агитация — дело на всички комунисти . 10 77
Й. Гаврилов — Патриотичното възпитание — неотменна партийна грижа . 17 70
М. Дойков — Многообразна културна дейност 7 78
Г. Иванов — Качество и на пропагандистката дейност 5 80
С. Иванов — Предпоставка за духовна връзка между партията и трудещите се 9 78
А. Илиев — Отговорност пред утрешния ден 13 67
В. Калчев — Устремено към новостите 16 80
Д. Кралев — Традиции и новаторство 8 79
К. Луканов — Търсене на ясни отговори 14 88
Е. Младенов — Идеологическата работа и научно-техническият прогрес . 13 72
Д. Минчев — Там, където живеем 9 72
Г. Михова — Широк простор за творческа изява 12 66
К. Неделчев — Достигнатото не ни успокоява 18 63
Р. Русев — Единният политически ден 10 83
Г. Спасов — „Баш майстори, облог сторват“ 7 73
Г. Спасов — Традиции на железничарската слава 16 84
П. Трендафилова — Важен въпрос на нашата идейновъзпитателна работа 12 74
З. Филипова — Формиране на съвременно икономическо мислене . . . 3 75
Г. Цонков — Съвременни аспекти на културата на труда 5 73

В ИМЕТО НА МИРА НА ЗЕМЯТА

И. Ганев — Висока отговорност за съдбата на човечеството 14 62
Е. Лагадинова — За свят без ядрени оръжия! 15 57
К. Маринова — Ядрените полигони — завинаги мълчаливи 14 68
Г. Сарандев — С вяра в бъдещето 15 61
Б. Марков — Активна гражданска позиция 15 60

КПСС — ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

Н. Адушкин — С диплом на специалист 4 82
В. Андреев — Бригадите на стопанска сметка — Калужки вариант . . 13 80
Н. Виноградов, Ю. Дербинов — Проектоуставът: изменения, предизвикани от живота 1 51
Б. Грязнов — Показатели за оценка — деловитостта и взискателността . 8 87
Л. Жилина — Потребности, нравственост, възпитание 12 82
Н. Зенова — Аргумент в своя полза 13 88
М. Иванов — Партийната работа в научния институт 9 85
Л. Клецков — Партийната демокрация в действие 11 83
Г. Левандровски — Творческият подход — важна черта на ленинския стил 2 88
А. Мусаев — Програмата на КПСС в нова редакция 1 44
В. Николаев — Борба за всенародна трезвеност 3 82
В. Петренко — Партийно ръководство над средствата за масова информация 7 89
Г. Субханова — Марксистко-ленинските партии на страните от социалистическата общност за възпитанието на младежта 15 78

Digitized by Google

Е. Тарасов — Главните направления на преустройството 17 75
Г. Шахназаров — Общност на историческите съдби . . . . . 5 [illegible]

ВЕТЕРАНИТЕ РАЗКАЗВАТ

С. Керезов, М. Илиева — „Гибелна е всяка неподвижност на духа“ . . 14 [illegible]
В. Топенчаров, Й. Кръстев — Партията в моя живот . . . . . 15 [illegible]

ОЧЕРЦИ, РАЗКАЗИ, ФЕЙЛЕТОНИ

Р. Денева — С вяра във великата правда (Записки на партийния работник) 18 [illegible]
В. Захариева — Но детето бе опазено! 9 91
П. Иванова — Лабиринти . . . . . 1 [illegible]
К. Калчев — Лист отбрулен . . . . . 17 [illegible]
Д. Кралев — Измама 13 91
М. Тузлукова — Във всяко дело да се търси новото . . . . . 18 [illegible]
Х. Челебонов — Странни факти от старите бележници . . . . . 3 [illegible]
Х. Челебонов — Из старите бележници . . . . . 9 [illegible]

ИЗ ЖИВОТА НА БРАТСКИТЕ ПАРТИИ

Д. Димчев — Полъх от Узбекистан 18 84
М. Илиева — Изискването на деня 1 91
М. Илиева — Самоутвърждаване в труда 12 86
Д. Колева — На псковска земя 4 89
Д. Кралев — Ако всеки комунист 2 94
И. Мичев — Щрихи от братска Унгария 5 91
Д. Петков — Обновление... . . . . 11 88

ПРЕГЛЕД НА ПЕЧАТА, ОТЗИВИ, РЕЦЕНЗИИ

Б. Ангелов — Вестник „Пиринско дело“ и борбата за внедряване на научно-техническите постижения . . . . . 17 [illegible]
С. Ангелова — Винаги актуален и важен проблем 17 90
И. Захариев — Боец на революцията 18 87
С. Иванов — Вестник „Роден електрокар“ и съревнованието 13 94
Н. Колев — Контролно-ревизионните органи на БКП 16 95
Л. Левчев — Огънят не свети за себе си 16 93
Х. Николов — На прицел — слабостите 4 90
А. Пензов — Работата с изборния партиен актив 15 93
Р. Радев — Форма за постоянна духовна връзка между партията и народа 14 94
М. Тодоров, Г. Гърков — Решаващ фактор за всестранен напредък . . 7 95
С. Тодоров — Революционност в мисленето и действията на партията . 10 94
П. Трендафилова — Важен дял от партийната работа 8 95
Й. Хаджиев — Стопанинът в активна позиция 17 88
Х. Христов — В пантеона на безсмъртните 9 95
Й. Цонев — Черта на ленинския стил 5 94
Г. Цонков — Социалната активност на ръководителя 11 94
* — Партиздат през 1986 г. 1 96
* — Местният печат — трибуна на техническия прогрес 3 89

ЧИТАТЕЛИТЕ СИГНАЛИЗИРАТ, ПРЕДЛАГАТ, ПИТАТ

И. Генов — А защо анонимно? 10 89
А. Манолов — Отново за партийните поръчения 6 96
Б. Манчев — Огорчени от недоверието 10 93
М. Манчоров — Две противоположни становища 4 88
А. Найденов — Зависимост, права и отговорност според компетенциите . 16 [illegible]
С. Станоев — Грубо нарушение на Устава 8 96
М. Стефанов — Как се изчислява членският внос на комунистите пенсионери 3 88
Т. Цочев — Въпроси от принципно значение 10 91
* — Нужна е по-голяма яснота 15 91

ПО СЛЕДИТЕ НА НАШАТА КРИТИКА

* — „Безразличието“ 16 92

ХРОНИКА 15 95

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

НАШИЯТ ДЯДО

Спомени за Димитър Благоев

Сборникът спомени „Нашият Дядо" се посвещава на 130-годишнината от рождението на патриарха на социализма в България, бележития теоретик и революционер, основателя на Българската комунистическа партия Димитър Благоев. Във включените в сборника спомени на видните ръководители и дейци на партията Георги Димитров, Васил Коларов, Христо Кабакчиев, Станке Димитров — Марек, Тодор Павлов и на други автори живо и вълнуващо е разкрито епохалното дело на Д. Благоев за изграждането и развитието на авангарда на работническата класа — БКП, за идейното й възмъжаване и утвърждаване като велика народна сила, призвана да поведе масите към бъдещата социалистическа революция. По-голяма част от хората, които са имали щастието да работят и общуват с него, разказват с голямо преклонение за вожда, учителя, мъдреца Д. Благоев. Редом с това и за човека Благоев, съчетал в себе си най-възвишените човешки добродетели, пример за морално съвършенство, на велика саможертва. В спомените има богата информация за важни проблеми от историята на партията за изясняване на тесносоциалистическия период и началото на ленинизацията, характеризиращи революционния процес в България по онова време. Сборникът „Нашият Дядо" ще отговори на изискванията на социалната практика сега, за идейно-политическото и класово-патриотичното възпитание на народа и особено на младежта.

ЖИВОТ ЗА РЕВОЛЮЦИЯТА

Димо Дичев

Спомени

Излезе от печат **първата част** от двутомните мемоари на видния партиен, обществен и държавен деец, герой на НР България Димо Дичев. Увлекателен и наситен с интересни факти е разказът на автора в първата част на спомените за създаването и израстването на партийната и комсомолската организация в родния му Сакарски край. На фона на драматичната политическа обстановка след Първата световна война Димо Дичев убедително разказва за разгорелите се социални борби, масовите класови сблъсквания в страната: Войнишкото въстание, акцията от 27 юли 1919 год., Транспортната стачка, Юнското и Септемврийското антифашистко въстание, подготовката на ново въоръжено въстание, Априлските събития през 1925 година, кървавия фашистки терор, съдбата на хилядите политически затворници, хвърлени зад решетките със смъртна или дългогодишна присъда.

Във **втората част**, която Партиздат ще предложи на читателите по-късно, авторът пресъздава преживяванията си като интербригадист в Испания, където той изпълнява отговорни войнн и партийнополитически задачи в защита на демократичната република. Завърнал се в родината, Димо Дичев е привлечен на ръководна работа в нелегалната БКП. През суровите години на въоръжената антифашистка борба (1941—1944 г.), вече член на ЦК, той е политкомисар на обширната XII Врачанска ВОЗ. В самия финал на съпротивата Д. Дичев е един от създателите и първият командир на Първа софийска партизанска дивизия, под чийто знамена доживява победата. Неговите мемоари разкриват богато, вълнуващо и мащабно нови, непознати досега страници в героичния летопис на партията и народа в славните битки за правда и свобода.

КОРЕНИ И ТРАДИЦИИ НА ОРАТОРСКОТО ИЗКУСТВО В БЪЛГАРИЯ

Вълчо Иванов

През всички периоди от историята на българския народ живото слово обслужва неговото развитие — в условията на мир и подем, в условията на робството то е крепяло неговия дух, вдъхновявало го е на борба за свобода, независимост и социални правдини. То е част от културата му. В тази брошура от библиотеката на дружество „Георги Кирков" се изследват корените и традициите на ораторското изкуство в България до началото на XX век. Авторът разкрива колорита в мисленето и живото слово на такива ярки личности в нашата история, каквито са Кирил и Методий, Климент Охридски, П. Хилендарски, Ботев, Левски, Бенковски и др. След Освобождението на България от турско робство попълно са представени ораторите в Учредителното събрание — П. Славейков, П. Каравелов, К. Стоилов и др. В книжката се проследяват зараждането и утвърждаването на ораторското изкуство на работническата класа в края на XIX век.

Digitized by Google

ISSN 0204—8574

СПОМЕНИ ЗА ЛЕНИН

В ДВА ТОМА

I том

Настоящото двутомно издание е направено по петте съветски тома „Воспоминания о В. И. Ленине". В него са подбрани и включени само част от онези спомени на негови близки и съратници, които най-добре очертават облика на Ленин — човека, теоретика, вожда на партията на болшевиките, стратега на революцията и ръководителя на съветската държава. Учението на В. И. Ленин, неговите принципи и идеали са близки и разбираеми за милионите, тъй като всяко поколение намира в него ясни отговори на вълнуващите го въпроси. Именно с това се обяснява все по-нарастващият интерес на народните маси към ленинизма, желанието им да знаят колкото може повече за В. И. Ленин.

В първия том са включени спомени на близките на Ленин — на неговата жена и съратничка Надежда Крупская, на сестрите Ана Улянова — Елизарова и Мария Улянова и на брата Дмитрий Илич Улянов. Вторият том съдържа спомени на съвременници и съратници — главни дейци на руското и международното комунистическо и работническо движение — за живота и дейността на Ленин от 1891 до 1924 година.

От спомените в първи том на по-малкия брат на В. И. Ленин, Дмитрий Илич Улянов, читателят ще узнае за игрите на малкия Володя, как е работил Ленин през младежките си години, как си е избрал факултет, игрите му на шах, отношението му към музиката, връщането му от заточение и други интересни случки из неговия живот. Ана Илинична Улянова — Елизарова, по-голямата сестра на В. И. Ленин, ще разкаже за семейната обстановка при родителите му и за времето, в което са живели, за началото на революционната му дейност, в заточение и завръщането му и зараждането на идеята за в. „Искра" и пр. По-малката му сестра Мария Илинична Улянова разкрива в своите спомени интересни черти от характера на Владимир Илич и сочи непосредствеността и скромността, големия демократизъм и достъпност като едни от най-силните страни на Ленин. „Владимир Илич — разказва Мария Илинична — се отнасяше внимателно и приветливо към всеки човек, независимо от неговото положение, от мястото му в служебната йерархия в обществото." В спомените си (най-обширни в книгата) Надежда Константиновна Крупская ни запознава с живота и дейността на В. И. Ленин на заточение, а след това в емиграция в Мюнхен, Лондон, Женева, Финландия, Париж, Краков, Берн, Цюрих, за ръководството на Октомврийската революция, за укрепването на съветската власт и държава до неговата кончина. Пред читателя на спомените израства образът на пламенния пролетарски революционер, гениалния мислител, на човека, въплътил всички комунистически добродетели — кристална нравствена чистота, скромност, естественост и правдивост, неизчерпаем оптимизъм, вяра в творческите сили на народните маси, безпределна любов към трудещите се и непримиримост към техните врагове.

20700

Цена 0,35 лв

Digitized by Google

160667

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA
Berkeley
Digitized by Google

GENERAL LIBRARY - U.C. BERKELEY

B000352859

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CALIFORNIA

Digitized by Google

Е. Тарасов — Главните направления на преустройството . . . . . 17 [illegible]
Г. Шахназаров — Общност на историческите съдби . . . . . 5 [illegible]

ВЕТЕРАНИТЕ РАЗКАЗВАТ

С. Керезов, М. Илиева — „Гибелна е всяка неподвижност на духа“ . . 14 [illegible]
В. Топенчаров, Й. Кръстев — Партията в моя живот . . . . . 15 [illegible]

ОЧЕРЦИ, РАЗКАЗИ, ФЕЙЛЕТОНИ

Р. Денева — С вяра във великата правда (Записки на партийния работник) 18 [illegible]
В. Захариева — Но детето бе опазено! . . . . . 9 [illegible]
П. Иванова — Лабиринти . . . . . 1 [illegible]
К. Калчев — Лист отбрулен . . . . . 17 [illegible]
Д. Кралев — Измама 13 91
М. Тузлукова — Във всяко дело да се търси новото . . . . . 18 [illegible]
Х. Челебонов — Странни факти от старите бележници . . . . . 3 [illegible]
Х. Челебонов — Из старите бележници . . . . . 9 [illegible]

ИЗ ЖИВОТА НА БРАТСКИТЕ ПАРТИИ

Д. Димчев — Полъх от Узбекистан . . . . . 18 [illegible]
М. Илиева — Изискването на деня . . . . . 1 [illegible]
М. Илиева — Самоутвърждаване в труда . . . . . 12 [illegible]
Д. Колева — На псковска земя . . . . . 4 [illegible]
Д. Кралев — Ако всеки комунист . . . . . 2 [illegible]
И. Мичев — Щрихи от братска Унгария . . . . . 5 [illegible]
Д. Петков — Обновление . . . . . 11 [illegible]

ПРЕГЛЕД НА ПЕЧАТА, ОТЗИВИ, РЕЦЕНЗИИ

Б. Ангелов — Вестник „Пиринско дело“ и борбата за внедряване на научно-техническите постижения . . . . . 17 [illegible]
С. Ангелова — Винаги актуален и важен проблем . . . . . 17 [illegible]
И. Захариев — Боец на революцията . . . . . 18 [illegible]
С. Иванов — Вестник „Роден електрокар“ и съревнованието . . . . 13 [illegible]
Н. Колев — Контролно-ревизионните органи на БКП . . . . . 16 [illegible]
Л. Левчев — Огънят не свети за себе си . . . . . 16 [illegible]
Х. Николов — На прицел — слабостите . . . . . 4 [illegible]
А. Пензов — Работата с изборния партиен актив . . . . . 15 [illegible]
Р. Радев — Форма за постоянна духовна връзка между партията и народа 14 [illegible]
М. Тодоров, Г. Гърков — Решаващ фактор за всестранен напредък . . 7 [illegible]
С. Тодоров — Революционност в мисленето и действията на партията . 10 [illegible]
П. Трендафилова — Важен дял от партийната работа . . . . . 8 [illegible]
И. Хаджиев — Стопанинът в активна позиция . . . . . 17 [illegible]
Х. Христов — В пантеона на безсмъртните . . . . . 9 [illegible]
Й. Цонев — Черта на ленинския стил . . . . . 5 [illegible]
Г. Цонков — Социалната активност на ръководителя . . . . . 11 [illegible]
* — Партиздат през 1986 г. . . . . 1 [illegible]
* — Местният печат — трибуна на техническия прогрес . . . . 3 [illegible]

ЧИТАТЕЛИТЕ СИГНАЛИЗИРАТ, ПРЕДЛАГАТ, ПИТАТ

И. Генов — А защо анонимно? . . . . . 10 [illegible]
А. Манолов — Отново за партийните поръчения . . . . . 6 [illegible]
Б. Манчев — Огорчени от недоверието . . . . . 10 [illegible]
М. Манчоров — Две противоположни становища . . . . . 4 [illegible]
А. Найденов — Зависимост, права и отговорност според компетенциите . 16 [illegible]
С. Станоев — Грубо нарушение на Устава . . . . . 8 [illegible]
М. Стефанов — Как се изчислява членският внос на комунистите пенсионери 3 [illegible]
Т. Цочев — Въпроси от принципно значение . . . . . 10 [illegible]
* — Нужна е по-голяма яснота . . . . . 15 [illegible]

ПО СЛЕДИТЕ НА НАШАТА КРИТИКА

* — „Безразличието“ . . . . . 16 [illegible]

ХРОНИКА . . . . . 15 [illegible]

Digitized by Google

НОВИ КНИГИ

ПАРТИЗДАТ

НАШИЯТ ДЯДО

Спомени за Димитър Благоев

Сборникът спомени „Нашият Дядо" се посвещава на 130-годишнината от рождението на патриарха на социализма в България, бележития теоретик и революционер, основателя на Българската комунистическа партия Димитър Благоев. Във включените в сборника спомени на видните ръководители и дейци на партията Георги Димитров, Васил Коларов, Христо Кабакчиев, Станке Димитров — Марек, Тодор Павлов и на други автори живо и вълнуващо е разкрито епохалното дело на Д. Благоев за изграждането и развитието на авангарда на работническата класа — БКП, за идейното й възмужаване и утвърждаване като велика народна сила, призвана да поведе масите към бъдещата социалистическа революция. По-голяма част от хората, които са имали щастието да работят и общуват с него, разказват с голямо преклонение за вожда, учителя, мъдреца Д. Благоев. Редом с това и за човека Благоев, съчетал в себе си най-възвишените човешки добродетели, пример за морално съвършенство, на велика самоотвержа. В спомените има богата информация за важни проблеми от историята на партията за изясняване на тесносоциалистическия период и началото на ленинизацията, характеризиращи революционния процес в България по онова време. Сборникът „Нашият Дядо" ще отговори на изискванията на социалната практика сега, за идейно-политическото и класово-патриотичното възпитание на народа и особено на младежта.

ЖИВОТ ЗА РЕВОЛЮЦИЯТА

Димо Дичев

Спомени

Излезе от печат **първата част** от двутомните мемоари на видния партиен, обществен и държавен деец, герой на НР България Димо Дичев. Увлекателен и наситен с интересни факти е разказът на автора в първата част на спомените за създаването и израстването на партийната и комсомолската организация в родния му Сакарски край. На фона на драматичната политическа обстановка след Първата световна война Димо Дичев убедително разказва за разгорелите се социални борби, масовите класови сблъкновения в страната: Войнишкото въстание, акцията от 27 юли 1919 год., Транспортната стачка, Юнското и Септемврийското антифашистко въстание, подготовката на ново въоръжено въстание, Априлските събития през 1925 година, кървавия фашистки терор, съдбата на хилядите политически затворници, хвърлени зад решетките със смъртна или дългогодишна присъда.

Във **втората част**, която Партиздат ще предложи на читателите по-късно, авторът пресъздава преживяванията си като интербригадист в Испания, където той изпълнява отговорни бойни и партийнополитически задачи в защита на демократичната република. Завърнал се в родината, Димо Дичев е привлечен на ръководна работа в нелегалната БКП. През суровите години на въоръжената антифашистка борба (1941—1944 г.), вече член на ЦК, той е политкомисар на обширната XII Врачанска ВОЗ. В самия финал на съпротивата Д. Дичев е един от създателите и първият командир на Първа софийска партизанска дивизия, под чиито знамена доживява победата. Неговите мемоари разкриват богато, вълнуващо и мащабно нови, непознати досега страници в героичния летопис на партията и народа в славните битки за правда и свобода.

КОРЕНИ И ТРАДИЦИИ НА ОРАТОРСКОТО ИЗКУСТВО В БЪЛГАРИЯ

Вълчо Иванов

През всички периоди от историята на българския народ живото слово обслужва неговото развитие — в условията на мир и подем, в условията на робството то е крепяло неговия дух, вдъхновявало го е на борба за свобода, независимост и социални правдини. То е част от културата му. В тази брошура от библиотеката на дружество „Георги Кирков" се изследват корените и традициите на ораторското изкуство в България до началото на XX век. Авторът разкрива колорита в мисленето и живото слово на такива ярки личности в нашата история, каквито са Кирил и Методий, Климент Охридски, П. Хилендарски, Ботев, Левски, Бенковски и др. След Освобождението на България от турско робство по-пълно са представени ораторите в Учредителното събрание — П. Славейков, П. Каравелов, К. Стоилов и др. В книжката се проследяват зараждането и утвърждаването на ораторското изкуство на работническата класа в края на XIX век.

Digitized by Google

Digitized by Google